El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila

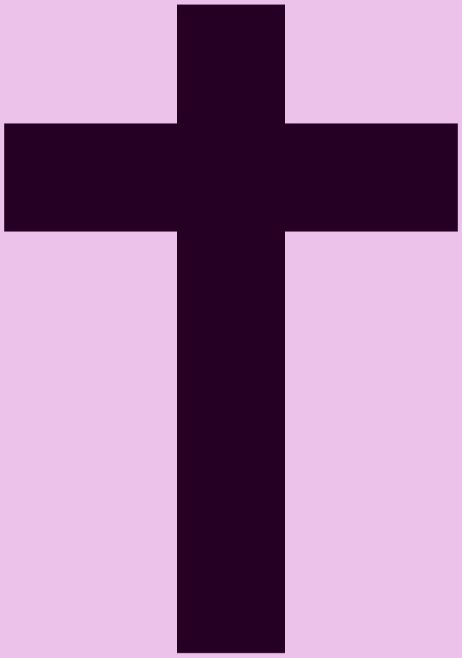

New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila
New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 8 Aug 2026 from source files dated 29 Jan 2022
6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe

Contents

SAN MATEO 1
SAN MARCOS 55
SAN LUCAS 89
SAN JUAN 142
HECHOS 185
ROMANOS 236
1 CORINTIOS 259
2 CORINTIOS 283
GALATAS 298
EFESIOS 306
FILIPENSES 314
COLOSENSES 320
1 TESALONICENSES 325
2 TESALONICENSES 330
1 TIMOTEO 333
2 TIMOTEO 340
TITO 344
FILEMON 347
HEBREOS 349
SANTIAGO 367
1 PEDRO 373
2 PEDRO 380
1 JUAN 384
2 JUAN 390
3 JUAN 391
JUDAS 392
APOCALIPSIS 394

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MATEO

Ihyan ndico che ndạta yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Tuhcạ cochi ndạta yahn Dihvo vo
Jesucristo. Ihyan ndico yahn ye ne, David
mạn, Abraham mạn.
2 Dạya Abraham ne, Isaac. Dạya Isaac
ne, Jacob. Dạya Jacob ne, Judá nduco
dihno se.
3 Dạya Judá nduco Tamar ne, Fares
mạn, Zara mạn. Dạya Fares ne, Esrom.
Dạya Esrom ne, Aram.
4 Dạya Aram ne, Aminadab. Dạya
Aminadab ne, Naasón. Dạya Naasón ne,
Salmón.
5 Dạya Salmón nduco Rahab ne, Booz.
Dạya Booz nduco Rut ne, Obed. Dạya
Obed ne, Isaí.
6 Dạya Isaí ne, rey David. Dạya rey
David nduco ndạhta yahn Urías ne,
Salomón.
7 Dạya Salomón ne, Roboam. Dạya
Roboam ne, Abías. Dạya Abías ne, Asa.
8 Dạya Asa ne, Josafat. Dạya Josafat ne,
Joram. Dạya Joram ne, Uzías.
9 Dạya Uzías ne, Jotam. Dạya Jotam ne,
Acaz. Dạya Acaz ne, Ezequías.
10 Dạya Ezequías ne, Manasés. Dạya
Manasés ne, Amón. Dạya Amón ne, Josías.
11 Dạya Josías ne, Jeconías nduco dihno
se. Tạhn min che din sandạdo yahn
Babilonia preso ihyan nación yahn Israel,
quenda se ihyan.
12 Cuahn che chenan ihyan chahn
nación yahn Babilonia, chihndeyạn
Salatiel, dạya Jeconías. Dạya Salatiel ne,
Zorobabel.
13 Dạya Zorobabel ne, Abiud. Dạya
Abiud ne, Eliaquim. Dạya Eliaquim ne,
Azor.
14 Dạya Azor ne, Sadoc. Dạya Sadoc ne,
Aquim. Dạya Aquim ne, Eliud.
15 Dạya Eliud ne, Eleazar. Dạya Eleazar
ne, Matán. Dạya Matán ne, Jacob.
16 Dạya Jacob ne, José, ihyan min che
chihnevạco nduco María, chaco Dihvo vo
Jesucristo. Dihvo vo ne, a ihyan min che a
va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn
ye ihyan iyehnse.
17 Ri ndichecun ihyan ndico che cochi
rihco ndạta ye nde cuahn che quenan
Abraham iyehnse nde ndạ ro che quenan
David. Me nde ro che quenan David ne, te
ndichecun ihyan ndico nde ndạ ro che
chahtenan ihyan nación yahn Israel preso
nación yahn Babilonia. Me nde ro min ne,
te ndichecun ihyan ndico nde ndạ ro che
chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che a va cạde che dechuh Dendiohs,
ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Nduhcạ che chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo

18 Tuhcạ chi che chihndeyạn Dihvo vo
Jesucristo: Chaco ye, María ne, a va ndudo
yahn ye che cahnevạco ye nduco José.
Numanahn che metah cahnevạco ye ne,
nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs ndạca dạya ye.
19 Nducote ndah ihyan José ne, cuahn
che checadino ye che quenun dạya María
ne, hua nahn ye che cora vedecuihno
yahn ihyan min. Chemin che chihco dạma
ino ye che decuihno ye ndudo yahn ye
nduco vih, tin demạn no ye, cạva che hua
cadino ihyan.
20 Ate ndihchero ye vạn yạhnde yahn ye
ạma ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne
rạhn ángel me ri ye ihyan:

—José, ndạta yahn David, hua dehve
rahque, co cahnevaque nduco María. Hua
ndeh ndedecadine, te che quenun dạya ye
ne, a nduco vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs.
21 Cuahn che cuhndeyạn decuạh me ne,
cuaconehn che duche JESUS, te a ihyan
min che ndedevahn ye ihyan yahn ye,
cạva che hua conda ihyan chahn, din
nunde yahn ye.
22 Tihcạ chi nducuahn chemin cạva che
conahn che chihquentiyon Dihvo vo
Dendiohs, dirun ihyan profeta tuhcạ:
23 Ạma ndạhta ntuhco ne, conun dạya ye.
Cuahn che cuhndeyạn ne, conan che
duche Emanuel.
Che tihcạ duche ne, conahn che Dendiohs
nduco ye uvo.

24 Cuahn che ntuche José ne, dinahn ye
nduhcạ che chihquentiyon ángel me
ihyan, ne chihnevạco ye nduco María.
25 Ate metah conan cuma ye ihyan nde
chuh ro che chihndeyạn decuạh me.
Cuahn che chihndeyạn decuạh me ne,
JESUS chaconahn ye che duche.

2

Chahn ihyan devano nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo yạn
Belén, estạdo yahn Judea, cuahn che
quenan rey Herodes rihquentiyon ye
estạdo min. Tạhn min ne, o ino ihyan
devano che chica ye yạhn yahn cuạhn
nạn che riquendạh yạhn ne, ndạ ye yạn
Jerusalén,
2 ne tumerune ye:
—¿Ti quenan rey yahn ihyan nación
yahn Israel che a chihndeyạn ye ne? A
devano nuhn che a va ye, te a ndihchero
nuhn iyon che rihco ro che a chihndeyạn
ye. Chemin che cochi nuhn ndeva nuhn
yavenạn ye.
3 Cuahn che checadino rey Herodes che
tihcạ ne, ạma ndeh ndedecadino se.
Namin nducoyạca ihyan yạn Jerusalén
ạma ndeh ndedecadino ye.
4 Tuhme chihquentiyon rey me che ndo
dạma chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, ne
tumerune se ti va cạde che cuhndeyạn
ihyan che dechuh Dendiohs, ndedevahn
ye ihyan iyehnse.
5 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye ri
ye sạhn:
—Yạn Belén, estạdo yahn Judea, va cạde
che cuhndeyạn ye, te dirun ihyan profeta
tuhcạ:
6 Yạn Belén, estạdo yahn Judea ne,
co cuande vạn yạn rahte yahn estạdo min,
te min va che cuhndeyạn ihyan ndinạn
che din ye cudạdo ihyan yahn Dendiohs,
ihyan nación yahn Israel.
7 Chihno min ne, cuạhn ndeh cah rey
me ihyan devano chahn, ne tumerune se
ihyan deh ro niyon che chihnde ro iyon
me.
8 Tuhme chihquentiyon se ihyan chahn,
ne rạhn se:
—Cuahn nchuhn yạn Belén, tumerune
ndah ne ti quenan decuạh me, ne cuahn
che a ntạca ne ne, checu ne ndudo yáhn
cạva che namin cạhn ndevá yavenạn.
9 Chihno chihcovan ihyan chahn che
rạhn rey me ne, quendi ye cuahn ye.
Tuhme iyon me ne, quendạhnạn cuahn
nde ndạ cuạco nạn che quendite decuah
me, ne min quendihco.
10 Cuahn che ndihchero ihyan chahn
che quendihco iyon me min ne, ạma chi
yeno ye.
11 Chendạ ye chete vah, ne cuahn che
ndihchero ye lihn me nduco chaco Mariá
ne, chehntihya ye ndeva ye yavenạn.
Tuhme nạhne ye yave nạn che chenun
tume yahn ye, ne tendạh ye diyạhnguạn
mạn, cuhn mạn, nundedạn che duche
mirra mạn, cạh ye co yahn lihn me.
12 Chihno min ne, cạh Dendiohs che
checadino ihyan chahn vạn yạhnde yahn
ye che metah ndaconan ye nạn quenun
Herodes, ne chemin che chahconan ye
yune, conạhn ye yạn vạco ye.

Chano José, quenda ye Mariá nduco lihn me, cuahn ye nación yahn Egipto

13 Cuahn che a conạhn ihyan devano
chahn ne, ndihchero José vạn yạhnde
yahn ye ạma ángel yahn Dihvo vo
Dendiohs, ne rạhn ángel me ri ye ihyan:
—Cuiquenda sạhn dihn nduco chaco se,
ne codin vi, cuehn cuạhn nación yahn
Egipto. Min conen nde ro che cạhcantiyón
che ndaconen, te Herodes ne, nuhn se
sạhn dihn me cạva che cạhno se sạhn.
14 Ndetạhno quenda José sạhn dihn me
nduco chaco se chete rạhn, cuahn ye
cuạhn nación yahn Egipto.
15 Min chahtenan ye nde ndạ ro che
chih Herodes. Tihcạ chi cạva che conahn
ndudo che cạh Dendiohs, dirun ihyan
profeta tuhcạ: “Nde nación yahn Egipto
quendá Dạyá.”

Dechuh Herodes sandạdo, chahn se chihno se checạhya

16 Cuahn che tumacadino Herodes che
chahcotạhn ihyan devano chahn yahn se
ne, ạma chi tạn se, ne dechuh se sandạdo
yạn Belén mạn, yạn che nino min mạn,
che chihno se nducoyạca decuạh chạhn,

nde checạhya che a ri o nduyo, te a tih va
ro che ndihchero ihyan devano chahn
iyon me.
17 Nduco tihcạ chinahn ndudo che dirun
ihyan profeta Jeremías tuhcạ:
18 Ạma rah rạn ihyan mạn,
ạma raco ye mạn,
anduhnecạ ndete che mạn Raquel raco ye
cạva dạya ye.
Hua ndạca ye vedechahtino, te a chihno
chihno se dạya ye.
19 Cuahn che a chih Herodes ne, min
nación yahn Egipto ndihchero José vạn
yạhnde yahn ye, ạma ángel yahn Dihvo vo
Dendiohs, ne rạhn ángel me ri ye ihyan:
20 —Cuendiquenda sạhn dihn me nduco
chaco se, ne conahn nación yahn Israel, te
a chih sạhn che nahn cạhno se sạhn.
21 Tuhme ndiquenda José sạhn dihn me
nduco chaco se, ne ndaconan ye nación
yahn Israel.
22 Ate checadino José che Arquelao
rihquentiyon se menun chida se estạdo
yahn Judea, ne hua chihquino ye quenan
ye estạdo min. Tuhme cạh Dendiohs che
checadino ye vạn yạhnde yahn ye, ne
cuahn ye estạdo yahn Galilea.
23 Min quenan ye ạma yạn che duche
Nazaret. Tihcạ chi cạva che conahn
nduhcạ che dirun ihyan profeta yahn
Dihvo vo Jesucristo tuhcạ: “Nazareno
cạhma ihyan yahn ye.”

3

Juạn Bautista ne, rahndudo ye yạhn nạn che metah duhva

1 Tạhn min ne, ndạ Juan Bautista estạdo
yahn Judea, yạhn nạn che metah duhva.
Min cahndudo ye
2 ne rạhn ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te
Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero
ne, a nun cuahn cạhcantiyon ye.
3 A yahn Juạn che dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ:
Cuahndudo ạma ihyan yạhn nạn che
metah duhva, ne cạhma ye tuhcạ:
“Cuihcoyạn nchuhn chedave yahn ne
cạva che nevahnecun ne Dihvo vo.”
4 Tino yahn Juạn ne, ndiya nduco yudo
yahn camello, ne quenan chete ye ạma
ima. Reh ye ạma nạn yạhcadạhn mạn, rih
ye nedih yahn che va vạn chano mạn.
5 Ihyan yạn Jerusalén mạn, ihyan che
vate ye tạma te o yạn estạdo yahn Judea
mạn, chihto ico Jordán mạn ne, rahn ye
rihnevan ye che rahndudo Juạn.
6 Rentuma ino ye nunde yahn ye, ne
rehdenune Juạn ihyan, min ico Jordán.
7 Ạma yạhn sạhn fariseo mạn, sạhn
saduceo mạn, rendạ se cạva che
cuehdenune Juạn sạhn. Ate rihya ye sạhn:
Nchuhn ne, nduhchan cu tạn tihchan
ne. ¿Duh te cuande nchuhn che din nun
ino ne cạva che ndevahn ne yahn castigo
yahn Dendiohs che va che co ne?
8 Cuahtenan nchuhn nduhcạ che
rahtenan ihyan che rento ino ye nunde
yahn ye numacuahn chedave yahn ye.
9 Hua ndere ndonan mạn ne nchuhn
che ndạta yahn Abraham nchuhn, te
ndete che nahn Dendiohs che ndere co
yạhn ndạta yahn ihyan min ne, nde tu che
tuhchan co din ye che ndạcondạ ihyan
che co cuande ye nạn ndạta yahn ye.
10 Mạn ne, anduhnecạ ndete che a va
yạn cu tin cạva che cạta dihyoduto yạhn.
Nducuahn yạhn che hua cochihve ndute
yahn ne, cạta, conun vạcoyạhn. Atihnocạ
co nduco nchuhn che hua cochihve che
redin ne, te va che co ne castigo.
11 ’U ne, rehdenuné nchuhn cạva che co
ro che a nto ino ne nunde yahn ne. Ate a
nun cochi tạma ihyan che tahque yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye che co
u, che nde hua rigonun chihvé cạva che co
mozo yahn ye. Ihyan min ne, din ye che
conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan
mạn, din ye castigo ihyan nunde mạn.
12 Nduhcạ che retive yạto ihyan trigo,
rih ndah ye, ne renedin dạma ye dạche
yạma yahn, rihquiyạhn ye ne, tihcạ a nun
techecạde ihyan min yahn nducoyạca
ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nạn
Dendiohs ne, quenda ye ihyan
vahchetero, ne ihyan che duhtuno ihyan
ye ne, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn che
hua ndạ ro che ntoh.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

13 Tạhn min ne, chica Dihvo vo
Jesucristo estạdo yahn Galilea, ndạ ye ico

Jordán nạn quenan Juạn cạva che cuehdenune ye ihyan.
14 Ate rạhn Juạn ri ye ihyan:
—U che rendotenán ndih cạva che cuehdenune ne u, ¿tạcạ che u cuehdenuné ndih?
15 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nahn che cuehdenune u, te redin yahn che dinahn vo nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
Tuhme chehdenune Juạn ihyan.
16 Chihno chedenune Dihvo vo ne, ndiquendạ ye vạn nune. Ura min ndihchero ye Vaco Ndah yahn Dendiohs che chica vahchetero. Decạ ro icui decạ ro, ne chiya, quenun ihyan.
17 Tuhme chenun ạma ndudo che chica vahchetero che rạhn tuhcạ:
—Sạhnguh che Dạyá. Yahinó sạhn. Ạma yenó che va se.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn Dendiohs che cuahn Dihvo vo ạma cuạn, yạhn nạn che metah duhva, cạva che tumarande chundah ihyan.
2 Min quenan ye chete che o raco ro, ne hua cheh ye. Chihno min ne, chi cuico ye.
3 Tuhme chahn ndạ chundah, ne rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che Dạya Dendiohs ndih ne, codin ne che tu che tuhchan ne, ndạcondạ pạn.
4 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ndiyu demạn pạn che rendotenan ihyan, te namin rendotenan ye ndudo yahn Dendiohs.”
5 Chihno min ne, quenda se ihyan nde tin yạco yahn yạn Jerusalén.
6 Rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che Dạya Dendiohs ndih ne, cạva ne muhn, co ne nde ndiyạhn, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Cạhcantiyon Dendiohs ángel yahn ye che
din ye cudạdo ndih,
cạva che hua dehva co yahn ne.
7 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Namin ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Hua tumerende Dihve Dendiohs.”
8 Chihno min ne, quenda chundah me ihyan ạma tin ico yạco, ne nạhma se ihyan nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse.
9 Rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che cahntihya ne nán, ndeva ne yavenán ne, té nducuahn vederihquentiyon che tạhchan ndih.
10 Ate ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuavi nán, chundah, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Cuendeva yavenạn Dihve Dendiohs. A ihyan min no codinehn yahn ye.”
11 Tuhme chihcomạn chundah me ihyan, ne ndạ ángel chinduco ye ihyan.

Canạn Dihvo vo Jesucristo ntiyon yahn ye

12 Cuahn che checadino Dihvo vo che quenun Juạn vạcoyạhn ne, conạhn ye estạdo yahn Galilea.
13 Ate hua quenan ye yạn Nazaret. Tahque ndah ye ne, cuahn ye quenan ye yạn Capernaum, yạhn yahn Zabulón mạn, Neftalí mạn.
14 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
15 Yạhn yahn Zabulón mạn, Neftalí mạn,
chihto yune che rahn nạn vine mạn, tạma
lạdo yahn ico Jordán mạn,
estạdo yahn Galilea, yạn vạco ihyan tạma
nación mạn,
16 min ne, anduhnecạ ndete che man nạn
che vate ihyan.
Ate ndạ ro che anduhnecạ ndete che
condihco dave nạn ye.
Ihyan che vate ye min ne, cạhnda yahn ye
anduhnecạ ndete che a vate ye tạh
vederih.
Ate ndạ ro che anduhnecạ ndete che co
dave yahn ye.
17 A nde tạhn min canạn Dihvo vo rahndudo ye, ne rạhn ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, a nun cuahn cạhcantiyon ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye cun ihyan che retạh yạhca cạva che conduco ye ihyan

18 Ạma yune ne, quechica Dihvo vo
chihto vine yahn Galilea. Ndihchero ye o
ihyan retạh yạhca, Simón Pedro mạn,
dihno ye Andrés mạn. Ura min ne,
rentihyon ihyan chahn yạna chete vine
me cạva che cotạh ye yạhca.
19 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo conduco nchuhn u, ne
ndotenan che din dạma ne yạhca ne,
cacuáhn nchuhn cạva che din dạma ne
ihyan, conduco ye u.
20 Ndetạhno chihcomạn ihyan chahn
yạna yahn ye, ne cuahn ye nduco Dihvo
vo.
21 Tah cuahn cạna nạn me ne,
ndihchero ye o dạya Zebedeo, Jacobo
mạn, Juạn mạn. Chenun ye chete bạrco
nduco chida ye, rentạhyon nan ye yạna
yahn ye. Namin yạhve Dihvo vo ihyan,
22 ne ndetạhno chihcomạn ye chida ye
mạn, bạrco me mạn, cuahn ye nduco
Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ạma yạhn ihyan

23 Chihno min ne, quechica Dihvo vo
numacuahn yạn yahn Galilea, ricuahn ye
nduh cuạn yạco yahn ihyan nación yahn
Israel. Rahndudo ye nduhcạ che
rihquentiyon Dendiohs ihyan yahn ye, ne
redin ye che rendoyahn ihyan cah.
24 Nde numachahte nación yahn Siria
chetuhn ndudo yahn vederihno che redin
ye, ne ạma chengu ihyan ihyan cah yahn
ye, ihyan che rih dihca ye mạn, ihyan che
ndi cheche ye mạn, ne din Dihvo vo che
ndoyahn ye. Namin ihyan che chenun
vaco chihngạ ihyan ne, ndetendạh Dihvo
vo vaco chihngạ chahn.
25 Ạma yạhn ihyan chinduco ye ihyan,
ihyan estạdo yahn Galilea mạn, ihyan
estạdo yahn Judea mạn, ihyan yạn
Decápolis mạn, ihyan yạn Jerusalén mạn,
ihyan che vate ye tạma lạdo lco Jordán
mạn.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, cahndudo ye ạma tingüete

1 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che
ạma yạhn ihyan chenun ye min ne, cocha
ye ạma tingüete, chihnde ye. Tuhme ndo
dạma ihyan che ritahno ye ihyan nạn ye,
2 ne chicuahn ye ihyan chahn tuhcạ:
3 —Ihyan che ri ndạche ye yahn che
chendihco ye nunde ne, ndah ro yahn ye,
te cuahtenan ye vahchetero nạn che
rihquentiyon Dendiohs.
4 'Ihyan che rạn ye ne, ndah ro yahn ye,
te necạh Dendiohs vedechahtino ihyan.
5 'Ihyan che necun ye ne, ndah ro yahn
ye, te cuahtenan ye iyehnse nduhcạ che
necạh Dendiohs ndudo yahn ye.
6 'Ihyan che ạma nahn ye che runecạde
cuahtenan ye ne, ndah ro yahn ye, te
conan Dendiohs ihyan cạva che conahn
nduco ye.
7 'Ihyan che renan vạhino ye ihyan
chenạhn ne, ndah ro yahn ye, te conan
vạhino Dendiohs ihyan.
8 'Ihyan che hua chendihco ye nunde ne,
ndah ro yahn ye, te ndeva Dendiohs
ihyan.
9 'Ihyan che riyạhve ye ihyan cạva che
ndo yạn ye nduco vih ne, ndah ro yahn ye,
te nedin dạya Dendiohs ihyan.
10 'Ihyan che redin tạn ihyan nduco ye
yahn che runecạde vatechica ye ne, ndah
ro yahn ye, te rihquentiyon Dendiohs
ihyan.
11 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che
cạhma tạn ihyan nduco ne mạn, din tạn
ye nduco ne mạn, ndere cạhma nunde ye
yahn ne mạn, yahn che ritahno ne u.
12 Cuahn che tihcạ cuahno co ne ne, co
yeno ne, te ndeva Dendiohs nchuhn,
cuahtenan ne vahchetero. A devano ne te
a tihcạ chahno chi ihyan profeta che
chahte ye a rạhn me, din tạn ihyan nduco
ye.

Ejemplo yahn ima

13 'Ima ne, ạma richihve, ate ndete che
necạn, che metah chihn dihne ne, ametah
cochihve. Va che cahtera ihyan, condinun
condinạhno ye. Chemin che nahn che din
nchuhn cudạdo vederihquentiyon che
chenan cuma ne.

Ejemplo yahn yạhn

14 ’Nduhcą che richihve yąhn che ri ro
dave nąn ihyan muhn iyehnse ne, tihcą
richihve nchuhn cąva nducoyąca ihyan,
te a devano ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs. Yąn ne, rihco ihyan ą̈ma tin ico,
te nahn ye che ndah co ro.
15 Namin cuahn che nahn yąhn ihyan
ą̈ma yąhn ne, rihco ye nąn che yąco cąva
che co ro dave nąn ihyan che chenun ye
chete vah. Hua rihco ndeh ye mąn ą̈ma
cajón.
16 Namin nchuhn ne, nahn che
runecąde cuahtechica ne cąva che cua
cuande nducoyąca ihyan, ne ndeva ye
yavenąn Chida ne che va ye vahchetero.

Dihvo vo Jesucristo ne, cąh cuande ye yahn ley che dirun Moisés

17 ’Cuedevano nchuhn che ndą́ ndiyu
cąva che cuahcotą́hn yahn ley che dirun
Moisés mąn, ndudo che dirun ihyan
profeta mąn, te cąva che cąh cuandé
ihyan deh conahn.
18 Cuąco rą́hn rí nchuhn te numanahn
che metah cuihno vahchetero mąn,
iyehnse mąn ne, hua condanan nde ą̈ma
ndudo nąn ley min. Nde nducuahn che
hua nduh rigonun chihve che rąhco ihyan
ne, va che conahn.
19 Chemin che adecoduhno ihyan che
cahnevi ye ą̈ma nąn vederihquentiyon
yahn, andahre hua nduh rigonun chihve
che rąhco ye, ne tihcą cacuahn ye ihyan
chenąhn ne, ihyan min ne, hua nduh
rigonun chihve ye vahchetero nąn che
rihquentiyon Dendiohs. Ate ihyan che
dinahn ye nducuahn, ne tihcą cacuahn ye
ihyan chenąhn ne, ą̈ma rigonun chihve ye
vahchetero nąn che rihquentiyon
Dendiohs.
20 Rą́hn rí nchuhn te ndete che hua nde
tahque runecąde cuahtechica ne che co
sąhn fariseo mąn, sąhn devano ley che
dirun Moisés mąn ne, nde hua co
cuahtenan ne vahchetero nąn che
rihquentiyon Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua nahn che co tąn ihyan

21 ’Nchuhn ne, a devano ne te ihyan
ndico yahn ne chicuahn ye tuhcą: “Hua
cahne ihyan, te adecoduhno ihyan che
cąhno ye vih ne, va che co ye castigo.”
22 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te
adecoduhno ihyan che co tąn ye nduco
ihyan chenąhn ne, va che co ye castigo.
Adecoduhno ihyan che cąhva ye nduco
ihyan chenąhn ne, va che ndo dąma ihyan
ndinąn, din ye castigo ihyan. Adecoduhno
ihyan che cąhma ye co ye tąma ca ihyan
che nahn dave yahn ne, cąhnda yahn ye,
te nduco nunde min ne, codin che conun
ye vąn ruchiyąhn.
23 ’Chemin che rą́hn rí nchuhn te
andahre a ndą ne nąn ta nduco vedino
che cąh ne Dendiohs, ate ndete che ura
min ntą tin ne che va nunde yahn ne nąn
ihyan ne,
24 cuihco ndah ne vedino me chihto nąn
ta, ne dinoca cąhn ne ndąca ne che
nchahco nunde ihyan min, cuenedin
ndah ne ndudo nduco ye. Tuhme co cąh
ne vedino yahn ne.
25 ’Me ndete che va ihyan che nahn cąca
nunde ye yahn nchuhn ne, codin nun ino
ne cuenedin ndah ne ndudo nduco ye
numanahn che metah cąca nunde ye yahn
ne, te ndete che hua ne, cąhco ye nchuhn
tąh intiyahn. Intiyahn ne, cąhcantiyon ye
policía che tihyon se nchuhn vącoyąhn,
26 ne cuąco rą́hn rí nchuhn te min
cuahtenun ne nde cuihno nedihve ne
nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndere cuahtenan ihyan nduco ndąhta che hua nihnevąco nduco ye

27 ’Nchuhn ne, a devano ne te ihyan
ndico yahn ne chicuahn ye tuhcą: “Hua
ndere conen nduco ndąhta che hua
nihnevąco ndoque.”
28 Ate u ne, rą́hn rí nchuhn te
adecoduhno ihyan che ndihchero ye ą̈ma
ndąhta, ne ndedecadino ye che nahn
conan ye nduco te ne, nduco chemin a
quendihco ye nunde nduco te nąn
Dendiohs, te anduhnecą ndete che a
quenan ye nduco te.
29 ’Ndete che cąva ą̈ma ndutinąn
nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco
ne nunde ne, hua tumacąh ne yahn. Codin
ne cuande anduhnecą ndete che a tico ne
chacondąh ne, te tahque ndah che conda

a̱ma ndutina̱n ne yodemin ca che cuahtenun ne va̱n ruchiya̱hn.
30 Ndete che ca̱va a̱ma ta̱h nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco ne nunde ne, hua tumaca̱h ne yahn. Codin ne cuande anduhneca̱ ndete che a chihca ne chaconda̱h ne, te tahque ndah che conda a̱ma ta̱h ne yodemin ca che cuahtenun ne va̱n ruchiya̱hn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua nda̱hca̱ che tehche ihyan nda̱hta yahn ye

31 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca̱: "Adecoduhno ihyan che nahn tehche ye nda̱hta yahn ye ne, va che dirun ye a̱ma ca̱ca, ca̱h ye ta̱hn na̱n che ca̱hco ro ye che a ntehche ye ta̱hn."
32 Ate u ne, ráhn rí nchuhn te co tehche ihyan nda̱hta yahn ye atena̱n ndete che conan te nduco ta̱ma cha̱hn, te ndete che ndere tehche ye ta̱hn ne, cuahn che cuhnde te nduco ta̱ma se ne, a ma̱n ye quendihco ye nunde. Namin adecoduhno ihyan che cahneva̱co ye nduco a̱ma nda̱hta che ntehche incha̱hn te ta̱hn ne, condihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ntihyon ya̱n ihyan Dendiohs cuahn che ca̱h ye ndudo yahn ye

33 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca̱: "Hua ndere cah ndudo yehn Dihve Dendiohs, te va che dinehn nducuahn ndudo yehn che cah."
34 Ate u ne, ráhn rí nchuhn te hua ca̱h ne ndudo yahn ne, ntihyon ya̱n ne Dendiohs. Namin hua ntihyon ya̱n ne vahchetero, te min quenan ye rihquentiyon ye.
35 Nde hua ntihyon ya̱n ne muhn iyehnse, te quenan ye numachahte. Nde hua ntihyon ya̱n ne Jerusalén, te ya̱n yahn ye.
36 Nde hua ntihyon ya̱n ne tin ne, te nde a̱ma yudo tin ne ne, metah vederihquentiyon yahn ne che ca̱hcantiyon ne che ndacorun color yahn.
37 Cuahn che ca̱h ne ndudo yahn ne ne, hua ntihyon ya̱n ne nde a̱ma na̱n dehtenduh. A̱ma no ndudo ca̱hma ne, a tihca̱, a o hua tihca̱, te che rentihdenan ca ne ndudo ca̱va che cotahno ihyan ne, chundah rihquentiyon se chemin.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahconan ihyan yahn vih nduco vedeta̱n

38 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca̱: "Adecodehno nunde che din ihyan ne, a nunde min no va che nuhnde menun yahn ye."
39 Ate u ne, ráhn rí nchuhn te hua da̱ma co ne nduco ihyan che din ta̱n ye nduco ne. Ndete che va ihyan che cuahn ye a̱ma la̱do va̱cona̱n ne ne, ndotenan che da̱ma co ne nduco ye ne, cuahnecun ne che cuahn ye ta̱ma la̱do.
40 Ndete che va ihyan che ca̱ca nunde ye yahn ne, nahn cahnevi cahteca ne ne, ca̱h ne nde cahteca tu yahn ne ihyan.
41 Ndete che ta̱hn nun sanda̱do nchuhn yune, ca̱hcantiyon se che quendehde ne chede yahn se nduhneva che rihquentiyon ley ne, nde chuhnan ca cuiquendehde ne yahn se.
42 Adecoduhno ihyan che ca̱ca ye dehtenduh yahn nchuhn, a nahn yahn ye, o nahn tumanan no ye ne, ca̱h ne ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che din yahino ihyan ihyan che ta̱n ye nduco ye

43 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca̱: "Codin yahine ihyan che yahino ye di, ne codin tan nduco ihyan che redin ta̱n ye ndoque."
44 Ate u ne, ráhn rí nchuhn: Codin yahino ne ihyan che rendihche ta̱n ye nchuhn ma̱n, cuica ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ihyan che ra̱hva ye yahn ne ma̱n, ihyan che rihya ye nchuhn ma̱n, ihyan che redin ta̱n ye nduco ne ma̱n.
45 Ndete che tihca̱ din nchuhn ne, da̱ma ri ne nduco Chida ne che va ye vahchetero, te ihyan min ne, redin ye che rendihco dave yahn ya̱hn ma̱n, redin ye che ran co ma̱n, ca̱va che ndah yahn ihyan che ndah ihyan ye ma̱n, ihyan che duhtuno ihyan ye ma̱n.
46 Ndete che atena̱n ihyan che yahino ye nchuhn din yahino ne ne, ¿dehra cochihve yahn ne?, te nde sa̱hn rica tume ca̱de iyo tihca̱ redin se.

47 Namin ndete che atenạn combiero
yahn ne necạh ne Dendiohs ihyan ne,
¿dehra cochihve yahn ne?, te nde ihyan
che hua devano ye che va Dendiohs tihcạ
redin ye.
48 Nchuhn ne, nahn che runecạde ne
nduhcạ che runecạde Chida ne che va ye
vahchetero.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhcạ che redin yahn che din ihyan vedevạhino

1 'Cuihco nchuhn cudạdo che hua din ne
dehtenduh che ndah atenạn cạva che
ndihchero ihyan, te ndete che cạva che
ndeva ihyan yavenạn ne che tihcạ din ne
ne, nde hua cochihve yahn ne nạn Chida
ne che va ye vahchetero.
2 Chemin che cuahn che din ne
vedevạhino ne, co din ne cuande che hua
cadino nde ạma ihyan. Hua dạma co ne
nduco sạhn che o nạn o chende se che
redin se vedevạhino nạn nducoyạca
ihyan, chete yạco mạn, cuạhn yune mạn.
Sạhn chahn ne, tihcạ redin se cạva che
ndonan ihyan sạhn, ate cuạco rạ́hn rí
nchuhn te nde hua cochihve yahn se nạn
Dendiohs che tihcạ redin se.
3-4 Ndaconan rạ́hn rí nchuhn te cuahn
che din ne vedevạhino ne, co din ne
cuande che hua cadino nde ạma ihyan,
cạva che Chida ne che rendihche ye
nducuahn che redin ne ne, ndạhco
menun ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che covạh ye

5 'Nchuhn ne, cuahn che covạh ne ne,
hua din ne nduhcạ che redin sạhn che o
nạn o chende se che renan ino se rahtendi
se revạh se chete yạco mạn, cuạhn yune
mạn, nạn che co ndihchero nducoyạca
ihyan sạhn. Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde
hua cochihve yahn se nạn Dendiohs che
tihcạ redin se.
6 Cuahn che covạh nchuhn ne, codin ne
cuande che hua vạn yạhn ihyan. Tahque
ndah che demạn ne covạh ne chete vah
nạn che demạn Chida ne cahnevan ye.
Cuedevano ne te rendihchero ye nchuhn,
ne ndạhco menun ye yahn ne.
7 'Cuahn che covạh nchuhn ne, hua din
ne nduhcạ che redin ihyan che hua
devano ye che va Dendiohs. Ạma ndeh
revạh ye nạn dehtenduh che redin ye
dendiohs yahn ye, te rạhco ye te nduco
che ạma ndeh revạh ye ne, cahnevan
dendiohs yahn ye.
8 Hua dạma co ne nduco ye nạn che
revạh ne, te Chida ne ne, nde ura che
ametah cạca ne ihyan ne, a devano ye
nducuahn dehtenduh che rendotenan ne.
9 Chemin che covạh nchuhn tuhcạ:
Chida nuhn che va ne vahchetero,
Rica nuhn ndih che din ne che ndeva
nducoyạca ihyan yavenạn ne, co
devano ye che metah nde ạma
nunde nạn ne.
10 Rica nuhn ndih che cuanạn
cạhcantiyon ne nuhn.
Nahn nuhn che dinahn ihyan iyehnse
vederihquentiyon yahn ne nduhcạ
che redinahn ángel che vate ye
vahchetero.
11 Cuete ne che cheh nuhn mạn ro cuh.
12 Cuenchahco ne nunde yahn nuhn
nduhcạ che renchahco mạn nuhn
yahn ihyan che redin tạn ye nduco
nuhn.
13 Cuendedevahn ne nuhn tạh chundah,
hua cuahnecun ne che tumarande
se nuhn.
Tihcạ, te a ndih che rihquentiyon ne
cuahn dạma. Ạma yudo
vederihquentiyon quenan cuma
ne. Tihcạ co.
14 'Cuedevano nchuhn te ndete che
nchahco ne yahn ihyan che redin tạn ye
nduco ne ne, namin Chida ne che va ye
vahchetero nchahco ye nunde yahn ne.
15 Ate ndete hua nchahco ne yahn ihyan
ne, namin Chida ne che va ye vahchetero
ne, hua nchahco ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhcạ che cuahte ye yạhte

16 'Nchuhn ne, cuahn che cuahte ne
yạhte ne, hua din ne nduhcạ che redin
sạhn che o nạn o chende se. Sạhn chahn
ne, ndih rạn vạconạn se cạva che cadino
ihyan che vate se yạhte. Cuạco rạ́hn rí
nchuhn te nde hua cochihve yahn se nạn
Dendiohs che tihcạ redin se.

17 Cuahn che cuahte nchuhn yạhte ne,
cuạhco nạn ne mạn, cuih ne cạca tin ne
mạn,
18 cạva che nde hua cadino ihyan che
vate ne yạhte. Chida ne a devano ye, te
rendihchero ye nchuhn, ne ndạhco
menun ye yahn ne.

Ejemplo yahn vedecuihca

19 'Hua cuạhcoran nchuhn cạva
vedecuihca che a chemin no din dạma ne.
Hua regu, te rine iteduhn mạn, reh dache
mạn, rendạ sạhn duco, riquenda se mạn.
20 Tahque ndah ne, codin nun ino ne
cạva che cuahtenan ne vahchetero, te
chemin ne, anduhnecạ ạma vedecuihca
che hua redetoh iteduhn mạn, hua reh
dache mạn, hua riquenda sạhn duco mạn.
21 Nahn che tihcạ din nchuhn. A devano
ne te nạn che va vedecuihca ne, a yahn
chemin no che rendedecadino ihyan.

Ejemplo yahn ndutinạn ihyan

22-23 'Ndutinạn nchuhn ne, nduhcạ ạma
yạhn che richihve yahn ne che ri ro nạn
ne. Ndete che ndah ndutinạn ne ne, ndah
ro nạn ne. Ate ndete che hua ne,
anduhnecạ ndete che man nạn che vate
ne. Atihnocạ vederendedecadino yahn
ne, te ndete che cochihve ne, conahn ndah
ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ate
ndete che cuahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn ye ne, hua
cochihve vederendedecadino yahn ne, ne
anduhnecạ ndete che ạma man nạn che
vate ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che a Dendiohs va che din yahino ihyan ndiyu vedecuihca

24 'Nde ạma ihyan ne, hua co cuahtenan
cuma ye o dihve ye dạmandahn, te din
yahino ye ạma, ne cạhcomạn ye tạma, o
dinahn ye yahn ạma, ne cuahcotạhn ye
yahn tạma. Atihnocạ nchuhn, te hua co
din yahino ne Dendiohs ndete che yahino
ne vedecuihca.

Dendiohs ne, redin ye cudạdo ihyan yahn ye

25 'Rạhn rí nchuhn: Hua cuạhcoran ne
deh cheh ne mạn, deh cuh ne mạn, ti
ndạca ne tino che cuahtenun ne mạn. A
Dendiohs che deco ye nchuhn iyehnse, ne
te ye che cheh ne mạn, tino che
cuahtenun ne mạn.

26 Cua cuande nchuhn. Yạhda ne,
andahre hua rendotenan che din te
nduhcạ che redin ihyan che rino ye ndạta
mạn, rentumanan ye ndute ndạta mạn,
rih ndah ye mạn, ate Chida ne che va ye
vahchetero ne, redin ye che rendạca te
che reh te. Cuedevano ne te tahque redin
ye cudạdo nchuhn che co ite chahn.
27 Nde ạma nchuhn, andahre ạma
ndedecadino ne, ate hua co din mạn ne
che cuihta ne mạhn metro.
28 'Nde hua redin yahn che ndedecadino
nchuhn ti ngua ne tino che cuahtenun ne.
Cua cuande ne. Nạnda ne, hua
rendotenan che din nduhcạ che redin
ihyan che redin ye ntiyon mạn, riya ye
tino mạn,
29 ne rạhn rí nchuhn te nde rey Salomón
andahre ạma chahte vederihquentiyon
quenan cuma ye, ate tahque ndah chan ro
nạnda che co tino che quenun ye.
30 Nchuhn che ndeh rendedecadino ne
cạva ne, nducote redin Dendiohs che ạma
ndah chan ro nạnda andahre ạma o ro ra
regu, cuedevano ne te tahque redin ye
cudạdo nchuhn.
31 Chemin che hua nahn che ạma
ndedecadino ne deh cheh ne mạn, deh
cuh ne mạn, ti ngua ne tino yahn ne mạn.
32 Ihyan che nde hua devano che va
Dendiohs ne, ạma rendedecadino ye yahn
dehtenduh chemin chan. Ate nchuhn ne,
va Chida ne vahchetero che redin ye
cudạdo nchuhn, ne a devano ye yahn
dehtenduh che rendotenan ne.
33 Menạn vihca cuahnecun ne che
cạhcantiyon ye nchuhn mạn, runecạde
cuahtechica ne nduhcạ che nahn ye mạn,
ne te ye nducuahn dehtenduh chemin
chan che rendotenan ne.
34 Chemin che hua ndedecadino nchuhn
tạcạ cuahno co ne caviyạn deman, te
queri ạma ro ne, va vederạhn yahn ne, ne
hua redin yahn che cuạhcoran ne tạcạ
cuahno co ne.

7

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndạhchenan ihyan vih

1 'Hua ndạhchenan nchuhn ihyan cạva
che hua din Dendiohs castigo nchuhn.

2 Nduhcą che ndąhchenan ne ihyan ne,
tihcą cua cuande Dendiohs nchuhn, din
ye castigo nchuhn.
3 Ndete che ndąhchenan ne ąma ihyan
yahn dehtenduh che hua ndąhcą redin ye,
ate nde hua retumacadino ne che va
dehtenduh che tahque chihngą redin mąn
ne ne, anduhnecą ndete che ąma vihto
quenun ndutinąn ne nde hua
retumacadino ne yahn, ate rendąhchenan
ne ihyan che quenun ąma yąca ndutinąn
ye.
4 Ndete che yąhve ne ąma ihyan che hua
ndąhcą redin ye cuahn che nde tahque
chihngą redin mąn ne ne, anduhnecą
ndete che cąhma ne co ne ihyan che
tendąh ne yąca che quenun ndutinąn ye
cuahn che quenun ąma vihto ndutinąn
mąn ne.
5 Ndete che tihcą din nchuhn ne, o nąn o
chende ne. Nahn che dinoca cąhcomąn ne
dehtenduh che tahque chihngą redin ne,
tuhme conąn yahn ne che yąhve ne ihyan
che cąhcomąn ye dehtenduh che hua
ndąhcą redin ye.

Ejemplo yahn yąhna mąn, cuche mąn

6 'Nde hua redin yahn che ndere yąhve
nchuhn ihyan che cheche chedave yahn
ye cąva che nevahnecun ye ndudo ndah
yahn Dendiohs, te denąn co tąn ye nduco
ne mąn, duche rino ye ndudo me mąn.
Ndete che ndere yąhve ne ihyan chemin
chan ne, anduhnecą ndete che cąh ne
dehtenduh che ndah yąhna, ne denąn co
tąn te, cua te nchuhn mąn, anduhnecą
ndete che cahnetąve ne tu diyąhn nąn
cuche, ne condinun condinąhno te mąn.

Ejemplo nduhcą che covąh ihyan, cąca ye Dendiohs dehtenduh che nahn ye

7-8 'Cuica nchuhn dehtenduh che nahn
ne Dendiohs, ne te ye nchuhn. Tihcą, te
anduhnecą che redin mąn ne. Cuahn che
rica ne dehtenduh combiero yahn ne ne,
rete ye. Cuahn che renuhn ne dehtenduh
ne, rendąca ne. Cuahn che riyąhve ne
chende vąco ihyan ne, renąhne ye.
9 'Nde ąma nchuhn ne, hua rahcotąhn
ne yahn dąya ne cuahn che rica che cheh.
Ndete che rica pąn ne, hua rihquino ne
recąh ne tu.
10 Ndete che rica yute yąhca ne, hua
recąh ne ąma cu.
11 Nchuhn ne, andahre duhtuno ihyan
ne ne, recąh ne dehtenduh che ndah dąya
ne. Rąhn rí nchuhn te Chida ne che va ye
vahchetero ne, nde tahque nun te ye
dehtenduh che ndah cuahn che cąca ne
ihyan.
12 'Codin nchuhn che ndah nduco ihyan
nduhcą che nahn ne che din ye nduco ne,
te tihcą rihquentiyon nąn ley che dirun
Moisés mąn, libro che dirun ihyan profeta
mąn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

13-14 'Andahre ąma vąhche cuahno
nchuhn, ate codin ne fuerza cąhcomąn ne
vedeyeno yahn mąn ne, codinahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, cąva
che co tuno ne vahchetero. Rąhn rí
nchuhn te neve ra ihyan che tuno ye min,
ne anduhnecą ndete che ąma tuhco
chendevah nąn che condą ye mąn, ąma
vąhche yune nąn che chuh ye mąn. Me
ihyan che riquendi ye vedeyeno yahn
mąn ye ne, ąma yąhn ye. Ihyan chahn ne,
anduhnecą ndete che ąma chahte
chendevah nąn che rendą ye mąn, ąma
ndąhcą yune nąn che rechuh ye mąn, ate
cuahn che cuhnde cąde yahn ye ne, co ye
castigo, cuahtenun ye vąn ruchiyąhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye tąchan ihyan sąhn che redin cą che Dendiohs dechuh ye sąhn

15 'Rąhn rí nchuhn che cąhco ne cudądo
yahn sąhn che redin cą se che Dendiohs
dechuh ye sąhn. Sąhn chahn ne, redin cą
se che ąma necun se, ate ąma duhtuno
ihyan se.
16 Nchuhn ne, cąhco ne cudądo
nducuahn che redin se, ne tumacadino ne
duh ihyan se. A devano nchuhn te ndiyu
nąn yąhn yąn che ri uva, nde huane nąn
chano yąn che ri higo.
17-18 Yąhn ndąta che ndah ne, ndah
ndute yahn, ne yąhn che hua ndah ne,
hua ndah ndute yahn.
19-20 Atihnocą sąhn chahn, te nąn ntiyon
yahn se ne, tumacadino nchuhn ndete che
numa cuąco vatechica se o rihncheh se.
Nducuahn yąhn che hua ndah ndute yahn
ne, rihca ihyan, rihquiyąhn ye. Atihnocą

sạhn chahn, te va che co se castigo,
cuahtenun se vạn ruchiyạhn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te hua nducoyạca ihyan co cuahtenan ye vahchetero

21 'Hua nducoyạca ihyan che rạhn ye yáhn che Dihve ye u, cuahtenan ye
vahchetero, te atenạn ihyan che dinahn
ye vederihquentiyon yahn Chidá, ihyan
min che va ye vahchetero.
22 Cuahn che cuhnde cạde yahn
nducoyạca ihyan ne, ạma yạhn ihyan
cạhma ye yáhn: "Dihve nuhn, nuhn ne,
din nuhn ntiyon yahn ne, ntihyon yạn
nuhn ndih, ne nduco chemin ndetendạh
nuhn vaco chihngạ mạn, din nuhn ạma
ndeh nạn vederihno mạn."
23 Ate cạhmá có sạhn chahn: "Ndiyu
ihyan yáhn nchuhn. Cuahn ne ạma lạdo.
Nchuhn ne, duhtuno ihyan ne."

Ejemplo yahn name yahn vah

24 'Adecoduhno ihyan che rihcovan ye
ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne
dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhcạ ạma
ihyan che vivo ye che chihno ye vạco ye,
chihco ye nạme yahn nạn yạva.
25 Chihno min ne, ạma chi yudo, chan co
nạhn mạn, chihta ico mạn, chano yune
mạn. Chuh nune nạn nti vah me, ate hua
dehva chi yahn, te chiche nti nạn yạva.
26 Me adecoduhno ihyan che rihnevan
ye ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne hua
dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhcạ ạma
ihyan tundo che chihno ye vạco ye mạn
yạhndute.
27 Chihno min ne, ạma chi yudo, chan co
nạhn mạn, chano yune mạn, chihta ico
mạn. Chuh nune nạn nti vah me, ne
quenda.
28 Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo
ne, ạma chahn ino ihyan,
29 te numacuahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs chicuahn ye, ndlyu
nduhcạ che ricuahn sạhn devano ley che
dlrun Moisés.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute

1 Cuahn che ndaconan Dihvo vo che
chahn ye tingüete me ne, ạma yạhn ihyan
nduco ye.
2 Ura min ndạ ạma sạhn che ndi se cah
che rechạ yute, chehntihya se nạn ye, ne
rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, ndete che nahn ne ne, co din
ne che ndoyáhn.
3 Tuhme nahn tạh ye sạhn, ne rạhn ye:
—Tạcạ hua. Náhn. Mạn ne, a ndoyehn.
Ndetạhno che rạhn ye tihcạ ne,
ndoyahn se.
4 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Culhque cudạdo. Hua cahme nduco
nde ạma ihyan tạcạ chi che ndoyehn.
Tahque ndah ne, cuehn nạn chidocuyạn,
ndihchero ye di, ne cah vedino nduhcạ
che chihquentiyon Moisés cạva che co
devano nducoyạca ihyan che a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn sạhn decạhya yahn ạma capitạ́n

5 Cuahn che chendạ Dihvo vo yạn
Capernaum ne, ạma capitạ́n yahn Roma,
chica se favor ihyan,
6 ne rạhn se:
—Dihvé, sạhn decạhya yáhn ne, ndi
cheche se, ametah cocha se.
7 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuhn vo ndoque, dín che ndoyahn se.
8 Ate rạhn sạhn capitạ́n me ri se ihyan:
—Dihvé, hua denduh ne ndih cạva no u,
te u ne, ndiyu ihyan che redin yahn che
cạhn ne ndevạcó. Nduco ạma ndudo che
cạhma ne ne, ndoyahn sạhn decạhya
yáhn.
9 Tihcạ, te namin u ne, va ihyan che nte
ye vederihquentiyon quenan cumá, ne
vate sandạdo yáhn. Cuahn che
rihquentiyón ạma se che cạhn se ne, rahn
se. Cuahn che rihquentiyón tạma che chi
se ne, rechi se. Adecodehno che
rihquentiyón sạhn decạhya yáhn ne,
redinahn se.
10 Ạma cuahn ino Dihvo vo che tihcạ
rạhn se, ne rạhn ye nduco ihyan che
nduco ye:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde vạn
ihyan nación yahn Israel ne, hua ndạcá
nde ạma ihyan che ạma ritahno ye
nduhcạ sạhnguh.

11 Ráhn rí nchuhn te ạma yạhn ihyan
numachahte iyehnse conduco ye
Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn,
cuahtenan ye nduco vih vahchetero nạn
che rihquentiyon Dendiohs.
12 Ate ihyan che tahque redin yahn che
cuahtenan ye vahchetero nạn che
rihquentiyon Dendiohs ne, ndotenan che
cuahtenan ye min ne, dechuh Dendiohs
ihyan cuạhn chevah nạn che man, ne min
cuahtenun ye, cuaco ye mạn, cheh dihyon
ye mạn.
13 Tuhme rạhn ye ri ye capitán me:
—Conahn ndevaque, ne nduhcạ che
chitehne ne, tihcạ conahn ndoque.
Me sạhn decạhya me ne, a ura min no
ndoyahn se.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn indạhn Pedro

14 Ạma yune ne, chahn Dihvo vo
Jesucristo ndevạco Pedro, ne indạhn
Pedro ne, quendite ye, ndi ye cah ihno.
15 Nahn tạh ye tạh ihyan min, ne
ndoyahn ye, chavi cah ihno me. Tuhme
necuan ye, ne cạh ye, cheh ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

16 Ro min, cuahn che chi dạh ne, ạma
yạhn ihyan ndạ ye nạn Dihvo vo, nda ye
ihyan cah mạn, ihyan che chenun vaco
chihngạ ihyan mạn. Dihvo vo ne, nduco
ạma ndudo no ndetendạh ye vaco
chihngạ chahn. Namin din ye che
ndoyahn ihyan cah chahn.
17 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ
che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
“Mạn ye cahnevi ye cah yahn ihyan.”

Sạhn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

18 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che
ạma yạhn ihyan nduco ye ne,
chihquentiyon ye ihyan apóstol yahn ye
che cuahtenun ye chete ạma bạrco, chuh
ye nduco vih tạma lạdo viche yahn vine
yahn Galilea.
19 Ura min ạma sạhn devano ley che
dirun Moisés chahn ndạ se nạn Dihvo vo,
ne rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, nahn conducó ndih
adecotino che cạhn ne.
20 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Yuhne ne, va ive vạco te, ne yạhda ne,
va nạn che rahte te, ate u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, metah nde nạn che
condité.
21 Tuhme tạma sạhn che rinduco se
ihyan ne, rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, cuahnecun ne che conán nạn
chidá nde ndạ ro che coh ye. Cuhché
ihyan, tuhme conducó ndih.
22 Ate ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Di ne, nahn che condoque u. Hua
ndedecadine cạva chemin. Ihyan che
anduhnecạ ndete che a ndih ye nạn
Dendiohs ne, ihyan chahn co cuhche ye
tenạhn yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tạn

23 Chihno min ne, chendạ Dihvo vo
chete bạrco me nduco ihyan apóstol yahn
ye, cuahn ye nduco vih.
24 Ura min canạn rano yuhne tạn, ạma
rendededecuan nune nạn vine me nde a
rendạ chete bạrco me. Me Dihvo vo ne,
quiyạdo ye.
25 Tuhme ndedetuhche ihyan apóstol
chahn ihyan, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, ¡cuendedevahn ne nuhn!,
te cuehchenun nuhn vạn nune.
26 Ndahconan Dihvo vo:
—¿Dehco che ạma vạh nchuhn? ¿Tạcạ
che hua numa ino ne ritahno ne?
Tuhme necuan ye, chihco dihn ye
yuhne me mạn, vine me mạn, ne nuhnde
dihn.
27 Nduco neve se vạn ihyan chahn, ne
rạhn se:
—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne mạn,
nde vine mạn, redinahn che rihquentiyon
ye?

O sạhn yạn Gadara che chenun vaco chihngạ sạhn

28 Cuahn che ndạ Dihvo vo tạma lạdo
viche yahn vine me, yạhn yahn yạn
Gadara ne, ndạ o sạhn che chenun vaco
chihngạ sạhn, che chica se vạn yạyan nạn
che chenun tenạhn. Ạma redin tạn se che
nde ạma ihyan hua rihquino ye chuh ye
yune nino nạn che chenun se.
29 Ạma yudo nạn se rạhn se:

—Jesús, Daya Dendiohs, ¿dehco che renun mendạhn ne yune yahn nuhn? ¿Tạcạ che cochi ne din ne che chuhrihn nuhn?, te ametah ndạ ro yahn.
30 Nino min ne, redin ihyan cudạdo ạma yạhn cuche.
31 Vaco chihngạ chahn ne, chica favor Dihvo vo, ne rạhn ri ihyan:
—Ndete che ndetendạh ne nuhn ne, cuahnecun ne che condạ nuhn cuche sih.
32 Rạhn Dihvo vo ri ye vaco chihngạ chahn:
—Cuahn nchuhn.
Tuhme ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn, ne chendạ cuche chahn. Nducoyạca cuche chahn ne, cochahn te rano te nạn ndava, cheranun te chete vine me, chihno chih te.
33 Sạhn che redin cudạdo cuche chahn ne, ạma dihya se chi, ne conạhn se rano se cuạhn viyạn me. Ndạ se min ne, neco se ihyan nduhcạ che chihno chih cuche chahn mạn, deh chi yahn sạhn che chenun vaco chihngạ chahn mạn.
34 Tuhme chahn nducoyạca ihyan yạn nạn che quenun Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan che ndạca ye min, nạhn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi cheche se

1 Chihno me min ne, chendạ Dihvo vo chete bạrco, tuche ye vine me, ntạ ye yạn vạco ye.
2 Min ndạ ihyan nạn ye, nda ye ạma sạhn che ndi cheche se quendite se nạn yundo. Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhcạ che ritahno ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye sạhn che ndi cheche me:
—Dạyá, hua dehve rahque, a ndaque vederenchahco cạva nunde yehn.
3 Min chenun vạn ạma o sạhn devano ley che dirun Moisés, ne rendedecadino se: “Sạhn tih ne, ducherino se Dendiohs che tihcạ rạhn se.”
4 Ndetạhno checadino Dihvo vo che tihcạ rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che chihngạ rendedecadino nchuhn?
5 Ndete che cạhmá có sạhnguh: “A nchahcó nunde yehn” ne, nde hua co devano ne ndete che va vederihquentiyon yáhn, o hua. Ate ndete che cạhmá có sạhn: “Cuenecuen, ne cuique” ne, co devano ne.
6 Chemin che cạva che cadino ne che u che rinducó nducoyạca ihyan ne, quenan cumá vederihquentiyon che nchahcó nunde yahn ihyan ne, condihche ne.
Tuhme rạhn ye nduco sạhn che ndi cheche me:
—Cuenecuen, cotah yundo yehn, conahn ndevaque.
7 Ndetạhno necuan sạhn min, ne conạhn se ndevạco se.
8 Nducoyạca ihyan che chenun ye min ne, dihya ye chi, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs yahn che necạh ye vederihquentiyon min Dihvo vo cạva che ndah yahn ihyan iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Mateo che conduco ye ihyan

9 Cuahn che chica Dihvo vo min, cuahn ye ne, ndihchero ye ạma ihyan che duche ye Mateo. Ihyan min ne, quenan ye ntiyon che rica ye tume cạde iyo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuhn vo, condoque u.
Tuhme necuan Mateo, cuahn ye chinduco ye ihyan.
10 Ạma yune ne, reh Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye. Namin nduco ạma yạhn sạhn rica tume cạde iyo mạn, yạhn ca sạhn nunde mạn, vate se reh se nduco ye.
11 Ndihchero ạma o sạhn fariseo, ne rạhn se ri se ihyan apóstol chahn:
—¿Dehco che tihcạ redin Ihyan Ricuahn yahn nchuhn che reh ye dạma nduco sạhn rica tume cạde iyo mạn, sạhn nunde chenạhn mạn?
12-13 Chihnevan Dihvo vo che tihcạ rạhn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ihyan cah che rendotenan ye sạhn doctor, ndiyu ihyan che hua cah ye. Atihnocạ u, te ndá cạva che conán ihyan nunde, nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cạva ihyan metah nunde yahn ye che rạhco ye. Che va che din nchuhn ne, cuahn ne dinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs che tuhcạ: “Tahque náhn che cuahtenan cuma nchuhn vedevạhino che co che cạhno ne ite, co te vedino nán.”

Tumerune ihyan Dihvo vo Jesucristo yahn yạhte

14 Ura min ne, ndạ ạma o ihyan che
rinduco ye Juạn Bautista, ne rạhn ye ri ye
Dihvo vo:
—Nuhn nduco sạhn fariseo cuahn dạma
rahte nuhn yạhte. ¿Dehco che ihyan che
rinduco ye ndih hua rahte ye yạhte ne?
15 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Ihyan che rinduco ye sạhn rihnevạco
ne, hua rahterạn ye. Ate ndete che
quenda ihyan sạhn ne, cuahterạn ye.
Atihnocạ ihyan che rinduco ye u, te mạn
ro cuh ne, metah deh cuande che cuahte
ye yạhte. Ate cuahn che ndạ ro che
quenda sạhn nunde u ne, tuhme che
cuạco, cuahte ye yạhte.

Ejemplo yahn tino ndico nduco ima ndico

16 'Hua redin yahn che ndahchetạhn vo
costumbre ndico nduco
vederihquentiyon ra. Nde ạma ihyan hua
renecạhnan ye ạma ndi tino ra nạn tino
ndico, te ndete che tihcạ din ye ne, ndeva
doh tino ra me, ne nde tahque co chahte
nạn nte yahn tino ndico me.
17 Namin nde ạma ihyan hua rih ye vino
ra chete ima ndico, te ndete che tihcạ din
ye ne, condan ima ndico me, cora vino
me, ne conda nduh che o. Chemin che va
che cuih ihyan vino ra chete ima ra cạva
che hua dehva co yahn.

Tạhn dạya Jairo mạn, tạhn ndạhta che nahn tạh te tino yahn Dihvo vo Jesuscristo mạn

18 Numanahn che rente ca Dihvo vo
nduco ihyan chahn ne, ndạ ạma sạhn
ndinạn. Chehntihya se nạn ye, ne rạhn se
ri se ihyan:
—Tạhn dạyá ne, a chih te cade menạn
lihn. Cuhn vo nduco ne, nahn tạh ne tạhn,
ne ndaconan conan te.
19 Tuhme necuan ndi Dihvo vo, ne
cuahn ye nduco se nduco ihyan apóstol
yahn ye.
20 Ura min ndạ ạma tạhn ndạhta che a ri
ndichio nduyo che cah te, rendora te yun
ro ro. Chahn ndạ te cuahn vedạme Dihvo
vo, ne nahn tạh te tino yahn ye.
21 Tihcạ din te, te ndedecadino te: "Mare
tino yahn ye nahn tạh, ne ndoyáhn."
22 Ndaconan ye ndihchero ye tạhn, ne
rạhn ye:
—Dạyá, hua dehve rahque. Nducote
chitehne ne, a ndoyehn.
A ura min no ndoyahn te.
23 Cuahn che ndạ Dihvo vo vạco sạhn
ndinạn me ne, ndihchero ye che a chenan
sạhn retive ndo rạn mạn, ạma ndito ihyan
rah rạn ye mạn.
24 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Conạhn nchuhn, te tạhn dihn ne, hua
dehve ndih te, quiyạdo te.
Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan.
25 Chihquentiyon ye che ndiquendạh
vah ihyan chahn, tuhme chendạ ye nạn
che quendite tạhn dihn me. Chetạh ye tạh
te, ne necuan te.
26 Nducoyạca ihyan che vate ye
numachahte yạhn min ne, checadino ye
yahn vederihno min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn o sạhn nạn ve

27 Cuahn che conạhn Dihvo vo ne, cuahn
o sạhn nạn ve cuạhn vedạme ye rah se:
—Dạya David, ¡conan vạhino ne nuhn!
28 Cuahn che ntạ ye, ndondạ ye chete
vah ne, chendạ vah sạhn nạn ve chahn,
chahn ndạ se nạn ye, ne tumerune ye
sạhn:
—¿A ritahno nchuhn che co dín che co
ro nạn ne ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Dihve nuhn, ritahno nuhn che co din
ne che co ro nạn nuhn.
29 Tuhme nahn tạh ye ndutinạn se, ne
rạhn ye ri ye sạhn:
—Conahn nduco nchuhn nduhcạ che
ritahno ne.
30 A ndetạhno chi ro nạn sạhn chahn.
Tuhme ạma cạh ye cudạdo sạhn, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—Condi nchuhn cạhma ne nduco nde
ạma ihyan tạcạ chi che chi ro nạn ne.
31 Ate cade ndạca se min, canạn nte se
nduco ihyan, ne chetuhn ndudo yahn
vederihno min vạn ihyan che vate ye
numachahte yạhn min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndiquendạh cạhn ạma sạhn lihme

32 Cade ndiquendạh sạhn chahn vah ne,
ndạ ạma o ihyan, nda ye ạma sạhn lihme
che quenun ạma vaco chihngạ sạhn.

33 Ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ
me, ne ndetạhno ndiquendạh cạhn se,
canạn rente se. Ạma cuahn ino ihyan, ne
rạhn ye:
—Nde menahn ametah conahn
vederihno che tuhchan muhn nación
yahn Israel.
34 Ate sạhn fariseo ne, rạhn se:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn chundah, ne
nduco chemin rendetendạh ye vaco
chihngạ.

Dihvo vo Jesucristo ne, renan vạhino ye ihyan

35 Chihno min ne, quechica Dihvo vo
nduh cuạn yạn rahte mạn, yạn cạhya
mạn, ricuahn ye chete yạco yahn ihyan
nación yahn Israel. Rahndudo ye ndudo
yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ne redin ye che rendoyahn nducoyạca
ihyan cah.
36 Nduh cuạn nạn che quechica ye ne,
ạma yạhn ihyan. Ạma quenan vạhino ye
ihyan, te ametah duh che cacuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs ihyan.
Nduhcạ itecuche che metah ihyan che din
ye cudạdo ite, tihchan ihyan chahn.
37 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
apóstol yahn ye:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma yạhn
ihyan che nahn cahnevan ye ndudo yahn
Dendiohs, ate ihyan che rahndudo ye ne,
ạma doh ri ye. Anduhnecạ ndete che ạma
va ndute ndạta ate ihyan che redin ye
ntiyon ne, ạma doh ri ye.
38 Chemin che cuica nchuhn Dendiohs
cạva che dechuh ye ihyan che cuahndudo
ye ndudo yahn ye, cahnevan ihyan chahn.

10

Cạh Dihvo vo Jesucristo ntiyon che din ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno min ne, nedin dạma Dihvo vo
nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye,
ne cạh ye vederihquentiyon ihyan cạva
che ndetendạh ye vaco chihngạ mạn, din
ye che ndoyahn ihyan cah, adecodehno
cah che ndi ye mạn.
2 Vạn ihyan chahn ne, nduco ạma ihyan
che duche ye Simón Pedro, ihyan min che
tahque menạn vihca vạn nducoyạca ye.
Namin nduco Andrés, dihno Simón mạn,
Jacobo nduco dihno ye, Juạn, che dạya
Zebedeo mạn,
3 Felipe mạn, Bartolomé mạn, Tomás
mạn, Mateo, ihyan min che rica ye tume
cạde iyo ro menạn mạn, Jacobo, dạya
Alfeo mạn, Lebeo, che namin duche ye
Tadeo mạn,
4 tạma Simón, ihyan min che chinduco
ye partido yahn sạhn cananista ro menạn
mạn, Judas Iscariote, ihyan min che necạh
ye Dihvo vo adive mạn.

Dechuh Dihvo vo Jesuscristo ihyan apóstol yahn ye che cuahndudo ye

5 Dechuh Dihvo vo ihyan che ndichio
chahn, chihquentiyon ye ihyan tuhcạ:
—Hua cuahndudo nchuhn vạn ihyan
tạma nación, nde huane vạn ihyan nación
yahn Samaria.
6 Tahque ndah ne, cuahndudo ne vạn
ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che
a ndihcomạn ye Dendiohs. Ihyan chahn
ne, anduhnecạ itecuche che a chinda te.
7 Cuahndudo nchuhn te Dendiohs,
ihyan min che va ye vahchetero ne, a nun
cạhcantiyon ye ihyan.
8 Codin nchuhn che ndoyahn ihyan che
ndi ye cah che rechạ yute mạn, ihyan che
ndi ye adecodehno cah mạn,
condedetuhche ne ihyan che a ndih ye
mạn, cuendetendạh ne vaco chihngạ mạn.
Nchuhn ne, dendạca ne vederihquentiyon
cuh, ne hua cua ne chihve yahn ihyan che
conan ne.
9 'Hua quenda nchuhn tume,
10 nde hua quenda ne dino mạn, ndạco
mạn, indạhco mạn, atenạn tino che
chenun no ne. Tihcạ, te ihyan redin ntiyon
ne, redin yahn che nạn ntiyon che redin
ye quendạh nducuahn che rendotenan ye.
11 'Cuahn che ndạ nchuhn ạma yạn ne,
cuenuhn ne ạma ihyan che ndah ihyan ye,
ne cuahtenan ne ndevạco ye nde ro che
ndạca ne yạn min.
12 Cuahn che condạ nchuhn ne, cạhma
ne co ne ihyan che vạco min: "Dendiohs
din yahino ye nchuhn."
13 Ndete che rihnevạhn che conahn
nduco ihyan nduhcạ che cạhma ne,
conahn, ate ndete che hua ne, hua.

14 Me ndete che ihyan che vạco min, o
ihyan yạn min, hua nevahnecun ye
nchuhn, nde hua cạhcovan ye che cạhma
ne ne, condạca ne min, condạhde ne yune
yạhn che chenan cạh ne cạva che
tumacadino ye che hua ndạhcạ din ye.
15 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndạ ro che
cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne,
tahque chuhrihn ihyan yạn min che co
ihyan che chahte ye yạn Sodoma mạn,
yạn Gomorra mạn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che va che chuhrihn ihyan yahn ye

16 'Cuedevano nchuhn te dechúh
nchuhn vạn ihyan che ạma duhtuno ye.
Anduhnecạ ndete che vạn lobo dechúh
itecuche. Nahn che rino nạn nchuhn mạn,
necun ne mạn.
17 Cuihco nchuhn cudạdo, te cạca nunde
ihyan yahn ne nạn intiyahn mạn, cuahn
ye nchuhn chete yạco mạn.
18 Quenda ye nchuhn nạn gobernador
mạn, nạn rey mạn, cạca nunde ye yahn ne
yahn che ritahno ne u. Min cạh ne ndudo
yahn ne nduhcạ che ritahno ne u, ne
nduco tihcạ cadino ihyan chahn mạn,
ihyan nación chenạhn mạn, yahn
vederihquentiyon yáhn.
19 Cuahn che conahn ne, hua
ndedecadino ne tạcạ cạhmanan ne
nchuhn, te ndạ ura min ne, te Dendiohs
ndudo che cạhma ne.
20 Tihcạ, te ndiyu nchuhn che
ndedecadino ne deh che va che cạhma ne,
te Chida ne Dendiohs ne, te vaco ye ndudo
che cạhma ne.
21 'Ndạ ro min ne, ạma cuahte cạhnda
ihyan nduco vih. Nạhn ye ne, cạca ye che
cạhno se dihno ye, nạhn ye ne, cạca ye che
cạhno se indihte yahn ye, nạhn ye ne,
cạca ye che cạhno se dạya ye.
22 Nducoyạca ihyan co tạn ye nduco
nchuhn yahn che ritahno ne u. Ate
adecoduhno ihyan che quendạh ye
vedechahtino nde cuihno vedeyah min
ne, ndevahn ye.
23 Cuahn che din tạn ihyan nduco
nchuhn ạma yạn ne, cuahn ne tạma yạn.
Cuạco rạ́hn rí nchuhn te u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, ndaconan chí cuahn
che nde metah conan cuahtechica ne
nducuahn yạn yahn ihyan nación yahn
Israel.
24-25 'Ihyan che rahn ne, hua chenan ino
ye che tahque ndạhcạ cuahno ye che co
ihyan ricuahn yahn ye. Tahque ndah ne,
rihco dạma ino ye che cuahno ye nduhcạ
che a rahno ihyan ricuahn yahn ye.
Namin ihyan redin ntiyon ne, hua chenan
ino ye che tahque ndạhcạ cuahno ye che
co patrón yahn ye. Tahque ndah ne, rihco
dạma ino ye che cuahno ye nduhcạ che
rahno patrón yahn ye. U che rihquentiyón
nchuhn, nducote rendạhchenan ihyan u,
rạhn ye te quenan cumá
vederihquentiyon yahn chundah, tahque
ca nchuhn, nde tahque ndạhchenan ye
nchuhn.

Ihyan ne, va che din vạh ye Dendiohs

26 'Nducote a devano nchuhn te tihcạ va
che cuahno co ne ne, hua din vạh ne
ihyan. Cuedevano ne te nducuahn che ri
cuahn ndeh ne, va che cadino ihyan.
27 Nducuahn che rạ́hn nduco nchuhn
cuạhn demạn vo ne, cuahndudo ne, cạh
ne che cadino ihyan.
28 Hua din vạh ne ihyan che nahn cạhno
ye nchuhn, te cuihno min ne, ametah
dehva che co din ye. Tahque ndah ne,
codin vạh ne Dendiohs, te ihyan min ne,
co dechuh ye nchuhn vạn ruchiyạhn, co
ne castigo cuạhn dạma.
29 'Ihyan ne, rino ye yạhda cạhya
anduhnecạ ndete che nde hua rigonun
chihve te, te ra ye ạma centạvo no nạn che
o te. Ate nde ạma yạhda lihn ne, hua coh
te ndete che Chida nchuhn che va ye
vahchetero hua cuahnecun ye.
30 Me nchuhn ne, tahque nda cuande ye
nchuhn. Nde yudo tin ne nedin cuande ye.
31 Chemin che hua cua ne cudạdo.
Tahque rigonun chihve ne che co yạhda
cạhya.

Nahn che hua co cuihnạn ihyan cạva Dihvo vo Jesuscristo

32 'Nducoyạca ihyan che numa ino ye
ritahno ye u nạn ihyan iyehnse ne,
numacuahn vedeyeno ndevá ihyan nạn
Chidá che va ye vahchetero.

33 Ate ihyan che cuạcondạh vedạme ye
u ne, cuạcondạh vedạmé ihyan nạn Chidá
che va ye vahchetero.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che co tạn ihyan nduco ye

34-35 'Hua ndedecadino nchuhn che mạn
che ndá ne, hua cuahte cạhnda ihyan, te
ihyan che ritahno ye u ne, cuahte cạhnda
ihyan nduco ye. Ihyan ne, cuahte cạhnda
ye nduco chida ye mạn, tạhn cạhya ne,
cuahte cạhnda te nduco chaco te mạn,
tạhn decuno ihyan ne, cuahte cạhnda te
nduco indạhn te mạn.
36 Tihcạ va che cuahte cạhnda ihyan
vạn ihyan yahn ye.
37 'Ihyan che hua rihco dạma ino ye
cotahno ye u, yahn che hua nahn ye che
co tạn indihte yahn ye nduco ye ne, ihyan
chahn ne, nde hua redin yahn che din
cuandé ihyan vạn ihyan yáhn. Namin
ihyan che hua rihco dạma ino ye cotahno
ye u, yahn che hua nahn ye che co tạn
dạya ye nduco ye ne, nde hua redin yahn
che din cuandé ihyan vạn ihyan yáhn.
38 Adecoduhno ihyan che rihco dạma
ino ye cotahno ye u andahre nde va che
conan yạh ye nạn cruz, atenạn ihyan min
redin yahn che din cuandé ihyan vạn
ihyan yáhn.
39 Ihyan che cuacondạh vedạme ye u,
che nahn ndedevahn mạn ye ihyan ne,
conda ye, ne ihyan che hua cuacondạh
vedạme ye u ne, andahre cạhno se ihyan,
ate cuahtenan ye vahchetero.

Ihyan che cuahtenan ye vahchetero

40 'Ihyan che renevahnecun ye nchuhn
ne, a u renevahnecun ye, ne ihyan che
renevahnecun ye u ne, a Ihyan che
dechuh ye u renevahnecun ye.
41 Ihyan che renevahnecun ye ạma
ihyan che rahndudo ye ndudo yahn
Dendiohs yahn che redin ye ntiyon min
ne, ndeva Dendiohs ạma tạma ye. A
namin no tun ihyan che renevahnecun ye
ạma ihyan che ndah ihyan ye ne, ndeva
Dendiohs ạma tạma ye nduco vih.
42 Ihyan che ritahno ye u ne, hua nduh
rigonun chihve ye che lạdo yahn ihyan,
ate adecoduhno ihyan che cạh ye andahre
ạma vạso nune, cuh ihyan chahn ne,
ndạhco menun Dendiohs yahn ye.

11

Dechuh Juạn Bautista o ihyan te nahn cadino ye yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che chihno cạh cuande Dihvo
vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn
ye ne, chica ye min cuahn ye, cacuahn ye
mạn, cuahndudo ye mạn, nduh cuạn yạn
che nino min.
2 Tạhn min ne, quenun Juạn Bautista
vạcoyạhn, ne cuahn che checadino ye
yahn dehtenduh che redin Dihvo vo ne,
dechuh ye o ihyan che rinduco ye ihyan
nạn Dihvo vo,
3 tumerune ye:
—¿A ndih ihyan che a va cạde chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse, o comạn va
che chi ihyan min ne?
4 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Cuahn nchuhn cuengo ne Juạn
nducuahn che rendihchero ne mạn,
rihnevan ne mạn.
5 Cạh ne che cadino ye nduhcạ che redín
che ri ro nạn ihyan che ve mạn ye mạn,
redín che rica ihyan che neneva doh cạh
ye mạn, redín che rendoyahn ihyan che
ndi ye cah che rechạ yute mạn, redín che
ihyan che chato ye rihnevan mạn, redín
che rentuche ihyan che a ndih ye mạn,
rahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs,
rihnevan ihyan che ri ndạche ye yahn
nunde yahn ye mạn.
6 Rạhn rí nchuhn te ạma ndah ro yahn
ihyan che riquendi ye numa ino ye
ritahno ye u.
7 Cuahn che a conạhn ihyan chahn ne,
canạn rente Dihvo vo nduco ihyan che
chenun ye min yahn Juạn, ne rạhn ye:
—¿Duh che chahn nchuhn chendihchero
ne min yạhn ne nạn che metah duhva ne?
A devano ne te ndiyu ạma ihyan che ran
do ye, che anduhnecạ ạma nduco che a
muhn a min redecuehte yuhne.
8 ¿Duh chahn nchuhn chendihchero ne
ne? A devano ne te ndiyu ạma ihyan che
ạma ninevaca tino ndah, te ihyan chemin
chan ne, ndevạco rey chenun ye.

9 A devano nchuhn te chahn ne,
chendihchero ne ạma ihyan profeta.
Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ihyan min che
tahque chahte vederihquentiyon quenan
cuma ye vạn ihyan profeta.
10 A yahn ihyan min che rạhn Dendiohs,
ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
Dechúh ạma se numanahn che metah
cahn,
cạhcoyạn se chedave yahn ihyan cạva che
a vate yạn ye cuahn che nda.
11 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te vạn nducoyạca
ihyan che chahte ye iyehnse nde a rạhn
me nde meniyon ne, Juạn Bautista che
tahque chahte vederihquentiyon quenan
cuma ye. Ate vạn ihyan che
renevahnecun ye vederihquentiyon che
ndạhco cạde Dendiohs ne, nde ihyan che
tahque doh vederihquentiyon quenan
cuma ye ne, tahque chahte
vederihquentiyon yahn ye che co
vederihquentiyon che quenan cuma Juạn.
12 'Nde ro che canạn Juạn ntiyon yahn
ye nde meniyon ne, ạma redin nun ino
ihyan cạva che tuno ye vahchetero nạn
che rihquentiyon Dendiohs.
13 Moisés mạn, nducoyạca ihyan
profeta, nde nạn che canạn, nde ndạ Juạn
Bautista mạn, dirun ye yahn
vederihquentiyon ra che ndạhco cạde
Dendiohs.
14 Cuedevano nchuhn te che ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs che ndaconan chi
tun Elías ne, a Juạn Bautista ndạ ye,
dinahn vederihquentiyon min, andahre
hua nahn cotahno ne.
15 Nducoyạca nchuhn ne, cuihcovan
ndah ne che tihcạ rạ́hn.
16-17 'Nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne,
nduhchan sạhn cạhya che reduche se
ndihve, tihchan ne. Sạhn chahn ne, rạhn
se ri se combiero yahn se: "Tive nuhn
curetive, ate hua cạh yeno nchuhn, ndeh
ne. Chita rạn nuhn, ate hua chaco ne."
18 Nduhchan sạhn chahn, tihchan ne, te
ndạ Juạn Bautista, ne ạma vạh nạn cheh
nạn chih ye, ne rạhn nchuhn te quenun
vaco chihngạ ihyan.
19 A namin no tun cuahn che ndạ u che
rinducó nducoyạca ihyan. Réh mạn, ríh
mạn, dạma nduco ihyan che rahte vihco
ye, ne rạhn ihyan: "Sạhn tih ne, ạma reh
se mạn, ạma rih se mạn, rinduco se sạhn
rica tume cạde iyo mạn, sạhn nunde
chenạhn mạn." Rendạhchenan ihyan
ntiyon che redin nuhn, ate hua dehve din
yahn, te ihyan che renahn ye ne, a devano
ye che vededevano yahn Dendiohs ne,
chemin che tahque ndah.

Ihyan yạn che hua nahn nto ino ye nunde yahn ye

20 Chihno min ne, nte Dihvo vo yahn
ihyan yạn nạn che tahque din ye
vederihno, te ihyan chahn ne, hua nahn
nto ino ye nunde yahn ye. Rạhn ye:
21 —Nchuhn ihyan yạn Corazín mạn,
ihyan yạn Betsaida mạn, ¡ạma vedin
nchuhn!, te ndete che ihyan yạn Tiro mạn,
ihyan yạn Sidón mạn, ndihchero ye
vederihno che ndihchero nchuhn ne, a
metah ro nto ino ye nunde yahn ye,
chahtenun ye tino ndere, chahterạn ye
vạn iya.
22 Rạ́hn ri nchuhn te ndạ ro che cuhnde
cạde yahn nducoyạca ihyan ne, nde
tahque chahte castigo co nchuhn che co
ihyan chahn.
23 Me nchuhn ihyan yạn Capernaum ne,
ạma redin yạde ne anduhnecạ ndete che
nde vahchetero tuno ne che rạhco ne, ate
va che cạhn ne vạn ruchiyạhn, te ndete
che yạn Sodoma dín vederihno nduhcạ
che dín yạn vạco ne ne, chitahno ihyan
chahn, ne vate ca ye nde meniyon.
24 Rạ́hn rí nchuhn te ro che cuhnde cạde
yahn nducoyạca ihyan ne, tahque chahte
castigo co nchuhn che co ihyan chahn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo: "Cochi nchuhn, ne dín che nuhndemạn chedave yahn ne"

25 Tuhme covạh Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Chida mạ́n, ndih che rihquentiyon ne
vahchetero mạn, iyehnse mạn, rendevá
yavenạn ne, te a ihyan che necun ye cạh
ne che cadino ye vededevano yahn ne,
ndiyu ihyan che ạma devano ye che rạhco
ye.
26 Tihcạ Chidá, te tihcạ nahn mạn ne.
27 Tuhme rạ́hn Dihvo vo ri ye ihyan che
chenun ye min:
—Chidá ne, ndạhco ye
vederihquentiyon tạ́h che cạhcantiyón

nducuahn dehtenduh. Nde a̱ma ihyan
hua rendihche ye u, te atena̱n Chidá che
rendihche ye u. Namin nde a̱ma ihyan
hua rendihche ye Chidá, te atena̱n u,
nduco ihyan che má̱n ricuáhn ihyan ta̱ca̱
ye, che rendihche nuhn ihyan.
28 Nducoya̱ca nchuhn che rechuhrihn
ne, hua va ma̱n chedave yahn ne,
cochahtino ne u, ne dín che cuahtema̱n
chedave yahn ne.
29 Codinahn ne vederihquentiyon yáhn,
ne cuiquendi ne yune yáhn, te u ne, necún.
Tuhme cuahtema̱n chedave yahn ne.
30 Tihca̱ din nchuhn, te hua va̱hche ca̱va
ne che dinahn ne vederihquentiyon yáhn.

12

Ihyan apóstol ne, tuhn ye a̱ma o indo trigo ro che rahtetuhno ihyan

1 Chihno a̱ma o ro min, a̱ma ro che
rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo na̱n
va chenda̱ta yahn ihyan, ne ihyan apóstol
ne, chi cuico ye, ne tuhn ye indo trigo,
cheh ye ndute yahn.
2 Ndihchero a̱ma o sa̱hn fariseo, ne ra̱hn
se ri se Dihvo vo:
—Condihche ne ihyan apóstol yahn ne.
Hua nda̱hca̱ che tihca̱ redin ye ma̱n ro
cuh, te ma̱n ne, ro che rahtetuhno ihyan.
3 Ate ndahconan Dihvo vo, ne ra̱hn ye ri
ye sa̱hn:
—A ndihchenan nchuhn na̱n Ndudo
yahn Dendiohs nduhca̱ che din David ro
min cuahn che chi cuico ye nduco
combiero yahn ye.
4 Chenda̱ ihyan chahn chete ya̱co, cheh
ye pa̱n che ndi vedino na̱n Dendiohs
andahre pa̱n chemin chan ne, atena̱n
chidocuya̱n co cheh ye.
5 Namin a devano nchuhn nduhca̱ che
rihquentiyon ley che dirun Moisés. Hua
dehve nunde che redin chidocuya̱n ntiyon
chete ya̱co ro che rahtetuhno ihyan.
6 Nducote va vederihquentiyon che din
chidocuya̱n ntiyon chete ya̱co ro che
rahtetuhno ihyan ne, cuedevano ne te hua
dehve nunde che tihca̱ redin ihyan apóstol
yáhn ro che rahtetuhno ihyan, te
vederihquentiyon che quenan cumá ne,
tahque chahte che co vederihquentiyon
min.
7 Nchuhn ne, nde hua renahn ne ndudo
yahn Dendiohs che ndirun tuhca̱:
“Tahque náhn che cuahtenan cuma
nchuhn vedeva̱hino che co che ca̱hno ne
ite, co te vedino ná̱n.” Ndete che renahn
nchuhn ndudo min ne, nde hua ndere
ca̱hma nunde ne yahn ye.
8 Cuedevano ne te u che rinducó
nducoya̱ca ihyan ne, rihquentiyón nde
nducuahn che redin ihyan ro che
rahtetuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din che ndoyahn a̱ma sa̱hn che ndi cuma ta̱h se

9 Chuh Dihvo vo min, ne chenda̱ ye
chete a̱ma ya̱co yahn ihyan nación yahn
Israel.
10 Min quenun a̱ma sa̱hn che ndi cuma
a̱ma ta̱h se. Namin min chenun a̱ma o
sa̱hn fariseo, ne nducote nahn ca̱ca nunde
se yahn Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:
—¿A rihquentiyon na̱n Ndudo yahn
Dendiohs che co din vo che ndoyahn
ihyan ro che rahtetuhno vo ne?
11 Ndahconan Dihvo vo, ne ra̱hn ye ri ye
sa̱hn:
—Ndete che va itecuche yahn nchuhn
ne conda̱hnun te chete veh ico ro che
rahtetuhno ihyan ne, ndeta̱hno ca̱hn ne
ndetenda̱h ne ite.
12 Nducote tahque rigonun chihve a̱ma
ihyan che co itecuche ne, chemin che co
conan vo ihyan andahre ro che
rahtetuhno vo.
13 Tuhme ra̱hn ye ri ye sa̱hn min:
—Cua̱condihque tah.
Chacondihco ta̱h se, ne ndo ndah
nduhca̱ ta̱h se che ta̱ma me.
14 Ndeta̱hno quenda̱h vah sa̱hn fariseo
chahn rentuhno se nduco vih ta̱ca̱ ca̱hno
se Dihvo vo.

Nduhca̱ che ndirun yahn Dihvo vo Jesucristo na̱n Ndudo yahn Dendiohs

15 Checadino Dihvo vo che tihca̱
rentuhno se, ne chica ye min, cuahn ye.
A̱ma ya̱hn ihyan cuahn ye nduco ye, ne
din ye che ndoyahn nducoya̱ca ihyan che
cah ye.
16 Chihquentiyon Dihvo vo che hua
ca̱hma ihyan chahn che a ihyan min che a
va ca̱de che dechuh Dendiohs, ndedevahn
ye ihyan iyehnse.

17 Tihcą din ye cą̈va che conahn ndudo
che rą̈hn Dendiohs yahn ye, dirun ihyan
profeta Isaías tuhcą:
18 Są̈hnguh che redin se ntiyon yáhn, a
mą́n tendą̈hnún są̈hn.
Ą̈ma yahinó są̈hn, ą̈ma yenó cą̈va se.
Dín che conun Vacó są̈hn,
ne cuahndudo se vą̈n ihyan nación
cheną̈hn nduhcą che va che
techecą̈dé yahn ye.
19 Hua cuhma chende se nduco ihyan, nde
huane cuah nun se ną̈n ye, cą̈hya se
ihyan.
Hua cochica se yune viyą̈n cuahndudo se.
20 Hua cą̈h ndą̈che nduh se ihyan che
ndą̈che ri ye yahn nunde yahn ye.
Tahque ndah se ne, necą̈h se
vedechahtino ihyan.
Tihcą quendi se nde conan cą̈hcantiyon se
numachahte iyehnse,
21 ne ihyan nación chenąhn ne,
cochahtino ye są̈hn.

Są̈hn fariseo ne, rą̈hn se te Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

22 Chihno min ne, ndą ihyan nąn Dihvo
vo, nda ye ą̈ma są̈hn che quenun vaco
chihngą są̈hn. Są̈hn min ne, nde ve se nde
lihme se. Ndetendą̈h Dihvo vo vaco
chihngą me, ne chi ro nąn se mą̈n, chi
cą̈hn se mą̈n.
23 Chahn ino nducoyą̈ca ihyan, ne rą̈hn
ye:
—¿A din ndete che ihyan cuh che dą̈ya
David ne?
24 Ate chihnevan ą̈ma o są̈hn fariseo, ne
rą̈hn se:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn chundah, ne
nduco chemin rendetendą̈h ye vaco
chihngą.
25 A checadino Dihvo vo che tihcą rą̈hn
se, ne rą̈hn ye ri ye są̈hn:
—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon
ye cuahtecuhma ye vą̈n mą̈n ye nduco vih
ne, hua co quendi ye cą̈hcantiyon ye.
Ndete intiyahn yą̈n cuahtecuhma ye vą̈n
mą̈n ye nduco vih ne, hua co quendi ye
cą̈hcantiyon ye. Ndete ihyan che chenun
ye ą̈ma vah cuahtecuhma ye va vą̈n mą̈n
ye nduco vih ne, hua co quendi ye
cuahtenun dą̈ma ye.
26 A namin no tun chundah. Ndete che
ndetendą̈h se vaco chihngą yahn se ne,
anduhnecą ndete che cuhma se nduco
ihyan yahn se, ne hua co quendi
vederihquentiyon yahn se.
27 Nchuhn ne, rą̈hn ne che nduco
vederihquentiyon yahn chundah che
rendetendą́h vaco chihngą, ate są̈hn che
rinduco se nchuhn ne, nducote
rendotenan se duh che conan są̈hn cą̈va
che ndetendą̈h se vaco chihnga ne, co
cą̈hma se co se nchuhn che hua cuą̈co che
rą̈hn ne.
28 Cuedevano nchuhn te a nduco
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs rendetendą́h vaco chihngą.
Nduco chemin ne, a ndero ndi che a
rihquentiyon Dendiohs vą̈n nchuhn.
29 'Ą̈ma są̈hn dito ne, atenąn ndete che
dechiche ihyan są̈hn co condą ye chete
vą̈co se, duco ye yahn se. U ne, anduhnecą
ndete che tihcą dín nduco chundah,
ndą̈hco ndiyá vederihquentiyon yahn se.
30 'Ihyan che hua rinduco ye u ne,
anduhnecą ndete che tą̈n ye nducó.
Ntiyon che redín ne, anduhnecą ndete che
renedin dą̈má ndute ndą̈ta, ne ihyan che
hua rinduco ye u ne, anduhnecą ndete
che rihtera ye.
31 'Nducote rą̈hn nchuhn yáhn che
quenan cumá vederihquentiyon yahn
chundah ne, chemin che rą́hn rí nchuhn
che va vederenchahco cą̈va ihyan
adecodehno nunde yahn ye mą̈n, che
chihngą cą̈hma ye mą̈n, ate ihyan che
rendą̈hchenan ye Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, metah vederenchahco cą̈va
ye.
32 Adecoduhno ihyan che ndą̈hchenan
ye u che rinducó nducoyą̈ca ihyan ne, va
vederenchahco cą̈va ye, ate ihyan che
ndą̈hchenan ye Vaco Ndah yahn Dendiohs
ne, hua ndą̈ca ye vederenchahco.

Ejemplo yahn yą̈hn ndą̈ta

33 'Yą̈hn ndą̈ta ne, a nąn ndute yahn
rihnde ro ndete che ndah o hua ndah.
Yą̈hn ndą̈ta che ndah ndute yahn ne, yą̈hn
ndah, ne yą̈hn ndą̈ta che chihngą ndute
yahn ne, hua ndah. Cua cuande nchuhn

yahn ejemplo cuh, te hua redin yahn che
ndạhchenan ne vederihquentiyon che
quenan cumá cuahn che a ro nạn ne che
ntiyon cochihve redín.
34-35 ¡Ạma duhtuno ihyan nchuhn! A
ndero ndi nạn ndudo yahn ne. Ihyan che
ndah ihyan ye ne, runecạde nạn ndudo
yahn ye, ne ihyan che duhtuno ihyan ye
ne, chihngạ ndudo yahn ye.
36 Ráhn rí nchuhn te cạva nducuahn
ndudo chihngạ che rạhn ihyan ne, va che
din Dendiohs castigo ihyan.
37 Ihyan che runecạde ndudo yahn ye
ne, hua co ye castigo, ne ihyan che
chihngạ ndudo yahn ye ne, co ye castigo.

Sạhn fariseo ne, chica se che din Dihvo vo Jesucristo ạma vederihno, ndihchero se

38 Tuhme rạhn ạma o sạhn fariseo mạn,
sạhn devano ley che dirun Moisés mạn:
—Ihyan Ricuahn, nahn nuhn che din ne
ạma vederihno ndihchero nuhn cạva che
co devano nuhn che Dendiohs dechuh ye
ndih.
39 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, ạma
duhtuno ihyan ye mạn, rahcotạhn ye
yahn Dendiohs mạn. Nahn ndihchero ye
vederihno, ate atenạn ạma vederihno
nduhcạ che chinahn nduco ihyan profeta
Jonás ndạca ndihchero ye.
40 Ạma ite ndico che quenun te vạn
nuniyạhn ne, ca tuhn te ihyan min, ne
quenun ye chete te ino ro ino yạn.
Atihnocạ u che rinducó nducoyạca ihyan
va che conún mạn yạhn ino ro ino yạn.
41 Ráhn rí nchuhn te cuahn che ndạ ro
che techecạde Dendiohs yahn nducoyạca
ihyan ne, necuan ihyan yạn Nínive,
ndạhco ndiya ye nchuhn, te ihyan chahn
ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che
cahndudo ihyan profeta Jonás ndudo
yahn Dendiohs, ate nchuhn ne, nde hua
rihcovan ne ndudo yáhn andahre tahque
chahte vederihquentiyon quenan cumá
che co ihyan min.
42 Namin tạhn reina che va te cuạhn
yạhn ndiya ne, ndạhco ndiya te nchuhn
ndạ ro min, te tạhn min ne, ạma yahn
chica te, chihnevan te vedevano yahn
Salomón, ate nchuhn ne, nde hua
rihcovan ne ndudo yáhn andahre tahque
chahte vederihquentiyon quenan cumá
che co ihyan min.

Nduhcạ che redin vaco chihngạ

43 'Cuahn che rendiquendạh vaco
chihngạ ạma ihyan ne, rechica yạhn nạn
che metah duhva, renuhn nạn che conan
tahn. Ate cuahn che hua rendạca ne,
44 rendaconan, conun ihyan nạn che a
ndiquendạh, te ihyan min ne, a nduhcạ
ạma vah che va mạn, nde tuno ntache
mạn, necuco mạn.
45 Tuhme rahn regua te ndache
combiero yahn che tahque duhtuno ca
che co mạn, ne rahtenun ihyan min, redin
che tahque chuhrihn ye che co ro menạn.
Tihcạ cuahno co ihyan che duhtuno ihyan
ye che vate ye mạn ro cuh.

Ndạ chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan

46 Numanahn che rente ca Dihvo vo
nduco ihyan chahn ne, ndạ chaco ye
nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan.
Chahtendi ye cuạhn chevah, nahn nte ye
nduco ye.
47 Rạhn ihyan ri ye Dihvo vo:
—Ndạ chaco ne nduco dihno ne, vatendi
ye cuạhn chevah, nahn nte ye nduco ne.
48 Ate ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye
ri ye ihyan che rạhn ye nduco ye:
—Tạcạ hua. Ihyan cạh che chacó mạn,
ihyan sih che dihnó mạn.
49 Tuhme nạhma Dihvo vo ihyan che
rinduco ye ihyan, ne rạhn ye:
—Namin ihyan chuhn ne, anduhnecạ
chacó mạn, anduhnecạ dihnó mạn,
50 te nducoyạca ihyan che redinahn ye
vederihquentiyon yahn Chidá che va ye
vahchetero ne, ihyan chahn ne,
anduhnecạ chacó mạn, anduhnecạ cahvé
mạn, anduhnecạ dihnó mạn.

13

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta

1 Ro min ne, quendạh vah Dihvo vo
cuahn ye chihto vine, ne min chihnde ye.

2 Ąma yąhn ihyan chi dąma ye nąn ye,
nde quenan cuma che chihnde ye chete
ąma bąrco che va nąn vine.
3 Chicuahn Dihvo vo ąma ndeh nąn
dehtenduh ihyan chahn nduco ejemplo.
Canąn ye tuhcą:
—Ąma yune ne, cuahn ąma ihyan
retuhdo ye ndute ndąta.
4 Cuahn che tuhdo ye ne, chera neve
ndute chihto yune, ne ndą yąhda cheh te.
5 Te neve ndute ne, chera vąn roh, ne
nducote hua yąno yąhn min ne, ndetąhno
quendąh.
6 Ate cuahn che chi ihno ne, chihno tih,
yahn che hua yąno nda dihyoduto.
7 Te neve ndute ne, chera vąn chano
yąn. Ate cuahn che quendąh ne, chendih,
ne chenun mąn.
8 Te neve ndute ne, chera nąn che
demąn yąhn, ne ąma ndah chi yahn; nąhn
ne, chi ąma ciento yahn, nąhn ne, chi ino
raco yahn, ne nąhn ne, chi ndico ndiche
yahn.
9 Nducoyąca nchuhn ne, condedecadino
ndah ne cąva che tumacadino ne deh
conahn.

Deh cuande che demąn nduco ejemplo chicuahn Dihvo vo Jesucristo ihyan

10 Tuhme chahn ndą ihyan apóstol nąn
Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—Dihve nuhn, ¿deh cuande che nduco
ejemplo rente ne nduco ihyan ne?
11 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Nduhcą che rihquentiyon Dendiohs
ne, nde hua devano ihyan, ate nchuhn ne,
din Dendiohs che cadino ne yahn.
12 Tihcą te, ihyan che chenahn ye ne, din
Dendiohs che conahn ndah ye, ne ihyan
che hua ndah chenahn ye ne, nde conąn
ye tah che chenahn ye.
13 Chemin che nduco ejemplo
rahndudó, rihnevan ye, cąva che
cahnevan no ye ate hua conahn ye.
14 Tihcą rinahn nduco ye nduhcą che
dirun ihyan profeta Isaias tuhcą:
Ihyan sih ne, rihnevan ye ate hua renahn
ye mąn,
rendihchero ye ate anduhnecą ndete che
hua ri ro nąn ye mąn,
15 te ąma cheche ndącondą chedave yahn
ye, ndi i ye,
anduhnecą ndete che hua rihnevan ye
mąn,
anduhnecą ndete che hua ro nąn ye mąn,
anduhnecą ndete che hua retumacadino
ye mąn.
Tihcą ri yahn ye, te a va che hua necąhco
ye u,
ne hua nchahcó cąva ye.
16 'Me nchuhn ne, ąma ndah ro yahn ne,
te renahn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
17 Cuąco ráhn rí nchuhn te nde a rąhn
me ne, ąma yąhn ihyan profeta mąn,
ihyan che runecąde ye mąn ne, ąma
chenan ino ye che ndihchero ye che
rendihchero nchuhn mąn, che cahnevan
ye che rihnevan ne mąn, ate hua chinahn
nduco ye.

Recąh cuande Dihvo Jesucristo yahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndąta me

18 'Cuihcovan nchuhn. Tuhcą conahn
ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute
ndąta me.
19 Ndute ndąta che chera chihto yune
me ne, nduhcą ihyan che rihnevan ye
ndudo yahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ne hua renun ino ye, te
ndetąhno che rihnevan ye ne, rendą
chundah, redin se che rinąn ye.
20 Ndute che chera vąn roh me ne,
nduhcą ihyan che rihnevan ye ndudo, ne
numacuahn vedeyeno renevahnecun ye.
21 Ate ihyan chahn ne, nduhcą chendąta
che metah cotąh yąno dihyoduto ne,
tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye o
redin tąn ihyan nduco ye yahn che
renevahnecun ye ndudo me ne, ndetąhno
rihcomąn ye.
22 Ndute che chera vąn chano yąn me
ne, nduhcą ihyan che rihnevan ye ndudo
me, ate ąma rendedecadino ye cąva
ntiyon yahn ye mąn, rihncheh mąn ye
ihyan che ąma nahn yahn ye vedecuihca
mąn, ne chemin che hua ri redin ndudo
me che ndah nduco ye.
23 Me ndute che chera nąn che demąn
yąhn me ne, nduhcą ihyan che rihnevan
ye ndudo me, ne renahn ye. Ihyan chahn

ne, nduhcą chendąta che chi ąma ciento yahn mąn, chi ino raco yahn mąn, chi ndico ndiche yahn mąn ne, tihchan ye, te recąh yune ye che redin ndudo me che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn chano yąn vąn trigo

24 Chihno min ne, nte Dihvo vo tąma ejemplo, chihnevan ihyan chahn. Rąhn ye:

—Cąhmá có nchuhn nduhcą vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ąma ihyan ne, tuhdo ye trigo nąn yąhn yąhn ye,

25 ate chete rąhn, ura che vateyądo ihyan ne, chahn ąma sąhn che hua ri rendihche se ihyan, ne tuhdo se ndute yahn chano yąn vąn trigo me.

26 Cuahn che a chendudo cuiyon yąma trigo me ne, chihnde ro chano yąn me vąn.

27 Tuhme chahn sąhn redin ntiyon, chengo se dihve se: “Dihve nuhn, uvo ne, trigo tuhdo vo min. ¿Tącą che ąma quendąh chano yąn ne?

28 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn: “Ąma sąhn che hua ri rendihche se u ne, chahn se tuhdo se ndute chano yąn.” Tuhme tumerune se ihyan: “¿A nahn ne che tico nuhn chano yąn me ne?”

29 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn: “Hua tico ne chano yąn me, te denąn nde nduco trigo tico ne.

30 Tahque ndah cąhcomąn vo che cuihta dąma nduco vih nde ndą ro che co cuma trigo me. Tuhme dechúh ihyan che tico ye chano yąn me, din ticua ye, cuih ye vącoyąhn. Cuihno min ne, din dąma ye trigo me, cuih ndah ye.”

Ejemplo yahn ndute yahn mostąza

31 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcą ąma ndute mostąza che chihche ihyan nąn yąhn yahn ye.

32 Ndute mostąza ne, andahre chemin che tahque cąhya vąn nducuahn ndute, ate cuahn che rihta ne, ri rahte yąhn yahn che nde yąhda redin ndahque te vąn dune.

Ejemplo yahn yą yahn pąn

33 Nte Dihvo vo tąma ejemplo:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcą tahsihn yą che chihchetąhn ąma ndąhta vąn ndeh yąche pąn, ne quendih vąn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, demąn nduco ejemplo chicuahn ye

34 Nducuahn ndudo che cahndudo Dihvo vo, chihnevan ihyan ne, demąn nduco ejemplo,

35 cąva che conahn nduhcą che dirun ihyan profeta, tuhcą:

Cuahndudó demąn ejemplo.
Cacuáhn ihyan yahn dehtenduh che nde
hua devano ihyan numacuahn ro
nde ro che chihnde iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, cąh cuande ye deh conahn ejemplo yahn chano yąn vąn trigo me

36 Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo nducoyąca ihyan, ne ndondą ye vah nduco ihyan apóstol yahn ye. Tuhme rąhn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Te cuande ne nuhn deh conahn ejemplo yahn chano yąn me.

37 Ndahconan Dihvo vo, ne cąh cuande ye ihyan chahn:

—Ihyan che retuhdo ndute ndąta me ne, u che rinducó nducoyąca ihyan.

38 Yąhn me ne, iyehnse. Ndute ndąta me ne, ihyan che renevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chano yąn me ne, ihyan che rihquentiyon chundah.

39 Sąhn che tuhdo ndute yahn chano yąn me ne, chundah. Ro che ndo dąma trigo me ne, a ro che cuhnde cąde yahn nducoyąca ihyan. Ihyan che nedin dąma ye trigo me ne, ángel.

40 Nduhcą che ndo dąma chano yąn me, conun vącoyąhn me ne, tihcą cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye cuahn che cuhnde cąde yahn nducoyąca ihyan.

41 Ndą ro min ne, u che rinducó nducoyąca ihyan ne, dechúh ángel yáhn numachahte nąn che rihquentiyón, nedin dąma ye nducoyąca ihyan nunde, menąn vihca ihyan che retihyon yune ye ihyan chenąhn che rahtendihco ye nunde.

42 Cuih ángel chahn ihyan nunde chahn vąn ruchiyąhn. Min cuaco ye mąn, cheh dihyon ye mąn.

43 Me ihyan che redinahn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan
min che Chida ye ne, quendạh yavenạn
ye, cuahtenan ye vahchetero nạn che
rihquentiyon ihyan min. Nducoyạca
nchuhn, condedecadino ndah ne yahn
che renté nduco ne.

Ejemplo yahn vedecuihca che quenun ndeh

44 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
nduhcạ ạma vedecuihca che quenun
ndeh mạn yạhn. Ạma se ne, ntạca se
vedecuihca me, ne a min no ndaconan
tihyon ndeh se. Ạma chi yeno se, ne chahn
se ndihcue se nducuahn dehtenduh yahn
se, ne ca se yạhn nạn che quenun
vedecuihca me.

Ejemplo yahn tu diyạhn che ạma yahn chihve

45-46 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, nduhcạ ạma tu diyạhn che ạma
ndạhcạ mạn, che ạma yahn chihve mạn.
Ndihchero ạma se che ra se tu chemin
chan, ne chahn se ndihcue se nducuahn
dehtenduh yahn se, ne ca se tu me.

Ejemplo yahn yạna che retạh yạhca

47 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
nduhcạ ạma yạna che retạh yạhca che
tihyon ihyan chete nuniyạhn, ne chetạh
ye nducoyạca nạn yạhca.
48 Cuahn che a chito yạna me ne,
ndetendạh ye cuạhn chihto nuniyạhn.
Min tendạhnun ye yạhca che ndah te,
chih ye ite chete cuahte, ne chihtera ye ite
che hua cochihve te.
49 Tihcạ va che co ro che techecạde
Dendiohs yahn nducoyạca ihyan.
Cuahtechica ángel din vi ye ihyan che
duhtuno ihyan ye vạn ihyan che ndah ye,
50 ne cuih ye ihyan che duhtuno ihyan
chahn vạn ruchiyạhn. Min cuaco mạn,
cheh dihyon ye mạn.

Ejemplo yahn vedecuihca

51 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan
chahn:
—¿A renahn nchuhn nducuahn che
renté ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạcạ hua, Dihve nuhn, renahn nuhn.
52 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Nducoyạca ihyan che retuno ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, ri ye
nduhcạ ihyan cuihca che retendạh ye
dehtenduh che ra mạn, dehtenduh che
ndico mạn, vạn vedecuihca yahn ye, te
ihyan chahn ne, ạma ndeh nạn
vededevano chenan cuma ye.

Ntạ Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

53 Cuahn che a chihno cahndudo Dihvo
vo ejemplo chemin chan ne, chica ye min.
54 Ntạ ye yạn nạn che chihta ye, ne
chahn ye chete yạco chicuahn ye. Ạma
chahn ino ihyan yạn min, ne rạhn ye:
—¿Ti chehua sạhn tih vededevano che
ricuahn se? ¿Tạca che ri redin se
vederihno?
55 Sạhn tih che dạya vihcheyạhn me.
Chaco se ne, María. Dihno se ne, Jacobo
mạn, José mạn, Simón mạn, Judas mạn.
56 Namin tạhn cahve se ne, muhn vate
te. ¿Tira chehua se che tihcạ ricuahn se?
57 Ihyan chahn ne, hua nevahnecun ye
Dihvo vo. Chemin che rạhn Dihvo vo ri ye
ihyan:
—Ihyan profeta ne, atenạn yạn vạco
ihyan che renevahnecun ye ihyan, te
ihyan yạn vạco ye mạn, ihyan ndevạco ye
mạn ne, rendạhchenan ye ihyan.
58 Dihvo vo ne, atenạn ạma o vederihno
din ye min yahn che hua chitahno ihyan
chahn ihyan.

14

Nduhcạ che chih Juạn Bautista

1 Tạhn min ne, Herodes gobernador
yahn Galilea ne, checadino se yahn Dihvo
vo Jesucristo,
2 ne rạhn se ri se sạhn che rinan se sạhn
nạn che rihquentiyon se:
—Ihyan che redin ye vederihno ne, Juạn
Bautista. A ntuche ye vạn tenạhn, ne
chemin che quenan cuma ye
vederihquentiyon che redin ye vederihno.
3 Tihcạ rạhn se, te sạhn min din se preso
Juạn, chihquentiyon se sandạdo che
dechiche se cadena ihyan, tihyon se ihyan
vạcoyạhn. Tihcạ din se, te tihcạ nahn
Herodías tạhn ndạhta yahn dihno se
Felipe.
4 Juạn ne, a rạhn ye ri ye Herodes:

—Hua redin yahn che conan come tạhn tih nduhcạ ndạhta yehn.
5 Nahn cạhno Herodes Juạn, ate vạh se ihyan yạn, te nducoyạca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye ihyan.
6 Ate ro che vihco duche Herodes ne, ndeh tạhn dạya Herodías nạn ihyan che vate ye min, ne ạma quenan ino Herodes.
7 Numacuahn vedeyudo cạh se ndudo yahn se tạhn che adecodehno che cạca te ne, cạh se tạhn.
8 Nducote a nchinun chaco te tạhn ne, rạhn te ri te sạhn:
—Te ne tin Juạn Bautista u chete ạma cuh.
9 Ạma chi rạn Herodes che tihcạ rạhn te, ate nducote a cạh se ndudo yahn se tạhn nạn nducoyạca ihyan che vate min ne, dinahn se.
10 Chihquentiyon se sandạdo che chahn se chete vạcoyạhn, chihca yạn se dạndo Juạn.
11 Ndaconan se, nda se tin Juạn chete ạma cuh. Cạh se tạhn, ne necạh te chaco te.
12 Tuhme ndạ ihyan che rinduco ye Juạn, ne quenda ye ihyan chihche ye ihyan. Chihno min ne, chahn ye chengo ye Dihvo vo.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

13 Cuahn che checadino Dihvo vo che chihno se Juạn ne, chica ye min, quenun ye chete ạma bạrco cuahn ye ạma cuạn, yạhn nạn che metah duhva. Ate checadino ihyan che cuahn ye, ne chica ye viyạn, rica cạh ye, cuahn ye quendi ye ihyan.
14 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ndihchero ye che ạma yạhn ihyan ndi dạma ye. Quenan vạhino ye ihyan chahn, ne din ye che ndoyahn ihyan cah che nduco ye min.
15 Cuahn che a chi chino ne, chahn ndạ ihyan apóstol nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Muhn ne, yạhn nạn che metah duhva. Avạne ne, a chino cuahn. Cuendedechuh ne ihyan sih cạva che cạhn ye ti tenduh yạn, cua ye che cheh ye.
16 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Metah deh cuande che ndedechúh ihyan. Cạh nchuhn cheh ye.
17 Ate rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Atenạn uhn ra pạn nduco o yạhca va yahn nuhn.
18 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn ngua ne.
19 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyạca ihyan nạn yune. Chetạh ye nduh che uhn pạn me nduco o yạhca me quetuhma ye. Chenihyon nạn ye nạn ro, necạh ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye pạn me, cạh ye ihyan apóstol chahn cạva che cuih ye vạn nducoyạca ihyan.
20 Cheh nducoyạca ihyan chahn nde nạn che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn che ngạva, ne decuto ye ndichio cuahte.
21 Ihyan che cheh ye ne, ri ye uhn mil che demạn ihyan chạhn, avạne ihyan ndạhta mạn, checạhya mạn.

Chica Dihvo vo Jesucristo nạn nune vine

22 Chihno min ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan apóstol che cuahtenun ye chete bạrco me, tuche ye tạma lạdo viche yahn vine me numanahn che ndedechuh ye ihyan chahn.
23 Cuahn che chihno ndedechuh ye ihyan chahn ne, cocha ye ạma tingüete demạn ye cạva che covạh ye. Cuahn che a chi rạhn me ne, quenan ca ye min demạn ye.
24 Numanahn min ne, a nde mạhn vine me cuahn ihyan apóstol chahn nduco bạrco me. Ạma rechi yuhne cuạhn nạn cuahn bạrco me, ne ạma rahn nune vine me.
25 Cuahn che a nino co dave ne, ndạ nino Dihvo vo cuạhn nạn cuahn bạrco me, rica ye nạn nune.
26 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn ihyan che rica ye nạn nune me ne, ạma dihya ye chi nde tuno cah vạh ye, ne rạhn ye:
—¡Ngạ ạma vaco chihngạ, cochi tạn!
27 Ate yạhve Dihvo vo ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Hua vạh nchuhn, te a u che cochí.
28 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihvé, ndete che ndih ne, cuahnecun ne che cạcá nạn nune, chí nạn ne.
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Cochi.
Tuhme cuahn Pedro, rica ye nạn nune cuạhn nạn che cochi Dihvo vo.
30 Ate nducote ạma ri yudo nạn vine me ne, chendạ vedevạh ihyan. Ndetạhno canạn rehchenun ye vạn nune, ne cah ye:
—Dihvé, ¡cuendedevahn ne u!
31 Chetạh Dihvo vo tạh ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Di ne, hua numa ine ritehne. ¿Dehco che ndeh rendedecadine?
32 Cuahn che chendạ ye chete bạrco me nduco vih ne, chehuan yuhne me.
33 Tuhme ihyan che chenun ye chete bạrco me ne, chehntihya ye nạn Dihvo vo ne rạhn ye:
—Cuạco niyon te ndih che Dạya Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ihyan cah yạn Genesaret

34 Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me ne, ndạ ye yạn Genesaret.
35 Ndetạhno nchanạn ihyan yạn min Dihvo vo, chacotuhn ye ndudo numacuahn yạhn min. Ạma chengu ihyan ihyan cah yahn ye nạn Dihvo vo.
36 Chica ihyan chahn favor ihyan che cuahnecun ye che nahn tạh ihyan cah chahn mare tino yahn ye, ne nducoyạca ye che nahn tạh ye ne, ndoyahn ye.

15

Deh cuande che chendihco ihyan nunde

1 Chihno min ne, ạma o sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés che chica se yạn Jerusalén mạn, chahn ndạ se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
2 —Hua ndạhcạ che rahcotạhn ihyan apóstol yahn ne vederihquentiyon yahn ihyan ndico, te reh ye nde hua renạno ye tạh ye nduhcạ che chihco cạde ihyan chahn.
3 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Me nchuhn ne, hua ndạhcạ che rahcotạhn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, riquendi ne costumbre yahn mạn ne.
4 Dendiohs ne, rihquentiyon ye tuhcạ: “Codin yahine chide mạn, cheque ye mạn.” Namin rihquentiyon ye: “Ihyan che cạhva ye yahn indihte yahn ye ne, va che cạhno ihyan yạn ihyan.”
5 Ate nchuhn ne, retihyon yune ne ihyan che cạhma ye co ye indihte yahn ye: “Hua co conán nchuhn, te nducuahn che va yáhn ne, a cạh ndudo yáhn che co vedino nạn Dendiohs.”
6 Nduco tihcạ ne, retihyon yune ne ihyan che cuacondạh vedạme ye indihte yahn ye. Rendạhco ndiya nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ricuahn ne costumbre yahn mạn ne.
7 ¡O nạn o chende nchuhn! Redinahn niyon ne nduhcạ che rạhn Dendiohs, dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:
8 Ihyan sih ne, dendudo no che rendeva ye
yavenán,
ate nde tah hua ritahno ye u.
9 Nde tah hua richihve che rendeva ye
yavenán,
te ricuahn ye vederihquentiyon yahn
mạn ye, redin cạ ye che
vederihquentiyon yáhn.
10 Tuhme cah Dihvo vo nducoyạca ihyan chahn nạn ye, ne rạhn ye:
—Cuihcovan nchuhn mạn, conahn tin ne mạn, che cạhmá.
11 Che chendihco ihyan nunde ne, ndiyu cạva dehtenduh che reh ye, te cạva ndudo chihngạ che rente ye.
12 Tuhme chahn ndạ ihyan apóstol, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—¿A tumacadino ne che chi yudo yahn sạhn fariseo sih yahn ndudo che tihcạ rạhn ne ne?
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nducuahn vederihquentiyon che ndiyu mạn Chidá che va ye vahchetero chihco cạde ye ne, va che cuihno anduhnecạ ạma yạhn che retico ihyan nde dihyoduto.
14 Din ca mạn se, te sạhn sih ne, anduhnecạ sạhn nạn ve che quendanan se sạhn nạn ve chenạhn, cora nun nducoyạca se chete ive yạhn.
15 Rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Te cuande ne nuhn deh conahn che nte ne yahn che chendihco ihyan nunde.
16 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:

—¿Tạcạ che namin nduco nchuhn hua renạhn ne?
17 ¿A hua devano ne te nducuahn che reh ihyan ne, vạcochendereh yahn ye renun? Chemin ne, rechuh cuạhn chete ye, ne rendiquendạh.
18 Ate ndudo chihngạ che rente ihyan ne, rente ye yahn che chihngạ rendededecadino ye, ne nduco chemin chendihco ye nunde.
19 Tihcạ, te nạn vederendededecadino yahn ihyan reconan che chihngạ rendededecadino ye mạn, che rihno ye vih mạn, che rahtenan ye nduco ndạhta che hua nihnevạco nduco ye mạn, che reduco ye mạn, che rihncheh ye mạn, ndere ricueh dạme ye nunde ihyan mạn.
20 Nunde chemin chan redin che rinda ihyan. Ate che cheh ihyan andahre hua renạno ye tạh ne, ndiyu nunde chemin.

Nduhcạ che chitahno ạma tạhn tạma nación

21 Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye yạhn yahn yạn Tiro nduco yạn Sidon,
22 ne ạma tạhn ndạta yahn ihyan cananea, che va te yạhn min ne, cuahn te cuạhn nạn cuahn ye, ca rica te ca rạhn te numa dito te:
—Dihvé, Dạya David, conan vạhino ne u. Tạhn dạyá ne, quenun ạma vaco chihngạ tạhn, ne ạma rechuhrihn te.
23 Ate hua tumecạh ye yahn te. Tuhme rạhn ihyan apóstol ri ye ihyan:
—Cotumacạh ne tạhn, te ạma rah te cochi te cuạhn vedạmo vo.
24 Tuhme ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Dendiohs ne, dechuh ye u cạva che conán ihyan nación yahn Israel che a ndinda ye, din nune yahn ye.
25 Ate tạhn min ne, chahn ndạ te, chehntihya te nạn ye, ne rạhn te ri te ihyan:
—Dihvé, ¡cuinan ne u!
26 Rạhn ye ri ye tạhn:
—Hua redin yahn che conán di, te anduhnecạ ndete che cahneví pạn che va che cheh ihyan nación yáhn, cạ́h yạhna.
27 Ndahconan te, ne rạhn te:
—Dihvé, cuạco che rạhn ne. Ate yạhna ne, namin reh te, te rendevạhn te dạche che ra mạn mesa yahn dihve te. Nducote tihcạ ne, ricá favor ndih che conan ne tah u.
28 Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:
—Dạya, ¡ạma numa ine ritehne! Conahn ndoque nduhcạ che rique.
A ura min no ndiquendạh vaco chihngạ me tạhn dạya te.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

29 Ndạca Dihvo vo min ne, ntạ ye chihto vine yahn Galilea. Tuhme cocha ye ạma tingüete, ne min chihnde ye.
30 Ạma yạhn ihyan chi dạma ye nạn ye. Nda ihyan chahn ạma yạhn ihyan cah, ihyan che cueh cạh ye mạn, ihyan che neneva doh tạh ye mạn, ihyan che ve nạn ye mạn, ihyan che lihme ye mạn, yạhn ca ihyan che ndi ye tạma te o nạn cah mạn, ne din Dihvo vo che ndoyahn nducoyạca ye.
31 Ạma chahn ino ihyan che ndihchero che ndoyahn nducoyạca ihyan cah chahn, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che nda cuande ye ihyan nación yahn Israel.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh cun mil ihyan

32 Chihno min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ạma renan vạhino ihyan sih, te a ino ro che chenan ye nduco vo, ne metah dehva che cheh ye. Hua nahn ndedechúh ihyan che diya chete ye, te denạn cotạh cuno ihyan cuạhn yune.
33 Rạhn ihyan apóstol chahn ri ye ihyan:
—Ate muhn yạhn nạn che metah duhva. ¿Ti ngua vo che cạh vo cheh ihyan sih?, te ạma yạhn ye.
34 Tumerune ye ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn ne?
Ndahconan ihyan chahn:
—Va ndache pạn yahn nuhn mạn, ạma o yạhca cạhya mạn.
35 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che chahte nducoyạca ihyan ndiyạhn.
36 Chetạh ye nduh che ndache pạn chahn nduco yạhca chahn, quetuhma ye, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cạh ye ihyan apóstol chahn cạva che cuih ye vạn ihyan.

37 Cheh nducoyąca ihyan chahn nde
nąn che chito ihyan. Chihno min ne,
nedin dąma ye cheyahn che ngąva, ne
decuto ye ndache cuahte.
38 Ihyan che cheh ye ne, ri ye cun mil
che demąn ihyan chąhn, avąne ihyan
ndąhta mąn, checąhya mąn.
39 Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo
ihyan chahn, ne quenun ye chete ąma
bąrco, cuahn ye cuąhn yąhn yahn yąn
Magdala.

16

Sąhn fariseo nduco sąhn saduceo ne, rica se ąma vederihno ndihchero se

1 Ąma o sąhn fariseo nduco sąhn
saduceo ne, chahn se chendihchero se
Dihvo vo. Sąhn chahn ne, retumarande se
ihyan, ne chica se che din ye ąma
vederihno, ndihchero se, cąva che co
devano se che Dendiohs dechuh ye ihyan.
2 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Cuahn che a ri chino ne, ndete che
cuąh nąn ro ne, rąhn nchuhn te ndąhcą
din ro.
3 Me vateyąn ne, ndete che cuąh nąn ro
mąn, man mąn ne, rąhn ne te cuan co.
Nchuhn ne, ¡o nąn o chende ne! Ąma
ndah nda cuande ne tącą ri nąn ro, ate
hua retumacadino ne yahn vederihno che
redin Dendiohs mąn ro cuh.
4 Ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, ama
duhtuno ihyan ye, nde hua retumacąh ye
Dendiohs. Rica ye vederihno ndihchero
ye, ate atenąn ąma vederihno nduhcą
vederihno che din Dendiohs nduco ihyan
profeta Jonás ndąca ndihchero ye.
Chihno rąhn ye chemin ne, chihcomąn
ye sąhn chahn, ne chica ye min.

Vededevano yahn sąhn fariseo ne, nduhcą yą yahn pąn

5 Cuahn che tuche ihyan chahn vine me
ne, ntą tin ihyan apóstol chahn che hua
nda ye pąn.
6 Ura min rąhn Dihvo vo nduco ye:
—Cuihco nchuhn cudądo. Hua tumacąh
ne yahn yą yahn sąhn fariseo mąn, sąhn
saduceo mąn.
7 Tuhme ndedecadino ihyan chahn, ne
rąhn vąn mąn ye nduco vih:
—Tihcą rąhn ye ri ye uvo yahn che hua
quenda vo pąn.
8 Checadino Dihvo vo che hua chenahn
ihyan chahn che rąhn ye. Deyahn che hua
nda ye pąn ndedecadino ye. Chemin che
rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che rendedecadino nchuhn
che hua nda ne pąn? ¿Tącą che hua numa
ino ne ritahno ne?
9 ¿Tącą che hua renahn ne, nde hua
rahtenun ino ne vederihno che
rendihchero ne? Cuahn che cąh, cheh uhn
mil ihyan nduco uhn pąn me ne, ¿tącą che
hua chahtenun ino ne che nde cąde
cuahte che ngąva nedin dąma ne?
10 A namin no tun cuahn che cąh, cheh
cun mil ihyan nduco ndache pąn me ne,
¿tącą che hua chahtenun ino ne che nde
cąde cuahte che ngąva nedin dąma ne?
11 ¿Tącą che hua chenahn nchuhn che
ndiyu yahn pąn che rąhn nduco ne? Rąhn
nduco ne che cąhco ne cudądo yahn yą
yahn sąhn fariseo mąn, sąhn saduceo
mąn.
12 Tuhme chenahn ihyan chahn che a
yahn ndudo che ricuahn sąhn chahn che
tihcą rąhn ye.

Rąhn Pedro te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse

13 Cuahn che ndą Dihvo vo yąhn yahn
yąn Cesarea de Filipo ne, tumerune ye
ihyan apóstol yahn ye:
—U che rinducó nducoyąca ihyan, ¿deh
rąhn ihyan yáhn ne?
14 Ndahconan ihyan chahn:
—Nąhn ihyan ne, rąhn ye te ndih che
Juąn Bautista. Nąhn tun ye ne, rąhn ye te
ndih che Elías. Nąhn tun ye ne, rąhn ye te
ndih che Jeremías o tąma cha ihyan
profeta che chahte ye a rąhn me.
15 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:
—Me nchuhn ne, ¿deh rąhn ne yáhn ne?
16 Ndahconan Simón Pedro, ne rąhn ye
ri ye ihyan:
—Ndih ne, a ihyan che va cąde che chi
ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, a ndih
che Dąya Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero.
17 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ndah ro yehn, Simón, daya Jonás, te a man Chidá che va ye vahchetero te ye checadine, ndiyu ihyan iyehnse.
18 Ráhn rí di te redin yahn che doche
Pedro, te che tihca doche ne, conahn che
ama ndudo redin. Cuahto min quendi
ihyan yáhn, ne nde vederihquentiyon
yahn chundah hua co ndahco ndiya
ihyan.
19 U ne, té vederihquentiyon di cava che
conan van ihyan che rihquentiyon
Dendiohs. Cha che cah yone che din ye
man, cha che cahca tan che hua din ye
man ne, Dendiohs ne, cah dito ye ndudo
yehn.
20 Tuhme rahn Dihvo vo nduco ihyan
apóstol chahn che hua cahma ye nduco
nde ama ihyan che a man ye che va cade
che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

21 Nde tahn min canan Dihvo vo cah ye
che checadino ihyan apóstol yahn ye te va
che cahn ye yan Jerusalén, ne min ama
chuhrihn ye. Ndo dama intiyahn man,
chidocuyan ndinan man, sahn devano ley
che dirun Moisés man, din tan se nduco
ye, nde cahno se ihyan. Ate cuihno ino ro
ne, ntuche ye.
22 Tuhme quenda Pedro ihyan ama lado,
ne canan riyahve ye ihyan, ne rahn ye:
—Dihvé, hua ndahca che cahco
mendahn ne ndih cava che tihca cuahno
co ne.
23 Ndaconan Dihvo vo ndihchenun ye
nan Pedro. Chihya ye ihyan, ne rahn ye:
—Di chundah, cuehn vane, te redin
vahche yáhn. Di ne, hua devene cha che
rihquentiyon Dendiohs. Atenan che
rihquentiyon ihyan iyehnse devene.
24 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan
apóstol chahn:
—Adecoduhno ihyan che nahn co
cuande ye van ihyan yáhn ne, va che
cahcoman ye vedeyeno man ye. Andahre
va che conan yah ye nan ama cruz, ate va
che cahco mendahn ihyan, conduco ye u.
25 Tihca, te ihyan che hua nahn cahco
mendahn ye ihyan cava che conduco ye u
ne, va che conda ye, ne ihyan che cahco
mendahn ye ihyan ne, andahre din tan
ihyan nduco ye, cahno ye ihyan, ate
ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero.
26 Hua cochihve yahn ihyan andahre
nedin dama ye nducuahn vedecuihca che
va iyehnse ndete che chemin din che
denda ye, ne hua co cuahtenan ye
vahchetero. Ndete che tihca ne, metah
deh nduco nedihve ye cava che ndevahn
ye.
27 Va che conahn chemin, te u che
rinducó nducoyaca ihyan ne, va che chí
numacuahn vederihquentiyon yahn
Chidá nduco ángel yáhn, ne techecadé
yahn nducoyaca ihyan, ndahco menún
yahn queri ama ye tunoca che nedin ye,
ndahtenan ye iyehnse.
28 Cuaco ráhn rí nchuhn te ama o ihyan
che chenun ye muhn ne, vate ca ye
iyehnse nda ro min, ne ndihchero ye u
che rinducó nducoyaca ihyan cuahn che
ndá numacuahn vederihquentiyon yáhn.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyahn ye

1 Chihno an ro min ne, quenda Dihvo vo
Pedro man, Jacobo nduco dihno ye Juan
man, ne cuahn ye nduco ihyan chahn ama
tingüete yaco,
2 ne min ndo diyahn ye nan ihyan
chahn. Yavenan ye man, tino yahn ye
man ne, ama diyahn ro nduhca nan yahn.
3 Ura min ndihchero ihyan apóstol
chahn Moisés nduco Elías che rente ye
nduco Dihvo vo.
4 Tuhme rahn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Dihve nuhn, ama ndahca che
cuahtenan vo muhn. Ndete che nahn ne
ne, dendah nuhn ino vache vah; ama nan
che conun ne, tama nan che conun
Moisés, ne tama nan che conun Elías.
5 Numanahn che rahn ca Pedro ne,
quendihco ama man tuno diyahn ro nan
che chenun ihyan chahn, ne van man me
ne, chenun ama ndudo che rahn tuhca:
—Sahnguh che Dayá. Yahinó sahn. Ama
yenó cava se. Che cahma se ne, chemin
che codinahn nchuhn.
6 Cuahn che chihnevan ihyan apóstol
chahn ndudo me ne, ama dihya ye chi, ne
chahtetave ndih ye ndiyahn.

7 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo nạn ihyan
chahn, nahn tạh ye ihyan, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Cuenecuan nchuhn. Hua dihya ne co.
8 Cuahn che ndo nihyon nạn ye ne,
ametah ndihchero ye ihyan che o chahn, a
demạn Dihvo vo.
9 Ura che cuenchahn ye cuete me ne,
chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn, ne
rạhn ye:
—Hua cạhma nchuhn nduco nde ạma
ihyan yahn vederihno che ndihchero ne,
nde ro che u che rinducó nducoyạca ihyan
ntuché vạn tenạhn.
10 Tuhme tumerune ihyan apóstol
chahn Dihvo vo, ne rạhn ye:
—¿Deh cuande che rạhn sạhn devano
ley che dirun Moisés che dinoca Elías va
che chi ye ne?
11 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Cuạco che va che chi Elías, ndạhco
cạde ye nducuahn.
12 Ate rạ́hn rí nchuhn te a ndạ Elías, ne
ihyan ne, hua nevahnecun ye ihyan.
Tahque ndah ye ne, din tạn ye nduco ye.
Namin u che rinducó nducoyạca ihyan ne,
va che chuhríhn, din tạn ihyan nducó.
13 Tuhme tumacadino ihyan apóstol
chahn che rente ye yahn Juạn Bautista
anduhnecạ ndete che a ihyan min che
Elías.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn dihn che ndi se cah rih dihca

14 Cuahn che ntạ ihyan chahn nạn che
chenun ihyan chenạhn ne, chahn ndạ
ạma se, chehntihya se nạn Dihvo vo, ne
rạhn se ri se ihyan:
15 —Dihvé, conan vạhino ne sạhn dạyá,
te ndi se cah rih dihca, ne ạma rechuhrihn
se. Ạma ndeh yune cuahn che rinuhn
yahn se ne, rendạhnun se vạcoyạhn mạn,
vạn nune mạn.
16 A checú sạhn nạn ihyan apóstol yahn
ne, ate hua chi din ye che ndoyahn se.
17 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne,
duhtuno ihyan nchuhn mạn, hua ritahno
ne mạn. Nchuhn ne, a hua ndạ ro che co
ne ihyan. ¿A cuahn dạma quendạ́h
vedechahtino nduco ne, che rạhco ne?
Checú ne sạhn muhn.
18 Sạhn dihn me ne, quenun ạma vaco
chihngạ sạhn. Cuahn che ndạ se nạn ye
ne, chihquentiyon ye che ndiquendạh
vaco chihngạ me, ne ndetạhno ndoyahn
se.
19 Ura che a demạn ye ne, tumerune
ihyan apóstol chahn Dihvo vo:
—¿Dehra cuande che hua chi ndetendạh
nuhn vaco chihngạ me ne?
20 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Nchuhn ne, nde hua ritahno ne, te
cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndete che ritahno
ne mare tahsihn ne, cạhcantiyon ne ạma
ico che cạca nạn che va, ne cuhnde tạma
cuahn, ne dinahn. Ndete che ritahno ne
ne, adecodehno che cạca ne ne, conahn
nduco ne.
21 Rạ́hn rí nchuhn te cạva che
ndetendạh vo vaco chihngạ chemin chan
ne, va che covạh vo mạn, cuahto vo yạhte
mạn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo tạma yune che va che cạhno se ihyan

22 Numanahn che quechica Dihvo vo
nduco ihyan apóstol yahn ye estạdo yahn
Galilea ne, rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va
che necạh ihyan u tạh sạhn nunde,
23 ne cạhno se u. Ate cuihno ino ro ne,
ntuché vạn tenạhn.
Ạma chi ndạche ihyan chahn yahn che
tihcạ rạhn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nedihve ye cạde iyo yahn yạco

24 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn
Capernaum ne, chahn sạhn che rica se
tume cạde iyo yahn yạco, tumerune se
Pedro:
—¿A hua renedihve ihyan ricuahn yahn
nchuhn tume cạde iyo yahn yạco ne?
25 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Tạcạ hua, renedihve ye.
Ndondạ Pedro chete vah ne, menạn
vihca tumerune Dihvo vo ihyan:
—Deh rahn Simón, ihyan che
rihquentiyon ye ne, ¿duh rica ye tume

cạde iyo ne? ¿A ihyan nación yahn ye o ihyan tạma nación ne?
26 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Rica ye ihyan tạma nación.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tuhme ne, ihyan nación yahn ye ametah va che nedihve ye.
27 Ate cạva che hua din vo che co tạn nde ạma ihyan ne, cuehn nạn vine, ne cotihyen cu ra yạhca. Ite che cua te ne, cuentah chende te, ne min ntaque ạma tume. Nduco chemin cuenedihve cạde iyo yáhn mạn, yehn mạn.

18

Duh che tahque conạn

1 Chihno min ne, ndo dạma ihyan apóstol chahn nạn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—¿Duh che tahque conạn vạn ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne?
2 Tuhme cah Dihvo ạma lihn, chihno ye mendạhn,
3 ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndete che hua nto ino ne nunde yahn ne, co ne nduhcạ checạhya che tuhchan che necun ne, hua co cuahtenan ne vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
4 Cuedevano ne te adecoduhno ihyan che necun ye nduhcạ lihn cuh ne, ihyan min che tahque conạn ye vạn ihyan che rihquentiyon Dendiohs.
5 Namin cuedevano ne te adecoduhno ihyan che nevahnecun ye ạma ihyan yáhn che necun ye nduhcạ lihn cuh ne, a u nevahnecun ye.

Cạhnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

6 'Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye ihyan yáhn che cuahtendihco ye nunde ne, ạma chahte castigo va che co ye. Tahque ndạhcạ cạva ye ndete che cạca yạhto ihyan ạma tu yudo chahte dạndo ye, ne cuacondạhnun ye ihyan vạn nuniyạhn, yudomin ca che tihyon yune ye ihyan yáhn che cuahtendihco ye nunde.
7 ¡Chevạh ihyan ihyense!, te a cạde no che va che cuahtendihco ye nunde. Ate ¡tahque vedin ihyan che tihyon yune ye ihyan che cuahtendihco ye nunde!
8 'Ndete che rendạ yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne va che dinahn ne nduco tạh ne o nduco cạh ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhnecạ ndete che a chihca ne, chacondạh ne, te tahque ndạhcạ yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche ne, yudomin ca che ndah tạh ne, ndah cạh ne, cuahtenun ne vạn ruchiyạhn cuahn dạma.
9 Ndete che cạva ndutinạn ne rendạ yahn ne che cuahtendihco ne nunde ne, tahque ndah che din ne cuande anduhnecạ ndete che a tico ne, chacondạh ne, te tahque ndah yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre hua ro nạn ne, yudomin ca che ndah ndutinạn ne, cuahtenun ne vạn ruchiyạhn.

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

10 'Cuihco nchuhn cudạdo che hua ndạhchenan ne nde ạma ihyan che necun ye nduhcạ checạhya che tuhchan, te ángel yahn ne, cuahn dạma chenan ye nạn Chidá che va ye vahchetero.
11 Tihcạ, te u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndá ndedeváhn ihyan che a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.
12 'Rạ́hn rí nchuhn te ạma ihyan che va ạma ciento itecuche yahn ye ne, ndete che conda ạma te vạn chano ne, cạhcomạn ye ite che chenạhn chahn vạn chano nạn che redin ye cudạdo ite, ne cạhn ye quenuhn ye ite che chinda me.
13 Cuahn che ntạca ye ite ne, cuạco rạ́hn rí nchuhn te nde tahque co yeno ye cạva ite min che co cạva ite che chenạhn chahn.
14 Tihcạ Chida nchuhn che va ye vahchetero, te hua nahn ye che conda nde ạma ihyan che necun ye nduhcạ checạhya che tuhchan.

Nduhcạ che va che nchahco ihyan yahn vih

15 'Ndete che ạma ihyan che namin ritahno ye din tạn ye nduco ạma cha nchuhn ne, coyạhve ne ihyan cuạhn demạn ne nduco vih. Ndete che nto ino ye nunde yahn ye ne, a ndedevahn ne ihyan yahn castigo che va che co ye.
16 Ate ndete che hua tumacạh ye che cạhma ne ne, conuhn ne ạma o testigo

cạva che nduco ihyan chahn yạhve ne ihyan.
17 Ate ndete che nde nduco tihcạ hua tumacạh ye ne, cạhma ne nduco ihyan ndiyạco cạva che vạn nducoyạca ne yạhve ne ihyan. Ate ndete che hua tumacạh ye ne, co din ne cuande anduhnecạ ndete che nde hua devano ye che va Dendiohs.
18 'Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nducuahn che nte cạde ne ne, cạh dito Dendiohs ndudo yahn ne.
19 'Namin rạ́hn rí nchuhn te ndete che co dạma ndudo ạma o ne, cạca ne deh che nahn ne Chidá che va ye vahchetero ne, te ye nchuhn.
20 Te ye nchuhn, te nạn che ndo dạma o ino ihyan ndeva ye yavenạ́n ne, min quenún vạn ye.
21 Tuhme chahn ndạ Pedro, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿a ndeh yune va che nchahcó yahn ihyan che quendi ye din tạn ye nducó ne? ¿A nde ndache yune ne?
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ndiyu atenạn ndache yune, te a nduh va ndeh yune che din tạn ye ne, a tih va ndeh yune va che nchehque yahn ye.

Ejemplo yahn ạma sạhn che metah vederenchahco nạn se

23 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma rey che tendạh cuande ye yahn sạhn che redin ntiyon nduco ye.
24 Cuahn che canạn tendạh cuande ye ne, ndạ ạma se tendạh cuande ye yahn se, ne quendihco ndeh se yahn ye, tenduh ndiche mil tume diyạhnguạn.
25 Nducote metah deh nduco che nedihve se ne, chihquentiyon ye sạhn decạhya yahn ye che ndihcue se sạhn mạn, ndihcue se ndạhta yahn se mạn, dạya se mạn, nducuahn dehtenduh yahn se mạn, cạva che ndutonun tah che quendihco se yahn ye.
26 Tuhme chehntihya se nạn rey me, ne rạhn se: "Dihvé, codin chahtino ne yáhn, ne nedihvé yahn ne."
27 Quenan vạhino ye sạhn, ne numacuahn vedeyeno tehche ino ye nducuahn che quendihco se.
28 Ate ura che conạhn se ntạca se ạma combiero yahn se che quendihco ye ino cun cạde yahn se. Dihno se dạndo ye, ne rạhn se ri se ihyan: "Cuenedihve che quendihque yáhn."
29 Chehntihya ye nạn se, ne rạhn ye: "Codin chahtine yáhn, ne nedihvé yehn."
30 Ate hua cahnecun se. Tahque ndah se ne, chahn se chica nunde se yahn ye, ne quenun ye vạcoyạhn nde chihno nedihve ye yahn se.
31 Ndihchero combiero yahn se che tihcạ din se, ne ạma chi tạn ye, chahn ye chengo ye rey me.
32 Tuhme tahve rey me che chehua sạhn, ne chihya ye sạhn: "Di ne, ạma duhtuno ihyan di. U ne, nchahcó yehn yahn nducuahn che quendihque yáhn, te chique favor u.
33 ¿Tạcạ che hua tihcạ quenan vạhine combiero yehn nduhcạ che quenan vạhinó di?"
34 Numacuahn vedetạn chihquentiyon ye che conun se vạcoyạhn nde chihno nedihve se che quendihco se.
35 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Namin nchuhn, ndete che hua nchahco ne yahn vih numacuahn chedave yahn ne ne, cuahno ne nduhcạ che chahno sạhn min, te Chidá che va ye vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

19

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs che hua tehche ihyan ndạhta yahn ye

1 Cuahn che chihno nte Dihvo vo ne, chica ye min estạdo yahn Galilea, cuahn ye estạdo yahn Judea, tạma lạdo viche ico Jordán,
2 ne ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco ye. Cuahn che ndạ ye min ne, din ye che ndoyahn ihyan cah.
3 Tuhme ndạ ạma o sạhn fariseo che nahn tumarande se ihyan, ne tumerune se:
—¿A co tehche ihyan ndạhta yahn ye cạva adecodehno ne?
4 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—A devano nchuhn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Cuahn che dendah Dendiohs iyehnse ne, dendah ye ihyan chạhn mạn, ihyan ndạhta mạn.”

5 Namin ndirun tuhcạ: “Ihyan chạhn ne, cạhcomạn ye indihte yahn ye, ne cahnevạco ye, conan cuma ye ndạhta yahn ye. Ihyan chahn ne, din yahn ye vih anduhnecạ ndete che ạma no ye.”

6 Nducote tihcạ ne, ametah din ye cuande che o ye, te anduhnecạ ndete che ạma no ye. Nducote a mạn Dendiohs nahn ye che cuahtenan cuma ihyan chahn vih ne, hua redin yahn che tehche ye vih.

7 Rạhn sạhn chahn ri se ihyan:

—Ndete che tihcạ ne, ¿deh cuande che cạh yune Moisés che tehche ihyan ndạhta yahn ye, dirun ye ạma cạca cạh ye tạhn?

8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Yahn che cheche chedave yahn ihyan ne, chemin che cạh yune Moisés che tehche ye ndạhta yahn ye. Ate Dendiohs ne, hua tihcạ chihco cạde ye cuahn che dendah ye iyehnse.

9 U ne, ráhn rí nchuhn te ihyan che ndere tehche ye ndạhta yahn ye ndiyu yahn nunde che quenan te nduco tạma chạhn, ne cahnevạco ye nduco tạma te ne, redin duche yahn ye che nihnevạco ye. Namin sạhn che cahnevạco se nduco tạhn che ntehche inchạhn te tạhn ne, condihco se nunde.

10 Tuhme rạhn ihyan apóstol ri ye Dihvo vo:

—Ndete che tihcạ va cạde yahn ihyan chạhn ne, tahque ndah ye che nde hua cahnevạco ye.

11 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua nducoyạca ihyan co dinahn ye yahn chemin, te atenạn ihyan che necạh Dendiohs vederihquentiyon ihyan che co dinahn ye.

12 Vate chạhn che hua numa ye, te a tihchan ye nde rahteyạn ye. Namin vate ye che hua numa ye yahn che ihyan redin yoh ye ihyan. Namin vate ye che hua rahtenan cuma ye ndạhta cạva che hua co vạhche yahn ye nạn ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan che retumacadino che co dinahn ye che cuahtemạn ye ne, ndạhcạ che dinahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nahn tạh ye checạhya, covạh ye cạva

13 Chihno min ne, ndạ ihyan, nda ye checạhya yahn ye cạva che nahn tạh Dihvo vo, ne covạh ye cạva. Ate ihyan apóstol ne, rạhva ye nduco ihyan chahn.

14 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua cạhca tạn nchuhn che chi checạhya sih náṇ, te a ndi cuande vạn ihyan che necun ye che cuahtenan ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.

15 Chihno rạhn ye chemin ne, nahn tạh ye checạhya chahn, covạh ye cạva. Tuhme chica ye min, cuahn ye.

Ạma sạhn cuihca ne, nte se nduco Dihvo vo Jesucristo

16 Ura min ndạ ạma sạhn yuno nạn Dihvo vo, ne rạhn se:

—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh ndah che dín cạva che conán vahchetero ne?

17 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Nde hua redin yahn che cahme, Ihyan Ricuahn Ndah, te atenạn Dendiohs ne, ihyan min che ndah ye. Cạva che conen vahchetero ne, codinehn vederihquentiyon yahn ye.

18 Tumerune se ihyan:

—¿Cha vederihquentiyon me ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Vederihquentiyon che tuhcạ: “Hua cahne ihyan mạn, hua din duche yehn che nihnevaque mạn, hua doque mạn, hua ndere cạhma nonde yahn ihyan mạn,

19 cuendeva yavenạn chide mạn, cheque mạn, codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahino man di mạn.”

20 Rạhn se ri se ihyan:

—Nducuahn vederihquentiyon che tihcạ ne, redináhn nde ro che lihn ca u. ¿A va ca che dináhn ne?

21 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Che cuahtenan ihyan vahchetero ne, tahque rigonun chihve che co vedecuihca. Cạva che hua co vạhche yehn che tone min ne, cuendihcue dehtenduh yehn che

va, ne cuinen ihyan chevạh. Tuhme cochi condoque u.
22 Nducote ạma cuihca se ne, hua quenan ino se che tihcạ rạhn Dihvo vo nduco se, ne ạma chi rạn se conạhn se.
23 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma vạhche cạva ihyan cuihca che condạ ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
24 Ndaconan rạ́hn rí nchuhn te nde ạma ihyan cuihca ne, hua co condạ ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs.
25 Che rạhn ye chemin ne, ạma cuahn ino ihyan apóstol chahn, ne rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—Ndete che tihcạ ne, nde ạma ihyan hua co ndevahn ye.
26 Chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Che tin demạn ihyan ne, hua condạ ye vahchetero. Atenạn Dendiohs co din ye che min tuno ihyan, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.
27 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, me nuhn che chihcomạn nuhn nducuahn, chinduco nuhn ndih ne, ¿deh co nduco nuhn ne?
28 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te cuahn che a nuhnde cạde nducuahn, ne u che rinducó nducoyạca ihyan cuhndé nạn che rihquentiyón numacuahn vedeyudo ne, namin nchuhn che rinduco ne u ne, cuahte ne techecạde ne yahn nduh che ndichio ndạta yahn ihyan nación yahn Israel.
29 Namin adecoduhno ihyan che va che cạhcomạn ye dehtenduh yahn ye mạn, ihyan yahn ye mạn, cạva che co conduco ye u ne, nuhnde menun ạma ciento yahn queri ạma che cạhcomạn ye, a vạco ye, a dihno ye, a cahve ye, a chida ye, a chaco ye, a ndạhta yahn ye, a dạya ye, a yạhn yahn ye, ate nunde menun ạma ciento yahn queri ạma che cạhcomạn ye. Avạne ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.
30 Ndạ ro min ne, ndiyu yahn che a rạhn chitahno ihyan che tahque quendạh yavenạn ye, nde huane yahn che cade chitahno ye che hua nduh quendạh yavenạn ye.

20

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon

1 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcạ ạma patrón che chahn ye ạma vatiyạn chenuhn ye mozo cạva che tuhn se uva yahn ye.
2 Ndạca ye neve se, ne nte cạde ye nduco se che din se ntiyon cạde ro, ne dechuh ye sạhn nạn ntiyon yahn ye.
3 Chahn tun ye tenduh nạn rahco nun vatiyạn, ne ntạca ye te neve se che vatechica se cuạhn ndihve, metah ntiyon din se.
4 Rạhn ye ri ye sạhn: "Cuahn nchuhn codin ne ntiyon yáhn, conduco ne sạhn chenạhn che a chenan se min, ne nedihvé nchuhn nduhva che redin yahn." "A," rạhn se, ne cuahn se.
5 Chahn tun ye tenduh nạn mạhn yạhn. Ntạca ye te neve se, dechuh ye sạhn nạn ntiyon me. Chahn tun ye tenduh nạn rahco ino. Ntạca ye te neve se, ne namin dechuh ye sạhn.
6 Ndaconan chahn tun ye tenduh nạn rahco uhn, ne ntạca ye te neve se, ne rạhn ye ri ye sạhn: "¿Dehco che hua din nchuhn ntiyon mạn ro ne?"
7 Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan: "Hua din nuhn ntiyon, te hua ndạca ntiyon din nuhn." Rạhn ye ri ye sạhn: "Cuahn nchuhn din ne ntiyon yáhn tuhme, ne nedihvé nchuhn nduhcạ che redin yahn." "A," rạhn se, ne cuahn se.
8 Chi chino me ne, rạhn ye ri ye mandador yahn ye: "Cuenedin dame sạhn mozo sih, ne cuenedihve yahn se, cuanan nduco sạhn che ndạ adive cuahn."
9 Cuahn che chendạ sạhn che a nde nạn rahco uhn a chino canạn din se ntiyon ne, ndondạ tạh se chihve yahn se yahn numa ro.
10 Nde nạn chihnonan yahn ne, chendạ sạhn che din se ntiyon numa ro, ne ndedecadino se che tahque ndahva nedihve ye sạhn, ate a dạma no nedihve ye sạhn.
11 Cuahn che ndihchero se che a dạma no nevihve sạhn nduco sạhn chenạhn

chahn ne, rạhn nunde se nduco patrón yahn se,
12 ne rạhn se ri se ihyan: “Sạhn sih che atenạn ạma ura no din se ntiyon ne, ¿deh cuande che dạma nedihve ne sạhn nduco nuhn che chahtenun nuhn vạn yạn numa ro, din nuhn ntiyon?”
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn: “A devanó che redín. A numa nedihvé yahn nchuhn nduhcạ che a nte cạde vo.
14 A nedihvé yahn nchuhn. Tahque ndah ne ne, conạhn ne. A mán va vedeyeno che tihdenán, nedihvé yahn sạhn chuhn. U ne, codín nduhcạ che náhn nduco tume yáhn.
15 Nchuhn ne, hua cuande yahn ne che quenan cumá vedevạhino nduco se.”
16 Atihnocạ no tun ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan, te ndiyu che a rạhn chitahno ihyan che tahque quendạh yavenạn ye, nde huane che a cade chitahno ye che hua nduh quendạh yavenạn ye. Tihcạ, te vạn nducoyạca ihyan che nahn Dendiohs che cotahno ye ne, atenạn neve ra ye che tendạhnun Dendiohs ihyan cạva che ndevahn ye.

Ndaconan rạhn Dihvo vo Jesuscristo che va che cạhno se ihyan

17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye yạn Jerusalén ne, quenda ye nduh che ndichio ihyan apóstol devavih, ne rạhn ye ri ye ihyan:
18 —A devano nchuhn, che mạn ne, chenun yune vo, cuhn vo yạn Jerusalén. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, necạh ihyan u tạh chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne cuih nunde se yáhn cạva che cạhno ihyan u.
19 Necạh se u tạh sạhn tạma nación cạva che din duche yahn se u mạn, cuahn se u mạn, nahn yạh se u mạn. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.

Chaco Jacobo mạn, Juạn mạn ne, chica ye che conạn dạya ye

20 Chihno min ne, chahn ndạ ndạhta yahn Zebedeo nduco nduh che o dạya ye, Jacobo mạn, Juạn mạn. Chehntihya ye nạn Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan.
21 Tumerune Dihvo vo ihyan:
—¿Deh nehn ne?
Rạhn ihyan ndạhta me:
—Ricá ndih che cuahnecun ne che cuahte nduh che o dạyá dạma nduco ne cuahn che a va ne nạn rihquentiyon ne. Ạma se ne, cuhnde se lạdo tạh cuạco ne, ne tạma se ne, cuhnde se lạdo tạh cueh ne.
22 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, nde hua renahn ne deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhcạ che va che ạma chuhríhn ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạcạ hua. Cocha nuhn.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te va che chuhrihn nchuhn nduhcạ che va che ạma chuhríhn, ate che cuahte ne chihto nán ne, ndiyu u che cạhcantiyón, te a Chidá che cạhcantiyon ye, ne a mạn ye devano ye cha ihyan che cuahte ye chihto nán.
24 Chihnevan ihyan apóstol chenạhn chahn, ne chi tạn ye nduco ihyan che o chahn.
25 Tuhme cah Dihvo vo nducoyạca ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndinạn yahn queri ạma nación ne, ạma yudo rihquentiyon ye, ne sạhn che rinan se ihyan ne, rendinun rendinạhno se ihyan yahn ye.
26-27 Ate vạn nchuhn ne, hua co tihcạ, te adecochano ne che nahn conạn ne ne, va che co ne nduhcạ ạma mozo, conan ne vih.
28 U che rinducó nducoyạca ihyan ne, cuiquendi ne yune yáhn, te u ne, ndá, ndiyu cạva che conan ihyan u, ate cạva che conan mán ihyan, ne cạhco mendáhn u cạva che ndedeváhn ạma yạhn ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nạn o sạhn nạn ve

29 Cuahn che chica Dihvo vo yạn Jericó nduco ihyan apóstol yahn ye ne, ạma yạhn ihyan nduco ye ihyan.
30 Chihto yune vate o sạhn nạn ve, ne cuahn che chihnevan se che a ndạ nino Dihvo vo ne, riyạhve se ihyan numa dito se:
—Dihve nuhn, Dạya David, ¡conan vạhino ne nuhn!
31 Rạhva ihyan nduco se cạva che cuahtedihn chende se, ate nde tahque yudo nạn se rạhn se:

—Dihve nuhn, Daya David, ¡conan vahino ne nuhn!
32 Tuhme chan ndi Dihvo vo. Cah ye sahn, ne tumerune ye sahn:
—¿Deh nahn nchuhn che dín cava ne ne?
33 Ndahconan se, ne rahn se ri se ihyan:
—Dihve nuhn, nahn nuhn ne che din ne che co ro nan nuhn.
34 Quenan vahino ye sahn, ne nahn tah ye ndutinan se. Ndetahno chi ro nan nduh che o se, ne cuahn se chinduco se ihyan.

21

Ndą Dihvo vo Jesucristo yąn Jerusalén

1 Cuahn che a ndą nino ihyan chahn yąn Jerusalén ne, ndą ye chihto ąma yąn lihn che duche Betfagé, nino cuete Olivo. Min tahve Dihvo vo o ihyan apóstol yahn ye,
2 ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn viyąn, ne min ntąca ne ąma burro che quenan chiche te, nduco te daya te. Cuentąhte ne ite, ne cuiquenda ne ite.
3 Ndete che va duh ihyan che cąhma ye deh din ne burro tih, rentąhte ne ite ne, cąhma ne co ne ihyan: “Dihve nuhn nahn ye ite, ne ndetąhno ndedechuh ye ite.”
4 Tihcą chi cąva che conahn nduhcą che dirun ihyan profeta tuhcą:
5 Cąhma nchuhn co ne ihyan che vate ye
yąn Jerusalén:
“Condihchero nchuhn che cochi Rey yahn
ne.
Ąma necun ye, ne quendudo ye ąma
burro lihn.”
6 Dinahn ihyan apóstol chahn che chihquentiyon Dihvo vo.
7 Chehua ye burro me nduco daya te, ne tihde ye tino yahn ye dąme te. Cocha Dihvo vo ite, ne quendi ye cuahn ye.
8 Ąma yąhn ihyan nduco ye, ne nąhn ye ne, rentąve ye tino yahn mąn, nąhn ye ne, rentąve ye yąta cue mąn, rendedecuco ye numa yune cuąhn nąn che cuahn Dihvo vo.
9 Nducoyąca ihyan che ndąhnąn ye mąn, ihyan che chenan ive ye mąn ne, ąma yeno ye, ne rah ye tuhcą:
—¡Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che quenan cuma ye vederihquentiyon che quenan cuma ihyan ndico yahn ye David! ¡Dechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan! ¡Ndeva vo yavenan Dendiohs!
10 Cuahn che chendą Dihvo vo yąn Jerusalén ne, canąn nducoyąca ihyan ndo dąma ye. Ąma vari ye, ne nąhn ye tumerune ye:
—¿Duh ihyan tih che ndą ye ne?
11 Nąhn ye ne, ndahconan:
—Ihyan cuh che profeta Jesucristo che chica ye yąn Nazaret, estądo yahn Galilea.

Dihvo vo Jesucristo ndetendąh vah ye sąhn che chenun se chete yąco rendihcue se

12 Chendą Dihvo vo chete yąco, ne ndetendąh vah ye nducoyąca sąhn che chenun se min rendihcue se mąn, ra se mąn. Chi muhn chi min ye mesa yahn sąhn che rendahcorun se tume mąn, silla yahn sąhn che rendihcue se icui mąn,
13 ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Nąn ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun tuhcą: “Yąco yáhn ne, cąva che cuahtenun ihyan covąh ye”, ate nchuhn ne, nedin ne anduhnecą vah nąn che rendo dąma sąhn duco.
14 Chihno min ne, chahn ndą ąma o sąhn nąn ve mąn, sąhn che cueh cąh mąn, nąn Dihvo vo min chete yąco, ne din ye che ndoyahn se.
15 Nducoyąca checąhya che chenun min ne, ąma yeno, ne rah tuhcą:
—¡Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che quenan cuma ye vederihquentiyon nduhcą che quenan cuma David!
Chidocuyąn ndinąn nduco sąhn devano ley che dirun Moisés ne, ąma chi tąn se che din Dihvo vo vederihno mąn, che rah checąhya chahn rendeva yavenąn ye mąn,
16 ne rąhn se ri se ihyan:
—¿Tącą che recąh yune ne che tihcą rendeva checąhya sih yavenąn ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—Recąh yuné, te a tihcą va che conahn. A devano nchuhn te a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Chihco cąde ne che checąhya mąn, decuąh mąn ne, ndeva yavenąn ne nduhcą che redin yahn.”
17 Chihcomąn ye sąhn chahn, ne chica ye min. Cuahn ye yąn Betania, ne min quenan ye vino min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ạma yạhn higo

18 Chi dave tạma ro me, ura che quenun
yune Dihvo vo che cuahn tun ye yạn
Jerusalén ne, chi cuico ye.
19 Ndihchero ye ạma yạhn higo chihto
yune, ne chahn ye ndihchero ye ndete che
chenan ndute yahn. Ate metah nde ạma
ndute yahn, demạn yạta chenan. Tuhme
din dine ye yạhn me, ne rạhn ye:
—Ametah ndaconan co ndute yehn.
A ura min no tih yạhn me.
20 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol
chahn che tih yạhn me ne, ạma cuahn ino
ye, ne tumerune ye Dihvo vo:
—¿Tạcạ che ndetạhno tih yạhn higo cạh
ne?
21 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndete che
ritahno ne mạn, hua rihco yahn ino ne
mạn ne, nde vederihno che tahque rahte
co din ne. Co cạhcantiyon ne ico tih che
cạhn condạhnun vạn nuniyạhn, ne
dinahn.
22 Ndete che ritahno ne ne, nducuahn
che cạca ne Dendiohs ne, conahn nduco
ne.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

23 Ura che ndạ Dihvo vo ne, chendạ ye
chete yạco, ne canạn ricuahn ye.
Numanahn min ne, chahn ndạ
chidocuyạn ndinạn nduco sạhn intiyahn,
ne tumerune se ihyan:
—¿Duh te vederihquentiyon ndih che
din ne dehtenduh che tihchan ne?
24 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Namin va ạma nạn che tumeruné
nchuhn. Dinoca ndahconan ne chemin,
tuhme có nchuhn duh te
vederihquentiyon che tihcạ redín:
25 ¿Duh dechuh Juạn che chehdenune ye,
a Dendiohs o ihyan iyehnse ne?
Ate canạn rentuhno se vạn mạn se
nduco vih:
—Ndete che cạhmo vo che Dendiohs
dechuh ye Juạn ne, cạhma ye co ye uvo:
“¿Me dehco che hua chitahno nchuhn che
cahndudo ye tuhme?”
26 Me ndete che cạhmo vo che ihyan
iyehnse dechuh ye ihyan ne, co tạn ihyan
yạn nduco vo, te nducoyạca ye ritahno ye
che Ndudo yahn Dendiohs cahndudo ye.
27 Tahque ndah se ne, rạhn se ri se
Dihvo vo:
—Hua devano nuhn.
Tuhme rạhn ye ri sạhn:
—Namin u ne, hua có nchuhn duh te
vederihquentiyon che tihcạ redín.

Ejemplo yahn sạhn cạhya che rahcotạhn

28 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn ndinạn chahn:
—Nté ạma ejemplo, cahnevan nchuhn.
Ạma ihyan ne, vate o dạya ye, ne rạhn ye
ri ye ạma se: “Mạn ro ne, cuehn ton uva
yuhn vo.”
29 Ndahconan se, ne rạhn se: “Hua
cạ́hn.” Ate adive ne, nto ino se che tihcạ
rạhn se, ne cuahn se din se ntiyon che
chihquentiyon chida se.
30 Numanahn min ne, rạhn ye nduco
sạhn che tạma me che cạhn se din se
ntiyon min. Sạhn min ne, rạhn se ri se
ihyan: “Tạcạ hua, chidá, cạ́hn.” Ate hua
dinahn se.
31 ¿Cha sạhn chahn dinahn se che
chihquentiyon chida se ne?
Ndahconan sạhn ndinạn chahn, ne
rạhn se:
—Sạhn che yạhve ye menạn me.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nduhcạ sạhn
che hua dinahn me ne, tihchan nchuhn, te
rahcotạhn ne yahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs. Vederihquentiyon yahn
ye ne, tahque nun dinahn sạhn rica tume
cạde iyo mạn, tạhn ndere vatechica mạn,
che co nchuhn.
32 Juạn Bautista ne, chicuahn ye ihyan
nduhcạ che runecạde cuahtechica ye, ne
nevahnecun sạhn chahn mạn, tạhn chahn
mạn, ate nchuhn ne, chahcotạhn ne, nde
hua nto ino ne andahre ndihchero ne che
nevahnecun ihyan nunde chahn.

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

33 ’Cuihnevan nchuhn tạma ejemplo:
Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva nạn
yạhn yahn ye, ne din ye chahn yahn mạn,
dendah ye ạma tanque nạn che cuhno ye

nune yahn uva me mạn, chahto ye ạma
chete nạn che din ye cudạdo ntiyon min
mạn. Cuahn che chihno chihco tahn ye
nducuahn ne, ndạhco ye chendạta me tạh
ạma o sạhn che din se ntiyon nduco.
Tuhme chica ye min, cuahn ye.
34 Cuahn che a ndạ ro che a rine uva ne,
dechuh ye sạhn decạhya yahn ye cạva che
necahn mạhn sạhn chahn uva me nduco
ye.
35 Ate sạhn redin ntiyon chahn ne,
tumangạn se sạhn decạhya chahn yahn
ye, ne ạma se ne, chahn se sạhn, ne tạma
se ne, chihno se sạhn, ne tạma se ne, cạh
se tu sạhn.
36 Ndaconan dechuh ye tahque yạhn
sạhn decạhya yahn ye, ne a namin no tun
din tạn sạhn redin ntiyon chahn nduco se
anduhnecạ che din se menạn.
37 'Nạn chihnonan yahn ne, dechuh ye
sạhn dạya ye, te rạhco ye te nevahnecun
sạhn chahn sạhn.
38 Ate cuahn che ndihchero sạhn chahn
dạya ye ne, ntuhno se nduco vih, ne rạhn
se: "Sạhn tih che cuhnde tạh se ntiyon
cuh. Cạhno vo sạhn, ne cahnevi vo yahn
se."
39 Tumangạn sạhn chahn sạhn, quenda
se sạhn cuạhn chihto, ne chihno se sạhn.
40 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
ndinạn chahn:
—Cuahn che ndạ dihve chendạta me ne,
¿deh din ye nduco sạhn redin ntiyon
chahn ne?
41 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri
se ihyan:
—Numacuahn vedetạn decuihno ye
sạhn chahn, ne cạh ye chendạta me tạma
te o sạhn redin ntiyon che necahn mạhn
se ndute ndạta me nduco ye ndạ ro yahn.
42 Namin rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
ndinạn chahn:
—A devano nchuhn nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Tu che hua quenan ino sạhn vihcherahto
ne,
chemin che tahque chichihve.
Chemin ne, a mạn Dendiohs chihco cạde
ye,
ne ạma ndạhcạ che tihcạ din ye.
43 Nducote racondạh vedạme nchuhn u
ne, a rendo dạma ne nduco sạhn
vihcherahto chahn. Chemin che cahnevi
Dendiohs vederihquentiyon yahn ye che
va tạh ne, ne ndạhco ye tạh ihyan che
dinahn ye.
44 Che racondạh vedạme ihyan u ne,
anduhnecạ ndete che condạh ndudo ye
nạn yạva, ndạca yah ye, ne ihyan che dín
castigo ihyan ne, anduhnecạ ndete che
condạh ndudo ạma yạva ihyan, cuihno
ndeh ye.
45 Chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn
fariseo chahn mạn ne, chenahn se che a
yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me.
46 Chemin che nahn tumangạn se ihyan,
ate hua chihquino se. Vạh se ihyan yạn, te
nducoyạca ye ritahno ye che Dendiohs
dechuh ye ihyan.

22

Ejemplo yahn che rihnevạco dạya rey

1 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tạma
ejemplo, chihnevan sạhn chahn:
2 —Vederihquentiyon yahn Dendiohs
ne, a nahn nduhcạ ạma rey che din ye
vihco decahnevạco dạya ye.
3 Dechuh ye sạhn decạhya yahn ye ngua
se ihyan che a ndiyạhve ye che conduco ye
nạn vihco me, ate hua chahn ihyan chahn.
4 Ndaconan dechuh ye tạma te o sạhn
decạhya yahn ye, ne rạhn ye nduco se:
"Cạhma nchuhn co ne ihyan chahn che a
chihnó itenine, ne a va yạn che cheh ye.
Din nun ino ye chi ye."
5 Ate a namin no tun hua tumacạh
ihyan chahn. Ạma ye ne, cuahn ye nạn
yạhn yahn ye, tạma ye ne, cuahn ye nạn
ntiyon yahn ye,
6 ne ihyan chenạhn ne, tumangạn ye
sạhn decạhya chahn, chahn ye sạhn, nde
chihno ye sạhn.
7 Tuhme ạma chi tạn rey me, ne dechuh
ye sandạdo yahn ye chihno se ihyan
chahn, chihquiyạhn se yạn vạco ye.
8 Chihno min ne, rạhn ye nduco sạhn
decạhya yahn ye: "A va yạn nducuahn
cạva che cuanạn vihco. Ate ihyan chahn
ne, ạma duhtuno ihyan ye, nde hua
rihnevạhn che chi ye.
9 Tahque ndah ne, cuahn nchuhn cuạhn
yune viyạn, muhn min nạn che ri dạma

ihyan, ne coyąhve ne nducoyąca ihyan
che ntąca ne cąva che chi ye conduco ye.”
10 Dinahn sąhn decąhya chahn, ne
quenda se quendihconahn nducoyąca
ihyan che ntąca se, hua tumacąh se
tąchan ihyan ye. Nduco tihcą ne, ąma
yąhn ihyan chito vah ye.
11 Tuhme chendą rey me chete vah me,
ne ndihchero ye ąma sąhn che nduco se
min. Hua quenun se tino nduhcą che
rahtenun ihyan che rahn ye nąn
rihnevąco ihyan,
12 ne rąhn ye ri ye sąhn: “Amigo, ¿tącą
che chenda muhn?, te hua quenon tino
che redin yahn che conon.” Sąhn min ne,
nde nąn che cąhma se metah.
13 Tuhme chihquentiyon rey me sąhn
che rinan se nąn vihco me: “Cuiquiyąhto
nchuhn nde tąh nde cąh sąhn tih,
cuetendąh vah ne sąhn, cuacondąhnun
ne sąhn nąn che man. Min cuaco se mąn,
cheh dihyon se mąn.”
14 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn
ndinąn chahn:
—Tihcą, te ąma yąhn ihyan riyąhve
Dendiohs che cuatenan ye vahchetero, ate
ąma doh ihyan che co cuahtenan ye min.

Tumerune sąhn fariseo yahn cąde iyo

15 Tuhme conąhn sąhn fariseo chahn,
ne ntuhno se nduco vih cąva che nuhn ino
se tącą co cąca nunde se yahn Dihvo vo.
16 Dechuh se ąma o combiero yahn se
nduco tąma te o sąhn partido yahn
Herodes, ne rąhn se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ndih ne, ndudo cuąco
che rente ne mąn, ricuahn ne numa cuąco
vederihquentiyon yahn Dendiohs mąn,
nde hua rendąhchenan ne ihyan, te dąma
no rendihche ne nducoyąca ye.
17 Deh rąhn ne: ¿A redin yahn che
nedihvo vo cąde iyo che rica emperador
yahn Roma o hua ne?
18 Dihvo vo ne, a devano ye che
retumarande sąhn chahn ihyan, ne rąhn
ye ri ye sąhn:
—Nchuhn ne, o nąn o chende ne. ¿Dehco
che retumarande ne u?
19 Cuete ne ąma tume che renedihve
nduco ne cąde iyo, ndihcheró.
Nąhme se ąma tume chemin chan
ihyan.
20 Ndihchero ye tume me, ne tumerune
ye sąhn:
—¿Duh ihyan che quenan yavenąn ye
mąn, che duche ye mąn, nąn tume cuh ne?
21 Ndahconan se, ne rąhn se:
—Emperador yahn Roma.
Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Cha che rihquentiyon emperador ne,
condinahn nchuhn, ne cha che
rihquentiyon Dendiohs ne, namin
codinahn ne.
22 Ąma cuahn ino se che tihcą rąhn ye,
ne conąhn se nduco vih.

Tumerune sąhn saduceo yahn che ntuche tenąhn

23 A ro min no chahn ąma o sąhn
saduceo chendihchero se Dihvo vo. Sąhn
chahn ne, hua ritahno se che va che
ntuche tenąhn, ne chemin che rąhn se ri
se ihyan:
24 Ihyan Ricuahn, Moisés ne, dirun ye te
ndete che coh inchąhn ąma ndąhta che
hua ndąca dąya ye ne, va che cahnevąco
dihno tenąhn me nduco tąhn min cąva
che cąhco ndąta se menun dihno se.
25 Ąma yune ne, chahte ndache sąhn
yąn vąco nuhn che dihno se vih.
Chihnevąco sąhn menąn me, ne cuahn
che chih se ne, hua ndąca se nde ąma
dąya se nduco ndąhta yahn se. Chemin
che chihnevąco tąma dihno se nduco tąhn
min.
26 Ate namin chih se, ne hua ndąca dąya
se nduco te. Atihnocą nde chenan chih
nduh che ndache se che chahtenan cuma
se tąhn min. Nde ąma se hua ndąca dąya
se nduco te.
27 Nde nąn chihnonan yahn ne, namin
chih tąhn min.
28 Nducote nduh che ndache sąhn
chahn chahtenan cuma se tąhn min ne,
ndą ro che ntuche tenąhn ne, ¿cha se che
inchąhn te ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye
sąhn:
—Nchuhn ne, hua ritahno ne che va che
ntuche tenąhn, te hua renahn ne Ndudo
yahn Dendiohs, nde huane
vederihquentiyon yahn ye.
30 Ndą ro che ntuche tenąhn ne, ametah
cuahtenan cuma ihyan vih, nde huane
ihyan ndąhta, nde huane ihyan chąhn. Ro

min ne, ndo ye nduhcą ángel che vate ye vahchetero.
31 Me yahn che va che ntuche tenąhn
ne, a ndero ndi che nde hua renahn
nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che
ndirun, nąn che rąhn ye tuhcą:
32 “U che Dendiohs yahn Abraham mąn,
yahn Isaac mąn, yahn Jacob mąn.” Che
tihcą rąhn ye ne, a ndero ndi che a ihyan
min che Dendiohs yahn nducoyąca ihyan,
ihyan che vate ca ye mąn, ihyan che a
ndih ye mąn, te nąn ihyan min ne,
chenduche nducoyąca ihyan.
33 Nducoyąca ihyan che chihnevan ye
che tihcą rąhn Dihvo vo ne, ąma cuahn
ino ye yahn vededevano yahn ye.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menąn vihca

34 Checadino sąhn fariseo chahn che
ndąhco ndiya Dihvo vo sąhn saduceo
chahn, ne ndo dąma se, nąn ye.
35 Vąn sąhn chahn quenun ąma sąhn
devano ley che dirun Moisés, ne cąva che
tumarande se Dihvo vo ne, tumerune se
ihyan:
36 —Ihyan Ricuahn, ¿cha
vederihquentiyon nąn ley yahn Dendiohs
che tahque menąn vihca ne?
37 Ndahconan ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
—“Codin yahine Dihve Dendiohs
numacuahn chedave yehn mąn, numa ine
mąn, numacuahn vederendecadino yehn
mąn.”
38 Vederihquentiyon min che menąn
vihca.
39 Namin va tąma vederihquentiyon
yahn ye, che a nahn dąma che tuhcą:
“Codin yahine nducoyąca ihyan nduhcą
che yahino man di.”
40 Nąn nduh che o vederihquentiyon
che tuhchan ne, rendo dąma nducuahn
che dirun Moisés mąn, ihyan profeta mąn.

Ihyan che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿duh che Chida ye?

41 Numanahn che ndi dąma ca sąhn
fariseo chahn ne,
42 tumerune Dihvo vo sąhn:
—Ihyan che va cąde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿deh rąhn
nchuhn yahn ye ne? ¿Duh dąya ihyan min
ne?
Ndahconan se, ne rąhn se:
—Ihyan min ne, dąya David.
43 Tuhme rąhn ye ri ye sąhn:
—Ndete che atenąn dąya David ihyan
min ne, ¿tącą che din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che nevahnecun David ihyan
nduhcą Dihve ye?, dirun ye tuhcą:
44 Rąhn Dihvo vo Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde chihto náṇ, lądo tąh cuącó,
numanahn che ndąhco ndiyá ihyan che
hua ri rendihche di cąva che
nevahnecun ye di.”
45 Nducote mąn David dirun ye che ihyan
min che Dihve ye ne, hua cuąco che
atenąn dąya ye ihyan.
46 Nde ąma sąhn chahn hua ntąquino se
deh che ndahconan se yahn ye, ne nde ro
min ametah chihquino se tumerune ca se
dehtenduh ihyan.

23

Dihvo vo Jesucristo ne, ndevih ye nunde yahn sąhn fariseo vąconąn se

1 Tuhme rąhn Dihvo vo nduco ihyan che
chenun ye min mąn, ihyan apóstol yahn
ye mąn, tuhcą:
2 —Sąhn fariseo mąn, sąhn devano ley
che dirun Moisés mąn ne, ntąh se ntiyon
che ricuahn se ley min.
3 Cuenevahnecun nchuhn che ricuahn
se, ate hua quendi ne yune yahn se, te
sąhn chahn ne, a vih ricuahn se, ne a vih
redin se.
4 Ąma ndeh nąn rihquentiyon se che
dinahn ihyan, ate mąn se ne, nde tah hua
redinahn se.
5 Nducuahn che redin se ne, atenąn
cąva che cuhnde ro vederihquentiyon che
chenan cuma se. Tahque rahno cinta che
chenan chata se mąn, reche se mąn,
tahque rahno tino che chenun se mąn, che
co ihyan chenąhn.
6 Renan ino se rahte se nąn silla che
rahte ihyan ndinąn nąn vihco mąn, chete
yąco mąn.
7 Namin renan ino se che numacuahn
vedenecun necąh ihyan Dendiohs sąhn
vąn ihyan mąn, cąhma ye ihyan ricuahn
yahn se mąn.

8 'Ate nchuhn ne, hua cạhma ne ihyan
ricuahn yahn vih, te nducoyạca ne ne,
dihno ne vih, ne va ạma no Ihyan Ricuahn
yahn ne, ihyan min che va cạde che
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
9 Hua cạhma ne chida ne yahn ihyan
iyehnse, te va ạma no Chida ne, ihyan min
che va ye vahchetero.
10 Namin hua cạhma nchuhn ihyan
ndinạn yahn vih, te va ạma no Ihyan
ndinạn yahn ne, ihyan min che va cạde
che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
11 Ihyan che conạn ye vạn nchuhn ne, co
ye nduhcạ decạhya yahn ne.
12 Tihcạ, te ihyan che rendạhco ndiya ye
ihyan chenạhn, nahn conạn ye ne,
nuhnde ndiya ye, ne ihyan che ndạhco
ndiya mạn ye ihyan ne, conạn ye.
13 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o
chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te redin
vạhche ne yahn ihyan che nahn
nevahnecun ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs. Hua renevahnecun mạn ne,
nde hua retihyon yune ne ihyan che
nevahnecun ye.
14 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun che Moisés mạn, ¡o
nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te
rehnevi ne dehtenduh yahn ndạhta vạh,
ne cạva che hua cuhnde ro vede idihya
yahn ne ne, ạma rạhn revạh ne redin cạ
ne. Nducote tihcạ redin ne ne, tahque
chahte castigo va che co ne che co ihyan
chenạhn.
15 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o
chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te ạma nahn
ne che co yạhn ihyan che cotahno ye
dạma nduco ne. Ate cuahn che rendạca
ne ạma ye ne, retihyon yune ne ihyan che
ạma duhtuno ihyan ndạcondạ ye, che nde
tahque redin yahn che co ye castigo vạn
ruchiyạhn che co mạn ne.
16 'Nchuhn ne, anduhnecạ sạhn nạn ve
che nahn quendanan se sạhn nạn ve
nduco se. ¡Chevạh nchuhn!, te ricuahn ne
ihyan: "Ndete che cạh ne ndudo yahn ne
che ntihyon yạn ne yạco ne, andahre hua
dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete cạh
ne ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne
diyạhnguạn che va chete yạco ne, chemin
che cuạco, quenan cuma che dinahn ne."
17 ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne!
Tahque rigonun chihve yạco, te min ri
vihco diyạhnguạn che va chete.
18 Namin ricuahn ne: "Ndete che cạh ne
ndudo yahn ne che ntihyon yạn ne nạn ta
ne, andahre hua dinahn ne dehve din
yahn. Ate ndete che cạh ne ndudo yahn
ne che ntihyon yạn ne vedino che va nạn
ta ne, chemin che cuạco, quenan cuma
che dinahn ne."
19 ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne!
Tahque rigonun chihve nạn ta, te min ri
vihco vedino che va menạn.
20 Tihcạ, te cuahn che recạh ihyan
ndudo yahn ye che rentihyon yạn ye nạn
ta ne, nde nduco ducuahn che va menạn
ne, rentihyon yạn ye.
21 Namin cuahn che recạh ye ndudo
yahn ye che rentihyon yạn ye yạco ne, nde
Dendiohs rentihyon yạn ye, te a yạco yahn
ye chemin.
22 Namin cuahn che recạh ye ndudo
yahn ye che rentihyon yạn ye vahchetero
ne, nde Dendiohs rentihyon yạn ye, te a
ihyan min che rihquentiyon min.
23 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o
chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te renedihve
ne riya yahn ive mạn, yahn anís mạn,
yahn comino mạn, ate vederihquentiyon
yahn Dendiohs che tahque menạn vihca
ne, hua retumacạh ne yahn, te hua
runecạde vatechica ne mạn, hua chenan
cuma ne vedevạhino mạn, hua ritahno ne
mạn. Che nahn ne, che quendihconahn
dinahn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs, hua cạhcomạn ne nde ạma.
24 Nchuhn ne, anduhnecạ sạhn nạn ve
che nahn quendanan se sạhn nạn ve
nduco se. Ạma rendecadino ne yahn
dehtenduh che nde hua nduh rigonun
chihve, ate che tahque rigonun chihve ne,
nde hua retumacạh ne yahn.
25 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o
chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te nchuhn
ne, anduhnecạ vạso mạn, cuh mạn, che
dave cuạhn vedạme, ate cuạhn chete ne,
ndito dehtenduh che chihngạ. Tihchan
nchuhn, te nạn ihyan ne, redin cạ ne che

ndah ihyan ne, ate che cuạco ne, reduco ne mạn, redin idihya ne mạn.
26 Nchuhn sạhn fariseo che hua renahn ne, che rạhco ne che retihyon yune ne ihyan che quendi ye yune yahn Dendiohs, dinoca cuento ino ne nunde yahn ne, cuihcomạn ne dehtenduh che chihngạ redin ne, tuhme che cuạco dave yavenạn ne.
27 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te redin cạ ne che ạma ndah ihyan ne, ate ạma duhtuno ihyan ne.
28 Tihchan nchuhn, te andahre rạhco ihyan che ạma ndah ihyan ne, ate o nạn o chende ne mạn, ạma duhtuno ihyan ne mạn.
29 Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡o nạn o chende ne! ¡Chevạh nchuhn!, te rahto ne yạyan yahn ihyan profeta mạn, rendedecuco ne yạyan yahn ihyan che runecạde chahtenan ye iyehnse mạn,
30 ne ndere rạhn ne nduco vih: “Ndete che uvo che a vato vo ro che chihno ihyan ndico yuhn vo ihyan profeta chahn ne, hua dạma chi vo nduco ye.”
31 Nduco ndudo che tihcạ rạhn ne ne, rihco ro ne che dạma ne nduco ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta.
32 ¡Cuiquendi ne yune yahn ihyan ndico yahn ne cạva che din numa ne ntiyon che canạn ye!
33 Nchuhn ne, nduhcạ cu tạn tihchan ne. Nde hua co ndevahn ne yahn castigo che va che co ne vạn ruchiyạhn.
34 Chemin che va ca che dechúh ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ihyan devano mạn, ihyan ricuahn mạn. Ate nchuhn ne, cạhno ne ạma o ye, ne tạma te o ye ne, conahn yạh ye ihyan. Tạma te o ye ne, cuahn ne ihyan chete yạco mạn, quendạh ne ihyan nduh yạn nduh yạn mạn.
35 Nduco tihcạ cuehdạme nchuhn yun yahn nducoyạca tenạhn che nde hua chendihco ye nunde che chihno ihyan ndico yahn ne nde a rạhn me, canạn nduco yun yahn Abel nde yun yahn Zacarías, dạya Berequías, che chihno ne mendạhn yahn yạco nduco nạn ta.
36 Rạhn cuạcó rí nchuhn te nducuahn nunde min ne, ndehdạme nducoyạca nchuhn che vate ne mạn ro cuh.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco che quenan vạhino ye ihyan yạn Jerusalén

37 Nchuhn ihyan yạn Jerusalén che rihno ne ihyan profeta mạn, recạh ne tu ihyan che redechuh Dendiohs rahndudo ye ye ndudo yahn ye vạn ne mạn, ạma ndeh yune ndá che nahn nedin dạmá nchuhn, dín cudạdo nchuhn nduhcạ che redin chaco tuh cudạdo dạya te mạn reche te, ate hua nevahnecun ne.
38 Cuedevano nchuhn te yạn vạco ne ne, cuhndemạn.
39 Rá́hn rí nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde ndạ ro che cạhma ne tuhcạ: “Ndeva vo yavenạn ihyan cuh che dechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan.”

24

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te ndora yạco yahn yạn Jerusalén

1 Ndiquendạh Dihvo vo chete yạco che a nạhn ye. Ura min ndo dạma ihyan apóstol yahn ye, ne nạhme ye yạco me ihyan, rente ye nduhcạ che ạma ndạhcạ ndahto.
2 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuenecạhco nchuhn che ndihchero ne chete che tihchan tih. Cuạco rá́hn rí nchuhn te ndạ ro che cuihno ndora, metah nuhnde nde o tu che ndahto vih.

Nduhcạ che va che co cuahn che ndạ nino ro che nto iyehnse

3 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol cuete Olivo. Cuahn che a chenun ye min ne, chahn ihyan apóstol chahn nạn va Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan deva vih:
—Nahn nuhn che te cuande ne nuhn, ticuạhn conahn che rạhn ne me. ¿Deh vederihno co ro cuahn che ndaconan chi tun ne mạn, cuahn che nto iyehnse mạn ne?
4 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuihco nchuhn cudạdo cạva che nde ạma ihyan hua cahncheh ye nchuhn,

5 te va che ndą ąma yąhn se din cą se
che chenan cuma se vederihquentiyon
yáhn, ne cąhma se che a mąn se ihyan che
a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse. Ąma yąhn ihyan cahncheh se
ihyan.
6 Ro min ne, cahnevan ne che a muhn a
min va cąnda mąn, che cuanąn cąnda
mąn, ate hua cua ne cudądo, te a tihcą va
che co. Cuedevano ne te andahre ąma
cąhnda ro min, ate condah ca che nto
iyehnse.
7 Ihyan ąma nación ne, cuhma ye nduco
ihyan tąma nación mąn, a muhn a min
cuhnde cuico mąn, cuhnde cah mąn,
nuhn yąhn mąn.
8 Nducuahn vedeyah chemin chan ne,
cade nąn che cuanąn che chuhrihn ihyan.

9 'Ndą ro min ne, cąca nunde ihyan
yahn nchuhn, din tąn ye nduco ne, nde
cąhno ye nchuhn. Nducoyąca ihyan
iyehnse ndihche tąn ye nchuhn yahn che
ritahno ne u.
10 Cuahn che tihcą co ne, ąma yąhn
ihyan cąhcomąn ye che ritahno ye, ne
ndihche tąn ye vih mąn, cąca nunde ye
yahn vih mąn.
11 A muhn a min quendąh ąma yąhn
sąhn che din cą se che Dendiohs dechuh
ye sąhn, ne cahncheh se ąma yąhn ihyan.
12 Ąma duhtuno ndącondą ihyan che
nde ihyan che ndah ihyan ye ametah
cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco
vih.
13 Ate ihyan che quendi ye cotahno ye
nde cuihno nducuahn vedeyah min ne,
ihyan chahn che ndevahn ye.
14 Me ndudo ndah yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
cuahndudo ihyan numachahte iyehnse,
nde conan cadino nducoyąca ihyan yahn
nducuahn nación, tuhme che nto iyehnse.

15 'Ihyan profeta Daniel ne, dirun yahn
ąma nąn che ąma chihngą che
redetohnan. Condedecadino ndah ne
yahn. Cuahn che ndihchero ne che a nti
chemin chete yąco cuąhn nąn ta ne,
16 nducoyąca ihyan che vate ye estądo
yahn Judea ne, tahque ndah che ndetąhno
cąno ye cuąhn ico yąhn.

17 Ihyan che chenun ye tin vah yuto
yahn ye ro min ne, tahque ndah che hua
condah ye condą ye chete vah cąva che
cotąh ye dehtenduh yahn ye.
18 Me ihyan che chenan ye viyąta ne,
tahque ndah che a nde min no cąno ye,
hua tihyon ye ura nąhn ye viyąn cąva tino
yahn ye.
19 ¡Chevąh ndąhta che adeche cuacoyąhn
te ro min mąn, tąhn che retąve te decuąh
mąn!
20 Covąh nchuhn cuica ne Dendiohs che
hua ro iche co venecuino min, nde huane
ro che rahte tuhno ihyan,
21 te ro min che cuahno ihyan
venecuino che hua nahno ihyan nde ro
che canąn iyehnse, nde metah ndaconan
cuahno ye adive.
22 Ndete Dendiohs din ye che rąhn
cuhnde venecuino min ne, nde ąma ihyan
hua ndevahn ye. Ate hua cuahnecun ye
che rąhn cuhnde cąva che co ndevahn
ihyan yahn ye che a tendąhnun ye.

23 'Ndą ro min ne, ndete che cąhma
ihyan co ye nchuhn: "Condihche nchuhn,
muhn quenun ihyan min che a va cąde
che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse," o
"Condihche ne, min quenun ye" ne, hua
cotahno ne,
24 te ąma yąhn se cahnecheh se ihyan,
din cą se che a sąhn chahn che a va cąde
che ndedevahn se ihyan iyehnse mąn, che
Dendiohs dechuh ye sąhn mąn. Vąn
vederihncheh yahn se ne, din se
vederihno, cahncheh se nde ihyan che a
tendąhnun Dendiohs ndete che co.
25 A menąn vihca rete cuandé nchuhn
cąva che a devano ne.
26 Chemin che ndete che cąhma ihyan
co ye nchuhn: "Min yąhn nąn che metah
duhva quenan ye" ne, hua cąhn ne. O
ndete che cąhma ye: "Condihche ne,
muhn chete vah quenun ye" ne, hua
cotahno ne.
27 A devano ne te cuahn che riya cuah
ne, hua renun ndeh, te rahn dave yahn
numachahte, ne rendihchero nducoyąca
ihyan. A tihnocą co cuahn che, u che
rinducó nducoyąca ihyan, ndaconan chí,
te cadino nde cąhya nde cune ihyan.
28 Ro min ne, hua chuh ya nde ąma

ihyan nunde, te nducoyąca ye va che co ye castigo.

29 'Cuahn che a conan chuh vedeyah chemin chan ne, co man nąn yąhn mąn, nąn iyo mąn, a cora iyon mąn, ne nducuahn che nihnde cąde nąn ro ne, nuhn.
30 Tuhme cuhnde ro vederihno nąn ro, cąhco ro che u che rinducó nducoyąca ihyan ne, a ndą́. Cuaco nducoyąca ihyan iyehnse, ne ndihchero ye u che ndą́ vąn man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
31 Tuhme ąma yudo cuah trompeta, ne tahvé ángel yáhn che nedin dąma ye ihyan yáhn che a tendąhnún che vate ye numachahte iyehnse.

32 'Cua cuande nchuhn nduhcą che ri nduco yąhn higo. A devano ne te cuahn che renecąhno yąn ne, a cochi nino ro ihno.
33 Atihnocą cuahn che a rendihchero nchuhn che a rinahn dehtenduh che tuhchan che rą́hn rí nchuhn ne, cuedevano ne te a ndą nino ro che nto iyehnse.
34 Cuąco rą́hn rí nchuhn te ihyan che vate ye mąn ro cuh ne, vate ca ye cuahn che a conahn nducuahn dehtenduh chemin chan.
35 Iyehnse mąn, nąn ro mąn ne, va che cuihno, ate ndudo yáhn ne, hua ndą ro che cuihno, te va che conahn.

36 'Me yahn che conahn chemin ne, hua duh devano deh ro mąn, deh ura mąn, nde ángel che chenan ye vahchetero mąn, nde Dąya Dendiohs mąn, hua devano ye. Atenąn Dendiohs Chida che devano ye.

37 'Anduhnecą che chahno ihyan ro che quenan Noé iyehnse ne, tihcą cuahno ihyan ro che, u che rinducó nducoyąca ihyan, ndaconan chi túⁿ.
38-39 Ihyan chahn ne, vate ye vedeyeno yahn mąn ye, reh ye mąn, rih ye mąn, rihnevąco ye mąn, redecąhnevąco ye dąya ye mąn. A cudądo min vate ye nde ndą ro che chendą Noé chete arca. Nde hua tumacadino ye cuahn a canąn chan conąhn, chito nune iyehnse, ne chihno chih nducoyąca ye. A chemin no tun ro che, u che rinducó nducoyąca ihyan, ndaconan chi túⁿ, te ihyan nunde ne, nde tah hua ndedecadino ye yahn.
40 Ndą ro min ne, andahre dąma redin o ihyan ntiyon chenan ye viyąta, ate ąma ye ne, quenda ángel ihyan, ne tąma ye ne, cąhcomąn ye ihyan.
41 A namin no tun, andahre dąma chenun o ihyan ndąhta, rengu ye, ate ąma ye ne, quenda ángel ihyan, ne tąma ye ne, cąhcomąn ye ihyan.

42 'Cuahteyąn nchuhn, te u che Dihve ne ne, hua devano ne deh ura ndą́.
43 Cua cuande nchuhn ejemplo cuh: Ndete che ąma patrónⁿ devano ye deh ura ndą sąhn duco ne, cuhndeyąn ye, ne hua cuahnecun ye che duco se yahn ye.
44 Atihnocą nchuhn, nahn che cuahteyąn ne, te u che rinducó nducoyąca ihyan ne, denąn ndą́ ura che nde hua vate ne cudądo.

Ejemplo yahn sąhn decąhya che chichahtino patrónⁿ yahn se sąhn

45 'Cuihnevan nchuhn ejemplo cuh: Chihnde sąhn decąhya che ndąhcą vederendecadino yahn se mąn, redinahn se mąn. Ąma yune ne, chihco patrónⁿ yahn se ntiyon tąh se che din se cudądo mozo yahn ye, cąhca cheh se sąhn nduhcą che redin yahn, ne chica ye min, cuahn ye.
46 Ąma ndah ro yahn sąhn min ndete che redinahn se nde ndą ro che ndaconan dihve se.
47 Cuąco rą́hn rí nchuhn te ndete che tihcą ne, ndąhco dihve se vederihquentiyon tąh se che din se cudądo nducuahn che va yahn ye.
48 Ate ndete che ndedecadino se che hua nun ndaconan dihve se,
49 ne cuanąn din tąn se nduco mozo yahn ye mąn, cheh se mąn, cuh se mąn, nduco sąhngoh mąn ne,
50 denąn ntą patrónⁿ yahn se ura che nde tah hua va se cudądo.
51 Tuhme din ye castigo sąhn, cuahno se nduhcą che rahno sąhn che o nąn o chende se, co se castigo yah vąn ruchiyąhn. Min cuaco se mąn, cheh dihyon se mąn.

25

Ejemplo yahn ndiche tạhn cạhya che chinduco te nạn vihco rihnevạco ihyan

1 ’Ndạ ro min ne, ihyan che
rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, cuahno
ye nduhcạ che chahno chi ndiche tạhn
cạhya che chetạh te candil yahn te, ne
chahn te nạn vihco rihnevạco ihyan.
2 Uhn tạhn chahn ne, vivo te, ne te uhn
te ne, hua cudạdo te.
3 Tạhn che hua cudạdo chahn ne, hua
quendạ te aceite devavih cạva che tuno
yahn te.
4 Me tạhn che vivo chahn ne, decuto te
candil yahn te, nde quenda ca te aceite
devavih.
5 Nducote ạma rendah sạhn rihnevạco
me ne, ndạ yạhnde nạn te, ne chahteyạdo
te.
6 Tenduh nạn mạhn yạn me ne, yạhve
ihyan tạhn, ne rạhn ye: “A cochi sạhn
rihnevạco. Cuahteyạn nchuhn cạva che
conduco ne sạhn.”
7 Necuan nduh che ndiche tạhn chahn,
canạn rendạhco yạn te candil yahn te.
8 Tuhme rạhn tạhn che hua cudạdo
chahn ri te combiero yahn te: “Te nchuhn
tah aceite yahn ne nuhn, te a rentoh
candil yahn nuhn.”
9 Ndahconan tạhn che vivo chahn, ne
rạhn te: “Hua co te nuhn nchuhn, te ndete
che te nuhn ne, hua tuno nde cạva mạn
nuhn. Tahque ndah nchuhn ne, cuahn ne
cua ne nạn che rendihcue ye.”
10 Ate numanahn che cuahn tạhn che
hua cudạdo chahn ca te aceite ne, ndạ
sạhn rihnevạco me, chendạ se vah. Tạhn
che vateyạn chahn ne, namin chendạ te,
ne ndude chendevah.
11 Chihno min ne, ntạ tạhn chenạhn
chahn, ne canạn riyạhve te: “Dihve nuhn,
conạhne ne chendevah condạ nuhn.”
12 Ate ndahconan sạhn rihnevạco me,
ne rạhn se ri se tạhn: “Cuạco rạ́hn te nde
hua rendihché duh nchuhn.”
13 Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne,
rạhn ye:
—Cua cuande nchuhn ejemplo me, ne
cuahteyạn ne, te u che rinducó nducoyạca
ihyan ne, hua devano ne deh ro mạn, deh
ura mạn, che ndaconan chí.

Ejemplo yahn tume renan dạya

14 ’Ihyan che rihquentiyon Dendiohs
ihyan ne, anduhnecạ sạhn decạhya yahn
ạma patrón. Cuahn che va che cạhn
patrón yahn se yạhn yahn ne, nedin dạma
ye sạhn, ne chihco ye tume tạh queri ạma
se cạva che din se ntiyon nduco.
15 Ạma se ne, chihco ye uhn mil tạh se,
tạma se ne, chihco ye o mil tạh se, tạma se
ne, chihco ye ạma mil tạh se. Tunoca co
din queri ạma se ntiyon ne, a tihva tume
chihco ye tạh se, tuhme cuahn ye.
16 Sạhn che chihnde tạh uhn mil me ne,
din se ntiyon nduco, ne ndạca se te uhn
mil nạn ntiyon che din se.
17 Namin sạhn che chihnde tạh o mil me
ne, din se ntiyon nduco, ne ndạca se te o
mil nạn ntiyon che din se.
18 Ate sạhn che chihnde tạh ạma mil ne,
tihyon ndeh se tume me mạn yạhn.
19 ’Chi rạhn me ne, ntạ patrón yahn sạhn
chahn, ne ndetendạh cuande ye nduco se.
20 Menạn vihca ndạ sạhn che chihnde
tạh uhn mil me, ne rạhn se ri se ihyan:
“Dihvé, uhn mil te ne u, ne dín ntiyon
nduco, ndạcá te uhn mil nạn ntiyon che
dín. Condo tạh ne che uhn mil me yahn ne
nduco uhn mil che quendudonạn yahn.”
21 Rạhn patrón yahn se ri ye sạhn:
“Ndạhcạ din. Di ne, redinehn ndudo yehn.
Tah ra tume té di, ne ndạhcạ din ntiyon
nduco. Mạn ne, tahque ndeh ca cạhcó tah.
Conen nạ́n, ne cuahte vo vedeyeno.”
22 Chihno min ne, ndạ sạhn che chihnde
tạh o mil me, ne rạhn se ri se ihyan:
“Dihvé, o mil te ne u, ne dín ntiyon nduco,
ndạcá te o mil nạn ntiyon che dín. Condo
tạh ne che o mil me yahn ne nduco te o
mil che quendudonạn yahn.”
23 Rạhn patrón yahn se ri ye sạhn:
“Ndạhcạ din. Di ne, redinehn ndudo yehn.
Tah ra tume té di, ne ndạhcạ din ntiyon
nduco. Mạn ne, tahque ndeh ca cạhcó tah.
Conen nạ́n, ne cuahte vo vedeyeno.”
24 Chihno min ne, ndạ sạhn che chihnde
tạh ạma mil me, ne rạhn se ri se ihyan:
“Dihvé, a rendihché ndih che ạma cheche
chedave yahn ne, ne renedin ndeh ne
dạya tume yahn ne rendạca ne.
25 Chemin che hua chihquinó dín ntiyon
nduco tume yahn ne, ne tahque ndah
tihyón mạn yạhn. Mạn ne, ngạ yahn ne.”

26 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
“Di ne, duhtuno ihyan di mạn, dạhnde
mạn. A devene che cheche chedave yáhn,
che renedin ndéh dạya tume yáhn
rendạcá.
27 ¿Dehco che hua chehn chihque nạn
bạnco, ne mạn che ndaconán ne, ndondạ
tạh nduco dạya?”
28 Tuhme rạhn ye ri ye ạma o sạhn
decạhya yahn ye: “Cuehnevi nchuhn
tume che nda sạhn tih, ne cocạh ne sạhn
che va tạh ndiche mil.
29 Tihcạ, te ihyan che va yahn ye ne,
ndondạ tạh ca ye nde ngạva yahn ye, ate
ihyan che tah ra yahn ye ne, nde cuavi
tahsihn che va yahn ye.
30 Mạn ne, cotạh ne sạhn tih che hua
cochihve se, ne cuih nun ne sạhn cuạhn
chevah nạn man. Atihnocạ cuahno
nducoyạca ihyan che duhtuno ihyan ye, te
va che co ye castigo yah vạn ruchiyạhn.
Min cuaco ye mạn, cheh dihyon ye mạn.”

Ro che cuhnde cạde yahn ihyan iyehnse

31 ’Cuahn che u che rinducó nducoyạca
ihyan ndaconan chí numacuahn
vederihquentiyon yáhn nduco nducoyạca
ángel yáhn ne, techecạdé numacuahn
vedeyudo.
32 Tuhme ihyan yahn nducuahn nación
ne, ndo dạma ye nạ́n, ne cạhco víh ạma
tạma ye, nduhcạ che rihco vih ihyan
itecuche vạn chivạto.
33 Ihyan che ndah ihyan ye ne, cạhco víh
ihyan lạdo tạh cuạcó, ne ihyan che
duhtuno ihyan ye ne, cạhco víh ihyan lạdo
tạh cuéh.
34 Cạhmá có ihyan che vate ndi ye lạdo
tạh cuạcó: “Nchuhn che redin Chidá che
ndah nduco ne ne, cochi ne, cuahtenan ne
vahchetero nạn che rihquentiyon ye. Min
ne, a ndihcoyạn ye cạva ne nde ro che
dendah ye iyehnse.
35 Rinevạhn che cuahtenan nchuhn
min, te cuahn che chi cuicó ne, te ne che
chéh mạn, cuahn che chi yạcá ne, te ne
nune chíh mạn, cuahn che quechicá yạn
vạco ne ne, nevahnecun ne u ndevạco ne
mạn,
36 cuahn che chi cuah tino yáhn ne, te ne
tino quenún mạn, cuahn che chi cáh mạn,
cuahn che quenún vạcoyạhn mạn ne,
chahn ne chendihchero ne u mạn.”
37 Tuhme ndahconan ihyan chahn, ne
cạhma ye co ye u: “Dihve nuhn, co ndiyu
nuhn che chinan nuhn ndih cuahn che
rendotenan ne che rạhn ne. Hua te nuhn
cheh ne mạn, hua te nuhn nune chih ne
mạn,
38 hua nevahnecun nuhn ndih ndevạco
nuhn mạn, hua te nuhn tino quenun ne
mạn,
39 hua chahn nuhn chendihchero nuhn
ndih mạn.”
40 Ndahconán, ne cạhmá có ihyan:
“Cuạco rạ́hn rí nchuhn te che chinan ne
ihyan che ritahno ye u, andahre hua nduh
rigonun chihve ye che rạhco ihyan ne,
anduhnecạ ndete che a mạ́n chinan ne.”
41 ’Me ihyan che vatendi ye lạdo tạh
cuéh ne, cạhmá có ihyan: “Nchuhn che a
ndinda ne ne, cuavi ne nạ́n, cuahn ne vạn
ruchiyạhn che a va yạn cạva chundah
nduco ángel yahn se. Min cuahtenun ne
cuahn dạma.
42 Hua co ndevá nchuhn, te hua
chahtenan cuma ne vedevạhino. Chi
cuicó, ne hua te ne chéh mạn, chi yạcá, ne
hua te ne nune chíh mạn,
43 quechicá yạn vạco ne, ne hua
nevahnecun ne u ndevạco ne mạn, chi
cuah tino yáhn, ne hua te ne tino quenún
mạn. Chi cáh mạn, quenún vạcoyạhn mạn,
ne hua chahn ne chendihchero ne u.”
44 Tuhme cạhma ihyan chahn co ye u:
“Dihve nuhn, ¿ticuạhn chi cuico ne mạn,
chi yạca ne mạn, quechica ne yạn vạco
nuhn mạn, chi cuah tino yahn ne mạn, chi
cah ne mạn, quenun ne vạcoyạhn mạn, ne
hua chinan nuhn ndih ne?”
45 Ndahconán, ne cạhmá có ihyan
chahn: “Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nducote
chacondạh vedạme ne ihyan che ritahno
ye u, ndedecadino ne che nde hua
rigonun chihve ye ne, anduhnecạ ndete
che a u chacondạh vedạme ne.”
46 Tuhme dechúh ihyan chahn
cuahtenun ye vạn ruchiyạhn, co ye
castigo, ne ihyan yáhn ne, ndevá ihyan, ne
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

26

Ntuhno se nduhcạ che din se preso Dihvo vo

Jesucristo

1 Cuahn che a chihno nte Dihvo vo
nducuahn dehtenduh che tuhchan ne,
rạhn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:
2 —Nchuhn ne, a devano ne te cuihno o
ro mạn ne, a vihco ro yudo. U che rinducó
nducoyạca ihyan ne, va che din se preso u,
nahn yạh se u.
3 Tuhme chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
ndinạn yahn ihyan nación yahn Israel
mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn ne, ndo dạma se chevah vạco Caifás,
chidocuyạn che tahque ndinạn.
4 Min ntuhno se deh vedemạyon din se
cạva che co din se preso Dihvo vo, cạhno
se ihyan.
5 Nte cạde se che cuahtenan rino se nde
chuh vihco cạhno se ihyan, te che
mendạhn vihco ne, necuan ihyan yạn
numacuahn vedetạn.

Ạma tạhn ndạhta ne, chacotạhme te nunedạn tin Dihvo vo Jesucristo

6 Ạma ro min ne, quenan Dihvo vo yạn
Betania, vạco Simón, ihyan min che chi ye
cah che rechạ yute ro menạn.
7 Ura che va ye nạn mesa reh ye ne, ndạ
ạma tạhn ndạhta, nda te ạma frạsco che
ndindah nduco ạma nạn tu che duche
alabastro. Frạsco me ne, ndito ạma nạn
nunedạn che ạma yahn chihve. Chahn
ndạ te nạn va Dihvo vo, ne chacotạhme te
nunedạn me tin ye.
8-9 Ndihchero ihyan apóstol chahn, ne
chi yudo yahn ye, ne rạhn ye:
—Hua ndạhcạ che redin tạhn tih che
ndere retoh te nunedạn tih, te ạma yahn
chihve. Tahque ndạhcạ din te ndete che
ndihcue te, cạva che ndạca tume conan te
ihyan chevạh.
10 Chihnevan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—¿Dehco che yudo ri yahn nchuhn che
tihcạ din tạhnguh?, te ndạhcạ che tihcạ
din te cạvá.
11 Ihyan chevạh ne, cuahn dạma
chenun ye vạn nchuhn, ne conan ne ihyan
adecodehno ura che nahn ne, ate u ne,
hua cuahn dạma conán nduco ne.
12 Che chacotạhme te nunedạn u ne,
chihcoyạn te u cạva che cuhche ihyan u.
13 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te adecotino
che cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn
Dendiohs numachahte iyehnse ne,
ntihyon yạn ye nduhcạ che din te cạva che
cadino ihyan.

Judas ne, ndihcue ndeh se Dihvo vo Jesucristo

14 Chihno min ne, Judas Iscariote, ạma
cha sạhn che namin nduco se ndi cuande
se vạn nduh che ndihchio ihyan apóstol
chahn ne, chahn se nạn chidocuyạn
ndinạn chahn,
15 ne rạhn se ri se sạhn:
—¿Tạva nedihve nchuhn u cạva che nté
Jesucristo tạh ne?
Tuhme cạh sạhn ndinạn chahn ndico
ndiche tume diyạhngua sạhn.
16 Nde ura min canạn rinuhn ino se ạma
ura che ndạhcạ cạva che necạh se Dihvo
vo tạh sạhn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo nduco ihyan apóstol yahn ye

17 Cuahn che a cade ạma ro canạn vihco
ro yudo me, ro che reh ihyan pạn che hua
nduco yạ yahn ne, tumerune ihyan
apóstol chahn Dihvo vo:
—¿Ti nahn ne che cạhcoyạn nuhn cạva
che cheh vino ne che cuande yahn vihco
ro yudo ne?
18 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Cuahn nchuhn viyạn, vạco ạma
ihyan, ne cạhma ne co ne ihyan tuhcạ:
“Rạhn Ihyan Ricuahn yuhn vo te a ndạ
nino ura che cạhno se ihyan, ne vạco ne
chihco cạde ye che cheh vino ye nduco
ihyan apóstol yahn ye mạn vihco ro yudo.”
19 Dinahn ihyan apóstol chahn nduhcạ
che rạhn Dihvo vo, ne chihcoyạn ye che
cheh vino ye nduco vih che cuande yahn
ro yudo.
20 Cuahn che chi vino me ne, chihnde
Dihvo vo nạn mesa cheh vino ye nduco
nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.
21 Numanahn che reh ye ne, rạhn Dihvo
vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ạma cha ne
ndihcue ndeh ne u.

22 Tuhme ą̄ma chi ndą̄che ihyan chahn,
ne canąn ca ą̄ma ca ą̄ma ye rą̄hn ye ri ye
Dihvo vo:
—Dihvé, ate co ndiyu u che tihcą̄ dín.
23 Ndahconan Dihvo vo, ne rą̄hn ye ri ye
ihyan:
—Ą̄ma cha nchuhn che reh ne dą̄ma
nducó chete ą̄ma cuh ne, ndihcue ndeh ne
u.
24 U che rinducó nducoyą̄ca ihyan ne, va
che conahn nducó nducuahn che a ndirun
nąn Ndudo yahn Dendiohs. Ate ¡chevą̄h
są̄hn che ndihcue ndeh se u! Tahque ndah
ro yahn se ndete che nde hua chihndeyą̄n
se.
25 Tuhme Judas, są̄hn min che ndihcue
ndeh se ihyan ne, rą̄hn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ndiyu u che tihcą̄ dín.
Ndahconan Dihvo vo, ne rą̄hn ye ri ye
są̄hn:
—Tą̄cą̄ hua, di.
26 Numanahn che reh ye ne, chetą̄h
Dihvo vo pą̄n, ne necą̄h ye nundihve
cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cą̄h ye
ihyan chahn, ne rą̄hn ye ri ye ihyan:
—Pą̄n cuh ne, yute yáhn, cocheh
nchuhn.
27 Chihno min ne, chetą̄h ye ą̄ma vą̄so
vino, ne necą̄h ye nundihve cuahn
Dendiohs. Tuhme cą̄h ye ihyan chahn, ne
rą̄hn ye:
—Cuih nducoyą̄ca nchuhn.
28 Chu ne, yun yáhn che dito yahn
vederihquentiyon ra che ndą̄hco cą̄de
Dendiohs. Cora yun yáhn, ne nduco
chemin ą̄ma yą̄hn ihyan ndą̄ca ye
vederenchahco cą̄va nunde yahn ye.
29 Rą́hn rí nchuhn te ametah ndaconan
cúh vino yahn uva nde ndą̄ ro che nedin
ra Chidá nducuahn dehtenduh. Tuhme
ndaconan cuh vo nduco nchuhn nąn che
rihquentiyon ye.

Rą̄hn Dihvo vo Jesucristo te va che cą̄hma Pedro che hua rendihche ye ihyan

30 Chihno chita ye himno che a va ndi
rita ye ne, cuahn ye cuą̄hn cuete Olivo.
31 Tuhme rą̄hn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Mą̄n vino ne, cą̄hcomą̄n nducoyą̄ca
nchuhn u. Conahn Ndudo yahn Dendiohs
che ndirun tuhcą̄: “Cuahnecún che cą̄hno
se ihyan che redin ye cudą̄do itecuche, ne
cuihno cą̄no te.”
32 Ate cuahn che a ntuché vą̄n tenąhn
ne, cą́hn estą̄do yahn Galilea tahque
menąn ca che co nchuhn.
33 Tuhme rą̄hn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre nducoyą̄ca ihyan sih
cą̄hcomą̄n ye ndih, ate u ne, hua
cą̄hcomą́n ndih.
34 Rą̄hn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuą̄co rą́hn rí di te mą̄n vino cuh,
numanahn che metah cuah tuh ne, cą̄hme
ino yune che hua rendihche u.
35 Rą̄hn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre quenan cuma che cóh dą̄ma
nduco ne, ate hua cą̄hmá che hua
rendihché ndih.
—Atihnocą̄ rą̄hn nducoyą̄ca ihyan
apóstol chahn.

Covą̄h Dihvo vo Jesucristo cuete Getsemaní

36 Cuahn che ndą̄ Dihvo vo ą̄ma cuą̄n
nąn che duche Getsemaní ne, rą́hn ye rí ye
ihyan apóstol yahn ye:
—Cuahte nchuhn muhn numanahn che
cą́hn tą̄n cą̄na, covą́h.
37 Tume quenda ye Pedro nduco nduh
che o dą̄ya Zebedeo, ne cuahn ye cą̄na nąn
me. Ndą̄ ye min ne, canąn ą̄ma chi ndą̄che
ye,
38 ne rą̄hn ye ri ye ihyan chahn:
—Ą̄ma ndą̄che rí anduhnecą̄ ndete che
a cóh che ri ndą̄ché. Cuahtenan nchuhn
muhn, ne cuahtenduche ne, conduco ne u.
39 Tuhme cuahn Dihvo vo tah cuahn
cą̄na nąn me, quendih ye ndiyą̄hn, covą̄h
ye, ne rą̄hn ye:
—Chida mą́n, ndete che co ne,
cuahnecun ne che hua chuhríhn nduhcą̄
che a va cą̄de. Ate co din ne nduhcą̄ che
nahn mą̄n ne, ndiyu nduhcą̄ che náhn.
40 Tuhme ndaconan ye nąn che vate
ihyan apóstol yahn ye. Ntą̄ca ye ihyan
chahn che vateyą̄do ye, ne rą̄hn ye ri ye
Pedro:
—¿A nde mare ą̄ma ura, hua chicha
nchuhn chahtenduche ne, conduco ne u
ne?
41 Cuahtenduche ne, covą̄h ne cą̄va che
hua dinahn ne yahn chundah cuahn che
tumarande se nchuhn. Cuą̄co te a chihco
dą̄ma ino ne che cocha ne che tumarande

se nchuhn, ate anduhnecạ ndete che ndi i ne, ne hua richa ne.
42 Ndaconan cuahn Dihvo vo, covạh ye nạn che chi o yune, ne rạhn ye:
—Chida mán, ndete che hua co che cahnevi ne che va che chuhríhn ne, co nduhcạ che nahn mạn ne.
43 Ndaconan tun ye, ne ntạca ye ihyan chahn che vateyạdo ye, te anduhnecạ ndete che nda vih ndutinạn ye che ạma nahn cuahteyạdo ye.
44 Chihcomạn ye ihyan chahn ne, cuahn tun ye covạh ye nạn che chi ino yune, ne a chemin no covạh ye tạma yune.
45 Tuhme ndaconan ye nạn che chenun ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Mạn che cuạco ne, cuahteyạdo nchuhn. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, a ndạ ura che necạh se u tạh sạhn nunde.
46 Cuenecuan nchuhn, cuhn vo. Quendi yuno vo sạhn che ndihcue ndeh se u, te a cochi nino se.

Quenda se preso Dihvo vo Jesucristo

47 Nde metah cuihno cạhma Dihvo vo cuahn che a ndạ Judas Iscariote, sạhn min che namin nduco se ndi cuande se vạn nduh che ndichio ihyan apóstol chahn. Nduco se ạma yạhn se, sạhn che nda espạda mạn, sạhn che nda yạhn mạn. Sạhn chahn che dechuh chidocuyạn ndinan mạn, intiyahn mạn.
48 Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, a nente cạde se nduco sạhn chahn tuhcạ:
—Ihyan che tenán ihyan ne, a ihyan min. Co din nchuhn preso ihyan.
49 Ndetạhno chahn ndạ se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
—Necuma ndih, Ihyan Ricuahn yáhn.
Tuhme tenạn se ihyan.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Amigo yáhn, codin nome ntiyon che cochi.
Tuhme tumangạn sạhn chahn Dihvo vo, din se preso ihyan.
51 Ạma cha ihyan apóstol che nduco Dihvo vo ne, ndetendạh ye espạda yahn ye, ne chahn ye sạhn decạhya yahn chidocuyạn ndinạn, chacondạh ye revan se.
52 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan min:
—Cuentihyon ndah espạda yehn. A devene te duh ihyan che cạhno ye nduco espạda ne, nduco espạda va che coh ye.
53 Cuedevene te co cạcá Chidá, ne ndetạhno dechuh ye ạma yạhn ángel, ndedevahn ye u.
54 Ate hua dín tihcạ, te a ndirun nạn Ndudo yahn ye che a tihcạ va che conahn.
55 Chihno min ne, rạhn Dihvo vo ri ye sạhn che din se preso ihyan:
—Ro ro quenún che chete yạco vạn nchuhn chicuáhn, ¿dehco che hua min din ne preso u? ¿Tạcạ che muhn cochi ne, nda ne espạda mạn, yạhn mạn, din ne preso u, anduhnecạ ndete che sạhn duco u?
56 Ate tihcạ va che cuahnó cạva che conahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta.
Me ihyan apóstol chahn ne, chihcomạn ye Dihvo vo, chihno chano ye.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn intiyahn

57 Sạhn che din se preso Dihvo vo ne, quenda se ihyan nạn Caifás, chidocuyạn che tahque ndinạn. Min nto dạma intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn.
58 Pedro ne, quendi ye Dihvo vo diyahn diyahn nde ndạ ye chevah vạco chidocuyạn che tahque ndinạn, ne min chihnde ye dạma nduco sạhn policía chahn, te nahn cadino ye deh co nduco Dihvo vo.
59 Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn intiyahn mạn ne, rinuhn ino se ạma nunde che ndere cacueh dạme se Dihvo vo cạva che co cạhno se ihyan.
60 Ate nde ạma nunde hua chi chicueh dạme se ihyan, andahre ạma yạhn se ndere chica nunde se yahn ye. Chihno min ne, ndạ te o se che ndere chica nunde se yahn ye,
61 ne rạhn se:
—Ihyan tih ne, rạhn ye te co ndahtera ye yạco, ne chete che ino ro ne, nạhno ye.
62 Tuhme necuan ndi chidocuyạn che tahque ndinạn me, ne rạhn ri ye Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rendahconen yahn sạhn sih che tihcạ rica nunde se yehn?

63 Ate Dihvo vo ne, nde ạma hua rạhn
ye. Tuhme rạhn chidocuyạn ndinạn me ri
ye ihyan:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs che va ye vahchetero ne, ricá di
che cạhma cuaque co nuhn ndete che di
che Dạya Dendiohs, ihyan min che a va
cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
64 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—A u, nduhcạ che rạhn ne. Namin
cuedevano nchuhn che u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, ndihchero ne u che
vá lạdo tạh cuạco Dendiohs, ihyan min
che ạma yudo vederihquentiyon quenan
cuma ye. Namin ndihchero ne che chí vạn
man.
65 Ndetạhno chihngun chidocuyạn
ndinạn me cahteca ye, te rạhco ye che
ducherino Dihvo vo Dendiohs che tihcạ
ndahconan ye. Tuhme rạhn ye:
—¿Dehca din vo testigo ne? ¡Ducherino se
Dendiohs! A mạn nchuhn chihnevan ne
nduhcạ che rạhn se.
66 Mạn ne, ¿deh rạhn nchuhn ne?
Ndahconan sạhn intiyahn chahn, ne
rạhn se:
—Sạhn tih ne, quendihco se nunde, ne
quenan cuma che coh se.
67 Tuhme cạhnun dan se vạconạn ye, ne
chahn se ihyan. Nạhn se ne, chahn se
vaconạn ye,
68 ne rạhn se ri se ihyan:
—Di che rahn che Dendiohs dechuh ye
di, ndedevehn ihyan iyehnse, cahme duh
chahn di.

Rạhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

69 Numanahn min ne, va Pedro cuạhn
chevah me. Chahn ndạ ạma tạhn decạhya
yahn chidocuyan ndinạn me nạn ye, ne
rạhn te ri te ihyan:
—Namin di ne, chindoque Jesús yahn
estạdo yahn Galilea.
70 Ate rạhn Pedro ri ye tạhn nạn
nducoyạca ihyan:
—Nde hua devanó deh yahn che tihcạ
rahn.
71 Tah cuahn adive ne, cuahn ye cuạhn
nino chendevah. Ndihchero tạma te
ihyan, ne rạhn te ri te sạhn che chenun se
min:
—Namin sạhn tih ne, chinduco se Jesús
yahn yạn Nazaret.
72 Ndahconan Pedro tạma yune, ne rạhn
ye:
—Nde muhn nde nạn Dendiohs, hua
rendihché duh ihyan che rạhn nchuhn.
73 Namenạn me ne, chahn ndạ sạhn che
chenun se min nạn ye, ne rạhn se ri se
ihyan:
—Cuạco niyon che chindoque ihyan
cạh, te a ndero ndi nde nạn ndudo yehn.
74 Ndaconan ntihyon yạn ye Dendiohs,
nde rạhva ye, ne rạhn ye:
—Hua rendihché duh ihyan cạh che
rạhn nchuhn.
A ura min no cah ạma tuh.
75 Necạhco Pedro ndudo che rạhn Dihvo
vo ri ye ihyan tuhcạ: “Numanahn che
metah cuah tuh ne, cahme ino yune che
hua rendihche u.” Tuhme ndiquendạh ye,
ne ạma chaco ye.

27

Necạh se Dihvo vo Jesucristo tạh Pilạto

1 Chi dave tạma ro me ne, nducoyạca
chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn
intiyahn mạn ne, ntuhno se nduco vih
cạva che cạhno se Dihvo vo.
2 Dechiche se ihyan, ne quenda se ihyan,
necạh se ihyan tạh gobernador Pilạto.

Nduhcạ che chih Judas

3 Cuahn che checadino Judas che a va
che cạhno sạhn chahn Dihvo vo ne, ndo
yah se, ne chahn se necạh se nduh che
ndico ndiche tume diyạhngua me tạh
chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn
intiyahn mạn, ne rạhn se ri se sạhn:
4 —U ne, quendihcó nunde nạn
Dendiohs, te ndạhcó tạh nchuhn ạma
ihyan che nde ạma nunde hua quendihco
ye cạva che cạhno ne ihyan.
Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri se
Judas:
—Tạn condihche tạcạ din. Nuhn ne, hua
cuande yahn nuhn chemin.
5 Tuhme a min chete yạco ndunan Judas
tume me sạhn chahn, ne chahn se tihyon
se ihyo dạndo se, chihno mạn se sạhn.

6 Nedin dạma chidocuyạn ndinạn
chahn tume me, ne rạhn se nduco vih:
—Nduhcạ che rihquentiyon ley ne, hua
co nedin dạmo vo tume cuh nduco tume
vedino, te chu ne, tume yahn yun.
7 Ndetạhno nte cạde se nduco vih, ne ca
se ạma ndi yạhn nduco tume min cạva
che ndạca nạn che cuehche ihyan nación
chenạhn. Ro menạn me ne, duche yạhn
min Yạhn yahn Sạhn che Redendah Chite
Yạhn,
8 ate nde ro min ne, nuhnde duche Yạhn
yahn Yun.
9-10 Tihcạ chinahn Ndudo yahn
Dendiohs che dirun ihyan profeta
Jeremías tuhcạ: “Nduhcạ che chihco cạde
Dihvo vo Dendiohs ne, ndico ndiche tume
diyạhngua chihco ihyan nación yahn
Israel che rigonun chihve ihyan min. Toh
ihyan chahn tume me, ca ye yạhn che
duche Yạhn yahn Sạhn che Redendah
Chite Yạhn.”

Chihnde cạde yahn Dihvo vo Jesucristo nạn Pilạto

11 Cuahn che a nti Dihvo vo nạn
gobernador ne, tumerune se ihyan:
—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación
yahn Israel ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—U, a nduhcạ che rahn.
12 Chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn
intiyahn mạn ne, canạn ạma rica nunde
se yahn Dihvo vo, ate nde ạma hua
ndahconan ye.
13 Tuhme rạhn Pilạto ri se ihyan:
—¿Dehco che hua rendahconan ne che
rica nunde sạhn sih yahn ne ne?
14 A namin no tun nde ạma ndudo hua
ndahconan ye yahn se, ne ạma chahn ino
se.

Chihco dạma ino Pilạto che conan yạh Dihvo vo Jesucristo

15 Va ạma costumbre che nduyo nduyo
che rendạ vihco ro yudo ne, va che ntạhte
gobernador ạma preso, adecochano sạhn
che cạca ihyan yạn.
16 Tạhn min ne, va ạma sạhn preso che
ạma duhtuno ihyan se, duche se Barrabás.
17-18 Ura min ne, ạma ndo dạma ihyan
yạn, ne nducote tumacadino Pilạto che
redin ve chidocuyạn ndinạn chahn yahn
Dihvo vo, rica nunde se yahn ye ne,
chemin che tumerune se:
—¿Cha preso nahn nchuhn che ntạhté, a
Jesús che rạhn ne che Cristo ye o Barrabás
ne?
19 Numanahn min ne, dechuh ndạhta
yahn se ndudo, rạhn te tuhcạ: “Ihyan tih
ne, nde ạma nunde hua quendihco ye.
Condi din tan nduco ye, te icuino ne, ạma
chihngạ chihnó che va che conahn ạma
venecuino ndete che din tan nduco ye.”
20 Me chidocuyạn ndinạn chahn mạn,
sạhn intiyahn mạn ne, chicha yahn se
chinun se ihyan yạn che cạca ye Pilạto che
ntạhte se Barrabás mạn, che cạhcantiyon
se che coh Dihvo vo mạn.
21 Ndaconan tumerune Pilạto ihyan
chahn, ne rạhn se:
—Tuhme ne, ¿cha preso nahn nchuhn
che ntạhté ne?
Ndahconan ihyan yạn chahn, ne rạhn
ye:
—Cuentạhte ne Barrabás.
22 Tuhme tumerune se ihyan chahn:
—Me Jesús che rạhn nchuhn che Cristo
ye, ¿deh din nduco ye ne?
Ndahconan nducoyạca ihyan chahn, ne
rạhn ye:
—Cuihquentiyon ne che conan yạh ye.
23 Rạhn Pilạto ri se ihyan chahn:
—¿Tạcạ che conan yạh ye?, te hua
quendihco ye nde ạma nunde.
Ate nde tahque dito cah ihyan chahn:
—Cuihquentiyon ne che conạn yạh ye.
24 Ndihchero Pilạto te hua rendo ndudo
ihyan chahn. Tahque ndah nde tahque
vari chende ca ye, ne tahve se che chehua
nune. Nạno se tạh se nạn nducoyạca ye,
cạhco ro se che hua nahn cuehdạme se
nunde min, ne rạhn se:
—Ihyan cuh ne, hua quendihco ye nde
ạma nunde. U ne, hua náhn che conan yạh
ye, ate co nduhcạ che nahn nchuhn.
25 Rạhn nducoyạca ihyan chahn:
—Cuihquentiyon ne che conan yạh ye.
Nuhn nduco dạya nuhn cuehdạme nuhn
ihyan.
26 Tuhme ntạhte Pilạto Barrabás nduhcạ
che nahn ihyan chahn, ne chihquentiyon
se sandạdo yahn se che chahn se Dihvo

vo. Chihno min ne, tahve se sạhn che
quenda se ihyan, cuaconahn yạh se ihyan.
27 Quenda sandạdo chahn Dihvo vo
chete palạcio, ne nedin dạma se
nducoyạca combiero yahn se nạn ye.
28 Chehnevi se tino menạn yahn ye, ne
tihyon se ạma tino cuạh ihyan.
29 Denda se ạma corona yạn, tihyon se
tin ye, ne cạh se ạma nducodi quetuhma
ye tạh cuạco ye. Chihno min ne,
chehntihya se nạn ye redin duche yahn se
ihyan, ne rạhn se ri se ihyan:
—Rendeva nuhn yavenạn ne, Rey yahn
ihyan nación yahn Israel.
30 Recạhnan dan se ihyan mạn, retạh se
nduco me rahn se tin ye mạn.
31 Chihno che din duche yahn se ihyan
tihcạ ne, chehnevi se tino cuạh me,
ndaconuhn se tino yahn mạn ye ihyan.
Tuhme quenda se ihyan nạn che nahn
yạh se ihyan.

Chaconahn yạh se Dihvo vo Jesucristo

32 Cuahn che a chenun yune se ne, tạhn
nun se ạma ihyan yạn Cirene che duche
ye Simón, ne chihquentiyon se ihyan che
quenda ye cruz nạn che conan yạh Dihvo
vo.
33 Ndạ se ạma cuete che duche Gólgota,
che conahn Cuete Ine Tin Tenạhn.
34 Min cạh se vino che ndihchetạhn
nduco dạh ite, cuh Dihvo vo, ate dechihn
ye, ne hua chih ye.
35 Cuahn che a chihno nahn yạh
sandạdo chahn Dihvo vo ne, tendạh se
suerte yahn se cha sạhn quendạh yahn se
che co yahn se tino yahn ye. Tihcạ
chinahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun
ihyan profeta tuhcạ: “Tendạh se suerte
yahn se cha sạhn quendạh yahn se che co
yahn se tino yáhn.”
36 Chihno min ne, chahtenan se cudạdo
ihyan.
37 Tin cruz ne, chaconahn letra nạn che
ndirun nunde yahn ye tuhcạ: “Ihyan cuh
che Jesús, Rey yahn ihyan nación yahn
Israel.”
38 Namin chenan yạh o sạhn duco
chihto nạn ye, ạma se lạdo tạh cuạco ye,
ne tạma se lạdo tạh cueh ye.
39 Ihyan che rechuh ye min ne, redin
duche yahn ye ihyan, rahco tin ye, ne
rạhn ye:
40 —Di che rahn che ndahtere yạco, ne
nahne chete ino ro, cuendedevahn man
di. Ndete che Dạya Dendiohs di ne,
cuenchehn nạn cruz tih.
41 Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
intiyahn mạn, sạhn fariseo mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn ne,
namin ndạhchenan se Dihvo vo, ne rạhn
se vạn mạn se nduco vih:
42 —Ndedevahn se tạma ca ihyan, ate
mạn se ne, hua ri rendedevahn se sạhn.
Ndete che cuạco che Rey yahn ihyan
nación yahn Israel sạhn ne, nchahn se nạn
cruz cạva che cotahno vo sạhn.
43 Rạhn se te ndichahtino se Dendiohs
mạn, che Dạya ye sạhn mạn. Mạn ne,
ndihchero vo ndete che cuạco che yahino
ye sạhn, ndedevahn ye sạhn.
44 Nde sạhn duco che chenan yạh se
dạma nduco ye ne, ndạhchenan se ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo

45 Ro min ne, chi man numachahte
iyehnse, canạn nde inguiyạhn, ne quendi
nde nạn rahco ino a chino.
46 Ura min ạma dito cah Dihvo vo, ne
rạhn ye:
—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —che conahn
tuhcạ: Dendiohs yáhn, Dendiohs yáhn,
¿dehco che chihcomạn ne u ne?
47 Nạhn sạhn che chenun se min ne,
chihnevan se che tihcạ rạhn ye, ne rạhn
se:
—Rah se ihyan profeta Elías.
48 Ndetạhno chahn ạma se, rano se,
chehua se ạma nạn che decạ cuche decạ,
ne decạhnda se nduco vino che a
nchuhnan yahn. Dechiche se tin ạma
nduco, cạh se che tihve Dihvo vo.
49 Ate sạhn chenạhn chahn ne, rạhn se:
—Cuihcoman sạhn. Ndihchero vo ndete
che chi Elías ndedevahn ye sạhn.
50 Ura min ne, ạma dito cah Dihvo vo
tạma yune, ne chih ye.
51 Ndetạhno chendan tino che
quendihco chete yạco. Chica nde yạco,
chiya nde ndiyạhn, ndo o ndi. Namin ạma
nuhn yạhn mạn, ndah yạva mạn,

52 Nąne yąyan mąn, ne ntuche ą̄ma
yąhn tenąhn che chitahno ye Dendiohs
cuahn che chahtenan ye iyehnse.
53 Ihyan chahn ne, nde ro che ntuche
Dihvo vo, chihnde ro ye yąn Jerusalén,
yąn yahn Dendiohs, ne ą̄ma yąhn ihyan
ndihchero ye ihyan.
54 Me sąhn capitą́n nduco sandądo yahn
se che chenan se cudądo Dihvo vo ne, ą̄ma
dihya se chi che nuhn yąhn mąn, che
chinahn vederihno chenąhn mąn, ne
rąhn se:
—Cuąco niyon te a ihyan cuh che Dąya
Dendiohs.
55 Ą̄ma yąhn ihyan ndąhta vatendi ye
ą̄ma lą̄do rendihche ye Dihvo vo. Ihyan
chahn che chinan ye ihyan nąn ntiyon
yahn ye, ne chinduco ye ihyan cuahn che
chica ye estądo yahn Galilea.
56 Vąn ihyan chahn ne, nduco María
yahn yąn Magdala mąn, María, ihyan
ndąhta yahn Zebedeo, ihyan min che
chaco Jacobo nduco José mąn.

Chehche Dihvo vo Jesucristo

57 Cuahn che a chi chino ne, ndą̄ ą̄ma
ihyan cuihca yahn yąn Arimatea, che
duche ye José. Ihyan min ne, namin
ritahno Dihvo vo.
58 Chahn ye nąn Pilą̄to, chica ye permiso
cą̄va che cuhche ye Dihvo vo. Tuhme
chihquentiyon Pilą̄to sandądo yahn se che
necą̄h se Dihvo vo ihyan.
59 Chahn ye, ndedevah ye Dihvo vo,
chacotuhma ye ihyan nduco ą̄ma tino cua,
60 ne chacondihte ye ihyan chete ą̄ma
yąyan ra che ndihquentiyon ye che
ndindah nąn yąva cą̄va mąn ye. Chihno
min ne, necą̄hde ye chende yąyan me
nduco ą̄ma tu chahno, ne conąhn ye.
61 Min chihto yąyan me, va María yahn
yąn Magdala nduco María che tą̄ma me.

Chahtenan sandądo cudądo nąn yąyan yahn Dihvo vo Jesucristo

62 Tą̄ma ro me, a ro che rahtetuhno
ihyan ne, chahn chidocuyąn ndinąn
nduco sąhn fariseo nąn Pilą̄to,
63 ne rąhn se ri se sąhn:
—Ihyan ndinąn yahn nuhn, necą̄hco
nuhn nduhcą̄ che rąhn sąhn rihncheh
min te cuino ino ro che coh se ne, ntuche
se vąn tenąhn.
64 Chemin che cochi nuhn ndihchero
nuhn ndih che co cudądo yąyan yahn se
nde cuihno ino ro. Ndete che hua ne,
denąn cąhn sąhn apóstol yahn se,
ndetendąh se sąhn chete rąhn quenda se
sąhn, ne cąhma se che ntuche se vąn
tenąhn, nde tahque cahncheh se ihyan
che co ro menąn.
65 Rąhn Pilą̄to ri se sąhn:
—Ngą̄ sandądo chenun se min.
Cuiquenda nchuhn sąhn, cuahtenan se
cudądo yąyan me nduhcą̄ che nahn ne.
66 Tuhme chahn sąhn chahn, chaconahn
se sello chende yąyan me, ne chaconahn
se sandądo chahn, din se cudądo.

28

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vąn tenąhn

1 Tą̄ma ro me, ro che ndeva ndate ne,
cuahn María yahn yąn Magdala nduco
María che tą̄ma me vatiyąn dąhca nąn
yąyan me.
2 Adenąn chiya ą̄ma ángel yahn Dihvo
vo Dendiohs, chehnevi ye tu che ndi
chendevah yahn yąyan me, ne chihnde ye
menąn. Numanahn min ne, ą̄ma dito
nuhn yąhn.
3 Angel me ne, ą̄ma diyąhn ro ye, ne tino
yahn ye ne, ą̄ma cua nduhcą̄ che ro ihve.
4 Ndihchero sandądo chahn ángel me,
ne ą̄ma dihya se chi, nde tuno ndoh se che
vąh se. Vąn canedihya min ne, nde chih
yute se mąn, nde chi i se mąn.
5 Rąhn ángel me ri ye ihyan ndąhta
chahn:
—Hua dihya nchuhn co. A devanó che
ndą̄ ne ndihchero ne Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che quenan yąh ye.
6 Metah ye muhn, te a ntuche ye vąn
tenąhn nduhcą̄ che a rąhn ye ro menąn.
Cochi ne ndihchero ne chete yąyan nąn
che quendite ye. Metah ye min.
7 Tuhme cuahn ne tenun tenun no
cąhma ne co ne ihyan apóstol yahn ye che
a ntuche ye vąn tenąhn, ne cąhn ye estądo
yahn Galilea tahque menąn ca che co
nchuhn. Min ndihchero ne ihyan. A
chemin no che va che có nchuhn.
8 Ihyan ndąhta chahn ne, quenun ca
canedihya ihyan, te ą̄ma dihya ye chi.

Tuhme conạhn ye rano ye, ạma yeno ye,
quengo ye ndudo yahn ihyan apóstol.
9 Ura min chihnde ro Dihvo vo nạn
ihyan chahn, ne necạh ye Dendiohs ihyan.
Tuhme chahn ndạ ihyan chahn nạn ye, ne
chehntihya ye chahtemahn ye cạh ye,
ndeva ye yavenạn ye.
10 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua dehve rạhco nchuhn. Cuahn ne
co ne ihyan apóstol yáhn che cáhn estạdo
yahn Galilea, ne min ndihchero ye u.

Chinun chidocuyạn ndinạn sandạdo

11 Numanahn che cuahn ihyan ndạhta
chahn ne, chenạhn ạma o sandạdo che
chenan se cudạdo yạyan me, chengo se
chidocuyạn ndinạn chahn nducuahn che
chi.
12 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, ntuhno
se nduco sạhn intiyahn, ne ạma ndeh
tume cạh se sandạdo chahn, ne rạhn se ri
se sạhn:
13 —Nchuhn ne, cạhma ne te chete rạhn
numanahn che vateyạdo ne ne, ndạ
apóstol yahn sạhn min, ndetendạh se
sạhn, quenda se sạhn.
14 Me ndete che cadino gobernador ne,
cạhmanan nuhn nchuhn, ne hua dehva co
yahn ne.
15 Chetạh sandạdo chahn tume me, ne
chacotuhn se ndudo nduhcạ che cạh
cuande chidocuyạn chahn sạhn, ne
chihnde ndudo me vạn ihyan nación yahn
Israel nde mạn ro cuh.

Cạh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ihyan apóstol yahn ye

16 Me ihyan apóstol chahn ne, cuahn ye
estạdo yahn Galilea, tingüete nạn che a
rạhn Dihvo vo nduco ye ro menạn me.
17 Min ndihchero ye Dihvo vo, ne ndeva
ye yavenạn ye. Ate ạma o ye ne, rạhco ye
te ndiyu ihyan min.
18 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo nạn
ihyan chahn, ne rạhn ri ye ihyan:
—U ne, nducote ndạhco Dendiohs
nducuahn vederihquentiyon che va
vahchetero mạn, iyehnse mạn, tạ́h ne,
19 chemin che rihquentiyón nchuhn che
cạhn ne nducuahn nación, cacuahn ne
ihyan cạva che cotahno ye u. Cuehdenune
ne ihyan numacuahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs Chida mạn, Dendiohs
Dạya mạn, Vaco ndah yahn Dendiohs
mạn.
20 Namin cuicuahn ne ihyan che dinahn
ye nducuahn che a chihquentiyón
nchuhn. Cuedevano ne te hua cạhcomạ́n
nchuhn, te conducó nchuhn ro ro, nde ro
che nto iyehnse. Tihcạ co.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MA̱RCOS

Jua̱n Bautista ne, chihcoya̱n ye ihyan ca̱va che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo

1 Tuhca̱ cana̱n ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, Da̱ya Dendiohs:
2 Ihyan profeta Isaías dirun ye tuhca̱:
Ra̱hn Dendiohs ri ye Da̱ya ye: “Dechúh
a̱ma sa̱hn che cuahndudo se ndudo
yáhn numanahn che metah cahn,
ca̱va che ca̱hcoya̱n se ihyan che
nevahnecun ye di.
3 Sa̱hn min ne, conan se ya̱hn na̱n che
metah duhva, ne ndo da̱ma ihyan,
cahnevan ye ndudo yahn se.
Ca̱hma se tuhca̱:
Cuihcoya̱n nchuhn chedave yahn ne, te a
cochi Dihvo vo.”
4 Ndudo min ne, chinahn cuahn che cana̱n
Jua̱n Bautista rahndudo ye min ya̱hn na̱n
che metah duhva. Ra̱hn ye ri ye ihyan che
rahn ye rihnevan ye:
—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne,
cuedenune ne ca̱va che nchahco
Dendiohs yahn ne.
5 Ihyan ya̱n Jerusalén ma̱n, ihyan ya̱n
chena̱hn esta̱do yahn Judea ma̱n, a̱ma
ya̱hn ye rahn ye rihnevan ye che
rahndudo Jua̱n. Rentuma ino ihyan chahn
nunde yahn ye, ne rehdenune Jua̱n ihyan
ico Jordán.
6 Jua̱n ne, quenun ye a̱ma tino che
ndindah nduco yudo yahn ite che duche
te camello, ne quenan chete ye a̱ma ima.
Reh ye ya̱hcada̱hn, ne rih ye nedih yahn
che va va̱n chano.
7 Rahndudo ye tuhca̱:
—Caviya̱n deman ne, nda̱ a̱ma ihyan
che tahque yudo vederihquentiyon
quenan cuma ye che co u. U ne, nde hua
rigonun chihvé na̱n ihyan min ca̱va che
conán ihyan na̱n ntiyon yahn ye.
8 U ne, atena̱n rehdenuné nchuhn, ate
ihyan min ne, din ye che conun Vaco
Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

9 Ta̱hn min ne, chica Dihvo vo ya̱n
Nazaret, esta̱do yahn Galilea, nda̱ ye na̱n
che quenun Jua̱n, ne chehdenune Jua̱n
ihyan ico Jordán.
10 Cuahn che a ndiquenda̱h Dihvo vo
va̱n nune ne, ndihchero ye che ndondah
vahchetero, ne nduhca̱ che ro a̱ma icui ne,
tihca̱ chi ro Vaco Ndah yahn Dendiohs,
chiya, quenun ihyan.
11 Chihnevan ye a̱ma ndudo che chica
vahchetero che ra̱hn:
—Di che Da̱yá. Yahinó di. A̱ma yenó
ndoque.

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

12 Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che cuahn Dihvo vo ya̱hn na̱n
che metah duhva.
13 Min quenan ye chete che o raco ro, ne
chundah, sa̱hn min che duche se Satanás
ne, retumarande se ihyan. Quenun Dihvo
vo na̱n che vate ite chano, ne nda̱ ángel,
chinduco ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, cana̱n redin ye ntiyon yahn ye

14 Adive che chaconuhn sanda̱do Jua̱n
Bautista va̱coya̱hn ne, cona̱hn Dihvo vo
esta̱do yahn Galilea, ne min rahndudo ye
ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
15 Ra̱hn ye:
—A tuno ro. Ma̱n ne, a nun ca̱hcantiyon
Dendiohs chedave yahn ihyan. Cuento ino
nchuhn nunde yahn ne. Cuitahno ne
ndudo ndah yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ya̱hve ye cun sa̱hn reta̱h ya̱hca ca̱va che conduco se ihyan

16 A̱ma ro che quechica Dihvo vo cua̱hn
chihto vine yahn Galilea ne, ndihchero ye
Simón nduco dihno se, Andrés. Sa̱hn
chahn ne, sa̱hn reta̱h ya̱hca, ne ura min
ne, rih se ya̱na yahn se chete vine me.
17 Tuhme ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Cuhn vo nduco nchuhn. Cuinduco ne
u, ne nduhca̱ che redin ne ntiyon reta̱h ne
ya̱hca ne, tihca̱ cacuáhn nchuhn ntiyon
che cuacotuhn ne ndudo yáhn, ca̱va che
cotahno ihyan u, conduco ye u.

18 Ndetạhno chihcomạn sạhn chahn yạna yahn se, ne cuahn se chinduco se
Dihvo vo.
19 Tah cuahn cạna nạn min ne, ntạca ye
o dạya Zebedeo, Jacobo nduco Juạn.
Chenun se chete bạrco, rentạhyon nan se
yạna yahn se.
20 Yạhve ye sạhn, ne chihcomạn se chida
se Zebedeo chete bạrco me nduco mozo
yahn ye, ne cuahn se chinduco se ihyan.

Ạma sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn

21 Adive ne, ndạ Dihvo vo yạn
Capernaum nduco sạhn chahn. Ndate
ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahn
Dihvo vo yạco yahn ihyan nación yahn
Israel, ricuahn ye.
22 Rahn ino nducoyạca ihyan che
rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo, te
tumacadino ye che quenan cuma ye
vederihquentiyon che tahque chahte che
co che quenan cuma sạhn devano ley che
dirun Moisés.
23 Min chete yạco me ne, quenun ạma
sạhn che quenun vaco chihngạ sạhn. Cah
se:
24 —Ndih, Jesús yahn yạn Nazaret,
¿dehco che recạhdenun ne yune yahn
nuhn? ¿Tạcạ che cochi ne decuihno ne
nuhn? A devanó duh ndih. Ndih ne, ihyan
ndah che a va cạde che dechuh Dendiohs
cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
25 Dihvo vo ne, chihco yudo ye yahn
vaco chihngạ me, ne rạhn ye:
—¡Cuihnde dihn chende! ¡Cuendiquendah
sạhn tih!
26 Tuhme din vaco chihngạ me che ạma
rendoh sạhn min. Ạma cah, ne
ndiquendạh sạhn.
27 Rahn ino nducoyạca ihyan che
chenun ye min, ne tumerune vih ye:
—¿Deh che ri ne? ¿Deh conahn ndudo ra
che ricuahn ihyan tih ne? ¡Ạma chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye!
¡Rihquentiyon ye nde vaco chihngạ che
chenun ihyan che ndiquendạh, ne
redinahn yahn ye!
28 Nduco tihcạ ne, ndudo yahn
vederihno che redin Dihvo vo ne, ạma
nun chetuhn numachahte estạdo yahn
Galilea.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indạhn Simón

29 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo
chete yạco me ne, cuahn ye nduco Jacobo
mạn, Juạn mạn, ndevạco Simón nduco
Andrés.
30 Indạhn Simón ne, quendite ye, netạh
cah ihno ihyan. Ihyan ndevạco ye ne,
rạhn ye ri ye Dihvo vo che cah ye.
31 Tuhme chahn ndạ Dihvo vo, ne
chetạh ye tạh ihyan min, ndedecuan ye
ihyan. Ndetạhno chavi ihno me yahn ye,
ne cạh ye, cheh ihyan chahn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah

32 Cuahn che a chi chino me, ura che a
chehche yạhn ne, ihyan viyạn ne, quenda
ye ạma yạhn ihyan cah mạn, ihyan che
chenun vaco chihngạ ihyan mạn, nạn
Dihvo vo.
33 A nahn nducoyạca ihyan yạn ne, ndo
dạma ye chendevah.
34 Din Dihvo vo che ndoyahn ihyan cah
chahn, che ạma ndeh nạn cah ndi ye, ne
ndetendạh ye vaco chihngạ che chenun
ihyan. Ate hua cạh yune ye che cạhma
duh ihyan ye, te a devano che Dạya
Dendiohs ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, quechica ye estạdo yahn Galilea, rahndudo ye

35 Ạma vatiyạn dạhca, ura che metah co
dave ndah ne, necuan Dihvo vo, cuahn ye
cuạhn chihto yạn, ne min covạh ye.
36 Tah cuahn adive ne, cuahn Simón
nduco combiero yahn ye, quenuhn ye
ihyan.
37 Cuahn che ntạca ye ihyan ne, rạhn ye
ri ye ihyan:
—Ạma yạhn ihyan nahn ndihchero ye
ndih.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn tạma te o yạn
che nino cạva che cuahndudó min, te cạva
chemin che cochí.
39 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan
chahn numachahte estạdo yahn Galilea.
Rahndudo ye chete yạco yahn ihyan
nación yahn Israel, ne rendetendạh ye
vaco chihngạ che chenun ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi se cah che rechạ yute

40 Ạma yune ne, ạma sạhn che ndi se
cah che rechạ yute ne, cuahn ndạ se nạn
Dihvo vo. Chehntihya se nạn ye, ne rạhn
se:
—Ndete che nahn ne ne, co din ne che
ndoyáhn.
41 Dihvo vo ne, quenan vạhino ye sạhn.
Nahn tạh ye sạhn, ne rạhn ye:
—Tạcạ hua. Conán di. Mạn ne, a
ntoyehn.
42 Ndetạhno chavi cah che rechạ yute se
me, ne ndoyahn se.
43 Tuhme ndedechuh ye sạhn cuạhn
ndevạco se. Ạma cạh ye cudạdo sạhn, ne
rạhn ye:
44 —Condihche. Condicate cahme nduco
nde ạma ihyan tạcạ chi che ndoyehn.
Tahque ndah ne, cuehn nạn chidocuyạn,
ndihche ye di, ne cah vedino che
ndihquentiyon Moisés, cạva che codevano
nducoyạca ihyan che a ntoyehn.
45 Sạhn min ne, conạhn se, ate hua
dinahn se. Canạn rente se nduhcạ che
chahno se chi, ne ạma chetuhn ndudo me,
nde ametah chi chendạ Dihvo vo nde ạma
yạn ura che co nchanạn ihyan viyạn
ihyan. Tahque ndah ye ne, quechica ye
ạma lạdo, yạhn nạn che metah duhva. Ate
atạnocạ nduh, min rahn ihyan yahn
nducuahn yạn rendihchero ye ihyan.

2

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi cheche se

1 Chihno neve ro ne, chendạ tun Dihvo
vo yạn Capernaum, ne ihyan yạn min ne,
checadino ye che quenun ye ạma cuạn
vah.
2 Ndetạhno ndo dạma ạma yạhn ye nde
nạn che cuahtendi ye chendevah ametah.
Rahndudo Dihvo vo Ndudo yahn
Dendiohs, rihnevan ihyan chahn.
3 Ura min ne, ndạ cun ihyan, nda ye ạma
sạhn che ndi cheche se.
4 Ate nducote ạma yạhn ihyan chenun
ye min ne, hua chi chuh ye chendevah,
chendạ ye nduco se nạn Dihvo vo. Tuhme
nda ye sạhn tin vah, ne min ntihne ye ạma
ndi ima vah cuạhn nạn che quenun Dihvo
vo. Cuahn che ndahcondah ye ạma ive
nạn ima vah ne, ndedevah ye yundo nạn
che quendite combiero yahn ye, ndạ se
nạn Dihvo vo.
5 Cuahn che ndihchero Dihvo vo
nduhcạ che ritahno ihyan chahn ne, rạhn
ye ri ye sạhn:
—Dạyá, a nchahcó nunde yehn.
6 Min vate ạma o sạhn devano ley che
dirun Moisés, ne rendedecadino se:
7 "¿Dehra cuande che tihcạ rạhn sạhn
tih?, te reducherino se Dendiohs che tihcạ
rạhn se. Ametah nde ạma ihyan iyehnse
che co nchahco ye nunde, atenạn
Dendiohs."
8 Ndetạhno checadino Dihvo vo che
tihcạ rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn
ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che tihcạ rendedecadino
nchuhn?
9 Co rạhco ne che tahque ndah che
cạhmá có sạhn che necuan se, cotạh se
yundo yahn se, ne cạca se, che co che
cạhmá che a nchahcó nunde yahn se.
10 Mạn ne, cạva che cadino nchuhn te, u
che rinducó nducoyạca ihyan, va
vederihquentiyon yáhn cạva che nchahcó
nunde yahn ihyan muhn iyehnse cuh ne,
condihche ne.
Tuhme rạhn ye ri ye sạhn che ndi
cheche me:
11 —Rạhn rí di, cuenecuen, cotah yundo
yehn, ne conahn ndevaque.
12 Ndetạhno necuan se, chetạh se yundo
yahn se, ne conạhn se. Chuh se mendạhn
yahn nducoyạca ihyan che chenun ye
min, ne ạma rahn ino ye. Rendeva ye
yavenạn Dendiohs numacuahn vedeyeno,
ne rạhn ye:
—Nde ạma yune hua ndihchero vo
vederihno che tuhcạ.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Leví che conduco se ihyan

13 Cuahn tun Dihvo vo cuạhn chihto
vine yahn Galilea, ne ạma yạhn ihyan
rahn ye rendo dạma ye nạn ye. Min
ricuahn Dihvo vo ihyan chahn.
14 Cuạhn nạn che chuh Dihvo vo ne,
ndihchero ye Leví, dạya Alfeo. Va se nạn
mesa nạn che rica se tume cạde iyo. Rạhn
ye ri ye sạhn:
—Cuhn vo, condoque u.

Ndetạhno necuan se, chinduco se ihyan.
15 Ạma yune cuahn che va Dihvo vo
chete vạco Leví ne, reh ye nạn mesa
nduco ihyan che rahn nduco ye. Ạma
yạhn sạhn nunde, chenun vạn sạhn rica
tume cạde iyo mạn, vate se nduco ye, te
ạma yạhn ri se che chinduco se ihyan.
16 Sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn, sạhn fariseo mạn ne, ndihchero se
che reh Dihvo vo, rih ye dạma nduco
nducoyạca sạhn nunde chahn, ne rạhn se
ri se ihyan che rahn nduco ye:
—Hua ndạhcạ che reh sạhn ricuahn
yahn nchuhn, rih se dạma nduco sạhn
rica tume cạde iyo mạn, sạhn nunde
chenạhn mạn.
17 Cuahn che chihnevan Dihvo vo che
tihcạ rạhn sạhn chahn ne, rạhn ye ri ye
sạhn:
—Ihyan che hua cah ye ne, hua
rendotenan ye sạhn doctor. Ate ihyan che
cah ye ne, rendotenan ye sạhn. Atihnocạ
u, te ndá, conán ihyan nunde cạva che nto
ino ye nunde yahn ye, ndiyu cạva ihyan
che metah nunde yahn ye che rạhco ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che hua rahte ihyan apóstol yahn ye yạhte

18 Ạma yune ne, sạhn fariseo mạn, sạhn
che rahn nduco Juạn Bautista mạn ne,
rahte se yạhte. Ro min ne, cuahn ạma o
ihyan, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—¿Dehco che hua rahte sạhn che rahn
nduco ne yạhte?, te sạhn fariseo mạn,
sạhn che rahn nduco Juạn Bautista mạn
ne, rahte se yạhte.
19-20 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri
ye ihyan chahn:
—A devano nchuhn te ihyan che nduco
ye sạhn rihnevạco ne, hua rahte ye yạhte.
Ate ndete che denạn ndạ sạhn che tạn se
nduco se, nda se sạhn ne, tuhme cuahte ye
yạhte. Atihnocạ ihyan che rinduco ye u, te
numanahn che nducó ihyan ne, metah
deh cuande che cuahte ye yạhte. Ate
cuahn che ndạ sạhn che hua ri rendihche
se u, nda se u ne, tuhme che cuạco, cuahte
ye yạhte.
21 'Ndete che nedin dạma nchuhn
ndudo ra che ricuáhn nduco costumbre
ndico yahn ne ne, anduhnecạ ndete che
necạhnan ne ạma ndi tino ra nạn ạma
tino ndico. Ndete che tihcạ din ne ne,
cuahn che ndeva doh tino ra me ne, nde
tahque ndeh tino ndico me.
22 'Namin anduhnecạ ndete che cuih ne
vino ra chete ima ndico, te din vino me
che condan ima ndico me, ne conda nde
vino me mạn, nde ima me mạn. Chemin
che vino ra ne, nahn che cuih ihyan chete
ima ra.

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo, cheh ye ro che rahtetuhno ihyan

23 Ạma ro che rahtetuhno ihyan ne,
chuh Dihvo vo nạn va chendạta. Nducote
chi cuico ihyan apóstol yahn ye ne, tico ye
ạma o indo trico, reh ye ndute yahn.
24 Ndihchero ạma o sạhn fariseo che
tihcạ din ye, ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Condihche ne. ¿Deh cuande che tihcạ
redin sạhn che rahn se nduco ne?, te mạn
ne, ro che rahtetuno ihyan, ne a
ndihquentiyon Dendiohs che hua din vo
ntiyon ro cuh.
25-26 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Anduhnecạ ndete che hua
rendihchenan nchuhn nạn Ndudo yahn
Dendiohs nduhcạ che din David ro che
quenan Abiatar chidocuyạn che tahque
ndinạn. Chi cuico ye, ne ametah che cheh
ye. Chemin che chendạ ye chete yạco, ne
cheh ye pạn che va min. Namin cạh ye,
cheh combiero yahn ye. Pạn chemin chan
ne, a ndi vedino nạn Dendiohs, ne a
nihnde cạde che hua co cheh nde ạma
ihyan, atenạn chidocuyạn. Ate nde nduco
nduh ne, hua quendihco ye nunde.
27 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye nduco
sạhn chahn:
—Chihco Dendiohs ro che cuahtetuhno
ihyan cạva che ndah yahn ihyan, ndiyu
cạva che ndere ndeva ye ro min.
28 Cuedevano nchuhn te a u che rinducó
nducoyạca ihyan che rihquentiyón nde
nducuahn che redin ihyan ro che
rahtetuhno ye.

3

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi cuma tạh se

1 Tạma ro che rahtetuhno ihyan ne,
chendạ Dihvo vo chete yạco, ne min
quenun ạma sạhn che ndi cuma tạh se.

2 Namin min chenun ạma o sạhn
fariseo, nahn ndihchero se ndete che din
Dihvo vo che ndoyahn sạhn min ro che
rahtetuhno ihyan, cạva che cạca nunde se
yahn ye che rahcotạhn ye yahn ley che
dirun Moisés.
3 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn che ndi cuma
tạh me:
—Cuenecuen. Cuandi mendạhn.
4 Tuhme tumerune ye sạhn chahn:
—¿A ndạhcạ che ndah din vo ro che
rahtetuhno ihyan, o din vo che hua ndah
ne? ¿A conan vo ihyan, o cạhcomạn vo
ihyan che coh ye ne?
Ate hua ntạquino se deh che ndahconan
se yahn ye.
5 Chi tạn Dihvo vo, ne chaconan ye
ndihchero ye sạhn chahn. Ạma chi rạn ye
yahn che cheche chedave yahn se. Tuhme
rạhn ye ri ye sạhn min:
—Cuacondihque tah.
Chacondihco tạh se, ne ndetạhno
ndoyahn se.
6 A ura min no ndiquendạh sạhn fariseo
chahn chete yạco me, ne ndo dạma se
nduco sạhn che chinduco se Herodes,
ntuhno se nduco vih tạcạ din se che cạhno
se Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma yạhn ihyan chihto vine yahn Galilea

7 Adive ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan
apóstol yahn ye chihto vine yahn Galilea,
ne ạma yạhn ihyan che vate ye estạdo
yahn Galilea cuahn ye dạma nduco ye.
8 Namin ihyan che vate ye estạdo yahn
Judea mạn, ihyan che vate ye yạn
Jerusalén mạn, ihyan che vate ye yạhn
yahn Idumea mạn, ihyan che vate ye tạma
lạdo ico Jordán mạn, ihyan che vate ye
nino yạn Tiro mạn, yạn Sidón mạn ne,
ạma yạhn ye checadino ye yahn
vederihno che redin Dihvo vo, ne rahn ye
rendihchero ye ihyan.
9 Nducote ạma chidạma ihyan ne, rạhn
Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye che
cạhcoyạn ye ạma bạrco nạn che conun ye,
te ạma ndito cạhche ihyan nạn ye.
10 A nedin Dihvo vo che ndoyahn ạma
yạhn ihyan chahn, ne chemin che
nducoyạca ihyan cah che chenun ye min
ne, nde tuno regundạ vih ye che nahn
nahn tạh ye ihyan cạva che ndoyahn ye.
11 Namin nduco ihyan che chenun vaco
chihngạ ihyan, ne rahn ndạ ye nạn Dihvo
vo, rendave ye ndiyạhn, ne rạhn ye ri ye
ihyan numa dito ye:
—Ndih che Dạya Dendiohs.
12 Ate Dihvo vo ne, ạma chihco yudo ye
yahn vaco chihngạ chahn che hua cạhma
duh ihyan ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, tendạhnun ye ndichio ihyan apóstol yahn ye

13 Chihno min ne, cocha Dihvo vo ạma
tingüete. Min yạhve ye ihyan che nahn ye,
ne ndạ ihyan chahn nạn ye.
14 Vạn ihyan chahn tendạhnun ye
ndichio ihyan che conduco ye ihyan mạn,
che dechuh ye ihyan, cuahndudo ye
ndudo yahn ye mạn.
15 Namin cạh ye vederihquentiyon,
cuahtenan cuma ihyan chahn cạva che
ndetendạh ye vaco chihngạ che chenun
ihyan mạn, cạva che din ye che ndoyahn
ihyan cạh mạn.
16 Vạn nducoyạca ihyan che tendạhnun
ye ne, nduco ạma ihyan che duche ye
Simón. Chaconahn Dihvo vo che duche
ihyan min Pedro.
17 Tạma ye ne, duche ye Jacobo, dạya
Zebedeo. Tạma ye ne, duche ye Juạn,
dihno Jacobo. Ihyan che o chahn ne,
chaconahn Dihvo vo che duche ye
Boanerges, che nahn cạhma Ihyan che
doh ino ye.
18 Tạma te o ye ne, duche ye Andrés
mạn, Felipe mạn, Bartolomé mạn, Mateo
mạn, Tomás mạn, Jacobo, che dạya Alfeo
mạn, Tadeo mạn, tạma Simón, ihyan min
che chinduco ye partido yahn Cananeo ro
menạn me mạn.
19 Vạn ihyan chahn ne, namin nduco
ạma se che duche se Judas Iscariote. A
sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo
adive.

Ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndedecadino ye yahn ye che metah va cuạco dave yahn ye

Chihno min ne, conạhn Dihvo vo nduco
ihyan apóstol che ndichio chahn.

20 Cuahn che a ntą ye ne, ndaconan ndo dąma ąma yąhn ihyan, che nde hua rinun
yahn ye che cheh ye.
21 Cuahn che checadino ihyan yahn ye
che nde metah rinun yahn che cheh ye ne,
cuahn ye quengua ye ihyan, te rąhco ye te
ametah va cuąco dave yahn ye.

Sąhn devano ley che dirun Moisés ne, rąhn se te quenun vaco chihngą Dihvo vo Jesucristo

22 Ąma o sąhn devano ley che dirun
Moisés, che chica se yąn Jerusalén ne,
rąhn se yahn Dihvo vo:
—Ihyan tih ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn chundah, sąhn
min che ndinąn se yahn vaco chihngą.
Chemin che ri rendetendąh ye vaco
chihngą che chenun ihyan.
23 Tuhme yąhve Dihvo vo sąhn chahn,
ne rąhn ye ri ye sąhn:
—A devano nchuhn che ndiyu chundah
che rendetendąh se vaco chihngą.
24 'Ihyan che vate ye rihquentiyon ye ne,
ndete che cuahtecuhma ye vąn mąn ye
nduco vih ne, hua co quendi ye
cąhcantiyon ye.
25 A namin no tun ihyan che chenun ye
ąma vah ne, ndete che cuahtecuhma ye
vąn mąn ye nduco vih ne, hua co quendi
ye cuahtenun ye min nduco vih.
26 A namin no tun chundah ne, ndete
che cuhma se nduco vaco chihngą che
rihquentiyon se ne, cuihno
vederihquentiyon yahn se.
27 Namin cąh Dihvo vo ąma ejemplo
sąhn chahn, rąhn ye:
—Ąma sąhn duco che condą se chete
vąco ihyan che detino ye ne, atenąn che
dechiche se ihyan, tuhme co duco se yahn
ye.
Tihcą rąhn ye te anduhnecą ndete che a
dechiche ye chundah, ndąhco ndiya ye
vederihquentiyon yahn se.
28 Quendi Dihvo vo rąhn ye:
—Cuąco ráhn rí nchuhn te nducuahn
nunde che rahtendihco ihyan, nde
nducuahn che chihngą rąhn ye ne, co
nchahco Dendiohs yahn ye.
29 Ate ihyan che ducherino ye Vaco
Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco
cuahno Dendiohs yahn ye.
30 Tihcą rąhn Dihvo vo, te sąhn chahn
ne, rąhn se te quenun vaco chihngą ihyan.

Ndą chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

31 Chihno min ne, ndą chaco Dihvo vo
nduco dihno ye. Chahtendi ye cuąhn
chevah, ne dechuh ye che cah ihyan.
32 Ihyan che vate ye chihto nąn Dihvo vo
ne, rąhn ye ri ye ihyan:
—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye
cuąhn chevah, rinuhn ye ndih.
33 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuąco te ihyan min che chacó mąn,
ihyan chahn che dihnó mąn.
34 Tuhme chaconan ye rendihchero ye
ihyan che vate ye cuahn chihto nąn ye, ne
rąhn ye:
—Nducoyąca ihyan che chenun ye
muhn ne, rihnó ihyan anduhnecą ndete
che chacó mąn, anduhnecą ndete che
dihnó mąn,
35 te adecoduhno ihyan che runecąde
cochica ye nduhcą che nahn Chidá ne,
rihnó ihyan anduhnecą ndete che dihnó
mąn, anduhnecą ndete che cahvé mąn,
anduhnecą ndete che chacó mąn.

4

Ejemplo yahn ąma ihyan che retuhdo ye trigo

1 Tąma yune cuahn che ricuahn Dihvo
vo chihto vine yahn Galilea ne, ąma yąhn
ihyan chidąma ye chihto nąn ye. Nducote
ąma chito ihyan ne, chemin che chendą
Dihvo vo chete ąma bąrco che va min,
cuahn ye ino cun metro cuahn chihto, ne
quendi ye ricuahn ye. Nducoyąca ihyan
che chidąma ye ne, vatendi ye ndiyąhn
chihto vine me, rihnevan ye.
2 Dihvo vo ne, ąma ndeh nąn dehtenduh
chicuahn ye ihyan chahn nduco ejemplo.
Tuhcą rąhn ye ri ye ihyan chahn:
3 —Cuihcovan nchuhn. Cuahn ąma
ihyan, retuhdo ye ndute ndąta.
4 Cuahn che retuhdo ye ne, chera neve
ndute chihto yune, ne ndą yąhda, cheh te.

5 Chera te neve ndute nạn che tah ra yạhn chenun vạn tu. Chemin ne, nun quendạh, te hua ndeh yạhn chendih.
6 Ate cuahn che quendạh yạhn ne, yuche yạn, ne nducote metah cotạh yạno dihyoduto ne, chihno tih.
7 Te neve ndute ne, chera vạn chano yạn. Chendih chano yạn me, ne hua chi yahn.
8 Ate ndute che chera nạn yạhn ndah ne, ạma ndah chi. Ạma o duto ne, chi ndico ndiche ndute yahn. Tạma te o ne, chi ino raco yahn. Tạma te o ne, chi ạma ciento yahn.
9 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nducoyạca nchuhn, condedecadino ndah ne cạva che conahn ne ejemplo min.

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh cuande ye deh cuande che demạn nduco ejemplo ricuahn ye

10 Adive cuahn che a nahn nducoyạca ihyan chihno conạhn ye ne, quenan Dihvo vo nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye mạn, nduco te neve ihyan mạn. Chica ihyan chahn che cạh cuande ye ihyan yahn ejemplo min.
11 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cade te Dendiohs che co devano nchuhn yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate ihyan che hua rinduco ye u ne, ricuáhn ihyan demạn nduco ejemplo,
12 cạva che ndihchero no ye, ate anduhnecạ ndete che hua ronạn ye mạn, cahnevano no ye, ate hua conahn ye mạn. Nduco tihcạ ne, hua nto ino ye nunde yahn ye, ne hua nchahco Dendiohs yahn ye.

Recạh cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

13 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nducote hua chenahn nchuhn ejemplo min ne, ¿tạcạ co conahn ne ejemplo chenạhn che va che nté?
14 Ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me ne, nduhcạ ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ạma yạhn ihyan.
15 Ạma o ihyan chahn ne, ndetạhno rendạ chundah, ne redin se che rinạn ye ndudo che a chihnevan ye.
16 Ndute ndạta che chera vạn tu me ne, nduhcạ ndudo me che rihnevan tạma te o ihyan che renevahnecun ye numacuahn vedeyeno.
17 Ate nduhcạ ạma chendạta che hua rengu, che metah cotạh yạno dihyoduto ne, tihchan ihyan chahn, te hua riquendi ye. Cuahn che rechuhrihn ye, o ndere redin ihyan nduco ye cạva ndudo me ne, ndetạhno rihcomạn ye.
18 A namin no tun ndute che chera vạn chano yạn me ne, nduhcạ ndudo me che rihnevan tạma te o ihyan.
19 Ạma rendedecadino ihyan chahn yahn ntiyon yahn ye ro ro mạn, rihncheh mạn ye ihyan cạva vedecuihca che va iyehnse cuh mạn, nahn co yahn ye ạma ndeh nạn dehtenduh che va mạn. Chemin che hua ri redin ndudo me che ndah nduco ye.
20 Ate ndute che chera nạn yạhn ndah me ne, nduhcạ ndudo me che rihnevan tạma te o ihyan. Nduhcạ ạma chendạta che ri ndico ndiche ndute yahn, nduhcạ tạma che ri ino raco yahn, nduhcạ tạma che ri ạma ciento yahn ne, tihcạ redin ndudo me che ndah nduco ihyan chahn.

Ejemplo yahn candil

21 Namin nte Dihvo vo tạma ejemplo. Rạhn ye ri ye ihyan:
—Nde ạma ihyan hua renahn yạhn ye candil cạva che tihyon ye mạn cajón, o mạn yundo. Renahn yạhn ye cạva che cạhco ye nạn che co ro dave numacuahn chete vah.
22 A tihnocạ nducuahn ndudo che chenun ndeh che lạdo yahn ihyan, te andahre hua renahn ye meniyon, ate ndạ ro che va che conahn ye.
23 Nducoyạca nchuhn, condedecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh.
24 Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuihco nchuhn cudạdo, te nahn che nduco cudạdo cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs. Ihyan che cahnevan ye nduco cudạdo ne, ndah conahn ye, nde tahque

ndeh ca vededevano cạh Dendiohs che conahn ye.
25 Tihcạ, te ihyan che devano ye vededevano yahn Dendiohs ne, nde tahque ndeh ca cạh Dendiohs che codevano ye. Ate ihyan che hua devano ye ne, nde conạn ye dehtenduh che rihnevan ye.

Ejemplo yahn chendạta che rihta

26 Quendi Dihvo vo rente ye nduco ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Nduhcạ ndute ndạta che rino ạma ihyan ne, tihcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs.
27 Ihyan min ne, riyạdo ye vino, ne ro ne, renecuan ye. Andahre hua devano ye tạcạ va chendạta yahn ye, ate chemin ne, riquendạh, ne rihta.
28 Yạhn me ne, redin che ri yahn. Menạn ne, riquendạh yạta yahn, ne adive ne, riquendạh yạma yahn. Tuhme ri ndute yahn.
29 Cuahn che a cuma ne, ndetạhno cạhca ihyan, te a ndạ ro yahn.

Ejemplo yahn ndute ndạta che duche mostạza

30 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nté tạma ejemplo cạva che codevano nchuhn tạcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs.
31 Nduhcạ ndute ndạta che duche mostạza che rino ihyan ne, tihcạ vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chemin ne, tahque cạhya che co tạma nạn ndute ndạta che va iyehnse.
32 Ate adive che rehche ne, rihta nde tahque ri chahte che co tạma nạn chendạta. Ạma rihta nde ri redin yạhda ndaque te vạn dune.

Nduhcạ che rente Dihvo vo Jesucristo ejemplo

33 Nduco ndeh nạn ejemplo nduhcạ ejemplo chahn ne, ricuahn Dihvo vo Ndudo yahn Dendiohs ihyan chahn nduhneva che co conahn ye.
34 Demạn nduco ejemplo ricuahn ye. Ate cuahn che a demạn ye nduco ihyan apóstol yahn ye ne, recạh cuande ye ihyan chahn nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tạn

35 Ro min cuahn che chi man ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuhn vo nduco nchuhn viche lạdo cạh.
36 Tuhme chihcomạn ihyan chahn nducoyạca ihyan che chenun ye min, ne chahtenun ye chete bạrco nạn che quenun Dihvo vo, cuahn ye nduco vih. Namin cuahn tạma te o bạrco nduco ye.
37 Ura min canạn ạma rano yuhne, ne ndedecuan nune vine me. Chendạ nune chete bạrco me, nde a rito.
38 Dihvo vo ne, quenun ye cuạhn cạh bạrco me, quiyạdo ye, queta ye ạma almạda. Ndedetuhche ihyan chahn ihyan, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cuande yahn ne che ndere coh vo muhn?
39 Tuhme necuan Dihvo vo, chihco dihn ye yuhne me, ne rạhn ye ri ye vine me:
—Cuihnde dihn. Ngüen.
Ndetạhno chehuan yuhne me, ne ạma quendite dihn vine me.
40 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Dehco che redihya nchuhn ri? ¿A hua ritahno ne?
41 Tuhme ạma rahn ino ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye vih:
—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye?

5

Ndetendạh Dihvo vo Jesucristo ạma yạhn vaco chihngạ che chenun ạma sạhn yạn Gadara

1 Ndạ Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye tạma lạdo viche vine me, yạhn yahn yạn Gadara.
2 Cuahn che ndiquendạ ye chete bạrco me ne, ndạ ạma sạhn che chenun vaco chihngạ sạhn, chica se nạn yạyan.
3 Min nạn yạyan che vạco se. Nde ạma ihyan hua co dechiche ye sạhn, nde huane nduco cadena.
4 Ạma ndeh yune redechiche ihyan tạh se mạn, cạh se mạn, ate rihno rendeh se cadena. Nde ạma ihyan hua richa ye cạhco dihn ye sạhn.

5 Nde ro nde rạhn rechica se vạn chano mạn, nạn yạyan mạn, rah se mạn, renun yah mạn se sạhn nduco tu mạn.
6 Ate ro min cuạhn che ndạ Dihvo vo ne, chinạn se ihyan, ne cuahn se rano se chehntihya se nạn ye.
7 Numa dito se cah se:
—Jesús, Dạya Dendiohs che ạma yudo ye, ¿dehco che recạhdenun ne yune yáhn? Nde muhn nde nạn Dendiohs, cạhmá có ndih che hua din ne che chuhríhn.
8 Tihcạ rạhn se, te Dihvo vo ne, a chihco yudo ye vaco chihngạ chahn, ne rạhn ye:
—Vaco chihngạ, ¡cuendiquendạh nchuhn! ¡Cuihcomạn ne sạhn tih!
9 Tumerune ye sạhn:
—¿Deh doche ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Legión duché, te ạma yạhn ri nuhn.
10 Tuhme ạma rica se che hua dechuh ye vaco chihngạ chahn ạma lạdo.
11 Min nino vạn chano ne, chenan ạma yạhn cuche reh te.
12 Ạma rica vaco chihngạ chahn ihyan:
—Cuedechuh ne nuhn cạva che condạ nuhn cuche sih.
13 Cạh yune Dihvo vo, ne ndiquendạh vaco chihngạ chahn sạhn min, ne chendạ cuche chahn. Tuhme nduh che o mil cuche chahn ne, cochahn te rano te, cheranun te chete vine me, ne chih nducoyạca te.
14 Sạhn che redin se cudạdo cuche chahn ne, dihya se chi, ne chano se. Cuahn se, ngu se ndudo yahn ihyan che vate ye viyạn mạn, rạncho mạn.
15 Tuhme cuahn ihyan chahn ndihchero ye deh che chi. Cuahn che ndạ ye nạn Dihvo vo ne, ndihchero ye sạhn che chenun vaco chihngạ sạhn ro menạn me. Min va se, a ntonun se tino yahn se. A va cuạco dave yahn se, ne dihya ye chi.
16 Tuhme ihyan che ndihchero ye deh che chi ne, necạh cuande ye ihyan che ndạ chahn, deh che chi yahn sạhn min mạn, deh che chi yahn cuche chahn mạn.
17 Tuhme canạn ihyan chahn rica ye Dihvo vo che ndạca ye yạn min, nạhn ye.
18 Cuahn che chendạ Dihvo vo chete bạrco me che nạhn ye ne, rica sạhn min ihyan che cạh yune ye che conduco se ihyan.
19 Ate hua cạh yune ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Conahn cuạhn ndevaque nạn che chenan ihyan yehn. Cahme co ihyan yahn vederihno chahte che din Dihve Dendiohs ndoque mạn, nduhcạ che quenan vạhino ye di mạn.
20 Tuhme conạhn se yạn vạco se nino yạn Decápolis. Ạma rente se yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se, ne ạma chahn ino nducoyạca ihyan.

Rica Jairo che din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn tạhn dihn dạya se

21 Cuahn che ntạ Dihvo vo lạdo cuh yahn vine me ne, ndo dạma ạma yạhn ihyan nạn ye.
22 Ura min ne, ndạ ạma sạhn ndinạn yahn yạco che duche se Jairo. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se chehntihya se nạn ye.
23 Chica se favor ihyan, ne rạhn se:
—Tạhn dihn dạyá, ạma tahn ndi te, adeche coh te. Cuhn vo nduco ne, nahn tạh ne tạhn cạva che ndoyahn te.
24 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco se, ne ạma yạhn ihyan nduco ye ihyan, nde tuno chi chiche cuahn ye.
25 Min vạn ihyan chahn ne, nduco ạma ndạhta che cah te. Rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenan cah min tạhn.
26 Ạma dico sạhn doctor tạhn, ate ndere rechuhrihn te, te hua ndoyahn te. Chihno toh te nducuahn yahn te che va, ate nde tahque ri dito cah yahn te.
27 A chihnevan tạhn min che rente ihyan yahn vederihno che redin Dihvo vo, ne din te fuerza che ndạ te vạn ihyan. Chahn ndạ te cuạhn vedạme Dihvo vo, ne nahn tạh te tino yahn ye.
28 Tihcạ din te, te rạhco te: “Ndete che co cạde nahn tạh a mare tino yahn ye ne, ndoyáhn.”
29 Ndetạhno chehuan cah yahn te, ne checadino te che a ndoyahn te.
30 Tuhme checadino Dihvo vo che chinahn ạma vederihno, ne ndaconan ye tumerune ye:
—¿Duh nahn tạh tino yáhn ne?
31 Rạhn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:

—A rendihchero ne te ạma ndito cạhche ihyan nạn ne. ¿Dehco che tumerune ne: “Duh nahn tạh tino yahn ne?”

32 Ate raconan muhn raconan min Dihvo vo, rendihchero ye cuạhn chihto nạn ye duh che nahn tạh tino yahn ye.

33 Tạhn min ne, nde tuno rendoh te che vạh te. Chahn ndạ te, chehtihya te nạn ye, ne necạh cuande te ihyan nducuahn che chahno te chi.

34 Rạhn ye ri ye tạhn:

—Dạyá, nducote chitehne ne, a ndoyehn. A co nahn ndevaque ndete che nehn. Hua dehve rahque, te a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tạhn dạya Jairo

35 Nde metah cuihno cạhma Dihvo vo cuahn che ndạ ạma o ihyan ndevạco Jairo, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—A chih tạhn dạya ne. Ametah deh cuande che denduh ne Ihyan Ricuahn cạva che cạhn ye.

36 Chihnevan Dihvo vo che rạhn ihyan chahn, ate hua tumacạh ye. Rạhn ye ri ye Jairo:

—Hua te co ran. Cuitehne che co conán di.

37 Tuhme quendi ye cuahn ye nduco Jairo, ne atenạn Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn che dihno Jacobo mạn, cahnecun ye che cuahn ye nduco ye.

38 Cuahn che ndạ Dihvo vo vạco Jairo ne, ndihchero ye che ạma yạhn ihyan chenun ye min, raco ye mạn, rah rạn ye mạn.

39 Tuhme chendạ ye chete vah, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che ạma rah rạn nchuhn mạn, raco ne mạn?, te tạhn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyạdo te.

40 Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan. Tuhme ndetendạh vah Dihvo vo nducoyạca ye, ne cuahn ye nduco chida tạhn dihn me mạn, chaco te mạn, ihyan che nduco ye mạn, chendạ ye nduco vih nạn che quendite te.

41 Chetạh ye tạh te, ne rạhn ye devạco yahn ye:

—Talita cumi —che nahn cạhma: Tạhn dihn, cuenecuen.

42 Tạhn dihn me ne, a ri te ndichio nduyo. Ndetạhno necuan te, canạn rica te, ne ạma cuahn ino ihyan chahn.

43 Ạma chihco yudo Dihvo vo che hua duhva cạhma che ndedetuhche ye tạhn, ne rạhn ye ri ye indihte yahn te che cạh ye, cheh te.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ntạ ye yạn vạco ye Nazaret

1 Chica Dihvo vo yạn Capernaum, ne conạhn ye yạn vạco ye Nazaret nduco ihyan apóstol yahn ye.

2 Ạma ro che rahtetuhno ihyan ne, chendạ ye chete yạco, chicuahn ye. Ạma yạhn ihyan chihnevan ye che ricuahn ye, ne ạma rahn ino ye. Rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:

3 —Ihyan tih che vicheyạhn me. María che chaco ye. Jacobo mạn, José mạn, Judas mạn, Simón mạn, a sạhn chahn che dihno ye. Muhn yạn vạco vo vate tạhn cahve ye.

Nducote a rendihche ihyan Dihvo vo che min chihta ye ne, chemin che hua nevahnecun ye ihyan.

4 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Numachahte va vedeyahino nduco ihyan profeta. Ate ihyan yạn vạco ye mạn, ihyan yahn ye mạn ne, hua yahino ye ihyan.

5 Nducote cheche chedave yahn ihyan yạn chahn ne, ạma o no vederihno din Dihvo vo yạn min. Nahn tạh ye ạma o ihyan cah, din ye che ndoyahn ye.

6 Rahn ino Dihvo vo yahn che hua chitahno ihyan yạn vạco ye ihyan. Chihno min ne, cuahn ye nduh yạn nduh yạn che nino, quendi ye ricuahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh ye ihyan apóstol yahn ye che cạhn ye cuahndudo ye

7 Dihvo vo Jesucristo ne, cah ye nduh che ndichio apóstol chahn nạn ye. Dechuh ye ihyan cạde o cạde o ye queri ạma yạn. Din ye che cuahtenan cuma ihyan chahn vederihquentiyon, cạva che cuahn che tạhn nun ye ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan ne, ndetendạh ye vaco chahn.

8-9 Chihquentiyon ye che quenda ihyan
chahn indạhco yahn ye mạn, che tihyon
cạh ye ndạco yahn ye mạn, che conun ye
ạma no cahteca ye mạn. Ate dehtenduh
chenạhn ne, hua co quenda ye, nde huane
dino mạn, nde huane pạn mạn, nde huane
tume mạn.
10 Namin rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Adecotino vạco ihyan nạn che
nevahnecun ye nchuhn ne, min
cuahtenan ne nde tuno ro che ndạca ne
yạn.
11 Ihyan yạn che hua ntumanecun ye
nchuhn mạn, che hua cạhcovan ye che
cuahndudo ne mạn ne, condạca ne yạn
vạco ye, ne condạhde ne yạca che chenan
cạh ne, cạva che tihcạ nạhme ne ihyan
che hua ndạhcạ redin ye. Cuạco rạ́hn rí
nchuhn te cuahn che a ndạ ro che
techecạde Dendiohs nunde yahn
nducoyạca ihyan ne, tahque chuhrihn
ihyan chahn che co ihyan yạn Sodoma
mạn, ihyan yạn Gomorra mạn.
12 Tuhme cuahn ihyan chahn rahndudo
ye che nahn che nto ino ihyan nunde
yahn ye.
13 Namin retendạh ye ạma yạhn vaco
chihngạ che chenun ihyan, ne racotạhme
ye aceite ạma yạhn ihyan cah, redin ye
che rendoyahn ye.

Nduhcạ che chih Juạn Bautista

14 Ro min ne, ạma rente ihyan yahn
vederihno che redin Dihvo vo, ne
checadino rey Herodes. Tuhme rạhn rey
me:
—A ntuche Juạn Bautista vạn tenạhn. A
ihyan min che redin ye vederihno che
tihchan.
15 Nạhn ihyan ne, rạhn ye te ihyan
profeta Elías che quechica ye. Nạhn tun
ihyan ne, rạhn ye:
—Ihyan cạh ne, ạma ihyan profeta
nduhcạ ihyan profeta che chahte ye a
rạhn me.
16 Ate hua chitahno Herodes che rente
ihyan chahn, ne rạhn se:
—Ihyan cạh ne, Juạn Bautista ihyan. A
ihyan cạh che chihquentiyón sandạdo che
chihca yạn se dạndo ye. Mạn ne, a ntuche
ye vạn tenạhn.
17 Tihcạ rạhn rey me, te a mạn se
chihquentiyon se sandạdo che din se
preso Juạn, chaconuhn se ihyan
vạcoyạhn, dechiche se ihyan nduco
cadena. Tihcạ chahno chi Juạn, te tihcạ
nahn Herodías, tạhn ndạhta yahn Felipe,
sạhn min che dihno rey me. Rey me ne,
ndere quenan se nduco te.
18 A rạhn Juạn ri ye rey me:
—Hua ndạhcạ redin ne che quenan ne
nduco ndạhta yahn dihno ne.
19 Nducote tihcạ rạhn Juạn ri ye rey me
ne, chemin che ạma nahn cạhno Herodías
ihyan. Ate hua chi chihno te ihyan ura
min.
20 Herodes ne, renevahnecun se Juạn, te
a devano se te ihyan min ne, ihyan ndah
ye, ndiyu ihyan nunde ye. Chemin che
hua rahnecun se che cạhno te ihyan.
Cuahn che rihnevan rey me che rente
Juạn ne, andahre hua ndah renahn se, ate
rihnevan se numacuahn vedeyeno.
21 Ate ndạ ạma ro che ndạhcạ chahno
Herodías chi. Din rey me vihcoduche se,
ne recạh se reh nducoyạca intiyahn yahn
se mạn, ihyan ndinạn yahn sandạdo yahn
se mạn, ihyan nạhn che vate ye estạdo
yahn Galilea mạn.
22 Ura che a vate vihco ye ne, chendạ
tạhn dạya Herodías, ndeh te, ne rey me
nduco ihyan che vate ye reh ye nduco vih
ne, ạma cạh yeno ihyan. Tuhme rạhn rey
me ri se tạhn:
—Cuique adecodehno che nehn, ne té
di.
23 Cạh se ndudo yahn se tạhn, ne rạhn
se:
—Adecodehno che nehn, andahre
mạhn va nạn che rihquentiyón, té di.
24 Ndiquendạh te, ne cuahn te cạcarune
te chaco te, ne rạhn te:
—¿Deh cạcá?
Ndahconan chaco te:
—Cuique tin Juạn Bautista.
25 Ndetạhno chendạ tun te nạn che
quenun rey me, ne rạhn te ri te sạhn:
—Mạn ne, náhn che te ne u meniyon tin
Juạn Bautista chete ạma cuh.
26 Tuhme ạma chi rạn rey me. Ate
nducote a cạh se ndudo yahn se tạhn nạn
nducoyạca ihyan che vate ye min nduco se
ne, chemin che dinahn se ndudo yahn se.

27 A ura min no chihquentiyon se a̱ma
sanda̱do che ca̱hn se ngua se tin Jua̱n.
28 Chahn sanda̱do me va̱coya̱hn, chihca
ya̱n se da̱ndo Jua̱n. Quenda se tin ye chete
a̱ma cuh, ne ca̱h se ta̱hn. Ta̱hn min ne,
quenda te ca̱h te chaco te.
29 Cuahn che checadino ihyan che
chinduco ye Jua̱n te a chih ye ne, chahn ye
chengua ye ihyan, ne chihche ye ihyan.

Ca̱h Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

30 Adive ne, ndaconan ihyan apóstol
chahn, ndo da̱ma ye nduco Dihvo vo, ne
neca̱h cuande ye ihyan nducuahn che din
ye ma̱n, nducuahn che chicuahn ye ma̱n.
31 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn a̱ma cua̱n na̱n
che dema̱n, cuahtetuhno vo tah.
Tihca̱ ra̱hn ye, te a̱ma ya̱hn ihyan, ihyan
che renda̱ ye ma̱n, ihyan che rena̱hn ye
ma̱n, ne nde che cheh ye hua rinun yahn
ye.
32 Tuhme quenun Dihvo vo chete a̱ma
ba̱rco nduco ihyan apóstol chahn, ne
cuahn ye a̱ma cua̱n na̱n che metah duhva.
33 Ate a̱ma ya̱hn ihyan ndihchero ye che
cuahn ye, ne nchana̱n ye ihyan. Tuhme
chica ihyan chahn ya̱n va̱co ye, ne rica
ca̱h ye, cuahn ye cua̱hn na̱n che cuahn
Dihvo vo, nde tahque nun nda̱ ye min.
34 Cuahn che ndiquenda̱h Dihvo vo
chete ba̱rco me ne, a̱ma ya̱hn ihyan
ndida̱ma ye. Quenan va̱hino ye ihyan
chahn, te nduhca̱ itecuche che metah duh
che redin cuda̱do ite ne, tihchan ye.
Tuhme cana̱n Dihvo vo, chicuahn ye
ihyan a̱ma ndeh na̱n dehtenduh.
35 Cuahn che a chi chino me ne, nda̱
ihyan apóstol chahn na̱n Dihvo vo, ne
ra̱hn ye ri ye ihyan:
—Muhn ne, ya̱hn na̱n che metah duhva,
ne ma̱n ne, a chi chino.
36 Cuedechuh ne ihyan sih cua̱hn ya̱n
che nino, ca̱va che cua ye che cheh ye, te
muhn ne, metah deh che cheh ye.
37 Ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Nchuhn coca̱h ne, cheh ihyan sih.
—Tumerune ihyan chahn ihyan:
—Nahn o ciento tume denario che cua
nuhn pa̱n, cheh ihyan sih. ¿A nahn ne che
tihca̱ din nuhn ne?
38 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—¿Ta̱va pa̱n va yahn nchuhn? Cuahn ne
quendihchero ne.
Cuahn che ndihchero ihyan chahn ne,
ra̱hn ye ri ye ihyan:
—Va uhn pa̱n nduco o ya̱hca.
39 Dechuh Dihvo vo ihyan apóstol chahn
che ca̱hma ye nduco nducoya̱ca ihyan che
cuahte ye na̱n yune cue, coda̱ma ye a̱ma
a̱ma cua̱n nduco vih.
40 Tihca̱ dinahn ye, ne a̱ma o cua̱n ne,
chahte a̱ma ciento ye, ne ta̱ma te o cua̱n
ne, chahte o raco ndiche ye.
41 Tuhme cheta̱h Dihvo vo nduh che
uhn pa̱n chahn nduco o ya̱hca chahn. Cha
ya̱co na̱n ye na̱n ro, ne ca̱h ye nundihve
cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye pa̱n
chahn, ne ca̱h ye ihyan apóstol, ca̱va che
ca̱h ye, cheh nducoya̱ca ihyan chahn.
Namin ya̱hca chahn ne, ndeh Dihvo vo, ne
cheh nducoya̱ca ye.
42 Cheh ndah nducoya̱ca ihyan chahn
nde na̱n che chito ihyan.
43 Adive ne, nedin da̱ma ihyan apóstol
chahn nducuahn pa̱n che nga̱va, ne chi
ndichio cuahte. Namin nedin da̱ma ye che
nga̱va yahn ya̱hca chahn.
44 Va̱n nducoya̱ca ihyan che cheh ye ne,
nduco uhn mil ihyan cha̱hn.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye na̱n nune vine

45 Ndeta̱hno dechuh Dihvo vo Jesucristo
ihyan apóstol che conda̱ ye chete ba̱rco
me, chuh ye ta̱ma la̱do viche ca̱h, cua̱hn
na̱n ya̱n Betsaida. Tuhme ndedechuh ye
nducoya̱ca ihyan chena̱hn chahn.
46 Cuahn che ndedechuh ye ihyan
chahn ne, cuahn ye a̱ma tingüete ca̱va che
cova̱h ye.
47 Cuahn che chi man me ne, a nde
menda̱hn vine me cuahn ba̱rco me nduco
ihyan apóstol chahn. Dihvo vo ne, a
dema̱n ye quenan ye tingüete me.
48 Ndihchero ye che a̱ma chi cuno ihyan
chahn che rica̱hca ye ba̱rco me, te cua̱n
na̱n che rechi yuhne cuahn ye. Adive, ura
che a nino co dave ne, cuahn Dihvo vo,
rica ye na̱n vine me, nde a nahn chuhnan
ye ihyan chahn.

49 Cuahn che ndihchero ihyan chahn
che rica Dihvo vo nạn vine me ne, rạhco
ye te co vaco chihngạ cochi, nde tuno cah
ye che vạh ye.
50 Nducoyạca ihyan chahn ne,
ndihchero ye che cochi Dihvo vo nạn
nune, ate nducote hua nchanạn ye ihyan
ne, ạma dihya ye chi. Ndetạhno rạhn
Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua dihya nchuhn co, te a u che cochí.
Hua dehve rạhco ne.
51 Tuhme chendạ ye chete bạrco me nạn
che chenun ihyan chahn. Ndetạhno
chehuan yuhne me, ne ạma rahn ino
ihyan chahn.
52 Ạma rahn ino ye, te nducote cheche
chedave yahn ye ne, metah cuihno
conahn ye yahn vederihno che din Dihvo
vo nduco pạn chahn.

Ndạ Dihvo vo Jesucristo yạhn yahn Genesaret, ne din ye che ndoyahn ihyan cah

53 Cuahn che a chuh Dihvo vo nduco
ihyan apóstol chahn tạma lạdo viche cạh
ne, ndạ ye yạhn yahn Genesaret, ne
dechiche ihyan chahn bạrco me chihto
vine me.
54 Cuahn che a ndiquendạ Dihvo vo
chete bạrco me ne, ndetạhno nchanạn
ihyan yạn min ihyan.
55 Tuhme cuahn ihyan chahn rano ye
numachahte chihto yạn, ne canạn ye
retechecạn ye ihyan cah yahn ye nduco
yundo, regu ye ihyan cuạhn nạn che
quenun Dihvo vo.
56 Adecotino nạn che rendạ Dihvo vo,
andahre yạn cạhya mạn, andahre yạn
rahte mạn, andahre viyạta mạn, min
racondihte ihyan chahn ihyan cah yahn
ye chihto yune. Rica ihyan chahn che cạh
yune Dihvo vo cuaconahn tạh ihyan cah
chahn andahre chihto tino yahn ye.
Nducoyạca ihyan cah che chaconahn tạh
ye tino yahn ye ne, ndetạhno ndoyahn ye.

7

Nduhcạ che rahtendihco ihyan nunde

1 Sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che
dirun Moisés che chica se yạn Jerusalén
mạn ne, ndo dạma se nạn Dihvo vo.
2-5 Sạhn chahn nduco nducoyạca ihyan
nación yahn Israel chenạhn ne, riquendi
se costumbre che chihco ihyan ndico
yahn se che renạno se tạh se ura che cheh
se mạn, ura che rendạ se che rahn se
ndihve mạn. Rạhco se te nduco tihcạ ne,
redinahn se che rihquentiyon Dendiohs.
Namin renạno se vạso mạn, jạrro mạn,
dehtenduh chenạhn che retoh se mạn.
Ndihchero se che reh ihyan apóstol, ne
hua renạno ye tạh ye nduhcạ costumbre
yahn se, ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—¿Dehco che hua renạno ihyan apóstol
yahn ne tạh ye ura che reh ye nduhcạ che
chihco cạde ihyan ndico yuhn vo ne?
6 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—¡O nạn o chende nchuhn! Riquendạh
cuạco nduhcạ che dirun ihyan profeta
Isaías yahn ne tuhcạ:
Dendudo no che rạhn sạhn sih che
ritahno se Dendiohs,
te hua cuạco.
7 Nde hua cochihve che rendeva se
yavenạn Dendiohs, te ricuahn se
costumbre yahn mạn se, redin cạ se
che vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
8 Tihcạ redin nchuhn. Rihcomạn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne
riquendi ne costumbre yahn mạn ne.
Renạno ne jạrro mạn, vạso mạn, ạma
ndeh nạn ca dehtenduh che tihchan redin
ne.
9 ’¡Ạma vivo nchuhn che rạhco ne!
Riquendi ne costumbre yahn mạn ne, ne
rihcomạn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs.
10 Moisés ne, dirun ye tuhcạ: “Cuendeva
yavenạn chide mạn, yavenạn cheque
mạn.” Namin dirun ye: “Adecoduhno
ihyan che cạhva ye yahn chida ye o cạhva
ye yahn chaco ye ne, quenan cuma che
cạhno ihyan yạn ihyan.”
11 Ate ndotenan che quendi nchuhn
vederihquentiyon min ne, ricuahn ne
ihyan che cạhma ye co ye indihte yahn ye:
“Hua co conán nchuhn, te nducuahn che
va yáhn ne, a ndihco mendạ́hn che co
vedino nạn Dendiohs.”
12 Adecoduhno ihyan che cạhma ye
tihcạ ne, redin nchuhn fuerza ihyan che

dinahn ye, ne hua rahnecun ne che conan ye indihte yahn ye.
13 ¡Ąma ndeh nąn ca dehtenduh che tuhchan redin nchuhn! Rihcomąn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ne costumbre yahn mąn ne.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te ndiyu cąva dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye nunde

14 Nedin dąma Dihvo vo ihyan, ne rąhn ye:
—Cuihcovan ndah nchuhn cąva che conahn ne che cąhmá nduco ne:
15 Nducuahn che chihngą che riquendąh chete chedave yahn ihyan ne, a cąva chemin che chendihco ye nunde, ndiyu cąva dehtenduh che reh ye.
16 ¡Cuihcovan ndah ne cąva che conahn ne!
17 Cuahn che chica Dihvo vo min, ndondą ye vah ne, chica ihyan apóstol ihyan che cąh cuande ye ihyan deh conahn che nte ye me.
18 Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Namin nchuhn dąma ri ne nduco ihyan sih, te hua renahn ne. Nducuahn che reh ihyan ne, ndiyu cąva chemin che chendihco ye nunde,
19 te vącochendereh yahn ye rahn, ndiyu chete chedave yahn ye.
Tihcą chicuahn Dihvo vo che ndiyu cąva dehtenduh che reh ihyan che chendihco ye nunde.
20 Quendi ye, ne rąhn ye:
—Nducuahn che chihngą che rendedecadino ihyan mąn, che redin ye mąn ne, a cąva chemin che chendihco ye nunde.
21 Chete chedave yahn ihyan riquendąh che chihngą rendedecadino ye mąn, reduco ye mąn, rihno vih ye mąn,
22 rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevącо ye nduco ye mąn, nahn yahn ye dehtenduh yahn ihyan mąn, rihncheh ye mąn, duhtuno ihyan ye mąn, ndere ihyan ye mąn, ve ye mąn, yąde ye mąn, nine ye mąn.
23 Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, reconan chete chedave yahn ihyan, ne a cąva chemin che chendihco ye nunde.

Ąma tąhn tąma nación ne, chica te Dihvo vo Jesucristo che conan ye tąhn

24 Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye cuąhn yąhn yahn yąn Tiro mąn, Sidón mąn. Cuahn che ndą ye ne, ndąca ye ąma vah nąn che conan ye. Hua nahn ye che cadino ihyan che min quenan ye, ate a cąde no che checadino ihyan.
25 Min va ąma tąhn dihn che quenun vaco chihngą tąhn. Ndetąhno che checadino chaco te che ndą Dihvo vo ne, chahn te nąn quenan ye, ne chehntihya te nąn ye.
26 Tąhn min ne, ndiyu tąhn nación yahn Israel, te tąhn tąma nación. A min Sirofenicia yąn vąco te. Chica te Dihvo vo che ndetendąh ye vaco chihngą che quenun tąhn dihn yahn te.
27 Ate rąhn Dihvo vo ri ye tąhn:
—Ihyan yáhn ne, ąma rendotenan ye che conán ihyan. Ndete che conán di ne, anduhnecą ndete che cahneví pąn che reh checąhya, cąh, cheh yąhna.
28 Ndaconan te, ne rąhn te ri te ihyan:
—Dihvé, cuąco che rąhn ne. Ate yąhna ne, rahtenun te mąn mesa, ne rendąca dąche chende checąhya reh te.
29 Tuhme rąhn ye ri ye tąhn:
—Ndąhcą ndaconen. Co nahn. Vaco chihngą me ne, a ndiquendąh tąhn daye.
30 Conąhn te, ne cuahn che ntą te ndevącо te ne, ntąca te dąya te che quendite te nąn yundo. A ntiquendąh vaco chihngą me tąhn.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che nde chato se mąn, nde lihme se mąn

31 Chihno neve ro ne, ndąca Dihvo vo yąhn yahn Tiro, nchuh ye yąn Sidón mąn, te neve yąn cąhya che nino yąn Decápolis mąn, ne ntą ye nąn va vine yahn Galilea.
32 Min ndą ąma o ihyan, nda ye ąma sąhn che nde chato se mąn, nde lihme se mąn, ne chica ye Dihvo vo che nahn tąh ye sąhn, din ye che ndoyahn se.
33 Quenda Dihvo vo sąhn ąma lądo, ne terun ye ndutitąh ye iverevan se mąn, nahn tąh ye chihya se nduco nunedan ye mąn.

34 Chenihyon nạn ye cuạhn nạn ro, ne chenạhn ino ye che chi ndạche ye, ne rạhn ye:
—¡Efata! —che nahn cạhma: ¡Condah!
35 Ndetạhno chihnevan se mạn, ndiquendạh cạhn se mạn.
36 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che hua cạhma ihyan chahn tạcạ chi che ndoyahn sạhn min. Ate cuahn che rihquentiyon ye che hua cạhma ihyan ne, nde tahque racotuhn ca ihyan ndudo.
37 Ạma rahn ino nducoyạca ihyan, ne rạhn ye:
—¡Ạma ndạhcạ nducuahn che redin ihyan cuh! Nde ihyan che chato ye ne, redin ye che ri rihnevan ye, ne ihyan che lihme ye ne, redin ye che ri rente ye.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, cạh ye, cheh cun mil ihyan

1 Tạhn min ne, ạma yạhn ihyan ndidạma ye nạn Dihvo vo, ne ametah che cheh ye. Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol, ne rạhn ye ri ye ihyan:
2 —Renan vạhinó ihyan sih, te a ino ro che chenan ye nducó, ne mạn ne, ametah che cheh ye.
3 Ndete che ndedechúh ihyan che hua cheh ye ne, condave cuno ye cuạhn yune, te nạhn ye ne, yahn yạn vạco ye.
4 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Ate ¿deh cạh vo, cheh ye?, te muhn ne, metah dehva.
5 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿Tạva pạn va yahn nchuhn ne?
Ndahconan ye:
—Ndache pạn va yahn nuhn.
6 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyạca ihyan ndiyạhn. Chetạh ye nduh che ndache pạn chahn, ne cuahn che a necạh ye nundihve cuahn Dendiohs ne, ndeh ye. Tuhme cạh ye pạn me ihyan apóstol chahn cạva che cạh ye, cheh nducoyạca ihyan.
7 Namin va neve yạhca cạhya, ne ndaconan cạh Dihvo vo nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme dechuh ye ihyan apóstol chahn, cạva che cạh ye yạhca me, cheh nducoyạca ihyan chahn.
8 Cheh nducoyạca ye nde nạn che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dạma ihyan apóstol chahn nducuahn che ngạva, ne chito ndache cuahte.
9 Ihyan che cheh ye ne, ri tenduh cun mil ihyan. Tuhme ndedechuh Dihvo vo ihyan chahn,
10 ne chendạ ye chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih cuạhn yạhn yahn yạn Dalmanuta.

Sạhn fariseo ne, rica se che din Dihvo vo Jesucristo ạma vederihno, ndihchero se

11 Cuahn che ndạ ye min ne, ndạ neve sạhn fariseo, ne canạn rente se nduco Dihvo vo, retumarande se ihyan. Chica se che cạca ye Dendiohs che conahn ạma vederihno, ndihchero se.
12 Ạma chenạhn ino Dihvo vo che chi ndạche ye cạva se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, hua ndạhcạ che retumarande ye Dendiohs, rica ye ạma vederihno ndihchero ye. Cuạco rạhn rí nchuhn te Dendiohs ne, hua tumacạh ye yahn ye.
13 Tuhme chihcomạn ye sạhn chahn, ne ndondạ ye chete bạrco me, tuche ye tạma lạdo viche yahn vine me.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te ndudo che ricuahn sạhn fariseo ne, anduhnecạ yạ yahn pạn

14 Ihyan apóstol ne, chinạn ye, hua quenda ye deh che cheh ye. Atenạn ạma pạn nda ye.
15 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuihco nchuhn cudạdo. Hua tumacạh ne yahn yạ yahn sạhn fariseo mạn, yạ yahn Herodes mạn.
16 Tuhme canạn rente ihyan chahn nduco vih:
—Tihcạ rạhn ye, yahn che hua nda vo pạn.
17 Checadino Dihvo vo che tihcạ rente ihyan chahn. Ate nducote a rạhn ye yahn ndudo che ricuahn sạhn chahn ndiyu yahn pạn ne, chemin che chihya ye ihyan:
—¿Dehco che rạhn nchuhn yahn che hua nda ne pạn? ¿A hua retumacadino nchuhn? ¿Dehco che ạma cheche chedave yahn ne?

18 ¿A nduhnecạ ndete che hua ro nạn
ne? ¿A nduhnecạ ndete che hua rihnevan
ne? ¿A hua renecạhco ne?
19 Cuahn che chihcachéh uhn mil ihyan
nduco uhn pạn ne, ¿tạva cuahte pạn che
ngạva nedin dạma ne ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Ndichio cuahte nedin dạma nuhn.
20 Namin no tun cuahn che chihcachéh
cun mil ihyan nduco ndache pạn ne, ¿tạva
cuahte pạn che ngạva nedin dạma ne ne?
Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Ndache cuahte nedin dạma nuhn.
21 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Me ¿tạcạ che hua renahn ne?

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn ạma sạhn nạn ve

22 Ura che ndạ Dihvo vo nduco ihyan
apóstol yahn ye yạn Betsaida ne, ndạ ạma
o ihyan nạn ye, nda ye ạma sạhn nạn ve,
ne chica ye Dihvo vo che cuaconahn tạh
ye sạhn, din ye che ndoyahn se.
23 Tuhme chetạh ye tạh sạhn nạn ve me,
quenda ye sạhn cuạhn chihto yạn. Nahn
ye nunedan ye ndutinạn se, ne tumerune
ye sạhn ndete che a ro nạn se.
24 Sạhn min ne, ndihchero se cuạhn
chihto nạn se, ne rạhn se ri se ihyan:
—A ri ro nán ihyan che vatechica ye.
Ate nduhcạ che ro yạhn rahte, tihcạ ro ye.
25 Nahn tạh ye ndutinạn se tạma yune,
ne ndetạhno a chi ro nạn ndah se.
26 Tuhme ndedechuh ye sạhn cuạhn
ndevạco se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Hua conda yạn tih, nde hua cahme
nduco nde ạma ihyan sih tạcạ chi che
ndoyehn.

Pedro ne, rạhn ye te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse

27 Chihno min ne, quenda Dihvo vo
ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih
nạn yạn cạhya cuạhn chihto yạn Cesarea
de Filipo. Cuahn che chenun ye yune ne,
tumerune ye ihyan chahn:
—¿Duh u, rạhn ihyan ne?
28 Ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ạma o ihyan ne, rạhn ye te ndih ne,
Juạn Bautista. Tạma te o ye ne, rạhn ye te
ndih ne, Elías. Tạma te o ye ne, rạhn ye te
ndih ne, ạma cha ihyan profeta.
29 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:
—Me nchuhn, ¿deh rạhn ne yáhn ne?
Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—A ndih che a va cạde che chi ne
ndedevahn ne ihyan iyehnse.
30 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn
che hua cạhma ye chemin nduco nde ạma
ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te cạhno sạhn nunde ihyan

31 Tuhme cạh cuande Dihvo vo ihyan
apóstol yahn ye, ne rạhn ye:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va
che ạma chuhríhn. Intiyahn mạn,
chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley
che dirun Moisés mạn ne, co tạn se nducó,
ne cạhno se u. Ate cuihno ino ro ne, va che
ntuché vạn tenạhn.
32 Nduco chemin ne, cạh cuande ndah
Dihvo vo ihyan chahn nduhcạ che cuahno
co ye. Tuhme quenda Pedro ihyan ạma
lạdo, ne yạhve ye ihyan cạva che hua cạh
yune ye che tihcạ cuahno co ye.
33 Ate chaconan Dihvo vo ndihchero ye
ihyan apóstol chenạhn, ne chihya ye
Pedro:
—Di ne, ¡nduhcạ chundah, di! ¡Cuehn
ạma lạdo! ¡Hua din vahche yáhn!, te di ne,
ihyan iyehnse di, nde hua renehn che
nahn Dendiohs.
34 Ura min ne, cah Dihvo vo ihyan
apóstol mạn, ihyan che chenun nduco ye
mạn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Adecoduhno ihyan che nahn conduco
ye u ne, va che cạhcomạn ye vedeyeno
yahn mạn ye. Hua co che dendudo no
conduco ye u, te va che cạhco mendạhn ye
ihyan cạva che conduco ye u, andahre
conahn yạh ye nạn ạma cruz cạvá.
35 Tihcạ, te adecoduno ihyan che hua
nahn cạhco mendạhn ye ihyan cạva che
conduco ye u ne, va che conda ye. Me
adecoduhno ihyan che conduco ye u
numacuahn chedave yahn ye ne, hua
dehve din yahn andahre cạhno sạhn
nunde ihyan yahn che ritahno ye u mạn,
ndudo ndah yáhn mạn, te ndevahn ye.

36 Andahre nedin dạma ihyan
nducuahn vedecuihca che va iyehnse, ate
¿dehra cochihve yahn ye ndete che va che
conda ye?,
37 te hua cochihve vedecuihca nạn
Dendiohs cạva che ndevahn ihyan.
38 Tihcạ, te adecoduhno ihyan che co
cuihnạn ye cạva u mạn, cạva ndudo yáhn
mạn, nạn ihyan nunde che rahcotạhn ye
yahn Dendiohs ne, namin u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, co cuihnán cạva ye
ro che numacuahn vederihquentiyon
yahn Chidá ndá nduco ángel ndah.

9

1 Quendi Dihvo vo rạhn ye nduco ihyan
chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ạma o ihyan
che chenun ye muhn nduco vo ne, vate ca
ye iyehnse ndạ ro che numacuahn
vedeyudo conahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyạhn ye

2 Chihno ạn ro me ne, quenda Dihvo vo
Pedro mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, cuahn
ye nduco vih ạma tingüete. Min ndo
diyạhn ye nạn ihyan chahn.
3 Tino yahn ye ne, ạma ndo cua nduhcạ
ihve, nde tuno diyạhn ro. Nde ạma ihyan
renạn che vate ye muhn iyehnse cuh ne,
hua co din ye che tihcạ ndo cua.
4 A denạn chihnde ro Elías nduco
Moisés, ne ndihchero ihyan chahn che
rente ye nduco Dihvo vo.
5 Tuhme rạhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Ihyan ricuahn yáhn, ạma ndạhcạ che
chenan vo muhn. Dendah nuhn ino vache
vah. Ạma nạn che cuhnde ne, tạma nạn
che cuhnde Moisés, ne tạma nạn che
cuhnde Elías.
6 Tihcạ rạhn ye, te ạma dihya ihyan
chahn chi, nde hua rentạquino ye deh che
cạhma ye.
7 Ura min chiya ạma man, quendihco
nạn che chenun ihyan chahn. Vạn man
me ne, chenun ạma ndudo che rạhn
tuhcạ:
—Sạhnguh che Dạyá. Yahinó sạhn. Che
cạhma se ne, chemin che codinahn
nchuhn.
8 A denạn cuahn che ndihchero ihyan
chahn ne, ametah duhva. A demạn Dihvo
vo nti ye.
9 Ura che cuenchan ihyan chahn cuete
me ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Hua cạhma nchuhn nduco nde ạma
ihyan yahn vederihno che ndihchero ne
nde ndạ ro che u che rinducó nducoyạca
ihyan ntuché vạn tenạhn.
10 Dinahn ihyan chahn che rạhn Dihvo
vo, chahtenun ino ye vederihno min, ne
retumerune vih ye:
—¿Dehra conahn ndudo che tihcạ rạhn
ye che ntuche ye vạn tenạhn ne?
11 Numanahn che chenun yune ca ye ne,
tumerune ye Dihvo vo:
—¿Deh cuande che rạhn sạhn devano
ley che dirun Moisés che Elías va che chi
ye menạn ne?
12 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cuạco te va che chi Elías menạn, ne
ndạhco cạde ye nducuahn. Ate, ¿a renahn
ne nduhcạ che ndirun yáhn nạn Ndudo
yahn Dendiohs?, te a ndirun te u che
rinducó nducoyạca ihyan ne, va che
chuhríhn mạn, va che ndạhchenan ihyan
u mạn.
13 Ate ráhn rí nchuhn te a ndạ Elías, ne
din tạn ihyan nduco ye nduhcạ che a
ndirun yahn ye nạn Ndudo yahn
Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh ye vaco chihngạ che quenun ạma sạhn dihn

14 Cuahn che ntạ Dihvo vo nạn che
chenun ihyan apóstol chenạhn ne,
ndihchero ye che ạma ndito ihyan. Sạhn
devano ley che dirun Moisés ne,
rahteruhn chende se nduco ihyan apóstol.
15 Ndetạhno che ndihchero ihyan che
chenun ye min Dihvo vo ne, cuahn ino
nducoyạca ye, ne aderano ye chahn ye
necạh ye Dendiohs ihyan.
16 Tumerune Dihvo vo ihyan apóstol
chahn:
—¿Deh cuande che rahteruhn chende
sạhn sih nduco nchuhn ne?
17 Tuhme chendạ mendạhn ạma ihyan
che quenun ye vạn ihyan chahn, ne rạhn
ye ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn yáhn, hua te u ne, ndá
ndevah, te rạhcó te muhn quenun ne. Ndá

sạhn dạyá che quenun ạma vaco chihngạ sạhn, nedin che ndi lihme se.
18 Adecotino che rinuhn yahn se ne,
redin vaco chihngạ me che rendava se.
Riche yan chende se mạn, reh dihyon se
mạn, ri cheche se mạn. U ne, chicá ihyan
apóstol yahn ne che ndetendạh ye vaco
chihngạ me sạhn, ate hua chi ndetendạh
ye.
19 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—¡Ạma rendededecadinó cạva nchuhn!
¿Dehco che hua ritahno ne? ¿Ticuạhn
cạhcomạn ne vedenine yahn ne, co ne
ihyan? Cuahn ne nguan ne sạhn.
20 Tuhme chehua ihyan chahn sạhn
dihn me, ne cuahn che checadino vaco
chihngạ me che a ihyan min che Dihvo vo
Jesucristo ne, din che nuhn yahn sạhn
dihn me, ne chendava se. Racondihte
yạhn se mạn, riche yan chende se mạn.
21 Tumerune Dihvo vo chida se:
—¿A rạhn che tihcạ ri yahn se ne?
Ndahconan chida se, ne rạhn ye:
—Nde ro che lihn se.
22 Ạma ndeh yune redin vaco chihngạ
me che rendạhnun se vạcoyạhn mạn, vạn
nune mạn, che nahn cạhno sạhn. Ate
ndete che co ndetendạh ne vaco chihngạ
me sạhn ne, conan vạhino ne nuhn,
cuinan ne nuhn.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye chida sạhn dihn
me:
—Ndete che ritehne ne, adecodehno che
caque ne, conahn.
24 Ndetạhno rạhn chida sạhn dihn me
numa dito ye:
—Ritahnó. Ate cuenan ne u cạva che
tahque ndah cotahnó.
25 Ndihchero Dihvo vo che ạma ridạma
ihyan, ne numacuahn vedeyudo
chihquentiyon ye vaco chihngạ me, ne
rạhn ye:
—Vaco chihngạ che redin che nde lihme
nde chato sạhn dihn tih, rihquentiyón di
che ndiquendah, cạhcoman sạhn. Ametah
ndaconen conda sạhn.
26 Tuhme cah vaco chihngạ me, din che
ạma chih dihca sạhn dihn me,
ndiquendạh sạhn. Chih tạhn sạhn dihn
me, quendite dihn se, ne ạma yạhn ihyan
rạhn ye che a chih se.
27 Ate chetạh Dihvo vo tạh se,
ndedecuan ye sạhn, ne chandi se.
28 Chihno min ne, conạhn Dihvo vo, ne
cuahn che a ndondạ ye vah ne, tumerune
ihyan apóstol chahn ihyan devavih, ne
rạhn ye:
—¿Deh cuande che hua chi ndetendạh
nuhn vaco chihngạ me ne?
29 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cạva che ndetendạh vo vaco chihngạ
chemin chan ne, nahn che covạh vo mạn,
cuahte vo yạhte mạn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo tạma yune te va che cạhno se ihyan

30 Chihno min ne, chica ihyan chahn
min cuahn ye. Chuh ye estạdo yahn
Galilea, ate hua nahn Dihvo vo che cadino
nde ạma ihyan,
31 te ricuahn ye ihyan apóstol yahn ye.
Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne,
din se preso u, ne cạhno se u. Ate cuihno
ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.
32 Hua chenahn ihyan chahn ndudo che
tihcạ rạhn Dihvo vo, ne vạhino ye
tumerune ye ihyan deh conahn.

Nahn codevano ihyan apóstol cha ye che tahque conạn ye

33 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn
Capernaum ne, ndondạ ye vah. Tuhme
tumerune Dihvo vo ihyan apóstol chahn,
ne rạhn ye:
—¿Deh che ạma rente nchuhn yune ura
che cochi vo ne?
34 Ate hua ndahconan ihyan chahn
yahn ye, te rente ye nduco vih cha ye che
tahque conạn ye.
35 Tuhme chihnde Dihvo vo, ne cah ye
nduh che ndichio ihyan chahn nạn ye, ne
rạhn ye:
—Adecoduhno nchuhn che nahn conạn
ne ne, va che ndạhco ndiya mạn ne
nchuhn, co ne anduhnecạ decạhya yahn
combiero yahn ne.
36 Tuhme cah ye ạma lihn, chihno ye
mendạhn. Chetạh ye lihn me quenuhn ye,
ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
37 —Adecoduhno ihyan che
renevahnecun ye ihyan yáhn che necun
ye nduhcạ checạhya che tuhchan ne, a u

renevahnecun ye. Me ihyan che
renevahnecun ye u ne, Ihyan che dechuh
ye u renevahnecun ye.

Ihyan che hua tạn ye nduco vo ne, rinan ye uvo

38 Chihno min ne, rạhn Juạn ri ye Dihvo
vo:
—Ihyan Ricuahn yáhn, ndihchero nuhn
ạma ihyan che rentiyon yạn ye ndih, ne
nduco tihcạ rendetendạh ye vaco
chihngạ. Ate hua cạh yune nuhn che
quendi ye, te hua nduco ye uvo.
39 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Hua cạhca tạn nchuhn che tihcạ redin
ye, te nde ạma ihyan che redin ye
vederihno nduco vederihquentiyon yáhn,
hua chihngạ rạhn ye yáhn.
40 Tihcạ, te ihyan che hua tạn ye nduco
vo ne, rinan ye uvo.
41 Adecoduhno ihyan che te ye andahre
ạma vạso nune, cuh ne yahn che rinduco
ne u ne, cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndạhco
menun Dendiohs yahn ye.

Cạhnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

42 'Adecoduhno ihyan che tihyon yune
ye ạma ihyan yáhn che necun ye nduhcạ
checạhya che tuhchan che condihco ye
nunde ne, tahque ndạhcạ cạva ihyan min
che dechiche ihyan ạma tu yudo chahte
dạndo ye, cuạcondạhnun ye ihyan vạn
nuniyạhn.
43 'Ndete che rendạ yahn ne che
cuahtendihco ne nunde, ne nduco tạh ne
va che dinahn ne ne, tahque ndah che din
ne cuande anduhnecạ ndete che a chihca
yạn ne tạh ne, te tahque ndạhcạ yahn ne
che cuahtenan ne vahchetero andahre
yuhche tạh ne, yudomin ca che numa ne
cuahtenun ne vạn ruchiyạhn che riche
cuahn dạma.
44 Min ne, hua rintoh cuahno yạhn, nde
hua rih ndạh che reh te ihyan.
45 Ndete che rendạ yahn ne che
cuahtendihco ne nunde, ne nduco cạh ne
va che dinahn ne ne, tahque ndah che din
ne cuande anduhnecạ ndete che a chihca
yạn ne cạh ne, te tahque ndạhcạ yahn ne
che cuahtenan ne vahchetero andahre
yuhche cạh ne, yudomin ca che numa ne
cuahtenun ne vạn ruchiyạhn che riche
cuahn dạma.
46 Min ne, hua rintoh cuahno yạhn, nde
hua rih ndạh che reh te ihyan.
47 Ndete che ndutinạn ne ndi che va che
cuahtendihco ne nunde ne, codin ne
cuande anduhnecạ ndete che a tico ne, te
tahque ndạhcạ yahn ne che cuahtenan ne
vahchetero andahre metah ndutinạn ne,
yudomin ca che numa ne cuahtenun ne
vạn ruchiyạhn
48 nạn che hua rintoh cuahno yạhn, nde
hua rih ndạh che reh te ihyan.
49 'Nducoyạca ihyan che ritahno ye u ne,
va che chuhrihn ye cạva che quendạh
ndah ye, ne ndeva Dendiohs ihyan.
Nducuahn vedino che recạh ihyan
Dendiohs ne, richihve ndete che dave
chedave yahn ye.
50 Ima ne ndah, ate ndete che necạn
dine yahn ne, ametah cochihve. A namin
nchuhn, te nahn che runecạde ne mạn,
nahn che ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih
mạn.

10

Ndihco cạde Dendiohs che hua tehche vih ihyan che nihnevạco ye

1 Chica Dihvo vo yạn Capernaum, ne
cuahn ye cuạhn estạdo yahn Judea, yạhn
viche lạdo cạh yahn ico Jordán, ne
ndaconan ndo dạma ạma yạhn ihyan nạn
ye. Ricuahn ye ihyan chahn nduhcạ che
redin ye ro ro.
2 Ạma ro min ne, ndạ ạma o sạhn
fariseo, cạva che tumarande se Dihvo vo.
Tumerune se ihyan ndete che
ndihquentiyon Dendiohs che co tehche
ihyan ndạhta yahn ye.
3 Ndahconan ye yahn se, ne tumerune
ye sạhn:
—¿Deh rihquentiyon ley che dirun
Moisés ne?
4 Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan:
—Nạn ley che dirun Moisés ne, ndirun
che nduco che dendah ihyan ạma acta ne,
co tehche ye ndạhta yahn ye.
5 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Tihcạ dirun ye yahn che duhtuno
ihyan nchuhn.

6 Ate cuahn che dendah Dendiohs
iyehnse ne, dendah ye chạhn mạn, ndạhta
mạn,
7 ne chihquentiyon ye che va che
cạhcomạn ihyan chida ye mạn, chaco ye
mạn, cạva che conan cuma ye ndạhta
yahn ye.
8 Nduco tihcạ ne, conan cuma vih ye
anduhnecạ ndete che ạma no ye.
9 Chemin che cuahn che cahnevạco
ihyan ne, anduhnecạ ndete che din dạma
Dendiohs ihyan, ne ndihquentiyon ye che
hua tehche vih ye.
10 Cuahn che a ndondạ Dihvo vo vah ne,
tumerune ihyan apóstol deh conahn che
rạhn ye me.
11 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Adecoduhno ihyan che tehche ye
ndạhta yahn ye, ne cahnevạco tun ye
nduco tạma ndạhta ne, din duche yahn ye
che nihnevạco ye.
12 Adecoduhno ihyan ndạhta che tehche
ye inchạhn ye, ne cahnevạco tun ye nduco
tạma chạhn ne, namin din duche yahn ye
che nihnevạco ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye Dendiohs che din yahino ye checạhya

13 Ạma yune ne, ndạ ihyan, nda ye
checạhya yahn ye nạn Dihvo vo cạva che
nahn tạh ye, ne cạca ye Dendiohs cạva.
Ate ihyan apóstol ne, rạhva ye nduco
ihyan chahn.
14 Ndihchero Dihvo vo che tihcạ redin
ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye,
ne rạhn ye:
—Cạh yune nchuhn che chi checạhya
nán. Hua cạhdenun ne, te atenạn ihyan
che necun ye nduhcạ checạhya chuhn, co
nevahnecun ye che cạhcantiyon Dendiohs
ihyan.
15 Cuạco ráhn rí nchuhn te adecoduhno
ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon
Dendiohs nduhcạ che redinahn ạma lihn
ne, ihyan min ne, hua co conan ye nạn che
rihquentiyon Dendiohs.
16 Tuhme chetạh Dihvo vo checạhya
chahn, quenuhn ye. Nahn tạh ye, ne chica
ye Dendiohs cạva.

Ạma sạhn cuihca che hua chinduco se Dihvo vo Jesucristo

17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo
cuahn ye ne, ndạ ạma se rano se.
Chehntihya se nạn ye, ne tumerune se
ihyan:
—Ihyan Ricuahn ndah, ¿deh va che dín
cạva che conán vahchetero numacuahn
ro ne?
18 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che rahn che ndah u ne?
Metah nde ạma ihyan che ndah ye.
Atenạn Dendiohs, ihyan min che ndah ye.
19 A devene vederihquentiyon yahn ye:
“Hua din duche yehn che nihnevaque.
Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua cahme
ndudo cuahnde. Hua cahncheh ihyan.
Cuendeva yavenạn chide mạn, yavenạn
cheque mạn.”
20 Rạhn se ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, nde ro che lihn u ne,
redináhn nducuahn vederihquentiyon
min.
21 Tuhme ndihchero Dihvo vo sạhn
numacuahn vedeyahino, ne rạhn ye:
—Va tạma nạn che va che din. Cuehn
condihcue nducuahn che va yehn, ne
cuinen ihyan chevạh cạva che conen
vahchetero numacuahn ro. Tuhme cochi
condoque u, andahre nahn yạhn ihyan di
nạn ạma cruz.
22 Ate ạma chi rạn se che tihcạ rạhn ye,
yahn che ạma cuihca se. Tahque ndah se
ne, ca se yune yahn se conạhn se.
23 Tuhme chaconan Dihvo vo ndihchero
ye ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye:
—¡Ạma vạhche cạva ihyan che
nevahnecun ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs!
24 Chahn ino ihyan apóstol chahn che
tihcạ rạhn Dihvo vo. Ate ndaconan rạhn
tun ye:
—Dạyá, ¡ạma vạhche cạva ihyan che
yahino ye vedecuihca cạva che
nevahnecun ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs!
25 Nde hua co nevahnecun ye.
26 Ate nde tahque cuahn ino ihyan
chahn che tihcạ rạhn Dihvo vo, ne rạhn ye
vạn mạn ye nduco vih:
—Ndete che tihcạ ne, nde ạma ihyan
hua co ndevahn ye.
27 Ndihchero ye ihyan chahn, ne rạhn
ye:

—Che lạdo yahn ihyan ne, hua co. Ate che lạdo yahn Dendiohs ne, co, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.
28 Tuhme tumerune Pedro:
—¿Tạcạ co yahn nuhn tuhme ne? Chihcomạn nuhn nducuahn yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te vate ihyan che a chihcomạn ye dehtenduh yahn ye cạva u nduco ndudo ndah yahn Dendiohs. A chihcomạn ye vạco ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, chida ye mạn, chaco ye mạn, ihyan ndạhta yahn ye mạn, dạya ye mạn, yạhn yahn ye mạn.
30 Mạn ro cuh ne, ntạca ihyan chahn ạma ciento queri ạma che chihcomạn ye. Andahre che vạco ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, chaco ye mạn, dạya ye mạn, yạhn yahn ye mạn. Rechuhrihn ye, ate adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.
31 Ate ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan ne, ạma yạhn ihyan che rivahn che quendạh ndah ye ne, hua quendạh ndah ye, ne ihyan che nde hua ro che quendạh ndah ye ne, quendạh ndah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye tạma yune te va che cạhno se ihyan

32 Quendi Dihvo vo cuahn ye yạn Jerusalén, ne ndạhnạn ye yahn ihyan apóstol yahn ye. Namin cuahn ạma yạhn ihyan cuạhn vedạme ye. Ihyan apóstol ne, ạma cuahn ino ye che cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén nạn che cạhnda yahn ye, ne ihyan chenạhn ne, ạma vạhino ye. Tuhme quenda Dihvo ihyan apóstol chahn ạma lạdo, ne cạh cuande ye ihyan nducuahn che va che cuahno co ye.
33 Rạhn ye:
—Condihche nchuhn. Uvo ne, a chenun yuno vo cuahn vo yạn Jerusalén. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, necạh sạhn nunde u tạh chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn. Sạhn chahn ne, cạhco cạde se che cạhno se u, ne ndạco se u tạh sạhn tạma nación
34 che din duche yahn se u mạn, cạhnan dan se u mạn, cuahn se u mạn, nde cạhno se u mạn. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.

Jacobo nduco Juạn ne, rica ye nạn che cuahte ye

35 Tuhme ndạ nduh che o dạya Zebedeo, Jacobo nduco Juạn, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, rica nuhn ạma favor ndih.
36 Tumerune Dihvo vo:
—¿Deh nahn nchuhn ne?
37 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuahn che cuhnde ne cạhcantiyon ne ne, te yune ne che cuhnde ạma cha nuhn lạdo tạh cuạco ne, ne tạma cha nuhn ne, lạdo tạh cueh ne.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Nde hua devano nchuhn deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhcạ che va che chuhríhn ne? ¿A cocha ne che cạhno se nchuhn nduhcạ che va che cạhno se u ne?
39 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Tạca hua. Cocha nuhn.
Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco te chuhrihn nchuhn nduhcạ che chuhríhn. Namin cạhno se nchuhn nduhcạ che cạhno se u.
40 Ate che cuahte ihyan lạdo tạh cuạcó mạn, lạdo tạh cuéh mạn ne, ndiyu u che cạhcantiyón, te Dendiohs che cạhcantiyon ye.
41 Checadino ihyan apóstol chenạhn chahn, ne chi tạn ye nduco Jacobo mạn, Juạn mạn.
42 Ate nedin dạma Dihvo vo nducoyạca ihyan chahn nạn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan che rihquentiyon ye nducuahn nación ne, ạma yudo rihquentiyon ye, ne sạhn che rinan se ihyan ne, rendinun rendinạhno se ihyan yahn ye.
43-44 Ate hua co tihcạ vạn nchuhn. Tahque ndah ne, duh ihyan che nahn conạn ye vạn nchuhn ne, co ye nduhcạ ạma sạhn decạhya yahn ne.
45 Tihcạ, te nde u che rinducó nducoyạca ihyan ne, hua ndạ́ cạva che dín decạhya yáhn ihyan. Tahque ndah ne, cạva che conan mán ihyan, nde cạhco

mendą́hn u, cóh, cą̣va che ndedeváhn ą̣ma yą̣hn ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nąn Bartimeo

46 Ndą̣ Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye yąn Jericó. Cuahn che ndą̣ca ye min ne, ą̣ma yą̣hn ihyan nduco ye ihyan. Chihto yune ne, va ą̣ma są̣hn nąn ve che duche se Bartimeo, dą̣ya Timeo. Min va se rica se che din ihyan vedevą̣hino nduco se.
47 Cuahn che chihnevan se che a cochi nino Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihta ye yąn Nazaret ne, canąn rica se favor ihyan, ne rą̣hn se numa dito se:
—Jesús, Dą̣ya David, ¡cuenan vą̣hino ne u!
48 Ą̣ma yą̣hn ihyan rą̣hn ye ri ye są̣hn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nąn ca se rą̣hn se:
—Dą̣ya David, ¡cuenan vą̣hino ne u!
49 Chan Dihvo vo, ne rą̣hn ye:
—Cuahn nchuhn chehua ne są̣hn.
Chahn ihyan, ne rą̣hn ye nduco se:
—Dehve raque. Cuenecuen, te rah ye di.
50 Tuhme chi se ą̣ma lą̣do tino che rendiche se, ne necuan se aderano se cuahn se nąn Dihvo vo.
51 Tumerune ye są̣hn:
—¿Deh nehn che dín ndoque ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, náhn che din ne che co ro nán.
52 Tuhme rą̣hn ye ri ye są̣hn:
—Co nahn. Nducote chitehne ne, a ndoyehn.
Ndetą̣hno chi ro nąn se, ne cuahn se nduco Dihvo vo cuą̣hn nąn che cuahn ye.

11

Dihvo vo Jesucristo ne, ndą̣ ye yąn Jerusalén

1 Cuahn che cuahn nino Dihvo vo yąn Jerusalén, chihto yąn Betfagé nduco yąn Betania nąn Cuete Olivo ne, tahve ye o ihyan apóstol yahn ye,
2 ne rą̣hn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn yąn lihn cą̣h. Min nąn che condą̣ ne ne, ntą̣ca ne ą̣ma burro lihn che nchiche te, che nde ą̣ma ihyan ametah condudo ye ite. Cuentą̣hte ne ite, quenda ne ite muhn.
3 Ndete che va duh che tumerune nchuhn: "¿Dehco che tihcą̣ redin nchuhn ne?", cuendahconan ne yahn ye: "Hua te Dihve nuhn ne, nahn ye ite. Ate ndetą̣hno ndedechuh ye ite."
4 Cuahn ihyan chahn, ne ntą̣ca ye burro me. Nchiche te chihto yune, nino ą̣ma chendevah, ne ntą̣hte ye ite.
5 Min vatendi ą̣ma o se, ne rą̣hn se ri se ihyan chahn:
—¿Deh din nchuhn burro tih, rentą̣hte ne ite ne?
6 Ndahconan ye yahn se nduhcą̣ che cą̣h cuande Dihvo vo ihyan, ne cą̣h yune se che conąhn ye.
7 Quenda ihyan chahn burro me nąn Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dą̣me te, ne quendudo Dihvo vo ite.
8 Ą̣ma yą̣hn ihyan ntą̣h ye tino yahn ye, chehntą̣ve ye yune nąn che chuh Dihvo vo. Ihyan chenąhn ne, chihca ye yą̣ta cue, ne chehntą̣ve ye numa yune.
9 Nducoyą̣ca ihyan, ihyan che ndą̣hnąn ye mą̣n, ihyan che chenan ive ye mą̣n ne, ą̣ma rah yeno ye, ne rą̣hn ye:
—¡Ndeva vo yavenąn Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che dechuh ye ihyan!
10 ¡Ą̣ma ndah ro yuhn vo, te cochi ye quenan cuma ye vederihquentiyon yahn ihyan ndico yuhn vo David! ¡Ndeva vo yavenąn Dendiohs che va ye vahchetero!
11 Cuahn che ndą̣ Dihvo vo yąn Jerusalén ne, chendą̣ ye chete yą̣co chahte, ndihchero ye nducuahn che va min. Nducote a chi chino ne, ndaconan ye yąn Betania nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ą̣ma yą̣hn higo

12 Tą̣ma ro me ura che chica Dihvo vo yąn Betania ne, chi cuico ye.
13 Chinąn ye ą̣ma yą̣hn higo che chenan yą̣ta yahn, ne cuahn ye ndihchero ye ndete che chenan ndute yahn. Ate demąn yą̣ta yahn chenan. Ametah ndute yahn, te hua ro yahn.
14 Tuhme din dine ye yą̣hn higo me, ne rą̣hn ye:

—Ametah ndaconan co ndute yehn, cheh ihyan.

Chihnevan ihyan apóstol che tihcạ rạhn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh vah ye ihyan che rendihcue ye chete yạco

15 Ndạ ihyan chahn yạn Jerusalén, ne cuahn che chendạ Dihvo vo chete yạco ne, ndetendạh vah ye ihyan che rendihcue ye mạn, ihyan che ra ye mạn, chenun ye chete yạco me. Chi muhn chi min ye mesa yahn sạhn che rendevahcorun se tume mạn, silla yahn sạhn che rendihcue se icui mạn,
16 ne ametah cạh yune ye che chendạ nde ạma ihyan chete yạco me che nda ye dehtenduh.
17 Rạhn ye ri ye ihyan che chenun ye min:

—A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Yạco yáhn ne, cạva che covạh ihyan nducuahn nación.” Ate nchuhn ne, nedin ne anduhnecạ vah nạn che rendo dạma sạhn duco.
18 Chihnevan chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne rinuhn ino se tạcạ din se che cạhno se Dihvo vo, te vạh se ihyan yạn yahn che nducoyạca ye rihcovan ye che ricuahn Dihvo vo.
19 Cuahn che chi man me ne, ndạca Dihvo vo min, conạhn ye.

Tih yạhn higo me

20 Chi dave tạma ro me, ura che a chenun yune ye ne, ndihchero ye che a nihno ntih yạhn higo me.
21 Tuhme necạhco Pedro, ne rạhn ye ri ye Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, condihche ne yạhn higo che din dine ne me ne, a ntih.
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nahn che cotahno nchuhn Dendiohs.
23 Cuạco ráhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che cạhma ye co ye ico cạh che cạhn condạhnun vạn nuniyạhn, ndete che hua o ndedecadino ye mạn, cotahno ye che conahn nduhcạ che rạhn ye mạn ne, va che conahn.
24 Chemin che ráhn rí nchuhn te nducuahn che cạca ne ura che covạh ne ne, cuihco ne chedave yahn ne Dendiohs, ne dinahn ye.
25-26 Cuahn che covạh nchuhn, ndete che vate ihyan che nedin tạn ye nduco ne ne, cuenchahco ne yahn ye, cạva che Chida ne che va ye vahchetero ne, nchahco ye nunde yahn ne. Ate ndete che hua nchahco nchuhn yahn ihyan ne, Dendiohs hua nchahco ye yahn ne.

Sạhn ndinạn ne, nahn cadino se duh cạh vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

27 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn Jerusalén ne, cuahn Dihvo vo yạco. Ura che quenun ye min ne, chahn ndạ chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn,
28 ne tumerune se ihyan:

¿Deh vederihquentiyon quenan come ne? ¿Duh chihquentiyon di che tihcạ redin ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn chahn:

Namin u ne, va ạma nạn che tumeruné nchuhn. Cuendahconan ne yáhn, tuhme có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihcạ redín:
30 ¿A Dendiohs dechuh ye Juạn che chehdenune ye ihyan, o che nahn mạn ye ne? Cuendahconan nchuhn yáhn.
31 Tuhme canạn rente se vạn mạn se nduco vih:

Ndete che cạhmo vo che Dendiohs dechuh ye Juạn ne, cạhma se co se uvo: “¿Dehco che hua chitahno nchuhn tuhme ne?”
32 Ate, ¿a cạhmo vo che ndiyu Dendiohs dechuh ye ihyan ne?

Hua chihquino se rạhn se tihcạ, te vạh se ihyan yạn yahn che nducoyạca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye Juạn.
33 Chemin che rạhn se ri se Dihvo vo:

—Hua devano nuhn.

Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:

—Namin u ne, hua có nchuhn deh vederihquentiyon quenan cumá che tihcạ redín.

12

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

1 Quendi Dihvo vo, ne nte ye ạma
ejemplo, chihnevan sạhn chahn. Rạhn ye:
—Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva
nạn yạhn yahn ye, ne dendah ye chan
yahn mạn, dendah ye ạma tanque nạn
che cuhno ye nune yahn uva me mạn,
chahto ye ạma chete yạco cạva che din ye
cudạdo chendạta me mạn.
'Ndạco ye ntiyon me tạh ạma o sạhn che
din se ntiyon nduco cạva che necahn
mạhn se nduco ye. Tuhme chica ye min,
cuahn yahn ye.
2 Cuahn che a rine ndute me ne, dechuh
ye ạma sạhn decạhya yahn ye cạva che
cạca se sạhn chahn mạhn va che va che co
yahn ye.
3 Ate chetạh sạhn chahn sạhn, chahn se
sạhn, ne ndedechuh se sạhn diya tạh se.
4 Dechuh ye tạma se, ate chihya sạhn
chahn sạhn, cạh se tu sạhn, nuhn yah se
tin se.
5 Dechuh ye tạma se, ne chihno sạhn
chahn sạhn. Adive ne, yạhn se dechuh ye.
Ạma o se ne, chahn sạhn chahn sạhn, ne
tạma te o se ne, chihno sạhn chahn sạhn.
6 'Chihno min ne, ametah duhva che
dechuh ye, atenạn ạma sạhn dạya ye che
ạma yahino ye sạhn. Dechuh ye sạhn,
rạhco ye che nevahnecun sạhn chahn
sạhn.
7 Ate cuahn che ndạ se min ne, rạhn
sạhn chahn vạn mạn se nduco vih: "Sạhn
tih che nuhnde tạh se ntiyon cuh. Cạhno
vo sạhn, ne co yuhn vo."
8 Tuhme chetạh sạhn chahn sạhn,
chihno se sạhn, ne chacondạh se sạhn
cuạhn chihto me.
9 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
ndinạn chahn:
—A devano nchuhn te ihyan che dihve
ntiyon me ne, hua nchahco ye yahn sạhn
chahn. Ndạ ye ne, decuihno ye sạhn, ne
cạh ye yạhn me tạma te o se, din se ntiyon
nduco.
10 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn chahn:
—A ndero ndi che hua renahn nchuhn
Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhcạ:
Tu che chacondạh sạhn vicherahto ne,
chemin che nde tahque chichihve.
11 Dihvo vo Dendiohs chihquentiyon ye
chemin, ne ạma ndạhcạ che tihcạ
din ye.
12 Chenahn sạhn chahn che a yahn se
che nte Dihvo vo ejemplo me, ne nahn din
se preso ihyan. Ate hua chihquino se, te
vạh se ihyan yạn. Tahque ndah
chihcomạn se ihyan, conạhn se.

Sạhn fariseo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn tume cạde iyo

13 Adive dechuh chidocuyạn ndinạn
chahn ạma o sạhn fariseo nduco ạma o
sạhn partido yahn Herodes cạva che
tumarande se Dihvo vo, ne cạca nunde se
yahn ye.
14 Ndạ sạhn chahn nạn ye, ne rạhn se ri
se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, devano nuhn che ndih
ne, cuạco rạhn ne, te dạma no rendihche
ne nducoyạca ihyan mạn, numa cuạco
ricuahn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs mạn. Cạhma ne co ne nuhn: ¿A
rihquentiyon Dendiohs che nedihvo vo
tume cạde iyo yahn César, o hua ne?
15 Devano Dihvo vo te o nạn o chende
sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che retumarande nchuhn u
ne? Te ne ạma tume, ndihcheró.
16 Cạh se ạma tume, ndihchero ye.
Tuhme tumerune ye sạhn:
—¿Duh ihyan yavenạn ye che quenan
nạn tume cuh mạn, duh ihyan che quenan
che duche ye mạn ne?
Ndahconan se, ne rạhn se ri se ihyan.
—Yahn César.
17 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cha che rihquentiyon César ne,
codinahn nchuhn. Cha che rihquentiyon
Dendiohs ne, namin codinahn ne.
Ạma cuahn ino sạhn chahn yahn ndudo
che tihcạ ndahconan ye.

Sạhn saduceo ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn che ntuche tenạhn

18 Sạhn saduceo ne, hua ritahno se che
va che ntuche tenạhn. Ạma yune ne, ndạ
ạma o se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se
ihyan:
19 —Ihyan Ricuahn, nạn ley che dirun
Moisés ne, rihquentiyon te ndete che coh
inchạhn ạma ndạhta che hua vate dạya se

ne, va che cahnevạco dihno se nduco te cạva che ndạca dạya se nduco te, ne nduco tihcạ hua cuihno ndạta yahn dihno se.
20 Ạma yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sạhn che menạn ne, chihnevạco se nduco ạma tạhn. Ate chih se, ne hua chihco se nde ạma dạya se.
21 Chihnevạco tạma dihno se nduco te, ne cuahn che chih se ne, namin hua chihco se nde ạma dạya se. Atihnocạ chahno chi tạma se.
22 Nduh che ndache sạhn chahn chihnevạco se nduco te, ate chih nducoyạca se. Nde ạma se hua chihco se dạya se. Nạn che chihnonan yahn ne, namin chih tạhn min.
23 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne, nducote nduh che ndache sạhn chahn chihnevạco se nduco te ne, ¿cha se che inchạhn te ne?
24 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne Ndudo yahn Dendiohs mạn, vederihquentiyon yahn ye mạn, ne chemin che hua cuạco che ricuahn ne.
25 Cuedevano ne te cuahn che ntuche tenạhn ne, metah cahnevạco ye, nde metah decahnevạco ye ihyan yahn ye, te co ye nduhcạ ángel che vate ye vahchetero.
26 Me yahn che va che ntuche tenạhn ne, anduhnecạ ndete che metah ndihchenan nchuhn che dirun Moisés yahn ro min cuahn che quenun Dendiohs chihto yạhn lihn che riche, ne rạhn ye ri ye ihyan: “U che Dendiohs yahn Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn.”
27 Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyạca ihyan, ihyan che vate ye iyehnse mạn, ihyan che a ndạca ye muhn mạn. Hua cuạco che ạma yune rihnonan yahn ihyan cuahn che rih ye nduhcạ che rạhco nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca

28 Nduco ạma sạhn devano ley che dirun Moisés quenun se min rihnevan se, ne tumacadino se che ndạhcạ ndahconan Dihvo vo yahn sạhn chahn. Chahn ndạ se nạn ye, ne tumerune se ihyan:
—¿Cha vederihqueniyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca ne?
29 Ndahconan ye yahn se, ne rạhn ye:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menạn vihca ne, tuhcạ: “Nchuhn ihyan nación yahn Israel, cuihnevan ne. Va ạma no Dendiohs, ihyan min che Dihvo vo.
30 Codin yahino nchuhn ihyan numacuahn chedave yahn ne mạn, numa ino ne mạn, numacuahn vederendedecadino yahn ne mạn, numacuahn fuerza yahn ne mạn.”
31 Va tạma vederihquentiyon yahn ye che a nahn dạma: “Codin yahino nchuhn nducoyạca ihyan nduhcạ che yahino mạn ne nchuhn.” A vederihquentiyon che tuhchan che tahque menạn vihca vạn nducuahn.
32 Tuhme rạhn sạhn min ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ạma ndạhcạ rạhn ne. Cuạco rạhn ne te va ạma no Dendiohs. Ametah tạma ye nduhcạ ihyan min.
33 Me che numacuahn chedave yuhn vo mạn, numacuahn vederendedecadino yuhn vo mạn, numacuahn fuerza yuhn vo mạn, din yahino vo Dendiohs mạn, din yahino vo nducoyạca ihyan nduhcạ che yahino mạn vo uvo mạn ne, tahque rigonun chihve che co nducuahn vedino che recạh vo mạn, che rihquiyạhn vo mạn.
34 Checadino Dihvo vo che numacuahn vededevano ndahconan sạhn min, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ametah yahn renda che cạhcantiyon Dendiohs di.
Nduco ndudo che ndahconan Dihvo vo ne, nde ạma ihyan ametah chihquino ye tumerune ca ye ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs ihyan

35 Ura che ricuahn Dihvo vo chete yạco ne, rạhn ye:
—Ihyan che a va cạde che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, ¿dehco che rạhn sạhn devano ley che dirun Moisés te dạya David ihyan ne?
36 Din Vaco Dendiohs che dirun mạn David tuhcạ:
Rạhn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó

numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che
hua ri rendihche ye di, nevahnecun
ye di.”
37 Ihyan che a va cạde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse
ne, nducote dirun mạn David che Dihve
ye ihyan ne, ¿tạcạ che dạya ye ihyan
tuhme ne?
Ạma yạhn ihyan chenun ye min, ne
ạma yeno ye rihnevan ye che ricuahn
Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, rentihyon yạn ye nunde yahn sạhn devano ley che dirun Moisés

38 Quendi Dihvo vo ricuahn ye, ne rạhn
ye nduco ihyan:
—Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua dạma
co ne nduco sạhn devano ley che dirun
Moisés, sạhn chahn che vatechica se
chenun se cahteca chahno se. Ạma renan
ino se che nevahnecun ihyan sạhn, necạh
ye Dendiohs sạhn cuạhn ndihve.
39 Chete yạco ne, renan ino se cuahte se
nạn che rahte ihyan ndinạn. Nạn vihco
ne, renan ino se cuahte se nạn che tahque
ndeva ihyan yavenạn se.
40 Rehnevi se dehtenduh yahn ndạhta
vạh, ne cạva che hua cuhnde ro vede
idihya yahn se ne, ạma rạhn revạh se,
redin cạ se che ndah ihyan se. Sạhn chahn
ne, tahque chahte castigo din Dendiohs
sạhn.

Vedino yahn ạma ndạhta vạh

41 Ạma yune ne, va Dihvo vo chete yạco,
nino nạn va yave yahn tume vedino, ne
ndihchero ye che rendạ ihyan, rih ye
tume chete. Ạma yạhn ihyan cuihca ne,
ạma ndeh tume rih ye chete.
42 Ura min ndạ ạma ndạhta vạh, ne chih
ye o tume cạhya che ạma doh chihve.
43 Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol
yahn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ndạhta vạh
cạh ne, tahque rigonun chihve vedino
yahn ye nạn Dendiohs che co vedino yahn
ihyan chenạhn sih.
44 Nducoyạca ihyan sih ne, chih ye che
ngạva yahn ye. Ate ndạhta cạh ne, vạn
vedechevạh yahn ye ne, chih ye
nducuahn che va yahn ye. Nde che va che
toh ye ne, chih ye.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te va che ndora yạco yahn yạn Jerusalén

1 Cuahn che ndiquendạh Dihvo vo chete
yạco chahte me ne, rạhn ạma cha ihyan
apóstol ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, condihche ne tah.
¡Ạma ndạhcạ yạco mạn, tu che ndahto
mạn!
2 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—¿A rahn ine che ạma ndạhcạ yạco?
Rạ́hn rí di te va che ndora, nde o tu che
ndahto vih ne, hua cotạve.

Dehtenduh che va che co cuahn che a cochi nino che nto iyehnse

3 Tah cuahn adive ne, cuahn ihyan
chahn Cuete Olivo nạn che rendihche
cuạco yạco chahte me. Numanahn che va
Dihvo vo ne, chahn ndạ Pedro mạn,
Jacobo mạn, Juạn mạn, Andrés mạn, ne
tumerune ye ihyan:
4 —¿Ticuạhn conahn che rạhn ne ri ne
nuhn yahn yạco me ne? ¿Deh va che co ro
cuahn che a cochi nino che conahn ne?
5 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn,
6 te ndạ ạma yạhn se, cahncheh se
ihyan, din cạ se che a vederihquentiyon
yáhn chenan cuma se. Cạhma queri ạma
se te a sạhn chahn che a va cạde che
dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan
iyehnse, ne ạma yạhn ihyan cahncheh se.
7 ’Cuahn che cahnevan nchuhn che
rente ihyan che cuanạn cạnda mạn, che a
va cạnda mạn ne, hua dihya ne co, te a
tihcạ va che co. Ate che nto iyehnse ne,
condah ca.
8 Ihyan ạma nación ne, cuahtecuhma ye
nduco ihyan tạma nación mạn, a muhn a
min necuan cạnda mạn, nuhn yạhn
cạhnguh cuạhngạh mạn, cuhnde cuico
mạn. Ate vedeyah chemin chan ne, cade
cuanạn.
9 ’Cuihco nchuhn cudạdo, te necạh
ihyan nchuhn tạh intiyahn, cuih nunde ye
yahn ne mạn, cuahn ye nchuhn chete
yạco mạn. Va che quenda ihyan nchuhn
nạn gobernador mạn, rey mạn, yahn che

rahndudo ne ndudo yáhn. Min va che cạhma ne nduhcạ che ritahno ne u.
10 Ate numanahn che ametah nto iyehnse ne, va che conan cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs numachahte iyehnse.
11 Me cuahn che necạh ihyan nchuhn tạh intiyahn, cuih nunde ye yahn ne ne, hua ndedecadino ne tạcạ cạhma ne, te a Vaco Dendiohs te ndudo che cạhma ne. Ndiyu vạn vededevano yahn mạn ne quendạh che cạhma ne.
12 Ndạ ro min ne, ạma din tạn ihyan nduco vih. Nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se dihno ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se dạya ye, nạhn ye ne, cạca ye che cạhno se indihte yahn ye.
13 Nducoyạca ihyan ndihche tạn ye nchuhn yahn che ritahno ne u, ate ndete che cocha ne nducuahn vedeyah chemin chan ne, ndevahn ne.
14 'Dirun ihyan profeta Daniel yahn ạma nạn che ạma chihngạ mạn, che redetohnan mạn. Cuahn che ndihchero nchuhn che a nti nạn che hua redin yahn che cuandi ne, tahque ndah che cuano ihyan che vate ye estạdo yahn Judea, cuahtenun ndeh ye vạn icoyạhn. (Ndạhcạ che conahn tin ihyan cuahn che ndihchenan ye nạn Ndudo yahn Dendiohs nạn che rạhn yahn chemin).
15 Ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, ndetạhno nchan ye cạno ye. Hua redin yahn che condah ca ye chete vah, cotạh ye dehtenduh yahn ye.
16 Me ihyan che chenun ye viyạta ne, a min no cạca ye, te hua conun yahn ye che nạhn ye viyạn, quengua ye tino yahn ye.
17 ¡Chevạh ihyan ndạhta che chenun dạya ye ndạ ro min mạn, ihyan ndạhta che retạve ye mạn!
18 Nahn che covạh nchuhn, cạca ne Dendiohs cạva che conan ye nchuhn, ne hua ro iche va che cạno ne,
19 te ro min ne, ạma yah cuahno ihyan che hua nahno ye nde ro che dendah Dendiohs iyehnse nde meniyon.
20 Ndete che cuahnecun Dendiohs che rạhn cuhnde vedeyah min ne, nde ạma ihyan hua ndevahn ye. Ate cạva che hua chuhnan chuhrihn ihyan che tendạhnun ye ne, a chihco cạde ye che hua rạhn cuhnde vedeyah min.
21 'Ndạ ro min ne, ndete che cạhma ihyan co ye nchuhn: "Condihchero ne. Muhn quenun ihyan min che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse", o cạhma ye: "Condihchero ne. Min quenan ye" ne, hua cotahno ne.
22 Va che ndạ ihyan che ndere cạhma ye che a ihyan chahn che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse. Namin va che ndạ ihyan che din cạ ye che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs. Din ihyan chahn vederihno cạva che cahncheh ye, ndete che co ne, nde ihyan che a tendạhnun Dendiohs.
23 Cuihco nchuhn cudạdo. A riyạhvé nchuhn numanahn che metah conahn cạva che cuahteyạn ne.

Dạya Dendiohs ne, va che chi tun ye

24 'Cuahn che cuihno vedeyah chemin chan ne, co man iyehnse. Cuihno dave yahn yạhn mạn, iyo mạn,
25 cora iyon mạn, nuhn nducuahn che a nihnde cạde nạn ro mạn.
26 Tuhme ndihchero nducoyạca ihyan che u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndá vạn man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
27 Dechúh ángel yáhn numachahte iyehnse, nedin dạma ye nducoyạca ihyan che a tendạhnún.
28 'Cua cuande nchuhn nduhcạ che rineve yạhn higo. Cuahn che renecạhno yạn, rendo tu yạta yahn ne, a devano ne te a cuanạn ro ihno.
29 Atihnocạ cuahn che ndihchero nchuhn che a conahn nducuahn dehtenduh che a rạhn rí nchuhn, te nduco chemin codevano ne te a denạn ndá.
30 Cuạco rạhn rí nchuhn te nde metah conan coh ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, a conahn nducuahn.
31 Nạn ro mạn, iyehnse mạn ne, va che cuihno. Ate ndudo yáhn ne, hua chuh ya, te va che conahn nducuahn.
32 'Ate hua duh devano deh ro mạn, deh ura mạn, che conahn. Nde ángel che vate ye vahchetero hua devano ye. Nde u che Dạya Dendiohs ne, hua devanó. Atenán Dendiohs Chida che devano ye.

33 'Cuahteyạn nchuhn mạn, covạh ne
mạn, te hua devano ne ticuạhn conahn.
34 U che rinducó nducoyạca ihyan ne,
nduhcạ ạma ihyan che quendạh ye cuahn
ye nạn yahn. Ihyan min ne, chihco ye
ntiyon che din queri ạma mozo yahn ye
mạn, chihquentiyon ye sạhn che redin
cudạdo chendevah che cuhndeyạn se
mạn.
35 Cuahteyạn nchuhn, te nduhcạ che
hua devano sạhn chahn deh ura
ndaconan dihve se ne, namin hua devano
nchuhn deh ura ndaconan chí. ¿A ndạ́ ura
che cuehche yạhn ne? ¿A ndạ́ nạn mạhn
yạn ne? ¿A ndạ́ ura che co dave ne? Hua
devano ne.
36 Chemin che nahn che cuahteyạn ne,
ne a decodehno ura che ndaconán ne,
ntạcá nchuhn che vateyạn ne.
37 Che rạ́hn rí nchuhn ne, namin rạ́hn
cạva ihyan chenạhn: ¡Cuahteyạn
nducoyạca ne!

14

Rentuhno se tạcạ din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 O ro ca renda che ndạ ro yudo, vihco
cuahn che reh ihyan nación yahn Israel
pạn che hua nduco yạ yahn ne,
chidocuyạn ndinạn nduco sạhn devano
ley che dirun Moisés ne, rentuhno se deh
vederihncheh din se cạva che co din se
preso Dihvo vo, ne cạhno se ihyan.
2 Rente cạde se vạn mạn se nduco vih:
—Hua cạhno vo sạhn menạhn vihco, te
ạma nto dạma ihyan, ne necuan ye
numacuahn vedetạn.

Ạma ihyan ndạhta ne, chacotạhme ye nunedạn tin Dihvo vo Jesucristo

3 Cuahn che quenan Dihvo vo yạn
Betania, vạco Simón, sạhn min che chi se
cah che rechạ yute ro menạn me, ura che
va ye reh ye nạn mesa ne, ndạ ạma ihyan
ndạhta, nda ye ạma frạsco che ndindah
nduco ạma nạn tu che duche alabastro.
Chenun chete frạsco me ạma nạn che
demạn nunedạn che duche nardo, ạma
yahn chihve. Cun ye chende frạsco me, ne
chacotạhme ye nunedạn me tin Dihvo vo.
4 Vạn ihyan che chenun min ne, nduco
ạma o se che hua chahtenan ino se che
tihcạ din ihyan ndạhta me, ne rạhn nun se
nạn ye vạn mạn se nduco vih:
—¿Dehco che ndere redetoh tạhn tihn
nunedạn tih?
5 Tahque ndah ndete che ndihcue te,
cua te nchuh ca ino ciento tume denario,
ne conan te ihyan chevạh.
Nde chihya se ihyan.
6 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—¿Dehco che ri tạn nchuhn nduco ihyan
ndạhta tih? Ndạhcạ che tihcạ din ye cạvá.
7 Ihyan chevạh ne, cuahn dạma chenun
ye vạn nchuhn, ne adehno ro che nahn ne
ne, co conan ne ihyan. Ate u ne, hua conán
vạn nchuhn numacuahn ro.
8 Ihyan ndạhta tih ne, din ye nducuahn
che tuno tạh ye, te chacotạhme ye u, ne
nduco tihcạ chihcoyạn ye u cạva che co
cuhche ihyan u.
9 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te numachahte
iyehnse che cuahndudo ihyan ndudo
ndah yahn Dendiohs ne, ntihyon yạn ye
nduhcạ che din ihyan ndạhta tih nducó.

Nte cạde Judas nduco chidocuyạn ndinạn che necạh se Dihvo vo Jesucristo

10 Judas Iscariote, ạma cha sạhn che
nduco se chi cuande se vạn ihyan apóstol
che ndichio chahn ne, chahn se nte cạde
se nduco chidocuyạn ndinạn chahn cạva
che necạh se Dihvo vo.
11 Ạma chi yeno chidocuyạn chahn che
tihcạ rạhn se, ne cạh se ndudo yahn se che
cạh se tume sạhn. Tuhme nuhn ino se tạcạ
din se che necạh se ihyan tạh sạhn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo che cuande yahn ro yudo

12 Ro che canạn vihco che reh ihyan
nación yahn Israel pạn che hua nduco yạ
yahn mạn, rihno ye itecuche cạhya, ri te
vedino yahn ro yudo mạn ne, tumerune
ihyan apóstol Dihvo vo:
—¿Ti nahn ne che cạhn nuhn cạhcoyạn
nuhn che cheh ne che cuande yahn ro
yudo ne?
13 Tuhme tahve Dihvo vo o ihyan chahn,
ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn viyạn, ne min ntạca ne
ạma sạhn che nda se ạma cuhtenune.
Cuiquendi ne sạhn.

14 Ndą ne vah che ndondą se ne, cąhma
ne co ne ihyan che vąco min: “Nahn
cadino Ihyan Ricuahn ti va cuąrto nąn che
cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye
che cuande yahn ro yudo.”
15 Tuhme nąhma ye nchuhn ąma cuąrto
chahte che va nde yąco nąn che a vateyąn
dehtenduh. Min chihcoyąn nchuhn che
chuh vino vo.
16 Cuahn ihyan che o chahn viyąn me,
ne ntąca ye vah me nduhcą che rąhn
Dihvo vo. Min chihcoyąn ye che cheh vino
ye nduco vih che cuande yahn ro yudo.
17 Cuahn che chi man me ne, ndą Dihvo
vo nduco nduh che ndichio ihyan apóstol
yahn ye.
18 Cuahn che a vate ye reh ye nduco vih
nąn mesa ne, rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuąco rą́hn rí nchuhn te ąma cha ne
che reh ne dąma nducó ne, ndihcue ndeh
ne u.
19 Tuhme chi rąn ihyan chahn, ne ca
ąma ca ąma ye rąhn ye ri ye Dihvo vo:
—Ate co ndiyu u che tihcą dín.
20 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye.
—Ąma cha nchuhn che dąma reh ne
nducó chete cuh cuh che tihcą din ne.
21 Cuąco te u che rinducó nducoyąca
ihyan ne, va che conahn nducó nduhcą
che a ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs.
Ate ¡chevąh sąhn che ndihcue ndeh se u!
Tahque ndah ndete che hua chihndeyąn
se.
22 Numanahn che reh vino ihyan chahn
ne, chetąh Dihvo vo pąn, ne necąh ye
nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh
ye, cąh ye, cheh ihyan chahn, ne rąhn ye ri
ye ihyan:
—Cocheh nchuhn pąn cuh. Chu ne, yute
yáhn.
23 Namin chetąh ye ąma vąso vino, ne
cuahn che a necąh tun ye nundihve cuahn
Dendiohs ne, cąh ye, chih nducoyąca
ihyan chahn,
24 ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Chu ne, yun yáhn. Chu che dito yahn
ndudo ra che ndąhco cąde Dendiohs. Mąn
ne, va che cora cąva ąma yąhn ihyan.
25 Cuąco rą́hn rí nchuhn te ametah
ndaconan cúh nune yahn uva nde ndą ro
che nuhnde cąde nducuahn quenuma ra,
ne quenúhn nąn che rihquentiyon
Dendiohs.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te cąhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

26 Chihno che chita ihyan chahn himno
ne, cuahn ye cuąhn Cuete Olivo.
27 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
apóstol yahn ye:
—Mąn vino cuh ne, cąhcomąn
nducoyąca nchuhn u nduhcą che a ndirun
nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:
“Cuahnecun Dendiohs che cąhno se ihyan
che redin cudądo itecuche, ne cuihno
cotuhn te.”
28 Ate cuahn che ntuché vąn tenąhn ne,
cą́hn estądo yahn Galilea tahque menąn
ca che co nchuhn.
29 Tuhme rąhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Andahre che cąhcomąn nducoyąca
ihyan sih ndih ne, ate u ne, hua cąhcomą́n
ndih.
30 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuąco rą́hn rí di te mąn yąn cuh ne,
numanahn che metah cuah o co tuh ne, a
ino yune cahme che hua rendihche u.
31 Ate tahque yudo nąn Pedro rąhn ye:
—Andahre va che cóh dąma nduco ne,
ate hua cąhcomą́n ndih.
Atihnocą rąhn ihyan apóstol chenąhn
chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, covąh ye ąma cuąn nąn che duche Getsemaní

32 Ndą ihyan chahn ąma cuąn nąn che
duche Getsemaní, ne rąhn Dihvo vo ri ye
ihyan apóstol yahn ye:
—Cuahte nchuhn muhn numanahn che
cą́hn covą́h.
33 Tuhme quenda ye Pedro mąn, Jacobo
mąn, Juąn mąn, cuahn ye nduco vih. Ura
min canąn ąma chi ndąche ye, ne ąma
chuhrihn ye che rendedecadino ye.
34 Rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Adeche cóh che ąma ndąche rí.
Cuahtenan rino nchuhn muhn,
cuahtenduche ne.
35 Tuhme cuahn Dihvo vo tahque cąna
nąn min, chendih ye ndiyąhn, ne chica ye
Dendiohs che ndete che cuahnecun ye ne,
hua chuhrihn ye nduhcą che a va cąde.
36 Rąhn ye:

—Chida mán, ndih ne, ri redin ne nducuahn che nahn ne. Cuahnecun ne che hua chuhríhn nduhcạ che a va cạde. Chemin che ricá ndih, ate hua co nduhcạ che náhn, co nduhcạ che nahn mạn ne.
37 Tuhme ndaconan ye nạn che chenun ihyan apóstol chahn. Ntạca ye ihyan che vateyạdo ye, ne rạhn ye ri ye Pedro:
—Simón, ¿a nde ạma ura hua chi quendoche?
38 Cuahtenduche nchuhn mạn, covạh ne mạn, cạva che hua dinahn ne che tumarande chundah nchuhn. Ndiyu che rahcotạhn ne yáhn, ate anduhnecạ ndete che ndi i ne.
39 Ndaconan cuahn tun ye, ne a chemin no chica ye Dendiohs.
40 Cuahn che ndaconan ye ne, a namin no vateyạdo ihyan chahn, anduhnecạ ndete che nda vih ndutinạn ye che nahn cuahteyạdo ye, ne hua devano ye deh che ndahconan ye.
41 Cuahn che ntạ Dihvo vo nạn che chi ino yune ne, rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—A chahteyạdo nchuhn. A tuno ura che necạh se u che rinducó nducoyạca ihyan tạh sạhn nunde.
42 A cochi sạhn che ndihcue ndeh se u. Cuenecuan nchuhn, quendi yuno vo sạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chi ye preso

43 Nde metah cuihno cạhma Dihvo vo cuahn che ndạ Judas, ạma cha sạhn che chi cuande se vạn ihyan apóstol che ndichio chahn. Nduco se ạma yạhn sạhn che nda espạda mạn, sạhn che nda yạhn mạn, sạhn chahn che dechuh chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn.
44 Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, a nte cạde se nduco sạhn chahn tuhcạ:
—A ihyan che tenán ihyan ne, a ihyan min codin nchuhn preso ihyan. Cuihco ne cudạdo che hua cạno ye.
45 Ndetạhn ndạ se ne, rạhn se ri se Dihvo vo:
—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn!
Tuhme tenạn se ihyan,
46 ne din sạhn chahn preso ihyan.
47 Ạma cha ihyan apóstol chahn ne, ndetendạh ye espạda yahn ye, ne chahn ye ạma sạhn decạhya yahn chidocuyạn che tahque ndinạn, chacondạh ye revan se.
48 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Nchuhn ne, cochi ne nda ne espạda mạn, nda ne yạhn mạn, din ne preso u nduhcạ sạhn duco.
49 A vạn nchuhn quenún ro ro, ricuáhn chete yạco, ne hua din ne preso u. Ate mạn ne, ndạ ne, te a tihcạ va che conahn ducó nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs.
50 Ura min chihcomạn ihyan apóstol chahn Dihvo vo, ne chihno chano ye.

Chano ạma sạhn yuno

51 Cuahn ạma sạhn yuno cuạhn nạn che cuahn Dihvo vo, ndacotuma se ạma tino chahte. Chetạh sạhn chahn sạhn,
52 ate ndairun se tino me, ne devạne se chano se.

Ndạ Dihvo vo Jesucristo nạn intiyahn

53 Quenda sạhn chahn Dihvo vo nạn chidocuyạn che tahque ndinạn, ne min ndo dạma nducoyạca chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn.
54 Cuahn Pedro diyahn diyahn cuạhn nạn che quenda sạhn chahn Dihvo vo nde ndạ ye chevah vạco chidocuyạn che tahque ndinạn me. Min quenun ye vạn sạhn ndạhco chahn, recạh ihno ye ihyan chihto vạcoyạhn.
55 Chidocuyạn ndinạn chahn nduco sạhn intiyahn chahn ne, renuhn ino se deh nunde cacueh dạme se Dihvo vo, cạva che co cạhno se ihyan, ate hua ndạca se nde ạma.
56 Ạma yạhn se ndere rih nunde se yahn Dihvo vo, ate hua chi dạma ndudo yahn se nduco vih, te hua cuạco che rạhn nde ạma se.
57 Necuan ạma o se, ne ndere chih nunde se yahn Dihvo vo, ne rạhn se tuhcạ:
58 —Nuhn chihnevan nuhn che rạhn sạhn tih: “U ndahterá yạco cuh che ndahto ihyan, ne chete che ino ro ne, nạhnó tạma che hua nduhcạ yạco che rahto ihyan.”
59 Ate nde nduco nduh ne, hua chidạma ndudo yahn se nduco vih.

60 Tuhme necuan chidocuyạn che
tahque ndinạn me, ne rạhn ye ri ye Dihvo
vo:
—¿Dehco che hua rendahconen yahn
sạhn sih che ạma rica nunde se yehn?
61 Ate nde ạma hua rạhn Dihvo vo.
Tuhme tumerune chidocuyạn che tahque
ndinạn me:
—¿A di che Dạya Dendiohs, ihyan min
che a va cạde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyehnse ne?
62 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—A u chemin. Cuedevano ne te u che
rinducó nducoyạca ihyan ne, ndihchero
ne u che vá lạdo tạh cuạco Dendiohs,
ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye. Namin
ndihchero ne u che ndá vạn man.
63 Tuhme chidocuyạn che tahque
ndinạn me ne, ndeh ye tino yahn ye, ne
rạhn ye:
—¿Dehca din vo testigo ne?
64 A mạn nchuhn chihnevan ne ndudo
che rạhn se, ducherino se Dendiohs.
Nchuhn cạhma ne che co.
Rạhn nducoyạca sạhn chahn te redin
yahn che cạhno se ihyan.
65 Tuhme ạma o se ne, cạhnan dan se
Dihvo vo. Dechiche se nạn ye, chahn se
ihyan, ne rạhn se ri se ihyan:
—Cahme co nuhn duh chahn di.
Namin sạhn policía ne, chahn se ihyan.

Rạhn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

66 Numanahn min ne, quenun ca Pedro
chevah me. Ura min ndạ ạma tạhn
decạhya yahn chidocuyạn che tahque
ndinạn me,
67 ne ndihchero te Pedro che recạh ihno
ye ihyan chihto vạcoyạhn. Chahn nino te
ndihchero ndah te ihyan, ne rạhn te ri te
ihyan:
—Namin di ne, chindoque Jesús yahn
yạn Nazaret.
68 Ate rạhn Pedro ri ye tạhn:
—Nde hua rendihché duh ihyan che
rahn yahn ye.
Tuhme cuahn ye cuạn chendevah, ne
ura min cah menahn tuh.
69 Ndihchero tạhn min ihyan tạma yune,
ne rạhn te ri te sạhn che chenun se min:
—Sạhnguh ne, namin chinduco se sạhn
chahn.
70 Ate rạhn Pedro tạma yune te hua
cuạco. Tah cuahn adive me ne, rạhn sạhn
che chenun se min ri se ihyan:
—Cuạco che chindoque sạhn sih, te nde
nạn ndudo yehn ro yehn che sạhn Galilea
di.
71 Tuhme rạhva Pedro, ne rạhn ye ri ye
sạhn chahn:
—Nde muhn nde nạn Dendiohs, rá́hn rí
nchuhn te hua rendihche duh ihyan che
rạhn ne.
72 Ura min cah o co tuh, ne necạhco
Pedro che rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
tuhcạ: “Ura che ametah cuah o co tuh ne,
cahmé ino yune te hua rendihche u.”
Ndedecadino ye yahn chemin, ne chaco
ye.

15

Techecạde Pilạto yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a chi dave ne, ndo dạma
chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn
intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun
Moisés mạn, ne dechiche se Dihvo vo,
quenda se ihyan, necạh se ihyan tạh
Pilạto.
2 Pilạto ne, tumerune se Dihvo vo:
—¿A di che rey yahn ihyan nación yahn
Israel ne?
Ndahconan ye yahn se:
—U, nduhcạ che rahn.
3 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, ạma rih
nunde se yahn Dihvo vo.
4 Ndaconan tumerune Pilạto ihyan, ne
rạhn se:
—¿Dehco che hua ndahconen yahn sạhn
sih?, te ạma rih nunde se yehn.
5 Ate nde ạma ndudo hua ndahconan
Dihvo vo yahn se, ne ạma rahn ino se.

Chihco cạde Pilạto che cạhno se Dihvo vo Jesucristo

6 Va ạma costumbre che nduyo nduyo
che rendạ ro yudo ne, rentạhte Pilạto ạma
preso, adecoduhno che nahn ihyan yạn.
7 Min vạcoyạhn ne, chenun sạhn preso
che chi se contra yahn gobierno,
chahtecuhn se nduco ye, chihno se ihyan
yahn ye. Vạn sạhn chahn ne, nduco ạma
se che duche se Barrabás.

8 Ro min ndạ ạma yạhn ihyan nạn
Pilạto, ne chica ye che ntạhte se ạma
preso nduhcạ che redin se nduyo nduyo.
9 Tumerune Pilạto yahn ihyan chahn:
—¿A nahn nchuhn che ntạhte rey yahn
ne ne?
10 Tihcạ rạhn se, te a checadino se te che
ri ve chidocuyạn ndinạn chahn yahn
Dihvo vo, ne chemin che necạh se ihyan
tạh se.
11 Ate chidocuyạn ndinạn chahn ne,
chinun se ihyan yạn che tahque ndạhcạ
che cạca ye che ntạhte Pilạto Barrabás.
12 Tuhme tumerune tun Pilạto ihyan
chahn:
—¿Me deh nahn nchuhn che dín nduco
sạhnguh che rạhn ne che rey yahn ne?
13 Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye
numacuahn vedetạn:
—¡Conahn yạh ne sạhn!
14 Tumerune tun Pilạto ihyan chahn:
—¿Dehco? ¿Deh nunde quendihco se?
Ate ndaconan cah ihyan chahn:
—¡Conahn yạh ne sạhn!
15 Nducote nahn Pilạto che co yeno
ihyan chahn ne, ntạhte se Barrabás.
Tuhme chahn se Dihvo vo, ne necạh se
ihyan tạh sandạdo cạva che nahn yạh se
ihyan.
16 Quenda sandạdo chahn Dihvo vo
chevah yahn palạcio me, ne nedin dạma
se nducoyạca combiero yahn se.
17 Chaconuhn se ạma tino morạdo
ihyan, ne dendah se ạma corona yạn,
tihyon se tin ye.
18 Chihno min ne, redin cạ se che
renevahnecun se ihyan, ne rah se:
—¡Ndeva nuhn yavenạn rey yahn ihyan
nación yạhn Israel!
19 Chahn se tin ye nduco ạma nducodi,
ne cạhnan dan se ihyan. Chehntihya se
nạn ye, redin cạ se che rendeva se
yavenạn ye.
20 Chihno che din duche yahn se ihyan
ne, chehnevi se tino morạdo me, ne
ntihyon se tino yahn mạn ye ihyan.
Tuhme quenda se ihyan nạn che nahn
yạh se ihyan.

Nahn yạh se Dihvo vo Jesucristo

21 Ura min ne, chuh Simón, ạma ihyan
yạn Cirene, nahn ye viyạta. Ihyan min che
chida Alejandro mạn, Rufo mạn. Din
sandạdo chahn fuerza ihyan, ne quenda
ye cruz nạn che nahn yạh se Dihvo vo.
22 Quenda sandạdo chahn Dihvo vo ạma
cuạn nạn che duche Gólgota, che nahn
cạhma Cuete Ine Tin Tenạhn.
23 Min cạh se vino che ndihchetạhn
nduco ạma nạn ico che duche mirra, cuh
Dihvo vo. Ate hua chih ye.
24 Cuahn che a chihno nahn yạh
sandạdo chahn ihyan ne, din se sortear
tino yahn ye cha sạhn quendạh yahn se
che co yahn se.
25 Nạn raco nun vatiyạn nahn yạhn se
ihyan.
26 Nunde yahn ye che ndirun,
chaconahn se nạn cruz ne, rạhn tuhcạ:
“Ihyan cuh che Rey yahn ihyan nación
yahn Israel.”
27 Namin nahn yạh se o sạhn duco, ạma
se lạdo tạh cuạco ye, ne tạma se lạdo tạh
cueh ye.
28 Nduco tihcạ chinahn nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Din cuande se ihyan vạn sạhn nunde.”
29 Ihyan che rechuh ye min ne, rạhva ye
yahn Dihvo vo, rahco tin ye, ne rạhn ye:
—Di che rahn che ndahtere yạco, ne
chete che ino ro nahne,
30 ¡cuendedevahn man di, cuenchehn nạn
cruz tih!
31 Namin chidocuyạn ndinạn chahn
mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn ne, din duche yahn se ihyan, ne rạhn
se vạn mạn se nduco vih:
—Ndedevahn se tạma ca ihyan, ate mạn
se ne, hua ri rendedevahn se sạhn.
32 Ndete che cuạco che sạhn tih ihyan
min che a va cạde che dechuh Dendiohs,
ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, rey
yahn ihyan nación yahn Israel mạn ne,
ndạhcạ che nchahn se nạn cruz,
ndihchero vo, cạva che cotahno vo.
Nde sạhn che chenan yạh se dạma
nduco ye ne, rạhva se nduco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

33 Cuahn che a chi inguiyạhn ne, chi
man iyehnse, chengu nde nạn rahco ino.
34 Ura min cah Dihvo vo numa dito ye:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —che nahn cạhma: Dendiohs yáhn, Dendiohs yáhn, ¿dehco che chihcomạn ne u?
35 Chihnevan ạma o sạhn che chenun
min, ne rạhn se:
—Cuihnevan nchuhn. Rah se ihyan
profeta Elías.
36 Tuhme aderano ạma se, decạhnda se
ạma esponja nduco vinagre. Chacotah se
esponja me tin ạma nduco, nahn se
chende ye cạva che tihve ye, ne rạhn se:
—Cuahtenan rino vo, ne ndihchero vo
ndete che chi Elías ndedevah ye sạhn.
37 Ate ạma dito cah Dihvo vo, ne chih ye.
38 Ura min nde tino chahte che
quendihco chete yạco, chica nde yạco,
chiya nde ndiyạhn, ne ndo o ndi.
39 Sạhn capitán che nti se chihto nạn
Dihvo vo ne, chihnevan se che cah ye
mạn, ndihchero se nduhcạ che chih ye
mạn, ne rạhn se:
—Cuạco niyon te ihyan cuh che Dạya
Dendiohs.
40 Min vatendi ạma o ihyan ndạhta ạma
lạdo, rendihchero ye. Ạma ye ne, duche
María yahn yạn Magdala. Tạma ye ne,
duche María che chaco José, ihyan min
che menạn ye yahn dihno ye Jacobo.
Tạma ye ne, duche Salomé.
41 Ihyan ndạhta chahn ne, chinduco ye
Dihvo vo, chinan ye ihyan cuahn che
quechica ye estạdo yahn Galilea. Namin
yạhn ca ihyan ndạhta che ndạ ye nduco
Dihvo vo yạn Jerusalén chenun ye min.

Chihche ye Dihvo vo Jesucristo

42-43 José yahn yạn Arimatea ne, ạma
ihyan ndinạn yahn nación yahn Israel.
Ihyan min ne, quenan ino ye che a nun
cạhcantiyon Dendiohs. Nducote a ro min
che víspera yahn ro che rahtetuhno ihyan
ne, din nun ino ye chahn ye nạn Pilạto, ne
chica ye sạhn che cuahnecun se che
cuhche ye Dihvo vo.
44 Pilạto ne, ạma cuahn ino se che rạhn
ihyan min che a chih Dihvo vo. Tuhme
cah se capitán me, ne tumerune se sạhn
ndete che cuạco.
45 Rạhn capitán me ri se sạhn te cuạco,
ne cahnecun se che cạhn ye, cuhche ye
Dihvo vo.
46 Tuhme chahn José, ca ye ạma tino
cua, quenda ye. Ndedevah ye Dihvo vo,
chahcotuma ye tino me ihyan,
chacondihte ye ihyan chete ạma yạyan
che ndindah nạn yạva, ne necạhde ye
chende yạyan me nduco ạma tu chahno.
47 María yahn yạn Magdala mạn, María
che chaco José mạn ne, chahn ye
ndihchero ye nạn che quenun Dihvo vo.

16

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye vạn tenạhn

1 Cuahn che a chuh ro che rahtetuhno
ihyan ne, María yahn yạn Magdala mạn,
Salomé mạn, María che chaco Jacobo mạn
ne, ca ye nunedạn cạva che cạhn ye nạn
yạyan, cuacotạhme ye Dihvo vo.
2 Ro min ne, ro che ndeva ndate. Ura che
a quendạh yạhn ne, ndạ ye nạn yạyan me,
3 ne rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—¿Tạcạ che metah duh che cahnevi tu
che ntude nduco chende yạyan me?
4 Ate cuahn che ndihchero ye ne, a
ndavi tu ndico me che ntude nduco
chende yạyan me.
5 Chendạ ihyan chahn chete yạyan me,
ne ndihchero ye ạma ángel che va ye lạdo
tạh cuạco, ndacotuma ye ạma tino cua
chahte, ne dihya ihyan chahn chi.
6 Tuhme rạhn ángel me ri ye ihyan:
—Hua dihya nchuhn co. Nchuhn ne,
rinuhn ne Jesús yahn yạn Nazaret, ihyan
min che quenan yạh ye. Ate ametah ye
muhn. A ntuche ye. Condihche ne tạn nạn
che chacondihte ye ihyan; ametah ye.
7 Cuahn nchuhn ngo ne Pedro mạn,
ihyan apóstol chenạhn mạn, te cạhn Dihvo
vo estạdo yahn Galilea tahque menạn che
co nchuhn. Min ndihchero ne ihyan
nduhcạ che a rạhn ye ri ye nchuhn.
8 Ndạca ihyan ndạhta chahn nạn yạyan
me, conạhn ye rano ye, nde tuno rendoh
ye che dihya ye chi, ate hua rạhn ye nduco
nde ạma ihyan che chahno chi ye, te vạh
ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nạn María yahn yạn Magdala

9 Cuahn che a ntuche Dihvo vo vatiyạn
ro che ndeva ndate ne, chihnde ro ye

menạn vihca nạn María yahn yạn Magdala, ihyan min che chenun ndache vaco chihngạ ihyan ro menạn me, ndetendạh Dihvo vo.
10 Chahn ihyan min chengo ye ihyan apóstol. Ihyan chahn ne, rạn ye mạn, raco ye mạn.
11 Ate hua chitahno ye che rạhn ihyan ndạhta me che ntuche Dihvo vo mạn, che ndihchero ye ihyan mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn o ihyan che chinduco ye ihyan

12 Chihno min ne, chihnde ro Dihvo vo nạn o ihyan che chinduco ye ihyan ura che chenun yune ye conạhn ye. Ate a ntạcorun Dihvo vo, ametah nduhcạ ye ro menạn.
13 Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye ihyan chenạhn che chinduco ye Dihvo vo. Ate a namin no tun, te hua chitahno ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol che cạhn ye cuahndudo ye

14 Adive ne, chihnde ro Dihvo vo nạn ihyan apóstol che ndichiạma chahn ura che vate ye reh ye nạn mesa. Chihya ye ihyan chahn yahn che hua chitahno ye che rạhn ihyan che a ndihchero ye ihyan che a ntuche ye.
15 Namin rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn numachahte iyehnse, cuahndudo ne ndudo ndah yahn Dendiohs, cahnevan nducoyạca ihyan.
16 Ihyan che cotahno ye mạn, cuedenune ye mạn ne, ndevahn ye. Ate ihyan che hua cotahno ye ne, conda ye.
17 Ihyan che ritahno ye ne, din ye vederihno. Numacuahn vederihquentiyon yáhn ndetendạh ye vaco chihngạ mạn, cạhma ye tạma te o nạn devạco mạn,
18 nahn tạh ye ihyan cah, ne din ye che ndoyahn ye mạn. Namin ndete che denạn cotạh ye ạma cu tạn, o cuh ye veneno ne, hua dehva co yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, conạhn ye vahchetero

19 Chihno nte Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, din Dendiohs che conạhn ye vahchetero, chihnde ye lạdo tạh cuạco ye.
20 Me ihyan apóstol ne, chahtechica ye numachahte, cahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs. Rinan Dihvo vo ihyan, ne redin ye che renahn nducoyạca ihyan che cuạco ndudo che rahndudo ihyan chahn yahn vederihno che redin ye. Tihcạ chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN LUCAS

1 Ạma yạhn ihyan, dirun ye rine quenan
yahn dehtenduh che chi vạn uvo,
2 nduhcạ che a rente ihyan che, nde ro
che canạn, ndihchero mạn ye mạn,
cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn.
3 Ndih Teófilo che yahinó ndih, namin
rạhcó che ndạhcạ che tihcạ dín. Chemin
che ndeh nduyo nedin dạmá nduco
cudạdo, ndudo yahn queri ạma che chi.
Mạn ne, a dirún yahn ne nducuahn
chemin,
4 cạva che codevano ndah ne te cuạco
ndudo che chicuahn ihyan ndih.

Tahve Dendiohs ạma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyạn Juạn Bautista

5 Cuahn che quenan Herodes rey yahn
Judea ne, chihnde ạma chidocuyạn che
duche ye Zacarías, ndạta yahn Abías.
Ihyan ndạhta yahn ye ne, duche ye
Elisabet, ndạta yahn Aarón.
6 Nduh che o ye ne, ndah ihyan ye, ne
redinahn ye nducuahn che rihquentiyon
Dihvo vo Dendiohs.
7 Ate metah dạya ye, te Elisabet ne, hua
rendạca dạya ye. Avạne ne, nduh che o ye
ne, a ndico ye.
8 Ạma yune ne, quendạh yahn
chidocuyạn che combiero yahn Zacarías
che covạh ye nạn Dendiohs.
9 Chidocuyạn chahn ne, ro ro redin ye
sortear deh ntiyon din queri ạma ye, ne ro
min ne, quendạh yahn Zacarías che condạ
ye chete yạco chahte yahn Dihvo vo,
cạhcoyạhn ye cuhn.
10 Ura che riche cuhn me ne, revạh
nducoyạca ihyan yạn, chenun ye cuạhn
chevah.
11 Tuhme chihndero ạma ángel che
dechuh Dendiohs, chandi ye nạn Zacarías
lạdo tạh cuạco yahn nạn ta.
12 Cuahn che ndihchero Zacarías ángel
me ne, ạma dihya ye chi.
13 Ate rạhn ángel me ri ye ihyan:

—Zacarías, hua dihye co, te a chihnevan
Dendiohs che chique. Mạn ne, ndạhta
yehn Elisabet ne, ndạca ạma sạhn dạya te,
ne conehn che duche se, Juạn.
14 Ạma co yene, ne namin co yeno ạma
yạhn ihyan che cuhndeyạn se,
15 te daye ne, chahte vederihquentiyon
cạh Dendiohs, conan cuma se. Hua cuh se
vino, nde hua cuh se nde ạma nạn nune
che din che cocoh se. Conun Vaco Ndah
yahn Dendiohs sạhn nde ro che ametah
cuhndeyạn se.
16 Ạma yạhn ihyan nación yahn Israel,
din se che ndaconan cotahno ye Dihve ye
Dendiohs.
17 Ndạ se tahque menạn ca che co Dihvo
vo, conan cuma se vederihquentiyon
nduhcạ che quenan cuma Elías, cạva che
ndoyạn ihyan nduco indihte yahn ye mạn,
cạva che cotahno ihyan Ndudo yahn
Dendiohs nduhcạ che ritahno ihyan che
ndah ihyan ye nạn Dendiohs mạn. Tihcạ
cạhcoyạn se chedave yahn ạma yạhn
ihyan, cạva che nevahnecun ye Dihvo vo.
18 Chiquerune Zacarías ángel me:

—¿Tạcạ cotahnó che rạhn ne ne?, te u
ne, a indihte u. Namin ihyan ndạhta yáhn,
a indihte ye.

19 Ndahconan ángel me yahn ye:

—U ne, Gabriel che redináhn che
rihquentiyon Dendiohs. Mạn ye tahve ye
u, cạva che cạhmá ndoque ndudo ndah
cuh.
20 Ndudo che a ráhn ndoque ne, va che
conahn, ate nducote hua chitehne ne, co
lihme di, ne hua co nte nde ndạ ro che
cuhndeyạn daye.

21 Numanahn min ne, ihyan yạn chahn
ne, chenan rino ye, ne rahn ino ye che
ạma rendah Zacarías chete yạco.
22 Cuahn che ndiquendạh ye ne, redin
tạh redin nạn ye, te chi lihme ye. Tuhme
chenahn ihyan chahn che ndihchero ye
ạma vederihno chete yạco.

23 Cuahn che chihno ndate che quenan
Zacarías ntiyon min ne, conạhn ye
ndevạco ye.
24 Chuh neve ro min ne, a quenun dạya
ihyan ndạhta yahn ye Elisabet. Ihyan min
ne, quenun ye vah; hua chahn ye nde ạma

cuạn chete che uhn iyo, ne ndedecadino ye:
25 “Dihvé Dendiohs din ye vederihno cuh nducó. Mạn ne, ametah co cuihnán nạn ihyan.”

Ndạ ạma ángel, checu ye ndudo che cuhndeyạn Dihvo vo Jesucristo

26 Chihno te ạn iyo ne, tahve tun Dendiohs ángel Gabriel, cuahn ye ạma yạn lihn che duche Nazaret, estạdo yahn Galilea.
27 Nda ye ndudo che dechuh Dendiohs yahn ạma ndạhta ntuco che duche ye María. Ndạhta me ne, a va ndudo yahn ye che cahnevạco ye nduco José, ạma ihyan che ndạta yahn David.
28 Cuahn che ndạ ángel me nạn che quenun ndạhta me ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Necuma di. Dendiohs ne, yahino ye di, ne nduco ye di. A tendạhnun ye di vạn nducoyạca ndạhta.
29 Cuahn che chihnevan ye che rạhn ángel me ne, cuahn ino ye, ne ndedecadino ye: “¿Dehra cuande che tihcạ rạhn ye nducó?”
30 Tuhme rạhn ángel me ri ye ihyan:
—María, dehve rahque, te Dendiohs ne, yahino ye di.
31 Mạn ne, ndạca ạma daye, ne conehn che duche ye, JESUS.
32 Ihyan min ne, ạma chahte vederihquentiyon conan cuma ye, te Dạya Dendiohs che ạma yudo ye ihyan. Dihvo vo Dendiohs ne, ndạhco ye vederihquentiyon che quenan cuma David tạh ye.
33 Cạhcantiyon ye ihyan nación yahn Israel, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.
34 Tuhme chiquerune María ángel me:
—¿Tạcạ co conahn che rạhn ne ne?, te u ne, ametah cahnevạcó.
35 Ndahconan ángel me yahn ye:
—Co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun di, ne nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs conahn. Chemin che daye che cuhndeyạn ne, Dạya Ndah yahn Dendiohs.
36 A ndihche che din Dendiohs nduco tạhn vih Elisabet. Andahre a ndico te, ne hua rendạca dạya te, ate mạn ne, quenun dạya te a chi ạn iyo,
37 te Dendiohs ne, nducuahn che nahn ye ne, rinahn.
38 Tuhme rạhn María:
—Conahn nduhcạ che rạhn ne, te u ne, renevahnecún che rihquentiyon Dihvé Dendiohs.
Chihno min ne, conạhn ángel me.

Chahn María chendihchero ye Elisabet

39 Ạma o ro min ne, cuahn María ạma yạn che va cuạhn icoyạhn, estạdo yahn Judea.
40 Ndạ ye min ne, min chendạ ye chete vạco Zacarías, ne necạh ye Dendiohs Elisabet.
41 Ndetạhn chihnevan Elisabet che necạh María Dendiohs ihyan ne, nuhn decuạh yahn ye che quenun chete ye, ne chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs, quenun ihyan.
42 Rạhn ye:
—Vạn nducoyạca ndạhta ne, a tendạhnun Dendiohs di. Namin a tendạhnun ye daye.
43 Di che co chaco Dihvé. ¿Tạcạ che man cochi quendihchero u?
44 Ndetạhno che nte Dendiohs u ne, nuhn dạyá che quenun cheté che chi yeno.
45 ¡Ndah ro yehn che chitehne!, te conahn ndoque ndudo che dechuh Dihvo vo Dendiohs.
46 Tuhme rạhn María:
Numacuahn chedave yáhn, rendeva
yavenạn Dihvé Dendiohs.
47 Ạma yenó nduco ye, te ndedevahn ye u.
48 Andahre ạma chevạh u nạn ye, ate
necạhco ye u.
Mạn ne, nducoyạca ihyan cạhma ye te
ndah ro yáhn,
49 te Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye din ye
vederihno nducó.
Ihyan min che cuạco, runecạde ye nạn
nducuahn.
50 Numacuahn ro renan vạhino ye
nducoyạca ihyan che
renevahnecun ye ihyan.
51 Ihyan min ne, redin ye vederihno rahte.
Rendạhco ndiya ye ihyan che yạde ye.

52 Rehnevi ye vederihquentiyon yahn
ihyan che ndinạn ye,
ne redin ye che rinạn ihyan che necun ye.
53 Rinan ye ihyan che renevahnecun ye
Ndudo yahn ye,
ne rihcomạn ye ihyan che rạhco ye che
nde hua rendotenan ye ihyan.
54 Redin ye cudạdo ihyan nación yahn
Israel, ne
renan vạhino ye ihyan,
55 nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye
indihte yuhn vo Abraham nduco
nducoyạca ndạta yahn ye.
56 Tenduh ino iyo quenan María vạco
Elisabet, tuhme conạhn ye ndevạco ye.

Chihndeyạn Juạn Bautista

57 Cuahn che tuno ro yahn Elisabet ne,
chihndeyạn dạya ye.
58 Nducoyạca ihyan nino ndevạco ye
nduco ihyan yahn ye ne, a devano ye te
ạma quenan vạhino Dendiohs ihyan, ne
chi yeno ye nduco vih.
59 Chi nine ro ne, cuahn ihyan cạva che
conahn ye seña decuạh me, ne nahn
conahn ye che duche se Zacarías, nduhcạ
che duche chida se.
60 Ate rạhn chaco se.
—Hua, te Juạn conan che duche se.
61 Rạhn ihyan chahn:
—¿Dehco ne?, te ametah nde ạma ihyan
yahn nchuhn che tihcạ duche ye.
62 Tuhme din tạh ye che tumerune ye
chida se tạcạ nahn ye che conan che
duche se.
63 Din tạh chida se, chica ye nạn che
dirun ye, ne chaconahn ye: “Juạn duche
se.” Tuhme cuahn ino ihyan chahn.
64 A ura min no nuhnde cạva chihya
Zacarías, ndiquendạh cạhn ye, ne canạn
ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn
Dendiohs.
65 Nde tahque cuahn ino ihyan chahn
chi, ne chetuhn ndudo me numachahte
estạdo yahn Judea.
66 Nducoyạca ihyan che checadino ye
ne, rente ye nduco vih:
—¡Ạma chahte ntiyon conan cuma sạhn
dihn cạh!
Tihcạ rạhn ye, te Dendiohs ne, nduco ye
sạhn.

Nduhcạ che cahndudo Zacarías

67 Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs,
quenun Zacarías, ne cahndudo ye:
68 Ndeva vo yavenạn Dihvo vo Dendiohs
yahn Israel, te ndedevahn ye uvo
yahn ye.
69 Vạn ndạta yahn David, ihyan min che
dinahn ye ndudo yahn ye ne, a
tendạhnun ye ạma ihyan che
ndedevahn ye uvo numacuahn
vederihquentiyon yahn ye,
70 nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye ro
menạn, cahndudo ihyan ndah che
profeta yahn ye.
71 Tihcạ ndedevahn ye uvo nạn nducoyạca
ihyan che hua ri rendihche ye uvo.
72 Renan vạhino ye indihte yuhn vo, ne
redinahn ye ndudo ndah yahn ye
che chihco cạde ye.
73 Ndudo min che cạh ye indihte yuhn vo
Abraham,
74 che ndedevahn ye uvo nạn ihyan che
hua ri rendihche ye uvo, cạva che
numa ino vo ndeva vo yavenạn ye.
75 Numacuahn ro che cuahtenan vo
iyehnse cuh ne, nahn che dave
chedave yuhn vo nạn ye.
76 Di, dạya mán, cuahndode ndudo yahn
Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye.
Cahn tahque menạn ca che co Dihvo vo,
cahcoyan chedave yahn ihyan, cạva
che nevahnecun ye ihyan.
77 Cah, checadino ihyan che ndedevahn
Dendiohs uvo yahn ye, te nchahco
ye nunde yuhn vo.
78 Dendiohs yuhn vo ne, ạma quenan
vạhino ye ihyan iyehnse. Chemin
che cạca Dạya ye vahchetero,
79 ndedevahn ye ihyan che cạhnda yahn
ye che vate ye tạh vederih, din ye
che ndạhcạ cuahtenan ye.
80 Me sạhn dihn me ne, chihta se, ne chi
chahte vededevano yahn se. Quechica se
yạhn nạn che metah duhva, nde ndạ ro
che canạn cahndudo se ndudo yahn
Dendiohs, chihnevan ihyan nación yahn
Israel.

2

Chihndeyạn Dihvo vo Jesucristo

1 Tạhn min ne, chihquentiyon
emperador Augusto César che conan cạca
nducoyạca ihyan che vate ye numachahte
nạn che rihquentiyon ye.
2 Quenan Cirenio gobernador yahn
Siria, ne cade ro min canạn raconahn cạca
se ihyan.
3 Nducoyạca ihyan, adecotino che
chenan ye ne, va che cạhn ye, conan cạca
ye yạn nạn che chica ndạta yahn ye.
4 José ne, chica ye yạn Nazaret, estạdo
yahn Galilea, cuahn ye yạn Belén, estạdo
yahn Judea, yạn vạco David, te ndạta
yahn David ihyan.
5 Min va che conan cạca ye. Namin min
va che conan cạca María, ihyan min che
va ndudo yahn ye che cahnevạco ye
nduco vih. Ihyan min ne, a nun
cuhndeyạn dạya ye.
6 Cuahn che chenan ye Belén ne, ndạ ro
yahn María che cuacoyạhn ye.
7 Min chihndeyạn dạya ye che menạn,
ne chahcotuma ye decuạh me nduco tino.
Nducote hua ndạca ye nde ạma vah ne,
chahtenan ye ạma vạco yuhdo. Chete ạma
inguhto nạn che reh nun yuhdo, min din
dave ye nạn che chacondihte ye decuạh
me.
8 Nino yạn Belén vatenduche ạma o
ihyan, redin ye cudạdo itecuche yahn ye.
9 Nahmin ne, ndạ ạma ángel che dechuh
Dihvo vo Dendiohs nạn ihyan chahn.
Adenạn chiya dave nạn che chenun ye, ne
ạma dihya ye chi.
10 Ate rạhn ángel me ri ye ihyan:
—Hua dihya nchuhn co, te cochí, checú
ạma ndudo ndah, ne ạma co yeno
nducoyạca ihyan.
11 Mạn ro cuh ne, min yạn vạco David
chihndeyạn ạma decuạh. A decuạh min
che Dihvo vo CRISTO, ihyan min che
ndedevahn ye nchuhn.
12 Codevano nchuhn te cuạco ndudo che
rí nchuhn, te ntạca ne decuạh me,
ndacotuma tino, quendite chete vạco
yuhdo.
13 Adenạn ndạ ạma yạhn ángel che chica
ye vahchetero, chinduco ye ángel me,
ndeva ye yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye:
14 ¡Ndạhcạ che ndeva nducoyạca ihyan
numacuahn vedeyeno yavenạn
Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero!
Muhn iyehnse cuh ne, nducoyạca ihyan
che yeno Dendiohs nduco ye ne, din
Dendiohs che ndạhcạ cuahtenan ye
nduco vih.
15 Cuahn che conạhn ángel chahn
vahchetero ne, ihyan che redin ye cudạdo
itecuche ne, rạhn ye:
—Cuhn vo nduco vih yạn Belén,
quendihchero vo vederihno che chi,
nduhcạ che dechuh Dendiohs ndudo
yuhn vo.
16 Ndetạhno cuahn ihyan chahn, ne
ntạca ye María nduco José nduco decuạh
me che quendite chete vạco yuhdo.
17 Cuahn che ndihchero ihyan chahn
decuạh me ne, rente ye nduhcạ che rạhn
ángel me yahn decuạh me.
18 Nducoyạca ihyan che chihnevan ye
che rente ihyan chahn ne, ạma rahn ino
ye.
19 María ne, quenun ino ye nducuahn
che rente ihyan chahn, ne ndeva ye
ndudo me chete chedave yahn ye.
20 Tuhme conạhn ihyan chahn, rendeva
ye numacuahn vedeyeno yavenạn
Dendiohs, te a chinahn nducuahn ndudo
che dechuh Dendiohs yahn ye, ne a mạn
ye chihnevan ye mạn, ndihchero ye mạn.

Simeón nduco Ana

21 Chi nine ro me ne, nahn ye seña
decuạh me, ne chaconahn ye che duche
JESUS, a nduhcạ che rạhn ángel me ri ye
María nde ro menạn cuahn che ametah
conun dạya ye.
22 Moisés ne, dirun ye te ihyan ndạhta
che cuacoyạhn ye ne, hua co condạ ye
chete yạco, nde tuno ro che a ndihco cạde
Dendiohs. María ne, quenan rino ye nde
tuno ro min, tuhme cuahn ye nduco José
yạn Jerusalén, quenda ye decuạh me, cạva
che nạhma ye nạn Dendiohs.
23 Tihcạ din ye, te a nihnde cạde nạn ley
yahn Dendiohs: “Nducoyạca checạhya
chạhn che rahteyạn menạn ne, va che
cạhco vih ihyan, cạva che din ntiyon yahn
Dendiohs.”
24 Namin ndihco cạde Dendiohs te
nducoyạca ihyan ndạhta che cuhndeyạn
dạya ye ne, va che cạh ye o icui, o o pichón

cạhya, cạva che co te vedino, ne cạh María vedino min.
25 Ro min ne, min yạn Jerusalén va ạma
ihyan che duche ye Simeón. Ihyan min ne,
ndah ihyan ye nạn Dendiohs, ne quenun
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Quenan
rino ye ro che ndedevahn Dendiohs ihyan
nación yahn Israel.
26 Cạh Vaco Ndah yahn Dendiohs, che
checadino ye te hua coh ye nde ndạ ro che
ndihchero mạn ye ihyan min che dechuh
Dihvo vo Dendiohs, cạva che ndedevahn
ye ihyan iyehnse.
27 Din Vaco Dendiohs che cuahn Simeón
yạco chahte, ne ura min ndạ José nduco
María cạva che nạhma ye decuạh me nạn
Dendiohs nduhcạ che a nihnde cạde nạn
ley che dirun Moisés.
28 Simeón ne, chetạh ye decuạh me,
quenuhn ye. Ndeva ye numacuahn
vedeyeno yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye:
29 Dihvé Dendiohs, mạn ne, a co ndạcá
iyehnse cuh.
Hua dehva rạhcó, te a chinahn ndudo che
te ne, checadinó.
30 A ndihchero mán decuạh cuh yahn ne
che ndedevahn ihyan iyehnse.
31 A dechuh ne cạva che ndedevahn ihyan
iyehnse.
32 Mạn che cuạco codevano ihyan tạma
nación Ndudo yahn ne, ne ndeva
nducoyạca ihyan yavenạn ihyan
yahn ne, ihyan nación yahn Israel.
33 José nduco María ne, ạma chahn ino
ye yahn ndudo che tihcạ rạhn Simeón
yahn decuạh me.
34 Tuhme chica Simeón Dendiohs cạva
ihyan chahn, ne rạhn ye nduco María:
—Condihche. Cuahn che cuihta decuạh
cuh che dechuh Dendiohs ne, ạma yạhn
ihyan co tạn ye nduco. Chemin che vạn
ihyan nación yahn Israel ne, ạma yạhn
ihyan ndevahn ye, ne ạma yạhn ye conda
ye.
35 Nduco tihcạ cuhnde ro
vederendedecadino yahn queri ạma ye.
Me di ne, va che choh ạma vedeyah
chahte.
36 Min chete yạco quenun ạma indihte
ndạhta che duche ye Ana. Ihyan min ne,
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
Fanuel duche chida ye, ndạta yahn Aser.
Chihno ndache nduyo che chihnevạco ye
ne, chih inchạhn ye.
37 Ro min ne, a cun raco cun nduyo ye.
Ro mạn, vino mạn, quenun ye chete yạco,
revạh ye mạn, rihnde ye yạhte mạn.
38 Ndạ ye ura min, ne necạh ye
nundihve cuahn Dendiohs. Cahndudo ye
yahn decuạh me, chihnevan ạma yạhn
ihyan che chenan rino ye ro che
ndedevahn Dendiohs ihyan yạn Jerusalén.

Chihta Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

39 José nduco María ne, dinahn ye
nducuahn che ndihco cạde Dendiohs,
tuhme conạhn ye yạn vạco ye Nazaret,
estạdo yahn Galilea.
40 Dihvo vo Jesucristo ne, rihta ye, ne
ạma va vededevano yahn ye. Dendiohs
ne, ạma yahino ye ihyan.

Quenun Dihvo vo Jesucristo yạco chahte

41 Nduyo nduyo, ro che rendạ vihco ro
yudo ne, rahn José nduco María yạn
Jerusalén.
42 Cuahn che chi Dihvo vo ndichio
nduyo ne, cuahn tun ihyan chahn vihco
me.
43 Chuh vihco me ne, conạhn ye, nde
hua devano ye te quenan ca Dihvo vo min
yạn Jerusalén.
44 Rạhco ye te co vạn ihyan che a conạhn
ye chinduco ye, ne rinuhn ye ihyan vạn
ihyan yahn ye mạn, ihyan rendihche ye
mạn. A numa ro vatechica ye,
45 ate nducote hua ntạca ye ihyan ne,
ndaconan tun ye yạn Jerusalén, rinuhn ye
ihyan.
46 Nde nạn che chi ino ro che rinuhn ye
ihyan ne, ntạca ye ihyan chete yạco vạn
sạhn devano ley che dirun Moisés. Min
quenun ye, rihnevan ye che rente sạhn
chahn mạn, retumarune ye sạhn mạn.
47 Namin sạhn chahn ne, retumarune se
ihyan, ne ạma rahn ino se yahn che ạma
va vededevano yahn ye mạn, yahn ndudo
che rendahconan ye mạn.
48 Cuahn che ndihchero José nduco
María che min quenun ye ne, ạma chahn
ino ye, ne rạhn María:
—Dạyá, ¿dehco che tihcạ din nduco
nuhn?, te u nduco chide, ạma chuhrihn

nuhn, rendededecadino nuhn cave, rinuhn nuhn di.
49 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—¿Dehco che rinuhn nchuhn u? ¿A hua devano te nạn ntiyon yahn Chidá va che conán?
50 Ate hua chenahn ihyan chahn deh cuande che tihcạ rạhn ye.
51 Tuhme conạhn ye nduco ihyan chahn yạn vạco ye, Nazaret. Quendi redinahn ye che rạhn ihyan chahn, ne quenun ino María nducuahn.
52 Dihvo vo ne, chihta ye, ne chi chahte vededevano yahn ye. Ndạhcạ quenan ye nạn Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.

3

Rahndudo Juạn Bautista che va che nto ino ihyan nunde yahn ye

1 Cuahn che chi ntihyon nduyo che quenan Tiberio César emperador ne, Poncio Pilạto quenan se gobernador yahn Judea. Herodes quenan se gobernador yahn Galilea, ne dihno Herodes che duche se Felipe, quenan se gobernador yahn Iturea nduco Traconite. Lisanías quenan se gobernador yahn Abilinia.
2 Anás nduco Caifás che chidocuyạn che tahque ndinạn. Nduyo min quechica Juạn, dạya Zacarías, yạhn nạn che metah duhva. Min cạh Dendiohs che checadino ye ndudo che cuahndudo ye.
3 Chihto ico Jordán canạn rahndudo Juạn che nto ino ihyan nunde yahn ye mạn, che cuedenune ye mạn, cạva che nchahco Dendiohs yahn ye.
4 Tihcạ chinahn nduhcạ che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ:

Cuahndudo ạma se min yạhn nạn che
metah duhva tuhcạ:
“Cuihcoyạn nchuhn chedave yahn ne, te a
nun ndạ Dihvo vo.
5 Ihyan che redendah ye yune che ndạhcạ
ne, rendededecuto ye ya mạn,
rihtera ye ico mạn, cuete mạn, renedin
cuạco ye nạn che cueh mạn,
rendạhco nahn ye nạn che chihngạ mạn.
Tihcạ va che cạhcoyạn ihyan chedave
yahn ye,
6 te codevano nducoyạca ihyan che
ndedevahn Dendiohs ihyan.”

7 Rạhn Juạn ri ye ihyan che rendạ ye cạva che cuedenune ye:
—Nchuhn ne, nduhcạ cu tạn tihchan ne. Hua rạhco ne che nduco che cuedenune ne a ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs che va che conahn.
8 Va che nto ino nchuhn nunde yahn ne mạn, ndạhcạ cuahtenan ne nạn Dendiohs mạn. Hua ndere rạhco ne che cochihve yahn ne che ndạta yahn Abraham nchuhn, te hua redinahn ne. Ndete che nahn Dendiohs che ndere co yạhn ndạta yahn Abraham ne, andahre nạn tu che tuhchan, co ndedecuan ca ye ndạta yahn ihyan min.
9 Nduhcạ che rihca ihyan yạhn ndạta che hua richihve ndute yahn, riquiyạhn ye ne, tihcạ a nun techecạde Dendiohs yahn nducoyạca ihyan.
10 Tuhme tumerune ihyan:
—¿Deh va che din nuhn ne?
11 Ndahconan Juạn yahn ye:
—Ihyan che va o tino yahn ye ne, va che cạh ye ạma yahn ihyan che metah yahn ye, ne ihyan che va che reh ye ne, va che conan ye ihyan che metah che cheh ye.
12 Namin ndạ ạma o sạhn rica tumecạdiyo cạva che cuedenune se, ne tumerune se:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che din nuhn ne?
13 Ndahconan Juạn yahn se:
—Hua cạca nchuhn tumecạdiyo che tahque ndeh che co che rihquentiyon ley.
14 Namin ạma o sandạdo ne, tumerune se:
—Nuhn, ¿deh va che din nuhn ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Hua duco nchuhn. Hua ndere cuih nunde ne yahn ihyan. Cuahtenan ne vedeyeno nduco tume che renevihve nchuhn.
15 Ạma yạhn ihyan rendededecadino ye yahn Juạn, ne recạh yeno ye chedave yahn ye, te rạhco ye te co a ihyan min che va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
16 Ate rạhn Juạn ri ye nducoyạca ihyan:
—Ndiyu u. Cochi tạma ihyan che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co u. U ne, nde hua redin yahn che co mare ạma sạhn decạhya yahn ye. U ne,

rehdenuné ihyan, ate ihyan min ne, din ye
che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn mạn, din ye castigo ihyan nunde
mạn.
17 Cuahn che retiveyạto ihyan trigo ne,
renevạhn ye ndute yahn, rih ndah ye. Ate
dạcheyạma yahn ne, renedin dạma ye,
rihquiyạhn ye. Atihnocạ ihyan min, te a
nun techecạde ye yahn nducoyạca ihyan.
Ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs
ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan
che hua ndah ye ne, dechuh ye ihyan vạn
ruchiyạhn che hua rintoh.
18 Nduco ạma ndeh ndudo che tuhchan,
rahndudo Juạn, ricuahn ye ihyan ndudo
ndah yahn Dendiohs.
19 Juạn ne, riyạhve ye gobernador
Herodes yahn che quenan se nduco
Herodías, ndạhta yahn dihno se Felipe.
Namin riyạhve ye sạhn yahn nducuahn
nunde yahn se.
20 Chemin che chihquentiyon se che
quenun Juạn vạcoyạhn, ne nduco chemin
decuihta nduh se nunde yahn se.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

21 Cuahn che chihno chedenune ạma
yạhn ihyan nación yahn Israel ne, ndạ
Dihvo vo, chedenune ye. Chihno min ne,
nahmin che revạh ye ne, ndondah
vahchetero.
22 Nduhcạ che ro ạma icui ne, tihcạ chi
ro Vaco Ndah yahn Dendiohs, chiya,
quenun ihyan. Tuhme chihnevan ye ạma
ndudo che chica vahchetero che rạhn:
—Di che Dạyá. Yahinó di. Ạma yenó
ndoque.
23-38 A tạhn min che canạn Dihvo vo,
redin ye ntiyon yahn ye. A ri ye tenduh
ndico ndiche nduyo.

Tuhcạ cochi ndạta yahn Dihvo vo Jesucristo

Nde nạn che canạn ne, dendah
Dendiohs Adán. Dạya Adán ne, Set. Dạya
Set ne, Enós. Dạya Enós ne, Cainán. Dạya
Cainán ne, Mahalaleel. Dạya Mahalaleel
ne, Jared. Dạya Jared ne, Enoc. Dạya Enoc
ne, Matusalén. Dạya Matusalén ne, Lamec.
Dạya Lamec ne, Noé. Dạya Noé ne, Sem.
Dạya Sem ne, Arfaxad. Dạya Arfaxad ne,
Cainán. Dạya Cainán ne, Sala. Dạya Sala
ne, Heber. Dạya Heber ne, Peleg. Dạya
Peleg ne, Ragau. Dạya Ragau ne, Serug.
Dạya Serug ne, Nacor. Dạya Nacor ne,
Taré. Dạya Taré ne, Abraham. Dạya
Abraham ne, Isaac. Dạya Isaac ne, Jacob.
Dạya Jacob ne, Judá. Dạya Judá ne, Fares.
Dạya Fares ne, Esrom. Dạya Esrom ne,
Aram. Dạya Aram ne, Aminadab. Dạya
Aminadab ne, Naasón. Dạya Naasón ne,
Salmón. Dạya Salmón ne, Booz. Dạya Booz
ne, Obed. Dạya Obed ne, Isaí. Dạya Isaí ne,
David. Dạya David ne, Natán. Dạya Natán
ne, Matata. Dạya Matata ne, Mainán. Dạya
Mainán ne, Melea. Dạya Melea ne,
Eliaquim. Dạya Eliaquim ne, Jonán. Dạya
Jonán ne, José. Dạya José ne, Judá. Dạya
Judá ne, Simeón. Dạya Simeón ne, Leví.
Dạya Leví ne, Matat. Dạya Matat ne,
Jorim. Dạya Jorim ne, Eliezer. Dạya
Eliezer ne, Josué. Dạya Josué ne, Er. Dạya
Er ne, Elmodam. Dạya Elmodam ne,
Cosam. Dạya Cosam ne, Adi. Dạya Adi ne,
Melqui. Dạya Melqui ne, Neri. Dạya Neri
ne, Salatiel. Dạya Salatiel ne, Zorobabel.
Dạya Zorobabel ne, Resa. Dạya Resa ne,
Joana. Dạya Joana ne, Judá. Dạya Judá ne,
Semei. Dạya Semei ne, Matatías. Dạya
Matatías ne, Maat. Dạya Maat ne, Nagai.
Dạya Nagai ne, Esli. Dạya Esli ne, Nahum.
Dạya Nahum ne, Amós. Dạya Amós ne,
Matatías. Dạya Matatías ne, José. Dạya José
ne, Jana. Dạya Jana ne, Melqui. Dạya
Melqui ne, Leví. Dạya Leví ne, Matat.
Dạya Matat ne, Elí. Dạya Elí ne, José.

Tihcạ cochi ndạta yahn José. Nducoyạca
ihyan ne, rạhco ye te Dihvo vo Jesucristo
ne, dạya José ihyan.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

1 Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan, ne chica ye min ico
Jordán. Din Vaco Dendiohs che cuahn ye
yạhn nạn che metah duhva.
2 Min quenan ye o raco ro, ne chundah
ne, retumarande se ihyan. Nducuahn ro
min ne, hua cheh ye, ne chihno min ne,
chi cuico ye.
3 Tuhme rạhn chundah me ri se ihyan:

—Ndete che Dạya Dendiohs ndih ne, cuihquentiyon ne tu cuh che ndacondạ pạn.

4 Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Ndiyu demạn nduco pạn co conun ico ihyan, te namin rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs.”

5 Tuhme quenda chundah me Dihvo vo ạma tingüete yạco, ne venchahteno nạhma se ihyan nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse.

6 Rạhn se ri se ihyan:

—U té nducuahn vederihquentiyon che tihchan ndih, ndete che dinahn ne che cạhmá, te u va tạ́h nducuahn, ne adecoduhno ihyan che náhn ne, co cạ́h ihyan.

7 Ndete che cahntihya ne nán, ndeva ne yavenán ne, co yahn ne nducuahn.

8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Cuehn vạne chundah, te nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Cuendeva yavenạn Dihve Dendiohs, ne a ihyan min no codinehn che cạhma ye.”

9 Tuhme quenda se ihyan tin yạco chahte yahn yạn Jerusalén, ne rạhn se ri se ihyan:

—Ndete che Dạya Dendiohs ndih ne, cạva ne muhn.

10 Hua dehva co yahn ne, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs:

Dechuh Dendiohs ángel yahn ye cạva che conduco ye ndih,

11 din ye cudạdo ndih cạva che hua dehva co yahn ne.

12 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Namin nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun: “Hua tumarende Dihve Dendiohs.”

13 Cuahn che chihno tumarande chundah me Dihvo vo ne, conạhn se. Quenan rino se nde ndạ ạma ro che ndạhcạ cạva se.

Dihvo vo Jesucristo ne, canạn redin ye ntiyon yahn ye estạdo yahn Galilea

14 Dihvo vo ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ne conạhn ye estạdo yahn Galilea. Nducuahn yạn ne, ạma chetuhn ndudo yahn vederihquentiyon che quenan cuma ye.

15 Ricuahn ye chete yạco, ne rendeva nducoyạca ihyan yavenạn ye.

Ndetendạh ihyan Dihvo vo Jesucristo yạn Nazaret

16 Ndạ Dihvo vo yạn Nazaret nạn che chihta ye, ne rahn ye yạco ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan. Ạma ro ne, chendạ ye chete yạco, ne chandi ye cạva che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.

17 Sạhn che redin cudạdo yạco me ne, cạh se cạca che dirun ihyan profeta Isaías ihyan. Cuahn che ntạ ye cạca me ne, cahndudo ye nạn che ndirun tuhcạ:

18 Vaco Dihvé Dendiohs ne, quenun u.
Dechuh Dendiohs u, cạva che cacuáhn ndudo ndah yahn ye, cahnevan nducoyạca ihyan che necun ye mạn,
cạva che cuahndudó che va ye vedeyeno che nchahco ye yahn ihyan che nto ino ye nunde yahn ye mạn.

19 Dín che co ro nạn ihyan che hua ro nạn ye mạn,
ndedeváhn ihyan che yah rahno ye, redin nunde yahn ye mạn,
cuahndudó nduhcạ che yahino Dihvo vo Dendiohs ihyan iyehnse mạn.

20 Chihno min ne, ndechetihve Dihvo vo cạca me, necạh ye sạhn che redin cudạdo yạco me, ne chihnde ye. Nducoyạca ihyan che chenun ye chete yạco me ne, vateyạn ye numacuahn vedenecun.

21 Tuhme rạhn ye:

—Mạn ro cuh ne, a chinahn ndudo che chihno cahndudó, chihnevan nchuhn.

22 Chi yeno nducoyạca ihyan nduco Dihvo vo, ne rahn ino ye yahn ndudo ndah che rente ye. Ate canạn tumerune ye vạn mạn ye nduco vih:

—¿A ndiyu sạhn tih che dạya José me?

23 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuạco te nahn cạhma nchuhn nducó ndudo cuh: “Doctor, tahque ndah che codique man di. Codin muhn yạn vaque vederihno nduhcạ che din min yạn Capernaum.”

24 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te nde ama ihyan profeta, hua renevahnecun ihyan yan vaco ye ihyan.
25 Ro menan me ne, ama chihnde cuico, te hua chan co ino nduyo quenan mahn. Ro min ne, ama vate ndahta vah nación yahn Israel, ne andahre min quenan ihyan profeta Elías,
26 ate hua dechuh Dendiohs ihyan, cava che conan ye nde ama ndahta vah chahn. Tahque ndah ye ne, dechuh ye ihyan, cava che conan ye ama ndahta vah yahn tama nación che va te yan Sarepta, nino yan Sidón.
27 Tama yune ne, a nación yahn Israel, vate ama yahn ihyan che ndi ye cah che recha yute. Min quenan profeta Eliseo, ne namin hua din ye che ndoyahn nde ama ihyan chahn. Ate din ye che ndoyahn ama sahn nación yahn Siria che duche se Naamán, andahre sahn tama nación se.
28 Cuahn che chihnevan ihyan che chenun ye chete yaco me che tihca rahn Dihvo vo ne, ama chi tan ye.
29 Ndetahno necuan ihyan chahn, ne quenda ye ihyan numacuahn vedetan cuahn chihto yan nan ama tin yava yaco cava che decava ye ihyan.
30 Ate hua chi din ihyan chahn tihca, te chuh Dihvo vo van nducoyaca ye, ne cuahn ye.

Quenun vaco chihnga ama se

31 Nda Dihvo vo Jesucristo yan Capernaum, estado yahn Galilea, ne ndate ndate, ro che rahte tuhno ihyan, ricuahn ye chete yaco.
32 Ihyan che rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo ne, ama rahn ino ye, te numacuahn vederihquentiyon yahn ye ricuahn ye.
33 Ama yune ne, chenda Dihvo vo chete yaco me, ne min quenun ama sahn che quenun vaco chihnga sahn. Ama dito cah se:
34 —Ndih, Jesús yahn yan Nazaret, ¿dehco che recahdenun ne yune yahn nuhn? ¿A cochi ne che decuihno ne nuhn ne? U devano duh ndih. Ndih che Daya Dendiohs.
35 Chihquentiyon Dihvo vo vaco chihnga me:

—¡Cuenedihn chende! ¡Cuendiquendah sahn tih!

Ndetahno din vaco chihnga me che chendave sahn min nan nducoyaca ihyan che chenun ye min. Ate hua dehva chi yahn se, ne ndiquendah sahn.
36 Nducoyaca ye ne, ama dihya ye chi, ne rente ye van man ye nduco vih:

—¡Ama chahte vederihquentiyon quenan cuma ihyan tih! ¡Nde vaco chihnga redinahn ndudo yahn ye, ne rendiquendah!
37 Numachahte estado yahn Galilea, chetuhn ndudo yahn vederihno che redin Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn indahn Simón Pedro

38 Chihno min ne, ndiquendah Dihvo vo chete yaco me, ne cuahn ye ndevaco Simón. Indahn Simón ne, quendihte ye, ndi ye cah ihno. Chica ihyan ndevaco ye Dihvo vo che din ye che ndoyahn ye.
39 Chahn nda ye nan ihyan min, ne chihquentiyon ye che cuavi cah me. Ndetahno ndoyahn ihyan min, ne necuan ye, cah ye, cheh Dihvo vo nduco combiero yahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama yahn ihyan cah

40 Ura che a chehche yahn ne, quenda ihyan nducoyaca ihyan cah yahn ye che ndeh nan cah ndi ye, cuahn ye nan Dihvo vo. Nahn tah ye queri ama ihyan cah chahn, ne ndoyahn ye.
41 Van ihyan cah chahn ne, nduco ama yahn ihyan che chenun vaco chihnga ihyan, ne ndetendah Dihvo vo vaco chihnga chahn. Cuahn che rendiquendah ne, rah:

—Ndih che Daya Dendiohs.

Ate chihco yudo Dihvo vo vaco chihnga chahn, ne hua cah yune ye che cahma duh ihyan ye, te a devano che a ihyan min che a va cade che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Quechica Dihvo vo Jesucristo estado yahn Galilea rahndudo ye

42 Tama ro cuahn che a chi dave ne, cuahn Dihvo vo ama cuan nan che metah duhva, ne min cuahn ihyan yan, quenuhn

ye ihyan. Ntąca ihyan chahn ihyan, ne rąhn ye nduco ye che hua ndąca ye min, te nahn ihyan chahn che conan ca ye.
43 Ate rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Va che cąhn yąn chenąhn, cacuáhn ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a cąva chemin che cochí.
44 Tuhme quechica ye nduh yąn nduh yąn, estądo yahn Galilea, ricuahn ye chete yąco.

5

Din Dihvo vo Jesucristo vederihno, ne ąma yąhn yąhca chetąh Simón nduco combiero yahn ye

1 Ąma yune ne, nti Dihvo vo chihto vine yahn Galilea, ne ąma chi dąma ihyan nąn ye, cąva che cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.
2 Ndihchero Dihvo vo che vate o bąrco nąn nune chihto vine me. Ihyan che retąh yąhca ne, a ndiquendąh ye chete bąrco chahn, ne ura min ne, renąno ye yąna yahn ye.
3 Cuahn Dihvo vo, ne chendą ye chete bąrco che yahn Simón, ne chica ye favor ihyan che cacąhca ye bąrco yahn ye nąn che hua nino cuahn chihto vine me. Tuhme chihnde ye chete bąrco me, ne canąn chicuahn ye ihyan che ndi dąma ye min.
4 Cuahn che chihno chicuahn ye ne, rąhn ye ri ye Simón:
—Cuicahque bąrco cuh cuąhn nąn che yąno nune, ne cuih yąna yehn cąva che cotah yąhca.
5 Ndahconan Simón yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, a numa yąn din nuhn ntiyon, ne nde ąma yąhca hua chetąh nuhn. Ate nducote a ndih che rihquentiyon ne ne, cuíh yąna.
6 Tihcą din ihyan chahn, ne ąma chito yąhca nde a canąn rendan yąna me.
7 Tuhme din tąh ihyan chahn yahn combiero yahn ye che chenun ye bąrco che tąma me, cąva che chi ye conan ye ihyan. Ndą ihyan chahn, ne vąn nducoyąca ye decuto ye yąhca nduh che o bąrco chahn, nde tuno adeche cuehchenun vąn nune.
8 Cuahn che ndihchero Simón che tihcą chi ne, chehntihya ye nąn Dihvo vo, ne rąhn ye:
—Dihvé, u ne, ndiyu ihyan che co cochí nąn ne, te u ne, ihyan nunde u.
9 Tihcą rąhn ye, te cuahn ino ye nduco nducoyąca ihyan chahn yahn vederihno che din Dihvo vo che ąma yąhn yąhca ndąca ye.
10 Namin cuahn ino nduh che o dąya Zebedeo che duche ye Jacobo mąn, Juąn mąn. Ihyan chahn che combiero yahn Simón. Ate rąhn Dihvo vo ri ye Simón:
—Dehve rahque, te nduhcą che redin ntiyon che retah yąhca ne, mąn ne, tihcą din ntiyon, din dame ihyan cąva che conduco ye u.
11 Tuhme ndetendąh ihyan chahn bąrco chahn vąn nune, ne chihcomąn ye ntiyon yahn ye mąn, dehtenduh yahn ye mąn, ne cuahn ye, chinduco ye Dihvo vo.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi se cah che rechą yute

12 Ąma yune ne, quenan Dihvo vo ąma cuąn yąn, ne ndą ąma sąhn che ndi se cah che rechą yute. Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, cuahn se, chehntihya se nąn ye. Chica se favor ihyan, ne rąhn se:
—Dihvé, a devanó te co din ne che ndoyáhn, ndete che nahn ne.
13 Nahn tąh Dihvo vo sąhn, ne rąhn ye:
—¿Tącą hua? Náhn. Mąn ne, a ndoyehn.
Chihno rąhn ye chemin ne, a ndetąhno ndoyahn se.
14 Tuhme chihquentiyon ye sąhn che hua cąhma se nduco nde ąma ihyan tącą chi che ndoyahn se. Rąhn ye ri ye sąhn:
—Nducote a ndoyehn ne, cuehn nąn chidocuyąn, ne cah vedino che ndihquentiyon Moisés, cąva che ndihchero nducoyąca ihyan che a ntoyehn.
15 Ąma nun chetuhn ndudo yahn vederihno che tihcą din Dihvo vo, ne ąma yąhn ihyan ri dąma ye ro ro, cąva che cahnevan ye che ricuahn Dihvo vo mąn, cąva che din Dihvo vo che ndoyahn ihyan che cah ye mąn.
16 Ura va ne, rahn Dihvo vo demąn ye nąn che metah duhva, ne min revąh ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma sạhn che ndi cheche se

17 Ạma ro cuahn che ricuahn Dihvo vo
ne, min vate sạhn fariseo nduco sạhn
devano ley che dirun Moisés che chica se
nducuahn yạn yahn Judea mạn, yạn
Jerusalén mạn, cạva che cahnevan se che
ricuahn ye. Dihvo vo ne, redin ye che
rendoyahn ihyan cah, te quenan cuma ye
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Dendiohs.
18 Ura min ndạ ạma o ihyan, nda ye ạma
sạhn che ndi cheche se, quendite se nạn
yundo. Nahn condạ ihyan chahn nduco se
chete vah, cạva che condihte ye sạhn nạn
Dihvo vo.
19 Ate hua chi chuh ihyan chahn nduco
se chendevah, te ạma yạhn ihyan ndito ye
min. Tuhme cocha ye tin vah me, ne
ntihne ye ạma ndi ima vah. Nde min
ndedevah ye yundo nạn che quendite se
cuạhn chete vah nạn nducoyạca ihyan.
Nduco tihcạ ndạ se nạn Dihvo vo.
20 Ndihche Dihvo vo nduhcạ che ritahno
ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn che ndi
cheche me:
—A nchahcó nunde yehn.
21 Sạhn fariseo chahn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn ne,
rendedecadino se: “¿Duh sạhn tih che
redin duche yahn se Dendiohs?, te nde
ạma ihyan hua co nchahco ye nunde,
atenạn Dendiohs.”
22 Ate a devano Dihvo vo che tihcạ
rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn ye ri
ye sạhn:
—¿Dehco che tihcạ rendedecadino
nchuhn?
23 ¿Deh che tahque ndạhcạ cạhmá: “A
nchahcó nunde yehn,” o cạhmá:
“cuenecuen, cuique”?
24 Ate cạva che cadino nchuhn te u che
rinducó nducoyạca ihyan ne, va
vederihquentiyon yáhn cạva che nchahcó
nunde yahn ihyan muhn iyehnse cuh ne,
condihche ne.
Tuhme rạhn ye ri ye sạhn che ndi
cheche me:
—Rihquentiyón di. Cuenecuen, cotah
yundo yehn, conahn ndevaque.
25 Ndetạhno necuan se, chetạh se yundo
yahn se, ne numacuahn vedeyeno
rendeva se yavenạn Dendiohs. Chuh se
mendạhn yahn nducoyạca ihyan che
chenun ye min, ne conạhn se ndevạco se.
26 Rahn ino nducoyạca ihyan chahn, ne
rendeva ye numacuahn vedeyeno
yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye:
—Mạn che cuạco ne, ndihchero vo
vederihno.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Leví che conduco se ihyan

27 Cuahn che chica Dihvo vo min ne,
ndihchero ye ạma sạhn rica tume cạde iyo
che duche se Leví, va se nạn che rica se
tume. Rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuhn vo ndoque, condoque u.
28 Ndetạhno chihcomạn se ntiyon yahn
se mạn, nducuahn che va yahn se mạn, ne
necuan se, cuahn se, chinduco se Dihvo
vo.
29 Adive ne, chihquentiyon Leví che
chindah comida ndevạco se, ne cạh se,
cheh Dihvo vo nduco ạma yạhn ihyan,
chenun vạn ạma yạhn sạhn rica tume
cạde iyo.
30 Ạma o sạhn fariseo nduco sạhn
devano ley che dirun Moisés ne, chi yudo
yahn se, ne tumerune se ihyan apóstol
yahn Dihvo vo:
—¿Dehco che tihcạ redin nchuhn che reh
ne, rih ne dạma nduco sạhn nunde mạn,
nduco sạhn rica tume cạde iyo mạn ne?
31 Ndahconan Dihvo vo yahn sạhn
chahn:
—Ihyan che hua cah ye ne, hua
rendotenan ye sạhn doctor, ate ihyan che
cah ye ne, nahn ye sạhn.
32 Atihnocạ u, te ndạ́ cạva ihyan nunde
cạva che nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu
cạva ihyan che rạhco ye che metah nunde
yahn ye.

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, tumerune se Dihvo vo Jesucristo yahn yạhte

33 Tuhme tumerune sạhn chahn Dihvo
vo:
—¿Dehco che sạhn che rahn nduco Juạn
Bautista nduco sạhn che rahn nduco sạhn
fariseo ne, ạma rahte se yạhte mạn, revạh
se mạn, ne sạhn che rahn ndoque ne, reh
se mạn, rih se mạn, ro ro ne?
34 Ndahconan Dihvo vo yahn se:

—A devano nchuhn te ihyan che nduco ye sạhn rihnevạco ne, hua rahte ye yạhte.
35 Ate ndete che cuavi sạhn min ne,
tuhme che cuạco ne, cuahte ye yạhte.
36 Namin nte ye tạma te o ejemplo,
chihnevan sạhn chahn:
—Nde ạma ihyan ne, hua rendeh ye
ạma tino ra cạva che necạhnan ye ạma
tino ndico. Ndete che tihcạ din ye ne, din
ye che conda tino ra me. Avạne ne, ạma
ndi tino ra nạn tino ndico ne, chihngạ ro,
te hua dạma.
37 Namin nde ạma ihyan hua rih ye vino
ra chete ima ndico, te redin vino che
rendan ima, ne rinda vino mạn, ima mạn.
38 Chemin che nahn che cuih ihyan vino
ra chete ima ra, cạva che hua dehva co
yahn vino mạn, ima mạn.
39 Ihyan che rih ye vino ndico ne, hua
nahn cuh ye che ra, te rạhn ye te tahque
ndah rihn vino ndico.

6

Ihyan apóstol ne, tico ye indo trigo

1 Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne,
chuh Dihvo vo nạn va chendạta. Ihyan
apóstol yahn ye ne, tico ye indo trigo, ne
rendihvenun tạh ye, reh ye ndute yahn.
2 Tuhme rạhn ạma o sạhn fariseo ri se
ihyan chahn:
—¿Dehco che tihcạ redin nchuhn?, te a
va cạde che hua co din vo ntiyon ro che
rahte tuhno ihyan.
3 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—¿A hua ndihchenan nchuhn che
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
nduhcạ che din David ro che chi cuico ye
nduco combiero yahn ye?
4 A devano ne nduhcạ che chendạ ye
chete yạco yahn Dendiohs, ne cheh ye pạn
che va min, ne cạh ye, cheh ihyan che
nduco ye. Ate nduco nduh hua quendihco
ye nunde, andahre pạn chemin chan, a
ndi vedino yahn Dendiohs, ne atenạn
chidocuyạn co cheh ye.
5 Quendi Dihvo vo rạhn ye nduco sạhn
chahn:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne,
rihquentiyón nde nducuahn che redin
ihyan ro che rahte tuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi cuma tạh se

6 Tạma ro che rahte tuhno ihyan ne,
chendạ Dihvo vo chete ạma yạco,
chicuahn ye. Min quenun ạma sạhn che
ndi cuma tạh cuạco se.
7 Sạhn devano ley che dirun Moisés
mạn, sạhn fariseo mạn ne, rihno se Dihvo
vo ndete che din ye che ndoyahn sạhn
min ro che rahte tuhno ihyan, cạva che
cuih nunde se yahn ye.
8 A devano Dihvo vo che rendedecadino
sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn che ndi
cuma tạh me:
—Cuenecuen, cuandi mendạhn.
Necuan sạhn min, chandi se.
9 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Mạn ne, tumerune nchuhn: ¿Deh din
vo ro che rahte tuhno ihyan ne? ¿A din vo
che ndah, o din vo che hua ndah ne? ¿A
cạh yune vo che coh ihyan, o ndedevahn
vo ihyan ne?
10 Chaconan ye, ndihchero ye
nducoyạca sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye
sạhn che ndi cuma tạh me:
—Cuacondihque tah.
Chacondihco tạh se, ne ndetạhno
ndoyahn tạh se.
11 Ạma chi tạn sạhn chahn, ne rente se
vạn mạn se nduco vih deh din se nduco
Dihvo vo.

Tendạhnun Dihvo vo Jesucristo ndichio apóstol

12 Tạhn min ne, cuahn Dihvo vo ạma
cuete, ne min covạh ye numa yạn.
13 Cuahn che chi dave ne, nedin dạma
ye ihyan che rinduco ye ihyan, ne
tendạhnun ye ndichio ihyan chahn cạva
che co ye apóstol.
14 Ạma ihyan chahn ne, Simón, ne
chaconahn Dihvo vo che duche ye Pedro.
Ihyan chenạhn ne, Andrés, dihno Simón
mạn, Jacobo mạn, Juạn mạn, Felipe mạn,
Bartolomé mạn,
15 Mateo mạn, Tomás mạn, Jacobo, dạya
Alfeo mạn, Simón Zelote mạn,
16 Judas, dihno Jacobo mạn. Namin
nduco ạma se Judas Iscariote, sạhn min
che ndihcue ndeh se Dihvo vo.

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo ạma yạhn ihyan

17 Cuenchahn Dihvo vo cuete me, ne
ndo ye a̱ma ya ico nduco ihyan chahn.
Namin a̱ma ya̱hn ihyan che vate ye esta̱do
yahn Judea ma̱n, ya̱n Jerusalén ma̱n,
chihto ya̱n Tiro nduco Sidón ma̱n, ndo
da̱ma ye min nduco ye. Nda̱ nducoya̱ca
ihyan chahn, te nahn cahnevan ye che
ricuahn Dihvo vo ma̱n, nahn ye che din
Dihvo vo che ndoyahn ye ma̱n.
18 Namin ndetenda̱h Dihvo vo vaco
chihnga̱ che chenun ihyan.
19 Ihyan che cah ye ne, nahn nahn ta̱h
ye Dihvo vo yahn che quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte, ne nducoya̱ca
ihyan che tihca̱ redin ye ne, ndeta̱hno
rendoyahn ye.

Ihyan che ndah ro yahn ye

20 Tuhme ndihchero Dihvo vo Jesucristo
ihyan che rinduco ye ihyan, ne ra̱hn ye ri
ye ihyan:
—Nchuhn che cheva̱h ne ma̱n, che
necun ne ma̱n ne, ndah ro yahn ne, te ndi
cuande ne va̱n ihyan yahn Dendiohs.
21 'Ndah ro yahn nchuhn che nahn
cahnevan ne Ndudo yahn Dendiohs, te
din ye conahn ne.
'Ndah ro yahn nchuhn che nda̱che ri ne,
te din Dendiohs che co yeno ne.
22 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che
ca̱va u che rinducó nducoya̱ca ihyan, co
ta̱n ihyan nduco ne ma̱n, hua co ndihche
ye nchuhn ma̱n, ca̱hva ye nduco ne ma̱n,
ndere ca̱hma ye te duhtuno ihyan ne ma̱n.
23 Ro che tihca̱ din ihyan nduco ne ne,
nda̱hca̱ che ca̱h yeno ne chedave yahn ne,
te cuahn che nda̱ ne vahchetero ne, a va
ya̱n che ndah ca̱va ne. Nda̱hca̱ che
neca̱hco ne te ihyan ndico yahn ihyan ta̱n
chahn ne, a tihca̱ din ye nduco ihyan
profeta.
24 'Ate yah rí ca̱va ihyan cuihca, te
atena̱n ma̱n ro cuh che vate ye vedeyeno.
25 'Yah rí ca̱va ihyan che hua
rendotenan ye Ndudo yahn Dendiohs che
ra̱hco ye, te nda̱ ro che ndotenan ye.
'Yah rí ca̱va ihyan che yeno ye, te nda̱ ro
che co ra̱n ye.
26 'Yah rí ca̱va ihyan che ra̱hn
nducoya̱ca ihyan che ndah ihyan ye, te
ihyan ndico yahn ihyan chahn tihca̱ ra̱hn
ye yahn ihyan che din ca̱ ye che profeta ye.

Nahn che din yahino vo ihyan che hua ri rendihche ye uvo

27 'Ráhn rí nchuhn: codin yahino ne
ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn.
Codin ne che ndah nduco ihyan che ta̱n ye
nduco ne.
28 Ndah ca̱hma ne yahn ihyan che ra̱hva
ye nduco ne, cova̱h ne ca̱va ye.
29 Ndete che va ihyan che din ta̱n ye
nduco ne ne, hua da̱ma co ne nduco ye.
Ndete che nahn cahnevi ihyan tino
rendiche nchuhn ne, tahque ndah
cuahnecun ne che cahnevi ye nde cahteca
ne che co che cuhma ne nduco ye.
30 Adecoduhno ihyan che ca̱ca ye
dehtenduh yahn ne, coca̱h ne, ne ihyan
che cahnevi ye deh che va yahn ne ne, hua
nda̱ca ne.
31 Nduhca̱ che nahn nchuhn che ndah
din nducoya̱ca ihyan nduco ne ne, tihca̱
codin ne che ndah nduco ye.
32 'Ndete che din yahino nchuhn dema̱n
ihyan che yahino ye nchuhn ne, ¿dehra
cochihve yahn ne? Nde ihyan che
duhtuno ihyan ye ne, tihca̱ redin ye.
33 Ndete che dema̱n ihyan che ndah
ihyan ye nduco nchuhn, ndah din ne
nduco ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne?
Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihca̱
redin ye.
34 Ndete che dema̱n ihyan che co
nedihve ye yahn nchuhn, ca̱h ne,
tumanan ye ne, ¿dehra cochihve yahn ne?
Nde ihyan che duhtuno ihyan ye ne, tihca̱
reca̱h ye, retumanan combiero yahn ye
che co nedihve ye yahn vih.
35 Ate nchuhn ne, codin yahino ne nde
ihyan che hua ri rendihche ye nchuhn.
Codin ne che ndah. Coca̱h nchuhn,
tumanan ihyan, nde hua cuahtenan rino
ne che nevihve yahn ne. Ndete che tihca̱
din nchuhn ne, Dendiohs, ihyan min che
a̱ma yudo vederihquentiyon yahn ye ne,
nda̱hco menun ndahva ye yahn ne, nedin
da̱ya ye nchuhn, te ihyan min ne, ndah ye
nde nduco ihyan che duhtuno ihyan ye
ma̱n, ihyan che nde hua reneca̱h ye
nundihve cuahn ihyan ma̱n.

36 Nduhcą che renan vąhino Chida
nchuhn nducoyąca ihyan ne, tihcą codin
ne.

Nduhcą che va che cuahtenan vo nduco ihyan

37 'Hua ndąhchenan nchuhn ihyan, ne
hua conan cuma che techecąde Dendiohs
yahn ne yahn nunde min, din ye castigo
nchuhn. Cuenchahco ne yahn ihyan, ne
nchahco Dendiohs yahn ne.
38 Codin nchuhn che ndah nduco ihyan,
ne din Dendiohs che ndah nduco ne, nde
tihdenąn ca ye ndąhco menun ye yahn ne.
Tihcą, te nduhcą che redin ne nduco
ihyan ne, atihnocą ndąhco menun
Dendiohs yahn ne.
39 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh,
chihnevan ihyan chahn:
—A devano nchuhn te ą̈ma sąhn nąn ve
hua co quendanan se tąma sąhn nąn ve, te
coranun nduh che o se ive yąhn.
40 Tahque devano ihyan ricuahn che co
ą̈ma sąhn che rahn. Ate cuihno cuahn
sąhn min ne, anduhneva che devano
ihyan ricuahn yahn se ne, tihcą codevano
se. Hua chuhnan vededevano yahn se.
41 'Ndete che rihco nchuhn cudądo
nunde yahn tąma ca ihyan, ne hua
retumacąh ne nunde yahn mąn ne ne,
anduhnecą ndete che ndihchero ne ą̈ma
iyąca che quenun ndutenąn ye, ate nde
hua retumacadino ne che quenun ą̈ma
vihto ndutenąn mąn ne.
42 Ndete che tihcą ne, o nąn o chende ne.
Nde hua quenąn yahn ne che cąhma ne co
ne ihyan: "Conán di cąva che hua
condihque nunde", te nde hua
retumacadino ne che tahque chihngą
redin mąn ne. Tahque ndah che dinoca
cąhcomąn ne che chihngą redin ne,
tuhme co conan ne ihyan cąva che
runecąde cochica ye.

Ejemplo yahn yąhn ndąta

43 'Yąhn ndąta che ndah ne, ndah ndute
yahn, ne yąhn ndąta che hua ndah ne, hua
ndah ndute yahn.
44 Ą̈ma yąhn ndąta ne, ro deh yąhn
cuahn che ri ndute yahn. Ndute higo ne,
hua retun ihyan tin yąhn yąn, nde hua
retun ye uva nąn dihyo yąn.
45 Ihyan che ndah ye ne, redin ye
dehtenduh che ndah, te ndah chedave
yahn ye, ne ihyan che hua ndah ye ne,
redin ye dehtenduh che hua ndah, te hua
ndah chedave yahn ye. Nąn ndudo yahn
ihyan ne, rihcoro nduhcą ihyan ye.
46 '¿Dehco che rąhn nchuhn ri ne u:
"Dihve nuhn, Dihve nuhn ne"?, te hua
redinahn ne che rihquentiyón.
47 Adecoduhno ihyan che rendą ye nąán
mąn, che rihnevan ye che rąhn mąn, che
redinahn ye che rihquentiyón mąn ne,
cąhmá có nchuhn duh nduhcą ye.
48 Ihyan min ne, nduhcą ihyan che
chihno ye vąco ye, ne yąno chino ye nde
nąn yąva, ne min chihco ye name yahn.
Cuahn che chihta ico ne, ą̈ma dito chahn
nune nąn vah me. Ate hua chi quenda
nune vah me, te nąn yąva va name yahn.
49 Me ihyan che rihnevan ye ndudo
yáhn, ne hua redinahn ye ne, ihyan min
ne, nduhcą tąma ihyan che chihno ye
vąco ye, nde hua chihco ye name yahn.
Cuahn che chihta ico ne, ą̈ma dito chahn
nune nąn vah me. Ndora vah me, ne
chihno chinda.

7

Nduhcą che chitahno ą̈ma capitą́n

1 Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo
ihyan chahn ne, cuahn ye yąn
Capernaum.
2 Ą̈ma capitą́n che va ye yąn min ne, va
sąhn decąhya yahn ye che ą̈ma yahino ye
sąhn, ne chetąh cah sąhn. Ą̈ma tahn ndi
se, adeche coh se.
3 Cuahn che checadino capitą́n me yahn
Dihvo vo che redin ye vederihno ne,
dechuh ye ą̈ma o ihyan ndinąn yahn
ihyan nación yahn Israel, cąva che cąca ye
favor ihyan che cąhn ye, ne din ye che
ndoyahn sąhn decąhya me.
4 Chahn ihyan chahn nąn Dihvo vo, ne
ą̈ma chica ye favor ihyan, ne rąhn ye:
—Capitą́n cąh ne, ndąhcą che conan ne
ihyan,
5 te yahino ye nación yuhn vo, ne chihno
ye ą̈ma yąco yahn nuhn.
6 Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan
chahn. Cuahn che a ndą nino ye ne,

dechuh capitạ́n me ndudo nduco ạma o amigo yahn ye, rạhn ye tuhcạ:
—Dihvé, hua denduh ne ndih cạva no u, che chi ne nde chete vạcó.
7 A devanó te u ne, ndiyu ihyan che co chí nạn ne. Nde nạn che cochi ne, cuihquentiyon ne, ne ndoyahn sạhn decạhya yáhn.
8 Che cạhcantiyon ne ne, a devanó te va che conahn, te namin u ne, va ihyan che te ye vederihquentiyon quenan cumá, ne vate sandạdo yáhn. Rihquentiyón ạma se che cạhn se, ne rahn se, ne rihquentiyón tạma se che chi se, ne rechi se, ne nducuahn che rihquentiyón sạhn decạhya yáhn ne, redinahn se.
9 Yahn che tihcạ rạhn capitạ́n me ne, cuahn ino Dihvo vo, ne chaconan ye, ndihchero ye ihyan che nduco ye, ne rạhn ye:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nde numachahte nación yuhn vo ne, hua rendạcá ihyan che tihcạ ạma ritahno ye.
10 Cuahn che ndaconan ihyan che chahn ye ntiyon yahn capitạ́n me ne, ntạca ye sạhn che adeche coh me che a ntoyahn se.

Ndedetuhche Dihvo vo Jesucristo ạma tenạhn, daya ạma ndạhta vạh

11 Chihno min ne, Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye mạn, ạma yạhn ca ihyan mạn, cuahn ye ạma yạn che duche Naín.
12 Cuahn che ndạ ye viyạn me ne, tạhn nun ye ihyan che cuahn ye cuhche ye ạma tenạhn dạya ạma ndạhta vạh. Ạma ndiyạhn ra sạhn dihn min yahn ndạhta vạh me, ne ạma yạhn ihyan nduco ye.
13 Cuahn che ndihche Dihvo vo ndạhta vạh me ne, quenan vạhino ye tạhn, ne rạhn ye ri ye tạhn:
—Hua cueque.
14 Tuhme chahn ndạ ye, ne cạh tạh ye yave yahn tenạhn me, ne sạhn che nda se yave me ne, chahtendi rino se. Rạhn ye ri ye tenạhn me:
—¡Cuenecuen!
15 Ndetạhno necuan sạhn dihn che a ndih me, ne canạn rente se. Tuhme necạh Dihvo vo sạhn chaco se.
16 Ạma cuahn ino nducoyạca ihyan, ne rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye:
—Ndạ ạma profeta vạn uvo, ihyan yahn Dendiohs. ¡Ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye! Dechuh Dendiohs ihyan.
17 Ạma chetuhn ndudo yahn vederihno che din Dihvo vo numachahte estạdo yahn Judea mạn, nduh cuạn nạn che nino min mạn.

Dechuh Juạn Bautista ihyan che rinduco ye ihyan nạn Dihvo vo Jesucristo

18 Ihyan che rinduco ye Juạn Bautista ne, rạhn ye ri ye ihyan yahn nducuạhn vederihno che redin Dihvo vo. Tuhme cah Juạn o ihyan chahn,
19 ne dechuh ye ihyan cạva che tumerune ye Dihvo vo, a ihyan min niyon ihyan che a va cạde che dechuh Dendiohs ihyan, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino ye tạma ihyan.
20 Ndạ ihyan chahn nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Juạn Bautista ne, dechuh ye nuhn, tumerune nuhn ndih: ¿A ndih ihyan che a va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse, o cuahtenan rino nuhn tạma ihyan ne?
21 Ura min din Dihvo vo che ndoyahn ạma yạhn ihyan cah mạn, din ye che chi ro nạn ihyan che ve nạn ye mạn, ndetendạh ye vaco chihngạ che chenun ihyan mạn.
22 Tuhme ndahconan ye yahn ihyan chahn che dechuh Juạn:
—Conạhn nchuhn, cuenecạh cuande ne Juạn yahn nducuahn che ndihchero ne mạn, che chihnevan ne mạn. Ihyan che ve nạn ye ne, redín che ri ro nạn ye. Ihyan che ndi cheche cạh ye ne, redín che rica ye. Ihyan che ndi ye cah che rechạ yute ne, redín che rendoyahn ye. Ihyan che a ndih ye ne, rendedetuhché ihyan. Ihyan che necun ye ne, ricuáhn ndudo ndah yahn Dendiohs ihyan.
23 Ndah ro yahn ihyan che ritahno ye che dechuh Dendiohs u.
24 Cuahn che conạhn ihyan chahn ne, rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juạn, ne rạhn ye:
—¿Deh che chahn nchuhn, ndihchero ne min yạhn nạn che metah duhva? ¿A ạma nduco che ra yuhne?

25 ¿Duh che chahn nchuhn, ndihchero ne
tuhme? ¿A ą̄ma są̄hn che ninevaca se
nduco tino ndah? A devano nchuhn te
są̄hn che renevaca se nduco tino ndah
mą̄n, rahte se vihco mą̄n ne, są̄hn chahn
ne, chete vą̄co rey chenun se.
26 Tuhme ne, ¿duhra che chahn nchuhn,
ndihchero ne? ¿A ndiyu ą̄ma profeta?
Cuą̄co niyon, te ihyan min ne, tahque
chahte vederihquentiyon che quenan
cuma ye che co ihyan profeta chenąhn.
27 A yahn ihyan min che a ndirun nąn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcą̄:
Condihche, dechúh ą̄ma są̄hn tahque
menąn ca che co di, cuahndudo se
ndudo yáhn.
Cą̄hcoyą̄n se chedave yahn ihyan, cą̄va
che nevahnecun ye di.
28 Rą́hn rí nchuhn te vą̄n nducoyą̄ca ihyan
iyehnse ne, Juą̄n Bautista che tahque
chahte vederihquentiyon che quenan
cuma ye. Ate ihyan che tahque necun ye
vą̄n ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne,
tahque ndah ro yahn ye che co ihyan min.
29 Cuahn che tihcą̄ rą̄hn Dihvo vo ne,
ą̄ma yą̄hn ihyan yą̄n, nde są̄hn rica
tumecą̄diyo, ndeva ye yavenąn Dendiohs,
te chahn ye, chehdenune Juą̄n ihyan.
30 Ate są̄hn fariseo nduco są̄hn devano
ley che dirun Moisés ne, chahcotą̄hn se
che rihquentiyon Dendiohs, te hua chahn
se che chehdenune Juą̄n są̄hn.
31 Tuhme rą̄hn Dihvo vo:
—¿Deh cą̄hmá yahn nchuhn che vate ne
mą̄n ro cuh ne?
32 Nchuhn che vate ne mą̄n ro cuh ne,
nduhchan są̄hn cą̄hya che rą̄hn se ri se
combiero yahn se: “Tive nuhn cu retive,
ne hua ndeh nchuhn. Cah rą̄n nuhn
nduhcą̄ che rah rą̄n ihyan nąn ndih
tenąhn, ne hua chaco nchuhn.”
33 Tihchan nchuhn, te ndą̄ Juą̄n Bautista,
ne hua cheh ye pą̄n, nde hua chih ye vino,
ne rą̄hn ne te quenun vaco chihngą̄ ihyan.
34 Ndą̄ u che rinducó nducoyą̄ca ihyan,
ne réh mą̄n, ríh mą̄n, ne rą̄hn nchuhn:
“Ngą̄ ą̄ma se, ne ą̄ma reh se mą̄n, ą̄ma rih
se vino mą̄n, rinduco se ihyan nunde
mą̄n, są̄hn rica tumecą̄diyo mą̄n.”
35 Ate dehve din yahn che tihcą̄ rą̄hn
nchuhn, te nducoyą̄ca ihyan devano,
renahn ye te vededevano yahn Dendiohs
ne, chemin che richihve.

Nchahco Dihvo vo Jesucristo yahn ą̄ma tą̄hn nunde

36 Ą̄ma są̄hn fariseo ne, yą̄hve se Dihvo
vo che cheh ye nduco se, ne cuahn ye
ndevą̄co se.
37 Ą̄ma tą̄hn nunde che va te yą̄n min
ne, checadino te che min chete vą̄co są̄hn
fariseo me va Dihvo vo, reh ye. Tuhme
ndą̄ te, nda te ą̄ma frą̄sco nunedą̄n.
38 Chahn ndą̄ te, ne chehntihya te nąn
Dihvo vo. Ą̄ma raco te, ne canąn te
redecą̄hnda te cą̄h ye nduco nune
ndutenąn te. Rendedetih te nduco yudo
tin te. Retenąn te cą̄h ye, ne chacotą̄hma
te nunedą̄n me.
39 Ndihche są̄hn fariseo me, ne
ndedecadino se: “Tą̄hn tih ne, chihngą̄
ihyan te. Ndete che cuą̄co che profeta
ihyan tih ne, cadino ye duh ihyan te.”
40 Tuhme rą̄hn Dihvo vo ri ye są̄hn
fariseo me:
—Simón, nté ą̄ma ejemplo, cahneven.
Ndahconan Simón:
—Ihyan Ricuahn, cuente ne, cahneván.
41 Rą̄hn ye:
—O se ne, quendihco se yahn ą̄ma
ihyan. Ą̄ma se ne, quendihco se uhn
ciento, ne tą̄ma se ne, quendihco se o raco
ndiche.
42 Nducote metah dehva yahn są̄hn
chahn ne, hua chi nedihve se yahn ye. Ate
nchahco ye yahn nduh che o se. Mą̄n ne,
cahme co u: ¿Cha są̄hn chahn che tahque
yahino se ihyan min ne?
43 Ndahconan Simón:
—Rą̄hcó te są̄hn che tahque ndeh
quendihco se yahn ye.
Rą̄hn Dihvo vo ri ye Simón:
—Ndą̄hcą̄ rahn.
44 Chaconan ye, ndihchero ye ndą̄hta
me, ne tuhme rą̄hn ye ri ye Simón:
—¿A chihque cudą̄do nduhcą̄ che din
ndą̄hta tih ne? Chendą́ chete vaque, ne
hua te nune cą̄va che ntu cą́h, ate ndą̄hta
tih ne, decą̄hnda te cą́h nduco nune
ndutenąn te, ne ndedetih te nduco yudo
tin te.
45 Di ne, hua tenan u che nevahnecon u,
ate ndą̄hta tih ne, nde ura che ndą́

ndevaque, nde meniyon ne, hua reguan te retenạn te cạ́h.
46 Hua chih aceite tín, ate ndạhta tih ne,
chacotạhma te nunedạn cạ́h.
47 Chemin che rạ́hn rí di te nducote ạma
va vedeyahino yahn te ne, codevene te va
vederenchahco cạva te, andahre ạma
quendihco te nunde. Ate ihyan che ndạca
ye vederenchahco yahn tah sihn che
quendihco ye ne, hua chahte vedeyahino
yahn ye.
48 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ndạhta
me:
—A nchahcó nunde yehn.
49 Nducoyạca ihyan che vate ye min, reh
ye nduco Dihvo vo ne, ndedecadino ye:
"¿Duhra sạhn tih che rạhco se che
renchahco se nunde yahn ihyan?"
50 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ndạhta me:
—Yahn che chitehne ne, ndaque
vederenchahco. Conahn. Dehve rahque.

8

Yạhn ihyan ndạhta che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno min ne, quechica Dihvo vo
nduh yạn nduh yạn, ricuahn ye ndudo
ndah yahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs. Nduco ye nduh che ndichio
apóstol yahn ye.
2 Namin nduco ye yạhn ihyan ndạhta
che ndetendạh ye vaco chihngạ che
chenun ihyan mạn, ihyan ndạhta che din
ye che ndoyahn ye mạn. Vạn ndạhta
chahn nduco María yahn yạn Magdala,
ihyan min che chenun ndache vaco
chihngạ ro menạn, ndetendạh ye.
3 Namin nduco Juạna, ndạhta yahn
Chuza, ạma sạhn ndinạn yahn rey
Herodes. Nduco Susạna mạn, nduco yạhn
ca ndạhta che chinan ye Dihvo vo nduco
tume yahn ye mạn.

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta

4 Ạma yạhn ihyan yahn queri ạma yạn,
ndo dạma ye nạn Dihvo vo, ne nte ye
ejemplo cuh, chihnevan ihyan chahn:
5 —Cuahn ạma ihyan, retuhdo ye ndute
ndạta yahn ye. Cuahn che retuhdo ye ne,
chera neve ndute chihto yune. Chemin ne,
chendinun ihyan, ne ndạ yạhda, ne cheh
te.
6 Te neve ndute ne, chera nạn tu. Cuahn
che quendạh ne, tih yahn che ndo cuma
yạhn nạn tu me.
7 Te neve ndute ne, chera vạn chano
yạn. Chihta dạma nduco chano yạn
chahn, ne quenun mạn chendạta me.
8 Te neve ndute ne, chera nạn yạhn
ndah, ne quendạh, ne chi yahn, cạde
ciento queri ạma.
Chihno nte ye ejemplo me ne, tuhme
ạma dito rạhn ye:
—Nducoyạca nchuhn, ¡cuendedecadino
ndah ne yahn ejemplo me!

Rạhn Dihvo vo Jesucristo deh cuande che rente ye ejemplo

9 Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn
ihyan:
—¿Deh conahn ejemplo che nte ne me
ne?
10 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, te Dendiohs che conahn
ne yahn vederihquentiyon yahn ye. Ate
ihyan chenạhn sih ne, renté nduco ye
demạn nduco ejemplo, cạva che
ndihchero no ye, ne hua nchanạn ye,
cahnevan no ye, ne hua conahn ye.

Te cuande Dihvo vo Jesucristo deh conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndạta me

11 'Tuhcạ conahn ejemplo me: Ndute
ndạta me ne, nduhcạ Ndudo yahn
Dendiohs.
12 Ndute che chera chihto yune me ne,
nduhcạ ndudo che rihnevan ạma o ihyan,
ne ndetạhno rendạ chundah, ne rehnevi
se Ndudo me chete chedave yahn ye, cạva
che hua cotahno ye, ne hua ndevahn ye.
13 Ndute che chera nạn tu me ne,
nduhcạ Ndudo che rihnevan tạma te o
ihyan, ne renevahnecun ye numacuahn
vedeyeno. Ate nduhcạ chendạta che
metah cua yạno dihyoduto tihchan ye, te
cuahn che rechuhrihn ye, o redin tạn
ihyan nduco ye cạva Ndudo me ne,
ndetạhno rihcomạn ye.
14 Ndute che chera vạn chano yạn me
ne, nduhcạ Ndudo che rihnevan tạma te o
ihyan, ate ạma rendedecadino ye yahn
ntiyon yahn ye ro ro mạn, nahn yahn ye

vedecuihca che va iyehnse cuh mạn, nahn quendi ye vedeyeno yahn mạn ye mạn. Chemin che hua ri redin Ndudo me che ndah nduco ye.
15 Ate ndute che chera nạn yạhn ndah me ne, nduhcạ Ndudo che rihnevan tạma te o ihyan, ne renevahnecun ye numacuahn chedave yahn ye, ne riquendi ye. Ihyan chahn che redin Ndudo yahn Dendiohs che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn candil

16 Quendi Dihvo vo ricuahn ye:
—Nde ạma ihyan ne, hua renahn yạhn ye ạma candil cạva che cạhco ndeh ye mạn cajún, o mạn yundo. Rihco ye nạn che yạco, cạva che co ro dave yahn ihyan che rendạ ye.
17 Tihcạ nducuahn che ráhn rí nchuhn cuahn che a demạn vo ne, va che cuahndudo nchuhn, cahnevan ihyan. Nducuahn che ráhn, andahre ạma rihn cạva che conahn ihyan, ate conahn ye.
18 'Chemin che cuihnevan ndah nchuhn ndudo che ráhn, te ihyan che ndah renahn ye ne, nde tahque ndah ca conahn ye, ne ihyan che hua ndah renahn ye ne, va che conạn ye nde tah sihn che chenahn ye.

Ndạ chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye

19 Ndạ chaco Dihvo vo nduco dihno ye, ne hua chi chendạ ihyan chahn nạn che quenun ye, te ạma yạhn ihyan chenun ye min.
20 Tuhme rạhn ihyan ri ye Dihvo vo:
—Chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuạhn chevah, nahn ndihchero ye ndih.
21 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs, ne redinahn ye ne, a ihyan chahn che rendihché ihyan nduhcạ chacó mạn, nduhcạ dihnó mạn.

Chihco dihn Dihvo vo Jesucristo yuhne tạn

22 Ạma yune ne, chendạ Dihvo vo chete ạma bạrco nduco ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye:
—Cuhn vo nduco nchuhn tạma lạdo viche cạh.
Tuhme cuahn ye nduco vih.
23 Ura che cuahn ye nduco vih ne, quiyạdo Dihvo vo, ne canạn rano yuhne tạn, nde a rito nune chete bạrco me, adeche cuehchenun chete vine me.
24 Chahn ihyan chahn, ndedetuhche ye Dihvo vo, ne rạhn ye:
—¡Ihyan Ricuahn! ¡Ihyan Ricuahn! ¡Cuentuche ne, te adeche cuehchenun vo vạn nune!
Necuan Dihvo vo, ne chihco dihn ye yuhne tạn me, ne quendite dihn vine me.
25 Tuhme tumerune ye ihyan chahn:
—¿A hua ritahno nchuhn?
Ate ihyan chahn ne, ạma rahn ino ye, ạma redihya ye ri, ne retumarune vih ye:
—¿Duhra ihyan cuh?, te nde yuhne, nde vine, redinahn che rihquentiyon ye.

Ạma sạhn yạn Gadara che chenun vaco chihngạ sạhn

26 Chihno min ne, ndạ ihyan chahn yạn Gadara, ạma yạn che va tạma lạdo viche yahn vine yahn Galilea.
27 Ndetạhn che ndiquendạh Dihvo vo chete bạrco me ne, ndạ ạma sạhn yạn min nạn ye. Sạhn min ne, a rạhn cuahn che chenun vaco chihngạ sạhn. Devạne se, quechica se, nde hua quenun se vạco se, te nạn rehche tenạhn ne, min quenan se.
28 Cuahn che ndihchero se Dihvo vo ne, chahn ndạ se, chehntihya se nạn ye, ne cah se:
—Jesús, Dạya Dendiohs che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, ¿dehco che recạhdenun ne yune yáhn? Ricá favor ndih che hua din ne che chuhríhn.
29 Tihcạ rạhn se, te Dihvo vo ne, a chihquentiyon ye vaco chihngạ chahn che ndiquendạh sạhn. Ạma ndeh yune cuahn che retumangạn vaco chihngạ chahn sạhn ne, redechiche ihyan sạhn nduco cadena, ate rihno rendeh se cadena me, ne riquenda vaco chihngạ chahn sạhn vạn chano.
30 Dihvo vo ne, tumerune ye sạhn:
—¿Deh doche ne?
Ndahconan se:
—Legión duché.
Tihcạ duche se yahn che ạma yạhn vaco chihngạ chenun sạhn.
31 Ạma chica vaco chihngạ chahn favor ihyan che hua dechuh ye vạn ruchiyạhn.
32 Min nino vạn chano ne, chenan ạma yạhn cuche, reh te. Ạma chica vaco

chihngą chahn che cąh yune ye che condą chete cuche chahn, ne cąh yune ye.
33 Tuhme ndiquendąh vaco chihngą chahn sąhn min, ne chendą cuche chahn. Cuche chahn ne, cochahn te, rano te nąn ndava, ne cheranun te chete vine me, cuahn ico te.
34 Cuahn che ndihchero sąhn che redin cudądo cuche chahn che tihcą chi ne, chano se. Cuahn se, chengo se ihyan viyąn mąn, ihyan rąncho mąn.
35 Tuhme cuahn ihyan viyąn ndihchero ye deh che chi. Cuahn che ndą ihyan chahn nąn che quenun Dihvo vo ne, ndihchero ye sąhn min che a ntiquendąh vaco chahn sąhn. Va se chihto nąn Dihvo vo, quenun se tino yahn se. A va cuąco dave yahn se, ne dihya ihyan chahn chi.
36 Tuhme ihyan che ndihchero ye ne, rente ye nduco ihyan che ndą chahn tącą chi che ndiquendąh vaco chihngą chahn sąhn min.
37 Nducoyąca ihyan che vate ye yąhn yahn yąn Gadara, ąma dihya ye chi. Chemin che rąhn ye ri ye Dihvo vo che ndąca ye yąn min. Tuhme chendą Dihvo vo chete bąrco, conąhn ye.
38 Sąhn che a ntiquendąh vaco chahn sąhn ne, ąma rica se Dihvo vo che cąh yune ye che conduco se ihyan. Ate hua cąh yune ye, ne rąhn ye ri ye sąhn:
39 —Conahn cuąhn ndevaque, ne cuente yahn vederihno chahte che din Dendiohs ndoque.
Tuhme conąhn se, ne chacotuhn se ndudo numacuahn viyąn me yahn vederihno chahte che din Dihvo vo nduco se.

Rica Jairo cąva tąhn dihn dąya se

40 Cuahn che ndaconan Dihvo vo viche lądo cuh yahn vine me ne, ąma yąhn ihyan nevahnecun ye ihyan numacuahn vedeyeno, te nducoyąca ye ne, chenan rino ye ihyan.
41 Ura min ndą ąma sąhn ndinąn yahn yąco, duche se Jairo, ne chehntihya se nąn Dihvo vo, chica se favor ihyan, cąva che cąhn ye vąco se,
42 te va ąma ndiyąhn ra tąhn dihn yahn se, a ri te tenduh ndichio nduyo. Chetąh cah tąhn, adeche coh te. Tuhme cuahn Dihvo vo, ne nde hua ri che cąca ye, te ąma yąhn ihyan nduco ye.

Ndoyahn ąma ndąhta che nahn tąh te tino yahn Dihvo vo Jesucristo

43 Min vąn ihyan chahn, nduco ąma ndąhta che cah te, rendora te yun ro ro. A ri ndichio nduyo che quenan cah me tąhn, ne a chihno nducuahn yahn te che va che renedihve te sąhn doctor. Ate nde ąma se hua chi dico se tąhn.
44 Chahn ndą te cuąhn vedąme Dihvo vo, nahn tąh te tino yahn ye, ne ndetąhno cheguan rahn yun me tąhn.
45 Tuhme tumerune Dihvo vo:
—¿Duh nahn tąh tino yáhn ne?
Nducoyąca ye rąhn ye te ndiyu ihyan chahn. Pedro nduco combiero yahn ye ne, rąhn ye:
—Ihyan Ricuahn, ąma yąhn ihyan chenun chiche ye chihto nąn ne, ¿dehco che retumerune ne duh nahn tąh tino yahn ne?
46 Ate rąhn Dihvo vo:
—Va duh che nahn tąh tino yáhn, te checadinó che ndoyahn ąma ihyan nduco vederihquentiyon yáhn.
47 Ndihche ndąhta me che a checadino Dihvo vo, ne chahn ndą te, chehntihya te nąn ye, nde tuno rendoh te. Tuhme necąh cuande te ihyan nąn nducoyąca ihyan yąn deh cuande che nahn tąh te tino yahn ye mąn, nduhcą che ndetąhno ndoyahn te mąn.
48 Rąhn Dihvo vo ri ye tąhn:
—Dąyá, yahn che chitehne ne, a ndoyehn. Dehve rahque. Co conahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye tąhn dihn yahn Jairo

49 Nde metah cuihno cąhma Dihvo vo cuahn che ndą ąma ihyan ndevąco Jairo, ne rąhn ye:
—A chih tąhn dihn dąya ne. Ametah deh cuande che quenda ne Ihyan Ricuahn.
50 Chihnevan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye Jairo:
—Hua co ran. Cuitehne che co conán di, ne tąhn dihn daye ne, ndaconan conan te.
51 Cuahn che ndą ye ndevąco se ne, hua cąh yune ye che chendą nducoyąca ihyan nduco ye, demąn Pedro mąn, Jacobo mąn,

Juạn mạn, nduco chida tạhn dihn me mạn, nduco chaco te mạn.
52 Rah rạn nducoyạca ihyan mạn, raco ye mạn, cạva tạhn dihn me. Ate rạhn Dihvo vo:
—Hua cuaco nchuhn, te tạhn dihn tih ne, dehve ndih te, te quiyạdo te.
53 Ate riyon nan ihyan chahn ihyan, te a devano ye te tạhn dihn me ne, a ndih te.
54 Tuhme chetạh Dihvo vo tạh te, ne ạma dito rạhn ye:
—Tạhn dihn, ¡cuenecuen!
55 Ntạ vaco tạhn dihn me, ne ndetạhno necuan te. Chihquentiyon Dihvo vo che cạh ihyan chahn, cheh te.
56 Chida te nduco chaco te ne, ạma cuahn ino ye. Ate chihquentiyon Dihvo vo ihyan chahn che hua cạhma ye nduco nde ạma ihyan, che ndedetuhche ye tạhn.

9

Dechuh Dihvo vo Jesucristo nduh che ndichio apóstol che chahn ye cahndudo ye

1 Ạma yune ne, din dạma Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne cạh ye vederihquentiyon ihyan chahn cạva che ndetendạh ye vaco chihngạ mạn, din ye che ndoyahn ihyan cah mạn.
2 Dechuh ye ihyan chahn che cạhn ye cuahndudo ye ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, din ye che ndoyahn ihyan cah mạn.
3 Chihquentiyon ye ihyan chahn:
—Hua dehva quenda nchuhn cuạhn yune. Nde indạhco, nde dino, nde pạn, nde tume, hua quenda ne. A cahteca no ne che chenun ne; hua quenda ne tạma.
4 Adecotino vạco ihyan che condạ nchuhn ne, min cuahtenan ne nde tuno ro che ndạca ne yạn min.
5 Nạn che hua ntumanecun ihyan nchuhn ne, cuendiquendạh ne yạn min, ne condạhde ne yune yạhn che chenan cạh ne, cạva che cadino ihyan chahn te hua ndạhcạ din ye.
6 Tuhme cuahn ihyan chahn nducuahn yạn, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs mạn, redin ye che rendoyahn ihyan cah mạn.

Herodes ne, nahn ndihchero ye Dihvo vo Jesucristo

7 Checadino rey Herodes yahn vederihno che redin Dihvo vo, ate hua devano ye duh ihyan min yahn che nạhn ihyan ne, rạhn ye te Juạn Bautista ntuche ye vạn tenạhn.
8 Te nạhn ihyan ne, rạhn ye te profeta Elías nuhnde ro ye. Nạhn tun ihyan ne, rạhn ye te ạma cha ihyan profeta che chahte ye a rạhn me, ntuche ye.
9 Tuhme rạhn Herodes:
—Juạn ne, u dechúh che chica yạn sandạdo dạndo ye. ¿Duhra ihyan cạh che rihnevản che rente ihyan yahn ye tuhme ne?
Chemin che nahn ndihchero ye Dihvo vo.

Cạh Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

10 Cuahn che ndaconan ihyan apóstol chahn ne, necạh cuande ye Dihvo vo yahn nducuahn che din ye nạn che chahtechica ye. Tuhme quenda Dihvo vo ihyan chahn ạma cuạn nạn che metah duhva nino yạn Betsaida.
11 Ate checadino ihyan yạn, ne ạma yạhn ye cuahn ye quendi ye Dihvo vo. Cuahn che nda ye nạn che quenun Dihvo vo ne, chicuahn Dihvo vo ihyan chahn yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne din ye che ndoyahn ihyan che cah ye.
12 Cuahn che a chi chino ne, ndo dạma nduh che ndichio apóstol chahn nạn Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuedechuh ne ihyan sih yạn che nino mạn, nạn rạncho mạn, cạva che cua ye che cheh ye mạn, ndạca nạn che cuahtenan ye mạn, te muhn nạn che chenan vo ne, metah dehva.
13 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cạh nchuhn, cheh ihyan sih.
Rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:
—Uhn ra pạn nduco o yạhca va yahn nuhn, atenạn che cạhn nuhn, cua nuhn che cheh nducoyạca ihyan sih.
14 Ihyan chahn ne, ri ye tenduh uhn mil che demạn ihyan chạhn. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—Cuihquentiyon nchuhn che co dạma ihyan sih, cuahte ye cạde o raco ndiche ye queri ạma cuạn.

15 Tihcą din ihyan chahn, ne chahte
nducoyąca ihyan.
16 Tuhme chetąh Dihvo vo nduh che
uhn pąn me nduco o yąhca chahn, ne
chenihyon nąn ye nąn ro, necąh ye
nundihve cuahn Dendiohs. Ndeh ye, ne
cąh ye ihyan apóstol cąva che cąh ye, cheh
ihyan che ndi dąma chahn.
17 Cheh nducoyąca ihyan chahn nduhva
che rica chedave yahn ye. Chihno min ne,
nedin dąma ye che ngąva, ne chi ndichio
cuahte.

Rąhn Pedro te a Dihvo vo Jesucristo che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehnse

18 Ąma ro ne, quenan Dihvo vo nduco
ihyan apóstol yahn ye, ne mąn ye revąh ye
ąma lądo. Chihno min ne, tumerune ye
ihyan chahn:
—¿Duh u, rąhn ihyan ne?
19 Ndahconan ihyan chahn:
—Nąhn ihyan ne, rąhn ye te ndih ne,
Juąn Bautista. Nąhn ye ne, rąhn ye te ndih
ne, Elías. Nąhn tun ye ne, rąhn ye te ndih
ne, ąma cha ihyan profeta che chahte ye a
rąhn me, ntuche ye.
20 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan
chahn:
—Me nchuhn, ¿deh rąhn ne yáhn ne?
Ndahconan Pedro:
—A ndih che a va cąde che dechuh
Dendiohs, ndedevahn ne ihyan iyehnse.

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te va che cąhno se ihyan

21 Tuhme chihquentiyon Dihvo vo ihyan
chahn che hua nuhnde ye che a ihyan min
che a va che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
22 Quendi ye rąhn ye:
—U che rinducó nducoyąca ihyan ne, va
che ąma chuhríhn. Intiyahn mąn,
chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn devano ley
che dirun Moisés mąn ne, ndąhchenan se
u, ne cąhno se u. Ate cuihno ino ro ne,
ntuché vąn tenąhn.
23 Chihno min ne, rąhn ye nduco
nducoyąca ihyan:
—Adecoduhno ihyan che nahn conduco
ye u ne, va che cąhcomąn ye vedeyeno
yahn mąn ye. Andahre nahn yąh se ihyan
nąn cruz, ate va che conduco ye u ro ro.
24 Tihcą, te adecoduhno ihyan che
cąhcomąn ye u che nahn ndedevahn mąn
ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye. Ate
ihyan che cąhco mendąhn ye ihyan, coh
ye cąva u ne, ihyan min che cuąco ne,
ndevahn ye.
25 Nde tah hua cochihve che nedin
dąma ihyan nducuahn vedecuihca che va
iyehnse ndete che conda ye.
26 Adecoduhno ihyan che co cuihnąn ye
cąva u nduco ndudo yáhn ne, tihcą u che
rinducó nducoyąca ihyan ne, co cuihnáąn
cąva ihyan min ro che ndą nduco ángel
ndah numacuahn vederihquentiyon yáhn
mąn, numacuahn vederihquentiyon yahn
Chidá mąn.
27 Cuąco ráhn rí nchuhn te o ino ihyan
che chenun ye muhn ne, hua coh ye nde
ndą ro che ndihchero ye che conahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ndo diyąhn Dihvo vo Jesucristo

28 Chihno tenduh nine ro che tihcą rąhn
Dihvo vo ne, quenda ye Pedro mąn,
Jacobo mąn, Juąn mąn, ne cocha ye ąma
tingüete cąva che covąh ye.
29 Numanahn che revąh ye ne, ndo
diyąhn ye. Tino yahn ye ne, ąma ndo cua,
ąma diyąhn ro.
30 Adenąn chihnde ro o ndąco, rente ye
nduco Dihvo vo. Ihyan chahn ne, Moisés
nduco Elías.
31 Quendihco dave yahn vahchetero, ne
rente ihyan chahn nduco Dihvo vo yahn
che va che cąhno sąhn nunde ihyan min
yąn Jerusalén.
32 Pedro nduco combiero yahn ye ne,
ąma rendave yąhnde ye. Cuahn che ntah
ndutinąn ye ne, ndihchero ye che ąma
ndo diyąhn Dihvo vo. Namin ndihchero
ye ihyan che o chahn che chenun ye min
nduco ye.
33 Ura che a nąhn Moisés nduco Elías ne,
rąhn Pedro ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ¡ndąhcą che
cuahtenan vo muhn! Dendah nuhn ino
vache vah, ąma nąn che cuhnde ne, ne
tąma nąn che cuhnde Moisés, ne tąma nąn
che cuhnde Elías.
Nde hua devano Pedro deh che rąhn ye.

34 Numanahn che rạhn ye ne, chiya ạma man, ne ạma dihya ihyan chahn chi che chenun ye vạn man me.
35 Vạn man me ne, chihnevan ihyan chahn ndudo che rạhn Dendiohs:
—Sạhn tih che Dạyá. Yahinó sạhn. Che cạhma se ne, chemin che codinahn nchuhn.
36 Chihno che chihnevan ihyan chahn ndudo me ne, a demạn Dihvo vo nti ye. Tạhn min ne, hua rạhn ihyan chahn nduco nde ạma ihyan yahn vederihno che ndihchero ye.

Ndetendạh Dihvo vo Jesucristo vaco chihngạ che quenun ạma sạhn dihn

37 Tạma ro me ne, cuenchahn ihyan chahn cuete me, ne ạma yạhn ihyan chahn ye, chendi yune ye Dihvo vo.
38 Vạn ihyan chahn ne, rạhn ạma se numa dito:
—Ihyan Ricuahn, conan vạhino ne u. Condihchero ne cạva sạhn dihn yáhn, te ạma ndiyạhn ra se yáhn.
39 Ạma vaco chihngạ retumangạn sạhn, ne adenạn rah se. Ạma dito rendoh se, riche yan chende se. Rihno renuhn yah sạhn, ne hua nahn cạhcomạn sạhn.
40 A chicá favor ihyan apóstol yahn ne che ndetendạh ye vaco chihngạ me sạhn, ate hua chi ndetendạh ye.
41 Ndahconan Dihvo vo:
—¡Ạma yah rí cạva nchuhn, ihyan nunde che hua ritahno ne! ¿A numacuahn ro conán nduco nchuhn? ¿Tạva ro va che cochá nduco ne? Cuehn, ngua daye.
42 Ura che ndạ sạhn dihn me ne, tumangạn vaco chihngạ me sạhn, ne chendava se ndiyạhn, rih dihca se. Ate ndetendạh Dihvo vo vaco chihngạ me, ne nenecạh ye sạhn chida se.
43 Nducoyạca ihyan ne, ạma rahn ino ye yahn vederihno chahte che tihcạ din Dendiohs.

Tạma yune rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

Namin nducoyạca ye rahn ino ye yahn nducuahn vederihno che redin Dihvo vo. Rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:
44 Ndah conun ino nchuhn ndudo che ráhn nduco ne. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, va che necạh se u tạh sạhn nunde.
45 Ate hua chenahn ihyan chahn che rạhn ye, te vạhche yahn ye cạva che conahn ye, ne vạh ye tumerune ye deh conahn ndudo min.

¿Duh che tahque ndinạn ne?

46 Ihyan apóstol chahn ne, rente ye vạn mạn ye nduco vih, cha ye che tahque conạn ye.
47 Checadino Dihvo vo che tihcạ rendededecadino ihyan chahn, ne chetạh ye ạma lihn. Chehndi ye nạn ye,
48 ne rạhn ye nduco ihyan chahn:
—Adecoduhno ihyan che nevahnecun ye lihn cuh che cuande yáhn ne, u nevahnecun ye. Adecoduhno ihyan che nevahnecun ye u ne, Ihyan che dechuh ye u nevahnecun ye. Adecoduhno ihyan che tahque necun ye vạn nducoyạca nchuhn ne, ihyan min che tahque ndinạn ye.

Ihyan che hua tạn ye nduco vo ne, rinan ye uvo

49 Tuhme rạhn Juạn ri ye Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ndihchero nuhn ạma ihyan che, nduco che rạhn no ye che duche ne ne, rendetendạh ye vaco chihngạ. Ate hua cạh yune nuhn che quendi ye, te hua nduco ye uvo.
50 Rạhn Dihvo vo ri ye Juạn:
—Hua cạhca tạn nchuhn che tihcạ redin ye, te ihyan che hua tạn ye nduco vo ne, rinan ye uvo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihya ye Jacobo nduco Juạn

51 Cuahn che a ndạ nino ro che va che nạhn Dihvo vo vahchetero ne, chihco dạma ino ye, ne cuahn ye yạn Jerusalén.
52 Dechuh menạn ye ạma o ihyan apóstol ạma cuạn yạn yahn Samaria, cạva che nuhn ihyan chahn nạn che conan ye.
53 Ate ihyan yạn min ne, hua nevahnecun ye Dihvo vo, te a devano ye te yạn Jerusalén cạhn ye.
54 Cuahn che ndihchero Jacobo nduco Juạn che tihcạ ne, rạhn ye:
—Dihve nuhn, nduhcạ che chihquentiyon ihyan profeta Elías che chera yạhn che chica nạn ro, ne chiche

ą̄ma yą̄hn ihyan ne, ¿a nahn ne che tihcą̄ din vo, ne cuihno cuco ihyan yą̄n tih ne?
55 Chaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne chihya ye ihyan:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne ti rica vedetą̄n yahn ne che tihcą̄ rą̄hn ne,
56 te u che rinducó nducoyą̄ca ihyan ne, ndą́ cą̄va che ndedeváhn ihyan, ndiyu cą̄va che decuihnó ihyan.
Tuhme chuh dą̄ma ye, cuahn ye tą̄ma yą̄n nduco vih.

Sąhn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

57 Cuahn che a chenun yune ihyan chahn ne, rą̄hn ą̄ma se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, conducó ndih adecotino che cą̄hn ne.
58 Rą̄hn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Yuhne ne, va ive vą̄co te; yą̄hda ne, va ną̄n che rahte te, ate u che rinducó nducoyą̄ca ihyan ne, metah nde ną̄n che conditenán.
59 Tą̄ma se ne, rą̄hn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Cuhn vo, condoque u.
Ndahconan se yahn ye:
—Dihvé, te yune ne che conán ną̄n chidá nde ndą̄ ro che coh ye. Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.
60 Rą̄hn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Cuihcoman ihyan che hua ritahno ye u, te anduhnecą̄ ndete che a ndih ye ną̄n Dendiohs. Ihyan chahn co cuhche ye tenąhn yahn ye. Me di ne, cuehn cuahndode ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
61 Rą̄hn tą̄ma se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, cą́hn conducó ndih, ate te yune ne che dinoca cą́hn cą̄hmá nduco ihyan yáhn che chenun ye ndevą̄có, te va che cą̄hcomą́n ihyan.
62 Rą̄hn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Nduhcą̄ che hua cochihve ntiyon yahn ihyan che ndaconan ye cuą̄hn vedą̄me ye ura che rih rine ye nduco curuhnyą̄hn ne, tihcą̄ hua cochihve che hua riquendi ihyan vederihquentiyon yahn Dendiohs cuahn dą̄ma.

10

Dechuh Dihvo vo Jesucristo ino raco ndiche ihyan che chahn ye cahndudo ye

1 Chihno min ne, tendą̄hnun Dihvo vo te ino raco ndiche ihyan che rinduco ye ihyan, ne dechuh ye ihyan chahn cą̄de o ye queri ą̄ma yą̄n cuą̄hn ną̄n che va che chuh mą̄n ye.
2 Rą̄hn ye ri ye ihyan chahn:
—Nduhcą̄ che ndeh ndute ndą̄ta cuahn che ą̄ma riyahn ne, tihcą̄ ą̄ma yą̄hn ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs. Chemin che cuica nchuhn Dihvo vo Dendiohs che dechuh ca ye ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn ye.
3 Cuahn nchuhn, te u dechúh nchuhn nduhcą̄ che cą̄hn itecuche vą̄n lobo.
4 Hua quenda ne dino. Nde tume, nde ndą̄co, hua quenda ne. Nde hua cuahtendi ne yune cą̄va che necą̄h ne Dendiohs nde ą̄ma ihyan.
5 Cuahn che condą̄ nchuhn ą̄ma vah ne, cą̄hma ne: “Dendiohs nduco ye nchuhn, hua dehve rą̄hco ne.”
6 Ndete che min quenun ą̄ma ihyan che necun ye ne, conahn nduco ye nduhcą̄ che cą̄hma nchuhn. Ndete che hua ne, hua conahn.
7 Cuahtenan nchuhn vah ną̄n che nevahnecun ye nchuhn, ne cocheh ne mą̄n, cuih ne mą̄n, deh che reh ye te ye, cheh ne, te ną̄n che redin ihyan ntiyon ne, a min va che quendą̄h che cheh ye. Hua cą̄hn nchuhn nduh vah nduh vah.
8 Cuahn che ndą̄ nchuhn adecotino yą̄n ną̄n che nevahnecun ye nchuhn ne, cocheh ne adecodehno che cą̄hco ye ną̄n ne.
9 Codin nchuhn che ndoyahn ihyan cah che vate ye min, ne cą̄hma ne nduco nducoyą̄ca ihyan: “Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va vą̄n nchuhn.”
10 Ate adecotino yą̄n che ndą̄ nchuhn ną̄n che hua nevahnecun ye nchuhn ne, cuahn che ndiquendą̄h ne cuą̄hn yune ne, cą̄hma ne:
11 “Nde yune yą̄hn yahn yą̄n vą̄co nchuhn che quenan cą̄h nuhn ne, ndą̄hde nuhn yahn che hua chitahno ne. Ate cuedevano nchuhn te vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a va vą̄n ne.”
12 Rą́hn rí nchuhn te ro che techecą̄de Dendiohs yahn ihyan ne, tahque chuhrihn ca ihyan yą̄n min che co ihyan yą̄n Sodoma.

Ihyan yạn Corazín nduco ihyan yạn Betsaida ne, va che co ye castigo yah

13 'Ihyan yạn Corazín, ¡yah rí cạva
nchuhn! Ihyan yạn Betsaida, ¡yah rí cạva
nchuhn!, te ndete che ihyan yạn Tiro
nduco ihyan yạn Sidón ndihchero ye
vederihno che ndihchero nchuhn ne,
ametah ro nto ino ihyan chahn nunde
yahn ye, chahtenun ye tino ndere mạn,
chahte rạn ye vạn iya mạn.
14 Ate ndạ ro che techecạde Dendiohs
yahn ihyan ne, nchuhn che tahque
chuhrihn ne che co ihyan yạn Tiro nduco
ihyan yạn Sidón.
15 Namin nchuhn, ihyan yạn
Capernaum, ạma yạde ne mạn, ạma nahn
conạn ne mạn, ate va che cuahtenun ne
vạn ruchiyạhn.
16 'Me nchuhn che rinduco ne u ne,
ihyan che renevahnecun ye nchuhn ne, u
renevahnecun ye. Ihyan che hua
renevahnecun ye nchuhn ne, u hua
renevahnecun ye. Ihyan che hua
renevahnecun ye u ne, hua
renevahnecun ye Ihyan che dechuh ye u.

Ndaconan ihyan che ino raco ndiche chahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo

17 Ihyan che ino raco ndiche chahn che
dechuh Dihvo vo ne, ntạ ye. Ạma yeno ye,
ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, nde vaco chihngạ ne,
redinahn yahn nuhn yahn
vederihquentiyon che te ne, chenan cuma
nuhn.
18 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco, te u ne, ndihcheró sạhn
chundah che nduhcạ che riya cuah, rica
se nạn ro, rendạh se nde ndiyạhn.
19 U té vederihquentiyon, chenan cuma
nchuhn, ne ndạhco ndiya ne
vederihquentiyon yahn chundah.
Andahre condinun ne cu tạn mạn,
itedahn mạn, ate hua dehva co yahn ne.
20 Nchuhn ne, nde hua nduh co yeno ne
che redinahn vaco chihngạ che
rihquentiyon ne. Tahque co yeno ne yahn
che a chenan cạca ne vahchetero.

Ạma chi yeno Dihvo vo Jesucristo

21 Ura min ne, din Vaco Dendiohs che
ạma chi yeno Dihvo vo, ne covạh ye:
—Chida mán, ndih che dendah ne
vahchetero mạn, iyehnse mạn. U rendevá
numacuahn vedeyeno yavenạn ne, te
chihco ndeh ne vededevano yahn ne nạn
ihyan che rạhco ye che ạma devano ye, ne
cạh ne, chi devano ihyan che necun ye.
Chidá, tihcạ din ne, te tihcạ nahn mạn ne.
22 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan che nduco
ye:
—Chidá ne, ndạhco ye nducuahn
dehtenduh táh. Nde ạma ihyan hua
rendihche ye duh che Dạya Dendiohs. Ate
Chidá ne, rendihche ye u, te u che Dạya
ye. Nde ạma ihyan hua rendihche ye
Chidá, atenạn u, Dạya ye mạn, ihyan che
tendạhnún ihyan mạn, rendihche nuhn
ihyan.
23 Chaconan ye ndihchero ye ihyan che
rinduco ye ihyan, ne deva vih rạhn ye
nduco ye:
—Nchuhn ne, ạma ndah ro yahn ne,
24 te rạ́hn rí nchuhn te ạma yạhn ihyan
profeta mạn, rey mạn, che chahte ye a
rạhn me, chenan ino ye che ndihchero ye
che rendihchero nchuhn, ate hua ndạca
ndihchero ye. Chenan ino ye che
cahnevan ye che rihnevan nchuhn, ate
hua ndạca chihnevan ye.

Ejemplo yahn ạma sạhn nación yahn Samaria

25 Ạma sạhn devano ley che dirun
Moisés ne, cạva che tumerande se Dihvo
vo ne, tumerune se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh va che dín cạva
che conán vahchetero numacuahn ro ne?
26 Tumerune Dihvo vo sạhn:
—¿Deh che ndirun nạn ley che dirun
Moisés ne? ¿Tạcạ renehn ne?
27 Ndahconan se:
—"Codin yahine Dihve Dendiohs
numacuahn chedave yehn mạn, numa ine
mạn, numacuahn fuerza yehn mạn,
numacuahn vederendededecadino yehn
mạn. Namin codin yahine nducoyạca
ihyan nduhcạ che yahine man di."
28 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndạhcạ ndahconen. Ndete che tihcạ
din ne, conen vahchetero numacuahn ro.
29 Ate nducote hua nahn se che cora
vedecuihno yahn se ne, tumerune se
Dihvo vo:

—¿Duh ihyan che din yahinó me ne?

30 Ndahconan Dihvo vo yahn se nduco ejemplo cuh:

—Ạma ihyan ne, chica ye yạn Jerusalén, cuahn ye yune che rendạ yạn Jericó. Min tạhn nun sạhn duco ihyan, ne chahn se ihyan, chehnevi se nde tino yahn ye. Nuhn yah se ihyan, ne chacondihte se ihyan, ndih tạhn ye, ne conạhn se.

31 Ura min chuh ạma chidocuyạn nạn che quendite ihyan che ntạca yah me, ne chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye.

32 Namenạn me ne, chuh tạma chidocuyạn, ạma levita, ihyan che redin cudạdo nạn ta. Ndihchero ye che quendite ihyan che ntạca yah me, ne namin chahconan ye yune, chuh ye cuahn ye.

33 Ate chihno min ne, ndạ ạma sạhn nación yahn Samaria nạn che quendite ihyan che ntạca yah me, ne quenan vạhino se ihyan.

34 Chahn ndạ se, ne dico se ihyan, chih se aceite nduco vino, ne dechiche se nduh cuạn nạn yah yahn ye. Tuhme tihde se ihyan dạme yuhdo che ra se, ne quenda se ihyan ạma vah, ne min din se cudạdo ihyan.

35 Tạma ro me, ura che a cạhn se ne, tendạh se tume, cạh se sạhn che vạco min, ne rạhn se ri se vih: “Codin cudạdo ihyan cuh, ne cuahn che ndaconán ne, nedihvé yehn tạva ca tume che toh nduco ye.”

36 Tuhme tumerune Dihvo vo sạhn:

—¿Cha ihyan che ino chahn che din yahino ye ihyan che nuhn yah sạhn duco chahn ne?

37 Ndahconan se yahn ye:

—Sạhn che din se vedevạhino nduco ye tahque yahino se ihyan.

Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:

—Ndạhcạ ndahconen. Namin di ne, codin yahine nducoyạca ihyan.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vạco Marta nduco María

38 Chihno min ne, chahn Dihvo vo ạma yạn lihn, vạco ạma ndạhta che duche te Marta.

39 Marta ne, va ạma tạhn coh te che duche te María. Tạhn min ne, chihnde te nạn Dihvo vo, rihnevan te ndudo yahn ye.

40 Ate Marta ne, ạma va ntiyon yahn te, ne chahn te nạn Dihvo vo, ne rạhn te ri te ihyan:

—Dihvé, ¿a hua rihco ne cudạdo che tạhn cóh ne, rihcomạn te u nduco ntiyon yahn nuhn? Cạhma ne co ne tạhn che conan te u.

41 Ndahconan Dihvo vo yahn te:

—Marta, Marta, di ne, ạma rendedecadine yahn ntiyon yehn.

42 Ate va ạma nạn che tahque cochihve. María ne, tendạhnun te cha che tahque ndah, ne hua duhva cahnevi yahn te.

11

Chicuahn Dihvo vo Jesucristo nduhcạ che covạh vo

1 Ạma yune ne, revạh Dihvo vo, ne cuahn che a chihno covạh ye ne, rạhn ạma ihyan apóstol ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, cuicuahn ne nuhn, covạh nuhn nduhcạ che chicuahn Juạn Bautista ihyan che chinduco ye ihyan.

2 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuahn che covạh nchuhn ne, cạhma ne tuhcạ:

Chida nuhn che va ne vahchetero,
ndạhcạ che ndeva nducoyạca ihyan
yavenạn ne.
Ndạhcạ che cạhcantiyon ne nducoyạca
ihyan.
Nduhcạ che rinahn nducuahn che nahn
ne vahchetero ne, tihcạ conahn
muhn iyehnse cuh.

3 Cuete ne che cheh nuhn mạn nduhcạ che
rete ne ro ro.

4 Cuenchahco ne nunde yahn nuhn, te
namin nuhn ne, renchahco nuhn
yahn nducoyạca ihyan che
rendihco ye yahn nuhn.
Hua cuahnecun ne che tumerande
chundah nuhn.
Cuendedevahn ne nuhn yahn nducuahn
che chihngạ.

5 Tuhme quendi Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Ndete che nạn mạhn yạn, cạhn ạma cha nchuhn vạco amigo yahn ne, ne cạhma ne nduco ye: “Combiero, teche ne o ino pạn, tumenán,

6 te ạma amigo yáhn ndạ ye ndevạcó, ne metah dehva che cạh cheh ye”,

7 ¿a ndahconan ye nde chete vah tuhcạ
ne?: “Hua dendoh u, te a quendité nạn
yundo nduco checạhya yáhn, ne
chendevah ne, a ntude. Hua co necuán té
che rique.”
8 Rạ́hn rí nchuhn te andahre hua
necuan ye, te ye cạva che amigo yahn ne
ihyan, ate ndete che quendi ne cạca ne
ihyan ne, necuan ye te ye nducuahn che
nahn ne.
9-10 Namin rạ́hn rí nchuhn: Cuica ne
dehtenduh che nahn ne Dendiohs, ne te
ye nchuhn. Tihcạ, te nducoyạca ihyan che
rica ye ne, rendondạ tạh ye. Ihyan che
renuhn ye ne, rendạca ye. Ihyan che
riyạhve ye ne, renạne chendevah cạva ye.
11 ’Ndete che cạca dạya ạma cha nchuhn
pạn ne, ¿a cạh ne ạma tu? O ndete che cạca
dạya nchuhn yạhca, ¿a cạh ne ạma cu?
12 O ndete che cạca dạya nchuhn ạma
dute tuh ne, ¿a cạh ne ạma itedahn?
13 Andahre duhtuno ihyan nchuhn, ate
devano cạh ne dehtenduh che ndah dạya
ne. ¿A ndiyu tahque nun te Chida nchuhn
che va ye vahchetero Vaco Ndah yahn ye
nchuhn cuahn che cạca ne?

Rạhn se yahn Dihvo vo Jesucristo te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

14 Ạma yune ne, ndetendạh Dihvo vo
vaco chihngạ che quenun ạma se, nedin
che ndi lihme se. Cuahn che a
ndiquendạh vaco chihngạ me ne, a chi
cạhn sạhn min, ne ạma cuahn ino ihyan.
15 Ate nạhn se ne, rạhn se:

—Sạhn tih ne, rendetendạh se vaco
chihngạ, te quenan cuma se
vederihquentiyon yahn chundah, sạhn
min che ndinạn se yahn vaco chihngạ.

16 Nạhn tun se che nahn tumerande se
Dihvo vo ne, rica se che din ye ạma
vederihno che cạca vahchetero,
ndihchero se.
17 Ate devano Dihvo vo deh che
rendedecadino sạhn chahn, ne rạhn ye ri
ye sạhn:

—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon
ye, cuahtecuhma ye vạn mạn ye nduco
vih ne, hua co quendi ye cạhcantiyon ye.
Namin ihyan che chenun ye ạma vah,
ndete che cuahtecuhma ye vạn mạn ye
nduco vih ne, hua co quendi ye,
cuahtenun dạma ye.
18 Namin chundah, ndete che cuhma se
nduco ihyan yahn se ne, ¿tạcạ co quendi
cạhcantiyon se? Tihcạ tumeruné nchuhn,
te rạhn ne te nduco vederihquentiyon
yahn chundah, rendetendạ́h vaco
chihngạ.
19 Ndete che rendetendạ́h vaco chihngạ
nduco vederihquentiyon yahn chundah
ne, tuhme ¿duhra rinan combiero yahn
nchuhn che rendetendạh se vaco
chihngạ? Mạn sạhn chahn cạhma se co se
nchuhn.
20 Ate ndete che nduco
vederihquentiyon yahn Dendiohs
rendetendạ́h vaco chihngạ ne, codevano
nchuhn te vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, a va vạn ne.
21 ’Cuahn che ạma sạhn dito va che
redin nduco se cudạdo vạco se ne,
nducuahn dehtenduh yahn se ne, ndạhcạ
va.
22 Ate ndete che ndạ tạma ihyan che
tahque dito ye che co sạhn min ne, ndạhco
ndiya ye sạhn, cahnevi ye nducuahn
dehtenduh che redin nduco se cudạdo
vạco se, ne necahn mạhn ye nduco
combiero yahn ye nducuahn che cahnevi
ye yahn se.
23 ’Ihyan che hua rinduco ye u ne, tạn ye
nducó. Ihyan che hua redin ye ntiyon
nducó ne, redetohnan ye ntiyon che redín.
24 ’Cuahn che a ndiquendạh vaco
chihngạ ạma ihyan ne, rechica nạn yạhn
cuma, renuhn nạn che conun. Ndete che
hua rendạca nạn che conun ne,
rendedecadino: “Nạhn tún nạn che
ndiquendạ́h.”
25 Cuahn che rendaconan ne, rentạca
ihyan min nduhcạ ạma vah che ndạhcạ
nto dave nde tuno necuco.
26 Tuhme rahn regua te ndache vaco
che tahque chihngạ, ne rendạ ihyan min,
ne tahque rechuhrihn ye che co ro menạn
me.

Ndah ro yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs

27 Ura che rạhn Dihvo vo dehtenduh che
tuhchan ne, ạma dito rạhn ạma ndạhta
vạn ihyan:

—¡Ndah ro yahn ihyan ndạhta che chacoyạhn ye ndih mạn, che tạve ye ndih mạn!
28 Dihvo vo ne, rạhn ye:
—Tahque ndah ro yahn ihyan che rihnevan ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, redinahn ye mạn.

Ihyan nunde ne, rica ye ạma vederihno ndihchero ye

29 Cuahn che ạma ndo dạma ihyan ne, rạhn Dihvo vo:
—Nchuhn che vate ne mạn ro cuh ne, duhtuno ihyan ne, rica ne vederihno. Ate vederihno ne, hua ndạca ndihchero ne. Atenạn ạma vederihno nduhcạ vederihno che din Dendiohs nduco Jonás, ndạca ndihchero ne.
30 Nduhcạ che ndihchero ihyan yạn Nínive vederihno che din Dendiohs nduco Jonás ne, tihcạ conahn ạma vederihno nduco u che rinducó nducoyạca ihyan, ndihchero nchuhn che vate ne mạn ro cuh.
31 Ndạ ro che techecạde Dendiohs yahn nducoyạca ihyan ne, necuan reina che va te cuạhn yạhn ndiya, cạca nunde te yahn nchuhn che vate ne mạn ro cuh, te tạhn min ne, chica te yạhn yahn, ne ndạ te, chihnevan te vededevano yahn Salomón. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn che co Salomón, muhn quenún vạn nchuhn, nde hua retumacạh ne u.
32 Ndạ ro che techecạde Dendiohs yahn nducoyạca ihyan ne, necuan ihyan yạn Nínive, cạca nunde ye yahn nchuhn che vate ne mạn ro cuh, te ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo Jonás. Ate u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn che co Jonás, muhn quenún vạn nchuhn, nde hua retumacạh ne u.

Ejemplo yahn ndudo che ricuahn Dihvo vo Jesucristo

33 'Nde ạma ihyan hua rihco ye ạma yạhn mạn ạma cajún, ate rihco ye nạn che yạco cạva che co ro dave yahn ihyan che rendạ ye. Tihcạ ndudo yáhn, te hua co conun ndeh.
34 Ndutenạn nchuhn ne, nduhcạ ạma yạhn che redin che ri ro nạn ne. Chedave yahn ne ne, nduhcạ ạma yạhn che redin che ri renahn ne. Ndete che ndah chedave yahn ne ne, conahn ndah ne. Ate ndete hua ndah ne, nde hua conahn ne.
35 Chemin che nahn che cạhco nchuhn cudạdo chedave yahn ne cạva che ndah conahn ne.
36 Ndete che tihcạ cạhco ne cudạdo ne, chedave yahn ne ne, nduhcạ ạma yạhn ndah che din che conahn ndah ne.

Sạhn fariseo nduco sạhn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vạconạn se

37 Cuahn che chihno rạhn Dihvo vo ne, yạhve ạma sạhn fariseo ihyan che cạhn ye vạco se, cheh ye nduco se. Chendạ ye vạco se, ne cuahn che ndạ ura ne, chihnde ye nạn mesa.
38 Ndihchero sạhn fariseo me che hua nạno ye tạh ye nduhcạ costumbre yahn se, ne ạma cuahn ino se chi.
39 Rạhn ye ri ye sạhn:
—Nchuhn sạhn fariseo ne, ạma renạno ne vạso mạn, cuh mạn. Ate chete chedave yahn mạn ne ne, ndito vede idihya mạn, nducuahn che chihngạ mạn.
40 ¡Hua renahn nchuhn! ¿A hua devano nchuhn te Dendiohs che dendah ye ihyan ne, tahque nahn ye che dave chedave yahn ihyan che co cuạhn menạn ye?
41 Cuedin nchuhn vedevạhino numacuahn chedave yahn ne. Tuhme co ro che dave yavenạn ne nạn Dendiohs.
42 'Nchuhn sạhn fariseo, ¡yah rí cạva ne!, te demạn riya yahn ive mạn, aruda mạn, dehtenduh yạta mạn, recạh ne. Ate vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, vedeyahino yahn ye mạn, andahre chemin che tahque rigonun chihve ne, rihcomạn ne. Nduhcạ che redinahn ne yahn riya ne, tihcạ codinahn ne yahn nducuahn.
43 'Nchuhn sạhn fariseo, ¡yah rí cạva ne!, te renan ino ne cuahte ne chete yạco nạn silla che rahte ihyan ndinạn. Namin renan ino ne che nevahnecun ihyan nchuhn, nte ye Dendiohs nchuhn cuạhn ndihve.
44 'Nchuhn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ¡yah rí cạva ne! ¡O nạn o chende ne! Nchuhn ne, nduhcạ yạyan che a nincheh, che

vatechica ihyan menạn nde hua devano ye che yạyan, tihchan ne.

45 Tuhme rạhn ạma sạhn devano ley che dirun Moisés:

—Ihyan Ricuahn, cuahn che tihcạ rạhn ne ne, nde nuhn, chihngạ riya yahn nuhn.

46 Ate rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Namin nchuhn, sạhn devano ley che dirun Moisés, ¡yah rí cạva ne!, te recạh rihn nduh ne ihyan nduco dehtenduh che nentihdenan ne, rihquentiyon ne che va che dinahn ye. Ate mạn ne ne, nde tah hua rinan ne ihyan.

47 '¡Yah rí cạva nchuhn!, te rahto ne yạyan yahn ihyan profeta che mạn indihte yahn ne, chihno ye ihyan.

48 Nchuhn ne, devano ne che din indihte yahn ne, ne dạma ri ne nduco ye, te ihyan chahn chihno ye, ne nchuhn rahto ne yạyan.

49 'A yahn che tihcạ redin nchuhn che rạhn Dendiohs numacuahn vededevano yahn ye: "Dechúh ihyan profeta mạn, ihyan apóstol mạn, ne cạhno se nạhn ihyan chahn, ne nạhn ye ne, din tạn se nduco ye."

50 Dendiohs va che techecạde ye yahn ihyan che vate ye mạn ro cuh, te ndehde dạme ye yun yahn nducoyạca ihyan profeta che chihno ihyan nde nạn che canạn iyehnse.

51 Ndehde dạme ye nde yun yahn Abel, nde yun yahn Zacarías, che chihno se ihyan mendạhn yahn nạn ta nduco yạco chahte. Tihcạ rạ́hn rí nchuhn, te yun yahn nducoyạca ihyan chahn ne, va che nedihve ihyan che vate mạn ro cuh.

52 'Nchuhn, sạhn devano ley che dirun Moisés, ¡yah rí cạva ne!, te vededevano che chihcoro Dendiohs ne, nchuhn ne, rihco ndeh ne. Nde hua riquendi mạn nchuhn, nde hua rahnecun ne che quendi ihyan chenạhn.

53 Cuahn che rạhn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, chi tạn se nduco ye, ne ạma ndeh nạn dehtenduh retumerune se ihyan.

54 Nduco tihcạ ne, retumarande se ihyan, te nahn se che cạhma ye ạma ndudo che hua ndạhcạ, cạva che co cạca nunde se yahn ye.

12

Ndudo che ricuahn sạhn fariseo ne, nduhcạ yạ yahn pạn

1 Ura min ne, ạma yạhn ihyan ndo dạma ye nde tuno racondạ vih ye. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuihco nchuhn cudạdo nduco ndudo che ricuahn sạhn fariseo, te o nạn o chende se, ne ndudo yahn se ne, rendih nduhcạ che rendih yạ yahn pạn.

2 Nducuahn che va cuạhn ndeh ne, va che cuhnde ro. Namin nducuahn che ri cuạhn ndeh ne, va che cadino ihyan.

3 Tihcạ, te che rente nchuhn cuạhn demạn ne nduco vih ne, va che cadino nducoyạca ihyan. Namin che rạhn nchuhn cuạhn chete vah ne, va che cuahndudo ihyan nde tin vah yuto.

Duh che va che din vạh vo

4 'Ate nchuhn amigo yáhn, rạ́hn rí nchuhn te hua din vạh ne sạhn che rihno se ihyan, te cuihno min ne, ametah dehva co din se.

5 U có nchuhn duh che din vạh ne. Codin vạh ne Ihyan che co cahnevi ye vedevihche yahn ne, ne cuihno min ne, va vederihquentiyon yahn ye che dechuh ye nchuhn vạn ruchiyạhn. A Ihyan min che codin vạh nchuhn.

6 'Yạhda cạhya ne, nde hua rigonun chihve te, rendihcue ihyan uhn te, ra ye co tume cạhya, ate Dendiohs ne, nda cuande ye ite.

7 Nde yudo tin queri ạma nchuhn ne, nda cuande ye. Huate vạh nchuhn, te tahque rigonun chihve nchuhn che co ạma yạhn yạhda cạhya.

Ihyan che renevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo nạn nducoyạca ihyan

8 'Rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che renevahnecun ye u nạn nducoyạca ihyan ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndevá ihyan min nạn nducoyạca ángel yahn Dendiohs.

9 Ate ihyan che hua renevahnecun ye u nạn nducoyạca ihyan ne, hua ndevá ihyan min nạn ángel yahn Dendiohs.

10 'Adecoduhno ihyan, andahre chihngą cąhma ye yahn u che rinducó nducoyąca ihyan, co ca ndąca ye vederenchahco. Ate ihyan che cąhva ye yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ametah nchahco cuahno Dendiohs cąva ye.
11 'Cuahn che quenda se nchuhn chete yąco mąn, nąn juez mąn, nąn intiyahn mąn ne, hua ndedecadino nchuhn deh cąhma ne, o tącą cąhma ne,
12 te ura min ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs te cuande nchuhn deh che cąhma ne.

Rihco yudo Dihvo vo Jesucristo yahn vedeidihya

13 Rąhn ąma se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cąhma ne co ne sąhn dihnó che cahmąhn se nducó dehtenduh che chihco indihte yahn nuhn.
14 Ate rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Ndąco, ndiyu juez u cąva che cąhcantiyón che cahmąhn nchuhn dehtenduh yahn ne nduco vih.
15 Tuhme rąhn ye ri ye ducoyąca ihyan:
—Cuihco nchuhn cudądo, ne hua din yahino ne vedecuihca che va iyehnse cuh, te andahre ąma va vedecuihca yahn ihyan, ate ndiyu nduco chemin co ndevahn ye.

Ąma sąhn cuihca che hua renahn se

16 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Chihnde ąma sąhn cuihca, ne ąma nduyo ne, ąma chi chendąta yahn se.
17 Tuhme ndedecadino se: "Mąn ne, ¿tącą dín?, te ametah ti nąn che cuih ndáh ndute ndąta yáhn.
18 Tuhcą dín. Ntihné nducuahn vahyąca yáhn, ne cąhnó che tahque rahte. Min cuih ndáh nducuahn ndute ndąta yáhn.
19 Ąma va vedecuihca yáhn cąva ndeh nduyo. Mąn ne, cuhnde táhn, chéh mąn, cúh mąn, co yenó mąn."
20 Ate rąhn Dendiohs ri ye sąhn: "Hua renehn. Mąn yąn cuh, va che coh. Ąma nedin dame vedecuihca, ate mąn ne, nde hua devene duh che ndah yahn."
21 Quendi Dihvo vo, ne rąhn ye:
—Tihchan ihyan che renedin dąma ye vedecuihca cąva mąn ye, ate nąn Dendiohs ne, ametah dehva yahn ye.

Dendiohs ne, redin ye cudądo ihyan yahn ye

22 Rąhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye:
—Chemin che ráhn rí nchuhn. Hua cuąhcorąn ne tącą din ne che ndąca cheh ne, nde hua cuąhcorąn ne cąva tino yahn ne.
23 Vedevihche yahn nchuhn ne, tahque quenun yąn che co che reh ne, ne mąn nchuhn ne, tahque chenun yąn ne che co tino che rahtenun ne.
24 Condihche nchuhn chihnda. Nde hua rino te ndąta, nde metah nąn che cuih ndah te deh che cheh te, ate Dendiohs ne, rihquecheh ye ite. ¡Tahque rigonun chihve nchuhn che co yąhda!
25 ¿Duh nchuhn che andahre ąma rendedecadino ne, co tihdenan ne mąhn metro che yąco ne?
26 Ndete che hua ri redin nchuhn cha che hua vąhche, ¿dehco che ąma rendedecadino ne yahn dehtenduh chenąhn?
27 'Condihche nchuhn tącą rihta nąnda. Nde hua rendąhyon, nde hua rąh cuche, ate ráhn rí nchuhn te tahque ndąhchan ro nąnda che co tino che quenun Salomón, andahre ąma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.
28 Dendiohs ne, redin ye che riya nąnda viyąta andahre ąma ro rihnde, ne tąma ro ne, rih di. ¿A ndiyu tahque redin ye cudądo nchuhn? ¿Dehco che ąma doh ritahno ne tuhme?
29 Chemin che hua cąh rihn mąn ne nchuhn che rendedecadino ne deh cheh ne mąn, deh cuh ne mąn.
30 Ihyan iyehnse ne, ąma rendedecadino ye yahn nducuahn dehtenduh che tuhchan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero, ne a devano ye che rendotenan ne nducuahn dehtenduh che tuhchan.
31 Dinoca cuahnecun nchuhn che cąhcantiyon Dendiohs nchuhn. Tuhme nducuahn dehtenduh che tuhchan ne, nde tihdenąn ca ye te ye nchuhn.
32 'Nchuhn che doh ri ne, che rinduco ne u, huate vąh ne, te Chida ne ne, nahn cąhcantiyon ye nchuhn.

33 Condihcue nchuhn dehtenduh che va
yahn ne, ne codin ne vedevạhino nduco.
Codin nchuhn che ndah cạva che ndeva
ne che ndah vahchetero. Chemin ne,
nduhcạ ạma vedecuihca che hua co
cahnevi sạhn duco mạn, hua co detoh
iteduhn mạn.
34 Tihcạ, te cha vedecuihca che va yahn
nchuhn ne, a yahn chemin che
rendededecadino ne.

Nahn che cuahteyạn ihyan

35-36 'Cuahn che rahn ạma ihyan vihco
nạn che rihnevạco ihyan ne, rahtenun
sạhn decạhya yahn ye cudạdo vah.
Vateyạn se cạva che ndetạhno che ntạ
dihve se yạhve ye ne, aderano se nạhne se
chendevah.
37 Ndah ro yahn sạhn decạhya che
vateyạn se ura che ntạ dihve se. Cuạco
rạ́hn rí nchuhn te mạn ye cuạcondihte ye
mesa, ne cạhco ye sạhn che cheh se.
38 Andahre nạn mạhn yạn, o a nino co
dave ntạ ye, ndete che ntạca ye sạhn che
vateyạn se ne, ndah ro yahn se.
39 Cuedevano nchuhn te ndete che
devano ạma ihyan deh ura ndạ sạhn duco
ne, cuhndeyạn ye, ne hua cạh yune ye che
condạ se chete vạco ye, duco se.
40 Nchuhn ne, tihcạ cuahteyạn ne, te u
che rinducó nducoyạca ihyan ne, adenạn
ndá ura che nde tah hua vate ne cudạdo.

Ejemplo yahn mozo

41 Tuhme tumerune Pedro:
—Dihvé, ¿a rente ne ejemplo cuh yahn
demạn nuhn, o yahn nducoyạca ihyan ne?
42 Ndahconan Dihvo vo:
—¿Cha sạhn decạhya che cạhco dihve se
ntiyon tạh se cạva che cạhcantiyon se
vạco ye mạn, cạhcacheh se mozo yahn ye
mạn? ¿A ndiyu sạhn che redinahn se mạn,
che rino nạn se mạn?
43 Ndah ro yahn sạhn che ntạca dihve se
sạhn che redinahn se ntiyon yahn ye.
44 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te cạhco dihve
sạhn min ntiyon tạh se cạva che din se
cudạdo nducuahn ntiyon yahn ye.
45 Ate ndete che rạhco ạma cha sạhn
decạhya te hua nun ntạ dihve se, ne
cuanạn redin tạn se, rahn se sạhn mozo
yahn ye mạn, tạhn mozo yahn ye mạn,
reh se mạn, rih se mạn, ricoh se mạn ne,
46 ntạ dihve se ro che hua quenan rino
se, ura che hua devano se, ne din ye
castigo sạhn nduhcạ che redin ihyan
castigo sạhn che hua redinahn se.
47 'Sạhn decạhya che a devano se
dehtenduh che nahn dihve se, ne hua
dinahn se ne, ạma chahte castigo co se.
48 Ate sạhn decạhya che hua devano se,
ne din se dehtenduh che hua ndạhcạ ne,
hua nduh chahte castigo co se.
Adecoduhno ihyan che chahte ntiyon
condạ tạh ye ne, ndahva ndehde dạme ye,
ne ihyan che nde tahque chahte ntiyon
condạ tạh ye ne, nde tahque ndeh ca
ndehde dạme ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cuahte cạnda ihyan

49 'Cạva u ne, cuahte cạnda ihyan vạn
mạn ye nduco vih anduhnecạ ndete che a
chíh yạhn muhn iyehnse cuh, ne ¡ạma
náhn ndete a riche!
50 U ne, va che ạma chuhríhn, ne ¡ạma
yah náhn ndete che a conahn!
51 ¿A rạhco nchuhn che ndá muhn
iyehnse cuh cạva che ndạhcạ cuahtenan
ihyan nduco vih? Rạ́hn rí nchuhn te hua,
te ndá cạva che cuahte cạnda ye nduco
vih.
52 Cuanạn nde meniyon, ndete che uhn
ihyan chenun ye ạma vah ne, ino ye co tạn
ye nduco o ye.
53 Ihyan chạhn ne, co tạn ye nduco sạhn
dạya ye, ne sạhn dạya ye ne, co tạn se
nduco chida se. Ihyan ndạhta ne, co tạn ye
nduco tạhn dạya ye, ne tạhn dạya ye ne, co
tạn te nduco chaco te. Namin co tạn ihyan
ndạhta nduco tạhn decuno ye, ne tạhn
decuno ye ne, co tạn te nduco indạhn te.

Ri ro cuahn che rendacorun tiempo

54 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye nduco
nducoyạca ihyan:
—Cuahn che rendihchero nchuhn che
renecuan man cuạhn nạn che rehche
yạhn ne, ndetahno rạhn ne te cuan co, ne
tihcạ ri.
55 Namin cuahn che rano yuhneyạhn
ne, rạhn nchuhn te cuhnde ihno, ne tihcạ
ri.
56 ¡O nạn o chende nchuhn! Devano
nchuhn cuahn che co ihno mạn, cuahn

che cuan co mạn. ¿Dehco che hua devano
ne deh ri ro cuh che vate ne?
57 ¿Dehco che hua rendededecadino mạn
nchuhn cha che tahque ndah din ne nạn
Dendiohs?
58 Numanahn che cạhn ạma cha
nchuhn nạn intiyahn nduco sạhn che tạn
se nduco ne ne, codin nun ino ne,
cuenedin ndah ne ndudo nduco se cuạhn
yune, cạva che hua quenda se ndih nạn
juez, ne necạh ye ndih tạh policía cạva che
tihyon se ndih vạcoyạhn.
59 Ráhn rí ndih te ndete che hua nedin
ndah ne ndudo nduco se ne, hua
ndiquendạh ne vạcoyạhn nde cuihno
nedihve ne nducuahn che quendihco ne.

13

Nahn che nto ino ihyan nunde yahn ye

1 Ura min ne, min chenan neve ihyan,
ne necạh cuande ye Dihvo vo nduhcạ che
chahno sạhn estạdo yahn Galilea chi, che
chihquentiyon Pilạto sandạdo che chihno
se sạhn, ura che rihno se ite che co te
vedino nạn ta.
2 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A rạhco nchuhn che sạhn Galilea
chahn che tihcạ chih se, tahque chendihco
se nunde vạn nducoyạca ihyan Galilea?
3 Ráhn rí nchuhn te hua. Ndete che hua
nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, va che
conda nducoyạca ne.
4 Namin, ¿a rạhco nchuhn che ihyan che
ntihyon ino chahn che chendạh ndudo
torre yahn Siloé, tahque chendihco ye
nunde vạn nducoyạca ihyan yạn
Jerusalén?
5 Ráhn rí nchuhn te hua. Ndete che hua
nto ino nchuhn nunde yahn ne ne, conda
nducoyạca ne.

Ejemplo yahn yạhn higo che hua ri yahn

6 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Ạma ihyan ne, ndihche ye ạma yạhn
higo vạn yạhn ndạta yahn ye, ne ạma
yune ne, chahn ye chinuhn ye ndute
yahn, ne hua ndạca ye, te hua ri yahn.
7 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn che redin
cudạdo yạhn ndạta chahn: “A ino nduyo
che rendá rinúhn ndute yahn yạhn tih, ne
hua dehva rendạcá. Cuihque, te ¿dehco
che ndere rehnevi fuerza yahn yạhn nạn
che nti?”
8 Ate sạhn che redin cudạdo min ne,
rạhn se: “Dihvé, cuahnecun ne che cuandi
ca yạhn tih tạma nduyo, ne ndạhco cạvá
yạhn yahn, ne cuahto yạhn ndah duto.
9 A huane co ndute yahn. Ate ndete che
a hua co yahn ne, tuhme cạhcá nduhcạ
che rạhn ne.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ạma ndạhta che ruhte dạme te

10 Ạma ro che rahte tuhno ihyan ne,
quenun Dihvo vo chete ạma yạco, ricuahn
ye.
11 Min quenun ạma ndạhta che a ri
ntihyon ino nduyo che hua ri che ndo
cuạco te. Ruhte dạme te, nedin ạma vaco
chihngạ.
12 Cuahn che ndihchero Dihvo vo tạhn
ne, cah ye tạhn, ne rạhn ye:
—Ndạhta, a ndevahn di. Ametah
chuhrihn.
13 Tuhme nahn tạh ye tạhn, ne
ndetạhno ndo cuạco te, ne canạn te
rendeva te yavenạn Dendiohs.
14 Ate sạhn ndinạn yahn yạco me ne, chi
tạn se nduco Dihvo vo yahn che din ye che
ndo cuạco tạhn min ro che rahte tuhno
ihyan. Rạhn se nduco ihyan che chenun
ye min:
—Va ạn ro che din vo ntiyon.
Adecodehno ro chemin chan co chi
nchuhn cạva che din ye che ndoyahn ne,
ate ndiyu ro che rahte tuhno vo.
15 Tuhme ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Di ne, ¡o nạn o chende! Ndete che
chenan chiche itenine, o burro yehn chete
vạco te, ¿a hua ntạhte ite ro che rahte
tuhno ihyan cạva che cạhn te cuh te nune?
16 Ndạhta cuh ne, ndạta yahn Abraham
tạhn nduhcạ di, ne a ntihyon ino nduyo
redin chundah che rechuhrihn te. ¿A hua
redin yahn che ndedeváhn tạhn andahre
ro che rahte tuhno ihyan?
17 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo ne,
ạma chi cuihnạn nducoyạca sạhn che hua
ri rendihche se ihyan. Ate nducoyạca
ihyan yạn ne, ạma yeno ye yahn
vederihno rahte che redin Dihvo vo.

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

18 Tuhme rạhn Dihvo vo:

—¿Deh nduhcą vederihquentiyon yahn Dendiohs? ¿Deh nduhcą, cąhmá che tihcą vederihquentiyon yahn ye?
19 Chemin ne, nduhcą ndute yahn mostaza che chino ąma se nąn yąhn yahn se. Quendąh ndute me, ne chihta. Chi chahte nde yąhda redin ndahque te vąn dune.

Ejemplo yahn yą yahn pąn

20 Namin rąhn Dihvo vo:
—¿Deh nduhcą, cąhmá che tihcą vederihquentiyon yahn Dendiohs?
21 Chemin ne, nduhcą yą yahn pąn che ndahchetąhn ąma ndąhta vąn ndeh yune pąn, din che chihta nducuahn.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

22 Quendi Dihvo vo cuahn ye yąn Jerusalén, ne rechuh ye yąn cąhya mąn, yąn rahte mąn, ricuahn ye.
23 Ąma se ne, tumerune se ihyan:
—Dihvé, ¿a yąhn ihyan che ndevahn ye ne?
Ndahconan ye:
24 —Nduhcą che redin nun ino ihyan che condą ye chendevah che tuhco ne, tihcą codin nun ino nchuhn che ndevahn ne. Ate rąhn rí nchuhn te ąma yąhn ihyan nahn ndevahn ye, ne hua co.
25 Cuihno che necuan ąma ihyan, necąhde ye chendevah vąco ye ne, ndete che ura min ndą nchuhn yąhve ne: “Dihve nuhn, conąhne ne chendevah” ne, ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “Hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne.”
26 Tuhme andahre cąhma ne: “Dąma cheh dąma chih nuhn nduco ne, ne ndih che chicuahn ne ndihve yahn yąn vąco nuhn”,
27 ate ihyan min ne, ndahconan ye yahn ne: “A rąhn rí nchuhn te hua rendihché nchuhn, nde hua devanó ti cochi ne. Nchuhn ne, chihngą ihyan ne. Cuavi ne tąn, cuahn ne vąne, nde hua nahn ndihcheró nchuhn.”
28 Tuhme che cuąco, cuaco nchuhn mąn, cheh dihyon ne mąn, te ndihchero ne Abraham mąn, Isaac mąn, Jacobo mąn, nducoyąca ihyan profeta mąn, che ndi dąma ye nąn che rihquentiyon Dendiohs, ate nchuhn ne, cuąhn chevah vatendi ne.
29 Namin ndo dąma ihyan, cąca ye numachahte iyehnse, ne cuahte ye, cheh ndah ye nąn che rihquentiyon Dendiohs.
30 Tuhme ne, nąhn ihyan che ndąhnąn ye mąn ro cuh ne, cuahtenan ive ye, ne nąhn ye che chenan ive ye mąn ne, quendąhnąn ye.

Rąhn sąhn fariseo te Herodes nahn cąhno se Dihvo vo Jesucristo

31 Ura min ne, ndą neve sąhn fariseo, ne rąhn se ri se Dihvo vo:
—Condąca ne muhn conąhn ne, te nahn cąhno Herodes ndih.
32 Ndahconan ye yahn sąhn chahn:
—Cuahn nchuhn, ne cąhma ne co ne yuhne min: “Condihche, u ne, rendetendąh vaco chihngą, ne redín che rendoyahn ihyan cah mąn ro cuh mąn, caviyąn mąn, deman mąn. Tuhme cuihno dín nityon cuh yáhn.”
33 Ate va che quendí yune yáhn mąn ro cuh mąn, caviyąn mąn, deman mąn, te yąn Jerusalén ne, a min va ndi che rihno se nducoyąca ihyan profeta.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco ye cąva ihyan yąn Jerusalén

34 ’Nchuhn ihyan yąn Jerusalén, che rihno ne ihyan profeta mąn, recąh ne tu ihyan che redechuh Dendiohs mąn, ¡ąma ndeh yune ndą́, te nahn nedin dąmá nchuhn nduhcą che renedin dąma chaco tuh dąya te mąn reche te, ate hua cahnecun ne!
35 Condihche nchuhn, te yąco yahn ne ne, cuhnde mąn, ne rąhn rí nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde ndą ro che cąhma ne yáhn: “Ndeva vo yavenąn ihyan cuh che cochi ye menun Dihvo vo Dendiohs.”

14

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ąma sąhn che ndi se cah ntito

1 Ąma ro che rahte tuhno ihyan ne, chahn Dihvo vo, cheh ye ndevąco ąma sąhn ndinąn yahn sąhn fariseo. Combiero yahn se ne, rihno se Dihvo vo, nahn ndihchero se deh din ye.
2 Min quenun ąma sąhn che ndi se cah ntito, ne chahn ndą se nąn Dihvo vo.

3 Tumerune Dihvo vo sạhn fariseo
chahn mạn, sạhn devano ley che dirun
Moisés mạn:
—¿A nihnde cạde che co din vo che
ndoyahn ihyan cah ro che rahte tuhno
ihyan ne?
4 Ate hua ndahconan sạhn chahn.
Tuhme chetạh ye tạh sạhn ntito me, din ye
che ndoyahn se, ne ndedechuh ye sạhn.
5 Chihno min ne, rạhn ye nduco sạhn
chahn:
—Ndete che condạhnun ạma burro, o
ạma itenine yahn nchuhn chete veh ico
ne, ¿a hua ndetendạh nchuhn ite andahre
ro che rahte tuhno ihyan?
6 Ate hua chi ndahconan sạhn chahn
nde ạma ndudo.

Ejemplo yahn ihyan che rahn ye nạn rihnevạco ihyan

7 Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhcạ
che retendạhnun sạhn chahn nạn che
cuahte se ne, nte ye ejemplo cuh:
8 —Ro che yạhve ihyan ạma cha nchuhn
che cạhn ne nạn vihco che rihnevạco ye
ne, hua cuhnde ne nạn silla menạn, te
denạn ndiyạhve ye ạma ihyan che tahque
redin yahn che cuhnde ye min.
9 Ndete che tihcạ ne, ura che a va ne ne,
cạhma ihyan che vạco me co ye ndih:
“Cuavi ne tạn, cuhnde amigo yáhn.”
Tuhme cora vedecuihno yahn ne, ne
necuan ne cạhn ne cuhnde ne nạn che
rahte ihyan che dendạh ye.
10 Cuahn che yạhve ihyan ndih ne,
tahque ndah cuahn ne, cuihnde ne nạn
silla che rahte ihyan che dendạh, ne
cuahn che ndạ ihyan che vạco ne, cạhma
ye nduco ne: “Amigo, cuihnde nạn silla
menạn.” Tihcạ quendạh yavenạn ne nạn
ihyan che vate ye min.
11 Tihcạ, te ihyan che rendeva mạn ye
yavenạn ye ne, nuhnde ndiya ye, ne ihyan
che necun ye ne, conạn ye.
12 Namin rạhn Dihvo vo nduco sạhn
fariseo che vạco me:
—Cuahn che yahve ihyan cạva che cah,
cheh ye ne, hua yahve amigo yehn mạn,
dihne mạn, ihyan yehn mạn, ihyan cuihca
che vate ye nino ndevaque mạn, te ihyan
chahn ne, co ndạhco menun ye yehn.
13 Cuahn che cah, cheh ihyan ne, tahque
ndah coyahve ihyan chevạh mạn, ihyan
che ndi cheche ye mạn, ihyan che cueh
cạh ye mạn, ihyan che ve nạn ye mạn.
14 Ndete che tihcạ din ne, ndah ro yehn,
te ihyan chahn ne, hua co ndạhco menun
ye yehn. Ate cuahn che ndedetuhche
Dendiohs tenạhn che ndah ihyan ye nạn
ye ne, ro min ndạhco menun Dendiohs
yehn.

Ejemplo yahn che cheh vino ihyan

15 Chihnevan ạma sạhn che nduco se va
se reh se, ne rạhn se ri se Dihvo vo:
—Ndah ro yahn ihyan che cuahte ye
cheh ye nạn che rihquentiyon Dendiohs.
16 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Ạma ihyan ne, yạhve ye ạma yạhn se
che cạhn se cheh vino se ndevạco ye.
17 Ura che a quendihte mesa ne, dechuh
ye sạhn decạhya yahn ye che cạhma se
nduco sạhn chahn: “Cạhn nchuhn, te a va
yạn nducuahn.”
18 Ate nducoyạca se ne, canạn chica se
che din chahtino ye yahn se. Ạma se ne,
rạhn se: “Cade cá ạma ndi yạhn, ne va che
cạ́hn ndihcheró. Cahme co ihyan, ne din
chahtino ye yáhn.”
19 Tạma se ne, rạhn se: “Cá uhn yạnda
itenine ruhnyạhn, ne va che cạ́hn
ndihchenán ite nạn ntiyon. Cahme co
ihyan, ne din chahtino ye yáhn.”
20 Tạma se ne, rạhn se: “Cade
chihnevạcó, ne chemin che cahme co
ihyan te hua co cạ́hn.”
21 Ndaconan sạhn decạhya me, ne neco
se dihve se nduhcạ che rạhn sạhn chahn.
Chi tạn dihve se, ne rạhn ye ri ye sạhn
decạhya me: “Cuehn tenun tenun no
cuạhn ndihve mạn, cuạhn yune mạn, ne
ihyan chevạh mạn, ihyan che ndi cheche
ye mạn, ihyan che cueh cạh ye mạn, ihyan
che ve nạn ye mạn, quenda ihyan muhn
ndevạcó.”
22 Cuahn che ndaconan sạhn decạhya
me ne, rạhn se: “Dihvé, a dináhn che rạhn
ne, ate va ca nạn che cuahte ihyan.”
23 Rạhn dihve se ri ye sạhn: “Cuehn
cuạhn yune mạn, tinduh cuạhn chihto
mạn, ne codin fuerza ihyan che chi ye
cạva che cuto ihyan vạcó.

24 Ráhn te nde ạma sạhn che yạhvé menạn ne, hua cheh vino se che ndihcoyán.”

Ihyan che nahn conduco ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che chuhrihn ye

25 Ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco Dihvo vo. Chaconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
26 —Adecoduhno ihyan che nahn conduco ye u ne, va che cạhcomạn ye chida ye mạn, chaco ye mạn, ndạhta yahn ye mạn, dạya ye mạn, dihno ye mạn, cahve ye mạn, vida yahn mạn ye mạn, cạva che co conduco ye u.
27 Ihyan che hua nahn chuhrihn ye cạva u ne, hua co conduco ye u.
28 Adecoduhno nchuhn che cạhno ne ạma vah, ¿a hua dinoca retendạh cuande ne tạva nahn cạva che tuno vah me?
29 Ndete che cạhco ne name yahn vah me, ate hua cocha ne tuno ne, nducoyạca ihyan che ndihche ye ne, cạhyon nan ye,
30 ne cạhma ye: “Sạhn tih ne, canạn rihno se ạma vah, ne hua chicha se tuno.”
31 Namin ạma rey che va che cạhn ye cuhma ye nduco tạma rey, ¿a hua dinoca rihnde ye, rendedecadino ye ndete che nduco ndiche mil sandạdo yahn ye cocha ye cuhma ye nduco tạma rey che cochi ye nduco ndico mil sandạdo?
32 Me ndete che rihn che hua cocha ye ne, cuahn che yahn ca cochi rey che cuhma nduco ye ne, dechuh ye sạhn che cạhn se menun ye, cạhma se nduco rey min cạva che cuhnde dihn ye, ne hua cuhma ye nduco vih.
33 Tihcạ, te adecoduhno nchuhn che hua cạhcomạn ne nducuahn yahn ne che va ne, hua co conduco ne u.

Ejemplo yahn ima

34 ’Ima ne, ndah. Ate ndete che cuihno dine yahn ne, ¿dehra nduco ndo dine?
35 Va che cora, te hua cochihve, nde cạva che cotạve ndiyạhn, nde cạva che cuahto duto chendạta. Nducoyạca nchuhn, ¡cuendedecadino ndah ne deh conahn ejemplo cuh!

15

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

1 Rahn nducoyạca sạhn rica tumecạdiyo mạn, sạhn nunde chenạhn mạn, nạn Dihvo vo che nahn cahnevan se ndudo yahn ye.
2 Yahn chemin che ri yudo yahn sạhn fariseo mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne rạhn se yahn Dihvo vo:
—Sạhn tih ne, rinduco se sạhn nunde, ne reh se dạma nduco se.
3 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh nduco sạhn chahn:
4 —Ndete che ạma cha nchuhn va ạma ciento itecuche yahn ne, me ndete che conda ạma te ne, ¿a hua cạhcomạn ne ite che cun raco ntihyon cun chahn viyạta, ne cạhn ne, quenuhn ne ite che chinda me, nde nạn che ntạca ne ite?
5 Cuahn che a ntạca ne ite ne, numacuahn vedeyeno tihde dihme ne ite, ndiquenda ne ite.
6 Cuahn che ntạ ne ne, nedin dạma ne ihyan nino ndevạco ne mạn, ihyan rendihche ne mạn, ne cạhma ne nduco ye: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te itecuche yáhn che chinda te ne, a ntạcá ite.”
7 Ráhn rí nchuhn te tihcạ tahque cuhnde vedeyeno vahchetero cạva ạma ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye che co cạva cun raco ntihyon cun ihyan che rạhco ye che nde hua nahn che nto ino ye.

Ejemplo yahn tume che chinda

8 ’Ndete che ạma ndạhta che va ndiche tume diyạhngua yahn te, ne conda ạma ne, ¿a hua nahn yạhn te candil, ndache te vah, nuhn te tume me nde nạn che ntạca te?
9 Cuahn che ntạca te ne, nedin dạma te ihyan nino ndevạco te nduco ihyan rendihche te, ne cạhma te co te ihyan: “Cuahte yeno vo nduco nchuhn, te a ntạcá tume yáhn che chinda.”
10 Ráhn rí nchuhn te tihcạ co yeno ángel yahn Dendiohs cạva ạma ihyan nunde che nto ino ye nunde yahn ye.

Ejemplo yahn sạhn yuno che ndere quechica se

11 Quendi Dihvo vo, ne nte ye tạma ejemplo:
—Ạma ndạco ne, chahte o dạya ye.

12 Sạhn che ive me ne, rạhn se ri se chida
se: “Chidá, te ne vedecuihca che va che
cạhco ne yáhn.” Tuhme cahmạhn chida se
vedecuihca yahn ye, ne cạh ye sạhn.
13 Chihno neve ro ne, chihcoyạn se
dehtenduh yahn se, ne cuahn se nạn yạhn
yahn. Min chihno toh se tume yahn se,
ndere quechica se.
14 Cuahn che a chihno toh se tume yahn
se ne, ạma chihnde cuico yạhn nạn che
quenan se, ne canạn ạma yah chahno se.
15 Chica se ntiyon din se ạma ihyan che
yạn vạco ye min, ne dechuh ye sạhn, din
se cudạdo cuche yahn ye.
16 Nde dehtenduh dima che reh cuche
chahn ạma nahn cheh se, ate nde
dehtenduh chemin chan, hua rendạca reh
se.
17 Tuhme necạhco se, ne ndedecadino
se: “Ạma yạhn ihyan redin ntiyon chenan
ye vạco chidá, ne ạma va che reh ye. Me u
ne, muhn quenán, adeche coh cuicó.
18 Tahque ndah che náhn yahn chidá, ne
cạhmá có ihyan: Chidá, quendihcó nunde,
nde nạn Dendiohs, nde nạn ne.
19 Ametah redin yahn che cạhma ne
dạya ne yáhn. Mạn ne, có nduhcạ ạma
mozo yahn ne.”
20 Tuhme ndonun yune se, conạhn se
yahn chida se.

’Yahn ca va che ntạ se, ne ndihchero
chida se sạhn. Quenan vạhino ye sạhn, ne
chahn ye rano ye, chahtemạhn ye sạhn,
tenạn ye sạhn.
21 Rạhn se ri se ihyan: “Chidá,
quendihcó nunde, nde nạn Dendiohs, nde
nạn ne. Ametah redin yahn che cạhma ne
dạya ne yáhn.”
22 Ate chida se ne, rạhn ye ri ye sạhn
decạhya yahn ye: “Tenun tenun no
cuetendạh nchuhn tino che tahque ndah,
conun se mạn, chinetạh che conun tạh se
mạn, ndạco che conun cạh se mạn.
23 Cuahn nchuhn, ngua ne ạma itenine
che vihche te, ne cuihno ne ite. Chuh vo
ite, ne din vo vihco,
24 te sạhn dạyá cuh ne, a ndih se che
rạhcó, ate mạn ne, ndaconan se. A dendá
sạhn, ate mạn ne, a ntạcá sạhn.” Tuhme
canạn ihyan chahn vihco vedeyeno.
25 ’Sạhn dạya ye che menạn me ne,
quenan se viyạta, ne cuahn che ntạ nino
se ndevah ne, chihnevan se che retive
ihyan mạn, rendeh ye mạn.
26 Tuhme cah se ạma sạhn decạhya
yahn chida se, ne tumerune se sạhn deh
che ri min.
27 Ndahconan se: “A ntạ sạhn dihno ne,
ne hua dehva chahno se chi. Chemin che
chihquentiyon chida ne che coh ạma
itenine che vihche te.”
28 Chi tạn sạhn che menạn me, nde hua
nahn ndondạ se vah. Tuhme quendạh
chida se, chica ye favor sạhn che ndondạ
se vah.
29 Ate ndahconan se yahn ye: “U ne,
cuahn dạma redín ntiyon nduco ne, ne
hua rahcotạhn yahn ne. Nde ạma yune
hua te ne amare ạma chivạto lihn cạva
che cheh yenó nduco amigo yáhn.
30 Ate cuahn che ndaconan sạhn dạya
ne tih che ndere toh se tume yahn ne
nduco ndạhta che ndere vatechica te ne,
chihquentiyon ne che chih ạma itenine
vihche cạva se.”
31 Tuhme ndahconan chida se: “Dạyá, di
ne, cuahn dạma quenen nducó, ne
nducuahn dehtenduh yáhn ne, a yehn.
32 Ate ndạhcạ che cạh yeno vo chedave
yuhn vo, din vo ạma vihco vedeyeno, te
sạhn dihne ne, a ndih se che rạhcó, ate
mạn ne, ntạ se. A denda vo sạhn, ate mạn
ne, ntạca vo sạhn.”

16

Ejemplo yahn ạma sạhn duhtuno ihyan che va tạh se ạma ntiyon

1 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh
nduco ihyan apóstol yahn ye:
—Chihnde ạma ihyan cuihca che
quenan ạma sạhn che redin se cudạdo
ntiyon yahn ye, ne chahn ihyan nuhnde
ye sạhn nạn ye che ndere retạh se
dehtenduh yahn ye.
2 Tuhme cah ye sạhn, ne rạhn ye ri ye
sạhn: “¿Deh chu che renuhnde ihyan di
náhn? Cuente cuende u yahn ntiyon che
quenen, te cahneví ntiyon che va tah.”
3 Tuhme ndedecadino se: “¿Tạcạ dín
mạn?, te dihvé ne, cahnevi ye ntiyon che
va tạh. Hua co dín ntiyon dito, ne ndete
che ndere cạcá chéh ne, cuihnán.

4 A ntạ tín tạcạ dín cạva che nevahnecun
ihyan u vạco ye cuahn che a cahnevi
dihvé ntiyon che va tạ́h.”
5 Tuhme cah se queri ạma ihyan che
chendihco ye yahn dihve se. Tumerune se
ạma ye: “¿Tạva quendihque yahn dihvé
ne?”
6 Ndahconan ihyan min yahn se: “Ạma
ciento barril aceite quendihcó yahn ye.”
Rạhn se ri se ihyan: “Ti va niyon che
quenan cạca. Cuihnde, ne menchahte no
cuahconehn caque o raco ndiche.”
7 Chihno min ne, tumerune se tạma ye:
“Di, ¿tạva quendihque yahn dihvé ne?”
Ndahconan ye yahn se: “Quendihcó ạma
ciento cạde trigo yahn ye.” Tuhme rạhn se
ri se ihyan: “Ngạ cạca yehn. Cuahconehn
cun raco.”
8 Cuahn che checadino dihve ntiyon me
ne, ndeva ye yavenạn sạhn min che ndere
retạh se dehtenduh yahn ye, yahn che
ạma vivo se.

Tuhme rạhn Dihvo vo:

—Mạn ro cuh ne, ihyan nunde ne,
tahque vivo ye che co ihyan che riquendi
ye vederihquentiyon Dendiohs.

9 ’Chemin che ráhn rí nchuhn: Cotoh ne
vedecuihca andahre chihngạ, ne nduco
chemin ndạca amigo yahn ne, cạva che
ndạ ro che coh ne ne, co cuahtenan ne
vahchetero.
10 ’Ihyan che hua reduco ye vạn tah sihn
che redin ye cudạdo ne, namin hua
reduco ye andahre che ndeh, ne ihyan che
reduco ye vạn tah sihn che redin ye
cudạdo ne, namin reduco ye ndete che
ndeh.
11 Ndete che hua toh nchuhn
vedecuihca che va tạh ne cạva che din ne
che ndah ne, ¿duhra te ntiyon yahn
Dendiohs, din ne?
12 Ndete che hua redin nchuhn cudạdo
dehtenduh yahn ihyan che rihco ye tạh ne
ne, ¿duhra te dehtenduh che co yahn mạn
ne?
13 ’Nde ạma ihyan hua co conan cuma
ye o dihve ye, te tahque din yahino ye ạma
che co tạma, ne quendi ye nduco ạma, ne
cạhcomạn ye tạma. Hua co din yahino
nchuhn Dendiohs ndete che yahino ne
vedecuihca.
14 Rihnevan sạhn fariseo che chenun se
min che tihcạ rente Dihvo vo, ne riyon
nan se ihyan, te yahino se vedecuihca.
15 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:

—Nchuhn ne, redin cạ ne che ndah
ihyan ne nạn ihyan. Ate Dendiohs ne, a
devano ye duh ihyan nchuhn. Va deh che
ạma richihve che rạhco ihyan, ate nạn
Dendiohs ne, hua richihve.
16 ’Ley che dirun Moisés nduco ndudo
che dirun ihyan profeta ne, chihnde nde
ndạ ro che ndạ Juạn Bautista. Nde tạhn
min ne, rahndudo ihyan yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ạma
yạhn ihyan redin nun ino ye che nahn
dinahn ye.
17 ’Tahque nun nto iyehnse che co che
cuavi ạma chenelihn nạn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
18 ’Adecoduhno ihyan che tehche ye
ndạhta yahn ye, ne cahnevạco ye nduco
tạma te ne, din duche yahn ye che
nihnevạco ye. Namin ihyan che
cahnevạco ye nduco ạma tạhn che
ntehche inchạhn te tạhn ne, din duche
yahn ye che nihnevạco te.

Ejemplo yahn ạma sạhn cuihca nduco Lázaro

19 ’Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Chihnde ạma sạhn cuihca che renun
se demạn cuahno tino ndah, ne ạma va
demạn cuahno che ndah reh se ro ro.
20 Tạhn min ne, namin chihnde ạma
ihyan chevạh che duche ye Lázaro, ne ạma
ndechendih yute ihyan. Quendite ye
chendevah yahn sạhn cuihca me,
21 ne ạma nahn cheh ye andahre dạche
che ra mạn mesa yahn se. Nde yạhna
rendạ te, riyavenan te nạn yah yahn ye.
22 Cuahn che ndạ ro che chih ihyan
chevạh me ne, quenda ángel ihyan
vahchetero, ne min quenan Abraham.
Adive ne, chih sạhn cuihca me, ne chihche
ihyan sạhn.
23 Cuahn che rechuhrihn se vạn
ruchiyạhn ne, chenihyon nạn se, ne ạma
yahn ndihchero se Abraham. Namin
ndihchero se Lázaro che quenan ye min.
24 Tuhme cah se: “Chidá Abraham,
conan vạhino ne u. Cuedechuh ne Lázaro,
decạhnda ye tin ndutetạh ye vạn nune,

cạva che ndedevan ye chihyá, te ạma rechuhríhn muhn vạn ruchiyạhn.”
25 Ndahconan Abraham yahn se: “Dạyá, cuenecahque te ạma ndạhcạ chehne cuahn che quenen iyehnse, ate Lázaro ne, ạma yah chahno ye. Mạn ne, ạma ndạhcạ quenan ye muhn, ate di ne, rechuhrihn tạn nạn che quenon.
26 Avạne ne, a nihnde cạde che ihyan che chenan ye muhn, andahre nahn cạhn ye tạn, ate hua co chuh ye. Namin ihyan che chenun ye tạn ne, hua co chuh ye, chi ye muhn.”
27 Tuhme rạhn sạhn cuihca me: “Chidá Abraham, ricá ndih, codin ne favor, cuedechuh ne Lázaro che cạhn ye vạco chidá,
28 co ye uhn sạhn dihnó che vate se min, cạva che hua chi se muhn nạn che rechuhrihn ihyan nunde.”
29 Rạhn Abraham ri ye sạhn: “Min va ley che dirun Moisés mạn, ndudo che dirun ihyan profeta mạn, rahndudo ihyan. A ndudo min va che dinahn se.”
30 Tuhme rạhn sạhn cuihca me: “Chidá Abraham, hua retumacạh se yahn chemin. Ate ndete che ntuche ạma ihyan che a ndih ye, cạhn ye, yạhve ye sạhn ne, tuhme che cuạco, nto ino se nunde yahn se.”
31 Ate rạhn Abraham ri ye sạhn cuihca me: “Ndete che hua ritahno se yahn che dirun Moisés nduco che dirun ihyan profeta ne, namin hua cotahno se, andahre che ntuche ạma ihyan che a ndih ye, cạhn ye, yạhve ye sạhn.”

17

Riyạhve Dihvo vo Jesucristo ihyan cạva che hua cuahtendihco ye nunde

1 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—A cạde no che va dehtenduh che din che cuahtendihco ihyan nunde, ate ¡yah rí cạva adecoduhno ihyan che din ye che cuahtendihco ihyan chenạhn nunde!
2 Tahque ndạhcạ cạva ihyan min che dechiche ihyan ạma tu yudo dạndo ye, ne cuacondạhnun ye ihyan vạn nuniyạhn, che co che din ye che condihco ạma cha ihyan chuhn che necun ye nunde.
3 Cuihco nchuhn cudạdo.
’Cuahn che din tạn ạma ihyan nduco nchuhn ne, coyạhve ne ihyan nduco ndah. Ndete che nto ino ye che tihcạ din ye ne, cuenchahco ne yahn ye.
4 Andahre ndache yune che ạma ro din tạn ạma ihyan nduco nchuhn, ate ndete che namin ndache yune rendaconan ye, ne rạhn ye: “Yah rí che tihcạ dín”, tuhme ne, cuenchahco ne yahn ye.
5 Ihyan apóstol ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo:
—Cuenan ne nuhn cạva che cotahno ndah nuhn.
6 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Ndete che ritahno nchuhn amare tah sihn, co cạhcantiyon ne yạhn tih: “Cuavi tạn, cuehn, cuandi vạn nuniyạhn”, ne dinahn yahn ne.

Nduhcạ che va che din vo ntiyon nduco Dihvo vo Jesucristo

7 ’Ndete che va ạma mozo yahn nchuhn che ruhn se yạhn, o redin se cudạdo itenine, ura che ndaconan se che chahn se viyạta, ¿a ndetạhno cạhma ne co ne sạhn tuhcạ?: “Cuechoh, cuihnde nạn mesa, cheh.”
8 ¿A ndiyu tahque ndah che cạhcantiyon ne sạhn tuhcạ?: “Cuedendah comida, cuihqueyan nạn mesa, cuihque cudạdo nahmin che cheh vinó. Cuihno cheh vinó, tuhme cheh vine.”
9 Cuihno din se nducuahn che chihquentiyon ne, ¿a va che necạh ne nundihve cuahn sạhn ne? Hua.
10 Namin cuahn che a cuihno din nchuhn nducuahn che a va cạde che din ne ne, tahque ndah che cạhma ne co ne Dihve ne: “Nuhn ne, mozo nuhn. Nde hua nahn che nte ne nundihve cuahn nuhn, te atenạn ntiyon che chihquentiyon ne ne, a chemin no che din nuhn.”

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ndiche sạhn che ndi se cah che rechạ yute

11 Cuahn che cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén ne, chuh ye nạn che rivah estạdo yahn Galilea nduco nación yahn Samaria.
12 Ura che a ndạ nino ye ạma yạn lihn ne, ndạ ndiche sạhn che ndi se cah che rechạ yute.

13 Cah se:
—Dihve nuhn, Jesús, ¡conan vạhino ne nuhn!
14 Cuahn che ndihchero ye sạhn chahn ne, rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuahn nchuhn nạn chidocuyạn.
Dinahn sạhn chahn, ne nahmin che cuahn se ne, ndoyahn nducoyạca se.
15 Tuhme ạma se ne, cade ndihchero se che a ndoyahn se ne, ndaconan se, ne ạma rendeva se yavenạn Dendiohs.
16 Chehntihya se numacuahn vedenecun nạn Dihvo vo, ne necạh se nundihve cuahn ihyan. Sạhn min ne, sạhn tạma nación se. Samaria nación yahn se.
17 Tuhme tumerune Dihvo vo:
—¿A ndiyu ri ndiche sạhn chahn che ndoyahn se? ¿Tiya sạhn che nun chahn?
18 ¿A demạn sạhn tạma nación cuh che ndaconan se, ndeva se yavenạn Dendiohs?
19 Chihno min ne, rạhn ye ri ye sạhn:
—Dehve rahque. Cuenecuen. Conahn, te nducote chitehne ne, a ndoyehn.

Nduhca che rihquentiyon Dendiohs

20 Tumerune sạhn fariseo Dihvo vo ticuạhn cuanạn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne ndahconan ye yahn se:
—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, hua cuanạn nduhcạ che chenan rino nchuhn.
21 Nde ạma ihyan hua co ye nchuhn: “Muhn va”, o “min va”, te Dendiohs ne, a ndạhco cạde ye vederihquentiyon yahn ye vạn nchuhn.
22 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne, ndạ ro che ạma nahn nchuhn che ndaconán, ate hua ndạca ndihchero ne u.
23 Ndere cạhma ihyan co ye nchuhn: “Ngạ ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, quenun ye muhn”, o “ngạ ye, quenan ye min.” Hua tumecạh nchuhn, nde hua cạhn ne, ndihchero ne.
24 Chemin che rí nchuhn te nduhcạ che rendihchero ihyan che riya cuah, ri ro dave numachahte ne, tihcạ ndihchero ihyan u che rinducó nducoyạca ihyan, ro che ndạ.
25 Ate dinoca va che ạma chuhríhn, te ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, hua co ndihche ye u.
26 Nduhcạ che chahno ihyan chi ro che quenan Noé iyehnse ne, tihcạ cuahno ihyan co ro che u che rinducó nducoyạca ihyan, ndạ.
27 Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye mạn, rih ye mạn, rihnevạco ye mạn, redecạhnovạco ye mạn, nde ndạ ro che chendạ Noé chete arca, ne chan conạhn, chito nune iyehnse, chihno chih ihyan chahn.
28 Atihnocạ chi cuahn che quenan Lot iyehnse. Ihyan che vate ye ro min ne, reh ye mạn, rih ye mạn, ra ye mạn, rendihcue ye mạn, rino ye ndạta mạn, rihno ye vah mạn.
29 Ate ndạ ro che chica Lot yạn Sodoma ne, chera yạhn che chica nạn ro, ne chihno chih ihyan yạn min.
30 Tihcạ co ro che u che rinducó nducoyạca ihyan, ndạ.
31 Ndạ ro min ne, ihyan che vate ye tin vah yuto ne, tahque ndah che hua condạ ye chete vah, cotạh ye dehtenduh yahn ye. Namin ihyan che chenun ye viyạta ne, tahque ndah che hua ndaconan ye viyạn.
32 Cuenecạhco nchuhn nduhcạ che chahno chi ihyan ndạhta yahn Lot.
33 Adecoduhno ihyan che nahn ndedevahn mạn ye ihyan ne, ihyan min ne, conda ye, ne adecoduhno ihyan che cạhco mendạhn ye ihyan, coh ye cạva u ne, ihyan min ne, ndevahn ye.
34 ’Rạhn rí nchuhn te vino min ne, adecotino che vateyạdo o ihyan nạn yundo ne, ạma ye ne, quendá ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạ́n ihyan.
35 Namin adecotino che chenun o ihyan ndạhta, rengu ye ne, ạma ye ne, quendá ihyan, ne tạma ye ne, cạhcomạ́n ihyan.
36 Adecotino che chenan o se viyạta ne, ạma se ne, quendá sạhn, ne tạma se ne, cạhcomạ́n sạhn.
37 Tuhme tumerune ihyan chahn:
—Dihve nuhn, ¿ti che conahn chemin ne?
Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Adecotino che vate ihyan nunde ne, a min va che conahn.

18

Ejemplo yahn ạma ndạhta vạh che chica te nạn juez

1 Nte Dihvo vo ạma ejemplo, chihnevan
ihyan chahn, cạva che cadino ye te va che
covạh ye cuahn dạma.
2 Rạhn ye:
—Ạma cuạn yạn ne, chihnde ạma juez
che nde hua ritahno se Dendiohs, nde hua
retumacạh se yahn ihyan.
3 Namin chihnde ạma ndạhta vạh yạn
min, ne ndeh yune rahn te nạn juez min,
ne rạhn te: “Cochí rica nundé yahn ạma
ihyan che hua ri rendihche ye u.”
4 Chuh ro, ne hua tumecạh juez me,
techecạde se yahn te. Ate adive ne,
ndedecadino se: “Andahre hua ritahnó
Dendiohs, nde hua retumacạ́h yahn
ihyan,
5 ate nducote tạhn ndạhta vạh tih ạma
rendạ te redenduh te u ne, techecạdé
yahn te, cạva che hua quendi te denduh te
u.”
6 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Cuihco nchuhn cudạdo nduhcạ che
ndedecadino juez me, andahre duhtuno
ihyan se.
7 ¿A ndiyu tahque nun conan Dendiohs
ihyan che a tendạhnun ye? Dendiohs ne,
hua rechuhrihn ye, andahre nde ro nde
rạhn, revạh ihyan nạn ye.
8 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te Dendiohs ne,
nun conan ye ihyan yahn ye. U che
rinducó nducoyạca ihyan ne, ¿a ndạcá
ihyan che ritahno ye u ro che ndạ́ ne?

Ejemplo nduhcạ che covạh ạma sạhn fariseo mạn, ạma sạhn rica tume cạde iyo mạn

9 Nte Dihvo vo ejemplo cuh cạva ihyan
yạde che rendạhchenan ye ihyan
chenạhn. Rạhn ye:
10 —O se ne, chendạ se chete yạco,
covạh se. Ạma se ne, sạhn fariseo, ne
tạma se ne, sạhn rica tume cạde iyo.
11 Sạhn fariseo me ne, chandi se revạh
se tuhcạ: “Dendiohs, nundihve cuahn
ndih che din ne che u ne, ndiyu nduhcạ
ihyan chenạhn, te rahtendihco ye nunde
mạn, reduco ye mạn, redin duche yahn ye
che nihnevạco ye mạn. U ne, ndiyu
nduhcạ sạhn rica tume cạde iyo tih.
12 U ne, o yune rihnde yạhté che ạma
ndate, ne rihcó riya yahn nducuahn che
va yáhn nạn ne, nduhcạ che a ndihco cạde
ne.”
13 Ate sạhn rica tume cạde iyo me ne,
nde hua rihquino se cạhn ndạ se nạn ta,
nde hua nahn ndonihyon nạn se yahn che
cuihnạn se. Chendih se, chahn se ticua se,
ne rạhn se: “Dendiohs, ¡cuenan vạhino ne
u!, te ạma quendihcó nunde nạn ne.”
14 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te sạhn che
necun me ne, a nchahco Dendiohs yahn
se, ne conạhn se. Ate sạhn che yạde me ne,
hua ntạca se vederenchahco. A tihcạ va
cạde, te adecoduhno ihyan che rendeva
mạn ye yavenạn ye ne, co cuihnạn ye nạn
Dendiohs, ne adecoduhno ihyan che
necun ye ne, ndeva Dendiohs ihyan.

Chica Dihvo vo Jesucristo che conan Dendiohs checạhya

15 Ạma ro ne, ndạ ihyan, nda ye
checạhya yahn ye cạva che nahn tạh
Dihvo vo, covạh ye cạva. Ate ihyan apóstol
ne, hua nahn cạh yune ye che cạhn ndạ
ihyan chahn nạn Dihvo vo.
16 Tuhme cah Dihvo vo ihyan apóstol
chahn nạn ye, ne rạhn ye:
—Hua cạhdenun nchuhn yune yahn
checạhya che chi nạ́n, te demạn ihyan che
necun ye nduhcạ checạhya sih
renevahnecun ye che rihquentiyon
Dendiohs ihyan.
17 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te adecoduhno
ihyan che hua necun ye nduhcạ checạhya
ne, hua co nevahnecun ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Ạma sạhn ndinạn che cuihca se

18 Ạma sạhn ndinạn ne, tumerune se
Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh va che dín
cạva che conán vahchetero numacuahn
ro ne?
19 Ndahconan ye:
—¿Dehco che rahn che ndah u? Metah
nde ạma ihyan che ndah ye, atenạn
Dendiohs.
20 A devene vederihquentiyon yahn
Dendiohs: “Hua cahne ihyan. Hua din
doche yehn che nihnevaque. Hua doque.
Hua cahme ndudo cuahnde. Cuendeva
yavenạn chide mạn, cheque mạn.”

21 Rạhn se ri se ihyan:
—Nducuahn vederihquentiyon cuh ne, redináhn nde ro che lihn u.
22 Chihnevan Dihvo vo che tihcạ rạhn se, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Va ca tạma nạn che va che din. Condihcue nducuahn che va yehn, ne cuinen ihyan chevạh cạva che co conen vahchetero. Tuhme cochi, condoque u.
23 Cuahn che chihnevan se che tihcạ rạhn ye ne, ạma chi ndạche se, te ạma cuihca se.
24 Ndihchero Dihvo vo che ạma chi ndạche se, ne rạhn ye:
—Ihyan cuihca ne, ¡ạma vạhche cạva ye che nevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan!
25 Nde hua co nevahnecun ye.
26 Ihyan che chihnevan ye che tihcạ rạhn Dihvo vo ne, rạhn ye:
—¿Duhra ihyan co ndevahn ye tuhme?
27 Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Nducuahn che hua co din ihyan ne, Dendiohs ne, ri redin ye.
28 Tuhme rạhn Pedro:
—Ndihche ne, a chihcomạn nuhn nducuahn che va yahn nuhn, ne chinduco nuhn ndih.
29 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che rihcomạn ye a vạco ye mạn, a indihte yahn ye mạn, a dihno ye mạn, a ihyan ndạhta yahn ye mạn, a dạya ye mạn, cạva che co nevahnecun ye che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne,
30 ihyan min ne, tahque ndeh ca nuhnde menun yahn ye mạn ro cuh, ne adive ne, conan ye vahchetero numacuahn ro.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

31 Nedin dạma Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Mạn ne, cuhn vo nduco nchuhn yạn Jerusalén. U che rinducó nducoyạca ihyan ne, min va che chuhríhn nduhcạ che dirun ihyan profeta nde ro menạn.
32 Necạh ihyan u tạh sạhn tạma nación, din duche yahn se u mạn, din tạn se nducó mạn, cạhnan dan se u mạn.
33 Cuihno cuahn se u ne, cạhno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.
34 Ihyan chahn ne, hua chenahn ye che tihcạ rạhn Dihvo vo, te vạhche ri yahn ye cạva che conahn ye.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nạn ạma sạhn nạn ve

35 Ura che cuahn nino Dihvo vo yạn Jericó ne, ạma sạhn nạn ve ne, va se chihto yune, rica se che din ihyan vedevạhino nduco se.
36 Nducote ạma rechuh ihyan yune ne, tumerune se deh ri.
37 Rạhn ihyan ri ye sạhn:
—A tạn cochi Jesús yahn yạn Nazaret.
38 Tuhme rạhn se numa dito se:
—Jesús, Dạya David, ¡conan vạhino ne u!
39 Ihyan che ndạhnạn ye ne, rạhn ye ri ye sạhn che cuhnde dihn chende se. Ate nde tahque yudo nạn se rạhn se:
—Dạya David, ¡conan vạhino ne u!
40 Tuhme chandi Dihvo vo, ne tahve ye che chehua sạhn. Cuahn che ndạ se nạn ye ne, tumerune ye sạhn:
41 ¿Deh nehn che dín ndoque ne?
Ndahconan se yahn ye:
—Dihvé, codin ne che co ro náṇ.
42 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nducote chitehne ne, a co ro nan.
43 Ndetạhno chi ro nạn se, ne cuahn se nduco Dihvo vo, rendeva se numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs. Namin nducoyạca ihyan che ndihchero ye vederihno me ne, rendeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs.

19

Nduhcạ che chitahno Zaqueo Dihvo vo Jesucristo

1 Nahmin che chuh Dihvo vo Jesucristo mendạhn yạn Jericó ne,
2 quenan rino ạma sạhn cuihca che duche se Zaqueo. Sạhn min ne, ndinạn se yahn sạhn rica tumecạdiyo.
3 Quenan rino se, te nahn ndihchero se Dihvo vo, duh ihyan chemin. Ate hua ri che ndihchero se ihyan, te ạma yạhn ihyan nduco ye. Avạne ne, ạma cạhya cạh se.
4 Tuhme cuahn se, rano se tahque nde cạna ca nạn che va che chuh ye. Cocha se

tin a̱ma ya̱hn che duche sicómoro ca̱va che tuno se, ndihchero se ihyan.
5 Cuahn che a nda̱ Dihvo vo min ne, china̱n ye sa̱hn, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Zaqueo, codin nun ine, cuenchehn ta̱n, te ma̱n va che conán ndevaque.
6 Tuhme aderano se cuenchahn se, nevahnecun se ihyan numacuahn vedeyeno.
7 Ihyan che ndihche ye chemin ne, a̱ma ra̱hn ta̱n ye yahn Dihvo vo che cuahn ye va̱co a̱ma sa̱hn nunde.
8 Tuhme chandi Zaqueo na̱n nducoya̱ca ihyan chahn, ne ra̱hn se ri se Dihvo vo:
—Dihvé, ma̱hn va vedecuihca yáhn, nahn cáh ihyan chieva̱h, ne ndete che va ihyan che ndere chehneví dehtenduh yahn ye ne, va vedeyenó che necáh cun ndi nduhva che chehneví yahn ye.
9 Ra̱hn Dihvo vo:
—Ma̱n ne, ndevahn sa̱hnguh, te chitahno se nduhca̱ che chitahno Abraham. Namin ndevahn ihyan ndeva̱co se.
10 U che rinducó nducoya̱ca ihyan ne, ndá, núhn ihyan che chinda ye, din nunde yahn ye, ca̱va che ndedeváhn ihyan.

Ejemplo yahn sa̱hn patrón che ca̱h se tume ta̱h ndiche sa̱hn deca̱hya yahn se

11 Cuahn che nda̱ nino Dihvo vo ya̱n Jerusalén ne, ihyan che rihnevan ye che rente ye ne, ra̱hco ye te a nun cuana̱n vederihquentiyon yahn Dendiohs.
12 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—A̱ma sa̱hn, nda̱ta yahn ihyan ndina̱n ne, cuahn se ya̱hn yahn na̱n va rey ca̱va che ca̱h ye vederihquentiyon, conan cuma se.
13 Ro che ametah ca̱hn se ne, nedin da̱ma se ndiche sa̱hn deca̱hya yahn se, ne din duche se tume, ca̱h se queri a̱ma sa̱hn chahn, ne ra̱hn se: “Codin nchuhn ntiyon nduco tume cuh numanahn che cáhn.”
14 Ihyan ya̱n va̱co se ne, hua ri rendihche ye sa̱hn, ne cuahn che a chuh se cuahn se ne, dechuh ye a̱ma o ihyan ca̱va che ca̱hma ye nduco rey min: “Hua nahn nuhn sa̱hnguh ca̱va che ca̱hcantiyon se nuhn.”
15 Cuahn che ndaconan se ne, a quenan cuma se vederihquentiyon. Nedin da̱ma tun se ca a̱ma ca a̱ma sa̱hn deca̱hya chahn che va ta̱h se tume me ca̱va che neca̱h cuande se sa̱hn.
16 Nda̱ a̱ma se, ne ra̱hn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi ndiche ca̱de yahn queri a̱ma ca̱de che te ne u.”
17 Ndahconan dihve se: “Nda̱hca̱ din. Di ne, sa̱hn deca̱hya ndah. Nducote nda̱hca̱ din ntiyon nduco tume andahre tah, ma̱n ne, ca̱hcó ntiyon tah ca̱va che cahquentiyen ndiche ya̱n.”
18 Nda̱ ta̱ma se, ne ra̱hn se: “Dihvé, tume yahn ne ne, a chi uhn ca̱de yahn queri a̱ma ca̱de che te ne u.”
19 Ndahconan dihve se: “Namin di ne, ca̱hcó ntiyon tah ca̱va che cahquentiyen uhn ya̱n.”
20 Nda̱ ta̱ma se, ne ra̱hn se: “Dihvé, nga̱ tume yahn ne, chihco ndáh.
21 Hua dín ntiyon nduco yahn che vá̱h dendá tume yahn ne na̱n ntiyon, te ndih ne, a̱ma dito na̱n ne. A ndihché ndih nduhca̱ che reta̱h nduh ne tume che rendа̱ca na̱n ntiyon che redin ihyan nduco tume yahn ne.”
22 Tuhme ra̱hn dihve se: “¡A̱ma duhtuno ihyan di! Nduco ndudo che tihca̱ rahn, a tumecadinó duh ihyan di. A devene che a̱ma dito ná̱n, che reta̱h ndúh tume che rendа̱ca na̱n ntiyon che redin ihyan nduco tume yáhn.
23 ¿Dehco che hua cah tume yáhn, din ta̱ma ihyan ntiyon nduco?, te ndete che tihca̱ din ne, ma̱n che ntá̱, nda̱cá tume yáhn nduco da̱ya.”
24 Tuhme ra̱hn dihve se ri se ihyan che chenun ye min: “Cuehnevi nchuhn tume che nda sa̱hn tih, ne coca̱h ne sa̱hn che ca̱hcantiyon ndiche ya̱n me.”
25 Ndahconan ihyan chahn: “Dihve nuhn sa̱hn min ne, a va yahn se.”
26 Ate ra̱hn dihve se: “Dehve din yahn, te ihyan che ndeh va yahn ye ne, nde tahque ndeh ca ndonda̱ ta̱h ye, ne ihyan che doh yahn ye va ne, nde cuavi tah yahn ye che va.
27 Namin ihyan che hua ri rendihche ye u, che hua nahn ye che ca̱hcantiyón ihyan ne, cuahn nchuhn, ngua ne ihyan, ne cuihno ne ihyan muhn ná̱n.”

Nda̱ Dihvo vo Jesucristo ya̱n Jerusalén

28 Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne,
quendạhnạn ye, quendi ye cuahn ye yạn
Jerusalén.
29 Cuahn che ndạ nino ye yạn Betfagé
nduco yạn Betania, nạn che duche Cuete
Olivo ne, dechuh ye o ihyan apóstol yahn
ye,
30 ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Cuahn nchuhn yạn che va viche lạdo
cạh. Ndạ nchuhn min ne, ntạca ne ạma
burro che nde ạma ihyan ametah
condudo ye ite. Cuentạhte ne ite, quenda
ne ite muhn.
31 Ndete che cạcarune ihyan nchuhn:
"¿Dehco che rentạhte nchuhn ite?",
cuendahconan ne yahn ye: "Huate, Dihve
nuhn nahn ye ite."
32 Cuahn ihyan chahn, ne ntạca ye
burro me a nduhcạ che rạhn Dihvo vo.
33 Cuahn che rentạhte ye burro me ne,
rạhn ihyan che dihve te:
—¿Dehco che rentạhte nchuhn burro
tih?
34 Ndahconan ihyan chahn:
—Huate, Dihve nuhn nahn ye ite.
35 Tuhme quenda ye ite nạn quenan
Dihvo vo. Tihde ye tino yahn ye dạme
burro me, ne quendudo Dihvo vo ite.
36 Rehntạve ihyan chahn tino yahn ye
yune cuạhn nạn che cuahn Dihvo vo.
37 Cuahn che cuahn nino ye nạn che
renchahn yune Cuete Olivo ne, nducoyạca
ihyan che rinduco ye ihyan ne, chi yeno
ye, ne canạn ndeva ye numacuahn
vedeyeno yavenạn Dendiohs yahn
nducuahn vederihno che ndihchero ye.
Ạma rah yeno ye, ne rạhn ye:
38 —¡Ndeva vo yavenạn rey cuh che cochi
ye menun Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndoyạn
Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero! ¡Numacuahn vedeyeno ndeva
vo yavenạn ye!
39 Tuhme ạma o sạhn fariseo che nduco
se vạn ihyan chahn ne, rạhn se ri se Dihvo
vo:
—Ihyan Ricuahn, cuihquentiyon ne
ihyan sih che cuahte dihn chende ye.
40 Ndahconan ye yahn se:
—Rạhn rí nchuhn te ndete che cuahte
dihn chende ihyan sih ne, tu che chetạva
tạn ne, va che cuah yeno.
41 Cuahn che ndạ ye nạn che a chi ro
yạn Jerusalén ne, chaco ye che yah ri ye
cạva ihyan yạn min.
42 Tuhme rạhn ye:
—Ạma ndạhcạ ndete che devano
nchuhn te a mạn ndạ ro ndah yahn ne che
ndevahn ne. Ate hua devano ne, te hua te
Dendiohs che co devano ne.
43 Sạhn che tạn se nduco nchuhn ne, ndạ
ro che cuahte se trinchera, techendive se
yạn yahn nchuhn, cuahtecuhma se nduco
ne. Hua te yune se che cạno ne,
44 ne cạhno se nchuhn, cuihno ndahtera
se yạn yahn ne. Nde o tu che ndahto vih
hua cotạve. Tihcạ castigo va che co ne, te
mạn che dechuh Dendiohs u cạva che
ndah yahn ne ne, hua tumacạh ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh vah ye sạhn che rendihcue se dehtenduh chete yạco

45 Tuhme chendạ Dihvo vo chete yạco
chahte, ne canạn ndetendạ vah ye
nducoyạca sạhn che rendihcue se mạn, ra
se mạn, min chete yạco.
46 Rạhn ye ri ye sạhn:
—A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs:
"Yạco yáhn ne, yạco nạn che revạh ihyan",
ate nchuhn ne, nedin ne nduhcạ vạco
sạhn duco.
47 Ricuahn Dihvo vo ro ro chete yạco
me. Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn
devano ley che dirun Moisés mạn, sạhn
intiyahn mạn, renuhn ino se tạcạ co
cạhno se ihyan.
48 Ate hua rentạca ino se tạca din se, te
nducoyạca ihyan ne, renevahnecun ye
numacuahn vedeyeno che ricuahn Dihvo
vo.

20

Tumerune ye yahn vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

1 Ạma ro ne, ricuahn Dihvo vo chete
yạco mạn, rahndudo ye ndudo ndah yahn
Dendiohs mạn. Ura min ndạ chidocuyạn
ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun
Moisés mạn, sạhn intiyahn mạn,
2 ne tumerune se ihyan:
—¿Deh vederihquentiyon quenan come
che tihcạ redin ne? ¿Duh te
vederihquentiyon di ne?

3 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Namin u, va ạma nạn che tumeruné nchuhn. Condahconan ne yáhn:
4 ¿A chehdenune Juạn che cuande yahn Dendiohs, o chehdenune ye che cuande yahn ihyan ne?
5 Ndedecadino sạhn chahn, ne rạhn se vạn mạn se nduco vih:
—Ndete che cạhma vo che cuande yahn Dendiohs ne, ndahconan se yuhn vo: "¿Dehco che hua ritahno nchuhn tuhme?"
6 A namin no ndete che cạhma vo che cuande yahn ihyan. Necuan nducoyạca ihyan yạn, cạh ye tu uvo, te devano cuạco ye te Juạn ne, profeta ye.
7 Chemin che tahque ndah rạhn sạhn chahn te hua devano se.
8 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Namin u, hua cạhmá có nchuhn deh vederihquentiyon va tạ́h che tihcạ redín.

Ejemplo yahn sạhn redin ntiyon che ạma duhtuno ihyan se

9 Tuhme nte Dihvo vo ejemplo cuh, chihnevan ihyan che chenun ye min:
—Ạma ihyan ne, chihche ye dihyo uva, ne cạh ye chendạta me ạma o sạhn che din se ntiyon nduco cạva che cahmạhn se nduco ye. Chica ye min, ne cuahn rạhn ye.
10 Cuahn che ndạ ro che a rine ndute me ne, dechuh ye ạma sạhn decạhya yahn ye cạva che ndạca se mạhn va ndute ndạta me sạhn chahn. Ate chahn se sạhn decạhya me, ne ndedechuh se sạhn, diya tạh se.
11 Dechuh ye tạma sạhn decạhya yahn ye, ne din tạn sạhn chahn nduco se, chahn se sạhn, ne namin ndedechuh se sạhn, diya tạh se.
12 Dihve chendạta me ne, ndaconan dechuh ye tạma sạhn decạhya yahn ye. Namin chahn sạhn chahn sạhn, chi nun se sạhn cuạhn chevah.
13 'Tuhme ndedecadino ihyan che dihve chendạta me: "¿Tạcạ dín? Tahque ndah dechúh sạhn dạyá che yahinó. ¿A huane nevahnecun sạhn chahn sạhn cuahn che ndạ se min?"
14 Ate cuahn che ndihchero sạhn chahn sạhn ne, rạhn se vạn mạn se nduco vih: "Sạhnguh che co yahn se vedecuihca cuh. Cạhno vo sạhn cạva che co yuhn vo."
15 Tuhme quenda sạhn chahn sạhn cuạhn chihto nạn va chendạta me, ne chihno se sạhn.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—¿Deh din ihyan che dihve chendạta me nduco sạhn chahn?
16 Cạhn ye, ne decuihno ye sạhn. Tuhme cạh ye chendạta me tạh tạma ca ihyan che din ye ntiyon nduco.
Nducote chihnevan sạhn fariseo che chenun se min ne, rạhn se:
—¡Tahque ndah ndete che hua cuahnecun Dendiohs che tihcạ co!
17 Ate ndihchero Dihvo vo sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Tuhme deh conahn che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ?:
Tu che hua quenan ino sạhn che rahto vah ne,
chemin che tahque chichihve.
18 Ihyan che cotahno ye u ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo ye nạn tu me, ndạca yah ye. Me ihyan che hua cotahno ye u ne, anduhnecạ ndete che condạh ndudo tu me ihyan, cuihnonan yahn ye.

Tume cạde iyo che renedihve ihyan yahn César

19 A ura min no, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, ran dito se che nahn cotạh se Dihvo vo, te tumacadino se che a yahn se che nte ye ejemplo me. Ate hua dehva din se, te vạh se ihyan yạn.
20 Tuhme dechuh se ạma o se che din cạ se che ndah ihyan se, cạva che tumerande se ihyan, din se che cạhma ye ạma ndudo che hua ndạhcạ. Tihcạ din se, te nahn cạca nunde se yahn ye nạn gobernador.
21 Rạhn sạhn chahn ri se ihyan:
—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn te ndah ndudo che rente ne mạn, ricuahn ne mạn. Dạma no rendihche ne nducoyạca ihyan, ne ricuahn ne numa cuạco nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtechica ihyan.
22 Cạhma ne co ne nuhn: ¿a redin yahn che nedihvo vo tume cạde iyo yahn César, o hua?
23 A devano Dihvo vo te o nạn o chende sạhn chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—¿Dehco che retumarande nchuhn u?

24 Conạhma ne ạma tume u.
Cuahn che ndihchero ye tume me ne, tumerune ye sạhn:
—¿Duh yavenạn mạn, duh che duche mạn, quenan nạn tume cuh ne?
Ndahconan sạhn chahn:
—César.
25 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cha che rihquentiyon César ne, codinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.
26 Hua chi tumerande se ihyan nduco nde ạma ndudo nạn ihyan yạn. Cuahn ino se chi yahn che tihcạ ndahconan ye, ne chahte dihn chende se.

Tumerune sạhn saduceo yahn che ntuche tenạhn

27 Chihno min ne, ndạ ạma o sạhn saduceo. Sạhn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenạhn. Rạhn se ri se Dihvo vo:
28 —Ihyan Ricuahn, nạn ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon tuhcạ: “Ndete che coh ạma se che hua ndạca dạya se nduco ndạhta yahn se ne, va che cahnevạco dihno se nduco te, cạva che hua cuihno ndạta yahn dihno se.”
29 Ạma yune ne, chahte ndache se che dihno se vih. Sạhn che menạn me ne, chihnevạco se nduco ạma ndạhta. Ate hua no rạhn me ne, chih se, ne hua ndạca dạya se nduco te.
30 Chihnevạco ạma dihno se nduco te, ne namin chih se, ne hua ndạca dạya se nduco te.
31 Tihcạ queri ạma sạhn chahn, nduh che ndache se, chihnevạco se nduco te, ate chih nducoyạca se nde ạma se hua ndạca dạya se nduco te.
32 Adive ne, chih ndạhta me.
33 Ndạ ro che ntuche tenạhn ne, nducote nduh che ndache se chihnevạco se nduco tạhn min ne, ¿cha se che ndạhta yahn se tạhn ne?
34 Tuhme ndahconan Dihvo vo:
—Ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, rihnevạco ye mạn, redecạhnovạco ye mạn.
35 Ate ndạ ro che ntuche tenạhn ne, ihyan che ndevahn ye ne, metah cahnevạco ye, nde metah decạhnovạco ye,
36 te ametah ndaconan coh ye. Nducote ntuche ihyan chahn vạn tenạhn ne, nedin dạya Dendiohs ihyan, ne nduhcạ ángel ne, tihcạ co ye.
37 Yahn che va che ntuche tenạhn ne, mạn Moisés dirun ye yahn cuahn che riche yạhn yạn me: “Dihvo vo Dendiohs ne, Dendiohs yahn Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn.”
38 Dendiohs ne, Dendiohs yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, ihyan che a ndih ye mạn, te nạn ye ne, chenduche nducoyạca ye.
39 Tuhme rạhn ạma o sạhn devano ley che dirun Moisés ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, cuạco niyon rạhn ne.
40 Nduco chemin ne, ametah chihquino se tumerune ca se ihyan.

David ne, dirun ye yahn Dihvo vo Jesucristo che Dihve ye ihyan

41 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—¿Dehra cuande che rente ihyan te ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne, Dạya David ihyan?
42 Mạn David a dirun ye nạn libro yahn Salmo:
Rạhn Dihvé Dendiohs ri ye Dihvé:
“Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó,
43 numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che
hua ri rendihche ye di.”
44 Nducote dirun David te ihyan min che Dihve ye ne, ¿tạcạ che dạya ye tuhme?

Sạhn devano ley che dirun Moisés ne, ndevih Dihvo vo Jesucristo nunde yahn se vạconạn se

45 Nạn nducoyạca ihyan che chenun ye min ne, rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol yahn ye:
46 —Cuihco nchuhn cudạdo nduco sạhn devano ley che dirun Moisés, te renan ino se cuahtechica se, chenun se cahteca chano se mạn, renan ino se che necạh ihyan Dendiohs sạhn cuạhn ndihve numacuahn vedenecun mạn, chete yạco mạn, nạn vihco mạn ne, renan ino se cuahte se nạn che tahque ndeva ihyan yavenạn se mạn.
47 Nde dehtenduh che va yahn ndạhta vạh ne, rehnevi se, ne ạma rạhn revạh se, redin cạ se che ndah ihyan se. Sạhn chahn

che tahque chahte castigo din Dendiohs sạhn.

21

Vedino yahn ạma ndạhta vạh

1 Cuahn che quenun Dihvo vo Jesucristo
chete yạco ne, ndihchero ye nduhcạ che
rih ihyan cuihca tume chete yave yahn
tume vedino.
2 Namin ndihchero ye che chih ạma
ndạhta vạh o tume cạhya chete yave me.
3 Tuhme rạhn Dihvo vo:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nạn
Dendiohs ne, tahque rigonun chihve
vedino yahn ndạhta vạh cạh che co
vedino yahn ihyan chenạhn sih,
4 te nducoyạca ye ne, chih ye che ngạva
yahn ye. Ate ndạhta vạh cạh ne, vạn
vedechevạh yahn ye ne, chih ye nde che
va che toh ye.

Dehtenduh che va che conahn cuahn che a cochi nino che nto iyehnse

5 Rạhn ạma o ihyan te yạco chahte ne,
ạma ndạhchan tu che ndahto mạn,
dehtenduh vedino che necuco mạn.
Tuhme rạhn Dihvo vo:
6 —Nducuahn dehtenduh che tạhchan
cạh che rendihchero nchuhn ne, ndạ ro
che hua cotạve dạma nde o tu che ndahto
vih.
7 Tumerune ihyan chahn:
—Ihyan Ricuahn, ¿ticuạhn conahn che
rạhn ne me ne? ¿Deh vederihno co ran
cuahn che a nun conahn ne?
8 Rạhn Dihvo vo:
—Cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn, te ạma
yạhn sạhn rihncheh ndạ se, ne cạhma
queri ạma se te a mạn se ihyan min che a
va cạde che dechuh Dendiohs, ndedevahn
ye ihyan iyehnse. Namin cạhma se: “A
cochi nino ro.” Ate rạ́hn rí nchuhn che
hua tumacạh ne yahn se.
9 Cuahn che cahnevan nchuhn che va
cạnda mạn, che rahteruhn ihyan nduco
vih mạn ne, hua dehve dihya nchuhn co,
te a tihcạ va che co menạn vih. Ate ro min
ne, ametah conahn nducuahn.
10 ’Vạn nación ne, cuanạn canda, ne
cuahtecuhma ạma ihyan che
rihquentiyon ye nduco tạma ye.
11 Ạma nuhn yạhn mạn, ne cuạhnguh
cuạhngạh ne, ạma cuhnde cuico mạn, cah
mạn. Nạn ro ne, cuhnde ro vederihno
rahte, ne ạma dihya ihyan co.
12 ’Ate cuahn che ametah conahn
nducuahn che tihchan ne, co tạn ihyan
nduco nchuhn mạn, din ye preso nchuhn
mạn, quenda ye nchuhn yạco mạn, cuih
ye nchuhn vạcoyạhn mạn. Yahn che
rinduco nchuhn u ne, quenda ye nchuhn
nạn rey mạn, gobernador mạn, ndere
cạca nunde ye yahn ne.
13 Tihcạ cuahno nchuhn cạva che ndạca
yune che cuahndudo ne ndudo yáhn,
cahnevan ihyan chahn.
14 Nde hua ndedecadino nchuhn tạcạ
ndahconan ne yahn ye,
15 te u cạhmá có nchuhn ndudo che
cạhma ne mạn, té vededevano yáhn che
conan cuma ne mạn, nde hua co
ndahconan ye yahn ne.
16 Nde indihte yahn nchuhn mạn, dihno
ne mạn, ihyan yahn ne mạn, ihyan
rendihche ne mạn, necạh ye nchuhn.
Ạma o nchuhn ne, cạhno ye nchuhn.
17 Nducoyạca ihyan ne, hua co ndihche
ye nchuhn yahn che rinduco ne u.
18 Ate nde ạma yudo tin nchuhn ne, hua
conda.
19 Ndete che quendạh ne vedechahtino
vạn nducuahn vedeyah min ne, ndevahn
ne.
20 ’Cuahn che ndihchero nchuhn che a
ntechendive sandạdo yạn Jerusalén ne,
codevano ne te a ndạ ro che cuihno yạn
min.
21 Tuhme ihyan che vate ye estạdo yahn
Judea mạn, yạn Jerusalén mạn ne, tahque
ndah che cạno ye, cạhn ye vạn icoyạhn.
Ihyan che chenan ye viyạta ne, tahque
ndah che hua ndaconan ye viyạn.
22 Ro min ne, co ihyan castigo, din
nunde yahn ye cạva che conahn
nducuahn che a chenan cạca.
23 ¡Chevạh ihyan ndạhta che chenun
dạya ye ro min mạn, che retạva ye dạya ye
mạn!, te ạma chahte castigo co ihyan yạn
min, ne ạma cuhnde vedeyah iyehnse.
24 Nạhn ye ne, cạhno se ihyan nduco
espạda, ne nạhn ye ne, quenda se ihyan
tạma nación cạva che din ye ntiyon. Sạhn
tạma nación ne, condinun condinạhno se

yạn Jerusalén nde tuno ro che ndihco cạde Dendiohs.
25 ’Tuhme cuhnde ro vederihno yahn Dendiohs nạn yạhn mạn, iyo mạn, iyon mạn. Muhn iyehnse cuh ne, ạma cuhnde vedeyah nducuahn nación, nde hua devano ihyan deh che din ye che vạh ye.
26 Condave cuno ihyan che rendedecadino ye yahn nducuahn vedeyah che cochi ca, te nde nducuahn che va cạde nạn ro ne, nuhn.
27 Tuhme ndihchero ihyan u che rinducó nducoyạca ihyan, che ndá vạn man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn.
28 Cuahn che cuanạn conahn dehtenduh che tuhchan ne, cạh yeno nchuhn chedave yahn ne, te a cochi nino ro che ndevahn ne.
29 Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:
—Condihche nchuhn nduhcạ che ri yahn yạhn higo mạn, yạhn chenạhn che rendaconun yạta yahn mạn.
30 Cuahn che a renecạhno yạn ne, a devano nchuhn te a cochi nino ro ihno.
31 Namin cuahn che a rinahn dehtenduh che tuhchan ne, cuedevano nchuhn te a nun cuanạn vederihquentiyon yahn Dendiohs.
32 ’Cuạco rạhn rí nchuhn te cuahn che ametah coh ihyan che vate ye mạn ro cuh ne, a conahn nducuahn.
33 Iyehnse ne, cuihno. Ate ndudo yáhn ne, hua cuihno; va che conahn.
34 ’Cuihco nchuhn cudạdo. Hua denda ne ura yahn ne che demạn che cheh ne mạn, che cocoh ne mạn, che ndedecadino ne yahn ntiyon yahn ne mạn, cạva che ndạ ro min ne, vateyạn ne.
35 Vedeyah che tuhchan ne, a denạn conahn numachahte iyehnse.
36 Ro ro ne, cuahteyạn nchuhn mạn, covạh ne mạn, cạva che co ndevahn ne yahn vedeyah che tuhchan mạn, cạva che vateyạn ne ro che u che rinducó nducoyạca ihyan, ndá.
37 Ro ne, ricuahn Dihvo vo chete yạco chahte, ne vino ne, rahn ye renan ye ạma cuạn nạn che duche Cuete Olivo.
38 Nducoyạca ihyan yạn, rahn ye yạco vatiyạn vatiyạn, rihnevan ye che ricuahn Dihvo vo.

22

Rente cạde se tạcạ din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Cuahn che a cochi nino vihco ro yudo, ro che reh ihyan pạn che ametah yạ yahn ne,
2 chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, renuhn ino se tạca cạhno se Dihvo vo cạva che hua cadino ihyan yạn, te vạh se che co tạn ye.
3 Chendạ chundah Judas Iscariote, ạma cha sạhn che chi cuande se vạn ihyan che ndichio chahn,
4 ne chahn se nạn chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn ndinạn yahn policía che redin se cudạdo yạco chahte mạn, ne rạhn se te co necạh se Dihvo vo tạh sạhn chahn.
5 Chi yeno sạhn chahn, ne nte cạde se nduco se che cạh se tume sạhn.
6 Cạh Judas ndudo yahn se sạhn chahn, ne nuhn ino se tạcạ co necạh se Dihvo vo cạva che hua cadino ihyan yạn.

Vihco ro yudo

7 Ndạ vihco ro yudo, ro che reh ihyan pạn che ametah yạ yahn. Ro min ne, nihnde cạde che rihno ihyan ạma itecuche lihn cạva che co te vedino.
8 Dihvo vo ne, dechuh ye Pedro nduco Juạn, ne rạhn ye:
—Cuahn nchuhn, cuihcoyạn ne che chuh vo che cuande yahn ro yudo.
9 Tumerune ihyan chahn:
—¿Ti nahn ne che cạhcoyạn nuhn ne?
10 Ndahconan Dihvo vo:
—Ura che condạ nchuhn viyạn ne, ntạca ne ạma sạhn che nda se ạma cuhtenune. Quendi nchuhn sạhn min nde vah nạn che condạ se,
11 ne cạhma ne co ne ihyan che vạco ye min: “Dechuh Ihyan Ricuahn nuhn che tumerune nuhn ndih: ¿Ti va cuạrto nạn che cheh ye nduco ihyan apóstol yahn ye che cuande yahn ro yudo ne?”
12 Tuhme nạhma ye ạma cuạrto chahte nchuhn che a va yạn. Min cuihcoyạn nchuhn che chuh vo nduco vih.
13 Chahn ihyan chahn, ne ntạca ye nducuahn che rạhn Dihvo vo ri ye ihyan, ne chihcoyạn ye che cheh ye che cuande yahn ro yudo.

14 Cuahn che ndạ ura che cheh ye ne,
chihnde Dihvo vo nạn mesa nduco ihyan
apóstol yahn ye,
15 ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ạma nahn chéh nduco nchuhn che
cuande yahn ro yudo numanahn che
ametah cạhno se u,
16 te rạ́hn rí nchuhn te ametah
ndaconan chéh, nde ndạ ro che conahn
nducó che ndihco cạde Dendiohs, ne
conán nạn che rihquentiyon ye.
17 Tuhme chetạh ye ạma vạso vino,
necạh ye nundihve cuahn Dendiohs, ne
rạhn ye:
—Cotạh nchuhn, cuih ne nduco vih.
18 Rạ́hn rí nchuhn te ametah ndaconan
cúh vino yahn uva, nde ndạ ro che conahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
19 Chetạh ye pạn me, ne necạh ye
nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh
ye, cạh ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Che tuhcạ redín ne, conahn che
cuahnecún che cạhno ihyan u cạva che
ndevahn nchuhn. Tihcạ cheh nchuhn
cạva che cạhco ran ne che renecạhco ne u.
20 Chihno cheh vino ye ne, ndaconan
chetạh ye vạso vino me, ne rạhn ye:
—Chu ne, yun yáhn che recạh dito
ndudo ra che ndạhco cạde Dendiohs. Va
che cora cạva nchuhn.
21 'Meniyon ne, sạhn che necạh se u ne,
dạma reh se nducó.
22 Cuạco te cạhno ihyan u che rinducó
nducoyạca ihyan, nduhcạ che a nihnde
cạde. Ate yah rí cạva sạhn che necạh se u.
23 Tuhme canạn tumerune vih ihyan
chahn cha ye che tihcạ din ye.

Rente ihyan apóstol nduco vih cha ye che tahque conạn ye

24 Chihno min ne, rente ihyan apóstol
nduco vih cha ye che tahque conạn ye.
25 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Adecoduhno rey ne, ạma yudo
rihquentiyon ye nación yahn ye, ne sạhn
intiyahn ne, rendeva ihyan yavenạn se.
26 Ate vạn nchuhn ne, hua co tihcạ, te
cha nchuhn che tahque quenun yạn ne
ne, co ne nduhcạ ạma sạhn yuno, ne cha
nchuhn che tahque ndinạn ne ne, co ne
nduhcạ ạma mozo.
27 Condedecadino ne duh che tahque
ndinạn. ¿A ihyan che va ye nạn mesa, reh
ye, o sạhn decạhya che redin se cudạdo
numanahn che reh ye? ¿A ndiyu ihyan
che va ye nạn mesa, reh ye che tahque
ndinạn ye? Ate condihche nchuhn. U ne,
nduhcạ ạma ihyan che redin ye ntiyon
yahn nchuhn.
28 'Ro ro che chuhríhn ne, a nchuhn che
chinduco ne u.
29 Chemin che nduhcạ che te Chidá
vederihquentiyon, quenan cumá ne,
namin té vederihquentiyon, cuahtenan
cuma ne
30 cạva che chuh vo mạn, cuh vo mạn,
dạma nduco vih, ro che cạhcantiyón, ne
cuahte ne techecạde ne yahn ihyan nación
yahn Israel, nduh che ndichio ndạta yahn
ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

31 Namin rạhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—Simón, Simón, cuihque cudạdo, te
chundah ne, chica se Dendiohs cạva che
tumerande se nchuhn nde nạn che
ndạhco ndiya se nchuhn.
32 Ate u ne, covạ́h cave cạva che hua
ạma yune no cạhcoman. Cuahn che
ndaconen cotehne ne, cuenecạh yan
chedave yahn ihyan che ritahno ye u.
33 Ndahconan Simón, ne rạhn ye:
—Dihvé, va vedeyenó che conducó
ndih, andahre conún vạcoyạhn nduco ne
mạn, andahre cóh dạma nduco ne mạn.
34 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Pedro, rạ́hn rí di te ura che ametah
cuah tuh ne, cahme ino yune te hua
rendihche u.
35 Tuhme rạhn Dihvo vo nduco
nducoyạca ihyan chahn:
—Cuahn che dechúh nchuhn che nde
dino, nde morral, nde indạco, hua quenda
ne ne, ¿deh chinda yahn ne ne?
Ndahconan ye:
—Hua dehva chinda yahn nuhn.
36 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Ate mạn ne, ndete che va dino yahn
nchuhn, cuiquenda ne, ndete che va
morral, cuiquenda ne. Cha nchuhn che
ametah espạda yahn ne ne, cuendihcue
ne tino rendiche ne, cua ne ạma.

37 Ra̱hn rí nchuhn te va che conahn
ndudo cuh che a ndirun yáhn: “Ca̱hma
ihyan te ihyan min ne, ihyan nunde ye.”
Nducuahn che a ndirun che va che
cuahno có ne, va che conahn.
38 Tuhme ra̱hn ihyan chahn:
—Dihve nuhn, nga̱ o espa̱da, va yahn
nuhn.
Ndahconan ye:
—Nduco sih ne, a va.

Getsemaní

39 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo Cuete
Olivo nduhca̱ che a rahn ye, ne cuahn
ihyan apóstol nduco ye.
40 Cuahn che nda̱ ye min ne, ra̱hn ye
nduco ihyan chahn:
—Cova̱h nchuhn ca̱va che hua dinahn
ne cuahn che tumarande chundah
nchuhn.
41 Tuhme chihco rino Dihvo vo ihyan
chahn, ne cuahn ye ca̱na na̱n me. Min
chehntihya ye, cova̱h ye,
42 ne ra̱hn ye:
—Chida mán, ndete che nahn ne ne,
cuehnevi ne che va che chuhríhn. Ate hua
co nduhca̱ che náhn. Co nduhca̱ che nahn
ma̱n ne.
43 Tuhme nda̱ a̱ma ángel che chica ye
vahchetero, ne neca̱h ya̱n ye chedave
yahn Dihvo vo.
44 A̱ma chuhrihn ye che rendedecadino
ye, ne tahque dito cova̱h ye. A̱ma chi ye
nuneya̱n nduhca̱ yun, ne ra nde ndiya̱hn.
45 Chihno cova̱h ye ne, ndaconan ye na̱n
che chenun ihyan apóstol chahn, ne nta̱ca
ye ihyan che vateya̱do ye, te a̱ma ndi cuno
ye che ra̱n ye.
46 Tuhme ra̱hn ye ri ye ihyan:
—¿Dehco che vateya̱do nchuhn?
Cuenecuan ne, cova̱h ne ca̱va che hua
dinahn ne cuahn che tumarande chundah
nchuhn.

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

47 Nde ametah cuihno ca̱hma ye cuahn
che nda̱ a̱ma ya̱hn sanda̱do nduco sa̱hn
policía che redin se cuda̱do ya̱co chahte,
ne nda̱hna̱n Judas, a̱ma cha sa̱hn che chi
cuande se va̱n ihyan che ndichio chahn.
Chahn nda̱ sa̱hn min na̱n Dihvo vo ca̱va
che tena̱n se ihyan.
48 Tuhme ra̱hn Dihvo vo ri ye sa̱hn:
—Judas, ¿a nahn tenan u, ne nduco tihca̱
necah u che rinducó nducoya̱ca ihyan ne?
49 Cuahn che ndihchero ihyan apóstol
che tihca̱ ri ne, tumerune ye ihyan:
—Dihve nuhn, ¿a cuahn nuhn sa̱hn sih
nduco espa̱da ne?
50 A̱ma cha ihyan chahn ne, chahn ye
a̱ma sa̱hn deca̱hya yahn chidocuya̱n che
tahque ndina̱n, chaconda̱h ye revan se
la̱do ta̱h cua̱co se.
51 Ate ra̱hn Dihvo vo:
—Hua cuhma nchuhn.
Tuhme nahn ta̱h ye revan sa̱hn min, ne
ndonan.
52 Ra̱hn Dihvo vo ri ye chidocuya̱n
ndina̱n ma̱n, sa̱hn ndina̱n yahn policía
che redin cuda̱do ya̱co ma̱n, sa̱hn
intiyahn ma̱n:
—¿A cochi nchuhn nduco espa̱da ma̱n,
nduco ya̱hn ma̱n, din ne preso u nduhca̱
sa̱hn duco?
53 Ro ro quenún chete ya̱co chahte va̱n
nchuhn, ne hua din ne preso u. Ate ma̱n
ne, nda̱ ura yahn ne, ura che rihquentiyon
chundah.

Ra̱hn Pedro te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

54 Tuhme din sa̱hn chahn preso Dihvo
vo, quenda se ihyan va̱co chidocuya̱n che
tahque ndina̱n. Cuahn Pedro diyahn
diyahn, quendi ye ihyan.
55 Din sa̱hn chahn a̱ma va̱coya̱hn
chevah, ne vatendi se, reca̱h ihno se sa̱hn.
56 Tuhme ndihchero a̱ma ta̱hn deca̱hya
che nduco Pedro, nti ye min. Ndihchero
ndah te ihyan, ne ra̱hn te:
—Sa̱hnguh ne, chinduco se sa̱hn preso
ca̱h.
57 Ndahconan Pedro, ne ra̱hn ye ri ye
ta̱hn:
—Nde hua rendihché ihyan.
58 Namena̱n me ne, ndihchero ta̱ma se
ihyan, ne ra̱hn se:
—Namin di, ndoque va̱n sa̱hn che
rinduco se sa̱hnga̱h.
Ndahconan Pedro:
—Ndiyu u.
59 Chihno tenduh a̱ma ura ne, ra̱hn
ta̱ma se:
—Cua̱co te sa̱hnguh ne, chinduco se
sa̱hnga̱h, te sa̱hn Galilea se.

60 Ndahconan Pedro:
—Nde hua devanó deh che rahn.
Nde ametah cuihno cạhma Pedro, ne cah tuh.
61 Tuhme chaconan Dihvo vo, ndihchero ye Pedro, ne necạhco ye nduhcạ che rạhn Dihvo vo: “Ura che ametah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.”
62 Tuhme ndihquendạ Pedro, ne ạma chaco ye.

Chahn se Dihvo vo Jesucristo

63 Sạhn che redin se cudạdo Dihvo vo ne, redin duche yahn se ihyan, ne rahn se ihyan.
64 Dechiche se ạma tino nạn ye. Rahn se ihyan, ne rạhn se:
—Cahme duh che chahn di.
65 Ạma ndeh nạn ca dehtenduh rạhn se, din duche yahn se ihyan.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn intiyahn

66 Cuahn che a chi dave me ne, ndo dạma chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, sạhn intiyahn mạn, ne quenda se Dihvo vo nạn che cuhnde cạde yahn ye.
67 Min tumerune se ihyan:
—¿A di ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne?
Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che cạhmá có nchuhn te u ne, nde hua cotahno ne.
68 Ndete che va deh che tumeruné ne, nde hua ndahconan ne yáhn.
69 Ate u che rinducó nducoyạca ihyan ne, a nun cuhndé lạdo tạh cuạco Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye.
70 Tumerune nducoyạca sạhn chahn:
—¿A di che Dạya Dendiohs tuhme ne?
Ndahconan ye yahn se:
—A u. A mạn nchuhn rạhn ne meniyon.
71 Tuhme rạhn se:
—¿Dehca din vo testigo? Nduco ndudo che tihcạ rạhn se ne, a va. A mạn vo chihnevan vo.

23

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn Pilạto

1 Tuhme necuan nducoyạca se, quenda se Dihvo vo nạn Pilạto.
2 Canạn ndere rica nunde se yahn ye, ne rạhn se:
—Ntạca nuhn sạhnguh che rinun se ihyan che hua nedihve ye tumecạdiyo yahn César. Avạne ne, rạhn se te mạn se che rey mạn, ihyan che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn.
3 Tuhme tumerune Pilạto ihyan:
—¿A di che rey yahn nación yahn Israel ne?
Ndahconan Dihvo vo:
—U, nduhcạ che rahn.
4 Rạhn Pilạto ri se chidocuyạn ndinạn nduco nducoyạca ihyan:
—Hua rendạcá nde ạma nunde yahn sạhnguh.
5 Ate quendi sạhn chahn rica nunde se, ne rạhn se:
—Numacuahn nación yahn nuhn, nde estạdo yahn Galilea nde muhn, ndedecuan se ihyan nduco ndudo che ricuahn se.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn Herodes

6 Cuahn che chihnevan Pilạto che rạhn se yahn Galilea ne, tumerune se ndete che min yạn vạco Dihvo vo.
7 Cuahn che checadino se te min yạn vạco ye ne, dechuh ye ihyan nạn Herodes, te sạhn min che rihquentiyon se min, ne quenan se yạn Jerusalén ro min.
8 Ạma chi yeno Herodes cuahn che ndihchero se Dihvo vo, te a rạhn che nahn ndihchero se ihyan. Nducote rihnevan se che ạma rente ihyan yahn Dihvo vo ne, quenan rino se che din ye ạma vederihno, ndihchero se.
9 Ạma ndeh nạn che tumerune se, ate nde hua ndahconan Dihvo vo.
10 Chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn ne, ndevanạn se, ndere rica nunde se yahn ye.
11 Tuhme Herodes nduco sandạdo yahn se ne, din duche yahn se Dihvo vo. Tihyon se ạma tino ndah ihyan, ne ndedechuh se ihyan nạn Pilạto.
12 Ro menạn ne, tạn Pilạto nduco Herodes, ate nde ro min ne, ndoyạn se nduco vih.

Ndaconan Dihvo vo Jesucristo nạn Pilạto

13 Nedin dạma Pilạto chidocuyạn
ndinạn mạn, sạhn intiyahn mạn, ihyan
yạn mạn,
14 ne rạhn se:
—Nchuhn ne, nda ne sạhnguh nán, rica
nunde ne yahn che ndedecuan se ihyan
yạn. Ate tumeruné sạhn nạn nchuhn
yahn dehtenduh che rica nunde ne yahn
se, ne metah nde ạma nunde yahn se.
15 Dechúh nchuhn nduco se nạn
Herodes, ne namin hua ntạca se nde ạma
nunde yahn se. Cuạco te hua dehva din se
cạva che cạhno vo sạhn.
16 Tahque ndah cuáhn sạhn, ntạhté
sạhn.
17 Nduyo nduyo che rendạ vihco ro
yudo ne, va che ntạhte se ạma preso.
18 Ate cah nducoyạca ihyan:
—¡Cuihno ne sạhn tih! ¡Cuentạhte ne
Barrabás!
19 Barrabás ne, quenun se vạcoyạhn, te
ndedecuan se ihyan yạn che cuhma ye
nduco gobierno mạn, chihno se sandạdo
yahn ye mạn.
20 Ndaconan rạhn Pilạto te nahn ntạhte
se Dihvo vo.
21 Ate cah tun ihyan chahn:
—¡Cuenahn yạh ne sạhn! ¡Cuenahn yạh ne
sạhn!
22 Ndaconan rạhn Pilạto nde nạn che
chi ino yune:
—¿Dehra nedin sạhnguh? Hua co cạhno
vo sạhn, te metah nde ạma nunde yahn se.
Tahque ndah dín castigo sạhn, ne ntạhté
sạhn.

Nahn yạh se Dihvo vo Jesucristo

23 Ate quendi ihyan chahn rah ye, rica
ye che conan yạh Dihvo vo. Ạma quendi
chidocuyạn ndinạn nduco ihyan chahn
rah ye.
24 Tuhme cạh yune Pilạto che co nduhcạ
che rica ye.
25 Ntạhte se sạhn che quenun vạcoyạhn
me nduhcạ che nahn ye, ne
chihquentiyon se sandạdo che nahn yạh
se Dihvo vo.
26 Cuahn che quenda sandạdo chahn
Dihvo vo ne, chihquentiyon se ạma ihyan
yạn Cirene che duche ye Simón, che
cuenchi ye nahn ye viyạta, che ntihde
dihme ye cruz, quendi ye Dihvo vo.
27 Ạma yạhn ihyan yạn mạn, ihyan
ndạhta che raco ye mạn, rah rạn ye mạn,
cuahn ye nduco vih.
28 Ndihchero Dihvo vo ihyan ndạhta
chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nchuhn ihyan yạn Jerusalén, hua
cuaco ne cạva u. Cuaco ne cạva mạn ne
mạn, cạva dạya ne mạn,
29 te ndạ ro che cạhma ihyan: “Ndah ro
yahn ihyan ndạhta che hua rahcoyạn ye
mạn, ihyan ndạhta che hua rendạca dạya
ye mạn, ihyan ndạhta che hua retạve ye
mạn.”
30 Ro min ne, cạhma ihyan co ye ico
mạn, cuete mạn: “Condạh ndudo nchuhn
nuhn, cuedendeh ne nuhn.”
31 Nducote numacuahn vedetạn cạhno
se u che ametah nunde yáhn ne, ndạ ro
min ne, tahque nun cạhno se ihyan
nunde.
32 Namin quenda se o sạhn nunde cạva
che cạhno se sạhn dạma nduco Dihvo vo.
33 Cuahn che ndạ se nạn che duche
Cuete Ine Tin Tenạhn ne, nahn yạh se
Dihvo vo dạma nduco sạhn nunde chahn.
Ạma se ne, quenan yạh se lạdo tạh cuạco
ye, ne tạma se lạdo tạh cueh ye.
34 Covạh Dihvo vo:
—Chida mán, cuenchahco ne yahn
ihyan sih, te nde hua devano ye deh che
redin ye.
Sandạdo chahn ne, din se sortear tino
yahn ye, cha sạhn quendạh yahn se che co
yahn se queri ạma.
35 Ihyan yạn chahn ne, vatendi ye,
rendihchero ye. Sạhn intiyahn ne, riyon
nan se Dihvo vo, ne rạhn se:
—Tạma ca ihyan ne, ndedevahn se.
Ndete che sạhn tih che a va cạde che
dechuh Dendiohs, ndedevahn se ihyan
iyehnse ne, ¿dehco che hua ndedevahn
mạn se sạhn?
36 Namin redin duche yahn sandạdo
chahn ihyan, recạh se vinagre, cuh ye,
37 ne rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che di che rey yahn nación
yahn Israel ne, cuendedevahn man di.
38 Tin cruz ne, ndirun ndudo griego
mạn, ndudo latín mạn, ndudo hebreo
mạn, tuhcạ: “Ngạ Rey yahn nación yahn
Israel.”

39 Ạma cha sạhn nunde chahn che
quenan yạh se ne, riyon nan se ihyan, ne
rạhn se:
—Ndete a di ihyan che a va cạde che chi
ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse ne,
cuendedevahn man di mạn,
cuendedevahn nuhn mạn.
40 Ate sạhn che tạma me ne, rạhva se
nduco vih, ne rạhn se:
—Namin di, ¿a hua vah Dendiohs,
andahre quenan yah nduhcạ che quenan
yạh ye?
41 Uvo ne, a redin yahn che rechuhrihn
vo, te renedihvo vo nunde yuhn vo. Ate
ihyan cuh ne, nde ạma nunde hua
quendihco ye.
42 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:
—Cuahn che a va ne, rihquentiyon ne
ne, cuenecạhco ne u, ne conan vạhino ne
u.
43 Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Cuạco ráhn rí di te nde a mạn ro cuh
conen nducó vahchetero.

Nduhcạ che chih Dihvo vo Jesucristo

44 Ura che a chi mạhn yạhn ne, ạma chi
man numachahte iyehnse nde nạn rahco
ino a chino,
45 te chih yạhn. Tino che quendihco
chete yạco chahte ne, nde, ndo o ndi.
46 Tuhme cah Dihvo vo:
—Chida mán, ndạhcó chedave yáhn tạh
ne.
Chihno rạhn ye tihcạ ne, chih ye.
47 Nducote ndihchero sạhn ndinạn yahn
sandạdo che tihcạ chi ne, ndeva se
yavenạn Dendiohs, ne rạhn se:
—Cuạco niyon te ihyan tih ne, metah
nde ạma nunde yahn ye.
48 Nducoyạca ihyan che chenun ye min,
ndihchero ye che tihcạ chi ne, yah ri ye,
ne conạhn ye, rahn ye ticua ye.
49 Ate nducoyạca ihyan che a rendihche
ye Dihvo vo mạn, ihyan ndạhta che
chinduco ye Dihvo vo nde estạdo yahn
Galilea mạn ne, yahn no chahtendi ye,
ndihchero ye che tihcạ chi.
50 Ạma ihyan yạn Arimatea, estạdo
yahn Judea, che duche ye José che nduco
ye vạn ihyan ndinạn yahn nación yahn
Israel ne, ndah ihyan ye nạn Dendiohs
mạn, nạn ihyan mạn.
51 Namin quenan rino ye che conahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ihyan
min ne, hua chi dạma ndudo yahn ye
nduco combiero yahn ye, chih nunde se
yahn Dihvo vo.
52 Chahn ihyan min nạn Pilạto, ne chica
ye sạhn che cạh yune se che cuhche ye
Dihvo vo.
53 Tuhme chahn ye, ndedevah ye ihyan.
Chahcotuma ye ạma tino ihyan, ne
chacondihte ye ihyan chete ạma yạyan ra,
che ndindah nạn ạma yạva.
54 Ro min ne, víspera yahn ro yudo, a
cuanạn ro che rahte tuhno ihyan.
55 Ihyan ndạhta chahn che chica ye
estạdo yahn Galilea nduco Dihvo vo ne,
chahn nduco ye, ne ndihchero ye nạn va
yạyan mạn, tạcạ chacondihte ye Dihvo vo
mạn.
56 Cuahn che ndaconan ihyan ndạhta
chahn ne, ca ye yunedạn mạn, nunedạn
mạn, ne nducote a canạn ro che rahte
tuhno ihyan ne, chahte tuhno ye nduhcạ
che a va cạde.

24

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Ạma vatiyạn dạhca, ro che ndeva
ndate ne, cuahn ihyan ndạhta chahn
nduco tạma te o ihyan ndạhta, quenda ye
yunedạn mạn, nunedạn mạn, che a
ndihcoyạn ye.
2 Cuahn che ndạ ye nạn yạyan me ne,
ndihchero ye che a ndavi tu che
ndechendih chende.
3 Chendạ ye chete yạyan me, ate hua
ntạca ye Dihvo vo.
4 Ạma dihya ye chi che tihcạ, ne
numanahmin ne, adenạn chinạn ye o
ángel, vatendi ye, chenun ye tino che ạma
diyạhn.
5 Tuhme nde tahque dihya ihyan ndạhta
chahn chi, ne chendih ye, nde ametah
nahn ndonihyon nạn ye che vạh ye. Rạhn
ángel chahn nduco ye:
—¿Dehco che vạn tenạhn renuhn
nchuhn ạma ihyan che quenduche ye?
6 Metah ye muhn, te a ntuche ye.
Cuenecạhco nchuhn cuahn che nduco ca
ne ihyan estạdo yahn Galilea, nduhcạ che
rạhn ye ri ye nchuhn:

7 “U che rinducó nducoyąca ihyan ne, va
che necąh se u tąh sąhn nunde cąva che
nahn yąh se u. Ate cuihno ino ro ne,
ntuché.”
8 Tuhme ntą tin ihyan ndąhta chahn che
tihcą rąhn Dihvo vo.
9 Ndąca ye nąn yąyan me, conąhn ye, ne
necąh cuande ye ihyan apóstol che
ndichiąma chahn mąn, ihyan chenąhn
che nduco ye mąn.
10 María yahn yąn Magdala mąn, Juąna
mąn, María che chaco Jacobo mąn, nduco
ihyan ndąhta chenąhn chahn ne, a ihyan
chahn che necąh cuande ye ihyan apóstol
che tihcą chi.
11 Ate ihyan apóstol chahn ne, hua
chitahno ye, ne rąhco ye te co hua va
cuąco dave yahn ihyan ndąhta chahn che
tihcą rąhn ye.
12 Tuhme necuan Pedro, cuahn ye rano
ye nąn yąyan me. Ndą ye min ne,
ndihchero ye che a demąn tino che
chacotuma Dihvo vo quendite min. Ąma
cuahn ino ye che tihcą, ne conąhn ye.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nąn o ihyan che cuahn ye yąn Emaús

13 A ro min no ne, cuahn o ihyan chahn
ąma yąn lihn che duche Emaús, ri tenduh
ndichio dąhno che rendą yąn Jerusalén.
14 Numanahn che chenun yune ihyan
chahn ne, rente ye nduco vih yahn
nducuahn che chi.
15 Ura min ndą mąn Dihvo vo nąn ihyan
chahn, ne cuahn ye dąma nduco vih.
16 Ate hua nchanąn ihyan chahn ihyan,
te a tihcą va cąde che hua nchanąn ye
ihyan.
17 Tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿Deh che rente nchuhn vąn mąn ne
nduco vih che ąma rąn ne ne?
18 Ąma cha ihyan chahn che duche ye
Cleofas ne, ndahconan ye:
—¿A demąn ndih che tąma yąn cochi ne,
che hua devano ne dehtenduh che chi yąn
Jerusalén ro cuh?
19 Tumerune Dihvo vo:
—¿Deh chi min ne?
Tuhme ndahconan ihyan chahn yahn
ye:
—Ąma ndeh nąn dehtenduh chahno chi
Jesús yahn yąn Nazaret. Ihyan min ne,
ąma ihyan profeta che quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte nąn Dendiohs
mąn, nąn ihyan mąn, che din ye
vederihno mąn, chicuahn ye mąn.
20 Chidocuyąn ndinąn mąn, sąhn
intiyahn mąn ne, chih nunde se yahn ye,
ne necąh se ihyan tąh sąhn che nahn yąh
se ihyan.
21 Nuhn ne, chenan ino nuhn che a
ihyan min che ndedevahn ye ihyan nación
yuhn vo, Israel. Mąn ne, a chi ino ro che
chihno se ihyan.
22 Avąne ne, ąma rendedecadino nuhn,
te ąma o ihyan ndąhta che chinduco ye
nuhn ne, chahn ye nąn yąyan ura che chi
dave,
23 ate hua ntąca ye ihyan min chete
yąyan me. Cuahn che ndaconan ye ne,
rąhn ye te ndihchero ye ángel. Angel
chahn ne, rąhn ye te a ntuche ihyan min.
24 Tuhme chahn ąma o combiero yahn
nuhn nąn yąyan me, ne ntąca ye nduhcą
che rąhn ihyan ndąhta chahn, ate hua
ndihchero ye ihyan min.

25 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:

—¡Ąma tuntu nchuhn! ¡Tąca che hua
renahn ne nduhcą che dirun ihyan
profeta!
26 ¿A ndiyu a nihnde cąde che ihyan che
a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, chuhrihn ye dehtenduh che
tuhchan mąn, ndą ye vahchetero mąn?

27 Tuhme cąh cuande ye ihyan chahn
Ndudo yahn Dendiohs, canąn ye nde che
dirun Moisés mąn, che dirun nducoyąca
ihyan profeta mąn, yahn nduhcą che
cuahno ye co.

28 Ndą ihyan chahn yąn lihn me, ne din
cą Dihvo vo che nahn chuh dąma ye, cąhn
ye tahque yahn ca.
29 Ate din ihyan chahn fuerza ihyan che
conan ye min, te a chi chino. Tuhme
chendą ye chete vah, chinduco ye ihyan
chahn.
30 Ura che chahte ye, cheh vino ye ne,
chetąh Dihvo vo pąn, necąh ye nundihve
cuahn Dendiohs, ne ndeh ye, cąh ye ihyan
chahn.

31 Ura min nchanạn ihyan chahn te a
ihyan min che Dihvo vo, ne adenạn no
chehnạn ihyan chahn ihyan.
32 Tuhme rạhn ye nduco vih:
—¿A ndiyu yeno chedave yuhn vo
numanahn che rente ye nduco vo mạn,
ricuahn ye uvo Ndudo yahn Dendiohs
mạn, cuạhn yune?
33 Ndetạhno ndaconan ihyan chahn yạn
Jerusalén, ne ntạca ye ihyan apóstol che
ndichiạma chahn che ndi dạma ye nduco
ihyan chenạhn chahn.
34 Ihyan che ndi dạma ye min ne, rente
ye vạn mạn ye nduco vih:
—Cuạco che ntuche Dihvo vo, te
chihnde ro ye nạn Simón.
35 Tuhme necạh cuande ihyan che o
chahn nduhcạ che chahno ye chi cuạhn
yune mạn, nduhcạ che nchanạn ye Dihvo
vo ura che ndeh ye pạn mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn ihyan apóstol yahn ye

36 Numanahn che rente ihyan chahn
yahn dehtenduh che tihchan ne, adenạn
chinạn ye Dihvo vo che nti ye mendạhn.
Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Dehve rạhco nchuhn.
37 Dihya ihyan chahn chi, rạhco ye te co
ạma vaco ndihchero ye.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¿Dehco che ạma vạh nchuhn mạn,
ndeh rendedecadino ne mạn?
39 Condihche ne yạhvetạ́h mạn, cạ́h
mạn, te a u che ntí nạn ne. Conahn tạh ne
u, ne condihche ne te va yute yáhn mạn,
va ine yáhn mạn, ndiyu ạma vaco nduhcạ
che rendedecadino ne.
40 Chihno rạhn ye chemin ne, nạhma ye
yạhvetạh ye mạn, cạh ye mạn, ihyan
chahn.
41 Ate nducote ạma cuahn ino ihyan
chahn mạn, ạma yeno ye mạn ne, nde
ametah cotahno ye. Chemin che
tumerune Dihvo vo ihyan chahn:
—¿A va deh che chuh vo muhn ne?
42 Tuhme cạh ihyan chahn ạma ndi
yạhca ndiyuche nduco ạma ndi
vạconedih yahn.
43 Cheh ye mạn, chih ye mạn, nạn ihyan
chahn.
44 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Cuahn che nduco cá nchuhn ne, a te
cuandé nchuhn te va che conahn
nducuahn che nihnde cạde che cuahno
có, nduhcạ che a ndirun nạn ley che dirun
Moisés mạn, nduhcạ che dirun ihyan
profeta mạn, nduhcạ che ndirun nạn libro
yahn Salmo mạn.
45 Tuhme din Dihvo vo che chenahn
ihyan chahn Ndudo yahn Dendiohs,
46 ne rạhn ye:
—A tihcạ va che conahn nducó nduhcạ
che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs.
U che a va cạde che chí, ndedeváhn ihyan
iyehnse ne, a tihcạ nihnde cạde che cạhno
se u nduhcạ a chi. Namin a nihnde cạde
che cuihno ino ro ne, ntuché vạn tenạhn.
47 Va che dechúh ihyan, cuahndudo ye
muhn yạn Jerusalén mạn, nde nducuahn
nación mạn, che nto ino ihyan nunde
yahn ye cạva che nchahco Dendiohs yahn
ye.
48 A nchuhn che ndihchero ne
nducuahn dehtenduh che tihcạ chinahn,
ne va che cuahndudo ne.
49 Condihche nchuhn. Nduhcạ che a te
Chidá ndudo yahn ye ne, u dechúh Vaco
Ndah yahn ye, conun nchuhn. Cuahtenan
rino nchuhn muhn yạn Jerusalén nde ndạ
ro che cuahtenan cuma ne
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye.

Condạ Dihvo vo Jesucristo vahchetero

50 Cuahn Dihvo vo nduco ihyan chahn
nde yạn Betania. Chenihyon tạh ye, ne
chica ye Dendiohs cạva ihyan chahn.
51 Tuhme chica ye min, ne condạ ye
vahchetero.
52 Ndeva ihyan chahn yavenạn Dihvo
vo, ne conạhn ye yạn Jerusalén, ạma yeno
ye.
53 Min chete yạco chahtenun ye ro ro,
rendeva ye yavenạn Dendiohs
numacuahn vedeyeno. Tihcạ chi.

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN JUAN

1 Cuahn che metah cuhnde iyehnse ne, a
va ạma ihyan che duche ye Ndudo yahn
Dendiohs. Ihyan min ne, nduco ye
Dendiohs Chida, ne Dendiohs ye.
2 Nde nạn che canạn nducuahn ne, a
nduco ye Dendiohs.
3 A nduco ye Dendiohs dendah ye
nducuahn. Ndendi ndendita che va ne, a
nduco ye dendah ye.
4 Ihyan min ne, a va cạde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne
anduhnecạ dave yahn yạhn che ri ro dave
nạn ihyan ne, tihcạ ihyan min, te
chicuahn ye ndudo yahn Dendiohs ihyan.
5 Quechica ye vạn ihyan nunde,
chicuahn ye ihyan, ne andahre nahn
ndạhco ndiya ihyan chahn
vederihquentiyon yahn ye, ate hua chicha
ye, te vederihquentiyon yahn ye ne,
anduhnecạ dave yahn yạhn che rendihco
dave nạn che man.

6 Ạma yune ne, tendạhnun Dendiohs
ạma ihyan che duche ye Juạn,
7 cạh ye vederihquentiyon ihyan che
cuahndudo ye ndudo yahn ihyan min che
a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse, cạva che cahnevan nducoyạca
ihyan, ne cotahno ye.
8 Juạn ne, ndiyu mạn ye che ndedevahn
ye ihyan iyehnse, te vederihquentiyon che
quenan cuma ye ne, che cuahndudo ye
yahn ihyan min che a va cạde che chi ye.
9 Ro che quechica Juạn cahndudo ye ne,
a cochi nino ro che cuanạn ntiyon yahn
ihyan min che cacuahn ye nducoyạca
ihyan iyehnse nduhcạ che nahn Dendiohs
che runecạde cuahtechica ye.

10 Ihyan min che duche ye Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndạ ye iyehnse, ne andahre
nduco ye Dendiohs dendah ye iyehnse,
ate ihyan iyehnse ne, chacondạh vedạme
ye ihyan.
11 Ndạ ye muhn iyehnse cuh che dendah
mạn ye, ate ihyan nación yahn ye ne,
chacondạh vedạme ye ihyan.
12 Me ihyan che nevahnecun ye ihyan,
chitahno ye ihyan ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn ye, ndạhco ye
ihyan chahn tạh Dendiohs, nedin dạya ye
ihyan.
13 Ihyan chahn ne, chi dạya Dendiohs
ihyan, ndiyu cạva ndạta yahn ye, nde
huane yahn che tihcạ nahn indihte yahn
ye, te mạn Dendiohs nedin dạya ye ihyan.
14 Ihyan min che duche ye Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndo ye nduhcạ ihyan
iyehnse, ne quechica ye neve nduyo vạn
nuhn. Ndihchero nuhn che ạma yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye, ne
tumacadino nuhn che Dạya Dendiohs
Chida ihyan. Metah nde ạma ihyan
nduhcạ ye. Ạma chahte vedeyahino
quenan cuma ye mạn, demạn ndudo
cuạco chicuahn ye mạn.
15 Ạma yune ne, rạhn Juạn yahn ihyan
min tuhcạ:
—A ihyan tih che renté yahn ye ro
menạn me cuahn che ráhn rí nchuhn che
cochi ạma ihyan che tahque chahte
vederihquentiyon quenan cuma ye che co
u, te a va ye nde ro che metah cuhnde
iyehnse.
16 Ihyan min ne, numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye, redin
yahino ye nducoyạco vo.
17 Ihyan min ne, Dihvo vo Jesucristo,
che dechuh Dendiohs ihyan, chicuahn ye
Ndudo yahn ye mạn, yahn vedeyahino
yahn ye mạn, ne chemin ne, tahque yudo
che co vederihquentiyon che dirun
Moisés.
18 Nde ạma ihyan, hua ndihche ye
Dendiohs Chida. Ate Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che Dạya mạn ye, che ạma
yahino ye ne, a ihyan min che chicuahn ye
uvo tạcạ ye.

Juạn Bautista ne, rạhn ye yahn Dihvo vo Jesucristo

19 Ạma yune ne, sạhn ndinạn yahn
nación yahn Israel che vate se yạn
Jerusalén ne, dechuh se ạma o chidocuyạn
ndinạn mạn, sạhn levita che redin se

cudạdo nạn ta mạn, che chahn se tumerune se Juạn deh vederihquentiyon quenan cuma ye.
20 Juạn ne, rạhn cuạco ye ri ye sạhn chahn:
—U ne, ndiyu ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
21 Tumerune se ihyan:
—¿Duh ndih tuhme ne? ¿A ndih che profeta Elías ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Ndiyu u.
Tumerune tun se ihyan:
—Tuhme, ¿a ndih ihyan profeta che a va cạde che chi ye ne?
Ndahconan Juạn yahn se:
—Ndiyu u.
22 Ndaconan tumerune se ihyan:
—¿Deh vederihquentiyon quenan cuma ne ne?, te va che necạh cuande nuhn ihyan ndinạn yahn nuhn che tahve ye nuhn. ¿A hua co cạhma ne co ne nuhn deh ntiyon quechica ne ne?
23 Ndahconan Juạn yahn se:
—Ntiyon che quechicá ne, che rahndudó yạhn nạn che metah duhva nduhcạ che dirun ihyan profeta Isaías tuhcạ: “Cuihcoyạn nchuhn chedave yahn ne cạva che nevahnecun ne Dihvo vo cuahn che ndạ ye.”
24 Sạhn ndinạn che dechuh se sạhn chahn ne, fariseo se.
25 Rạhn se ri se Juạn:
—Nducote ndiyu ndih ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, nde huane Elías, nde huane profeta min ne, ¿deh cuande che rehdenune ne ihyan tuhme?
26 Ndahconan Juạn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ntiyon che quechicá ne, che rihcoyạ́n chedave yahn ihyan cạva che nevahnecun ye Dihvo vo, ne chemin che rehdenuné ihyan. Ihyan min ne, quechica ye nación yuhn vo, ne nde hua rendihche nchuhn ihyan.
27 A va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse, ne a va cạde che chi ye tah cuahn adive che co u. U ne, nde hua rigonun chihvé cạva che có mare ạma sạhn decạhya yahn ye.
28 Ro min ne, quenan Juạn rehdenune ye ạma cuạn nạn che duche Betábara, chihto ico Jordán, lạdo cuạhn nạn che riquendạh yạhn. Min che chahn sạhn chahn tumerune se ihyan.

Juạn Bautista ne, rạhn ye yahn Dihvo vo Jesucristo che a ihyan min che nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse

29 Tạma ro me ne, ndạ nino Dihvo vo, ne cuahn che ndihchero Juạn ihyan ne, rạhn ye ri ye ihyan che chenun ye min:
—Condihche nchuhn. A ihyan tih che dechuh Dendiohs ihyan. Nduhcạ ạma itecuche lihn che co te vedino cạva nunde yahn ihyan ne, tihcạ ye, cạhco mendạhn ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.
30 A ihyan tih che renté yahn ye ro min cuahn che tuhcạ rạ́hn: “Cochi ạma ihyan che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye che co u, te a va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse.”
31 Ro menạn me ne, nde hua devanó che a ihyan tih, ihyan che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse. Ate nducote a devanó che va che chi ye ne, chemin che rehdenuné ihyan nación yuhn vo Israel, cạva che cuahteyạn ye, ne nevahnecun ye ihyan.
32 Namin rạhn Juạn ri ye ihyan chahn:
—Ndihcheró Vaco Ndah yahn Dendiohs, nduhcạ ạma icui, chiya, ne quenun ihyan tih.
33 Ro menạn me ne, nde hua devanó duh ihyan che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, ate Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u cạva che cuehdenuné ihyan yạn ne, rạhn ye ri ye u: “Ihyan che ndihchero che co Vaco Ndah yáhn, conun ihyan ne, a ihyan min che din ye che conun Vaco Ndah yáhn ihyan yáhn.”
34 Mạn ne, a ndihché ihyan, ne rạ́hn rí nchuhn te Dạya Dendiohs ihyan.

Ihyan che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che canạn din ye ntiyon yahn ye

35 Tạma ro me ne, a min tun quenan Juạn nduco o ihyan che rinduco ye ihyan.
36 Ura min ne, ndihchero ye che chuh Dihvo vo, ne rạhn Juạn ri ye ihyan chahn:

—A ihyan tih che dechuh Dendiohs. Nduhcą ąma itecuche lihn che co te vedino cąva nunde yahn ihyan ne, tihcą ye, te cąhco mendąhn ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse.
37 Chihnevan ihyan che o chahn che tihcą rąhn ye, ne cuahn ye cuąhn nąn cuahn Dihvo vo cąva che conduco ye ihyan.
38 Ndaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne tumerune ye:
—¿Deh renuhn nchuhn?
Ndahconan ihyan chahn yahn ye:
—Ihyan Ricuahn, nuhn ne, cochi nuhn, te nahn ndihchero nuhn ti vąco ne.
39 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn, ndihchero ne.
Tuhme cuahn ihyan chahn nduco ye nąn che quenan ye, ne nducote a ri tenduh nąn rahco cun a chino ura min ne, chahtenan ye nduco vih.
40 Ąma cha ihyan chahn ne, duche ye Andrés, dihno Simón Pedro.
41 Ihyan min ne, cuahn che ndąca ye min ne, dinoca chahn ye chinuhn ye dihno ye Simón, ne cuahn che ntąca vih ye ne, rąhn ye ri ye ihyan:
—Ntąca nuhn ihyan min che Mesías.
Ihyan nación yahn Israel ne, rąhn ye “Mesías” yahn ihyan min che a va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
42 Ndetąhno quenda ye dihno ye nąn quenan Dihvo vo, ne cuahn che ndą ye ne, rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Di ne, doche Simón, dąya Jonás, ate mąn ne, ndąhcó che doche Cefas —che nahn cąhma Pedro.

Dihvo vo Jesucristo ne, yąhve ye Felipe nduco Natanael cąva che conduco ye ihyan

43 Cuahn che a chi cun ro min ne, tąhn nun Dihvo vo ąma ihyan che duche ye Felipe, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Cuhn vo, condoque u.
Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan estądo yahn Galilea.
44 Felipe ne, yąn Betsaida yąn vąco ye. Dąma yąn vąco ye nduco Andrés mąn, Pedro mąn.
45 Ura che cuahn Felipe ne, chinuhn ye ąma amigo yahn ye che duche ye Natanael, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Ntąca nuhn ihyan min che dirun Moisés mąn, ihyan profeta mąn, yahn ye. Ihyan min ne, duche ye Jesús dąya José. Nazaret yąn vąco ye.
46 Rąhn Natanael ri ye Felipe:
—¿Tącą che yąn min quendąh ąma ihyan che cochihve ye?
Ndahconan Felipe yahn ye:
—Cuhn vo ndoque, ne ndihchero man.
47 Cuahn che ndą ihyan chahn min ne, nte Dihvo vo yahn Natanael, ne rąhn ye:
—Ihyan cuh che cuąco ne, redin yahn che cąhmo vo yahn ye che ihyan nación yahn Israel ihyan, te hua o nąn o chende ye.
48 Cuahn ino Natanael, ne rąhn ye:
—¿Tącą che a rendihche ne u?
Ndahconan Dihvo vo yahn ye:
—Ndihcheró di nde ura che metah yąhve Felipe di, ura che ve min mąn yąhn higo me, ne a checadinó nduhcą ihyan di.
49 Tuhme rąhn Natanael ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ndih che Dąya Dendiohs, ndih che Rey yahn nación yuhn vo Israel.
50 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Chitehne u, yahn che rą́hn rí di che ndihcheró di mąn yąhn higo me mąn, yahn che checadinó nduhcą ihyan di mąn, ate rą́hn rí di te nde hua cąhn ine cąva chemin, te comąn ndihchero vederihno che tahque rahte ca.
51 Namin rąhn ye ri ihyan chahn:
—Cuąco rą́hn rí nchuhn te cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs che te ye quenan cumá, ne anduhnecą ndete che condah vahchetero, ndihchero ne u che rinducó nducoyąca ihyan, che cuahn cochi ángel yahn ye nąn.

2

Vihco che rihnevąco ihyan yąn Caná, estądo yahn Galilea

1 Cuahn che a co ino ro che chinduco Felipe mąn, Natanael mąn, Dihvo vo ne, chihnde ąma vihco che rihnevąco ihyan, ąma yąn che duche Caná, estądo yahn Galilea. Chaco Dihvo vo ne, a quenan ye min.
2 Namin Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan ne, yąhve ihyan che

redin vihco me ihyan cạva che cạhn ye conduco ye.
3 Cade mendạhn vihco me ne, a chihno vino, ne rạhn chaco Dihvo vo ri ye ihyan:
—A chihno vino yahn ihyan sih. ¿A hua conen tah ihyan?
4 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Chacó, metah deh cuande che cạhma ne nducó yahn vino, te metah ndạ ura che cuhnde ro vederihquentiyon che quenan cumá.
5 Tuhme rạhn chaco ye ri ye sạhn che chenan se rinan se nạn vihco me:
—Codinahn nchuhn nducuahn che cạhcantiyon ye.
6 Min vate ạn chite rahte che demạn tu ndi ndah. Chite chemin chan ne, che retoh ihyan nación yahn Israel, rih ye nune che renạno ye dehtenduh cạva che co vihco nduhcạ costumbre yahn ye. Queri ạma chite chemin chan ne, rahn tenduh ạma ciento litro nune.
7 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:
—Cuedecuto nchuhn nune chite che tihchan vate tạn.
Cuahn che a chihno decuto nahn se chite chahn ne,
8 tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Mạn ne, cuetendạh nchuhn tah, ne cạh ne ndạco ndihte.
Dinahn sạhn chahn,
9 ne cạh se ndạco ndihte me, dechihn ye. Nune me ne, a ntạcondạ vino, nde hua devano ndạco ndihte me ti chica, atenạn sạhn chahn. Tuhme cah ye sạhn che rihnevạco me,
10 ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Nducoyạca ihyan che redin ye vihco ne, dinoca vino ndah recạh ye, ne cuahn che a yạ ndih ihyan ne, recạh ye vino ndere. Me di ne, ¿dehra cuande che denderen che redin, nde mạn tendah vino ndah?
11 Tihcạ chi che canạn din Dihvo vo vederihno, min yạn Caná, estạdo yahn Galilea, chihco ro ye che ạma yudo vederihquentiyon che quenan cuma ye, ne ihyan che rinduco ye ihyan ne, chitahno ye ihyan.
12 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo yạn Capernaum nduco chaco ye mạn, dihno ye mạn, ihyan chahn che rinduco ye ihyan mạn, ne min chahtenan ye nduco vih neve ro.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendạh ye sạhn che rendihcue se dehtenduh, chenun se chete yạco

13 Cuahn che a ndạ nino vihco ro yudo che renun vạn ihyan nación yahn Israel ne, cuahn Dihvo vo yạn Jerusalén.
14 Cuahn che ndạ ye min ne, cuahn ye chete yạco chahte, ne min chenun sạhn che rendihcue itenine mạn, sạhn che rendihcue itecuche mạn, sạhn che rendihcue icui mạn. Namin min chenun sạhn che rendahcorun tume, vate se nạn mesa yahn se.
15 Tuhme din chine ye ạma ndi ihyo, ne nduco chemin ndetendạh ye sạhn chahn chete yạco, nde nduco itenine yahn se mạn, itecuche yahn se mạn. Me sạhn che rendahcorun tume chahn ne, chih muhn chih min ye mesa yahn se, chihtera ye tume me ndiyạhn.
16 Me sạhn che rendihcue icui chahn ne, rạhn ye ri ye sạhn:
—¡Cuahn nchuhn cuạhn chevah nduco dehtenduh yahn ne! ¡Hua tuma ne yạco yahn Chidá cạva che ndihcue ne dehtenduh yahn ne!
17 Ura min ne, ntạ tin ihyan che rinduco ye ihyan nduhcạ che a ndirun yahn ye nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “¡Ạma yahinó yạco yahn ne! ¡Hua cuahnecún che ndere din ihyan, cuahtenun ye chete!”
18 Sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel che redin se cudạdo min ne, rạhn se ri se Dihvo vo:
—Codin ạma vederihno, ndihchero nuhn, cuhnde ro deh vederihquentiyon che quenan come che tihcạ redin.
19 Rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che ndahtera nchuhn yạco cuh ne, cuihno ino ro ne, nedin numá.
20 Tuhme rạhn se ri se ihyan:
—O raco ạn nduyo chendah ihyan, che dendah ye yạco cuh, ¿a rahque che nduco ino ro no nedin nome?
21 Sạhn chahn ne, hua chenahn se. Rạhco se che yahn yạco che nti min che tihcạ rạhn ye. Ate rạhn ye yahn mạn ye, ndiyu yahn yạco.
22 Ndạ ro che ndedetuhche Dendiohs ihyan vạn tenạhn ne, tuhme ntạ tin ihyan

apóstol yahn ye yahn che tihcą rąhn ye, ne chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs, chenahn ye che nduco ndudo che tihcą rąhn ye ne, conahn che va che ntuche ye vąn tenąhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a devano ye deh che rendededecadino ihyan

23 Numanahn che quenan Dihvo vo yąn Jerusalén ro yudo me ne, ąma yąhn ihyan chitahno ye ihyan, yahn vederihno che din ye.
24 Ate Dihvo vo ne, hua chichahtino ye ihyan chahn, te a devano ye nduhchan ihyan iyehnse, rendacorun ye vederendededecadino yahn ye.
25 Hua rendotenan ye che cąhma ihyan nduco ye tąchan ye, te a mąn ye devano ye deh che rendededecadino queri ąma ihyan.

3

Nicodemo ne, chendihchero ye Dihvo vo Jesucristo

1 Chihnde ąma ihyan, partido yahn fariseo, che duche ye Nicodemo. Ihyan min ne, nduco ye vąn ihyan ndinąn yahn ihyan nación yahn Israel.
2 Tuma ye ąma vino, chahn ye chendihchero ye Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih cąva che cacuahn ne nuhn, te nde ąma ihyan hua co din ye vederihno che redin ne, ndete che hua nduco Dendiohs ihyan.
3 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuąco rą́hn rí ndih te cąva che nedin yahn Dendiohs ihyan, cąhcantiyon ye ihyan ne, va che cuahteyąn ye quenuma ra.
4 Cuahn ino Nicodemo chi, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—¿Tącą chemin? ¿Tącą co ndonun ąma ihyan che a ndico ye chete chaco ye cąva che ndaconan cuhndeyąn ye?
5 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Cuąco rą́hn rí ndih te ne, atenąn ihyan che din Vaco Ndah yahn Dendiohs che ndacorun vederendededecadino yahn ye, ndo ye ihyan ra, cuedenune ye ne, atenąn ihyan chahn che nedin yahn Dendiohs ihyan, cąhcantiyon ye ihyan.
6 Dąya ihyan iyehnse ne, ihyan nunde. Ate ihyan che redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che rendacorun vederendededecadino yahn ye, rendo ye ihyan ra ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.
7 Hua cąhn ino ne yahn che rą́hn rí ndih: “Nducoyąca ihyan, nahn che ndacorun vederendededecadino yahn ye, ndo ye ihyan ra.”
8 Yuhne ne, rano muhn min, ne andahre rihnevan ne, ate hua devano ne ticuąhn rechi, nde huane ticuąhn rahn. Atihnocą Vaco Ndah yahn Dendiohs, te hua devano ne tącą redin che rendacorun vederendededecadino yahn ihyan, rendo ye ihyan ra.
9 Tuhme tumerune Nicodemo ihyan:
—¿Tącą che rąhn ne?, te hua renáhn.
10 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¿Tącą che ihyan ricuahn yahn ihyan nación yahn Israel ndih, ne hua renahn ne che rą́hn nduco ne?
11 Cuąco rą́hn rí ndih te nuhn ne, rąhn nuhn ri nuhn nchuhn yahn dehtenduh che devano nuhn mąn, che a ntihche nuhn mąn, ate nchuhn ne, hua ritahno ne.
12 Nducote hua ritahno nchuhn che renté nduco ne yahn dehtenduh che ri iyehnse ne, tahque hua cotahno ne ndete che nté nduco ne yahn vahchetero.
13 ’Nde ąma ihyan iyehnse ne, hua nahn ye vahchetero, cąva che co nte ye yahn. Atenąn u che rinducó nducoyąca ihyan, te min chicá, ne min va che ndaconán.
14 Nduhcą che chaconahn Moisés cu che ntąve ye me tin ąma yąhn min yąhn nąn che metah duhva ne, tihcą u che rinducó nducoyąca ihyan ne, va che cuaconahn yąh ihyan u nąn ąma cruz,
15 cąva che ndevahn nducoyąca ihyan che cotahno ye u, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

Nduhcą che din yahino Dendiohs ihyan iyehnse

16 ’Tihcą, te ąma yahino Dendiohs ihyan iyehnse, ne andahre ąma ndiyąhn ra Dąya ye, ate chihco mendąhn ye ihyan, cąva che nducoyąca ihyan che cotahno ye

ihyan min ne, ndevahn ye, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
17 Dechuh Dendiohs Dạya ye muhn
iyehnse cuh, ndiyu cạva che din ye castigo
ihyan iyehnse, ate cạva che cotahno ihyan
iyehnse ihyan min, ndedevahn ye ihyan.
18 'Ihyan che ritahno ye Dạya Dendiohs
ne, hua co ye castigo. Ate ihyan che hua
ritahno ye ne, a vate mendạhn ye che co
ye castigo, te hua ritahno ye Dạya mạn
Dendiohs.
19 Ihyan che hua ritahno ye Dạya
Dendiohs ne, a vate mendạhn che co ye
castigo, te ndạ ihyan min muhn iyehnse
cuh, chicuahn ye Ndudo yahn Dendiohs,
ate ihyan chahn ne, tahque yeno ye che
quendi ye cuahtendihco ye nunde, ne
chemin che hua chitahno ye.
20 Nducoyạca ihyan che riquendi ye
rahtendihco ye nunde ne, rahcotạhn ye
yahn Ndudo yahn Dendiohs. Hua
renevahnecun ye, te hua nahn ye che
cuhnde ro nunde yahn ye.
21 Ate ihyan che runecạde vatechica ye
ne, renevahnecun ye Ndudo yahn
Dendiohs, cạva che cuhnde ro che
rinduco Dendiohs ihyan nạn dehtenduh
che redin ye.

Juạn Bautista ne, quendi ye nte ye yahn Dihvo vo Jesucristo

22 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo
nduco ihyan che rinduco ye ihyan, estạdo
yahn Judea. Min chahtenan ye neve ro, ne
chidạma ihyan, chedenune ye.
23-24 Ro min ne, metah din se preso Juạn,
ne quenan ye ạma cuạn nạn che duche
Enón, nino yạn Salim, rehdenune ye ihyan
che rendạ ye, te min ne, ạma va nune.
25 Tạhn min ne, ndạ ạma o sạhn ndinạn
yahn nación yahn Israel, ne chahtecuhn
chende se nduco ihyan che rinduco ye
Juạn, ndạhchenan se che redenune ihyan.
26 Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye
Juạn:
—Ihyan Ricuahn, ihyan che nduco ne
cuahn che quenan ne viche lạdo cạh yahn
ico Jordán, che nte ne yahn ye nduco nuhn
ne, mạn ne, rehdenune ye ihyan, ne ạma
yạhn ihyan rinduco ye ihyan.
27 Rạhn Juạn ri ye ihyan:
—Queri ạma vo ne, a mạn Dendiohs
ndihco ye tạh vo ntiyon che redin vo.
28 A rạhn cuạcó rí nchuhn te ndiyu u,
ihyan che a va cạde che chi ye ndedevahn
ye ihyan iyehnse, te ntiyon che ndihco
Dendiohs tạh ne, che cạhcoyán chedave
yahn ihyan cạva che nevahnecun ye
ihyan min.
29 Nạn vihco che rihnevạco ihyan ne,
ạma ri yeno ndạco ndihte cuahn che
ndihchero ye che yeno sạhn che
cahnevạco se, te a devano ye te ndạhcạ
rinahn ntiyon che quenan ye. Atihnocạ u,
te ạma ri yenó yahn che ạma ri yạhn
ihyan rinduco ye ihyan min.
30 Ihyan min ne, a va cạde che co chahte
ntiyon yahn ye, ne u ne, a va cạde che
cuihno ntiyon yáhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a vahchetero chica ye che ndạ ye muhn iyehnse cuh

31 Dihvo vo ne, chica ye vahchetero, ne
ndinạn ye yahn nducoyạco vo. Ihyan
iyehnse ne, rahndudo ye demạn yahn
dehtenduh che ri iyehnse cuh.
32 Ihyan min ne, rahndudo ye yahn
dehtenduh che ri vahchetero, che ndihche
ye mạn, chihnevan ye mạn, ate atenạn
ạma o ra ihyan ritahno ye.
33 Ihyan che ritahno ye ne, recạh dito ye
Ndudo yahn Dendiohs che rahndudo
ihyan min, rihco ro ye che cuạco.
34 A Dendiohs dechuh ye ihyan min, din
ye che quenun Vaco Ndah yahn ye ihyan,
quenan cuma ye nducuahn
vederihquentiyon yahn. Chemin che
numacuahn vederihquentiyon min
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.
35 Dendiohs Chida ne, yahino ye ihyan
min che Dạya ye, ndạhco ye nducuahn
vederihquentiyon tạh ye.
36 Ihyan che ritahno ye ihyan min che
Dạya Dendiohs ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan che
hua ritahno ye ihyan min ne, hua ndạca
vahchetero cuahtenan ye. Tahque ndah
ne, ạma yah castigo din Dendiohs ihyan.

4

Ạma tạhn nación yahn Samaria, chitahno te Dihvo vo Jesucristo

1 Tạhn min ne, ạma yạhn ihyan rinduco
ye Dihvo vo, redenune ye, ne checadino
sạhn fariseo che tahque yạhn ihyan
rinduco ye Dihvo vo che co Juạn.
2 Ndiyu mạn Dihvo vo che rehdenune
ye ihyan chahn, te ihyan apóstol yahn ye.
3 Nducote hua nahn Dihvo vo che co
yudo yahn sạhn chahn, yahn che ạma
yạhn ihyan rinduco ye ihyan ne, chica ye
min estạdo yahn Judea, conạhn ye estạdo
yahn Galilea.
4 Yune cuạhn nạn che cuahn ye ne, chuh
nación yahn Samaria.
5-6 Ạma ro, tenduh nạn inguiyạhn ne,
ndạ ye chihto ạma yạn yahn Samaria che
duche Sicar, nạn yạhn yahn Jacob che
chihco ye yahn dạya ye José. Min va ạma
pozo nune che duche Pozo yahn Jacob, ne
nducote ndi cuno Dihvo vo ne, cuahn ye
chihnde ye chihto pozo me.
7-8 Ihyan apóstol yahn ye ne, cuahn ye
viyạn me cua ye dehtenduh che cheh ye
nduco vih. Ura min ne, ndạ ạma tạhn yạn
min nạn pozo me tendạh te nune, ne rạhn
Dihvo vo ri ye tạhn:
—¿A hua te tah nune, cúh?
9 Cuahn ino te, ne rạhn te ri te ihyan:
—¿Tạcạ che rica ne nune cuh ne u?, te
ndih ne, ihyan nación yahn Israel ndih, ne
u ne, ihyan nación yahn Samaria u.
(Tihcạ rạhn te, te ihyan nación yahn
Israel ne, nde hua rente ye nduco ihyan
nación yahn Samaria.)
10 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye tạhn:
—Nde hua renehn yahn vedeyahino
yahn Dendiohs, nde hua devene duh u
che ricá nune di, te ndete che devene ne,
man caque nune u, nune min che
vedevihche yahn ihyan iyehnse.
11 Rạhn te ri te ihyan:
—Pozo cuh ne, ạma yạno, ne ndih ne,
nde hua nda ne deh che tendạh nduco ne
nune, ¿ti ra ngua ne nune che rạhn ne che
te ne u?
12 Ihyan ndico yahn nuhn Jacob, chino
ye pozo cuh, chichihve yahn mạn ye mạn,
yahn dạya ye mạn, yahn ite ndạta yahn ye
mạn, ne mạn ne, nuhnde tạh nuhn. ¿A
rạhco ne che tahque rigonun chihve ne
che co ihyan min?
13 Rạhn ye ri ye tạhn:
—Nducoyạca ihyan che cuh ye nune tih
ne, ndaconan co yạca ye.
14 Ate ihyan che cuh ye nune che cạh ne,
ametah ndaconan co yạca ye, te nune min
ne, hua ndạ ro che tihnan, ne din che
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
15 Tuhme rạhn te ri te ihyan:
—Te ne nune che rạhn ne me, cúh, cạva
che ametah ndaconan co yạcá, ne hua
conan cuma che chí tendạh nạn pozo cuh.
16 Rạhn ye ri ye tạhn:
—Cuehn ngua inchahn, tuhme cochi
nduco se.
17-18 Ndahconan te yahn ye:
—Metah inchạhn.
Tuhme rạhn ye ri ye tạhn:
—Cuạco rahn che metah inchahn, te ro
menạn ne, uhn inchahn nenan come, ate
sạhn che quenan come mạn ne, ndere
quenen nduco se.
19 Cuahn che chihnevan te che tihcạ
rạhn ye ne, rạhn te ri te ihyan:
—Che tihcạ rạhn ne ri ne u ne, a ndero
ndi che ihyan profeta ndih.
20 Ihyan ndico yahn nuhn ne, muhn
cuete cuh rechi ye rendeva ye yavenạn
Dendiohs, ne nchuhn ihyan nación yahn
Israel ne, rạhn ne te min yạn Jerusalén va
che ndeva vo yavenạn ye. ¿Cha che cuạco
ne?
21 Ndahconan ye yahn te:
—Cuedevene te ndiyu demạn cuete cuh,
nde huane demạn yạn Jerusalén ndeva
ihyan yavenạn Dendiohs Chida, te a ndạ
ro che, adecotino che chenan ihyan ne, a
min no co ndeva ye yavenạn ye.
22 Nchuhn, ihyan nación yahn Samaria
ne, nde hua devano ne tạcạ va cạde che
ndeva ihyan yavenạn Dendiohs. Ate nuhn
ihyan nación yahn Israel ne, a devano
nuhn, te a vạn ndạta yahn nuhn, quendạh
ihyan che ndedevahn ye ihyan iyehnse.
23 A ndạ ro che ihyan che redin yahn
che cạhmo vo che rendeva ye yavenạn
Dendiohs Chida ne, rendeva ye yavenạn
ye numacuahn chedave yahn ye mạn,
numa cuạco mạn, te ihyan min ne, nahn
ye che tihcạ ndeva ihyan yavenạn ye.
24 Dendiohs ne, ạma Vaco, ne ihyan che
rendeva ye yavenạn ye ne, nahn che

ndeva ye numacuahn chedave yahn ye mạn, numa cuạco mạn.
25 Rạhn te ri te ihyan:
—A devanó che va che chi ihyan min che Mesías, che a va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne cuahn che ndạ ye ne, te cuande ye uvo yahn nducuahn.
26 Rạhn ye ri ye tạhn:
—A u, ihyan min, che renté ndoque.
27 Ura min ntạ ihyan apóstol yahn ye, ne cuahn ino ihyan chahn che rente ye nduco ạma ndạhta, ate nde ạma ye hua chihquino ye tumerune ye ihyan deh chica ye tạhn mạn, deh yahn che rente ye nduco te mạn.
28 Tuhme chihco te cuhte yahn te min, conạhn te, ne rạhn te ri te ihyan viyạn:
29 —Cochi nchuhn ndihchero ne ạma ihyan che rạhn ye ri ye u nducuahn che nedín. Co a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
30 Tuhme cuahn ihyan yạn quendihchero ye Dihvo vo.
31 Numanahn min ne, rạhn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cheh inguiyạhn ne?
32 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—U ne, va ạma comida yáhn, che nde hua devano nchuhn yahn.
33 Ate hua chenahn ihyan chahn deh conahn che tihcạ rạhn ye, ne rente ye vạn mạn ye nduco vih:
—¿A va duh che checu che cheh ye, che tihcạ rạhn ye?
34 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Che dináhn nạn ntiyon yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u ne, chemin che vedeyeno yáhn, anduhnecạ ạma comida yáhn.
35 Nchuhn ne, rạhn ne te renda ca te cun iyo cạva che ndevạhn ihyan ndute ndạta. Ate u ne, ráhn rí nchuhn te, nde meniyon ne, ạma yạhn ihyan vateyạn ye cạva che cạhcovan ye Ndudo yahn Dendiohs che cuahndudo ne.
36 Nạn ntiyon yahn ihyan ne, nạhn cuạn ne, ạma ye rino ye ndute ndạta, ne tạma ye rendevạhn ye cuahn che a ri yahn. Atihnocạ nạn ntiyon yahn Dendiohs, te nạhn cuạn ne, ạma ye ranạn ye rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne tạma ye riquendi ye, tuhme ritahno ihyan. Ihyan che ritahno ye ne, rendevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Me ihyan che redin ye ntiyon min, ihyan che rahndudo ye menạn mạn, ihyan che rahndudo ye cuahn che a ritahno ihyan mạn ne, rahte yeno ạma tạma ye nduco vih.
37 Nducote tihcạ ne, riquendạh cuạco ndudo che tuhcạ rente ihyan: “Ạma ye rino ye ndute ndạta, ne tạma ye rendevạhn ye cuahn che a ri yahn.”
38 U ne, dechúh nchuhn, cuahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs nạn che a vih ihyan nedin ye ntiyon, ne ndondạ tạh ne ntiyon min quendi ne.
39 Ạma yạhn ihyan yạn min, rente tạhn min nduco ye yahn che rạhn Dihvo vo ri ye tạhn nducuahn che nedin te, ne chitahno ye ihyan.
40 Chemin che cuahn che ndạ ihyan yạn chahn nạn Dihvo vo ne, yạhve ye ihyan che conan ye min. Quenan ye yạn min o ro,
41 ne nde tahque yạhn ca ihyan chitahno ye ihyan cuahn che chihnevan ye che rahndudo ye.
42 Tuhme rạhn ihyan yạn chahn ri ye tạhn min:
—Chitahno nuhn ihyan min, yahn che nte yahn ye nduco nuhn. Ate mạn ne, tahque chichahtino nuhn ihyan, te chihnevan mạn nuhn che rahndudo ye. A devano cuạco nuhn te a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn dihn, dạya ạma sạhn ndinạn

43 Chihno nduh che o ro min ne, chica Dihvo vo yạn min cuahn ye cuạhn estạdo yahn Galilea.
44 Nducote mạn ye rạhn ye te atenạn ihyan tạma yạn che renevahnecun ye ihyan profeta, ndiyu ihyan yạn vạco ye ne, chemin che cuahn ye min.
45 Cuahn che ndạ ye ne, ihyan che vate ye min ne, ạma nevahnecun ye ihyan, te namin chahn ihyan chahn yạn Jerusalén

vihco ro yudo, ne ndihchero ye vederihno
che din ye min.
46-47 Cuahn che quechica ye min estạdo
yahn Galilea ne, ndạ tun ye yạn Caná, yạn
min nạn che din ye vederihno, din ye che
ndạcondạ vino nune me. Numanahn che
quenan ye yạn min ne, ndạ ạma sạhn
ndinạn che va se yạn Capernaum, rinuhn
se ihyan. Sạhn min ne, ạma cah sạhn dihn
yahn se, adeche coh se, ne chemin che,
cuahn che checadino se che a ndaconan
Dihvo vo che chahn ye estạdo yahn Judea
ne, chahn se yạhve se ihyan. Chica se
favor ihyan che cạhn ye ndevạco se, din
ye che ndoyahn dạya se.
48 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, nde hua cotahno ne ndete
che hua ndihchero ne vederihno.
49 Ate rạhn se ri se ihyan:
—Co din favor, ne cuhn vo nduco ne, te
adeche coh dạyá.
50 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Co ndaconen conahn, te sạhn daye ne,
a ndoyahn se.
Chitahno se che rạhn ye, ne conạhn se.
51 Ura che a ntạ nino se ndevạco se ne,
chahn ạma o mozo yahn se chendi yune
se sạhn, ne rạhn se ri se sạhn:
—Sạhn dihn yahn ne, a ndoyahn se.
52 Tumerune se sạhn chahn deh ura
canạn chihnde dihn yahn dạya se.
Ndahconan sạhn chahn yahn se:
—Ico, nạn rahco ạma a chino, chavi
ihno che netạh sạhn.
53 Tuhme ntạ tin sạhn ndinạn me che a
ura min rạhn Dihvo vo nduco se che a
ndoyahn dạya se, ne chemin che chitahno
se ihyan nduco nducoyạca ihyan yahn se.
54 Nduco chemin chi o yune che din
Dihvo vo vederihno estạdo yahn Galilea.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ạma sạhn che ndi cheche se ạma cuạn nạn che duche Betesda

1 Cuahn che quenan ca Dihvo vo estạdo
yahn Galilea ne, quenun ạma vihco yahn
ihyan nación yahn Israel min yạn
Jerusalén, ne cuahn Dihvo vo vihco me.
2 Ạma chendevah yahn chete che
ndacoriya yạn min ne, duche Chendevah
yahn Itecuche. Nino chendevah min ne,
va ạma tanque nune che duche Betesda,
che devạco hebreo. Chihto tanque me ne,
chendihco uhn corredor,
3 ne min chenun ạma yạhn ihyan che ve
nạn ye mạn, ihyan che neneva doh cạh ye
mạn, ihyan che ndi cheche ye mạn,
chenan rino ye ura che nuhn nune me.
4 Yahn quenun riya ạma ángel,
rendahchetạhn ye nune me, ne ihyan che
conun condạ ye vạn nune me ura che
cuihno ndahchetạhn ne, ndoyahn ye,
adecodehno che ndi yahn ye.
5 Min quendite ạma sạhn che a ri ndico
ntihyon ino nduyo che ndi cheche se.
6 Ndạ Dihvo vo min, ne ndihchero ye
sạhn. Checadino ye che a rạhn cuahn ndi
cheche se, ne tumerune ye sạhn:
—¿A nehn che ndoyehn ne?
7 Ndaconan se yahn ye:
—Tạcạ hua. Nahn che ndoyáhn, ate
metah duh ihyan che quenda ye u vạn
nune ura che nuhn. Queri ạma yune che
redín fuerza, nahn condạ vạn nune ne,
tạma ca ihyan rechuhnan ye u, rendạ ye.
8 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuenecuen, condo tah yundo yehn, ne
cuique.
9 A ndetạhno ndoyahn sạhn min, ndo
tạh se yundo yahn se, ne canạn rica se. Ro
min ne, ạma ro che rahtetuhno ihyan,
10 ne ạma o sạhn ndinạn yahn nación
yahn Israel ne, rạhn se ri se sạhn che
ndoyahn me:
—Mạn ne, ro che rahtetuhno vo. Hua
redin yahn che din ntiyon, quenohn
yundo yehn.
11 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se
sạhn chahn:
—Hua te, a mạn ihyan che din ye che
ndoyáhn, chihquentiyon ye che quenúhn
yundo yáhn, ne cạcá.
12 Tuhme tumerune sạhn chahn sạhn:
—¿Duh ihyan min che chihquentiyon ye
che quenohn yundo yehn, caque ne?
13 Ate sạhn min ne, nde hua devano se
che a Dihvo vo Jesucristo che din ye che
ndoyahn se, te ạma yạhn ihyan chenun ye
min, ne ndetạhno chendạ ye vạn ihyan,
cheh nạn se ihyan.

14 Adive ne, ndihchero Dihvo vo sạhn,
quenun se chete yạco, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Cuihcoven che cạhmá có di. Mạn che
a ndoyehn ne, ametah ndaconen
condihque nunde cạva che hua cotạh
tạma cah di, din che tahque chuhrihn.
15 Tuhme chahn sạhn min, chengo se
sạhn ndinạn chahn che a Dihvo vo che din
ye che ndoyahn se.
16 Nducote a ro che rahtetuhno ihyan
redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah
ne, chemin che din tạn sạhn chahn nduco
ye, nahn cạhno se ihyan.
17 Ạma yune ne, rạhn Dihvo vo ri ye
sạhn chahn:
—Chidá ne, cuahn dạma redin ye che
ndah cạva ihyan, ne u ne, riquendí yune
yahn ye.
18 Che tihcạ rạhn ye ne, nde tahque chi
tạn sạhn ndinạn chahn, nahn cạhno se
ihyan, te cuahn che rạhn ye te a Dendiohs
che Chida ye ne, rạhco se te duche rino ye
ihyan, nahn co ye dạma nduhcạ ihyan
min. Avạne ne, nducote redin Dihvo vo
che rendoyahn ihyan cah, andahre ro che
rahtetuhno ihyan ne, rạhco se te
rahcotạhn ye che rihquentiyon ley
nduhcạ che rahtetuhno ihyan.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

19 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te hua co dín
nde ạma nạn ntiyon che ndiyu ntiyon
yahn Chidá. Nducuahn che redin ye ne,
namin redín.
20 Chidá ne, yahino ye u, ne mạn ye
nduco ye u redin ye nducuahn vederihno.
Nde va ca vederihno che tahque rahte che
din ye, ne ạma cạhn ino nchuhn.
21 Cuahn che mạ́n náhn ne, nde
ndedetuhché tenạhn, nduhcạ che redin
Chidá.
22 Chidá ne, ndạhco ye
vederihquentiyon yahn ye tạ́h, cạva che
techecạdé yahn nducoyạca ihyan,
23 te nahn ye che ndeva ihyan yavenạ́n
nduhcạ che rendeva ihyan yavenạn ye.
Ihyan che hua rendeva ye yavenạ́n ne,
namin hua rendeva ye yavenạn Chidá,
ihyan min che dechuh ye u.
24 'Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ihyan che
rihcovan ye ndudo yáhn, ne ritahno ye
ihyan min che dechuh ye u ne, cuahtenan
ye vahchetero numacuahn ro. Ihyan
chahn ne, hua conda ye, te ndevahn ye.
25 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nducoyạca
ihyan nunde ne, anduhnecạ ndete che a
ndih ye nạn Dendiohs. Mạn ne, a ndạ ro
che cahnevan ye ndudo yáhn, ne
nducoyạca ye che cotahno ye ne, ndevahn
ye.
26 Tihcạ, te Chidá ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon cạva che ndedevahn ye
ihyan iyehnse, ne ndạhco ye
vederihquentiyon min tạ́h.
27 Namin ndạhco ye vederihquentiyon
tạ́h cạva che techecạdé yahn ihyan
iyehnse, te a u che rinducó nducoyạca
ihyan.
28 Hua cạhn ino nchuhn che tihcạ rạ́hn,
te ndạ ro che, nducoyạca tenạhn ne,
cahnevan ye ndudo yáhn,
29 ne ntuche ye. Ihyan che ndah din ye
chahtenan ye iyehnse ne, cuahtenan ye
vahchetero, ne ihyan che hua ndah din ye
ne, co ye castigo.

Nduhcạ che a ndero ndi vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

30 'Che tin demạ́n ne, hua co dín nde
ạma nạn dehtenduh. Retechecạdé nduhcạ
che rihquentiyon Dendiohs Chida u, ne
nducuahn che retechecạdé ne, numa
cuạco, te a ndudo yahn ihyan min ndiyu
ndudo yahn mạ́n.
31 Cuahn che rendonán
vederihquentiyon che quenan cumá ne,
nde hua richihve che renté, che rạhco
nchuhn.
32 Ate che rendonan Dendiohs
vederihquentiyon yáhn ne, a ndero ndi
che cuạco, te ihyan min ne, cuạco
nducuahn che rạhn ye.
33 Nchuhn ne, tahve ne sạhn che
tumerune se Juạn, ne ndudo che
ndahconan ye yahn ne yahn
vederihquentiyon che quenan cumá ne,
cuạco.
34 U ne, hua rendotenan che ihyan
iyehnse cạhma nan ye u, ate ntihyon yạ́n

ndudo che ndahconan ye yahn ne, cạva che cotahno ne u, ne ndevahn ne.
35 Juạn ne, nduhcạ ạma yạhn che din che chi ro dave nạn ne neve ro, te chicuahn ye nchuhn yahn vederihquentiyon yáhn, ne quenan ino ne.
36 Ate vederihno che redín ne, tahque rihco ro che quenan cumá vederihquentiyon che co ndudo che rạhn Juạn yáhn, te cạva chemin ne, a ndero ndi che a Dendiohs Chida dechuh ye u.
37 Namin, andahre hua nihnevan nchuhn ndudo yahn Dendiohs Chida, nde hua ntihche ne ihyan, ate rihco ro ye vạn nchuhn, che mạn ye dechuh ye u.
38 Me nchuhn ne, racondạh vedạme ne ndudo yahn ye, te hua ritahno ne u che mạn ye dechuh ye.
39 Rendihchenan ne Ndudo yahn ye nduco cudạdo, te rạhco ne te ndudo min din che ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Ate nde hua retumacadino ne che a nạn Ndudo min ndirun yahn vederihquentiyon yáhn.
40 Hua nahn cotahno ne u cạva che ndevahn ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.
41 'U ne, hua rendotenán che ndeva nchuhn yavenạ́n.
42 Avạne ne, a rendihché nduhchan ihyan nchuhn, ne a devanó che hua yahino ne Dendiohs.
43 U ne, mạn Chidá dechuh ye u, ne nchuhn ne, racondạh vedạme ne u. Ate ndete che ndạ tạma sạhn che ricuahn se vededevano yahn mạn se ne, sạhn min che cuạco nevahnecun ne sạhn.
44 ¿Tạcạ co cotahno nchuhn Dendiohs?, te ndotenan che nuhn ino ne dinahn ne, cạva che co yeno ye nduco ne ne, renan ino ne rendeva ạma tạma ne yavenạn vih.
45 Ndiyu u che cạhco ró nunde yahn nchuhn nạn Chidá, te a ley che dirun Moisés, che ạma ndichahtino nchuhn ne, a chemin che renuhnde nunde yahn ne.
46 Ndete che ritahno nchuhn che dirun Moisés ne, namin cotahno ne u, te ihyan min dirun ye yahn vederihquentiyon yáhn.
47 Ate nducote hua ritahno ne ndudo che dirun ye ne, chemin che nde hua co cotahno ne ndudo yáhn.

6

Cạh Dihvo vo Jesucristo cheh nchuh ca uhn mil ihyan

1 Chihno min ne, cuahn Dihvo vo tạma lạdo viche yahn vine yahn Galilea, nạn che duche Tiberias.
2 Nducote rendihchero ihyan vederihno che redin ye che rendoyahn ihyan cah ne, chemin che ạma yạhn ihyan cuahn ye nduco ye.
3 Cuahn che ndạ Dihvo vo min ne, cocha ye ạma tingüete chihnde ye nduco ihyan apóstol yahn ye.
4 Ro min ne, a ndạ nino vihco ro yudo yahn ihyan nación yahn Israel.
5 Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ạma yạhn ihyan ndạ ye chidạma ye min ne, tumerune ye Felipe:
—¿Ti cuhn vo cua vo che cheh nducoyạca ihyan sih ne?
6 Dihvo vo ne, a derạhn ye tihcạ che nahn cadino ye deh cạhma Felipe, te mạn ye ne, a devano ye tạcạ din ye che cạhcacheh ye ihyan chahn.
7 Ndahconan Felipe yahn ye:
—Andahre o ciento tume diyạhngua quenda vo che cua vo pạn ne, nde hua tuno cạva che ndạca tahsihn, cheh queri ạma ihyan sih.
8 Tuhme tạma ihyan apóstol, ihyan min che duche ye Andrés, dihno Simón Pedro ne, rạhn ye ri ye Dihvo vo:
9 —Muhn quenun ạma sạhn dihn che nda se uhn pạn che ndindah nduco cebada mạn, o yạhca mạn. Ate rạhcó che dehra cochihve chemin cạva ihyan sih, te ạma yạhn ri ye.
10 Rạhn Dihvo vo:
—Cạhma nchuhn co ne nducoyạca ihyan sih che cuahte ye.
Ạma va chano cạhya min, ne chahte ihyan chahn nạn chano me. Che demạn ihyan chạhn ne, ri tenduh uhn mil ye.
11 Tuhme chetạh Dihvo vo pạn me, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs. Chihno min ne, cạh ye ihyan apóstol yahn ye cạva che cạh ye cheh nducoyạca ihyan. Namin chetạh ye yạhca me. Atihnocạ din ye, ne cheh nducoyạca ihyan nde nạn che chito ihyan.

12 Cuahn che a chenan cheh ihyan ne,
rạhn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol:
—Cuendevạhn nchuhn nducuahn che
ngạva cạva che hua cora.
13 Ndevạhn ihyan chahn nducuahn, ne
chito ndichio cuahte cheyahn pạn me che
ngạva.
14 Nducote ndihchero ihyan vederihno
min che din Dihvo ne, rạhn ye:
—Cuạco niyon te ihyan cuh, ihyan
profeta che a va cạde che chi ye iyehnse.
15 Checadino Dihvo vo che nahn quenda
ihyan chahn ihyan nduco fuerza, cạva che
co ye rey yahn ye, ne chemin che
ndiquendạh ye vạn ye, cuahn ye demạn
ye tạma tingüete yạco.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nạn nune vine

16 Cuahn che a chi dạh ne, cuenechahn
ihyan apóstol chahn cuahn chihto vine
me.
17 Chahtenun ye chete ạma bạrco che va
min, ne cuahn ye tạma lạdo viche me,
cuạhn yạn Capernaum. A man, ne Dihvo
vo ne, a hua rentạ ye.
18 Ura min ne, canạn rano yuhne tạn, ne
ạma rendedecuan nune vine me.
19 A cuahn ihyan chahn nduco bạrco me
tenduh ạn mil metro, cuahn che
ndihchero ye Dihvo vo, che a ndạ nino ye,
rica ye nạn nune vine me, ne ạma dihya
ye chi.
20 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—A u che ntá. ¡Condi nchuhn dihya ne
co!
21 Chendạ Dihvo vo chete bạrco me, ne
ạma yeno ihyan chahn, netumanecun ye
ihyan. Nduco venchahte no ndạ bạrco me
nạn che cuahn ye.

Chinuhn ihyan Dihvo vo Jesucristo

22 Me ihyan che chahtenan ye tạma lạdo
viche yahn vine me ne, tumacadino ye chi
dave tạma ro me, che ihyan apóstol chahn
ne, chahtenun ye chete ạma ndiyạhn ra
bạrco che va min, cuahn ye, ne Dihvo vo
ne, hua cuahn ye nduco vih.
23 Numanahn che chenan ye min ne,
ndạ neve bạrco che chica yạn Tiberias, ne
chan chihto vine, nino nạn che cheh ye
pạn che cạh Dihvo vo a ạma ro me.
24 Nducote ndihchero ihyan chahn che
ametah Dihvo vo min, nde huane ihyan
apóstol yahn ye ne, chahtenun ye chete
bạrco chahn, cuahn ye yạn Capernaum,
quenuhn ye ihyan.
25 Cuahn che a tuche ihyan chahn vine
me, ndạ ye nạn che quenun Dihvo vo, ne
tumerune ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿deh ura ndạ ne muhn
ne?
26 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te rinuhn ne u,
yahn che chihcachéh nchuhn nde nạn che
chito nchuhn, ndiyu yahn che chenahn ne
yahn vederihno che dín.
27 Hua cuạhcorạn nchuhn demạn yahn
dehtenduh che reh ne, te chemin ne,
rihno. Tahque ndah ne ne, codinun ino
ne, cuihcovan ne ndudo yáhn, cạva che
ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro. Ndudo yáhn ne,
anduhneca ạma comida che ngu cuahn
dạma yahn ne. Tihcạ, te u che rinducó
nducoyạca ihyan ne, ndạhco Dendiohs
Chida vederihquentiyon tạ́h, cạva che
ndedeváhn nchuhn.
28 Tuhme tumerune ihyan chahn Dihvo
vo:
—¿A va vederihquentiyon yahn
Dendiohs che va che dinahn nuhn ne?
29 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Che nahn Dendiohs ne, che cotahno
nchuhn u che mạn ye dechuh ye.
30 Ndaconan tumerune ihyan chahn
Dihvo vo:
—¿Deh vederihno co din ne, ndihchero
nuhn, cạva che cotahno nuhn ndih ne?
¿Deh ntiyon nda ne ne?
31 Ihyan ndico yahn nuhn ne, cheh ye
pạn che duche maná, min yạhn nạn che
metah duhva nduhcạ che ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Cạh
Dendiohs pạn che chica vahchetero, cheh
ye.”
32 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan chahn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn: Pạn che chica
vahchetero ne, ndiyu Moisés che cạh ye
ihyan, te a Chidá. Namin rete ye nchuhn
tạma nạn pạn che tahque ndah che chica
vahchetero.

33 Pạn min che cạh Dendiohs ne, chica
vahchetero, ne nduco chemin rendevahn
ihyan iyehnse.
34 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo
vo:
—Te ne pạn che rạhn ne me nuhn ro ro.
35 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—A u che anduhnecạ pạn cạva ihyan
che ritahno ye u, te rendedeváhn ihyan,
ne cuahtenan ye vahchetero. Che reh
ihyan mạn, che rih ye mạn ne, hua
retumanan ihyan cuahn dạma. Ate
vedeyahino yáhn cạva ihyan che ritahno
ye u, ne hua ndạ ro che cuihno.
36 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne u,
andahre rendihchero ne u, nduhcạ che a
rạhn rí nchuhn.
37 Nducoyạca ihyan che retendạhnun
Chidá cạva che cotahno ye u ne, ritahno
ye u, ne hua racondạh vedạmé ihyan.
38 Tihcạ, te u ne, chicá vahchetero,
dechuh Chidá u, cạva che dináhn che
nahn ye, ndiyu che nahn mạ́n.
39 Chidá ne, dechuh ye u, ne nahn ye che
ndedeváhn nducoyạca ihyan che mạn ye
tendạhnun ye cạva che cotahno ye u.
Namin nahn ye che ndedetuhché ihyan
chahn ro che cuihno iyehnse.
40 Chidá ne, nahn ye che nducoyạca
ihyan che ndihchero ye u che Dạya ye, ne
cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro
che cuihno iyehnse, ne cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.
41 Nducote rạhn Dihvo vo yahn mạn ye,
che anduhnecạ pạn che chica vahchetero
cạva ihyan iyehnse ne, chemin che
ndạhchenan sạhn ndinạn yahn nación
yahn Israel chahn ihyan,
42 ne rente se vạn mạn se nduco vih:
—Ihyan tih che Jesús, che dạya José me.
Uvo ne, a rendihcho vo chida ye mạn,
chaco ye mạn, ¿me dehco che rạhn ye che
vahchetero chica ye?
43 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—Hua ndạhchenan nchuhn u.
44 Cuedevano ne te nde ạma ihyan hua
co cotahno ye u, ndete che hua mạn Chidá
tendạhnun ye ihyan. Nducoyạca ihyan
che cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan
ro che cuihno iyehnse.
45 Nạn libro che dirun ihyan profeta ne,
tuhcạ rạhn: “Dendiohs ne, din ye che
conahn nducoyạca ihyan.” Chemin che
nducoyạca ihyan che redinahn ye yahn
Dendiohs Chida ne, ritahno ye u.
46 ’Nde ạma ihyan iyehnse ne, hua
ntihche ye Dendiohs Chida. Atenạn u che
rendihché ihyan.
47 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ihyan che
ritahno ye u ne, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
48 U ne, anduhnecạ pạn cạva ihyan
iyehnse, te rendedeváhn ihyan,
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
49 Ihyan ndico yahn nchuhn ne, cheh ye
pạn che duche maná min yạhn nạn che
metah duhva, ate pạn min ne, metah
vederihquentiyon yahn cạva che
ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero.
50-51 Ate ihyan che cheh ye pạn che chica
vahchetero ne, cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro. Pạn min ne, redin che
rendevahn ihyan. Adecoduhno ihyan che
cheh ye ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Che rạ́hn
yahn pạn min ne, rạ́hn yahn mạ́n, te va
che cạhco mendạ́hn u cóh, cạva che
ndedeváhn ihyan iyehnse.
52 Tuhme ạma ndeh rente sạhn ndinạn
chahn vạn mạn se nduco vih, ne rạhn se:
—¿Tạcạ che rạhn ihyan tih che covahn
ye pạn, cạva che chuh vo ihyan?
53 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cuạco rạ́hn rí nchuhn te, u che
rinducó nducoyạca ihyan ne, cạva che
ndevahn ne ne, va che cotahno ne u mạn,
cochahtino ne yun yáhn che cora mạn.
54 Ihyan che cotahno ye u, ne
cochahtino ye yun yáhn che cora ne,
ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehnse,
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
55 Tihcạ, te cạva che co ndevahn ihyan
ne, va che cạhco mendạ́hn u, cora yun
yáhn cạva ye.
56 Ihyan che cotahno ye u, ne
cochahtino yun yáhn che corá ne, conduco
ye u, ne dín cudạdo ihyan.
57 Dendiohs Chida ne, hua ndạ ro che
cuihno ye. A ihyan min che dechuh ye u,
ne vedeyeno yáhn ne, che richahtinó
ihyan. Me ihyan che richahtino ye u ne,

ndedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
58 U ne, anduhncą pąn che chica vahchetero, cąva ihyan iyehnse. Pąn che duche maná, che cheh ihyan ndico yahn nchuhn ne, metah vederihquentiyon yahn cąva che ndevahn ihyan, cuahtenan ye vahchetero. Ate ihyan che cochahtino ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
59 Chete yąco, min yąn Capernaum, che tihcą chicuahn Dihvo vo sąhn chahn.
60 Chihno chicuahn Dihvo vo ndudo min ne, nde ihyan che rinducó ye ihyan ne, ąma yąhn ye rąhn ye:
Ndudo che tihcą ricuahn ye ne, ąma vąhche. Nde ąma ihyan hua co nevahnecun ye.
61 Checadino Dihvo vo che hua chahtenan ino ihyan chahn ndudo che chicuahn ye, ne rąhn ye ri ye ihyan:
—Nducote hua chahtenan ino nchuhn ndudo che tihcą ricuáhn ne,
62 nde tahque hua cuahtenan ino ne ndete che ndihchero ne u che rinducó nducoyąca ihyan, che nąhn vahchetero nąn che chicá.
63 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ihyan. U ne, cąhco mendąhn u cóh, nedihvé nunde yahn ihyan iyehnse, ate a Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ye. Ndudo che renté nduco nchuhn ne, renté numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cąva che ndevahn ne.
64 Ate hua nducoyąca nchuhn ritahno ne.
Tihcą rąhn Dihvo vo, te a devano ye nde ro menąn, duhtenduh ihyan che hua ritahno ye ihyan mąn, sąhn che va che ndihcue ndeh se ihyan mąn.
65 Namin rąhn ye:
—Rąhn rí nchuhn te ihyan che mąn Chidá tendąhnun ye ihyan ne, atenąn ihyan chahn che co cotahno ye u.
66 Ąma yąhn ihyan che chinduco ye Dihvo vo ro menąn ne, chihcomąn ye ihyan nde ro min, ametah chinduco ye ihyan.
67 Tuhme tumerune Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye:
—Namin nchuhn ne, ¿a nahn cąhcomąn ne u ne?
68 Ndahconan Simón Pedro, ne rąhn ye:
—Dihve nuhn, metah nde tąma ihyan che cochahtino nuhn cąva che ndevahn nuhn, atenąn ndih. Ndudo che ricuahn ne ne, retihyon yune ihyan che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
69 Nuhn ne, a ritahno nuhn ndih, ne a devano cuąco nuhn te ndih che Dąya Dendiohs, che hua ndą ro che cuihno vederihquentiyon yahn ye mąn, ndih, ihyan min che a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mąn.
70 Rąhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—A devano nchuhn che a mą́n tendąhnún nduh che ndichio ne, ate nde nduco nduh ne, rihquentiyon chundah ąma cha nchuhn.
71 Che tihcą rąhn Dihvo vo ne, rąhn ye yahn dąya Simón, sąhn min che duche se Judas Iscariote, te sąhn min va che ndihcue ndeh se ihyan, andahre nduco se ndi cuande se vąn ihyan apóstol chahn.

7

Dihno Dihvo vo Jesucristo ne, hua ritahno ye ihyan

1 Quendi Dihvo vo quechica ye estądo yahn Galilea. Hua nahn conan ye estądo yahn Judea, te sąhn ndinąn yahn nación yahn Israel che vate se min ne, nahn cąhno se ihyan.
2 Ro min ne, a ndą nino vihco yahn vah cue che redin ihyan nación yahn Israel.
3 Tuhme rąhn dihno Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuique muhn, cuehn yąn Jerusalén cąva che namin ihyan che vate ye min, che ritahno ye di ne, ndihchero ye vederihno che redin.
4 Tihcą, te cuahn che nahn vo che cadino ihyan yahn ntiyon che redin vo ne, va che cąhco ro vo. Chemin che tahque ndah, cuehn min, din vederihno nąn che tahque yąhn ihyan rendo dąma ye.
5 Tihcą rąhn dihno ye, te nde ihyan chahn ne, hua ritahno ye ihyan.
6 Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye ihyan:

—Metah ndạ ura che cạ́hn, ate nchuhn ne, adecodehno ura che nahn ne, co cạhn ne.
7 Nchuhn ne, hua tạn ihyan nunde nduco ne, ate u che cuạco ne, tạn ye nducó, te renevíh nunde yahn ye vạconạn ye.
8 Cuahn nchuhn vihco. U ne, hua cạ́hn meniyon, te metah ndạ ura che cạ́hn.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vihco yahn vah cue

9-10 Chihno min ne, quenan ca Dihvo vo estạdo yahn Galilea, ne cuahn dihno ye. Adive ne, cuahn che a chihno cuahn nducoyạca ihyan vihco me ne, tuhme cuahn ye demạn ye.
11 Sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, rinuhn ndudo se ti quenan Dihvo vo.
12 Ạma yạhn ihyan ne, rente ye yahn Dihvo vo. Nạhn ye ne, rạhn ye: “Ihyan min ne, ndah ihyan ye.” Ate nạhn ye ne, rạhn ye: “Hua ndah ihyan ye, te rihncheh ye ihyan.”
13 Nducoyạca ihyan ne, cuạhn ndeh rente ye yahn Dihvo vo, yahn che vạh che cadino sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel.
14 Cuahn che a mendạhn vihco me ne, chendạ Dihvo vo chete yạco, canạn ricuahn ye ihyan.
15 Me sạhn ndinạn chahn ne, ạma rahn ino se che ạma ndạhcạ ricuahn ye, ne rạhn se:
—¿Ti chehua ihyan tih che tihcạ ricuahn ye?, te hua nahn ye escuela che rahn ihyan ricuahn.
16 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Che ricuáhn ne, ndiyu che cuande yahn mạ́n, te che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u.
17 Ihyan che nahn dinahn ye che rihquentiyon Dendiohs ne, conahn ye te che ricuáhn ne, che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu che cuande yahn mạ́n.
18 Ihyan che ricuahn ye vededevano yahn mạn ye ne, che nahn ye ne, che ndeva ihyan yavenạn ye. Ate ihyan che ricuahn ye cạva che quendạh yavenạn ihyan che dechuh ye ihyan ne, ricuahn ye numa cuạco.
19 ’Moisés ne, dirun ye ley, chihco ye yahn nchuhn, ate nde ạma ne hua redinahn ne. Tahque ndah ne ne, nahn cạhno ne u.
20 Ndahconan ihyan chenạhn, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Co quenun vaco chihngạ ndih, ne chemin che tihcạ rạhn ne. ¿Duh nahn cạhno ndih?
21 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Yahn ạma vederihno che dín ro che rahtetuhno ihyan ne, ạma rahn ino nducoyạca nchuhn.
22 Moisés ne, dirun ye yahn ley che renan seña nchuhn, nduhcạ che chihquentiyon Dendiohs ihyan ndico yahn ye. Chemin che raconahn ne seña checạhya, andahre ro che rahtetuhno ihyan.
23 Nducote raconahn ne seña checạhya, andahre ro che rahtetuhno ihyan cạva che hua cuahcotạhn ne yahn ley min ne, ¿me dehco che ri tạn ne ducó, yahn che ro che rahtetuhno ihyan dín che ndoyahn ạma sạhn che rechuhrihn se?
24 Ndotenan che ndạhchenan nchuhn ne, cuendedecadino ndah ne, ne tumacadino ne che ndạhcạ redín.
25 Ạma o ihyan che vate ye yạn min che a devano ye che nahn cạhno se Dihvo vo ne, retumerune vih ye:
—¿A ndiyu ihyan tih che rinuhn se ihyan, che nahn cạhno se ihyan ne?
26 Mạn ne, ngạ ye, quenun ye tạn ricuahn ye, ne hua duhva retumacạh ihyan, cạva che co ye preso. A din ndete che, a nduco ihyan ndinạn yuhn vo, ritahno ye che ihyan tih, che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.
27 Ate ndiyu ihyan tih chemin, te uvo ne, a devano vo ti chica ye. Cuahn che ndạ ihyan min ne, nde ạma ihyan hua co devano ye ticuạhn quendạh ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn ye ti chica ye

28 Dihvo vo ne, chihnevan ye che tihcạ rente ihyan chahn. Tuhme ạma dito rạhn ye:
—Nchuhn ne, rạhn ne che a rendihche ne u mạn, a devano ne ti chicá mạn, ate ndere rạhn ne chemin. Ndiyu che cuande yahn mạ́n che cochí, te cochí che cuande

yahn Chidá, ihyan min che quenan cuma
ye vederihquentiyon che ąma chahte,
ihyan min che nde hua rendihche ne
ihyan.
29 U ne, a rendihché ihyan, te a nąn ye
quenán, ne a mąn ye dechuh ye u.
30 Cuahn che chihnevan sąhn ndinąn
chahn che tihcą rąhn ye ne, nahn din se
preso ihyan, ate nde ąma se, hua
chihquino se din se preso ihyan, te ro min
ne, metah ndą ro yahn ye che cąhno se
ihyan.
31 Vąn ihyan chahn ne, ąma yąhn ihyan
chitahno ye ihyan, ne rąhn ye:
—A ihyan cuh che a va cąde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse, te ¿a chi
tąma ye che tahque din ca ye vederihno
che co ihyan cuh?

Sąhn fariseo ne, dechuh se policía cąva che din se preso Dihvo vo Jesucristo

32 Checadino sąhn fariseo che rendonan
ihyan yąn Dihvo vo. Chemin che nte cąde
se nduco chidocuyąn ndinąn, ne dechuh
se policía yahn yąco, ngua se ihyan, co ye
preso.
33 Cuahn che ndą se ne, rąhn Dihvo vo:
—Conan cá te neve ro nduco nchuhn,
tuhme náhn nąn Ihyan che dechuh ye u.
34 Ndą ro min ne, nuhn nchuhn u, ate
hua ntąca ne u, te hua co cąhn ne nąn che
conán.
35 Tuhme rente sąhn chahn vąn mąn se
nduco vih, ne rąhn se:
—¿Ti ra conan ihyan tih che rąhn ye che
hua ntąca vo ihyan? ¿A ndihco ye che
cąhn ye vąn ihyan nación yuhn vo che
chenan ye nación chenąhn? ¿A min conan
ye, cacuahn ye ihyan nación chenąhn
chahn?
36 ¿Deh conahn che tihcą rahn ye che
nuhn vo ihyan, ne hua ntąca vo ihyan, te
hua co cuhn vo nąn che conan ye?

Rąhn Dihvo vo Jesucristo te ihyan che ritahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan

37 Ro vihco chahte me ne, chandi Dihvo
vo nąn nducoyąca ihyan, ne cahndudo ye:
—Adecoduhno ihyan che yąca ye ne, chi
ye náṇ, cąh nune, cuh ye.
38 Nduhcą che a ndirun nąn Ndudo
yahn Dendiohs ne, ihyan che cotahno ye u
ne, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon,
anduhnecą ąma nune che hua retihnan.
39 Che tihcą rąhn Dihvo vo ne, cąh ye,
checadino ihyan, che ihyan che cotahno
ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan. Ro min ne, ametah co
Vaco Ndah yahn Dendiohs, te metah nąhn
Dihvo vo vahchetero.

Ihyan ne, hua ra vih ndudo ye cąva Dihvo vo Jesucristo

40 Cuahn che a chihno cąh cuande Dihvo
vo ihyan ne, nąhn ihyan ne, rąhn ye:
—Cuąco niyon che ihyan tih, ihyan
profeta che a va cąde che chi ye.
41 Nąhn ye ne, rąhn ye:
—Ihyan tih ne, a mąn ihyan min che a
va cąde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse.
Ate nąhn ihyan ne, rąhn ye:
—Hua cuąco chemin, te ihyan min che a
va cąde che chi ye ne, ndiyu estądo yahn
Galilea quendąh ye,
42 te nąn Ndudo yahn Dendiohs ne, a
ndirun che ihyan min ne, nąn ndąta yahn
rey David quendąh ye mąn, cuhndeyąn ye
yąn Belén, yąn vąco David mąn.
43 Tihcą chi che a vih rąhn ąma, a vih
rąhn tąma ihyan chahn, yahn Dihvo vo.
44 Vąn ihyan chahn ne, chenun ąma o se
che nahn din se preso Dihvo vo, ate hua
chihquino se.

Sąhn ndinąn yahn ihyan nación yahn Israel ne, hua chitahno se Dihvo vo Jesucristo

45 Sąhn policía chahn ne, ndaconan se
nąn che chenun sąhn fariseo mąn,
chidocuyąn ndinąn mąn. Tuhme rąhn se
ri se sąhn policía chahn:
—¿Dehco che hua quenda nchuhn ihyan
min?
46 Ndahconan sąhn policía chahn, ne
rąhn se:
—Hua quenda nuhn ihyan, te nde ąma
yune hua nihnevan nuhn che ricuahn
ihyan nduhcą che ricuahn ihyan min.
47 Rąhn sąhn fariseo chahn ri se sąhn:
—Namin nchuhn ne, co a cąh yune ne
che chihnecheh ye nchuhn.
48 Cuedevano ne, te nde ąma nuhn, hua
ritahno nuhn ihyan min.

49 Sa̱hn ya̱n sih ne, hua devano se ley
che dirun Moisés, ne chemin che ndinda
se.
50 Va̱n sa̱hn ndina̱n chahn ne, ndi
cuande a̱ma ihyan fariseo che duche ye
Nicodemo. A ihyan min che chahn ye a̱ma
vino, chendihchero ye Dihvo vo. Ihyan
min ne, ra̱hn ye ri ye combiero yahn ye:
51 —Ley che riquendi vo ne,
rihquentiyon che hua co ca̱hmo vo che a
ndinda a̱ma ihyan numanahn che metah
cadino cua̱co vo deh nunde yahn ye va.
52 Ndaconan se yahn Nicodemo, ne ra̱hn
se:
—¿A namin nduco di chique esta̱do
yahn Galilea? Condihchenen na̱n Ndudo
yahn Dendiohs, ne cadine te nde a̱ma
ihyan profeta hua quenda̱h ye min.
53 Chihno min ne, cona̱hn queri a̱ma se
ndeva̱co se.

8

A̱ma ta̱hn che ndere quechica te

1 Chihno chicuahn Dihvo vo ihyan
chahn ne, cuahn ye Cuete Olivo.
2 Chi dave ta̱ma ro me ne, nda̱ tun ye, ne
chenda̱ ye chete ya̱co. Ndo da̱ma
nducoya̱ca ihyan na̱n ye, ne chihnde ye,
ndevana̱n ricuahn ye ihyan chahn.
3 Tuhme nda̱ sa̱hn devano ley che dirun
Moisés ma̱n, sa̱hn fariseo ma̱n, nda se a̱ma
ta̱hn nda̱hta che va incha̱hn te, che nta̱ca
ihyan ta̱hn, ura che quendite te nduco
chihyo te. Chihno se ta̱hn menda̱hn,
4 ne ra̱hn se ri se Dihvo vo:
—Ihyan Ricuahn, ta̱hn tih ne, nta̱ca
ihyan ta̱hn, ura che quendite te nduco
chihyo te.
5 Na̱n ley che dirun Moisés ne,
rihquentiyon che ca̱hno nuhn ta̱hn che
tihchan sih, nduco tu. ¿Me ndih, deh ra̱hn
ne ne?
6 Tihca̱ ra̱hn sa̱hn chahn, te
retumarande se Dihvo vo, renuhn ino se
ta̱ca̱ co ca̱ca nunde se yahn ye. Ate Dihvo
vo ne, nde hua tumaca̱h ye yahn se, ne
cana̱n dirun ye ndiya̱hn, nduco ndutita̱h
ye.
7 Quendi se retumarune se ihyan. Na̱n
mena̱n ne, ndevandi cua̱co ye, ne ra̱hn ye
ri ye sa̱hn:
—Adecochano nchuhn che metah
nunde yahn ne ne, ca̱h ne tu ta̱hn.
8 Chihno ra̱hn ye ne, ndaconan ndondih
ye, ne quendi ye redirun ye ndiya̱hn.
9 Chi cuihna̱n sa̱hn chahn che tihca̱
ra̱hn ye ri ye sa̱hn, te a devano se te
chendihco se nunde, ne cana̱n
ndiquenda̱h vah ca a̱ma ca a̱ma se,
cona̱hn se, mena̱n vihca sa̱hn che tahque
ndico chahn. Cuahn che a chihno cona̱hn
se ne, a dema̱n ta̱hn nda̱hta me, nti te min.
10 Tuhme ndevandi cua̱co Dihvo vo, ne
tumerune ye ta̱hn:
—¿Tiya sa̱hn chahn che rih nunde se
yehn ne? ¿A nde a̱ma se hua quendi se rih
nunde se yehn ne?
11 Ndaconan te yahn ye, ne ra̱hn te:
—Hua Dihvé, nde a̱ma se.
Tuhme ra̱hn ye ri ye ta̱hn:
—U ne, nchahcó nunde yehn. Ma̱n ne,
conahn. Ametah ndaconan ndere
cochique condihque nunde.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cuahtenan ye vahchetero

12 Ta̱ma yune ne, ricuahn Dihvo vo
ihyan, ne ra̱hn ye:
—U ne, anduhneca̱ a̱ma ya̱hn che ri ro
dave na̱n ihyan iyehnse. Chemin che
ihyan che ritahno ye u ne, conahn ye
ndudo yáhn, ne ndedeváhn ihyan,
cuahtenan ye vahchetero.
13 Tuhme ra̱hn sa̱hn fariseo chahn ri se
ihyan:
—Ndih ne, rendonan ma̱n ne ndih.
Chemin ne, hua cochihve yahn ne.
14 Ndahconan ye, ne ra̱hn ye ri ye sa̱hn:
—Ndudo che renté ne, cua̱co, andahre
ra̱hn nchuhn che rendonan mán u, te u
ne, devanó ti chicá ma̱n, ti ná́hn ma̱n. Ate
nchuhn ne, hua devano ne ti chicá nde
huane ti ná́hn.
15 Nchuhn ne, ra cuande ne ihyan
nduhca̱ costumbre yahn ne,
renda̱hchenan ne ihyan. Ate u ne, hua
renda̱hchenán nde a̱ma ihyan.
16 Me cuahn che retecheca̱dé ne,
retecheca̱dé numa cua̱co, te retecheca̱dé
da̱ma nduco Chidá, ihyan min che dechuh
ye u, ndiyu demán.
17 Na̱n ley che rendihchenan nchuhn ne,
rihquentiyon che, cuahn che va o testigo

che ra vih ndudo yahn ye, rạhn ye che cuạco ne, va che cotahno vo che rạhn ye.
18 U ne, ráhn ndudo cuạco yahn ntiyon yáhn. Me Chidá che dechuh ye u ne,
namin rạhn ye yahn.
19 Tuhme tumerune sạhn chahn ihyan,
ne rạhn se:
—¿Ti va chida ne ne?
Ndahconan ye yahn se, ne rạhn ye:
—Nchuhn ne, hua renahn ne yahn
vederihquentiyon che quenan cumá, nde
hua rendihche ne Chidá. Nducote hua
renahn ne yahn vederihquentiyon che
quenan cumá ne, chemin che hua
rendihche ne Chidá.
20 Tihcạ chicuahn Dihvo vo chete yạco,
nạn che va yave yahn tume vedino. Ate
nde ạma sạhn chahn, hua din se preso
ihyan, yahn che metah ndạ ura che
ndihco cạde Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn tun ye che nạhn ye vahchetero

21 Ndaconan rạhn Dihvo vo tạma yune
nduco ihyan tuhcạ:
—U ne, náhn, ne nchuhn ne, nuhn ne u,
ate hua ntạca ne u. Conda ne, din nunde
yahn ne, te nạn che náhn ne, hua co ndạ
ne.
22 Tuhme rạhn sạhn ndinạn chahn vạn
mạn se nduco vih:
—¿A cạhno mạn ihyan tih ihyan, che
tihcạ rạhn ye che nạn che cạhn ye ne, hua
co ndạ vo ne?
23 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Nchuhn ne, ihyan iyehnse nchuhn.
Ate u ne, vahchetero chicá.
24 Chemin che ráhn rí nchuhn che conda
ne, din nunde yahn ne. Tihcạ, te ndete che
hua cotahno ne che u, ihyan min che a va
cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, conda ne, din nunde yahn ne.
25 Tuhme tumerune sạhn chahn ihyan:
—¿Duh ndih ne?
Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A ráhn rí nchuhn nde a rạhn me.
26 Ạma ndeh nạn dehtenduh va che có
nchuhn mạn, nevíh nunde yahn ne
vạconạn ne mạn. Ihyan che dechuh ye u
ne, riquendạh cuạco che rạhn ye. Me u ne,
a ndudo yahn ye che ricuáhn ihyan
iyehnse.
27 Ate sạhn chahn ne, hua chenahn se
che a yahn Dendiohs Chida che tihcạ rạhn
ye.
28 Chemin che rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuahn che cuaconahn yạh nchuhn u
che rinducó nducoyạca ihyan ne, tuhme
tumacadino ne yahn vederihquentiyon
che quenan cumá. Namin tumacadino ne
che hua ricuáhn che cuande yahn máṇ, te
ricuáhn ndudo che a mạn Chidá te cuande
ye u.
29 Tihcạ, te Chidá ne, dechuh ye u, ne
rinduco ye u. Hua rihcomạn ye u, te
cuahn dạma redináhn nducuahn che
renan ino ye.
30 Cuahn che chihno rạhn Dihvo vo
nducuahn ndudo chemin chan ne, ạma
yạhn ihyan chitahno ye ihyan.
31 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Ndete che quendi nchuhn numa ino
ne cotahno ne ndudo che ricuáhn nchuhn
ne, tuhme che cuạco conduco ne u.
32 Avạne ne, conahn ne ndudo yáhn, ne
ndo ne libre.
33 Ndahconan ihyan chahn ne, rạhn ye
ri ye Dihvo vo:
—Nuhn ne, ndạta yahn Abraham nuhn,
ne nde ạma yune hua ntihcue ihyan nuhn.
¿Me tạcạ che rạhn ne che ndo nuhn libre
ne?
34 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te nducoyạca
ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn
mạn ye, rahtendihco ye nunde ne,
anduhnecạ ndete che hua libre ye, te hua
co cạhcomạn ye nunde yahn ye.
35 Nchuhn ne, nduhcạ sạhn decạhya
yahn ihyan che hua redin cuande ye vạn
dạya ye ne, tihchan nchuhn nạn
Dendiohs. Ate u ne, Dạya ye u.
36 Chemin che, cuahn che ndedeváhn
ihyan ne, ametah deh che ndedecadino ye.
37 A devanó che ndạta yahn Abraham
nchuhn. Ate hua renevahnecun ne ndudo
yáhn, ne chemin che nahn cạhno ne u.
38 U ne, ricuáhn nchuhn ndudo che rete
cuande Chidá u, ne nchuhn ne, redin ne
dehtenduh che nahn chida ne.
39 Ndahconan ihyan chahn yahn Dihvo
vo, ne rạhn ye:
—Nuhn ne, Abraham che chida nuhn.

Ate rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—A ndere redin chida nchuhn Abraham, te hua riquendi ne yune yahn ye.

40 U ne, rạhn cuạcó rí nchuhn ndudo che a mạn Dendiohs rete cuande ye u, ate nchuhn ne, nahn cạhno ne u. Abraham ne, ndiyu chemin che din ye.

41 Nchuhn ne, cuahto redin chida ne, cuahto redin mạn ne.

Rạhn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:

—Nuhn ne, Dendiohs che Chida nuhn.

42 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—A ndere redin Chida nchuhn Dendiohs. Hua cuạco che rạhn ne, ne chemin che hua ri rendihche ne u. Ndiyu che cuande yahn mán che cochí, te a mạn Dendiohs dechuh ye u.

43 Yahn che hua renevahnecun nchuhn ndudo yáhn ne, chemin che hua renahn ne.

44 Nchuhn ne, chundah che chida ne, sạhn min che redinahn ne yahn se. Sạhn min ne, rihquentiyon se sạhn rihno ihyan nde ro che chihnde iyehnse. Cuahn dạma rihncheh se, te chemin che ntiyon yahn se.

45 U ne, ricuáhn ndudo cuạco, ate nducote ndi nino ne vederihncheh ne, chemin che hua ritahno ne che ráhn.

46 Nde ạma nchuhn ne, hua co cạhma ne che va nunde yáhn. Ndudo cuạco che ricuáhn, ne redin yahn che cotahno ne.

47 A ndero ndi ihyan che yahn Dendiohs ihyan, te rihcovan ye Ndudo yahn ye. Ate nchuhn ne, ndiyu yahn Dendiohs nchuhn, ne chemin che hua nahn cạhcovan ne Ndudo yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhndeyạn Abraham

48 Tuhme rạhn sạhn ndinạn chahn ri se Dihvo vo:

—Rạhn cuạco nuhn ri nuhn ndih che ndere ihyan ndih, nduhcạ ihyan nación yahn Samaria mạn, quenun vaco chihngạ ndih mạn.

49 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn chahn:

—U ne, rendevá yavenạn Chidá. Ate nchuhn ne, rendạhchenan ne u, ne chemin che ndere rạhn ne che quenun vaco chihngạ u.

50 U ne, hua rendonan mán u. Ate va Chidá che rendeva ye yavenán, ne ihyan min che retechecạde ye.

51 Cuạco ráhn rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye che ricuáhn ne, cuahtenan ye cuahn dạma.

52 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:

—Mạn ne, a devano cuạco nuhn che quenun vaco chihngạ ndih, yahn che tihcạ rạhn ne. Abraham mạn, nducoyạca ihyan profeta mạn ne, chih ye. Me ndih ne, rạhn ne te ihyan che cạhcovan ye ndudo che ricuahn ne ne, cuahtenan ye cuahn dạma.

53 ¿A tahque rigonun chihve ndih che co chida nuhn Abraham, che rạhco ne? Ihyan min mạn, nducoyạca ihyan profeta mạn ne, chih ye. ¿Duh ndih, che rạhco ne?

54 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Ndete che rendonan mán u ne, nde hua cochihve yáhn. Chidá, ihyan min che rạhn nchuhn che Dendiohs yahn ne ne, a ihyan min che rendeva ye yavenán.

55 U ne, rendihché ihyan, ate nchuhn ne, hua rendihche ne ihyan. Rendihché ihyan, ne redináhn che rihquentiyon ye. Cuạco che ráhn, ndiyu nduhcạ nchuhn che ndere rạhn ne che rendihche ne ihyan.

56 Ihyan ndico yahn nchuhn, Abraham ne, ạma chi yeno ye cuạhn che checadino ye che va che chí iyehnse, ne nde tahque chi yeno ye cuahn che a chinahn.

57 Tuhme rạhn se ri se Dihvo vo:

—Nde mare o raco ndiche nduyo metah co ndih, ¿tạcạ che ndihchero ne Abraham?

58 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Cuạco ráhn rí nchuhn te u ne, a vá nde ro che metah cuhndeyạn Abraham.

59 Tuhme chetạh sạhn chahn tu, che cạh se Dihvo vo. Ate cheh nạn se ihyan, ne ndiquendạh ye chete yạco me. Chuh ye vạn nducoyạca se, cuahn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nạn ạma sạhn che ve nạn se nde ro che chihndeyạn se

1 Ạma ro ne, ndihchero Dihvo vo ạma sạhn che ve nạn se nde ro che chihndeyạn se.

2 Ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye ihyan:
—Ihyan Ricuahn, ¿dehco che ve nạn sạhn tih ne? ¿A cạva nunde yahn indihte yahn se, o cạva nunde yahn mạn se ne?
3 Ndahconan Dihvo vo yahn ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Ndiyu cạva nunde yahn indihte yahn se, nde huane cạva nunde yahn mạn se. Ve nạn se cạva che cuhnde ro vederihquentiyon yahn Dendiohs, tumacadino ihyan.
4 U ne, va che din nun inó dináhn ntiyon yahn Ihyan che dechuh ye u numanahn che quenan cá iyehnse.
5 Numacuahn ro che quenán muhn ne, ricuáhn Ndudo yahn Dendiohs ihyan cạva che netah ndutinạn ye.
6 Chihno rạhn ye chemin ne, din ye tah nchete nduco nunedan ye, ne chacotạhme ye ndutinạn sạhn nạn ve me.
7 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuehn conane nan nạn nune che duche Siloé —che tihcạ duche nune me ne, conahn "Nune Rica."
Cuahn sạhn nạn ve me, ne cuahn che nạno se nạn se nạn nune me ne, chi ro nạn se.
8 Cuahn che ntạ se ne, rạhn ihyan nino ndevạco se mạn, ihyan che rendihche ye sạhn mạn:
—¿A ndiyu sạhn tih che rica se che din ihyan vedevạhino nduco se ne?
9 Nạhn ihyan ne, rạhn ye:
—Sạhn tih chemin.
Nạhn tun ihyan ne, rạhn ye:
—Ndiyu sạhn tih chemin, ate tihcạ ro se.
Rạhn mạn se:
—A u chemin.
10 Tumerune ihyan sạhn:
—¿Me tạcạ chi che chi ro nan ne?
11 Ndahconan se, ne rạhn se:
—Ihyan min che duche ye Jesús, din ye nchete, chacotạhme ye ndutináṇ, ne tahve ye u, cháhn nạnó náṇ nạn nune Siloé. Chihno nạnó náṇ ne, ndetạhno chi ro náṇ.
12 Tumerune ihyan chahn sạhn:
—¿Ti quenan ihyan min ne?
Ndahconan se, ne rạhn se:
—Hua devanó.
13 Tuhme quenda ihyan sạhn min nạn sạhn fariseo.
14 Ro che din Dihvo vo che chi ro nạn sạhn min ne, ro che rahtetuhno ihyan.
15 Chemin che tumerune sạhn fariseo chahn sạhn tạcạ chi che chi ro nạn se. Ndahconan se, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—Chacotạhme Jesús nchete ndutináṇ, ne nạnó náṇ nduhcạ che rạhn ye, ne ndetạhno chi ro náṇ.
16 Tuhme rạhn ạma o sạhn fariseo chahn:
—Sạhn che tihcạ din me ne, ametah yahn Dendiohs che tihcạ redin se, te hua renevahnecun se ro che rahtetuhno ihyan.
Ate tạma te o se ne, rạhn se:
—Ndete che hua yahn Dendiohs sạhn ne, ¿tạcạ redin se vederihno tuhme?
Nduco tihcạ ne, hua cavih ndudo yahn se nduco vih,
17 ne ndaconan tumerune se sạhn min:
—Me di, ¿deh rahn yahn sạhn min che din se che chi ro nan ne?
Ndahconan se, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—U ne ráhn te ihyan min ne, ạma ihyan profeta.
18 Ate sạhn chahn ne, hua nahn cotahno se che ve nạn sạhn min ro menạn. Chemin che tahve se chehua indihte yahn sạhn min,
19 ne tumerune se ihyan:
—¿A nchuhn dạya ne sạhnguh ne? ¿A cuạco che ve nạn se cuahn che chihndeyạn se ne? ¿Me tạcạ chi che chi ro nạn se ne?
20 Ndahconan indihte yahn sạhn min:
—Sạhnguh che dạya nuhn, ne ve nạn se cuahn che chihndeyạn se.
21 Ate hua devano nuhn tạcạ chi che chi ro nạn se, nde hua devano nuhn duh ihyan din ye che chi ro nạn se. Tumerune nchuhn sạhn. A va nduyo yahn se, ne mạn se co nte cuande se nchuhn.
22 Indihte yahn sạhn min ne, tihcạ rạhn ye, te vạhino ye, yahn che a checadino ye te sạhn ndinạn chahn ne, a ntuhno se che ndetendạh se adecoduhno ihyan chete yạco, ndete che cotahno ye che Dihvo vo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse.

23 Chemin che rạhn ihyan chahn ri ye sạhn ndinạn chahn che tumerune se mạn sạhn dạya ye te a va nduyo yahn se.
24 Tuhme ndaconan cah sạhn ndinạn chahn sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn:
—Codin cạva Dendiohs, ne cahme co nuhn cha che cuạco, te nuhn ne, devano nuhn te sạhn min che din se che chi ro nan ne, sạhn nunde se.
25 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—U ne, hua devanó a ihyan nunde ye o hua. Ate devanó che ro menạn me ne, ve nán, ne ihyan min din ye che chi ro nán.
26 Ndaconan tumerune sạhn chahn sạhn:
—¿Tạcạ din se che chi ro nan ne?
27 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—A ráhn rí nchuhn, ne hua ritahno ne. ¿Deh ndah co yahn ne che ndaconán cạhma túnne? ¿A nduco ne nahn cotahno ne ihyan min ne?
28 Rạhva sạhn chahn nduco sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn:
—Di ne, ndichahtine sạhn min. Ate nuhn ne, ndichahtino nuhn Moisés.
29 A devano nuhn te Moisés ne, a mạn Dendiohs cạh ye ntiyon ihyan. Ate sạhn che rahn me ne, nde hua devano nuhn ti chica se.
30 Ndahconan sạhn min, ne rạhn se ri se sạhn chahn:
—Ạma rahn inó yahn nchuhn, che rạhn ne che hua devano ne ti chica ihyan min, te u ne, din ye che chi ro nán.
31 A devano cuạco vo te Dendiohs ne, hua rihcovan ye yahn ihyan nunde, ate rihcovan ye yahn ihyan che renevahnecun ye ihyan mạn, redinahn ye vederihquentiyon yahn ye mạn.
32 Nde ạma yune hua nihnevan vo yahn ạma ihyan che co din ye che co ro nạn ihyan nạn ve.
33 Ihyan min ne, Dendiohs dechuh ye ihyan, ne chemin che redin ye vederihno. Ndete che hua ne, hua dehva co din ye.
34 Rạhn sạhn chahn ri se sạhn min:
—Di ne, ạma sạhn nunde di nde ro che chihneyan. ¿Tạcạ che nahn cacuehn nuhn ne?
Chihno rạhn se chemin ne, ndetendạh se sạhn chete yạco.
35 Checadino Dihvo vo che ndetendạh sạhn ndinạn chahn sạhn min chete yạco, ne cuahn che ntạca ye sạhn ne, tumerune ye sạhn:
—¿A ritehne Dạya Dendiohs ne?
36 Rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, cạhma ne co ne u duh ihyan min cạva che cotahnó ihyan.
37 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—A u chemin, che renté ndoque. Mạn ne, a ndihche u.
38 Tuhme chehntihya se nạn Dihvo vo, ne rạhn se ri se ihyan:
—Dihvé, ritahnó ndih.
39 Namin rạhn Dihvo vo:
—U ne, ndá iyehnse cuh cạva che techecạdé yahn nducoyạca ihyan. Ihyan che hua devano ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cacúahn ihyan, ne ihyan che devano ye che rạhco ye ne, cuhnde ro yahn ye che nde hua devano ye.
40 Ạma o sạhn fariseo che chenun se min ne, chihnevan se che tihcạ rạhn ye, ne rạhn se ri se ihyan:
—¿A namin nuhn, rạhn ne yahn nuhn che hua devano nuhn ne?
41 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Ndete che hua devano nchuhn ne, nde hua chendihco ne nunde. Ate nducote a mạn nchuhn rạhn ne te a devano ne mạn, nducote rahcotạhn ne mạn ne, chemin che chendihco ne nunde.

10

Ejemplo yahn itecuche

1 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te sạhn duco ne, huạ rendạ se cuạhn chendevah yahn chan nạn chenun itecuche, te rendạ se cuạhn chihto chan.
2 Ate ihyan che redin ye cudạdo itecuche ne, rendạ ye cuạhn chendevah yahn chan.
3 Sạhn che redin cudạdo chendevah ne, renạhne se, ne rendạ ye. Rạhn ye che duche queri ạma te, ne rah ye ite. Cuahn che rah ye ite ne, rechi te, ne retendạh ye ite chete chan.
4 Cuahn che a retendạh ye nducoyạca te chete chan ne, riquendạhnạn ye yahn te, ne riquendi te ihyan, te ndi nino te ihyan.

5 Ate hua riquendi te sạhn che hua
rendihche te. Tahque ndah te ne, rano te
yahn se, yahn che hua rendonahn te
ndudo yahn se.
6 Dihvo vo ne, nte ye ejemplo cuh cạva
sạhn chahn, ate hua chenahn se.

Ejemplo yahn ihyan che ndah redin ye cudạdo itecuche

7-9 Quendi Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn chahn:
—Cuạco rá́hn rí nchuhn te, nduhcạ che
richihve chendevah yahn chan cạva che
co chuh itecuche ne, tihcạ u cạva ihyan
yáhn. Ihyan che ritahno ye u ne, ndevahn
ye, ne cuahtenan ye vahchetero. Ihyan
chahn ne, anduhnecạ itecuche che hua
ndere vatechica mạn te, che rendondạ te
chete chan, ri te cudạdo mạn, riquendạh
te rahn te reh te mạn. Nducoyạca sạhn
rihncheh che chahte se ro che metah ndá́,
redin cạ se che Ndudo yahn Dendiohs
rahndudo se ne, anduhnecạ sạhn duco,
tihchan se, ne ihyan yahn Dendiohs ne,
hua rihcovan ye ndudo yahn se.
10 'Sạhn duco ne, rendạ se cạva che
cạhno se ihyan mạn, duco se mạn, cuihno
denda se ihyan mạn. Ate u ne, ndá́ cạva
che ndedeváhn ihyan, ne ạma ndạhcạ
cuahno ye, cuahtenan ye vahchetero.
11 Nduhcạ ạma ihyan che ndah redin ye
cudạdo itecuche yahn ye nde ndihco
mendạhn ye ihyan cạva che ndedevahn
ye ite ne, tihcạ u, te ndah redín cudạdo
ihyan yáhn, nde cạhco mendá́hn u cóh,
cạva che ndedeváhn ihyan.
12 Ate nducoyạca sạhn mozo che redin
se ntiyon min ne, nducote ndiyu yahn se
itecuche ne, hua cudạdo se. Cuahn che
rendạ lobo ne, rihcomạn se itecuche che
nduco se, ne rano se. Tuhme retạh lobo
ite, ne rihno rano ite chenạhn.
13 Rano se, te ndiyu dihve itecuche sạhn,
ne hua redin se cudạdo ite numa ino se.
14-15 'U ne, anduhnecạ ạma ihyan che
ndah redin ye cudạdo itecuche yahn ye.
Chidá ne, rendihche ye u, ne u ne,
rendihché ihyan. U ne, nda cuandé ihyan
yáhn, ne mạn ye ne, richahtino ye u. U ne,
nde cạhco mendá́hn u cóh, cạva che
ndedeváhn ihyan.
16 Namin vate ca ihyan che nedin yáhn
ihyan, ndedeváhn ihyan. Mạn ne,
vatechica vạne ye, ate nevahnecun ye u,
ne ndo dạma ye vạn ihyan yáhn.
17 'Chidá ne, yahino ye u, te cạhco
mendá́hn u cóh, cạva che ndedeváhn
ihyan iyehnse. Cuihno min ne, va che
ntuché.
18 Nde ạma ihyan ne, hua co cạhno ye u,
ndete che hua má́n cạhco mendá́hn u. Va
vederihquentiyon yáhn cạva che cạhco
mendá́hn u cóh. Namin va
vederihquentiyon yáhn che ntuché.
Vederihquentiyon min che te Chidá u.
19 Cuahn che chihno rạhn Dihvo vo
ndudo chemin chan, chihnevan sạhn
ndinạn chahn ne, ndevanạn se, a vih rạhn
ạma a vih rạhn tạma se.
20 Ạma yạhn se ne, rạhn se:
—Nde hua tumacạh nchuhn che rạhn
sạhn tih, te quenun vaco chihngạ sạhn, ne
hua va cuạco dave yahn se.
21 Ate nạhn tun se ne, rạhn se:
—Adecoduhno ihyan che quenun vaco
chihngạ ihyan ne, hua tihcạ runecạde
rente ye. Avạne ne, hua co din ye che co ro
nạn ihyan nạn ve.

Sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne, nahn cạh se tu Dihvo vo Jesucristo

22 Ro min ne, ro iche, ne tạhn min redin
ihyan vihco yahn yạco, min yạn Jerusalén.
23 Dihvo vo ne, quechica ye ndiyạco me
mạn corredor che duche Corredor yahn
Salomón.
24 Ndo dạma sạhn ndinạn chahn nạn ye,
ne rạhn se ri se ihyan:
—Ndete che ndih, ihyan min che a va
cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, cạhma cuạco no ne co ne
nuhn. Hua ndạhcạ che rihco ndeh ne.
25 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—A rá́hn rí nchuhn, ne hua ritahno ne.
Nduco vederihno che redín numacuahn
vederihquentiyon yahn Chidá ne, a ndero
ndi che a u chemin.
26 Ate nchuhn ne, hua ritahno ne, te hua
ndi cuande ne vạn ihyan yáhn, nduhcạ
che a rá́hn rí nchuhn.
27 Ihyan yáhn ne, rihcovan ye ndudo
yáhn, ne rinduco ye u. Me u ne, nda
cuandé ihyan.

28 Rendedeváhn ihyan, ne cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro. Hua duhva co
din che conda ye, te u nda cuandé ihyan.
29 Mạn Chidá tendạhnun ye ihyan
chahn cạva che cotahno ye u. Ihyan min
che tahque chahte vederihquentiyon
yahn ye, ne nducote namin nda cuande ye
ihyan ne, chemin che hua duhva co din
che conda ye.
30 U nduco Chidá ne, ạma no
vederihquentiyon yahn nuhn mạn, ạma
no vederendedecadino yahn nuhn mạn.
31 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo vo ne,
ndaconan chetạh sạhn ndinạn chahn tu
che cạh se ihyan.
32 Tuhme rạhn ye ri ye sạhn:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn
Chidá, ạma ndeh nạn dehtenduh che
ndah nedín nạn nchuhn. Ate nchuhn ne,
de tu nahn cạh ne u.
33 Ndahconan sạhn chahn ne, rạhn se ri
se ihyan:
—Ndiyu yahn dehtenduh che redin ne
che cạh nuhn tu ndih, ate yahn che duche
rino ne Dendiohs che tihcạ rạhn ne. A
ndero ndi che ihyan iyehnse ndih, ne
rạhn ne te ạma no vederihquentiyon
quenan cuma ne nduco Dendiohs.
34 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn:
—Nạn ley che riquendi nchuhn ne,
ndirun che rạhn Dendiohs yahn ihyan
tuhcạ: “Nchuhn ne, menun Dendiohs
nchuhn.”
35-36 A devano nchuhn te cha che ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, hua co
cạhmo vo che hua cuạco. Nducote a mạn
Dendiohs rạhn ye yahn ihyan che rihnde
tạh ye Ndudo yahn ye te menun Dendiohs
ihyan ne, chemin che nde tah hua ndạhcạ
che tihcạ rạhn ne che duche rinó
Dendiohs, che ráhn che u che Dạya ye
mạn, che tendạhnun ye u, dechuh ye u
muhn iyehnse mạn.
37 Cuentah nchuhn ndutinạn ne,
condihchero ne. Ndete che numacuahn
vederihquentiyon yahn Chidá, redín
vederihno, tuhme cotahno ne u.
38 Nducote redín vederihno numacuahn
vederihquentiyon yahn ye ne, cotahno ne
u, andahre hua nahn cotahno ne yahn
ndudo che ricuáhn. Tuhme tumacadino
ne che rinduco Dendiohs Chida u.
39 Chihco dạma ino sạhn chahn tạma
yune che nahn din se preso ihyan, ate
ndiquendạh ye vạn se, ne din vi ye.
40 Tuhme cuahn ye cuạhn chihto ico
Jordán, ne min quenan ye, lạdo cuạhn nạn
che riquendạh yạhn, cuạhn nạn che
quenan Juạn Bautista chehdenune ye
ihyan ro menạn.
41 Ạma yạhn ihyan rahn ye,
rendihchero ye Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Juạn Bautista ne, andahre hua din ye
nde ạma vederihno, ate nducuahn che
rạhn ye yahn ihyan cuh ne, cuạco.
42 Ihyan che chahn ye min ne, ạma yạhn
ye chitahno ye ihyan.

11

Chih Lázaro

1-3 Yạn Betania ne, chihnde ạma ihyan
che duche ye Lázaro. Ihyan min ne, chahte
o cahve ye; ạma ye ne, duche ye María, ne
tạma ye ne, duche ye Marta. A ihyan che
duche María me che chacotạhme ye
nunedạn cạh Dihvo vo, ne ndi cuma ye
nduco yudo tin ye. Ạma yune ne, chetạh
cah Lázaro, ne ạma tahn ndi ye. Tuhme
tahve nduh che o cahve ye ndudo yahn
Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Dihve nuhn, amigo yahn ne Lázaro ne,
chetạh cah ihyan, ne ạma tahn ndi ye.
4 Cuahn che chihnevan Dihvo vo ne,
rạhn ye:
—Cah min ne, andahre din che coh ye,
ate chemin ne, cạva che cuhnde ro
vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs,
ne ndeva ihyan yavenạn ye mạn, ndeva
ye yavenạn u che Dạya ye mạn.
5 Andahre ạma yahino Dihvo vo ihyan
chahn, Lázaro mạn, María mạn, Marta
mạn ne,
6 cuahn che ndạ ndudo yahn ye che cah
Lázaro ne, chendah ca ye te o ro min nạn
che quenan ye.
7 Chihno min ne, rạhn ye ri ye ihyan
apóstol yahn ye:
—Ndaconan cuhn vo nduco nchuhn
estạdo yahn Judea.
8 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, cade chuh neve ro che nahn cạhno sạhn ndinạn chahn ndih nduco tu, ne mạn ne, ¿a rihco ne che cạhn tun ne min ne?
9 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ndichio ura che ạma ro, ne cuahn che ro vatechica vo ne, hua renda cạh vo, te ro nạn vo yahn che quendihco dave yahn yạhn.
10 Ate ndete che vino vatechico vo ne, conda cạh vo yahn che man ro.
11 Chihno min ne, rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Amigo yuhn vo Lázaro ne, quiyạdo ye, ate cạ́hn ndedetuhché ihyan.
12 Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, ndete che chetạh yạhnde ihyan ne, ametah nduh dito ri yahn ye.
13 Dihvo vo ne, hua rạhn cuạco ye che a chih Lázaro, ne chemin che rạhco ihyan apóstol chahn che quiyạdo ye.
14 Tuhme rạhn cuạco ye ri ye ihyan chahn:
—Lázaro ne, a chih ye.
15 Tahque ndạhcạ che hua quenán min ro che chih ye, te nduco tihcạ ne, tahque ndah ro yahn nchuhn, cạva che cotahno ne. Mạn ne, cuhn vo quendihchero vo ihyan.
16 Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan che duche ye "Cuạhche" ne, rạhn ye ri ye ihyan apóstol chenạhn chahn:
—Cuhn vo nduco nchuhn, conduco vo Dihvo vo, andahre va che coh vo dạma nduco ye.

A Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ye ihyan iyehnse mạn, rendedetuhche ye tenạhn mạn

17 Cuahn che ndạ Dihvo vo yạn Betania ne, a cun ro che quenun Lázaro chete yạyan.
18 Betania ne, nino nduco yạn Jerusalén, ri tenduh o kilómetro quenan mạhn,
19 ne ạma yạhn sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, chahn se chendihchero se Marta mạn, María mạn, cạva che necạh se vedechahtino ihyan, yahn che chih cahve ye.
20 Cuahn che checadino Marta che a ndạ nino Dihvo vo ne, cuahn ye quendi yune ye ihyan. Numanahn min ne, quenun María vah.
21 Ura che a tạhn nun Marta Dihvo vo ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Dihvé, ndete che muhn quenan ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih ye.
22 Ate dehve din yahn, te ndih ne, adecodehno che cạca ne Dendiohs ne, cuahnecun ye.
23 Rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—Quehve ne, ndaconan conan se.
24 Rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Cuạco che ndaconan conan ye, cuahn che ntuche tenạhn, ro che cuihno iyehnse.
25 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—Che ntuche tenạhn mạn, che cuahtenan ye vahchetero mạn ne, a u che rihquentiyón. Ihyan che ritahno ye u ne, andahre coh ye ne, ntuche ye.
26 Nducoyạca ihyan che ritahno ye u ne, hua conda ye, te cuahtenan ye vahchetero cuahn dạma. ¿A ritehne chemin ne?
27 Rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Tạcạ hua, Dihvé. Ritahnó. Namin ritahnó che a ndih che Dạya Dendiohs mạn, a ndih che a va cạde che chi ne ndedevahn ne ihyan iyehnse mạn.
28 Chihno rạhn Marta ne, cuahn ye ngua ye coh ye María, ne rạhn ye deco deco ri ye ihyan:
—Ndạ Ihyan Ricuahn, ne rah ye di.
29 Ndetạhno necuan María, ne cuahn ye nạn che quenun Dihvo vo.
30 Dihvo vo ne, ametah condạ ye viyạn, te quenan rino ye yune nạn che ntạca Marta ihyan.
31 Sạhn ndinạn chahn che chenan se vạco María renecạh se vedechahtino ihyan ne, ndihchero se che aderano ye necuan ye cuahn ye, ne cuahn se nduco ye. Rạhco se te cuahn ye nạn yạyan, cuaco ye cạva cahve ye.
32 Cuahn che ndạ María nạn Dihvo vo ne, chehntihya ye, ne rạhn ye:
—Ndete che muhn quenan ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih ye.
33 María ne, ạma raco ye. Namin sạhn chahn ne, raco se. Ndihchero Dihvo vo, ne ạma chi ndạche ye.
34 Tumerune ye ihyan chahn:

—¿Ti chihche nchuhn tenạhn me ne?
Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Dihve nuhn, cuhn vo nduco ne, ndihchero ne.
35 Namin chaco Dihvo vo.
36 Tuhme rạhn ạma o sạhn chahn:
—Condihche nchuhn. A ndero ndi che ạma yahino ye tenạhn me.
37 Tạma te o se ne, rạhn se:
—Ihyan tih ne, din ye che chi ro nạn sạhn nạn ve me. ¿Tạcạ che hua din ye che ndoyahn Lázaro, ne hua chih ye?

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye Lázaro

38 Dihvo vo ne, ạma chi ndạche ye, ne cuahn ndạ ye nạn yạyan me. Yạyan me ne, ndindah nạn ạma yạva, ne ạma tu chahno ndi chendevah yahn.
39 Rạhn Dihvo vo:
—Cuehnevi nchuhn tu chende yạyan. Conạhne ne.
Tuhme rạhn Marta ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, co a ran tenạhn, te a chihno cun ro che chih ye.
40 Ate rạhn Dihvo vo ri ye Marta:
—A ráhn rí di te ndete che ritehne ne, tumacadine vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.
41 Tuhme chehnevi ihyan chahn tu me. Chenihyon nạn Dihvo vo nạn ro, ne covạh ye tuhcạ:
—Chidá, renté nundihve cuahn ndih yahn che rihcovan ne che revạ́h.
42 A devanó te cuahn dạma che revạ́h ne, rihcovan ne, ate tihcạ ráhn cạva che ndah yahn ihyan che chenun ye muhn, cạva che cotahno ye che a ndih dechuh ne u.
43 Chihno covạh ye ne, rạhn ye ạma dito:
—Lázaro, ¡cuendiquendah tạn!
44 Ndetạhno ntuche ihyan min, ndiquendạh ye chete yạyan. Deva ndacotuma ye tino, nde tạh nde cạh ye mạn, nạn ye mạn. Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:
—Cuentạhte nchuhn tino che ndacotuma ye.

Rente cạde sạhn ndinạn chahn che din se preso Dihvo vo Jesucristo

45 Sạhn ndinạn chahn che chahn se chinduco se María cuahn che chih cahve ye ne, ndihchero se vederihno che din Dihvo vo, ne ạma yạhn se chitahno se ihyan.
46 Ate nạhn se ne, chahn se chengo se sạhn fariseo yahn vederihno che din ye, ndedetuhche ye Lázaro.
47 Tuhme ndo dạma sạhn fariseo chahn mạn, chidocuyạn ndinạn mạn, nduco nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, nte cạde se, ne rạhn se:
—¿Tạcạ din vo?, te ihyan min ne, ạma redin ye vederihno.
48 Ndete che cạhcomạn vo che quendi ye ne, nducoyạca ihyan cotahno ye ihyan, ne denạn chi sạhn ndinạn yahn Roma, cuihno ndahtera se yạco yuhn vo mạn, cuihno cạhno se ihyan nación yuhn vo mạn.
49 Ate Caifás, ihyan min che chidocuyạn che tahque ndinạn nduyo min ne, rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Nchuhn ne, nde hua devano ne.
50 Nde tah hua retumacadino ne, te tahque ndạhcạ yuhn vo, che coh ạma no ihyan cạva ihyan nación yuhn vo yudomin ca che coh nducoyạca ye.
51 Caifás ne, ndiyu che ndedecadino mạn ye che tihcạ rạhn ye. Nducote ihyan min ndinạn ye nduyo min ne, cạh Dendiohs, checadino ye, ne chemin che rạhn ye che va che coh Dihvo vo Jesucristo, cạva che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel mạn,
52 nducoyạca ihyan yahn Dendiohs che chenan ye muhn min numachahte iyehnse mạn.
53 Tihcạ chi, che nde ro min, chihco cạde sạhn ndinạn chahn che cạhno se Dihvo vo.
54 Chemin che ametah quechica ro Dihvo vo vạn ihyan. Tahque ndah ye ne, chica ye estạdo yahn Judea, ne cuahn ye ạma cuạn, nino yạhn nạn che metah duhva, chihto ạma yạn che duche Efraín. Min quenan ye nduco ihyan apóstol yahn ye.
55 A cochi nino vihco ro yudo yahn ihyan nación yahn Israel, ne ạma yạhn ihyan rica ye yạn vạco ye, rahn ye yạn Jerusalén ạma o ro numanahn che metah cuanạn vihco me, cạva che ndo dave ye nduhcạ costumbre yahn ye.

56 Rinuhn ihyan chahn Dihvo vo, ne ąma retumarune vih ye ura che chenun
ye chete yąco:
—Nchuhn, a hua devano ne, ¿a chi ye
vihco ne?
57 Sąhn fariseo mąn, chidocuyąn
ndinąn mąn ne, a ndihquentiyon se che
adecoduhno ihyan che devano ye ti
quenan Dihvo vo ne, cąhma ye co ye sąhn,
cąva che din se preso ihyan.

12

Ąma ihyan ndąhta ne, chacotąhme ye nunedąn cąh Dihvo vo Jesucristo

1 Te ąn ro ca renda che ndą ro yudo me,
ne cuahn Dihvo vo yąn Betania,
quendihchero ye Lázaro, ihyan min che
ndedetuhche ye ihyan vąn tenąhn.
2 Vąco Lázaro din ihyan chahn ąma
vihco cąva Dihvo vo, ne cąh ye, cheh vino
ye. Marta ne, chihntąve ye che cheh ihyan
chahn, ne Lázaro mąn, Dihvo vo mąn, vate
ye nduco ihyan chenąhn nąn mesa.
3 Ura min ndą María, nda ye tenduh
mąhn litro nunedąn ndah, che duche
nardo. Chemin ne, ąma yahn chihve.
Chacotąhme ye cąh Dihvo vo, ne nedin
cuma ye nduco yudo tin ye. Numacuahn
chetevah me quendihco chan dąn.
4 Tuhme ąma sąhn che ndi cuande se
vąn ihyan apóstol chahn, che duche se
Judas Iscariote, dąya Simón, sąhn min che
va che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, rąhn
se:
5 —Nunedąn tih ne, rigonun chihve
tenduh ino ciento tume diyąhngua, ¿tącą
che hua ndihcue tąhn tih, ndąca che
conan te ihyan chevąh?
6 Judas ne, ndiyu che yahino se ihyan
chevąh che tihcą rąhn se, te yahn che
duco se. Nducote sąhn min ndi se tesorero
vąn ihyan apóstol chahn ne, rendąca yune
che reduco se.
7 Tuhme rąhn Dihvo vo ri ye sąhn:
—Hua cąhca tan che tihcą redin te.
Chehdendą te nunedąn me u, cąva che
cuhndeyán che conún chete yąyan.
8 Ihyan chevąh ne, cuahn dąma chenun
ye vąn nchuhn, ne co conan ne ihyan
cuahn che nahn ne. Ate u ne, hua cuahn
dąma conán nduco ne.

Rentuhno sąhn ndinąn chahn cąva che cąhno se Lázaro

9 Ąma yąhn ihyan nación yahn Israel,
checadino ye che yąn Betania quenan
Dihvo vo, ne cuahn ye quendihchero ye
ihyan. Namin nahn ndihchero ye Lázaro,
ihyan min che ndedetuhche Dihvo vo
ihyan vąn tenąhn.
10 Tuhme ntuhno chidocuyąn ndinąn
chahn che namin nduco Lázaro cąhno se
ihyan,
11 te a cąva Lázaro che ąma yąhn ihyan
nación yahn Israel rihcomąn ye sąhn,
ritahno ye Dihvo vo.

Chendą Dihvo vo Jesucristo yąn Jerusalén

12 Ąma yąhn ihyan ndą ye vihco ro
yudo, yąn Jerusalén. Chi dave tąma ro me
ne, checadino ye che va che ndą Dihvo vo.
13 Tuhme chihca ye iyon, quenda ye, ne
cuahn ye quendi yune ye Dihvo vo. Cuahn
che tąhn nun ye ihyan ne, chendą ye
viyąn rah yeno ye:
—¡Ndeva vo yavenąn Dihvo vo
Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenąn ihyan cuh
che dechuh ye! ¡Ndeva vo yavenąn ihyan
cuh che Rey yahn nación yuhn vo Israel!
14 Dihvo vo ne, ndąca ye ąma burro lihn,
quendudo ye ite, te a ndirun nąn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcą:
15 Nchuhn ihyan yąn Jerusalén, hua dehva
rąhco ne.
Condihche ne. Cochi Rey yahn ne,
quendudo ye ąma burro lihn.
16 Ro menąn ne, hua chenahn ihyan
apóstol yahn dehtenduh che tuhchan, ate
adive cuahn che a conąhn Dihvo vo
vahchetero ne, tuhme chenahn ye che
nducuahn che chahno chi Dihvo vo ne, a
ndirun yahn nąn Ndudo yahn Dendiohs.
17 Ihyan che ndihchero ye vederihno
che din Dihvo vo, ndedetuhche ye Lázaro
vąn tenąhn ne, rente ye yahn.
18 Chahn ino ihyan yahn vederihno me,
ne chemin che ąma yąhn ye chahn ye
chendi yune ye Dihvo vo.
19 Tuhme rente sąhn fariseo chahn vąn
mąn se nduco vih:
—Condihche nchuhn. A chihnonan
yahn ntiyon yuhn vo, te nducoyąca ihyan
ne, a chinduco ye ihyan cąh.

Ạma o sạhn nación yahn Grecia ne, nahn ndihchero se Dihvo vo Jesucristo

20 Vạn ihyan che chahn ye vihco min
yạn Jerusalén, ndeva ye yavenạn
Dendiohs ne, nduco neve sạhn nación
yahn Grecia.
21 Sạhn chahn ne, chahn ndạ se nạn ạma
ihyan yạn Betsaida, estạdo yahn Galilea,
duche ye Felipe, ne rạhn se ri se ihyan:
—Codin ne favor, ne quenda ne nuhn
nạn Jesús, te nahn ndihchero nuhn ihyan.
22 Felipe ne, chahn ye rạhn ye nduco
Andrés, ne cuahn nduh che o ye, yạhve ye
Dihvo vo.
23 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—U che rinducó nducoyạca ihyan ne,
adecodehno ura náhn vahchetero.
24 Cuạco ráhn rí nchuhn te cạva che co
yahn ạma ndute trigo, ndo ndeh ne, va
che cuehche ndiyạhn. Ndete che hua
cuehche ne, hua co ndeh.
25 Ihyan che nahn ndedevahn mạn ye
ihyan ne, denda ye ihyan. Ate ihyan che
rihco mendạhn ye ihyan muhn iyehnse
ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn
ro.
26 Duh ihyan che nahn din ye ntiyon
yáhn ne, va che cạhco dạma ino ye
conduco ye u. Ihyan che redin ye ntiyon
yáhn ne, cuahtenan ye vahchetero nducó,
ne din Chidá che quendạh yavenạn ye.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te va che cạhno se ihyan

27 'Mạn ne, ạma rán. Ate ndotenan che
cạhmá có Chidá che ndedevahn ye u,
cahnevi ye che va che chuhríhn ne, tahque
ndah cạhco dạma inó, te a cạva che
chuhríhn che cochí.
28 Chidá, cạhmá có ihyan: "Vá vedeyeno
che dináhn nducuahn che chihquentiyon
ne, cạva che quendạh yavenạn ne."
Tuhme chenun ạma ndudo che chica
vahchetero, che rạhn:
—A dín che quendạh yavenán. Mạn ne,
dín che quendạh yavenán tạma yune.
29 Chihnevan ihyan che chenun ye min,
ne nạhn ye ne, rạhn ye che chine dạve.
Nạhn tun ye ne, rạhn ye te co ạma ángel
yạhve ye Dihvo vo.
30 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Ndudo che chihnevan nchuhn ne, a
cạva mạn ne, ndiyu cạva u.
31 A ndạ ura che cuhnde cạde yahn
ihyan iyehnse, ne chundah, sạhn min che
rihquentiyon se iyehnse ne, ndạhco ndiya
Dendiohs sạhn.
32 Cuedevano nchuhn te cuahn che
conan yáh, dín che cotahno ihyan
numachahte iyehnse u.
33 Che tihcạ rạhn ye ne, rạhn ye nduhcạ
che va che coh ye.
34 Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—A devano nuhn te nạn Ndudo yahn
Dendiohs ne, a ndirun che ihyan che a va
cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyehnse ne, hua ndạ ro che cuihno
vederihquentiyon yahn ye. ¿Tạcạ che
rạhn ne che ndih che rinduco ne
nducoyạca ihyan, conan yạh ne? ¿Duh
ndih tuhme ne?
35 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Conan cá te neve ro nduco nchuhn,
cacuáhn nchuhn. Cuihcovan ne ndudo
yáhn, cạva che runecạde cuahtechica ne,
ne co ndevahn ne, te ihyan che hua
runecạde vatechica ye ne, nde hua
devano ye ti ndạ ti tuno ye.
36 Cuitahno nchuhn u, numanahn che
quenán nduco ne, cạva che co ne ihyan
runecạde.
Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne,
chihcomạn ye ihyan chahn, ne cuahn ye.

Deh cuande che hua ritahno ihyan nación yahn Israel Dihvo vo Jesucristo

37 Andahre ạma din Dihvo vo vederihno
vạn ihyan chahn ne, hua chitahno ye
ihyan.
38 Hua chitahno ye, te va che conahn
nduco ye, nduhcạ che dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ:
Dihvé, neve cuahn ra ihyan che ritahno ye
ndudo che rahndudo nuhn.
Neve cuahn ra ihyan che tumacadino ye
vederihquentiyon yahn ne.
39 Tihcạ chi che hua chi chitahno ihyan
chahn. Namin dirun ihyan profeta Isaías
tuhcạ:

40 Dendiohs ne, deche ye ndutinạn ihyan
chahn mạn, din cheche ye chedave
yahn ye mạn,
cạva che hua nchanạn ye mạn, hua
conahn ye mạn,
ne hua cotahno ye Dihvo vo, ndevahn ye.
41 Tihcạ dirun ihyan profeta Isaías yahn
vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo,
te chinahn ạma vederihno nduco ye,
ndihchero ye vederihquentiyon min.
42 Andahre tihcạ ne, ạma yạhn ihyan
nación yahn Israel chitahno ye Dihvo vo.
Nde sạhn ndinạn chahn, chitahno neve se.
Ate hua chihco ro se che ritahno se ihyan,
yahn che vạh se che cahnevi sạhn fariseo
chahn vederihquentiyon yahn se chete
yạco.
43 Hua chihco ro se che ritahno se Dihvo
vo, te tahque renan ino se che quendạh
yavenạn se nạn ihyan iyehnse che co nạn
Dendiohs.

Ihyan che hua rihcovan ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, va che conda ye

44 Ạma yune cuahn che rahndudo Dihvo
vo ne, ạma dito rạhn ye:
—Ihyan che ritahno ye u ne, namin
ritahno ye Dendiohs Chida, ihyan min che
dechuh ye u.
45 Ihyan che rendihche ye u ne,
retumacadino ye tạcạ ihyan min.
46 U ne, ndạ́ muhn iyehnse, ricuáhn
Ndudo yahn Dendiohs, cạva che ihyan che
cotahno ye u ne, ndevahn ye, ne runecạde
cuahtenan ye.
47 Ate ihyan che rihnevan ye ndudo
yáhn, ne hua redinahn ye ne, ndiyu che
nahn mán che dín castigo ihyan, te ndạ́
cạva che ndedeváhn ihyan iyehnse, ndiyu
demạn che dín castigo ihyan.
48 Ihyan che racondạh vedạme ye u, ne
hua rihcovan ye ndudo yáhn ne, va che co
ye castigo ro che cuihno iyehnse, tunoca
che hua dinahn ye ndudo che ricuáhn.
49 Tihcạ, te Dendiohs Chida, ihyan min
che dechuh ye u ne, a ndudo che
rihquentiyon ye che renté mạn, che
rahndudó mạn, ndiyu dehtenduh che ri
yeno mán.
50 A devanó te che rihquentiyon Chidá
ne, che cuahtenan ihyan vahchetero
cuahn dạma. Chemin che rahndudó
nduhcạ che rihquentiyon ye u.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, nạno ye cạh ihyan apóstol yahn ye

1 Cuahn che a tạma ro ra renda che
cuanạn vihco ro yudo me ne, nducote a
devano Dihvo vo che a ndạ ro che ndạca
ye iyehnse, ne nạhn ye nạn Dendiohs
Chida ne, chihco ro ye nduhcạ che ạma
yahino ye ihyan yahn ye.
2-4 Chundah ne, a nde menạn cạhn nun
se chete chedave yahn Judas Iscariote,
dạya Simón, nduhcạ che ndihcue ndeh se
Dihvo vo. Nducote Dihvo vo ne, a devano
ye che a mạn Dendiohs Chida ndạhco ye
nducuahn vederihquentiyon tạh ye mạn,
nạn ihyan min chica ye mạn, min nạhn ye
mạn ne, ura che chihno cheh vino ye
nduco ihyan apóstol yahn ye ne, necuan
ye nạn mesa. Chehnevi ye tino tu che
quenun ye, ne chetạh ye ạma toalla,
chacondihco ye yutorạn ye.
5 Namin chetạh ye cu che renạno nun ye
tạh ye, ne chih ye nune. Tuhme canạn
renạno ye cạh ihyan apóstol yahn ye, ne
renedin cuma ye nduco toalla me.
6 Cuahn che ndạ ye nạn va Simón Pedro
cạva che nạno ye cạh ye ne, rạhn ihyan
min ri ye ihyan:
—Dihvé, ¿tạcạ che ndih nạno ne cạ́h ne?
7 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Mạn ne, hua renehn deh conahn che
tihcạ redín, ate adive ne, conehn.
8 Ate rạhn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:
—U ne, hua ndạ ro che nạno ne cạ́h.
Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndete che hua nạnó cah ne, ametah
din cuandé di vạn ihyan yáhn.
9 Rạhn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, ndete che tihcạ ne, conạno ne
ndiyu demạn cạ́h, te namin conạno ne tạ́h
mạn, tín mạn.
10 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ihyan che a dave ye ne, a de cạh ye
rendotenan che ntu. Nchuhn ne, a dave
ne, andahre hua nducoyạca ne.
11 Rạhn ye te hua dave nducoyạca ihyan
chahn, yahn che a devano ye te ạma cha

sạhn che chi cuande se vạn ihyan chahn ndihcue ndeh se ihyan.
12 Chihno nạno Dihvo vo cạh ihyan chahn ne, ndonun ye tino tu yahn ye, ne ndaconan chihnde ye nạn mesa. Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—¿A chenahn nchuhn deh conahn che nạnó cạh ne? Cạhmá có nchuhn deh conahn che tihcạ nạnó cạh ne.
13 Nchuhn ne, renevahnecun ne u, rạhn ne te a u che Dihve ne mạn, Ihyan Ricuahn yahn ne mạn, ne cuạco che rạhn ne.
14 Cua cuande nchuhn. Andahre u che Dihve ne mạn, Ihyan Ricuahn yahn ne mạn, ate nạnó cạh ne. Tihcạ quenan cuma che din yahino ạma tạma ne vih, nạno ne cạh vih.
15 Chihcó ejemplo cuh cạva che quendi ne.
16 Cuạco ráhn rí nchuhn te nde ạma mozo hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co patrón yahn se. Namin nde ạma sạhn che rahn ntiyon hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co ihyan che redechuh ye sạhn.
17 Ndete che chenahn nchuhn yahn ejemplo che chihcó yahn ne, ne dinahn ne ne, ạma ndah ro yahn ne.
18 'Che tuhcạ ráhn ne, hua cạva nducoyạca nchuhn. U ne, ndiyu che hua tumacadinó duh nduh nchuhn che tendạhnún nchuhn, ate va che conahn Ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhcạ: "Sạhn che dạma reh dạma rih se nducó ne, sạhn min che din tạn se nducó."
19 Ráhn rí nchuhn ndudo cuh mạn che ametah conahn, cạva che cuahn che a conahn ne, cotahno ne te a u che a va cạde che chí ndedeváhn ihyan iyehnse.
20 Cuạco ráhn rí nchuhn te adecoduhno ihyan che nevahnecun ye ihyan che dechúh ihyan ne, a u renevahnecun ye. Me ihyan che renevahnecun ye u ne, renevahnecun ye Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u.

Dihvo vo Jesucristo ne, rạhn cuạco ye te Judas va che ndihcue ndeh se ihyan

21 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne, ạma chi rạn ye, ne rạhn cuạco ye:
—Cuạco ráhn rí nchuhn te ạma cha nchuhn ndihcue ndeh ne u.
22 Ihyan apóstol chahn ne, a ndere rendihchenun ye nạn vih, rendedecadino ye duh yahn che rạhn Dihvo vo.
23 Ạma ihyan apóstol che ạma yahino Dihvo vo ihyan ne, dạma va ye nduco vih.
24 Din tạh Simón Pedro yahn ye, cạva che tumerune ye Dihvo vo duh yahn che rạhn ye.
25 Tuhme cuahn ndạ ca ye nạn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:
—Dihvé, ¿duh yahn che rạhn ne ne?
26 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Decạhndá ạma ndi pạn, ne sạhn che cáh, cheh se ne, a sạhn min.
Tuhme decạhnda Dihvo vo ạma ndi pạn, ne cạh ye, cheh Judas Iscariote, dạya Simón.
27 Ndetạhno che chetạh Judas pạn me ne, quenun chundah chete chedave yahn se. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:
—Cha che ndihque che din ne, codin no ndetạhno.
28 Nde ạma ihyan che vate ye nạn mesa ne, hua chenahn ye deh cuande che tihcạ rạhn Dihvo vo ri ye Judas.
29 Nducote sạhn min ndi se tesorero yahn ihyan chahn ne, chemin che nạhn ye ne, ndedecadino ye, te co rạhn Dihvo vo nduco se che cua se dehtenduh che nahn yahn vihco, o che cạh se tume ihyan chevạh.
30 Ura min ne, a man, ne cuahn che chihno cheh Judas pạn me ne, quendạh vah se cuahn se.

Ạma vederihquentiyon ra

31 Cuahn che a chuh Judas cuahn se ne, rạhn Dihvo vo:
—Mạn ne, u che rinducó nducoyạca ihyan ne, nạn dehtenduh che cuahno có ne, cuhnde ro vederihquentiyon chahte yáhn. Namin cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.
32 Nducote u che rinducó nducoyạca ihyan, cạhco ró vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs ne, namin Dendiohs ne, cạhco ro ye vederihquentiyon chahte yáhn, ne a nun cuahn cạhco ro ye.
33 Dạyá che yahinó nchuhn, a te neve ro ra che quenán nduco ne. Nchuhn ne, nuhn ne u, ate anduhnecạ che ráhn nduco

sạhn ndinạn chahn ne, tihcạ rạ́hn nduco ne mạn, te nạn che nạ́hn ne, hua co cạhn ne quenuhn ne u.
34 Cạhcó ạma vederihquentiyon ra cạva nchuhn. Chemin ne, che din yahino ạma tạma ne vih, nduhcạ che yahino mạ́n nchuhn.
35 Ndete che din yahino ạma tạma ne vih ne, tumacadino nducoyạca ihyan che ritahno ne u.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo te cạhma Pedro te hua rendihche ye ihyan

36 Simón Pedro ne, tumerune ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿ti che nạhn ne ne?
Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Nạn che nạ́hn ne, hua co condoque u mạn, ate adive ne, condoque u.
37 Tuhme rạhn Pedro ri ye ihyan:
—Dihvé, ¿dehco che hua co conducó ndih mạn?, te nde vá vedeyeno che cạhco mendạ́hn u, andahre cạhno ihyan u cạva ne.
38 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Ndere rahn che ve vedeyeno che cạhco mendahn di, cạva u. Cuạco rạ́hn rí di te numanahn che metah cuah tuh ne, cahme ino yune te hua rendihche u.

14

Atenạn che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo che co cuahtenan ye nạn Dendiohs Chida

1 'Hua ndeh ndedecadino nchuhn. Codin chahtino ne Dendiohs. Namin codin chahtino ne u.
2 Vạco Chidá ne, ạma va nạn che cuahtenan ihyan. Ndete che hua tihcạ ne, a rạhn cá rí nchuhn. Cạ́hn cạhcoyạ́n nạn che cuahtenan ne.
3 Cuahn che a cháhn chihcoyạ́n nạn che cuahtenan nchuhn ne, chi túṉ ndichecuá nchuhn cạva che cuahtenan ne dạma nducó nạn che conán.
4 Nchuhn ne, a devano ne ti nạ́hn. Namin a devano ne tạcạ tuno ne min.
5 Rạhn Tomás ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, nducote hua devano nuhn ti che nạhn ne ne, nde hua codevano nuhn tạcạ che co tuno nuhn min.
6 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—A u che retihyon yuné ihyan, a u che ricuáhn ndudo cuạco, a u che rendedeváhn ihyan. Atenạn cạva u che co cuahtenan ihyan nạn Dendiohs Chida.
7 Ndete che a tumacadino nchuhn yahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, namin tumacadino ne duh che Chidá. Mạn ne, a tumacadino ne duh che Chidá, anduhnecạ ndete che a ndihchero ne ihyan.
8 Tuhme rạhn Felipe ri ye Dihvo vo:
—Dihvé, codin ne che co ndihchero nuhn Dendiohs Chida, ne nduco chemin ne, a cochahtino nuhn.
9 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye:
—Felipe, ametah ro che rinducó nchuhn, me ¿tạcạ che hua retumacadine yahn vederihquentiyon yáhn? Ihyan che rendihchero ye u ne, anduhnecạ ndete che rendihchero Dendiohs Chida. Ametah deh cuande che caque u che dín che ndihchero nchuhn ihyan.
10 Che tihcạ rahn ne, rihque ro che hua devene che u ne, rinducó Chidá, ne rinduco mạn ye u. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, ndiyu che cuande yahn mạ́n, te che cuande yahn Chidá. A ihyan min che rinduco ye u, redin ye che rinahn ntiyon yahn ye.
11 Cuitahno nchuhn che u ne, rinducó Chidá, ne mạn ye rinduco ye u. Me ndete che hua co cotahno ne chemin che dendudo renté nduco ne ne, cuitahno ne yahn vederihno che redín.
12 Cuạco rạ́hn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, namin din ye vederihno nduhcạ che redín, nde vederihno che tahque rahte din ye. Tihcạ, te u ne, nạ́hn nạn Dendiohs Chida,
13 ne nducuahn che cạca nchuhn ihyan che cuande yáhn ne, u che Dạya ye ne, dín che conahn nduco ne, cạhco ró che ạma chahte vederihquentiyon yahn ye.
14 U dín che conahn nduco nchuhn adecodehno che cạca ne che cuande yáhn.

Rạhn Dihvo vo Jesucristo che dechuh ye Vaco Ndah yahn Dendiohs

15 'Ndete che yahino nchuhn u ne, codinahn ne che rihquentiyón.
16 Nducote va che nạ́hn ne, cạcá favor Chidá, ne dechuh ye Vaco Ndah yahn ye

conduco nchuhn cuahn dạma, ndạca vedechahtino yahn ne. A Vaco Ndah yahn ye redin che renahn ihyan cha che cuạco.
17 Ihyan nunde ne, hua co conduco Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, te hua retumacadino ye vederihquentiyon yahn. Ate nchuhn ne, retumacadino ne, te rinduco Vaco ye nchuhn, ne conun nchuhn cuahn dạma.
18 Hua ạma yune cạhcomạ́n nchuhn, te ndaconan conducó nchuhn.
19 Cuihno neve ro ne, ametah ndaconan ndihchero ihyan iyehnse u, ate nchuhn ne, tumacadino ne che quendí conducó nchuhn, ne cuahtenan ne vahchetero, te u ne, vá cạva ne.
20 Tuhme tumacadino ne te u ne, rinducó Chidá. Me nchuhn ne, ndichahtino ne u, ne rinducó nchuhn.
21 Ihyan che renahn ye, ne redinahn ye che rihquentiyón ne, rihco ro ye che yahino ye u. Chidá ne, yahino ye ihyan che yahino ye u, ne namin u ne, yahinó ihyan, ne rinducó ihyan.
22 Ạma ihyan apóstol che duche ye Judas, ndiyu Judas Iscariote ne, tumerune ye Dihvo vo:
—Dihvé, ¿dehco che rạhn ne che conduco ne nuhn, ne hua conduco ne ihyan iyehnse ne?
23 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Ihyan che yahino ye u ne, redinahn ye che rihquentiyón. Ihyan chahn ne, yahino Chidá ihyan mạn, rinduco ye ihyan mạn. Namin u ne, rinducó ihyan.
24 Ihyan che hua yahino ye u ne, hua redinahn ye che rihquentiyón. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, a ndudo yahn Chidá, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu ndudo yahn mạ́n.
25 'Rete cuandé nchuhn nducuahn ndudo che tuhchan numanahn che quenan cá nduco ne.
26 Avạne ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs, che dechuh ye che cuande yáhn, cạva che nte vedechahtino nchuhn mạn, conan nchuhn mạn ne, din che conahn nchuhn nducuahn mạn, ntihyon yạn nducuahn che te cuandé nchuhn mạn.
27 'Mạn ne, Dendiohs conduco ye nchuhn. Dín che ạma ndạhcạ cuahtenan ne, cuahte dihn chedave yahn ne, ne chemin ne, hua co din nde ạma ihyan iyehnse. Hua ndeh ndedecadino nchuhn, nde huane dihya ne co.
28 A chihnevan nchuhn che rạ́hn rí nchuhn che nạ́hn, ne ndaconán conducó nchuhn. Ndete che cuạco che yahino nchuhn u ne, nde tuno chi yeno ne che rạ́hn rí nchuhn che nạ́hn nạn Chidá, te Ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co u.
29 A nde mạn no rạ́hn rí nchuhn, cạva che cuahn che a conahn ne, cotahno ne che a nạn ihyan min che nạ́hn.
30 'Ametah tuno ura yáhn che quendi cá te cuandé nchuhn, te a cochi nino ura che conahn che nahn chundah, sạhn min che rihquentiyon se iyehnse cuh. Sạhn min ne, metah nde ạma vederihquentiyon yahn se nạ́n,
31 ate cuahnecún che conahn nduhcạ che nahn se, cạva che codevano ihyan iyehnse che yahinó Chidá, ne redináhn che rihquentiyon ye. Mạn ne, cạco vo muhn, cuhn vo nduco nchuhn.

15

Ejemplo yahn dihyo uva

1 'U ne, anduhnecạ dihyo uva ndah. Me Chidá ne, anduhnecạ ihyan che redin ye cudạdo dihyo uva.
2 Dune dihyo uva che hua ri yahn ne, rihca ye. Ate dune che ri yahn ne, rihca ndudo ye mạn, renedin dave ye mạn, cạva che tahque co yahn. Anduhnecạ ndete che tihcạ redin Chidá nduco ihyan che ritahno ye u.
3 Nchuhn ne, anduhnecạ dihyo uva che a nedin davé, tihchan ne, yahn che a chicuáhn nchuhn.
4 Cuiquendi ne cochahtino ne u, ne u ne, quendí nda cuandé nchuhn. Ndete che nda riya ạma dune dihyo uva ne, ametah co yahn, te ametah nda nạn duto. Cuihco nchuhn cudạdo cạva che hua cuahno co ne tihcạ. Ndete che hua quendi ne cochahtino ne u ne, co ne nduhcạ dune dihyo uva che a metah ri ndute yahn, yahn che ametah nda nạn duto.
5 'U ne, anduhnecạ duto dihyo uva. Me nchuhn ne, anduhnecạ dune. Nchuhn che

nda cuandé nchuhn, ne ndete che quendi
ne cochahtino ne u ne, co ne nduhcạ dune
dihyo uva che ạma ri yahn. Ate che tin
demạn nchuhn ne, hua dehva co din ne, te
hua ndichahtino ne u.
6 Duh nchuhn che hua cochahtino ne u
ne, cuacondạh vedạmé nchuhn, co ne
nduhcạ ạma dune dihyo uva che a ntạh.
Dune chemin chan ne, retih, ne renedin
dạma ihyan rihquiyạhn ye.

7 'Ndete che quendi nchuhn cochahtino
ne u mạn, quendi ne dinahn ne che a
chicuáhn nchuhn mạn ne, cuica ne deh
che nahn ne, ne conahn nduco ne.
8 Chidá ne, riquendạh yavenạn ye
cuahn che ạma ndạhcạ redin nchuhn
ntiyon. Nduco tihcạ ne, rihco ro ne che
numa cuạco rinduco ne u.
9 Nduhcạ che yahino Chidá u ne, tihcạ
yahinó nchuhn. Cuiquendi ne, cochahtino
ne u, ne quendí din yahinó nchuhn.
10 U ne, redináhn vederihquentiyon
yahn Chidá, ne cuahn dạma yahino ye u.
Namin nchuhn ne, ndete che dinahn ne
che rihquentiyón ne, quendí din yahinó
nchuhn.

11 'Tihcạ ricuáhn nchuhn cạva che ạma
co yeno ne nduhcạ che yeno mạ́n.
12 Vederihquentiyon yáhn cạva nchuhn
ne, che din yahino ạma tạma ne vih
nduhcạ che yahino mạ́n nchuhn.
13 Vedeyahino che tahque chahte che co
cuahtenan cuma ihyan ne, che cạhco
mendạhn ye ihyan coh ye, ndedevahn ye
amigo yahn ye.
14 Nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn,
ndete che dinahn ne che rihquentiyón
nchuhn.
15 Ihyan ne, hua renecạh cuande ye
mozo yahn ye dehtenduh che redin ye.
Ate nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn. Hua
rinó nchuhn nduhcạ mozo yáhn, ne
chemin che chicuáhn nchuhn nducuahn
che te cuande Chidá u.
16 Ndiyu nchuhn che tendạhnun ne u. A
mạ́n che tendạhnún nchuhn, ne
chihquentiyón nchuhn che din ne ntiyon
yáhn, ntiyon min che cochihve
numacuahn ro. Nduco tihcạ ne, din Chidá
che conahn nduco ne, nducuahn che cạca
ne ihyan che cuande yáhn.
17 Mạn ne, ndaconan rihquentiyón
nchuhn che din yahino ạma tạma ne vih.

Ihyan iyehnse ne, rendihche tạn ye Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan yahn ye mạn

18 'Nchuhn ne, a devano ne che din tạn
ihyan iyehnse nducó. Chemin che nde
hua cạhn ino ne cuahn che din tạn ye
nduco ne.
19 Nchuhn ne, hua dạma ri ne nduco
ihyan nunde. Chemin che hua yahino ye
nchuhn nduhcạ che yahino ye combiero
yahn ye. U ne, a tendạhnún nchuhn vạn
ye, ne redin tạn ye nduco ne, yahn che
ametah dạma ri ne nduco ye.
20 Cuenecạhco nchuhn ndudo che a
rạ́hn rí nchuhn tuhcạ: "Nde ạma mozo
yahn ihyan ne, hua tahque yudo se che co
mạn ye." Ihyan che redin tạn ye nducó ne,
namin din tạn ye nduco nchuhn. Me
ihyan che redinahn ye yahn ndudo che
ricuáhn ne, namin nevahnecun ye ndudo
che cacuahn nchuhn.
21 Va che chuhrihn nchuhn nducuahn
vedetạn yahn ihyan, yahn che rinduco ne
u. Din tạn ye nduco ne, te hua rendihche
ye Chidá, ihyan min che dechuh ye u.

22 'Nducote ndạ́, chicuáhn ihyan, ne hua
chitahno ye ne, chemin che tahque chihta
nunde yahn ye, nde nạn che cạhma ye
metah.
23 Ihyan che hua ri rendihche ye u ne,
namin hua ri rendihche ye Chidá.
24 Vederihno che nde ạma ihyan hua
nedin ye ne, dín vạn ye, ate nde nduco
nduh ne, rendihche tạn ye u mạn,
rendihche tạn ye Chidá mạn, ne chemin
che nde tahque chihta nunde yahn ye.
25 Tihcạ va che co cạva che conahn
ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhcạ:
"Andahre nde ạma nunde yáhn metah, ate
din tạn ihyan nducó."

26 'A Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete
vedechahtino nchuhn mạn, che rete duto
ndudo yahn ndudo ndah yahn ye mạn.
Dechúh, ne cuahn che ndạ ne, te duto
ndudo yahn ndudo yáhn.
27 Namin nchuhn ne, cạh ne duto ndudo
yahn ndudo yáhn, te chinduco ne u nde ro
che canạn ntiyon yáhn.

16

1 'Rete cuandé nchuhn yahn dehtenduh
che cuahno co ne, cạva che hua ndạca
dạma ne.
2 Sạhn tạn chahn ne, ndetendạh se
nchuhn chete yạco, ne ndạ ura che
adecoduhno sạhn che cạhno se nchuhn
ne, nde tuno ndedecadino se che a ntiyon
yahn Dendiohs che redin se.
3 Tihcạ din se, te hua rendihche se Chidá
mạn, u mạn.
4 Cuahn che ndạ ura che conahn nduco
nchuhn tihcạ ne, cuenecạhco ne te a rạ́hn
rí nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs

'Ro menạn ne, hua te cuandé nchuhn
yahn ndudo cuh, yahn che quenan cá
muhn iyehnse nduco ne.
5 Ate mạn ne, nạ́hn nạn Ihyan che
dechuh ye u, ne nde ạma nchuhn hua
retumarune ne u ti che nạ́hn.
6 Tahque ndah ne, ạma chi rạn ne che
tihcạ rạ́hn nduco ne.
7 Rạhn cuạcó rí nchuhn te tạhque ndah
cạva ne che nạ́hn, te atenạn nduco tihcạ
co dechúh Vaco Ndah Yahn Dendiohs, nte
vedechahtino nchuhn.
8 Cuahn che ndạ ne, din che conahn
ihyan che chendihco ye nunde mạn, din
che conahn ye che runecạde u mạn, din
che conahn ye che Dendiohs ne, techecạde
ye yahn ye, din ye castigo ihyan mạn.
9 Conahn ye che chendihco ye nunde
yahn che hua ritahno ye u.
10 Conahn ye che runecạde u, te nạ́hn
nạn Chidá, ndạcá vạn nchuhn.
11 Conahn ye che Dendiohs ne,
techecạde ye yahn ye, din ye castigo
ihyan, te chundah, sạhn min che quenan
cuma se vederihquentiyon muhn iyehnse
ne, a techecạde ye yahn se, ne va che din
ye castigo sạhn.
12 'Ạma va ca ndudo che cacuáhn
nchuhn ate meniyon ne, hua tuno
vederendedecadino yahn ne che conahn
ne.
13 A Vaco Ndah yahn Dendiohs che
recạh duto ndudo yahn ndudo ndah yahn
ye. Cuahn che ndạ ne, te cuande nchuhn
yahn ndudo min. Ndiyu tin demạn che
tihcạ din, te a Dendiohs che rihquentiyon
che tihcạ din. Namin te cuande nchuhn
nde yahn dehtenduh che comạn cochi che
co.
14 Ndeva yavenạ́n, te a
vederihquentiyon yáhn che te cuande
nchuhn.
15 Tihcạ, te nducuahn vederihquentiyon
yahn Chidá ne, va tạ́h. Chemin che rạ́hn
che Vaco Ndah yahn ye ne, a
vederihquentiyon yáhn che te cuande
nchuhn.

Ihyan apóstol ne, co rạn ye, ate adive ne, cuavi vederạn yahn ye, ne co yeno ye

16 'A tah ra che quenán nduco nchuhn,
te nạ́hn nạn Dendiohs Chida. Ate adive
tah cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u.
17 Tuhme retumerune vih nạhn ihyan
apóstol chahn vạn mạn ye nduco vih:
—Rạhn ye che cuihno neve ro ne,
ametah ndihchero vo ihyan mạn, che
adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero
vo ihyan mạn, che a nạhn ye nạn
Dendiohs Chida mạn. ¿Dehra conahn ne?
18 ¿Dehra conahn che rạhn ye che cuihno
neve ro me ne? Hua renahn vo deh
conahn che tihcạ rạhn ye.
19 Dihvo vo ne, checadino che hua
chenahn ihyan chahn, ne nahn tumerune
ye ihyan. Tuhme rạhn ye ri ye ihyan:
—U ne, rạ́hn rí nchuhn che cuihno neve
ro ne, ametah ndihchero ne u, ne adive
tah cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u.
¿A yahn chemin che ạma retumerune vih
ne ne?
20 Cuạco rạ́hn rí nchuhn che ạma co
ndạche ne, nde ạma cuaco ne. Numanahn
min ne, ihyan nunde ne, ạma co yeno ye.
Ate cuavi vederạn yahn ne, ne co yeno ne.
21 Ạma ndạhta, cuahn che a ndạ ura
yahn te che cuacoyạhn te ne, ri rạn te,
yahn che ra yah chete te. Ate cuahn che a
chacoyạhn te decuạh yahn te ne, nde
metah renecạhco te yahn vedeyah me,
yahn che ạma yeno te che a va decuạh
yahn te.
22 Nduhcạ vederạn min che hua rengu
ne, tihcạ vederạn yahn nchuhn, te cuahn
che ndaconan conducó nchuhn ne, ạma
co yeno ne, nde hua duhva co din che co
rạn ne.
23 'Ndạ ro min ne, nde ạma nạn
dehtenduh ametah ndotenan che cạca ne

u che te cuandé nchuhn. Cuạco rạ́hn rí nchuhn te nducuahn dehtenduh che nahn ne ne, co cạca ne Chidá che cuande yáhn, ne din ye che conahn nduco ne.

24 Nde meniyon ne, nde ạma nạn dehtenduh hua rica nchuhn Ihyan che cuande yáhn. Mạn ne, cuica ne nducuahn dehtenduh che nahn ne, ne din ye che conahn nduco ne, cạva che ạma co yeno ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạhco ndiya ye ihyan nunde

25 'Ricuáhn nchuhn demạn nduco ejemplo, ate ndạ ro che ametah cacuáhn nchuhn nduco ejemplo, te tahque ndah ne, cạhma cuạcó có nchuhn yahn vederihquentiyon yahn Chidá.

26 Ro min ne, nducuahn dehtenduh che cạca ne Dendiohs Chida che cuande yáhn ne, metah ndotenan che u cạcá favor ihyan che conahn nduco ne,

27 te yahino ye nchuhn, ne mạn ye din ye che conahn nduco ne. Yahino ye nchuhn yahn che yahino ne u mạn, yahn che ritahno ne che mạn ye dechuh ye u mạn.

28 U ne, chicá nạn Dendiohs Chida, ndạ́ muhn iyehnse. Mạn ne, a nun ndạcá muhn, ne nạhn túhn nạn ye.

29 Tuhme rạhn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:

—Mạn che cuạco ne, rạhn cuạco ne nduco nuhn. Ametah nduco ejemplo rete cuande ne.

30 A ndero ndi che devano ne nducuahn dehtenduh nde hua rendotenan che cạca ihyan ndih che cạh cuande ne ihyan. Chemin che ritahno nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih.

31 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Mạn ne, a ritahno nchuhn u numa ino ne.

32 Ate a cochi nino ura che cạno ne, cạhn muhn cạhn min ne, cạhcomạn ne u. Ate hua demán, te nduco Dendiohs Chida u.

33 Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, rete cuandé nchuhn cạva che cochahtino ne u, ne cuahte dihn chedave yahn ne. Cuedevano ne te va che chuhrihn ne, din tạn ihyan nunde nduco ne, ate hua dehva rạhco ne, te va che ndạhco ndiyá chundah nduco ihyan yahn se.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, covạh ye cạva ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno che tihcạ rạhn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye ne, chenihyon nạn ye nạn ro, ne covạh ye tuhcạ:

—Chidá, ndạ nino ura che va che chuhríhn. Cuendeva ne yavenán cạva che namin u ne, ndevá yavenạn ne.

2 Tihcạ, te ndih ne, chihco ne vederihquentiyon tạ́h che cạhcantiyón nducoyạca ihyan iyehnse mạn, che ndedeváhn nducoyạca ihyan che tendạhnun ne che cotahno ye u, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro mạn.

3 Atenạn ndih che Dendiohs, ne ihyan che nevahnecun ye ndih mạn, u che dechuh ne mạn ne, atenạn ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

4 'U ne, ndevá yavenạn ne muhn iyehnse. Namin dináhn ntiyon che chihquentiyon ne che dín.

5 Chidá, mạn ne, cuendeva ne u, ne codin ne che cuhnde ro vederihquentiyon yuhn vo nduhcạ ro menạn cuahn che metah cuhnde iyehnse.

6 'Ihyan che tendạhnun ne vạn ihyan nunde cạva che cotahno ye u ne, a cạh cuandé ihyan che Dendiohs ndih. Ihyan chahn ne, ihyan yahn ne, ne din ne che chitahno ye u, nevahnecun ye ndudo ndah yahn ne.

7 Mạn ne, a devano ye te nducuahn vederihquentiyon che quenan cumá ne, a ndih te ne u.

8 Chicuáhn ihyan ndudo yahn ne che ndạhco ne tạ́h, ne nevahnecun ye. A checadino ndah ye, ne chitahno ye che a mạn ne dechuh ne u.

9 'Ricá ndih cạva ihyan chuhn che tendạhnun ne che cotahno ye u, te ihyan yahn ne ihyan. Ndiyu cạva ihyan nunde che ricá.

10 Nducoyạca ihyan yáhn ne, yahn ne ihyan. Namin nducoyạca ihyan yahn ne ne, yáhn ihyan, ne a cạva ihyan chahn che ndeva ihyan yavenán.

11 'U ne, ndạcá muhn iyehnse, ne nchí cạva che conán nduco ne. Ate ihyan

chuhn ne, cuahtenan ca ye iyehnse. Chidá
che va ne vahchetero, numacuahn
vederihquentiyon yahn ne, codin ne
cudạdo ihyan che tendạhnun ne che
cotahno ye u, cạva che ạma ndudo co no
ye nduhcạ uvo.
12 Numanahn che quenán muhn
iyehnse nduco ihyan chuhn che
tendạhnun ne che cotahno ye u ne,
numacuahn vederihquentiyon yahn ne,
dín cudạdo ihyan. Hua chinda nde ạma
ye, atenạn ạma sạhn che a ndinda se, cạva
che conahn nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn ne.
13 'Mạn ne, nchí nạn ne. Ate numanahn
che quenan cá muhn ihyense ne, tihcạ
ricá ndih cạva che co yeno ihyan chuhn,
nduhcạ che yeno mán.
14 Chicuáhn ndudo yahn ne ihyan
chuhn, ne ihyan nunde ne, rendihche tạn
ye ihyan yahn che ametah dạma ri ye
nduco ye, nduhcạ che u ne, hua dạma rí
nduco ihyan nunde.
15 Ricá ndih cạva ihyan chuhn. Ndiyu
cạva che ndetạhno ndeva ne ihyan, ate
che ndedevahn ne ihyan tạh chundah.
16 Nduhcạ che ndiyu ihyan nunde u ne,
namin ihyan chuhn ne, ametah dạma ri
ye nduco ihyan nunde.
17 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Ndudo yahn ne, Ndudo min che redin che
renahn ihyan cha che cuạco ne, cuihco
vih ne ihyan chuhn cạva mạn ne.
18 Nduhcạ che te ne ntiyon u, dechuh ne
u vạn ihyan nunde ne, tihcạ cáh ntiyon
ihyan chuhn, dechúh ihyan vạn ihyan
nunde.
19 A cạva ihyan chuhn che cạhco
mendáhn u cóh, cạva che cotahno ye
ndudo ndah yahn ne, ne runecạde
cuahtenan ye.
20 'Ricá ndih, ndiyu demạn cạva ihyan
chuhn, te namin cạva ihyan che cotahno
ye u adive, yahn che cahnevan ye ndudo
che cuahndudo ihyan chuhn.
21 Chidá, nduhcạ u nduco ne ne, ạma no
vederendedecadino yuhn vo ne, ricá ndih
che din ne che ạma ndudo no co
nducoyạca ye, cochahtino ye uvo. Nahn
che ạma ndudo no co nducoyạca ye, cạva
che cotahno ihyan iyehnse che ndih
dechuh ne u.
22 Vederihquentiyon che te ne u ne,
namin cáh ihyan chuhn, cạva che ạma
ndudo no co ye, nduhcạ che u nduco ndih
ne, ạma no vederendedecadino yuhn vo.
23 Ndih ne, rinduco ne u, ne u ne,
rinducó ihyan chuhn, cạva che ạma
ndudo no co ye. Nduco tihcạ ne,
tumacadino ihyan nunde che dechuh ne u
mạn, yahino ne ihyan chuhn nduhcạ che
yahino ne u mạn.
24 'Chidá, ihyan chuhn che tendạhnun
ne cạva che co nduco ye u ne, náhn che
cuahtenan ye nducó nạn che conán, cạva
che tumacadino ye yahn
vederihquentiyon che numacuahn
vedeyahino yahn ne ndạhco ne táh nde ro
che metah cuhnde iyehnse.
25 Chidá che va ne vahchetero, ihyan
nunde ne, hua rendihche ye ndih, ate u
ne, rendihché ndih. Me ihyan chuhn ne, a
devano ye che ndih dechuh ne u.
26 A cạh cuandé ihyan chuhn yahn
vederihquentiyon yahn ne, ne conduco cá
ihyan, quendí cạh cuandé ihyan, cạva che,
nduhcạ che yahino ne u ne, tihcạ din
yahino ne ihyan.

18

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

1 Chihno rạhn Dihvo vo dehtenduh che
tuhchan ne, chica ye min nduco ihyan
apóstol yahn ye, cuahn ye tạma lạdo viche
ạma ya che duche Cedrón. Ạma cuạn min
ne, va yạhn ndạta, ne min chendạ ye
nduco vih.
2 Judas, sạhn min che a rihco cạde se
che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, namin a
rendihche se min, te ạma ndeh yune
chahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn
ye.
3 Nducote a rendihche se min ne, hua
chi vạhche yahn se, ne chahn cuạco no se
nạn che quenun Dihvo vo. Nduco se ạma
yạhn sandạdo mạn, policía yahn yạco
mạn, che dechuh chidocuyạn ndinạn
nduco sạhn fariseo. Sandạdo chahn mạn,
policía mạn ne, nda se espạda mạn,
linterna mạn. Cuahn che a ndạ nino sạhn
chahn ne,

4 nducote a devano Dihvo vo nducuahn
che va che cuahno co ye ne, quendạh ye
vạn ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune
ye sạhn:
—¿Duh rinuhn nchuhn ne?
5 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri
se ihyan:
—Jesús yahn yạn Nazaret, rinuhn nuhn.
Rạhn ye ri ye sạhn:
—A u che ráhn nduco nchuhn.
Judas, sạhn min che ndihcue ndeh se
Dihvo vo ne, min quenun se vạn sạhn
chahn.
6 Cuahn che rạhn Dihvo vo ri ye sạhn
chahn che a ihyan min che rinuhn se ne,
chica dạma nducoyạca se, ne chera se nde
ndiyạhn.
7 Tuhme ndaconan tumerune Dihvo vo
sạhn:
—¿Duh rinuhn nchuhn ne?
Rạhn se ri se ihyan:
—Jesús yahn yạn Nazaret rinuhn nuhn.
8 Rạhn ye ri ye sạhn:
—A ráhn rí nchuhn te a u che ráhn
nduco ne. Nducote u che rinuhn ne ne,
cuahnecun ne che nạhn ihyan chuhn.
9 Tihcạ chi cạva che conahn nduhcạ che
rạhn mạn Dihvo vo tuhcạ: “Ihyan che
tendạhnun Dendiohs Chida cạva che
conduco ye u ne, hua chinda nde ạma ye.”
10 Simón Pedro ne, nda ye ạma espạda.
Ndetendạh ye, ne chahn ye ạma sạhn
decạhya yahn chidocuyạn che tahque
ndinạn che duche se Malco, ne chacondạh
ye revan se lạdo tạh cuạco se.
11 Ate rạhn Dihvo vo ri ye Pedro:
—Cuentihyen ndah espạda tih chete
vạco. Va che chuhríhn nducuahn che a
ndihco cạde Dendiohs Chida.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn chidocuyạn che tahque ndinạn

12 Sandạdo chahn nduco sạhn ndinạn
yahn se mạn, sạhn policía yahn yạco mạn
ne, chi ihyo se Dihvo vo, din se preso
ihyan.
13 Quenda se ihyan ndevạco Anás,
inchạhn ndico Caifás, chidocuyạn che
tahque ndinạn ye nduyo min.
14 Caifás ne, a ihyan min che rạhn ye ri
ye sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel,
che tahque ndạhcạ che ạma no ihyan coh
ye cạva nducoyạca ihyan nación yahn ye.

Pedro ne, rạhn ye te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

15 Simón Pedro nduco tạma ihyan
apóstol ne, cuahn ye diyahn diyahn cuạhn
nạn cuahn Dihvo vo. Ihyan apóstol che
tạma me ne, a rendihche chidocuyạn
ndinạn me ihyan, ne chemin che chi
chendạ ye ura che ndạ Dihvo vo, quenun
ye nạn che ri chevah vạco chidocuyạn
ndinạn me.
16 Ate Pedro ne, chandi ye cuạhn chevah
me. Tuhme quendạh ihyan apóstol che
tạma me, ne yạhve ye tạhn che redin
cudạdo chendevah me, ne quenda ye
Pedro cuạhn chete me.
17 Tạhn che redin cudạdo chendevah
me ne, tumerume te Pedro:
—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cạh
ne?
Ndahconan Pedro ne, rạhn ye ri ye tạhn:
—Hua. Hua rinducó ihyan.
18 Nducote ạma iche vino min ne, sạhn
decạhya yahn chidocuyạn mạn, sạhn
policía mạn, ndihco se ạma vạcoyạhn, ne
vatendi se recạh ihno se sạhn. Namin
Pedro ne, nduco ye sạhn chahn, nti ye
chihto vạcoyạhn me, recạh ihno ye ihyan.

Chihnde cạde yahn Dihvo vo Jesucristo nạn chidocuyạn che tahque ndinạn

19 Chicarune chidocuyạn che tahque
ndinạn me Dihvo vo, duh nduh ihyan che
rinduco ye ihyan mạn, deh che ricuahn ye
mạn.
20 Rạhn Dihvo vo ri ye chidocuyạn me:
—U ne, cuahn dạma chicuáhn vạn
nducoyạca ihyan, chete yạco chahte mạn,
yạco cạhya mạn, nạn che rendo dạma
nducoyạca ihyan nación yahn Israel.
Dehve chicuáhn cuạhn mạn cuạhn ndeh.
21 Ndotenan che u cạcarune ne ne,
cuicarune ne ihyan che chicuáhn. Ihyan
chahn cạhma ye co ye ndih deh che
chicuáhn ihyan.
22 Cuahn che tihcạ rạhn Dihvo ne,
chahn ạma sạhn policía yahn yạco
vạconạn ye, ne rạhn se ri se ihyan:
—¿Dehco che tihcạ ndahconen yahn
chidocuyạn ndinạn?
23 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Ndete che hua tihcạ che rạ́hn ne, cahme ti quenan che hua ndạhcạ rạ́hn. Ate ndete che ndạhcạ rạ́hn ne, hua ndạhcạ din che chehn u.

24 Tuhme ndedechuh Anás Dihvo vo, nchiche ihyo ye, tạh Caifás, chidocuyạn che tahque ndinạn.

Ndaconan rạhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

25 Numanahn min ne, nti Pedro recạh ihno ye ihyan chihto vạcoyạhn, ne tumerune sạhn che chenun min ihyan:

—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cạh ne?

Ndahconan Pedro yahn se:

—Hua. Hua rinducó ihyan.

26 Tuhme ạma sạhn decạhya yahn chidocuyạn che tahque ndinạn, sạhn vih sạhn che chacondạh Pedro revan me ne, rạhn se ri se Pedro:

—¿Tạcạ hua?, te u ne, ndihcheró di nduco ye min vạn yạhn ndạta me.

27 Ndaconan rạhn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo, ne ura min cah tuh.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nạn Pilạto

28 Tuhme quenda sạhn ndinạn chahn Dihvo vo, chica se vạco Caifás, ne ndạ se nduco ye nạn palạcio yahn gobernador. Ura min ne, a chi dave. Sạhn chahn ne, hua chendạ se chete palạcio me, te rạhco se te cạhnda yahn se, ne hua co conduco se, ro yudo me.

29 Nducote hua chendạ se ne, quendạh Pilạto, ne tumerune se sạhn:

—¿Deh yahn che rica nunde nchuhn yahn ihyan cuh ne?

30 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se:

—A che a duhtuno ihyan sạhn tih, ne chemin che checu nuhn sạhn tạh ne.

31 Tuhme rạhn Pilạto ri se sạhn chahn:

—Cuiquenda nchuhn ihyan, cotechecạde mạn ne yahn ye nduhcạ che rihquentiyon ley yahn ne.

Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se:

—Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, metah vederihquentiyon yahn nuhn cạva che cạhno nuhn ihyan.

32 Nduco tihcạ ne, canạn chinahn che rạhn Dihvo vo nduhcạ che va che cạhno se ihyan.

33 Ndaconan ndondạ Pilạto chete palạcio, ne cah se Dihvo vo, tumerune se ihyan:

—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?

34 Rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—¿A che rendedecadine man che tihcạ retumerone, o a ihyan rạhn ye ri ye di ne?

35 Ndahconan Pilạto, ne rạhn se:

—U ne, ndiyu ihyan nación yahn Israel u. Sạhn nación yahn ne mạn, chidocuyạn ndinạn mạn, checu se ndih tạ́h. ¿Deh din ne ne?

36 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye sạhn:

—Ndiyu iyehnse cuh che rihquentiyón. Chemin che ihyan che rinduco ye u ne, hua cuhn ye cạva che ndedevahn ye u tạh sạhn sih.

37 Rạhn Pilạto ri se ihyan:

—¿A Rey ndih tuhme ne?

Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Rey u, nduhcạ che rahn. U ne, ndạ́ iyehnse cuh, chihndeyán, cạva che cuahndudó ndudo cuạco. Nducoyạca ihyan che renevahnecun ye ndudo cuạco ne, rihcovan ye che rahndudó.

38 Rạhn Pilạto ri se ihyan:

—¿Deh ndudo cuạco che tihcạ rạhn ne yahn ne?

Chihco cạde se che cạhno se Dihvo vo Jesucristo

Chihno rạhn Pilạto chemin ne, quendạh se tạma yune, ne rạhn se ri se sạhn ndinạn chahn:

—Ihyan cuh ne, nde ạma nunde yahn ye metah.

39 Nchuhn ne, va costumbre yahn ne che ntạhté adecoduhno preso che nahn ne vihco ro yudo. ¿A nahn ne che ntạhté ihyan cuh che Rey yahn ne ne?

40 Tuhme ndaconan cah sạhn chahn:

—¡Sạhn tih ne, hua! ¡Cuentạhte ne Barrabás!

Me Barrabás ne, ạma sạhn duco.

19

1 Tuhme chihquentiyon Pilạto che chahn sandạdo Dihvo vo.

2 Sandạdo chahn ne, dendah se ạma corona yạn, tihyon se tin Dihvo vo, ne

tihyon se ạma tino morạdo ihyan, nduhcạ tino che rahtenun rey.
3 Chihno min ne, ndo dạma se nạn ye,
ne redin cạ se che rendeva se yavenạn ye.
Rah se:
—¡Ndeva vo yavenạn Rey yahn ihyan
nación yahn Israel!
Namin chahn se vạconạn ye.
4 Quendạh tun Pilạto, ne rạhn se ri se
sạhn ndinạn chahn:
—Condihche nchuhn. Ndetendáh ihyan
meniyon cạva che codevano ne te metah
nde ạma nunde yahn ye.
5 Quendạh Dihvo vo, quenun tin ye
corona yạn me mạn, quenun ye tino
morạdo me mạn. Tuhme rạhn Pilạto ri se
sạhn chahn:
—¡Ngạ ye! ¡Condihchero nchuhn ihyan!
6 Cuahn che ndihchero chidocuyạn
ndinạn chahn mạn, sạhn policía mạn,
Dihvo vo ne, numacuahn vedetạn cah se:
—¡Cuaconahn yạh ne sạhn! ¡Cuaconahn
yạh ne sạhn!
Rạhn Pilạto ri se sạhn:
—Cuiquenda mạn nchuhn ihyan,
cuaconahn yạh ne ihyan, te u ne, a
techecạdé yahn ye, ne a devanó te metah
nde ạma nunde yahn ye.
7 Ndahconan sạhn chahn, ne rạhn se ri
se Pilạto:
—Sạhn tih ne, va che coh se, te tihcạ
rihquentiyon ley yahn nuhn yahn che
rạhn se che Dạya Dendiohs sạhn.
8 Cuahn chihnevan Pilạto che tihcạ rạhn
sạhn chahn ne, nde tahque dihya se chi.
9 Ndaconan ndondạ se chete palạcio
yahn se, ne tumerune se Dihvo vo:
—¿Ti yạn vạco ne ne?
Ate Dihvo vo ne, nde hua ndahconan ye
yahn se.
10 Tuhme rạhn se ri se ihyan:
—¿Dehco che hua rendahconan ne yáhn?
¿A hua devano ne te va vederihquentiyon
yáhn? Co ndạhcó libre ndih ndete che
náhn. Namin co cạhcantiyón che conan
yạh ne.
11 Ndahconan Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye
sạhn:
—Nde ạma vederihquentiyon, hua co
conan come nán, ndete che Dendiohs hua
te ye di. Chemin che sạhn che checu se u
tah ne, tahque chendihco se nunde che co
di.
12 A nde ura min rinuhn ino Pilạto tạcạ
co ndạhco se libre Dihvo vo, ate sạhn
ndinạn chahn ne, cah se yahn se:
—Ndete che ndạhco ne libre sạhn tih ne,
¡hua amigo yahn ne emperador ndih!, te
adecoduhno ihyan che nahn co ye rey ne,
redin vạhche ye yahn ye.
13 Cuahn che chihnevan Pilạto che tihcạ
rạhn sạhn chahn ne, chihquentiyon se che
ndiquendạh Dihvo vo, ne chihnde se nạn
che retechecạde se, nạn che duche Gabata
che devạco hebreo, che conahn tuhcạ:
“Nạn Che Chenun Tu.”
14 Ura min ne, ri tenduh nạn mạhn
yạhn, ne a tạma ro me che ro yudo.
Tuhme rạhn Pilạto ri se sạhn ndinạn
chahn:
—¡Ngạ Rey yahn nchuhn!
15 Ate sạhn chahn ne, rah se:
—¡Cuedecuihno ne sạhn! ¡Cuedecuihno ne
sạhn! ¡Cuaconahn yạh ne sạhn!
Rạhn Pilạto ri se sạhn chahn:
—¿Tạcạ che cuaconahn yáh Rey yahn
ne?
Ate sạhn chicocuyạn ndinạn chahn ne,
ndahconan se, ne rạhn se ri se Pilạto:
—Nuhn ne, atenạn emperador che rey
yahn nuhn.
16 Nduco ndudo che tihcạ rạhn se ne,
ndạhco Pilạto Dihvo vo tạh se cạva che
conan yạh ye, ne quenda se ihyan.

Chaconahn yạh se Dihvo vo Jesuchristo

17 Quenda se Dihvo vo, ne quenda ye
cruz nạn che va che conan yạh ye, cuahn
ye ạma cuạn nạn che duche Cuete Ine Tin
Tenạhn, ne che devạco hebreo ne, duche
Gólgota.
18 Min chaconahn yạh se Dihvo vo dạma
nduco o se, ạma se ạma ạma lạdo chihto
nạn ye.
19 Dirun Pilạto ạma letrero, ne
chihquentiyon se che quenan tin cruz.
Ndirun tuhcạ: “Ihyan cuh che Jesús yahn
yạn Nazaret, Rey yahn ihyan nación yahn
Israel.”
20 Ạma yạhn sạhn nación yahn Israel
ndihchenan se che tihcạ ndirun, te nạn
che chaconahn yạh se Dihvo vo ne, nino
viyạn me. Letrero me ne, ndirun devạco
hebreo mạn, griego mạn, latín mạn.

21 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, rạhn se
ri se Pilạto:
—Hua ndạhcạ che dirun ne “Rey yahn
ihyan nación yahn Israel.” Tahque ndah
ne, codirun ne “Ihyan cuh ne, rạhn ye che
mạn ye che Rey yahn ihyan nación yahn
Israel.”
22 Ate Pilạto ne, rạhn se ri se sạhn:
—Che dirún ne, a tihcạ conan, ametah
ndạhcorún.
23 Cuahn che a chihno chaconahn yạh
sandạdo chahn Dihvo vo ne, cahn mạhn
se tino yahn ye vạn cun se. Namin chetạh
se cahteca tu yahn ye, ne nducote chemin
ne, hua ntạhyon te ndiya ne,
24-25 chemin che rạhn se nduco vih:
—Tahque ndah ne, hua ndeh vo, ne
tendạh vo suerte yuhn vo cạva che cadino
vo cha uvo che quendạh yuhn vo che co
yuhn vo.
Tihcạ din se, ne chinahn nduhcạ che
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Cahn mạhn se tino yáhn nduco vih, ne
tendạh se suerte cha sạhn quendạh yahn
se che co yahn se tino tu yáhn.”
Chihto cruz nạn che quenan yạh Dihvo
vo ne, nti chaco ye mạn, coh chaco ye
María, ndạhta yahn Cleofas mạn, María
yahn yạn Magdala mạn.
26 Cuahn che ndihchero Dihvo vo chaco
ye mạn, ạma ihyan apóstol, ihyan min che
ạma din yahino ye mạn, che vatendi ye
min ne, rạhn ye ri ye chaco ye:
—Chacó, ngạ dạya ne, nti se tạn.
27 Namin rạhn ye ri ye ihyan apóstol me:
—Ngạ cheque, nti ye tạn.
Nde ro min ndeva ihyan apóstol min
chaco Dihvo vo ndevạco ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

28 Chihno min ne, nducote a devano
Dihvo vo che a chinahn nducuahn ne,
cạva che conan conahn nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs ne,
rạhn ye:
—Yạca rí.
29 Va ạma jạrro min ndito vino. Tuhme
chaconahn sạhn chahn ạma esponja tin
ạma nduco che duche hisopo, ne
decạhnda se esponja me nduco vino me,
chaconahn se chende Dihvo vo.
30 Tihve ye vino me, ne rạhn ye:
—Mạn ne, a chinahn nducuahn.
Tuhme chendih ye, ne chih ye.

Ạma sandạdo ne, terun se lạnza ticua Dihvo vo Jesucristo

31 A tạma ro me che vihco ro yudo, ne
chemin che hua nahn chidocuyạn ndinạn
chahn che cuahtendihco tenạhn nạn cruz
ro che rahtetuhno ihyan, te ạma yudo ro
min. Chemin che chica se Pilạto che
dechuh se sandạdo che cạhn se, ndeh se
ine dihma ihyan che chenan yạh chahn,
ne ndedevah se ihyan.
32 Tuhme tahve Pilạto sandạdo, chahn
se, ndeh se ine dihma ạma sạhn che
quenan yạh chihto nạn Dihvo vo. Chihno
min ne, ndeh se ine dihma sạhn che tạma
me.
33 Me cuahn che chahn ndạ se nạn che
quenan yạh Dihvo vo ne, ndihchero se che
a ndih ye. Chemin che ametah ndeh se ine
dihma ye.
34 Ate nde nduco nduh ne, cạh ạma
sandạdo lạnza ticua ye nino van chete ye,
ne quendạh yun mạn, nune mạn.
35 U che dirún cạca cuh ne, cuạco ndudo
che dirún, te mán ndihcheró che tihcạ chi.
Dirún yahn cạva che namin nchuhn ne,
cotahno ne.
36 Tihcạ chahno chi Dihvo vo cạva che
conahn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ: “Hua ndeh se nde
ạma ine yahn ye.”
37 Namin chinahn nduhcạ che a ndirun
tạma cuạn nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “Cuahtendi se, ndihchero se ihyan
che cạh se lạnza.”

Quenun Dihvo vo Jesucristo chete yạyan

38 Chihno min ne, ạma ihyan yạn
Arimatea che duche ye José, che chitahno
ye Dihvo vo cuạhn ndeh yahn che vạh ye
chidocuyạn ndinạn chahn ne, chica ye
Pilạto cạva che cạh yune se che ndedevah
ye Dihvo vo, quenda ye ihyan, cuhche ye
ihyan. Cạh yune Pilạto, ne chahn José
quenda ye Dihvo vo.
39 Nicodemo, ihyan min che chahn ye
vino chendihchero ye Dihvo vo ne, namin
chahn ye nduco José, ne quenda ye ndico
ndiche kilo nunedạn che ndindah nduco
mirra mạn, áloes mạn.

40 Ndedevah ihyan chahn Dihvo vo, ne
chacotạhme ye nunedạn me tino,
chahcotuma ye Dihvo vo nduhcạ
costumbre yahn ihyan nación yahn Israel
che rihche ye tenạhn.
41 Nino nạn che nahn yạh se Dihvo vo
ne, va ạma cuạn nạn che va yạhn ndạta.
Min va ạma yạyan ra nạn che nde ạma
tenạhn metah conun ye.
42 Min chaconuhn ihyan chahn Dihvo
vo yahn che nino ri, te a cuanạn ro che
rahtetuhno ihyan.

20

Ntuche Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn

1 Ro che ndeva ndate ne, chahn María
yahn yạn Magdala vateyạn dạhca, nạn
yạyan nạn che quenun Dihvo vo, ne
cuahn che ndạ ye ne, a ndavi tu chahno
che ndechendih chende yạyan me.
2 Tuhme conạhn ye rano ye nạn che
quenun Simón Pedro nduco tạma ihyan
apóstol, ihyan min che ạma din yahino
Dihvo vo, ne rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Ndetendạh ihyan Dihvo vo chete
yạyan, ne hua devano nuhn ti quenda ye
ihyan.
3 Ndetạhno cuahn Pedro nduco ihyan
apóstol che tạma me nạn yạyan.
4 Ạma rano nduh che o ye cuahn ye, ate
ihyan che tạma me ne, tahque dito chano
ye che co Pedro, ne tahque menạn ca ndạ
ye nạn yạyan me.
5 Ndihchenun ye chete yạyan me, ne
ndihchero ye tino che chahcotuma ihyan
Dihvo vo che chetạve min, ate hua chendạ
ye.
6 Numanahn min ne, ndạ Simón Pedro,
ne chendạ ye chete yạyan me. Namin
ndihchero ye tino chahn che chetạve min.
7 Avạne ne, tino che chacotuma tin
Dihvo vo ne, ndechetive, quendite ạma
lạdo.
8 Tuhme chendạ ihyan apóstol che tạma
me chete yạyan, ne ndihchero ye nduhcạ
che chi, ne chitahno ye.
9 Ro min ne, metah conahn ihyan chahn
che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
nduhcạ che va che ntuche Dihvo vo vạn
tenạhn.
10 Chihno min ne, ndaconan ihyan
apóstol chahn nạn che chenun ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye nạn María yahn yạn Magdala

11 Numanahn min ne, ndaconan María,
ne chihnde ye chihto yạyan me, raco ye.
Ura che raco ye ne, ndihchenun ye chete
yạyan me,
12 ne ndihchero ye o ángel chenun ye
tino cua, vate ye nạn che chacondihte
ihyan Dihvo vo. Ạma ye cuạhn nạn che
chi nihno tin Dihvo vo, ne tạma ye ne,
cuạhn ndiya cạh ye.
13 Tumerune ángel chahn ihyan:
—¿Deh cuande che reque ne?
Ndahconan María, ne rạhn ye ri ye ángel
chahn:
—Racó yahn che quenda ihyan Dihvé,
ne hua devanó ti chengu ye ihyan.
14 Cade chihno rạhn ye chemin cuahn
che ndaconan ye, ne ndihchero ye Dihvo
vo che nti ye min, ate hua devano ye che
ihyan min.
15 Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan, ne
rạhn ye:
—¿Deh cuande che reque ne? ¿Duh
rinohn ne?
María ne, rạhco ye te co sạhn che redin
cudạdo yạhn ndạta me, ne rạhn ye:
—Ndete che ndih quenda ne Dihvé ne,
cạhma ne co ne u ti chengu ne ihyan, cạva
che cáhn quenguá ihyan.
16 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—¡María!
Ndaconan María, ne rạhn ye devạco
yahn ye, hebreo, ri ye Dihvo vo:
—¡Raboni! —che nahn cạhma Ihyan
Ricuahn.
17 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Hua nahn tah u, te metah nạhn nạn va
Chidá. Tahque ndah ne, cuehn ngo ihyan
apóstol yáhn che náhn nạn va Chidá, ihyan
min che Chida nchuhn mạn, Dendiohs
yáhn mạn, Dendiohs yahn ne mạn.
18 Tuhme chahn María chego ye ihyan
apóstol chahn che ndihchero ye Dihvo vo
mạn, nduhcạ che rạhn ye ri ye ihyan mạn.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn ihyan apóstol yahn ye

19 A ro min no cuahn che a chi man ne,
ndi dạma ihyan apóstol chahn, ne
nenecạhde ye vah nạn che chenun ye
yahn che vạh ye sạhn ndinạn yahn ihyan
nación yahn Israel. Ura min ne, adenạn
chendạ Dihvo vo vah, chandi ye
mendạhn, ne rạhn ye:
—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua
dehve rạhco ne.
20 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne,
nạhme ye tạh ye nạn che nchuh clạvo
mạn, ticua ye mạn, ihyan chahn, ne ạma
chi yeno ye ndihchero ye ihyan.
21 Ndaconan rạhn Dihvo vo ri ye ihyan
chahn:
—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua
dehve rạhco ne.
Namin rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nduhcạ che dechuh Chidá u ne,
namin dechúh nchuhn.
22 Tuhme tivenan ye ihyan chahn, ne
rạhn ye ri ye ihyan:
—Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn.
23 Ndete che nchahco ne nunde yahn
adecoduhno ihyan ne, a ndạca ye
vederenchahco. Me ndete che hua ne, a
hua ndạca ye.

Tomás ne, chitahno ye che ntuche Dihvo vo Jesucristo cuahn che ndihchero mạn ye ihyan

24 Ạma ihyan apóstol chahn che duche
ye Tomás, ihyan min che ntạhco ihyan che
duche ye “Cuạhche” ne, metah ye ro che
ndạ Dihvo vo.
25 Cuahn che ntạ ye ne, rạhn ihyan
chenạhn chahn ri ye ihyan:
—A ntuche Dihvo vo. A ndihchero nuhn
ihyan.
Ate rạhn Tomás ri ye ihyan chahn:
—Atenạn che terún ndutitạh yạhvetạh
ye nạn che nchuh clạvo mạn, ticua ye nạn
che nchuh lạnza mạn, tuhme cotahnó che
a ntuche ye.
26 Chihno nine ro ne, nto dạma tun
ihyan apóstol chahn chete ạma vah, ne ro
min ne, nduco Tomás quenun ye min.
Andahre ntude chendevah ne, chendạ
Dihvo vo chandi ye mendạhn, ne rạhn ye:
—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua
dehve rạhco ne.
27 Tuhme rạhn ye ri ye Tomás:
—Condihchero yạhvetạh, ne cueteron
ndutitah. Namin cueteron ndutitah ticuá.
Cuitehne, che a ntuché. Hua o
ndedecadine.
28 Tuhme rạhn Tomás ri ye Dihvo vo:
—¡Ndih che Dihvé mạn, Dendiohs yáhn
mạn!
29 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Tomás, mạn ne, ritehne yahn che
ndihchero u. Ndah ro yahn ihyan che
andahre hua rendihchero ye u, ate
ritahno ye u.

Chirun cạca cuh cạva che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo

30 Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ndeh nạn
ca vederihno din ye nạn ihyan apóstol
yahn ye che hua ndirun nạn cạca cuh.
31 Me nducuahn che ndirun ne, cạva che
cotahno nchuhn che Dihvo vo Jesucristo
ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, a ihyan
min che Dạya Dendiohs mạn, ne nduco
che cotahno ne ihyan ne, ndevahn ne,
cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

21

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạ ye nạn chenun ndache ihyan apóstol yahn ye

1 Chihno min ne, ndạ Dihvo vo nạn che
chenun ihyan apóstol yahn ye, chihto vine
yahn Galilea nino yạn Tiberias. Tuhcạ chi:
2 Nto dạma ihyan apóstol chahn, Simón
Pedro mạn, Tomás, ihyan min che ntạhco
ihyan che duche ye “Cuạhche” mạn,
Natanael yahn yạn Caná, estạdo yahn
Galilea mạn, nduh che o sạhn dạya
Zebedéo mạn, nduco te o ihyan apóstol
mạn.
3 Rạhn Simón Pedro ri ye ihyan chahn:
—Cạ́hn cotạ́h yạhca.
Rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:
—Namin nuhn ne, cạhn nuhn nduco ne.
Tuhme cuahn ye, ne chahtenun ye ạma
bạrco che va nạn vine me, ate numa yạn
min ne, nde ạma yạhca hua chetạh ye.
4 Cuahn che a cochi ri dave ne, ndạ
Dihvo vo chihto vine me, ate ihyan apóstol
chahn ne, hua nchanạn ye che ihyan min.
5 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn sạhn cạhya, ¿a hua ndạca ne nde ạma yạhca ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Nde ạma te hua ndạca nuhn.

6 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Cotihyon nchuhn yạna yahn ne lạdo tạh cuạco bạrco, ne ndạca ne ite.

Tihcạ din ihyan chahn, ne cuahn che ndetendạh ye yạna me ne, nde hua richa ye che ạma ndito yạhca.

7 Tuhme ạma ihyan apóstol, ihyan min che ạma din yahino Dihvo vo ihyan ne, rạhn ye ri ye Pedro:

—¡A Dihvo vo che ndạ ye tạn!

Ndetạhno che chihnevan Simón Pedro yahn Dihvo vo ne, ndonun ye tino menạn yahn ye, ne cạ nun ye vạn nune che cạhn ye nạn che va ye.

8 Nạn chenun ihyan apóstol chenạhn chahn nduco chihto vine ne, ri tenduh ạma ciento metro. Chicạhca ye bạrco me nde min, chihndạ ye yạna me, ndito yạhca.

9 Cuahn che ndiquendạh ye chete bạrco me ne, ndihchero ye che va ạma vạcoyạhn, ạma chenun nducoyạhn, ne quendudo ạma yạhca nạn nducoyạhn me, riyuche te. Namin va pạn.

10 Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Te nchuhn neve yạhca che cade chetạh ne.

11 Chendạ Simón Pedro chete bạrco me, ne chihndạ ye yạna me, ndetendạh ye vạn nune. Chenun demạn yạhca rahte, ri ạma ciento quenan o raco ndiche ino te. Andahre ạma yạhn te, ate hua chendan yạna me.

12 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cochi nchuhn, cahdino ne.

Ihyan apóstol chahn ne, a devano ye che Dihvo vo, ne chemin che nde hua chihquino ye tumerune ye ihyan duh ihyan ye.

13 Chahn ndạ Dihvo vo, ne chetạh ye pạn me mạn, yạhca me mạn, ne cạh ye, cheh ihyan chahn.

14 A ro min chi ino yune che chendihchero Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye cuahn che a ntuche ye vạn tenạhn.

Dihvo vo Jesucristo ne, yạhve ye Simón Pedro

15 Cuahn che a chihno cahdino ihyan chahn ne, tumerune Dihvo vo Pedro:

—Simón, dạya Jonás, ¿a tahque yahine u che co ihyan chuhn ne?

Ndahconan Simón Pedro yahn ye:

—Tạcạ hua, Dihvé. Yahinó ndih. A mạn ne devano ne.

Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudạdo ihyan yáhn.

16 Ndaconan tumerune ye ihyan, chi o yune:

—Simón, dạya Jonás, ¿a yahine u ne?

Ndahconan Pedro yahn ye:

—Tạcạ hua, Dihvé. Yahinó ndih. A mạn ne devano ne.

Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudạdo ihyan yáhn.

17 Ndaconan tumerune ye ihyan, chi ino yune:

—Simón, dạya Jonás, ¿a yahine u ne?

Nducote a nde ino yune che tumerune ye Pedro ndete che a yahino ye ihyan ne, chi ndạche ye, ne rạhn ye:

—Dihvé, a mạn ne devano ne nducuahn. A devano ne che yahinó ndih.

Rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudạdo ihyan yáhn.

18 Cuạco rạ́hn rí di te cuahn che decạhya di ne, rendonon man tino yehn, ne rehn ti che nahn cahn. Ate cuahn che a co ndico di ne, ntah reche, ne tạma ca ihyan ntihyon ye tino yehn di, ne quenda ye di nạn che hua nahn cahn.

19 Che tihcạ rạhn Dihvo vo ri ye Pedro ne, conahn nduhcạ che va che cạhco mendạhn ye ihyan nạn ntiyon yahn Dendiohs, cạhno se ihyan. Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye Pedro:

—¡Cuindoque u!

20 Ura che cuahn ye ne, ndaconan Pedro, ne ndihchero ye che cuahn nduco ihyan apóstol min che ạma din yahino Dihvo vo, ihyan min che dạma chihnde ye nduco Dihvo vo cuahn che cheh vino ye me, ne tumerune ye duh che ndihcue ndeh ihyan.

21 Tuhme tumerune Pedro Dihvo vo:

—Dihvé, me ihyan tih ne, ¿deh co yahn ye ne?
22 Ndahconan Dihvo vo, ne rą̄hn ye ri ye ihyan:
—Ndete che u náhn che conan ye iyehnse nde ro che ndaconan chí ne, di ne, hua cuande yehn chemin. Cuindoque u.
23 Chemin che chihnde ndudo vą̄n dihno vo che ihyan apóstol min ne, hua ndą̄ ro che coh ye. Ate Dihvo vo ne, ndiyu che rą̄hn ye che hua coh ihyan min, te rą̄hn ye te ndete che nahn ye che conan ihyan min nde ro che chi tun ye ne, hua cuande yahn Pedro chemin.
24 A ihyan apóstol min che dirun ye cą̄ca cuh, ne a devano vo che nducuahn che dirun ye ne, cuą̄co.
25 Ą̄ma ndeh nąn ca dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo. Ndete che corun queri ą̄ma nąn dehtenduh che din ye ne, rą̄hcó te cuto libro numachahte iyehnse, nde hua tuno nąn che conun. Tihcą̄ chi.

NTIYON CHE DIN IHYAN APOSTOL

Ndạ Vaco Ndah yahn Dendiohs nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye

1 Ndih Teófilo che yahinó ndih, nạn cạca
che dendáh menạn ne, a dirún ạma ndeh
nạn dehtenduh che din Dihvo vo
Jesucristo mạn, che chicuahn ye mạn,
2 nde ndạ ro che conạhn ye vahchetero.
Cuahn che ametah nạhn ye vahchetero
ne, numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs, cạh ye ntiyon
che va che din ihyan apóstol yahn ye che a
tendạh nun ye.
3 Adive che chihno se Dihvo vo ne,
ntuche ye, ne mạn ye ndạ ye ndeh yune,
chinduco ye ihyan chahn chete che o raco
ro. Nduco chemin ne, chenahn ihyan
chahn te cuạco che quenduche ye, ne cạh
cuande ye ihyan chahn yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs.
4 Cuahn che nduco ca ye ihyan apóstol
chahn ne, rạhn ye ri ye ihyan:
—Hua ndạca nchuhn yạn Jerusalén.
Conan rino ne nde ndạ ro che conahn che
ndihco cạde Dendiohs Chida che co Vaco
Ndah yahn ye. A yahn chemin che renté
nduco ne nde ro menạn.
5 Cuạco te Juạn ne, chehdenune ye
ihyan, ate nchuhn ne, cuihno neve ro ne,
conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

Conạhn Dihvo vo Jesucristo vahchetero

6 Tạhn min cuahn che ndidạma ihyan
chahn ne, tumerune ye Dihvo vo:
—Dihve nuhn, ¿a mạn ro cuh che
ndạhco cạde ne che cạhcantiyon mạn
nación yahn Israel ne?
7 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye ihyan
chahn:
—Hua cuande yahn nchuhn che cadino
ne deh ro, o deh ura che conahn che mạn
Dendiohs Chida a ndihco cạde ye.
8 Ate chu che cuande yahn ne. Cuahn
che co Vaco Ndah yahn Dendiohs, conun
nchuhn ne, conan cuma ne
vederihquentiyon. Tuhme cuạcotuhn ne
ndudo yáhn yạn Jerusalén mạn,
numacuahn estạdo yahn Judea mạn,
nación yahn Samaria mạn, nde
numachahte iyehnse.
9 Chihno rạhn Dihvo vo chemin ne,
nahn min che rendihchero ihyan chahn
ne, condạ ye vahchetero. Tuhme
quendihco ạma man, ne chehnạn ihyan
chahn ihyan.
10 Numanahn che vatendi ca ye, rihno
ye che condạ Dihvo vo nạn ro ne, adenạn
ndạ o ángel, chenun ye tino cua.
11 Rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn, sạhn Galilea, ¿dehco che
rihno cuạhn nạn ro ne? Mạn Dihvo vo che
ndạca ye vạn nchuhn, din Dendiohs che
conạhn ye vahchetero ne, nduhcạ che
ndihchero ne che conạhn ye, tihcạ
ndaconan chi tun ye.

Tendạhnun ye Matías cạva che co ye apóstol, conan ye menun Judas

12 Chihno min ne, ndạca ihyan chahn
min nạn che duche Cuete Olivo, ne
conạhn ye yạn Jerusalén. Nino yune min,
nuhneva che nihnde cạde nạn ley yahn
Dendiohs che co cạca ihyan ro che rahte
tuhno ye.
13 Cuahn che ntạ ihyan chahn viyạn me
ne, chendạ ye ạma vah, cocha ye nạn o
cuahto, cuạrto nạn che rahtenun ye. Vạn
ihyan chahn ne, nduco Pedro mạn, Jacobo
mạn, Juạn mạn, Andrés mạn, Felipe mạn,
Tomás mạn, Bartolomé mạn, Mateo mạn,
Jacobo, che dạya Alfeo mạn, Simón Zelote
mạn, Judas, che dihno Jacobo mạn.
14 Ro ro ne, rendo dạma nducoyạca
ihyan chahn nduco dihno Dihvo vo mạn,
chaco ye, María mạn, yạhn ca ihyan
ndạhta mạn, revạh ye.
15 Ạma ro min ne, chandi Pedro nạn
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, che ri ye
tenduh ạma ciento quenan ndico, ne
cahndudo ye:
16 —Nchuhn dihnó, a va che conahn
ndudo che din Vaco Ndah yahn Dendiohs
che dirun David yahn Judas, che
quendạhnạn se yahn sạhn che din se
preso Dihvo vo.
17 Sạhn min ne, chi cuande se vạn nuhn,
din se ntiyon nduco nuhn.
18 Tume che ndạca se yahn nunde yahn
se ne, ca ạma ndi yạhn. Chihno min ne,

chendạh se, denderen se, ne chendan se,
chihno chetuhn rehte se ndiyạhn.
19 Cuahn che checadino ihyan yạn
Jerusalén yahn chemin ne, chaconahn ye
che duche yạhn min, Acéldama, devạco
yahn ye, che nahn cạhma Yạhn Yahn Yun.
20 A ndirun nạn libro yahn Salmo tuhcạ:
Cuhnde mạn vạco se.
Nde ạma ihyan hua conun ye min.
Namin a ndirun:
Conan tạma ihyan menun se, ndondạ tạh
ye ntiyon che quenan cuma se.
21 'Chemin che ạma cha ihyan che namin
chinduco ye Dihvo vo numacuahn ro che
quechica ye,
22 nde ro che chehdenune Juạn ihyan, nde
ndạ ro che din Dendiohs che conạhn ye
vahchetero ne, va che co cuande ye vạn
nuhn, cạva che cuạcotuhn ye ndudo yahn
che a ntuche Dihvo vo.
23 Ntihyon yạn ihyan chahn o ihyan.
Ạma ye ne, José Barsabás, che namin
duche ye Justo, ne tạma ye ne, Matías.
24 Tuhme covạh nducoyạca ye:
—Dihve nuhn, a ndih che rendihche ne
chedave yahn nducoyạca ihyan. Conạhma
ne nuhn cha ihyan che o chuhn, nahn ne
25 che co ye apóstol, conan ye menun
Judas, din ye ntiyon che denda se, din
nunde yahn se, te a cuahn se nạn che
redin yahn che conun se.
26 Tuhme din ihyan chahn sortear, ne
quendạh yahn Matías che co ye apóstol, co
cuande ye vạn ihyan che ndichiạma
chahn.

2

Chiya Vaco Ndah yahn Dendiohs

1 Cuahn che ndạ vihco Pentecostés ne,
nto dạma ihyan apóstol nduco nducoyạca
ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo.
2 Adenạn chahco chine nạn ro nduhcạ
yuhne tạn che ạma rano, ne chito chete
vah nạn che chenun ye.
3 Ndihchero ye che decạ ro ruchiyạhn
ro chetuhn, ne chiya tin queri ạma ye.
4 Tuhme quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nducoyạca ihyan chahn, din che
rạhn ye tạma te o nạn devạco.
5 Ạma yạhn ihyan ndạta yahn Israel che
redinahn ye che nihnde cạde nạn ley
yahn Dendiohs ne, chica ye numachahte
iyehnse, ne chenan ye yạn Jerusalén ro
min.
6 Cuahn che chihnevan ye che chine ne,
ndo dạma ye, ne ạma rahn ino ye, te queri
ạma ye ne, chihnevan ye devạco yahn
mạn ye che rente ihyan che chenun ye
chete vah.
7 Ạma rahn ino ihyan chahn, ne rạhn ye
vạn mạn ye nduco vih:
—¿A ndiyu ihyan Galilea nducoyạca
ihyan sih che tihcạ rente ye?
8 ¿Tạcạ che rente ye devạco yahn queri
ạma vo che rente vo yạn vạco vo?
9 Vạn nducoyạco vo ne, nduco ihyan
yạhn yahn Partia mạn, Media mạn, Elam
mạn, Mesopotamia mạn, Judea mạn,
Capadocia mạn, Ponto mạn, Asia mạn,
10 Frigia mạn, Panfilia mạn, Egipto mạn,
Africa che nde tahque yahn ca va che co
yạn Cirene mạn. Namin nduco ihyan yạn
Roma mạn. Nạhn vo ne, ihyan nación
yahn Israel, ne nạhn vo ne, ihyan tạma
nación che ritahno vo dạma nduco ye.
11 Namin nduco ihyan yạhn yahn Creta
mạn, Arabia mạn. Rahndudo ihyan sih
ndudo yahn vederihno che redin
Dendiohs, rihnevan queri ạma vo devạco
yahn mạn vo.
12 Ạma rahn ino nducoyạca ye, ne
tumerune vih ye:
—¿Deh conahn che tihcạ ri ne?
13 Ate nạhn ihyan chahn ne, duche rino
ye, ne rạhn ye:
—Coh ihyan sih, ne chemin che tihcạ
redin ye.

Cahndudo Pedro

14 Tuhme necuandi Pedro nduco ihyan
apóstol che ndichiạma chahn, ne
cahndudo ye:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel
nduco nducoyạca ne che vate ne yạn
Jerusalén, cua cuande ne mạn, cuihcovan
ndah ne che cạhmá mạn.
15 Hua dehve coh nuhn nduhcạ che
rạhn nchuhn, te meniyon ne, comạn
rahco nun vatiyạn.

16 Che rendihchero nchuhn ne, a yahn
chemin che dirun ihyan profeta Joel
tuhcạ:
17 Rạhn Dendiohs: “Cuahn che a nahn
tuno ro che conahn che a ndihco
cạdé ne,
dechúh Vacó, cạva che conun ihyan
iyehnse.
Daya nchuhn ne, cuahndudo ye ndudo
yáhn mạn,
ihyan decạhya ne, ndihchero ye
vederihno vạn yạhnde yahn ye
mạn,
ihyan ndico ne, cạhno ye mạn.
18 Ro min ne, dechúh Vacó cạva che conun
ihyan che redin ye ntiyon yáhn, ne
cuahndudo ye ndudo yáhn.
19 Nạn ro mạn, ndiyạhn mạn, dín
vederihno, ne cuhnde ro yun mạn,
yạhn mạn, yạhme mạn.
20 U che Dihve nducoyạca ihyan ne, cuahn
che ametah ndạ ro che techecạdé
ne,
nạn yạhn ne, co man,
ne iyo ne, ndo nduhcạ yun.
Ro min ne, ro che ạma yudo, ro che cạhco
ró che ạma chahte
vederihquentiyon yáhn.
21 Tuhme nducoyạca ihyan che cuah ye u
che Dihve ye ne, ndedeváhn ihyan.”
22 ’Nchuhn, ihyan nación yahn Israel,
cuihcovan ndah ne che cạhmá: Dendiohs
ne, dechuh ye Jesús yahn yạn Nazaret vạn
nchuhn, ne mạn nchuhn devano cuạco
ne, te numacuahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs, din ye vederihno,
ndihchero ne.
23 Cuahn che ndạ ye tạh nchuhn ne,
nduhcạ che a ndihco cạde Dendiohs nde
ro menạn ne, din nchuhn preso ihyan,
necạh ne ihyan tạh sạhn nunde. Nahn yạh
se ihyan, ne chihno se ihyan nduhcạ che
nahn ne.
24 Ate ndedetuhche Dendiohs ihyan,
chehnevi ye ihyan tạh vederih, te hua co
che ndạhco ndiya vederih ihyan.
25 Hua co che conan ye tạh vederih
cuahn dạma, te a yahn ye che dirun David
tuhcạ:
Dihvé, cuahn dạma rendihché ndih che
nduco ne u.
Quenan ne lạdo tạh cuạcó, cạva che hua
dihya nun inó co.
26 Chemin che chi yenó, ne ndevá yavenạn
ne numacuahn vedeyeno.
Recạh vedechahtino chedave yáhn,
27 te u che yahino ne ne, hua cạhcomạn ne
u vạn tenạhn,
nde hua cuahnecun ne che conún chete
yạyan cuahn dạma, chạ u.
28 Tihyon yune ne u nduhcạ che ndạhcạ
conán nạn ne.
Ạma yenó yahn che nduco ne u.
29 ’Nchuhn dihnó, cuạco te chih indihte
yuhn vo David mạn, che chehche ye mạn,
che va yạyan yahn ye nde meniyon mạn.
30 Ihyan min ne, profeta ye, ne
numacuahn vedeyudo ne, cạh Dendiohs
ndudo yahn ye che vạn ndạta yahn ye ne,
quendạh ihyan min che a va cạde che chi
ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, nuhnde
tạh ye vederihquentiyon yahn ye.
31 David ne, anduhnecạ ndete che
ndihchero ye che ntuche ihyan min che a
va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan
iyehnse, ne chemin che dirun ye che hua
conun ihyan min vạn tenạhn mạn, che
hua chạ ye mạn.
32 Mạn ne, Dendiohs ne, a ndedetuhche
ye Dihvo vo Jesucristo, ne nuhn ne,
devano cuạco nuhn yahn.
33 Nducote ndedetuhche Dendiohs
Chida ihyan min numacuahn
vederihquentiyon yahn ye mạn, nducote
dinahn ye ndudo che necạh ye che
dechuh ye Vaco Ndah yahn ye mạn ne,
chemin che redin ihyan min vederihno
che rendihchero nchuhn mạn, rihnevan
ne mạn.
34 A yahn ihyan min che ndạ ye
vahchetero che dirun David tuhcạ, ndiyu
yahn mạn ye:
Dihve Dendiohs ne, rạhn ye ri ye Dihvé:
“Cuihnde muhn lạdo tạh cuạcó,
35 numanahn che ndạhco ndiyá ihyan che
hua ri rendihche ye di, ndeva ye
yavenan.”
36 ’Nducote tihcạ ne, codevano cuạco
nducoyạca ihyan nación yahn Israel te a
Jesús, ihyan min che nahn yạh nchuhn ne,
ndạhco Dendiohs vederihquentiyon tạh

ye che ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, che co ye Dihve nducoyạca ihyan mạn.
37 Cuahn che chihnevan ihyan chahn che tihcạ cahndudo Pedro ne, ạma chi rạn ye, ne tumerune ye Pedro nduco ihyan apóstol chenạhn chahn:
—Dihno nuhn, ¿deh va che din nuhn mạn ne?
38 Ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye ihyan:
—Queri ạma nchuhn, cuento ino ne nunde yahn ne, ne cuah ne Dihvo vo Jesucristo, cuedenune ne, cạva che nchahco Dendiohs nunde yahn ne, ne din ye che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn.
39 Tihcạ, te a necạh Dihvo vo Dendiohs ndudo min cạva nducoyạca ihyan che tendạhnun ye, nchuhn mạn, dạya ne mạn, ndạta yahn ne mạn.
40 Cuahn che chihno cahndudo Pedro ndudo cuh nduco ndeh nạn ca ndudo che tuhchan ne, yạhve ye ihyan chahn, ne rạhn ye:
—Cuendedevahn ne nchuhn vạn ihyan nunde che vate ye mạn ro cuh.
41 Tuhme ihyan che nevahnecun ye ndudo yahn ye ne, chedenune ye, ne ro min ne, tenduh ino mil ihyan chitahno ye Dihvo vo, chinduco ye ihyan chahn.
42 Nducoyạca ye ne, riquendi ye che ricuahn ihyan apóstol chahn, ne rendo dạma ye nduco vih mạn, revạh ye mạn, rendeh ye pạn nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo mạn.

Nduhcạ che redin ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

43 Ạma rahn ino nducoyạca ihyan yạn, te ạma redin ihyan apóstol chahn vederihno.
44 Nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ạma no vederendedecadino yahn ye nduco vih, ne rihco mendạhn ye dehtenduh yahn ye cạva nducoyạca ye.
45 Cuahn che va vederetạhn yahn combiero yahn ye ne, rendihcue ye yạhn yahn ye mạn, dehtenduh yahn ye mạn, ne recạh ye tume me queri ạma ihyan chahn tunoca va vederetạhn yahn ye.
46 Ro ro rendo dạma ye yạco chahte, ne ndevạco ye ne, reh ye nduco vih, ne rendeh ye pạn nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo. Chenan cuma ye vedeyeno mạn, vedenecun mạn.
47 Rendeva ye yavenạn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ndạhcạ chenan ye nạn nducoyạca ihyan. Ro ro ne, rendedevahn Dihvo vo Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan chahn.

3

Ndoyahn ạma sạhn che neneva doh cạh se

1 Ạma ro nạn rahco ino a chino, ura che revạh ihyan ne, cuahn Pedro nduco Juạn yạco chahte.
2 Ạma chende yạco me ne, duche Hermosa, ne ạma sạhn che neneva doh cạh se nde ro che chihndeyạn se ne, va se min. Ro ro riquenda ihyan sạhn, ne min rihco ye sạhn cạva che cạca se ihyan che rendạ ye yạco che din ye vedevạhino nduco se.
3 Cuahn che ndihchero se Pedro nduco Juạn che ndạ ye chende yạco me ne, chica se che din ye vedevạhino nduco se.
4 Ndihchero ihyan chahn sạhn, ne rạhn Pedro ri ye sạhn:
—Condihchero nuhn.
5 Sạhn min ne, va yạn se, rendihchero se ihyan, te rạhco se te cạh ye tume sạhn.
6 Ate rạhn Pedro ri ye sạhn:
—Metah diyạhnguạn yáhn, nde hua ne diyạhngua, ate co conán di. Nduco vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn yạn Nazaret, cuenecuen, ne cuique.
7 Chetạh Pedro tạh cuạco se, ndedecuan ye sạhn, ne ndetạhno nuhnde cạva dạndocạh se, ne ndo cuạco cạh se.
8 Tuhme nde tuno cạ yạco se, canạn rica se. Chendạ se chete yạco nduco ihyan chahn, rạ yạco se che yeno se mạn, rendeva se yavenạn Dendiohs numacuahn vedeyeno mạn.
9 Nducoyạca ihyan che chenun ye min ne, ndihche ye che rica se mạn, chihnevan ye che rendeva se yavenạn Dendiohs mạn,
10 ne ạma rahn ino ye mạn, redihya ye ri mạn, yahn vederihno me, te a rendihche ye te a sạhn min che rihnde se chende yạco Hermosa, rica se che din ihyan vedevạhino nduco se.

Cahndudo Pedro mạn corredor che duche Salomón

11 Sạhn che a ndoyahn me ne, nda ca se tạh Pedro mạn, Juạn mạn, chenun ye mạn corredor che duche Salomón. Nducote ạma rahn ino ihyan che chenun ye chete yạco ne, aderano ye, ndo dạma ye min.
12 Cuahn che ndihchero Pedro che ạma chito ihyan min ne, cahndudo ye:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ¿dehco che ạma rahn ino ne? ¿Dehco che ạma rendihchero ne nuhn? ¿A rạhco ne che nduco vederihquentiyon yahn mạn nuhn, o che ạma ndah ihyan nuhn, din nuhn che ndoyahn sạhnguh?
13 Hua, te Dendiohs yahn indihte yuhn vo Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob mạn ne, a ihyan min che din ye vederihno cuh, cạva che ndeva ye yavenạn dạya ye Jesucristo che necạh nchuhn tạh Pilạto. Pilạto ne, nahn ntạhte ye ihyan, ate nchuhn ne, hua cahnecun ne.
14 Ndotenan che cạca nchuhn che ntạhte ye ihyan min che ndah ye nạn Dendiohs ne, chica ne che ntạhte ye ạma sạhn rihno ihyan.
15 Tihcạ chihno nchuhn ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon che din ye che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn ro. Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn, ne yahn chemin ne, nuhn devano cuạco nuhn.
16 Nduco vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndoyahn sạhnguh che a ntihche nchuhn sạhn, te chitahno se ihyan. Chitahno se ihyan, ne chemin che ndoyahn se nduhcạ che rendihchero ne.
17 Nchuhn dihno, u devanó te vạn vedetundo yahn ne nduco ihyan ndinạn yahn ne, chihno ne Dihvo vo.
18 Ate nde ro menạn me ne, a ndihco cạde Dendiohs che va che chuhrihn ihyan min yahn ye che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse. Yahn chemin ne, a dirun ihyan profeta, ne tihcạ chinahn.
19 Mạn ne, cuento ino nchuhn nunde yahn ne mạn, cuah ne Dendiohs mạn, cạva che nchahco ye yahn ne mạn, din ye che cuahte dihn chedave yahn ne mạn, necạh yạn ye chedave yahn ne mạn.
20 Va che dechuh tun ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye nchuhn.
21 Ate mạn ro cuh ne, va che conan ca ye vahchetero nde ndạ ro che cuihno ndạhco cạde Dendiohs nducuahn, nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye, dirun ihyan profeta ndah yahn ye a rạhn me.
22 A chinahn nduhcạ che rạhn Moisés ri ye indihte yuhn vo tuhcạ: “Dihvo vo Dendiohs ne, tendạh nun ye ạma ihyan profeta vạn ndạta yahn nchuhn nduhcạ che tendạh nun ye u. Codinahn ne nducuahn che cạhma ihyan min,
23 te nducoyạca ihyan che hua dinahn ye che cạhma ye ne, conda ye vạn ihyan nación yuhn vo.”
24 ’Nducoyạca ihyan profeta, nde Samuel, nde nducoyạca ye che chahte ye adive ne, namin dirun ye yahn ro cuh.
25 A cạva nchuhn che dirun ihyan chahn, ne che ndah yahn ne che nte cạde Dendiohs nduco ihyan ndico yuhn vo nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye Abraham tuhcạ: “Cạva ihyan, ndạta yehn, dín che ndah nduco nducoyạca ihyan iyehnse.”
26 Cuahn che a ndedetuhche Dendiohs Dạya ye ne, menạn vih ca dechuh ye ihyan vạn nchuhn, cạva che din ye che ndah nduco ne, ne cạhcomạn ne nunde yahn ne.

4

Sạhn intiyahn ne, din se preso Pedro mạn, Juạn mạn

1 Nde ametah cuihno cuahndudo Pedro mạn, Juạn mạn, cuahn che ndạ chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn saduceo mạn, sạhn ndinạn yahn policía che redin se cudạdo yạco mạn.
2 Yudo ri yahn sạhn chahn yahn che Pedro nduco Juạn ne, ricuahn ye ihyan yạn che a ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne chemin che va che ntuche tenạhn.
3 Tuhme quenda se ihyan chahn, chih se ihyan vạcoyạhn nde tạma ro me, te ura min ne, a chino.
4 Ate yạhn ihyan che chihnevan ye che ricuahn ihyan chahn ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne ihyan chahn nduco ihyan che a chitahno ye Dihvo vo

nde ro menạn me ne, ri ye tenduh uhn mil che demạn ihyan chạhn.

5 Tạma ro me ne, min yạn Jerusalén ndo dạma nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel mạn, sạhn intiyahn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn.
6 Namin nduco Anás, chidocuyạn che tahque ndinạn mạn, Caifás mạn, Juạn mạn, Alejandro mạn, nducoyạca ihyan che ndạta yahn chidocuyạn ndinạn chahn mạn.
7 Tuhme tahve sạhn chahn che ngua Pedro mạn, Juạn mạn, chahtendi ye mendạhn, ne chiquerune se ihyan:

—¿Duh te nchuhn vederihquentiyon che redin ne dehtenduh che tihchan ne?

8 Tuhme numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ndahconan Pedro, ne rạhn ye ri ye sạhn:

—Nchuhn, sạhn ndinạn mạn, sạhn intiyahn yahn nación yuhn vo mạn,
9 mạn che riquerune ne yahn vederihno che chinahn nduco sạhnguh che nenevadoh cạh se mạn, tạcạ chi che ndoyahn se mạn,
10 cạhma nuhn nạn nchuhn cạva che codevano nducoyạca ihyan nación yuhn vo. Sạhnguh che nti se muhn nạn nducoyạca nchuhn ne, a ntoyahn se nduco vederihquentiyon yahn Jesucristo yahn yạn Nazaret. A ihyan min che nahn yạh nchuhn, ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye ihyan vạn tenạhn.
11 Nduhcạ sạhn rahto vah che chacondạh se tu che tahque cochihve yahn se ne, tihchan nchuhn, te hua nevahnecun ne ihyan min.
12 Nde ạma ihyan hua co ndedevahn ye uvo, te atenạn ihyan min che va tạh ye vederihquentiyon che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

13 Cuahn che ndihche sạhn ndinạn chahn che hua vạh Pedro mạn, Juạn mạn, che rente ye numa ino ye ne, nducote a devano se te ihyan chahn ne, ndạta yahn ihyan chevạh ihyan mạn, hua devano ye cạca mạn ne, ạma cuahn ino se, ne tumacadino se che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo.

14 Avạne ne, sạhn che ndoyahn me ne, min nti se nduco ihyan chahn. Chemin che nde nạn che cạhma sạhn ndinạn chahn metah.
15 Tuhme chihquentiyon se che ndiquendạh vah ihyan chahn, numanahn che nte cạde se nduco vih.
16 Rạhn se:
—¿Deh din vo nduco sạhn chuhn ne?, te nducoyạca ihyan che vate ye yạn Jerusalén, a devano ye yahn vederihno me, ne hua co cạhma vo che hua cuạco.
17 Mạn ne, cạva che hua quendi cotuhn ndudo yahn vederihno me ne, nahn dihyo vo sạhn, ne ametah quendi se cạhma se nduco nde ạma ihyan yahn vederihquentiyon yahn Jesús min.
18 Tuhme cah sạhn ndinạn chahn ihyan, ne chihquentiyon se che ametah quendi ye cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo.
19 Ate ndahconan ihyan chahn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Condedecadino mạn nchuhn. Nạn Dendiohs ne, ¿a ndạhcạ che hua dinahn nuhn che rihquentiyon ye, cạva che dinahn nuhn yahn ne ne?
20 Va che dinahn nuhn yahn Dendiohs, te yahn nducuahn che ndihchero nuhn mạn, chihnevan nuhn mạn ne, va che cạhma nuhn.
21 Tuhme nahn dihya sạhn ndinạn chahn ihyan, ne ndedechuh se ihyan, conạhn ye. Hua chihquino se din se castigo ihyan yahn che rendeva nducoyạca ihyan yạn yavenạn Dendiohs yahn vederihno che chinahn.
22 Sạhn che chinahn vederihno nduco me, ndoyahn se ne, a ri se nchuh o raco nduyo.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye che cạh Dendiohs vedechahtino ihyan

23 Pedro nduco Juạn ne, cuahn che ndạca ye nạn chidocuyạn ndinạn chahn mạn, sạhn intiyahn chahn mạn ne, conạhn ye nạn che chenun combiero yahn ye, ne necạh cuande ye ihyan nducuahn che rạhn se ri se ihyan.
24 Chihno necạh cuande ye ihyan ne, covạh nducoyạca ye tuhcạ:

—Dihve nuhn, Dendiohs, ndih che dendah ne nạn ro mạn, iyehnse mạn, nuniyạhn mạn, nducuahn che va mạn.
25 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ne ne, cạh cuande ne ihyan yahn ne David, ne dirun ye tuhcạ:
¿Dehco che rendededecadino ihyan nación yahn Israel yahn dehtenduh che hua cochihve?
¿Dehco che renecuan ihyan nación chenạhn, ri tạn ye nduco Dendiohs?
26 Nducoyạca rey che vate ye iyehnse ne, necuan ye,
ne nducoyạca ihyan che rihquentiyon ye ne, ndo dạma ye,
cạva che cuhma ye nduco Dihvo vo Dendiohs mạn, ihyan yahn ye che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn.
27 'Tihcạ chinahn, te muhn yạn cuh ne, ndo dạma Herodes mạn, Poncio Pilạto mạn, sạhn nación yahn Israel mạn, sạhn nación chenạhn mạn, cạva che chihno se Dạya Ndah yahn ne, Jesucristo, ihyan min che ndạhco ne vederihquentiyon tạh ye.
28 Nduco tihcạ chenun cạh nducuahn che a ndihco cạde ne.
29 Dihve nuhn, mạn ne, condihche ne nduhcạ che renahn dihya sạhn sih nuhn. Cuete ne vedechahtino nuhn cạva che numa ino nuhn cuahndudo nuhn Ndudo yahn ne.
30 Numacuahn vederihquentiyon yahn ne ne, codin ne che ndoyahn ihyan cah mạn, che cuhnde ro vederihno mạn, che cuande yahn Dạya Ndah yahn ne, Jesucristo.
31 Cuahn che chihno covạh ihyan chahn ne, nuhn yạhn nạn che chenun ye. Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, quenun nducoyạca ye, ne rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs numa ino ye.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va mendạhn dehtenduh yahn ye cạva nducoyạca ye

32 Nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ạma no vederendededecadino yahn ye nduco vih. Nde ạma ye ne, hua rihco vih ye dehtenduh yahn ye, te ndihco mendạhn ye cạva nducoyạca ye.
33 Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs rahndudo ihyan apóstol chahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne ạma rinan Dendiohs nducoyạca ihyan chahn, redin ye che chenan cuma ye vedeyahino nduco vih.
34 Nde ạma ihyan chahn ne, hua rindanan dehtenduh che nahn ye, te ihyan che va yạhn yahn ye mạn, o vah yahn ye mạn ne, rendihcue ye, ne riquenda ye tume me,
35 renecạh ye ihyan apóstol chahn cạva che recạh ihyan chahn queri ạma ihyan tunoca vederetạhn yahn ye.
36 Tihcạ din ạma ihyan, yạhn yahn Chipre, che duche ye José, ndạta yahn chidocuyạn Levita. Ihyan apóstol ne, chaconahn ye che duche ye Bernabé, che nahn cạhma ihyan che renecạh yạn ye chedave yahn ihyan.
37 Ihyan min ne, ndihcue ye ạma yạhn yahn ye, ne necạh ye tume me ihyan apóstol chahn.

5

Nunde yahn Ananías nduco Safira

1 Ate hua tihcạ din ạma sạhn che duche se Ananías nduco ndạhta yahn se Safira. Namin ndihcue se ạma yạhn yahn se,
2 ne chihco vih se tah tume yahn. Quenda se tume chenạhn me, din cạ se che a nducuahn, ne necạh se ihyan apóstol chahn. Tạhn ndạhta yahn se ne, a devano te chemin.
3 Tuhme rạhn Pedro ri ye sạhn:
—Ananías, ¿dehco che dinehn che chinun chundah di ne?, te nahn cahncheh Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco vih tah tume yahn yạhn che ndihcue.
4 Nde ạma ihyan hua din ye fuerza di cạva che ndihcue yạhn yehn, nde huane che checo tume che ca yahn muhn. ¿Dehco che tihcạ ndedecadine?, te nunde yahn vederihncheh yehn ne, quendihque nạn Dendiohs, ndiyu demạn nạn ihyan.
5 Cuahn che chihnevan Ananías ndudo cuh ne, chendạh se, ne chih se. Nducoyạca ihyan che checadino ye che tihcạ chi ne, ạma dihya ye chi.

6 Ndą ą̣ma o są̣hn decą̣hya, ne
chahcotuma se tino są̣hn, quenda se są̣hn,
chihche se są̣hn.
7 Chihno tenduh ino ura ne, ndą tą̣hn
ndą̣hta me, nde hua devano te deh che chi.
8 Tumerune Pedro tą̣hn:
—¿A cuą̣co che tuhva tume ca nchuhn
yahn yą̣hn yahn ne ne?
Ndahconan te:
—Cuą̣co. Nduco tihva.
9 Tuhme rą̣hn Pedro ri ye tą̣hn:
—¿Dehco che tihcą̣ din nchuhn, che
ntuhno ne cą̣va che tumarande ne Vaco
Ndah yahn Dihvo vo Dendiohs? A tą̣n
cuenchi są̣hn che chahn se chihche se
inchahn. Mą̣n ne, namin quenda se di,
cuhche se di.
10 Ndetą̣hno chendą̣h tą̣hn min, ne chih
te nąn Pedro. Cuahn che ntą̣ są̣hn decą̣hya
chahn ne, a ndih te, ne quenda se tą̣hn
chihche se tą̣hn dą̣ma nduco inchą̣hn te.
11 Nducoyą̣ca ihyan che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, nde ihyan chenąhn
ne, checadino ye che tihcą̣ chi, ne ą̣ma
dihya ye chi.

Ą̣ma din ihyan apóstol vederihno

12 Ą̣ma redin ihyan apóstol vederihno
nąn ihyan, ne nducoyą̣ca ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rendo
dą̣ma ye yą̣co chahte, mą̣n corredor che
duche Salomón.
13 Ihyan yą̣n ne, ą̣ma renevahnecun ye
ihyan chahn, ne andahre vą̣hino ye,
condą̣ vą̣n ye min,
14 ate ą̣ma yą̣hn ye, nde ndą̣hta, nde
chą̣hn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne
chinduco ye ihyan chahn.
15 Quendi tihcą̣ nde ndą̣ ro cuahn che
ą̣ma riquenda ihyan ihyan cah yahn ye
nduco yundo, rentą̣ve ye chihto yune,
cą̣va che cuahn che chuh Pedro ne, amare
dą̣hno ye conan ą̣ma o ihyan chahn.
16 Namin rica ihyan yą̣n che nino, rendą̣
ye yą̣n Jerusalén, nda ye ihyan cah yahn
ye nduco ihyan che chenun vaco chihngą̣
ihyan, ne ihyan cah chahn ne, rendoyahn
ye, ne ihyan che chenun vaco chihngą̣
ihyan ne, rendiquendą̣h.

Din se preso Pedro mą̣n, Juą̣n mą̣n

17 Tuhme chidocuyą̣n che tahque
ndinąn nduco są̣hn saduceo che rinduco
se ihyan ne, chi tą̣n se, din vedeve.
18 Din se preso ihyan apóstol chahn, ne
chih se ihyan vą̣coyą̣hn.
19 Ate ą̣ma ángel yahn Dendiohs ne,
nąhne ye vą̣coyą̣hn me vino, ne
ndetendą̣h ye ihyan chahn, ne rą̣hn ye ri
ye ihyan:
20 —Cuahn nchuhn chete yą̣co chahte,
cuahndudo ne nąn ihyan
vederihquentiyon che rendahcorun
Dendiohs ihyan, rendedevahn ye ihyan.
21 Dinahn ihyan chahn, ne tą̣ma ro tiyą̣n
ndita ne, chendą̣ ye chete yą̣co me,
cahndudo ye.
Numanahmin ne, chidocuyą̣n che
tahque ndinąn nduco są̣hn che rinduco se
ihyan ne, nedin dą̣ma ye nducoyą̣ca są̣hn
ndinąn yahn nación yahn Israel mą̣n,
są̣hn intiyahn mą̣n. Tuhme tahve ye che
chehua ihyan apóstol che chenun ye
vą̣coyą̣hn.
22 Ate cuahn che ndą̣ są̣hn policía
vą̣coyą̣hn me ne, metah ihyan chahn, ne
ndaconan se, chengu se ndudo.
23 Rą̣hn se:
—Vą̣coyą̣hn ne, ndah ntude, ne sandą̣do
chahn ne, chenan se cudą̣do chendevah.
Ate cuahn che nąhne nuhn chende
vą̣coyą̣hn me ne, metah duhva.
24 Cuahn che chihnevan chidocuyą̣n che
tahque ndinąn mą̣n, są̣hn ndinąn yahn
policía che redin cudą̣do yą̣co mą̣n,
chidocuyą̣n ndinąn chahn mą̣n ne,
retumerune vih se nde ti ndą̣, nde ti tuno
che tihcą̣ ri.
25 Ura min ne, ndą̣ ą̣ma se, ne rą̣hn se ri
se są̣hn chahn:
—Są̣hn che chih nchuhn vą̣coyą̣hn ne,
chete yą̣co chenun se, ricuahn se.
26 Tuhme cuahn są̣hn ndinąn me nduco
policía yahn se, chehua se ihyan apóstol
chahn nduco ndah. Hua din tą̣n se nduco
ye, te vą̣h se che cą̣h ihyan yą̣n tu są̣hn.
27 Cuahn che ntą̣ se ne, chengu se ihyan
nąn są̣hn ndinąn chahn. Tuhme rą̣hn
chidocuyą̣n che tahque ndinąn me ri ye
ihyan apóstol chahn:
28 —Nuhn ne, numacuahn vedeyudo
chihquentiyon nuhn che hua quendi

nchuhn cacuahn ne vederihquentiyon yahn sạhn min. Ate hua dinahn ne, te a ndacotuhn ne ndudo che ricuahn ne numachahte yạn Jerusalén. Avạne ne, ricueh dạme ne nuhn che nuhn chihno nuhn sạhn min.

29 Tuhme Pedro nduco ihyan apóstol chenạhn chahn ne, ndahconan ye:

—Nuhn ne, quenan cuma che dinahn nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, te chemin che tahque yudo che co vederihquentiyon yahn ihyan iyehnse.

30 Nchuhn ne, nahn yạh ne Jesucristo nạn ạma cruz, chihno ne ihyan, ate Dendiohs yahn indihte yuhn vo ne, ndedetuhche ye ihyan,

31 ne chihco ye ihyan lạdo tạh cuạco ye, ndạhco ye vederihquentiyon tạh ye che conạn ye mạn, ndedevahn ye ihyan iyehnse mạn, cạva che nto ino ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne ndạca ye vederenchahco.

32 Nuhn ne, racotuhn nuhn ndudo yahn dehtenduh che tuhchan numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, che redin Dendiohs che renun ihyan che redinahn ye ndudo yahn ye.

33 Cuahn che chihnevan sạhn ndinạn chahn che tihcạ rạhn ihyan apóstol ne, ạma chi tạn se, ne nahn cạhno se ihyan.

34 Ate vạn sạhn chahn ne, nduco ạma ihyan fariseo che duche ye Gamaliel. Ihyan min ne, ihyan devano ley che dirun Moisés, ne ạma renevahnecun ihyan yạn ihyan. Chandi ye, ne chihquentiyon ye che ndiquendạh vah ihyan apóstol chahn menạn lihn.

35 Tuhme rạhn ye ri ye combiero yahn ye:

—Nchuhn, ihyan ndinạn yahn nación yuhn vo Israel, cuihco ne cudạdo deh che rihco ne che din ne nduco ihyan sih.

36 Cuenecạhco ne te ametah rạhn me che necuan Teudas, chinun se ihyan che va tạh se ạma vederihquentiyon, ne chinduco tenduh cun ciento ihyan sạhn. Ate chihno sandạdo sạhn, chihno chano nducoyạca ihyan che chinduco ye sạhn, ne min chihnonan yahn se.

37 Adive ne, ro che renan cạca ihyan ne, necuan Judas yahn estạdo yahn Galilea, ne ạma yạhn ihyan chinduco ye sạhn. Ate namin chihno sandạdo sạhn, ne chihno chano ihyan che chinduco ye sạhn.

38 Chemin che tahque ndạhcạ che hua cạhdenun nchuhn yune yahn ihyan sih, te ndete che vederihquentiyon yahn mạn ye che ricuahn ye ne, va che cuihno.

39 Ate ndete che vederihquentiyon yahn Dendiohs che ricuahn ye ne, hua co decuihno nchuhn. Avạne ne, ndete che tihcạ ne, cạhnda yahn ne, te redin vạhche ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

40 Quenan ino nducoyạca sạhn ndinạn chahn che rạhn ihyan min, ne cah se ihyan apóstol chahn, chahn se ihyan. Chihquentiyon se che ametah ndaconan cacuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo, ne ndedechuh se ihyan, conạhn ye.

41 Ndạca ihyan apóstol chahn nạn sạhn ndinạn chahn, ne ạma yeno ye, te cạh yune Dendiohs che chuhrihn ye cạva Dihvo vo.

42 Quendi ihyan apóstol chahn chicuahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo ro ro, chete yạco mạn, vạco ihyan mạn.

6

Tendạhnun ye ndache diácono

1 Tạhn min ne, ạma ri yạhn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan che rente ye devạco griego ne, chica nunde ye yahn ihyan che rente ye hebreo, te ura che rih ye dehtenduh che cheh ihyan ne, hua ndahva recạh ye ndạhta vạh che rente ye griego.

2-3 Tuhme nedin dạma ihyan apóstol che ndichio chahn nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rạhn ye:

—Dihno nuhn, hua ndạhcạ che cạhcomạn nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, din nuhn ntiyon che cuih nuhn che cheh nchuhn. Chemin che vạn nchuhn ne, cuetendạhnun ne ndache ihyan che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn, che chenan ino vo ihyan mạn, che ndạhcạ vederendedecadino yahn ye mạn, ne ihyan chahn ne, ndạhco nuhn ntiyon cuh tạh ye.

4 Me nuhn ne, quendi nuhn covạh nuhn mạn, cacuahn nuhn Ndudo yahn Dendiohs mạn.
5 Chahtenan ino ihyan chahn, ne tendạhnun ye Esteban, ạma ihyan che numa ino ye ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn, che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn. Namin tendạhnun ye Felipe mạn, Prócoro mạn, Nicanor mạn, Timón mạn, Parmenas mạn, Nicolás mạn, ạma ihyan yạn Antioquía che chitahno ye dạma nduco ihyan nación yahn Israel ro menạn.
6 Tuhme covạh ihyan apóstol cạva ihyan chahn, nahn tạh ye ihyan, ndạhco ye ntiyon min tạh ye.
7 Ndudo yahn Dendiohs ne, ạma retuhn, ne min yạn Jerusalén ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ri yạhn ye. Nde chidocuyạn, ạma yạhn ye chitahno ye, chinduco ye ihyan chahn.

Din se preso Esteban

8 Esteban ne, redin ye vederihno nạn ihyan, te ạma yahino Dendiohs ihyan mạn, necạh ye vederihquentiyon ihyan mạn.
9 Ạma o sạhn ndiyạco che duche Esclavos Libertados, nduco ạma o sạhn yạn Cirene mạn, Alejandría mạn, yạhn yahn Cilicia mạn, Asia mạn ne, canạn se ruhn chende se nduco Esteban.
10 Ate hua chi ndạhco ndiya se ihyan, te quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan mạn, ạma va vededevano yahn ye mạn.
11 Tuhme nedihve se ạma o sạhn cạva che cuacotuhn se ndudo cuahnde, ne cạhma se te chihnevan se che chihngạ rạhn Esteban yahn Dendiohs mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn.
12 Nduco chemin ne, ndedecuan se sạhn yạn mạn, sạhn ndinạn mạn, sạhn devano ley che dirun Moisés mạn, ne chi tạn sạhn chahn nduco Esteban, quenda se ihyan nạn intiyahn.
13 Namin nuhn sạhn chahn ạma o se che cạhma se ndudo cuahnde tuhcạ:
—Cuahn dạma chihngạ rạhn sạhn tih yahn yạco cuh che nihnde vih yahn Dendiohs mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn.
14 Cuạco chemin, te chihnevan nuhn che rạhn se te Jesucristo yahn yạn Nazaret ne, ndatera ye yạco cuh mạn, ndahcorun ye costumbre che chihco Moisés mạn.
15 Nducoyạca sạhn ndinạn che vate se min ne, ndihchero se Esteban, ne nduhcạ che ro nạn ángel, tihcạ ro nạn ye.

7

Cahndudo Esteban che rendedevahn ye ihyan

1 Tuhme chidocuyạn che tahque ndinạn me ne, chiquerune ye Esteban:
—¿A cuạco nducuahn che rica nunde sạhn sih yehn ne?
2 Ndahconan Esteban, ne rạhn ye:
—Nducoyạca nchuhn, dihnó mạn, ihyan ndinạn yahn nación yuhn vo mạn, cuihcovan ne che cạhmá. Dendiohs yuhn vo, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye ne, ndạ ye nạn indihte yuhn vo Abraham, cuahn che quenan ca ye yạhn yahn Mesopotamia, ro che ametah cuhnde ye yạn Harán,
3 ne rạhn ye ri ye ihyan: “Cuihcoman yạn vaque mạn, nducoyạca ihyan yehn mạn, ne cuehn ạma cuạn yạhn nạn che nạhmá di.”
4 Tuhme chica Abraham yạn vạco ye, Caldea, ne chahn ye, chihnde ye yạn Harán. Adive ne, chih chida ye, ne nạhma Dendiohs ihyan yune, nde nạn che ndạ ye muhn, yạhn nạn che vahto vo mạn ro cuh.
5 Hua cạh Dendiohs nde ạma ndi yạhn cuh ihyan, nde nạn che cạhno ye ạma cạh ye. Ate cạh ye ndudo yahn ye ihyan te co yạhn ndạta yahn ye, andahre ro min ne, ametah nde ạma dạya ye.
6 Namin rạhn Dendiohs ri ye ihyan te ndạta yahn ye ne, va che cuahtenan ye yạn vạco ihyan tạma nación, ne din tạn ihyan nación min nduco ye mạn, din ye ntiyon yahn ihyan chahn nduco fuerza mạn, nde cuihno cun ciento nduyo.
7 Ate namin rạhn Dendiohs ri ye ihyan: “U dín castigo ihyan nación min che cạhcantiyon ye numacuahn vedetạn ndạta yehn che din ye ntiyon yahn ye. Cuihno min ne, ndạca ye nación min, ne

cochi ye muhn yạhn cuh, ndeva ye yavenạ́n.”
8 Namin cạh Dendiohs ndudo yahn ye
Abraham, ne chihquentiyon ye che conan
ạma seña queri ạma ihyan, ndạta yahn ye,
cạva che cạhco ran ye che nevahnecun ye
ndudo min. Chemin che cuahn che
chihndeyạn dạya Abraham che duche
Isaac ne, chihno nine ro ne, chaconahn ye
seña. Tihcạ chaconahn Isaac seña dạya ye
Jacob, ne Jacob ne, tihcạ chaconahn ye
seña nducoyạca dạya ye. A ihyan min che
chihco ndạta ye nduh che ndichio ndạta
yahn ihyan nación yahn Israel.
9 ’Dạya Jacob che ihyan ndico yuhn vo
ne, a ihyan chahn che din ve ye yahn
dihno ye José, ne ndihcue ndeh ye ihyan
nduco sạhn che quenda se ihyan nde
nación yahn Egipto. Ate Dendiohs ne,
chinduco ye José,
10 ne ndedevahn ye ihyan yahn
nducuahn che rechuhrihn ye. Cạh
Dendiohs vederendedecadino che ndạhcạ
ihyan, ne din ye che Faraón, rey yahn
Egipto ne, din yahino ye ihyan. Chemin
che chaconahn Faraón ihyan che
cạhcantiyon ye ndevạco ye mạn, nde
numachahte nación yahn Egipto mạn.
11 ’Tuhme chihnde cuico numachahte
nación yahn Egipto mạn, Canaán mạn, ne
ạma chuhrihn nducoyạca ihyan, nde
indihte yuhn vo, ne ametah rendạca che
cheh ye.
12 Ate cuahn che checadino Jacob che
min nación yahn Egipto va trigo ne,
dechuh ye dạya ye. Tạhn min ne, cade
ạma yune chahn ihyan ndico yuhn vo.
13 Cuahn che chi o yune che chahn ihyan
chahn ne, cạh José che checadino ye te
ihyan min che dihno ye, ne nduco chemin
checadino Faraón ti chica ndạta yahn José.
14 Tuhme dechuh José che chehua chida
ye Jacob nduco ihyan yahn ye. Nducoyạca
ihyan chahn ne, ri ye ino raco ntihyon.
15 Tihcạ chi che chahn Jacob, chihnde ye
nación yahn Egipto. Adive ne, chih ye, ne
namin a min chih ihyan ndico yuhn vo.
16 Adive ne, ndiquenda ihyan ine yahn
tenạhn chahn nde yạn Siquem. Min
chihche tun ye ihyan nạn yạyan che ca
Abraham, ndihcue dạya Hamor.
17 ’Cuahn che a ndạ nino ro che conahn
ndudo che cạh Dendiohs numacuahn
vedeyudo Abraham ne, ihyan nación yahn
Israel ne, ạma chi yạhn ye min nación
yahn Egipto.
18 Tạhn min chihnde tạma rey yahn
Egipto che hua rendihche ye José.
19 Rey min ne, din tạn ye numacuahn
vederihncheh nduco ihyan ndico yuhn
vo, ne chihquentiyon ye ihyan chahn che
cade cuahteyạn dạya ye che chạhn ne,
cạhn ye, cuacondạh ye cạva che coh.
20 Tạhn min chihndeyạn Moisés, ne ạma
quenan ino Dendiohs lihn me. Ino iyo ra
chi tạve indihte yahn se sạhn,
21 ne cuahn che chihcomạn ye lihn me
ne, tạhn dạya mạn rey ntạca te sạhn.
Ndeva te sạhn, ne tạve te sạhn nduhcạ
dạya mạn te.
22 Chemin che chahn Moisés nducuahn
vededevano yahn ihyan nación yahn
Egipto. Cuahn che chi chahte ye ne, ạma
dito nạn ye nạn che rente ye mạn, nạn
dehtenduh che redin ye mạn.
23 ’Cuahn che a chi ye o raco nduyo ne,
chahn ye chendihchero ye ihyan nación
yahn ye, Israel.
24 Min ndihchero ye che chahn ạma
sạhn Egipto ạma sạhn nación yahn ye, ne
chihno ye sạhn Egipto me, ndedevahn ye
sạhn che tạma me.
25 Tihcạ din ye, te rạhco ye te nduco
chemin ne, ihyan nación yahn ye ne,
conahn ye te dechuh Dendiohs ihyan,
ndedevahn ye ihyan chahn. Ate ihyan
chahn ne, hua chenahn ye.
26 Tạma ro me ne, ndihchero Moisés o
sạhn nación yahn ye che rahteruhn se
nduco vih, ne nahn cạhco dihn ye sạhn.
Rạhn ye ri ye sạhn: “Nchuhn ne, dạma
nación yuhn vo nduco vih, ¿dehco che
rahteruhn ne nduco vih?”
27 Ate sạhn che redin tạn nduco
combiero yahn me ne, chacondạ se ihyan,
ne rạhn se: “¿Duh chaconahn di che conan
yahn nuhn, techecade yahn nuhn?
28 ¿A namin nahn cahne u nduhcạ che
chihne sạhn Egipto me ico?”
29 Cuahn che chihnevan Moisés che
tihcạ rạhn sạhn min ne, chano ye, ne
cuahn ye, chihnde ye ạma cuạn yạhn che

duche Madián. Min chihnevạco ye, ne ndạca o dạya ye.
30 'Chihno o raco nduyo ne, min yạhn nạn che metah duhva, nino nạn cuete che
duche Sinaí ne, adenạn chihnde ro ạma
ángel vạn ruchiyạhn yahn ạma yạhn lihn
che riche, ndihchero Moisés.
31 Moisés ne, ạma cuahn ino ye yahn
vederihno che rendihchero ye, ne cuahn
che chahn ndạ ye cạva che ndihchero
ndah ye ne, chihnevan ye che rạhn Dihvo
vo Dendiohs:
32 "U che Dendiohs yahn ihyan ndico
yehn, Abraham mạn, Isaac mạn, Jacob
mạn." Tuhme ạma dihya Moisés chi, nde
tuno rendoh ye che vạh ye, nde metah
chihquino ye ndihchero ca ye.
33 Rạhn Dendiohs ri ye ihyan: "Cuehnevi
ndạco che chenun cah, te cạhnda yehn
yahn che nti nino nạn che quenún.
34 A ndihcheró che rechuhrihn ihyan
yáhn min nación yahn Egipto, ne
chihneván che revạh ye. Chemin che
cochí, ndedeváhn ihyan. Mạn ne, conan
yan, te dechúh di Egipto."
35 'Andahre hua nevahnecun ihyan
chahn Moisés ro menạn, rạhn ye ri ye
ihyan: "¿Duh chaconahn di che conan
yahn nuhn, techecade yahn nuhn?" Ate
mạn Dendiohs dechuh ye ihyan cạva che
conạn ye yahn ihyan chahn mạn, cạva che
ndedevahn ye ihyan mạn, nduhcạ che
rạhn ye ro che chihnde ro ángel me nạn
yạhn lihn che riche me.
36 A Moisés che ndetendạh ye ihyan
ndico yuhn vo min nación yahn Egipto, ne
din ye vederihno yạhn min mạn, nạn
Nuniyạhn Cuạh mạn, yạhn nạn che metah
duhva mạn, chete che o raco nduyo.
37 A Moisés che rạhn ye ri ye ihyan
nación yuhn vo, Israel: "Dendiohs ne,
ndedecuan ye ạma ihyan profeta vạn
ndạta yuhn vo nduhcạ che ndedecuan ye
u, ne che cạhma ihyan min ne, chemin
che codinahn nchuhn."
38 A Moisés che quendạhnạn ye yahn
ihyan nación yuhn vo, Israel, min yạhn
nạn che metah duhva, ne a ihyan min che
nte ángel nduco ye min Cuete Sinaí cạva
che cạh ye ndudo min ihyan ndico yuhn
vo. A ihyan min che chihnevan ye ndudo
yahn che ndedevahn Dendiohs ihyan
iyehnse, chihco ye cạvo vo.
39 'Ate ihyan ndico yuhn vo ne,
chacotạhn ye yahn Moisés mạn, nahn
ndaconan ye nación yahn Egipto mạn.
40 Rạhn ihyan chahn ri ye Aarón: "Nahn
nuhn che dendah ne ạma o dendiohs che
quendạhnạn ye yuhn vo, te Moisés, ihyan
min che ndetendạh ye uvo nación yahn
Egipto ne, a hua rentạ ye, ne hua devano
nuhn deh chi yahn ye."
41 Tuhme dendah ihyan chahn ạma
itenine lihn. Chihno ye ạma o ite cạva che
co te vedino nạn itenine me, ne ạma chi
yeno ye nduco dendiohs min yahn ye che
dendah mạn ye.
42 Chemin che chihcomạn Dendiohs
ihyan chahn, ne cạh yune ye che chitahno
ye iyon che chenan nạn ro, chivahn
dendiohs yahn ye, nduhcạ che dirun ạma
cha ihyan profeta tuhcạ:
Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, cuahn
che chahtechica ne yạhn nạn che
metah duhva chete che o raco
nduyo ne,
ndotenan che cạhno ne ite cạva che co te
vedino, ndeva ne yavenán ne,
43 tahque ndah ne ne, quenda ne yạco nạn
che quenun Moloc mạn, iyon yahn
Renfán mạn,
ndeva ne yavenạn dendiohs chemin chan
che dendah mạn ne.
Chemin che quenan cuma che dín castigo
nchuhn, dechúh nchuhn nde
tahque cạna yahn nación yahn
Babilonia.
44 'Min yạhn nạn che metah duhva ne,
ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde tạh ye
yạco che chindah nduhcạ che nạhma
Dendiohs Moisés tạcạ va che dendah ye. A
chete yạco min ne, chenun ndah tu rahno
nạn che ndirun ley yahn Dendiohs.
45 Chan rine, chihnde tạh ihyan chahn
yạco me nde ro che ndạ ye nduco Josué,
chetạh ye yạhn yahn ihyan tạma nación
che chehnevi Dendiohs nạn ye. Tihcạ
chihco cudạdo ye yạco me nde ro che
quenan David.
46 Dendiohs, ihyan min che ndeva Jacob
yavenạn ye ne, din yahino ye rey David,
ne nahn cạhno rey me ạma yạco yahn ye.

47 Ate Salomón che chihno ye yạco yahn
Dendiohs,
48 andahre Dendiohs, ihyan min che
ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, hua
rendotenan ye yạco che rihno ihyan.
Tihcạ nduhcạ che dirun ihyan profeta me
tuhcạ:
49 Rạhn Dihvo vo Dendiohs:
"Rihquentiyón nde vahchetero
mạn,
nde numachahte iyehnse mạn.
¿Tạcạ conún chete ạma yạco che rihno
ihyan?
¿Tạcạ cuhndé ạma cuạn no?
50 A mán dendáh nducuahn dehtenduh
che va."
51 Quendi Esteban, ne rạhn ye:
—Nchuhn ne, cheche chedave yahn ne.
Dạma ri ne nduco ihyan che hua ritahno
ye Dendiohs, te hua redinahn ne.
Numacuahn ro ne, rahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs. Nduhcạ ihyan ndico yahn ne
ne, tihchan ne.
52 Nducoyạca ihyan profeta ne, din tạn
ihyan ndico yahn nchuhn nduco ye. Ihyan
ndico yahn ne ne, chihno ye ihyan profeta
chahn che dirun ye nde ro menạn che va
che chi Dạya Dendiohs, ne cuahn che ndạ
ye ne, a mạn nchuhn hua chitahno ne
ihyan, ne chihno ne ihyan.
53 Nchuhn ne, nduco ángel dechuh
Dendiohs ley yahn ye cạva che dinahn ne,
ate hua redinahn ne.
54 Cuahn che chihnevan sạhn ndinạn
chahn che tihcạ rạhn Esteban ne, ạma chi
tạn se, nde tuno reh dihyon se.
55 Ate Esteban ne, quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan, ne chenihyon nạn
ye nạn ro, ne ndihchero ye che ạma yudo
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn,
che nti Dihvo vo Jesucristo lạdo tạh cuạco
ye mạn.
56 Tuhme rạhn ye:
—¡Condihche nchuhn! ¡Quendah
vahchetero! ¡Ngạ Ihyan min che rinduco
ye nducoyạca ihyan, nti ye lạdo tạh cuạco
Dendiohs!
57 Ate sạhn chahn ne, necạhde se
iverevan se, nde tuno rah tạn se,
tumangạn se Esteban.
58 Quenda se ihyan cuahn chihto yạn, ne
min cạh se tu ihyan. Ạma sạhn che duche
se Saulo ne, din se cudạdo tino yahn sạhn
che chenan se ntiyon che cạh se tu ihyan.
59 Ura che recạh se tu Esteban ne, covạh
ye tuhcạ:
—Dihvé Jesucristo, ndạhcó chedave
yáhn tạh ne.
60 Tuhme chehntihya ye, ne rạhn ye
numa dito ye:
—Dihvé, cuenchahco ne yahn sạhn sih
che tihcạ redin se.
Chihno rạhn ye chemin ne, chih ye.

8

Din tạn Saulo nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Saulo ne, dạma chi se nduco sạhn
chahn che chihno se Esteban.
A ro min no canạn ạma redin tạn se
nduco ihyan yạn Jerusalén che ritahno ye
Dihvo vo. Vạn ihyan chahn ne, atenạn
ihyan apóstol che chahtenan ye min, te
chihno chano nducoyạca ye, cuahn muhn
cuahn min ye estạdo yahn Judea mạn,
nación yahn Samaria mạn.
2 Ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs
ne, ạma chi rạn ye cạva Esteban, ne chahn
ye chihche ye ihyan.
3 Saulo ne, quendi se redin tạn se nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne rendạ
se nduh vah nduh vah, retendạh vah se
ihyan. Nde ndạhta, nde chạhn ye, rihnda
rudo se ihyan, riquenda se ihyan, rih se
ihyan vạcoyạhn.

Rahndudo ye ndudo ndah yahn Dendiohs min nación yahn Samaria

4 Ihyan che chano chahn ne, rahndudo
ye ndudo ndah yahn Dendiohs nduh cuạn
yạn nạn che rendạ ye.
5 Ạma cha ihyan chahn che duche ye
Felipe ne, cuahn che ndạ ye ạma cuạn yạn
yahn Samaria ne, min rahndudo ye
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, che a
ihyan min che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
6 Ạma rendo dạma ihyan, rihnevan ye
numacuahn vedenecun che rahndudo
Felipe mạn, rendihchero ye vederihno
che redin ye mạn.

7 Ạma yạhn ihyan che chenun vaco
chihngạ ihyan ne, rendihquendạh vaco
chahn, ạma rah. Namin rendoyahn ạma
yạhn ihyan che ndi cheche ye mạn, che
neneva doh cạh ye mạn, tạh ye mạn.
8 Chemin che nducoyạca ihyan yạn min
ne, ạma yeno ye.
9 Yạn min ne, va ạma sạhn che duche se
Simón, che cuah se. A rạhn me ne, ạma
chihncheh se ihyan che vate ye
numachahte nación yahn Samaria, rạhn
se te ametah nde ạma ihyan nduhcạ sạhn
min.
10 Nducoyạca ihyan, nde ihyan ndico
mạn, nde checạhya mạn, renevahnecun
ye sạhn, ne rạhn ye:
—Sạhnguh ne, quenan cuma se
vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.
11 Ạma rạhn chitahno ihyan chahn
sạhn, te nduco vedecuah yahn se ne,
chihncheh se ihyan.
12 Ate cuahn che chihnevan ihyan
chahn che rahndudo Felipe yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn,
yahn che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo
ihyan mạn ne, nducoyạca ye, nde ndạhta,
nde chạhn ye, chitahno ye Dihvo vo, ne
chedenune ye.
13 Nde Simón cuah me ne, chitahno se,
ne chedenune se. Chinduco se Felipe, ne
ạma rahn ino se yahn vederihno che
rinahn.
14 Cuahn che ihyan apóstol che chenan
ye yạn Jerusalén checadino ye che
nevahnecun ihyan yạhn yahn Samaria
Ndudo yahn Dendiohs ne, dechuh ye
Pedro nduco Juạn.
15 Cuahn che ndạ ihyan apóstol chahn
ne, covạh ye cạva che conun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan chahn.
16 Ametah conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nde ạma ihyan chahn, te cade
chedenune ye che nevahnecun ye Dihvo
vo Jesucristo.
17 Tuhme Pedro nduco Juạn ne, nahn
tạh ye ihyan chahn, ne quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan.
18 Cuahn che ndihchero Simón che
renun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan
che renahn tạh ihyan apóstol chahn ne,
nahn cạh se tume ihyan,
19 ne rạhn se:
—Cuedin nchuhn che namin nducó
conan cumá vederihquentiyon tih, cạva
che adecoduhno ihyan che nahn tạ́h
ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan.
20 Tuhme rạhn Pedro ri ye sạhn:
—A ndinda di nde nduco tume yehn, te
rendededecadine te co cua nduco tume
vederihquentiyon che recạh Dendiohs.
21 Di ne, nde hua co conen nạn ntiyon
cuh, te hua ndah chedave yehn nạn
Dendiohs.
22 Cuento ine yahn nunde yehn, ne
cuique Dendiohs ndete che nchahco ye
yehn che tihcạ rendededecadine,
23 te ndero ndi che a ndinda di, nedin
nunde yehn.
24 Ndahconan Simón, ne rạhn se ri se
ihyan:
—Covạh nchuhn cạva che nchahco
Dihvo vo Dendiohs nunde yáhn, ne hua
cuahno có nduhcạ che rạhn ne.
25 Cuahn che a nte ihyan apóstol chahn
yahn vederihno che din Dendiohs mạn,
cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn
ne, conạhn ye yạn Jerusalén, racotuhn ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo
ạma ndeh yạn yahn Samaria nạn che
rechuh ye.

Felipe nduco sạhn nación yahn Etiopía

26 Chihno min ne, rạhn ạma ángel yahn
Dihvo vo Dendiohs ri ye Felipe:
—Cuehn cuạhn yune che rica yạn
Jerusalén, rahn cuạhn yạn Gaza.
Yune min che rechuh cuạhn yạhn nạn
che metah duhva.
27 Tuhme cuahn Felipe, ne ura che a
quenun yune ye ne, ntạca ye ạma sạhn
ndinạn, che tesorero yahn tạhn Candace,
reina yahn nación yahn Etiopía. Ro min
ne, a ndaconan se che chahn se yạn
Jerusalén, ndeva se yavenạn Dendiohs.
28 Conạhn se yạn vạco se, va se chete
carro yahn se, ne rahndudo se libro che
dirun ihyan profeta Isaías.
29 Tuhme rạhn Vaco Dendiohs nduco
Felipe:
—Cuehn, cotone carro tih.
30 Cuahn che tuno Felipe carro me ne,
chihnevan ye che rahndudo sạhn min

libro che dirun Isaías, ne tumerune ye sạhn:
—¿A renahn ne ndudo tih che rahndudo ne ne?
31 Ndahconan se yahn ye:
—Hua, te metah duh che te cuande u.
Tuhme yạhve se ihyan che condạ ye chete carro me, cuhnde ye dạma nduco se.
32 Nạn Ndudo yahn Dendiohs che rahndudo se ne, ndirun tuhcạ:
Nduhcạ che riquenda ihyan itecuche nạn che cạhno ye ite ne, tihcạ quenda ye ihyan.
Nduhcạ ạma itecuche lihn che hua rah te che rendu ihyan ite ne, tihcạ ihyan min, te hua dehva cạhma ye.
33 Ndere cạca nunde se yahn ye, ne ametah deh che cạhma ye, te hua ndạca duh che techecạde yahn ye numa cuạco.
¿Duh co cạhma yahn ndạta yahn ihyan min?, te cạhno se ihyan, ne ndạca ye iyehnse cuh.
34 Tumerune sạhn min Felipe:
—Codin favor, ne cahme co u, ¿Duh yahn che tihcạ dirun ihyan profeta me? ¿A yahn mạn ye, o yahn tạma ihyan?
35 Tuhme canạn Felipe nde nạn che rahndudo se, cạh cuande ye sạhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
36 Cuahn che ndạ ihyan chahn ạma cuạn nạn che va nune ne, rạhn sạhn ndinạn me:
—Muhn va nune, ¿a hua co cuedenuné ne?
37 Ndahconan Felipe yahn se:
—Ndete che ritahnó ne numacuahn chedave yahn ne ne, tạcạ hua, co cuedenune ne.
Tuhme rạhn sạhn min:
—Ritahnó te Jesucristo ne, ihyan min che Daya Dendiohs.
38 Chihquentiyon se che chan carro me. Tuhme cochahn se nduco Felipe nạn nune me, ne chehdenune ye sạhn.
39 Cuahn che ndiquendạh ihyan chahn vạn nune ne, quenda Vaco Dihvo vo Dendiohs Felipe, ne chehnạn se ihyan. Tuhme ndonun yune se, conạhn se, ne ạma yeno se.
40 Felipe ne, adenạn ndạ ye yạn Azoto, ne chuh ye nduh yạn nduh yạn, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs nde ndạ ye yạn Cesarea.

9

Nto ino Saulo nunde yahn se

1 Numacuahn ro min ne, riquendi Saulo redin tạn se nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, nahn cạhno se ihyan. Chahn se nạn chidocuyạn che tahque ndinạn,
2 chica se ạma cạca, quenda se, cạva che cạhn se yạco yahn ihyan nación yahn Israel che vate ye yạn Damasco, din se preso nde ndạhta, nde chạhn, ihyan che ritahno ye Dihvo vo, quenda se ihyan yạn Jerusalén.
3 Ate cuahn che ndạ nino se yạn Damasco ne, adenạn chiya ạma dave che chica nạn ro nạn se.
4 Ndetạhno chendạh se ndiyạhn, ne chihnevan se ạma ndudo che rạhn:
—Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn?
5 Tumerune se:
—Dihvé, ¿duh ndih ne?
Ndaconan ndudo me:
—U che Jesucristo che redin tan nducó. Nduhcạ itenine che renun yah mạn te ite, renun te yạhn cuiyon che rahco nduco ihyan ite ne, tihcạ redin.
6 Saulo ne, ạma dihya se chi, nde tuno rendoh se che vạh se, ne rạhn se:
—Dihvé, ¿deh nahn ne che dín ne?
Ndahconan Dihvo vo yahn se:
—Cuenecuen, ne cuehn viyạn. Min cạhma ạma ihyan co ye di deh va che din.
7 Namin sạhn che nduco Saulo ne, ạma dihya se chi, te chihnevan sạhn chahn ndudo me, ate hua duhva ndihche se.
8 Tuhme necuan Saulo, ate cuahn che nạhne se ndutinạn se ne, ametah ro nạn se. Chemin che chetạh sạhn chahn tạh se, ne quendanan se sạhn nde ndạ se yạn Damasco.
9 Min quenan se ino ro, ne hua ro nạn se, nde hua cheh se, nde hua chih se.
10 Yạn min va ạma ihyan che duche ye Ananías che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ndihchero ihyan min ạma vederihno vạn yạhnde yahn ye che ndạ Dihvo vo nạn ye, ne yạhve ye ihyan:
—¡Ananías!

Ndahconan ye:
—Dihvé, cạhma ne.
11 Tuhme rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuehn cuahn yune che duche Yune Cuạco, ne min ndevạco Judas, cuiquerone cạva ạma sạhn yạn Tarso che duche se Saulo. Min quenun se, revạh se.
12 Sạhn min ne, din Dendiohs che vạn yạhnde yahn se ndihchero se di che nda, nahn tah sạhn cạva che ndaconan co ro nạn se.
13 Cuahn che chihnevan Ananías che tihcạ ne, rạhn ye:
—Dihvé, ạma yạhn ihyan rente ye nducó yahn sạhn min che ạma redin tạn se min yạn Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye ndih.
14 Mạn ne, ndạ se muhn, nda se ạma cạca che dendah chidocuyạn che tahque ndinạn cạva che din se preso nducoyạca nuhn che ritahno nuhn ndih, quenda se nuhn.
15 Ate rạhn Dihvo vo ri ye ihyan:
—Cuehn, te mạ́n tendạhnún sạhn cạva che cuahndudo se ndudo yáhn, cahnevan ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, rey yahn ye mạn.
16 Cạh cuandé sạhn che va che ạma chuhrihn se che cuande yáhn.
17 Tuhme cuahn Ananías, chendạ ye vah nạn che quenun Saulo. Nahn tạh ye sạhn, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Dihnó Saulo, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihnde ro ye nan cuạhn yune ne, dechuh ye u cạva che ndaconan co ro nan mạn, cạva che conun Vaco Ndah yahn Dendiohs di mạn.
18 Ndetạhno chera che decạ ro yun ro che chenan ndutinạn se, ne chi ro nạn se. Tuhme necuan se, ne chedenune se.
19 Chihno min ne, cheh se, ne ndeva fuerza sạhn. Quenan se neve ro min yạn Damasco nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

Cahndudo Saulo Ndudo yahn Dendiohs yạn Damasco

20 Chihno min ne, canạn cahndudo Saulo nduh cuạn chete yạco, ne rạhn ye te Jesucristo ne, ihyan min che Dạya Dendiohs.
21 Nducoyạca ihyan che rihnevan ye ne, rahn ino ye, ne retumarune vih ye:
—¿A ndiyu sạhn tih che redin tạn se yạn Jerusalén nduco ihyan che ritahno ye Jesús? ¿A ndiyu sạhn tih che ndạ se muhn cạva che quenda se ihyan che ritahno ye ihyan min, necạh se ihyan tạh chidocuyạn ndinạn?
22 Ate Saulo ne, nde tahque numa ino se rahndudo se che cuạco te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse. Nde nạn che ametah deh che cạhma ihyan nación yahn Israel che vate ye min yạn Damasco.

Chano Saulo

23 Chihno ndeh ro ne, ihyan nación yahn Israel chahn ne, ntuhno ye cạva che cạhno ye Saulo,
24 ate checadino se. Nde ro nde rạhn rano ihyan chahn sạhn nduh cuạn chende chan yahn yạn me cạva che cạhno ye sạhn.
25 Ate ạma vino ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedevah ye sạhn chete ạma cuahte chahte nạn chete che ndi chan yahn yạn me, ne tihcạ chi che ndevahn se.

Ntạ Saulo yạn Jerusalén

26 Cuahn che ntạ Saulo yạn Jerusalén ne, nahn conduco se ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ate nducoyạca ihyan chahn ne, vạh ye, te rạhco ye te co hua cuạco che a ritahno se Dihvo vo.
27 Ate Bernabé ne, quenda ye Saulo nạn ihyan apóstol chahn, ne necạh cuande ye ihyan nduhcạ che chihnde ro Dihvo vo nạn se cuạhn yune mạn, nduhcạ che yạhve ye sạhn mạn, nduhcạ che numa ino se cahndudo se yạn Damasco vederihquentiyon yahn Dihvo vo mạn.
28 Tuhme chinduco Saulo ihyan apóstol chahn, ne quenan se min yạn Jerusalén.
29 Numa ino se rahndudo se vederihquentiyon yahn Dihvo vo, riyạhve se ihyan, ndạta yahn Israel, che rente ye devạco griego. Ate ihyan chahn ne, rinuhn ino ye tạcạ co cạhno ye sạhn.
30 Cuahn che checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che tihcạ ne, quenda ye sạhn yạn Cesarea, ne ndedechuh ye sạhn yạn vạco se Tarso.

31 Tạhn min ne, numachahte estạdo yahn Judea mạn, Galilea mạn, nación yahn Samaria mạn ne, nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, cheguan redin tạn ihyan nduco ye, ne a ndevate tahn ye, rendeva ye yavenạn Dihvo vo Dendiohs numacuahn vedenecun. Renecạh yạn Vaco Ndah yahn Dendiohs chedave yahn ihyan chahn, ne redin Dendiohs che ạma yạhn ihyan ritahno ye Dihvo vo, rinduco ye ihyan.

Ndoyahn Eneas

32 Cuahn che quechica Pedro, rahndudo ye vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chahn ye, chendihchero ye ihyan che vate ye yạn Lida.

33 Min ntạcạ ye ạma sạhn cah che duche se Eneas. A nine nduyo ndi cheche se, quendite se nạn yundo.

34 Rạhn Pedro ri ye sạhn:

—Eneas, Dihvo vo Jesucristo din ye che ndoyehn. Cuenecuen, condihte ndah yundo yehn.

Ndetạhno ndoyahn Eneas, ne necuan se.

35 Nducoyạca ihyan yạn Lida mạn, yạn Sarón mạn, ndihchero ye che ndoyahn se, ne ạma yạhn ye chihcomạn ye dehtenduh che ritahno ye ro menạn, ne chitahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Ntuche Dorcas

36 Tạhn min ne, chihnde ạma ihyan ndạhta yạn Jope che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Ihyan min ne, duche ye Tabita, ne che devạco griego ne, Dorcas. Ạma ndah ihyan ye, ne ạma yeno ye, rinan ye ihyan chevạh.

37 Chetạh cah ihyan min, ne chih ye. Chihno nạno ihyan tenạhn me ne, chacondihte ndah ye ihyan chete cuạrto che va nạn o cuahto.

38 Checadino ihyan che ritahno ye Dihvo vo che yạn Lida quenan Pedro, ne nducote nino yạn min ne, tahve ye o ihyan che cạhn ye, ngua ye ihyan, ne rạhn ye:

—Cuhn vo nduco ne yạn Jope tenun tenun no.

39 Tuhme cuahn Pedro nduco ihyan chahn, ne cuahn che ndạ ye min ne, quenda ihyan chahn ihyan chete vah nạn che quendite tenạhn me. Min chenun nducoyạca ndạhta vạh, ạma raco ye, ne nạhme ye Pedro vestido mạn, coyạno mạn, che ndạhyon tenạhn me ro che quenan ye iyehnse.

40 Chihquentiyon Pedro che ndiquendạh vah nducoyạca ihyan chahn, ne chentihya ye, covạh ye. Ndihchero ye tenạhn me, ne rạhn ye:

—Tabita, cuenecuen.

Ndetạhno nạhne ye ndutinạn ye, ne ndihchero ye Pedro, ne necuan ye, va ye nạn yundo.

41 Tuhme chetạh Pedro tạh ye, ne ndedecuan ye ihyan. Cah ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn, ndạhta vạh chahn mạn, ne nạhme ye ihyan ndạhta me che a ntuche ye vạn tenạhn.

42 Nducoyạca ihyan yạn Jope ne, checadino ye yahn vederihno me, ne ạma yạhn ye chitahno ye Dihvo vo.

43 Rạhn quenan Pedro min yạn Jope, ndevạco Simón, ạma sạhn che redin dave se ima.

10

Chahn Pedro ndevạco Cornelio

1 Min yạn Cesarea chihnde ạma capitán che duche se Cornelio, che ndi cuande se compañia che duche Italiana.

2 Sạhn min nduco nducoyạca ihyan yahn se che chenun ye ndevạco se ne, rendeva se yavenạn Dendiohs numacuahn vedenecun. Ạma recạh se tume che rinan se ihyan nación yahn Israel, ne revạh se ro ro.

3 Ạma ro, tenduh nạn rahco ino a chino ne, chinahn ạma vederihno nạn se, ndihchero ndah se ạma ángel yahn Dendiohs che chendạ ye nạn quenun se, ne yạhve ye sạhn:

—¡Cornelio!

4 Ạma dihya se chi, ndihchero se ángel me, ne tumerune se ihyan:

—Dihvé, ¿deh nahn ne ne?

Ndahconan ángel me yahn se:

—Dendiohs, a chihnevan ye che revah, ne ndihchero ye che redin vedevạhino nduco ihyan chevạh.

5 Mạn ne, cuedechoh ihyan che cạhn ye yạn Jope, ngua ye Simón che namin duche ye Pedro.
6 Quenan ye ạma vah che nti nino nuniyạhn, vạco ạma sạhn redin dave ima che namin duche se Simón. Ihyan min cạhma ye co ye di deh che va che din.
7 Cuahn che conạhn ángel me ne, cah Cornelio o sạhn decạhya yahn se nduco ạma sandạdo che quenan se ndevạco se che namin ritahno se Dendiohs.
8 Chihno necạh cuande se sạhn nducuahn ne, dechuh se sạhn yạn Jope.
9 Tạma ro me ne, tenduh nạn inguiyạhn ne, cuahn che a cuahn nino sạhn chahn yạn Jope ne, cocha Pedro tin vah yuto nạn che quenan ye, cạva che covạh ye.
10 Ạma chi cuico ye, ne numanahn che rindah che cheh ye ne, chinahn ạma vederihno nạn ye.
11 Ndihchero ye nạn ro ạma che decạ ro ạma tino chahte tihcạ ro che nechiche nduh che cun esquina yahn, ne cochahn cuạhn ndiyạhn nino nạn ye.
12 Min chete tino me chenun nducoyạca nạn ite che cun cạh te mạn, cu mạn, yạhda mạn.
13 Tuhme chihnevan ye ạma ndudo che rạhn:
—Pedro, cuihne ite sih, cocheh ite.
14 Ate ndahconan Pedro:
—Dihvé, hua, te u ne, nde menahn metah chéh nde ạma nạn ite che chihngạ te.
15 Ndaconan ndudo me:
—Cha che a nedin dave Dendiohs ne, hua quendi ndedecadine che chihngạ.
16 Ino yune ndaconan ndihchero ye vederihno me. Tuhme condạ tino me cuạhn nạn ro.
17 Nahmin che ạma rendedecadino Pedro deh conahn vederihno me ne, sạhn che dechuh Cornelio ne, a ndạ se chendevah, retumerune se ti che vạco Simón.
18 Tuhme tumerune se a min quenan ạma ihyan che duche ye Simón che namin duche ye Pedro.
19 Rendedecadino ca Pedro yahn vederihno me cuahn che yạhve Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan:
—Ndạ ino se, rinuhn se di.
20 Cuenchehn, ne cuehn nduco se. Dehve rahque, te u dechúh sạhn.
21 Tuhme cuenchahn Pedro cuạhn nạn che vatendi sạhn che dechuh Cornelio, ne rạhn ye ri ye sạhn:
—U che rinuhn nchuhn. ¿Deh ntiyon cochi ne ne?
22 Ndahconan sạhn chahn:
—Huate, capitán Cornelio dechuh ye nuhn. Ihyan min ne, ạma ndah ihyan ye, ne rendeva ye yavenạn Dendiohs. Nducoyạca ihyan nación yahn Israel ne, yahino ye ihyan. Rạhn ạma ángel yahn Dendiohs ri ye ihyan che dechuh ye chehua ndih, cạva che cạhn ne ndevạco ye, cahnevan ye deh che va che cạhma ne co ne ihyan.
23 Tuhme rạhn Pedro che condạ sạhn chahn chete vah, ne chahtenan se nduco ye. Nde tạma ro me cuahn ye nduco se, nduco neve ihyan yạn Jope che ritahno ye Dihvo vo.
24 Nạn che chi o ro me ne, ndạ ihyan chahn yạn Cesarea, ne quenan rino Cornelio nduco nducoyạca ihyan yahn se mạn, amigo yahn se mạn, che ndiyạhve se.
25 Cuahn che ndạ nino ihyan chahn vạco Cornelio ne, quendạh se vah cạva che nevahnecun se Pedro, ne chehntihya se nạn ye, rendeva se yavenạn ye.
26 Ate ndedecuan Pedro sạhn, ne rạhn ye:
—Cuenecuen, cuandi. Hua ndạhcạ che ndeva yavenán, te u ne, ihyan iyehnse u nduhcạ di.
27 Ca rạhn ca rica ye, chendạ ye chete vah, ne ndihche ye che ạma yạhn ihyan ndi dạma ye min.
28 Tuhme rạhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn ne, a devano ne te cạhnda va yahn nuhn, ihyan nación yahn Israel, che cạhn nuhn ndevạco ihyan tạma nación mạn, che conduco nuhn ihyan chahn mạn. Ate Dendiohs ne, te ye, checadinó te hua quendi ndedecadinó che hua ndạhcạ che codạma nuhn nduco ihyan tạma nación.
29 Chemin che cuahn che tahve nchuhn che chehua u ne, ndetạhno cochí, hua chacotạhn. Mạn ne, nahn cadinó deh cuande che tahve ne che chehua u.
30 Tuhme ndahconan Cornelio:

—A mạn cun ro, co tenduh ura cuh ne, va yạhté mạn, revạ́h mạn, muhn chete vạcó, cuahn che chihnde ro ạma ángel, quenun ye tino che tuno diyạhn ro.

31 Rạhn ye ri ye u: “Cornelio, chihnevan Dendiohs che revah, ne ndihchero ye che redin vedevạhino nduco ihyan chevạh.

32 Mạn ne, cuedechoh nde yạn Jope che ngua Simón che namin duche ye Pedro. Quenan ye ạma vah che nti nino nuniyạhn, ndevạco ạma sạhn che redin dave ima, che namin Simón duche se.”

33 Chemin che a ndetạhno dechúh che chehua ndih. Ndạhcạ din ne che cochi ne. Mạn ne, nto dạma nducoyạca nuhn muhn nạn Dendiohs cạva che cahnevan nuhn nducuahn che chihquentiyon ye che cạhma ne.

34 Tuhme cahndudo Pedro:

—Mạn ne, a chenáhn te Dendiohs che cuạco niyon ne, hua retendạh nun ye ihyan,

35 te dạma no yahino ye nducoyạca ihyan adecotino nación yahn ye, ndete che rendeva ye yavenạn ye mạn, redin ye che ndah mạn.

36 Dendiohs ne, dechuh ye Jesucristo, Dihve nducoyạca ihyan, vạn ihyan nación yahn Israel, cạva che cuahndudo ye ndudo ndah yahn che ndo yạn Dendiohs nduco ihyan iyehnse.

37 Nchuhn ne, a devano ndah ne yahn nducuahn che comạn chinahn numachahte nación yahn Israel, canạn nde estạdo yahn Galilea, cuahn che a chuh che cahndudo Juạn Bautista mạn, chehdenune ye ihyan mạn.

38 A devano ne te Dendiohs ne, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye Jesucristo yahn yạn Nazaret, ne ndạhco ye vederihquentiyon chahte tạh ye. Ihyan min ne, quechica ye, redin ye che ndah, ne rendedevahn ye ihyan che rechuhrihn ye, redin chundah. Tihcạ redin ye, te quenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.

39 Nuhn racotuhn nuhn ndudo cuạco yahn nducuahn che din Dihvo vo Jesucristo numachahte nación yahn Israel mạn, yạn Jerusalén mạn. Ihyan min ne, nahn yạh se ihyan nạn ạma cruz, chihno se ihyan.

40 Ate chihno ino ro ne, ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne cahnecun ye che quechica ro ye vạn nuhn.

41 Hua quechica ro ye vạn nducoyạca ihyan yạn, ate quechica ro ye vạn nuhn che a tendạh nun Dendiohs nuhn nde ro menạn cạva che cuacotuhn nuhn ndudo yahn che tihcạ chi. Cuahn che a ntuche ye vạn tenạhn ne, dạma cheh nuhn, dạma chih nuhn nduco ye.

42 Chihquentiyon ye che cuahndudo nuhn nạn ihyan che ndạhco Dendiohs vederihquentiyon tạh ye cạva che teche cạde ye yahn nducoyạca ihyan che chenduche ye mạn, che ndih ye mạn.

43 A yahn ihyan min che dirun nducoyạca ihyan profeta nde a rạhn me. Dirun ye te nducoyạca ihyan che cotahno ye ihyan min ne, nchahco Dendiohs nunde yahn ye che cuande yahn ihyan min.

44 Nde metah cuihno cuahndudo Pedro cuahn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nducoyạca ihyan che rihnevan ye ndudo me.

45 Ihyan nación yahn Israel che ritahno ye Dihvo vo che nduco ye Pedro ne, ạma cuahn ino ye chi yahn che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nde ihyan tạma nación.

46 Devano cuạco ye te quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan chahn, te rente ye tạma te o nạn devạco mạn, rendeva ye yavenạn Dendiohs mạn.

47 Chemin che rạhn Pedro:

—¿A va duh che cạhco tạn che cuedenune ihyan chuhn?, te a quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan nduhcạ che quenun uvo.

48 Tuhme chihquentiyon ye che cuedenune ihyan chahn, cuah ye Dihvo vo Jesucristo. Chihno min ne, chica ihyan chahn favor Pedro che conan ye neve ro nduco vih.

11

Necạh cuande Pedro ihyan ndiyạco che vate ye yạn Jerusalén

1 Ihyan apóstol chahn nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye
estạdo yahn Judea ne, checadino ye te nde
ihyan tạma nación a chitahno ye Ndudo
yahn Dendiohs.
2 Cuahn che ntạ Pedro yạn Jerusalén ne,
ihyan nación yahn Israel che ritahno ye
Dihvo vo ne, rạhva ye nduco ye.
3 Tumerune ihyan chahn:
—¿Dehco che chehn vạco ihyan tạma
nación, cheh dạma nduco ye ne?
4 Tuhme necạh cuande Pedro ihyan
chahn nducuahn che chi:
5 —Ạma ro cuahn che quenán yạn Jope
ne, ura che revạ́h ne, chinahn ạma
vederihno nạ́n. Ndihcheró ạma che decạ
ro tino chahte tihcạ ro, ne nechiche nduh
che cun esquina yahn, chica nạn ro,
cochahn cuạco nạn che quenún.
6 Cuahn che chihco ndáh cudạdo deh
chenun chete ne, ndihcheró ite che cun
cạh te mạn, ite chano mạn, cu mạn, yạhda
mạn,
7 ne chihneván ndudo che rạhn: “Pedro,
cuihne ite sih, cocheh ite.”
8 Ate ndahconán: “Dihvé, hua, te nde
menahn metah chéh nde ạma ite che
chihngạ te.”
9 Tuhme ndaconan ndudo me nde nạn
ro: “Cha che u, Dendiohs, a nedin davé ne,
hua quendi ndedecadine che chihngạ.”
10 Ino co ndaconan chinahn vederihno
me nạ́n, ne condạ cuạhn nạn ro.
11 A ura min no ndạ ino se che rinuhn se
u, che chica se nde yạn Cesarea.
12 Chihquentiyon Vaco Dendiohs che
hua dehve rạhcó, cạ́hn nduco se. Namin
ạn dino vo chuhn ne, chinduco ye u,
chahn nuhn vạco ạma sạhn,
13 che nte cuande se nuhn che
ndihchero se ạma ángel che chandi ye,
chihto nạn se ndevạco se, ne tuhcạ rạhn
ye ri ye sạhn: “Cuedechoh che ngua Simón
che namin duche ye Pedro, quenan ye yạn
Jope.
14 Ihyan min cạhma ye co ye di nduco
ihyan yehn deh va che din nchuhn cạva
che ndevahn ne.”
15 Cuahn che chihno nte sạhn min ne,
canạn cahndudó. Ate numanahn che
cahndudó ne, adenạn quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs ihyan chahn nduhcạ che
quenun uvo ro menạn me.
16 Tuhme necạhcó che rạhn Dihvo vo:
“Juạn ne, chehdenune ye ihyan, ate
nchuhn ne, conun Vaco Ndah yahn
Dendiohs nchuhn.”
17 Nducote mạn Dendiohs din ye nduco
ihyan chahn nduhcạ che din ye nduco uvo
che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne,
¿duh u cạva che din vạhché yahn
Dendiohs?
18 Cuahn che chihnevan ihyan chahn
ne, chahtedihn chende ye, ne ndeva ye
yavenạn Dendiohs, ne rạhn ye: “Tuhme
ne, rahnecun Dendiohs che nto ino ihyan
tạma nación nunde yahn ye, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.”

Ihyan yạn Antioquía che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

19 Cuahn che chuh che chih Esteban ne,
canạn redin tạn ihyan nduco ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne chano ihyan
chahn. Nạhn ye ne, cuahn ye nde nación
yahn Fenicia mạn, Chipre mạn, yạn
Antioquía mạn. Min chacotuhn ye Ndudo
yahn Dendiohs atenạn vạn ihyan nación
yahn Israel, te vạn ihyan tạma nación ne,
hua chacotuhn ye ndudo me.
20 Ate neve ihyan nación yahn Chipre
mạn, yạn Cirene mạn, cuahn ye yạn
Antioquía, ne ihyan chahn chacotuhn ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo nde
vạn ihyan tạma nación.
21 Nducote chenan cuma ihyan chahn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, ạma
yạhn ihyan chihcomạn ye dehtenduh che
ritahno ye ro menạn me, ne chitahno ye
Dihvo vo.
22 Cuahn che checadino ihyan che
ritahno ye Dihvo vo che chenan ye yạn
Jerusalén ne, dechuh ye Bernabé nde yạn
Antioquía.
23 Cuahn che ndạ Bernabé min ne,
ndihchero ye che ạma va vedeyahino
yahn Dendiohs vạn ihyan chahn, ne ạma
chi yeno ye. Yạhve ye ihyan chahn che
quendi ye numa ino ye vederihquentiyon
yahn Dihvo vo.
24 Tihcạ din Bernabé, te ạma ndah ihyan
ye mạn, quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan mạn, numa ino ye ritahno
ye mạn. Yạn min ne, ạma yạhn ihyan
chitahno ye Dihvo vo.

25 Chihno min ne, cuahn Bernabé yạn
Tarso, ngua ye Saulo. Cuahn che ntạca ye
ihyan ne, ndaconan ye nduco vih yạn
Antioquía.
26 Min chahtenan ye ạma nduyo nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo, chicuahn
ye ạma yạhn ihyan. Min yạn Antioquía
cade canạn ihyan rạhn ye yahn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo te cristiạno
ye.
27 Tạhn min ne, ạma o ihyan che
recadino ye yahn che va che co ne, chica
ye yạn Jerusalén, ne ndạ ye min yạn
Antioquía.
28 Ạma cha ihyan chahn che duche ye
Agabo ne, din Vaco Dendiohs che
checadino ye che ạma cuhnde cuico
numachahte iyehnse. Chandi ihyan min
nạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne
rạhn ye che tihcạ va che co. Ndudo min
ne, chinahn adive cuahn que quenan
Claudio emperador.
29 Tuhme ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo che vate ye min yạn Antioquía
ne, nte cạde ye nduco vih che nedin dạma
ye tume nduhva che tuno tạh ye, dechuh
ye yahn dihno vo che vate ye estạdo yahn
Judea cạva che conan ye ihyan.
30 Tihcạ din ihyan chahn, ne dechuh ye
Bernabé nduco Saulo, quenda ye tume
me, necạh ye tạh intiyahn yạco che vate
ye min.

12

Chihno se Jacobo mạn, chaconuhn se Pedro vạcoyạhn mạn

1 Tạhn min ne, redin tạn rey Herodes
nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo.
2 Jacobo, dihno Juạn ne, chihquentiyon
rey me che chihno se ihyan nduco espạda,
3 ne nducote ndihchero se che quenan
ino ihyan nación yahn Israel ne, namin
din se preso Pedro. Ro che tihcạ din se ne,
ro vihco che reh ihyan pạn che hua nduco
yạ yahn.
4 Cuahn che a din se preso Pedro ne,
chaconuhn se ihyan vạcoyạhn, ne ntihyon
ạma sandạdo chahtenan se cudạdo ihyan,
te chuh vihco me ne, nahn tendạh se
ihyan, techecạde se yahn ye, ne cạhno se
ihyan nạn ihyan yạn.
5 Ạma vateyạn sandạdo che redin se
cudạdo Pedro che quenun ye vạcoyạhn,
ne ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne,
revạh ye numa ino ye cạva ye.

Din Dendiohs che ndiquendạh Pedro vạcoyạhn

6 Vino che co dave tạma ro me che nahn
tendạh Herodes Pedro nạn ihyan yạn ne,
quiyạdo ye chete vạcoyạhn me mendạhn
yahn o sandạdo, nchiche ye nduco o
cadena. Sandạdo chenạhn chahn ne,
redin se cudạdo chende vạcoyạhn me.
7 Adenạn chendạ ạma ángel yahn Dihvo
vo Dendiohs chete vạcoyạhn me, ne ạma
chiya dave. Denuhn nun ángel me Pedro,
ndedetuhche ye ihyan, ne rạhn ye ri ye
ihyan:
—Cuenecuen tenun tenun no.
Ndetạhno ntạhte cadena che nchiche
tạh Pedro,
8 ne rạhn ángel me:
—Condạhco chiche ima che renan
chete, ne condonun cah ndạco yehn.
Cuahn che a va yạn Pedro ne, ndaconan
rạhn ángel me:
—Condonon tino tu yehn, ne cuiquendi
u, cuhn vo.
9 Pedro ne, quendi ye ángel me, nde hua
devano ye a cuạco chemin, te rihno ye che
rạhco ye.
10 Chuh ye o cuạn nạn che chenun
sandạdo, redin se cudạdo, ne cuahn che
ndạ ye chendevah cu che a rendạ nạn
cạlle ne, nạne mạn chendevah me.
Ndiquendạh ye, chica ca ye tah, ne
conạhn ángel me.
11 Tuhme chenahn Pedro, ne
ndedecadino ye:
—Mạn ne, a devano cuạcó te Dendiohs
tahve ye ạma ángel yahn ye cạva che
ndedevahn ye u tạh Herodes mạn, yahn
nducuahn che chenan ino ihyan nación
yahn Israel che cuahno có mạn.
12 Pedro ne, ca rendedecadino ye yahn
che tihcạ chi, ca rica ye, cuahn ye ndevạco
María, chaco Juạn Marcos. Min ndi dạma
ạma yạhn ihyan, revạh ye.
13 Cuahn che ndạ ye min ne, recạh tạh
ye chendevah chahte mạn, riyạhve ye

mạn. Cuahn ạma tạhn dihn che duche te Rode, quendihchero te duh che riyạhve.
14 Ate cuahn che ndonahn te ndudo Pedro ne, nducote ạma yeno te ne, nde hua nạhne te chendevah me. Ndaconan te, rano te, ngu te ndudo che nti Pedro chendevah.
15 Ihyan chahn ne, rạhn ye ri ye tạhn:
—¡Luco ri di, tạhn dihn!
Ate tạhn min ne, rạhn te te cuạco che ihyan min. Tuhme rạhn ihyan chahn:
—Ndiyu ihyan min. Co ángel che redin cudạdo ihyan.
16 Numanahmin ne, quendi Pedro, recạh tạh ye chendevah. Cuahn ihyan chahn nạhne ye chendevah me, ne cuahn che ndihchero ye Pedro ne, ạma cuahn ino ye chi.
17 Ate din tạh Pedro yahn ihyan chahn che cuahte dihn chende ye nahmin che necạh cuande ye nduhcạ che ndetendạh Dendiohs ihyan vạcoyạhn. Namin rạhn ye:
—Cạhma nchuhn co ne Jacobo mạn, dihno vo chenạhn mạn, nduhcạ che chi.
Tuhme chica ye min, cuahn ye tạma cuạn.
18 Cuahn che chi dave tạma ro me ne, a ri rite co luco sandạdo chahn, te hua devano se deh chi nduco Pedro.
19 Herodes ne, dechuh ye che chinuhn Pedro, ne nducote hua ntạca ihyan ne, chica ye sạhn chahn che necạh cuande se ihyan deh chi. Tuhme chihquentiyon ye sandạdo chenạhn che cạhno se sạhn. Chihno min ne, chica Herodes min estạdo yahn Judea, ne cuahn ye quenan ye yạn Cesarea.

Chih Herodes

20 Herodes ne, tạn ye nduco ihyan yạn Tiro mạn, ihyan yạn Sidón mạn, ate ihyan chahn ne, ntuhno ye cạva che cạhn ye nạn Herodes. Yạhve ye ạma sạhn ndinạn yahn rey me che duche se Blasto, che cạhma nan se ihyan, cạva che ndoyạn rey me nduco ye. Tihcạ din ihyan chahn, te nạn yạhn yahn rey me, rica dehtenduh che reh ye.
21 Herodes ne, chihco vih ye ạma ro cạva che ndo dạma ihyan chahn, ne ndạ ro min ne, ndonun ye tino che renun ye ura che retechecạde ye. Chihnde ye nạn che rihquentiyon ye, ne cahndudo ye, chihnevan ihyan chahn.
22 Tuhme rendeva ihyan chahn yavenạn rey me, ne rah ye:
—Ihyan tih che rahndudo ye ne, ¡ndiyu ihyan iyehnse ye, te Dendiohs ye!
23 A ura min no chiya ạma ángel yahn Dendiohs, ne din ye che chetạh cah Herodes. Chine ndạh ihyan, ne ạma yah vederih chih ye, te cạh yune ye che ndeva ihyan yavenạn ye, nduhcạ ndete che ihyan min che Dendiohs.
24 Tạhn min ne, ạma retuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ri yạhn ihyan che ritahno ye.
25 Cuahn che a dinahn Bernabé nduco Saulo ntiyon che chahn ye ne, ndạca ye yạn Jerusalén, conạhn ye yạn Antioquía, quenda nduco ye Juạn Marcos.

13

Bernabé nduco Saulo ne, canạn chahtechica ye cahndudo ye

1 Vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, che vate ye yạn Antioquía ne, chenun vạn ihyan che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, ihyan ricuahn mạn. Ihyan chahn ne, Bernabé mạn, Saulo mạn, Simón cuan mạn, Lucio yahn yạn Cirene mạn, Manaén mạn, ihyan min che chihta ye dạma nduco Herodes, gobernador yahn Galilea.
2 Ạma ro che vate ihyan chahn yạhte mạn, revạh ye mạn ne, rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs nduco ye:
—Cuedechuh nchuhn Bernabé nduco Saulo che cạhn se, din se ntiyon che a necạh che din se.
3 Tuhme chahte tun ihyan chahn yạhte, ne covạh ye. Chihno min ne, nahn tạh ye ihyan che o chahn cạva che nuhnde tạh ye ntiyon min, ne dechuh ye ihyan, cuahn ye.

Cahndudo ihyan apóstol yạhn yahn Chipre

4 Bernabé nduco Saulo ne, cuahn ye yạn Seleucia nduhcạ che chihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs. Min chahtenun ye ạma bạrco, ne cuahn ye yạhn yahn Chipre.
5 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn Salamina ne, canạn rahndudo ye Ndudo

yahn Dendiohs chete yaco. Juan Marcos ne, nduco se ihyan chahn, rinan se ihyan.
6 Chahtechica ye numachahte yahn min, ne nda ye yan Pafos. Min ntaca ye ama sahn, ndata yahn Israel, che duche se Barjesús. Sahn min ne, cuah se, ne redin ca se che Dendiohs rinan ye sahn.
7 Nduco se gobernador Sergio Paulo, ama ihyan che renahn ye. Ihyan min ne, tahve ye che chehua Bernabé nduco Saulo, te nahn cahnevan ye Ndudo yahn Dendiohs.
8 Ate sahn cuah me, che namin duche se Elimas ne, redin vahche se yahn ihyan chahn, te hua nahn se che cotahno gobernador me.
9 Tuhme Saulo, che namin duche ye Pablo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Ndihche ro ndah ye sahn,
10 ne rahva ye nduco se:

—Di, ¡daya chundah! ¡Ama duhtuno ihyan di! ¡Ndere quechique, rihncheh! ¡Hua renan ine nde ama dehtenduh che ndah! ¿Dehco che hua reguen, redetohnen vederihquentiyon yahn Dendiohs?

11 Man ne, Dendiohs din ye castigo di. Co ve nan, ne hua co ro nan.

Ndetahno chiya man nan se, ametah chi ro nan se. Canan rinuhn tah se duh che quendanan sahn, te hua ro nan se.
12 Cuahn che ndihchero gobernador me che tihca chi ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, te ama rahn ino ye yahn ndudo yahn Dihvo vo che ricuahn ihyan chahn.

Pablo nduco Bernabé ne, nda ye yan Antioquía, yahn yahn Pisidia

13 Pablo nduco combiero yahn ye ne, chahtenun ye ama barco, ne chica ye yan Pafos, nda ye yan Perge, yahn yahn Panfilia. Juan Marcos ne, chihcoman se ihyan chahn, ne conahn se yan Jerusalén.
14 Ihyan chahn ne, quendi ye yune yahn ye, chica ye yan Perge, ne nda ye yan Antioquía, yahn yahn Pisidia. Ama ro che rahte tuhno ihyan ne, chenda ye chete yaco yahn ihyan nación yahn Israel, chahte ye.
15 Cuahn che a chihno cahndudo ihyan ley che dirun Moisés man, ndudo che dirun profeta man ne, ihyan ndinan yahn yaco me ne, dechuh ye ndudo yahn ihyan chahn:

—Dihno nuhn, ndete che va ndudo che cahma ne nduco ihyan ne, co cahma ne meniyon.

16 Tuhme necuan Pablo, ne din tah ye che cuahteyan ihyan chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn, ndata yahn Israel, che rendeva ne yavenan Dendiohs, cuihnevan ne.
17 Dendiohs yahn nación yuhn vo Israel ne, tendahnun ye ihyan ndico yuhn vo. Cuahn che chenan ca ihyan chahn nación yahn Egipto ne, din ye che ama chi yahn ye, ne ndetendah ye ihyan numacuahn vederihquentiyon yahn ye.
18 Cuahn che chenan ihyan chahn yahn nan che metah duhva ne, din chahtino Dendiohs yahn ye tenduh o raco nduyo,
19 ne decuihno ye ndache nación min yahn yahn Canaán, ne cah ye yahn min ihyan chahn.
20 Canan nde ro min, chete che cun ciento quenan o raco ndiche nduyo, nde ro che quenan ihyan profeta Samuel ne, raconahn Dendiohs juez che rihquentiyon ye ihyan chahn.
21 Tuhme chica ihyan chahn ama rey cava che cahcantiyon ye ihyan, ne cahnecun Dendiohs. Chaconahn ye Saúl, daya Cis, ndata yahn Benjamín, cava che co se rey yahn ihyan chahn o raco nduyo.
22 Cuahn che tuno ro ne, Dendiohs ne, chehnevi ye Saúl. Cah ye vederihquentiyon me David, ne rahn ye: “David, daya Isaí ne, ama sahn che renevahnecun se che náhn, ne dinahn se nducuahn che cahcantiyón.”
23 Van ndata yahn David ne, ndedecuan Dendiohs Jesucristo, nduhca che a cah ye ndudo yahn ye cava che ndedevahn ye ihyan nación yahn Israel.
24 Numanahn che metah nda Jesucristo ne, nda Juan, cahndudo ye che nto ino nducoyaca ihyan nación yahn Israel nunde yahn ye, ne cuedenune ye.
25 Cuahn che a nino cuihno ntiyon yahn Juan ne, rahn ye: “Co rahco nchuhn te u ne, ihyan che chenan rino ne, ate ndiyu u, te adive ne, cochi ama ihyan che ama

yudo vederihquentiyon yahn ye. U ne,
nde hua rigonun chihve u cạva che co
mozo yahn ihyan min, ntạhte correa yahn
ndạco yahn ye."
26 'Nchuhn dihnó, ndạta yahn Abraham,
che rendeva ne yavenạn Dendiohs, a
dechuh ye ndudo cuh yahn ne cạva che
ndevahn ne.
27 Ihyan yạn Jerusalén nduco ihyan
ndinạn yahn ye ne, hua checadino cuạco
ye deh vederihquentiyon quenan cuma
Dihvo vo Jesucristo, nde hua chenahn ye
che dirun ihyan profeta, andahre ndate
ndate, ro che rahtetuhno ihyan, rihnevan
ye ndudo min, rahndudo ihyan chete
yạco. Chemin che chihco cạde ye che
cạhno se ihyan min, ne nduco chemin
chinahn nducuahn che dirun ihyan
profeta chahn.
28 Andahre metah nde ạma nunde yahn
Dihvo vo, ate chica ihyan chahn che
cạhcantiyon Pilạto che cạhno sandạdo
ihyan.
29 Cuahn che a din ihyan chahn
nducuahn che a va cạde che cuahno
Dihvo vo co, nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs ne, ndedevah ye
ihyan nạn cruz, ne chacondihte ye ihyan
chete ạma yạyan.
30 Ate Dendiohs ne, ndedetuhche ye
ihyan vạn tenạhn,
31 ne ạma ndeh ro chinduco ye ihyan
che chica ye estạdo yahn Galilea, ndạ ye
nduco ye yạn Jerusalén. Mạn ne, a ihyan
chahn che racotuhn ye ndudo yahn ihyan
min vạn nducoyạca ihyan.
32 'Namin nuhn ne, rahndudo nuhn nạn
nchuhn yahn ndudo ndah che cạh
Dendiohs ihyan ndico yuhn vo.
33 Mạn ne, a dinahn Dendiohs ndudo
min, te a ndedetuhche ye Dihvo vo
Jesucristo cạva uvo, nduhcạ che a ndirun
nạn Salmo o tuhcạ: "Di che Dạyá. Mạn ro
cuh ne, a chihco ró di nạn nducoyạca
ihyan, cạva che codevano ye te Dạya mán
di."
34 Namin tạma cuạn nạn Ndudo yahn
Dendiohs a ndirun tuhcạ: "U, Dendiohs,
din yahinó nchuhn nduhcạ che a cạh
ndudo yáhn David." Nduco ndudo cuh ne,
chihco ro ye che ndedetuhche ye Dihvo vo
Jesucristo vạn tenạhn cạva che hua chạ
ye.
35 Namin va tạma ndudo che ndirun
nạn tạma Salmo tuhcạ: "Hua cuahnecun
ne che chạ Dạya ne."
36 Me David ne, a devano vo che,
nduhcạ che chihquentiyon Dendiohs ne,
chichihve ye nạn ihyan che vate ye ro che
quenan ye iyehnse. Tuno ro yahn ye ne,
namin chih ye nduhcạ ihyan ndico yahn
ye, ne chạ ye.
37 Ate ihyan min che ndedetuhche
Dendiohs ihyan ne, hua chạ ye.
38 Nchuhn, dihnó, cuedevano ne te che
cuande yahn ihyan min ne, co ndạca ne
vederenchahco yahn nunde yahn ne. Chu
che rahndudo nuhn nạn ne.
39 Che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo
ne, nducoyạca ihyan che ritahno ye ihyan
ne, rendạca ye vederenchahco yahn
nunde yahn ye, che hua ndạca ihyan ro
che rihquentiyon ley che dirun Moisés.
40 Mạn ne, cuihco nchuhn cudạdo che
hua conahn nduco ne nduhcạ che dirun
ạma cha ihyan profeta tuhcạ:
41 Nchuhn che duche rino ne, condihche
ne.
Cuahn ino ne, ne cuih ne, te ro che vate ne
ne,
u, Dendiohs, dín vederihno rahte, che nde
hua cotahno ne, andahre cạhma
ihyan co ye nchuhn.
42 Cuahn che ndiquendạh Pạblo nduco
combiero yahn ye chete yạco me ne, ihyan
che hua ndạta yahn Israel ne, chica ye che
ndaconan cuahndudo ye yahn dehtenduh
che tuhchan, ndate che tạma, ro che
rahtetuhno ihyan.
43 Cuahn che a conạhn ihyan ne, ạma
yạhn ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan
tạma nación mạn, che ritahno ye numa
ino ye nduco vih ne, cuahn ye nduco
Pạblo nduco Bernabé. Ạma riyạhve ye
ihyan chahn che quendi ye numa ino ye,
cotahno ye, ne hua cạhcomạn ye
Dendiohs, ihyan min che redin yahino ye
ihyan.
44 Tạma ndate me, ro che rahtetuhno
ihyan ne, ndo dạma a nahn numa yạn,
ihyan che nahn cahnevan ye Ndudo yahn
Dendiohs.

45 Ate cuahn che ndihchero ihyan nación yahn Israel chahn che ąma yąhn ihyan ne, chi ve ye, ne canąn ruhn chende ye nduco Pąblo mąn, rąhn tąn ye mąn.
46 Tuhme Pąblo nduco Bernabé ne, numa ino ye rąhn ye ri ye ihyan chahn:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, a cąva nchuhn menąn vihca che rahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs. Ate mąn ne, nducote hua nahn nevahnecun nchuhn mąn, rąhco ne te dehve rendotenan ne mąn ne, cąhcomąn nuhn nchuhn, ne cuahndudo nuhn, cahnevan ihyan tąma nación.
47 Va che dinahn nuhn nduhcą che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo nuhn tuhcą:
Tendąh núⁿ di cąva che cuahndode ndudo yáhn vąn ihyan nducuahn nación.
Nde numachahte iyehnse, nducoyąca ihyan che nevahnecun ye ndudo yáhn, ndevahn ye.
48 Cuahn che chihnevan ihyan tąma nación che chenun ye min che tihcą rąhn ihyan chahn ne, ąma chi yeno ye, ne nevahnecun ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Vąn ihyan chahn ne, chitahno nducoyąca ihyan che a va cąde che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
49 Tihcą chetuhn ndudo yahn Dihvo vo numachahte yąhn min.
50 Ate ihyan nación yahn Israel chahn ne, chinun ye ąma o sąhn nąhn nduco ąma o tąhn ndąhta che ndah ihyan te, che renevahnecun ihyan yąn tąhn. Tihcą ndedecuan ihyan chahn ihyan che chi tąn ye nduco Pąblo nduco Bernabé nde cande che ndetendąh ye ihyan yąhn min.
51 Tuhme chihde ihyan chahn ndąco yahn ye, chihtera ye yuniyąhn cąva che nąhma ye ihyan yąn min te hua ndąhcą din ye che hua nevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn ye yąn Iconio.
52 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ąma yeno ye, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

14

Pąblo nduco Bernabé ne, ndą ye yąn Iconio

1 Cuahn che ndą Pąblo nduco Bernabé yąn Iconio ne, chendą ye chete yąco, ne ąma ndąhcą cahndudo ye. Chemin che ąma yąhn ihyan nación yahn Israel mąn, ihyan tąma nación mąn, chitahno ye.
2 Ate ihyan nación yahn Israel che hua chitahno ye ne, chinun ye ihyan tąma nación che ametah cotahno ye, cąva che ndihche tąn ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
3 Ąma rąhn chahtenan ihyan chahn min, ne rahndudo ye numa ino ye, chenan ino ye Dendiohs. Dendiohs ne, redin ye che renahn ihyan te cuąco che yahino ye ihyan iyehnse nduhcą che rahndudo ihyan chahn, te cąh ye vederihquentiyon ihyan cąva che din ye vederihno.
4 Ihyan yąn min ne, o cuąn ndi ye. Ąma cuąn ye ne, rinduco ye ihyan nación yahn Israel, ne tąma cuąn ye ne, rinduco ye ihyan apóstol chahn.
5 Tuhme ihyan nación yahn Israel chahn nduco ihyan tąma nación ne, ntuhno ye nduco intiyahn cąva che din tąn ye nduco ihyan apóstol chahn, cąh ye tu ihyan.
6 Ate Pąblo nduco Bernabé ne, checadino ye, ne chano ye, cuahn ye yąhn yahn Licaonia, yąn Listra mąn, yąn Derbe mąn, nduh cuąn nąn che nino mąn.
7 Min chahtechica ye, cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.

Ihyan yąn Listra ne, cąh ye tu Pąblo

8 Min yąn Listra va ąma sąhn che nenevadoh cąh se nde ro che chihndeyąn se, nde tah hua ri rica se.
9 Sąhn min ne, va se, rihnevan se che rahndudo Pąblo. Ndihchero ndah ye sąhn, ne checadino ye te ritahno se che co din Dendiohs che ndoyahn se.
10 Tuhme cah ye yahn se:
—Cuenecuen, cuandi cuaque.
Ndetąhno chandi cuąco se, ne canąn rica se.
11 Cuahn che ndihchero ihyan yąn vederihno che din Pąblo ne, nduco devąco yahn mąn ye, devąco yahn Licaonia ne, rah ye:
—O dendiohs yuhn vo, ndącondą ye ihyan, chiya ye iyehnse.
12 Rąhn ihyan chahn te Bernabé ne, dendiohs yahn ye che duche ye Júpiter, ne

Pablo ne, Mercurio, te ihyan min che rahndudo ye.
13 Chidocuyan yahn Júpiter che nti yaco yahn ye chihto yan me ne, nda ye, nda ye nanda man, itenine man, cava che cahno ye ite che co te vedino, ndeva ye nduco ihyan yan chahn yavenan Bernabé nduco Pablo.
14 Cuahn che checadino ihyan apóstol chahn che tihca ne, canan rendeh ye tino yahn ye cava che nahma ye che hua tihca din ihyan chahn, ne chenda ye van nducoyaca ye, rah ye:
15 —¿Dehco che tihca redin nchuhn?, te nuhn ne, ihyan iyehnse nuhn nduhca nchuhn. A cava chemin che cochi nuhn, cahma nuhn nduco ne che cahcoman ne dehtenduh che tihchan che hua cochihve, ne cotahno ne Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. A ihyan min che dendah ye nan ro man, iyehnse man, nuniyahn man, nducuahn che va man.
16 Ro menan me ne, cah yune ye che quendi ihyan yune yahn man ye.
17 Ate hua chihcoman ye ihyan, te din ye che ndah nduco ye, chihco ro ye vedeyahino yahn ye. A Ihyan min che redin ye che ran co man, che ndah ri chendata man. Rihquecheh ye uvo man, renecah yan ye chedave yuhn vo man.
18 Andahre tihca rahn Pablo man, Bernabé man, ate aconunde cuahn chicade chica tan ye che cahno ihyan yan chahn itenine che co te vedino, che ndeva ye yavenan ye.
19 Tuhme nda neve ihyan, ndata yahn Israel, che chica ye yan Antioquía man, yan Iconio man, chinun ye ihyan yan, ne cah ye tu Pablo. Chihno min ne, co a ndih Pablo rahco ihyan chahn, ne chihnda rudo ye ihyan nde cuahn chihto yan.
20 Ate ura che ndi dama ihyan che ritahno ye Dihvo vo nan Pablo ne, necuan ye, ne conahn ye viyan nduco vih. Tama ro me ne, chica ye min nduco Bernabé, nda ye yan Derbe.
21 Min cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ama yahn ihyan chitahno ye Dihvo vo. Chihno min ne, ndaconan ye, nchuh ye yan Listra man, yan Iconio man, nta ye yan Antioquía.
22 Queri ama yan nan che nchuh ye ne, renecah yan ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne riyahve ye ihyan che quendi cotahno ye numa ino ye. Rahn ye ri ye ihyan chahn te va che ama chuhrihn ye muhn iyehnse, ate adive ne, cuahtenan ye vahchetero.
23 Namin tendah nun ye neve ihyan queri ama cuan cava che co ye intiyahn yaco. Covah ye man, chahte ye yahte man, ne ndahco ye nducoyaca ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo tah Dendiohs.

Pablo nduco Bernabé ne, conahn ye yan Antioquía, yahn yahn Siria

24 Chihno min ne, nchuh ihyan chahn yahn yahn Pisidia, ne nda ye yahn yahn Panfilia.
25 Cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs yan Perge, tuhme cuahn ye yan Atalia.
26 Chahtenun ye ama barco, chica ye min, conahn ye yan Antioquía, a yan min che ndahco intiyahn yaco ihyan chahn tah Dendiohs che ama va vedeyahino yahn ye, cava che cahn ye nan ntiyon che man ne, a dinahn ye.
27 Cuahn che a nta ye ne, nedin dama ye nducoyaca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necah cuande ye ihyan chahn nducuahn che din Dendiohs nduco ye man, nduhca che din Dendiohs che chitahno ihyan tama nación man.
28 Pablo nduco Bernabé ne, ama rahn chahtenan ye yan min nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

15

Chi ama junta yan Jerusalén

1 Tahn min ne, ama o sahn che chica se estado yahn Judea, nda se yan Antioquía ne, min chicuahn se ihyan che ritahno ye Dihvo vo te cava che co ndevahn ye ne, va che conan seña ihyan nduhca che chihquentiyon Moisés.
2 Pablo nduco Bernabé ne, riyahve ye sahn chahn che ndiyu tihca, ate ama chahtecuhn chende se nduco ye. Nducote hua chi chihnde cade min ne, nte cade ihyan che ritahno ye Dihvo vo che dechuh ye ihyan chahn nduco tama te o ihyan yan

Jerusalén cạva che nte cạde ye nduco ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn.

3 Chica ihyan chahn yạn Antioquía, chuh ye nación yahn Fenicia mạn, Samaria mạn, renecạh cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye min, nduhcạ che chihcomạn ihyan tạma nación dehtenduh che ritahno ye menạn, ne chitahno ye Dendiohs. Nducoyạca ihyan che chihnevan ye ndudo me ne, ạma chi yeno ye.

4 Cuahn che ndạ Pạblo nduco Bernabé min yạn Jerusalén ne, nducoyạca ihyan ndiyạco mạn, ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, nevahnecun ye ihyan. Tuhme Pạblo nduco Bernabé necạh cuande ye ihyan chahn yahn nducuahn che din Dendiohs nduco ye.

5 Ate ạma o sạhn fariseo che namin ritahno se Dihvo vo ne, chahtendi se, ne rạhn se:

—Va che conan seña ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo mạn, va che dinahn ye ley che dirun Moisés mạn.

6 Tuhme ndodạma ihyan apóstol chahn nduco intiyahn yạco cạva che nte cạde ye yahn chemin.

7 Cuahn che a ạma ndeh rente ihyan chahn ne, chandi Pedro, ne rạhn ye:

—Dihnó, a devano nchuhn te a rạhn ne, vạn uvo ne, tendạh nun Dendiohs u cạva che cuahndudó Ndudo yahn ye, cahnevan ihyan tạma nación, ne cotahno ye.

8 Dendiohs che rendihche ye chedave yahn nducoyạca ihyan ne, te ye, checadino vo che ndeva ye ihyan chahn, te din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye ihyan, nduhcạ che quenun uvo.

9 Dendiohs ne, dạma no yahino ye uvo nduco ihyan chahn, te namin ihyan chahn ne, nchahco ye nunde yahn ye yahn che chitahno ye.

10 ¿Dehco che retumarande nchuhn Dendiohs? Che tihcạ rihquentiyon ne ne, recạh rihn ne ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo, te nducuahn che nahn ne che dinahn ye ne, nde ihyan ndico yuhn vo, nde mạn vo, hua chi dinahn vo.

11 A devano vo te demạn nduco vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo che ndevahn vo mạn, ihyan chahn mạn.

12 Tuhme chahtedihn chende ihyan, ne chihcovan ye che necạh cuande Pạblo nduco Bernabé yahn vederihno che din Dendiohs nduco ye vạn ihyan tạma nación.

13 Cuahn che chihno nte ihyan chahn ne, necuandi Jacobo, ne rạhn ye:

—Dihnó, cuihcovan nchuhn che cạhmá.

14 Simón Pedro ne, a neco ye uvo nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan tạma nación, ne tendạh nun ye vạn ihyan chahn, ihyan che co yahn ye.

15 Tihcạ va che co, te a tihcạ dirun ạma cha ihyan profeta tuhcạ:

16 Rạhn Dendiohs: “Cuihno min ne,
ndaconán, ne ndạhco cạdé
vederihquentiyon yahn David che
va mạn.
Dín che ndaconan ndo chahte mạn, che
cạhcantiyon mạn mạn,
17 cạva che ihyan yahn nducuahn nación
che a tendạhnún ne, cotahno ye u
che Dihve ye.”
18 Tihcạ rạhn Dihvo vo Dendiohs, te ye,
checadino vo dehtenduh che
tuhchan nde a rạhn me.

19 ’Chemin che ráhn te hua ndạhcạ che cạh rihn vo ihyan nación chenạhn che a chihcomạn ye dehtenduh che ritahno ye ro menạn me, ne chitahno ye Dendiohs.

20 Tahque ndạhcạ che dirun vo yahn ye che hua cheh ye che rihco ihyan nạn che rạhn ye dendiohs yahn ye mạn, che hua cheh ye yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, che hua cheh ye yun mạn, che hua ndere cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye mạn.

21 Tihcạ din vo, te nducuahn yạn, nde a rạhn me, ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan ne, rahndudo ihyan ley che dirun Moisés, ne hua ndạhcạ che din vo che co ndạche ihyan che riquendi ye ley min.

22 Tuhme ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, nducoyạca ihyan chenạhn che ritahno ye Dihvo vo mạn ne, nte cạde ye, ne tendạhnun ye o ihyan cạva che dechuh ye ihyan nduco Pạblo mạn, Bernabé mạn, yạn Antioquía. Quendạh yahn o ihyan che

namin ndinạn ye vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo. Ạma ye ne, Judas, che namin duche ye Barsabás, ne tạma ye ne, duche ye Silas.
23 Nduco ihyan chahn ne, dechuh ye ạma cạca nạn che dirun ye:
"Nuhn, ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, nducoyạca ihyan chenạhn che ritahno ye Dihvo vo mạn ne, rente nuhn Dendiohs nchuhn, dihno nuhn, ihyan nación chenạhn che vate ne yạn Antioquía mạn, yạhn yahn Siria mạn, Cilicia mạn.
24 Checadino nuhn te ạma o ihyan che chica ye muhn, ne ndạ ye tạn ne, redin vạhche ye yahn nchuhn mạn, redetoh ye ino nchuhn mạn, che ndere ricuahn ye che va che conan señạ nchuhn mạn, dinahn ne ley che dirun Moisés mạn. Hua ndiyu nuhn che dechuh nuhn ihyan chahn.
25 A nte cạde nuhn, ne tendạhnun nuhn o dihno vo vạn nuhn, dechuh nuhn ihyan tạn, quendihchero ye nchuhn dạma nduco dihno vo che ạma yahino vo ihyan, Bernabé mạn, Pạblo mạn.
26 Ihyan chahn che ndihco mendạhn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn Dihvo vo.
27 Me ihyan che o che dechuh nuhn ne, Judas mạn, Silas mạn. A ihyan chahn che nte cuande ye nchuhn yahn nducuahn che nte cạde nuhn.
28 Numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nte cạde nuhn che hua cạh rihn nuhn nchuhn nduco ạma ndeh nạn dehtenduh. Atenạn dehtenduh che tuhchan, va che dinạhn ne.
29 Hua cheh nchuhn yute che rihco ihyan che ri vedino nạn dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye mạn, hua cheh ne yun mạn, yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, hua ndere cuahtenan ne nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn mạn ne mạn. Ndete che dinahn ne dehtenduh che tuhchan ne, ndạhcạ din ne. Dendiohs conduco ye nchuhn."
30 Tuhme chica ye min, ne ndạ ye yạn Antioquía. Nedin dạma ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne necạh ye cạca me.
31 Cuahn che cahndudo ihyan cạca me, chihnevan ihyan chahn ne, ạma necạh yạn ye chedave yahn ye, ne chi yeno ye.
32 Judas nduco Silas ne, namin quenan cuma ye vederihquentiyon che rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne cuahn che cahndudo ye, chihnevan ihyan chahn ne, ạma necạh yạn ye chedave yahn ye.
33 Cuahn che a ndeh ro chahtenan ye min ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndedechuh ye ihyan numacuahn vedeyeno yạn Jerusalén.
34 Ate Silas ne, quenan ye min yạn Antioquía.
35 Namin Pạblo mạn, Bernabé mạn, chahtenan ye min, ne nduco ạma yạhn ihyan ne, quendi ye, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, rahndudo ye mạn.

Chahn Pạblo tạma yune cahndudo ye

36 Adive ne, rạhn Pạblo ri ye Bernabé:
—Cuhn vo tạma yune nduco ne, quendihchero vo nducoyạca dihno vo che vate ye nducuahn yạn nạn che a chahtechico vo, cahndudo vo ndudo yahn Dihvo vo. Ndihchero vo tạcạ chenan ye.
37 Bernabé ne, nahn ye che cạhn Juạn Marcos, co nduco se ihyan.
38 Ate Pạblo ne, rạhn ye te hua ndạhcạ che quenda ye sạhn yahn che, cuahn che chahn ye menạn me ne, chihcomạn se ihyan yạhn yahn Panfilia, conạhn se, ne hua quendi se nduco ye nạn ntiyon.
39 Nducote hua chidạma ndudo yahn ye nduco vih ne, chihcomạn vih ye. Bernabé ne, quenda ye Juạn Marcos, ne chahtenun ye ạma bạrco, ne cuahn ye yạhn yahn Chipre.
40 Me Pạblo ne, quenan ino ye che conduco Silas ihyan. Covạh ihyan che ritahno ye Dihvo vo cạva che numacuahn vedeyahino conduco Dendiohs ihyan, ne cuahn ye.
41 Chuh ye yạhn yahn Siria mạn, Cilicia mạn, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo.

16

Timoteo ne, chinduco se Pạblo nduco Silas

1 Pạblo nduco Silas ne, chuh ye yạn Derbe, ne ndạ ye yạn Listra. Min va ạma sạhn che duche se Timoteo, che ritahno se

Dihvo vo Jesucristo. Sạhn min ne, dạya ạma ndạhta nación yahn Israel che namin ritahno ye Dihvo vo. Chida se ne, ihyan nación yahn Grecia.
2 Ihyan che vate ye yạn Listra mạn, yạn Iconio mạn, che ritahno ye Dihvo vo ne, rạhn ye yahn se che ndah ihyan se.
3 Pạblo ne, nahn ye che conduco sạhn min ihyan, ne nahn ye seña sạhn cạva che hua co yudo yahn ihyan nación yahn Israel che vate ye yạhn min, te nducoyạca ye ne, devano ye te chida se ne, ihyan tạma nación ye.
4 Nducuahn yạn nạn che rendạ ye ne, recạh cuande ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo nduhcạ che chihco cạde ihyan apóstol mạn, intiyahn yạco mạn, che vate ye yạn Jerusalén.
5 Me nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, riquendi ritahno ye numa ino ye, ne ro ro ne, ihyan che ranạn ritahno ye Dihvo vo ne, rinduco ye ihyan chahn, ne ri yạhn ye.

Chinahn ạma vederihno, ne ndihchero Pạblo ạma sạhn yạhn yahn Macedonia vạn yạhnde yahn ye

6 Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua cạh yune che cạhn ihyan chahn, cuahndudo ye yạhn yahn Asia. Chemin che chahtechica ye yạhn yahn Frigia mạn, Galacia mạn,
7 nde ndạ ye nạn ri vah yạhn yahn Misia. Cuahn che chenan ye min ne, nahn cạhn ye yạhn yahn Bitinia, ate hua cạh yune Vaco Dihvo vo Jesucristo che cạhn ye.
8 Tuhme chuh dạma ye yạhn yahn Misia, ne ndạ ye yạn Troas.
9 Min chinahn ạma vederihno, ne ndihchero Pạblo vạn yạhnde yahn ye che nti ạma sạhn yạhn yahn Macedonia nạn ye, ne rica se favor ihyan: “Cạhn ne yạn vạcó, Macedonia, conan ne nuhn.”
10 Ndetạhn che ndihchero ye vederihno me ne, chihco yạn nuhn dehtenduh yahn nuhn cạva che cạhn nuhn yạhn yahn Macedonia, te a devano cuạco nuhn te nahn Dendiohs che cạhn nuhn, cuahndudo nuhn Ndudo yahn ye min.

Pạblo nduco Silas ne, ndạ ye yạn Filipos

11 Min yạn Troas chahtenun nuhn ạma bạrco, ne cuahn cuạco nuhn yạhn yahn Samotracia, ne tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Neápolis.
12 Chica nuhn min, ne ndạ nuhn yạn Filipos, yạn che tahque chahte che co tạma yạn min yạhn yahn Macedonia. Yạn min ne, Roma ndi cuande. Min chahtenan nuhn neve ro.
13 Ndạ ro che rahte tuhno ihyan ne, cuahn nuhn cuạhn chihto yạn. Ndạ nuhn chendico nạn che rahn ihyan, revạh ye. Min chahte nuhn, ne cahndudo nuhn Ndudo yahn Dendiohs, chihnevan neve ihyan ndạhta che chi dạma ye min.
14 Min nduco ạma ndạhta yahn yạn Tiatira che duche ye Lidia. Ihyan min ne, ihyan rendihcue tino morạdo, ne ritahno ye Dendiohs. Rihnevan ye che rahndudo Pạblo, ne din Dihvo vo che chenahn ye ndudo me.
15 Ihyan min nduco ihyan ndevạco ye ne, chedenune nducoyạca ye. Chihno min ne, chica ye favor nuhn:
—A ndihche nchuhn che a chitahnó Dihvo vo Jesucristo. Cuhn vo nduco ne ndevạcó, cuahtenan ne.
Tuhme din ye fuerza nuhn che chahtenan nuhn.
16 Ạma ro ne, ura che cuahn nuhn, covạh nuhn ne, ndihchero nuhn ạma tạhn dihn che quenun vaco chihngạ tạhn, che recadino suerte yahn ihyan. Vate ạma o dihve te, ne ạma rendạca se tume nạn ntiyon min.
17 Tạhn min ne, quendạh te nuhn, ne rah te:
—Ihyan chuhn ne, redin ye ntiyon yahn Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye, ne rahndudo ye ndudo nduhcạ che co ndevahn ihyan.
18 A ạma nde ro che tihcạ redin te, nde nạn che chi yudo yahn Pạblo, ne chaconan ye, ndihchero ye tạhn, ne rạhn ye ri ye vaco chihngạ che quenun tạhn:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn Jesucristo, rạhn rí di, cuendiquendah tạhn tih.
A ndetạhno ndiquendạh vaco me tạhn.
19 Cuahn che checadino dihve te che a ndiquendạh vaco chihngạ me tạhn, che ametah ndạca se tume nạn ntiyon min ne,

chetąh se Pąblo nduco Silas, ne quenda se ihyan ndevącoyąn nąn intiyahn.
20 Chih nunde se yahn ye, ne rąhn se:
—Sąhn chuhn ne, sąhn nación yahn Israel, ne rendedecuan se ihyan yąn vąco vo.
21 Ricuahn se costumbre che hua co nevahnecun vo, nde hua co quendi vo, te uvo ne, Roma ndi cuando vo.
22 Tuhme chi tąn ihyan yąn nduco ihyan chahn, ne chihquentiyon intiyahn che cahnevi se tino yahn ye, ne cuahn se ihyan nduco nducodi.
23 Chihno che ąma chahn se ihyan ne, chih se ihyan vącoyąhn, ne chihquentiyon se sąhn che redin cudądo vącoyąhn me che din ndah se cudądo ihyan.
24 Sąhn che redin cudądo vącoyąhn me ne, chih se ihyan chahn chete ąma cuąrto che va nde cuąhn candevah chete vącoyąhn me, ne chih chiche se cąh ye nduco ąma nąn vihto che duche cepo.
25 Tenduh nąn mąhn yąn me ne, revąh Pąblo nduco Silas, rita ye himno, rendeva ye yavenąn Dendiohs, ne sąhn preso che chenun se min ne, rihcovan se.
26 A ura min no adenąn ąma nuhn yąhn, nde name yahn vącoyąhn me, ąma chihde. Nąne nducuahn chende vącoyąhn me, ne chihno ntąhte cadena che nechiche nducoyąca preso chahn.
27 Sąhn che redin cudądo vącoyąhn me ne, ntuche se, ne cuahn che ndihchero se che chendah chende vącoyąhn me ne, tico se espąda yahn se, nahn cąhno mąn se sąhn, te rąhco se te co a chihno chano preso chahn.
28 Ate cah Pąblo yahn se:
—Hua te cahne man di, te muhn chenun nducoyąca nuhn.
29 Tuhme chica se ąma yąhn, ne aderano se, chendą se nąn che chenun preso chahn, nde tuno rendoh se che vąh se, ne chehntihya se nąn Pąblo nduco Silas.
30 Ndetąhno ndetendąh se ihyan chahn, ne tumerune se ihyan:
—¿Deh va che dín cąva che ndevahn u ne?
31 Ndahconan ye yahn se:
—Cuitehne Dihvo vo Jesucristo, ne ndevahn di nduco ihyan ndevaque.
32 Tuhme cahndudo ihyan chahn ndudo yahn Dihvo vo, chihnevan se nduco nducoyąca ihyan ndevąco se.
33 A ura min no chete rąhn, nąno se nąn ntąca yah yahn ihyan chahn. Tuhme chedenune se nduco nducoyąca ihyan ndevąco se.
34 Chihno min ne, ndiquenda se ihyan chahn ndevąco se, ne cąh se, cheh ye. Ąma yeno se che chitahno se Dendiohs, ne ihyan ndevąco se ne, namin ąma yeno ye che chitahno ye.
35 Cuahn che a chi dave me ne, dechuh intiyahn sąhn policía che cąhma se nduco sąhn che redin cudądo vącoyąhn me, che ntąhte se Pąblo nduco Silas.
36 Tuhme rąhn sąhn che redin cudądo vącoyąhn me ri se Pąblo:
—A chihquentiyon intiyahn u che ntąhté nchuhn. Mąn ne, co ndiquendąh ne, hua dehve rąhco ne.
37 Rąhn Pąblo ri ye sąhn policía chahn:
—Ihyan che ndi cuande ye Roma ne, rihquentiyon ley che hua co co ye castigo numanahn che metah cuhnde cąde yahn ye. Nuhn ne, Roma ndi cuande nuhn, ate nchuhn ne, nde hua teche cąde ne yahn nuhn, ne chahn ne nuhn nąn nducoyąca ihyan yąn, chih ne nuhn vącoyąhn. Mąn ne, ¿a rihco nchuhn che ndetendąh ne nuhn cuąhn ndeh ne? Hua. Chi mąn intiyahn, ndetendąh ye nuhn.
38 Ntą sąhn policía chahn, ne necąh cuande se intiyahn chahn. Cuahn che checadino ye te ndi cuande ihyan chahn Roma ne, ąma dihya ye chi,
39 ne cuahn ye, ndąca ye che nchahconunde Pąblo nduco Silas. Tuhme ndetendąh ye ihyan chahn, ne chica ye favor ihyan che ndąca ye yąn min.
40 Cuahn che ndiquendąh ye vącoyąhn me ne, cuahn ye ndevąco Lidia, quendihchero ye ihyan chahn che ritahno ye Dihvo vo. Chihno yąhve ye ihyan chahn ne, chica ye min, ne cuahn ye.

17

Ndo dąma sąhn yąn Tesalónica, nahn cuahn se Pąblo

1 Pąblo nduco Silas ne, chuh ye yąn Anfípolis mąn, yąn Apolonia mąn, ne ndą

ye yạn Tesalónica, nạn che nti ạma yạco yahn ihyan nación yahn Israel.
2 Pạblo, nducote a ntiyon min nda ye ne, chahn ye yạco me, ne ino ndate, ro che rahte tuhno ihyan ne, rahndudo ye che ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan yạn min.
3 Rahndudo ye nduhcạ che va che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo mạn, nduhcạ che chihno se ihyan mạn, nduhcạ che va che ntuche ye mạn. Namin rạhn ye:
—Dihvo vo Jesucristo che rahndudó yahn ye nạn nchuhn ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.
4 Tuhme neve ihyan nación yahn Israel chahn ne, chitahno ye Dihvo vo, ne chinduco ye Pạblo nduco Silas. Namin ạma yạhn ihyan nación yahn Grecia, che renevahnecun ye Dendiohs nde menạn, nduco ạma yạhn ndạhta nchico ne, chitahno ye Dihvo vo.
5 Ate sạhn nación yahn Israel che hua chitahno se ne, chi ve se, ne din dạma se ạma o sạhn dạhnde che duhtuno ihyan se, vatechica se viyạn, ne chinun se sạhn che ndedecuan se ihyan yạn. Chahn se vạco ạma ihyan che duche ye Jasón, rinuhn se Pạblo nduco Silas cạva che tendạh vah se ihyan, necạh se ihyan tạh ihyan yạn.
6 Nducote hua ntạca se ihyan chahn min ne, chihndạ rudo se Jasón nduco ạma o dihno vo che chenan ye min, quenda se ihyan nạn intiyahn, ne cah se:
—Sạhn che rinun se ihyan, rendedecuan se ihyan numachahte iyehnse ne, mạn ne, ndạ se muhn.
7 Jasón tih ne, retuma ino se sạhn ndevạco se. Nducoyạca sạhn chahn ne, redetoh nan se ley yahn César, te rạhn se te va tạma rey che duche ye Jesús.
8 Cuahn che chihnevan ihyan yạn mạn, intiyahn mạn, che tihcạ ne, ạma chi tạn ye.
9 Ate Jasón nduco ihyan chenạhn chahn ne, nedihve ye intiyahn, ne ntạhte ye ihyan.

Pạblo nduco Silas ne, ndạ ye yạn Berea

10 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, a vino min no dechuh ye Pạblo nduco Silas nde yạn Berea. Cuahn che ndạ ye min ne, chendạ ye chete yạco yahn ihyan nación yahn Israel.
11 Ihyan nación yahn Israel che vate ye min ne, tahque renahn ye che co ihyan che vate ye yạn Tesalónica, te nevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedeyeno, ne ro ro rendihchenan ye Ndudo min cạva che cadino ye a cuạco nduhcạ che rahndudo Pạblo.
12 Chemin che ạma yạhn ihyan chahn chitahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin vạn ihyan nación yahn Grecia, nde ndạhta nchico mạn, nde chạhn mạn, chitahno ye ihyan.
13 Cuahn che checadino sạhn nación yahn Israel che vate se yạn Tesalónica che quenan Pạblo min yạn Berea, rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs ne, chahn se min, chinun se ihyan yạn, ndedecuan se ihyan.
14 Ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, ndetạhno dechuh ye Pạblo cuạhn chihto nuniyạhn. A demạn Silas nduco Timoteo chahtenan ye min yạn Berea.
15 Me ihyan che chengu yune ye Pạblo ne, chinduco ye ihyan nde yạn Atenas. Ndetạhno ndaconan ihyan chahn, nda ye ndudo yahn Pạblo che cạhn Silas nduco Timoteo, ntuno ye ihyan tenun tenun no.

Quenan Pạblo yạn Atenas

16 Numanahn che quenan rino Pạblo che ndạ Silas nduco Timoteo min yạn Atenas ne, ạma rendedecadino ye yahn ihyan yạn min, te ndihche ye te ạma vate dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye.
17 Chemin che ạma rente ye chete yạco nduco ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan tạma nación che renevahnecun ye Dendiohs mạn. Namin rente ye ro ro nduco ihyan che chenun ye ndihve.
18 Ạma o sạhn che rahn se vededevano yahn Epicureo nduco tạma te o se che rahn se vededevano yahn estoico ne, canạn rente se nduco Pạblo. Ạma o se ne, tumerune se:
—¿Deh che rạhn sạhn tih che ạma cạhnda chende se?
Tạma te o se ne, rạhn se:

—Cane racotuhn se ndudo yahn tạma te o dendiohs.

Tihcạ rạhn sạhn chahn, te rahndudo Pạblo ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, yahn che va che ntuche tenạhn mạn.

19 Tuhme quenda se ihyan ạma cuete che duche Areópago nạn che rendo dạma ihyan ndinạn, rente cạde ye, ne tumerune se ihyan:

—¿A nahn te cuande ne nuhn yahn ndudo ra che rahndudo ne ne?,

20 te rente ne dehtenduh ndudo che hua nihnevan nuhn, ne nahn cadino nuhn deh conahn.

21 Tihcạ rạhn se, te nducoyạca ihyan yạn Atenas mạn, ihyan nación chenạhn che vate ye min mạn ne, demạn yahn dehtenduh che hua devano ye nahn nte ye mạn, nahn cahnevan ye mạn.

22 Tuhme chandi Pạblo min Areópago nạn nducoyạca sạhn chahn, ne cahndudo ye:

—Nchuhn ihyan yạn Atenas, rendihché te ạma ritahno ne dendiohs yahn ne,

23 te cuahn che quechicá, rendihcheró yạco yahn nchuhn, ne namin ntạcá ạma nạn ta nạn che ndirun tuhcạ: “Nạn ta yahn Dendiohs che hua rendihche ihyan.” Dendiohs min che rendeva nchuhn yavenạn ye andahre hua rendihche ne ihyan ne, a ndudo yahn ye che rahndudó.

24 ’A Dendiohs min che dendah ye iyehnse nduco nducuahn che va. A Dendiohs min che rihquentiyon ye numachahte iyehnse, nde nạn ro mạn, nde ndiyạhn mạn. Hua renun ye chete yạco che rihno ihyan,

25 nde hua rendotenan ye dehtenduh che co din ihyan cạva ye, te mạn ye redin ye che chenun ico nducoyạco vo mạn, rete ye vedevihche yuhn vo mạn, nducuahn dehtenduh che rendotenan vo mạn.

26 A ihyan min dendah ye ạma ndạta no ihyan yahn nducuahn nación, ne chihquentiyon ye che cuahte ye numachahte iyehnse. Chihco cạde ye ro che cuahte ye mạn, nạn che cuahte ye mạn.

27 Nahn Dendiohs che nuhn ihyan iyehnse ihyan ndete che ndạca ye ihyan, andahre cuạco te hua yahn quenan ye yahn queri ạma vo.

28 Hua yahn quenan ye, te a ihyan min che redin ye che chenun ico vo mạn, vatechico vo mạn, chenduche vo mạn. Namin rạhn ạma o ihyan devano yahn nchuhn ndudo cuh che dạma: “Ndạta yahn Dendiohs uvo.”

29 Tuhme, nducote ndạta yahn Dendiohs uvo ne, hua ndedecadino vo che Dendiohs ne, ạma mieca che ndindah nduco diyạhnguạn mạn, o diyạhngua mạn, o tu mạn, che redendah ihyan nduhcạ che nahn mạn ye.

30 Ro menạn me ne, din chahtino Dendiohs vedetundo yahn ihyan, ate mạn ne, rihquentiyon ye ihyan che vate ye numachahte iyehnse che nto ino ye nunde yahn ye,

31 te a ndihco cạde ye ro che techecạde ye numa cuạco yahn nducoyạca ihyan iyehnse. A tendạh nun ye ạma ihyan che techecạde ye menun ye, ne ndedetuhche ye ihyan min vạn tenạhn. Nduco chemin ne, cạh ye, checadino nducoyạca ihyan che tihcạ va cạde.

32 Cuahn che chihnevan sạhn chahn yahn che ntuche tenạhn ne, nạhn se ne, rihyon nan se Pạblo, ne nạhn se ne, rạhn se:

—Tahque ndah tạma ro cuahndudo ne, cahnevan nuhn.

33 Tuhme chica Pạblo min, conạhn ye.

34 Ate vạn sạhn chahn ne, chenun neve ihyan che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne chinduco ye Pạblo. Ạma ye ne, duche ye Dionisio. Ihyan min ne, ạma intiyahn yahn junta Areópago. Tạma ye ne, ạma ndạhta che duche ye Dámaris. Namin te neve ihyan, chitahno ye Dihvo vo.

18

Ndạ Pạblo yạn Corinto

1 Chihno min ne, chica Pạblo yạn Atenas, ne ndạ ye yạn Corinto.

2 Min ntạca ye ạma sạhn, ndạta yahn Israel, che duche se Aquila. Yạhn yahn Ponto chihta se. Adive ne, chihnde se yạhn yahn Italia. Nducote chihquentiyon emperador Claudio che ndạca nducoyạca ihyan, ndạta yahn Israel, Roma, yạhn yahn Italia ne, chica se min nduco ndạhta

yahn se che duche te Priscila. Pạblo ne,
cuahn ye, quendihchero ye ihyan chahn,
3 ne nducote dạma ntiyon yahn ihyan
chahn nduco ye, che rendạhyon ye tino tu
cạva che co vah tino ne, quenan ye nduco
ihyan chahn, din ye ntiyon nduco vih.
4 Ndate ndate, ro che rahtetuhno ihyan,
rahn Pạblo yạco. Min rahndudo ye, ne
redin ye che renahn ihyan nación yahn
Israel mạn, ihyan tạma nación mạn.
5 Cuahn che ndạ Silas nduco Timoteo
che chica ye yạhn yahn Macedonia ne,
chihcomạn Pạblo ntiyon che redin ye, ne
rahndudo ye ro ro nạn ihyan nación yahn
Israel. Rahndudo ye te Dihvo vo Jesucristo
ne, a ihyan min che a va cạde che chi ye,
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
6 Ate ihyan chahn ne, chi tạn ye nduco
Pạblo, ne rạhn tạn ye nduco ye. Chemin
che chihde ye tino yahn ye, cạh ye,
checadino ihyan chahn che ndạca ye min,
cạhcomạn ye ihyan. Rạhn ye:

—A mạn nchuhn chendihco ne nunde
che conda ne, te u ne, a yạhvé nchuhn.
Mạn ne, cáhn, cuahndudó, cahnevan
ihyan nación chenạhn.

7 Ndiquendạh ye yạco min, ne cuahn ye
vạco ạma ihyan che duche ye Justo, che
nti chihto yạco. Ihyan min ne, namin
rendeva ye yavenạn Dendiohs.
8 Ạma intiyahn yạco che duche ye
Crispo nduco nducoyạca ihyan ndevạco
ye ne, chitahno ye Dihvo vo Jesucristo.
Namin cuahn che chihnevan ạma yạhn
ihyan yạn Corinto Ndudo yahn Dendiohs
ne, chitahno ye, ne chedenune ye.
9 Ạma vino ne, chinahn ạma vederihno
nạn Pạblo, ne chihnevan ye che rạhn
Dihvo vo nduco ye:

—Cuiquendi, cuahndode. Hua te vah.
Hua ngüen,
10 te u ne, nducó di, ne nde ạma ihyan
hua co nahn tạh ye di cạva che nuhn yah
ye di. Cuiquendi, cuahndode, te muhn
yạn cuh ne, vate ca ạma yạhn ihyan che
cotahno ye u.
11 Chemin che quenan Pạblo min yạn
Corinto ạma nduyo quenan mạn, ricuahn
ye Ndudo yahn Dendiohs, rihnevan ihyan
chahn.
12 Ate cuahn che quenan Galión
gobernador yahn Acaya ne, ihyan nación
yahn Israel ne, chi tạn ye nduco Pạblo, ne
ndo dạma ye, quenda ye ihyan nạn se.
13 Rạhn ye ri ye sạhn:

—Sạhnguh ne, rinun se ihyan che
cotahno ye Dendiohs, ate hua nduhcạ che
rihquentiyon ley.
14 Pạblo ne, adeche cuanạn cạhma ye
cuahn che rạhn Galión ri se ihyan chahn:

—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel,
ndete che cạva ạma nunde chahte che nda
ne sạhn tih náṇ ne, va vedeyenó che
techecạdé yahn se.
15 Ate nducote demạn ndudo mạn, che
duche ihyan mạn, yahn ley yahn mạn
nchuhn mạn ne, tạn condihche ne tạca
techecạde mạn ne, te u ne, nde hua nahn
techecạdé yahn dehtenduh che tihchan.
16 Chihno rạhn se chemin ne,
chihquentiyon se che ndiquendạh vah
ihyan chahn.
17 Tuhme nducoyạca sạhn nación yahn
Grecia che nduco se min ne, tumangạn se
ihyan ndinạn yahn yạco che duche ye
Sóstenes, ne a min no chahn se ihyan.
Gobernador ne, ndihchero se, ate nde hua
tumacạh se.

Ntạ Pạblo yạn Antioquía, ne ndaconan cuahn tun ye che co ino yune, cuahndudo ye

18 Pạblo ne, ndeh ro ca quenan ye yạn
min. Tuhme yạhve ye ihyan che ritahno
ye Dihvo vo, ne chahtenun ye ạma bạrco
nduco Aquila nduco Priscila, ne cuahn ye
nduco vih yạhn yahn Siria. Min yạn
Cencrea, ura che ametah conun Pạblo
chete bạrco me ne, ndu rah tin ye cạva che
nạhma ye che a tuno ro yahn ạma ndudo
che a necạh ye Dendiohs ro menạn.
19 Cuahn che ndạ ihyan chahn yạn Efeso
ne, Pạblo ne, chihcomạn ye Aquila nduco
Priscila, ne cuahn ye yạco, nte ye nduco
ihyan nación yahn Israel che rendo dạma
ye min.
20 Ihyan chahn ne, chica ye favor ihyan
che conan ca ye min, ate hua cahnecun ye.
21 Tuhme yạhve ye ihyan chahn:

—Va che cáhn yạn Jerusalén cạva che a
min quenán ndạ ro vihco. Ate ndete che

nahn Dendiohs ne, ndaconan túṇ, ndihchero vih vo.

Tuhme ndonun ye bạrco me, ne chica ye yạn Efeso.

22 Cuahn che ndạ Pạblo yạn Cesarea ne, chahn ye yạn Jerusalén, necạh ye Dendiohs ihyan ndiyạco. Tuhme conạhn ye yạn Antioquía.

23 Cuahn che a chi rạhn che ntạ ye min ne, cuahn tun ye nduh yạn nduh yạn, yạhn yahn Galacia mạn, Frigia mạn, renecạh yạn ye chedave yahn nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

Rahndudo Apolos yạn Efeso

24 Tạhn min ne, ạma ihyan, ndạta yahn Israel, che duche ye Apolos ne, ndạ ye yạn Efeso. Ihyan min ne, chihta ye yạn Alejandría. Ạma devano ye Ndudo yahn Dendiohs, ne ạma ndạhcạ rahndudo ye.

25 Ndah nahn ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne numa cuạco mạn, numa ino ye mạn, rahndudo ye yahn ye, andahre demạn yahn che chehdenune Juạn Bautista devano ye.

26 Min chete yạco ne, tihcạ cahndudo ye numa ino ye, ne cuahn che chihno cahndudo ye ne, Aquila nduco Priscila ne, quenda ye ihyan deva vih, ne cạh cuande ndah ye ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

27 Cuahn che nahn cạhn Apolos yạhn yahn Acaya ne, ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan, ne dirun ye ạma cạca yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo che vate ye yạhn min cạva che nevahnecun ye ihyan. Cuahn che ndạ ye yạhn min ne, ạma chinan ye ihyan chahn che numacuahn vedeyahino yahn Dendiohs chitahno ye Dihvo vo Jesucristo,

28 te rihco ro ye nạn nducoyạca ihyan te hua ndạhcạ che rendedecadino ihyan nación yahn Israel, nde nạn che cạhma ye metah. Nduco Ndudo yahn Dendiohs ne, recạh cuande ye ihyan chahn te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cạde che ndedevahn ye ihyan iyehnse.

19

Ndạ Pạblo yạn Efeso

1 Numanahn che quenan Apolos yạn Corinto ne, chuh Pạblo cuạhn icoyạhn, ne ndạ ye yạn Efeso. Min ndihche ye neve se che ritahno se Dihvo vo Jesucristo,

2 ne tumerune ye sạhn:

—¿A quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn cuahn che chitahno ne Jesucristo ne?

Ndahconan sạhn chahn:

—Nde hua nihnevan nuhn yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

3 Tuhme ndaconan tumerune ye sạhn chahn:

—¿Tạcạ chedenune nchuhn tuhme ne?

Ndahconan se:

—Chedenune nuhn nduhcạ che chehdenune Juạn Bautista ihyan.

4 Rạhn Pạblo ri ye sạhn:

—Juạn ne, chehdenune ye ihyan cạva che co ro che a nto ino ihyan chahn nunde yahn ye. Namin rạhn Juạn ri ye ihyan te va che cotahno ye ạma ihyan che cochi ye adive. A ihyan min che Jesús che a va cạde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse.

5 Cuahn che chihnevan sạhn chahn che tihcạ ne, chedenune se, cah se Dihvo vo Jesucristo.

6 Nahn tạh Pạblo sạhn, ne quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sạhn, din che nte se tạma te o devạco mạn, cahndudo se Ndudo yahn Dendiohs mạn.

7 Vạn nducoyạca ne, ri se tenduh ndichio ihyan se.

8 Numanahn che quenan Pạblo min ino iyo ne, rahn ye yạco, rahndudo ye numa ino ye, redin ye che renahn ihyan yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

9 Ate ạma yạhn ihyan ne, nducote cheche chedave yahn ye ne, hua chitahno ye, ne chihngạ rạhn ye yahn ndudo ndah yahn Dendiohs. Chemin che Pạblo nduco nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, chihcomạn ye ihyan chahn, ne cuahn ye, ndo dạma ye chete escuela yahn ạma ihyan che duche ye Tiranno. Min cahndudo ye ro ro.

10 Chete che o nduyo quendi ye, rahndudo ye min, ne ạma yạhn ihyan, ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che vate ye yạhn

yahn Asia ne, chihnevan ye ndudo yahn Dihvo vo.
11 Dendiohs ne, cạh ye
vederihquentiyon, quenan cuma Pạblo,
ne rinahn vederihno rahte.
12 Nde tino che retoh Pạblo, o pạyon
yahn ye ne, riquenda ihyan, renahn ye
ihyan cah, ne rendoyahn ye, renahn ye
ihyan che chenun vaco chihngạ ihyan, ne
rendiquendạh.
13 Ate ạma o sạhn nación yahn Israel
che vatechica se, rendetendạh se vaco
chihngạ che chenun ihyan ne, nahn
ndetendạh se vaco chihngạ nduco
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo. Rạhn se ri se vaco chahn:
—Numacuahn vederihquentiyon yahn
Jesucristo che rahndudo Pạblo yahn ye
ne, rihquentiyon nuhn nchuhn che
ndiquendạh ne.
14 Esceva, ạma ihyan nación yahn Israel,
che chidocuyạn ndinạn ye ne, vate ndache
dạya ye, ne sạhn chahn ne, tihcạ redin se.
15 Ate ạma yune cuahn che tihcạ rạhn se
nduco ạma vaco chihngạ ne, ndahconan
vaco me yahn se:
—A rendihché Jesucristo. Namin a
devanó duh che Pạblo. Ate nchuhn ne,
¿duh nchuhn ne?
16 Tuhme sạhn che quenun vaco
chihngạ me ne, tumangạn se sạhn chahn,
ne chahn se sạhn numacuahn vedetạn,
nde nạn che din cuno se nducoyạca se. A
devạne sạhn chahn mạn, ntạca yah se
mạn, ndiquendạh vah se, chano se.
17 Nducoyạca ihyan nación yahn Israel
mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che vate
ye min yạn Efeso ne, checadino ye che
tihcạ chi. Ạma chahn ino ye, ne ndeva ye
yavenạn Dihvo vo Jesucristo.
18 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne,
ạma yạhn ye ne, ntuma ino ye nunde
yahn ye che chitahno ye vedecuah ro
menạn me.
19 Namin ạma yạhn ihyan che quenan
cuma ye vedecuah ro menạn me ne,
quenda ye libro yahn ye, chihquiyạhn ye
nạn nducoyạca ihyan. Cuahn che tendạh
cuande ihyan tạva chihve nducuahn libro
chahn ne, rigonun o raco ndiche mil tume
diyạhngua.
20 Nduco tihcạ ne, ạma chetuhn ndudo
yahn Dihvo vo, chihnde ro
vederihquentiyon yahn ye.
21 Chihno min ne, chihco cạde Pạblo che
cạhn ye yạhn yahn Macedonia mạn,
Acaya mạn, quendihchero ye ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne quendi ye nde yạn
Jerusalén. Tuhme va che cạhn ye yạn
Roma.
22 Dechuh ye o combiero yahn ye che
rinan se ihyan, Timoteo nduco Erasto, che
cạhn se yạhn yahn Macedonia numanahn
che quenan ca ye yạhn yahn Asia.

Ndo dạma ihyan yạn Efeso numacuahn vedetạn

23 Tạhn min ne, ạma chi tạn ihyan yahn
che retuhn ndudo ndah yahn Dendiohs.
24 Vedetạn min ne, canạn cạva ạma sạhn
vichediyạhngua che duche se Demetrio.
Sạhn min ne, rendedevihne se diyạhngua,
redendah se yạco cạhya nduhcạ yạco
yahn Diana, dendiohs che va ye yạn vạco
se. Yahn chihve ntiyon min, ne yạhn sạhn
che redin se ntiyon nduco se.
25 Din dạma se sạhn chahn mạn,
nducoyạca ca sạhn che rinan se sạhn nạn
ntiyon min mạn, ne rạhn se ri se sạhn:
—Nchuhn ne, a devano ne te nạn ntiyon
cuh ạma rendạca vo tume.
26 A rendihche ne mạn, a rihnevan ne
mạn, nduhcạ che ạma racotuhn Pạblo
ndudo vạn nducoyạca ihyan yạn Efeso
mạn, vạn ihyan che vate ye numachahte
yạhn yahn Asia mạn. Hua renguan se,
rahndudo se te dendiohs che redendah
ihyan ne, ndiyu dendiohs, ne a ạma yạhn
ihyan ritahno ye.
27 Che redin se ne, cạhnda yahn ntiyon
che redin vo, te co cuihno, nde co cuhnde
mạn yạco yahn dendiohs Diana, che ạma
yudo ye, che rendeva nducoyạca ihyan
yavenạn ye, numachahte yạhn yahn Asia
mạn, numachahte iyehnse mạn. Ndete
che quendi tihcạ ne, nde ametah tumecạh
ihyan yahn vederihquentiyon yahn ye.
28 Cuahn che chihnevan sạhn chahn che
tihcạ ne, ạma chi tạn se, ne canạn cah se:
—¡Ạma yudo vederihquentiyon yahn
Diana, dihve ihyan yạn Efeso!
29 Nduco chemin ne, necuan ihyan yạn
numacuahn vedetạn, chetạh ye Gayo

nduco Aristarco, o ihyan yạhn yahn Macedonia che nduco ye Pạblo, ne chihndạ rudo ye ihyan chahn, quenda ye ihyan ndevạcoyạn.
30 Pạblo ne, nahn cạhn ye min, yạhve ye ihyan yạn chahn, ate ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne, hua cahnecun ye.
31 Namin o ino ihyan ndinạn che rihquentiyon ye yạhn yahn Asia, che amigo yahn Pạblo ne, tahve ye ndudo yahn ye che hua nạhme nạn ye min.
32 Numanahmin ne, vari chende ihyan yạn chahn, chenun ye min. A vih rah ạma, a vih rah tạma ye, te a nahn nducoyạca ye nde hua devano ye deh cuande che nto dạma ye.
33 Ạma o sạhn che nduco se min ne, cạh cuande se Alejandro deh che ri, ne chaconahn ihyan nación yahn Israel sạhn nạn nducoyạca ihyan cạva che cạhma nan se ihyan. Din tạh se che cuahte dihn chende nducoyạca ihyan yạn chahn cạva che cuahndudo se.
34 Ate cuahn che checadino ye te ndạta yahn Israel sạhn ne, cah ye tenduh o ura tuhcạ:

—¡Ạma yudo vederihquentiyon yahn Diana, dihve ihyan yạn Efeso!

35 Tuhme ndạ sạhn secretario, chihco dihn se ihyan chahn, ne rạhn se:

—Nchuhn, ihyan yạn Efeso, numachahte iyehnse ne, devano ihyan te redin ihyan yạn Efeso cudạdo yạco yahn dendiohs Diana che chica ye nạn ro.
36 Nducote nducoyạca ihyan devano ye yahn chemin ne, cuahte dihn nchuhn. Hua cuhma ne numanahn che metah ndedecadino ndah ne,
37 te sạhn sih che nda ne muhn ne, hua chihngạ rạhn se yahn dendiohs yahn ne.
38 Ndete che Demetrio nduco sạhn che redin ntiyon nduco se vate cạnda se nduco adecoduhno ihyan ne, va vạcoyạn mạn, vate intiyahn che retechecạde ye mạn. Min cạhn queri ạma se cuhnde cạde yahn se.
39 Ate ndete che tahque chahte cạnda yahn se ne, conan rino se, te va che ndo dạma nducoyạca ihyan yạn, ne ro min ne, co cuhnde cạde yahn se.
40 Nde cạhnda yuhn vo che tihcạ rendo dạma nchuhn, rah ne, te co cạca nunde ihyan yuhn vo che rendedecuan vo cạnda. Ndete che cạcarune ihyan ndinạn ne, nde nạn che cạhma vo metah.
41 Chihno rạhn ye chemin ne, ndedechuh ye ihyan yạn chahn, conạhn ye.

20

Ndaconan Pạblo, nchuh ye yạhn yahn Macedonia, ntạ ye yạhn yahn Grecia

1 Cuahn che a chahte dihn ihyan yạn chahn ne, nedin dạma Pạblo ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne yạhve ye ihyan. Chihno min ne, chahtemạhn vih ye, ne ndạca ye min, ndạ ye yạhn yahn Macedonia.
2 Quechica ye nduh yạn nduh yạn yahn Macedonia, yạhve ye nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, nde ndạ ye yạhn yahn Grecia.
3 Min quenan ye ino iyo, ne cuahn che a va yạn yahn ye che conun ye ạma bạrco, nạhn ye yạhn yahn Siria ne, checadino ye te ihyan nación yahn Israel ne, nahn cạhno ye ihyan. Chemin che ndonun yune ye, ndaconan ye yạhn yahn Macedonia.
4 Sópater yahn yạn Berea mạn, Aristarco nduco Segundo yahn yạn Tesalónica mạn, Gayo yahn yạn Derbe mạn, Timoteo mạn, Tíquico mạn, Trófimo yahn yạhn yahn Asia mạn ne, cuahn ye nduco Pạblo.
5 Quendạh nạn ihyan chahn yahn nuhn, ne chahtenan rino ye nuhn nde yạn Troas.
6 Chuh ro yudo, vihco che reh ihyan pạn che metah yạ yahn ne, chahtenun nuhn ạma bạrco, chica nuhn yạn Filipos. Chihno uhn ro ne, ntuno nuhn ihyan chahn min yạn Troas, ne min chahtenan nuhn nduco vih ndache ro.

Rahndudo Pạblo yạn Troas

7 Ro che ndeva ndate ne, ndo dạma nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo cạva che ndeh ye pạn nduhcạ che a va cạde, ne riyạhve Pạblo ihyan. Quendi ye rente ye nde chi mạhn yạn, te tạma ro me ne, va che ndạca ye min.
8-9 Nto dạma ihyan chahn nde nạn cuạrto che tahque yạco, nạn ino cuahto,

ne ạma chendihco lámpara, riche. Ạma sạhn yuno che duche se Eutico ne, va se nạn ventạna, ne nducote ạma rạhn quendi Pạblo rahndudo ye ne, chetạh yạhnde sạhn, ne cuahn che a ndah quiyạdo se ne, ndacondạ se min, chendạh se nde ndiyạhn. Chahn ihyan chahn, ndedecuan ye sạhn, ne a ndih se.

10 Tuhme cuenchahn Pạblo, ne chahtemạhn ye sạhn. Rạhn ye ri ye ihyan chahn:

—Huate dihya nchuhn co, te mạn ne, quenduche se, a ndedetuhche Dendiohs sạhn.

11 Chihno min ne, condạ Pạblo, ne cheh ye nduco ihyan chahn. Quendi ye rahndudo ye nde chi dave, ne tuhme cuahn ye.

12 Me sạhn yuno me ne, ndiquenda ihyan chahn sạhn ndevạco se, quenduche se, ne ạma chi yeno nducoyạca ye.

Pạblo nduco combiero yahn ye, chica ye yạn Troas, cuahn ye yạn Mileto

13 Chahtenun nuhn ạma bạrco, quendạh nạn nuhn yahn Pạblo, cuahn nuhn yạn Asón. A nte cạde nuhn te min va che cuahtenan rino nuhn ihyan, te mạn ye nahn cạca cạh ye nde min.

14 Cuahn che ntạca vih nuhn nduco ye min yạn Asón ne, chendạ ye chete bạrco nduco nuhn, ne ndạ nuhn yạn Mitilene.

15 Tạma ro me ne, chica nuhn min, ne chuh nuhn yạn Trogilio, ne nde tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Mileto.

16 Tihcạ din nuhn, te nahn chuh dạma Pạblo yạn Efeso cạva che hua condah ye yạhn yahn Asia. Ndete che conun ne, nahn ntạ nun ye yạn Jerusalén, conan ye min ndạ ro vihco Pentecostés.

Cahndudo Pạblo nạn intiyahn yạco che vate ye yạn Efeso

17 Cuahn che a chenan nuhn yạn Mileto ne, tahve Pạblo che chehua intiyahn yạco nde yạn Efeso.

18 Cuahn che ndạ ihyan chahn min ne, cahndudo Pạblo:

—Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ che quechicá vạn nchuhn nde ro che ndá yạhn yahn Asia.

19 Numacuahn ro che quenán nduco nchuhn ne, dín ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vedenecun. Ạma chuhríhn mạn, chihtera nune ndutinán mạn, yahn che ihyan nación yahn Israel ne, chenun ino ye vedetạn nducó.

20 Ate hua cheguán cahndudó nạn nchuhn nducuahn che cochihve yahn ne. Chicuáhn nchuhn nạn nducoyạca ihyan mạn, queri ạma ne ndevạco ne mạn.

21 Ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn, chicuáhn nducoyạca ye che va che nto ino ye nunde yahn ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.

22 Mạn ne, nahn Vaco Dendiohs che cáhn yạn Jerusalén, nde hua devanó nducuahn che cuahno có min.

23 Ate devanó te nduh cuạn yạn nạn che ráhn ne, rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs ri u te va che conún vạcoyạhn mạn, ạma chuhríhn mạn.

24 Ate nde hua rendedecadinó yahn chemin, andahre cạhno ihyan u, te nahn dináhn numacuahn vedeyeno ntiyon che te Dihvo vo Jesucristo u, che cuahndudó ndudo ndah yahn vedeyahino yahn Dendiohs.

25 'Mạn ne, a devano cuạcó te nde ạma nchuhn che cahndudó ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs nạn ne ne, ametah ndaconan ndihchero ne u.

26 Chemin che cạhmá có nchuhn te ametah quendihcó nunde cạva nde ạma ne,

27 te a cahndudó nạn ne nducuahn che ndihco cạde Dendiohs, nde tah hua chinán.

28 Cuihco nchuhn cudạdo mạn ne. Namin codin ne cudạdo nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo, te chaconahn Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn che din ne ntiyon min. Nunde yahn ihyan chahn ne, a nenevihve nduco yun yahn Dihvo vo.

29 U devanó te cuahn che a conáhn ne, ndạ sạhn che conun se ihyan che ritahno ye Dihvo vo, ne din se che cuihno cotuhn ye nduhcạ che retuhn itecuche cuahn che rendạ lobo.

30 Vạn mạn nchuhn ne, quendạh sạhn che detoh nan se ndudo cuạco, cahncheh se ihyan che a ritahno ye Dihvo vo, ne quenda se ihyan lạdo yahn se.

31 Chemin che cuihco nchuhn cudạdo,
ne cuenecạhco ne te ino nduyo nde ro nde
rạhn, riyạhvé queri ạma ne, nde chihterá
nune ndutinán cạva ne.
32 'Dihnó, mạn ne, ndạhcó nchuhn tạh
Dendiohs. Codinahn ne ndudo yahn
vedeyahino yahn ye, te va
vederihquentiyon yahn, ne co din che
quendi cotahno ne Dihvo vo Jesucristo
numa ino ne. Namin nedin dạma
Dendiohs nchuhn nduco nducoyạca ihyan
che a ndihco vih ye cạva che co ye ihyan
yahn mạn ye.
33 Cạva mán ne, hua nahn yáhn nde ạma
dehtenduh yahn ihyan, nde tume, nde
tino.
34 Mán redín ntiyon cạva che ndạca che
rechuhnún nduco ihyan che rinduco ye u.
A mạn nchuhn devano ne.
35 Cuahn dạma chicuáhn nchuhn che
tihcạ va che din vo ntiyon, ne conan vo
ihyan che metah yahn ye nduhcạ che
rạhn Dihvo vo Jesucristo: "Tahque ndah
che cạh vo ihyan che co che cotạh vo che
te ye."
36 Cuahn che a chihno cahndudo Pạblo
ne, chehntihya ye, ne covạh ye nduco
nducoyạca ihyan chahn.
37 Tuhme ạma chaco nducoyạca ihyan
chahn, chatemạhn ye Pạblo, ne tenạn ye
ihyan,
38 te ạma chi rạn ye yahn che rạhn Pạblo
te ametah ndaconan ndihche vih ye.
Tuhme chengu yune ye Pạblo nde nạn che
va bạrco.

21

Cuahn Pạblo yạn Jerusalén

1 Chihco mạn nuhn dihno vo chahn,
chahtenun nuhn chete bạrco me, ne
cuahn dạma nuhn nde yạhn yahn Cos.
Tạma ro me ne, ndạ nuhn yạhn yahn
Rodas, ne chica nuhn min, cuahn nuhn
yạn Pátara.
2 Min ndihche nuhn ạma bạrco che
cuahn cuạhn yạhn yahn Fenicia, ne
chahtenun nuhn chete, cuahn nuhn.
3 Chuhnan nuhn yạhn yahn Chipre,
quenan cuạhn lạdo tạh cueh nuhn, ne
cuahn dạma nuhn nde yạhn yahn Siria.
Nducote bạrco min ne, yạn Tiro chan cạva
che ndevah chede yahn ne, cuenchahn
nuhn.
4 Min ntạca nuhn ihyan che ritahno ye
Dihvo vo, ne chahtenan nuhn nduco ye
ndache ro. Ihyan chahn ne, din Vaco
Dendiohs che checadino ye deh che va che
co, ne rạhn ye ri ye Pạblo che hua cạhn ye
yạn Jerusalén.
5 Ate chihno ndate min ne, chica nuhn
min, ne nducoyạca ihyan chahn, nde
ndạhta, nde chạhn, nde checạhya yahn ye
mạn, chengu yune ye nuhn nde chihto
nuniyạhn. Min chehntihya nducoyạca
nuhn, covạh nuhn.
6 Chihno yạhve vih nuhn mạn,
chahtemạhn vih nuhn mạn, tuhme
chahtenun nuhn bạrco me, ne ihyan
chahn ne, conạhn ye ndevạco ye.
7 Chica nuhn yạn Tiro, ndạ nuhn yạn
Tolemaida. Min ntạca nuhn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo, ne chahtenan nuhn
nduco ye ạma ro.
8 Tạma ro me ne, chica nuhn min, ne
ndạ nuhn yạn Cesarea. Chendạ nuhn vạco
dihno vo, Felipe evangelista, ạma ihyan
diácono che ndache chahn, ne min
chahtenan nuhn nduco ye.
9 Ihyan min ne, vate cun tạhn ntuco
dạya ye, che rahndudo te Ndudo yahn
Dendiohs.
10 A ndeh ro chenan nuhn min cuahn
che ndạ ạma ihyan che duche ye Agabo
che chica ye estạdo yahn Judea. Ihyan
min ne, recạh Dendiohs che recadino ye
deh che va che co.
11 Ndạ ye nạn che chenun nuhn, ne
chetạh ye pạyon chahno yahn Pạblo.
Dechiche ye cạh ye mạn, tạh ye mạn, ne
rạhn ye:
—Rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs te
ihyan nación yahn Israel che vate ye yạn
Jerusalén ne, tuhcạ dechiche ye ihyan che
yahn ye pạyon chahno cuh, ne necạh ye
ihyan tạh sạhn tạma nación.
12 Tuhme nuhn nduco dihno vo che vate
ye yạn Cesarea ne, ạma ndeh rạhn nuhn
nduco Pạblo che hua cạhn ye yạn
Jerusalén.
13 Ndahconan ye, ne rạhn ye ri ye nuhn:
—¿Dehco che raco nchuhn, recạh rạn ne
chedave yáhn?, te u ne, a va yán ndiyu
demạn che dechiche ihyan u, ate a va yán

andahre cạhno ye u min yạn Jerusalén yahn che rahndudó ndudo yahn Dihvo vo.
14 Nducote hua chicha ndudo yahn nuhn ne, cheguan nuhn riyạhve nuhn ihyan, ne rạhn nuhn:
—Co nduhcạ che nahn Dihvo vo Dendiohs.
15 Chihno min ne, chihco yạn nuhn dehtenduh yahn nuhn, ne cuahn nuhn yạn Jerusalén.
16 Yạhn dihno vo che vate ye min yạn Cesarea ne, cuahn ye nduco nuhn. Namin cuahn ạma dihno vo, yạhn yahn Chipre, che duche ye Mnasón. Ihyan min ne, a rạhn ritahno ye Dihvo vo, ne vạco ye va che cuahtenan nuhn min yạn Jerusalen.

Chahn Pạblo quendihchero ye Jacobo

17 Cuahn che ndạ nuhn yạn Jerusalén ne, ihyan yạn min che ritahno ye Dihvo vo ne, nte ye Dendiohs nuhn numacuahn vedeyeno.
18 Tạma ro me ne, chahn nuhn nduco Pạblo, chendihchero ye Jacobo, ne min nto dạma nducoyạca intiyahn yạco.
19 Pạblo ne, necạh ye Dendiohs ihyan chahn, tuhme necạh cuande ye ihyan queri ạma vederihno che din Dendiohs vạn ihyan nación chenạhn.
20 Cuahn che chihnevan ihyan chahn ne, ndeva ye numacuahn vedeyeno yavenạn Dendiohs. Tuhme rạhn ye ri ye Pạblo:
—Dihno nuhn, ndạhcạ nduhcạ che rạhn ne, ate rendihche ne te ạma yạhn ihyan nación yahn Israel, cạde mil ye, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nducoyạca ye ne, nahn ye che quendi vo, dinahn vo ley che dirun Moisés.
21 Checadino ihyan chahn te ndih ne, ricuahn ne ihyan nación yahn Israel che vate ye nación chenạhn, che hua dinahn ye ley min mạn, hua nahn ye seña dạya ye mạn, hua quendi ye costumbre ndico yuhn vo mạn.
22 Mạn ne, ¿deh din ye?, te ndo dạma nducoyạca ye cuahn che cadino ye che a ndạ ne.
23 Tahque ndah tuhcạ codin ne. Vate cun sạhn dihno vo muhn che a nahn cuihno ro che vate se yạhte yahn ndudo che cạh se Dendiohs.
24 Cuinduco ne sạhn, ne cạh ne tume sạhn cạva che cua se dehtenduh che co vedino ro min cuahn che va che ndu rah tin se. Tuhme cadino ihyan chahn te hua cuạco nduhcạ che rạhn ihyan nduco ye yahn ne, ne codevano ye te namin ndih ne, redinahn ne che rihquentiyon ley.
25 Me ihyan tạma nación che ritahno ye Dihvo vo ne, a dirun nuhn yahn ye che hua tumecạh ye yahn nducuahn dehtenduh, atenạn o ino che tuhchan. Hua cheh ye yute che ri vedino, rihco ihyan nạn dehtenduh che redin vahn ye dendiohs yahn ye mạn, hua cheh ye yun mạn, yute yahn ite che hua ra yun yahn te mạn, hua cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye mạn.

Din se preso Pạblo chete yạco chahte

26 Tuhme chinduco Pạblo sạhn che cun chahn, ne tạma ro me ne, ndodave ye nduco se nduhcạ costumbre min, ne chendạ ye chete yạco chahte cạva che co ye chidocuyạn ro che cuihno yạhte yahn se mạn, cạh queri ạma se vedino yahn se mạn.
27 Ate cuahn che a nahn tuno nduh che ndache ro che va che cạh sạhn chahn vedino yahn se ne, ndạ ino cun sạhn nación yahn Israel che chica se yạhn yahn Asia, ne ndihchero se Pạblo chete yạco me. Chinun se nducoyạca ihyan yạn, ne tumangạn se Pạblo,
28 cah se:
—Nchuhn, ihyan nación yahn Israel, ¡cuinan ne nuhn! Cotạh vo sạhnguh che quechica se nduh yạn nduh yạn, rinun se ihyan che hua dinahn ye che rihquentiyon nación yuhn vo mạn, yạco yuhn vo mạn, ley yuhn vo mạn. Avạne ne, nda se ạma o sạhn tạma nación muhn chete yạco, detoh nan se muhn nạn che rendeva vo yavenạn Dendiohs.
29 Tihcạ rạhn sạhn chahn yahn che ndihchero se Pạblo viyạn me che nduco ye Trófimo, ạma sạhn yạn Efeso, ne rạhco se te co quenda ye sạhn min chete yạco.
30 A nahn nducoyạca ihyan yạn, aderano ye, ndo dạma ye, ne tumangạn ye Pạblo numacuahn vedetạn. Chihndạ rudo ye ihyan cuạhn chevah, ne ndetạhno necạhde ye chende yạco.

31 Adeche cạhno ihyan chahn Pạblo
cuahn che checadino ihyan ndinạn yahn
sandạdo che nducoyạca ihyan yạn
Jerusalén, a nto dạma ye numacuahn
vedetạn.
32 Ndetạhno quenda ihyan ndinạn me
sandạdo yahn ye mạn, capitán mạn, ne
cuahn ye rano ye nạn che nto dạma ihyan
yạn chahn. Cuahn che ndihche ihyan yạn
chahn che ndạ ihyan ndinạn me nduco
sandạdo chahn ne, chenguan ye rahn ye
Pạblo.
33 Chihquentiyon ihyan ndinạn me che
din sandạdo chahn preso Pạblo, dechiche
se ihyan nduco o cadena. Tuhme
tumerune ye duh ihyan ye mạn, deh
nedin ye mạn.
34 Ihyan yạn chahn ne, a vih rah ạma, a
vih rah tạma ye, ne nducote hua chi
chenahn ihyan ndinạn me yahn che ạma
vari chende ye ne, chihquentiyon ye
sandạdo che quenda se Pạblo chete
cuartel.
35 Cuahn che ndạ sandạdo chahn nduco
Pạblo nạn nda che rendạ chete cuartel ne,
quenda yạco se ihyan, te ạma cạnda
chende ihyan yạn chahn,
36 ndito cạhche ye, rah ye:
—¡Cuihno nchuhn sạhn tih!

Cahndudo Pạblo nạn ihyan yạn

37 Cuahn che ndạ se nduco Pạblo
chendevah cuartel ne, tumerune ye ihyan
ndinạn me:
—¿A te yune ne che cạhmá ạma o ndudo
ne?
Ndahconan ihyan ndinạn me:
—¿A ri rente devạco griego?
38 ¿A ndiyu di sạhn nación yahn Egipto
che ndedecuen cạnda a rạhn me, quenda
cun mil sạhn rihno ihyan cuạhn icoyạhn?
39 Tuhme ndahconan Pạblo:
—U ne, ihyan nación yahn Israel u. Yạn
vạcó ne, Tarso, ạma yạn chahte, yạhn
yahn Cilicia. Codin ne favor, ne te yune ne
che cạhmá nduco ihyan sih.
40 Cạh yune ihyan ndinạn me che
cạhma Pạblo, ne chandi ye nạn nda me,
din tạh ye cạva che cuahte dihn chende
ihyan yạn chahn. Tuhme cahndudo ye
devạco hebreo:

22

1 —Nducoyạca nchuhn, ihyan ndico
mạn, dihnó mạn, cuihcovan ne che
cạhmá, te hua dehva nedín yahn ne.
2 Cuahn che chihnevan ihyan chahn che
devạco hebreo rente ye ne, tahque chahte
dihn chende ye, ne quendi ye rạhn ye:
3 —U ne, ndạta yahn Israel u.
Chihndeyán yạn Tarso, yạhn yahn Cilicia,
ate muhn yạn Jerusalén chihtá. Muhn
chahn ndáh, Gamaliel chicuahn ye u
nducuahn ley che dinahn ihyan ndico
yuhn vo. Numacuahn ro ne, redináhn
numa inó nducuahn che rihquentiyon
Dendiohs, nduhcạ che redin nchuhn mạn
ro cuh.
4 Ro menạn ne, tihcạ redin tán nduco
ihyan che ritahno ye Jesucristo, ne
retendạh váh nde ndạhta, nde chạhn ye,
ríh ihyan vạcoyạhn, nde nahn decuihnó
ihyan.
5 Chidocuyạn che tahque ndinạn nduco
intiyahn, a devano cuạco ye yahn chemin,
te a ihyan chahn te ye cạca u cạva che
cạhn yạn Damasco, nguá nducoyạca
ihyan che ritahno ye ihyan min, din nuhn
castigo ihyan muhn yạn Jerusalén.

Cahndudo Pạblo nduhcạ che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

6 'Ate cuahn che cuahn ninó yạn
Damasco, tenduh nạn inguiyạhn ne,
adenạn chiya chihto nán ạma dave che
chica nạn ro,
7 ne chendạh nde ndiyạhn. Ura min no
chihneván ạma ndudo che rạhn nducó:
"Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco
ihyan yáhn?"
8 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿duh ndih
ne?" Ndahconan ndudo me: "U che
Jesucristo yahn yạn Nazaret. A u che
redin tan nducó."
9 Sạhn che nduco se u ne, ạma dihya se
chi, ndihche se dave me, ate hua chenahn
se ndudo me.
10 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿deh va che
dín ne?" Rạhn Dihvo vo ri ye u:
"Cuenecuen, ne cuehn dame yạn
Damasco. Min cạhma ihyan co ye di deh
che va che din."

11 Chi ve u, din dave me, ne a sạhn
combiero yáhn chetạh se tạ́h, quenda nan
se u nde ndạ nuhn viyạn me.
12 'Min va ạma ihyan che duche ye
Ananías che redinahn ye ley che dirun
Moisés, ne nducoyạca ihyan nación yahn
Israel che vate ye yạn min ne, ạma
renevahnecun ye ihyan.
13 Ndạ ihyan min nạn che quenún, ne
rạhn ye: "Dihnó Saulo, mạn ne, ndaconan
co ro nan." Ndetạhno chi ro nán, ne
ndihcheró ihyan.
14 Tuhme rạhn ye ri ye u: "Dendiohs
yahn ihyan ndico yuhn vo ne, a tendạh
nun ye di nde ro menạn cạva che conehn
deh che nahn ye mạn, cạva che ndihche
Dạya Ndah yahn ye mạn, cạva che
cahneven ndudo che cạhma ye co ye di
mạn.
15 Tihcạ din Dendiohs, te va che
cuahndode ndudo yahn ye nạn
nducoyạca ihyan mạn, va che cuacotohn
ndudo yahn nducuahn dehtenduh che
ndihchero mạn, chihneven mạn.
16 Mạn ne, ¿dehco che quenan rine?
Cuenecuen, ne cuedenune di, cuah Dihvo
vo Jesucristo cạva che nchahco Dendiohs
nunde yehn."

Rạhn Pạblo nduhcạ che dechuh Dihvo vo Jesucristo ihyan, cuahndudo ye vạn ihyan nación chenạhn

17 'Cuahn che ndaconán muhn yạn
Jerusalén ne, cháhn, covạ́h chete yạco
chahte. Numanahn che revạ́h ne, chinahn
ạma vederihno nán.
18 Ndihcheró Dihvo vo Jesucristo, ne
rạhn ye ri ye u: "Cuique muhn yạn
Jerusalén tenun tenun no, te muhn ne,
hua tumacạh ihyan che cuahndode ndudo
yáhn."
19 Tuhme rạ́hn rí ihyan: "Dihvé,
nducoyạca ihyan sih ne, a devano ye te
quechicá nduh yạn nduh yạn, rendạ́ chete
yạco, rehuá ihyan che ritahno ye ndih, ne
ráhn ihyan mạn, ríh ihyan vạcoyạhn mạn.
20 Cuahn che nte cạde intiyahn che va
che coh Esteban, ihyan min che dinahn ye
ndudo yahn ne mạn, cahndudo ye ndudo
yahn ne mạn ne, namin nducó, chi dạma
ndudo yáhn nduco ye, nde tuno dín
cudạdo tino yahn sạhn che chihno se
ihyan."
21 Ate rạhn Dihvo vo ri ye u: "Cuehn, te
u dechúh di yạhn yahn, cuahndode ndudo
yáhn vạn ihyan nación chenạhn."

Va Pạblo tạh ihyan ndinạn yahn sandạdo

22 Nde ndudo min chihnevan ihyan yạn
chahn, tuhme canạn rah ye:
—¡Cuihno nchuhn sạhn tih! ¡Ametah
nahn ndihchero nuhn sạhn!
23 Nducote quendi rah ihyan chahn
numacuahn vedetạn, ri yạco ye tino yahn
ye mạn, ri yạco ye yuniyạhn mạn,
24 chihquentiyon ihyan ndinạn me che
quenda sandạdo chahn Pạblo chete
cuartel, ne cuahn se ihyan cạva che
cạhma ye deh cuande che tihcạ rah ihyan
yạn chahn yahn ye.
25 Ate cuahn che a dechiche sạhn chahn
Pạblo che a cuanạn cuahn se ihyan ne,
tumerune ye sạhn capitán che nti se min:
—¿A rihquentiyon ley che cuahn
nchuhn ạma ihyan che ndi cuande ye
Roma numanahn che metah techecạde ne
yahn ye?
26 Cuahn che chihnevan capitán chemin
ne, chahn se, chengo se ihyan ndinạn
yahn se:
—Cuihco ne cudạdo deh che redin ne, te
sạhngạh ne, Roma ndi cuande se.
27 Tuhme cuahn ihyan ndinạn me nạn
Pạblo, ne tumerune ye ihyan:
—¿A cuạco che Roma ndi cuande di ne?
Ndahconan Pạblo yahn ye:
—Tạcạ hua. Roma ndi cuandé.
28 Tuhme rạhn ihyan ndinạn me ri ye
ihyan:
—U ne, ạma ndeh tume nedihvé cạva
che chi cuandé Roma.
Rạhn Pạblo:
—Ate u ne, dehve nedihvé che ndi
cuandé min, te chidá ne, min ndi cuande
ye.
29 Nduco chemin ne, sandạdo che
vatendi yạn se che cuahn se Pạblo ne,
ndạca dạme se, chihcomạn se ihyan. Nde
mạn ihyan ndinạn me ne, nducote
checadino ye che Roma ndi cuande Pạblo
ne, dihya nun ino ye chi yahn che
chihquentiyon ye che chahyạto ye.

Chahn Pạblo nạn nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel

30 Tạma ro me ne, nducote nahn cadino ihyan ndinạn me deh cuande che redin tạn ihyan yạn chahn nduco Pạblo ne, chihquentiyon ye che ntạhte sandạdo cadena che nchiche ihyan, ne cah ye nducoyạca sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel, chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn intiyahn mạn. Tuhme tendạh ye Pạblo, ne nda ye ihyan nạn sạhn chahn.

23

1 Ndihchero Pạblo nducoyạca sạhn ndinạn chahn, ne rạhn ye:

—Nchuhn, dihnó, u ne, dave yavenán nạn Dendiohs nde meniyon.

2 Tuhme chidocuyạn che tahque ndinạn che duche ye Ananías ne, chihquentiyon ye sạhn che vatendi se min che cuahn se chende Pạblo.

3 Rạhn Pạblo ri ye ihyan min:

—O nạn o chende ne, Dendiohs tihcạ cuahn ye ndih. ¿A ndiyu va ne tạn che techecạde ne yáhn nduhcạ che rihquentiyon ley? ¿Me dehco che redin ne che hua rihquentiyon ley, chihquentiyon ne che cuahn sạhn sih u?

4 Sạhn che vatendi min ne, rạhn se ri si Pạblo:

—¿Dehco che rahn tan nduco chidocuyạn che tahque ndinạn?, te a Dendiohs che necạh ye vederihquentiyon ihyan.

5 Rạhn Pạblo:

—Dihnó, a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs: “Hua cahme tan yahn ihyan ndinạn yahn yạn vaque.” Ate hua ntạ tín che ihyan tih che chidocuyạn che tahque ndinạn.

6 A devano Pạblo te sạhn ndinạn chahn che nto dạma se, retechecạde se ne, o cuạn ndi se. Ạma cuạn se ne, saduceo, ne tạma cuạn se ne, fariseo. Chemin che rạhn ye numa dito ye:

—Dihnó, u ne, fariseo u. Namin chidá ne, fariseo ye. Retechecạde nchuhn yáhn yahn che ritahnó te va che ntuche tenạhn.

7 Cuahn che tihcạ rạhn ye ne, sạhn fariseo chahn nduco sạhn saduceo chahn ne, canạn rahteruhn chende se, ne hua chi dạma ndudo yahn se nduco vih,

8 te sạhn fariseo ne, ritahno se te va che ntuche tenạhn mạn, vate ángel mạn, vaco mạn. Ate sạhn saduceo ne, hua ritahno se nde ạma nạn dehtenduh che tihchan.

9 Ạma vari chende nducoyạca sạhn chahn. Tuhme necuan neve sạhn devano ley che dirun Moisés che ndi cuande se vạn fariseo, ne rạhn nan se Pạblo:

—Sạhnguh ne, metah nunde yahn se. Ndete che ndiyạhve ạma vaco ndah, o ạma ángel sạhn ne, hua ndạhcạ che din tạn vo nduco se, te co din vạhcho vo yahn Dendiohs.

10 Nducote ạma rahteruhn chende sạhn chahn ne, vạh ihyan ndinạn me che denạn cạhno se Pạblo. Chemin che dechuh ye che chehua sandạdo cạva che ndetendạh se ihyan vạn sạhn chahn, ndiquenda se ihyan nạn cuartel.

11 Vino min ne, chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nạn Pạblo, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Pạblo, hua dehve rahque, te nduhcạ che cahndode ndudo yáhn muhn yạn Jerusalén ne, namin va che cuahndode min yạn Roma.

Rinuhn ino sạhn yạn Jerusalén tạcạ cạhno se Pạblo

12 Tạma ro me, ura che a chi dave ne, yạhn sạhn nación yahn Israel ntuhno se nduco vih che cạhno se Pạblo. Cạh se ndudo yahn se numacuahn vedeyudo che nde hua cheh se nde hua cuh se numanahn che ametah dinahn se ndudo min.

13 Sạhn che tihcạ ntuhno chahn ne, nchuh ca o raco ihyan se.

14 Chahn sạhn chahn nạn chidocuyạn ndinạn mạn, sạhn intiyahn yahn nación yahn Israel mạn, ne rạhn se:

—Nuhn ne, ntuhno nuhn, ne cạh nuhn ndudo yahn nuhn numacuahn vedeyudo che nde hua cheh nuhn nde hua cuh nuhn numanahn che ametah cạhno nuhn Pạblo.

15 Mạn ne, nchuhn nduco nducoyạca ihyan ndinạn chenạhn ne, cuedechuh ne ndudo yahn ihyan ndinạn yahn sandạdo che checu ye Pạblo caviyạn muhn nạn ne, din cạ ne che nahn techecạde ndah ne yahn se. Me nuhn ne, cuahtenan yạn

nuhn yune, ne ura che metah ndạ nino se ne, cạhno nuhn sạhn.
16 Ate sạhn dihn dạcua Pạblo ne,
checadino se che nahn cạhno sạhn chahn
ihyan, ne chahn se nạn cuartel, chengo se
ihyan.
17 Tuhme cah Pạblo ạma sạhn capitạ́n,
ne rạhn ye ri ye sạhn:
—Cuiquenda ne sạhn dihn cuh nạn
ihyan ndinạn yahn ne, te va ạma ndudo
che cạhma se nduco ye.
18 Capitạ́n min ne, quenda se sạhn dihn
me nạn ihyan ndinạn me, ne rạhn se:
—Pạblo che quenun ye vạcoyạhn ne,
cah ye u, ne rạhn ye ri ye u che checú sạhn
dihn cuh nạn ne, te va ạma ndudo che
cạhma se nduco ne.
19 Ihyan ndinạn me ne, chetạh ye tạh
sạhn dihn me, quenda ye sạhn ạma lạdo,
ne tumerune ye sạhn:
—¿Deh che nahn cahme nducó ne?
20 Tuhme rạhn sạhn dihn me ri se ihyan:
—Yạhn sạhn yạn ne, ntuhno se nduco
ihyan ndinạn yahn nación yahn nuhn che
cạca ye ndih che ngu ne Pạblo nạn ye
caviyạn, cạva che techecạde ndah ye yahn
ye.
21 Ate hua cotahno ne che cạhma ye, te
nchuh ca o raco se chenun ndeh se,
chenan rino se Pạblo. Sạhn chahn ne, a
cạh se ndudo yahn se numacuahn
vedeyudo che nde hua cheh se nde hua
cuh se numanahn che ametah cạhno se
ihyan. Mạn ne, a vateyạn se, chenan rino
se deh ndudo ndahconan ne.
22 Tuhme rạhn ihyan ndinạn me ri ye
sạhn dihn me che hua cạhma se nduco
nde ạma ihyan che cạh se, checadino ye
yahn chemin, ne ndedechuh ye sạhn.

Dechuh ye Pạblo tạh gobernador Félix

23 Cah ihyan ndinạn me o sạhn capitạ́n
yahn ye, ne chihquentiyon ye sạhn che
cạhcoyạn se cun ciento quenan ino raco
ndiche sandạdo, o ciento sạhn che rica
cạh mạn, o ciento sạhn che nda lạnza
mạn, ino raco ndiche sạhn che ra yuhdo
mạn. Cuahteyạn se cạva che cạhn se yạn
Cesarea nạn rahco nun vino.
24 Namin chihquentiyon ye che
cạhcoyạn se ạma o cabạllo che cạ Pạblo
mạn, din se cudạdo ihyan mạn, cạva che
ndạhcạ ndạ ye nạn gobernador Félix.
25 Nduco sạhn capitạ́n chahn dechuh ye
ạma cạca nạn che dirun ye tuhcạ:
26 “Gobernador Félix che ạma
renevahnecún ndih, u, Claudio Lisias nté
Dendiohs ndih.
27 Ihyan nación yahn Israel ne, din ye
preso sạhnguh, a nahn cạhno ye sạhn, ate
cuahn che checadinó che Roma ndi
cuande se ne, cháhn nduco sandạdo yáhn,
chehneví sạhn tạh ye.
28 Nducote nahn cadinó deh cuande che
din ye preso sạhn ne, quendá sạhn nạn
sạhn ndinạn yahn ye.
29 Min checadinó te nahn techecạde
sạhn chahn yahn se nduhcạ che
rihquentiyon ley yahn mạn se. Ate
nduhcạ che rihquentiyon ley yuhn vo ne,
nde metah deh cuande che cạhno ye sạhn,
nde hua ne che co se preso.
30 Adive checadinó te ạma yạhn sạhn
yạn ntuhno se che cạhno se sạhn. Chemin
che mạn ne, dechúh sạhn nạn ne. A rạ́hn
rí sạhn ndinạn chahn che chi se nạn ne,
cuhnde cạde yahn se nduco se. Caviyạn
tuhme.”
31 Dinahn sandạdo chahn che
chihquentiyon ihyan ndinạn me, ne
quenda se Pạblo vino min, ndạ se nde yạn
Antípatris.
32 Tạma ro me ne, a demạn sandạdo ra
yuhdo cuahn se nduco Pạblo, ne sạhn
chenạhn chahn ne, ndaconan se nạn
cuartel.
33 Cuahn che ndạ se yạn Cesarea ne,
necạh se cạca me tạh gobernador. Namin
necạh se Pạblo tạh ye.
34 Cuahn che chihno ndihchenan
gobernador cạca me ne, tumerune ye
Pạblo deh estạdo ndi cuande ye, ne cuahn
che checadino ye che Cilicia ne,
35 rạhn ye ri ye ihyan:
—Techecạdé yehn cuahn che ndạ sạhn
che rica nunde se yehn.
Tuhme chihquentiyon ye sandạdo che
din se cudạdo ihyan chete palacio yahn
Herodes.

24

Pạblo nạn gobernador Félix

1 Chihno uhn ro min ne, Ananías,
chidocuyạn che tahque ndinạn nduco
neve sạhn intiyahn ne, ndạ se min yạn
Cesarea, nda se ạma abogạdo che duche
se Tértulo. Chahn sạhn chahn nạn
gobernador cạva che cạca nunde se yahn
Pạblo.
2 Cuahn che a chehua sandạdo Pạblo ne,
canạn Tértulo, rica nunde se yahn ye:
—Gobernador, nundihve cuahn ndih
yahn che numacuahn vededevano yahn
ne, redin ne cudạdo numachahte yạn
vạco nuhn, ne ạma dihn va mạn, ạma
ndạhcạ chenan nuhn mạn.
3 Gobernador Félix, ạma renevahnecun
nuhn ndih, ne nte nuhn nundihve cuahn
ndih yahn nducuahn che redin ne cạva
nuhn.
4 Mạn ne, cạva che hua nduh tihyon
nuhn ura yahn ne ne, codin chahtino ne,
cuihnevan ne menạn lihn che cạhma
nuhn.
5 Sạhn tih ne, nduhcạ ạma cah cạva
nuhn, tihcạ se, te quechica se numachahte
yạhn yahn Roma, rendedecuan se ihyan
nación yahn Israel, rinun se ihyan che
rahteruhn ye nduco vih. Namin ndinạn se
yahn partido yahn sạhn yạn Nazaret che
duche se Jesús.
6 Nde nahn detoh nan se yạco chahte
yahn nuhn. Chemin che chetạh nuhn
sạhn, nahn techecạde nuhn yahn se
nduhcạ che rihquentiyon ley yahn nuhn.
7 Ate Lisias, ihyan ndinạn yahn sandạdo
ne, chendạ ye, ntico ye sạhn numacuahn
fuerza tạh nuhn,
8 ne rạhn ye te duh ihyan che nahn cạca
nunde ye yahn se ne, chi ye nạn ne. Co
cạcarune mạn ne sạhn, ne cadino ne te
cuạco nducuahn che rica nunde nuhn
yahn se.
9 Sạhn nación yahn Israel che nduco se
min ne, namin rạhn se te cuạco nducuahn
chemin.
10 Tuhme din tạh gobernador cạva che
cạhma Pạblo, ne rạhn ye:
—Ạma yenó che ndih techecạde ne
yáhn, te a devanó te a ndeh nduyo
rihquentiyon ne yạn vạcó.
11 Co cadino mạn ne te comạn ri ndichio
ro che ndá yạn Jerusalén cạva che ndevá
yavenạn Dendiohs.
12 Hua rente cạndá nduco ihyan, hua
rendedecuán ihyan, nde huane chete yạco
chahte mạn, nde huane chete yạco cạhya
mạn, nde huane viyạn mạn.
13 Sạhn sih ne, hua co ndạhco cuạco se
nde ạma dehtenduh che rica nunde se
yáhn.
14 Cạhma cuạcó có ndih te redináhn
vederihquentiyon ra che ndạhco cạde
Dendiohs yahn ihyan ndico yáhn. Sạhn sih
ne, rạhn se te a deva vih
vederihquentiyon min, ate hua, te ritahnó
Dendiohs mạn, nducuahn ley yahn ye
mạn, nducuahn vederihquentiyon yahn
ye che dirun ihyan profeta mạn.
15 Nduhcạ che ritahno sạhn sih ndudo
yahn Dendiohs che va che ntuche
nducoyạca tenạhn, ihyan che ndah ye nạn
Dendiohs mạn, ihyan che hua ndah ye
mạn ne, tihcạ ritahnó.
16 Chemin che ạma rihcó cudạdo ro ro
cạva che dave yavenán nạn Dendiohs
mạn, nạn ihyan mạn.
17 'Chihno ndeh nduyo che quechicá
nạn yạhn yahn ne, ndaconán nación yáhn
cạva che necạ́h tume che ndi vedevạhino
cạva ihyan chevạh mạn, cạ́h vedino yáhn
nạn Dendiohs mạn.
18 Chihno che ndo davé nduhcạ
costumbre yahn nuhn ne, ạma o sạhn
nación yahn Israel che chica se yạhn yahn
Asia ne, ndihchero se u chete yạco chahte
ura che recạ́h vedino yáhn. Hua redin
cạndá, nde hua yạhn ihyan nducó.
19 A sạhn chahn che va che chi se muhn,
cạca nunde se yáhn ndete che va dehca
che nedín yahn se.
20 Ndete che hua ne, sạhn sih cạhma se
deh nunde ntạca se ro che ndo dạma se,
techecạde se yáhn.
21 Ametah nde ạma nunde yáhn atenạn
che ạma dito rạ́hn nạn se tuhcạ: "Mạn ne,
retechecạde nchuhn yahn che ritahnó che
va che ntuche tenạhn."
22 Cuahn che chihnevan Félix che tihcạ
ne, nducote a ndah devano ye nduhcạ che
ritahno ihyan Dihvo vo Jesucristo ne,
chaconahn nạn ye che retechecạde ye, ne
rạhn ye ri ye sạhn chahn:
—Cuahn che ndạ Lisias, ihyan ndinạn
yahn sandạdo ne, cadino ndáh yahn

dehtenduh che rica nunde nchuhn.
23 Tuhme chihquentiyon Félix capitán
me che quendi se, din se cudado Pablo.
Ate hua tihyon chiche se ihyan man, cah
yune se che cahn ihyan yahn ye
quendichero ye ihyan man, cah ye
dehtenduh yahn ye man.
24 Chihno neve ro me ne, chenda Félix
nan che retechecade ye, ne nduco ye
ndahta yahn ye, Drusila, ama tahn nación
yahn Israel. Dechuh tun ye che chehua
Pablo cava che cahma ye nduhca che va
che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo.
25 Ate cuahn che rahn Pablo yahn che va
che cahcoman ihyan dehtenduh che ri
yeno man ye man, va che dinahn ye che
rihquentiyon Dendiohs man, va che
techecade Dendiohs yahn ihyan man ne,
dihya Félix chi, ne rahn ye ri ye ihyan:
—Nduco chemin ne, a va. Tama ro
cuahn che conun yáhn ne, tahvé che ngua
di.
26 Namin quenan rino Félix che cah
Pablo tume ihyan cava che ntahte ye
ihyan, ne chemin che ama ndeh yune cah
ye ihyan cava che nte ye nduco vih.
27 Tihca chihno o nduyo, ne ndiquendah
Félix che quenan ye gobernador, chenda
Porcio Festo menun ye. Nducote Félix ne,
nahn ye che quendi co yeno ihyan nación
yahn Israel nduco ye ne, hua ntahte ye
Pablo.

25

Pablo nan gobernador Festo

1 Tuhme nda Festo cava che conan ye
gobernador. Chihno ino ro min ne, chica
ye min yan Cesarea, ne nda ye yan
Jerusalén.
2 Chidocuyan che tahque ndinan nduco
sahn ndinan yahn nación yahn Israel ne,
necah cuande se ihyan nduhca che a chica
nunde se yahn Pablo.
3 Nducote a ntuhno sahn chahn che
dechuh se sahn che cahno se Pablo cuahn
yune ne, chica se ama favor chahte Festo
che tahve ye che quengua Pablo yan
Cesarea.
4 Ate ndahconan Festo te Pablo ne, a yan
Cesarea quenan ye vacoyahn, ne cuihno
neve ro ne, va che ndaconan man ye min
nan che rihquentiyon ye.
5 Rahn ye ri ye sahn chahn:
—Co cahn nchuhn yan Cesarea nducó,
ne min cuhnde cade yahn ne nduco sahn
min ndete che va nunde chahte yahn se.
6 Atenan nun, o ndiche ro quenan Festo
yan Jerusalén, tuhme conahn ye yan
Cesarea. Tama ro me ne, chihnde ye nan
che retechecade ye, ne tahve ye che
chehua Pablo.
7 Cuahn che nda Pablo ne, ama yahn
sahn ndinan yahn nación yahn Israel che
chica se yan Jerusalén, nda se min ne,
chahtendi se, chica nunde se yahn ye
yahn ama nde nan nunde rahte, ate nde
ama hua chi ndahco cuaco se.
8 Tuhme rahn Pablo, rendedevahn ye
ihyan:
—U ne, hua quendihcó nde ama nunde.
Hua chihnga ráhn, nde huane yahn ley
yahn ihyan nación yahn Israel, nde huane
yahn yaco chahte yahn ne, nde huane
yahn emperador che rihquentiyon ye
Roma.
9 Ate nducote nahn Festo che co yeno
ihyan nación yahn Israel nduco ye ne,
tumerune ye Pablo:
—¿A nahn cahn yan Jerusalén cava che
min techecadé yehn ne?
10 Ndahconan Pablo yahn ye:
—A nan intiyahn yahn emperador yahn
Roma ntí meniyon. A muhn va che
cuhnde cade yáhn. A devano ndah ne te
nde ama nunde hua quendihcó yahn
ihyan nación yahn Israel.
11 Ndete che quendihcó ama nunde che
va che cóh ne, cuihquentiyon ne che cóh.
Ate ndete che hua cuaco nde ama nan
dehtenduh che rica nunde sahn sih yáhn
ne, nde ama ihyan hua co necah se u tah
se. Man ne, ricá che man emperador
teche cade ye yáhn.
12 Nte cade Festo nduco ihyan che rinan
ye ihyan, tuhme rahn ye ri ye Pablo:
—Man ne, nducote a chique che
techecade emperador yehn ne, nan
emperador cahn.

Pablo nan rey Agripa

13 Chihno neve ro min ne, rey Agripa
nduco Berenice ne, chahn ye yạn Cesarea
che ndihchero ye Festo.
14 Ndeh ro chahtenan ihyan chahn min,
ne ạma ro ne, rente Festo nduco rey me
yahn Pạblo, ne rạhn ye:
—Quenun ạma preso vạcoyạhn che
chaconahn Félix sạhn.
15 Cuahn che cháhn yạn Jerusalén ne,
chidocuyạn che tahque ndinạn nduco
sạhn ndinạn yahn nación yahn Israel ne,
nte cuande se u yahn nunde che redecueh
dạme se sạhn, ne chica se che coh se.
16 Ndahconán yahn sạhn chahn te ihyan
ndinạn yahn Roma ne, hua rihquentiyon
ye che coh ạma ihyan numanahn che
ametah cuhnde cạde yahn ye nduco ihyan
che rica nunde ye yahn ye.
17 Chemin che cuahn che ndạ sạhn
chahn muhn ne, hua chihco rinó ihyan.
Tạma ro me ne, cháhn nạn che
retechecạdé, ne tahvé che chehua sạhn
preso me.
18 U rạhcó te co ạma nunde chahte
quendihco se, ate sạhn che rica nunde
chahn ne, hua ri deh nunde che redecueh
dạme se sạhn.
19 Demạn yahn dehtenduh che ritahno
se nduco yahn ạma ihyan che duche ye
Jesucristo che a ndih ye, ne sạhn preso ne,
rạhn se te quenduche ye. A chemin no che
rica nunde sạhn chahn yahn se.
20 Nducote u ne, hua devanó tạca
techecạdé yahn dehtenduh che tihchan
ne, tumerune sạhn ndete che nahn cạhn
se yạn Jerusalén, cuhnde cạde yahn se.
21 Ate chica se che techecạde emperador
Augusto yahn se. Chemin che
chihquentiyón che ndonun se vạcoyạhn
nde ro che co dechúh sạhn tạh ye.
22 Tuhme rạhn Agripa ri ye Festo:
—Namin u nahn cahneván che cạhma
se.
Ndahconan Festo yahn ye:
—Caviyạn cahnevan ne che cạhma se.
23 Tạma ro me ne, Agripa nduco
Berenice ne, chendạ ye numacuahn
vedeyudo chete palacio nduco ihyan
ndinạn yahn sandạdo mạn, ihyan nạhn
che vate ye yạn min mạn. Tuhme tahve
Festo che chehua Pạblo,
24 ne rạhn ye:
—Rey Agripa mạn, nchuhn che nto
dạma ne muhn mạn, ngạ sạhnguh. Ạma
yạhn sạhn ndinạn yahn nación yahn
Israel, nde chica nunde se yahn se cuahn
che cháhn min yạn Jerusalén, nde ndạ se
muhn, hua renguan se rica se u che
cạhcantiyón che coh se.
25 Ate u ne, hua ntạcá nde ạma nunde
yahn se cạva che coh se, ne nducote mạn
se chica se che techecạdé emperador
Augusto yahn se ne, chihquinó che
dechúh sạhn nạn ye.
26 Ate nducote hua devanó deh nunde
yahn se che dirún nạn cạca che dechúh
yahn emperador yuhn vo ne, tahvé che
chehua sạhn. Nti se nạn nducoyạca
nchuhn, menạn vihca nạn ndih, rey
Agripa, cạva che tumacadino ne deh
nunde quendihco se che co dirún nạn cạca
che dechúh,
27 te rạhcó te dín ạma vedenine ndete
che dechúh ạma preso che nde hua dirún
deh nunde quendihco se.

26

Chihnevan rey Agripa yahn Pạblo

1 Tuhme rạhn Agripa ri ye Pạblo:
—Co cahme.
Chenihyon Pạblo tạh ye, ne rạhn ye:
2 —Rey Agripa, ạma ndah ro yáhn che co
cạhmá nạn ne yahn nducuahn che rica
nunde sạhn ndinạn yahn nación yahn
Israel yáhn,
3 te ndih ne, a devano ne nducuahn
costumbre yahn nuhn, ihyan nación yahn
Israel mạn, yahn che ndeh cuạn ndi nuhn
mạn. Chemin che ricá ndih che din
chahtino ne yahn nducuahn che cạhmá.

Nduhcạ che din Pạblo ro che ametah cotahno ye Dihvo vo Jesucristo

4 'Nducoyạca ihyan nación yahn Israel
ne, ndihche ye nduhcạ che quechicá yạn
vạcó mạn, yạn Jerusalén mạn, nde ro che
lihn u.
5 Ndete che nahn ye ne, co cạhma ye te
nde ro che chihtá ne, chinducó partido
yahn fariseo, partido min che tahque
yudo vederihquentiyon yahn.
6 Mạn ne, cuhnde cạde yáhn, te ritahnó
che va che ndedetuhche Dendiohs tenạhn

nduhcą che a cąh ye ndudo yahn ye ihyan ndico yahn nuhn.
7 Nducoyąca ihyan, nduh che ndichio ndąta yahn Israel ne, ritahno ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye, ne chemin che, nde ro nde rąhn, redinahn ye che rihquentiyon ye mąn, rendeva ye yavenąn ye numacuahn chedave yahn ye mąn. Rey Agripa, mąn ne, a yahn che tihcą ritahnó che va che conahn ndudo min che rica nunde sąhn chahn yáhn.
8 ¿Dehco che hua ritahno nchuhn che Dendiohs va che ndedetuhche ye tenąhn?

Nduhcą che din tąn Pąblo ro menąn me, nahn cąhno ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

9 'Ro menąn me ne, ndedecadinó che va che din tą́n nduco ihyan che ritahno ye Jesucristo yahn yąn Nazaret,
10 ne tihcą din tą́n nduco ihyan chahn yąn Jerusalén. Chidocuyąn ndinąn ne, dirun ye ąma cąca, te ye u cąva che cuíh ihyan vącoyąhn, ne chíh ąma yąhn ihyan che ritahno ye Jesucristo. Cuahn che rihno ye ąma cha ihyan chahn ne, namin nducó ri dąma ndudo yáhn nduco ye.
11 Ąma ndeh yune cąh ríhn ihyan chahn cąva che cąhcomąn ye che ritahno ye Jesucristo. Tihcą redín nduh yąn nduh yąn chete yąco, te ąma din tą́n nduco ihyan chahn che nde tąma nación ráhn, rinúhn ihyan.

Rente Pąblo nduhcą che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 'A ntiyon min cháhn yąn Damasco, ndá cąca che te chidocuyąn ndinąn chahn u.
13 Ndih rey, cuihcovan ndah ne. Nąn inguiyąhn, cuahn che quenun yuné, cuáhn ne, u nduco sąhn che nducó, ndihchero nuhn ąma dave che chica nąn ro, che tahque yudo ro che co yąhn che quendihco nąn ro, ne chiya chihto nąn nuhn.
14 Chera nducoyąca nuhn ndiyąhn, ne chihneván ąma ndudo devąco yahn mą́n, che rąhn: "Saulo, Saulo, ¿dehco che redin tan nduco ihyan yáhn? Che tihcą redin ne, nduhcą redin itenine che renun yah mąn te ite, renun te yąhn cuiyon che rahco nduco ihyan ite."
15 Tuhme tumeruné: "Dihvé, ¿duh ndih ne?" Ndahconan Dihvo vo, ne rąhn ye ri ye u: "A u che Jesucristo che redin tan nducó.
16 Cuenecuen, te chihnde ró nan cąva che din ntiyon yáhn. A tendąhnún di cąva che cuacotohn ndudo yáhn che ndihchero u mąn ro cuh. Mąn va ca che ndihchero u, ne tihcą cuacotohn ndudo yahn chemin.
17 Ndedeváhn di tąh ihyan nación yahn Israel mąn, tąh ihyan nación chenąhn mąn, te vąn ihyan chahn dechúh di,
18 cąva che cacuehn ihyan, ne hua quendi ye vedetundo yahn ye mąn, hua quendi ye, dinahn ye che rihquentiyon chundah mąn. Ate quendi ye vededevano mąn, dinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs mąn. Namin cotahno ye u, ne nduco chemin ne, ndąca ye vederenchahco yahn nunde yahn ye, ne cuahtenan ye dąma nduco ihyan yahn Dendiohs."

Dinahn Pąblo ndudo che chihnevan ye

19 'Rey Agripa, hua chacotąhn ndudo che chica vahchetero, chihneván,
20 te cahndudó ndudo min nąn ihyan yąn Damasco mąn, nąn ihyan yąn Jerusalén mąn, nąn ihyan che vate ye numachahte estądo yahn Judea mąn, nąn ihyan che vate ye nación chenąhn mąn. Riyąhvé ihyan chahn che nto ino ye nunde yahn ye mąn, che cuah ye Dendiohs mąn, che ndąhcą cuahtenan ye cąva che cąhco ro ye che a nto ino ye mąn.
21 Yahn che tihcą redín ne, sąhn nación yahn Israel ne, tumangąn se u min chete yąco chahte, nahn cąhno se u.
22 Ate rinan Dendiohs u, ne nde meniyon riquendí rahndudó ndudo yahn ye nąn nducoyąca ihyan, ihyan nąhn mąn, ihyan chevąh mąn. Ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan profeta mąn, Moisés mąn, yahn che va che co ne, a ndudo min no che rahndudó.
23 Rahndudó che a va che chuhrihn ihyan min che a va cąde che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne cuihno che coh ye ne, ihyan min menąn vihca va che ntuche ye vąn tenąhn, cąh ye ndudo

ihyan nación yahn nuhn mạn, ihyan nación chenạhn mạn, che ndevahn nducoyạca ihyan che cotahno ye ihyan.

Nahn Pạblo che cotahno rey Agripa

24 Cuahn che tihcạ rạhn Pạblo, che rendedevahn ye ihyan ne, cah Festo:

—Pạblo, ¡luco ri di!, yahn che ạma rehn.

25 Ate ndahconan Pạblo:

—Festo, che ạma renevahnecún ndih, hua dehve luco u, te che renté, rihnevan nchuhn ne, demạn ndudo cuạco.

26 Ngạ rey Agripa, a devano ndah ye dehtenduh che tuhchan. Chemin che nde hua rá cudạdo, renté nạn ye. A devano cuạcó te namin ihyan cuh ne, a devano ye nducuahn dehtenduh che tuhchan, te nạn nducoyạca ihyan chinahn.

27 Rey Agripa, ¿a ritahno ne ndudo che din Dendiohs che dirun ihyan profeta ne? U devanó te ritahno ne.

28 Rạhn Agripa ri ye Pạblo:

—Nduco tah cuahn ne, din che cotahnó Jesucristo.

29 Tuhme rạhn Pạblo:

—Nduco tah o nduco ndeh ạma ndạhcạ ndete che cuahnecun Dendiohs che ndih nduco nducoyạca ihyan che vate ye muhn, rihnevan ye che rạ́hn, cotahno nchuhn Jesucristo nduhcạ che ritahnó. Namin ạma ndạhcạ ndete che hua cuahnecun Dendiohs che co nchuhn preso nduhcạ u.

30 Chihno rạhn Pạblo chemin ne, rey me mạn, Berenice mạn, gobernador mạn, nducoyạca ihyan che vate ye min mạn ne, necuan ye,

31 cuahn ye ạma lạdo, ne rente ye yahn Pạblo vạn mạn ye nduco vih:

—Sạhn tih ne, dehve quendihco se nde ạma nunde cạva che coh se, nde huane cạva che conun se vạcoyạhn.

32 Agripa ne, rạhn ye ri ye Festo:

—Ndete che hua chica se che techecạde emperador yahn se ne, co ntạhte vo sạhn.

27

Dechuh ye Pạblo yạn Roma

1 Cuahn che a chihnde cạde che dechuh ye Pạblo yạhn yahn Italia ne, chinduco nuhn ihyan. Ạma capitạ́n che duche se Julio, che ndi cuande se batallón che duche Augusto, ndondạ tạh se Pạblo nduco te neve preso che va che cạhn se.

2 Chahtenun nducoyạca nuhn ạma bạrco yahn yạn Adramitio che a va yạn che nạhn yạhn yahn Asia, ne chica nuhn min. Namin Aristarco yahn yạn Tesalónica, yạhn yahn Macedonia ne, chinduco ye nuhn.

3 Tạma ro me ne, ndạ nuhn yạn Sidón, ne nducote Julio ne, renevahnecun se Pạblo ne, cạh yune se che chahn ye, chendihchero ye amigo yahn ye mạn, che conan ihyan chahn ihyan mạn.

4 Cuahn che chica nuhn yạn Sidón ne, chuhnan nuhn yạhn yahn Chipre, quenan lạdo tạh cueh nuhn, te cuahn nạn che cuahn nuhn rechi yuhne.

5 Chuh dạma nuhn yạhn yahn Cilicia mạn, Panfilia mạn, ne ndạ nuhn yạn Mira, yạhn yahn Licia.

6 Min ndạca capitạ́n me ạma barco yahn yạn Alejandría che cuahn yạhn yahn Italia, ne chihquentiyon se che chahtenun nuhn chete, quendi nuhn cuahn nuhn.

7 Chihno ndeh ro ne, a conunde ndạ nino bạrco me yạn Gnido, te ạma rino cuahn. Nducote ạma rechi yuhne cuạhn nạn cuahn ne, tahque ndah che chuh nino yạn Salmón, ne chaconduto nan yạhn yahn Creta.

8 Ạma conunde chuh bạrco me numacuahn chihto nuniyạhn nde ndạ ạma cuạn nino yạn Lasea nạn che duche Buenos Puertos.

9 Ạma ndeh ro chinda, ne ạma cạhnda che cuahtechica ca bạrco nạn nuniyạhn, te a cochi nino ro iche. Chemin che yạhve Pạblo nducoyạca ihyan che chenun ye min,

10 ne rạhn ye:

—Nchuhn combiero, devanó te ạma cạhnda ndete che quendi vo cuhn vo, te denda vo bạrco cuh nduco chede che nda. Nde mạn vo ne, cạhnda yuhn vo.

11 Ate capitạ́n me ne, tahque tumacạh ca ye yahn sạhn che yahn se bạrco me mạn, sạhn ndinạn che ricạhca mạn, che co che rạhn Pạblo.

12 Nducote yạn min ne, hua ndạhcạ che cuahtenan ihyan ro iche ne, nducoyạca ihyan chahn ne, nahn ye che ndạca nuhn

min, ndete che co ndạ nuhn Fenice, ạma yạn, yạhn yahn Creta che rendihche cuạco cuạhn nạn Africa, cạva che min cuahtenan nuhn ro iche.

Ạma ri yudo nạn nuniyạhn

13 Ạma ro ne, canạn quendihco yuhne cuto che hua dito rano, ne chihco dạma ino ihyan chahn, ne cuahn nuhn numacuahn chihto yạhn yahn Creta.
14 Ate huane rạhn me ne, canạn ạma dito rano yuhne tạn, rahn nạn bạrco me.
15 Nducote hua recạh yune yuhne tạn me che cạhn bạrco cuạhn nạn che nahn nuhn ne, tahque ndah chihcomạn nuhn che quenda cuạhn nạn che nahn.
16 Chuh nuhn nino nạn ạma yạhn lihn che duche Clauda nạn che ametah nduh dito rano yuhne, ne a conunde chi ndo tạh ihyan chahn indu lihn che rendạ bạrco,
17 ndeterun ye chete. Tuhme chahcotuma ye ihyo bạrco me cạva che hua condan. Nino min va ạma cuạn nạn che duche Sirte, nạn che hua yạno nune, ne vạh ye che min cuan bạrco me. Chemin che ndedevah ye tino tu che quendihco nạn yạhn yahn bạrco me cạva che hua cạhn min.
18 Tạma ro me ne, quendi ca rano yuhne tạn me, ne chihtera ye chede che nda bạrco me vạn nuniyạhn.
19 Chihno ino ro min ne, chihtera ye nde ạma ndeh nạn dehtenduh yahn bạrco me.
20 A ạma ndeh ro che nde yạhn nde iyon hua rendihchero nuhn, ne a min cuihno coh nuhn che rạhco nuhn, te ạma riquendi ri yudo.
21 Chihno ndeh ro che hua reh nuhn ne, chandi Pạblo mendạhn, ne rạhn ye:

—Combiero, ndete che dinahn nchuhn che ráhn ro che chenan vo yạhn yahn Creta ne, hua chica vo min, ndere chinda dehtenduh.

22 Mạn ne, hua dehve rạhco nchuhn, te andahre conda bạrco, ate nde ạma vo ne, hua dehva co yuhn vo.
23 U ne, devanó chemin, te icuino ne, Dendiohs yáhn che redín ntiyon yahn ye ne, dechuh ye ạma ángel yahn ye,
24 ne rạhn ye ri ye u: “Pạblo, hua dehve rahque, te va che nda nạn emperador yahn Roma, ne cạva di ne, ndedevahn Dendiohs nducoyạca ihyan che chenun ye ndoque chete bạrco.”
25 Combiero, cạh yạn nchuhn chedave yahn ne, te u ne, devano cuạcó te Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne conahn nduhcạ che rạhn ángel me.
26 Ate bạrco ne, va che cạhnạn nạn yạva.

27 Riquenda muhn riquenda min yuhne bạrco me, ne chihno o ndate ne, rechuh ạma cuạn nạn che duche Adria. Nạn mạhn yạn ne, checadino sạhn che recạhca bạrco me che a nino va yạhn cuma.
28 Decạde se vạn nune me a yạno ca, ne ri ndico ntihyon ạma metro. Tah cuahn cạna nạn ne, decạde tun se, ne ri ndico ndache metro.
29 Nducote vạh se che cạhnạn bạrco me nạn yạva ne, ndedevah se nduco ihyo cun cu che duche ancla cuạhn cạh bạrco me, cạva che ametah co cạhn ca, ne chahtenan rino se, ạma rendededecadino se nde chi dave.
30 Numanahmin ne, sạhn che ricạhca bạrco me ne, nahn cạno se, ndedevahn se sạhn. Chemin che canạn ndedevah se indu me, redin cạ se che nahn ndedevah se tạma te o cu cuạhn tin bạrco me.
31 Ate rạhn Pạblo ri ye capitán me nduco sandạdo chahn:

—Ndete che cạno sạhn chuhn ne, nchuhn ne, hua co ndevahn ne.

32 Tuhme chihca sandạdo chahn ihyo che nechiche indu me ne, chendạh nun vạn nune.

33 Cuahn che a nahn co dave ne, rạhn Pạblo ri ye nducoyạca sạhn chahn:

—Ndạhcạ che cheh nchuhn, te a o ndate che nde hua reh ne nde hua rahteyạdo ne.
34 Cocheh nchuhn mare tah cạva che cocha ne, cạhca ne nune. Hua dehve rạhco ne, te hua dehva co yahn ne.

35 Chihno rạhn ye chemin ne, chetạh ye pạn, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs nạn nducoyạca sạhn chahn, ne ndeh ye canạn reh ye.
36 Tuhme chavi tah vederạn yahn sạhn chahn, ne namin cheh se.
37 Vạn nducoyạca nuhn che chenun nuhn chete bạrco me ne, ri nuhn o ciento quenan ino raco ntihyon ạma ihyan.

38 Chihno che cheh sạhn chahn tah ne,
chihtera ca se trigo cạva che ndạh cah
nduh bạrco me.

Chehchenun bạrco vạn nuniyạhn

39 Cuahn che a chi dave me ne, hua
nchanạn sạhn ricạhca bạrco chahn ti mạn
che chenun se. Ate chinạn se ạma reche
nuniyạhn che a ro yạhndute numa chihto.
Tuhme chihquino se che cacạhca se bạrco
me, ndete che co ndạ min.
40 Chihca se ihyo yahn ancla chahn,
nuhnde cạva bạrco me. Ndạhco cạva se
indu che ricạhca bạrco, ne cuahn che
ndedecạ yạco se tino tu che rendihco tin
yạhn yahn bạrco ne, canạn rica, cuahn
cuạhn nạn va reche nuniyạhn.
41 Ate ndạ bạrco me ạma cuạn nạn che
rentạhn nun vih nune, ne cạhnạn nạn
yạva. Min chihnde chiche, ne nducote
ạma rahn nune cuạhn vedạme ne, chihno
chendạn.
42 Tuhme ntuhno sandạdo chahn che
cạhno se sạhn preso cạva che hua cạno
nde ạma se.
43 Ate capitán min ne, nducote hua
nahn se che coh Pạblo ne, hua cạh yune se
che tihcạ din se. Chihquentiyon se che
nducoyạca sạhn che ri se nune ne, cạhca
se nune, cạhn se nạn yạhn cuma,
44 ne sạhn chenạhn ne, nạn irahno mạn,
cheyahn bạrco mạn, cạhn nduco se.
Nduco tihcạ ne, ndevahn nducoyạca
nuhn.

28

Quenan Pạblo yạhn yahn Malta

1 Cuahn che a ndạ nuhn yạhn min ne,
checadino nuhn che Malta duche.
2 Ihyan che vate ye min ne, ạma
nevahnecun ye nuhn, ne chihco ye ạma
vạcoyạhn chahte cạva che necạh ihno
nuhn, te ạma iche mạn, ạma ran co mạn.
3 Pạblo ne, renedin dạma ye duniyạhn
cuma, ne cuahn che rih ye vạcoyạhn ne,
quendạh ạma cu tạn yahn ihno yahn
vạcoyạhn, ne cạh te tạh ye.
4 Cuahn che ndihche ro ihyan yạhn min
che quendihco raco cu me tạh Pạblo ne,
rạhn ye vạn mạn ye nduco vih:
—Sạhn tih ne, co sạhn rihno ihyan se,
ne andahre ndevahn se vạn nuniyạhn, ate
tạh Dendiohs ne, hua ndevahn se.
5 Ate chihde Pạblo tạh ye, ne
chendạhnun cu me vạcoyạhn, ne hua
dehva chi yahn ye.
6 Nducoyạca ihyan chahn ne, chenan
rino ye che condito Pạblo, o adenạn no
condạh ye, coh ye. Ate cuahn che a chi
ndeh ura che chenan rino ye ne, a hua
dehva chi, ne ndahcorun ye che
rendedecadino ye, ne rạhn ye te Pạblo ne,
Dendiohs ye.
7 Nino min va yạhn yahn ạma ihyan che
duche ye Pulio. Ihyan min ne, ndinạn ye
yahn ihyan chahn. Ạma nevahnecun ye
nuhn numacuahn vedeyeno, ne
chahtenan nuhn vạco ye ino ro.
8 Chida Pulio ne, quendite ye, ndi ye cah
ihno mạn, cah yun mạn. Chahn Pạblo,
chendihchero ye ihyan, ne chihno covạh
ye ne, nahn tạh ye ihyan min, ne ndo yahn
ye.
9 Checadino ihyan yahn chemin, ne ndo
dạma ihyan cah che vate ye yạhn min, ne
namin ndoyahn ye.
10 Ạma nevahnecun ihyan yạhn min
nuhn, ne te ye nducuahn dehtenduh che
cochihve yahn nuhn cuahn che ndạca
nuhn min.

Ndạ Pạblo yạn Roma

11 Chihno ino iyo ne, chahtenun nuhn
chete tạma bạrco yahn yạn Alejandría che
quenan min ro iche. Bạrco min ne, nda
ạma bandera nạn che nentạva se Cástor
nduco Pólux, che rivahn dendiohs yahn
sạhn che ricạhca bạrco.
12 Ndạ nuhn yạn Siracusa, ne min
chahtenan nuhn ino ro.
13 Chica nuhn min, quendi nuhn numa
chihto nuniyạhn nde ndạ nuhn yạn Regio.
Tạma ro me ne, rano yuhniyạhn, ne
chihno o ro ne, ndạ nuhn yạn Puteoli.
14 Min ntạca nuhn yạhn dihno vo, ne
rạhn ye nduco nuhn che cuahtenan nuhn
nduco ye. Chahtenan nuhn ạma ndate,
tuhme cuahn nuhn yạn Roma.
15 Dihno vo che vate ye yạn Roma ne,
checadino ye che ndạ nino nuhn, ne ndạ
ye, chendi yune ye nuhn ạma cuạn nạn
che duche Tres Tabernas. Nạhn ye ne, ndạ

dạma ye nde ndihve che duche Foro de Apio. Cuahn che ndihchero Pạblo ihyan chahn ne, cạh yạn ye chedave yahn ye, ne necạh ye nundihve cuahn Dendiohs.

16 Cuahn che ndạ nuhn yạn Roma ne, necạh capitán me preso chahn tạh ihyan ndinạn yahn sandạdo che redin cudạdo min. Me Pạblo ne, cạh yune ye che nuhn ye ạma vah nạn che conun ye, ne nduco ye ạma sandạdo che redin se cudạdo ihyan.

Rahndudo Pạblo Ndudo yahn Dendiohs yạn Roma

17 Chihno ino ro che ndạ nuhn ne, din dạma Pạblo nducoyạca ihyan nạhn, ndạta yahn Israel, che vate ye min yạn Roma, ne rạhn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn dihnó, u ne, nde ạma nunde hua quendihcó nạn ihyan nación yuhn vo Israel, nde hua rahcotáhn costumbre che chihco ihyan ndico yuhn vo. Ate andahre che tihcạ ne, din ye preso u min yạn Jerusalén, ne necạh ye u tạh ihyan ndinạn yahn Roma.

18 Ihyan ndinạn chahn ne, techecạde ye yáhn, ne nducote ametah nde ạma nunde yáhn cạva che cạhcantiyon ye che cóh ne, nahn ntạhte ye u.

19 Ate ihyan nación yuhn vo ne, hua cahnecun ye. Chemin che a cạde chicá che techecạde emperador yáhn, andahre metah nde ạma nunde che cáh ihyan nación yuhn vo.

20 Mạn ne, din dạmá nchuhn cạva che ndihche vih vo mạn, cạva che nte cuandé nchuhn dehco che nchiche cadena cuh u mạn. Nchiche cadena cuh u, te ritahnó che va che conahn ndudo che te Dendiohs, checadino uvo, ihyan nación yahn Israel.

21 Tuhme rạhn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Nde ạma cạca che dirun ihyan estạdo yahn Judea yahn dehtenduh che redin ne, ametah ndạ tạh nuhn. Namin nde ạma dihno vo che rica ye min, rendạ ye muhn ne, hua chihngạ rạhn ye yahn ne.

22 Ate nahn cahnevan nuhn deh cạhma ne, te a numacuahn no ne, tạn ihyan yahn vederihquentiyon ra che ritahno nchuhn.

23 Tuhme chihco ye ạma ro, ne ạma yạhn ye ndo dạma ye vah nạn che quenun Pạblo, ne numa ro cahndudo ye yahn vederihquentiyon che ndạhco cạde Dendiohs. Rahndudo ye ley che dirun Moisés mạn, ndudo che dirun profeta mạn, ne nahn ye che conahn ihyan chahn yahn Dihvo vo Jesucristo.

24 Nạhn ihyan chahn ne, chitahno ye, ne nạhn ye ne, hua chitahno ye.

25 Nducote nạhn ye ne, hua quenan ino ye ne, necuan ye che nahn nạhn ye. Tuhme rạhn Pạblo ri ye ihyan chahn:

—A ndạhcạ ndudo che cạh Vaco Ndah yahn Dendiohs, cahndudo ihyan profeta Isaías, chihnevan ihyan ndico yuhn vo:

26 Cuehn, cuahndode nạn ihyan sih tuhcạ:
“Cuahn dạma rihnevan nchuhn, ate hua renahn ne.
Cuahn dạma rendihche ro ne, ate hua renchanạn ne,
27 te nedin checheạ mạn ne chedave yahn ne.
Hua redinahn ne mạn, hua rihcovan ne mạn,
hua renahn ne mạn, hua rento ino ne nunde yahn ne mạn.
Chemin che hua renchahco Dendiohs cạva ne.”

28 Mạn ne, cadino nchuhn te cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn. Ihyan chahn che cuạco ne, cạhcovan ye, ne ndedevahn Dendiohs ihyan.

29 Cuahn che chihno rạhn Pạblo tihcạ ne, conạhn ihyan chahn, quenan ạma ndeh rente ye nduco vih, te chi tạn ye yahn ndudo min.

30 Pạblo ne, quenan ye min o nduyo, quenun ye vah nạn che tumanan ye, ne nevahnecun ye nducoyạca ihyan che rahn ye, rendihchero ye ihyan.

31 Rahndudo ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, ricuahn ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, ne nde ạma ihyan ne, hua din vạhche ye yahn ye.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N ROMA

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun Dendiohs u,
che dín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, che co apóstol ma̱n, che cuahndudó
ndudo ndah yahn ye ma̱n ne, dirún ca̱ca
cuh yahn ne.
2 Yahn ndudo ndah min ne, a chihco
ca̱de Dendiohs na̱n Ndudo ndah yahn ye
nde a ra̱hn me, dirun ihyan profeta yahn
ye.
3 Ndudo ndah min ne, ra̱hn yahn Da̱ya
ye, Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
chihndeya̱n ye va̱n nda̱ta yahn David.
4 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, ntuche ye
va̱n tena̱hn, ne nduco chemin chihnde ro
che Da̱ya Dendiohs ihyan.
5 Che cuande yahn ihyan min ne, din
yahino Dendiohs nuhn, ne a tenda̱hnun
ye nuhn che co nuhn apóstol, cuahndudo
nuhn Ndudo yahn ye va̱n ihyan
nducuahn nación, ca̱va che nevahnecun
ye, ne cotahno ye.
6 Va̱n ihyan chahn ne, nchuhn che a
nedin yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn,
ne nduco ne ndi cuande ne, te a
tenda̱hnun Dendiohs nchuhn.
7 Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che
yahino ye nchuhn, vate ne ya̱n Roma ne,
dechúh ca̱ca cuh yahn ne. Chido vo
Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
din yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱
cuahtenan ne.

Pa̱blo ne, nahn ca̱hn ye ya̱n Roma

8 Numachahte iyehnse ne, a chetuhn
ndudo yahn nchuhn, nduhca̱ che ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo. Chemin che
mena̱n vihca che cuande yahn ihyan min
ne, renéca̱h nundihve cuahn Dendiohs
ca̱va ne.
9 Dendiohs, ihyan min che redín ntiyon
yahn ye numa inó, rahndudó ndudo ndah
yahn Da̱ya ye ne, devano ye che cuahn
da̱ma reva̱h ca̱va nchuhn.
10 Ricá ihyan che ata̱noca nduh ne,
cuahnecun ye che chí quendihcheró
nchuhn,
11 te a̱ma nahn chí quendihcheró
nchuhn, ca̱va che dín che cuahtenan
cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs, ne tahque numa ino
ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.
12 Ava̱ne ne, náhn che neca̱h ya̱n a̱ma
ta̱mo vo chedave yahn vih, yahn che
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
13 Dihnó, ra̱hn rí nchuhn te a̱ma ndeh
yune nahn chí quendihcheró nchuhn, ne
cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, nduhca̱ che redín va̱n ihyan
nación chena̱hn, ca̱va che din Dendiohs
che co ya̱hn ihyan, cotahno ye da̱ma
nduco nchuhn. Ate nde meniyon ne, hua
ri che chí.
14 A chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo
u che cuahndudó ndudo ndah yahn ye
va̱n ihyan yahn nducuahn nación, va̱n
ihyan devano ma̱n, va̱n ihyan tundo ma̱n.
15 Chemin che quenan inó che a nun
cuahn chí va̱n nchuhn che vate ne ya̱n
Roma, cuahndudó ndudo ndah yahn ye,
cahnevan ne.

Vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo

16 Hua ri cuihna̱n yahn ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo, te chemin che
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ca̱va
che ndedevahn ye nducoya̱ca ihyan che
ritahno ye, mena̱n vihca ihyan nación
yahn Israel, namin ihyan nación chena̱hn.
17 Ndudo ndah min ne, a
vederihquentiyon yahn Dendiohs, te a
na̱n ndudo min rihco ro ye che renedin
yahn ye nducoya̱ca ihyan che ritahno ye,
nduhca̱ che a ndirun na̱n Ndudo yahn ye
tuhca̱: “Ihyan che ritahno ye ne, ndo ya̱n
Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan,
ndevahn ye.”

Nunde yahn ihyan

18 Nahn che cotahno vo, te a devano vo
che Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero ne, din ye castigo yah

nducoyạca ihyan nunde che rahcotạhn ye yahn Ndudo yahn ye.
19 Hua ndạhcạ che tihcạ rahcotạhn ye, te a devano cuạco ye yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, yahn che a mạn Dendiohs cạh ye, checadino ye.
20 Nde ro che dendah Dendiohs iyehnse ne, a devano ihyan te ihyan min che Dendiohs, ne quenan cuma ye vederihquentiyon cuahn dạma, te tumacadino ye duh ihyan min, yahn dehtenduh che dendah ye. Chemin che nde metah deh che cạhma ye, cạva che ndedevahn ye ihyan.
21 Andahre a devano ye che va Dendiohs, ate hua rendeva ye yavenạn ye, nde hua renecạh ye nundihve cuahn ihyan. Tahque ndah ye ne, rendedecadino ye yahn dehtenduh che nde hua richihve, nto ye ihyan tundo.
22 Andahre ạma devano ye, che rạhco ye, ate nde hua renahn ye.
23 Ndotenan che ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che va ye cuahn dạma mạn, che ạma chahte vederihquentiyon yahn ye mạn ne, rendeva ye yavenạn dehtenduh che redendah mạn ye, rentạve ye ihyan iyehnse mạn, ite che chenan cun cạh te mạn, yạhda mạn, cu mạn.
24 Chemin che chacondạh vedạme Dendiohs ihyan chahn, cạva che quendi ye yune chihngạ yahn ye, cahtera ye vedecuihno yahn ye vạn mạn ye nduco vih.
25 Ndotenan che quendi ye yune cuạco, ndeva ye yavenạn Dendiohs, ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, rendeva nducoyạco vo yavenạn ye cuahn dạma mạn ne, quendi ye vederihncheh, rendeva ye yavenạn dehtenduh che mạn Dendiohs dendah ye.
26 Chemin che chacondạh vedạme Dendiohs ihyan cạva che quendi ye nunde yahn ye nduco vih, cahtera ye vedecuihno yahn ye. Ihyan ndạhta ne, ndotenan che cahnevạco ye, cuahtenan ye nduco inchạhn ye ne, rahtenan ye vạn mạn ye nduco vih, rahtendihco ye nunde.
27 A namin no tun ihyan chạhn. Ndotenan che nuhn ye ndạhta yahn ye ne, rihtera ye vedecuihno yahn ye, rahtenan ye vạn mạn ye nduco vih, ne nduco chemin recạh rihn mạn ye ihyan, rihco yạn mạn ye castigo che va che co ye.
28 Nducote hua chihco ye chedave yahn ye che nevahnecun ye Dendiohs ne, chacondạh vedạme Dendiohs ihyan cạva che quendi ye vederendedecadino chihngạ yahn ye, cuahtendihco ye nunde.
29 A ndedecuihta mạn ye nducuahn nạn nunde, chendihco ye. Ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ndere rahtechica ye mạn, chenan cuma ye vede idihya mạn, vedeve mạn, vedetạn mạn, vederihncheh mạn. Cuahnde chende ye mạn, vate cạnda ye nduco vih mạn, rihno ye vih mạn.
30 Chihngạ rạhn ye yahn vih mạn, rahcotạhn ye yahn Dendiohs mạn, hua renevahnecun ye nde ạma ihyan mạn, redin yạde ye mạn, redin cun ye mạn, rendedecadino ye demạn yahn dehtenduh che chihngạ mạn, hua renevahnecun ye indihte yahn ye mạn,
31 hua renahn ye mạn, hua redinahn ye ndudo yahn ye mạn, hua renan vạhino ye vih mạn, hua devano nchahco ye yahn vih mạn.
32 Andahre devano ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs che ihyan nunde ne, va che co ye castigo yahn nunde yahn ye, ate riquendi ye rahtendihco ye nunde, nde tuno rendonan ye combiero yahn ye che dạma ri ye nduco vih.

2

Dendiohs ne, techecạde ye numa cuạco

1 Nducote a devano nducoyạca ihyan che va che co ihyan nunde castigo ne, adecoduhno ihyan che rendạhchenan ye ihyan chenạhn ne, nde nạn che cạhma ye metah, te a dạma ri ye nduco vih, rahtendihco ye nunde.
2 A devano vo che dạma no redin Dendiohs castigo ihyan che rendạhchenan ye.
3 Nchuhn che rendạhchenan ne ihyan nunde chenạhn, ate dạma ri ne nduco ye

ne, hua rạhco ne che ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs.
4 Hua ducherino ne vedechahtino yahn Dendiohs mạn, vedeyahino chahte yahn ye mạn. A devano ne che quenan cuma Dendiohs vedeyahino nduco ne, te nahn ye che nto ino ne nunde yahn ne.
5-6 Ate nducote redin cheche ne chedave yahn ne, hua nahn nto ino ne ne, redecuihta ne nunde yahn ne. Mạn ne vedin ne, te techecạde Dendiohs yahn ne numa cuạco, ne va che co ne castigo. Ndạ ro min ne, techecạde ye yahn nducoyạca ihyan, tunoca che nedin ye ndahtenan ye iyehnse.
7 Ihyan che chahtino ye, redin ye che ndah mạn, chenan ino ye che quendạh yavenạn ye mạn, che ndeva Dendiohs ihyan mạn ne, a ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
8 Ate ihyan che cạnda tin ye mạn, che rahcotạhn ye yahn ndudo cuạco mạn, che riquendi ye yune chihngạ yahn ye mạn ne, quenan cuma che din Dendiohs castigo yah ihyan.
9 Nducoyạca ihyan nunde yahn nducuahn nación, menạn vihca ihyan nación yahn Israel ne, chuhrihn ye, din Dendiohs castigo ihyan.
10 Me ihyan nducuahn nación che din ye che ndah, menạn vihca ihyan nación yahn Israel ne, ạma ndah ro yahn ye mạn, ndeva Dendiohs ihyan mạn, din ye che ndạhcạ cuahtenan ye mạn.
11 Tihcạ, te Dendiohs ne, quendihconahn retechecạde ye.
12 Nducoyạca ihyan che chendihco ye nunde, che nde hua devano ye ley che dirun Moisés ne, ndiyu ley min che cạhcantiyon castigo che co ye, ate va che co ye castigo. Namin nducoyạca ihyan che a devano ye ley min, ate chendihco ye nunde ne, va che co ye castigo nduhcạ che rihquentiyon ley min.
13 Tihcạ, te atenạn ihyan che redinahn ye ley min, che ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan, ndiyu ihyan che ndere rihnevan ye.
14 Cuahn che ihyan nación chenạhn, che nde hua devano ye ley min, redin ye nduhcạ che rihquentiyon ne, a ndero ndi che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, andahre hua devano ye ley min.
15 Nạn nducuahn che redin ye ne, rihco ro ye che anduhnecạ ndete che renevahnecun ye ley min. Nạhn cuạn ne, rendạ yahn ye che cuahtendihco ye nunde, ne va che co ye castigo. Nạhn cuạn ne, rendạ yahn ye che hua co ye castigo, yahn che rạhco ye che hua chahte nunde yahn ye.
16 Ndạ ro yahn ne, quenan cuma che cạhcantiyon Dendiohs che techecạde Dihvo vo Jesucristo nunde yahn nducoyạca ihyan, nde nducuahn nunde che chahtendihco ye cuạhn ndeh.

Nunde yahn ihyan nación yahn Israel

17 Nchuhn ihyan nación yahn Israel, hua dehva co yahn ne, che rạhco ne, te ndichahtino ne ley che dirun Moisés. Redin yạde ne, rạhco ne che yahn Dendiohs nchuhn.
18 A devano ne deh che nahn ye che dinahn ne che rạhco ne, ne nducote chahn ne ley min ne, rạhco ne che devano tendạhnun ne cha che ndah vạn dehtenduh che redin ne.
19 Numacuahn vedeyạde chenan ino ne che devano cacuahn ne ihyan tundo. Rạhco ne che ạma devano cạh cuande ne ihyan tạcạ co tuno ye nạn Dendiohs.
20 Rạhco ne che ạma devano cacuahn ne nde ihyan che hua renahn ye mạn, nde checạhya mạn, te a nchuhn che va tạh ne vededevano mạn, ndudo cuạco mạn, nạn ley che dirun Moisés.
21 Tuhme nducote ạma devano cacuahn ne, che rạhco ne, ¿me dehra cuande che hua redinahn mạn ne? Nducote rahndudo ne che hua din duco ihyan, ¿me dehra cuande che reduco mạn ne?
22 Nducote rahndudo ne che hua din duche yahn ihyan che a nihnevạco ye, ¿me dehra cuande che redin duche yahn mạn ne che a nihnevạco ne? Nducote rahndudo ne che hua ndeva ihyan yavenạn dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye, ¿me dehra cuande che reduco ne dehtenduh che rigonun chihve che va chete yạco yahn ihyan chahn?

23 Nducote ạma redin yạde ne che
devano ne ley yahn Dendiohs, ¿me dehra
cuande che duche rino ne ihyan, hua
redinahn ne che rihquentiyon ye?
24 Nduco che tihcạ redin ne ne, a tạn
renun cạh nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ihyan
nación chenạhn ne, a cạva che duhtuno
ihyan nchuhn che chihngạ rạhn ye yahn
Dendiohs.”
25 Che chenan seña nchuhn ne, tạcạ hua,
richihve yahn ne ndete che redinahn ne
ley che dirun Moisés. Ate nducote hua
redinahn ne ne, a ndere chenan seña me
nchuhn.
26 Me ihyan nación chenạhn ne, ndete
che redinahn ye che rihquentiyon ley min
ne, redin yahn Dendiohs ihyan, andahre
hua chenan seña ihyan.
27 Ihyan che redinahn ye ley min,
andahre hua chenan seña ihyan ne,
ndạhco ndiya ye nchuhn che nde chenan
seña nchuhn mạn, nde devano ne ley min
mạn, ate hua redinahn ne.
28 Ndiyu che ndạta yahn Israel nchuhn
mạn, che chenan seña nchuhn mạn, che
cochihve yahn ne cạva che nedin yahn
Dendiohs nchuhn,
29 te atenạn ihyan che numacuahn
chedave yahn ye renevahnecun ye che
rihquentiyon Dendiohs mạn, redinahn ye
mạn, renedin yahn Dendiohs ihyan. Che
cochihve yahn ne ne, che nedin yahn
Dendiohs nchuhn, ndiyu che nevahnecun
ihyan iyehnse nchuhn.

3

1 Nducote tihcạ ne, co vate nchuhn che
rạhco ne che tahque ndah ro yahn ihyan
nación chenạhn, che co nchuhn che ndạta
yahn Israel nchuhn mạn, che chenan seña
nchuhn mạn.
2 Ate tahque ndah ro yahn nchuhn, te a
tạh ihyan ndico yahn ne, chihco Dendiohs
Ndudo yahn ye.
3-4 Andahre ạma yạhn ihyan chahn hua
dinahn ye yahn Ndudo min, ate ndiyu
cạva chemin che ndạca dạma Dendiohs
yahn ndudo yahn ye che cạh ye, te ihyan
min ne, redinahn ye ndudo yahn ye,
andahre nducoyạca ihyan hua redinahn
ye. Tihcạ ye, nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn ye tuhcạ:
Nducuahn che redin Dendiohs ne, ndah.
Chemin che nde hua co cạhma nunde
ihyan yahn ye.
5 Co vate nchuhn che rạhco ne te nạn
nunde yahn ne rihnde ro che ạma ndah
Dendiohs, ne hua redin yahn che din ye
castigo nchuhn cạva nunde yahn ne.
6 Ate hua, te Dendiohs ne, a numa cạ
ndah ihyan ye. Ndete che hua tihcạ ne,
nde hua co techecạde ye yahn ihyan
nunde.
7 Ndete che nạn nunde yuhn vo tahque
ndah cuhnde ro che ạma ndah Dendiohs
ne, nde hua quenan cuma che techecạde
ye yuhn vo.
8 Ndete che tihcạ ne, tahque ndah
quendi vo nunde yuhn vo, te chemin che
cochihve. Vate nạhn ihyan che ndere rạhn
ye che tihcạ rahndudo nuhn. Ihyan chahn
ne, redin yahn che din Dendiohs castigo
ihyan.

Nducoyạca ihyan ne, chendihco ye nunde

9 Co vate nchuhn che rạhco ne che uvo,
ihyan nación yahn Israel che tahque ndah
ihyan uvo vạn nducoyạca ihyan iyehnse.
Ate hua cuạco chemin, te nducoyạca
ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan
nación chenạhn mạn ne, quendihconahn
chendihco ye nunde nduhcạ che a ndirun
yahn ye,
10 nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Metah nde ạma ihyan che ndah ihyan ye.
11 Metah nde ạma ihyan che renahn ye.
Metah nde ạma ihyan che renecạhco ye
Dendiohs.
12 Nducoyạca ye ne, chacondạh vedạme ye
Dendiohs, quendi ye yune chihngạ.
Metah nde ạma ihyan che runecạde ye.
13 Demạn ndudo chihngạ mạn, ndudo
rihncheh mạn, ndudo rendih mạn,
rente ye.
14 Demạn che rạhva ye mạn, rạhn tạn ye
mạn.
15 Nduco hua no rihn deh ne, rihno ye vih.
16 Nduh cuạn nạn che vatechica ye ne,
redetohnan ye mạn, rihco ye
vedeyah mạn.
17 Nde hua rendạ yahn ye che ndạhcạ
cuahtenan ye nduco vih.

18 Nde hua rendạ yahn ye che
nevahnecun ye Dendiohs.
19 A devano vo te nducuahn che ndirun
nạn ley che dirun Moisés ne, a ndirun
cạva che, nducoyạca ihyan che
rihquentiyon ley min ihyan ne,
tumacadino ye yahn nunde yahn ye, nde
metah deh che cạhma ye ro che techecạde
Dendiohs yahn ye.
20 Ley min ne, nducote a chihnde
atenạn cạva che co devano ihyan che va
nunde yahn ye ne, chemin che nde ạma
ihyan hua co cạhma ye che ndah ihyan ye
nạn Dendiohs, andahre rạhn ye che
redinahn ye.

Cạva che ndevahn vo ne, va che cotahno vo

21 Ate mạn ne, a devano vo te ndiyu che
quendi vo ley min che ndo yạn Dendiohs
nduco vo, nedin yahn ye uvo, te a mạn ye
te ye, checadino vo tạcạ che din ye, ne
chemin ne, a ndirun nạn ley min mạn,
nạn ndudo che dirun ihyan profeta mạn.
22 Nducoyạco vo ne, cạva che ndo yạn
Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo ne,
va che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo.
Tihcạ, te dạma no rendihche ye
nducoyạco vo.
23 Nducoyạco vo ne, chendihco vo
nunde, nde hua co cạhmo vo che ndah
ihyan uvo nạn Dendiohs.
24 Andahre hua co cạhmo vo che ndah
ihyan uvo nạn ye, ate numacuahn
vedeyahino ndo yạn ye nduco vo, nedin
yahn ye uvo, dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo, ndedevahn ye uvo. Mạn ne, a
ndo yạn ye nduco vo.
25 Dechuh ye ihyan, chih ye, chera yun
yahn ye cạva nunde yuhn vo, ne che
cotahno vo ihyan ne, ndạco vo
vederenchahco. Che tihcạ din Dendiohs
ne, chihco ro ye che numa cuạco din
chahtino ye yahn nunde che
chahtendihco ihyan ndico nde ro menạn.
26 Namin chihco ro ye mạn ro cuh, che
numa cuạco rendo yạn ye nduco ihyan
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo,
renedin yahn ye ihyan.
27 Mạn ne, ametah din yạde nchuhn che
redinahn ne yahn ley min, te atenạn che
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndo yạn
Dendiohs nduco ne, nedin yahn ye
nchuhn.
28 Tihcạ, te rạhn rí nchuhn te andahre
hua nedinahn ihyan ley min, ate nduco
che cotahno ye ihyan min ne, ndo yạn
Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
29 Dendiohs ne, Dendiohs yahn
nducoyạca ihyan iyehnse, ihyan nación
yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn
mạn, ndiyu demạn yahn ihyan nación
yahn Israel.
30 Tihcạ, te ạma no Dendiohs, ne ihyan
min ne, rendo yạn ye nduco ihyan nación
yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn
mạn, renedin yahn ye ihyan nduco che
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
31 Che ritahno vo ihyan min ne,
ndotenan che rendạhco ndiyo vo ley min
ne, recạh dito vo.

4

Nduhcạ che chitahno Abraham

1 A devano vo nduhcạ che din ihyan
ndico yuhn vo Abraham.
2 Co rạhco ihyan che nedin yahn
Dendiohs ihyan min yahn che runecạde
quenan ye iyehnse. Ate hua tihcạ,
3 te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne,
ndirun tuhcạ: “Abraham ne, chitahno ye
Dendiohs, ne chemin che din yahino
Dendiohs ihyan, nedin yahn ye ihyan.”
4 Che renedihvo vo mozo yuhn vo ne,
ndiyu vedevạhino chemin, te quendihco
vo yahn ye.
5 Ate che rendo yạn Dendiohs nduco
ihyan nunde che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, renedin yahn ye ihyan ne,
chemin che cuạco ne, vedevạhino, ndiyu
che quendihco ye.
6 Atihnocạno tun che dirun David yahn
ihyan che redin Dendiohs vedevạhino
nduco ye, rendo yạn ye nduco ye, renedin
yahn ye ihyan.
7 Dirun ye tuhcạ:
Ạma ndah ro yahn ihyan che rendạca ye
vederenchahco cạva nunde yahn
ye.
8 Dihvo Dendiohs ne, hua redin ye castigo
ihyan chahn.
9 Cuedevano nchuhn te vedeyahino
yahn Dendiohs ne, ndiyu demạn cạva

ihyan che chenan seña ihyan, te namin cạva ihyan che hua chenan seña ihyan. A rạhn vo che Abraham ne, nducote chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.
10 Ro che nedin yahn Dendiohs ihyan ne, nde metah conan seña ihyan.
11 Dinocạ chitahno Abraham, tuhme nedin yahn Dendiohs ihyan, chihquentiyon ye che conan seña ihyan, cạva che cuhnde ro che a nedin yahn ye ihyan. Nduco tihcạ ne, tihyon yune Abraham nde ihyan che hua chenan seña ihyan, che cotahno ye Dendiohs, cạva che ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
12 Namin tihyon yune ye ihyan che chenan seña ihyan, che hua cochahtino ye che chenan seña ihyan, te tahque ndah ye ne, cotahno ye Dendiohs nduhcạ che chitahno mạn ye, ro che nde metah conan seña ihyan.

Rendedevahn Dendiohs ihyan che ritahno ye

13 Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn ye Abraham che co yạhn ndạta yahn ye iyehnse, yahn che chitahno ye ihyan, ndiyu yahn che dinahn ye ley che dirun Moisés.
14 Ndete che atenạn ihyan che redinahn ye ley min che renedin yahn Dendiohs ihyan ne, tuhme nde metah deh cuande che cotahno vo ihyan, nde huane che cạh ye ndudo yahn ye.
15 Ate hua tihcạ, te ley min ne, ndotenan che cạhco ro che nedin yahn Dendiohs ihyan ne, tahque ndah ne, rihco ro che din ye castigo ihyan nunde. Me ndete che metah ley min ne, nde hua tumacadino vo che va nunde yahn ihyan.
16 Chemin che, che ritahno vo Dendiohs ne, numacuahn vedeyahino renedin yahn ye uvo. Andahre hua ndi cuande vo vạn ihyan che va tạh ye ley min, hua dehve din yahn, te nduco che ritahno vo ihyan nduhcạ che chitahno Abraham ne, renedin yahn ye nducoyạco vo. Nduco tihcạ ne, riquendi vo yune yahn Abraham,
17 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ạma yạhn ihyan quendi ye yune yehn, cotahno ye u.” Quendi vo yune yahn ye nduhcạ che nahn Dendiohs, ihyan min che rendedetuhche ye ihyan che a ndih ye mạn, rihco cạde ye dehtenduh che nahn ye, ne rinahn mạn.
18 Abraham ne, andahre ametah vedechahtino che ndạca ndạta yahn ye, ate numacuahn vedechahtino chitahno ye che rạhn Dendiohs nduco ye, che ạma co yạhn ndạta yahn ye.
19 Ro min ne, ametah vedechahtino yahn ye, te a ri ye tenduh ạma ciento nduyo, ne ihyan ndạhta yahn ye Sara ne, namin a indihte ye. Avạne ne, a numacạ hua rendạca dạya ye. Ate nde nduco nduh ne, a chitahno ye ndudo che cạh Dendiohs ihyan.
20 Ndotenan che o vederendedecadino yahn ye ne, chitahno ye numa ino ye ndudo che cạh Dendiohs ihyan, ne ndeva ye yavenạn ye.
21 Chichahtino ye numacuahn chedave yahn ye che Dendiohs ne, va vederihquentiyon yahn ye che redinahn ye nducuahn ndudo yahn ye che recạh ye.
22 Chemin che nducote tihcạ chitahno ye Dendiohs ne, nedin yahn Dendiohs ihyan.
23 Che nedin yahn Dendiohs ihyan min ne, a ndirun nạn Ndudo yahn ye, ndiyu demạn cạva ihyan min,
24 te namin cạva uvo, cạva che tumacadino vo che nduco che cotahno vo Dendiohs ne, ndo yạn ye nduco vo, nedin yahn ye uvo. A ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo vạn tenạhn.
25 Che chihno ihyan iyehnse Dihvo vo ne, a cạva nunde yuhn vo, ne che ntuche ye ne, a cạva che ndo yạn Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo.

5

Nduhcạ che ndo yạn Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo

1 Nducote tihcạ ne, nedin yahn Dendiohs uvo mạn, ndo yạn ye nduco vo mạn, yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
2 A cạva Dihvo vo Jesucristo che din yahino Dendiohs uvo, nedin yahn ye uvo. Mạn ne, numacuahn vedeyeno chenan

ino vo che cuahtenan vo nạn ye
vahchetero.
3 Ndiyu demạn yahn chemin che ri yeno
vo, te namin ri yeno vo yahn che
rechuhrihn vo. A devano vo te cuahn che
rechuhrihn vo ne, rendạco vo
vedechahtino mạn,
4 cuahn che chenan cumo vo
vedechahtino ne, riquendạh ndah vo
mạn, cuahn che riquendạh ndah vo ne,
chenan ino vo Dendiohs mạn,
5 cuahn che chenan ino vo Dendiohs ne,
hua dehve rạhco vo mạn. Hua dehve
rạhco vo, te Dendiohs ne, rihco ro ye
vedeyahino chahte yahn ye nduco vo, din
ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.
6 Cuahn che ametah vedechahtino che
ndạca ihyan vederenchahco cạva nunde
yahn ye ne, ro min niyon chih Dihvo vo
Jesucristo cạva nducoyạca ihyan nunde,
nduhcạ che a chihco cạde Dendiohs.
7 Hua ndere ndạca ạma ihyan che
cạhquino ye cạhco mendạhn ye ihyan coh
ye cạva tạma ca ihyan, andahre ndah
ihyan ye.
8 Ate Dendiohs che cuạco, andahre ạma
chendihco vo nunde, chīhco ro ye che
ạma yahino ye uvo, dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo, chih ye cạva che ndedevahn ye
uvo.
9 Mạn ne, nducote a nedin yahn
Dendiohs uvo, yahn che a chih ihyan min,
chera yun yahn ye cạva nunde yuhn vo
ne, a devano cuạco vo te a ndedevahn
ihyan min uvo, ametah che co vo castigo
ro che techecạde Dendiohs yahn ihyan
nunde.
10 Tihcạ, te ro menạn cuahn che ri yudo
yahn Dendiohs nduco vo, cạva nunde
yuhn vo ne, ndo yạn ye nduco vo yahn che
chih Dạya ye, nedihve ye nunde yuhn vo.
Mạn che a ntuche ihyan min mạn, che yạn
Dendiohs nduco vo mạn ne, tahque nun
ndevahn vo.
11 Ạma yeno vo che ndo yạn Dendiohs
nduco vo, din Dihvo vo Jesucristo.

Ejemplo yahn Adán

12 Cạva Adán ne, chihnde nunde muhn
iyehnse cuh, ne cạva nunde min ne,
chihnde cạde che coh nducoyạca ihyan, te
nducoyạca ye ne, chendihco ye nunde.
13 Nde ro che metah cuhnde ley che
dirun Moisés ne, ihyan iyehnse ne, a ihyan
nunde ye. Ate nạn che metah ley ne, nde
hua duhva ra cuande nunde yahn ihyan.
14 Andahre hua dạma nunde yahn
ihyan nduhcạ nunde che chahcotạhn
Adán yahn Dendiohs, ate quendi chih ye,
canạn nde ro min, nde ndạ ro che quenan
Moisés iyehnse. Cạva Adán ne, nducoyạca
ihyan iyehnse ne, chendihco ye nunde.
Ate cạva Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che ndạ ye iyehnse adive ne, co ndevahn
nducoyạca ye.

15 Cạva nunde yahn Adán ne, chendihco
nducoyạca ihyan nunde. Ate hua tihcạ
vedevạhino yahn Dendiohs, te dechuh ye
Dihvo vo Jesucristo, ne numacuahn
vedeyahino, ndiyu demạn ndedevahn ye
ạma yạhn ihyan cạva che hua co ye
castigo, ate namin din ye che co
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
16 Cạva nunde yahn Adán ne, va che co
nducoyạca ihyan castigo. Ate hua tihcạ
vedevạhino yahn Dendiohs, te andahre
ạma chendihco ihyan nunde, ate ndo yạn
Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye ihyan.
17 Cạva nunde yahn Adán ne, va che coh
nducoyạca ihyan. Ate hua tihcạ
vedevạhino yahn Dendiohs, te cạva Dihvo
vo Jesucristo ne, nducoyạca ihyan che ndo
yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn ye
ihyan ne, ạma ndah ro yahn ye,
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

18 Tuhme nducote quendihco Adán
nunde ne, va che co nducoyạca ihyan
castigo. Ate nducote ndạhcạ din Dihvo vo
Jesucristo, chih ye cạva ihyan nunde ne,
ndo yạn Dendiohs nduco ye, nedin yahn
ye ihyan.
19 Tihcạ, te yahn che chahcotạhn Adán
yahn Dendiohs ne, nducoyạca nducondi
ihyan ne, chihndạnan ihyan. Ate yahn che
dinahn Dihvo vo Jesucristo yahn
Dendiohs ne, ạma yạhn ihyan, nedin yahn
Dendiohs ihyan.

20 Ley che dirun Moisés ne, chihnde
cạva che tahque cuhnde ro nunde yahn
ihyan che co ro menạn, ne ạma chihnde
ro che chendihco ye nunde. Ate nde

nduco nduh ne, tahque quenan cuma
Dendiohs vedeyahino,
21 ne andahre redin nunde yahn ihyan
che co ye castigo, ate numacuahn
vedeyahino ndo yạn Dendiohs nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo,
nedin yahn ye ihyan, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.

6

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ametah che cuahtendihco ye nunde

1 Nducote tihcạ ne, nde hua
ndedecadino vo che quendi vo
cuahtendihco vo nunde cạva che tahque
cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs
nduco vo.
2 Ndiyu tihcạ che va che din vo, te a
chihcomạn vo nunde yuhn vo, ne hua
ndạhcạ che quendi vo.
3 Cuedevano nchuhn te che chedenune
vo, cah vo Dihvo vo Jesucristo ne, nguahco
yuhn vo che chih ye, chi cuande vo vạn
ihyan yahn ye.
4 Tihcạ, cạva che nduhcạ che
numacuahn vederihquentiyon
ndedetuhche Dendiohs Chida ihyan min
vạn tenạhn ne, namin uvo che a ndi i vo,
nedin nunde yuhn vo ne, din ye che ndo
vo ihyan ra, cuahtechico vo runecạde.
5 Tihcạ, te nducote nguahco yuhn vo che
chih Dihvo vo, chi cuande vo vạn ihyan
yahn ye ne, namin din Dendiohs che ndo
vo ihyan ra, cuahtechico vo runecạde
nduhcạ che ndedetuhche ye ihyan min
vạn tenạhn.
6 Din vo cuande che anduhnecạ ndete
che a chenan yạh vo nduco Dihvo vo, cạva
che cạhcomạn vo nducuahn nunde che
chahtendihco vo ro menạn, ne hua
quendi vo cuahtendihco vo.
7 Nduco tihcạ ne, anduhnecạ ndete che
a chih vo, ne ạma yune no chihcomạn vo
nunde yuhn vo.
8 Me nducote anduhnecạ ndete che a
chih vo dạma nduco Dihvo vo Jesucristo
ne, a chenan ino vo che conduco vo ihyan,
9 te a devano vo che a ndedetuhche
Dendiohs ihyan vạn tenạhn, ametah
ndaconan coh ye. Cạva ye ne, ametah
vederih.
10 Me yahn che chih ye ne, ạma yune no
chih ye cạva nunde yuhn vo. Ate ntuche
ye, ne conạhn ye vahchetero. Mạn ne, va
ye nạn Dendiohs.
11 Nduco tihcạ ne, din vo cuande, ne
cạhcomạn vo nunde yuhn vo, runecạde
cuahtechico vo nduhcạ che nahn
Dendiohs, cochahtino vo Dihvo vo
Jesucristo.
12 Chemin che hua quendi vo
cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo,
cuahtendihco vo nunde.
13 Hua cạhco vo chedave yuhn vo,
cuahtendihco vo nunde, te tahque ndah
ne, nduhcạ ihyan ra ne, va che cạhco vo
chedave yuhn vo tạh Dendiohs cạva che
runecạde cuahtechico vo nduhcạ che
nahn ye.
14 A ndevahn vo, ametah che
cuahtendihco vo nunde, te ndotenan che
cạhcantiyon ley che dirun Moisés uvo ne,
a rihquentiyon Dendiohs uvo, redin
yahino ye uvo.
15 Co vate ihyan che rạhco ye che
nducote yahino Dendiohs uvo mạn, hua
rihquentiyon ley che dirun Moisés uvo
mạn ne, a vatemạn vo, co cuahtendihco
vo nunde. Ate hua tihcạ.
16 A devano vo te ndete che cuanạn din
vo ntiyon nduco ạma patrón ne, va che
dinahn vo che cạhcantiyon ye. A namin
no tun ndete che cạhco vo chedave yuhn
vo tạh Dendiohs ne, va che runecạde
cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye. Me
ndete che cạhco vo chedave yuhn vo che
quendi vo yune yahn mạn vo ne, va che co
vo castigo.
17 Nundihve cuahn Dendiohs, te nchuhn
ne, andahre chahtechica ne vedeyeno
yahn mạn ne ro menạn, chahtendihco ne
nunde, ametah tạma nạn che co din ne ne,
ate chitahno ne ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, chihco ne chedave yahn ne
tạh ye.
18 A ndevahn ne, a chihcomạn ne yune
chihngạ yahn ne, cạva che runecạde
cuahtechica ne.
19 Dirún ejemplo chemin chan cạva che
co conahn ne. Ro menạn me ne, chihco ne
chedave yahn ne che quendi ne yune
chihngạ, ne ca cuahn ca cuahn nde
tahque chihngạ redin ne. Ate mạn ne,

nahn che cạhco ne chedave yahn ne tạh Dendiohs, cạva che tahque runecạde cuahtechica ne ro ro.
20 Ro menạn cuahn che quendi ne yune chihngạ, chahtendihco ne nunde ne, va mạn ino ne, nde hua rendạ yahn ne che runecạde cuahtechica ne.
21 Nducuahn dehtenduh che chihngạ din ne ro min ne, hua chichihve yahn ne, nde ri cuihnạn ne yahn. Avạne ne, a vate ne che co ne castigo.
22 Ate mạn che ndedevahn Dendiohs nchuhn, nchahco ye nunde yahn ne ne, chihco ne chedave yahn ne tạh ye. Ạma cochihve yahn ne, te runecạde cuahtechica ne, ne cuihno min ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.
23 Ihyan che rahtendihco ye nunde ne, va che co ye castigo, din nunde yahn ye. Ate ihyan che ndichahtino ye Dihvo vo Jesucristo ne, numacuahn vedevạhino, ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

7

Nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés

1 Dihnó, nducote a devano nchuhn ley che dirun Moisés ne, a tumacadino ne te rihquentiyon ihyan atenạn ro che vate ye iyehnse.
2 Condihche ne. Ạma ndạhta ne, rihquentiyon ley min che hua co tehche te inchạhn te, cạhnevạco te nduco tạma chạhn. Ate ndete che coh inchạhn te ne, nuhndemạn te yahn vederihquentiyon min.
3 Chemin che ndete che cuhnde te nduco tạma chạhn numanahn che va inchạhn te ne, din duche yahn te che a nihnevạco te, condihco te nunde. Ate ndete che coh inchạhn te ne, nuhndemạn te yahn vederihquentiyon min, ne co ndaconan cạhnevạco te, ametah condihco te nunde.
4 Dihnó, nduhcạ ndạhta che a ndih inchạhn te ne, tihchan vo nạn ley che dirun Moisés, te nducote a chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye ndedevahn ye uvo ne, a chihno vederihquentiyon yahn ley min cạvo vo. Mạn ne, a ndedetuhche Dendiohs ihyan vạn tenạhn, ne a ihyan min che rihquentiyon ye uvo, nahn ye che cochihvo vo nạn ntiyon yahn Dendiohs.
5 Ro menạn cuahn che chahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne, andahre chihco ro ley min che chendihco vo nunde, ne va che co vo castigo, ate quendi vo chahtendihco vo nunde.
6 Ate ley ndico me ne, chihno vederihquentiyon yahn cạvo vo. Mạn ne, redin vo ntiyon yahn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye.

Rạhn Pạblo yahn nunde yahn ye

7 Andahre tihcạ, ate hua co cạhmo vo che cạva ley min che rahtendihco vo nunde. U ne, ndete che hua cạva ley min ne, nde hua chidevanó cha che nunde. Nduhcạ vede idihya ne, a che a ndirun yahn nạn ley min che chidevanó che nunde chemin.
8 A cạva ley min che tumacadinó che ạma quendihcó nunde yahn vede idihya, ate quendí nduco vede idihya. Ndete hua cạva ley min ne, nde hua tumacadino vo che va nunde yuhn vo.
9 Ro menạn cuahn che nde hua devanó ley min ne, va mạn inó. Ate cuahn che chidevanó ley min ne, tumacadinó che quendihcó nunde, ne ạma chi ndạché cạva.
10 Ley min ne, a chihnde cạva che tihyon yune ihyan che runecạde cuahtechica ye, ne quenan inó che ndạhcạ conán. Ate ndotenan che tihcạ ne, chihco ro che ạma va nunde yáhn, ne ạma chi ndạché.
11 Quenan inó che ndạhcạ conán, ate chihncheh mán u, te hua chichá dináhn nduhcạ che rihquentiyon ley min. Ạma chi ndạché, te cuahn dạma redín dehtenduh che rihco yudo ley min yahn.
12 Chemin che a devano vo te ley min ne, ndah.
13 Din che chi ndạché, ate hua co cạhma nundé yahn, te ley min ne, ndah, ne atenạn che din ne, che chihco ro che chihngạ dehtenduh che dín. Andahre tihcạ, ate chahcotạ́hn che rihquentiyon, ne a nunde yahn mạ́n din che ạma chi ndạché.

14 A devano vo te ley min ne, a Dendiohs
che chihco ye, ate u ne, ihyan nunde u, a
ndihcó chedave yáhn che condihcó nunde.
15 Nde mạ́n hua retumacadinó nduhcạ
che redín, te ndotenan che dín dehtenduh
che ndah che renan inó ne, redín
dehtenduh che hua ndah che hua renan
inó.
16 Nducote redín dehtenduh che
chihngạ, che nde mạ́n hua renan inó ne,
retumacadinó te ley min ne, ndah, yahn
che rihco yudo yahn dehtenduh che
chihngạ.
17 Andahre hua nahn dín dehtenduh
chemin chan, ate hua richá, ne redín,
rendihcó nunde.
18 Tihcạ, te vedeyeno yahn mạ́n ne, hua
ndạhcạ. Nahn dín dehtenduh che ndah,
ate hua richá che dín.
19 Ndotenan che dín dehtenduh che
ndah che renan inó ne, redín dehtenduh
che chihngạ che hua renan inó.
20 Nducote redín demạn dehtenduh che
hua renan inó, rendihcó nunde ne, a
ndero ndi che hua ndạhcạ vedeyeno yáhn.
21 Tihcạ rahno rí. Cuahn che
ndedecadinó che nahn dín che ndah ne,
tahque nun rendạ yáhn che dín
dehtenduh che chihngạ.
22 Andahre nahn dináhn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
23 ate hua richa yáhn, te tahque nun
rendạ yáhn che riquendí vedeyeno yahn
mạ́n, rendihcó nunde.
24 ¡Ạma vedín! ¿A va ihyan che co
ndedevahn ye u yahn che ạma quendihcó
nunde ne?
25 Atenạn Dendiohs, te dechuh ye Dihvo
vo Jesucristo, ndedevahn ye u. ¡Nundihve
cuahn ihyan! Nduhcạ che a rạ́hn ne, nahn
dináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ate hua richa yáhn, te tahque nun rendạ
yáhn che riquendí vedeyeno yahn mạ́n,
rendihcó nunde.

8

Nduhcạ che rahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote a chih Dihvo vo Jesucristo
cạva nunde yahn ihyan iyehnse ne,
nducoyạca ihyan che ritahno ye ihyan,
chihcomạn ye che rahtendihco ye nunde,
redinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs ne, ihyan chahn ne,
a nchahco Dendiohs nunde yahn ye,
ametah co ye castigo.
2 Tihcạ, te uvo che ritahno vo Dihvo vo
ne, rihquentiyon Vaco Ndah yahn
Dendiohs uvo, redin che rendo vo ihyan
ra, ne ametah rahtendihco vo nunde mạn,
ndevahn vo yahn castigo che va che co
ihyan nunde mạn.
3 Nducote ạma nahn cuahtechico vo
vedeyeno yahn mạn vo ne, hua chicha vo
dinahn vo ley che dirun Moisés. Ate
Dendiohs ne, ndedevahn ye uvo, dechuh
ye Dạya ye, ndo ye nduhcạ ạma ihyan
iyehnse. Ihyan min ne, andahre hua
quendihco ye nunde, ate chih ye, nedihve
ye nunde yuhn vo.
4 Tihcạ din ye cạva che, uvo che a
chihcomạn vo vedeyeno yahn mạn vo,
runecạde vatechico vo nduhcạ che nahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, co dinahn
vo che rihquentiyon ley min.
5 Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn
mạn ye, rahtendihco ye nunde ne,
rendedecadino ye dehtenduh che
chihngạ. Me ihyan che vatechica ye
nduhcạ che nahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, rendedecadino ye yahn
vederihquentiyon yahn.
6 Ihyan che redinahn ye
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, rendo ye ihyan ra, ne
ndạhcạ rahtechica ye. Ate ihyan che
vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye,
rahtendihco ye nunde ne, quenan cuma
che din Dendiohs castigo ihyan.
7 Ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn
mạn ye, rahtendihco ye nunde ne,
rahcotạhn ye yahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs, nde hua ri che dinahn ye.
8 Che tihcạ redin ihyan chahn ne, hua
recạh yune ye che ndo yạn Dendiohs
nduco ye.
9 Ate nchuhn ne, ndete che cuạco che
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn ne, hua vatechica ne vedeyeno
yahn mạn ne, te redinahn ne che
rihquentiyon. Me duh che metah nedin
yahn Dihvo vo Jesucristo ne, hua quenun
Vaco ye.

10 Ndete che quenun Vaco ye nchuhn
ne, andahre a̱ma chendihco ne nunde, ate
ndo ya̱n ye nduco ne, nedin yahn ye
nchuhn.
11 Ndete che Vaco Ndah yahn Dendiohs,
ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo
Jesucristo va̱n tena̱hn, quenun nchuhn
ne, numacuahn vederihquentiyon min
ndedetuhche ye nchuhn nda̱ ro yahn.
12 Dihnó, chemin che quenan cumo vo
che ca̱hcoma̱n vo vedeyeno yahn ma̱n vo,
13 te ndete che cuahtechico vo vedeyeno
yahn ma̱n vo, cuahtendihco vo nunde ne,
va che co vo castigo. Ate ndete che
cochahtino vo Vaco Ndah yahn Dendiohs,
din che ca̱hcoma̱n vo vedeyeno yahn ma̱n
vo ne, tuhme runeca̱de cuahtechico vo.
14 Nducoya̱co vo che rihquentiyon Vaco
Ndah yahn Dendiohs uvo ne, a yahn ye
uvo.
15 Che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo
ne, ndiyu ca̱va che din va̱h vo ihyan
nduhca̱ che din vo ro mena̱n, te ca̱va che
nedin da̱ya ye uvo. Che ra̱hn vo yahn
Dendiohs: “Ndih, Chida nuhn” ne,
16 a ma̱n Vaco ye rete che recadino vo
che da̱ya ye uvo.
17 Me nducote a da̱ya ye uvo ne, ndeva
ye uvo, cuahtenan vo da̱ma nduco Dihvo
vo Jesucristo vahchetero. Ndete che
rechuhrihn vo ma̱n ro cuh nduhca̱ che
chuhrihn Dihvo vo ne, quenan cuma che
cuahtenan vo da̱ma nduco ye vahchetero.
18 A devano vo te che rechuhrihn vo
ma̱n ro cuh ne, tah ra chemin, te a̱ma
nda̱hca̱ cuahno vo cuahn che ndeva
Dendiohs uvo, cuahtenan vo vahchetero.
19 Ma̱n ro cuh ne, nducuahn che va
iyehnse ne, a̱ma nda̱che chenan, ate nda̱
ro che ndeva Dendiohs ihyan yahn ye ne,
nde nducuahn dehtenduh chemin chan
ne, a̱ma nda̱hca̱ cuahno.
20 Tihca̱, te nducuahn dehtenduh ne, a
din dine Dendiohs, andahre metah nunde
yahn. Ate nda̱ ro yahn ne,
21 nda̱hco ca̱de ye nducuahn, ne a̱ma
nda̱hca̱ cuahno nduhca̱ che cuahno ihyan
yahn ye, te ma̱n ye ca̱hcantiyon ye
nducuahn.
22 A devano vo te nde meniyon ne,
nducuahn che va iyehnse ne, a̱ma nda̱che
chenan.
23 Namin uvo che quenun Vaco Ndah
yahn Dendiohs uvo ne, a̱ma ri nda̱che ino
vo, chenan rino vo che ndedetuhche
Dendiohs uvo, ndeva ye uvo.
24 A ndedevahn Dendiohs uvo, ne
chenan ino vo che ndeva ye uvo.
Dehtenduh che a chinahn ne, ametah
chenan ino vo che coma̱n va che conahn,
te a chinahn. Tihca̱, te nde a̱ma ihyan ne,
hua quenan ino ye che coma̱n va che
conahn dehtenduh che a chinahn.
25 Uvo ne, numacuahn vedechahtino
chenan ino vo dehtenduh che coma̱n va
che conahn.
26 Namin Vaco Ndah yahn Dendiohs ne,
rinan uvo va̱n dehtenduh che rechuhrihn
vo. Andahre hua devano cova̱h vo nduhca̱
che redin yahn, ate rinan Vaco Ndah yahn
Dendiohs uvo, ra̱hn nan uvo numa dito,
nde hua tuno vederendedecadino yuhn
vo deh ca̱hmo vo yahn.
27 Dendiohs, ihyan min che devano ye
deh che rendedecadino vo ne, renahn ye
deh che rica Vaco Ndah yahn ye, te ra̱hn
nan ihyan yahn ye nduhca̱ che nahn ma̱n
ye.

Ihyan yahn Dendiohs ne, ametah deh cuande che dihya nun ino ye co

28 A devano vo te uvo che yahino vo
Dendiohs, che ma̱n ye tenda̱hnun ye uvo
ne, nducuahn che rahno ri vo ne, a ca̱va
che ndah yuhn vo.
29 Tihca̱, te a tenda̱hnun Dendiohs uvo,
ne chihco ca̱de ye nde ro mena̱n che
cotahno vo ihyan, ca̱va che a̱ma ya̱hn vo
co vo nduhca̱ Da̱ya ye, ihyan min che
cona̱n ye yuhn vo.
30 Uvo che a tenda̱hnun Dendiohs uvo
ne, din ye che chitahno vo. Ndo ya̱n ye
nduco vo, nedin yahn ye uvo, ne quenan
cuma che ndeva ye uvo vahchetero.
31 A devano cua̱co vo te nducote a ma̱n
Dendiohs yahino ye uvo ne, ametah duh
che co cahnevi uvo ta̱h ye.
32 Ihyan min ne, andahre a̱ma yahino ye
Da̱ya ye, ate chihco menda̱hn ye ihyan,
chih ye ca̱va nducoya̱co vo. Nducote tihca̱
din ye ca̱vo vo ne, nde tahque nun din ye
dehtenduh chena̱hn ca̱vo vo.
33 Uvo che a tenda̱hnun Dendiohs uvo
ne, nde hua cochihve yahn ihyan che cuih

nunde ye yuhn vo, te a mạn Dendiohs
nedin yahn ye uvo.
34 Hua cochihve yahn ihyan che cuih
nunde ye yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che chih ye, ne ntuche ye vạn
tenạhn ne, va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs,
ne a ihyan min che rạhn nan ye uvo.
35 Ametah deh che co din che to ino
Dihvo vo Jesucristo nduco vo. Andahre
chuhrihn vo mạn, andahre din tạn ihyan
nduco vo mạn, andahre nde metah che
chuh vo mạn, andahre nde metah tino
yuhn vo mạn, andahre cạhnda yuhn vo
che vato vo tạh vederih mạn, andahre
cạhno ihyan uvo mạn, ate Dihvo vo
Jesucristo ne, yahino ye uvo.
36 Tihcạ rahno ri vo, nduhcạ che a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
Dihve nuhn, yahn che ritahno nuhn ndih,
rihno ihyan combiero yahn nuhn
cuahn dạma.
Rihno ye nuhn nduhcạ che rihno ye
itecuche che va che cạhno ye ite.
37 Ate nde nduco nduh ne, hua dehva co
yuhn vo, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che yahino ye uvo ne, redin ye cudạdo
uvo.
38 Chemin che a devano cuạco vo te nde
huane vederih, nde huane vedevihche,
nde huane ángel, nde huane vaco chihngạ,
nde huane dehtenduh che ri, nde huane
dehtenduh che va che co,
39 nde huane nạn yạco, nde huane nạn
yạno, nde ạma nạn dehtenduh chemin
chan, hua co din che to ino Dendiohs
nduco vo, te ihyan min ne, yahino ye uvo
che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

9

A tendạhnun Dendiohs ihyan nación yahn Israel

1 Nduhcạ che ritahnó Dihvo vo
Jesucristo mạn, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs mạn ne, cuạco ráhn rí nchuhn
2-3 te ạma yah rí cạva ihyan nación yáhn
mạn, ạma rendededecadinó cạva ye mạn,
nde tuno náhn che co dine mán nạn Dihvo
vo Jesucristo, ndete che nduco chemin co
ndevahn ihyan chahn.
4 Ihyan chahn ne, ndạta yahn Israel
ihyan, a nedin dạya Dendiohs ihyan, ne
numacuahn vederihquentiyon chinduco
ye ihyan mạn, cạh ye ndudo yahn ye
ihyan mạn, chihco ye ley yahn ye tạh ye
mạn, chicuahn ye ihyan tạcạ ndeva ye
yavenạn ye mạn.
5 Ihyan chahn ne, ndạta yahn ihyan
ndico ihyan. A nạn ndạta yahn ye
quendạh Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che Dendiohs ye. ¡Ạma chahte
vederihquentiyon yahn ye, ndeva vo
yavenạn ye cuahn dạma!
6 Che chi dine ạma yạhn ihyan chahn
ne, hua co din vo nunde yahn Dendiohs, te
ndudo yahn ye ne, rinahn. Che cuạco ne,
andahre nducoyạca ye ndạta yahn Israel
ihyan, ate hua nducoyạca ye chitahno ye.
7 Andahre ndạta yahn Abraham ihyan,
ate hua nducoyạca ye chitahno ye nduhcạ
che chitahno ihyan min. Nạn Ndudo yahn
Dendiohs a ndirun tuhcạ: “Atenạn vạn
daye Isaac din cuandé ndạta yehn.”
8 Nduco tihcạ ne, tumacadino vo che
hua nducoyạca ihyan che ndạta yahn
Abraham nedin yahn Dendiohs ihyan, te
atenạn ihyan che a necạh ye ndudo yahn
ye che nedin yahn ye ihyan.
9 Ndudo yahn Dendiohs che cạh ye
Abraham ne, tuhcạ: “Ndạ ro yahn ne, dín
vederihno, ne Sara ne, ndạca ạma dạya
te.”
10 A namin no tun nduh che o sạhn dạya
ihyan ndico yuhn vo Isaac, nduco ndạhta
yahn ye Rebeca.
11 Sạhn chahn ne, andahre nde metah
cuahteyạn se, andahre nde metah din se
che ndah, nde huane che chihngạ, ate
Dendiohs ne, tendạhnun ye ạma cha sạhn
chahn, chihco ro ye che retendạhnun ye
ihyan che ri yeno mạn ye, atạnochan ye.
12 Rạhn ye ri ye chaco se: “Sạhn che ive
me ne, conạn se yahn dihno se che
menạn.”
13 Tihcạ chinahn nduhcạ che a ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Tahque din yahinó Jacobo che co Esaú.”
14 Nde hua co cạhma vo che hua ndạhcạ
che tihcạ redin Dendiohs,
15 te a ndirun nạn Ndudo yahn ye che
rạhn ye nduco Moisés tuhcạ: “Conan
vạhinó adecoduhno ihyan che ri yeno
mán.”

16 Nducote tihcạ ne, ihyan che ndevahn
ye ne, ndiyu yahn ntiyon che redin ye,
nde huane yahn che redin nun ino ye, te
atenạn che conan vạhino Dendiohs ihyan.
17 Namin a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs nduhcạ che rạhn ye nduco rey
yahn Egipto tuhcạ: “A u che te yuné che
quenen rey, ne redín vederihno nan, rihco
ró che ạma quenan cumá
vederihquentiyon, cadino ihyan
numachahte iyehnse.”
18 Nduco tihcạ ne, a ndero ndi che duh
che nahn conan vạhino Dendiohs ne,
renan vạhino ye, ne duh che nahn din
cheche ye chedave yahn ne, redin ye.

19 Co vate ihyan che rạhco ye che
nducote tihcạ ne, hua ndạhcạ che din
Dendiohs castigo ihyan nunde, te mạn ye
redin cheche ye chedave yahn ihyan
chahn.
20 Ate nde ạma ihyan hua co cạhma
nunde ye yahn Dendiohs. A Dendiohs che
dendah ye ihyan iyehnse, ne nde ạma
ihyan hua co cạhma nunde ye yahn ihyan
min yahn dehtenduh che redin ye.
21 Ihyan che redendah ye chite yạhn ne,
co dendah ye che ndạhchan mạn, co
dendah ye che ndere mạn, atạnocạ che ri
yeno mạn ye.

22 Atihnocạ Dendiohs. Co din ye
adecodehno che ri yeno mạn ye, ne nde
ạma ihyan hua co cạhma nunde ye yahn
ye. Cuahn che nahn ye ne, co din ye
castigo ihyan nunde, cạhco ro ye
vederihquentiyon yahn ye. Andahre
quenan cuma che din ye castigo ihyan
chahn, ate redin chahtino ye yahn ye.
23 Namin numacuahn
vederihquentiyon yahn ye rihco ro ye che
ạma chahte vedevạhino yahn ye nduco
ihyan che a tendạhnun ye nde ro menạn.
Ihyan chahn ne, ndeva ye ihyan
vahchetero.
24 Uvo vạn ihyan nación yahn Israel
mạn, vạn ihyan nación chenạhn mạn ne, a
tendạhnun ye uvo,
25 nduhcạ che dirun ihyan profeta
Oseas tuhcạ:

Rạhn Dendiohs: “Ihyan che hua ihyan
yáhn ne, nedin yáhn ihyan.
Ihyan che hua din yahinó ne, din yahinó
ihyan.”
26 Namin rạhn ye: “Ihyan nación chenạhn
che ndiyu ihyan yáhn ne, nedin
dạyá ihyan,
cạhma nducoyạca ihyan che ihyan chahn
ne, dạya Dendiohs ihyan.”
27 Me ihyan nación yahn Israel ne, rạhn
Dendiohs yahn ye, dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ: “Andahre ạma yạhn ihyan
nación yahn Israel nduhcạ che ndeh
yạhndute che chetạve cuạhn chito
nuniyạhn ne, neve ra ye che ndevahn ye,
28 te Dihvo vo Dendiohs ne, nduco nun
no din ye castigo ihyan.”
29 Namin dirun ihyan profeta Isaías
tuhcạ:
Ndete che Dihvo vo Dendiohs, ihyan min
che va ye vahchetero, hua
ndedevahn ye neve ihyan nación
yuhn vo ne,
ametah nde ạma vo; a chihno chih vo,
nduhcạ che chihno chih ihyan yạn
Sodoma mạn, ihyan yạn Gomorra
mạn.
30 Nducote tihcạ ne, a tumacadino vo
che ihyan nación chenạhn che nde hua
yahn Dendiohs ihyan ne, nducote a
chitahno ye ne, nedin yahn Dendiohs
ihyan.
31 Me ihyan nación yahn Israel ne,
renevahnecun ye ley che dirun Moisés,
chenan ino ye che ndevahn ye, ate
nducote hua dinahn ye ne, hua nedin
yahn Dendiohs ihyan.
32 Hua nedin yahn ye ihyan, te
ndotenan che cotahno ye ne, tahque ndah
ye ne, ndedecadino ye che dinahn ye ley
min, ndevahn ye. Ate hua ndevahn ye, te
va deh cuande che denda ye,
33 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ:
Cuihcovan nchuhn. Dechúh ạma ihyan
nación yahn ne.
Ihyan min ne, nduhcạ ạma tu che conda
cạh ihyan.
Ihyan che hua cotahno ye ihyan min ne,
conda ye.
Ate ihyan che cotahno ye ihyan ne,
ndevahn ye.

10

1 Dihnó, numacuahn chedave yáhn ricá
Dendiohs che ndedevahn ye ihyan nación
yahn Israel.
2 U ne, ráhn te ihyan chahn ne, rạhco ye
te ạma redinahn ye che rihquenityon
Dendiohs, ate nde hua renahn ye
vederihquentiyon yahn ye.
3 Tihcạ, te nducote nde hua devano ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs che ndo
yạn ye nduco ihyan, nedin yahn ye ihyan
ne, rahcotạhn ye yahn vederihquentiyon
min, riquendi ye vededevano yahn mạn
ye.
4 Dendiohs ne, renedin yahn ye
nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo. A cạva ihyan min che chihno
vederihquentiyon yahn ley che dirun
Moisés.
5 Moisés ne, dirun ye te ihyan che
dinahn ye che rihquentiyon ley min ne,
nedin yahn Dendiohs ihyan.
6 Me che nedin yahn Dendiohs ihyan
che ritahno ye ne, co vate ihyan che duche
rino ye, ne tuhcạ rạhn ye: “¿Duhra chahn
vahchetero, ndihchero che min chica
ihyan min che a va cạde che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehnse?
7 ¿Duhra chahn vạn tenạhn, ndihchero
che ntuche ihyan min?” Ạma vedetundo
che tihcạ rạhn ihyan,
8 te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a
ndirun tuhcạ: “Ndudo cuạco ne, a va tạh
nchuhn.” Ndudo min ne, a ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo che rahndudo
nuhn.
9 Cạva che ndevahn nchuhn ne, nahn
che cotahno ne numacuahn chedave yahn
ne, che Dihvo vo Jesucristo ne,
ndedetuhche Dendiohs ihyan vạn tenạhn,
ne cạhma ne che a ihyan min che Dihve
ne, renevahnecun ne ihyan.
10 Tihcạ, te ihyan che numacuahn
chedave yahn ye ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ne rạhn ye che ihyan min che
renevahnecun ye ne, ndevahn ye, ne
rendo yạn Dendiohs nduco ye, renedin
yahn ye ihyan.
11 Nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a
ndirun tuhcạ: “Adecoduhno ihyan che
ritahno ye ihyan min ne, hua conda ye.”
12 Tihcạ, te nducoyạca ihyan, ihyan
nación yahn Israel mạn, ihyan nación
chenạhn mạn, a ihyan min che Dihve ye,
ne yahino ye nducoyạca ihyan che
ritahno ye ihyan, rendeva ye yavenạn ye.
13 Namin a ndirun tuhcạ: “Nducoyạca
ihyan che cuah ye Dihvo vo ne, ndevahn
ye.”
14 Ate ndete che hua ritahno ye Dihvo
vo ne, nde hua cuah ye ihyan. Ndete che
hua nihnevan ye ndudo yahn ye ne, nde
hua cotahno ye ihyan. Ndete che metah
duh che cuahndudo ne, nde hua
cahnevan ye ndudo yahn ye.
15 Ndete che hua dechuh Dendiohs
ihyan che cuahndudo ye ne, nde metah
duh che cuahndudo. A ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ: “¡Ạma ndah ro
yuhn vo!, che rendạ ihyan rahndudo ye
ndudo ndah yahn Dendiohs, din che
ndạhcạ cuahtenan vo.”
16 Ate hua nducoyạca ihyan redinahn ye
yahn ndudo min nduhcạ che dirun ihyan
profeta Isaías tuhcạ: “Dihvé, neve ra ihyan
che ritahno ye ndudo yahn ne che
rahndudo nuhn.”
17 Cạva che cotahno ihyan Dihvo vo
Jesucristo ne, va che cahnevan ye ndudo
yahn ye.
18 Nde hua co cạhma ihyan che hua
chihnevan ye ndudo min, te nạn Ndudo
yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ:
Ndudo yahn ye ne, a chetuhn
numachahte iyehnse.
A chihnevan nducoyạca ihyan.
19 Me ihyan nación yahn Israel ne, a
chenahn ye ndudo min, te Moisés menạn
vihca dirun ye tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “U ne, nedin yáhn ihyan
nación chenạhn che rạhco nchuhn
che ndere ihyan ye,
dín che co ve ne mạn, co tạn ne mạn.”
20 Nde tahque numa dirun ihyan profeta
Isaías tuhcạ:
Rạhn Dendiohs: “Ihyan nación chenạhn
che nde hua tumacạh ye u ro
menạn ne,
cạhco ró vederihquentiyon yáhn vạn ye,
ne cotahno ye u.”
21 Me yahn ihyan nación yahn Israel ne,
dirun ye ndudo che rạhn Dendiohs yahn

ye tuhcạ: “Cuahn dạma riyạhvé nchuhn,
ate rahcotạhn ne yáhn.”

11

Ihyan nación yahn Israel che ndevahn ye

1 Co vate ihyan che rạhco ye, che a ạma
yune no chacondạh vedạme Dendiohs
ihyan yahn ye, ihyan nación yahn Israel.
Ate hua tihcạ. A devano cuạcó, te u ne,
ihyan nación yahn Israel u. Abraham
mạn, Benjamín mạn, che ihyan ndico
yáhn.
2 Dendiohs ne, hua chacondạh vedạme
ye ihyan che a tendạhnun ye nde a rạhn
me. A devano nchuhn nduhcạ che covạh
ihyan profeta Elías, ndirun yahn nạn
Ndudo yahn Dendiohs. Cạhn nunde ye
yahn ihyan nación yahn Israel tuhcạ:
3 “Dihvé, ihyan sih ne, a chihno chihno
ye ihyan profeta yahn ne, a chihno
ndahtera ye nducuahn nạn ta yahn ne. A
demạn u che ametah cạhno ye, ne rinuhn
ye u che cạhno ye u.”
4 Ate a devano ne nduhcạ che ndaconan
Dendiohs yahn ye. Rạhn ye: “Vate ca te
ndache mil ihyan yáhn che metah ndeva
ye yavenạn Baal che redin ihyan sih
dendiohs yahn ye.”
5 Atihnocạ mạn ro cuh, te yạhn ihyan
nación yahn Israel che tendạhnun
Dendiohs ihyan numacuahn vedeyahino
yahn ye.
6 Nducote yahn che yahino ye ihyan
chahn che tendạhnun ye ihyan ne, a
ndero ndi che ndiyu cạva che dinahn
ihyan chahn ley che dirun Moisés. Ndete
che yahn che dinahn ye ley min che
tendạhnun Dendiohs ihyan ne, tuhme nde
hua rendotenan ye vedeyahino yahn
Dendiohs cạva che ndevahn ye.
7 Hua nducoyạca ihyan nación yahn
Israel chi ndevahn ye nduhcạ che
ndedecadino ye. Atenạn ihyan che
tendạhnun Dendiohs che ndevahn ye. Me
ihyan chenạhn ne, din cheche Dendiohs
chedave yahn ye,
8 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
ye tuhcạ:
Din Dendiohs che anduhnecạ che a ndih
chedave yahn ye.
Nde meniyon ne, rendihchero no ye, ate
hua renchanạn ye,
rihnevan no ye, ate hua renahn ye.
9 Namin dirun David tuhcạ:
Dihvé, codin ne che dehtenduh vihco che
redin ihyan sih din che denda ye.
10 Cuacondạh vedạme ne ihyan cuahn
dạma, codin ne castigo ihyan.
11 Co rạhco ihyan che din cheche
Dendiohs chedave yahn ihyan nación
yahn Israel cạva che ạma yune no conda
ye. Ate hua tihcạ, te che chahcotạhn ihyan
chahn yahn Dendiohs, chahtendihco ye
nunde ne, ndạca yune che ndevahn ihyan
nación chenạhn. Ndihchero ye che
rendevahn ihyan nación chenạhn ne, din
nun ino ye, ndonun yune ye nevahnecun
ye vederihquentiyon yahn Dendiohs.
12 Nducote cạva nunde yahn ihyan
nación yahn Israel ạma ndạhcạ chahno
ihyan nación chenạhn, ndevahn ye ne,
nde tahque ndạhcạ yahn ye cuahn che
ndeva Dendiohs nducoyạca ihyan nación
yahn Israel.
13 Nchuhn ihyan nación chenạhn, u ne,
a tendạhnun Dendiohs u che co apóstol,
cuahndudó ndudo yahn ye vạn nchuhn.
Redín ntiyon yahn ye numacuahn
chedave yáhn,
14 te nahn che ndihchero ihyan nación
yáhn nduhcạ che rendedevahn Dendiohs
nchuhn. A huane din nun ino neve ye,
codạma ye nduco ne, cotahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ndevahn ye.
15 A cạva che chacondạh vedạme
Dendiohs ihyan nación yahn Israel che
ndạhcạ chahno ihyan nación chenạhn,
ndo yạn Dendiohs nduco ye. Che ndeva ye
nducoyạca ihyan nación yahn Israel ne,
nde tahque ndạhcạ yahn ihyan nación
chenạhn, anduhnecạ ndete che a ndih ye,
ne ntuche ye vạn tenạhn.
16 Cuahn che renevahnecun Dendiohs
ạma vedino ne, renevahnecun ye
nducuahn. Atihnocạno tun ihyan ndico
che chihco ndạta ye ihyan nación yahn
Israel. Nducote a ndeva Dendiohs ihyan
chahn ne, namin ndeva ye nducoyạca
ndạta yahn ye.
17 Che chacondạh vedạme Dendiohs
ạma yạhn ihyan nación yahn Israel ne,

anduhnecą ndete che chindudo ye dune ą̄ma yą̄hn olivo ndah. Che ndeva ye nchuhn, ihyan nación chenąhn ne, anduhnecą ndete che chetąh ye dune yą̄hn olivo chano, ndąhco menun ye nąn che chica ye dune yą̄hn olivo ndah me, cą̄va che a nąn duto yą̄hn olivo ndah me cuhnde cue yahn.

18 Ate hua din yą̄de nchuhn cą̄va chemin. Cuenecąhco ne te a ihyan ndico yahn ihyan chahn che tihyon yune ye nchuhn che chitahno ne, ndeva Dendiohs nchuhn.

19 Co rąhco nchuhn te yahn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chahn che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, chacondąh vedą̄me ye ihyan.

20 Cuą̄co che ndeva Dendiohs nchuhn menun ye, ate hua din yą̄de ne cą̄va chemin. Tahque ndah ne, cuihco ne cudą̄do. Cuenecąhco ne te a yahn che hua chitahno ihyan chahn che chacondąh vedą̄me Dendiohs ihyan. Namin cuacondąh vedą̄me ye nchuhn, ndete che cuahcotąhn ne yahn ye.

21 Tihcą, te nducote chacondąh vedą̄me Dendiohs ihyan chahn, andahre ihyan yahn ye, nde tahque nun cuacondąh vedą̄me ye nchuhn, ndete che cuahcotąhn ne yahn ye.

22 Condihche nchuhn. Dendiohs ne, nduhcą che ndah ye ne, tihcą cąhnda ye. Chi tą̄n ye nduco ihyan chahn che chahcotąhn ye yahn ye, ne din yahino ye nchuhn che dinahn ne yahn ye. Ndete che quendi ne dinahn ne yahn ye ne, quendi ye din yahino ye nchuhn. Ndete che hua ne, namin cuacondąh vedą̄me ye nchuhn.

23 Ihyan chahn ne, ndete che nto ino ye che chahcotąhn ye, ndaconan cotahno ye ne, ndeva Dendiohs ihyan, te quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeva ye ihyan.

24 Tihcą, te nducote ndeva Dendiohs nchuhn, andahre hua ihyan yahn ye nchuhn, nde tahque nun ndeva ye ihyan chahn, te ihyan yahn ye ihyan.

Va che ndevahn nducoyą̄ca ihyan nación yahn Israel

25 Dihnó, cą̄va che hua din yą̄de ne, duche rino ne ihyan nación yahn Israel ne, te cuandé nchuhn ą̄ma ndudo che nde hua devano ihyan ro menąn. Ihyan chahn ne, yą̄hn ye din cheche Dendiohs chedave yahn ye, nde conan cotahno ihyan nación chenąhn che a va cą̄de che cotahno ye.

26 Cuihno min ne, ndedevahn Dendiohs nducoyą̄ca ihyan nación yahn Israel nduhcą che a ndirun nąn Ndudo yahn ye tuhcą:

Nchuhn ihyan nación yahn Israel, ndąta yahn Jacobo, tendąhnún ą̄ma ihyan nación yahn ne, ndedevahn ye nchuhn,
din ye che nto ino ne nunde yahn ne.

27 Tuhme nchahcó nunde yahn ne,
conahn trąto che a chihco cą̄dé nduco ne.

28 Ihyan nación yahn Israel ne, hua dinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, chahcotąhn ye yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Nduco chemin ne, ndąca yune che ndevahn ihyan nación chenąhn. Ate Dendiohs ne, a tendąhnun ye ihyan ndico yahn ihyan chahn, ne chemin che yahino ca ye ihyan.

29 Tihcą, te Dendiohs ne, nducuahn che rihco cą̄de ye ne, redinahn ye. Vederihquentiyon che recąh ye ihyan ne, hua renevih ye. Ihyan che renedin yahn ye ne, hua racondąh vedą̄me ye ihyan.

30 Nchuhn ihyan nación chenąhn ne, chahcotąhn ne yahn Dendiohs ro menąn, ate mą̄n ne, quenan vą̄hino ye nchuhn yahn che rahcotąhn ihyan nación yahn Israel yahn ye.

31 Rahcotąhn ye yahn Dendiohs mą̄n ro cuh, ate nduhcą che quenan vą̄hino Dendiohs nchuhn ne, namin conan vą̄hino ye ihyan chahn.

32 Tihcą, te Dendiohs ne, din cheche ye chedave yahn nducoyą̄ca ihyan iyehnse, cą̄va che cuahtendihco nducoyą̄ca ye nunde, ndąca yune che conan vą̄hino ye ihyan.

33 ¡Ą̄ma devano Dendiohs! ¡Ą̄ma ndąhcą vederendedecadino yahn ye! ¡Nde hua renan retumacadino vo nducuahn che rihco cą̄de ye mą̄n, che redin ye mą̄n!

34 Nde ą̄ma ihyan hua retumacadino ye che rendedecadino Dendiohs. Nde ą̄ma

ihyan hua tuno vededevano yahn ye.
¿Dehra che cacuahn ye Dendiohs?
35 Nde a̱ma ihyan ametah dehva yahn
ye che ca̱h ye Dendiohs. Ndiyu che
quendihco Dendiohs yahn ihyan che
redin ye che ndah nduco ye, te che renan
va̱hino ye ihyan.
36 Tihca̱, te nducuahn dehtenduh che va
ne, a yahn Dendiohs, a ma̱n ye dendah ye.
Ndeva vo yavena̱n ye cuahn da̱ma. Tihca̱
co.

12

Nduhca̱ che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó, nducote quenan va̱hino
Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn
ne, ricá nchuhn che numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye nda̱hco ne chedave yahn ne ta̱h ye
nduhca̱ a̱ma vedino ndah che conan ino
ye.
2 Hua quendi nchuhn vedeyeno yahn
ma̱n ne. Tahque ndah ne ne,
condahcorun ne vederendedecadino
yahn ne ca̱va che runeca̱de cuahtechica
ne nduhca̱ che nahn Dendiohs.
3 Nducote yahino Dendiohs u, te ye
vederihquentiyon u ne, riya̱hvé nchuhn
che hua ndedecadino ne che a̱ma devano
ne, chuhnan ne vederihquentiyon che
chenan cuma ne. Tahque ndah ne,
runeca̱de ndedecadino ne, ne codin
chahtino ne Dendiohs, codinahn ne
tunoca vederihquentiyon che nte ye queri
a̱ma ne.
4 Ihyan ne, ta̱h ye ma̱n, ca̱h ye ma̱n,
ndutina̱n ye ma̱n ne, a vih vih ntiyon che
redin queri a̱ma.
5 Atihnoca̱ uvo. Andahre a̱ma ya̱hn uvo
che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ate
a̱ma cua̱n no ndi vo nduco vih. Ate va te
va ntiyon che redin queri a̱ma vo ma̱n,
rendotenan vo vih ma̱n.
6 Dendiohs ne, te ye a̱ma a̱ma na̱n
vederihquentiyon queri a̱ma vo, ne nahn
che runeca̱de dinahn vo. Duh ihyan che
quenan cuma ye vederihquentiyon che
cuahndudo ye ndudo che te Dendiohs ne,
cuahndudo ye anduhneva che ca̱h
Dendiohs, hua tihdena̱n ye che ca̱hma ye.
7 Duh ihyan che quenan cuma ye
vederihquentiyon chete ya̱co ne,
runeca̱de dinahn ye. Me ihyan che
quenan cuma ye vederihquentiyon che
cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne,
runeca̱de cacuahn ye.
8 Me ihyan che quenan cuma ye
vederihquentiyon che ya̱hve ye ihyan
chena̱hn ne, ya̱hve ye ihyan nduco ndah.
Me ihyan che ca̱h ye vedino ne, ca̱h ye
numacuahn chedave yahn ye. Me ihyan
che ndina̱n ye chete ya̱co ne, ca̱hcantiyon
ye nduco cuda̱do. Me ihyan che din ye
vedeva̱hino ne, din ye numacuahn
chedave yahn ye.
9 Cuahtenan cuma nchuhn vedeyahino
numacuahn chedave yahn ne. Hua din ne
dehtenduh che chihnga̱; codin ne che
ndah.
10 Codin ne cuande anduhneca̱ ndete
che dihno ne vih. Codin yahino ne vih,
cuenevahnecun ne vih.
11 Codin ne ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo numa ino ne, hua din da̱hnde
ne.
12 Numacuahn vedeyeno cuahtenan ino
ne che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye
nduco ne. Codin chahtino ne cuahn che
chuhrihn ne. Cova̱h ne cuahn da̱ma.
13 Cuenan ne dihno vo che va
vedereta̱hn yahn ye. Cuenevahnecun ne
ihyan che nda̱ ye ndeva̱co ne.
14 Ihyan che redin ta̱n ye nduco ne ne,
ndotenan che ca̱hva ne nduco ye ne, cuica
ne Dendiohs che din ye che ndah nduco
ye.
15 Cuinduco ne ihyan che yeno ye ma̱n,
ihyan che ri nda̱che ye ma̱n, cueneca̱h
ya̱n ne chedave yahn ye.
16 Nda̱hca̱ cuahtenan ne nduco vih. Co
da̱ma ne nduco ihyan che necun ye. Hua
din ya̱de ne ma̱n, hua din cun ne ma̱n.
17 Hua da̱ma co ne nduco ihyan che
redin ta̱n ye nduco ne. Runeca̱de
cuahtenan ne na̱n nducoya̱ca ihyan.
18 Cuihco nchuhn cuda̱do na̱n
nducuahn, ca̱va che hua nda̱ca yune che
co ta̱n ihyan nduco ne.
19 Dihnó che yahinó nchuhn, hua
cuahtenun ino ne vedeta̱n nduco vih.
Tahque ndah ne ne, conda̱hco ne ta̱h
Dendiohs ca̱va che techeca̱de ye, te a

ihyan min che va che techecạde ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn ye: “U quenan cumá che dín castigo ihyan nunde. U ndạhco menún yahn ye.”
20 Namin a ndirun: “Hua cuahtenun ino nchuhn vedetạn nduco ihyan che redin tạn ye nduco ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah nduco ye. Ndete che cuico ye ne, cạh ne che cheh ye, ndete che yạca ye ne, cạh ne che cuh ye, te nduco chemin ne, din ne che co cuihnạn ye, ne nto ino ye.”
21 Hua cuahnecun ne che denda ne, din vedetạn yahn ne. Tahque ndah ne ne, codin ne che ndah cạva che hua denda ne.

13

1 Nducoyạca nchuhn ne, codinahn ne yahn ihyan ndinạn mạn, intiyahn yahn yạn vạco ne mạn, te nducoyạca intiyahn ne, a Dendiohs necạh ye vederihquentiyon ihyan, chaconahn ye ihyan nạn ntiyon.
2 Chemin che ihyan che cuahcotạhn ye yahn intiyahn ne, va che co ye castigo, te nde yahn Dendiohs rahcotạhn ye, yahn che ihyan min raconahn ye ihyan chahn nạn ntiyon.
3 Ihyan che runecạde vatechica ye ne, ametah deh cuande che din vạh ye intiyahn. Ate ihyan che chendihco ye nunde ne, ihyan chahn che vạh ye intiyahn. Ndete che hua nahn cuahtenun ndeh ne yahn intiyahn ne, runecạde cuahtechica ne. Tuhme co yeno ye nduco ne,
4 te raconahn Dendiohs ihyan nạn ntiyon cạva che ndah yahn ne. Ate ndete che rahcotạhn ne yahn intiyahn ne, tuhme che cuạco, din vạh ne ihyan, te a mạn Dendiohs cạh ye vederihquentiyon ihyan, cạva che din ye castigo ihyan che chendihco ye nunde.
5 Va che dinahn vo yahn intiyahn, ndiyu yahn che vạh vo che co vo castigo, ate yahn che a devano vo che tihcạ nahn Dendiohs.
6 Nducote renevahnecun ne Dendiohs ne, va che nedihve ne cạde iyo yahn ne che rica intiyahn. Tihcạ, te a mạn Dendiohs raconahn ye ihyan chahn nạn ntiyon, ne a min chenan ye ro ro.
7 Nducoyạca intiyahn che cạca ye cạde iyo yahn ne ne, cuenedihve ne. Nducoyạca ihyan ndinạn mạn, intiyahn mạn ne, cuenevahnecun ne ihyan mạn, codin yahino ne ihyan mạn.
8 Cuenedihve ne nducuahn che chendihco ne yahn ihyan. Codin yahino ne nducoyca ihyan, te ihyan che redin yahino ye ne, redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs
9 che ndirun tuhcạ: “Hua din duche yehn che a nihnevaque. Hua cahne ihyan. Hua doque. Hua ndere cacueh dame nunde ihyan. Hua din idihye nduco dehtenduh yahn ihyan.” Nducuahn vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo dạma nạn vederihquentiyon cuh: “Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man di.”
10 Ihyan che yahino ye ihyan chenạhn ne, hua ndere redin ye nduco ye. Chemin che cuahn che yahino vih vo ne, redinahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs.
11 Avạne ne, a devano nchuhn te cạhnda ro che vato vo. Cuahteyạn ne, te a cochi nino ro che ndedevahn Dendiohs uvo.
12 A nun cuihno ro cuh che ndere redin ihyan, a nun ndeva Dendiohs uvo. Chemin che nahn che hua din vo dehtenduh che chihngạ. Nahn che cuahteyạn vo nduhcạ sandạdo che a vateyạn se, nda se dehtenduh che ndedevahn nduco se sạhn.
13 Nahn che ạma runecạde cuahtechico vo nduhcạ che rahtechica ihyan che renahn ye. Hua cocoh vo mạn, hua cuahto vo vihco vedecoh mạn, hua ndere cuahtechico vo, cuahtendihco vo nunde mạn, hua cuahte cạnda vo mạn, hua din ve vo yahn vih mạn.
14 Ndotenan che cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo ne, cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, runecạde cuahtechico vo nduhcạ che nahn ye.

14

Hua ndạhcạ che ndạhchenan vo vih

1 Me dihno vo che metah conahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuenevahnecun ne ihyan. Hua cuhma

chende ne nduco ye yahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs che hua
dạma renahn ne nduco vih.
2 Vate dihno vo che ritahno ye che ndiyu
nunde che cheh ye nducuahn nạn
dehtenduh. Namin vate dihno vo che
metah conahn ndah ye vederihquentiyon
yahn Dendiohs, ne rạhco ye che
cuahtendihco ye nunde ndete che cheh ye
yute.
3 Dihno vo che hua dehve rạhco ye, reh
ye nducuahn nạn dehtenduh ne, hua
ndạhcạ che ndạhchenan ye dihno vo che
vạhino ye cheh ye yute. Namin dihno vo
che hua reh ye yute ne, hua ndạhcạ che
ndạhchenan ye dihno vo che reh ye
nducuahn nạn dehtenduh, te a nedin
yahn Dendiohs ihyan chahn.
4 Hua ndạhcạ che cuih nunde ne yahn
mozo yahn tạma ihyan, te ndete che
ndạhcạ quenan mozo me nduco dihve ye,
o hua ne, chemin ne, a mạn dihve ye rano
cuande yahn ye. A namin no tun ihyan
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te a
mạn Dihvo vo nda cuande yahn ye ihyan.
5 Namin vate dihno vo che ndihco vih ye
ro che tahque renevahnecun ye. Vate tun
dihno vo che rạhn ye che a dạma no
nducuahn ro. Queri ạma ihyan ne, va che
ndedecadino ndah ye cha che ndạhcạ din
ye cạva che cuhndemạn ino ye nạn
Dendiohs.
6 Ihyan che renevahnecun ye ạma ro ne,
rendeva ye yavenạn Dihvo vo Jesucristo.
Atihnocạ ihyan chenạhn, te andahre hua
renevahnecun ye ro min ne, ate namin
nduco ye rendeva ye yavenạn Dihvo vo. A
namin no tun ihyan che hua vạhino ye
reh ye nducuahn nạn dehtenduh, te
nducote renecạh ye nundihve cuahn
Dendiohs cạva ne, rendeva ye yavenạn
Dihvo vo. Atihnocạ ihyan che rạhco ye
che hua ndạhcạ che cheh ye ạma o nạn
dehtenduh, te nducote renecạh ye
nundihve cuahn Dendiohs cạva
dehtenduh che reh ye ne, namin nduco ye
rendeva ye yavenạn Dihvo vo.
7 Ndiyu chenahn mạn vo che vato vo,
nde huane chenahn mạn vo che coh vo.
8 Che vato vo ne, a Dihvo vo Jesucristo
che rihquentiyon ye uvo, ne che coh vo
ne, a ihyan min che ndeva ye uvo. Chemin
che a vato vo, o coh vo, a yahn ye uvo,
9 te a chih ye, ne ndaconan ntuche ye
cạva che co yahn ye nducoyạco vo, a
chenduche vo, o a ndih vo.
10 Hua ndạhcạ che cua cuando vo dihno
vo, ndạhchenan vo ihyan, te Dihvo vo
Jesucristo ne, va che techecạde ye yahn
nducoyạco vo,
11 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ:
Rạhn Dihvo vo Dendiohs: “Numacuahn
vederihquentiyon yáhn rạ́hn rí
nchuhn te va che nevahnecun
nducoyạca ihyan u,
ndeva ye yavenạ́n.”
12 Nduco tihcạ ne, a devano vo che queri
ạma vo ne, va che necạh cuando vo
Dendiohs yahn dehtenduh che redin vo.

Hua din vo che co ndạche dihno vo

13 Nducote a Dendiohs nda cuande yahn
ye uvo ne, hua redin yahn che quendi vo
cạhma nunde vo yahn vih. Tahque ndah
ne, ndedecadino vo, te hua ndạhcạ che
cạva dehtenduh che redin vo, ndạca yune
che co ndạche dihno vo, cuahtendihco ye
nunde.
14 Nduhcạ che ritahnó Dihvo vo
Jesucristo ne, a devano cuạcó te ametah
nde ạma nạn dehtenduh che reh ihyan
che din che cuahtendihco ye nunde. Ate
ndete che vate ihyan che vạhino ye cheh
ye ạma o nạn dehtenduh ne, tahque ndah
hua cheh ye, te ndete che cheh ye ne,
chihngạ co ino ye, ne nduco chemin
condihco ye nunde.
15 Ndete che cạva dehtenduh che reh
nchuhn rendạca yune che to ino dihno ne
ne, rihco ro ne che hua chenan cuma ne
vedeyahino. Cuihco ne cudạdo nạn
nducuahn che reh ne. Hua ndạhcạ che
cạva chemin ndạca yune che to ino dihno
ne, condihco ye nunde, te namin cạva
ihyan min che chih Dihvo vo Jesucristo.
16 Cuihcomạn ne queri ạma dehtenduh
che redin ne, andahre devano ne che
ndah, ndete che cạva chemin che ndạca
yune che chihngạ co ino ihyan chenạhn.
17 Tihcạ, te che nguahco yuhn vo nạn
Dendiohs ne, ndiyu yahn dehtenduh che
reh vo mạn, rih vo mạn. Che tahque nahn

ye ne, che numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, runecạde cuahtenan vo mạn, ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih mạn, cuahtenan cumo vo vedeyeno mạn.
18 Nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nahn ye che tihcạ dinahn vo. Ndete che tihcạ dinahn vo ne, nedin yahn Dendiohs uvo mạn, nevahnecun nducoyạca ihyan uvo mạn.
19 Din vo cuande, ne din nun ino vo cạva che ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih mạn, conan vih vo mạn, cotahno vo numa ino vo Dihvo vo Jesucristo mạn.
20 Cuihco nchuhn cudạdo nạn nducuahn che reh ne, cạva che hua ndạca yune che to ino dihno vo che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Cuạco che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendihco vo nunde. Ate nahn che cạhco vo cudạdo che hua cạva chemin to ino dihno vo, te ndete che tihcạ ne, cuahtendihco vo nunde.
21 Ạma nunde ndete che yahn che reh vo yute, o rih vo vino, o redin vo tạma nạn dehtenduh, ndạca yune che co ndạche dihno vo, to ino ye.
22 Uvo che devano cuạco vo che nducuahn dehtenduh che reh vo ne, hua redin che rahtendihco vo nunde ne, hua nahn che cuacotuhn vo ndudo yahn chemin vạn dihno vo chenạhn, te denạn chihngạ co ino ye. Nahn che mạn no vo devano vo. Namin Dendiohs ne, a devano ye. ¡Ạma ndah ro yahn ihyan che a devano cuạco ye che hua rahtendihco ye nunde cạva dehtenduh che reh ye!
23 Me ihyan che ritahno ye che hua ndạhcạ che cheh ye ạma nạn dehtenduh, ne reh ye ne, rahtendihco ye nunde yahn che mạn ye chihngạ ri ino ye. Tihcạ, te nducuahn dehtenduh che redin vo che o rendededecadino vo ne, rahtendihco vo nunde.

15

Cuahtenan cumo vo vedechahtino cạva ihyan chenạhn

1 Uvo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che din chahtino vo yahn dihno vo che ametah conahn ndah ye, te hua ndạhcạ che din vo dehtenduh che ri yeno mạn vo, ndete che cạva chemin co rạn ye.
2 Queri ạma vo che a renahn vo vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nahn che din vo nducuahn cạva che ndah yahn dihno vo che hua ndah renahn ye, nahn che conan vo ihyan cạva che conahn ndah ye.
3 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, hua nuhn ye che ndah yahn mạn ye, nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Vedetạn yahn ihyan che hua ri rendihche ye ndih ne, andahre ndiyu cạva che ndah yahn mán, ate u ntuma chihvé nducuahn.”
4 Nducuahn che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs nde a rạhn me ne, a ndirun cạva che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, necạh yạn vo chedave yuhn vo, ne cuahtenan ino vo che ndeva ye uvo.
5-6 Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che rahtenan cumo vo vedechahtino, renecạh yạn ye chedave yuhn vo ne, din ye che ndạhcạ cuahtenan nchuhn nduco vih, nduhcạ che nahn Dihvo vo, cạva che dạma ndeva nducoyạco vo yavenạn ye.

Chetuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn

7 Nduhcạ che nevahnecun Dihvo vo Jesucristo nchuhn ne, tihcạ cuenevahnecun ạma tạma ne vih, cạva che cua cuande ihyan chenạhn che tihcạ redin ne, ne ndeva ye yavenạn Dendiohs.
8 Cuenecạhco nchuhn te Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel, chihco ro ye che dinahn Dendiohs ndudo yahn ye che cạh ye ihyan ndico yahn ihyan chahn.
9 Namin tihyon yune ye ihyan nación chenạhn che ndeva ye yavenạn Dendiohs yahn che quenan vạhino ye ihyan. Nducote Dihvo vo Jesucristo ne, chinan ye ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan nación chenạhn mạn ne, a ndero ndi che nahn che nevahnecun ihyan chahn vih. A devano vo te ihyan nación chenạhn ne, va che co cuande ye vạn ihyan yahn Dendiohs, te chemin ne, a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Ndevá yavenạn ne vạn ihyan nación
chenạhn,
cạtá himno, ndonán ndih.
10 Namin ndirun:
Nchuhn ihyan nación chenạhn, cuendo
dạma ne nduco ihyan yahn
Dendiohs, cuendeva ne nduco vih
yavenạn ye.
11 Namin ndirun:
Nchuhn ihyan nación chenạhn, cuendeva
nducoyạca ne yavenạn Dihvo vo
Dendiohs.
12 Namin dirun ihyan profeta Isaías:
Nạn ndạta yahn Isaí quendạh ạma ihyan
che cạhcantiyon ye nación
chenạhn,
cochahtino ihyan chahn ihyan.
13 Dendiohs, ihyan min che redin ye che
chenan ino vo ihyan ne, din ye che
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo, co yeno
ne, ne ndạhcạ cuahtenan ne, cạva che
numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn ye cochahtino ne ihyan.
14 Dihnó, retumacadinó te ạma ndah
ihyan nchuhn mạn, ạma chenan cuma ne
vededevano mạn, nde devano cacuahn ne
vih.
15 Andahre tihcạ ne, dirún yahn ne cạva
che ntihyon yạ́n yahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde
ạma dito yạhvé nchuhn yahn ạma o nạn.
Tihcạ dín, te numacuahn vedeyahino
tendạhnun Dendiohs u,
16 che dín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn,
cuahndudó ndudo ndah yahn ye, cạva che
cotahno ihyan chahn, ne ndeva ye ihyan,
cạhco vih Vaco Ndah yahn ye ihyan.
17 Ạma yenó che ạma ndạhcạ rinahn
ntiyon yahn Dendiohs che redín, yahn che
rinan Dihvo vo Jesucristo u.
18 Nde hua cạhquinó cạhmá che a mạ́n
che redín ntiyon min, te a Dihvo vo
Jesucristo che redin ye. A ihyan min che
redin ye che rinahn ntiyon che redín,
ritahno ihyan nación chenạhn. Nạn
nducuahn che rahndudó mạn, che redín
mạn ne, a mạn ye retihyon yune ye u. A
yahn chemin no che te cuandé nchuhn.
19 A ihyan min che redin ye vederihno
mạn, redin ye che quenan cumá
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs mạn. Chemin che numachahte,
nde yạn Jerusalén, nde yạhn yahn Ilírico,
chacotúhn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
20 Nduco tihcạ ne, din nun inó che
quechicá rahndudó ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan che ametah
cahnevan ye nde ạma yune, cạva che hua
condạ mendạ́hn, cuahndudó nạn che a
nedin tạma ca ihyan ntiyon.
21 Tihcạ dín, cạva che conahn nduhcạ
che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ:
Ihyan che hua devano ye ne, cahnevan ye
ndudo yahn ihyan min che a va
cạde che dechuh Dendiohs, ne
conahn ye.

Pạblo ne, nahn cạhn ye yạn Roma

22 Nducote rahndudó ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo vạn ihyan che metah
cahnevan ye ne, chemin che nde meniyon
ametah co chí quendihcheró nchuhn.
23 Ate nducote ạma chacotúhn ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo numachahte
yạhn cuạhnguh mạn, nducote a ạma ndeh
nduyo nahn chí quendihcheró nchuhn
mạn ne,
24 chemin che quenan inó che conán
neve ro nduco nchuhn yạn vạco ne, ne
cuahn che cạ́hn yạhn yahn España ne,
conan ne u, ndạca che chuhnún yune.
25-26 Numanahn min ne, cạ́hn yạn
Jerusalén, te dihno vo che vate ye yạhn
yahn Macedonia mạn, Acaya mạn ne, a
nedin dạma ye ạma vedino cạva dihno vo
che metah dehva yahn ye che vate ye yạn
min, ne va che ngú yahn ye.
27 Dihno vo ihyan nación chenạhn
chahn ne, ạma yeno ye, din dạma ye
vedino min. Tihcạ redin yahn che din ye,
te a cạva ihyan nación yahn Israel che
ndạca yune che chitahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ndevahn ye, ne ndạhcạ che
conan ye ihyan chevạh vạn ihyan nación
yahn Israel che vate ye yạn Jerusalén.
28 Cuahn che a dináhn ntiyon min,
necạ́h vedino me tạh ihyan chahn ne, va
che chúh yạn vạco nchuhn, cạ́hn yạhn
yahn España.
29 A devano cuạcó te cuahn che ndạ́ tạn
ne, numacuahn vederihquentiyon yahn

Dihvo vo Jesucristo cuahndudó ndudo
yahn ye, ne a̱ma cochihve yahn ne.
30 Dihnó, numacuahn vederihquentiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
numacuahn vedeyahino yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs ma̱n, ricá nchuhn che
conan ne u, cova̱h ne numa ino ne,
31 ca̱va che ndedevahn Dendiohs u ta̱h
ihyan che hua ritahno ye che vate ye
esta̱do yahn Judea. Namin ca̱va che,
dihno vo che vate ye ya̱n Jerusalén ne,
nevahnecun ye vedino che quendá.
32 Namin ca̱va che cuahnecun ye che
numacuahn vedeyeno ndá ya̱n va̱co ne,
neca̱h ya̱n ne chedave yáhn.
33 Dendiohs, ihyan min che redin ye che
nda̱hca̱ rahtenan vo, conduco ye
nducoya̱ca nchuhn. Tihca̱ co.

16

Reneca̱h Pa̱blo Dendiohs dihno vo

1 Ricá nchuhn ca̱va cahvo vo Febe,
ihyan min che ndi cuande ye va̱n intiyahn
ya̱co che vate ye ya̱n Cencrea,
2 che nevahnecun ne ihyan nduhca̱ che
nahn Dihvo vo Jesucristo che nevahnecun
vo ihyan yahn ye. Cuenan ne ihyan na̱n
adecodehno vedereta̱hn yahn ye che va,
te ma̱n ye ne, ndinan ye a̱ma ya̱hn ihyan.
Namin chinan ye u.
3 Che cuande yáhn ne, cueneca̱h ne
Dendiohs Aquila nduco ihyan nda̱hta
yahn ye Priscila. Ihyan chahn ne,
combiero yáhn na̱n ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo,
4 nde chihco menda̱hn ye ihyan ca̱va
che ndedevahn ye u. U ma̱n, nducoya̱ca
dihno vo nación chena̱hn ma̱n ne,
reneca̱h nuhn nundihve cuahn ihyan
chahn.
5 Namin cueneca̱h ne Dendiohs
nducoya̱ca dihno vo che rendo da̱ma ye
ndeva̱co ihyan chahn, rendeva ye
yavena̱n Dihvo vo Jesucristo. Namin
cueneca̱h ne Dendiohs Epeneto, amigo
yáhn che yahinó. Ihyan min che mena̱n
ndita chitahno ye Dihvo vo Jesucristo va̱n
ihyan che vate ye ya̱hn yahn Acaya.
6 Namin cueneca̱h ne Dendiohs María,
ihyan min che a̱ma nedin ye ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo va̱n nchuhn.
7 Namin cueneca̱h ne Dendiohs ihyan
yáhn, Andrónico ma̱n, Junias ma̱n, ihyan
chahn che da̱ma chahtenun ye va̱coya̱hn
nducó. Ihyan chahn ne, tahque mena̱n
chitahno ye Dihvo vo Jesucristo che co u,
ne va̱n ihyan apóstol ne, a̱ma yahinó
dihno vo ihyan.
8 Namin cueneca̱h ne Dendiohs dihno
vo Amplias che yahinó ihyan.
9 Namin cueneca̱h ne Dendiohs Urbano,
ihyan min che nduco ye rinan ye nuhn
na̱n ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
Namin cueneca̱h ne Dendiohs Estaquis
che yahinó ihyan.
10 Namin cueneca̱h ne Dendiohs Apeles,
ihyan min che ndiquenda̱h ndah ye che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. Namin
cueneca̱h ne Dendiohs ihyan ndeva̱co
Aristóbulo.
11 Namin cueneca̱h ne Dendiohs
Herodión, ihyan ya̱n va̱có. Namin
cueneca̱h ne Dendiohs ihyan ndeva̱co
Narciso che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo.
12 Namin cueneca̱h ne Dendiohs Trifena
ma̱n, Trifosa ma̱n, ihyan chahn che
namin redin ye ntiyon yahn Dihvo vo.
Namin cueneca̱h ne Dendiohs cahvo vo
Pérsida che yahino vo ihyan. Ihyan min
ne, a̱ma nedin ye ntiyon yahn Dihvo vo.
13 Namin cueneca̱h ne Dendiohs dihno
vo Rufo che a̱ma ndah redin ye ntiyon
yahn Dihvo vo. Namin cueneca̱h ne
Dendiohs chaco ye, ihyan min che rihnó
ihyan nduhca̱ chacó.
14 Cueneca̱h ne Dendiohs Asíncrito ma̱n,
Flegonte ma̱n, Hermas ma̱n, Patrobas
ma̱n, Hermes ma̱n, dihno vo chena̱hn che
nduco ye ihyan chahn ma̱n.
15 Namin cueneca̱h ne Dendiohs Filólogo
ma̱n, Julia ma̱n, Nereo nduco cahve ye
ma̱n, Olimpas ma̱n, dihno vo chena̱hn che
nduco ye ihyan chahn ma̱n.
16 Nduco vedino vedenecun cueneca̱h
ne Dendiohs vih che cuande yáhn.
Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo che
vate ye nducuahn ya̱n.
17 Dihnó, ricá nchuhn che ca̱hco ne
cuda̱do ihyan che redin ye che ndeh cua̱n
ri dihno vo ma̱n, che redin ye che
rahtendihco ye nunde ma̱n, te rahcota̱hn

ihyan chahn yahn Ndudo yahn Dendiohs
che a chahn nchuhn. Cuihcomạn ne ihyan
chahn,
18 te ndotenan che redin ye ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, riquendi ye
vedeyeno yahn mạn ye, rihncheh ye
ihyan che necun ye nduco ndudo yạde.
19 Yenó cạva nchuhn, te ạma va ndudo
yahn ne che redinahn ne
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nahn
che cuahteyạn ne cạva che din ne
dehtenduh che ndah, ne cạhcomạn ne
dehtenduh che hua ndah.
20 Dendiohs, ihyan min che redin ye che
ndạhcạ rahtenan vo ne, nun din ye che
ndạhco ndiya nchuhn vederihquentiyon
yahn chundah. Dihvo vo Jesucristo din
yahino ye nchuhn.
21 Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn
Timoteo, sạhn min che rinduco se u nạn
ntiyon yahn Dendiohs. Namin cuendeva
ne Dendiohs yahn ihyan yáhn, Lucio mạn,
Jasón mạn, Sosípater mạn.
22 U Tercio, che dirún cạca cuh che
cuande yahn Pạblo ne, namin nté
Dendiohs nchuhn numacuahn
vedeyahino yahn Dihvo vo Jesucristo.
23 Cuendeva nchuhn Dendiohs yahn
Gayo, ihyan min che renevahnecun ye u
nduco nducoyạca dihno vo ndevạco ye.
Namin cuendeva ne Dendiohs yahn
Erasto, tesorero yahn yạn. Namin
cuendeva ne Dendiohs yahn dihno vo
Cuarto.
24 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye
nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

Ndeva Pạblo yavenạn Dendiohs

25 Mạn ne, ndeva nducoyạco vo
yavenạn Dendiohs, ihyan min che co din
ye che cotahno nchuhn numa ino ne
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
rahndudó. Ndudo ndah min ne, hua
devano ihyan a rạhn me,
26 te Dendiohs che va ye cuahn dạma,
chihquentiyon ye ihyan profeta che dirun
ye nde a rạhn me, ne cade cạh ye,
checadino nducoyạca ihyan iyehnse cạva
che cotahno ye.
27 Nducote ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, cuahn dạma ndeva vo
yavenạn ạma no Dendiohs, ihyan min che
ạma devano ye. Tihcạ co.

CAC̱A CHE DIRUN SAN PAB̄LO MENAṈ, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YAṈ CORINTO

1 U Pablo, che tendahnun Dendiohs u
che co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo,
nduco dihno vo Sóstenes,
2 dirun nuhn cac̱a cuh, dechuh nuhn
yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, vate ne
yaṉ Corinto. A tendahnun Dendiohs
nchuhn che co ne ihyan ndah yahn ye,
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
Numachahte iyehnse ne, a tendahnun ye
uvo maṉ, nducoyac̱a dihno vo maṉ, che
rendeva vo nduco ye yavenaṉ Dihvo vo
Jesucristo.
3 Chida vo Dendiohs maṉ, Dihvo vo
Jesucristo maṉ, din yahino ye nchuhn, din
ye che ndahcac̱ cuahtenan ne.

Yahino Dendiohs ihyan yahn ye che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo

4 Cuahn dama renecah nundihve cuahn
Dendiohs cac̱va nchuhn yahn che yahino
ye nchuhn che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo.
5 Yahino ye nchuhn, ne te ndahva ye
vederihquentiyon che cuahndudo ne
ndudo yahn ye maṉ, vededevano che
chenan cuma ne maṉ.
6 Tihcac̱ chinahn nduco ne, te a chitahno
ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
7 Nchuhn nduco nducoyac̱a ihyan yahn
Dendiohs, quendihconahn te ye
vederihquentiyon yahn ye nchuhn. A
chenan rino ne ro che ndaconan ndac̱ tun
Dihvo vo Jesucristo.
8 Dendiohs ne, din ye che cochahtino ne,
quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo,
hua cuahtendihco ne nunde nde ro che
ndaconan ndac̱ tun ye.
9 Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn
ye, ne maṉ ye tendahnun ye nchuhn cac̱va
che cotahno ne Dac̱ya ye Jesucristo, ihyan
min che Dihvo vo.

Ihyan che rendo dama ye yac̱o ne, o ino cuaṉ ndi ye

10 Dihnó, nducote renevahnecun
nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, rahn rí
nchuhn che ndo yaṉ ne nduco vih, ama
cuaṉ co no ne maṉ, ama no
vederendededecadino cuahtenan cuma ne
maṉ.
11 Dihnó, nahn che tihcac̱ din nchuhn, te
rahn ihyan ndevac̱o cahvo vo Cloé ri ye u
che vate canda ne nduco vih yahn che a
vih rahn ama, a vih rahn tama ne.
12 Nahn ne ne, rahn ne che riquendi ne
ndudo che ricuahn Pablo, nahn ne ne, che
ricuahn Apolos, nahn ne ne, che ricuahn
Pedro, nahn ne ne, che chicuahn Dihvo vo
Jesucristo.
13 Ama vedetundo che tihcac̱ redin ne.
Dihvo vo Jesucristo ne, ama no ye. Ndiyu
Pablo che quenan yah ye nan cruz cava
che ndedevahn ye nchuhn. Ndiyu Pablo
cah nchuhn cuahn che chedenune ne.
14 Nundihve cuahn Dendiohs che neve
ra nchuhn, chehdenuné nchuhn. Atenan
Crispo maṉ, Gayo maṉ, chehdenuné sahn.
15 Nde hua co cahma ne che u cah ne
cuahn che chedenune ne.
16 Namin chehdenuné ihyan ndevac̱o
Estéfanas. Co atenan ihyan chahn no che
chehdenuné,
17 te dechuh Dihvo vo Jesucristo u,
ndiyu che cuehdenuné ihyan, ate che
cuahndudó ndudo ndah yahn ye.
Rahndudó ndudo min numa cuac̱o. Hua
retihdenán vededevano yahn mán, cac̱va
che tihcac̱ ne, codevano ndah ihyan
nduhcac̱ che chih Dihvo vo Jesucristo,
quenan yah ye nan cruz.

Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che vederihquentiyon yahn Dendiohs maṉ, vededevano yahn ye maṉ

18 Ihyan che va che conda ye, din nunde
yahn ye ne, rahco ye te ama vedetundo
che ritahno vo che yahn che chih Dihvo vo
Jesucristo, quenan yah ye nan cruz, co
ndevahn vo. Ate uvo che ndedevahn
Dendiohs uvo ne, a devano vo te chemin
ne, ama vederihquentiyon chahte yahn
ye,
19 nduhcac̱ che a ndirun nan Ndudo yahn
ye tuhcac̱:

Cạhco ró che hua richihve
vederendedecadino yahn ihyan,
decuihnó vededevano yahn ye.

20 Anduhneca ndete che hua richihve
ndudo yahn sạhn devano mạn, sạhn che
nda cuande se dehtenduh che ri iyehnse
cuh mạn, te Dendiohs ne, a chihco ro ye
che vededevano yahn se ne, ạma
vedetundo.
21 Tihcạ din ye, te numacuahn
vededevano yahn ye chihco cạde ye che
ihyan iyehnse ne, hua tuno vededevano
yahn mạn ye che cotahno ye ihyan.
Tahque ndah ne, chihco cạde ye che,
nduco ndudo yahn mạn ye che rahndudo
vo, ndedevahn ye ihyan yahn ye, andahre
rạhco ihyan chenạhn te chemin ne, ạma
vedetundo.
22 Ihyan nación yahn Israel ne, dinoca
nahn ndihchero ye vederihno cạva che
cotahno ye. Ihyan nación chenạhn ne,
atenạn vededevano che dạma nduco
vededevano yahn mạn ye ritahno ye.
23 Ate uvo, ihyan yahn Dendiohs ne,
rahndudo vo che, cạva che ndevahn ihyan
ne, va che cotahno ye ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che quenan yạh
ye nạn cruz. Ihyan nación yahn Israel ne,
rahcotạhn ye yahn ndudo min,
rahtendihco ye nunde. Ihyan nación
chenạhn ne, rạhco ye te ndudo min ne,
ạma vedetundo.
24 Uvo che a tendạhnun Dendiohs vạn
ihyan nación yahn Israel mạn, vạn ihyan
nación chenạhn mạn ne, a devano vo che
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a
vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn,
vededevano yahn ye mạn.
25 Vededevano yahn Dendiohs mạn,
vederihquentiyon yahn ye mạn ne,
tahque chahte che co nducuahn
vededevano yahn ihyan iyehnse, andahre
rạhco ye te ạma vedetundo, nde hua
richihve.
26 Dihnó, cuenecạhco ne nduhchan
ihyan ne ro menạn. Atenạn neve ne che
ihyan devano ne vạn combiero yahn ne
mạn, neve ne che chenan cuma ne
vederihquentiyon mạn, neve ne che
ndạta yahn ihyan nạhn mạn,
27 ate a tendạhnun Dendiohs nchuhn.
Ihyan iyehnse ne, rạhco ye che tundo ne
mạn, che hua rigonun chihve ne mạn, ate
a tendạhnun Dendiohs nchuhn cạva che
ndạhco ndiya ye vededevano yahn ihyan
chahn mạn, vederihquentiyon yahn ye
mạn.
28 Yạde ihyan chahn, ne rạhco ye che
ndere ihyan nchuhn, nde hua redin
cuande ye nchuhn. Ate a tendạhnun
Dendiohs nchuhn, chihco ro ye che nde
hua richihve vederendedecadino yahn
ihyan chahn.
29 Tihcạ din ye cạva che nde ạma ihyan,
hua co din yạde ye.
30 A Dendiohs che din ye che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo. A cạva ihyan min che
din ye che chenan cuma vo vededevano
mạn, nchahco ye nunde yuhn vo mạn,
nedin yahn ye uvo mạn, ndedevahn ye
uvo mạn.
31 Che nahn ne, che dinahn ihyan
nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Hua ndạhcạ che ndeva
mạn ihyan yavenạn ye. Tahque ndah ne,
ndeva ye yavenạn Dihvo vo Dendiohs.”

2

Ndudo yahn che quenan yạh Dihvo vo Jesucristo nạn cruz

1 Dihnó, cuahn che ndạ cahndudó
ndudo yahn Dendiohs, chihnevan ne ne,
hua din yạdé, te cahndudó numacuahn
vedenecun.
2 Chihcó cudạdo che cahndudó demạn
ndudo yahn che quenan yạh Dihvo vo
Jesucristo nạn cruz, ndedevahn ye uvo.
3 Numacuahn ro che quenán yạn vạco
nchuhn ne, quechicá numacuahn vedino
vedenecun. Ạma vạhinó mạn, ạma
ndededecadinó mạn, yahn ntiyon cạhnda
che quenán.
4 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs, nté mạn,
cahndudó mạn, vạn nchuhn. Nde tah hua
chihchetạ́hn vededevano yahn mạ́n,
5 cạva che a vederihquentiyon yahn
Dendiohs din che cotahno ne, ndiyu
vededevano yahn mạ́n.

Redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che renahn vo vederihquentiyon yahn ye

6 Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn
Dendiohs vạn nchuhn che a renahn ndah
ne mạn, vạn ihyan chenạhn mạn ne, hua
rahndudo nuhn vededevano yahn mạn
nuhn, te rahndudo nuhn demạn
vededevano yahn Dendiohs. Vededevano
min ne, yahn Dendiohs, ndiyu yahn ihyan
iyehnse. Ndiyu yahn sạhn devano mạn,
sạhn ndinạn mạn, che vate se mạn ro cuh.
Sạhn chahn ne, va che cuihno se.
7 Tahque ndah ne, rahndudo nuhn
vededevano yahn Dendiohs che cade te
ye, checadino vo, che nde hua devano
ihyan ro menạn. Nde cuahn che ametah
dendah ye iyehnse ne, chihco cạde ye
vededevano min nduhcạ che ndedevahn
ye uvo, cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro.
8 Nde ạma sạhn che rihquentiyon se
iyehnse cuh ne, hua tumacadino se yahn
vededevano min. Chemin che nahn yạh se
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon quenan cuma ye.
Ndete che tumacadino se ne, hua tihcạ din
se.
9 Andahre tihcạ din sạhn chahn, ate a
chinahn nduhcạ che ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:
Dendiohs ne, a chihco cạde ye che conan
cuma ye vedeyahino nduco ihyan
che yahino ye.
Ạma chahte vedeyahino yahn ye, che nde
hua co tumacadino ihyan nunde.
10 Ate uvo, ihyan yahn ye ne, din ye che
quenun Vaco Ndah yahn ye uvo,
tumacadino vo yahn vedeyahino yahn ye.
Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, devano
ndah nducuahn che ri, nde nducuahn che
redin ye.
11 Vạn ihyan iyehnse ne, queri ạma ye ne,
atenạn mạn ye devano ye che
rendedecadino ye. Namin nde ạma ihyan
hua devano ye che rendedecadino
Dendiohs. Atenạn Vaco Ndah yahn ye
devano.
12 Nuhn che rahndudo nuhn Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndiyu vededevano yahn
ihyan iyehnse che te Dendiohs, chenan
cuma nuhn. Tahque ndah ne, din ye che
quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn, din che
tumacadino nuhn yahn vedeyahino yahn
ye cạva nducoyạco vo.
13 Ndiyu nduco vededevano che chahn
nuhn yahn ihyan, che rahndudo nuhn
ndudo yahn vedeyahino yahn Dendiohs.
Tahque ndah ne, a Vaco Ndah yahn ye che
rete vededevano nuhn che rahndudo
nuhn. Tihcạ rinan Vaco ye nuhn che
rahndudo nuhn ndudo che nahn che
cadino ihyan.
14 Ihyan iyehnse ne, hua renevahnecun
ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs, te rạhco ye te chemin ne,
ạma vedetundo. Nde hua retumacadino
ye yahn, te atenạn ihyan che quenun Vaco
Ndah yahn Dendiohs ihyan co
tumacadino ye.
15 Ihyan che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan ne, retumacadino ye yahn
nducuahn dehtenduh, ne nde ạma ihyan
hua ndạhcạ che ndạhchenan ye ihyan.
16 A ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs
tuhcạ: “Ametah nde ạma ihyan iyehnse
che co tumacadino ye yahn
vederendedecadino yahn Dihvo vo
Dendiohs. Ametah nde ạma ye che tuno
vededevano yahn ye che cacuahn ye
ihyan.” Ate uvo che nedin yahn Dendiohs
uvo ne, ạma no vederendedecadino yuhn
vo nduco Dihvo vo Jesucristo.

3

Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dendiohs

1 Dihnó, cuahn che quenán nduco
nchuhn ne, anduhnecạ ihyan che hua
conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan
mạn, anduhnecạ ihyan nunde mạn,
anduhnecạ checạhya che quemạn rico
mạn, tihchan ne, te metah conahn ndah
ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo.
Chemin che hua chi chicuáhn nchuhn
nduhcạ che redin yahn che cacuáhn ihyan
che renahn ndah ye.
2 Nduhcạ che redin ihyan nduco decuạh
yuno, ricuh ye demạn leche yahn che hua
ri che cạhcacheh ye dehtenduh, tihcạ dín
nduco nchuhn ro min, te metah
tumacadino ndah ne, ne hua chi chicuahn
ndáh nchuhn. A devanó te nde meniyon
ne, ametah tumacadino ndah ne,
3 te dạma ri ne nduco ihyan nunde.
Redin ve ne yahn vih mạn, vate cạnda ne
nduco vih mạn, o ino cuạn ndi ne mạn.

Che tihcą redin ne ne, rihco ro ne che dąma vederendedecadino yahn ne nduco ihyan nunde.
4 A ndero ndi che o ino cuąn ndi ne, te nąhn ne ne, rąhn ne che riquendi ne che ricuahn Pąblo, nąhn ne ne, rąhn ne che riquendi ne che ricuahn Apolos. Vatechica ne nduhcą ihyan nunde.

5 U nduco Apolos, atenąn ntiyon yahn Dihvo vo Dendiohs redin nuhn. Ndą nuhn yąn vąco nchuhn, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne. Queri ąma nuhn ne, redin nuhn nduhneva ntiyon che chihco ye tąh nuhn.
6 Nuhn ne, ihyan redin ntiyon yahn ye nuhn. U, ne anduhnecą ndete che tuhdó ndute ndąta, te u menąn ndita cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne, ne Apolos ne, anduhnecą ndete che chi se nune vąn chendąta, te quendi ye chicuąhn ye nchuhn. Ate a Dendiohs che din ye che chitahno ne.
7 Ntiyon yahn nuhn ne, nduhcą ntiyon che redin ihyan viyąta. Nąhn cuąn ne, riquendąh yahn ąma ihyan che retuhdo ye ndute ndąta, ne riquendąh yahn tąma ye che ri ye nune vąn. Ate a Dendiohs che redin ye che rihta. Nducote tihcą ne, tumacadino vo che anduhnecą ndete che hua rigonun chihve ntiyon yahn ąma tąma ye, che retuhdo ye ndute ndąta mąn, che ri ye nune vąn mąn, te atenąn Dendiohs che redin ye che rihta.
8 Ihyan che retuhdo ye ndute ndąta mąn, ihyan che ri ye nune vąn mąn, ąma cuąn ndi no ntiyon yahn ye nduco vih. Tihcą ntiyon che redin nuhn nduco vih. Ate a devano vo te Dendiohs ne, ndąhco menun ye yahn queri ąma vo tunoca ntiyon che a nedin vo.
9 Nuhn ne, dąma redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduco vih, ne nchuhn ne, anduhnecą ndete che chendąta yahn ye.

Atihnocą co cąhma vo che nchuhn ne, anduhnecą ndete che ąma vah che rihno Dendiohs.
10 Numacuahn vedeyahino yahn ye ne, ndąhco ye ntiyon tąh che có anduhnecą sąhn vihcherahto ndah che chihcó nąme yahn ąma vah, ne tąma ye ne, riquendi ye rahto ye. Ate nahn che queri ąma ye ne, cąhco ye cudądo nduhcą che rahto ye.
11 Nąme min ne, anduhnecą ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che nde ąma ihyan, hua co ndahcorun ye.
12 Ate anduhnecą ndete che ąma ndeh nąn che co cuahto nduco ye. Anduhnecą ndete che co cuahto ye nduco dehtenduh che cocha nduhcą diyąhnguąn mąn, diyąhngua mąn, tu diyąhn mąn. Namin anduhnecą ndete che co dendah ye nduco dehtenduh che hua cocha nduhcą irahno mąn, nduco mąn, yąta cuma mąn.
13 Ate ntiyon yahn queri ąma ye ne, va che co ro ndete che quendąh ndah, te ndą ro che techecąde Dendiohs ne, anduhnecą ndete che ndihchenan ye nduco ruchiyąhn.
14 Duh ihyan che quendąh ndah ntiyon yahn ye, anduhnecą ndete che ndahto ye nduco dehtenduh che hua cuco ne, ihyan min ne, ndąhco menun Dendiohs yahn ye.
15 Duh ihyan che hua quendąh ndah ntiyon yahn ye ne, andahre ndevahn mąn ye, anduhnecą ąma ihyan che ndevahn ye vąn ruchiyąhn ne, ate va che conda ntiyon che nedin ye.

16 A devano ne te nchuhn ne, anduhnecą ndete che ąma yąco yahn Dendiohs nąn che quenun Vaco Ndah yahn ye.
17 Duh ihyan che detoh ye ino ihyan yahn Dendiohs ne, din Dendiohs castigo ihyan, te ihyan yahn ye ne, a ndihco vih ye cąva ye.
18 Nde ąma nchuhn ne, hua cahncheh mąn ne nchuhn. Duh nchuhn che ąma quenan cuma ne vededevano yahn ihyan iyehnse che rąhco ne ne, cuihcomąn ne vededevano min, cuiquendi ne vededevano yahn Dendiohs,
19 te vededevano yahn ihyan iyehnse ne, ąma vedetundo nąn Dendiohs nduhcą che ndirun nąn Ndudo yahn ye tuhcą: “Rahnecun Dendiohs che rinda ihyan, redin vederendedecadino yahn mąn ye.”
20 Namin a ndirun: “Nąn Dihvo vo Dendiohs ne, nde hua richihve vederendedecadino yahn ihyan devano.”
21 Chemin che hua din yąde nchuhn, tendąhnun ne che ricuahn queri ąma nuhn, quendi ne, te nducuahn

vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a chihnde cạva che ndah yahn ne.
22 A Dendiohs che dechuh ye Pạblo mạn, Apolos mạn, Pedro mạn. A ihyan min che dendah ye iyehnse mạn, rete ye vedevihche yahn nchuhn mạn, rihquentiyon ye vederih mạn, ro cuh mạn, ro che cochi mạn. Nducuahn ne, a cạva che ndah yahn ne che chihco cạde ye.
23 Avạne ne, a yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ne ihyan min ne, a Dạya Dendiohs ihyan.

4

Ntiyon che chenan cuma ihyan apóstol

1 Hua din yạde nchuhn cạva nde ạma nuhn. Cuedevano ne te queri ạma nuhn ne, a ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo redin nuhn, rahndudo nuhn ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che cade te ye, checadino vo.
2 Nducote tihcạ ne, nahn che queri ạma ihyan che va tạh ye ntiyon yahn Dendiohs ne, dinahn ye ntiyon min numa cuạco.
3 Che lạdo yáhn ne, nde hua retumacạ́h, a nchuhn, o intiyahn, deh rạhn ne yáhn nduhcạ che redín ntiyon yahn ye. Nde mạ́n, hua co cạhmá ndete che ndạhcạ, o hua ndạhcạ redín,
4 te andahre dave yavenạ́n ne, ate nde mạ́n hua devanó ndete che ndah redinához. Atenạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che nda cuande ye ntiyon che redín.
5 Chemin che conan rino nchuhn, hua ndạhchenan ne tạchan redin ihyan ntiyon yahn Dendiohs nde ndạ ro yahn. Ndạ ro min ne, a Dihvo vo Jesucristo techecạde ye yahn queri ạma vo tunoca vederendededecadino yuhn vo cuahn che chahtenan vo iyehnse, cạhco ro ye ndete che numa cuạco nedin vo ntiyon che chihnde tạh vo. Tuhme ndạhco menun Dendiohs yuhn vo tunoca ntiyon che nedin vo.
6 Dihnó, a cạva che ndah yahn ne che tihcạ riyạhvé nchuhn. Andahre ndudo che ricuahn ihyan chenạhn che redin che o ino cuạn ndi nchuhn nduco vih, ate a dirún yahn ne anduhnecạ ndete che u nduco Apolos chendihco nuhn nunde nạn ndudo yahn nuhn. Tihcạ dirún yahn ne cạva che tumacadino ne che vederihquentiyon che chenan cuma nuhn ne, hua tahque chahte che co che a ndirun yahn nạn Ndudo yahn Dendiohs. Namin cạva che hua din yạde ne cạva ntiyon yahn ạma, ndạhchenan ne ntiyon yahn tạma.
7 Nde ạma ihyan hua rendihche ye nchuhn che tahque ndah ihyan ne che co ihyan chenạhn. A Dendiohs che te ye nducuahn che va yahn ne. Nducote a ihyan min che te ye ne, hua redin yahn che din yạde ne nduhcạ ndete che nạn vedevano yahn mạn ne rendạca ne dehtenduh che va yahn ne.
8 A ạma chenan cuma ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, che rạhco ne, a va tạh ne ndendi ndendita, che rạhco ne. Chacondạh vedạme ne nuhn, ne vate ne, rihquentiyon ne, che rạhco ne. ¡Ạma ndạhcạ ndete che cuạco niyon che rihquentiyon ne!, cạva che nde nuhn ne, ndo dạma nuhn nduco ne, cạhcantiyon vo nduco vih.
9 Ạma ndạhcạ ndete che cuạco, te nuhn ihyan apóstol ne, hua tihcạ vate nuhn. Tahque ndah ne, cane rạhcó che rahnecun Dendiohs che rechuhrihn nuhn nduhcạ ihyan che nde hua rigonun chihve ye mạn, nduhcạ ihyan che ndindah cạca nunde yahn ye cạva che coh ye mạn. Cane rạhcó che ndihco mendạhn Dendiohs nuhn nạn nducoyạca ihyan iyehnse mạn, nạn ángel mạn, cạva che cạhn ino ye ndihchero ye nuhn.
10 Ihyan nunde ne, rendihchero ye nuhn nduhcạ ihyan tundo che rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. Me nchuhn ne, ạma devano ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, che rạhco ne. Nuhn ne, ndi nuhn nduhcạ ihyan che nde hua rigonun chihve ye. Me nchuhn ne, ạma ndinạn ne, che rạhco ne. Nuhn ne, nde hua retumacạh ihyan nuhn. Me nchuhn ne, ạma rendeva ihyan yavenạn ne.
11 Nde meniyon ne, ạma redin tạn ihyan nduco nuhn. Ạma rechuhrihn nuhn, rih cuico nuhn mạn, rih yạca nuhn mạn, metah tino yahn nuhn mạn, metah vạco nuhn mạn.
12 A ndi cuno nuhn che redin mạn nuhn

tạma nạn ntiyon cạva che rendạca che rechuhnun nuhn. Rạhva ihyan nduco nuhn, ate numacuahn vedenecun rendahconan nuhn yahn ye. Chenan nạn ye nuhn, redin tạn ye nduco nuhn, ate hua rihcomạn nuhn ntiyon che chenan cuma nuhn.
13 Rendạhchenan ye nuhn, ate riyạhve nuhn ihyan nduco ndah. Cuahn dạma rendihche ye nuhn nduhcạ dehtenduh che tahque chihngạ.

14 Tihcạ dirún yahn nchuhn, ndiyu cạva che cahterá vedecuihno yahn ne, ate cạva che riyạhvé nchuhn nduhcạ dạyá che yahinó.
15 Tihcạ dirún, te andahre ndiche mil ihyan che ricuahn ye nchuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ate hua yahino ye nchuhn nduhcạ che yahinó nchuhn. U ne, anduhnecạ indihte yahn ne, te a u che tihyon yuné nchuhn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.
16 Chemin che, numacuahn chedave yáhn, riyạhvé nchuhn che quendi ne yune yáhn.

17 Cạva che co dinahn nchuhn ne, dechúh Timoteo che conan se nchuhn. Ạma yahinó sạhn. Anduhnecạ dạya mán, te u tihyon yuné sạhn che chitahno se Dihvo vo Jesucristo. Nde meniyon riquendi se, ndah redin se ntiyon yahn ye. Sạhn min ne, nduhcạ che recạh cuande mán dihno vo nduh cuạn yạco nạn che quechicá, tihcạ te cuande se nchuhn cạva che necạhco ne nduhcạ che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, redináhn ndudo yahn ye.
18 Ạma o nchuhn ne, ạma redin yạde ne, rạhco ne che ametah ndaconan chí quendihcheró nchuhn.
19 Ate ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo ne, chi núṇ quendihcheró nchuhn. Tuhme ndihcheró ndete che cuạco che rạhn ihyan yạde chahn che vatechica ye numa cuạco, chenan cuma ye vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
20 Tihcạ nahn che dín, te ndiyu ndudo che rạhn ihyan rihco ro che rihquentiyon Dendiohs ihyan, te nạn ntiyon che redin ye ne, min ndero ndi ndete che cuạco che chenan cuma ye vederihquentiyon.
21 Mạn ne, cuetendạhnun nchuhn cha che ri yeno ne. ¿A nahn ne che chí numacuahn vedeyahino mạn, vedenecun mạn, conán nchuhn? ¿O nahn ne che chí numacuahn vedetạn, dín castigo nchuhn?

5

Techecạde Pạblo ạma nunde chihngạ

1 Numachahte va ndudo che ạma se vạn nchuhn ne, quenan se nduco checuma se. Nunde min ne, ạma chihngạ. Nde vạn ihyan che hua devano ye che va Dendiohs ne, hua tihcạ redin ye.
2 Ate nde nduco nduh ne, ạma redin yạde nchuhn. Tahque ndah ne ne, cuahte rạn ne. Sạhn chemin cạ me ne, ametah cuahnecun nchuhn che conduco ca se vạn ne.
3 Andahre hua quenán nduco nchuhn tạn ne, yah ri chedave yáhn cạva ne. A techecạdé yahn se anduhnecạ ndete che quenún vạn nchuhn.
4 Ro che ndo dạma nchuhn, ndeva ne yavenạn Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecạ ndete che nducó nchuhn. Ro min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ye ne,
5 condạhco ne sạhn tạh chundah cạva che co se castigo, andahre ndevahn se ro che ndạ Dihvo vo.
6 Hua ndạhcạ che rahnecun ne che rinduco ca se vạn ne. A devano ne te nduco tah sihn yạ ne, ri yạ numacuahn yạche. Tihcạ redin nunde yahn sạhn min, te redetohnan vederihquentiyon che chenan cuma nducoyạca ne.
7 Nduhcạ che rihtera ihyan yạ ndico, redendah ye pạn che hua nduco yạ yahn ne, tihcạ cuihcomạn nchuhn nunde che chenan cuma ne ro menạn, cuihco ro ne che a ndi vih ne cạva Dendiohs. Tihcạ din ne, te nduhcạ ạma itecuche lihn che chih te, chi te vedino ro yudo ne, tihcạ chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo.
8 Nduhcạ che rihcomạn ihyan pạn che ndindah nduco yạ yahn ne, tihcạ nahn che cạhcomạn vo nducuahn nunde yuhn vo, ne runecạde cuahtechico vo mạn, runecạde ndedecadino vo mạn, nduhcạ che nahn Dendiohs.
9 Nạn cạca che dechúh yahn ne menạn ne, a dirún che hua conduco ne ihyan

nunde che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye.
10 Ate hua dirún che ạma yune no cạhcomạn ne nducoyạca ihyan chahn mạn, combiero yahn ye che idihya ye mạn, che reduco ye mạn, che rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mạn, te cạva che metah ndihchero ne ihyan chahn ne, atenạn che ndạca ne iyehnse cuh.
11 Che tihcạ dirún ne, che hua conduco ne dihno vo ndete che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ndete che idihya ye mạn, ndete che rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mạn, ndete che rạhva ye mạn, ndete che ricoh ye mạn, ndete che reduco ye mạn. Nduco dihno vo che tihchan ye ne, nde hua cheh ne dạma nduco ye.
12-13 U ne, hua cuande yáhn che techecạdé yahn ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. A mạn Dendiohs techecạde ye yahn ye. Me nchuhn ne, a dihno vo che rinduco ye nchuhn, va che techecạde ne yahn ye. Chemin che ametah cuahnecun ne che conduco ca sạhn nunde me nchuhn.

6

Hua ndạhcạ che cạhn dihno vo, cuhnde cạde yahn ye nduco vih nạn intiyahn yạn

1 Cuahn che va cạnda yahn nchuhn nduco vih ne, ndotenan che cạhn ne yạco, cuhnde cạde yahn ne ne, rahn ne nạn intiyahn yạn che nde hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo. ¿Tạcạ che ạma tundo ne?
2 Redin nchuhn anduhnecạ ndete che hua devano ne te ndạ ro yahn ne, nduco nchuhn ihyan yahn Dendiohs, techecạde ne yahn ihyan nunde. Nducote tihcạ va cạde ne, tahque nun co techecạde ne cạnda yahn ne che nde hua vạhche.
3 Redin ne anduhnecạ ndete che hua devano ne che nde ángel va che techecạde ne yahn ye. Tahque nun techecạde ne yahn dehtenduh che rahno ri ne mạn ro cuh.
4 Tuhme ne, cuahn che va che cuhnde cạde yahn ne nduco vih ne, ndotenan che cạhn ne nạn intiyahn yạn che nde hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cạhn ne nạn dihno vo, andahre tundo ye, ne techecạde ye yahn ne.
5 Tihcạ dirún yahn ne cạva che co cuihnạn ne. ¿Ametah nde ạma ihyan vạn nchuhn che renahn ye mare tah, che co techecạde ye yahn ne nduco vih?
6 Rihtera ne vedecuihno yahn ne che rahn ne, rica nunde ne yahn vih nạn intiyahn che nde hua ritahno ye Dihvo vo.
7 Che rahte cạnda ne nduco vih ne, nduco chemin no, ạma yahn redenda ne. Tahque ndah che codin chahtino ạma tạma ne yahn vih, nchahco ne nunde yahn vih.
8 Ate hua tihcạ redin ne, te tahque ndah ne ne, duche rino ne nde vạn mạn ne nduco vih, rahtendihco ne nunde.
9-10 A devano ne te ihyan nunde ne, hua cuahtenan ye vahchetero nạn che rihquentiyon Dendiohs. Cuedevano ne te ihyan che rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ihyan che redin duche yahn ye che a nihnevạco ye mạn, ihyan che hua numa cuạco ye, che mạhn ndạhta mạhn chạhn ye, che rahtenan ye vạn mạn nduco vih mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye mạn, ihyan che reduco ye mạn, ihyan che idihya ye mạn, ihyan che ricoh ye mạn, ihyan che rạhva ye mạn ne, nde ạma ihyan che tihchan ye ne, hua conan ye vahchetero.
11 Nạhn nchuhn ne, tihchan ne ro menạn. Ate mạn ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, a nchahco ye nunde yahn ne che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. A chedenune ne mạn, a nedin yahn ye nchuhn mạn.

Nahn che hua cuahtendihco vo nunde

12 Va ạma ndudo che tuhcạ: “A dehno che nahn vo ne, co din vo.” Cuạco ndudo min, ate hua redin yahn che tihcạ din vo. Hua ndạhcạ che quendi vo nunde yuhn vo.
13 Va tạma ndudo che tuhcạ: “Dehtenduh che va ne, chihnde cạva che chuh vo.” Cuạco ndudo min, ate ndạ ro

yahn ne, ndạhco cạde Dendiohs
nducuahn, nde metah rendotenan che
chuh vo cạva che cuahtenun ico vo.
Dendah Dendiohs uvo, ate ndiyu cạva che
cuahtenan vo nduco ihyan che hua
nihnevạco nduco vo, te dendah ye uvo
cạva che co yahn ye uvo.
14 Numacuahn vederihquentiyon
ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo
Jesucristo, ne namin tihcạ ndedetuhche
ye uvo.

15 A devano nchuhn te queri ạma vo ne,
a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo. Nducote a
yahn ye uvo ne, hua ndạhcạ che
cuahtenan vo nduco tạhn che ndere
vatechica te.
16 A devano ne te ihyan che conan ye
nduco ndạhta che ndere vatechica te ne,
co ye nduco te anduhnecạ ạma no ihyan
nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Ihyan che conan cuma
ye ạma ndạhta ne, co ye nduco te
anduhnecạ ạma no ihyan.”
17 Me ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, ndo ye nduco vih
anduhnecạ ạma no ihyan, chenan cuma
ye nduco vih vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs.

18 Nducote tihcạ ne, condi nchuhn
cuahtenan ne nduco ndạhta che ndere
vatechica te. Adecodehno nunde yahn
ihyan ne, rahtendihco ye. Ate che
rahtenan ye nduco ihyan che hua
nihnevạco nduco ye ne, rahtendihco ye
nunde, nde redetoh mạn ye ihyan.
19 A devano vo te a din Dendiohs che
quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, a ndi vih
vo anduhnecạ ạma yạco nạn che quenun.
Hua rihquentiyon mạn vo uvo,
20 te a yahn Dendiohs uvo. Nde hua tuno
vederendedecadino yuhn vo nduhva che
yahino ye uvo, ndedevahn ye uvo cạva
mạn ye. Chemin che nahn che hua detoh
mạn vo uvo mạn, ndeva vo numacuahn
chedave yuhn vo yavenạn ye mạn.

7

Cạh cuande Pạblo nduhcạ che cuahtenan cuma ihyan ndạhta yahn ye

1 Mạn ne, ndahconán yahn ne che dirun
ne yáhn. Rạhcó te ndạhcạ cạva ihyan che
cuahtemạn ye.
2 Ate cạva che hua cuahtendihco ye
nunde, ndere cuahtechica ye nduco vih
ne, tahque ndah che cahnevạco ye.
3 Nchuhn che a nihnevạco ne ne,
cuahtenan cuma ne vih nduhcạ che redin
yahn cạva che hua ndạca yune che ndere
cuahtechica ạma tạma ne.
4 Nchuhn, ihyan ndạhta ne, yahn ne
inchạhn ne. Nchuhn, ihyan chạhn ne,
yahn ne ihyan ndạhta yahn ne. Chemin
che nahn che dinahn ạma tạma ne yahn
vih.
5 Hua cuahcotạhn ne yahn vih, atenạn
che nte cạde ne che hua cuahtenan ne
nduco vih ạma o ro cạva che covạh ne.
Cuihno min ne, ndo dạma ne nduco vih, te
adenạn hua cocha ạma cha ne che rạhn
cuhndemạn ne, ne conan ne nduco tạma
ihyan, condihco ne nunde, dinahn ne che
nahn chundah.
6 Ráhn rí nchuhn che recạh yune
Dendiohs che cahnevạco ihyan che nahn
ye. Ate ihyan che cocha ye, cuahtemạn ye
ne, co cuahtemạn ye.
7 Che lạdo yáhn ne, ndạhcạ che
cuahtemạn ihyan nduhcạ u. Ate hua
nducoyạca ye cocha ye. Dendiohs ne, hua
dạma vederihquentiyon necạh ye chenan
cuma queri ạma ihyan.
8 Nchuhn, sạhn decạhya mạn, ndạhta
vạh mạn ne, rạhcó te ạma ndạhcạ ndete
che cuahtemạn ne nduhcạ u.
9 Ate ndete che hua chenan cuma ne
vederihquentiyon che cocha ne
cuahtemạn ne ne, tahque ndah che
cahnevạco ne, yodemica che chuhrihn ne,
ndedecadino ne che nahn cahnevạco ne.
10 Me nchuhn che nihnevạco ne ne, rete
cuandé nchuhn vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo che hua tehche vih ne.
11 Ihyan ndạhta ne, hua co tehche ye
inchạhn ye. Ndete che denạn tehche ye
inchạhn ye ne, atenạn che cuhndemạn ye,
o ndo nduco ye inchạhn ye. Hua co
cahnevạco ye nduco tạma ca ihyan.
Namin ihyan chạhn ne, hua co tehche ye
ndạhta yahn ye.
12 Mạn ne, te cuandé tạma
vederihquentiyon che hua ntihyon yạn

Dihvo vo Jesucristo. Dihno vo che nihnevạco ye nduco ndạhta che hua ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu cạva chemin che tehche ye tạhn ndete che va te vedeyeno che quendi te nduco ye.

13 Namin cahvo vo che nihnevạco ye nduco chạhn che hua ritahno se ne, ndiyu cạva chemin che tehche ye sạhn ndete che va se vedeyeno che quendi se nduco ye.

14 Ihyan chạhn che hua ritahno ye ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye che cuande yahn ihyan ndạhta yahn ye che ritahno ye. Ihyan ndạhta che hua ritahno ye ne, redin chahtino Dendiohs yahn ye che cuande yahn inchạhn ye che ritahno ye. Ndete che hua tihcạ ne, dạya ihyan chahn ne, anduhnecạ dạya ihyan che hua ritahno ye. Ate redin chahtino Dendiohs, rendihche ye dạya ihyan chahn anduhnecạ dạya ihyan che ritahno nduh che o ye.

15 Ndete che ạma cha ihyan che hua ritahno ye, nahn tehche ye ihyan che nihnevạco nduco ye che ritahno ye ne, a tehche no mạn ye vih, nde hua cạhnda yahn ihyan che ritahno ye, te Dendiohs ne, hua nahn ye che cuahte cạnda ihyan chahn nduco vih.

16 Ndete che tihcạ nahn ihyan che hua ritahno ye ne, hua redin yahn che cuahcotạhn ihyan che ritahno ye, te nchuhn ihyan ndạhta ne, nde hua devano ne, ndete che cạva ne cotahno inchạhn ne, ndevahn ye. Namin nchuhn ihyan chạhn ne, nde hua devano ne ndete cạva ne cotahno ihyan ndạhta yahn ne, ndevahn ye.

17 Andahre hua cocha ndudo yahn nchuhn che cotahno ye, ate va che cuahtenan ne vedeyeno nduhcạ che ndihco cạde Dihvo vo Dendiohs yahn ne mạn, nduhcạ che chenan ne ro che ndedevahn ye nchuhn mạn. Tihcạ rihquentiyón nduh cuạn yạco.

18 Nchuhn che chenan seña nchuhn ro min ne, hua dehve rạhco ne, quendi ne. Me nchuhn che hua chenan seña nchuhn ro min ne, hua cuahnecun ne che conan seña nchuhn.

19 A chenan, o hua chenan seña uvo ne, hua dehve din yahn chemin, te che nahn ne, che dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs.

20 Atạnochan uvo ro che ndedevahn ye uvo ne, cuahtenan vo vedeyeno, quendi vo tihcạ.

21 Nchuhn che chenan cuma ne dihve ne, chenan ne vạco ye ro min ne, hua dehve rạhco ne, quendi ne, din ne ntiyon yahn ye. Ndete che adenạn te yune ye che ndạca ne ne, condạca ne.

22 Cuahn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, nde ro min ne, a ndedevahn ye nchuhn cạva mạn ye. Me nchuhn che rihquentiyon ne nạn ntiyon yahn mạn ne ro che chitahno ne Dihvo vo ne, a ndo ne anduhnecạ ihyan redin ntiyon yahn ye.

23 Ạma chahte vedeyahino quenan cuma Dendiohs cạva nchuhn, ndedevahn ye nchuhn. Cạva nchuhn ne, tahque rigonun chihve vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon yahn ihyan.

24 Dihnó, nducote tihcạ ne, quendi nchuhn cuahtenan ne nạn Dendiohs nduhcạ che chenan ne ro che ndedevahn ye nchuhn.

25 Me nchuhn ihyan decạhya ne, hua te Dihvo vo Jesucristo, checadinó nde ạma vederihquentiyon cạva ne. Ate u ne, numacuahn vedeyahino ndedevahn Dihvo vo u, ne redín ntiyon yahn ye numa cuạco. Chemin che rạhcó te cochihve che te cuandé nchuhn tạcạ cuahtenan ne.

26 Che lạdo yáhn ne, ndạhcạ che cuahtemạn nchuhn, hua cahnevạco ne, te ro cuh che vato vo ne, cạhnda.

27 Nchuhn che a nihnevạco ne ne, hua tehche ne ndạhta yahn ne. Me nchuhn che metah cahnevạco ne ne, hua nuhn ne ndạhta.

28 Nchuhn, sạhn decạhya che cahnevạco ne ne, hua dehve rạhco ne, hua nunde chemin. Me nchuhn, tạhn decạhya che cahnevạco ne ne, hua nunde chemin. Ate adecoduhno nchuhn che cahnevạco ne ne, acạdeno che yah cuahno ne. Ráhn rí nchuhn cạva che ndah yahn ne che tahque ndạhcạ yahn ne che hua cahnevạco ne.

29 Dihnó, ráhn rí nchuhn te caviyạn deman ne, conahn che ndihco cạde Dendiohs. Mạn ne, nchuhn che nihnevạco ne ne, hua demạn cạva ndạhta yahn ne

ndedecadino ne. Menạn vihca condedecadino ne nạn ntiyon yahn Dendiohs.
30 Nchuhn che rạn ne ne, hua demạn vederạn cuahte ne. Nchuhn che yeno ne ne, hua demạn vedeyeno cuahte ne. Nchuhn che ra ne dehtenduh ne, hua cạhco ne vedechahtino yahn ne nạn dehtenduh chemin chan. Codin ne cuande anduhnecạ ndete che metah dehva yahn ne.
31 Nchuhn che ndah rahno ne, chenan ne iyehnse ne, nde hua co yeno ne cạva chemin, te nducuahn che va iyehnse cuh ne, a nihnde cạde yahn che va che cuihno.
32 Nahn che hua denduh ino nchuhn. Sạhn che metah cahnevạco se ne, va mạn ino se, redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, nahn se che co yeno ye.
33 Ate sạhn che quenan cuma se ndạhta yahn se ne, rendedecadino se yahn vederetạhn yahn se, nahn se che co yeno ndạhta yahn se.
34 Atihnocạ rahno ri tạhn ndạhta. Tạhn che hua quenan cuma te inchạhn te ne, va mạn ino te, redin te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino te, ndi vih te cạva Dendiohs. Ate tạhn che quenan cuma te inchạhn te ne, rendedecadino te yahn ntiyon yahn te vạco te, nahn te che co yeno inchạhn te.
35 Tihcạ dirún yahn nchuhn cạva che ndah yahn ne, ndiyu che rihca tán che cahnevạco ne. Nahn che runecạde cuahtenan ne iyehnse, va mạn ino ne, din ne ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
36 Che lạdo yáhn ne, rạhcó che tahque ndah che cuahtemạn ihyan decạhya. Ate nchuhn che vate tạhn cạhya yahn ne ne, ndete che rạhco ne che tahque ndah che cahnevạco nun te che co che cuahtenan te, co ndico te ne, co decahnevạco ne tạhn, hua nunde chemin.
37 Me nchuhn che a ndedecadino ne, a chihco ne chedave yahn ne che tahque ndah che hua decahnevạco ne tạhn dạya ne ne, hua dehve rạhco ne, te namin ndạhcạ che tihcạ din ne.
38 Nducote tihcạ ne, ihyan che redecahnevạco ye dạya ye ne, ndạhcạ redin ye, ne ihyan che hua redecahnevạco ye dạya ye ne, nde tahque ndạhcạ redin ye.
39 Ihyan ndạhta che nihnevạco ye ne, a ndihco cạde Dendiohs che hua tehche ye inchạhn ye nde ndạ ro che coh ye. Ndete che coh inchạhn ye ne, co ndaconan cahnevạco ye nduco adecoduhno ihyan che namin ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
40 Ate che lạdo yáhn ne, rạhcó che tahque ndạhcạ cạva ye ndete che metah ndaconan cahnevạco ye. Tihcạ dirún, te co tihcạ nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

8

Vedino che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye

1 Mạn ne, te cuandé nchuhn yahn vedino che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye. Nducoyạco vo ne, devano tumacadino vo yahn dehtenduh. Chemin ne, co din che din yạde vo, ate hua co din che ndạhcạ cuahtenan vo nduco vih nạn Dendiohs, te atenạn che chenan cumo vo vedeyahino nduco vih che ndạhcạ cuahtenan vo nạn ye.
2 Adecoduhno vo che ạma devano vo, che rạhco vo ne, rihncheh mạn vo uvo, te nde hua devano vo nduhcạ che redin yahn.
3 Ate ndete che yahino vo Dendiohs ne, nda cuande ye uvo.
4 Me yahn che chuh vo dehtenduh che rihco ihyan nạn dehtenduh che ndere redin ye dendiohs yahn ye ne, hua cạhnda. A devano vo te dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye ne, metah vederihquentiyon yahn, anduhnecạ ndete che hua dehva. Va ạma no Dendiohs.
5 Tihcạ, te andahre ạma va dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye mạn, dihve ye mạn, chenan nạn ro mạn, ndiyạhn mạn,
6 ate cạva uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, va ạma no Dendiohs. A ihyan min che Chido vo. A mạn ye dendah ye nducuahn dehtenduh che va. Dendah ye uvo cạva ye. Namin va ạma no Dihvo vo Jesucristo. Nduco ye Chida ye dendah

ye uvo mạn, nducuahn dehtenduh che va mạn.
7 Ate hua nducoyạca dihno vo retumacadino ye che metah vederihquentiyon yahn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye. Neve ye ne, nducote nevahnecun ye dehtenduh chemin chan ro menạn ne, chenun ca vedevạh min ihyan. Chemin che nde meniyon ndete che adenạn cheh ye dehtenduh che ndi vedino nạn dehtenduh chemin chan ne, cuahtendihco ye nunde, che rạhco ye, te metah tumacadino ye te vedino chemin chan hua dehva niyahn.
8 Ndete che chuh vo vedino chemin chan ne, ndiyu chemin din che tahque co chihvo vo nạn Dendiohs, nde huane che hua chuh vo din che detohnan vo. Devano vo te ndiyu che reh vo redin che renan ino Dendiohs uvo.
9 Nchuhn che a devano ne che hua dehva niyahn vedino chemin chan ne, cuihco ne cudạdo cạva dihno ne che metah conahn ndah ye yahn. Hua ndạhcạ che cạva ne, detohnan ye chedave yahn ye, cuahtedihco ye nunde.
10 Ndete che adenạn ndihchero ye nchuhn che vate ne yạco nạn che vate dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye, reh ne ne, nduco ye cạhquino ye cheh ye che ndi vedino nạn dendiohs chemin chan,
11 ne detohnan ye chedave yahn ye, cuahtendihco ye nunde. Nduco tihcạ ne, cạva nchuhn che devano ne che hua cạhnda che cheh ne ne, ndạca yune che tohnan chedave yahn dihno ne che metah conahn ndah ye. Cuenecạhco ne te namin cạva ihyan min chih Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye ihyan.
12 Ndete che hua cạhco nchuhn cudạdo ne, denạn tihyon yune ne dihno ne cạva che detohnan ye chedave yahn ye, ne mạn ne cuahtendihco ne nunde nạn Dihvo vo Jesucristo.
13 Nducote tihcạ ne, nahn che din vo cudạdo. Ndete che va dehtenduh che rạhco dihno vo che cạhnda che cheh ye ne, tahque ndah che hua chuh vo dehtenduh chemin chan, cạva che hua ndạca yune che detohnan ye chedave yahn ye, cuahtendihco ye nunde.

9

Vederihquentiyon che chenan cuma ihyan apóstol

1 A chitahnó Dihvo vo Jesucristo, ndeváhn. Quenan cumá vederihquentiyon, ndí apóstol yahn ye. Mán ndihcheró Dihvo vo. A u tihyon yuné nchuhn che chitahno ne ihyan.
2 Andahre vate ihyan che hua renevahnecun ye u nduhcạ apóstol, ate nchuhn che cuạco ne, a devano ne che ndí apóstol, te a u che cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne nduco chemin ndero ndi che quenan cumá vederihquentiyon yahn ye.
3 Tuhcạ rendahconán yahn ihyan che rendạhchenan ye ntiyon che redín.
4 Nuhn ne, chenan cuma nuhn vederihquentiyon, ndi nuhn apóstol, ne quenan cuma che te ihyan ndiyạco che chuhnun nuhn.
5 Namin co cahnevạco nuhn nduco ạma cahvo vo, conduco ye nuhn nạn che vatechica nuhn nduhcạ che redin dihno Dihvo vo Jesucristo mạn, Pedro mạn, ihyan apóstol chenạhn mạn.
6 U nduco Bernabé ne, namin chenan cuma nuhn vederihquentiyon min, nde hua redin fuerza che din nuhn tạma nạn ntiyon cạva che ndạca che chuhnun nuhn.
7 A devano nchuhn te nducoyạca sandạdo ne, ndiyu nạn ntiyon yahn mạn se riquendạh che rechuhnun se. Namin ihyan che rihche ye dihyo uva ne, reh ye ndute yahn. Atihnocạno tun ihyan che redin ye cudạdo chivạto, te rih ye leche yahn te.
8-9 Hua rạhco nchuhn che che nahn mán che tihcạ dirún yahn ne, te yahn chemin ne, a tihyon yạn Moisés ạma vederihquentiyon, dirun ye tuhcạ: “Hua dechiche duto itenine che redendeh te trigo cạva che tiviyạto, te ri yahn te nahn cheh te.” Chihquentiyon Dendiohs che tihcạ, dirun Moisés, ndiyu demạn yahn che redin ye cudạdo ite,
10 te nduco ejemplo min cạh ye, checadino ihyan che nducoyạca ihyan che redin ye ntiyon yahn ye ne, a nạn ntiyon

min quendạh che cheh ye. Tihcạ, te ihyan che ruhn yạhn mạn, ihyan che renedin dave ye trigo mạn ne, redin ye ntiyon min, chenan ino ye che ndeva ye ndute ndạta.
11 Namin nuhn che redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne ne, redin yahn che te ne che chuhnun nuhn.
12 Ihyan chenạhn ne, nducote recạh nchuhn nduhcạ che redin yahn che rechuhnun ye ne, tahque ca nuhn, va che te ne, chuhnun nuhn.

Andahre quenan cuma che conan ne nuhn, te ne che chuhnun nuhn, ate nde hua chica nuhn nchuhn. Tahque ndah ne, din chahtino nuhn, te hua nahn denduh nuhn nchuhn cạva che hua co vạhche yahn ne che cotahno ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
13 A devano nchuhn te ihyan che redin ye ntiyon chete yạco mạn, chidocuyạn che chénun ye nạn ta mạn ne, a nạn ntiyon min va che quendạh che chuhnun ye.
14 Namin tihcạ chihco cạde Dihvo vo Jesucristo che ihyan che rahndudo ye ndudo ndah yahn ye ne, a nạn ntiyon min quendạh che chuhnun ye.
15 Andahre redin yahn che nạn ntiyon min quendạh che chuhnún ne, ate nde hua retumacạ́h yahn chemin, nde huane cạva che conan nchuhn u che tihcạ dirún. Ndihcó che nde ro che cóh ne, nde ạma ihyan hua cahnevi ye vedeyeno yáhn che hua nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo quendạh che chuhnún.

16 Ndiyu yahn che nahn din yạdé che rahndudó ndudo ndah yahn ye, te a chemin va che dín. Tihcạ, te ạma vedín ndete che hua dináhn yahn ye.
17 Chemin che rahndudó numacuahn vedeyeno yahn mạ́n, ne nuhnde menun yáhn. Ate ndete che rahndudó andahre hua náhn ne, atạnocạ nduh rihco ró che ndihco Dendiohs ntiyon min tạ́h.
18 Vedeyeno yáhn ne, che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, dín tạma nạn ntiyon cạva che ndạca che chuhnún, te hua náhn che nạn ntiyon yahn ye quendạh che chuhnún andahre tihcạ va cạde.

19 Andahre hua va che cochicá nduhcạ che nahn ạma o ihyan, ate tihcạ redín cạva che ndạca yune che tahque co yạhn ihyan, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
20 Cuahn che renún vạn ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che renevahnecun ye ley che dirun Moisés ne, ri dạma ndudó nduco ye, redináhn dạma nduco ye ley min andahre ametah va che dináhn. Tihcạ redín cạva che co yeno ye, ne cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
21 Namin no tun cuahn che renún vạn ihyan nación chenạhn, che hua renevahnecun ye ley min, ndiyu che hua redináhn vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, ate ri dạma ndudó nduco ihyan chahn cạva che co yeno ye, cotahno ye.
22 Cuahn che renún vạn dihno vo che hua renahn ndah ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, redin chahtinó yahn ye cạva che te yune ye che cạh cuande ndáh ihyan. Tihcạ redín nduco nducoyạca ihyan. Hua rendạhchenán nde ạma nạn che redin ye cạva che co yạhn ye, cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
23 Ạma rihcó cudạdo nduhcạ che quechicá vạn nducoyạca ihyan, te nahn che co yạhn ye, cotahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndeváhn dạma nduco ye.

24 A devano nchuhn nduhcạ che rano ihyan cạde. Yạhn ye rano ye nduco vih, ate ạma no ye richa ye, ndondạ tạh ye premio yahn ye. Nduhcạ ihyan che tahque dito chano ye ne, tihcạ cuiquendi nchuhn numa ino ne, dinahn ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo nde ndạ ro che ndạhco menun Dendiohs yahn ne.
25 Nducoyạca sạhn che reduche se ne, redin se cudạdo sạhn yahn nducuahn dehtenduh che co din che denda se, te nahn se che cocha se cạva che ndondạ tạh se premio yahn se. Premio chemin chan ne, nun rihno. Ate uvo ne, che ndạhco menun Dendiohs yuhn vo ne, hua cuihno.
26 Nduhcạ sạhn che rano se numa ino se mạn, nduhcạ sạhn che reduche se numa ino se mạn ne, tihcạ redín.
27 Nduhcạ che ạma redin sạhn chahn

cudạdo sạhn cạva che hua denda se ne, tihcạ ạma rihcó cudạdo nạn nducuahn che redín, te cuihno che ạma riyạhvé ihyan chenạhn che cạhco ye cudạdo ne, hua náhn che denạn denda mán.

10

Yạhve Pạblo uvo che hua nevahnecun vo dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye

1 Dihnó, nahn che cadino ne che nducoyạca ihyan ndico yuhn vo ne, chahtechica ye nduco vih mạn man che quendihco nạn ro me. Namin chuh ye dạma nduco vih mendạhn reche Nuniyạhn Cuạh.
2 Tihcạ chinduco nducoyạca ye Moisés, chahtechica ye nduco vih mạn man me, ne chuh ye nduco vih mendạhn nuniyạhn me, anduhnecạ ndete che dạma chedenune ye nduco vih.
3 Dạma cheh ye nduco vih che cạh Dendiohs.
4 Namin adecotino che chahtechica ye nduco vih ne, chih ye nune che quendạh nạn yạva me che cạh Dendiohs ihyan. Yạva min ne, anduhnecạ Dihvo vo Jesucristo.
5 Andahre ạma din Dendiohs vederihno nduco ye ne, ate a nahn nducoyạca ye chahcotạhn ye yahn ye, ne chemin che din Dendiohs castigo ihyan, chih ye yạhn nạn che metah duhva.
6 Nducuạhn che chahno chi ihyan chahn ne, cochihve yuhn vo ndete che cua cuande vo yahn cạva che hua cuahcotạhn vo yahn vedeyahino yahn Dendiohs nduhcạ che din ye.
7 Hua quendi nchuhn yune yahn ihyan chahn, te ạma yạhn ye ne, nevahnecun ye dehtenduh ndere din ye dendiohs yahn ye. A devano vo che tihcạ din ye, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Ndo dạma ye nạn chemin cạ che ndere din ye dendiohs yahn ye, cheh ye mạn, chih ye mạn, chahte vihco ye mạn.”
8 Hua cuahtenan nchuhn nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ne nduhcạ che din ạma yạhn ihyan chahn, ndere chahtechica ye. Din Dendiohs castigo ihyan chahn, chih tenduh ndico ino mil ye che ạma ro no.
9 Hua cuahcotạhn nchuhn yahn Dihvo vo Dendiohs, din ne che co doh ino ye nduco ne nduhcạ che din ạma yạhn ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, ne cạh cu ihyan, chih ye.
10 Hua cạhma nunde nchuhn yahn Dendiohs nduhcạ che cạhn nunde ihyan chahn. Din Dendiohs castigo ihyan, dechuh ye ạma ángel, cạh ye cah ihyan, chih ye.

11 Nducuahn dehtenduh che tihchan chahno chi ihyan ndico yuhn vo ne, chihquentiyon Dendiohs che quenan cạca cạva che, uvo che vato vo mạn ro cuh che a nun cuihno iyehnse ne, cua cuando vo, ne hua ndere din vo.
12 Nducote cạhnda yuhn vo ne, duh nchuhn che hua dehva co yahn ne, che rạhco ne ne, cuihco ne cudạdo che hua denạn condihco ne nunde.
13 Nchuhn ne, retumarande chundah nchuhn nạhn cuạn, rechuhrihn ne nduhcạ che rechuhrihn ihyan chenạhn. Ate Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye, ne hua cuahnecun ye che chuhnan chuhrihn ne. Tahque ndah ye ne, conan ye nchuhn ura che retumarande sạhn min nchuhn cạva che cocha ne.

14 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote cạhnda Dendiohs yuhn vo ne, cuihco ne cudạdo. Hua ndeva ne yavenạn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye.
15 Nchuhn ne, ihyan renahn ne, ne a devanó che conahn ne te cuạco ndudo che tihcạ dirún.
16 Cuahn che rendo dạmo vo nduco vih nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo ne, recạh vo nundihve cuahn Dendiohs cạva vino, rih vo. Nduco chemin ne, rihco ro vo che ạma no vederendedecadino yuhn vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo che chera yun yahn ye, quenan yạh ye nạn cruz cạvo vo. Namin no tun, ura che rendeh vo pạn, reh vo ne, rihco ro vo che ạma no vederendedecadino yuhn vo, ritahno vo ihyan min che chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạvo vo.

17 Andahre yạhn ri vo, ate nducote ạma
no pạn reh vo nduco vih ne, ndero ndi che
a nto vo nduco vih anduhnecạ ạma no
ihyan.
18 Cuihco nchuhn cudạdo nduhcạ che ri
vạn ihyan nación yahn Israel. Nduco che
reh ye nduco vih dehtenduh che ndi
vedino nạn ta ne, rihnde ro che ạma no
vederendedecadino yahn ye.
19 Me dehtenduh che ndere redin ihyan
dendiohs yahn ye ne, cuedevano nchuhn
te metah nde ạma vederihquentiyon
yahn. Atihnocạ dehtenduh che rihco ye
nạn, ri vedino ne, hua cạhnda, te hua
dehva ri yahn.
20 Ate rạ́hn rí nchuhn che hua nahn che
dạma co ne nduco ye, te che tihcạ redin ye
ne, a vaco chihngạ che rinduco ihyan,
ndiyu Dendiohs.
21 Nchuhn che renevahnecun ne Dihvo
vo Jesucristo, reh ne pạn mạn, rih ne vino
mạn, nduhcạ che chihco cạde ye ne, hua
ndạhcạ che dạma co ne nduco ihyan che
rahte vihco ye, reh ye mạn, rih ye mạn,
che rendeva ye yavenạn vaco chihngạ.
22 A devano nchuhn te Dihvo vo
Jesucristo ne, ạma cạhnda ye, ne hua
ndạhcạ che cạhn ne vedecạhva ihyan.
Ạma vedin ne ndete che din ye castigo
nchuhn.

Nduhcạ che nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino nduco vih

23 Cuạco che nducuahn che nahn vo ne,
co din vo. Ate hua nducuahn redin yahn
che din vo. Hua nducuahn co conan dihno
vo che tahque cochahtino ye Dihvo vo
Jesucristo.
24 Ndotenan che din vo dehtenduh che
ri yeno mạn vo, tahque ndah ne, din vo
dehtenduh che cochihve yahn ihyan
chenạhn.
25 Adecodehno che nahn cheh nchuhn
ne, co cua ne ndihve. Nde hua
ndedecadino ne yahn, nde hua tumerune
ne ihyan yahn dehtenduh, a ndi vedino o
hua,
26 te iyehnse nduco nducuahn che va
ne, a Dihvo vo Dendiohs chihco ye.
27 Namin ndete che ạma ihyan che hua
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo yạhve ye
nchuhn che cạhn ne, cheh ne nduco ye ne,
co cạhn ne ndete che nahn ne. Cocheh ne
adecodehno che cheh ye nduco ne, ne
cạva che hua chihngạ co ino ye ne, nde
hua tumerune ne a ndi vedino dehtenduh
chemin chan o hua.
28 Atenạn che mạn ye quendạh chende
ye, cạhma ye co ye nchuhn che dehtenduh
che chihco ye nạn ne ne, a ndi vedino
yahn dehtenduh che ndere redin ye
dendiohs yahn ye, tuhme che cuạco ne,
cạva che hua ndedecadino ye ne, hua
cheh ne.
29 Hua cheh ne, ndiyu yahn che cạhnda
yahn ne che cheh ne, ate cạva che hua
ndedecadino ihyan min.
Ạma o nchuhn ne, co rendedecadino ne
che co cheh ne adecodehno che nahn ne,
ne rạhco ne che nde hua nahn che din ne
cudạdo, andahre chihngạ co ino ihyan
chenạhn.
30 Rạhco ne che nde hua redin yahn che
ndạhchenan ye yahn dehtenduh che reh
ne, te renecạh ne nundihve cuahn
Dendiohs cạva chemin.
31 Hua ndạhcạ ndete che tihcạ
ndedecadino ne. Tahque ndah ne, cuihco
nchuhn cudạdo nạn nducuahn
dehtenduh che redin ne mạn, nạn reh ne
mạn, nạn rih ne mạn, cạva che ndạca
yune che ndeva ihyan yavenạn Dendiohs.
32 Hua cạh yune ne che cạva dehtenduh
che redin ne conda nde ạma ihyan, ihyan
nación yahn Israel mạn, ihyan nación
chenạhn mạn, ihyan yahn Dendiohs che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn.
33 Me u ne, a chihco inó che dín, ndiyu
dehtenduh che ri yeno mạ́n, ate
dehtenduh che conan ino ihyan chenạhn
cạva che ndạca yune che cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo, ndevahn ye.

11

1 Nduhcạ che riquendí yune yahn Dihvo
vo Jesucristo ne, tihcạ cuiquendi nchuhn
yune yáhn.

Nduhcạ che va che nevahnecun ihyan ndạhta chete yạco

2 Dihnó, ạma yenó che cuahn dạma
renecạhco nchuhn u, ne redinahn ne
nducuahn che chicuáhn nchuhn.
3 Namin nahn te cuandé nchuhn tạma
te o ndudo che náhn che cadino ne.
Dendiohs Chida ne, ihyan min che

rihquentiyon ye Dihvo vo Jesucristo. Jesucristo ne, ihyan min che rihquentiyon ye ihyan chạhn. Ihyan chạhn ne, ihyan chahn che rihquentiyon ye ihyan ndạhta yahn ye.

4 Ihyan chạhn ne, cahtera ye vedecuino yahn ye ndete che cuahco ye pạyon tin ye ura che covạh ye o cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.

5 Me ihyan ndạhta ne, cahtera ye vedecuino yahn ye ndete che hua cuahco ye pạyon tin ye ura che covạh ye o cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, te ndete che tihcạ ne, anduhnecạ ndete che ndu rah ye tin ye.

6 Ndete che hua cuahco ye tin ye ne, tahque ndah che ndu rah ye. Atenạn che cuihnạn ye ndu rah ye ne, tuhme va che cuahco ye pạyon.

7 Ihyan chạhn ne, hua redin yahn che cuahco ye tin ye, te dendah Dendiohs ihyan cạva che co ro tạcạ mạn ye mạn, tạcạ vederihquentiyon yahn ye mạn. Me ihyan ndạhta ne, dendah Dendiohs ihyan cạva che cạhco ro ye vederihquentiyon yahn inchạhn ye.

8 Tihcạ, te dinoca dendah Dendiohs ihyan chạhn, ne adive dendah ye ihyan ndạhta.

9 A cạva ihyan chạhn che dendah ye ihyan ndạhta. Ndiyu cạva ihyan ndạhta quenan cuma che dendah ye ihyan chạhn.

10 Chemin che va che cuahco ihyan ndạhta pạyon tin ye cạva che cạhco ro ye nạn ihyan mạn, nạn ángel mạn, che nevahnecun ye vederihquentiyon yahn inchạhn ye.

11 Andahre tihcạ ne, ate vạn uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, nde ndạhta, nde chạhn, rigonun chihve.

12 Andahre cạva ihyan chạhn che dendah Dendiohs ihyan ndạhta, ate nde ro min ne, a ihyan ndạhta che racoyạhn ye ihyan chạhn.

A Dendiohs che chihco cạde ye nducuahn

13 A devano mạn nchuhn te hua ndạhcạ che hua cuahco ihyan ndạhta pạyon tin ye ura che covạh ye.

14 A namin no tun ạma vedecuihno che cuahnecun ihyan chạhn che co rahno yudo tin ye.

15 Ate ihyan ndạhta che cuạco ne, redin yahn che cuahtenan cuma ye yudo tin ye che rahno, te richihve cạva che chendih tin ye.

16 Me ihyan che cạnda tin ye che hua conan ino ye che tihcạ te cuandé ne, codevano ye te nuhn mạn, ihyan yahn Dendiohs yahn nducuahn yạco mạn, hua chenan cuma nuhn costumbre che cuhma chende nuhn.

Ihyan ndiyạco ne, renevih Pạblo nunde yahn ye vạconạn ye

17 Mạn ne, dirún yahn nchuhn yahn ạma nạn che hua ndạhcạ redin ne, ne yahn chemin ne, hua co ndevá yavenạn ne. Cane cuahn che rendo dạma ne ne, ndotenan che cochihve yahn ne ne, deredinda ne,

18 te rạhn ihyan ri ye u te cuahn che rendo dạma ne yạco ne, ri ro che ndeh cuạn ndi ne. Tah ne, ritahnó, ne tah ne, hua ritahnó, ate rạhcó te co cuạco nạhn ndudo che rạhn ye.

19 Va che ndeh cuạn co ne, te min co ro cha nchuhn che ritahno ne numa cuạco Dihvo vo Jesucristo.

20 Cuahn che rendo dạma ne, rih ne vino mạn, reh ne pạn mạn, nduhcạ che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo ne, nducote ndeh cuạn ndi ne ne, ndero ndi che hua numacuahn chedave yahn ne,

21 te ndere vihco no che redin ne. Nạhn nchuhn ne, reh nduh ne dehtenduh che riquenda ne. Nạhn ne ne, hua rendạca reh ne. Nạhn ne ne, nde ricoh ne.

22 ¡A chuhnan cuahn che tihcạ redin nchuhn! ¿Ametah ndevạco ne, che cuahtenun ne, cheh ne mạn, cuh ne mạn? ¿Dehco che redin duche yahn ne ihyan yahn Dendiohs? ¿Tạcạ rạhco ne che rihtera ne vedecuihno yahn dihno vo che metah dehva yahn ye? Cua nchuhn tah vedecuihno. Che tihcạ redin ne ne, hua co ndevá yavenạn ne.

Nduhcạ che chihco cạde Dihvo vo Jesucristo che cheh ihyan pạn mạn, cuh ye vino mạn

23 Hua tihcạ chicuáhn nchuhn vederihquentiyon che ndạhco Dihvo vo

Jesucristo tą́h. Tuhcą vederihquentiyon
min: Vino che va che necąh ndeh se Dihvo
vo Jesucristo, co ye preso ne, ura che cheh
vino ye ne, chetąh ye pąn,
24 necąh ye nundihve cuahn Dendiohs.
Tuhme ndeh ye, ne rąhn ye: “Cocheh
nchuhn. Chu ne, yute yáhn. Va che nuhn
yah ihyan u cąva nchuhn. Tuhcą codin ne,
cuenecąhco ne u.”
25 Chihno cheh vino ye ne, namin
chetąh ye ą̄ma vąso vino, ne rąhn ye:
“Vino cuh ne, yun yáhn che cora cąva che
conahn trąto ra che ndąhco cąde
Dendiohs. Queri ą̄ma yune che tihcą cuh
ne ne, cąhco ro ne che renecąhco ne u.”
26 Rą́hn rí nchuhn te nduco tihcą ne,
cąhco ro ne che renecąhco ne Dihvo vo
Jesucristo, te nde ro che ndaconan chi tun
ye ne, queri ą̄ma yune che cheh ne pąn
mąn, cuh ne vino mąn, nduhcą che chihco
cąde ye ne, cąhco ro ne che renecąhco ne
nduhcą che chih ye.
27 Nducote cąhnda vederihquentiyon
min ne, adecoduhno ihyan che cheh ye
pąn mąn, cuh ye vino mąn, ate hua
nduhcą che chihco cąde Dihvo vo
Jesucristo ne, condihco ye nunde che din
duche yahn ye che chih Dihvo vo mąn,
che chera yun yahn ye mąn.
28 Chemin che nahn che dinoca
ndedecadino ihyan tąchan ihyan ye,
tuhme nduco vedino vedenecun cheh ye
pąn mąn, cuh ye vino mąn, nduhcą che
chihco cąde Dihvo vo.
29 Tihcą va che din ye cudą̄do, te ihyan
che ndere cheh ye, ndere cuh ye, che nde
hua ndedecadino ye deh cuande ne, rihco
yąn mąn ye castigo che co ye yahn che
duche rino ye Dihvo vo Jesucristo.
30 A yahn nunde min che nąhn dihno vo
vąn nchuhn ne, ndi ye cah cuno, ne nąhn
ye ne, ndi ye tą̄ma te o nąn cah, ne nąhn
ye ne, a chih ye.
31 Ate ndete che cąhco vo cudą̄do yahn
vederihquentiyon min ne, hua conan
cuma Dihvo vo Dendiohs che din ye
castigo uvo.
32 Ate che redin ye castigo uvo mąn ro
cuh ne, che nahn ye che nto ino vo nunde
yuhn vo cąva che hua conda vo dą̄ma
nduco ihyan nunde.
33 Dihnó, chemin che cuahn che ndo
dą̄ma nchuhn, cheh ne pąn mąn, cuh ne
vino mąn, nduhcą che chihco cąde Dihvo
vo Jesucristo ne, cuahtenan rino ne vih.
34 Ndete che cuico ne ne, tahque ndah
che cuahte ne, cheh ne ndevąco ne che co
che cąhn ne ndiyąco, ndere cheh ne, ne
conan cuma Dendiohs che din ye castigo
nchuhn. Me yahn dehtenduh chenąhn ne,
nte cąde vo nduco nchuhn cuahn che chí
quendihcheró nchuhn.

12

Vederihquentiyon che recąh Vaco Ndah yahn Dendiohs queri ą̄ma ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó, nahn che codevano nchuhn
yahn ndeh nąn vederihquentiyon che rete
Vaco Ndah yahn Dendiohs, chenan cumo
vo.
2 A devano nchuhn te cuahn che metah
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva
ne yavenąn dehtenduh che nde hua ri
rąhn, che ndere redin ihyan dendiohs
yahn ye.
3 Nducote nahn che codevano ndah
nchuhn ne, chemin che rete cuandé
nchuhn che adecoduhno ihyan che cąhva
ye yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu
Vaco Ndah yahn Dendiohs che
rihquentiyon ihyan. A namin no tun,
adecoduno ihyan che cąhma ye che
Jesucristo che Dihve ye ne, a Vaco Ndah
yahn Dendiohs che rihquentiyon ihyan.
4 Vąn nducoyąco vo ne, ą̄ma ndeh nąn
vederihquentiyon che chenan cumo vo,
ate a ą̄ma no Vaco Ndah yahn Dendiohs
che rete.
5 Ą̄ma ndeh nąn ntiyon che redin
nducoyąco vo, ate a ą̄ma no Dihvo vo
Jesucristo.
6 Ą̄ma ndeh nąn ntiyon chenan cumo
vo, ate ą̄ma no Dendiohs che redin ye che
rinahn nducuahn.
7 Queri ą̄ma vo ne, rete Dendiohs
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye, chenan cumo vo cąva che ndah yahn
nducoyąco vo.
8 Nąhn vo ne, redin Vaco Ndah yahn ye
che rihnde tąh vo vederihquentiyon che
co cąhmo vo numacuahn vededevano.

9 Nạhn vo ne, che cotahno vo. Nạhn vo
ne, che din vo che ndoyahn ihyan cah.
10 Nạhn vo ne, che din vo vederihno.
Nạhn vo ne, che cuahndudo vo ndudo che
te Dendiohs. Nạhn vo ne, che tumacadino
vo cha ihyan che quenun Vaco Ndah yahn
Dendiohs ihyan, ne cha ye che quenun
vaco chihngạ ihyan. Nạhn vo ne, che
cuahndudo vo tạma te o nạn devạco.
Nạhn vo ne, che co cạh cuande vo deh
conahn ndudo che cuahndudo ihyan
devạco chemin chan.
11 Andahre ạma ndeh nạn
vederihquentiyon chemin chan, ate a ạma
no Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete
queri ạma vo tunoca che nahn mạn.

Nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndi vo anduhnecạ ạma no ihyan

12 Hua ndeh cuạn ndi vo nduco vih, te
andahre ạma yạhn ri vo, ate ndi vo
anduhnecạ ạma no ihyan, ndi cuande vo
yahn Dihvo vo Jesucristo.
13 Tihcạ, te andahre ihyan nación yahn
Israel, o ihyan tạma nación uvo, andahre
chenan cumo vo dihvo vo, o rihquentiyon
mạn vo uvo ne, ate a ạma no Vaco Ndah
yahn Dendiohs nedin dạma uvo, din che
ndo vo anduhnecạ ạma no ihyan, quenun
queri ạma vo.
14 Ihyan ne, chenan cạh ye mạn, chenan
tạh ye mạn, chenan nducuahn dehtenduh
yahn ye mạn.
15 Andahre che cạhma cạh ạma ihyan:
“U ne, hua tạh ye u, ne chemin che hua ndi
cuandé yahn ye”, ate ndiyu cạva chemin
che co din vih.
16 Andahre cạhma revan ạma ihyan: “U
ne, hua ndutinạn ye u, ne chemin che hua
ndi cuandé yahn ye”, ate ndiyu cạva
chemin che co din vih.
17 Ndete che ndutinạn no ihyan chenan
ne, ametah deh nduco che cahnevan ye.
Ndete che revan no ihyan chenan ne,
ametah deh nduco che tạhno ye.
18 Ate hua tihcạ, te Dendiohs ne, numa
dendah ye ihyan nduhcạ che nahn mạn
ye.
19 Ndete che demạn cạh ihyan ne, nde
hua cochihve ye.
20 Ate che cuạco ne, andahre ạma ndeh
nạn dehtenduh yahn ihyan, ate ạma no
ye.
21 Hua redin yahn che cạhma ndutinạn
ihyan co tạh ye: “Hua rendotenán
nchuhn.” Namin hua redin yahn che
cạhma tin ye co cạh ye: “Hua rendotenán
nchuhn.”
22 Hua redin yahn che tihcạ, te queri
ạma ne, rendotenan vih. Nde dehtenduh
che rivahn che hua nduh richihve ne,
chemin che nde tahque richihve.
23 Dehtenduh che hua nduh rigonun
chihve, che rạhco vo ne, chemin che
tahque ndah redin vo cudạdo. Namin
dehtenduh che hua redin yahn che co ro
ne, chemin ne, tahque nduco cudạdo
chenan cumo vo
24 che co dehtenduh chenạhn. Tihcạ
chihco cạde Dendiohs che tahque din vo
cudạdo dehtenduh yuhn vo che hua nduh
rigonun chihve, che rạhco vo,
25 cạva che, ndotenan che devavih co
ne, ạma cuạn no co, conan vih.
26 Ndete che rechuhrihn ạma nạn
dehtenduh yuhn vo ne, rechuhrihn
numachahto vo. Namin ndete che yạn
ạma nạn dehtenduh yuhn vo ne, yạn
numachahto vo.
27 Namin vạn nducoyạco vo ne, chenan
cumo vo ndeh nạn vederihquentiyon, ndi
vo anduhnecạ ạma no ihyan, ndi cuando
vo yahn Dihvo vo Jesucristo.
28 Dendiohs ne, te ye vederihquentiyon
yahn queri ạma vo. Nạhn vo ne, te ye
vederihquentiyon che tahque chahte che
co vo apóstol. Nạhn vo ne, che cuahndudo
vo ndudo che te ye. Nạhn vo ne, che
cacuahn vo Ndudo yahn ye. Namin te ye
tạma te o nạn vederihquentiyon nạhn vo
che hua nduh quenun yạn. Nạhn vo ne,
che co din vo vederihno. Nạhn vo ne, che
co din vo che ndoyahn ihyan cah. Nạhn vo
ne, che conan vo chete yạco. Nạhn vo ne,
che cạhcantiyon vo chete yạco. Nạhn vo
ne, che cuahndudo vo tạma te o nạn
devạco.
29 Hua nducoyạco vo va tạh vo
vederihquentiyon yahn apóstol. Hua
nducoyạco vo va tạh vo vederihquentiyon
che cuahndudo vo ndudo che rete
Dendiohs. Hua nducoyạco vo va tạh vo

vederihquentiyon che cacuahn vo ndudo yahn ye. Hua nducoyạco vo va tạh vo vederihquentiyon che din vo vederihno.
30 Hua nducoyạco vo va tạh vo vederihquentiyon che co din vo che ndoyahn ihyan cah. Hua nducoyạco vo va tạh vo vederihquentiyon che cuahndudo vo tạma te o nạn devạco. Hua nducoyạco vo va tạh vo vederihquentiyon che cạh cuande vo deh conahn devạco chemin chan.
31 Ndete che ạma nahn cuahtenan cuma nchuhn ạma vederihquentiyon chemin chan ne, codin nun ino ne che co cuhnde tạh ne vederihquentiyon che tahque cochihve. Ate te cuandé nchuhn tạma nạn che nde tahque nahn che cuahtenan cumo vo.

13

Nahn che cuahtenan cumo vo vedeyahino

1 Andahre co cuahndudo vo tạma te o nạn devạco, andahre devạco yahn ángel, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, ndi vo anduhnecạ tambu mạn, cu dạn che ndere rahco mạn.
2 Namin andahre rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs uvo, andahre ạma chenan cumo vo vededevano che nde hua devano ihyan, andahre ạma ritahno vo Dendiohs che nde cocha vederihquentiyon che chenan cumo vo che ndacorun ạma icoyạhn, cuhnde tạma cuạn, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihvo vo.
3 Andahre cuihno ndihco vo nducuahn dehtenduh che va yuhn vo, conan vo ihyan chevạh, andahre cạhco mendạhn vo uvo, cuihno cuco vo, ate ndete che hua chenan cumo vo vedeyahino ne, nde hua cochihve yuhn vo.
4 Ndete che chenan cumo vo vedeyahino ne, chahtino vo mạn, cuno ino vo mạn, hua din ve vo mạn, hua din yade vo mạn, hua din cun vo mạn,
5 hua ndere din vo mạn, hua din idihya vo mạn, hua ndere co tạn vo mạn, hua cuahtenun ino vo vedecạhva mạn,
6 hua co yeno vo yahn ihyan che rendihco ye nunde mạn. Tahque ndah ne, cuahtenan cumo vo vedeyahino. Tuhme co yeno vo yahn ndudo cuạco,
7 ne yahn nducuahn dehtenduh ne, nevahnecun vo mạn, din chahtino vo mạn, cuahtenan ino vo mạn.
8 Ndạ ro che cuihno vederihquentiyon che cuahndudo vo ndudo che rete Dendiohs mạn, che cuahndudo vo tạma te o nạn devạco mạn, che cuahtenan cumo vo vededevano mạn, ate vedeyahino ne, hua cuihno.
9 Va che cuihno nducuahn vederihquentiyon chemin chan, te hua numa. Hua numa vededevano che chenan cumo vo mạn, hua numa rahndudo vo ndudo che rete Dendiohs mạn.
10 Ate cuahn che ndạhco cạde Dendiohs vederihquentiyon che numa ne, cuihno che hua numa.
11 Cuahn che cạhya uvo ne, rente vo mạn, rendedecadino vo mạn, renahn vo mạn, nduhcạ checạhya. Ate cuạhn che chi ndico vo ne, chihcomạn vo nduhcạ che redin checạhya.
12 Tihcạ, te mạn ro cuh ne, anduhnecạ ndete che ạma cheh ro dehtenduh mạn, hua ndah renahn vo mạn. Ate ndạ ro min ne, nduhcạ che rendihche ndah Dendiohs uvo ne, tihcạ conahn ndah vo yahn nducuahn dehtenduh.
13 Nducote tihcạ ne, va che quendi vo ino nạn vederihquentiyon. Ạma ne, che cotahno vo. Tạma ne, che cuahtenan ino vo. Tạma ne, che cuahtenan cumo vo vedeyahino. Me che cuahtenan cumo vo vedeyahino ne, chemin che tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon chenạhn.

14

Vederihquentiyon che co cuahndudo vo tạma te o nạn devạco

1 Codin nun ino nchuhn che cuahtenan cuma ne vedeyahino, namin che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, menạn vihca che cuahndudo ne ndudo che rete ye.
2 Chemin che tahque nahn, te cuahn che redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco ne, atenạn Dendiohs renahn ye.
3 Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve yahn nducoyạco vo, redin che tahque numa ino vo ritahno

vo Dihvo vo Jesucristo mạn, necạh yạn chedave yuhn vo mạn.
4 Che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco che hua renahn vo ne, atenạn cạva mạn ye richihve. Ate che rahndudo ye ndudo che rete Dendiohs ne, richihve cạva nducoyạco vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
5 Ạma ndạhcạ ndete che nducoyạca nchuhn cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne tạma te o nạn devạco. Ate tahque ndạhcạ ndete che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, te vederihquentiyon min ne, tahque rigonun chihve che co vederihquentiyon che rahndudo ihyan tạma te o nạn devạco, atenạn ndete che vate ihyan che te cuande ye uvo deh conahn devạco chemin chan.
6 Dihnó, nducote tihcạ ne, hua cochihve yahn nchuhn ndete che chi cuahndudó tạma te o nạn devạco che hua conahn ne. Atenạn che cuahndudó ndudo che te Dendiohs, o cacuáhn nchuhn Ndudo yahn ye, tuhme cochihve yahn ne.
7 Anduhnecạ cu retive mạn, arpa mạn, che ihyan va che tive ye mạn, cuh ye mạn ne, ndete che a ndere cuah cuạco, o a ndere cuahco che hua nduco yuhno ne, nde hua cochihve.
8 A namin no tun vạn cạnda ne, ndete che a ndere cuah cuạco corneta ne, hua conahn sandạdo yuhno yahn, ne nde ạma se hua cuahteyạn se che cuhma se.
9 A chemin no cuahno co nchuhn ndete che cuahndudo ne demạn devạco che hua conahn ne. A ndere cuahndudo ne devạn yuhne.
10 Cuạco te ạma ndeh nạn devạco va iyehnse, ne ihyan che rente ye devạco chemin chan ne, renahn ye yahn vih.
11 Ndete che cạhmo vo devạco yuhn vo nduco ihyan tạma nación ne, hua conahn ye. Namin ndete che cạhma ye devạco yahn ye nduco vo ne, hua conahn vo.
12 Tihcạ hua cochihve yuhn vo che cạhmo vo ndudo che hua conahn vo. Ạma ndạhcạ che ạma nahn cuahtenan cuma nchuhn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ate codin nun ino ne che cuahtenan cuma ne vederihquentiyon che din che nducoyạca nchuhn, ihyan ndiyạco ne, tahque numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo.
13 Dihno vo che cuahndudo ye tạma nạn devạco che hua conahn nchuhn ne, nahn che cạca ye Dendiohs che conahn ye, ne co te cuande ye nchuhn yahn ndudo che cuahndudo ye.
14 Tihcạ, te ndete che covạh vo nduco tạma nạn devạco che hua renahn vo ne, anduhnecạ ndete che vaco vo che revạh, ate mạn vo hua renahn vo.
15 Nducote tihcạ ne, nahn che covạh vo nduco devạco che hua renahn vo, ate namin nahn che covạh vo nduco devạco che renahn vo. Nahn che cạto vo nduco devạco che hua renahn vo, ate namin nahn che cạto vo nduco devạco che renahn vo.
16 Ndete che necạh vo nundihve cuahn Dendiohs nduco tạma nạn devạco che hua renahn ihyan che nduco ye uvo ne, hua necạh ihyan chahn nundihve cuahn Dendiohs dạma nduco vo, te hua devano ye deh che revạh vo.
17 Cuạco te numa ino vo co necạh vo nundihve cuahn Dendiohs nduco tạma nạn devạco. Ate nducote hua conahn dihno vo che nduco ye uvo ne, hua co din che tahque numa ino ye quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo.
18 Nchuhn ne, chenan cuma ne vederihquentiyon che rahndudo ne tạma te o nạn devạco. Namin u ne, quenan cumá vederihquentiyon min, ne renecạ́h nundihve cuahn Dendiohs che tahque yudo vederihquentiyon min yáhn che co yahn nducoyạca nchuhn.
19 Ate cuahn che quenún chete yạco vạn dihno vo ne, tahque náhn che cuahndudó mare uhn ndudo che co conahn ye che co che cuahndudó ndiche mil ndudo ạma devạco che hua conahn ye.
20 Dihnó, hua co nchuhn nduhcạ checạhya nạn vederendedecadino yahn ne. Co ne nduhcạ checạhya nạn dehtenduh che chihngạ, hua cuahtendihco ne nunde. Ate nạn vederendedecadino yahn ne ne, co ne nduhcạ ihyan ndico.
21 Nạn Ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs ne, ndirun tuhcạ: “Dechúh ihyan tạma

nación, cuahndudo ye ndudo yáhn nduco devạco yahn mạn ye, cahnevan ihyan nación cuh. Ate nde nduco nduh ne, hua nevahnecun ye u."
22 Nducote tihcạ ne, devano vo te
vederihquentiyon che cuahndudo ihyan
tạma nạn devạco ne, a cạva ihyan che hua
ritahno ye che chihco cạde Dendiohs,
ndiyu cạva ihyan che ritahno ye. Ate
vederihquentiyon che rahndudo ihyan
ndudo che rete Dendiohs ne, a cạva ihyan
che ritahno ye che chihco cạde ye, ndiyu
cạva ihyan che hua ritahno ye.
23 Chemin che ndete che ihyan che hua
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ndạ ye
chete yạco, ne ura min vari ne rahndudo
nducoyạca ne dạmandahn tạma te o nạn
devạco ne, ndedecadino ye che luco ne.
24 Ate ndete che ura che ndạ ye
rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs ne,
conahn ye, ne ndo ino ye,
25 tumacadino ye che quendihco ye
nunde nạn Dendiohs. Tuhme numacuahn
vedenecun nto ino ye nunde yahn ye,
ndeva ye yavenạn Dendiohs. Cuacotuhn
ye ndudo che cuạco niyon che quenun
Dendiohs vạn nchuhn.
26 Dihnó, tuhme ne, cuahn che ndo
dạma nchuhn yạco ne, codinahn ne
adecochano vederihquentiyon che nte
Dendiohs nchuhn, a che cạta ne salmo, a
che cacuahn ne Ndudo yahn ye, a che
cuahndudo ne ndudo che rete ye, a che
cuahndudo ne tạma te o nạn devạco, a che
cạh cuande ne deh conahn devạco
chemin chan. Ate codin ne cuande che
nạn nducuahn dehtenduh che din ne ne,
cochihve yahn nducoyạca ne cạva che
tahque numa ino ne quendi ne cotahno ne
Dihvo vo Jesucristo.
27 Cuahn che cuahndudo nchuhn tạma
te o nạn devạco ne, hua dạmandahn
cuahndudo nducoyạca ne, te ca ạma ca
ạma ne cuahndudo ne. Avạne ne, queri
ạma yune che ndo dạma ne ne, co
cuahndudo ạma o ne, atenạn cuahn ne,
ino ne. Ate va che cạh cuande ạma cha
nchuhn deh conahn devạco chemin chan.
28 Ate ndete che ametah duh che te
cuande ne, tahque ndah che cạhma queri
ạma nchuhn chete chedave yahn ne,
cahnevan Dendiohs, che co che
cuahndudo ne vạn ihyan.
29 Namin ihyan che chenan cuma ye
vederihquentiyon che rahndudo ye
ndudo che rete Dendiohs ne, queri ạma
yune che ndo dạma ye ne, atenạn o ino ye
co cuahndudo ye, ne combiero yahn ye
ne, va che cạhcovan ye, din ye cudạdo
vederihquentiyon min.
30 Ndete che denạn cạh Dendiohs ndudo
che cuahndudo tạma ye ne, ihyan che a
quendihco mendạhn rahndudo ye ne,
nguan ye cuahndudo ye, cuahnecun ye
che cuahndudo combiero yahn ye.
31 Hua redin yahn che dạmandahn
cuahndudo nchuhn, te co cuahtenan rino
vih ne, cuahndudo ca ạma ca ạma ne cạva
che co conahn nducoyạca ihyan ndiyạco,
ne cuahtenun ino ye.
32 Co cuahtenan rino vih ne, te andahre
vederihquentiyon che chenan cuma ne
redin che rahndudo ne, ate co
cạhcantiyon mạn ne, ne cuahndudo ne
ura che redin yahn.
33 Tihcạ, te Dendiohs ne, runecạde ye,
ne runecạde nducuahn vederihquentiyon
yahn ye.

Nduhcạ che va cạde nduh cuạn yạco
nạn che rendo dạma ihyan yahn
Dendiohs ne,
34 hua redin yahn che cuahndudo ihyan
ndạhta. Tahque ndah ye ne, nevahnecun
ye nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun
Moisés.
35 Ndete che va deh che tumerune ye ne,
ndevạco ye tumerune ye inchạhn ye, te
hua redin yahn che tumerune ye chete
yạco.

36 Cuedevano nchuhn, te Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndiyu nduco nchuhn canạn,
nde ndiyu demạn cạva nchuhn che va.
37 Adecochano nchuhn che rạhco ne che
quenan cuma ne vederihquentiyon che
rahndudo ne ndudo che rete Dendiohs, o
tạma nạn vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn ye ne, ndete che cuạco ne,
conahn ne che a Dihvo vo Jesucristo
chihquentiyon ye che tihcạ dirún.
38 Ate adecoduhno ihyan che hua
nevahnecun ye ne, hua nevahnecun
nchuhn ihyan.

39 Dihnó, mạn ne, codin nun ino nchuhn
che cuahtenạn cuma ne
vederihquentiyon che cuahndudo ne
ndudo che rete Dendiohs. Namin hua
cạhca tạn ne yahn vederihquentiyon che
chenan cuma dihno vo che rahndudo ye
tạma te o nạn devạco.
40 Nahn che runecạde ne nạn nducuahn
che redin ne. Ca ạma ca ạma ne
cuahndudo ne.

15

Dihvo vo Jesucristo ne, ntuche ye vạn tenạhn

1 Dihnó, namin nahn che ndedecadino
nchuhn yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che cahndudó, chihnevan ne.
Nevahnecun ne ndudo min, ne nde
meniyon riquendi ne ritahno ne ihyan.
2 Ndete che numa cuạco chitahno ne
nduhcạ che cahndudó mạn, quendi ne
dinahn ne mạn ne, din ndudo min che
ndevahn ne.
3 Dendiohs ne, te ye checadinó
vederihquentiyon yahn ye che tahque
menạn vihca, ne cahndudó, chihnevan
nchuhn. Vederihquentiyon min ne, che
chih Dihvo vo Jesucristo cạva nunde yuhn
vo nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs.
4 Chihno ino ro che cheche ye ne, ntuche
ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs.
5 Cuahn che a ntuche ye ne, chihnde ro
ye nạn Pedro. Chihno min ne, chihnde ro
ye nạn nduh che ndichiạma apóstol yahn
ye.
6 Adive ne, nchuh ca uhn ciento dihno
vo che ndi dạma ye ne, ndihchero ye
ihyan. Nạhn ihyan chahn ne, a chih ye, ne
nạhn ye ne, vate ca ye nde meniyon.
7 Tah cuahn adive ne, ndihchero Jacobo
ihyan. Chihno min ne, ndihchero
nducoyạca ihyan apóstol ihyan.
8 Nde nạn che chihnonan yahn ne,
chihnde ro ye nạ́n. U che nde hua redin
yahn che din yahn ye u ne, namin
ndihchero ihyan.
9 Vạn nducoyạca ihyan apóstol ne, u che
tahque hua rigonun chihvé. Nde hua
redin yahn che có apóstol, te din tạ́n nduco
ihyan yahn Dendiohs che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo.
10 Ate din yahino Dendiohs u, ne
ndedevahn ye u, te ye vederihquentiyon
quenan cumá. Ạma chichihve che din
yahino ye u, te u che tahque dín ntiyon
yahn ye che co nducoyạca ihyan apóstol
chenạhn. Ate ndiyu nduco vededevano
yahn mạ́n che din ntiyon yahn ye, te
numacuahn vedeyahino chinan mạn ye u.
11 Nducote a ntuche Dihvo vo Jesucristo
vạn tenạhn ne, u mạn, ihyan apóstol
chenạhn mạn, a ndudo min che rahndudo
nducoyạca nuhn. Me nchuhn ne, a
chihnevan ne ndudo min, chitahno ne.

Tenạhn ne, va che ntuche ye

12 Nducote a ntuche Dihvo vo Jesucristo,
chacotuhn nuhn ndudo yahn ne, hua
ndạhcạ redin ạma o ihyan vạn nchuhn
che vatechica ye rahndudo ye che tenạhn
ne, hua ntuche ye.
13 Ndere rạhn ye chemin, te Dihvo vo
Jesucristo ne, cuạco niyon che ntuche ye.
14 Andahre tihcạ rạhn ihyan chahn, ate
richihve ndudo che rahndudo nuhn,
namin cochihve yahn nchuhn che
chitahno ne, te Dihvo vo Jesucristo ne, a
ntuche ye.
15 Numa cuạco rahndudo nuhn Ndudo
yahn Dendiohs che ndedetuhche ye Dihvo
vo Jesucristo. Me ihyan chahn che rạhn ye
che hua ntuche tenạhn ne, nahn conahn
che nde Dihvo vo Jesucristo ne, hua
ntuche ye.
16 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuạco
niyon che ntuche ye. Namin quenan
cuma che ntuche tenạhn.
17 Che rạhn ihyan chahn che metah
vederihquentiyon che ntuche tenạhn ne,
nahn conahn che hua ntuche Dihvo vo
Jesucristo mạn, hua chichihve yahn ne
che chitahno ne ihyan mạn, nde hua
ndạca ne vederenchahco cạva nunde
yahn ne mạn.
18 Che lạdo yahn ihyan chahn ne,
tenạhn che chitahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, ạma yune no chihnonan
yahn ye.
19 Vạn nducoyạca ihyan ne, uvo che
tahque ndah ro yuhn vo, te ritahno vo

Dihvo vo Jesucristo, ne quenan cuma che ntuche vo.
20 Menạn vihca ne, ndedetuhche Dendiohs Dihvo vo Jesucristo. Namin quenan cuma che ndedetuhche ye nducoyạca tenạhn che chitahno ye ihyan,
21 te nduhcạ che cạva ạma ihyan chihnde vederih ne, tihcạ cạva tạma ihyan ne, chihnde cạde che ntuche tenạhn.
22 Tihcạ, te che chih Adán ne, quenan cuma che coh nducoyạca ihyan. Namin che ntuche Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma che ntuche nducoyạca ihyan yahn ye.
23 Ihyan ne, a va cạde ro che ntuche ye. Menạn vihca ntuche Dihvo vo Jesucristo, ne cuahn che ndaconan chi tun ye ne, tuhme ntuche nducoyạca ihyan yahn ye.
24 Chihno min ne, va che nto iyehnse, decuihno Dihvo vo Jesucristo nducuahn vederihquentiyon che rahcotạhn yahn ye, ne ndạhco ye vederihquentiyon yahn ye tạh Dendiohs Chida.
25 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, va che quendi ye cạhcantiyon ye nde conan ndạhco ndiya Dendiohs nducoyạca ihyan che hua ri rendihche ye ihyan cạva che nevahnecun ihyan chahn ihyan.
26 Nde nạn che cuihnonan yahn ne, decuihno Dihvo vo Jesucristo vederih.
27 Tihcạ va che co, te a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs che ndạhco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon tạh ye. Che tihcạ ndirun che ndạhco Dendiohs vederihquentiyon tạh Dihvo vo Jesucristo ne, nahn conahn che mạn ye ndinạn ye, hua chuhnan Dihvo vo ihyan.
28 Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya Dendiohs ne, nuhnde tạh ye nducuahn vederihquentiyon, ne nevahnecun ye Chida ye Dendiohs. Cạhco ro mạn ye che ihyan min che ndạhco ye vederihquentiyon tạh ye mạn, ihyan min che ndinạn ye mạn.
29 Me ihyan che redenune ye cạva tenạhn yahn ye ne, ¿a ndiyu che chenan ino ye che ntuche ihyan chahn che tihcạ redin ye? Ndete che hua quenan cuma che ntuche tenạhn ne, co nde hua tihcạ din ye.
30 Ndete che hua va che ntuche tenạhn ne, nde hua redin yahn che cạhco mendạhn nuhn nuhn, din tạn ihyan nduco nuhn.
31 Dihnó, nduhcạ che cuạco che ạma yenó che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ ndudo cuạco che ndihco mendạ́hn u, redin tạn ihyan nducó.
32 Muhn yạn Efeso ne, anduhnecạ ndete che vạn ite tạn quenún. Ndete che hua cuạco che va che ntuche tenạhn ne, nde hua cạhquinó cạhco mendạ́hn u tihcạ. Tahque ndah ne, cochicá vedeyeno yahn mạ́n, chéh mạn, cúh mạn, te caviyạn deman ne, va che cóh.
33 Hua cahncheh mạn ne nchuhn, ndedecadino ne che hua dehva co yahn ne che dạma co ne nduco ihyan nunde, te co nino ne, ne quendi ne yune yahn ye.
34 Condedecadino nchuhn, ne runecạde cuahtenan ne, hua cuahtendihco ne nunde. Redin yahn che tihcạ yạhvé nchuhn, te nde vạn nchuhn ne, vate ca ihyan che hua renahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne chemin ne, ạma vedecuihno cạva ne.

Nduhcạ che va che nutuche tenạhn

35 Co vate ạma o nchuhn che tumerune ne, ¿tạcạ ntuche tenạhn? ¿Tạcạ ndo numa ye ne?
36 Ạma tundo ihyan che tihcạ tumerune ye. A devano ye te cuahn che rihcho vo ạma ndute ndạta ne, riquendạh yạn, ne rihta, ate mạn ndute ndạta ne, rechạ.
37 Che rihcho vo trigo, o tạma nạn ndute ndạta ne, cuahn che riquendạh ne, ametah dạma nduco ndute ndạta che chihcho vo.
38 Redin Dendiohs che rihta tunoca ndạta yahn nduhcạ che a ndihco cạde ye.
39 Nducuahn che dendah Dendiohs ne, hua dạma nduco vih. Vate ihyan mạn, vate ite che cun cạh te mạn, vate yạhda mạn, vate yạhca mạn, ne queri ạma ne, a vih vih chan.
40 Namin che chenan nạn ro nduco che va ndiyạhn ne, hua dạma nduco vih. Ndạhchan nduh che o nạn, ate queri ạma ne, a vih vih chan.
41 Dave yahn yạhn mạn, dave yahn iyo mạn, dave yahn iyon mạn ne, hua dạma. Nde iyon ne, hua dạma dave yahn nduco vih.

42 Atihnocạ vederihquentiyon che
ntuche tenạhn, te cuahn che ntuche ye ne,
a ntacorun ye, ametah dạma ye nduhchan
ye cuahn che chahtenan ye ihyense. Che
rehche ihyan ne, ndih ye, ate che ntuche
ye ne, ametah ndaconan coh ye.
43 Che rehche ye ne, ndih ye, ate che
ntuche ye ne, ạma ndạhchan ye. Che
rehche ye ne, ndih ye, ate che ntuche ye
ne, detino ye.
44 Che rehche ye ne, ihyan iyehnse ye,
ate che ntuche ye ne, ndacorun ye, co ye
ihyan yahn vahchetero, cuahtenan cuma
ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah
yahn Dendiohs. Vate ihyan iyehnse;
namin vate ihyan yahn vahchetero.
45 Tihcạ, nduhcạ che a ndirun nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Vạn ihyan
iyehnse ne, menạn vihca dendah
Dendiohs Adán.” Adive yahn ihyan min
ne, ndạ tạma ihyan ndinạn che a nahn
dạma nduhcạ ihyan min, chica ye
vahchetero, chihco ye vederihquentiyon
che va che ntuche ihyan yahn ye.
46 Mạn ro cuh ne, ihyan iyehnse uvo, ate
caviyạn deman ne, ndạcondạ vo ihyan
yahn vahchetero.
47 Adán me ne, ihyan iyehnse ye,
dendah Dendiohs ihyan nduco yuniyạhn.
Adive yahn ihyan min ne, ndạ Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che chica ye
vahchetero.
48-49 Nduhcạ che dạma vo nduco ihyan
che dendah Dendiohs nduco yuniyạhn me
ne, tihcạ dạma co vo nduco ihyan che
chica ye vahchetero me.
50 Dihnó, ráhn rí nchuhn te numanahn
che metah ndacorun ihyan iyehnse ne,
hua co cuahtenan ye vahchetero nạn che
rihquentiyon Dendiohs. Hua co ye min
nduhchan ye mạn ro cuh. Ihyan che va
che coh ye ne, hua co cuahtenan ye min
nạn che ametah ndaconan coh ihyan.
51 Namin nte cuandé nchuhn ạma
ndudo che cade te Dendiohs checadino vo.
Hua nducoyạco vo va che coh vo, ate
nducoyạco vo ne, va che ndacorun vo
52 venchahteno nduhcạ che riya cuah.
Tihcạ va che co ro min cuahn che cuah
corneta nạn cuihnonan yahn. Ura che
cuah corneta me ne, ntuche tenạhn,
metah ndaconan coh ye, ne ihyan che vate
ca ye ro min ne, ndacorun ye.
53 Va che ndacorun ye, te ihyan ne, hua
rengu ye, ne quenan cuma che ndacondạ
ye ihyan che ngu ye cuahn dạma. Namin
ihyan ne, rih ye, ne quenan cuma che
ndacondạ ye ihyan che metah ndaconan
coh ye.
54 Cuahn che a ndo vo ihyan che rengu
ye, che metah ndaconan coh ye ne, tuhme
conahn nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ: “Vederih ne,
cuihno. Ametah ndaconan coh ihyan.”
55 Vederihquentiyon min ne, cuihno.
Ametah deh cuande che vạh vo. Ametah
dehva co yuhn vo.
56 Che numacuahn vedeyah rih ihyan
ne, chihnde cạva nunde yahn ye. A ley
yahn Dendiohs che dito yahn
vederihquentiyon min.
57 Nundihve cuahn Dendiohs che
dechuh ye Dihvo vo Jesucristo,
ndedevahn ye uvo tạh vederih.
58 Dihnó che yahinó nchuhn ne,
nducote va che ntuche vo ne, chemin che
cuiquendi ne numa ino ne codin ne ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo. A devano ne te
ntiyon che redin ne yahn ye ne, cochihve.

16

Vedino che chi dạma cạva ihyan yahn Dendiohs che vate ye yạn Jerusalén

1 Me yahn vedino che co dạma cạva
ihyan yahn Dendiohs ne, codin dạma
nchuhn anduhcạ che chihquentiyón nduh
cuạn yạco, yạhn yahn Galacia.
2 Ndate ndate domingo ne, cuihco vih
queri ạma nchuhn tume nduhva che tuno
tạh ne, cạva che hua nde ro che ndá,
nedin dạma ne vedino min.
3 Cuahn che ndá ne, ihyan che
tendạhnun nchuhn ne, dechúh ihyan yạn
Jerusalén. Dirún cạca, quenda ye nduco
vedino yahn ne, necạh ye dihno vo che
vate ye min.
4 Ndete che va che cạhn mán ne, cạhn
nuhn dạma nduco vih.

Nte cạde Pạblo ti nduh nạn che va che cạhn ye

5 Dinoca cạ́hn quendihcheró dihno vo
che vate ye yạhn yahn Macedonia, tuhme
chí quendihcheró nchuhn.
6 Ndete che co ne, conán nduco nchuhn
ạma o iyo, o ndete che co ne, conán
numạcuahn ro iche. Tuhme co conan
nchuhn u adecotino che va che cạ́hn.
7 Tihcạ, te hua náhn che atenạn ạma o ro
no conán nduco nchuhn. Ndete che te
yune Dendiohs ne, náhn che rạhn conán
nduco ne.
8 Ate conan cá muhn yạn Efeso nde ndạ
vihco yahn Pentecostés,
9 te ạma va ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo che redín mạn, ạma yạhn ihyan
che rahcotạhn ye mạn.
10 Cuahn che ndạ Timoteo ne,
cuenevahnecun nchuhn sạhn cạva che
conan se numacuahn vedeyeno, te sạhn
min ne, redin se ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo nduhcạ u.
11 Hua ducherino ne, ndihchero ne
sạhn. Tahque ndah ne, conan ne sạhn
cạva che va mạn ino se ndạca che
chuhnun se che conun yune se, te quenan
rinó sạhn nduco dihno vo chenạhn.
12 Me dihno vo Apolos ne, ạma chica
favor sạhn che chi se nduco dihno vo
chenạhn, quendihchero se nchuhn, ate
hua cahnecun se. Atenạn cuahn che
conun yahn se, chi se.

Renecạh Pạblo Dendiohs dihno vo che vate ye yạn Corinto

13 Cuiquendi nchuhn numa ino ne
cotahno ne Dihvo vo Jesucristo mạn,
cuahteyạn ne mạn, cuan dito ne mạn.
14 Nducuahn che din ne ne, codin ne
numacuahn vedeyahino.
15 Dihnó, a devano nchuhn te vạn ihyan
che vate ye yạhn yahn Acaya ne, Estéfanas
nduco ihyan ndevạco ye menạn ndita
chitahno ye ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo. Namin a devano ne te
redinahn ihyan chahn vederihquentiyon
che rinan ye ihyan yahn Dendiohs.
16 Cuiquendi nchuhn yune yahn ihyan
chahn, codinahn ne nduhcạ che redinahn
nducoyạca ihyan che redin ye ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, rinan ye
ihyan yahn ye mạn.
17 Ạma yenó che ndạ Estéfanas mạn,
Fortunato mạn, Acaico mạn, te
anduhnecạ ndete che nchuhn ndạ ne.
18 Necạh yạn ye chedave yáhn mạn,
nchuhn mạn. Nahn che ntumanecun ne
nducoyạca ihyan che nduhcạ ihyan
chahn.
19 Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo
vo Jesucristo cuendeva nchuhn Dendiohs
yahn nducoyạca dihno vo che vate ye
yạhn yahn Asia, Aquila mạn, Priscila mạn,
nduco nducoyạca dihno vo che rendo
dạma ye vạco ye.
20 Cuendeva ne Dendiohs yahn
nducoyạca dihno vo che vate ye muhn.
Numacuahn vedino vedenecun cuenecạh
ne Dendiohs vih.
21 U Pạblo, dirun mạ́n ạma o ndudo
yahn ne, renté Dendiohs nchuhn.
22 Cochi Dihvo vo Jesucristo.
Adecoduhno ihyan che hua din yahino ye
ihyan min ne, conda ye, co ye castigo yahn
Dendiohs.
23 Ihyan min ne, din yahino ye nchuhn.
24 Me u ne, ạma yahinó nducoyạca
nchuhn che ritahno ne ihyan. Tihcạ co.

CAC̱A CHE DIRUN SAN PAB̄LO ADIVE, DECHUH YE̱ YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N CORINTO

1 U Pa̱blo, che tenda̱hnun Dendiohs u
che ndi apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo
ne, dirún ca̱ca cuh nduco dihno vo
Timoteo, dechuh nuhn yahn nchuhn,
ihyan yahn Dendiohs che vate ne ya̱n
Corinto ma̱n, numachahte ya̱hn yahn
Acaya ma̱n.
2 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Nduhca̱ che chuhrihn Pa̱blo

3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs, Chida
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che yahino
ye uvo ma̱n, reneca̱h ya̱n ye chedave
yuhn vo ma̱n.
4 Cuahn che yah rahno nuhn ne, a ihyan
min che reneca̱h ya̱n ye chedave yahn
nuhn. Tihca̱ redin ye, ca̱va che, nduhca̱
che reneca̱h ya̱n ye chedave yahn nuhn
ne, tihca̱ co neca̱h ya̱n nuhn chedave
yahn ihyan che yah rahno ye.
5 Co neca̱h ya̱n nuhn chedave yahn ye,
te nduhca̱ che a̱ma rechuhrihn ma̱n nuhn
na̱hn cua̱n, yahn che ritahno nuhn Dihvo
vo Jesucristo ne, tihca̱ rete ndahva ye
vedechahtino yahn nuhn, retihyon yune
ye nuhn che neca̱h nuhn vedechahtino
ihyan chena̱hn.
6 Na̱n rechuhrihn nuhn ma̱n, na̱n
renda̱ca nuhn vedechahtino ma̱n, chemin
ne, ca̱va che nda̱ca yune che neca̱h ya̱n ne
chedave yahn ne, ndevahn ne. Cuahn che
chuhrihn ne nduhca̱ che rechuhrihn
nuhn ne, co nda̱ca ne vedechahtino, cocha
ne.
7 Hua dehve ra̱hco nuhn, te a devano
nuhn te cuahn che rechuhrihn nchuhn
nduhca̱ che rechuhrihn nuhn ne, namin
renda̱ca ne vedechahtino nduhca̱ nuhn.
8 Dihno nuhn, ma̱n ne, nahn nuhn che
cadino nchuhn nduhca̱ che a̱ma chuhrihn
nuhn min ya̱hn yahn Asia. A̱ma yah
chahno nuhn nde a dihya nun ino nuhn
chi. Co ametah ndevahn nuhn, che ra̱hco
nuhn.
9 A chihco da̱ma ino nuhn nduhca̱ che
rihco da̱ma ino ihyan che a devano ye che
va che coh ye. Ate chichihve yahn nuhn
ca̱va che ndotenan che cochahtino nuhn
ma̱n nuhn ne, cochahtino nuhn Dendiohs,
ihyan min che rendedetuhche ye tena̱hn.
10 A ihyan min che ndedevahn ye nuhn
ro min che a vate nuhn ta̱h vederih.
Riquendi ye rendedevahn ye nuhn nde
meniyon, ne chenan ino nuhn ihyan che
ndedevahn ye nuhn caviya̱n deman.
11 Nahn che cova̱h nchuhn ma̱n, cova̱h
a̱ma ya̱hn dihno vo ma̱n, ca̱va che conan
Dendiohs nuhn. Tuhme tumacadino a̱ma
ya̱hn ihyan che yahino Dendiohs nuhn, ne
neca̱h ye nundihve cuahn ihyan.

Ra̱hn Pa̱blo deh cuande che hua nda̱ nun ye ya̱n Corinto

12 Yeno nuhn che hua o na̱n o chende
nuhn ma̱n, che runeca̱de chahtechica
nuhn na̱n ihyan nunde ma̱n, mena̱n vihca
na̱n nchuhn ma̱n. Chi chahtechica nuhn
tihca̱, te chinan Dendiohs nuhn. Ndiyu
nduco vededevano yahn ma̱n nuhn che
tihca̱ din nuhn, te a Dendiohs che chinan
ye nuhn.
13-14 Hua o na̱n o chende nuhn, te
nducuahn che redirun nuhn yahn ne ne,
numa cua̱co, ne a ma̱n ne conahn ne ura
che ndihchenan ne. Nduhca̱ che a renahn
ne tah ne, chenan ino nuhn che conan
conahn ndah ne, ca̱va che cuahn che
ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo ne,
co yeno nuhn ca̱va nchuhn, ne namin
nchuhn ne, co yeno ne ca̱va nuhn.
15-16 Nducote a devanó che
renevahnecun nchuhn u ne, chihco ca̱dé
che cuahn che cáhn ya̱hn yahn
Macedonia ne, dinoca nchuhn, chúh
quendihcheró nchuhn, ca̱va che cuahn
che ndaconán ne, co o yune quendihcheró
nchuhn. Tuhme conan nchuhn u che
cáhn ya̱hn yahn Judea.
17 Andahre hua chi nduhca̱ che chihco
ca̱dé, ate hua co ca̱hma nchuhn che o
ndudo dín, nde huane che ndi ninó
costumbre min.
18 A devano cua̱co Dendiohs te nuhn ne,
hua o ndudo redin nuhn na̱n nchuhn,

19 te u mạn, Silas mạn, Timoteo mạn, cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya Dendiohs. Ihyan min ne, ạma ndudo redin no ye, riquendạh cuạco nducuahn che rạhn ye.
20 Cuạco ndudo yahn ye, te redin ye che rinahn nducuahn ndudo che chihco cạde Dendiohs. Chemin che cuahn che rendeva vo yavenạn Dendiohs che cuande yahn vederihquentiyon yahn ihyan min ne, rihco ro vo che yeno vo che ndạhcạ redinahn ye.
21 A Dendiohs che tendạhnun ye uvo, ne redin ye che riquendi vo numa ino vo ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
22 Mạn ye chihco vih ye uvo, nedin yahn ye uvo. Namin din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, chihco ro ye che ndeva ye uvo.
23 Yahn che renan vạhinó nchuhn ne, chemin che quenan rino cá che metah chí yạn vạco ne. Nde muhn nde nạn Dendiohs ne, cuạco che rạ́hn.
24 Nuhn ne, ndiyu che nahn cạhcantiyon nuhn nchuhn nạn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, te a ritahno ne ihyan numa ino ne. Che redin nuhn ne, che rinan nuhn nchuhn cạva che tahque co yeno ne.

2

1 Chihco dạma inó che hua chi núⁿ yạn vạco nchuhn, te a devanó te ndete che chi núⁿ ne, va che díⁿ castigo nchuhn, co rạn ne.
2 Ndete che díⁿ che co rạn ne, nducote a nchuhn che va che din ne che co yenó ne, hua codin ne, yahn che rạn ne.
3 Chemin che tahque ndah ne, dirun nó yahn nchuhn cạva che, ndotenan che din ne che co rạ́n ne, din ne che co yenó, te a devano cuạcó te ndete che co yenó, namin nchuhn ne, co yeno ne.
4 Hua náhⁿ che co rạn ne, ne chemin che cuahn che dirúⁿ yahn ne ne, ạma chi ndạché che ndedecadinó cạva ne, nde chacó, te náhⁿ che tumacadino ne che ạma yahinó nchuhn.

Nchahco Pạblo yahn ạma sạhn che nto ino se nunde yahn se

5 Me sạhn che quendihco nunde me ne, din se che chi rạn vo. Ate che lạdo yáhⁿ ne, anduhnecạ ndete che nde hua chi rạ́n. A nchuhn no che chi rạn ne tah. Tihcạ rạ́hn, te hua náhⁿ che a ạma yune decuihta nduh vo nunde yahn se.
6 A ndo dạma nducoyạca nchuhn, din ne castigo sạhn, ne nduco chemin ne, a va.
7 Mạn ne, tahque ndah che nchahco nchuhn yahn se, necạh yạn ne chedave yahn se, che co che cuacondạh vedạme ne sạhn, cạva che hua chuhnan cuahn co ndạche se.
8 Chemin che ricá favor nchuhn che ndaconan ne ndo yạn ne nduco se, din yahino ne sạhn.
9 Dirúⁿ yahn nchuhn menạn cạva che techecạde ne yahn sạhn min, te nahn ndihchenáⁿ nchuhn ndete che renevahnecun ne che rihquentiyóⁿ.
10 Adecoduhno ihyan che nchahco nchuhn yahn ye ne, namin u ne, nchahcó yahn ye. Me sạhn min ne, ndiyu che ạma quendihco se nunde nạ́n, ate cạva che ndah yahn nchuhn, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahcó yahn se.
11 Tihcạ va che din vo, te a devano vo te ạma mạyon chundah, quechica se rihncheh se, ne hua ndạhcạ che cạh yune vo che din duche yahn se uvo.

Ạma ndedecadino Pạblo, ndạ ye yạn Troas

12 Cuahn che ndạ́ yạn Troas cạva che cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, andahre ạma ndạhcạ cạva che díⁿ ntiyon yahn ye min,
13 ate nducote hua ntạcá dihno vo Tito ne, hua chihndemạn inó. Chemin che chihcomạ́n dihno vo che vate ye min, ne cuáhⁿ yạhn yahn Macedonia.

Dendiohs ne, renecạh yạn ye chedave yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

14 Ndeva vo yavenạn Dendiohs, ihyan min che cuahn dạma renecạh yạn ye chedave yuhn vo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo, ne retihyon yune ye uvo che racotuhn vo ndudo ndah yahn ye numachahte.
15 Nuhn ne, rahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Ntiyon min ne, anduhnecạ yạde yahn nạnda che ạma ndah ran. Ạma quenan ino Dendiohs,

ne retuhn vạn ihyan che ndevahn ye mạn, vạn ihyan che conda ye mạn.
16 Ihyan che ritahno ye ndudo min ne, retumacadino ye che ndevahn ye, ne ihyan che hua ritahno ye ne, retumacadino ye che va che conda ye. ¿A devano nchuhn duh che quendạh ndah nạn ntiyon min ne?
17 Quendạh ndah nuhn, te hua retihdenan nuhn vededevano yahn mạn nuhn nạn ndudo yahn Dendiohs, nduhcạ che redin ạma yạhn ihyan. A Dendiohs che tendạhnun ye nuhn, ne rahndudo nuhn ndudo yahn ye numa cuạco, redinahn nuhn che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo.

3

Ndudo ndah yahn Dendiohs che ndạhco cạde ye, ndạhco ye tạh Dihvo vo Jesucristo

1 Che tihcạ dirún ne, co riquendi nchuhn rendedecadino ne che rendeva mán yavenạn nuhn, ate hua. Hua rendotenan nuhn che dechuh ihyan cạca yahn nchuhn cạva che conan ne nuhn, nde huane che dechuh mạn ne cạca yahn ihyan cạva che conan ye nuhn, andahre tihcạ va che din nạhn ihyan, ndotenan ye ạma cạca che cạhma nan ihyan cạva che ndạca ntiyon din ye.
2 Nchuhn ne, anduhnecạ ạma cạca che chenan cuma nuhn cạva che cạhma nan nuhn. Che rendihchero ihyan nchuhn mạn, che recadino ye yahn ne mạn ne, retumacadino nducoyạca ye che a Dendiohs che te ye ntiyon che redin nuhn.
3 A ndedevahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn, chitahno ne ndudo ndah yahn ye che cahndudo nuhn. Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye ndedevahn ye nchuhn, ne vederihquentiyon che ndevahn ne ne, tahque chahte che co vederihquentiyon yahn ley che ndirun nạn tu rahno, che ndạhco Dendiohs tạh Moisés.
4 Nduhcạ che chenan ino nuhn Dendiohs numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devano cuạco nuhn che conahn ntiyon che redin nuhn yahn ye.
5 Ndiyu vededevano yahn mạn nuhn richahtino nuhn, cạva che co din nuhn ntiyon yahn ye, te richahtino nuhn che a mạn ye rinan ye nuhn.
6 Tihcạ, te a ihyan min che rete ye vededevano yahn ye nuhn, cạva che co cuhnde tạh nuhn vederihquentiyon ra yahn ye, cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Ndiyu ley che a ndirun che dito yahn vederihquentiyon min, te Vaco Ndah yahn Dendiohs che dito yahn. Ley che a ndirun ne, atenạn che rihco ro che va che conda ihyan nunde, ate Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, redin che cuahtenan ihyan vahchetero numacuahn ro.
7 Ley che ndirun nạn tu rahno, che rihco ro che va che conda ihyan nunde ne, chihco cạde Dendiohs che cuihno vederihquentiyon yahn, hua quendi cuahn dạma. Andahre ạma yudo vederihquentiyon yahn ley min, che nde nạn Moisés ạma diyạhn ro, nde hua ri che ndihchero ihyan nación yahn Israel,
8 ate nde tahque yudo vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.
9 Vederihquentiyon yahn ley min, che rihco ro che va che conda ihyan nunde ne, ạma yudo, ate tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che rendedevahn ihyan.
10 Nducote tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecạ ndete che a chihno vederihquentiyon yahn ley min.
11 Tihcạ, te ley min che va che cuihno vederihquentiyon yahn ne, andahre ạma yudo, ate tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, che hua ndạ ro che cuihno.
12 Nducote a devano nuhn che tahque yudo vederihquentiyon yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che rahndudo nuhn numa ino nuhn.
13 Ametah nde ạma nạn che tihyon ndeh nuhn nduhcạ che din Moisés, che chendih ye ạma tino nạn ye, cạva che hua ndihchero ihyan nación yahn Israel

nduhcą che rino rino ravi che diyąhn ro nąn ye.
14 Rahndudo nuhn ndudo yahn
Dendiohs nduco cudądo, cąva che conahn
ihyan. Ate ihyan nación yahn Israel ne,
nde meniyon hua renahn ye yahn
vederihquentiyon ndico, anduhnecą
ndete che va che redin vąhche yahn ye, te
atenąn che cotahno ye Dihvo vo
Jesucristo, tuhme conahn ye.
15 Namin nde meniyon cuahn che
rahndudo ihyan ndudo che dirun Moisés
ne, anduhnecą ndete che va che redin
vąhche yahn ye, hua renahn ye.
16 Ate cuahn che cotahno ihyan Dihvo
vo Jesucristo ne, tuhme conahn ye, cuavi
che redin vąhche yahn ye.
17 Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecą
Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, ne ihyan
che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan ne, dihn va chedave yahn ye nąn
ley che dirun Moisés.
18 Chemin che nducoyąco vo che
ritahno vo ihyan min ne, nducote ametah
deh che redin vąhche yuhn vo ne, rihco ro
vo che ąma yudo vederihquentiyon yahn
ye. Ro ro ne, rendo vo nduhcą mąn ye,
redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che
tahque rahtenan cumo vo
vederihquentiyon yahn ye.

4

1 Nducote mąn Dendiohs yahino ye
nuhn, ne chihco ye vederihquentiyon tąh
nuhn che cuahndudo nuhn ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin che
riquendi nuhn numa ino nuhn redinahn
nuhn.
2 Hua chihngą redin nuhn mąn, hua
rihtera nuhn vedecuihno yahn nuhn mąn,
hua rihncheh nuhn mąn, hua retihdenan
nuhn vededevano yahn mąn nuhn nąn
Ndudo yahn Dendiohs mąn. Tahque ndah
ne, rahndudo nuhn demąn ndudo cuąco,
ne nduco tihcą rihco ro nuhn che
runecąde nuhn nąn Dendiohs.
3 Ate ihyan che va che conda ye ne, a
ihyan chahn che hua renahn ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
rahndudo nuhn.
4 Hua ritahno ye, te a chihncheh
chundah ihyan, din se che hua co conahn
ye vederihquentiyon chahte yahn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che ndihchero ihyan iyehnse ihyan,
tumacadino ye tącą Dendiohs.
5 Hua rahndudo nuhn cąva che
nevahnecun ihyan nuhn, te rahndudo
nuhn cąva che nevahnecun ye Dihvo vo
Jesucristo. Redin nuhn cuande
anduhnecą ndete che mozo yahn nchuhn
nuhn, yahn che yahino vo Dihvo vo nduco
vih.
6 Tihcą rahndudo nuhn, te Dendiohs,
ihyan min che chihquentiyon ye che chiya
dave ne, namin din ye che chenahn nuhn
yahn vederihquentiyon yahn ye che
ndihco ye tąh Dihvo vo Jesucristo.

Nduhcą che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

7 Vederihquentiyon chahte che va tąh
nuhn, che rahndudo nuhn ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo ne, chemin ne,
nduhcą ąma vedecuihca, ate mąn nuhn
ne, nde hua rigonun chihve nuhn. Tihcą,
cąva che co ro che vederihquentiyon min
ne, yahn Dendiohs, ndiyu yahn nuhn.
8 Rechuhrihn nuhn, ate hua ri doh ino
nuhn. Ąma rededecadino nuhn, ate hua
retehche ino nuhn.
9 Ąma redin tąn ihyan nduco nuhn, ate
hua rihcomąn Dendiohs nuhn. Vate nuhn
tąh vederih, ate rendedevahn ye nuhn.
10 Nduh cuąn nąn che vatechica nuhn
ne, ąma rechuhrihn nuhn nduhcą che
chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, cąva che co
ro che quenduche ye, rinduco ye nuhn.
11 Numanahn che chenan nuhn iyehnse
ne, ąma cąhnda yahn nuhn, che nahn
cąhno ihyan nuhn, yahn che ritahno
nuhn Dihvo vo Jesucristo, ne nduco
chemin ne, rihnde ro che va ye cąva nuhn.
12 Cuahn dąma vate nuhn tąh vederih,
ate cochihve yahn nchuhn cąva che
ndevahn ne.
13 Nąn Ndudo yahn Dendiohs ne,
ndirun nduhcą che rąhn ąma ihyan:
“Chitahnó Dendiohs, ne chemin che
cahndudó ndudo yahn ye.” Riquendi
nuhn yune yahn ihyan min, ritahno nuhn
Dendiohs. Namin rahndudo nuhn ndudo
yahn Dendiohs,

14 te a devano cuạco nuhn che
ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo vạn
tenạhn, ne cạva Dihvo vo quenan cuma
che ndedetuhche ye uvo, nedin dạma ye
uvo nạn ye.
15 Nducuahn che rahno ri nuhn ne, a
cạva che ndah yahn nchuhn, cạva che
cuhnde ro vedeyahino yahn Dendiohs
nduco nuhn, ne ạma yạhn ihyan necạh ye
nundihve cuahn ihyan mạn, ndeva ye
yavenạn ye mạn.
16 Chemin che hua ri doh ino nuhn.
Andahre ạma ri cuno nuhn nạn ntiyon
yahn Dendiohs, ate mạn ye renecạh dito
ye chedave yahn nuhn ro ro.
17 Hua ri doh ino nuhn, te che
rechuhrihn nuhn mạn ro cuh ne, hua ngu
cuahn dạma. Tah ra chemin, te tahque
ndạhcạ cuahno nuhn cuahn che
cuahtenan nuhn vahchetero numacuahn
ro.
18 Nducote tihcạ ne, hua retumacạh
nuhn dehtenduh che va ihyehnse cuh, te
hua rengu. Tahque ndah ne, retumacạh
nuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs,
te chemin ne, hua ndạ ro che cuihno.

5

1 Hua recạh cudạdo uvo che rechuh
rihn vo mạn ro cuh, te a devano cuạco vo
che cuahn che ndạco vo iyehnse cuh ne,
ndeva Dendiohs uvo vahchetero nạn che
cuahtenan vo cuahn dạma.
2 Chemin che, numanahn che vato vo
iyehnse ne, rạhcorạn vo che nahn
cuahtenan vo vahchetero.
3 Cuahn che ndạco vo iyehnse cuh ne, a
va yạn nạn che cuahtenan vo.
4 Numanahn che chenan vo iyehnse cuh
ne, rạhcorạn vo, ndiyu che nahn vo che
coh vo, ate che nahn vo che ndacorun vo,
cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
5 Yahn che cuahtenan vo vahchetero ne,
mạn Dendiohs tihyon yune ye uvo, din ye
che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, rihco
ro ye che ndeva ye uvo.
6 Chemin che richahtino vo cuahn
dạma. A devano vo te, numanahn che
chenan vo iyehnse ne, hua rendihchero
vo Dihvo vo Jesucristo.
7 Ate ritahno vo ihyan, riquendi vo yune
yahn ye, andahre hua rendihchero vo
ihyan.
8 Ndichahtino vo ihyan, nde tuno nahn
ndạco vo iyehnse cạva che cuahtenan vo
nạn ye.
9 Chemin che a cuahtenạn ca vo
iyehnse, o hua, redin nun ino vo runecạde
vatechico vo cạva che yeno ye nduco vo.
10 Tihcạ, te va che ndo dạma nducoyạco
vo, techecạde Dihvo vo Jesucristo yuhn
vo. Ro min ndạhco menun ye yahn queri
ạmo vo, a ndah, o hua ndah, din vo,
chahtenan vo iyehnse.

Vederihquentiyon che ndevahn ihyan

11 Nducote renevahnecun nuhn Dihvo
vo Jesucristo ne, chemin che redin nun
ino nuhn riyạhve nuhn ihyan nunde, cạva
che cotahno ye ihyan. Dendiohs ne, a
devano ndah ye che runecạde vatechica
nuhn, ne rạhcó te namin nchuhn ne, a
devano ne.
12 Che dirún tihcạ ne, co riquendi
nchuhn rendedecadino ne che rendeva
mán yavenạn nuhn nduhcạ che rạhn
ihyan yahn nuhn, ate hua. Che náhn ne,
che co yeno nchuhn che runecạde
vatechica nuhn cạva che hua co cuihnạn
ne, ndahconan ne yahn ihyan che ndere
redin yạde ye, redin cạ ye che runecạde
ye.
13 Nạhn cuạn ne, co rendedecadino
ihyan che luco nuhn, ne nạhn cuạn ne,
rendedecadino ye che runecạde nuhn, ate
hua dehve din yahn chemin, te redin
nuhn ntiyon yahn Dendiohs, cạva che
ndah yahn nchuhn.
14 Tihcạ, te nducote yahino Dihvo vo
Jesucristo nuhn ne, chemin che
renevahnecun nuhn che rihquentiyon ye.
A devano nuhn te, nducote chih ye cạva
nducoyạca ihyan ne, nducoyạco vo ne,
anduhnecạ ndete che chih vo dạma nduco
ye.
15 Tihcạ chih ye cạva che, uvo che
ndedevahn ye uvo ne, hua cuahtechico vo
vedeyeno yahn mạn vo. A ihyan min che
chih ye, ne ntuche ye cạvo vo, ne redin
yahn che dinahn vo yahn ye.
16 Chemin che nuhn ne, hua
rendạhchenan nuhn nde ạma ihyan,
tạchan ihyan ye. Andahre ro menạn
ndạhchenan nuhn Dihvo vo Jesucristo,
ate mạn ne, ametah tihcạ redin nuhn.

17 Tihcą, te nducoyąco vo che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo ne, a ndahcorun
Dendiohs uvo, a ndo vo anduhnecą ihyan
ra. Nducuahn vederendedecadino
chihngą che chenan cumo vo ro menąn
ne, a chihcomąn vo. Mąn ne, a ndacorun
vederendedecadino yuhn vo.
18 A Dendiohs che din ye nducuahn
chemin, ndo yąn ye nduco vo che cuande
yahn Dihvo vo Jesucristo. Avąne ne, te ye
ntiyon nuhn che cąh nuhn, cadino ihyan
che a ndo yąn ye nduco ye.
19 Dendiohs ne, dechuh ye Dihvo vo
Jesucristo, ne che cuande yahn ihyan min
ndedevahn ye ihyan iyehnse, nchahco ye
nunde yahn ye. Ndaconan rąhn che te ye
ntiyon nuhn che cąh nuhn, cadino ihyan
che ndo yąn ye, nchahco ye nunde yahn
ye.
20 Dechuh Dihvo vo Jesucristo nuhn,
cahndudo nuhn vąn nchuhn menun
Dendiohs, anduhnecą ndete che a mąn ye
riyąhve ye nchuhn. Chemin che riyąhve
nuhn nchuhn che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo, che ndąca ne che nchahco
nunde Dendiohs, ndo yąn ye nduco ne.
21 Dihvo vo Jesucristo ne, hua
quendihco ye nde ą̈ma nunde, ate din
Dendiohs che nedihve ye nunde yuhn vo,
anduhnecą ndete che mąn ye quendihco
ye nunde. Tihcą din ye cąva che, nduco
che cotahno vo Dihvo vo ne, ndąco vo
vederenchahco, ne runecąde cuahtenan
vo nduhcą che nahn ye.

6

1 Nducote redin nuhn ntiyon yahn
Dendiohs ne, riyąhve nuhn nchuhn che
hua duche rino ne vedeyahino yahn ye
cąva ne,
2 te nąn Ndudo yahn ye ne, rąhn ye ri ye
ihyan ndico yuhn vo tuhcą:
Cuahn che ndą ro ndah yahn nchuhn ne,
chinán nchuhn, ndedeváhn nchuhn.
Namin nchuhn ne, a ro cuh che ro ndah
yahn ne, a ro cuh che ndevahn ne.
3 Nuhn ne, runecąde vatechica nuhn,
cąva che hua ndąca yune che ndąhchenan
ihyan ntiyon che redin nuhn.
4 Nąn nducuahn che redin nuhn ne,
rihco ro nuhn che numa cuąco redin
nuhn ntiyon yahn Dendiohs. Ą̈ma redin
chahtino nuhn yahn nducuahn che
rechuhrihn nuhn mąn,
5 rahn ihyan nuhn mąn, rih ye nuhn
vącoyąhn mąn, rendo dąma ye, redin
cąnda ye nduco nuhn mąn, ą̈ma
rechuhrihn nuhn che redin nuhn ntiyon
mąn, hua ri che cuahteyądo nuhn mąn,
rih cuico nuhn mąn. Ate vąn nducuahn
dehtenduh chemin chan ne, rihco ro nuhn
che redin nuhn ntiyon yahn Dendiohs.
6 Namin rihco ro nuhn che redin nuhn
ntiyon yahn ye, yahn che runecąde
vatechica nuhn mąn, renahn nuhn ndudo
yahn ye mąn, ą̈ma redin chahtino nuhn
mąn, chenan cuma nuhn vedevąhino
mąn, quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn
mąn, numa cuąco redin yahino nuhn
ihyan mąn,
7 chenan cuma nuhn vederihquentiyon
yahn ye mąn, rahndudo nuhn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo mąn.
Nduhcą sandądo che va che ruhn nduco
se mąn, va che rendedevahn nduco se
sąhn mąn ne, tihcą nuhn, te a ndo yąn
Dendiohs nduco nuhn, nedin yahn ye
nuhn, ne hua dehva rinda yahn nuhn.
8 Nąhn ihyan ne, rendeva ye yavenąn
nuhn, ne nąhn ye ne, rendąhchenan ye
nuhn. Nąhn ihyan ne, ndah rąhn ye yahn
nuhn, ne nąhn ye ne, chihngą rąhn ye
yahn nuhn. Nąhn ihyan ne, rąhn ye che
rente nuhn ndudo cuąco, ne nąhn ye ne,
rąhn ye che rihncheh nuhn.
9 Nąhn ihyan ne, yahino ye nuhn, ne
nąhn ye ne, nde hua retumacąh ye nuhn.
Nąhn cuąn ne, vate nuhn tąh vederih
mąn, redin tąn ihyan nduco nuhn mąn,
ate rendedevahn Dendiohs nuhn.
10 Andahre rąn nuhn nąhn cuąn, ate
hua dehve rąhco nuhn. Andahre chevąh
nuhn, ate anduhnecą ndete che redin
cuihca nuhn ihyan, ricuahn nuhn Ndudo
yahn Dendiohs ihyan. Andahre metah
dehva yahn nuhn muhn iyehnse cuh, ate
rinan Dendiohs nuhn, ne hua dehva rinda
yahn nuhn.
11 Nchuhn dihno nuhn che vate ne yąn
Corinto, numacuahn chedave yahn nuhn
yąhve nuhn nchuhn, hua chihco ndeh
nuhn nde ą̈ma ndudo.
12 Nuhn ne, yahino nuhn nchuhn, ate
mąn nchuhn ne, ti nąn ti ino ne rendihche

ne nuhn.
13 Nduhcą che riyąhve ihyan dąya ye ne,
tihcą riyąhvé nchuhn, cąva che din
yahino ne nuhn nduhcą che yahino mąn
nuhn nchuhn.

Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan yahn Dendiohs uvo

14 Hua dąma co nchuhn nduco ihyan
che hua ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, te
hua redin yahn che ihyan che ndah ihyan
ye ne, dąma co ye nduco ihyan che
duhtuno ihyan ye. Namin hua redin yahn
che ihyan che a ntah ndutinąn ye,
renevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs
ne, dąma co ye nduco ihyan che hua
renevahnecun ye.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, hua ri dąma
ndudo yahn ye nduco chundah. Namin
ihyan che ritahno ye ihyan ne, hua ri
dąma ndudo yahn ye nduco ihyan che
hua ritahno ye.
16 Ihyan che rendeva ye yavenąn
Dendiohs ne, nde hua redin yahn che
dąma co ye nduco ihyan che rendeva ye
yavenąn dehtenduh che ndiyu Dendiohs.
Dendiohs ne, quenduche ye, ne uvo ihyan
yahn ye ne, anduhnecą ndete che yąco
yahn ye, nduhcą che a ndirun nąn Ndudo
yahn ye tuhcą:
Conún vąn ihyan yáhn.
U che Dendiohs yahn ye.
17-18 Namin ndirun:
Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che
quenan cuma ye nducuahn
vederihquentiyon ne, rąhn ye:
“Co din vi nchuhn yahn ihyan nunde,
cuihcomąn ne ihyan.
Hua din ne dehtenduh che chihngą,
cuahtendihco ne nunde.
Tuhme ndevá nchuhn, din yáhn nchuhn,
ndo ne dąyá.”

7

1 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote
tihcą nte Dendiohs ndudo yahn ye ne,
nahn che cąhcomąn vo nunde yuhn vo, ne
runecąde cuahtechico vo, nevahnecun vo
ihyan.

Nto ino ihyan ndiyąco nunde yahn ye

2 Cuenevahnecun nchuhn nuhn. Hua
nedin tąn nuhn nduco nde ąma ne. Hua
nihncheh nuhn nchuhn. Nde ąma
nchuhn, hua ndinda ne cąva nuhn.
3 Che dirún tihcą ne, ndiyu che rąhn
nundé yahn nchuhn, te yahino nuhn
nchuhn nduhcą che a rąhn rí nchuhn
menąn, andahre va che coh nuhn cąva ne.
4 Ąma rendącá vedechahtino mąn, ąma
yenó mąn, ąma renecąh yąn chedave
yáhn mąn, cąva ne. Andahre rechuhrihn
nuhn, ate ąma yenó.
5 Numacuahn ro che chahtechica nuhn
yąhn yahn Macedonia ne, nde tah hua
chahtetuhno nuhn, te din tąn ihyan nduco
nuhn. Chuhrihn nuhn, ne ąma
ndedecadino nuhn nąn ntiyon che redin
nuhn.
6 Ate Dendiohs, ihyan min che renecąh
yąn ye chedave yahn ihyan che rąn ye ne,
necąh yąn ye chedave yahn nuhn, yahn
che ntą Tito.
7 Avąne ne, nte cuande se nuhn nduhcą
che nevahnecun nchuhn sąhn mąn, necąh
yąn ne chedave yahn se mąn, ąma chi rąn
ne cąva nunde yahn ne mąn, ąma
rendededecadino ne cąvá mąn, ne cąva
nducuahn chemin ne, nde tahque chi
yenó.
8 Cuahn che dirún yahn ne menąn, dín
che chi rąn ne ne, nde mąn nto inó che
tihcą dín, ate mąn ne, yenó, te checadinó
che chichihve yahn ne, nto ino ne nunde
yahn ne.
9 Mąn ne, yenó, ndiyu yahn che dín che
chi rąn ne, ate yahn che chichihve
vederąn yahn ne, din che nto ino ne
nunde yahn ne. Hua ndere cąh ríhn
nchuhn nduco che tihcą dirún, te nto ino
ne nunde yahn ne numacuahn vederąn,
nduhcą che nahn Dendiohs.
10 Chichihve yahn ne, te cuahn che
numacuahn vederąn rento ino vo nunde
yuhn vo ne, rendedevahn Dendiohs uvo.
Ate vederąn che ametah co quendi vo
vedeyeno yahn mąn vo, cuahtendihco vo
nunde ne, nde hua cochihve.
11 Condihche nchuhn nduhcą che
chichihve che nto ino ne nunde yahn ne
nduhcą che nahn Dendiohs. Chi yudo
yahn ne yahn nunde yahn sąhn min, nde
dihya ne chi. Runecąde tumacąh ne yahn,
ne ndąca ne che nchahco nunde che hua
tumacąh ne yahn menąn. Namin necąhco

ne u cạva che conán nchuhn. Din ne
castigo sạhn, ne nạn nducuahn chemin
ne, chihnde ro yahn ne che dave yavenạn
ne yahn nunde min.
12 Che dirún yahn nchuhn menạn ne,
che náhn che tumacadino ne nạn
Dendiohs nduhcạ che nevahnecun ne
nuhn. Che dirún yahn ne ne, menạn vihca
a cạva nchuhn che ndedecadinó, ndiyu
demạn yahn sạhn min che quendihco se
nunde, nde huane yahn ihyan che din
duche yahn se ihyan.
13 Nducote nto ino nchuhn nunde yahn
ne ne, chemin che chi yeno nuhn.
Avạne ne, nducote ndihchero nuhn che
ạma yeno Tito yahn che necạh yạn
nducoyạca nchuhn chedave yahn se ne,
chemin che nde tahque chi yeno nuhn.
14 Hua quendạh cuihno u che rạ́hn rí
sạhn che ndah ihyan nchuhn. Nduhcạ che
riquendạh cuạco nducuahn che renté
nduco ne ne, tihcạ quendạh cuạco
nducuahn che rạ́hn rí sạhn yahn ne.
15 Me Tito ne, nde tahque yahino se
nchuhn mạn ro cuh, che co ro che quenan
se yạn vạco ne, te renecạhco se nduhcạ
che nevahnecun ne sạhn nduco vedino
vedenecun, dinahn ne che chihquentiyon
se.
16 Me u ne, ạma yenó, te a devanó che
renevahnecun nchuhn nducuahn che
rihquentiyón.

8

Nduhcạ che nahn che cạh vo vedino

1 Dihno nuhn, mạn ne, nte cuande nuhn
nchuhn nduhcạ che din yahino Dendiohs
ihyan yahn ye che vate ye yạhn yahn
Macedonia, chinan ye ihyan cạva che
tuno tạh ye che cạh ye vedino.
2 Ihyan chahn ne, andahre ạma
rechuhrihn ye che redin tạn ihyan nduco
ye mạn, ạma chevạh ye mạn, ate ạma
yeno ye, ne numacuahn chedave yahn ye
cạh ndahva ye vedino.
3 Mạ́n ndihcheró che numacuahn
vedeyeno cạh ye nde tahque ndahva ca
che co che retumacadino vo che co cạh ye.
4 Ạma chica ye favor nuhn, che cạh
yune nuhn che condạ vạn nduco ye,
conan ye dihno vo.
5 Nde hua ndedecadino nuhn che tihcạ
din ye, ate nde tahque quendạhnạn ye, te
che tahque ndah ne, chihco ye chedave
yahn ye nduhcạ che nahn Dendiohs, cạva
che dinahn ye nducuahn che
rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo mạn,
cạva che nevahnecun ye nuhn mạn.
6 Nducote tihcạ din ihyan chahn ne,
chemin che cạh cuande nuhn Tito che
ndaconan se yạn vạco nchuhn, quendi se
din dạma se vedino min.
7 Nducote ạma chenan cuma ne
vederihquentiyon che cotahno ne mạn,
che cuahndudo ne mạn, che devano ne
mạn, checo checunde chenan ne nạn
ntiyon yahn Dendiohs mạn, yahino ne
nuhn mạn ne, chemin che ndạhcạ che din
nun ino ne, cuahtenan cuma ne
vedevạhino.
8 Ndiyu che rihquentiyón nchuhn, ate
rạ́hn nduco ne cạva che cadino ne nduhcạ
che chenan cuma dihno vo chenạhn
vedevạhino mạn, cạva che cuhnde ro
ndete che numa cuạco chenan cuma ne
vedeyahino mạn.
9 A devano nchuhn nduhcạ che ạma
yahino Dihvo vo Jesucristo uvo, ne nahn
che quendi ne yune yahn ye. Nduhcạ ạma
ihyan cuihca che ndo chevạh ye, yahn che
din ye vedevạhino ne, tihcạ ihyan min, te
andahre ạma yudo vederihquentiyon
yahn ye, ate nducote yahino ye uvo ne,
chihcomạn ye nducuahn, ndạ ye muhn
iyehnse cuh cạva che ndedevahn ye uvo.
10 Tihcạ riyạhvé nchuhn cạva che ndah
yahn ne, te a mạn nchuhn chihndeyạn
chedave yahn ne nde nduyo chuh me,
canạn recạh ne vedino min.
11 Mạn ne, nduhcạ che nduco vedeyeno
canạn cạh ne, tihcạ nahn che quendi ne
dinahn ne tunoca che tuno tạh ne, nde
conan cạh ne.
12 Tihcạ, te vedino che recạh vo ne, a
devano Dendiohs nduhva che co cạh vo.
Cuahn che recạh vo numacuahn chedave
yuhn vo ne, renevahnecun ye.
13 Che cạh nchuhn vedino min dihno vo
ne, ndiyu che cạh ne nde ndo chevạh mạn
ne.
14 Che nahn ne, che conan ne ihyan cạva
che ndạca che chuhnun ye mạn ro cuh.
Ndạ ro che va vederetạhn yahn mạn ne

ne, tihcą conan ihyan chahn nchuhn. Nduco tihcą ne, ndąca che chuhnun ą̄ma tą̄ma ne cuahn dą̄ma.
15 Va ą̄ma ejemplo yahn chemin che ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą: “Ihyan che ndeh din dą̄ma ye ne, hua ngą̄va yahn ye, ne ihyan che doh din dą̄ma ye ne, hua chicuah nan yahn ye.”

Tito nduco combiero yahn se ne, ndaconan se yąn Corinto

16 Nundihve cuahn Dendiohs che cą̄hn nun ye chete chedave yahn Tito, che namin rendedecadino se cą̄va che ndah yahn nchuhn nduhcą che rendedecadinó.
17 Ndetą̄hno nevahnecun se che yą̄hvé są̄hn che chi se. Avąne ne, nducote a mą̄n se ndihco se che chi se ne, cochi se quendihchero se nchuhn numacuahn vedeyeno.
18 Dechuh nuhn dą̄ma nduco se ą̄ma dihno vo che ą̄ma ndah rą̄hn ihyan yahn ye nduh cuąn yąco, yahn che ą̄ma quendą̄h ndah ye che rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
19 Avąne ne, a tendą̄hnun ihyan ndiyąco dihno vo min, che conduco ye nuhn nąn che vatechica nuhn. Quenan conan ye nuhn, din dą̄ma nuhn vedino che a ndanąn redin dą̄ma nuhn, cą̄va che ndeva ihyan yavenąn Dihvo vo mą̄n, cą̄va che cą̄hco ro nuhn vedeyahino yahn nchuhn mą̄n.
20 Nducote hua nahn nuhn che ndere cą̄hma nde ą̄ma ihyan che toh mą̄n nuhn vedino min ne, chemin che yą̄hve nuhn ihyan ndiyąco che tendą̄hnun ye ą̄ma cha dihno vo, cą̄va che conduco ye nuhn.
21 Tihcą̄, te nahn nuhn che dave yavenąn nuhn nąn Dendiohs mą̄n, nąn nducoyąca ihyan mą̄n.
22 Avąne ne, dechuh nuhn tą̄ma dihno vo nduco Tito. Dihno vo min ne, a rendihche nuhn ihyan che runecą̄de ye cuahn dą̄ma nąn nducuahn ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan min ne, quenan ino ye che conahn ntiyon che chi ye, te a rendihche ndah ye nchuhn.
23 Te cuandé nchuhn te Tito ne, rinduco se u nąn ntiyon che quenán, cochi se, conan se nchuhn menún. Me dihno vo chenąhn ne, ihyan ndiyąco dechuh ye ihyan. Ihyan chahn ne, nducote runecą̄de ye ne, cuhnde ro che ą̄ma yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
24 Mą̄n ne, cuinan nchuhn ihyan chahn, cą̄va che cadino ihyan ndiyąco chenąhn nduhcą̄ che chenan cuma ne vedeyahino mą̄n, cą̄va che hua co cuihnąn nuhn che rendeva nuhn yavenąn ne mą̄n.

9

Vedino cą̄va dihno vo

1 Yahn vedino che redin dą̄ma nuhn cą̄va dihno vo ne, rą̄hcó che nde hua rendotenan che dirún yahn ne,
2 te a rendihché nchuhn che ą̄ma cuno ino ne. Chemin che hua cuihnąn renté nduco dihno vo che vate ye yą̄hn yahn Macedonia, yahn nchuhn che vate ne yą̄hn yahn Acaya, che a vateyąn ne nde nduyo chuh cą̄va che conan ne. Nducote checadino ye che redin nun ino ne recą̄h ne vedino min ne, a nahn nducoyąca ye ą̄ma cą̄h yeno ino ye, canąn recą̄h ye.
3 Andahre tihcą̄ ne, dechúh dihno vo chahn tą̄n, cą̄va che cuahteyąn niyon nchuhn nduhcą̄ che a renté yahn ne, ne hua quendą̄h cuihnó che rendonán nchuhn.
4 Tihcą̄ dín, te cuahn che chí ne, denąn conduco ą̄ma o dihno vo che vate ye yą̄hn yahn Macedonia u, ne nahn che a vateyąn nchuhn. Ndete che hua ne, quendą̄h cuihno nchuhn. Namin quendą̄h cuihno nuhn che ą̄ma rendonan nuhn nchuhn.
5 Nducote hua náhn che quendą̄h cuihno uvo ne, yą̄hvé dihno vo chahn che chi ye, conan ye nchuhn, din dą̄ma nduh ne vedino min che a ndihco ne chedave yahn ne che cą̄h ne. Nduco tihcą̄ ne, cuahn che ndą̄ nuhn ne, hua quenan cuma nuhn che comą̄n cą̄ca nuhn nchuhn.
6 A devano nchuhn te cuahn che ndahva ndute ndą̄ta rihno vo ne, ndahva renevą̄hn vo, ne cuahn che doh rihno vo ne, doh renevą̄hn vo.
7 Atihnocąno che recą̄h vo vedino. Nahn che cą̄h vo nduhva che ndihco vo che cą̄h vo. Nahn che cą̄h vo numacuahn chedave yuhn vo, hua nduco fuerza, te Dendiohs ne, yahino ye ihyan che nduco vedeyeno recą̄h ye.

8 Dendiohs ne, va vederihquentiyon
yahn ye che conan ye nchuhn nạn
nducuahn, cạva che hua dehva conda
yahn mạn ne mạn, cạva che va ndahva
yahn ne che conan ne ihyan chenạhn
mạn.
9 Tihcạ, te nạn Ndudo yahn Dendiohs
ne, a ndirun tuhcạ:
Ihyan che redin ye vedevạhino nduco
ihyan chevạh ne,
rinan Dendiohs ihyan cuahn dạma, ne
hua ri doh dehtenduh yahn ye.
10 A Dendiohs che recạh ye ndute ndạta
che rihno ihyan mạn, rihquecheh ye
ihyan mạn. A ihyan min che din ye che co
ndeh ndute ndạta yahn nchuhn mạn,
tihdenạn ye vedeyahino yahn ne mạn,
11 cạva che co chahte nducuahn ntiyon
yahn ne, conan ne ihyan chevạh
numacuahn chedave yahn ne. Nduco
tihcạ ne, ndeva ihyan yavenạn Dendiohs
yahn ntiyon che redin nuhn vạn nchuhn.
12 Tihcạ, te vedino che vatechica nuhn
redin dạma nuhn ne, din che ndạca che
chuhnun dihno vo mạn, nde din che
ndeva ihyan yavenạn Dendiohs mạn.
13 Ihyan che ndondạ tạh ye vedino min ne,
ndeva ye yavenạn Dendiohs, ndiyu
demạn yahn che ạma rinan nchuhn ihyan
mạn, ihyan chenạhn mạn, ate yahn che
renevahnecun ne ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo.
14 Namin covạh ye cạva nchuhn
numacuahn chedave yahn ye yahn che
tihyon yune Dendiohs nchuhn che din ne
vedevạhino nduco ye.
15 Nundihve cuahn Dendiohs che ạma
chahte vedeyahino yahn ye cạvo vo, che
nde hua retumacadino mạn vo, dechuh ye
Dihvo vo Jesucristo, ndedevahn ye uvo.

10

Vederihquentiyon che quenan cuma Pạblo

1 U Pạblo, riyạhvé nchuhn numacuahn
vedino vedenecun nduhcạ che nahn
Dihvo vo Jesucristo. Nạhn nchuhn ne,
rạhn ne yáhn che ạma tán cuahn che yahn
quenán, ne cuahn che quenún vạn
nchuhn ne, ạma necún.
2 Ate riyạhvé nchuhn che hua din ne
che ndạca yune che dín castigo nchuhn
cuạhn che ndá, te va inó che dín castigo
ihyan che rạhn ye che vatechica nuhn
vedeyeno yahn mạn nuhn.
3 Cuạco te ihyan iyehnse nuhn, ate redin
nuhn ntiyon yahn Dendiohs nduhcạ che
nahn ye, ndiyu nduhcạ che nahn mạn
nuhn.
4 Nduhcạ sandạdo che chenan cuma se
dehtenduh che richihve yahn se nạn che
ruhn se ne, tihcạ chenan cuma nuhn
vederihquentiyon chahte.
Vederihquentiyon min ne, ndiyu yahn
ihyan iyehnse, te yahn Dendiohs, ne co
ndạhco ndiya ihyan che duhtuno ihyan
ye.
5 Namin ndạhco ndiya nuhn ihyan, che
numacuahn vedeyạde mạn, vededevano
yahn mạn ye mạn, rahcotạhn ye yahn
Dendiohs, ne ndạhco nuhn ihyan tạh
Dihvo vo Jesucristo, cạva che dinahn ye
yahn ye.
6 Cuahn che a ndạhcạ redinahn nchuhn
ne, nuhn ne, vate nuhn cạva che din nuhn
castigo ihyan che rahcotạhn ye.

7 Nchuhn ne, rihco ne cudạdo nde nạn
ran nde nạn rica nuhn, ate hua rendihche
ne tạcạ chedave yahn nuhn. Ndete che
devano cuạco ne che a yahn Dihvo vo
Jesucristo nchuhn ne, cuedevano ne te
namin nuhn ne, a yahn ye nuhn.
8 Te Dihvo vo Jesucristo
vederihquentiyon nuhn, ndiyu cạva che
din nuhn che conda nchuhn, ate cạva che
conan nuhn nchuhn che cotahno ne ihyan
numa ino ne. Chemin che, andahre ạma
rendonán vederihquentiyon min ne, hua
ri cuihnán.
9 Tihcạ rá́hn rí nchuhn cạva che hua
ndedecadino ne che ndere renahn dihyá
nchuhn nduco cạca che redechúh yahn
ne.
10 Hua náhn che namin nchuhn tihcạ
ndedecadino ne, te nạhn ihyan ne, rạhn
ye te ạma renan inó che cạyá ihyan nạn
cạca che redechúh yahn ye, ate cuahn che
quenún vạn ye ne, hua dito nán nde hua
ndahchan ndudo yáhn.
11 Ihyan che tihcạ rạhn ye ne, codevano
ye te nduhcạ che yudo rihquentiyon nuhn
cuạhn che yahn chenan nuhn, redirun
nuhn yahn ne ne, atihnocạ yudo

cạhcantiyon nuhn cuạhn che ndạ nuhn vạn ne.
12 Hua rendeva mạn nuhn yavenạn nuhn nduhcạ che redin nạhn ihyan che rendonan mạn ye ihyan, te ạma vedetundo che redin ye, rendeva mạn ye yavenạn ye, rạhco ye che tahque rigonun chihve ye che co ihyan chenạhn.
13 Nuhn ne, hua redin yạde nuhn, rechuhnan nuhn vederihquentiyon che te Dendiohs nuhn, che din nuhn ntiyon yahn ye vạn nchuhn.
14 Nuhn che ndạ nuhn menạn ndita, cahndudo nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan nchuhn, ne chemin che redin yahn che quendi nuhn cạhcantiyon nuhn nchuhn. Che tihcạ redin nuhn ne, hua rechuhnan nuhn vederihquentiyon che chenan cuma nuhn.
15 Hua redin yạde nuhn, rihquentiyon nuhn nạn che nedin tạma ca ihyan ntiyon. Che cuạco ne, chenan ino nuhn che cotahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne, cạva che co chahte ntiyon che redin nuhn vạn nchuhn, ne quendi nuhn nduhcạ che a cochi nuhn rihquentiyon nuhn.
16 Tuhme quendi nuhn cuacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo yạn chenạn, ate hua cahnevi nuhn ntiyon che nedin tạma ca ihyan.
17 Duh nchuhn che nahn ndonan mạn ne nchuhn ne, tahque ndah che ndonan ne Dihvo vo Jesucristo,
18 te ihyan che rendonan mạn ye ihyan ne, hua cochihve yahn ye che tihcạ redin ye. Me ihyan che rendonan Dihvo vo Jesucristo ihyan ne, atenạn ihyan chahn che rendeva Dendiohs ihyan.

11

Sạhn che redin cạ se che apóstol se

1 Ạma ndạhcạ ndete che din chahtino nchuhn che ndonán vederihquentiyon che quenan cumá. Co rạhco ne che ạma vedetundo che tihcạ redín.
2 Ate hua, te ạma yahinó nchuhn nduhcạ che nahn Dendiohs, cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chitahno ne, ne náhn che dave chedave yahn ne, ndạ ne nạn ye.
3 Nducote chundah ne, ạma mạyon se ne, ndo se cu, chihncheh se Eva. Namin nchuhn ne, vạhinó cạva ne, te denạn hua numa ino ne ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne cạh yune ne che cahncheh se nchuhn, cuacondạh vedạme ne ihyan.
4 Vạhinó cạva nchuhn, te denạn ndạ sạhn che cacuahn se tạma ndudo menun ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, cuahndudo se tạma ndudo, redin vahn se che ndudo ndah yahn Dendiohs mạn, conun se nchuhn che nevahnecun ne tạma vaco menun Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, ne a ndah no ino ne cotahno ne nducuahn.
5 Ricá nchuhn che din chahtino ne yáhn, nạn sạhn chahn che redin vahn ne apóstol ndah, te nde tah hua rinda nan yahn vederihquentiyon che quenan cumá nạn vederihquentiyon yahn se.
6 Andahre hua ndahchan ndudo yáhn nạn che rahndudó, ate nạn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a devanó ndendi ndendita nduhcạ che a rendihche mạn nchuhn.
7 Hua dehve ạma nunde che din mán ntiyon, ndạca che chuhnún cuahn che cahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs, chihnevan nchuhn. Tahque ndah ne, quendạh vedechahtinó chuhríhn cạva che ndah yahn ne.
8 Cuahn che quenán vạn nchuhn, dín ntiyon yahn Dendiohs cạva che ndah yahn ne ne, dihno vo che vate ye tạma yạn chinan ye u cạva che ndạca che chuhnún, ate anduhnecạ che ndere chehneví yahn ye, te ndiyu ihyan chahn va che conan ye u ro min.
9 Cuahn che chicuah nan yáhn ne, nde ạma nchuhn hua dendúh nchuhn. Tahque ndah ne, ạma o dihno vo che chica ye yạhn yahn Macedonia, chinan ye u. Nduco tihcạ ne, hua dendúh nchuhn ro min. Atihnocạ hua dendúh nchuhn caviyạn deman.
10 Nde muhn nde nạn Dihvo vo Jesucristo, cuạco rạhn rí nchuhn chemin. Numachahte yạhn yahn Acaya, hua quendạh cuihnó nạn nde ạma ihyan, yahn che tihcạ rạhn.

11 Ndiyu che hua yahinó nchuhn che
hua náhn che conan ne u. A mạn Dendiohs
devano ye che ạma yahinó nchuhn.
12 Quendí dín tihcạ cạva che co cuihnạn
sạhn yạde chahn che vatechica se redin cạ
se che apóstol se, redin cạ se che redin se
ntiyon nduhcạ che redin nuhn.
13 Sạhn chahn ne, ndere vatechica se,
rihncheh se ihyan, redin cạ se che apóstol
yahn Dihvo vo Jesucristo sạhn.
14 Hua cạhn ino nchuhn che redin cạ se
che apóstol se, te a devano vo te namin
chundah ne, rendedeche se sạhn, co
ndạcondạ se nde ạma ángel diyạhn ndete
che nahn se.
15 Chemin che nde hua cạhn ino
nchuhn, ndihchero ne sạhn chahn che
redin se ntiyon yahn se, redin cạ se che
ndudo ndah yahn Dendiohs che
rahndudo se. Yahn nducuahn che redin se
ne, va che din Dendiohs castigo sạhn,
nedihve se nunde yahn se.

Nduhcạ che rechuhrihn Pạblo nạn ntiyon yahn Dendiohs

16 Ndaconan rạhn rí nchuhn che hua
ndedecadino ne che ạma vedetundo che
náhn ndeva mạ́n yavenạ́n. Ndete che
tihcạ ndedecadino ne ne, codin chahtino
ne yáhn.
17 Che rạhn rí nchuhn che náhn ndeva
mạ́n yavenạ́n ne, ndiyu Dihvo vo
Jesucristo che tihcạ rihquentiyon ye, te
chemin ne, vedetundo yahn mạ́n.
18 Nducote ạma yạhn sạhn che redin
yạde se che ạma ndah ihyan se ne, namin
u ne, ndeva mạ́n yavenạ́n.
19 Tihcạ dín, te nchuhn ne, ạma devano
ne che rạhco ne, nde hua ri cuihnạn ne, a
ndah no ino ne retuma ino ne sạhn che
rendeva mạn se yavenạn se.
20 Andahre redin se decạhya yahn se
nchuhn mạn, rendinun rendinạhno se
nchuhn mạn, redin yahn se dehtenduh
yahn ne mạn, rinạn se yahn nchuhn mạn,
rahn se vạconạn ne mạn, ate a ndah no
ino ne.
21 Anduhnecạ ndete che ạma
vedecuihno chemin cạvá, te nuhn ne, hua
rihquino nuhn che ndere din nuhn nduco
nchuhn.

Andahre ạma vedetundo, ate namin u
ne, co din yạdé nduhcạ che redin sạhn
chahn.
22 Ndete che redin yạde se che sạhn
nación yahn Israel sạhn ne, namin u ne,
ihyan nación yahn Israel u. Ndete yahn
che rente se devạco hebreo ne, namin u
ne, renté devạco min. Ndete yahn che
ndạta yahn Abraham sạhn ne, namin u
ne, ndạta yahn ye u.
23 Ndete nạn ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo nahn din yạde se ne, namin u
co dín ạma vedetundo, ndo yạdé, te
tahque ndichihve u nạn ntiyon yahn ye
mạn, tahque nedín ntiyon yahn ye mạn,
tahque ndeh yune nenún vạcoyạhn mạn.
Ạma ndeh yune nahn ihyan u mạn, ạma
ndeh yune adeche cạhno ihyan u mạn.
24 Sạhn nación yahn Israel ne, uhn yune
din se castigo u, chahn se ndico ntihyon
cun cuarta u.
25 Ino yune chahn se yạhn u. Ạma yune
ndo dạma ihyan, cạh ye tu u nde a chihno
ye u, che rạhco ye. Numacuahn ro che
quechicá nạn ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, ino yune cheche nun bạrco
nạn che quenún, ạma ro ạma yạn quenún
vạn nuniyạhn.
26 Ạma chuhríhn nduh cuạn nạn che
quechicá yahn ntiyon che quenán. Ạma
ndeh yune adeche quenda ico u. Nduh
cuạn nạn che quechicá ne, ạma cạhnda,
yahn che ạma vate sạhn duco. Ạma ndeh
yune cuahto din tạn ihyan nación yáhn
mạn, ihyan nación chenạhn mạn, nducó,
adeche cạhno ye u. Adecotino che
quechicá, viyạn mạn, viyạta mạn,
nuniyạhn mạn, ạma chuhríhn, adeche cóh
nạhn cuạn. Me sạhn che redin cạ se che
ritahno se Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn
dạma chenun ino se vedetạn, nahn cạhno
se u.
27 Ạma chi cunó nạn ntiyon mạn, ạma
quenduché mạn, ạma chih cuicó mạn,
chih yạcá mạn. Nạhn cuạn ne, adeche coh
iché, quechicá vạn ngo, nde tino yáhn
metah.
28 Avạne yahn nducuahn chemin chan
ne, ạma rendedecadinó ro ro, cạva
nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, te u che redín cudạdo ihyan.
29 Nducoyạca dihno vo che hua ndah

richahtino ye Dihvo vo ne, ạma rendedecadinó cạva ye. Namin nducoyạca dihno vo che redin ihyan che rahtendihco ye nunde ne, ạma ri rạ́n cạva ye.
30 Ndete che nahn co yenó ne, tahque ndah che co yenó yahn dehtenduh che rihco ro che hua rigonun chihvé.
31 Dendiohs, Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che rendeva vo yavenạn ye cuahn dạma ne, devano ye te cuạco che rạ́hn.
32 Cuahn che quenán yạn Damasco ne, gobernador che rinan se rey Aretas, va se yạn min, ne chih se sandạdo yune che nahn din se preso u.
33 Ate ndedevah ihyan u chete ạma cuahte cuahn vedạme chete che ndacoriya chihto yạn me, ne nduco tihcạ cáhn.

12

Ạma vederihno che cạh Dihvo vo Jesucristo, ndihchero Pạblo

1 Hua redin yahn che ndeva mạ́n yavenạ́n, ate va che có nchuhn yahn ạma vederihno che te Dihvo vo Jesucristo, ndihcheró.
2-3 A ndeh nduyo che ritahnó Dihvo vo Jesucristo, ne mạn adive ne, a ri ndiche cun nduyo ne, quenda ye u vahchetero. Hua devanó, a mạ́n, o vacó, atenạn Dendiohs devano ye. Ate tanocạ nduh ne, quenda ye u vahchetero.
4 Min chihneván ạma ndeh ndudo che nde hua rentạquinó deh che cạhmá yahn. Avạne ne, cạhnda va che cạhmá.
5 Vederihno min che cuạco, redin yahn che ndonán. Ate cạva mạ́n ne, nde hua redin yahn che ndo yạdé. Atenạn yahn che nde hua rigonun chihvé, atenạn yahn chemin che co co yenó.
6 Ndete che nahn ndo yạdé ne, dehve ndere ndo yạdé, te ndudo cuạco che cạhmá. Ate tahque ndah che nde hua cạhmá yahn, cạva che hua cạva chemin nevahnecun ihyan u, te atenạn che cahnevan ye che renté mạn, cạhco ye cudạdo nduhcạ che quechicá mạn.
7 Cạva che hua ạma din yạdé che ndihcheró vederihno min ne, cạh yune Dendiohs che dechuh chundah ạma cah tạn, chetạh u, redin che rechuhríhn cuahn dạma.
8 A ino yune ạma chicá favor Dihvo vo Jesucristo che cahnevi ye cah min,
9 ate rạhn ye ri ye u te nduco che yahino ye u, a va, te tahque rihco ro ye vederihquentiyon yahn ye nduco ihyan che nde hua rigonun chihve ye. Chemin che ạma yenó che rechuhríhn, redin cah, te nduco tihcạ ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nducó.
10 Ri yenó yahn nducuahn che rechuhríhn nạn ntiyon yahn Dihvo vo, che ndere riya ihyan u mạn, che redin tạn ye nducó mạn, che hua rendạca che rechuhnún mạn, che yah rahnó mạn, te cuahn che rendó nde ndiyạhn ne, tahque rihco ro Dihvo vo vederihquentiyon yahn ye nducó.

Pạblo ne, ạma rendedecadino ye cạva ihyan yahn Dendiohs che vate ye yạn Corinto

11 Ạma vedetundo che rạhn yạdé nduco nchuhn, ate nducote retuma ino ne sạhn che rihncheh se nchuhn ne, quenan cuma che tihcạ dín. Nchuhn che redin yahn che ndeva ne yavenạ́n, ndiyu mạ́n, te andahre lạdo yáhn nde hua rigonun chihvé, ate hua dehva rinda nan yáhn nạn sạhn apóstol chemin chan, che rạhco ne che ạma ndah se.
12 Cuahn che quenán vạn nchuhn ne, nduco rino nduco ndah dín vederihno, chihnde ro che apóstol numa cuạco u.
13 Nchuhn ne, dạma no din yahinó nchuhn nduco dihno vo che vate ye tạma yạn. Ate ndete che rạhco ne che quendihcó nunde yahn che hua dendúh nchuhn che ndạca che chuhnún ne, codin chahtino ne yáhn.
14 Rạ́hn rí nchuhn te a rihcoyạn yáhn che ndaconan chí quendihcheró nchuhn co ino yune. Nde hua dendúh nchuhn, te rechí cạva che ndah yahn ne, ndiyu cạva che nahn co yáhn dehtenduh che va yahn ne. Tihcạ, te redín nduhcạ che redin ihyan che rihcacheh ye dạya ye. Ndiyu mạn ye chenan ino ye che cạhcacheh dạya ye ihyan.

15 Andahre cuahn che tahque yahinó nchuhn, ra tin ne, ne ti nạn ti ino ne rendihchero ne u, ate nde nduco nduh ne, vá vedeyeno che quendí conán nchuhn, nde vá vedeyeno che cạhco mendậhn u cạva che ndah yahn ne.
16 Andahre devano cuạco nducoyạca nchuhn che hua dendúh nchuhn cạva che ndạca che chuhnún, ate nde nduco nduh ạma o ne ne, renuhn ino ne, rạhn ne che nducote ạma mạyon u ne, chihnchéh nchuhn.
17 Namin a devano nchuhn che ndiyu che chihnchéh nchuhn che dechúh ạma o dihno vo, chendihchero ye nchuhn.
18 A dechúh Tito nduco tạma dihno vo, chendihchero se nchuhn, ne a devano ne te hua chihncheh se nchuhn. Namin a devano ne te nde ạma nuhn hua nihncheh nuhn nchuhn, te dạma vederendedecadino yahn nuhn mạn, runecạde vatechica nuhn mạn.
19 Dihnó che yahinó nchuhn, che tihcạ dirún yahn ne ne, co rạhco ne che rạhn nán mạn nuhn. Ate hua, te nde muhn nde nạn Dendiohs, nducuahn che redin nuhn ne, redin nuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, cạva che tahque numa ino ne cotahno ne ihyan.
20 Tihcạ dín, te nahn che runecạde chenan nchuhn cuahn che ndậ, cạva che co yenó cạva ne, ne hua ndạca yune che dín castigo nchuhn, co rận. Vạhinó cạva nchuhn, te denạn cuahn che ndậ, ntạcá nchuhn che vate cạnda ne mạn, redin ve ne yahn vih mạn, tạn ne nduco vih mạn, redin yạde ne mạn, redin vi ne mạn, retumacạh ne cuendo nduco vih mạn, rih nunde ạma tạma ne yahn vih mạn, ndeh cuạn ndi ne nduco vih mạn.
21 Namin vạhinó, te denạn cuahn che dechuh tun Dendiohs u vạn nchuhn ne, co cuihnận cạva ne. Co nde va che cuacó cạva ạma yạhn nchuhn che metah nto ino ne nunde che chenan cuma ne nde ro menạn, metah cạhcomạn ne che chihngạ redin ne mạn, che ndere rahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye mạn, che ạma idihya ne mạn.

13

Rạhn Pạblo che cạhn tun ye yạn Corinto

1 Mạn co ino yune che ndaconan chí quendihcheró nchuhn. Nducoyạca ne che va nunde yahn ne ne, dinoca ndạhco cuạco o ino ihyan, tuhme co ne castigo.
2 Cuahn che ndậ chi o yune ne, a rậhn nduco nchuhn te cuahn che chí tạma yune ne, dín castigo nducoyạca nchuhn che a chendihco ne nunde nde a rạhn me, nde nducoyạca nchuhn che cade rahtendihco ne nunde. Mạn ndaconan dirún yahn ne che a rậhn cạva che hua conạn ne.
3 Nducote nahn nchuhn che cạhco ró che quenán nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, cuahn che ndậ tạn ne, tumacadino ne. Dihvo vo Jesucristo ne, hua dehve vạh ye nchuhn, te yudo vederihquentiyon yahn ye.
4 Andahre quenan yạh ye nạn cruz, chih ye nduhcạ ạma ihyan che nde hua rigonun chihve ye, ate ndedetuhche Dendiohs ihyan, ndạhco ye vederihquentiyon tạh ye. Atihnocạ nuhn, andahre rạhco ihyan che nde hua rigonun chihve nuhn, ate ritahno nuhn ihyan min, ne chemin che te Dendiohs vederihquentiyon, chenan cuma nuhn cạva che ndah yahn ne.

5 Cuendedecadino nchuhn cạva mạn ne, a ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, o hua. Ndete che numa cuạco ritahno ne ihyan ne, quenun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne ndete che hua ne, hua.
6 Quenan inó che codevano nchuhn te nuhn ne, ritahno nuhn ihyan min numa cuạco, quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn.
7 Rica nuhn Dendiohs cạva nchuhn che hua cuahtendihco ne nunde, ne hua conan cuma che din nuhn castigo nchuhn, cuhnde ro che quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn. Andahre ndạhchenan ihyan nuhn, cạhma ye che hua quenun Vaco Ndah yahn ye nuhn, ate tihcạ redin nuhn, te tahque nahn nuhn che runecạde cuahtechica ne, che co che quendạh yavenạn nuhn.
8 Tihcạ, te nuhn ne, ndotenan che cạhca tạn nuhn yahn ihyan che redinahn ye Ndudo yahn Dendiohs ne, va che ndeva nuhn yavenạn ye.

9 Vedeyeno yahn nuhn ne, che cotahno
nchuhn Dihvo vo Jesucristo numa ino ne.
Dehve din yahn che ndạhchenan ihyan
nuhn. Namin revạh nuhn cạva ne, che
nde tahque numa ino ne cotahno ne
ihyan.
10 Chemin che numanahn che ametah
chí ne, dirún cạca cuh, dechúh yahn ne,
cạva che nto ino ne nunde yahn ne, ne
hua conan cuma che dín castigo nchuhn
cuahn che ndá tạn. Tihcạ, te hua náhn che
vederihquentiyon che te Dihvo vo
Jesucristo u, cochihve demạn cạva che dín
castigo nchuhn. Tahque ndah ne, náhn
che cochihve cạva che quendi cotahno ne
ihyan numa ino ne.
11 Dihnó, mạn ne, Dendiohs conduco ye
nchuhn. Runecạde cuahtenan ne mạn,
cuenecạh yạn ạma tạma ne chedave yahn
vih mạn, ạma no ndudo codin ne nduco
vih mạn, ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih
mạn, ne Dendiohs, ihyan min che yahino
ye uvo mạn, redin ye che rahte dihn
chedave yuhn vo mạn ne, conduco ye
nchuhn.
12 Cuenecạh ạma tạma ne Dendiohs vih
numacuahn vedino vedenecun.
13 Cuendeva ne Dendiohs yahn
nducoyạca dihno vo che vate ye muhn.
14 Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo
mạn, din yahino ye nchuhn. Conun Vaco
Ndah yahn Dendiohs nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N GALACIA

1 U Pa̱blo ne, ndiyu ihyan iyehnse che
chihco ye vederihquentiyon tá̱h che co
apóstol, te a Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
Dendiohs Chida, ihyan min che
ndedetuhche ye Dihvo vo va̱n tena̱hn
ma̱n.
2 Nchuhn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, che vate ne ya̱hn yahn Galacia,
u nduco nducoya̱ca dihno vo che chenan
ye muhn nducó, dirún nuhn ca̱ca cuh,
dechuh nuhn yahn ne.
3 Dendiohs Chida ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.
4 A Dihvo vo Jesucristo che chihco
menda̱hn ye ihyan chih ye ca̱va nunde
yuhn vo, ndedevahn ye uvo va̱n ihyan
nunde nduhca̱ che nahn Chido vo
Dendiohs,
5 ihyan min che va che ndeva
nducoya̱ca ihyan yavena̱n ye numacuahn
ro. Tihca̱ co.

Va a̱ma na̱n no ndudo ca̱va che ndevahn ihyan

6 A̱ma rahn inó che nduco nun
raconda̱h veda̱me nchuhn Dendiohs,
ihyan min che tenda̱hnun ye uvo, dechuh
ye Dihvo vo Jesucristo che yahino ye uvo.
Ma̱n ne, riquendi ne ta̱ma na̱n ndudo.
7 Ndiyu che va ta̱ma na̱n ndudo ndah,
ate che tahque ri ne, vate ihyan che
redetohnan ye ino nchuhn, nahn
ndacorun ye ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
8 Adecoduhno ihyan che cuahndudo ye
ta̱ma na̱n ndudo che ndiyu ndudo che
rahndudo nuhn, rihnevan nchuhn ne,
ihyan min ne, va che conda ye, andahre u
o a̱ma ángel che ca̱ca ye vahchetero.
9 Nduhca̱ che chicuáhn nchuhn ro
mena̱n ne, ma̱n ne, ndaconan ntihyon yá̱n
ta̱ma yune. Adecoduhno ihyan che
cuahndudo ye ta̱ma na̱n ndudo che ndiyu
ndudo che a chitahno nchuhn ne, ihyan
min ne, va che conda ye.
10 U ne, hua rinúhn che co yeno ihyan
iyehnse nducó, te che rinúhn ne, che co
yeno Dendiohs. Ndete che núhn che co
yeno ihyan iyehnse nducó ne, nde hua co
conán na̱n ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo.
11 Dihnó, nahn che codevano nchuhn te
ndudo ndah che cahndudó, chihnevan ne
ne, ndiyu vededevano yahn ihyan
iyehnse,
12 te nde a̱ma ihyan iyehnse ne, hua
chicuahn ye u. Che rahndudó ne, ma̱n
Dihvo vo Jesucristo te ye, checadinó.
13 A checadino nchuhn nduhca̱ ihyan u
ro mena̱n cuahn che chitahnó da̱ma
nduco ihyan nacíon yahn Israel. Din tá̱n
nduco ihyan yahn Dendiohs, rihcó che
decuihnó ihyan.
14 Nduhca̱ che ritahno ihyan nación
yáhn Israel ne, u che tahque quenda̱hnán
che co nducoya̱ca combiero yáhn, te numa
inó quendí costumbre yahn ihyan ndico
yáhn.
15 Ate Dendiohs ne, tenda̱hnun ye u
numacuahn vedeyahino yahn ye, ne
chihco vih ye u nde ro che metah
cuhndeyá̱n.
16 Nda̱ ro che nahn ye ne, dechuh ye
Da̱ya ye ná̱n, te cuande ye ndudo yahn ye
u ca̱va che cuahndudó va̱n ihyan nación
chena̱hn. Cuahn che tihca̱ chi ne, hua
cháhn chiqueruné nde a̱ma ihyan,
17 nde hua cháhn ya̱n Jerusalén
chendihcheró ihyan che tahque mena̱n
ndi ye apóstol che co u. Tahque ndah ne,
cháhn ya̱hn yahn Arabia. Chihno min ne,
ndaconán ya̱n Damasco.
18 Nde chihno ino nduyo ne, tuhme
cháhn ya̱n Jerusalén che ndihcheró Pedro,
ne quenán nduco ye ntihyon ro.
19 Atena̱n ihyan min nduco Jacobo,
dihno Dihvo vo Jesucristo, ndihcheró
ihyan. Hua ndihcheró ihyan apóstol
chena̱hn.
20 Nde na̱n Dendiohs ne, ndudo cua̱co
che dirún yahn nchuhn.

21 Adive ne, cháhn yạhn yahn Siria mạn,
yạhn yahn Cilicia mạn.
22 Tạhn min ne, dihno vo che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, che vate ye estạdo
yahn Judea ne, hua rendihche ye u.
23 Che devano ye yáhn ne, atenạn che
rente ihyan che a u che din tán ro menạn
me nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo
mạn, che rahndudó ndudo che rihcó che
decuihnó ro menạn me mạn,
24 ne rendeva ye yavenạn Dendiohs
cạvá.

2

Pạblo ne, nevahnecun ihyan apóstol chenạhn ihyan

1 Chihno ndichecun nduyo ne, cháhn
tạma yune yạn Jerusalén nduco Bernabé,
ne quendá Tito.
2 Cháhn, te checadinó te tihcạ nahn
Dendiohs. Min ndo dạma demạn ihyan
che ndinạn ye yahn yạco, ne necạh
cuandé ihyan yahn ndudo ndah che
rahndudó vạn ihyan nación chenạhn.
Tihcạ dín, te nahn cadinó deh cạhma ye
yahn ntiyon yáhn, a cochihve o hua.
3 Nde Tito che nduco se u, andahre sạhn
tạma nación se, ate hua din ye fuerza che
conan seña sạhn.
4 Ạma o sạhn che redin cạ se che ritahno
se Dihvo vo Jesucristo ne, cuạhn ndeh
chendạ se min, rano se nuhn, nahn cua
cuande se nuhn dehco che vatemạn ino
nuhn, ritahno nuhn Dihvo vo Jesucristo,
te nahn se che ndaconan quendi nuhn ley
che dirun Moisés, din che denduh ino
nuhn.
5 Ate nde tah hua tumacạh nuhn yahn
sạhn chahn, te rendedecadino nuhn cạva
nchuhn, ne hua cạh yune nuhn che
tihdenan se costumbre ndico nạn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Me ihyan ndinạn chahn ne, a ndinạn
ye o hua, chemin ne, nde hua cuande
yáhn, te Dendiohs ne, dạma no rendihche
ye nducoyạca ihyan. Ihyan chahn ne,
metah nde ạma nạn ndudo che
quendudonạn devano ye che va che
cacuahn ye u.
7 Tahque ndah ne, tumacadino ye che
mạn Dendiohs nahn ye ntiyon u che
cuahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn
nduhcạ che nahn ye Pedro che
cuahndudo ye vạn ihyan nación yahn
Israel.
8 Nduhcạ che cạh dito Dendiohs Pedro
nạn ntiyon vạn ihyan nación yahn Israel
ne, tihcạ cạh dito ye u nạn ntiyon vạn
ihyan nación chenạhn.
9 Jacobo mạn, Pedro mạn, Juạn mạn,
ihyan chahn che ndinạn ye, nducote
tumacadino ye te numacuahn vedeyahino
nte Dendiohs vederihquentiyon u ne,
nevahnecun ye nuhn, u nduco Bernabé,
ne nte cạde ye che quendi nuhn
cuahndudo nuhn vạn ihyan nación
chenạhn, ne mạn ye ne, quendi ye
cuahndudo ye vạn ihyan nación yahn
Israel.
10 Atenạn che chica ye nuhn ne, che din
nuhn cuande cạva ihyan chevạh che vate
ye min. Chemin ne, numacuahn vedeyeno
dináhn.

Pạblo ne, yạhve ye Pedro min yạn Antioquía

11 Adive cuahn che chahn Pedro yạn
Antioquía ne, tumacadinó che hua
runecạde ye, ne quenan cuma che yạhvé
ihyan.
12 A menạn ne, reh ye dạma nduco
ihyan nación chenạhn. Ate cuahn che ndạ
ạma o sạhn che dechuh Jacobo ne, din vih
ye, ametah cheh ye dạma nduco ihyan
chahn, te vạh ye ihyan che riquendi ye
redinahn ye ley che dirun Moisés.
13 Nduco chemin ne, chihco ro ye che o
nạn o chende ye, ne nducoyạca ihyan
nación yahn Israel che rendo dạma ye
min, nde Bernabé ne, dạma chi ye nduco
ye.
14 Che tihcạ din ye ne, chihnde ro yahn
ye che hua runecạde riquendi ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Chemin
che ráhn rí Pedro nạn nducoyạca ihyan
ndiyạco: “Di, che sạhn nación yahn Israel
di, a metah ro che dạma ri nduco dihno vo
ihyan nación chenạhn, chihcoman
costumbre yahn ihyan nación yehn. Mạn
ne, ¿tạca che nahn din fuerza dihno vo
ihyan nación chenạhn che dinahn ye
costumbre yahn ihyan nación yehn?”

Ihyan nación yahn Israel maṇ, ihyan nación chenạhn maṇ, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndevahn ye

15 Nuhn ne, ihyan nación yahn Israel
nuhn, ndiyu ihyan nunde nuhn nduhcạ
ihyan nación chenạhn.
16 Ate devano nuhn che atenạn che
cotahno vo Dihvo vo Jesucristo che ndeva
Dendiohs uvo, ndiyu che dinahn vo ley
che dirun Moisés. Chemin che nạhn nuhn
ne, cạva che ndeva Dendiohs nuhn ne,
ndotenan che dinahn nuhn che
rihquentiyon ley min ne, chitahno nuhn
Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ din nuhn, te
andahre dinahn ihyan che rihquentiyon
ley min, ate hua cạva chemin ndeva
Dendiohs ihyan.
17 Maṇ che a chitahno nuhn Dihvo vo
Jesucristo, che nahn nuhn che ndeva
Dendiohs nuhn ne, ndete che quendạh ro
yahn nuhn che ihyan nunde nuhn nduhcạ
ihyan nación chenạhn ne, ¿a cạhquino vo
cạhmo vo che Dihvo vo quendihco ye
nunde ne? Hua.
18 Ạma te a chihcomạn nuhn ley che
dirun Moisés ne, ndete che ndaconan
nuhn dinahn nuhn che rihquentiyon ne,
nduco chemin cạhco ro nuhn che ihyan
nunde nuhn.
19 Cuạco che tihcạ, te u ne, a nạn ley min
tumacadinó che hua ndạcá
vederenchahco che dináhn
vederihquentiyon yahn maṇ, che tahque
ndah cochahtinó Dendiohs maṇ.
20 Anduhnecạ ndete che quenan yáh
dạma nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che Dạya Dendiohs. A ihyan min che
rihquentiyon ye u, ndiyu máṇ. A yahino
ye u, ne chihco mendạhn ye ihyan chih ye
cạvá. Maṇ ne, nducuahn che redín ne, a
yahn che ritahnó ihyan.
21 Ndiyu che duche rinó vedeyahino
yahn Dendiohs, ate hua co ndeva ye ihyan
cuande yahn che dinahn ye ley che dirun
Moisés, ne chemin che quenan cuma che
chih Dihvo vo Jesucristo.

3

Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua redotenan vo ley che dirun Moisés

1 Nchuhn dihnó che vate ne yạn Galacia,
a te cuande ndah nuhn nchuhn ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
quenan yạh ye. Ate maṇ ne, ạma tundo
ndạcondạ ne, chitahno ne yahn ihyan che
chihncheh ye nchuhn, chihcomạn ne che
redinahn ne ndudo cuạco.
2 Nahn che cuahte nchuhn ndedecadino
ne. ¿A te Dendiohs Vaco Ndah yahn ye
nchuhn yahn che dinahn ne ley che dirun
Moisés, o te ye yahn che chitahno ne
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo?
3 Hua co nchuhn chevạh cạ tundo. A
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn yahn che chitahno ne, ne hua
ndạhcạ che ndevanạn ne richahtino ne
ley min.
4 Ndete che cạhcomạn nchuhn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nde
ạma nạn dehtenduh che a din Dendiohs
nduco ne, hua cochihve yahn ne. Ate
quenan inó che cochihve yahn nchuhn.
5 Cuahn che redin Dendiohs che renun
Vaco Ndah yahn ye nchuhn, rinahn
vederihno vạn ne ne, ndiyu cạva che
redinahn ne ley che dirun Moisés, te cạva
che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

6 Cua cuande ne nduhcạ che chinahn
nduco Abraham. Ihyan min ne, chitahno
ye Dendiohs, ne cạva chemin no che
nedin yahn Dendiohs ihyan.
7 Cuedevano nchuhn te nducoyạca
ihyan che ritahno ye Dendiohs ne,
riquendi ye yune yahn Abraham.
8 Nde a rạhn me ne, a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs te ihyan nación chenạhn
che cotahno ye ne, nedin yahn Dendiohs
ihyan. Ndudo ndah min ne, a ndudo che
cạh Dendiohs Abraham, rạhn ye tuhcạ:
“Vedeyahino che quenan cumá ndoque
ne, a namin che ndah yahn ihyan
nducuahn nación.”
9 Nducote tihcạ ne, nducoyạca ihyan
che ritahno ye ne, nedin yahn Dendiohs
ihyan nduhcạ che nedin yahn ye
Abraham yahn che chitahno ye.

10 Me nducoyạca ihyan che richahtino
ye che ndevahn ye nduco che dinahn ye
ley che dirun Moisés ne, va che conda ye,
te nde ạma ihyan hua cocha ye dinahn ye
ley min. Va che conda ye, te a ndirun nạn

Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Nducoyạca ihyan che hua dinahn ye nducuahn che ndirun nạn ley ne, va che conda ye.”
11 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che nde ạma ihyan hua tuno ye nạn Dendiohs nduco che dinahn ye ley min. A namin no tun ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “A ihyan che ritahno ye che ndedevahn Dendiohs ihyan, ndeva ye ihyan.”
12 Ate hua tihcạ ley che dirun Moisés, te chemin ne, rihquentiyon che dinahn ihyan ndiyu che cotahno ye. Chemin ne, a ndirun nạn ley min tuhcạ: “Ihyan che dinahn ye nducuahn che rihquentiyon ley cuh ne, ndevahn ye.”

13 Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn ye uvo, metah che conda vo nduhcạ che rihquentiyon ley min. Mạn ye chuhrihn ye menun vo, chi ye ye castigo che va che co vo. Chinahn nduco ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Nducoyạca ihyan che a ndinda ye ne, renan yạh ye.”
14 Nduco tihcạ ndedevahn ye uvo cạva che din ye che conahn ndudo che necạh Dendiohs Abraham cạva che ndah yahn ihyan nación chenạhn. Namin nduco tihcạ ne, nducoyạco vo che ritahno vo ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs uvo nduhcạ che a cạh ye ndudo yahn ye.

15 Dihnó, cua cuande nchuhn ejemplo cuh che ntihyon yán: Cuahn che redendah ihyan ạma cạca, redin ye firma, rihco ye ne, nde ạma ihyan hua co cạhca tạn ye yahn, nde hua co ndedendah ye nduhcạ che nahn ye.
16 Me ndudo yahn Dendiohs che cạh ye Abraham nduco ndạta yahn ye ne, che ndirun che ndạta yahn ye ne, conahn che ạma no ihyan nạn ndạta yahn ye, ndiyu nducoyạca ye. Ihyan min ne, a Dihvo vo Jesucristo.
17 Cuedevano nchuhn te Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn ye Abraham, ne cạh dito ye. Me ley che dirun Moisés chihno cun ciento ndico ndiche nduyo adive ne, hua co che cạhca tạn yahn ndudo min.
18 Che cạh Dendiohs ndudo yahn ye Abraham che din ye che ndah nduco nducoyạca ihyan ne, conahn nduco ye yahn che tichạ chi yeno Dendiohs ndiyu yahn che dinahn ye ley min.

19 Nducote tihcạ ne, co vate ihyan che ndedecadino ye: “¿Dehra cochihve ley che dirun Moisés tuhme ne?” Cuedevano nchuhn te chihnde adive atenạn cạva che chihco ro nunde yahn ihyan nde ndạ ro che nạn ndạta yahn Abraham quendạh ihyan min che a nente cạde Dendiohs nduco Abraham yahn ye. Dechuh Dendiohs ángel, ndạhco ye ley min tạh Moisés cạva ihyan yạn.
20 A ndero ndi che chichihve Moisés yahn Dendiohs mạn, cạva ihyan yạn mạn. Namin a ndero ndi che Dendiohs che cạh ye ndudo yahn ye Abraham ne, a ihyan min no tun che ndạhco ye ley yahn ye tạh Moisés.
21 Andahre tihcạ, ate ley yahn ye che ndạhco ye tạh Moisés ne, ndiyu che rendạhco cạde ye ndudo che cạh ye Abraham, te hua nedin yahn ye ihyan, ndevahn ye nduco che dinahn ye ley min.
22 Tahque ndah ne, rihco ro ley min che va che conda nducoyạca ihyan, din nunde yahn ye. Tihcạ rihco ro ley min cạva che ihyan che cotahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva Dendiohs ihyan, nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye.

23 Numanahn che metah ndạ Dihvo vo Jesucristo, cotahno vo ihyan ne, chihco rino ley min uvo.
24 Anduhnecạ ndete che din ley min cudạdo uvo, tihyon yune uvo cạva che cotahno vo ihyan min, nedin yahn Dendiohs uvo.
25-26 Ate mạn che a nedin dạya Dendiohs uvo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ametah rendotenan vo ley min.
27 Nducoyạco vo che chedenune vo, nevahnecun vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndo vo ihyan yahn ye.
28 Mạn ne, nde hua redin yahn che ndạhchenan vih vo. Dehve din yahn atạnochan ihyan yahn ye, a ihyan nación yahn Israel ye, o ihyan tạma nación ye, a redin ye ntiyon yahn ihyan, o redin ye ntiyon yahn mạn ye, a ndạhta ye, o chạhn ye. Hua dehve din yahn tạchan vo, te che

ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo ne, a dạma no nducoyạco vo.
29 Nducote a yahn Dihvo vo Jesucristo uvo ne, riquendi vo yune yahn Abraham, ne ndeva Dendiohs uvo nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye.

4

1 Cua cuande nchuhn tạma ejemplo: Ạma sạhn dihn che va che ndondạ tạh se vedecuihca yahn chida se ne, numanahn che lihn ca se ne, rendihche ihyan sạhn anduhnecạ mozo, andahre sạhn min co yahn se nducuahn.
2 Va ihyan che redin ye cudạdo sạhn mạn, rendihche ye cạva se mạn, nde ndạ ro che ndạhco chida se dehtenduh yahn ye tạh se.
3 Atihnocạ uvo, te ro che metah cotahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, anduhnecạ checạhya uvo, riquendi vo costumbre yahn ihyan ndico yuhn vo.
4 Ate cuahn che tuno ro che a ndihco cạde Dendiohs ne, dechuh ye Dạya ye. Ihyan min ne, ndo ye ihyan iyehnse, chihndeyạn ye, ne dinahn ye ley che dirun Moisés,
5 cạva che nduco tihcạ ndedevahn ye uvo yahn vederihquentiyon yahn ley min, ne nedin dạya Dendiohs uvo.
6 Mạn che a nedin dạya Dendiohs uvo ne, dechuh ye Vaco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya ye, conun chete chedave yuhn vo, ne covạh tuhcạ: “Ndih che Chidá.”
7 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che ndiyu ihyan vạne uvo. A ndevahn vo, nedin dạya Dendiohs uvo, ne ndeva ye uvo yahn che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.

Pạblo ne, rendededecadino ye cạva ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

8 Ro menạn me ne, vatechica vạne nchuhn nạn Dendiohs, nde hua devano ne che va ye, rendeva ne yavenạn dehtenduh che ndere redin ne dendiohs yahn ne.
9 Ate mạn che a nevahnecun ne Dendiohs, nedin yahn ye nchuhn ne, ¿tạcạ che ndaconan ne dinahn ne costumbre chemin chan che nde hua cochihve?
10 Nchuhn ne, renevahnecun ne dehtenduh vihco mạn, rihco vih ne iyo mạn, nduyo mạn, che rạhco ne che cạhnda.
11 Rendededecadinó che a chinda ntiyon che dín vạn ne, chicuáhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo nchuhn.
12 Dihnó, nducote dạma chi vo nduco vih ro menạn me ne, ricá nchuhn che quendi ne yune yáhn, cạhcomạn ne costumbre ndico nduhcạ che a chihcomán. Quenan inó che dinahn ne che ricá nduhcạ che din ne ro menạn me.
13 A devano nchuhn te yahn che chi cáh, che quenán yạn vạco ne, ne chemin che ndạca yune che cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne.
14 Andahre ndạca yune che ndạhchenan nchuhn u yahn che cáh, ate hua din ne, nde hua chacondạh vedạme ne u. Tahque ndah ne, nevahnecun ne u, ndihche ne u anduhnecạ ndete che ạma ángel yahn Dendiohs u mạn, anduhnecạ mạn Dihvo vo Jesucristo u mạn.
15 ¿A chinạn nchuhn vedeyahino che chahtenan cuma ne nducó ro menạn me ne? Ạma ndedecadino ne yahn cah che quenan ndutinán, nde a rino ne che tico ne ndutinạn ne, te ne u.
16 Mạn ne, ¿a racondạh vedạme nchuhn u yahn che riyạhvé nchuhn che cuahtechica ne nduhcạ che nahn Dendiohs ne?
17 Sạhn che tihcạ rinun se nchuhn ne, ndiyu che yahino se nchuhn, te yahn che nahn se che cuacondạh vedạme ne nuhn, nevahnecun ne sạhn.
18 Codin nun ino nchuhn, codin ne che ndah cuahn dạma, ndiyu demạn cuahn che quenún vạn ne.
19 Dạyá che yahinó nchuhn, ạma rechuhríhn che rendededecadinó cạva nchuhn, ne quendi chuhríhn nde ndạ ro che conan dinahn ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo nduhcạ che redin yahn.
20 Ạma náhn ndete che a quenún vạn nchuhn, ne cacuáhn nchuhn nduco rino nduco ndah cạva che conahn ne, te ạma rendededecadinó cạva ne.

Ejemplo yahn Agar nduco Sara

21 Nchuhn che nahn nevahnecun ne ley che dirun Moisés, ¿a renahn ne nducuahn che rihquentiyon ne?

22 Nạn ley min ne, ndirun che Abraham
ne, ndạca o dạya ye. Ạma se ne,
chacoyạhn tạhn decạhya yahn ye che
ndere quenan ye nduco te, ne tạma se ne,
chacoyạhn ihyan ndạhta yahn ye.
23 Tạhn decạhya yahn ye ne, ndạca dạya
te yahn che din chihyo ye tạhn. Ate ihyan
ndạhta yahn ye ne, ndạca dạya ye yahn
che a tihcạ necạh Dendiohs ndudo yahn
ye.
24-25 Che tihcạ chi ne, covahn ạma
ejemplo che tuhcạ conahn: Nduh che o
ihyan ndạhta chahn ne, anduhnecạ o
ndudo che chihco Dendiohs. Agar, tạhn
decạhya che ndere quenan te nduco
Abraham ne, anduhnecạ ley che cạh
Dendiohs Moisés min Cuete Sinaí, nación
yahn Arabia. Ihyan yạn Jerusalén mạn,
ihyan chenạhn mạn, che renevahnecun
ca ley min ne, anduhnecạ sạhn decuạh
demạn che chacoyạhn tạhn min, che
rihquentiyon ihyan sạhn.
26 Ate uvo che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, hua tihchan vo, te quenan
cuma che cuahtenan vo vahchetero.
27 Tihcạ, te a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ:
Di che hua rendạca daye, che nde hua
devene deh che renan yah chete
ndạhta che racoyạhn ye,
co yene, nde tuno cuah yene,
te tahque yạhn dạya ndạhta demạn
che co ndạhta che va inchạhn ye.
28 Dihnó, uvo ne, anduhnecạ Isaac, dạya
Sara, ihyan min che a necạh Dendiohs
ndudo yahn ye che va che cuhndeyạn ye.
29 Cuedevano ne te ro menạn me ne,
sạhn che chacoyạhn tạhn decạhya che
ndere quenan te nduco Abraham ne, din
tạn se nduco sạhn dạya Sara, sạhn min
che cạh Vaco Ndah yahn Dendiohs fuerza
chaco se che ndạca ye sạhn. Atihnocạ
mạn ro cuh, te ihyan che renevahnecun
ca ye ley che dirun Moisés ne, redin tạn ye
nduco uvo che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo.
30 Ate dehve din yahn chemin, te a
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
“Cuacondạh vedame tạhn decạhya me
nduco sạhn dạya te.” Atihnocạ ihyan che
renevahnecun ca ye ley che dirun Moisés,
te hua co cuande ye vạn ihyan yahn
Dendiohs.
31 Dihnó, nducote tihcạ ne, cuedevano
ne te uvo ne, anduhnecạ dạya Sara, ndiyu
nduhcạ dạya tạhn decạhya me.

5

1 Dihvo vo Jesucristo ne, a ndedevahn
ye uvo. Mạn ne, ametah nahn che cạh
rihn mạn vo uvo, quendi vo costumbre
ndico che nevahnecun vo ro menạn.
2 U Pạblo ne, riyạhvé nchuhn.
Cuihcovan ne che cạhmá. Ndete che
cuahnecun ne che conan seña nchuhn ne,
nde hua cochihve yahn ne che chitahno
ne Dihvo vo Jesucristo.
3 Namin rạ́hn rí nchuhn tạma yune te
ihyan che cuahnecun ye che conan seña
ihyan ne, quenan cuma che dinahn ye
nducuahn che rihquentiyon ley che dirun
Moisés.
4 Duh nchuhn che rạhco ne che ndeva
Dendiohs nchuhn yahn che redinahn ne
ley min ne, a chacondạh vedạme ne Dihvo
vo Jesucristo mạn, a denda ne, te metah
yahino Dendiohs nchuhn mạn.
5 Uvo, nducote ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo mạn, nducote quenun Vaco
Ndah yahn Dendiohs uvo mạn ne, chenan
ino vo che ndeva Dendiohs uvo.
6 Che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne,
hua rigonun chihve a chenan seña uvo, o
hua. Che rigonun chihve ne, che cotahno
vo ihyan min mạn, cuahtenan cumo vo
vedeyahino mạn.
7 Ro menạn me ne, ạma ndạhcạ dinahn
nchuhn vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo. Mạn ne, ¿duh rinun nchuhn
che cuacotạhn ne?
8 Dendiohs, ihyan min che tendạhnun
ye nchuhn ne, a ndero ndi che ndiyu
ihyan min din ye che ndacorune
vederendedecadino yahn ne.
9 Cuedevano nchuhn te ndudo yahn
sạhn min che rinun se nchuhn ne,
anduhnecạ tahsihn yạ che rendih vạn
nducuahn yạche.
10 U ne, quenan inó Dihvo vo Jesucristo
che din ye che quendi nchuhn ndudo che
chicuáhn nchuhn. Me adecoduhno sạhn
min che rinun se nchuhn ne, va che din
Dendiohs castigo sạhn.

11 Dihnó, u ne, hua rihquentiyón ihyan
che conan seña ihyan, quendi ye ley che
dirun Moisés, te ndete che tihcạ redín ne,
ihyan nación yáhn nde hua din tạn ye
nducó mạn, nde hua co tạn ye che
rahndudó che quenan yạh Dihvo vo
Jesucristo nạn cruz cạva nducoyạco vo
mạn.
12 Sạhn che vatechica se rinun se
nchuhn che conan seña nchuhn ne,
tahque ndạhcạ che ạma yune no cạhca
nduh se sạhn.
13 Me nchuhn dihnó ne, a din Dihvo vo
Jesucristo che vatemạn ino ne. Ametah va
che cạh rihn ne nchuhn, dinahn ne che
rihquentiyon ley ndico me. Ate hua
ndedecadino ne che nducote a vatemạn
ino ne ne, co cuahtechica ne vedeyeno
yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde.
Tahque ndah ne, numacuahn vedeyahino
cuinan ạma tạma ne vih,
14 te vederihquentiyon yahn Dendiohs
che menạn vihca ne, tuhcạ: “Codin yahine
nducoyạca ihyan nduhcạ che yahine man
di.”
15 Ate ndete che vạn mạn nchuhn
condinun condinạhno ne vih ne, cuihco
ne cudạdo, te denạn co ndạche nducoyạca
ne, ne din vi ạma tạma ne yahn vih.

Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, rihca tạn che quendi vo vedeyeno yahn mạn vo

16 Rạ́hn rí nchuhn che dinahn ne
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs cạva che hua ndạca yune che
cuahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne,
cuahtendihco ne nunde,
17 te nduco chemin ne, recạh ndạche ne
Vaco Ndah yahn Dendiohs. Chemin che
hua ndạhcạ che cuahtechica ne vedeyeno
yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde.
18 Ndete che recạh yune ne che
rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn ne, ametah quenan cuma che
dinahn ne vederihquentiyon yahn ley che
dirun Moisés.
19 A ndero ndi ihyan che vatechica ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye
nunde, te ndere rahtechica ye nduco
ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn,
redin ye dehtenduh che chihngạ mạn,
metah vedecuihno nạn ye mạn,
20 rendeva ye yavenạn dehtenduh che
ndere redin ye dendiohs yahn ye mạn,
redin cuah ye mạn, rendihche tạn ye vih
mạn, rahte cạnda ye nduco vih mạn, redin
dihta ye mạn, ri tạn ye mạn, redin cheche
chedave yahn ye nduco ihyan chenạhn
mạn, rihco cạnda ye vạn ihyan mạn,
21 redin ve ye mạn, rihno ye vih mạn,
rahtechica coh ye mạn, a cudạdo che reh
no ye vate ye mạn, a ndeh nạn ca nunde
chemin chan rahtendihco ye mạn.
Ndaconan riyạhvé nchuhn te nducoyạca
ihyan chemin chan ne, hua nedin yahn
Dendiohs ihyan.
22 Ate ihyan che recạh yune ye che
rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan ne, tuhchan ye: Chenan cuma ye
vedeyahino mạn, vedeyeno mạn, ndạhcạ
chenan ye nduco ihyan chenạhn mạn,
chahtino ye mạn, ndah ihyan ye mạn,
redinahn ye ndudo yahn ye mạn,
23 necun ye mạn, hua riquendi ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye
nunde mạn. Ihyan chahn ne,
rihquentiyon Vaco Ndah yahn Dendiohs
ihyan, ne ametah quenan cuma che
dinahn ye ley che dirun Moisés.
24 Ihyan chahn ne, a yahn Dihvo vo
Jesucristo ihyan, ne ametah riquendi ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye
nunde.
25 Nducote a ndacorun Vaco Ndah yahn
Dendiohs vederendedecadino yuhn vo,
ndo vo anduhnecạ ihyan ra ne, nahn che
nạn nducuahn che redin vo ne, din vo
nduhcạ che nahn.
26 Hua din yahn che din cun vo mạn, din
ve vo mạn, ndạca yune che co tạn ạma
tạma vo nduco vih.

6

Nduhcạ che nahn che cuahtechico vo

1 Dihnó, ndete che ạma cha ihyan vạn
nchuhn denạn condihco ye nunde ne,
nchuhn che redinahn ne
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs, coyạhve ne ihyan nduco rino
nduco ndah cạva che nto ino ye nunde
min, ndạca ye vederenchahco. Nahn che
ạma ndah cạhco ạma tạma ne cudạdo, te
denạn nduco ne condihco ne nunde.

2 Cuinan a̱ma ta̱ma ne vih, te tihca̱ rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo.
3 Ndete che ra̱hco a̱ma cha nchuhn che a̱ma rigonun chihve ne cuahn che hua cua̱co ne, rihncheh ma̱n ne nchuhn.
4 Quenan cuma che ndedecadino queri a̱ma ne yahn dehtenduh che redin ne, hua rendotenan che cua cuande ne ihyan chena̱hn. Me ndete che runeca̱de ne ne, va deh cuande che co yeno ne.
5 Tihca̱, te queri a̱ma ihyan ne, ca̱h rihn ma̱n nunde yahn ye ihyan.
6 Ihyan che rahn ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che da̱ma co ye nduco ihyan ricuahn yahn ye, din ye dehtenduh che runeca̱de.
7 Hua co nchuhn cheva̱h ca̱ tundo, ndedecadino ne che co cahncheh ne Dendiohs, te tuno ca nunde yahn ihyan ne, a tihca̱ va che nedihve ye.
8 Ndete che cuahtechica ye vedeyeno yahn ma̱n ye, cuahtendihco ye nunde ne, va che conda ye. Ate ndete che dinahn ye vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
9-10 Chemin che quenan cuma che numacuahn chedave yuhn vo din vo che ndah nduco nducoya̱ca ihyan, mena̱n vihca nduco ihyan che da̱ma ritahno vo nduco ye Dihvo vo Jesucristo, te ndete che tihca̱ din vo cuahn da̱ma ne, ndeva Dendiohs uvo.
11 Condihche nchuhn nduhca̱ che a ndero ndi che a̱ma rahte letra redirun mán yahn ne.
12 Sa̱hn che redin se fuerza nchuhn che conan seña nchuhn ne, tihca̱ redin se, te nahn se che quenda̱h yavena̱n se na̱n ihyan nación yahn Israel ma̱n, hua nahn se che din ta̱n ye nduco se yahn che rahndudo se che quenan ya̱h Dihvo vo Jesucristo ca̱vo vo ma̱n.
13 Sa̱hn chahn ne, chenan seña sa̱hn, ate hua redinahn se nducuahn che rihquentiyon ley che dirun Moisés. Che nahn se che conan seña nchuhn ne, atena̱n ca̱va che din ya̱de se che sa̱hn chahn chihquentiyon se che conan seña nchuhn. A chemin che vedeyeno yahn se.
14 Ate u ne, atena̱n che chih Dihvo vo Jesucristo, quenan ya̱h ye na̱n cruz, ndedevahn ye u ne, a chemin no che vedeyeno yáhn, te nduco chemin chihcomán che quechicá vedeyeno yahn mán, quendihcó nunde.
15 Uvo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, hua dehve din yahn a chenan seña uvo, o hua. Che rigonun chihve ne, che ndacorun vo vederendedecadino yuhn vo, ndo vo anduhneca̱ ihyan ra.
16 Nducoya̱ca ihyan che redinahn ye vederihquentiyon cuh ma̱n, ihyan chena̱hn che namin ndi cuande ye va̱n ihyan yahn Dendiohs ma̱n ne, ricá Dendiohs che din yahino ye ihyan, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ye.
17 Che cuahn ca ne, ametah náhn che denduh nde a̱ma nchuhn u nduco vedetundo yahn ne che ritahno ne yahn sa̱hn chahn. Cuedevano nchuhn te che chenan muhn chenan min ya̱to u ne, a yahn che redín ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
18 Dihnó, Dihvo vo Jesucristo din yahino ye nducoya̱ca nchuhn. Tihca̱ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N EFESO

1 U Pa̱blo, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo che tenda̱hnun Dendiohs u,
dirún ca̱ca cuh, dechúh yahn nchuhn
ihyan yahn Dendiohs che vate ne ya̱n
Efeso, ritahno ne numa ino ne Dihvo vo.
2 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Redin Dendiohs che ndah nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs yuhn vo,
Chida Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
din ye nducuahn che ndah ca̱va chedave
yuhn vo. Din ye che ritahno vo Dihvo vo,
ne ma̱n ne, anduhneca̱ ndete che vate vo
vahchetero.
4 Nde ro che ametah cuhnde iyehnse ne,
a tenda̱hnun ye uvo ca̱va che co vo ihyan
yahn ye ma̱n, ca̱va che hua cuahtendihco
vo nde a̱ma nunde na̱n ye ma̱n.
5 Numacuahn vedeyahino chihco ca̱de
ye che cotahno vo Dihvo vo Jesucristo,
nedin da̱ya ye uvo nduhca̱ che nahn ma̱n
ye.
6 Tihca̱ din ye ca̱va che ndeva vo
yavena̱n ye yahn vedeyahino chahte yahn
ye. Nedin yahn ye uvo, te a̱ma yahino ye
uvo che cuande yahn Da̱ya ye che yahino
ye,
7 ihyan min che chera yun yahn ye ca̱va
che ndevahn vo. Ma̱n ne, a nchahco
Dendiohs nunde yuhn vo, te a̱ma yahino
ye uvo.
8 Te ndahva ye vededevano chahte uvo,
9 din ye che chenahn vo ta̱ca̱ che nahn
ma̱n ye, che nde hua tumacadino ihyan ro
mena̱n. Tihca̱ din ye nduhca̱ che a chihco
ca̱de ma̱n ye.
10 Nducote ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo ihyan yahn ye ne, chihco ca̱de
Dendiohs che ndo da̱ma nducoya̱ca
nducondi ihyan chahn. Nda̱ ro yahn ne, a
vahchetero, o muhn iyehnse cuh,
adecotino che chenan ye, va che ndo
da̱ma ye.
11 Dendiohs che redin ye nducuahn
ata̱neca̱ che nahn ma̱n ye ne, a tenda̱hnun
ye nuhn ca̱va che cotahno nuhn Dihvo vo
Jesucristo, ndevahn nuhn.
12 Tihca̱ din ye, te nahn ye che ndeva
ihyan yavena̱n ye che cuande yahn nuhn
che tahque mena̱n chitahno nuhn Dihvo
vo Jesucristo.
13 Namin nchuhn che chihcovan ne
ndudo ndah, ndudo cua̱co che
rendedevahn ihyan, a chitahno ne Dihvo
vo Jesucristo, ndevahn ne. A chitahno ne
ihyan, ne chemin che Vaco Ndah yahn
Dendiohs che neca̱h ye ndudo yahn ye che
va che chi muhn iyehnse cuh ne, a chihco
vih nchuhn.
14 Quenun Vaco Ndah yahn ye queri
a̱ma vo ca̱va che co devano vo che va che
conahn che ndevahn vo. Chemin che
ndeva vo yavena̱n Dendiohs, ihyan min
che a̱ma yudo vederihquentiyon yahn ye.

Chica Pa̱blo che din Dendiohs che conahn ndah ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

15 Nducote tihca̱ va che co ma̱n, nducote
a checadinó che riquendi nchuhn ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo ma̱n, redin yahino
ne nducoya̱ca ihyan yahn ye ma̱n,
16 riquendí renecá̱h nundihve cuahn
Dendiohs ca̱va ne queri a̱ma yune che
revá̱h.
17 Ricá Dendiohs yahn Dihvo vo
Jesucristo, Dendiohs Chida che a̱ma yudo
vederihquentiyon yahn ye, che din ye che
conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, din
che cuahtenan cuma ne vededevano,
conahn ne ndudo ndah yahn ye.
18 Ricá ihyan che din ye che codevano
ne che tenda̱hnun ye nchuhn ca̱va che
ndeva ye nchuhn ma̱n, nduhca̱ che,
numacuahn vederihquentiyon yahn ye,
ndedevahn ye ihyan yahn ye ma̱n,
19 rendahcorun ye vederendedecadino
yuhn vo, redin ye che rendo vo
anduhneca̱ ihyan ra ma̱n. A numacuahn
vederihquentiyon min,
20 ndedetuhche ye Dihvo Jesucristo va̱n
tena̱hn, chihco ndah ye ihyan la̱do ta̱h
cua̱co ye vahchetero,

21 cạva che cạhcantiyon ye nducoyạca ihyan che chenan cuma ye vederihquentiyon mạn, nde nducoyạca ángel mạn. Cạhcantiyon ye cuahn dạma, ro cuh mạn, ro che cochi mạn.
22 Ndạhco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon tạh ye, ne chaconahn ye ihyan che conạn ye yahn nducoyạca ihyan yahn ye.
23 Vạn nducoyạca ihyan chahn ne, anduhnecạ ndete che ri numa mạn ye. Ihyan min ne, rihquentiyon ye numachahte.

2

Ndedevahn Dendiohs ihyan yahn ye

1 Ro menạn me ne, anduhnecạ ndete che a ndih vo, nedin nunde yuhn vo. Ate mạn ne, ndo yạn Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo.
2 Ro min ne, din vo nducuahn che hua ndah, dinahn vo nduhcạ che nahn chundah, sạhn min che nde meniyon rihquentiyon se vaco chihngạ mạn, ihyan che rahcotạhn ye yahn Dendiohs mạn.
3 Anduhnechan ihyan chahn, tihchan nducoyạco vo ro menạn, te chahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, chahtendihco vo nunde. Chemin che a vate mendạhn vo ro min che co vo castigo yah yahn Dendiohs.
4 Ate Dendiohs, nducote ạma chahte vedevạhino quenan cuma ye ne, ạma yahino ye uvo.
5 Andahre anduhnecạ ndete che a ndih vo, din nunde yuhn vo, ate nducote chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndo yạn Dendiohs nduco vo, nedin yahn ye uvo. Mạn ne, anduhnecạ ndete che a ndedetuhche ye uvo, ametah rahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, rahtendihco vo nunde. A ndedevahn ye uvo numacuahn vedeyahino yahn ye.
6 Ndedetuhche ye Dihvo vo, chihco ndah ye ihyan vahchetero, ne anduhnecạ ndete che tihcạ din ye nduco vo, nedin dạma ye uvo nduco ye.
7 Tihcạ din ye cạva che cạhco ro ye numacuahn ro che ạma yahino ye uvo che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.
8 Din ye che chitahno vo ihyan min, ndedevahn ye uvo numacuahn vedeyahino yahn ye. A yahn vedeyahino yahn mạn ye din ye che chitahno vo, ndiyu yahn vederendedecadino yahn mạn vo mạn,
9 ndiyu yahn che rigonun chihve dehtenduh che nedin vo mạn. A tihcạ va cạde cạva che hua din yạde nde ạma ihyan.
10 A Dendiohs che chihco cạde ye tạchan ihyan uvo. Nde ro che ametah cotahno vo, a ndihco cạde ye yune che quendi vo. A ihyan min che din ye che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo.

Ndo yạn Dendiohs nduco ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

11 Nducote tihcạ din Dendiohs nduco vo ne, cuahtenun ino nchuhn te ro menạn me ne, vatechica vạne ne, hua ndi cuande ne vạn ihyan nación yahn Israel che chenan seña che raconahn mạn ye ihyan.
12 Ro min ne, anduhnecạ ndete che ametah Dihvo vo Jesucristo cạva nchuhn mạn, hua ndi cuande ne vạn ihyan nación yahn Israel mạn, nde hua cạva ne che nente cạde Dendiohs ndudo yahn ye mạn. A ndere vate ne iyehnse, nde hua devano ne yahn che rendedevahn Dendiohs ihyan, nde hua devano ne che va ye.
13 Ro min ne, ạma yahn chenan ne che cotahno ne Dendiohs. Ate mạn che chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chera yun yahn ye cạvo vo ne, nedin yahn Dendiohs nchuhn,
14 te din Dihvo vo che ndo yạn ye nduco vo. Avạne ne, nuhn ihyan nación yahn Israel mạn, nchuhn ihyan tạma nación mạn, din ye che ndo yạn vo nduco vih,
15 chihnovi ye vedetạn yuhn vo. Chihco mendạhn ye ihyan, chih ye, ne nduco chemin ne, chihnovi ye vederihquentiyon yahn ley che dirun Moisés, nedin ye ạma cuạn no uvo nduco vih.
16 Quenan yạh ye nạn cruz, ne nduco chemin ne, chihnovi ye vedetạn yuhn vo, nedin dạma ye uvo nduco vih. Din ye che ndo yạn Dendiohs nduco vo.
17 Tihcạ ndạ Dihvo vo Jesucristo, cahndudo ye ndudo ndah che ndo yạn Dendiohs nduco vo, nuhn ihyan nación yahn Israel che a nedin yahn Dendiohs

nuhn mạn, nchuhn ihyan tạma nación che metah nedin yahn ye nchuhn mạn.
18 Nducote ritahno nducoyạco vo ihyan
min ne, a ihyan nación yahn Israel uvo, o
ihyan tạma nación, dehve din yahn, te a
ndo yạn Dendiohs Chida nduco vo, din
Vaco Ndah yahn ye.
19 Chemin che andahre ihyan tạma
nación nchuhn, ate a ndi cuande ne vạn
ihyan yahn Dendiohs, a nedin dạya ye
nchuhn.
20 Nchuhn ne, anduhnecạ ạma yạco che
nti nạn ạma nạme che chihco ihyan
profeta mạn, ihyan apóstol mạn. Dihvo vo
Jesucristo ne, anduhnecạ tu che tahque
richihve yahn.
21 Tunoca che ritahno ihyan Dihvo vo
ne, anduhnecạ queri ạma tu che ndahto
che ndi ạma yạco che ndi vih cạva
Dendiohs.
22 Namin nchuhn che ritahno ne Dihvo
vo Jesucristo ne, ndo dạma ne nduco
ihyan yahn ye, ndi ne anduhnecạ ạma
yạco yahn Dendiohs nạn che quenun Vaco
Ndah yahn ye.

3

Cạh Dendiohs ntiyon Pạblo che cuahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo vạn ihyan nación chenạhn

1 A ndi cuande nchuhn vạn ihyan yahn
Dendiohs. Chemin che, u Pạblo, che
quenún vạcoyạhn yahn che rahndudo
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, rihnevan
nchuhn, ricá Dendiohs cạva ne.
2 Co a devano nchuhn che chihco
Dendiohs tạ́h ntiyon che cuahndudó
ndudo nduhcạ che yahino ye nchuhn.
3 Dendiohs ne, din ye che checadinó
ạma ndudo ra, dirún tah yahn nchuhn.
4 Cuahn che ndihchenan ne ne,
tumacadino ne te a chenáhn ndudo ra
yahn Dihvo vo Jesucristo.
5 Ndudo min ne, hua cạh Dendiohs,
checadino ihyan che chahte ye a rạhn me.
Ate mạn ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye, recạh ye, recadino ihyan apóstol yahn
ye mạn, ihyan che rahndudo ye ndudo
yahn ye mạn.
6 Ndudo min ne, tuhcạ conahn: Che
ihyan nación yahn Israel mạn, ihyan
nación chenạhn mạn, ndevahn ye dạma
nduco vih. Cotahno ye ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo, ne ndedevahn
Dendiohs ihyan nduhcạ che a nente cạde
ye.
7 Yahino Dendiohs u, ne numacuahn
vederihquentiyon yahn ye, tendạhnun ye
u che co apóstol yahn ye, ndạhco ye ndudo
ndah min tạ́h cạva che cuahndudó.
8 Andahre vạn nducoyạca ihyan yahn
ye, u che tahque hua rigonun chihvé, ate
ndạhco ye ntiyon ndah cuh tạ́h cạva che
cuahndudó vạn ihyan nación chenạhn
nduhcạ che ạma chahte vedeyahino yahn
Dihvo vo Jesucristo cạva ye, che nde hua
renan retumacadino vo.
9 Chihquentiyon Dendiohs che cạh
cuandé nducoyạca ihyan nduhcạ che
rendedevahn ye ihyan. A ihyan min che
dendah ye nducuahn che va, ne nde a
rạhn me, atenạn mạn ye devano ye
nduhcạ che redin ye.
10 Ate mạn ne, ndạhco ye ndudo yahn
vededevano chahte yahn ye tạh ihyan
yahn ye cạva che cuahndudo ye, cadino
nde ángel che vate ye vahchetero.
11 Nde ro che ametah cuhnde iyehnse
ne, a tihcạ ndihco cạde Dendiohs che
dechuh ye Dihvo vo Jesucristo,
ndedevahn ye ihyan che nevahnecun ye
ihyan. Mạn ne, a chinahn.
12 Nducote ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo, ndi cuande vo vạn ihyan yahn
ye ne, co ndạ vo nạn Dendiohs, hua dehve
rạhco vo.
13 Chemin che nahn che quendi nchuhn
cotahno ne numa ino ne, hua dihya nun
ino ne co che rechuhríhn che cuande yahn
ne. Tahque ndah ne, co yeno ne che tihcạ
rahno rí cạva ne.

Nduhcạ che yahino Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn ye

14 Yahn che a ndevahn nchuhn ne,
chemin che revạ́h nạn Dendiohs Chida
Dihvo vo Jesucristo,
15 ihyan min che nedin dạya ye
nducoyạca ihyan yahn ye che chenan ye
vahchetero mạn, muhn iyehnse cuh mạn.

16 A ihyan min che Chido vo. Ricá ihyan
che numacuahn vederihquentiyon chahte
yahn ye, din ye che conun Vaco Ndah
yahn ye nchuhn, cotahno ne numa ino ne.
17 Ricá che conan Dihvo vo Jesucristo
nduco ne, tunoca che ritahno ne. Namin
ricá che quendi nchuhn numa ino ne,
cuahtenan cuma ne vedeyahino,
18 cạva che co conahn ndah ne nduco
nducoyạca ihyan yahn Dendiohs nduhcạ
che ạma yahino Dihvo vo Jesucristo uvo.
19 Náhn che tumacadio ne vedeyahino
chahte yahn ye che nde metah conan
conahn vo. Nduco tihcạ ne, numa ino ne
ndạhco ne chedave yahn ne tạh Dendiohs.
20 Mạn ne, ndeva vo yavenạn Dendiohs,
ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye, ihyan min che
ri redin ye nde tahque ndeh ca che co che
rico vo mạn, che rendedecadino vo mạn.
A vederihquentiyon yahn ye che chenan
cumo vo, ne chemin che redin che rinahn.
21 Nducoyạca ihyan che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo ne, nducote ritahno ye
ihyan ne, ndạhcạ che ndeva ye yavenạn
Dendiohs numacuahn ro. Tihcạ co.

4

Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che ạma ndudo ndi no vo, ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote a ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo nchuhn, chemin che u Pạblo,
che quenún vạcoyạhn yahn che rahndudó
ndudo yahn ye, náhn che cuahtechica ne
nduhcạ che redin yahn che cuahtechica
ihyan che tendạh nun Dendiohs.
2 Cuahtechica ne nduco vedino
vedenecun, codin chahtino ne yahn vih
numacuahn vedeyahino.
3 A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che
ạma no ndudo ri nchuhn nduco vih. Mạn
ne, codin nun ino ne, cuiquendi ne
ndạhcạ cuahtenan ne nduco vih.
4 Ạma no ndudo ndi vo nduco vih,
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo. A ạma no
Vaco Ndah yahn Dendiohs che quenun
queri ạma vo. A tendạhnun Dendiohs
nducoyạco vo. Dạma ndichahtino vo
ihyan che ndedevahn ye uvo.
5 A ạma no Dihvo vo Jesucristo. Dạma
ritahno nducoyạco vo ihyan. A ihyan min
no cah vo ihyan, che chedenune vo.
6 Va ạma no Dendiohs, Chida nducoyạco
vo. A ihyan min che rihquentiyon ye
nducoyạco vo. Va ye cạvo vo. Rinduco ye
uvo.
7 Andahre dạma ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo, ate a vih vih vederihquentiyon
che chenan cuma queri ạmo vo, te
numacuahn vedeyahino te ye
vederihquentiyon yahn ye uvo tunoca che
nahn mạn ye.
8 Che tihcạ co ne, a ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ:

Cuahn che conạhn ye vahchetero ne,
quenda ye ạma yạhn ihyan che
ndedevahn ye ihyan mạn,

cạh ye vederihquentiyon, cuahtenan
cuma ihyan yahn ye mạn.

9 Yahn che ndirun che conạhn ye
vahchetero ne, conahn vo che dinoca ndạ
ye muhn iyehnse cuh, tuhme ndạca ye.
10 Ihyan che ndạ ye muhn iyehnse cuh
ne, a ihyan min no che conạhn ye
vahchetero, nuhnde tạh ye
vederihquentiyon cạva che cạhcantiyon
ye numachahte.
11 A mạn ye cạh ye ntiyon che din queri
ạma ihyan yahn ye. Nạhn ye ne, ndondạ
tạh ye ntiyon che co ye apóstol. Nạhn ye
ne, che cạh ye, checadino ihyan
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nạhn
ye ne, che cuahtechica ye cuahndudo ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
Nạhn ye ne, che din ye cudạdo ihyan yahn
Dendiohs. Nạhn ye ne, che cacuahn ye
Ndudo yahn Dendiohs.
12 Tihcạ chaconahn Dihvo vo Jesucristo
ihyan ndinạn yahn yạco cạva che conan
ye uvo che dinahn vo ntiyon che va tạh vo
mạn, conahn ndah vo Ndudo yahn
Dendiohs mạn,
13 nde cande cotahno nducoyạco vo
ihyan min che Dạya Dendiohs, conan
conahn vo ndudo yahn ye. Nduhcạ
checạhya che rahn, ri numa vededevano
yahn ne, tihcạ nahn che quendi vo cuahn
vo ndudo yahn ye, nde conan conahn vo
yahn.

14 Hua co vo nduhcạ checạhya che
ritahno adecodehno che rente ihyan. Hua
co vo nduhcạ yạta cuma che riquenda
yuhne adecotino che nahn. Hua cotahno
vo adecodehno ndudo che rente ihyan che
cochi ye nahn cahncheh ye uvo.
15 Tahque ndah ne, quendi vo
numacuahn vedeyahino, cotahno vo
ndudo cuạco yahn Dendiohs. Nduco tihcạ
ne, ca rino ca rino co vo nduhcạ Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye yuhn
vo, ndi ye tin yahn nducoyạca ihyan yahn
ye.
16 Nduhcạ che rihquentiyon tin vo
numacuahn vo ne, tihcạ rihquentiyon ye
deh che din queri ạma vo. Cuahn che
redinahn vo yahn ye ne, rinan ạma tạma
vo vih cạva che tahque ndạhcạ conahn
ntiyon che redin queri ạmo vo mạn,
tahque chenan cumo vo vedeyahino
nduco vih mạn.
17 Mạn ne, nduhcạ che nahn Dihvo vo
Jesucristo, rạ́hn rí nchuhn che ametah
quendi ne cuahtechica ne nduhcạ che
vatechica ihyan che hua ritahno ye
Dendiohs, rendedecadino ye dehtenduh
che hua cochihve.
18 Ihyan chahn ne, hua ndạhcạ
vederendedecadino yahn ye, nde hua
devano ye che rendedevahn Dendiohs
ihyan, te redin vedetundo yahn ye che
cheche chedave yahn ye.
19 Ihyan chahn ne, ametah devano ye
deh che vedecuihno, ne ndihco mendạhn
ye ihyan, redin ye numa ino ye nducuahn
dehtenduh che chihngạ.
20-21 Ndete che cuạco che chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo, chahn ne ndudo
cuạco yahn ye ne, tuhme a devano ne te
hua tihcạ chihco cạde ye.
22 Mạn ne, cuihcomạn nchuhn
vedeyeno yahn mạn ne che quendi ne ro
menạn. Chemin ne, numacuahn
vederihncheh din che rinda ne.
23 Condahcorun ne vederendedecadino
yahn ne.
24 Co ne anduhnecạ ihyan ra che redin
ye nducuahn che ndah nduhcạ che redin
Dendiohs.
25 Nducote nahn Dendiohs che co vo
ihyan ndah nduhcạ mạn ye mạn, dạma
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo mạn,
chemin che cuente nchuhn demạn ndudo
cuạco nduco nducoyạca ihyan, ametah
cạhma ne ndudo cuahnde.
26 Condi ne ndere co tạn ne,
cuahtendihco ne nunde. Ndete che va deh
che din che co tạn ne ne, codin nun ino ne,
condo yạn ne cạva che hua tạn ne numa
ro.
27 Hua cuahnecun ne che ndạca yune
che cahncheh chundah nchuhn.
28 Ndete che vate ạma o nchuhn che
duco ne ro menạn ne, tahque ndah
cuihcomạn ne vededuco, ne codin ne
ntiyon che runecạde cạva che co conan ne
ihyan chevạh.
29 Hua nte ne ndudo chihngạ. Tahque
ndah ne, cuente ne demạn ndudo ndah
nduhcạ che redin yahn cạva che conahn
ihyan yahn vedeyahino yahn Dendiohs,
necạh yạn chedave yahn ye.
30 Hua cạh yune ne che din ndudo yahn
ne che co rạn Vaco Ndah yahn Dendiohs
che quenun nchuhn, rihco ro che a
nchuhn che ndedevahn ye ndạ ro yahn.
31 Hua cuahtenun ino ne vedetạn. Hua
chihngạ cạhma ne. Hua cuah cạnda ne
nduco ihyan.
32 Tahque ndah codin yahino ne vih.
Ndete che va dehca che redinda ne ne,
cuenchahco ạma tạma ne yahn vih
nduhcạ che nchahco Dendiohs yahn ne
che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.

5

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

1 Nducote yahino Dendiohs nchuhn,
nedin yahn ye nchuhn ne, codin nun ino
ne che co ne nduhcạ mạn ye.
2 Cuahtenan cuma ne vedeyahino
nduhcạ che quenan cuma Dihvo vo
Jesucristo nduco vo. Nduhcạ ạma
itecuche lihn che chihno ihyan ite, chi te
vedino nạn Dendiohs, din che quenan ino
ye ne, tihcạ ihyan min, te chihco mendạhn
ye ihyan, chih ye cạvo vo.
3 Nducote ihyan yahn Dendiohs nchuhn
ne, hua ndere cuahtenan nchuhn nduco
ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye.
Hua cuahtendihco ne nde ạma nunde
chemin chan. Hua cuahtenan cuma ne

vede idihya, ndere din yahn ne
dehtenduh.
4 Hua nte ne ndudo nine mạn, nde ạma
ndudo che din che co cuihnạn ne mạn, te
hua ndạhcạ. Tahque ndah cuenecạh ne
nundihve cuahn Dendiohs.
5 Ihyan che idihya ye ne, dạma ri ye
nduco ihyan che rendeva ye yavenạn
dehtenduh che redin ye dendiohs yahn
ye. Codevano cuạco ne te ihyan chahn
mạn, ihyan che ndere rahtenan ye nduco
ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn,
ihyan che rahtendihco ye adecochano
nunde chemin chan mạn, nde Dihvo vo
Jesucristo, nde Dendiohs, hua nda cuande
ye ihyan.
6 Cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn nduco
ndudo tundo yahn ye, conun ye nchuhn
che cuahtendihco ne nunde chemin chan,
te din Dendiohs castigo yah nducoyạca
ihyan che rahcotạhn ye ndudo yahn ye,
rahtendihco ye nunde.
7 Hua dạma co nchuhn nduco ye,
8 te ro menạn me ne, tundo nchuhn, ate
mạn ne, a chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ndonun cuạco
vederendedecadino yahn ne. Cuahtechica
ne nduhcạ che vatechica ihyan devano,
9 te ihyan devano ne, runecạde ye, ne
redin ye nducuahn dehtenduh che ndah
mạn, riquendi ye nducuahn dehtenduh
che cuạco mạn.
10 Codin nun ino ne, codin ne
dehtenduh che nahn Dihvo vo Jesucristo.
11 Hua dạma co nchuhn nduco ihyan
tundo che ndere chenan ye iyehnse, nde
hua devano ye che va Dendiohs. Tahque
ndah ne, coyạhve ne ihyan che hua
ndạhcạ che ndere vatechica ye,
rahtendihco ye nunde.
12 Tihcạ va che yạhve ne ihyan. Andahre
nde tuno ri cuihnạn vo yahn dehtenduh
che chihngạ che redin ye cuạhn ndeh,
13 ate quenan cuma che yạhvo vo ihyan.
Cạh cuande vo Ndudo yahn Dendiohs
ihyan, te co din che nto ino ye nunde yahn
ye, nchahco Dendiohs yahn ye.
14 A tihcạ va che co, te va ạma ndudo
che tuhcạ:
Nchuhn che ndih i ne, nedin nunde yahn
ne nduhcạ ihyan che quiyạdo ye, o
ndih ye,
cuentuche ne, cuah ne Dihvo vo
Jesucristo, ne ndedevahn ye
nchuhn.
15 Nducote hua ndạhcạ che dạma co
nchuhn nduco ihyan nunde ne, cuihco ne
cudạdo, ne runecạde cuahtechica ne. Hua
ndạcondạ ne ihyan tundo. Tahque ndah
ne, cuahtechica ne nduhcạ ihyan che
renahn ye Ndudo yahn Dendiohs.
16 Codin ne ntiyon yahn Dendiohs numa
ino ne, hua denda ne ura yahn ne, te ro
che vato vo ne, cạhnda.
17 Chemin che nahn che conahn ndah
ne vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, hua co ne nduhcạ ihyan tundo.
18 Hua cocoh nchuhn, te ihyan coh ne,
redin ye dehtenduh che chihngạ. Tahque
ndah ne, cạh yune ne che conun Vaco
Ndah yahn Dendiohs nchuhn.
19 Cuendo dạma nchuhn nduco vih,
cuihte ne ạma o salmo mạn, himno mạn,
cuendeva ne yavenạn Dihvo vo Jesucristo
numacuahn chedave yahn ne.
20 Cuahn dạma cuenecạh ne nundihve
cuahn Dendiohs Chida yahn nducuahn
dehtenduh che cuande yahn Dihvo vo
Jesucristo.

Nduhcạ che va che din yahino vih ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

21 Nducote renevahnecun nchuhn
Dihvo vo Jesucristo ne, cuenevahnecun
ạma tạma ne vih, codinahn ne yahn vih.
22 Nchuhn ihyan ndạhta ne, codinahn
ne yahn inchạhn ne, te tihcạ nahn Dihvo
vo.
23 Tihcạ, te ihyan chahn ne, inchạhn ne
che rihquentiyon ye nchuhn nduhcạ che
rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo ihyan
yahn ye che ndedevahn ye ihyan.
24 Nduhcạ che redinahn ihyan yahn
Dihvo vo Jesucristo che rihquentiyon ye
ne, tihcạ va che dinahn nchuhn nducuahn
che rihquentiyon inchạhn ne.
25 Nchuhn ihyan chạhn ne, codin
yahino ne ihyan ndạhta yahn ne nduhcạ
che yahino Dihvo vo Jesucristo uvo ihyan
yahn ye, chihco mendạhn ye ihyan, chih
ye

26 cạva che nchahco Dendiohs yuhn vo.
Tihcạ din ye cạva che ndo dave chedave
yuhn vo mạn, chedenune vo nduhcạ che
va cạde nạn Ndudo yahn Dendiohs mạn,
27 co vo ihyan ndah yahn ye mạn, hua
cuahtendihco vo nde ạma nunde, ndạ vo
numacuahn vederihquentiyon yahn ye
nạn ye mạn.
28 Tihcạ va che din yahino nchuhn
ihyan ndạhta yahn ne. Codin yahino ne
ihyan anduhnecạ mạn ne. Cuahn che
redin yahino ne ihyan ne, anduhnecạ
ndete che yahino mạn ne nchuhn.
29 A tihcạ, te nde ạma ihyan ne, hua
rendihche tạn mạn ye ihyan. Tahque
ndah ne, redin mạn ye cudạdo ihyan,
yahino ye ihyan nduhcạ che redin Dihvo
vo Jesucristo nduco uvo ihyan yahn ye.
30 Redin ye cudạdo uvo mạn, yahino ye
uvo mạn, anduhnecạ ndete che uvo che
yute yahn ye mạn, ine yahn ye mạn.
31 Cuạco che tihcạ dirún, te atihnocạ
ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs:
“Ihyan chạhn che rihnevạco ye ne, va che
cạhcomạn ye chida ye mạn, chaco ye mạn,
cạva che conan cuma ye ihyan ndạhta
yahn ye, ne vạn nduh che o ye ne,
anduhnecạ ndete che ạma no ye.”
32 Che tihcạ ndirun ne, ạma ejemplo
nduhcạ che Dihvo vo Jesucristo nduco
ihyan yahn ye ndo ye anduhnecạ ndete
che ạma no ihyan. Chemin ne, ạma
vededevano chahte yahn Dendiohs che
cade te ye, checadino vo.
33 Mạn ne, ndaconan rihquentiyón
nchuhn che din yahino ne ihyan ndạhta
yahn ne nduhcạ che yahino mạn ne
nchuhn. Me nchuhn, ihyan ndạhta ne,
cuenevahnecun ne inchạhn ne.

6

1 Me nchuhn decạhya ne, codinahn ne
yahn indihte yahn ne, te tihcạ che ndạhcạ
mạn, tihcạ nahn Dihvo vo Jesucristo mạn.
2 Dendiohs ne, cạh ye ndudo yahn ye
che din ye che ndah nduco ihyan che
dinahn ye vederihquentiyon yahn ye che
tahque yudo. Vederihquentiyon min ne,
tuhcạ: “Cuendeva yavenạn chide mạn,
cheque mạn,
3 cạva che rạhn conen iyehnse mạn,
ndạhcạ conen mạn.”
4 Me nchuhn che vate dạya ne ne, hua
din tạn ne nduco, din ne che co tạn.
Tahque ndah ne, cotạve ne nduco cudạdo,
cuicuahn ne ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo.
5 Nchuhn che vate dihve ne, codinahn
ne yahn ye numacuahn chedave yahn ne
mạn, numacuahn vedenecun mạn, te
tihcạ nahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Codin ne ntiyon yahn ye numa ino ne,
cuahn che chenan ye nạn ne mạn, cuahn
che ametah ye mạn. Nducote
rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo nchuhn
ne, codinahn ne numacuahn chedave
yahn ne nducuahn che nahn Dendiohs.
7 Numacuahn vedeyeno codin ne ntiyon
yahn ye. Codin ne cuande anduhnecạ
ndete che ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
redin ne.
8 A devano mạn nchuhn te nducoyạco
vo, a vate dihvo vo, o ametah ye, ndạhco
menun Dihvo vo Jesucristo yuhn vo
tunoca ntiyon ndah che din vo, chahtenan
vo iyehnse.
9 Nchuhn che chenan cuma ne ihyan
redin ntiyon ne, namin codin ne che ndah
nduco ye. Hua cạhcantiyon ne ihyan
nduco vedetạn, te a devano mạn ne te ạma
no Dihve ne Jesucristo, va ye vahchetero,
chenan cuma ne nduco vih. Ihyan min ne,
dạma yahino ye nducoyạco vo.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che chenan cuma ihyan yahn ye

10 Dihnó, mạn ne, cuenecạh dito ne
chedave yahn ne numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo
Jesucristo.
11 Nduhcạ sandạdo che nda se deh che
ndedevahn nduco se sạhn, tihcạ
cuahtenan cuma nchuhn
vederihquentiyon yahn Dendiohs cạva
che quendi ne numa ino ne, hua dinahn
ne che cahncheh chundah nchuhn.
12 A sạhn min che rinun se uvo, ndiyu
ihyan iyehnse. A sạhn min nduco
nducoyạca vaco chihngạ che vatechica
vạn yuhne, rihquentiyon se ihyan nunde
muhn iyehnse.

13 Chemin che cuahtenan cuma nchuhn
vederihquentiyon yahn Dendiohs cạva
che cocha ne ro che tumarande se
nchuhn, ne quendi ne cotahno ne numa
ino ne.
14 Nduhcạ sạhn redin ntiyon che necạh
chiche se chete se nduco ima mạn, nduhcạ
sandạdo che chenun ticua se coraza che
rendedevahn nduco se sạhn mạn, tihcạ
cuahteyạn nchuhn. Quendi ne cotahno ne
ndudo cuạco yahn Dihvo vo Jesucristo
mạn, runecạde cuahtechica ne nduhcạ
che nahn Dendiohs mạn.
15 Nduhcạ sandạdo che chenun cạh
zapạto yahn se, vatendi yạn se ne, tihcạ
cuahteyạn nchuhn cạva che cạhn ne,
cuahndudo ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che rendedevahn ihyan, redin
che ndạhcạ rahtenan ye.
16 Nduhcạ che quenan cuma che
quenda sandạdo escudo che ndedevahn
nduco se sạhn ne, tihcạ quenan cuma che
quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo,
cạva che cocha ne cạhco vạne ne
nducuahn vederihncheh yahn chundah
che rinun se nchuhn.
17 Nduhcạ sandạdo che rahtenun tin se
cạsco mạn, nda se espạda mạn, tihcạ
quendi ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ndedevahn ye nchuhn.
Namin cuenevahnecun ne Ndudo yahn
Dendiohs che redin Vaco Ndah yahn ye
che renahn ne.
18 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs covạh nchuhn
cuahn dạma. Cuiquendi ne cuahteyạn ne.
Covạh ne cạva nducoyạca ihyan yahn
Dendiohs.
19 Namin covạh ne cạva u. Cuica ne
Dendiohs che din ye che cuahndudó
numa inó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo che cade te ye, checadino vo.
20 A dechuh ye u che cuahndudó ndudo
ndah min, ne chemin che quenún
vạcoyạhn. Covạh nchuhn cạva che conan
ye u che cuahndudó numa inó ndudo min
nduhcạ che redin yahn.

Chica Pạblo che conan Dendiohs ihyan yahn ye

21 Dihno vo Tíquico che yahino vo sạhn,
che rinan se nuhn numa ino se nạn ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a chihco
cạdé, ne a dechúh sạhn, quendihchero se
nchuhn. Quenan nte cuande se nchuhn
yahn ntiyon che redín mạn, nduhcạ che
quenán mạn.
22 Dechúh sạhn cạva che checadino ne
tạcạ chenan nuhn mạn, cạva che necạh
yạn se chedave yahn ne mạn.
23 Dihnó che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, din Dendiohs Chida mạn,
Dihvo vo Jesucristo mạn, che ndạhcạ
cuahtenan ne, cuahtenan cuma ne
vedeyahino nduco vih.
24 Dendiohs din yahino ye nducoyạca
nchuhn che yahino ne Dihvo vo Jesucristo
cuahn dạma. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N FILIPOS

1 Nducoya̱ca nchuhn che ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo, nedin yahn Dendiohs
nchuhn, nduco ihyan ndina̱n yahn ya̱co
ma̱n, ihyan che redin ye ntiyon ndiya̱co
ma̱n, che vate ne ya̱n Filipos ne, u Pa̱blo
nduco Timoteo, che redin nuhn ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo, dirun nuhn
ca̱ca cuh, dechuh nuhn yahn ne.
2 Chida vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Reva̱h Pa̱blo ca̱va ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Queri a̱ma yune che reneca̱hcó
nchuhn ne, renecа́h nundihve cuahn
Dendiohs.
4 Cuahn che reváh ne, numacuahn
vedeyeno ricá Dendiohs ca̱va ne,
5 te, nde ro mena̱n nde meniyon, a̱ma
rinan ne u che quechicá rahndudó ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 A devano cua̱có te Dendiohs, ihyan
min che din ye che ndo ne ihyan ra ne,
quendi ye conan ye nchuhn nde nda̱ ro
che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo.
7 Redin yahn che ntihyon yán
nducoya̱ca nchuhn cuahn che reváh, te
a̱ma yahinó nchuhn yahn che rinduco ne
u na̱n nducuahn che numacuahn
vedeyahino rete yune Dendiohs che
rahno rí. Rinduco ne u cuahn che renún
va̱coya̱hn ma̱n, cuahn che rahndudó
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, cuahn che ráhn na̱n intiyahn, ra̱hn
nán ndudo min ma̱n.
8 A ma̱n Dendiohs devano ye che
nduhca̱ che a̱ma yahino Dihvo vo
Jesucristo nducoya̱co vo ne, tihca̱ a̱ma
yahinó nducoya̱ca nchuhn.
9 Ricá Dendiohs che din ye che
numacuahn vededevano ma̱n,
numacuahn vederendedecadino che
nda̱hca̱ ma̱n, tahque quendi ne
cuahtenan cuma ne vedeyahino,
10 ca̱va che tumacadino ne quendi ne
dehtenduh che tahque ndah, ne dave
yavena̱n ne, hua chendihco ne nunde
cuahn che ndaconan chi Dihvo vo
Jesucristo.
11 Nduco tihca̱ ne, conan Dihvo vo
Jesucristo nchuhn che runeca̱de
cuahtenan ne cuahn da̱ma, ne ca̱va
nchuhn ne, ndeva ihyan chena̱hn
yavena̱n Dendiohs.

Ra̱hn Pa̱blo te vedeyeno yahn ye che quenan ye iyehnse ne, che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó, cuedevano ne te nducuahn
che rahno rí ne, ndotenan che to nan na̱n
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo ne, redin
che tahque retuhn ndudo ndah yahn ye.
13 Nducoya̱ca sanda̱do che redin se
cuda̱do pala̱cio yahn emperador, nde
nducoya̱ca ihyan chena̱hn ne, a devano ye
che quenún va̱coya̱hn, yahn che redín
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Namin a yahn che quenún va̱coya̱hn
ne, a nahn nducoya̱ca dihno vo ne,
ndotenan che dihya nun ino ye co ne, nde
tahque richahtino ye Dihvo vo Jesucristo,
rahndudo ye numa ino ye Ndudo yahn
Dendiohs.
15 A devano nchuhn te na̱hn dihno vo
ne, rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo
vo Jesucristo, te nahn ye che cotuhn. Me
na̱hn se ne, ve se ma̱n, ca̱nda tin se ma̱n,
16 ne rahndudo se te nahn se che
conahn vederendedecadino yahn ma̱n se.
Sa̱hn chahn ne, o na̱n o chende se, ne
rendedecuan se ca̱nda, te nahn se che
tahque chuhríhn, ndedecadinó ma̱n che
quenún va̱coya̱hn.
17 Ate dihno vo chena̱hn ne, rahndudo
ye, te yahino ye u, ne retumacadino ye che
cahnecun Dendiohs che quenún va̱coya̱hn
ca̱va che ca̱hma nán ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo.
18 Sa̱hn chahn ne, andahre o na̱n o
chende se, ate hua dehve din yahn, te
nducote rahndudo se ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, ri yenó.

Nde tahque co yeno cá,

19 te nducote revạh nchuhn cạvá mạn,
rinan Vaco Dihvo vo Jesucristo u mạn ne,
a devanó te ndedevahn Dendiohs u vạn
nducuahn che rechuhríhn.
20 Tihcạ, te quenan inó che hua co
cuihnán, ne cuahn dạma quendí
cuahndudó ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo numa inó. A conan cá iyehnse,
o cạhno ihyan u, ate nahn quendí cạhco ró
che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye.
21 Che lạdo yáhn, numanahn che quenán
iyehnse ne, che ritahnó Dihvo vo
Jesucristo, chemin che vedeyeno yáhn. Me
ndete che cạhno ihyan u ne, tahque ndah
ro yáhn.
22 Ndete che conan cá iyehnse ne, co
quendí cochihvé nạn ntiyon yahn Dihvo
vo Jesucristo. Nde hua devanó cha che
tahque ndah che cạcá Dendiohs.
23 Nde hua rentạquinó cha che tahque
ndah. Che lạdo yáhn ne, tahque ndah che
cóh, te tuhme ndeva Dihvo vo Jesucristo u.
24 Ate che lạdo yahn nchuhn ne, tahque
nahn che conan cá iyehnse, te tuhme co
quendí conán nchuhn.
25 Nducote a devanó te chemin che
tahque nahn ne, vá vedeyeno che quendí
conán cạva che conán nchuhn, ne
numacuahn vedeyeno quendi ne cotahno
ne Dihvo vo Jesucristo.
26 Ndaconán chí quendihcheró nchuhn,
ne ạma ndeva ne yavenạn Dihvo vo
Jesucristo che ndedevahn ye u.
27 Codin nchuhn cuande, ne runecạde
cuahtenan ne, te nducote ritahno ne
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
tihcạ redin yahn che din ne. Nduco tihcạ
ne, a chí quendihcheró nchuhn, o hua, ate
náhn che, adecotino che quenán ne,
cadinó che ạma cuạn ndi no ne, ạma
ndudo ri no ne, riquendi ne numa ino ne
rahndudo ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
28 Hua din vạh ne sạhn che rendihche
tạn se nchuhn nạn ntiyon min, te nduco
chemin ne, rihnde ro te sạhn chahn ne,
conda se, ne nchuhn ne, ndedevahn
Dendiohs nchuhn.
29 Tihcạ, te ạma ndah ro yahn nchuhn,
rete yune Dendiohs che ndiyu demạn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ate namin
che rechuhrihn ne cạva ye.
30 Uvo ne, dạma ri vo nduco vih, numa
ino vo redin vo ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo. Nchuhn ne, a ndihche ne
nduhcạ che chuhríhn nạn ntiyon yahn ye
ro menạn. Mạn ne, a devano ne nduhcạ
che riquendí rechuhríhn.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, chica ye vahchetero, ndo ye nduhcạ ihyan iyehnse

1 Ndete che ndichahtino nchuhn Dihvo
vo Jesucristo mạn, ndete che numacuahn
vedeyahino renecạh yạn ye chedave yahn
ne mạn, ndete che quenun Vaco ye
nchuhn mạn, ndete che chenan cuma ne
vedeyahino mạn, vedevạhino mạn ne,
2 tuhme codin nun ino ne, ndạhcạ
cuahtenan ạma tạma ne mạn, ạma no
vederendedecadino cuahtenan cuma ne
nduco vih mạn, ạma no ndudo co ne
nduco vih mạn, codin yahino ạma tạma
ne vih mạn, cạva che nde tahque co yenó
cạva ne.
3 Nạn nducuahn che redin nchuhn ne,
hua din yạde ne mạn, hua din ne nde ạma
nạn dehtenduh cạva vedeyeno yahn mạn
ne mạn. Tahque ndah ne ne,
cuenevahnecun ạma tạma ne vih, hua
ndạhco ndiya ne vih.
4 Ndotenan che din vi ne ne, cuinan ạma
tạma ne vih.
5 Cua cuande nchuhn yahn Dihvo vo
Jesucristo, cuiquendi ne yune yahn ye.
6 Ihyan min ne, dạma ye nduco
Dendiohs. Ate hua quendạhnạn ye,
chinạn ye nduhcạ che ndinạn Dendiohs.
7 Tahque ndah ne, ndạhco ndiya mạn ye
ihyan, ndo ye nduhcạ ạma mozo,
chihndeyạn ye nduhcạ che rahteyạn
ihyan iyehnse.
8 Numacuahn ro che quenan ye iyehnse
ne, ạma necun ye mạn, ạma dinahn ye
mạn, nde chihco mendạhn ye ihyan, chih
ye nạn cruz nduhcạ che rih sạhn che
chendihco nunde rahte.
9 Chemin che chihco ndah Dendiohs
ihyan lạdo tạh cuạco ye, ne cạh ye
vederihquentiyon che tahque yudo ihyan,
10 cạva che nducoyạca nducondi ihyan,
ihyan che chenan ye vahchetero mạn,

ihyan che vate ye numachahte iyehnse mạn ne, ndeva ye yavenạn ye.
11 Namin ndeva nducoyạca ihyan
yavenạn Dendiohs Chida, nevahnecun ye
Dihvo vo Jesucristo, ne cạhma ye che a
ihyan min che Dihve ye.

Ihyan nunde ne, ra cuande ye nduhcạ che runecạde vatechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó che yahinó nchuhn, nduhcạ
che dinahn nchuhn che chihquentiyón
numacuahn ro che quenán yạn vạco ne
ne, tahque nahn che dinahn ne mạn che
yahn quenán. Numacuahn vedino
vedenecun quendi ne codinahn ne
vederihquentiyon ndah yahn Dendiohs
nde ndạ ro che ndeva ye nchuhn.
13 A ihyan min che redin ye che devano
nchuhn dehtenduh che ndah che nahn ye
che din ne, ne rinan ye nchuhn che
redinahn ne.
14 Nducuahn che redin ne ne, codin ne
numacuahn vedeyeno, hua quenan ca
cạhma nunde ne,
15 cạva che dave yavenạn ne nạn
nducoyạca ihyan, te dạya Dendiohs
nchuhn, ne nahn che runecạde
cuahtechica ne, cua cuande ihyan nunde.
Nduhcạ iyon che chenan nạn ro che
diyạhn ro nạn che ạma man ne, tihchan
nchuhn vạn ihyan nunde,
16 te numa ino ne riquendi ne ritahno
ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo
che din che ndevahn ihyan. Nduco tihcạ
ne, co yenó cạva nchuhn cuahn che
ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo, te a
devanó che hua chinda ntiyon che dín che
cahndudó ndudo yahn ye.
17 Andahre va che cóh nạn ntiyon min,
ate hua dehve din yahn, te a tihyon yuné
nchuhn che chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ne ạma co yenó.
18 Namin nchuhn ne, conduco ne u, co
yeno ne.

Timoteo nduco Epafrodito

19 Ndete che nahn Dihvo vo Jesucristo
ne, nun dechúh Timoteo, quendihchero se
nchuhn, te nahn cadinó tạcạ chenan ne
cạva che co yenó.
20 Dechúh sạhn min, te metah nde tạma
se che ndedecadino se nduhcạ che
rendededecadinó, cuạhcorạn se cạva
nchuhn,
21 te nducoyạca sạhn chenạhn ne,
rendededecadino se cạva che ndah yahn
mạn se, nde hua rạhcorạn se cạva ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo.
22 Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ che
richihve Timoteo, rinan se u nạn ntiyon
che rahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo. Rinan se u nduhcạ che rinan
ihyan indihte yahn ye.
23 Chemin che va inó che dechúh sạhn
ndetạhno cadinó tạcạ cuhnde cạde yáhn.
24 Quenan inó Dihvo vo Jesucristo che
cuahnecun ye che namin u ne, nun chí
quendihcheró nchuhn.

25 Rạhcó te namin va che dechúh dihno
vo Epafrodito che rinduco se u, rinan se u
nạn ntiyon. Sạhn min ne, a mạn nchuhn
dechuh ne sạhn che rinan se u nạn
vederetạhn yáhn.
26 Ạma nahn nạhn se, conan se nduco
nchuhn. Ạma nahn nạhn se, te devano se
che checadino nchuhn che chi cah se, ne
hua nahn se che co rạn ne cạva se.
27 Cuạco che ạma chi cah se, a ura che
coh se. Ate quenan vạhino Dendiohs sạhn
mạn, quenan vạhino ye u mạn, din ye che
ndoyahn se cạva che hua nde tahque co
rán.
28 Cạva che metah ndedecadino nchuhn
cạva se ne, chemin che tahque náhn che
nạhn se, ne co yeno ne, ndaconan
ndihchero ne sạhn. Nduco tihcạ ne,
nuhnde mạn inó, co yenó.
29 Nducote dạma ritahno vo nduco se
Dihvo vo Jesucristo ne, cuenevahnecun ne
sạhn numacuahn vedeyeno. Codin
yahino ne nducoyạca ihyan che rihco
mendạhn ye ihyan, redin ye ntiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo nduhcạ che redin se.
30 Sạhn min ne, a ura che coh se nạn
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, chihco
mendạhn se sạhn che rinan se u,
redinahn se ntiyon che dechuh ne sạhn.

3

Nahn che runecạde cuahtechico vo

1 Dihnó, cuahte ne vedeyeno che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. U ne, hua
renduh inó andahre a dirún yahn ne ạma
nạn no, te cochihve yahn ne.
2 Cuihco nchuhn cudạdo, te ạma yạhn
se vatechica se, redetohnan se nạn ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo. Sạhn chahn ne,
a nduhcạ yạhna tihchan se. Ndere recạh
rihn se ihyan, rihquentiyon se che conan
seña ihyan, ricuahn se che nduco chemin
ndevahn ye.
3 Cuihco nchuhn cudạdo, te a uvo che a
nedin yahn Dendiohs uvo, ndiyu sạhn
chahn. A uvo che rendeva vo yavenạn ye
numa ino vo. Yeno vo che a yahn Dihvo vo
Jesucristo uvo, ne hua ndichahtino vo che
ndedevahn mạn vo uvo.
4 Ndete che cạva dehtenduh che redin
vo mạn, tạchan ihyan uvo mạn, che
ndevahn vo ne, tuhme u che tahque
menạn vihca cochahtinó che ndeváhn,
ndiyu sạhn chahn.
5 Chihno nine ro che chihndeyán ne,
chaconahn ihyan seña u. U ne, ihyan
nación yahn Israel, ndạta yahn Benjamín.
Ihyan devạco hebreo u nduhcạ indihte
yáhn. Nạn vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, fariseo u.
6 Ạma din cudạdó vederihquentiyon
min. Ro menạn ne, ạma din tán nduco
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
Ạma dináhn vederihquentiyon min, nde
ạma ihyan hua co cạhma nunde ye yáhn.
7 Nducuahn dehtenduh chemin chan
ne, ạma rigonun chihve che lạdo yáhn che
rạhcó ro menạn, ate chihcomán
nducuahn, chitahnó Dihvo vo Jesucristo.
8 Vạn nducuahn dehtenduh che co
nguahco yáhn ne, tahque rigonun chihve
che ritahnó Dihvo vo Jesucristo. A chihco
vạné nducuahn dehtenduh, redin cuandé
anduhnecạ ndete che iyạca, cạva che
quendí yune yahn Dihvo vo Jesucristo,
9 ne nedin yahn ye u. Hua richahtinó
che ndeváhn nduco che dináhn ley che
dirun Moisés, te mạn ne, nduco che
ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, nedin
yahn Dendiohs u nduhcạ che redin yahn
ye nducoyạca ihyan che ritahno ye.
10 Ạma yudo vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo che ntuche ye vạn
tenạhn. Nahn quendí yune yahn ye,
conan cumá vederihquentiyon min. Nahn
chuhríhn nduhcạ che chuhrihn ye, nde
cóh nduhcạ che chih ye.
11 Quenan inó che quendí dináhn yahn
ye cạva che ndedetuhche ye u vạn tenạhn.

Nahn che quendi vo numa ino vo cotahno vo Dihvo vo Jesucristo

12 Hua ráhn che a va táh nducuahn, nde
huane che ạma runecạde u, ate riquendí
yune yahn Dihvo vo Jesucristo, quenan
inó che conahn nducuahn, te a nedin
yahn ye u.
13 Dihnó, nduhcạ che a ráhn rí nchuhn
ne, metah tuno táh nducuahn. Nde metah
retumacáh yahn dehtenduh che a
chihcomán cạva che quendí numa inó
yune yahn Dihvo vo Jesucristo.
14 Nduhcạ sạhn che rano se cạde ne,
tihcạ riquendí yune yahn Dihvo vo
Jesucristo che ritahnó ihyan, nde ndạ ro
che ndeva Dendiohs u, conán vahchetero.
15 Nducoyạco vo che a ndah renahn vo
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, tihcạ nahn che ndedecadino
vo. Ndete che hua tihcạ rendedecadino
nchuhn ne, din Dendiohs che conahn ne
nduhcạ che nahn.
16 Atạnocạ nduh, a renahn vo nduhcạ
che redin yahn, o hua, ate nahn che
quendi vo numa ino vo yune yahn Dihvo
vo Jesucristo, hua cạhcomạn vo.
17 Dihnó, cuiquendi nchuhn yune yáhn.
Namin cua cuande ne yahn dihno vo che
runecạde vatechica ye nduhcạ che
chicuahn nuhn nchuhn.
18 A ạma ndeh yune rete cudạdó
nchuhn yahn sạhn che vatechica se
rihncheh se. Riquendí riyạhvé nchuhn,
nde ạma ri ndạché, te ạma yạhn se che
rendihche tạn se Dihvo vo Jesucristo,
redetohnan se vederihquentiyon yahn ye
che chih ye nạn cruz.
19 Sạhn chahn ne, ndere vatechica se
vedeyeno yahn mạn se a chemin che
rivahn dendiohs yahn se. Ndotenan che
co cuihnạn se ne, numacuahn vedeyạde
vatechica se, rahtendihco se nunde. Ate
ndạ ro yahn ne, decuihno Dendiohs sạhn.
20 Me uvo ne, ndi cuande vo vahchetero,
ne chenan rino vo che min cạca Dihvo vo

Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye uvo, ndaconan chi ye.

21 Uvo ne, ihyan vederih uvo, ate ihyan min ne, rihquentiyon ye nducuahn dehtenduh, ne numacuahn vederihquentiyon yudo yahn ye, ndacorun ye uvo, ndo vo nduhcạ mạn ye.

4

Cuahte yeno vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó che yahinó nchuhn, ạma yenó cạva ne, ne ạma nahn chí quendihcheró nchuhn. A cạva nchuhn che quendạh yavenán nạn Dendiohs. Nducote chenan rino vo che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo ne, cuiquendi nchuhn numa ino ne cochahtino ne ihyan.

2 Evodia nduco Síntique, nducote ritahno te Dihvo vo Jesucristo ne, riyạhvé tạhn che nchahco te yahn vih, nedin ndah te ndudo nduco vih.

3 Me ndih dihnó che ạma ndah rinan ne u nạn ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, nahn che conan ne cahvo vo chahn cạva che nedin ndah te ndudo nduco vih, te chinan te u, chacotuhn nuhn ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo. Namin Clemente mạn, yạhn ca dihno vo mạn, chinan ye u nạn ntiyon min. Nducoyạca ihyan chahn ne, a ndaconahn cạca Dendiohs ihyan cạva che cuahtenan ye vahchetero.

4 Cuahn dạma cuahte yeno nchuhn yahn che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.

5 Codin yahino ne nducoyạca ihyan, cua cuande ye che chenan cuma ne vedeyahino. A devano ne te a nun ndahconan chi tun Dihvo vo Jesucristo.

6 Hua co rạn ne yahn dehtenduh che rahno ne. Cuica ne Dendiohs che conan ye nchuhn nạn nducuahn. Namin cuahn che covạh ne ne, cuenecạh ne nundihve cuahn ihyan.

7 Ndete che tihcạ din ne ne, din Dendiohs che ạma cuahtemạn ino ne. Andahre nde ạma ihyan hua conan conahn ye yahn, ate din ye che ạma cuahtemạn ino ne. Cuahtemạn chedave yahn ne mạn, vederendedecadino yahn ne mạn, cochahtino ne Dihvo vo Jesucristo.

Ndedecadino vo yahn dehtenduh che ndah

8 Dihnó, cuendedecadino nchuhn yahn dehtenduh che ndah mạn, che runecạde mạn, dehtenduh che cuahtenan ino ihyan, ne ndah cạhma ye yahn mạn, dehtenduh che din che ndeva ihyan yavenạn Dendiohs mạn.

9 Cuiquendi ne nducuahn che chicuáhn nchuhn mạn, nducuahn che ca cuande ne nạn renté mạn, dehtenduh che dín mạn. Ndete che tihcạ din ne ne, conduco Dendiohs nchuhn, din ye che cuahtemạn ino ne nạn ye.

Ihyan yạn Filipos ne, dechuh ye vedino yahn Pạblo

10 Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo ne, ạma ri yenó che rentạ tin nchuhn u. A devanó che hua ndinạn nchuhn u, ate yahn che yahn chenan ne ne, hua chi che chinan ne u.

11 Ndiyu che rạhn nundé che ạma va vederetạhn yáhn che tihcạ rạhn, te a ndi ninó che renán vedeyeno nduco adecodehno che rendạcá.

12 A devanó yahn vedechevạh, te a nchuhrihn mán. Namin a devanó tạcạ cuahn che ạma va dehtenduh, te nạhn cuạn ne, va yáhn. Chemin che hua ra cudạdo u, a va, o metah yáhn, andahre nde metah deh che chéh.

13 Nạn nducuahn che rahno rí ne, nde hua ra cudạdo u, te a Dihvo vo Jesucristo che rinan ye u, rete ye vedechahtino yáhn.

14 Andahre hua nduh rendotenan ne, ạma ndạhcạ din nchuhn che chinan ne u mạn che rechuhríhn.

15 Nchuhn ihyan yạn Filipos, a devano ne te ro menạn cuahn che ndạcá nación yahn ne Macedonia, che canạn cháhn cahndudó ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, atenạn nchuhn che chinán ne u, dechuh ne vedino yáhn, yahn che yeno ne che chinán nchuhn, chitahno ne Dihvo vo Jesucristo.

16 Avạne ne, cuahn che metah ndạcá nación yahn ne, numanahn che quenan cá yạn Tesalónica ne, a nde ro min canạn ne, dechuh ne o ino yune vedino yáhn, chinan ne u.

17 Ndiyu demạn che condạ tạ́h vedino
yahn nchuhn che tihcạ dirún yahn ne. Che
tahque nahn ne, che din ne che ndah cạva
che ndạhco menun Dendiohs yahn ne.
18 Nduco vedino che dechuh nchuhn
nduco dihno vo Epafrodito ne, nde
rengạva ca yáhn. Dendiohs ne, ạma renan
ino ye che tihcạ din ne, te anduhnecạ
ndete che cạh ne ạma vedino ndah ihyan.
19 Ihyan min ne, numacuahn
vederihquentiyon chahte yahn ye, conan
ye nchuhn nạn nducuahn vederetạhn
yahn ne, te ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
20 ¡Ndeva vo yavenạn Chido vo Dendiohs
cuahn dạma! Tihcạ co.
21 Numacuahn vedeyahino yahn Dihvo
vo Jesucristo, cuenecạh nchuhn Dendiohs
nducoyạca ihyan yahn Dendiohs che vate
ye tạn. Cuendeva ne Dendiohs yahn dihno
vo che chenan ye muhn nducó.
22 Cuendeva ne Dendiohs yahn
nducoyạca ihyan yahn ye che chenan ye
muhn, menạn vihca ihyan che chenan ye
ndevạco emperador.
23 Din yahino Dihvo vo Jesucristo
nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YA̱HN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N COLOSAS

1 U Pa̱blo, che chaconahn Dendiohs u
che co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo,
nduco dihno vo Timoteo,
2 dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn
yahn nchuhn, ihyan yahn Dendiohs che
ritahno ne numa ino ne Dihvo vo
Jesucristo. Chido vo Dendiohs din yahino
ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan
ne.

Reva̱h Pa̱blo ca̱va ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

3 Cuahn da̱ma che reva̱h nuhn ne,
reneca̱h nuhn nundihve cuahn Dendiohs,
Chida Dihvo vo Jesucristo, ca̱va nchuhn,
4 te recadino nuhn nduhca̱ che ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo ma̱n, nduhca̱ che
redin yahino ne nducoya̱ca ihyan yahn
Dendiohs ma̱n,
5 nduhca̱ che chenan ino ne che ndeva
ye nchuhn, cuahtenan ne vahchetero
ma̱n. Nchuhn ne, a chichahtino ne che
cuahtenan ne vahchetero nde ro che
chihnevan ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo.
6 Ndudo min ne, chetuhn va̱n nchuhn,
ne retuhn numachahte iyehnse. A̱ma ri
ya̱hn ihyan che ritahno ye, ne redin
ndudo me che ndah nduco ye, nduhca̱ che
din nduco nchuhn nde ro che chihnevan
ne, ne chenahn ndah ne yahn vedeyahino
yahn Dendiohs.
7 Ndudo min ne, a dihno vo Epafras che
yahino vo sa̱hn, chicuahn se nchuhn.
Sa̱hn min ne, combiero yahn nuhn na̱n
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, ne
numacuahn chedave yahn se rahndudo se
ndudo yahn Dihvo vo va̱n nchuhn.
8 A sa̱hn min nte cuande se nuhn che
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn, chenan cuma ne vedeyahino.
9-10 Chemin che nde ro che checadino
nuhn ne, hua reguan nuhn rica nuhn
Dendiohs che conan ye nchuhn, din ye
che conahn ndah ne vederihquentiyon
yahn ye ma̱n, vederihquentiyon yahn
Vaco Ndah yahn ye ma̱n. Rica nuhn ihyan
che din ye che runeca̱de cuahtechica ne
nduhca̱ che redin yahn che cuahtechica
ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, din ne
nducuahn che ndah nduhca̱ che renan
ino ye.
11 Namin rica nuhn ihyan che
numacuahn vederihquentiyon yudo yahn
ye din ye che numacuahn vedeyeno
cochahtino ne ihyan, quenda̱h ne
vedechahtino na̱n nducuahn.
12 A Chido vo Dendiohs che nedin yahn
ye uvo ca̱va che cuahtenan vo vahchetero
da̱ma nduco ihyan yahn ye, ne nahn che
cueneca̱h ne nundihve cuahn ihyan,
13 te ndedevahn ye uvo ta̱h chundah, ne
nda̱hco ye uvo ta̱h Da̱ya ye, ihyan min che
a̱ma yahino ye ca̱va che dinahn vo che
rihquentiyon ye.
14 A Da̱ya ye che chihco menda̱hn ye
ihyan, chera yun yahn ye, chih ye ca̱va
che nda̱co vo vederenchahco.

Vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

15 Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro
che metah cuhnde iyehnse, quenan cuma
ye vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ihyan min che hua ro ye.
16 Nduco ye Dendiohs dendah ye
nducuahn dehtenduh che va vahchetero
ma̱n, iyehnse ma̱n, dehtenduh che ro
ma̱n, che hua ro ma̱n, ángel ma̱n, vaco
chihnga̱ ma̱n. A ca̱va ma̱n ye dendah ye
nducuahn.
17 Ihyan min ne, va ye nde ro che metah
cuhnde iyehnse, ne nducuahn dehtenduh
ne, hua dehva ri yahn, te a ma̱n ye redin
ye cuda̱do.
18 Ava̱ne ne, a ihyan min che quenan
cuma ye vederihquentiyon che tahque
chahte, ne ntuche ye mena̱n vih va̱n
tena̱hn ca̱va che cona̱n ye na̱n nducuahn.
19 Tihca̱, te numacuahn vedeyeno
nda̱hco Dendiohs nducuahn
vederihquentiyon yahn ye ta̱h ihyan min.
20 Ca̱va Dihvo vo Jesucristo, ihyan min
che chihco menda̱hn ye ihyan, chera yun
yahn ye, chih ye na̱n cruz ne, ndo ino
Dendiohs nduco nducuahn dehtenduh
che va iyehnse ma̱n, vahchetero ma̱n.

21 Ro menạn me ne, ạma yahn chenan
nchuhn nạn Dendiohs, chahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn ye, chahtechica
ne vedeyeno yahn mạn ne, chahtendihco
ne nunde.
22 Ate mạn che ndo Dihvo vo Jesucristo
nduhcạ ihyan iyehnse, chih ye ne, ndo
yạn Dendiohs nduco ne, nchahco ye yahn
ne, nedin yahn ye nchuhn.
23 Ate nahn che quendi ne cotahno ne
numa ino ne. Hua o ndedecadino ne. Ạma
cuiquendi no ne cochahtino ne ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
chihnevan ne. Ndudo min ne, rahndudo
ihyan, retuhn numachahte iyehnse, ne
namin u Pạblo rinducó ihyan rahndudó.

Pạblo ne, nda cuande yahn ye redin ye cudạdo ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

24 Mạn ne, ạma yenó che riquendí redín
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo,
rechuhríhn cạva che ndah yahn nchuhn,
ihyan yahn ye.
25 A chaconahn Dendiohs u nạn ntiyon
che cuahndudó ndendi ndendita ndudo
yahn ye vạn nducoyạca nchuhn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo,
26 te cuandé nchuhn ndudo yahn ye che
chihnde nde a rạhn me. Ndudo min ne,
nde hua devano ihyan yahn, ate mạn ne,
cade cạh ye, checadino ihyan yahn ye.
27 Quenan cuma ye vedeyeno che cạh
ye, checadino ihyan chahn. Ạma yudo
ndudo min, ne retuhn vạn ihyan nación
chenạhn. Ndudo min ne, che rinduco
Dihvo vo Jesucristo nchuhn, ihyan yahn
ye, ne cochahtino ne ihyan, ndevahn ne.
28 Rahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo
vo, ne numacuahn vededevano riyạhve
nuhn mạn, ricuahn nuhn mạn, nducoyạca
ihyan, cạva che cotahno ye Dihvo vo,
conahn ndah ye Ndudo yahn Dendiohs,
ne ndeva ye ihyan.
29 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo che te ye u ne, redín
ntiyon min numacuahn chedave yáhn
cạva che conahn.

2

1 Nahn che codevano nchuhn te ạma
rendededecadinó cạva ne mạn, cạva dihno
vo che vate ye yạn Laodicea mạn, cạva
ạma yạhn ca dihno vo che metah
ndihchero ye u mạn.
2 Nahn che nchuhn mạn, ihyan chahn
mạn, necạh yạn ne chedave yahn ne, ạma
ndudo co no ne, din yahino ne vih. Ndudo
che cade te Dendiohs, checadino vo ne, a
ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne nahn
che conahn ndah ne, cochahtino ne ihyan,
3 te vededevano yahn Dendiohs ne, ạma
yudo, ne a ihyan min che quenan cuma ye
nducuahn.
4 Tihcạ dirún yahn nchuhn cạva che
tumacadino ne, ne hua co cahncheh nde
ạma ihyan nchuhn nduco ndudo yạde
yahn ye,
5 te andahre yahn quenán yahn nchuhn,
ate rendededecadinó cạva ne, ne ạma yenó
che riquendi ne numa ino ne nduhcạ che
redin yahn, ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo.
6 Nducote chitahno nchuhn Dihvo vo
Jesucristo ne, nahn che quendi ne yune
yahn ye, cochahtino ne ihyan.
7 Numacuahn chedave yahn ne
cochahtino ne Dihvo vo, hua cạhcomạn
ne ihyan. Yahn chemin ne, a chahn
nchuhn, ne nahn che quendi ne dinahn
ne. Namin nahn che necạh ne nundihve
cuahn Dendiohs cuahn dạma.

Rendacorun vederendededecadino yahn ihyan cuahn che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

8 Cuihco nchuhn cudạdo yahn sạhn che
vatechica se ricuahn se vededevano yahn
mạn se. Condi ne cuahnecun ne che
cahncheh se nchuhn, te sạhn chahn ne,
ndotenan che cacuahn se ndudo yahn
Dihvo vo Jesucristo ne, ricuahn se
costumbre yahn ihyan iyehnse mạn,
vededevano yahn se mạn.
9 Hua cạhcovan nchuhn che ricuahn
sạhn chahn, te a Dihvo vo Jesucristo che
quenan cuma ye nducuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
10 ne nducote ritahno ne ihyan ne, hua
rendotenan ne tạma nạn
vederihquentiyon. Tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye che co
vederihquentiyon yahn nducoyạca ángel
mạn, vaco chihngạ mạn.

11 Cuahn che chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo ne, chacondạh vedạme ne
costumbre che renan señạ ihyan. Namin
chihcomạn ne vedeyeno yahn mạn ne, ne
chichahtino ne Dihvo vo, nedin yahn ye
nchuhn.
12 Cuahn che chedenune nchuhn,
nevahnecun ne Dihvo vo Jesucristo ne,
anduhnecạ ndete che chih ne dạma nduco
ye, chihcomạn ne che rahtendihco ne
nunde. Mạn ne, nduhcạ che numacuahn
vederihquentiyon chahte ndedetuhche
Dendiohs Dihvo vo vạn tenạhn ne, tihcạ
ndahcorun ye nchuhn, ndo ne ihyan ra
yahn che chitahno ne ihyan.
13 Ro menạn me ne, ạma yahn chenan
nchuhn nạn Dendiohs, nedin nunde yahn
ne. Avạne ne, ihyan tạma nación nchuhn,
hua ndi cuande ne vạn ihyan yahn ye. Ate
mạn ne, a ndedevahn ye nchuhn,
chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, nchahco
ye nunde yahn ne.
14 Nchahco ye nducuahn nunde yahn ne
che chahtendihco ne, chahcotạhn ne
vederihquentiyon yahn ye. Ndedevahn ye
nchuhn, dechuh ye Dihvo vo Jesucristo,
quenan yạh ye nạn cruz, nedihve ye
nunde yahn ne.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye nạn
cruz, ne nduco chemin ne, ndạhco ndiya
ye vaco chihngạ nạn nducoyạca ihyan,
chehnevi ye vederihquentiyon yahn.

Nahn che ndedecadino vo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs

16 Chemin che hua ndạhcạ che
ndạhchenan ihyan nchuhn nạn che reh
ne mạn, nạn che rih ne mạn, yahn che
hua rahte vihco ne cuahn che renuhnde
iyo mạn, yahn che hua redin ne
dehtenduh vihco mạn, yahn che hua
rahtetuhno ne ro sạbado mạn.
17 Hua nduh rigonun chihve dehtenduh
chemin chan che riquendi ihyan.
Vederihquentiyon che tahque rigonun
chihve ne, che ndedevahn Dendiohs uvo
che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo.
18 Hua cuahnecun ne che cahncheh
ihyan nchuhn, conun ye nchuhn che
quendi ne yune yahn ye, din cạ ne che
necun ne, te ihyan chahn ne, rendeva ye
yavenạn ángel mạn, rente ye demạn yahn
dehtenduh che nde hua rendihche ye
mạn, redin yạde ye, ndere rendonan mạn
ye ihyan che ạma devano ye mạn,
19 hua riquendi ye vederihquentiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
ndinạn ye yuhn vo mạn. A Dihvo vo
Jesucristo che ndi ye tin yahn nducoyạco
vo che yahn Dendiohs uvo, ne redin ye
che ạma cuạn no ndi vo nduco vih, rinan
ye uvo che cotahno ndah vo nduhcạ che
nahn Dendiohs.
20 Nducote anduhnecạ ndete che a chih
nchuhn nduco Dihvo vo Jesucristo,
chihcomạn ne vededevano yahn ihyan
iyehnse ne,
21 hua redin yahn che dinahn ne che
rạhn sạhn chahn tuhcạ: “Hua toh ne chu,
hua toh ne chạ, hua cheh ne chu, hua cheh
ne chạ, te cạhnda.”
22 Nducuahn dehtenduh chemin chan
che rihco yudo se yahn ne, demạn
vederihquentiyon yahn ihyan, nde hua
regu.
23 Vederihquentiyon che tihcạ rihco
yudo se ne, rivahn che ạma devano se,
rinan se ihyan chenạhn cạva che tahque
cotahno ye Dendiohs mạn, cạva che
tahque cuahtenan cuma ye vedenecun
mạn, cạva che tahque cạh rihn mạn ye
ihyan mạn, ate hua richihve cạva che
cạhco tạn che cuahtechica ye vedeyeno
yahn mạn ye, cuahtendihco ye nunde.

3

1 Mạn che a ndedevahn Dihvo vo
Jesucristo nchuhn ne, anduhnecạ ndete
che a ntuche ne nduco ye vạn tenạhn.
Chemin che nahn che codin nun ino ne
cạva che co cuahtenan ne vahchetero nạn
che va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs.
2 Ndotenan che ndedecadino ne, nahn
yahn ne dehtenduh che va muhn iyehnse
ne, codin nun ino ne cạva che co
cuahtenan ne vahchetero.
3 Cuenecạhco ne te anduhnecạ ndete
che a chih ne dạma nduco Dihvo vo, ne
mạn che ritahno ne ihyan ne, nedin yahn
Dendiohs nchuhn.
4 A yahn che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo che va che cuahtenan vo
vahchetero, ne cuahn che ndaconan chi
tun ye numacuahn vederihquentiyon

chahte yahn ye ne, nedin dạma ye uvo nạn ye.

Nduhcạ che nahn che cuahtechico vo

5 Nducote tihcạ ne, cuihcomạn nchuhn
che rahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne,
rahtendihco ne nunde. Hua ndere
cuahtenan ne nduco ihyan che hua
nihnevạco ne nduco ye mạn, hua din ne
dehtenduh che chihngạ mạn, nde hua din
yahino ne tume, te nunde min ne, a dạma
nduco nunde che rendeva ihyan yavenạn
dehtenduh che ndere redin ye dendiohs
yahn ye.
6 Ihyan che rahcotạhn ye yahn
Dendiohs, rahtendihco ye nunde che
tuhchan ne, va che din Dendiohs castigo
yah ihyan.
7 Ro menạn me ne, namin nduco
nchuhn chahtendihco ne nducuahn
nunde che tuhchan.
8 Ate mạn ne, nahn che cạhcomạn ne.
Namin nahn che cạhcomạn ne che ri tạn
ne mạn, che rahtenun ino ne vedetạn
mạn, che redin tạn ne mạn, che ra ne
cạnda ihyan mạn, che rạhn ne ndudo
chihngạ mạn.
9 Hua cahncheh ne vih, te nchuhn ne, a
chihcomạn ne vedeyeno yahn mạn ne che
chahtechica ne ro menạn, chahtendihco
ne nunde.
10 Mạn ne, a ndedevahn Dendiohs
nchuhn, ndahcorun ye
vederendededecadino yahn ne, din ye che
ndo ne anduhnecạ ihyan ra. Ro ro rinan
ye nchuhn cạva che nde tahque runecạde
cuahtechica ne, nde conan conahn ne
vederihquentiyon yahn ye, ndo ne ihyan
nduhcạ che nahn ye.
11 Dehve din yahn, a ihyan nación yahn
Israel uvo, o ihyan tạma nación, a chenan
seña uvo, o hua, a redin vo ntiyon yahn
ihyan, o redin vo ntiyon yahn mạn vo, te
che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, a
dạma no nducoyạco vo. Che richihve
yuhn vo ne, che ritahno vo ihyan min, ndi
cuando vo vạn ihyan yahn ye.
12 Numacuahn vedeyahino tendạhnun
Dendiohs nchuhn, nedin yahn ye nchuhn.
Chemin che nahn che cuahtenan cuma ne
vedeyahino mạn, vedevạhino mạn,
vedenecun mạn, vedechahtino mạn.
13 Codin chahtino ạma tạma ne yahn
vih, ne ndete che din tạn ạma cha nchuhn
nduco vih ne, cuenchahco ne yahn vih.
Dihvo vo Jesucristo ne, a nchahco ye yahn
nchuhn, ne nahn che quendi ne yune
yahn ye, nchahco ne yahn vih.
14 Nạn nducuahn ne, codin yahino ne
vih cạva che ndạhcạ cuahtenan ne nduco
vih, ne ạma no ndudo co nducoyạca ne.
15 Dendiohs din ye che cuahtemạn
chedave yahn ne, te a cạva chemin che
tendạhnun ye nchuhn, ạma cuạn co no ne
nduco vih. Nahn che necạh ne nundihve
cuahn ihyan yahn nducuahn che din ye
nduco ne.
16 Cuahtenun ino ne ndudo ndah yahn
Dihvo vo Jesucristo cuahn dạma, hua
cạhcomạn ne. Numacuahn vededevano
cuicuahn vih ne mạn, cuenecạh ne
vedechahtino vih ne mạn, cuahndudo ne
salmo mạn, cuita ne himno mạn, cuah ne
Dendiohs chete chedave yahn ne,
cuenecạh ne nundihve cuahn ihyan mạn.
17 Nạn nducuahn che redin ne mạn, che
rente ne mạn, cuenecạhco ne te va Dihvo
vo Jesucristo. Namin cuenecạh ne
nundihve cuahn Dendiohs che cuande
yahn ihyan min.

18 Nchuhn ihyan ndạhta, codinahn ne
yahn inchạhn ne, te nducote ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo ne, quenan cuma che
tihcạ din ne.
19 Nchuhn ihyan chạhn, codin yahino
ne ihyan ndạhta yahn ne, hua co tạn ne
nduco ye.
20 Nchuhn decạhya, codinahn ne
nducuahn che rihquentiyon indihte yahn
ne, te chemin che renan ino Dihvo vo.
21 Nchuhn che vate dạya ne, hua ndere
din tạn ne nduco dạya ne cạva che hua co
ndạche.
22 Nchuhn che redin ne ntiyon yahn
ihyan, codinahn ne yahn patrón yahn ne
numacuahn chedave yahn ne. Ndạhcạ
codin ne ntiyon yahn ye cuahn dạma,
ndiyu demạn cuahn che rendihchero ye
nchuhn, te nducote ritahno ne Dendiohs
ne, tihcạ nahn che din ne.
23 Nducuahn ntiyon che redin ne ne,
codin ne nduco vedeyeno, cuenecạhco ne
te va Dihvo vo Jesucristo.

24 Cuedevano ne te ndete che tihcạ
dinahn ne ne, redinahn ne
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne mạn ye ndạhco menun ye
yahn ne, ndeva ye nchuhn, cuahtenan ne
vahchetero.
25 Namin cuedevano ne te ihyan che
duhtuno ihyan ye ne, va che co ye castigo
yahn nunde yahn ye. Ndạhco menun
Dendiohs yahn ye tunoca che nedin ye.
Hua dehve rạhco ne, te Dendiohs ne,
dạma no rendihche ye nducoyạca ihyan.

4

1 Nchuhn che chenan cuma ne mozo
yahn ne, cuihquentiyon ne ihyan nduhcạ
che redin yahn, hua din tạn ne nduco ye.
Cuenecạhco ne te namin nchuhn ne, va
Dihve ne Jesucristo vahchetero.
2 Nducoyạca nchuhn ne, cuahteyạn ne
cuahn dạma, covạh ne mạn, cuenecạh ne
nundihve cuahn Dendiohs mạn.
3 Cuica ne Dendiohs che din ye che
ndạca yune che cuahndudo nuhn ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ndudo
min che hua devano ihyan ro menạn. A
yahn che rahndudó ndudo min che
quenún vạcoyạhn.
4 Cuica ne Dendiohs che conan ye u che
cuahndudó nduhcạ che redin yahn cạva
che conahn ihyan.
5 Nạn nducuahn che redin nchuhn vạn
ihyan che hua ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, nahn che nduco rino nduco
ndah cạva che ndạca yune che yạhve ne
ihyan, ne cotahno ye.
6 Nạn ndudo yahn ne ne, nahn che
runecạde ne. Namin nahn che devano ne
tạcạ ndahconan ne yahn dehtenduh che
tumerune queri ạma ihyan.

Renecạh Pạblo Dendiohs ihyan

7 Dihno vo Tíquico che yahino vo sạhn
ne, ạma ndah redinahn se, rinan se u nạn
ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Sạhn
min nte cuande se nchuhn nduhcạ che
quenán muhn.
8 Dechúh sạhn tạn cạva che nte cuande
se nchuhn nduhcạ che chenan nuhn
muhn mạn, cạva che necạh yạn se
chedave yahn ne mạn.
9 Dihno vo Onésimo, sạhn yạn vạco ne,
che yahino vo sạhn mạn, che ndạhcạ
redinahn se nạn ntiyon yahn Dihvo vo
mạn ne, namin nduco se cuenchi se tạn.
Sạhn sih nte cuande se nchuhn yahn
dehtenduh che ri muhn.
10 Aristạrco che dạma quenun se
vạcoyạhn nducó ne, dechuh se Dendiohs
yahn nchuhn. Namin Mạrcos sạhn vih
Bernabé ne, dechuh se Dendiohs yahn ne.
Sạhn min ne, a nté nduco nchuhn yahn se.
Cuenevahnecun ne sạhn ndete che denạn
chi se tạn.
11 Namin Jesús che namin duche se Justo
ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn.
Vạn ihyan nación yahn Israel che ritahno
ye Dihvo vo Jesucristo ne, atenạn sạhn
chahn che rinan se u nạn ntiyon yahn
Dendiohs, rendạcá vedechahtino chahte.
12 Epafras, tạma sạhn yạn vạco ne, che
redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo
ne, dechuh se Dendiohs yahn nchuhn.
Sạhn min ne, cuahn dạma ạma rica se
Dendiohs che din ye che quendi nchuhn
cotahno ne numa ino ne mạn, dinahn ne
nducuahn vederihquentiyon yahn ye
mạn.
13 U devano cuạcó nduhcạ che ạma
rendedecadino se cạva nchuhn mạn,
dihno vo che vate ye yạn Laodicea mạn,
yạn Hierápolis mạn.
14 Doctor Lucas che yahino vo ihyan
mạn, Demas mạn ne, dechuh ye Dendiohs
yahn ne.
15 Cuenecạh nchuhn Dendiohs dihno vo
che vate ye yạn Laodicea mạn, Ninfas
mạn, dihno vo che rendo dạma ye vạco ye,
rendeva ye yavenạn Dendiohs mạn.
16 Cuihno ndihchenan nchuhn cạca cuh
tạn ne, cuedechuh ne yạn Laodicea,
ndihchenan dihvo vo che vate ye min.
Namin condihchenan ne cạca che dechúh
yahn ihyan chahn.
17 Cạhma ne co ne Arquipo che ndạhcạ
dinahn ye ntiyon che ndihco Dihvo vo
Jesucristo tạh ye.
18 Nạn che rente nuhn Dendiohs
nchuhn nạn cạca cuh ne, mán dirún.
Cuenecạhco ne te u ne, vạcoyạhn quenún.
Dendiohs din yahino ye nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO MENA̱N, DECHUH YE YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Dendiohs Chida ma̱n, yahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n, che vate ne ya̱n Tesalónica, u Pa̱blo nduco Silas nduco Timoteo, dirun nuhn yahn ne. Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Nduhca̱ che chitahno ihyan ya̱n Tesalónica

2 Cuahn da̱ma renecа̱h nuhn nundihve cuahn Dendiohs ca̱va nducoya̱ca nchuhn, reva̱h nuhn ca̱va ne.

3 Cuahn da̱ma rentihyon ya̱n nuhn na̱n Chido vo Dendiohs yahn ntiyon che redin nchuhn ma̱n, nduhca̱ che ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, yahino ne ihyan ma̱n, nduhca̱ che rechuhrihn ne numacuahn vedenecun, ndichahtino ne ihyan ma̱n.

4 Dihno nuhn, Dendiohs ne, yahino ye nchuhn. Devano nuhn te ma̱n ye tenda̱hnun ye nchuhn.

5 Cahndudo nuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numa ino nuhn, chihnevan nchuhn, ne numacuahn vederihquentiyon din Vaco Ndah yahn Dendiohs che chitahno ne. A devano nchuhn nduhca̱ che chahtechica nuhn va̱n ne ca̱va che ndah yahn ne.

6 Quendi nchuhn nduhca̱ che chicuahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n, nduhca̱ che chicuahn nuhn ma̱n. Andahre a̱ma chuhrihn ne, ate din Vaco Ndah yahn Dendiohs che nevahnecun ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numacuahn vedeyeno.

7 A̱ma ya̱hn ihyan, ya̱hn yahn Macedonia ma̱n, Acaya ma̱n, chihco ye cuda̱do nduhca̱ che chitahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ne namin chitahno ye ihyan.

8 Tihca̱ chi che chetuhn ndudo yahn Dihvo vo va̱n nchuhn. Ndiyu dema̱n ya̱hn yahn Macedonia ma̱n, Acaya ma̱n, te numachahte devano ihyan nduhca̱ che redinahn nchuhn ndudo yahn Dendiohs. Nde nuhn, metah deh cuande che ca̱hma nuhn,

9 te nde ma̱n ihyan chahn rente cuande ye nuhn nduhca̱ che nevahnecun nchuhn nuhn, chihcoma̱n ne dehtenduh che redin ihyan dendiohs yahn ye, ne chitahno ne Dendiohs, ihyan min che quenduche ye, ndeva ne yavena̱n ye.

10 Rente ye yahn Dihvo vo Jesucristo, Da̱ya Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche Dendiohs ihyan va̱n tena̱hn, ihyan min che ndedevahn ye uvo yahn castigo yah che va che cuahno co ihyan nunde. Namin rente ye nduhca̱ che chenan rino nchuhn che ca̱ca ye vahchetero, ndaconan chi tun ye.

2

Nduhca̱ che cahndudo Pa̱blo Ndudo yahn Dendiohs

1 Dihno nuhn, a ma̱n nchuhn devano ne te chichihve ntiyon che din nuhn va̱n ne.

2 Andahre a̱ma chuhrihn nuhn ro mena̱n, din ta̱n ihyan ya̱n Filipos nduco nuhn, ate Dendiohs ne, chinan ye nuhn, ne numa ino nuhn cahndudo nuhn ndudo ndah yahn ye va̱n nchuhn.

3 A devano cua̱co nuhn te ndudo ndah che rahndudo nuhn. Hua ndere rahndudo nuhn dehtenduh ndudo ca̱va che cahncheh nuhn ihyan.

4 Tenda̱hnun Dendiohs nuhn, ne chihquentiyon ye che cuahndudo nuhn ndudo ndah yahn ye. Nducuahn chemin che rahndudo nuhn. Hua retumaca̱h nuhn andahre hua renan ino ihyan, te Dendiohs ne, tihca̱ nahn ye. A ihyan min che rendihche ye chedave yahn nuhn.

5 Hua nte ya̱de nuhn nduco nchuhn ca̱va che te ne tume nuhn. A devano ma̱n nchuhn chemin, nde Dendiohs ne, a devano ye.

6 Andahre nuhn ne, nduhca̱ intiyahn che dechuh Dihvo vo Jesucristo, ate hua renuhn nuhn che ndeva ihyan yavena̱n nuhn.

7 Tahque ndah ne, chahtechica nuhn numacuahn vedenecun. Chahtenan nuhn va̱n nchuhn, din yahino nuhn nchuhn

nduhcạ che yahino ihyan ndạhta dạya ye che retạve ye nduco cudạdo.
8 Ạma yahino nuhn nchuhn. Chemin
che chicuahn nuhn ndudo ndah yahn
Dendiohs nchuhn, nde mạn nuhn, chihco
mendạhn nuhn cạva ne.
9 Dihno nuhn, namin a devano nchuhn
nduhcạ che chuhrihn nuhn, din nuhn
ntiyon nde ro nde rạhn cạva che ndạca
che chuhnun nuhn. Tihcạ din nuhn
numacuahn ro che chahtenan nuhn yạn
vạco nchuhn, cahndudo nuhn ndudo
ndah yahn Dendiohs, te hua nahn denduh
nuhn nde ạma cha nchuhn.
10 Nduco cudạdo chahtenan nuhn vạn
nchuhn, nde ạma nunde hua
chahtendihco nuhn. A mạn nchuhn a
devano ne, nde Dendiohs ne, a devano ye.
11 Namin a devano nchuhn te necạh yạn
nuhn chedave yahn ne nduhcạ che
renecạh yạn ihyan chedave yahn dạya ye.
12 Tihcạ din nuhn, chicuahn nuhn
nchuhn nduhcạ che va che cuahtechica
nchuhn nduco cudạdo, te nchuhn ne,
ihyan yahn Dendiohs, ihyan min che ạma
yudo vederihquentiyon yahn ye.
13 Cuahn che cahndudo nuhn ndudo
yahn Dendiohs, chihnevan nchuhn ne,
nevahnecun ne, te chenahn ne che
chemin che vederihquentiyon yahn
Dendiohs, ndiyu yahn ihyan iyehnse. A
ndudo min che redin che ndah nduco
nchuhn che chitahno ne. Chemin che
cuahn dạma renecạh nuhn nundihve
cuahn Dendiohs.
14 Dihnó, nduhcạ che redin ihyan nación
yahn Israel che rechuhrihn ihyan che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye
estạdo yahn Judea, tihcạ rechuhrihn
nchuhn, redin ihyan yạn vạco ne.
15 A ihyan nación yahn Israel chahn che
chihno ye Dihvo vo Jesucristo. A ihyan
ndico yahn ihyan chahn che chihno ye
ihyan profeta a rạhn me. Mạn ne, a ihyan
chahn tun che redecạno ye nuhn. Hua
redinahn ye che rihquentiyon Dendiohs.
Nde ạma ihyan hua ri rendihche ye.
16 Rihca tạn ye che cuahndudo nuhn,
cahnevan ihyan nación chenạhn cạva che
ndedevahn Dendiohs ihyan nduhcạ che
ndedevahn ye uvo. Nduco tihcạ din
chahte nduh ye nunde yahn ye. Ate mạn
che cuạco ne, a vate ye vedeyah, ri ye
castigo yah yahn Dendiohs.

Nahn cạhn Pạblo tạma yune, quendihchero ye ihyan yạn Tesalónica

17 Dihnó, cuahn che ndạca nuhn vạn
nchuhn ne, ạma chi rạn nuhn. Andahre
yahn chenan nuhn, ate ạma renecạhco
nuhn nchuhn, ạma nahn ndaconan chi
nuhn quendihchero nuhn nchuhn.
18 U Pạblo ne, ạma ndeh yune nahn chí
mạn, ạma náhn che chi nuhn mạn. Ate
queri ạma yune ne, din vạhche chundah.
19 Ạma yeno nuhn che chitahno nchuhn
Dihvo vo Jesucristo. Cuahn che naconan
chi tun ye ne, ạma co yeno nuhn, te ro min
ne, co ro ntiyon che din nuhn vạn nchuhn.
20 A cạva nchuhn che ạma yeno nuhn.

3

1 Ro che ạma ndedecadino nuhn cạva
nchuhn ne, chihco dạma ino nuhn che
cuahtenan nuhn demạn nuhn yạn Atenas,
2 ne dechuh nuhn dihno vo Timoteo
cạva che necạh yạn se chedave yahn
nchuhn. Sạhn min ne, nduco se nuhn,
redin se ntiyon yahn Dendiohs, rahndudo
se ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo.
3 Dechuh nuhn sạhn, te hua nahn nuhn
che co rạn nchuhn yahn dehtenduh che
rechuhrihn ne. A devano mạn ne te va
che chuhrihn vo.
4 Cuahn che chenan ca nuhn nduco
nchuhn ne, a rente nuhn nduco ne te va
che chuhrihn vo. Mạn ne, a chinahn
ndudo min. A rendihche ne.
5 Nducote ametah chichá che
rendedecadinó cạva nchuhn ne, dechúh
che tumeruné ndete che riquendi nchuhn
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
Ndedecadinó te co a detohnan chundah
ntiyon che din nuhn, din se che
chihcomạn ne che chitahno ne.
6 Ate mạn ne, a ndaconan Timoteo, ne
nte cuande se nuhn nduhcạ che riquendi
nchuhn ritahno ne mạn, nduhcạ che
chenan cuma ne vedeyahino mạn. Namin
nte cuande se nuhn che renecạhco
nchuhn nuhn numacuahn vedeyahino,
nahn ndihchero ne nuhn nduhcạ che
nahn ndihchero mạn nuhn nchuhn.
7 Dihnó, chemin che andahre ạma
rechuhrihn nuhn, ate ạma yeno nuhn

mạn che checadino nuhn nduhcạ che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo Jesucristo.
8 Ạma vedechahtino cạva nuhn che tihcạ riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo.
9 Nde hua rentạquino nuhn tạcạ necạh nuhn nundihve cuahn Dendiohs yuhn vo che ạma yeno nuhn cạva nchuhn.
10 Nde ro nde rạhn revạh nuhn che nahn ndihchero nuhn nchuhn, cacuahn ca nuhn nchuhn che quendi ne cotahno ne numa ino ne.
11 Ạma nahn nuhn che mạn Chido vo Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, te yune ye che chi nuhn quendihchero nuhn nchuhn.
12 Nahn nuhn che din Dihvo vo che conahn ndah ne vederihquentiyon yahn ye, din yahino vih ne mạn, din yahino ne nducoyạca ihyan mạn, nduhcạ che yahino mạn nuhn nchuhn.
13 Namin nahn nuhn che din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numa ino ne, cạva che ndạ ro che ndạ ye nduco ihyan yahn ye ne, dave yavenạn ne nạn Chido vo Dendiohs.

4

Nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtenan ihyan

1 Dihnó, mạn ne, va ạma nạn che rihquentiyon nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo. Nchuhn ne, a ca cuande ne yahn nuhn nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtenan vo iyehnse, ne tihcạ chenan ne nduco vih. Ate nahn nuhn che nde tahque ndạhcạ cuahtenan ne.
2 A devano nchuhn nduhcạ che chicuahn nuhn nchuhn numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
3 Nahn Dendiohs che dave yavenạn nchuhn nạn ye. Hua ndere cuahtenan ne nduco ihyan che hua nihnevạco ne nduco ye.
4 Queri ạma nchuhn, cuahtenan cuma ne ndạhta yahn ne nduco vedino vedenecun.
5 Hua ndere cuahtechica nchuhn vedeyeno yahn mạn ne, nduhcạ che vatechica ihyan che nde hua devano ye che va Dendiohs.
6 Hua tihcạ cuahtechica nchuhn, cuahtendihco ne nunde nạn ihyan, te Dihvo vo Dendiohs ne, din ye castigo ihyan yahn nunde che tuhchan, nduhcạ che a te cuande nuhn nchuhn.
7 Dendiohs ne, a tendạhnun ye uvo, ne nahn ye che dave yavenạn vo nạn ye. Hua nahn ye che ndere cuahtechico vo.
8 Adecoduhno ihyan che hua redinahn ye che tihcạ rihquentiyon nuhn ne, hua rahcotạhn ye vederihquentiyon yahn ndere ihyan, te rahcotạhn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che rete ye Vaco Ndah yahn ye uvo.
9 Me nduhcạ che va che din yahino nchuhn vih ne, nde hua redin fuerza che dirun nuhn yahn ne, te a mạn Dendiohs chicuahn ye nchuhn che din yahino vih ne.
10 Dihnó, a redin yahino nchuhn nducoyạca ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo che vate ye yạhn yahn Macedonia, ne ạma nahn nuhn che tihcạ quendi ne.
11 Ndạhcạ cuahtenan nchuhn. Hua condạ mendạhn ne nạn dehtenduh che redin ihyan. Codin ne ntiyon nduhcạ che a te cuande nuhn nchuhn,
12 cạva che ndạhcạ chuhnun ne, ne nevahnecun nducoyạca ihyan nchuhn. Va che ndạ tun Dihvo vo Jesucristo.
13 Dihnó, nahn nuhn che codevano nchuhn yahn dihno vo che rendạca ye iyehnse cuh. Hua co rạn nchuhn cạva ye, nduhcạ che redin ihyan che hua devano ye che va che ntuche tenạhn, ne cuahn che rih ạma ihyan yahn ye ne, rạhco ye te ạma yune no chihnonan yahn ye.
14 Uvo ne, a devano vo te chih Dihvo vo Jesucristo, ne ntuche ye. Namin a devano vo te nducoyạca tenạhn che chitahno ye ihyan cuahn che chahte ye iyehnse ne, va che ndedetuhche Dendiohs ihyan.

15 Chemin che numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo rete cuande nuhn nchuhn, te ro che ndạ tun ye ne, nducoyạco vo che chenan ca vo iyehnse, hua quendạhnạn vo yahn dihno vo che a ndih ye.

16 Ndạ ro min ne, mạn Dihvo vo
Jesucristo cạca ye vahchetero. Ura min
ne, cuah ạma ndudo nạn ro numacuahn
vederihquentiyon. Namin cuah ạma ángel
ndinạn. Namin cuah corneta yahn
Dendiohs. Tuhme menạn vihca va che
ntuche nducoyạca tenạhn che chitahno ye
Dihvo vo Jesucristo.
17 Cuihno min ne, nducoyạco vo che
chenan ca vo iyehnse, ndedecuan
Dendiohs uvo dạma nduco ihyan chahn
vạn man, ne ntạhn nun vih vo nduco
Dihvo vo Jesucristo nạn ro. Tuhme
cuahtenan vo nduco Dihvo vo
numacuahn ro.
18 Nducote a tihcạ va cạde che va che
conahn ne, cuente nchuhn yahn chemin
nduco vih, cuenecạh yạn ne chedave yahn
ạma tạma ne.

5

1 Dihnó, hua co co nuhn nchuhn deh ro,
o deh nduyo che tihcạ conahn,
2 te a devano cuạco mạn nchuhn te
adenạn techecạde Dendiohs yahn ihyan,
nde hua duh devano deh ura.
3 Cuahn che tahque ndạhcạ vate ihyan,
che nde tah hua rendedecadino ye ne, a
denạn ndạ venecuino min nạn ye nduhcạ
che ra yah chete ndạhta che a ndạ ura che
cuacoyạhn ye, ne hua co ndevahn ye yahn
vedeyah min.
4 Ate nchuhn dihnó, nducote a chitahno
ne Dihvo vo Jesucristo ne, a vateyạn ne
adecodehno ura che conahn.
5 Uvo ne, a ndedevahn Dendiohs uvo.
Ate ihyan chenạhn ne, cạhnda yahn ye.
6 Chemin che nahn che cuahteyạn vo
cạva che hua co man vo nduhcạ ihyan
chahn.
7 Nạhn ye ne, vateyạdo ye, ne nạhn ye
vatechica coh ye.
8 Ate uvo ne, a chitahno vo Dihvo vo
Jesucristo, ne nahn che runecạde
cuahtechico vo. Nduhcạ sandạdo che va
deh nduco che ndedevahn se sạhn ne,
tihcạ uvo, te ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo, ne cuahtenan cumo vo
vedeyahino, ndichahtino vo che
ndedevahn ye uvo.
9 Dendiohs ne, tendạhnun ye uvo, din ye
che chitahno vo Dihvo vo Jesucristo cạva
che ndedevahn ye uvo yahn castigo yah
che va che co ihyan nunde.
10 A cạva uvo che chih Dihvo vo, ne ro
che ndạ ye ne, a ndih vo, o chenduche vo,
va che cuahtenan vo dạma nduco ye.
11 Chemin che cuiquendi nchuhn
cuenecạh yạn ne chedave yahn ạma tạma
ne.

Riyạhve Pạblo ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

12 Dihnó, nahn nuhn che nevahnecun
nchuhn ihyan che rahndudo ye ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo, riyạhve ye
nchuhn, te ihyan chahn ne, chenan cuma
ye vederihquentiyon.
13 Va che din yahino ne ihyan cạva
ntiyon che redin ye.

Ndạhcạ cuahtenan ạma tạma ne nduco
vih.
14 Dihnó, nahn nuhn che yạhve nchuhn
dihno vo che hua nahn din ye ntiyon mạn,
cuenecạh yạn ne chedave yahn ihyan che
rạn ye mạn, cuenan ne ihyan che hua
ndah ritahno ye mạn, codin chahtino ne
yahn nducoyạca ye mạn.
15 Cuihco nchuhn cudạdo. Hua dạma co
ne nduco ihyan che redin tạn ye nduco ne.
Tahque ndah ne, codin nun ino ne, codin
ne che ndah nduco vih mạn, nduco
nducoyạca ihyan mạn.
16-17 Cuahn dạma cuenecạh yạn nchuhn
chedave yahn ne mạn, covạh ne mạn.
18 Adehno che cuahno co nchuhn ne,
cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs.
Tihcạ nahn Dendiohs che dinahn nchuhn.
Chemin che dechuh ye Dạya ye Jesucristo.
19 Hua cuahcotạhn nchuhn
vederihquentiyon yahn Vaco Dendiohs.
20 Cuenevahnecun ne ndudo che recạh
Dendiohs che rente ihyan nduco ne.
21 Cuihco nchuhn cudạdo yahn ndudo
che rihnevan ne. Cha che ndah ne,
codinahn ne.
22 Hua nevahnecun ne nde ạma nạn
dehtenduh che chihngạ.
23 Dendiohs, ihyan min che redin ye che
rahte dihn chedave yahn ihyan, mạn ye
nchahco ye nunde yahn nchuhn, nedin
dave ye chedave yahn ne. Ndạ ro che ndạ
Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye nchuhn.

24 A ihyan min che tendạhnun ye
nchuhn. Va che dinahn ye nducuahn, te
redinahn ye ndudo yahn ye.
25 Dihnó, covạh nchuhn cạva nuhn.
26 Cuenecạh nchuhn Dendiohs
nducoyạca dihno vo numacuahn
vedenecun.
27 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo rihquentiyón che
cuahndudo nchuhn cạca cuh, cahnevan
nducoyạca dihno vo.
28 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye
nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO ADIVE, DEHCUH YE̱ YAHN IHYAN YAHN DENDIOHS CHE VATE YE YA̱N TESALONICA

1 Nchuhn, ihyan yahn Chido vo
Dendiohs ma̱n, yahn Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, che vate ne ya̱n Tesalónica, u Pa̱blo
nduco Silas nduco Timoteo, dirun nuhn
yahn ne.
2 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Va che techeca̱de Dendiohs yahn nducoya̱ca ihyan nunde

3 Dihnó, numacuahn ro reneca̱h nuhn
nundihve cuahn Dendiohs ca̱va nchuhn.
A tihca̱ va che neca̱h nuhn nundihve
cuahn ihyan, te queri a̱ma ro ne, nde
tahque ritahno ne Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, nde tahque yahino vih ne ma̱n.
4 Chemin che adecotino che renda̱ nuhn
va̱n ihyan che ritahno ye Dihvo vo ne,
rente nuhn numacuahn vedeyeno nduhca̱
che riquendi nchuhn ritahno ne Dihvo vo
numacuahn chedave yahn ne, andahre
a̱ma ndeh na̱n dehtenduh che rahno ri ne
ma̱n, rechuhrihn ne ma̱n.
5 Hua cua ne cuda̱do, te Dendiohs yuhn
vo retecheca̱de ye numa cua̱co. Cuahn
che cuihno techeca̱de ye ne, ndeva ye
nchuhn, cuahtenan ne na̱n che
rihquentiyon ye. A va che cuahtenan ne
min, te yahn chemin che rechuhrihn ne.
6 Va che din Dendiohs castigo ihyan che
redin ye che rechuhrihn nchuhn.
7 Cuahn che ca̱ca Dihvo vo Jesucristo
vahchetero nduco ángel yahn ye, cuhnde
ro ye numacuahn vederihquentiyon yahn
ye va̱n ruchiya̱hn che ca̱ca na̱n ro ne,
cahnevi Dendiohs nducuahn che
rechuhrihn vo.
8 Nda̱ ro min ne, nducoya̱ca ihyan che
hua chitahno ye Dendiohs, hua dinahn ye
ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne,
din Dihvo vo castigo ihyan.
9 ¡A̱ma chahte vederihquentiyon yahn
Dihvo vo! ¡A̱ma yudo na̱n va ye! Ihyan che
ndinda ye ne, a̱ma yahn na̱n va Dihvo vo,
min va che cuahtenun ye, co ye castigo
numacuahn ro.
10 Cuahn che ndaconan chi Dihvo vo ne,
ndeva ihyan yahn ye yavena̱n ye, ne a̱ma
ndah ro yahn ye, te a chitahno ye ihyan.
Namin a̱ma ndah ro yahn nchuhn, te a
chitahno ne ndudo yahn ye che cahndudo
nuhn.
11 Yahn che tihca̱ va che conahn ne,
chemin che reva̱h nuhn ca̱va nchuhn ro
ro, rica nuhn Dendiohs yuhn vo ca̱va che
nda̱hca̱ quendi nchuhn, ne hua nto ino ye
che a tenda̱hnun ye nchuhn. Namin rica
nuhn ihyan che numacuahn
vederihquentiyon yahn ye din ye che
conahn nduco nchuhn nducuahn che
ndah ma̱n, conahn nducuahn ntiyon che
nahn din ne yahn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ma̱n.
12 Nduco tihca̱ ne, ndeva ihyan yavena̱n
Dihvo vo. Namin ndeva ye yavena̱n
nchuhn yahn che Chido vo Dendiohs ma̱n,
Dihvo vo Jesucristo ma̱n, yahino ye
nchuhn.

2

Va che nda̱ a̱ma sa̱hn ndinda

1 Dihnó, nducote va che ndaconan chi
tun Dihvo vo Jesucristo, nedin da̱ma ye
nducoya̱co vo, conduco vo ihyan ne, va
a̱ma ndudo che co nuhn nchuhn.
2 Hua cuahnecun nchuhn che cahncheh
nde a̱ma ihyan nchuhn. Andahre ca̱hma
a̱ma vaco che a nda̱ Dihvo vo Jesucristo
ma̱n, andahre cuahndudo ihyan che a nda̱
ye ma̱n, andahre dechuh ihyan ndudo
yahn ne che a nda̱ ye ma̱n, din ca̱ ye che
nuhn dirun nuhn yahn ne, ate nde hua
cotahno ne, nde hua dihya ne co.
3 Hua tumeca̱h ne yahn nde a̱ma ihyan
che tihca̱ nahn cahncheh ye nchuhn.
Numanahn che metah nda̱ ro min ne, va
che necuan ihyan, co ta̱n ye nduco
Dendiohs. Namin va che nda̱ a̱ma sa̱hn
ndinda.
4 Sa̱hn min ne, co ta̱n se nduco
nducuahn che rendeva ihyan yavena̱n,
redin vahn ye Dendiohs. Nde conda̱ se

chete yạco chahte yahn Dendiohs, ndere cuahndudo se che sạhn min che Dendiohs.
5 Cuenecạhco nchuhn. Ro menạn me cuahn che quenán nduco nchuhn ne, a rạ́hn rí nchuhn che tihcạ va che co.
6 A devano nchuhn duh che redin vạhche yahn sạhn min mạn ro cuh, cạva che hua co chi se nde ndạ ro yahn se.
7 Vederihquentiyon chihngạ che va cuạhn ndeh ne, a va iyehnse cuh. Mạn ne, adeche cuavi cha che redin vạhche yahn,
8 tuhme ndạ sạhn ndinda me. Ate cuahn che ndạ Dihvo vo Jesucristo ne, decuihno ye sạhn.
9 Sạhn ndinda me ne, quenan cuma se vederihquentiyon chahte yahn chundah, ne ạma ndeh nạn vederihno din se numacuahn vederihncheh.
10 Cahncheh se nducoyạca ihyan che va che conda ye, che hua chitahno ye ndudo cuạco cạva che ndevahn ye.
11 Chemin che cuahnecun Dendiohs che cotahno ye vederihncheh min.
12 Tihcạ va che conda nducoyạca ye, te hua nahn cotahno ye ndudo cuạco, ne tahque ndah ye ne, riquendi ye dehtenduh che chihngạ.

Tendạhnun Dendiohs ihyan che ndeva ye

13 Me nchuhn dihnó, yahino Dihvo vo Jesucristo nchuhn. Chemin che renecạh nuhn nundihve cuahn Dendiohs cạva ne, te nde ro menạn ne, tendạhnun ye nchuhn cạva che ndedevahn ye nchuhn. Nedin dave ye chedave yahn ne numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye, din ye che chitahno ne ndudo cuạco.
14 Te yune Dendiohs che chitahno nchuhn ndudo che cahndudo nuhn, te a tendạhnun ye nchuhn cạva che ndedevahn ye nchuhn, ne cuahtenan cuma nduco ne vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo Jesucristo.
15 Dihnó, quendi nchuhn cotahno ne numacuahn chedave yahn ne che chicuahn nuhn nchuhn mạn, che dirun nuhn yahn ne mạn.
16 A Dendiohs che yahino ye uvo, ne renecạh yạn ye chedave yuhn vo numacuahn ro, redin ye che chenan ino vo ihyan.
17 Dihvo vo Jesucristo mạn, Chido vo Dendiohs mạn, necạh yạn ye chedave yahn nchuhn, din ye che cotahno ne numa ino ne, cạva che runecạde nducuahn nạn ndudo che rente ne mạn, nạn ntiyon che redin ne mạn.

3

Nahn Pạblo che covạh ihyan

1 Dihnó, covạh nchuhn cạva nuhn. Cuihca ne Dendiohs che din ye che nun cotuhn ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo numachahte, ne nevahnecun ihyan nduhcạ che nevahnecun ne.
2 Nducote vate ihyan che duhtuno ihyan ye, che hua ritahno ye Dihvo vo ne, cuihca ne Dendiohs che hua cuahnecun ye che din tạn ye nduco nuhn.
3 Dihvo vo Dendiohs ne, redinahn ye ndudo yahn ye. Din ye che quendi nchuhn, cotahno ne numa ino ne. Din ye cudạdo nchuhn cạva che hua dehva cuahno co ne.
4 Ndichahtino nuhn Dihvo vo Dendiohs che quendi nchuhn dinahn ne nducuahn che te cuande nuhn nchuhn.
5 Dihvo vo Jesucristo din ye che quendi nchuhn cotahno ne ihyan numacuahn chedave yahn ne mạn, din ye che tumacadino ne che yahino Dendiohs nchuhn mạn.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che din ye ntiyon

6 Dihnó, numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo, rihquentiyon nuhn che cạhcomạn nchuhn dihno vo che hua nahn din ye ntiyon mạn, che hua nahn dinahn ye nduhcạ che chicuahn nuhn nchuhn mạn.
7 A mạn nchuhn devano ne te va che quendi ne nduhcạ che din nuhn cuahn che chahtenan nuhn nduco nchuhn, din nuhn ntiyon.
8 Hua ndere cheh nuhn yahn nchuhn. Nde ro nde rạhn ạma chuhrihn nuhn din nuhn ntiyon cạva che hua denduh nuhn nde ạma cha nchuhn.
9 Andahre nchuhn va che te ne che cheh nuhn, ate din mạn nuhn ntiyon, ndạca che chuhnun nuhn, te nahn nuhn che cua

cuande nchuhn, ne tihcạ quendi ne din ne
ntiyon.
10 Ro min ne, tuhcạ chicuahn nuhn
nchuhn: “Duh che hua nahn din ntiyon
ne, hua ndạhcạ che cheh.”
11 A checadino nuhn te vạn nchuhn ne,
vate ạma o ihyan che hua nahn din ye
ntiyon. Ndere vatechica ihyan chahn
rendạhchenan ye dehtenduh che redin
ihyan.
12 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Dihvo vo Jesucristo rihquentiyon nuhn
che cuahte tahn ihyan chahn, din ye
ntiyon, ndạca che chuhnun ye.
13 Dihnó, cuiquendi ne codin ne che
ndah; hua cua dạhno ne.
14 Ndete che vate ihyan che hua nahn
dinahn ye che rihquentiyon nuhn ne,
cuihco nchuhn cudạdo cha ihyan che
tihcạ redin ye, ne cuihcomạn ne ihyan
cạva che co cuihnạn ye.
15 Hua ndihche tạn nchuhn ihyan.
Cuiyạhve ne ihyan nduco ndah, te dihno
ne ihyan.
16 Mạn ne, Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che redin ye che rahte dihn chedave
yahn ihyan, mạn ye din ye che ndạhcạ
cuahtenan nducoyạca nchuhn, conduco
ye nchuhn numacuahn ro.
17 U Pạblo, dirún cạca cuh, dechúh yahn
nchuhn, nté Dendiohs nchuhn. Cuihco
nchuhn cudạdo. Tuhcạ rahconáhn che
duché nạn nducuahn cạca che redechúh.
18 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye
nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CAC̣A CHE DIRUN SAN PAB̄LO MENAN̄, DECHUH YE YAHN TIMOTEO

1 Dendiohs, ihyan min che ndedevahn
ye uvo ne, tendạhnun ye u Pạblo, che co
apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che ndichahtino vo ihyan.
2 Timoteo, dechúh cạca cuh yehn. Di ne,
nduhcạ dạya mán di, te riquendi u,
ritehne numa cuạco Dihvo vo Jesucristo.
Chido vo Dendiohs nduco Dihvo vo
Jesucristo, din yahino ye di, din ye che
nduhcạ conen.

Recạh Pạblo cudạdo Timoteo

3 Cuahn che metah cáhn yạhn yahn
Macedonia ne, ráhn ndoque che conen
yạn Efeso cạva che cạhcantiyen che
nguan ihyan cacuahn ye dehtenduh che
hua cuạco,
4 cạhcomạn ye che ricuahn ye ndạme
nạn cuento mạn, tạcạ cochi ndạta yahn ye
mạn, te dehtenduh chemin chan ne,
demạn che rahteruhn chende ihyan, ate
hua cochihve yuhn vo cạva che cotahno
vo Dendiohs mạn, cuahtenan vo nduhcạ
che nahn ye mạn.
5 Nducote dave yavenạn vo mạn,
redinahn vo ndudo yahn Dendiohs mạn,
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo
numacuahn chedave yuhn vo mạn,
chemin che nahn Dendiohs che
cuahtenan cumo vo vedeyahino.
6 Ate vate sạhn che hua redinahn se, ne
a ndere dera derạhn se.
7 Ạma rạhn ạma ri no se ricuahn ye ley
che dirun Moisés, ate nde che rente mạn
se, hua renahn se.
8 Devano vo te ley min ne, ndah, ne va
nạn che cochihve.
9 Chihnde ndiyu cạva ihyan che ndah
ihyan ye nạn Dendiohs, ate cạva sạhn
nunde mạn, sạhn che duhtuno ihyan se
mạn, sạhn che hua renevahnecun se
Dendiohs mạn, sạh rihno ihyan mạn, sạhn
che rihno se chida se mạn, sạhn che rihno
se chaco se mạn,
10 sạhn che ndere rahtenan se nduco
ndạhta che ndiyu ndạhta yahn se mạn,
sạhn che ndere rahtenan se vạn mạn se
nduco vih mạn, sạhn che reduco se ihyan
mạn, sạhn rihncheh mạn, sạhn che ndere
recạh se ndudo yahn se che hua cuạco
mạn, sạhn che rahtendihco se ndeh nạn
ca nunde mạn.
11 Dendiohs, ihyan min che rendeva vo
yavenạn ye, a ndudo ndah yahn ye che
rihco yudo yahn nducuahn nunde chemin
chan. A ndudo min che va tạh che
rahndudó.

Renecạh Pạblo nundihve cuahn Dihvo vo Jesucristo

12 Renecạh nundihve cuahn Dihvo vo
Jesucristo, te nde a rạhn me a devano ye
che dináhn, ne chaconahn ye u nạn ntiyon
yahn ye mạn, rinan ye u mạn.
13 Tihcạ din ye nducó, andahre ro
menạn ne, din duche yáhn
vederihquentiyon yahn ye, ne chi tán
nduco ye, din tán nduco ihyan che ritahno
ye ihyan. Ro min ne, vạn vedetundo yáhn
che tihcạ dín, te metah cotahnó ihyan. Ate
quenan vạhino Dendiohs u,
14 ne andahre ạma chahte vedetạn yáhn,
ate nde tahque chahte vedeyahino yahn
ye, din che chitahnó Dihvo vo Jesucristo.
15 Ndạhcạ che cotahno nducoyạca ihyan
ndudo cuạco cuh yahn Dihvo vo
Jesucristo, nduhcạ che ndạ ye muhn
iyehnse cuh cạva che ndedevahn ye ihyan
nunde. Vạn ihyan chahn ne, u che tahque
quendihcó nunde.
16 Ate quenan vạhino Dendiohs u, ne
nchahco Dihvo vo Jesucristo nunde yáhn,
chihco ro ye che ạma chahtino ye. Tihcạ
din ye cạva che cua cuande ihyan nunde
chenạhn, ne namin cotahno ye ihyan,
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
17 Va ạma no Dendiohs. Ihyan min ne,
hua ro ye. Hua ndạ ro che coh ye. Ạma va
vededevano yahn ye. Ndạhcạ che ndeva
vo yavenạn ye cuahn dạma. Tihcạ co.
18 Dạyá Timoteo, nduhcạ che rạhn ạma
o dihno vo numacuahn vederihquentiyon
yahn Dendiohs, namin rihquentiyón di
che nduhcạ sandạdo che yahino se ntiyon
che nda se, ruhn se numa ino se, tihcạ
quendi dinehn ntiyon che va tah.
19 Cotehne Dihvo vo Jesucristo
numacuahn chedave yehn. Codinehn

Ndudo yahn Dendiohs. Chenun vạn ạma o se che hua nahn dinahn se, ne chihcomạn se che ritahno se.
20 Tihcạ din Himeneo mạn, Alejandro mạn. Sạhn chahn ne, a ndạhcó sạhn tạh chundah cạva che tuma cuahn se.

2

Nduhcạ che va che covạh ihyan

1 Menạn vihca rihquentiyón che covạh nchuhn cạva nducoyạca ihyan iyehnse, cuenecạh ne nundihve cuahn Dendiohs cạva ye.
2 Covạh ne cạva nducoyạca ihyan ndinạn mạn, intiyahn mạn, cạva che cạhco dihn ye numachahte, ne ndạhcạ cuahtenan vo nạn Dendiohs mạn, nạn ihyan mạn.
3 Dendiohs, ihyan min che rendedevahn ye uvo ne, renan ino ye che tihcạ din vo.
4 Ihyan min ne, nahn ye che codevano nducoyạca ihyan ndudo cuạco, ne ndevahn ye.
5 Va ạma no Dendiohs. Namin va ạma no ihyan che rạhn nan ye ihyan iyehnse nạn ye. Ihyan min che Dihvo vo Jesucristo.
6 Dihvo vo ne, cahnecun ye che chihno ihyan nunde ihyan. Nduco tihcạ ne, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehnse. Ndạ ro che nahn Dendiohs ne, din ye che chetuhn ndudo yahn che tihcạ chi.
7 Chemin che tendạhnun ye u cạva che co apóstol, cuahndudó ndudo cuạco min, cacuáhn ihyan nación chenạhn, ne cotahno ye. Nducote ritahnó Dihvo vo Jesucristo, cuạco che rạ́hn.
8 Nahn che numachahte covạh ihyan chạhn numacuahn chedave yahn ye, cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco vih.
9 Namin ihyan ndạhta ne, nahn che runecạde cuahtenun ye tino yahn ye. Hua ndedecuco ye tin ye. Hua ndedecuco ye ihyan nduco tu diyạhn, o diyạhnguạn. Hua cuahtenun ye tino diyạhn.
10 Tahque ndạhcạ che runecạde cuahtenan ye, din ye ntiyon che cochihve nduhcạ che redin ndạhta che ritahno ye Dendiohs numa cuạco.
11 Ihyan ndạhta ne, va che cạhcovan ye Ndudo yahn Dendiohs numacuahn vedenecun.
12 Rihquentiyón che dihn cuahte chende ye. Hua cacuahn ye, nde hua cạhcantiyon ye ihyan chạhn.
13 Tihcạ chihco cạde Dendiohs. Menạn ne, dendah ye Adán. Adive ne, dendah ye Eva.
14 Ndiyu Adán menạn vihca quendihco ye nunde, te dinoca ihyan ndạhta min, yahn che cạh yune ye che chihncheh chundah ihyan.
15 Chemin che cạhnda va yahn nducoyạca ihyan ndạhta, ndạ ro che cuacoyạhn ye. Ate ndete che quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo, din yahino ye ihyan mạn, dave yavenạn ye nạn Dendiohs mạn, runecạde cuahtechica ye mạn ne, hua dehva co yahn ye.

3

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan ndinạn yahn yạco

1 Cuạco te ihyan che conan ye ntiyon ndinạn ne, conan ye ntiyon ndah.
2 Chemin che ihyan che conạn ye yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn che ạma no ndạhta conan cuma ye, nahn che runecạde conan ye cạva che nde ạma ihyan hua cạhma nunde ye yahn ye mạn, hua ricoh ye mạn, conan ye numacuahn vedino vedenecun mạn, nevahnecun ye nducoyạca ihyan mạn, ndạhcạ cacuahn ye Ndudo yahn Dendiohs mạn.
3 Ntiyon cuh ne, hua co conan nde ạma sạhngoh, nde ạma sạhn che doh ino se mạn, nde ạma sạhn che ndichahtino se tume mạn. Atenạn ihyan che necun ye mạn, chahtino ye mạn, co conan ye ntiyon cuh.
4 Nahn ạma ihyan che ndạhcạ rihquentiyon ye vạco ye mạn, redinahn dạya ye yahn ye mạn, renevahnecun ihyan mạn.
5 Nahn ạma ihyan che tihcạ ye, te ndete che hua devano ye cạhcantiyon ye vạco mạn ye ne, hua co cạhcantiyon ye ihyan yahn Dendiohs.

6 Nahn a̱ma ihyan che a ra̱hn ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, te ndete a̱ma ihyan
che cade cana̱n ritahno ye ne, dena̱n din
ya̱de ye, ne co ye castigo yahn Dendiohs
nduhca̱ che chahno chi chundah.
7 Namin nahn a̱ma ihyan che, nde ihyan
che hua ritahno ye, nevahnecun ye ihyan
ca̱va che hua cora nde a̱ma na̱n
vedecuihno yahn ye, din chundah.

Nduhca̱ che va che cuahtechica ihyan che cuahtenan ye ntiyon yahn ya̱co

8 Tihca̱ ihyan che cuahtenan ye ntiyon
yahn ya̱co, nahn che runeca̱de ye, che hua
o na̱n o chende ye ma̱n, che hua ricoh ye
ma̱n, che hua ndichahtino ye tume ma̱n.
9 Nahn ihyan che riquendi ye ndudo
yahn Dihvo vo Jesucristo numacuahn
chedave yahn ye.
10 Nahn che a rendihche ndah ihyan
ndiya̱co ihyan. Ndete che ametah deh che
redin va̱hche yahn ye ne, tuhme co
cuahtenan ye ntiyon cuh.
11 Nda̱hta yahn ihyan chahn ne, namin
nahn che runeca̱de ye ma̱n, redinahn ye
ndudo yahn ye ma̱n, hua ricoh ye ma̱n,
hua nte ye cuendo ma̱n.
12 A̱ma ihyan che conan ye ntiyon yahn
ya̱co ne, nahn che a̱ma no nda̱hta conan
cuma ye ma̱n, nda̱hca̱ rihquentiyon ye
va̱co ye ma̱n, da̱ya ye ma̱n.
13 Ihyan che nda̱hca̱ quenda ye ntiyon
yahn ya̱co ne, rendeva ihyan yavena̱n ye
ma̱n, nde tahque richahtino ye che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ma̱n.

Nduhca̱ che va che cuahtenan ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

14 Rendedecadinó che a nun chí
quendihcheró di. Numanahmin ne,
dechúh ca̱ca cuh yehn,
15 te ndete che dena̱n hua co chi núⁿ ne,
cochihve yehn ca̱va che codevene nduhca̱
che va che cuahtechico vo va̱n ihyan yahn
Dendiohs, ihyan min che quenduche ye.
Ihyan chahn ne, nduhca̱ ya̱co yahn
Dendiohs tihchan ye, te Dendiohs ne,
nduco ye ihyan. Ihyan chahn che va ta̱h ye
Ndudo yahn Dendiohs, redin ye cuda̱do.
16 Cua̱co niyon te ndudo che ritahno vo,
che cade te Dendiohs, checadino vo ne,
a̱ma yudo. Tuhca̱ conahn ndudo min:
Dendiohs ne, nda̱ ye muhn iyehnse cuh,
ndaconda̱ ye ihyan.
Chihco ro Vaco Ndah yahn ye che metah
nde a̱ma nunde yahn ye.
Cua̱co ndudo cuh, te nde ángel ndihchero
ye ihyan.
Chetuhn ndudo yahn ye numachahte
iyehnse, ne ihyan yahn nducuahn
nación, chitahno ye ihyan.
Chihno min ne, numacuahn
vederihquentiyon cona̱hn ye
vahchetero.

4

Ihyan che ca̱hcoma̱n ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Vaco Dendiohs ne, rete cuande numa
cua̱co te adive ne, cuahte dihno vo che
ca̱hcoma̱n ye che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, quendi ye vaco che rihncheh
ma̱n, che ricuahn chundah ma̱n.
2 Ca̱hcovan ye ndudo yahn ihyan
cuendo che o na̱n o chende ye, che metah
vederendedecadino yahn ye anduhneca̱
ndete che a ndih chedave yahn ye, nedin
a̱ma cu che nto ruchiya̱hn.
3 Ihyan chemin chan chahn ne, ndere
ca̱hca ta̱n ye che cahneva̱co ihyan ma̱n,
ca̱hco ca̱hnda ye che cheh ihyan a̱ma o
na̱n dehtenduh ma̱n, andahre ma̱n
Dendiohs chihco ye nducuahn ca̱va che
ihyan che ritahno ye ihyan ma̱n, che
quendi ye ndudo cua̱co yahn ye ma̱n,
neca̱h ye nundihve cuahn ihyan, ne cheh
ye.
4 Cua̱co te nducuahn dehtenduh che
chihco Dendiohs ne, ndah, ne ndotenan
che nda̱hchenan vo ne, tahque ndah che
neca̱h vo nundihve cuahn ihyan, ne chuh
vo,
5 te nducuahn dehtenduh che reh vo ne,
ri vihco nduco ndudo yahn Dendiohs
ma̱n, nduco ndudo che reva̱h vo ma̱n.

A̱ma sa̱hn che nda̱hca̱ redin se ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

6 Ndete che tihca̱ cacuehn dihno vo ne,
nda̱hca̱ din ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne cochahtine ndudo ndah che
chehn.
7 Hua tumecah yahn dehtenduh cuendo
che rente ihyan, te chemin ne, anduhneca̱

cuendo yahn ndạhta. Tahque ndah che quendi nevahnecon Dendiohs.
8 Richihve che rahn ihyan che ndo cạne ye cạva che ndạhcạ duche ye. Ate nde tahque richihve che cuahn ye nevahnecun ye Dendiohs, te chemin che cochihve yahn ye numanahn che chenan ye iyehnse, nde cochihve yahn ye cạva che tuno ye vahchetero.
9 A chu che vedechahtino yuhn vo. Nahn che cotahno nducoyạca ihyan.
10 A cạva chu che redin vo ntiyon mạn, che rechuhrihn vo vedetạn yahn ihyan mạn, ndihco vo vedechahtino yuhn vo tạh Dendiohs, ihyan min che quenduche ye. A ihyan min che rendedevahn ye nducoyạca ihyan, menạn vihca ihyan che ritahno ye ihyan.
11 Cuihquentiyen mạn, cuicuehn mạn, dehtenduh che tuhchan.
12 Andahre sạhn yuno di, ate cochique nduco ndah cạva che nevahnecun nducoyạca ihyan di. Cuihque cudạdo nạn ndudo yehn mạn, nạn nducuahn che redin mạn. Codin yahine nducoyạca ihyan mạn, cuitehne Dendiohs numa ine mạn, ndạhcạ conen nạn Dendiohs mạn. Nduco tihcạ ne, cạh yeno ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne quendi ye yune yehn.
13 Numanahn che ndą́ ne, cuahndode ndudo yahn Dendiohs cuahn dạma, cuenecạh yan chedave yahn dihno vo, cuicuehn ihyan.
14 Hua cạhcoman vederihquentiyon che te Dendiohs di ro che din ye che checadino intiyahn yạco ntiyon che conen. Ihyan chahn ne, nahn tạh ye di, chica ye Dendiohs cave.
15 Cuiquenda ntiyon yehn numa ine cạva che ndihchero nducoyạca ihyan che ndạhcạ redinehn.
16 Cuihque man cudạdo di. Namin cuihque cudạdo che ricuehn. Cuiquendi numa ine nducuahn che rą́hn ndoque. Ndete che tihcạ din ne, ndevahn di mạn, ihyan che rihnevan ye che rahndode mạn.

5

Nduhcạ che va che cuahtechico vo vạn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Hua cahve nduco nde ạma ihyan ndico. Tahque ndah ne, coyahve ihyan nduhcạ che riyahve chide. Sạhn decạhya ne, coyahve sạhn nduhcạ che riyahve dihne.
2 Indihte ndạhta ne, coyahve ihyan nduhcạ che riyahve cheque. Tạhn decạhya ne, coyahve tạhn nduhcạ che riyahve quehve, cuenevahnecon tạhn.
3 Ihyan ndiyạco ne, va che conan ye ihyan ndạhta vạh che metah duhva yahn ye.
4 Ihyan ndạhta vạh che vate dạya ye mạn, dạya ino ye mạn ne, a ihyan chahn yahn ye va che ndihche ye cạva ye, te a chuhrihn ye tạve ye ihyan. Tihcạ renan ino Dendiohs che din ihyan.
5 Ihyan ndạhta vạh che metah duhva yahn ye ne, a Dendiohs che vedechahtino yahn ye, ne hua renguan ye revạh ye nde ro nde rạhn.
6 Ate ihyan ndạhta vạh che vatechica ye vedeyeno yahn mạn ye ne, anduhnecạ ndete che a ndih ye nạn Dendiohs.
7 Cuicuehn ihyan nducuahn dehtenduh che tuhchan cạva che hua ndạca yune che cạhma nunde ihyan yahn ye.
8 Ndete che vate ihyan che hua rinan ye ihyan yahn ye che chenun vạco ye mạn, ihyan chenạhn mạn ne, redetohnan ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, ne nde tahque duhtuno ihyan rendacondạ ye che co ihyan che hua ritahno ye.
9 Ndạhta vạh che ạma no inchạhn ye nenan cuma ye mạn, ndạhta vạh che a ri ye ino raco nduyo, o tahque a ndico ye mạn, atenan ihyan chahn co co cuande ye vạn ndạhta vạh che redin ye ntiyon yahn yạco.
10 Avạne ne, nahn che runecạde ndahte ye mạn, ntạve ye dạya ye mạn, nenevahnecun ye ihyan vạco ye mạn, ndinan ye ihyan yahn Dendiohs numacuahn vedenecun mạn, nedin yahino ye ihyan che rechuhrihn ye mạn, nedin ye nducuahn che ndah mạn.
11 Ate hua co cuande ndạhta vạh che decạhya te, te denạn ndạ ro che nahn cahnevạco tun te, ne cạhcomạn te ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo che quenan te,

12 denda te ndudo yahn te, condihco te
nunde.
13 Avạne ne, ndete che cuahtechica te
nduh vah nduh vah co te nduhcạ ihyan
che metah ntiyon yahn ye, ne cuanạn nte
te cuendo mạn, condạ vạn te nduh cuạn
nạn che hua ra cuande yahn te mạn,
cạhma te dehtenduh che hua ndạhcạ mạn.
14 Chemin che nahn che cahnevạco tun
tạhn ndạhta vạh che decạhya te, ndạca
dạya te mạn, din te cudạdo vạco te mạn,
cạva che hua ndạca yune che chihngạ
cạhma ihyan.
15 Tihcạ ráhn ndoque, te ạma o ndạhta
vạh ne, a chihcomạn te che ritahno te
Dihvo vo Jesucristo, ne redinahn te che
rihquentiyon chundah.

16 Dihno vo mạn, cahvo vo mạn, che
chenan ndạ ndạhta vạh ndevạco ye ne, va
che conan ye ihyan cạva che hua ndạca
yune che ihyan ndiyạco conan ye ihyan.
Nduco tihcạ ne, tuno yahn ihyan ndiyạco
che conan ye ndạhta vạh che metah
duhva yahn ye.

17 Intiyahn yạco che ndạhcạ
rihquentiyon ye, menạn vihca ihyan che
rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mạn,
ricuahn ye mạn ne, va che ndahva conan
ihyan ndiyạco ihyan.
18 Tihcạ va che co, te ndirun nạn Ndudo
yahn Dendiohs tuhcạ: “Hua dechiche duto
itenine che redendeh te trigo cạva che
tiviyạto, te ri yahn te, nahn cheh te.”
Namin ndirun tạma cuạn: “Ihyan redin
ntiyon ne, va che nevihve yahn ye.”

19 Hua tumacah yahn ihyan che cạca
nunde ye yahn intiyahn yạco cuahn che
metah o ino ihyan che cạhma ye che
cuạco.
20 Ate ndete che va ạma ihyan chahn
che quendihco ye nunde, tuhme coyahve
ihyan nạn nducoyạca dihno vo cạva che
dihya nun ino combiero yahn ye co, ne
cạhco ye cudạdo.
21 Nạn Dendiohs mạn, nạn Dihvo vo
Jesucristo mạn, nạn ángel yahn ye mạn,
rihquentiyón di che dinehn nducuahn
dehtenduh che tuhchan quendihconahn,
hua cuacondih nunde yahn nde ạma
ihyan.

22 Hua aderene nehn ntiyon yahn yạco
adecoduhno ihyan cuahn che metah
ndihche ndah ihyan, te denạn ndere din
ye, ne nde di condihque nunde che
cuande yahn ye. Cuihque cudạdo cạva
che dave yavenan nạn Dendiohs.
23 Hua demạn cuahn nune iche coh.
Cuih tah vino cạva vạcochendereh yehn
yahn che cuahn dạma ri cah.
24 Vạn ihyan che rahque che co
cuahtenan ye ntiyon yahn yạco ne, nạhn
ye ne, nde metah cuhnde cạde yahn ye, ne
a ndero ndi che chendihco ye nunde.
Nạhn tun ye ne, hua duh devano che
chendihco ye nunde, ate va ro che cuhnde
ro nunde yahn ye.
25 A namin no tun, ndete che ndah redin
ihyan chahn ne, a ndero ndi. Me ndete
che chihngạ redin ye ne, andahre hua
devano ihyan ne, ate va ro che cadino ye.

6

1 Queri ạma dihno vo che va dihve ye
ne, nahn che ạma nevahnecun ye ihyan
cạva che hua chihngạ cạhma ihyan yahn
Dendiohs mạn, yahn ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo mạn.
2 Me ndete che dihve dihno vo chahn
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, nahn
che nde tahque nevahnecun ye ihyan
mạn, tahque ndah din ye ntiyon yahn ye
mạn, te ntiyon che redin ye ne, cochihve
yahn dihno ye che yahino ye.
Vederihquentiyon cuh cacuehn mạn,
coyahve ihyan che dinahn ye mạn.

Nahn che cuahte vo vedeyeno nduco che rete Dendiohs uvo

3 Ndete che vate ihyan che hua ricuahn
ye tihcạ mạn, che hua ricuahn ye ndudo
cuạco mạn, che hua renan ino ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che
ritahno vo mạn ne,
4 ihyan chahn ne, cun ye mạn, yạde ye
mạn, nde tah hua renahn ye. Ạma ruhn
chende ye nduco ihyan yahn dehtenduh
che nde hua redin yahn che cuhma
chende ye. A chemin no che vedeyeno
yahn ye. Nduco tihcạ ạma rendedecuan
ye cạnda mạn, vedeve mạn, redin ye che
retạhn nan ihyan vih mạn, recạh ye
nunde vih mạn,

5 rahtenun ino ye vedetạn nduco vih mạn. Ihyan che ametah va cuạco
vederendededecadino yahn ye mạn, che
hua devano ye ndudo cuạco mạn, che
rạhco ye che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo cạva che ndạca vo vedecuihca
mạn, atenạn ihyan chahn che dạma ri ye
nduco vih. Nahn che din vi vo yahn ihyan
chemin chan.
6 Cuạco te che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo ne, chemin che tahque richihve
yuhn vo ndete che vato vo vedeyeno
nduco che rete Dendiohs uvo.
7 Nduhcạ che hua dehva nda vo che ndạ
vo muhn iyehnse cuh ne, tihcạ hua dehva
ndiquenda vo che ndạco vo muhn.
8 Nduco che ndạca che chuh vo mạn,
tino che cuahtenun vo mạn, a nduco
chemin cuahtenan vo vedeyeno.
9 Ate ihyan che nahn cuahtenan cuma
ye vedecuihca ne, rendạca yune che
retumarande chundah ihyan mạn, riya ye
muhn min nạn che cạhnda yahn ye mạn.
Vạn vedetundo yahn ye rih ye vederạhn
ihyan, renuhn ye ạma ndeh nạn
dehtenduh che redin che rechuhrihn ye
mạn, rinda ye mạn.
10 Tihcạ, te vedeyahino cạva tume ne,
chemin che redin che rihquino ihyan
redin ye nducuahn dehtenduh che
chihngạ. A chemin tun redin nduco nạhn
dihno vo che rihcomạn ye che ritahno ye
Dihvo vo Jesucristo, renuhn mạn ye
vedeyah cạva chedave yahn ye.

Nduhcạ che va che quendi vo Dihvo vo Jesucristo

11 Me di che redin ntiyon yahn
Dendiohs ne, codin vih yahn nducuahn
dehtenduh che chemin chan, codin
nducuahn che ndah. Cuiquendi
cuenevahnecon Dendiohs mạn, cuitehne
Dihvo vo Jesucristo mạn, codin yahine
ihyan mạn, conan come vedechahtino
mạn, vedenecun mạn.
12 Nduhcạ che ruhn sandạdo numa ino
se che hua nahn denda se ne, tihcạ
cuitehne Dihvo vo Jesucristo numa ine, te
chemin che cochihve yehn cạva che hua
denda che conen vahchetero numacuahn
ro. A cạva chemin che tendạhnun
Dendiohs di, ne cahndode nduhcạ che
ritehne Dihvo vo Jesucristo, chihnevan
ạma yạhn ihyan.
13 Mạn ne, nạn Dendiohs, ihyan min che
dendah ye iyehnse mạn, che va tạh ye
nducuahn dehtenduh mạn, nạn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che cạh ye ndudo
cuạco yahn ye numa ino ye nạn Poncio
Pilạto mạn, rihquentiyón di
14 che dinehn nduco cudạdo ntiyon che
va tah. Condicate detohnen nde tah.
Cuiquendi nde ndạ Dihvo vo Jesucristo,
15 te ndạ ro che ndihco cạde Dendiohs
ne, dechuh ye ihyan. ¡Ạma yudo
vederihquentiyon yahn Dendiohs,
ametah nde tạma nduhcạ ye! ¡Ạma nahn
che ndeva nducoyạca ihyan yavenạn ye!
A ihyan min rihquentiyon ye nducoyạca
ihyan ndinạn mạn, nducoyạca rey mạn.
16 Ạma no ihyan min che hua ndạ ro che
cuihno ye. Ạma yudo nạn va ye, nde ạma
ihyan hua co cạhn ndạ ye. Nde ạma ihyan
hua ntihchero ye ihyan, nde hua co
ndihchero ye ihyan. Ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye; hua ndạ ro
che cuihno. Va che ndeva nducoyạca
ihyan yavenạn ye. Tihcạ co.

17 Cạh cuende dihno vo che cuihca ye
che hua din cun ye mạn, che hua din yạde
ye mạn, che hua cochahtino ye
vedecuihca yahn ye mạn, te chemin ne,
hua rengu numacuahn ro. Tahque ndah
ne, cochahtino ye Dendiohs, ihyan min
che quenduche ye mạn, che rete ndahva
ye nducuahn dehtenduh che rendotenan
vo mạn.
18 Cạh cuende ihyan che din ye che
ndah mạn, din ye vedevạhino mạn,
19 te chemin che cochihve yahn ye nạn
Dendiohs anduhnecạ ạma vedecuihca che
cuhnde ndah yahn ye, ne cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro.

Pạblo ne, chihno yạhve ye Timoteo

20 Timoteo, condihche. Codin cudạdo
ntiyon che ndihco Dendiohs tah. Hua
tumecah yahn ndudo ndeh che rente
ihyan che hua renevahnecun ye Dendiohs
mạn, vederihquentiyon che hua cochihve,
che redin vạhche nạn Ndudo yahn
Dendiohs mạn.

21 Vate ihyan che riquendi ye
dehtenduh chemin chan, ne a ndihcoma̱n
ye che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
Chu che dirún yehn. Dendiohs din
yahino ye di. Tihca̱ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO ADIVE, DECHUH YE YAHN TIMOTEO

1 Dendiohs ne, tenda̱hnun ye u Pa̱blo
che co apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo,
ne chihco ye ntiyon ta̱h che cuahndudó
ndudo yahn ye che ca̱h ye nde ro mena̱n.
Ndudo min che vedevihche yahn chedave
yahn ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo.
2 Timoteo, da̱yá che yahinó, dirún ca̱ca
cuh, dechúh yehn. Dendiohs Chida ma̱n,
Dihvo vo Jesucristo ma̱n, din yahino ye di,
din ye che nda̱hca̱ conen.

Rente Pa̱blo yahn Dihvo vo Jesucristo

3 Dendiohs che rendevá ya̱vena̱n ye
numa inó nduhca̱ che din ihyan ndico
yáhn, nde ro nde ra̱hn reva̱h, reca̱h
nundihve cuahn ihyan cave.
4 Reneca̱hcó che a̱ma chi ran ro che
chihcoma̱n vih vo, ne chemin che nahn
chí ndihcheró di ca̱va che co yeno
chedave yáhn.
5 Quenun inó che ritehne Dihvo vo
Jesucristo numacuahn chedave yehn
nduhca̱ che chitahno checohn Loida
nduco cheque Eunice.
6 Ma̱n ne, rihquentiyón di che quendi
numa ine vederihquentiyon che te
Dendiohs di ro che nahn ta̱h di, cova̱h
cave.
7 Vaco Ndah yahn Dendiohs che te ye
uvo ne, redin che cuahtenan cuma vo
vederihquentiyon ma̱n, vedeyahino ma̱n,
runeca̱de cuahtechica vo ma̱n, hua va̱h vo
ma̱n.
8 Chemin che condi cocuihnan che
rahndode ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo. Namin hua cocuihnan che
rindoque u che quenún va̱coya̱hn ca̱va
ndudo yahn ye. Tahque ndah ca̱h ine
chuhrihn ca̱va ndudo ndah yahn ye, codin
chahtine Dendiohs che rinan ye uvo.
9 A ihyan min che ndedevahn ye uvo, ne
tenda̱hnun ye uvo ca̱va che din dave ye
chedave yuhn vo. Tihca̱ din ye, ndiyu
yahn che ndah ihyan uvo, ate din ye yahn
che tihca̱ nahn ma̱n ye. Nde cuahn che
metah dendah ye iyehnse, a nde ro min
yahino ye uvo che ritahno vo Dihvo vo
Jesucristo.
10 Chihco ro ye vedeyahino min cuahn
che nda̱ Dihvo vo Jesucristo, decuihno ye
vederihquentiyon yahn vederih,
ndedevahn ye ihyan che ritahno ye ndudo
ndah yahn ye.
11 Chaconahn Dendiohs u che co apóstol
ca̱va che cahndudó ma̱n, cacuáhn ma̱n,
ndudo cuh va̱n ihyan nación chena̱hn.
12 Chemin che rechuhríhn. Ate hua
ricuihna̱n, te ritahnó Dihvo vo Jesucristo,
ne a devano cua̱có te va vederihquentiyon
yahn ye che din ye cuda̱do chedave yáhn
che a ndihcó ta̱h ye nde nda̱ ro che a
ndihco ca̱de Dendiohs.
13 Conun ine ndudo ndah che chicuáhn
di. Quendi cotehne Dihvo vo Jesucristo,
codin yahine ihyan.
14 Nduco vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs che quenun queri
a̱mo vo, nda̱hca̱ cuiquenda
vederihquentiyon che ndihco Dendiohs
tah.
15 A devene che a̱ma ya̱hn ihyan ya̱hn
yahn Asia, chihcoma̱n ye u. Va̱n ihyan
chahn ne, nduco Figelo ma̱n, Hermógenes
ma̱n.
16 Dihvo vo Dendiohs din yahino ye
Onesíforo nduco ihyan ndeva̱co ye, te hua
chicuihna̱n ye ca̱vá, ne tahque ndah ne,
a̱ma ndeh yune chinan ye u cuahn che
quenún va̱coya̱hn.
17 Cuahn che quenán ya̱n Roma ne,
chahn ye chinuhn ye u nde na̱n che nta̱ca
ye u.
18 Namin a devene che a̱ma chinan ye
uvo min ya̱n Efeso. Dihvo vo Dendiohs
din yahino ye ihyan nda̱ ro che chihco
ca̱de ye.

2

Nduhca̱ che va che din ihyan ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

1 Di da̱yá, cochahtine vedeyahino yahn
Dendiohs che rete ye uvo che ritahno
Dihvo vo Jesucristo.
2 Ndudo che chicuáhn di na̱n a̱ma ya̱hn
ihyan, cuihquentiyen ihyan che redinahn
ye che co cacuahn ye ihyan chena̱hn.

3 Nduhcą ą̣ma sandą̣do ndah che hua
dehve rą̣hco se che rechuhrihn se ne,
tihcą quendi nąn ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo.
4 Nde ą̣ma sandą̣do hua redin se tą̣ma
nąn ntiyon, te nahn che conan yąn se deh
che cą̣hcantiyon są̣hn ndinąn yahn se.
5 Namin są̣hn reduche. Hua co din se
ganar ndete che hua dinahn se.
6 Namin tun ihyan redin ntiyon yahn
viyą̣ta. Redin yahn che nevą̣hn ye ndute
ndą̣ta yahn ye, te a din ye ntiyon.
7 Cuihque cudą̣do che rą́hn ndoque, ne
Dihvo vo Dendiohs te ye vededevano
yehn, conahn nducuahn.
8 Cuenecahque Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ntuche ye vąn tenąhn,
ihyan min che ndą̣ta yahn rey David. A
yahn ihyan min ndudo ndah ché
rahndudó.
9 A cą̣va che racotúhn ndudo min che
rechuhríhn, quenún vą̣coyą̣hn, nde
nchiche cadena u nduhcą che rechiche
ą̣ma są̣hn rihno ihyan. Ate ndudo yahn
Dendiohs ne, hua co cą̣hca tą̣n ihyan, te
riquendi retuhn.
10 Chemin che andahre redin tą̣n ihyan
nducó, ate richá rechuhríhn nducuahn
cą̣va che, ihyan che a ndetendą̣hnun
Dendiohs ne, cotahno ye Dihvo vo
Jesucristo, ne numacuahn ro cuahtenan
ye vahchetero nąn che ą̣ma yudo.
11 Va ą̣ma ndudo che tuhcą ndirun che
cochahtino vo:
Andahre cą̣hno ihyan uvo che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo ne, ate hua
dehve din yahn, te cuahtenan vo
vahchetero nduco ye.
12 Andahre chuhrihn vo, ate hua dehve
din yahn, te cą̣hcantiyon vo nduco
ye.
Ndete che cocuihnąn vo cą̣va ye ne,
namin cocuihnąn ye cą̣vo vo.
13 Andahre cą̣hcomąn vo ihyan, ate mą̣n
ye hua cą̣hcomąn ye uvo, te
redinahn ye ndudo yahn ye.
14 Cahme nduco ihyan ndiyą̣co cą̣va che
ntą̣ tin ye ndudo cuh. Cuihquentiyen
ihyan nąn Dihvo vo Dendiohs che nguan
ye cuahtecuhma chende ye nduco vih.
Chemin ne, hua deh cuahno cochihve, te
tahque ndah ne, redin che reto ino ihyan
che rihnevan ye.
15 Nduhcą ą̣ma są̣hn che ndah redin se
ntiyon, che metah deh cuande che
cocuihnąn se ne, tihcą numa cuą̣co mą̣n,
numa ine mą̣n, cacuehn ndudo cuą̣co
cą̣va che nevahnecun Dendiohs ntiyon
che redin.
16 Hua tumacah yahn ndudo ndeh che
hua cochihve, te ihyan che ndere rente ye
ndudo chemin chan ne, nde tahque
redecuihta ye nunde yahn ye.
17 Nduhcą ą̣ma cah che nun rendih,
tihchan ndudo yahn ihyan chahn, te nun
retuhn. Tihcą redin Himeneo mą̣n, Fileto
mą̣n,
18 te a chihcomąn se ndudo cuą̣co.
Rahndudo se te a chuh yahn che rentuche
ihyan vąn tenąhn, redin se che reto ino
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.
19 Ate hua dehve rą̣hco vo, te ndudo che
ndihco cą̣de Dendiohs ne, hua ndą ro che
cuihno. Mą̣n ye redinahn ye ndudo min
nduhcą che a ndirun: “Dihvo vo Dendiohs
ne, a rendihche ye ihyan yahn ye, ne
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo
ne, va che cą̣hcomąn ye nducuahn
nunde.”
20 Ą̣ma vah chahte ne, vą̣n dehtenduh
che retoh ihyan ne, va dehtenduh che
ndahchan che ndinah nduco diyą̣hnguą̣n
mą̣n, diyą̣hngua mą̣n. Namin va
dehtenduh che ndere cuahn che ndindah
nduco yą̣hn mą̣n, yą̣hn mą̣n. Dehtenduh
che ndahchan me ne, retoh ye nąn ntiyon
ndah, ne dehtenduh che chihngą̣ chan me
ne, retoh ye nąn ntiyon ndere.
21 Nduhcą dehtenduh che ndahchan me
che retoh ye nąn ntiyon ndah ne, tihcą
uvo ndete che cą̣hcomąn vo nducuahn
nunde, te Dihvo vo Jesucristo ne, cą̣hco
vih ye uvo cą̣va che cochivo vo nąn ntiyon
yahn ye.
22 Chemin che cuihcoman nducuahn
nunde che rendedecadino są̣hn yuno, ne
quendi conen runecą̣de nąn Dendiohs
mą̣n, cuitehne Dihvo vo Jesucristo mą̣n,
codin yahine ihyan mą̣n, ndą̣hcą conen
vą̣n ihyan mą̣n, nduhcą ihyan che rah ye
Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave
yahn ye, renevahnecun ye ihyan.

23 Hua tumecah yahn ndudo ndeh che
rente ihyan che nine ye, te a devene che
chemin che redin che redin tạn ye nduco
vih.
24 Ihyan che redin ye ntiyon yahn Dihvo
vo Jesucristo ne, hua ndạhcạ che cuhma
chende ye nduco ihyan. Tahque ndah ne,
ndạhcạ cuahtenan ye nduco nducoyạca
ihyan mạn, ndạhcạ cacuahn ye Ndudo
yahn Dendiohs mạn, din chahtino ye
yahn ihyan mạn,
25 nduco ndah yạhve ye ihyan che hua
nahn nevahnecun ye mạn. ¿A huane cạh
yune Dendiohs che nto ino ihyan chahn
nunde yahn ye, ne cotahno ye ndudo
cuạco?,
26 cạva che nạne ndutinạn ye, ne
ndevahn ye tạh chundah che ndico chiche
se ihyan, redinahn ye che nahn se.

3

Nduhcạ che cuahtechica ihyan caviyạn deman

1 Codevene te caviyạn deman, cuahn
che ndạ nino ro che nto iyehnse ne, ihyan
che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, yah
cuahno ye,
2 te ihyan che hua ritahno ye ne, ạma
duhtuno ihyan ndạcondạ ye. Yahino mạn
ye ihyan mạn, yahino ye tume mạn, yạde
ye mạn, cun ye mạn, hua nevahnecun ye
indihte yahn ye mạn, hua ntumanecun ye
mạn, ducherino ye Dendiohs mạn,
chihngạ chan chedave yahn ye mạn,
3 hua cuahtenan cuma ye vedeyahino
mạn, vedevạhino mạn, cuahnde chende
ye mạn, hua cocha ye cạhcomạn ye nunde
yahn ye mạn, cuahtenan cuma ye vedetạn
mạn, hua din ye nde ạma nạn che ndah
mạn,
4 o nạn o chende ye mạn, doh ino ye
mạn, ndedecadino ye che metah nde tạma
ihyan nduh chan ye mạn. Ndotenan che
necạhco ye Dendiohs ne, tahque ndah ye
quendi ye vedeyeno yahn mạn ye.
5 Din cạ ye che nevahnecun ye
Dendiohs, ate nduco che chihngạ redin ye
ne, co ro che nde hua cuạco. Cuihque
cudạdo nduco ihyan chahn.
6 Vạn ihyan chahn ne, nduco sạhn che
rendạ se vạco ihyan numacuahn
vederihncheh, rinun se ihyan ndạhta che
cuno ino ye mạn, che ri luco ino ye yahn
nducuahn nunde yahn ye mạn, che ạma
ndeh nạn dehtenduh nahn ye mạn, ne
quenda se ihyan lạdo yahn se.
7 Ndạhta chahn ne, cuahn dạma nahn
cuahn ye, ate hua ndạ ro che conahn ye
ndudo cuạco.
8 Nduhcạ che chahcotạhn sạhn cuah
Janes mạn, Jambres mạn, yahn Moisés ne,
tihchan sạhn chahn, te cuahcotạhn se
yahn ndudo cuạco. Avạne ne, hua va
cuạco vederendedecadino yahn se, redin
cạ se che ritahno se Dendiohs.
9 Ate nduhcạ che hua chicha vedecuah
yahn sạhn che o chahn che chahcotạhn se
yahn Moisés ne, tihcạ hua ngu
vededevano yahn sạhn chahn, te cadino
ihyan che hua cochihve, ne cạhcomạn ye.

Pạblo ne, chihno yạhve ye Timoteo

10 Me di ne, a devene ndah ndudo che
ricuáhn mạn, nduhcạ che quechicá mạn,
ntiyon che nahn che conahn mạn, nduhcạ
che ritahnó mạn, nduhcạ che ndichahtinó
mạn, nduhcạ che redin yahinó mạn,
nduhcạ che din chahtinó
11 che din tạn ihyan nducó mạn,
chuhríhn mạn, min yạn Antioquía mạn,
Iconio mạn, Listra mạn. Namin a devene
nduhcạ che ndedevahn Dihvo vo
Dendiohs u yahn nducuahn che chahno
chí.
12 A devano cuạco vo che nducoyạca
ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo,
che nahn quendi ye vederihquentiyon
yahn ye numa cuạco ne, din tạn ihyan
nduco ye.
13 Sạhn nunde mạn, sạhn rihncheh
mạn, nde tahque duhtuno ihyan
ndạcondạ se, quendi se cahncheh se
ihyan mạn, cuahnecun se cahncheh ihyan
sạhn mạn.
14 Me di ne, cuiquendi numa ine ndudo
che chehn mạn, che nevahnecon mạn.
Cuenecahque tạcạ ihyan che chicuahn ye
di.
15 Namin cuenecahque te nde ro che
lihn di chehn Ndudo yahn Dendiohs,
ndudo min che redin che ritahno vo
Dihvo vo Jesucristo, ne ndevahn vo.

16-17 Ndudo min ne, a mạn Dendiohs chihco ye, ne cochihve cạva che cacuahn vo ihyan yahn ye mạn, yạhvo vo ihyan mạn. Nduco tihcạ ne, ndạhcạ cuahtenan ye nạn Dendiohs, ne ndạca ye vederihquentiyon, din ye nducuahn che ndah.

4

1 Nạn Dendiohs mạn, nạn Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan min che chi ye numacuahn vederihquentiyon yahn ye techecạde ye yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, ihyan che ndih ye mạn, rihquentiyón di
2 che cuahndode ndudo yahn Dendiohs cuahn dạma. Andahre hua nahn cahnevan ihyan o nahn cahnevan ye, ate di ne, cuiquendi cuahndode numa ine. Numacuahn vedechahtino yehn cuicuehn ihyan, codin che conahn ye Ndudo yahn Dendiohs. Coyahve ihyan che cotahno ye mạn, hua ndere din ye mạn.
3 Tihcạ codin, te cochi ro cuahn che metah quendạh ino ihyan, cahnevan ye ndudo ndah. Tahque ndah ye ne, nuhn ye ạma yạhn sạhn che cacuahn se ihyan ndudo che ri yeno mạn.
4 Cuạcondạh vedạme ye ndudo cuạco, ne cotahno ye dehtenduh cuento.
5 Me di ne, cuiquendi numa ine, codin chahtine che rechuhrihn. Cuahndode ndudo yahn Dendiohs, codinehn ntiyon che quenen.
6 Tihcạ riyạhvé di, te u ne, a nun va che cạhno ihyan u, ndạcá muhn iyehnse cuh.
7 Nduhcạ ạma sandạdo che cuhn se nde chinahn ntiyon ndah che nda se, nduhcạ ạma sạhn reduche che chano se nde din se ganar, tihcạ quendí numa inó chitahnó Dihvo vo Jesucristo,
8 ihyan min che retechecạde ye numa cuạco. Mạn ne, a nihneva ndah ye vedino cuande yahn che dave chedave yáhn, ne te ye u ro che techecạde ye. Namin cạh ye nducoyạca ihyan che ndichahtino ye che ndaconan chi tun ye.
9 Codin nun ine, chi ndihchero u,
10 te Crescente ne, riquendi se nạn ntiyon yahn Dendiohs, cuahn se yạn Galacia, ne Tito ne, cuahn se yạn Dalmacia. Me Demas ne, tahque renan ino se cochica se vedeyeno yahn mạn se, ne chihcomạn se u, cuahn se yạn Tesalónica.
11 A demạn Lucas quenan ye nducó. Cuahn che chi ne, cuiquenda Juạn Mạrcos. Náhn sạhn, te richihve se nạn ntiyon.
12 Tíquico ne, dechúh sạhn yạn Efeso.
13 Cuahn che choh yạn Troas ne, cuiquenda cuyạno tu che rendiché che chaconáhn ndevạco Carpo. Namin cuiquenda libro chahn, menạn vihca cạca che ndirun.
14 Alejandro, sạhn vihchecu me ne, ạma din tạn se nducó. Mạn Dihvo vo Jesucristo techecạde ye yahn se yahn che tihcạ din se.
15 Cuihque cudạdo sạhn, te ạma rihca tạn se ndudo che rahndudo vo.
16 Cuahn che cháhn menạn, ndedeváhn u nạn ihyan ndinạn ne, nde ạma dihno vo hua chinan ye u, te chihcomạn nducoyạca ye u. Dendiohs nchahco ye cạva ye che tihcạ din ye.
17 Andahre chihcomạn ihyan chahn u, ate Dihvo vo Jesucristo chinduco ye u, ne chinan ye u nde chihno dináhn cahndudó ndudo yahn ye, chihnevan ạma yạhn ihyan nación chenạhn. Tihcạ ndedevahn ye u tạh vederih.
18 A devanó che quendi ye ndedevahn ye u nduh cuạn nạn che cạhnda cạvá, nde ndeva ye u, conán vahchetero nạn che rihquentiyon ye. ¡Ndeva vo yavenạn ye cuahn dạma! Tihcạ co.
19 Cuenecah Dendiohs Priscila nduco Aquila mạn, ihyan ndevạco Onesíforo mạn, che cuande yáhn.
20 Erasto ne, quenan se yạn Corinto, ne Trófimo ne, chi cah se, ne chaconáhn sạhn yạn Mileto.
21 Codin nun ine cochi numanahn che metah cuanạn ro iche. Eubulo mạn, Pudente mạn, Lino mạn, Claudia mạn, nducoyạca dihno vo chenạhn mạn, dechuh ye Dendiohs yehn.
22 Dihvo vo Jesucristo conduco ye di, din yahino ye nducoyạca nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN TITO

1 U Pa̱blo, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, chaconahn Dendiohs u na̱n
ntiyon yahn ye che cacuáhn ihyan che
tenda̱hnun ye, ca̱va che cotahno ndah ye
Dihvo vo ma̱n, conahn ye ndudo cua̱co
che redin che runeca̱de rahtechico vo
ma̱n,
2 cochahtino ye che cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro ma̱n.
Dendiohs ne, hua rihncheh ye, ne nde ro
che metah cuhnde iyehnse ne, ca̱h ye
ndudo yahn ye che cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
3 A ihyan min che ndedevahn ye uvo, ne
ma̱n che nda̱ ro yahn ne, chihco ye ntiyon
ta̱h che cuahndudó ndudo yahn ye.
4 Tito, di ne, anduhneca̱ da̱ya má́n, te
chitehne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo
che chicuáhn di. Dirún ca̱ca cuh, dechúh
yehn, ne quenan inó che Chido vo
Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che ndedevahn ye uvo ma̱n, din
yahino ye di, din ye che nda̱hca̱ conen.

Ntiyon che din Tito ya̱hn yahn Creta

5 Chaconáhn di ya̱hn yahn Creta ca̱va
che ca̱hcoyan dehtenduh che renda ca,
cuaconehn intiyahn ya̱co nducuahn ya̱n
nduhca̱ che chihquentiyón di.
6 A devene te ihyan che cuahtenan ye
ntiyon min ne, nahn che runeca̱de ye
ma̱n, che a̱ma no nda̱hta quenan cuma ye
ma̱n. Me da̱ya ye ne, nahn che ritahno
ma̱n, che runeca̱de ma̱n, che redinahn
ma̱n, che metah deh che ca̱hma nunde
ihyan yahn ma̱n.
7 Tihca̱, te ihyan che cona̱n ye ndiya̱co
ne, nducote ihyan chahn che cuhnde ta̱h
ye ntiyon yahn Dendiohs ne, hua co conan
nde a̱ma ihyan che ya̱de ye ma̱n, cun ye
ma̱n, che doh ino ye ma̱n, che ricoh ye
ma̱n, che ca̱nda tin ye ma̱n, che idihya ye
ca̱va tume ma̱n.
8 Ihyan che ndah ihyan ye ma̱n,
runeca̱de ye ma̱n, dave yavena̱n ye ma̱n,
chahtino ye ma̱n, che renevahnecun ye
ihyan va̱co ye ma̱n, atena̱n ihyan che
tihchan ye co cuahtenan ye.
9 Namin nahn che nda̱hca̱ quendi ye
ndudo cua̱co che chahn ye, ca̱va che
quena̱n yahn ye cacuahn ye ma̱n, nda̱hco
ndiya ye ihyan che rahcota̱hn ye ma̱n.
10 Tihca̱, te a̱ma vate sa̱hn che
rahcota̱hn se ma̱n, rente se ndudo nine
ma̱n, rihncheh se ihyan ma̱n. Va̱n sa̱hn
chahn ne, sa̱hn nación yahn Israel che
tahque redenduh se.
11 A sa̱hn chahn va che nda̱hco ndiya
nchuhn, te ca̱va che nda̱ca se tume ne,
rihncheh se a̱ma ya̱hn dihno vo nduco
nducoya̱ca ihyan ndeva̱co ye, ricuahn se
ndudo che hua redin yahn che cacuahn se.
12 A̱ma sa̱hn devano va̱n sa̱hn chahn ne,
ra̱hn se tuhca̱: “Ihyan che vate ye ya̱hn
yahn Creta ne, cuahnde chende ye ma̱n,
ite ye ma̱n, cane chete ye ma̱n, da̱hnde ye
ma̱n.”
13 Nducuahn chemin ne, cua̱co, ne
chemin che hua nahn nda̱ chende
coyahve ihyan, ca̱va che numa cua̱co
cotahno ye Dihvo vo Jesucristo,
14 ne ca̱hcoma̱n ye dehtenduh cuento
che dera dera̱hn ihyan nación yahn Israel
ma̱n, ndudo che rihquentiyon sa̱hn che
rahcota̱hn se ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo ma̱n.
15 Ihyan che nda̱hca̱
vederendedecadino yahn ye ne, hua
renda̱hchenan ye nde a̱ma na̱n
dehtenduh. Ate ihyan nunde che hua
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne,
renda̱hchenan ye nducuahn dehtenduh
che ndah, te chihnga̱ ihyan ye ma̱n,
chihnga̱ vederendedecadino yahn ye
ma̱n.
16 Redin ca̱ ye che ritahno ye Dendiohs,
ate hua cua̱co. Chihnga̱ ihyan ye ma̱n,
chihnga̱ redin ye ma̱n, rahcota̱hn ye yahn
Dendiohs ma̱n, nde hua renda̱ yahn ye
che din ye dehtenduh che ndah ma̱n.

2

Ndudo ndah che va che cacuahn vo

1 Me di ne, cuihque cuda̱do na̱n ndudo
yehn ca̱va che hua detohnen ndudo ndah
yahn Dihvo vo Jesucristo.

2 Coyahve ihyan chạhn che runecạde
cuahtenan ye mạn, che ndạhcạ
ndedecadino ye mạn, che cotahno ye
Dihvo vo Jesucristo numa cuạco mạn, che
cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn,
vedechahtino mạn.
3 Indihte ndạhta ne, coyahve ihyan che
runecạde cuahtenan ye mạn, che hua
cuahtechica ye nte ye cuendo mạn, che
hua cocoh ye mạn. Va che cạh cuande ye
nducuahn che ndah,
4 tihyon yune ye tạhn decạhya, cạva che
din yahino te inchạhn te mạn, dạya te
mạn,
5 ndạhcạ ndedecadino te mạn, runecạde
cuahtenan te mạn, cuahtenun tahn te
vạco te, din te cudạdo mạn, cuahtenan te
numacuahn vedino vedenecun mạn,
dinahn te yahn inchạhn te mạn. Nduco
tihcạ ne, hua ndạca yune che chihngạ
cạhma ihyan yahn Ndudo yahn Dendiohs.
6 Namin sạhn decạhya ne, coyahve sạhn
che runecạde cuahtechica se.
7 Runecạde cochique man cạva che cua
cuande ihyan yahn nducuahn che redin,
ne quendi ye yune yehn. Runecạde
cuicuehn mạn, numa cuạco mạn.
8 Nahn che nduco ndah cahme cạva che
nde ạma ihyan, hua ndạca yune che
chihngạ cạhma ye yuhn vo. Nduco tihcạ
ne, co cuihnạn adecoduhno ihyan che hua
ri rendihche ye uvo, ne hua conạn yahn
ye che cạhma nunde ye yuhn vo.
9 Coyahve ihyan che chenan ye vạco
dihve ye che nevahnecun ye ihyan mạn,
che hua cuahcotạhn ye yahn ye mạn, che
hua cạhma tạhn ye nduco ye mạn,
10 che hua duco ye mạn. Nahn che
runecạde ye nạn nducuahn, cạva che cua
cuande ihyan, ne tumacadino ye che
Ndudo yahn Dendiohs, ihyan min che
ndedevahn ye uvo ne, ndah.
11 Tihcạ nahn che din ye, te Dendiohs
ne, chihco ro ye che yahino ye nducoạca
ihyan iyehnse, ndedevahn ye ihyan.
12 Tihyon yune ye uvo cạva che ametah
cuahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo,
cuahtendihco vo nunde mạn, che
runecạde cuahtechico vo nduhcạ che
nahn ye mạn.
13 Namin te cuande ye uvo che
cochahtino vo nde ndạ ro che conahn
ndudo yahn ye che te ye uvo, ne ạma co
yeno vo. Ro min ne, numacuahn
vederihquentiyon yudo ndạ Dendiohs
yuhn vo Jesucristo, ihyan min che
ndedevahn ye uvo.
14 A ihyan min che chihco mendạhn ye
ihyan chih ye, cạva che ndedevahn ye
uvo, nchahco ye nunde yuhn vo. Nedin
yahn ye uvo, tihyon yune ye uvo cạva che
numa ino vo din vo che ndah.
15 Numacuahn vederihquentiyon
cuicuehn ndudo che tuhchan, coyahve
ihyan cạva che dinahn ye. Hua ndạhcạ
che ndạhco ndiya nde ạma ihyan di.

3

Nduhcạ che va che cuahtechica ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

1 Coyahve ihyan che nevahnecun ye
intiyahn mạn, ihyan ndinạn mạn, dinahn
ye mạn, din ye dehtenduh che ndah mạn,
2 hua chihngạ cạhma ye yahn nde ạma
ihyan mạn, hua cạnda tin ye mạn,
cuahtenan cuma ye vedeyahino mạn,
vedenecun mạn, nduco nducoyạca ihyan.
3 Tihcạ nahn che dinahn ye, te hua
ndạhcạ che quendi ye nduhcạ che
chahtechico vo ro menạn me. Tạhn min
ne, nine vederendedecadino yuhn vo
mạn, chahcotạhn vo mạn, vatechica vạne
vo yahn Dendiohs mạn, chi luco ino vo
chahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo
mạn, chihngạ din vo mạn, chahtenan
cumo vo vedeve mạn, ndihche tạn ihyan
uvo mạn, ndihche tạn mạn vo ihyan mạn.
4-5 Ate chihco ro Dendiohs che yahino ye
ihyan iyehnse, ne ndedevahn ye uvo.
Andahre hua din vo nde ạma nạn
dehtenduh che ndah, ate nducote mạn ye
quenan vạhino ye uvo ne, ndedevahn ye
uvo, din ye che ndahcorun Vaco Ndah
yahn ye vederendedecadino yuhn vo, ndo
vo ihyan ra.
6 Numacuahn vedeyahino din ye che
quenun Vaco Ndah yahn ye uvo
numacuahn vederihquentiyon che
cuande yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan
min che ndedevahn ye uvo.

7 Numacuahn vedeyahino nedin yahn
ye uvo cạva che cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro nduhcạ che ndichahtino
vo.
8 Ndudo che tuhchan ne, cuạco mạn,
ndah mạn, ne cochihve yahn nducoyạca
ihyan. Nahn che numa ine cạh cuende
ihyan che ritahno ye Dendiohs, cạva che
din ye che ndah.
9 Coyahve ihyan che nine ye; hua
cuahnecon che cuahtecuhma chende ye
nduco vih yahn tạcạ cochi ndạta yahn ye
mạn, yahn ley che dirun Moisés mạn, te
che tihcạ redin ye ne, nde tah hua
cochihve yahn ye.
10 Ihyan che conun ye ihyan ndiyạco
che o cuạn co ye ne, coyahve ihyan ạma o
yune. Me ndete che hua cạhcovan ye che
cahme ne, ametah cuahnecon che
conduco ye nchuhn.
11 A devene te ihyan che tihcạ redin ye
ne, a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.
12 Cuahn che dechúh Artemas o Tíquico
tạn ne, codin nun ine cahn yạn Nicópolis,
ndihchero u, te a chihcó che min conán ro
iche.
13 Cuinen nduhva che tuno tah abogạdo
Zenas mạn, Apolos mạn, cah ndahva
nducuahn che cochihve yahn se che
cuahtenun yune se cạva che hua
cacuahnan yahn se.
14 Namin cạh cuende dihno vo che din
ye che ndah, conan ye ihyan che va
vederetạhn yahn ye, cạhco ro ye che
richihve ye.
15 Nducoyạca dihno vo che chenan ye
muhn nducó ne, dechuh ye Dendiohs
yehn. Nducoyạca dihno vo mạn, cahvo vo
mạn, che chenan ye tạn ne, cuenecah
Dendiohs ihyan che cuande yahn nuhn.
Dendiohs din yahino ye nducoyạca
nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PA̱BLO, DECHUH YE YAHN FILEMON

1 Filemón, dihno nuhn che yahino nuhn
ndih, che namin redin ne ntiyon yahn
Dendioh, u Pa̱blo che quenún va̱coya̱hn
yahn che redín ntiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, dihno vo Timoteo ma̱n ne,
dirun nuhn ca̱ca cuh, dechuh nuhn yahn
nchuhn, ndih ma̱n,
2 cahve nuhn Apia che yahino nuhn
ihyan ma̱n, Arquipo che rinduco se nuhn
na̱n ntiyon yahn Dihvo vo ma̱n,
nducoya̱ca dihno vo ma̱n, cahvo vo ma̱n,
che rendo da̱ma ye ndeva̱co ne.
3 Chido vo Dendiohs ma̱n, Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, din yahino ye nchuhn, din
ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.
4 Cuahn da̱ma revá̱h ca̱va ne, renecáh
nundihve cuahn Dendiohs yuhn vo,
5 te checadinó che numacuahn
vedeyahino ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ma̱n, redin yahino ne
nducoya̱ca ihyan yahn ye ma̱n.
6 Namin reváh ca̱va ihyan che quendi
ye yune yahn ne, chitahno ye, ca̱va che
conahn ndah ye nduhca̱ che redin yahino
Dendiohs uvo yahn che ritahno vo Dihvo
vo Jesucristo.
7 Dihnó, a̱ma yenó ma̱n, renda̱cá
vedechahtino ma̱n, yahn che a̱ma quenan
cuma ne vedeyahino. A ca̱va ndih che
renecah ya̱n ihyan yahn Dendiohs
chedave yahn ye.
8 Chemin che, andahre apóstol yahn
Dihvo vo Jesucristo u ma̱n, andahre
quenan cumá vederihquentiyon che
ca̱hcantiyón ndih ma̱n ne,
9 ate tahque ndah che numacuahn
vedeyahino ricá favor ndih. Condihche
ne. U Pa̱blo ne, a indihte u. Ava̱ne ne,
quenún va̱coya̱hn yahn che ritahnó Dihvo
vo Jesucristo.
10 Onésimo ne, a nduhca̱ da̱yá rihnó
sa̱hn yahn che a̱ma richihve se yáhn
muhn va̱coya̱hn. Ma̱n ne, ricá favor ndih
che nchahco ne yahn se.
11 A ra̱hn me ne, hua nda̱hca̱ din se
chihcoma̱n se ntiyon yahn ne, ate ma̱n ne,
a̱ma richihve se yáhn, ne namin cochihve
se na̱n ne.
12 Andahre a̱ma yahinó sa̱hn, ate
ndedechúh sa̱hn ndeva̱co ne. Cuendeva
ne sa̱hn, codin ne cuande anduhneca̱
ndete che u ndeva ne.
13 Numanahn che quenún va̱coya̱hn
ca̱va ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, náhn che conan se nducó
muhn ca̱va che cochihve se yáhn menun
ne.
14 Ate nducote metah ca̱hmá nduco ne
ne, hua chaconáhn sa̱hn muhn. Tahque
nda̱hca̱ che ma̱n ne ca̱hma ne che conan
se, te náhn che nducuahn favor che din ne
nducó ne, a na̱n vedeyeno yahn ma̱n ne.
15 Ra̱hcó te co chica se ndeva̱co ne ca̱va
che cuahn che ndaconan se ne, conan se
cuahn da̱ma,
16 ne nevahnecun ne sa̱hn nduhca̱ a̱ma
dihno ne che yahino ne, ndiyu dema̱n
nduhca̱ a̱ma sa̱hn deca̱hya yahn ne. U ne,
a̱ma yahinó sa̱hn, ate ra̱hcó te ndih ne,
nde tahque yahino ne sa̱hn yahn che
ndah ihyan se ma̱n, yahn che ritahno se
Dihvo vo Jesucristo ma̱n.
17 Chemin che ndete che rihno ne u
nduhca̱ combiero yahn ne ne,
cuenevahnecun ne sa̱hn, codin ne cuande
anduhneca̱ ndete che u nevahnecun ne.
18 Ndete che va deh che nedinda se yahn
ne o quendihco se ne, conahn ca̱ca ne
cuande yáhn.
19 U Pa̱blo dirún ca̱ca cuh. U nedihvé
yahn ne, andahre ma̱n ne quendihco ne
yáhn yahn che tihyon yuné ndih che
chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ndevahn
ne.
20 Tihca̱ dihnó. Ca̱va Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ritahno vo ihyan
ne, redin yahn che dinahn ne che ricá
ndih, neca̱h ya̱n ne chedave yáhn.
21 Dirún yahn ne, te quenan inó ndih
che dinahn ne ndiyu dema̱n favor che
ricá, te nde tahque chuhnan ca din ne
favor nducó.
22 Namin ricá ndih che ca̱hcoya̱n ne na̱n
che conán, te quenan inó che cuahnecun
Dendiohs che chí quendihcheró nchuhn
nduhca̱ che rica ne ihyan.

23 Dihno vo Epafras che nduco se u
quenun se vạcoyahn yahn che ritahno se
Dihvo vo Jesucristo ne, dechuh se
Dendiohs yahn ne.
24 Me Mạrcos mạn, Aristarco mạn,
Demas mạn, Lucas mạn, ihyan chuhn che
rinan ye u nạn ntiyon yahn Dihvo vo ne,
namin dechuh ye Dendiohs yahn ne.
25 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye
nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE NDONDA̱ TA̱H IHYAN CHE RENTE̱ YE DEVA̱CO HEBREO

Dechuh Dendiohs Da̱ya ye, ca̱h ye, checadino ihyan iyehnse ndudo yahn ye

1 Ro mena̱n me ne, a̱ma ndeh yune ma̱n,
a̱ma nuhn ino Dendiohs ma̱n, ca̱h cuande
ye ndudo yahn ye ihyan profeta ca̱va che
cuahndudo ye, cahnevan ihyan ndico
yuhn vo.
2 Ma̱n adive ne, dechuh ye Da̱ya ye,
nda̱hco ye nducuahn dehtenduh ta̱h ye. A
nduco ihyan min dendah ye iyehnse.
Dechuh ye ihyan, te nduco ihyan min te ye
ndudo yahn ye, checadino vo.
3 Nduhca̱ ya̱hn che rendihco dave yahn
ne, tihca̱ rihco ro ihyan min
vederihquentiyon yahn Chida ye. Ihyan
min nduco Chida ye ne, da̱ma no ye. Ihyan
min ne, numacuahn vederihquentiyon
yahn ye, redin ye cuda̱do iyehnse. A ihyan
min che nedihve ye yahn nunde yuhn vo,
nda̱co vo vederenchahco. Tuhme chihnde
ye vahchetero la̱do ta̱h cua̱co Dendiohs.

Da̱ya Dendiohs ne, tahque ndina̱n ye che co nducoya̱ca ángel

4 Da̱ya Dendiohs ne, tahque ndina̱n ye
che co nducoya̱ca ángel, te tahque yudo
vederihquentiyon nda̱hco Dendiohs ta̱h
ye.
5 Tihca̱, te Dendiohs ne, nde menahn
hua ra̱hn ye ri ye nde a̱ma ángel:
Di che Da̱yá.
Ma̱n ro cuh chihco ró che Da̱yá di.
Nde hua ra̱hn ye yahn nde a̱ma ángel:
Da̱yá ihyan.
U che Chida ye.
6 Ate cuahn che dechuh ye Da̱ya ye che
mena̱n iyehnse ne, ra̱hn ye:
Nchuhn, nducoya̱ca ángel yáhn, cuendeva
ne yavena̱n ye.
7 Me yahn ángel ne, tuhca̱ ra̱hn ye:
Dín che co nchuhn nduhca̱ vaco ma̱n,
ruchiya̱hn ma̱n.
8 Ate yahn Da̱ya ye ne, ra̱hn ye:
Di Dendiohs, vederihquentiyon yehn ne,
hua nda̱ ro che cuihno.
Numa cua̱co rihquentiyen.
9 Renan ine nducuahn che ndah, ne
raconda̱h vedame nducuahn che
chihnga̱.
Chemin che u Dendiohs yehn, redín che
tahque ri yene che co nducoya̱ca
combiero yehn.
10 Namin ra̱hn ye:
Di Dihve ihyan iyehnse, nde ro mena̱n me
ne, dendah iyehnse ma̱n, na̱n ro
ma̱n.
11 Chemin ne, va che cuihno, ate di ne,
conen cuahn da̱ma.
Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, va
che co ndico nduhca̱ che ri ndico
tino.
12 Din anduhca̱ che nehn nduco
dehtenduh chemin chan, cahnevi
anduhneca̱ ndete che a̱ma tino, ne
ndacorun.
Ate man di, hua nda̱ ro che ndacoron, nde
hua nda̱ ro che coh.
13 Nde menahn hua ra̱hn Dendiohs ri ye
nde a̱ma ángel:
Cuihnde la̱do ta̱h cua̱có numanahn che
nda̱hco ndiyá ihyan che hua ri
rendihche ye di, ca̱va che
nevahnecun ye di.
14 Nducoya̱ca ángel ne, vaco che redin ye
ntiyon yahn Dendiohs. Redechuh ye
ihyan ca̱va che conan ye ihyan iyehnse
che quenan cuma che ndevahn ye.

2

Hua nda̱hca̱ che ca̱hcoma̱n vo Ndudo yahn Dendiohs

1 Nducote tahque yudo
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo che co ángel ne, chemin che
quenan cuma che cuahtenun ino vo
ndudo che a chihnevan vo ca̱va che hua
ca̱hcoma̱n vo.
2 Tihca̱, te nducote a chinahn ndudo
yahn Dendiohs che dechuh ye nduco ángel
a ra̱hn me, ne ihyan che chahcota̱hn ye
yahn ndudo min, chendihco ye nunde, a
chi ye castigo che redin yahn che co ye ne,
3 namin uvo ne, hua co ndevahn vo
ndete che hua tumaca̱h vo yahn ndudo
ndah yahn vederenchahco che rete
Dendiohs uvo. Ndudo min ne, a Dihvo vo
Jesucristo mena̱n vih cahndudo ye, ne

nuhn che chihnevan nuhn ndudo min ne,
tumacadino nuhn che cuạco.
4 Avạne ne, ạma ndeh nạn vederihno
din Dendiohs, chihco ro ye che cuạco, nde
din ye che chenan cuma vo
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
ye tunoca che nahn mạn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndạ ye muhn iyehnse cuh, ndạcondạ ye ihyan

5 Vederihquentiyon cuh che
rendạhconun yán che va che cuhnde ne,
hua chihco Dendiohs tạh ángel.
6 Hua, te ạma cuạn nạn Ndudo yahn ye
dirun ạma ihyan tuhcạ:
Dendiohs, nde hua rigonun chihve ihyan
iyehnse cạva che necạhco ne ihyan.
Nde hua rigonun chihve ye cạva che din
ne cudạdo ihyan.
7 Numanahn min ne, tahque doh
vederihquentiyon cạh ne ihyan che
co ángel.
Vạn nducuahn dehtenduh che dendah ne
ne, tahque cạh ne vededevano
ihyan.
Cạh ne vederihquentiyon ihyan cạva che
cạhcantiyon ye nducuahn
dehtenduh che dendah ne.
8 Ndạhco ne nducuahn dehtenduh tạh ye.
Nducote ndạhco Dendiohs nducuahn
dehtenduh tạh ihyan ne, nducuahn va che
cạhcantiyon ye. Mạn ro cuh ne, ametah
nevahnecun nducuahn dehtenduh ihyan.
9 Ate Dihvo vo Jesucristo che cuạco ne,
nducote chih ye ne, renevahnecun
nducuahn dehtenduh ihyan, rendeva
yavenạn ye. Numacuahn vedeyahino
cahnecun Dendiohs che chih ye cạva
nducoyạca ihyan iyehnse.
10 Nducuahn dehtenduh ne, yahn
Dendiohs. Mạn ye dendah ye, ne nahn
ndeva ye nducoyạca dạya ye vahchetero.
Chemin che quenan cuma che cạh yune
ye che chuhrihn Dihvo vo Jesucristo,
dinahn ye nducuahn, ndedevahn ye ihyan
yahn ye.
11 Ihyan che rendevahn ye mạn, ihyan
min che rendedevahn ye ihyan mạn ne,
dạya Dendiohs nducoyạca ye. Chemin che
Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che Dạya
Dendiohs ne, hua ri cuihnạn ye che redin
dihno ye ihyan,
12 nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ:
Nté yahn ne nduco dihnó.
Cạtá himno, ndevá yavenạn ne vạn
nducoyạca ihyan yahn ne.
13 Namin ndirun:
U ne, richahtinó Dendiohs.
Namin ndirun:
Muhn quenún nduco dạyá che te
Dendiohs u.
14 Nducoyạca ihyan che dihno ye vih ne,
dạma ndạta yahn ye. Chemin che Dihvo
vo Jesucristo ne, ndo ye nduhcạ ihyan
iyehnse cạva che chi chih ye, ndạhco
ndiya ye chundah, sạhn min che redin se
che rinda ihyan,
15 ne ndedevahn ye nducoyạca ihyan
che hua va mạn chedave yahn ye cuahn
dạma, vạh ye vederih.
16 A devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne,
ndạ ye cạva che ndedevahn ye ihyan che
ndạta yahn Abraham, ndiyu cạva che
ndedevahn ye ángel.
17 Chemin che quenan cuma che ndo ye
dạma nduhcạ ihyan iyehnse, tumacadino
mạn ye nducuahn vederihn cạva che
tahque conan cuma ye vedevạhino nduco
vo, ne cochahtino vo ihyan. Redin ye
cudạdo uvo, rạhn nan ye uvo nạn
Dendiohs, nde chihco mendạhn ye ihyan,
chih ye cạva che nchahco ye nunde yuhn
vo.
18 Nducote chuhrihn mạn ye,
tumarande chundah ihyan ne, tahque
nun rendedevahn ye ihyan che
retumarande se ihyan.

3

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo ne, tahque yudo che co vederihquentiyon che quenan cuma Moisés

1 Dihnó che a tendạhnun Dendiohs
nchuhn, nducote a nedin yahn ye nchuhn
ne, cuiquendi ne yune yahn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che dechuh ye ihyan
cạva che din ye cudạdo uvo, tihyon yune
ye uvo che cotahno vo ihyan.
2 Nduhcạ che dinahn Moisés yahn
Dendiohs vạn nducoyạca ihyan yahn ye

ne, tihcą dinahn Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ndąhco Dendiohs
vederihquentiyon tąh ye.
3 Dihvo vo Jesucristo ne, redin yahn che
tahque rendeva vo yavenąn ye che co
Moisés. Tihcą, te ihyan che rihno ye ąma
vah ne, ihyan min che ndeva vo yavenąn
ye, ndiyu vah me.
4 Queri ąma vah ne, va ihyan che
dendah ye. Namin nducuahn che va
iyehnse ne, a Dendiohs che dendah ye.
5 Cuąco te Moisés ne, din ye ntiyon yahn
Dendiohs, dinahn ye vąn nducoyąca
ihyan yahn ye. Ntiyon che quenan cuma
ye ne, che cuahndudo ye ndudo yahn
Dendiohs tunoca che recąh ye ihyan.
6 Namin Dihvo vo Jesucristo ne, dinahn
ye, ate nde tahque yudo
vederihquentiyon quenan cuma ye, te
nducote ihyan min che Dąya Dendiohs ne,
ndinąn ye vąn nducoyąca ihyan yahn ye.
Uvo ne, a ihyan yahn Dendiohs uvo, ndete
che quendi vo numacuahn vedeyeno
cochahtino vo ihyan nde ndą ro che ndeva
ye uvo.

Ihyan che cuahtenan ye nąn Dendiohs

7 Nducote tihcą ne, ndąhcą che dinahn
vo ndudo che, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs, a ndirun tuhcą:
Mąn che cahnevan nchuhn ndudo yáhn,
8 hua din cheche ne chedave yahn ne
nduhcą che din ihyan ndico yahn
ne che chahcotąhn ye yáhn,
ducherino ye u cuahn che chahtechica ye
yąhn nąn che metah duhva.
9 Ihyan ndico yahn nchuhn ne, hua
chitahno ye u,
andahre ndihchero ye vederihno che dín
nduco ye chete o raco nduyo.
10 Chemin che chi tąn nduco ye,
ne ndedecadinó: “Ihyan sih ne, hua
richahtino ye u numacuahn
chedave yahn ye,
nde hua redinahn ye che rihquentiyón.”
11 Chemin che chi tąn nduco ye, ne
numacuahn vedeyudo chihco
dąma inó che hua ndą ro che ndevá
ihyan, cuahtenan ye nducó.
12 Dihnó, cuihco nducoyąca nchuhn
cudądo. Hua din cheche ne chedave yahn
ne, cąhcomąn ne che ritahno ne Dendiohs,
ihyan min che va ye vahchetero.
13 Tahque ndah ne, coyąhve ąma tąma
ne vih ro ro, numanahn che chenan ne
iyehnse, cąva che nde ąma ne hua
cahncheh mąn ne nchuhn, din cheche ne
chedave yahn ne, cuahtendihco ne nunde.
14 Tihcą, te ndą ro che chi Dihvo vo
Jesucristo ne, ndeva ye uvo ndete che
quendi vo numa ino vo cochahtino vo
ihyan, nduhcą che richahtino vo ihyan
nde ro che canąn chitahno vo ihyan.
15 Nahn che cąhcovan vo nduhcą che
yąhve Dendiohs uvo tuhcą:
Mąn che cahnevan nchuhn ndudo yáhn,
hua din cheche ne chedave yahn ne
nduhcą che din ihyan ndico yahn
ne che chahcotąhn ye yáhn.
16 Nducoyąca ihyan che ndetendąh Moisés
nación yahn Egipto ne, a ihyan chahn che
chihnevan ye ndudo yahn Dendiohs, ne
chahcotąhn ye.
17 Ihyan che chahtendihco ye nunde, ne
chih ye yąhn nąn che metah duhva ne, a
ihyan chahn che chi tąn Dendiohs nduco
ye.
18 Ihyan che hua dinahn ye yahn
Dendiohs ne, a ihyan chahn che,
numacuahn vedeyudo, chihco dąma ino
Dendiohs che hua ndą ro che ndeva ye
ihyan, cuahtenan ye nduco ye.
19 A devano vo te hua chi tuno ihyan
chahn nąn Dendiohs, yahn che hua
chitahno ye ihyan.

4

1 Chemin che numanahn che rete ca
Dendiohs ndudo yahn ye che ndeva ye
uvo ne, nahn che cąhco vo cudądo, denąn
vate ąma o vo che hua tuno vo nąn ye.
2 Cąh Dendiohs ndudo ndah yahn ye
ihyan ndico chahn, ne namin te ye uvo.
Ate ihyan chahn ne, nde hua chichihve
che chihnevan ye, yahn che hua chitahno
ye.
3 A uvo che chitahno vo che ndeva
Dendiohs uvo, cuahtenan vo nduco ye, te
rąhn ye yahn ihyan chahn tuhcą:
Chemin che chi tąn nduco ihyan sih, ne
numacuahn vedeyudo chihco

dạma inó che hua ndạ ro che ndevá
ihyan, cuahtenan ye nducó.
Cuahn che chihno ntiyon yahn Dendiohs
che dendah ye iyehnse ne, a va yạn ye che
ndeva ye ihyan cạva che cuahtenan ye
nduco ye.
4 Cuạco chemin, te ạma cuạn nạn Ndudo
yahn ye ndirun yahn ro sạbado tuhcạ:
Ro sạbado ne, nducote a nihno ntiyon
yahn Dendiohs che dendah ye
iyehnse ne, chihnde tuhno ye.
5 Namin tạma cuạn nạn Ndudo yahn ye
ndirun tuhcạ:
Hua ndạ ro che ndevá ihyan sih,
cuahtenan ye nducó.
6 Nducote tihcạ ne, a ndero ndi che a va
yạn Dendiohs che ndeva ye tạma te o
ihyan, cuahtenan ye nduco ye. Ihyan
chahn che chihnevan ye ndudo ndah
yahn Dendiohs menạn ne, hua tuno ye
nạn ye yahn che chahcotạhn ye.
7 Chemin che chihno ạma ndeh nduyo ne,
ndaconan yạhve Dendiohs ihyan tạma
yune. Yahn chemin ne, a dirún. Din ye che
dirun David tuhcạ:
Mạn che cahnevan nchuhn ndudo yahn
Dendiohs ne,
hua din cheche ne chedave yahn ne.
8 Nạn che ndeva Dendiohs ihyan,
cuahtenan ye nduco vih ne, ndiyu yạhn
nạn che ndạ Josué nduco ihyan ndico
chahn, te ndete che a min ne, ametah
ndaconan rạhn Dendiohs che ndeva ye
ihyan.
9 Devano vo te comạn va che ndeva
Dendiohs ihyan yahn ye,
10 te ihyan che ndeva ye ne, cuahte tuhno
ye nduhcạ che chihnde tuhno mạn ye ro
che chihno ntiyon yahn ye che dendah ye
iyehnse.
11 Chemin che nahn che din nun ino vo
cạva che ndeva Dendiohs uvo. Condi
dạma co ạma o vo nduco ihyan ndico
chahn che hua chitahno ye.

12 Tihcạ, te Ndudo yahn Dendiohs ne,
yudo vederihquentiyon yahn, redin che
rendạ ihyan nạn ye. Tahque nun ca rendạ
chete chedave yahn ihyan che co ạma
espạda che o can yahn, ne rihco ro
vederendedecadino yahn ye.

13 A Dendiohs che techecạde ye yahn
ihyan. A ihyan min che dendah ye
nducuahn, ne metah nde ạma nạn
dehtenduh che co conun ndeh nạn ye. A
nạn ye va nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, nda cuande ye ihyan yahn ye

14 A Dihvo vo Jesucristo Dạya Dendiohs,
che nda cuande ye uvo. Ihyan min ne,
conạhn ye vahchetero, rạhn nan ye uvo
nạn Dendiohs. Chemin che nahn che
quendi vo numa ino vo cotahno vo ihyan.
15 Dihvo vo Jesucristo ne, tumarande
chundah ihyan nạn nducuahn, ate hua
quendihco ye nde ạma nunde. Chemin
che, nducote mạn ye chuhrihn ye ne, a
devano ye nduhcạ che rechuhrihn vo, ne
renan vạhino ye uvo.
16 Mạn ne, nahn che dehve rạhco vo,
covạh vo nạn Dendiohs yuhn vo, ihyan
min che yahino ye uvo, cạva che
numacuahn vedeyahino mạn,
vedevạhino mạn, conan ye uvo cuahn che
yah rahno vo.

5

1 Queri ạma chidocuyạn ndinạn ne,
retendạhnun Dendiohs ihyan vạn ihyan
iyehnse cạva che cạhma nan ye ihyan nạn
Dendiohs mạn, rihno ye ite che co te
vedino cạva nunde yahn ye mạn.
2 Chidocuyạn chahn ne, nducote ihyan
nunde ye nduhcạ ihyan chenạhn ne,
chemin che riquendạh ye vedechahtino
cạva ihyan tundo mạn, ihyan che redinda
ye mạn.
3 Va che cạhno ye ite che co te vedino
cạva nunde yahn ihyan yạn, ne nducote
namin ihyan nunde ye ne, quenan cuma
che cạhno ye ite che co te vedino cạva
nunde yahn mạn ye.
4 Nde ạma ihyan ne, hua co tendạhnun
mạn ye vederihquentiyon min, conan
cuma ye. Atenạn mạn Dendiohs
retendạhnun ye ihyan che recạh ye
vederihquentiyon min nduhcạ che cạh ye
Aarón.
5 Atihnocạ Dihvo vo Jesucristo. Hua
tendạhnun mạn ye vederihquentiyon
min, quenan cuma ye. Tahque ndah ne, a

mạn Dendiohs tendạhnun ye ihyan. Rạhn ye ri ye ihyan:
Di che Dạyá.
Mạn ro cuh chihco ró che Dạyá di.
6 Namin rạhn ye ri ye ihyan nduhcạ che ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
A tendạhnún di che co chidocuyạn
ndinạn, cuhnde tah
vederihquentiyon nduhcạ che
quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndạ ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.
7 Cuahn che quechica Dihvo vo Jesucristo muhn iyehnse ne, covạh ye numa ino ye, nde chaco ye, ne Dendiohs, ihyan min che va vederihquentiyon yahn ye che ndedevahn ye ihyan tạh vederih ne, chihcovan ye yahn che ndeva Dihvo vo yavenạn ye.
8 Andahre Dạya Dendiohs ihyan ne, ate chi nino ye dinahn ye vạn nducuahn che chuhrihn ye.
9 Cuahn che chenan dinahn ye nducuahn ne, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva che, nducoyạca ihyan che cotahno ye ihyan ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
10 Tihcạ, te a tendạhnun Dendiohs ihyan che co ye chidocuyạn ndinạn, cuhnde tạh ye vederihquentiyon nduhcạ che quenan cuma Melquisedec.

Cạhnda che cạhcomạn vo che ritahno vo Dihvo vo Jesucristo

11 Ạma va ca dehtenduh che nahn te cuandé nchuhn, ate ạma vạhche che dín che conahn ne yahn che hua rihco ne che conahn ne.
12-13 Ametah ro che ritahno nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ate ndotenan che mạn ne cacuahn ne ne, rendotenan ne che ndaconan cacuahn ihyan nchuhn dehtenduh che nde hua vạhche nạn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhcạ decuạh yuno che hua ri che cheh dehtenduh, te demạn leche rih ne, tihchan nchuhn. Hua renahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, nde hua retumacadino ne tạcạ che cuahtechica ne runecạde.
14 Ihyan che ndah renahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a ihyan chahn che devano tendạhnun ye dehtenduh. Riquendi ye cha che ndah, ne rihcomạn ye cha che hua ndah.

6

1 Nducote tihcạ ne, quendi vo cuahn ndah vo vederihquentiyon yahn Dendiohs cạva che conahn ndah vo. Dehtenduh che chahn vo cuahn che cade chitahno vo Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu dechemin dechemin cuahn vo cuahn dạma, te ạma va ca vederihquentiyon yahn ye che nahn che cuahn vo. Hua demạn yahn nduhcạ che rento ino ihyan nunde yahn ye che redin che rinda ye mạn, nduhcạ che ritahno ihyan Dendiohs mạn,
2 nduhcạ che redenune ihyan mạn, nduhcạ che renahn tạh ye ihyan, revạh ye cạva ye mạn, nduhcạ che ntuche tenạhn mạn, nduhcạ che techecạde Dendiohs yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan cuahn dạma mạn. Hua demạn dehtenduh chemin chan che va che cuahn vo,
3 te ạma va ca vederihquentiyon yahn Dendiohs che cacuáhn nchuhn ndete che cuahnecun ye.
4-6 Ihyan che a chenahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, ndudo ndah yahn ye mạn ne, tumacadino ye vedeyahino yahn ye mạn, vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn ye mạn, vederihquentiyon che cuahtenan ihyan vahchetero mạn. Ndete che cuacondạh vedạme ye Dendiohs ne, ạma yune denda ye, te anduhnecạ che ndaconan nahn yạh ye Dihvo vo Jesucristo, din duche yahn ye ihyan nạn nducoyạca ihyan.
7 Nduhcạ ạma yạhn nạn che ndạhcạ ran co ne, ndete che ndah ri chendạta yahn ihyan ne, nedin yahn Dendiohs yạhn min.
8 Ate ndete che demạn chano yạn ri ne, din dine ye, nde cạhco vih ye cạva che cuco.

Richahtino vo Dihvo vo Jesucristo cuahn dạma

9 Dihnó che yahinó nchuhn, a dirún yahn ne nduhcạ che rahno ihyan che racondạh vedạme ye Dendiohs, ate a devano cuạcó che a ndedevahn ye

nchuhn, redin ye che runecạde vatechica ne.
10 Dendiohs ne, ndah ye, ne ra cuande ye nduhcạ che din yahino ne ihyan yahn ye, chinan ne ihyan, nde rinan ca ne ihyan.
11 Nahn che quendi nchuhn numa ino ne nduhcạ che a cochi ne, nde ndạ ro che chenan ino vo cuahn che ndeva Dendiohs nchuhn.
12 Hua nahn che din dạhnde nchuhn. Tahque ndah ne ne, cuiquendi ne yune yahn ihyan che chitahno ye Dendiohs, ndichahtino ye che ndedevahn ye ihyan nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye.
13 Cuahn che cạh Dendiohs ndudo yahn ye Abraham ne, cạh ye numacuahn vederihquentiyon yahn mạn ye, te ametah tạma ca ihyan che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co mạn ye.
14 Rạhn ye ri ye Abraham: “Cuạco ráhn rí di che ạma dín che ndah ndoque, ạma dín che co yạhn ndạta yehn.”
15 Abraham ne, quenan rino ye numacuahn vedechahtino nde chinahn ndudo che cạh Dendiohs ihyan.
16 Ihyan iyehnse ne, cuahn che cạh ye ndudo yahn ye ne, rendạhconun yạn ye Dendiohs, te ihyan min che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye. Cuahn che tihcạ cạh ye ndudo yahn ye ne, nde nạn che cạhma ye, metah.
17 Namin Dendiohs, cuahn che cạh ye ndudo yahn ye Abraham ne, cạh ye numacuahn vederihquentiyon yahn mạn ye, chihco ro ye cạva ihyan yahn ye che dinahn ye.
18 Tihcạ cạh Dendiohs ndudo yahn ye numacuahn vedeyudo, ne co cochahtino vo ihyan, te redinahn ye ndudo yahn ye. Nducoyạco vo che a ndạhco vo chedave yuhn vo tạh ye che ndedevahn ye uvo ne, hua dehve rạhco vo, te ndedevahn ye uvo nduhcạ che a necạh ye ndudo yahn ye.
19-20 Quenan cuma che ndevahn chedave yuhn vo, ametah che ndedecadino vo. A chitahno vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che va ye vahchetero, rạhn nan ye uvo nạn Dendiohs cạva che co condạ vo min. Ihyan min ne, anduhnecạ ạma chidocuyạn ndinạn che va tạh ye vederihquentiyon nduhcạ che quenan cuma Melquisedec che hua ndạ ro che cuihno.

7

Va tạh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon nduhcạ che quenan cuma Melquisedec

1 Melquisedec ne, rey yahn yạn Salem, namin chi ye ạma chidocuyạn ndinạn yahn Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye. Cuahn che ndaconan Abraham che chahn ye, cuhn ye nduco ino cun rey chahn, decuihno ye ihyan ne, chahn Melquisedec, chendi yune ye ihyan, ne chica ye che conan Dendiohs ihyan.
2 Me Abraham ne, ndạhco ye neve dehtenduh che ndạca ye vạn cạnda me tạh ihyan min. Nạn che ndiche dehtenduh ne, cạh ye ạma ihyan. Che duche rey min, Melquisedec ne, tuhcạ conahn: “Rey ndah.” Namin dihn va nạn che chihquentiyon ye, te yạn yahn ye, Salem ne, tuhcạ conahn: “Yạn nạn che dihn va.”
3 Ihyan min ne, anduhnecạ ndete che co mạn ye, te hua duh devano duh che chaco ye mạn, duh che chida ye mạn, nde hua duh devano ti chica ndạta yahn ye. Hua duh devano ticuahn chihndeyạn ye mạn, ticuahn chih ye mạn, ndete che chihno vederihquentiyon yahn ye mạn. Atihnocạ Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs, te ndi ye anduhnecạ chidocuyạn ndinạn, ne hua cuihno vederihquentiyon yahn ye.
4 A ndero ndi te ạma yudo vederihquentiyon quenan cuma Melquisedec, te nde ihyan ndico yuhn vo Abraham nevahnecun ye ihyan, ne ndeh nạn dehtenduh che chihnevi ye yahn rey chahn, ndạhco ye tạh ye.
5 Nduhcạ che rihquentiyon ley che dirun Moisés ne, va che cạh ihyan nación yahn Israel ạma dehtenduh nạn che ndiche queri ạma nạn dehtenduh yahn ye che va, ndondạ tạh chidocuyạn che ndạta yahn Leví. Tihcạ va che din ye, te ndạta yahn Abraham ihyan nduco vih.
6 Ate Melquisedec ne, andahre hua ndạta yahn Leví ihyan ne, ndondạ tạh ye

dehtenduh che cạh Abraham, ihyan min
che cạh Dendiohs ndudo yahn ye ihyan. A
Melquisedec che chica ye che conan
Dendiohs Abraham,
7 ne a devano vo te ihyan che rica ye
Dendiohs cạva ihyan chenạhn ne, tahque
yudo vederihquentiyon quenan cuma ye.
8 A ndero ndi che tahque yudo
vederihquentiyon che quenan cuma
Melquisedec che co vederihquentiyon che
chahtenan cuma chidocuyạn che ndạta
yahn Leví. Ihyan chahn ne, chihno chih
ye, ate Melquisedec ne, a ndirun yahn ye
nạn Ndudo yahn Dendiohs anduhnecạ
ndete che va ca ye.
9-10 Leví nduco nducoyạca chidocuyạn
che ndạta yahn ye ne, anduhnecạ ndete
che nduco ye Abraham, ndeva ye yavenạn
Melquisedec, te andahre ametah ye ro
min, ate Abraham che chihco ndạta ye
ihyan.

11 Chidocuyạn che ndạta yahn Leví, che
namin ndạta yahn Aarón ne, ihyan chahn
che chihnde tạh ye ley che dirun Moisés,
chicuahn ye ihyan nación yahn Israel. Ate
nducote hua ndevahn ihyan nduco
vederihquentiyon che chahtenan cuma
chidocuyạn che ndạta yahn Leví ne,
quenan cuma che dechuh Dendiohs Dihvo
vo Jesucristo, nuhnde tạh ye
vederihquentiyon nduhcạ che quenan
cuma Melquisedec.
12 Che ndacorun Dendiohs
vederihquentiyon yahn chidocuyạn ne,
nde ley yahn ye va che ndạhco cạde ye.
13 Tihcạ, te Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu
ndạta yahn chidocuyạn ihyan.
14 A devano cuạco vo te nạn ndạta yahn
Judá cochi ndạta yahn ye. Namin a
devano vo nduhcạ che chihquentiyon
Moisés che atenạn nạn ndạta yahn Leví
quendạh chidocuyạn.

15 Nducote nuhnde tạh Dihvo vo
Jesucristo vederihquentiyon nduhcạ che
quenan cuma Melquisedec ne, a ndero
ndi che a ndạhco cạde Dendiohs ley che
dirun Moisés,
16 te nuhnde tạh ye vederihquentiyon
min, ndiyu yahn che ndạta yahn
chidocuyạn ihyan, ate yahn che quenan
cuma ye vederihquentiyon che hua ndạ
ro che cuihno.
17 Tihcạ, te a yahn ihyan min che ndirun
nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:
A tendạhnún di che co chidocuyạn
ndinạn, cuhnde tah
vederihquentiyon nduhcạ che
quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndạ ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.
18 Nduco tihcạ, ndạhco cạde Dendiohs ley
che dirun Moisés, te hua cochihve
19 cạva che ndedevahn ihyan. Menun ley
min ne, ndạ Dihvo vo Jesucristo che
tahque ndah vederihquentiyon yahn ye.
Ihyan min cochahtino vo ihyan cạva che
tuno vo nạn Dendiohs.
20 Avạne ne, cuahn che dechuh
Dendiohs Dihvo vo Jesucristo ne,
numacuahn vedeyudo cạh ye ndudo yahn
ye che co ye nduhcạ chidocuyạn ndinạn.
21 Yahn chidocuyạn chenạhn chahn ne,
hua tihcạ cạh ye ndudo yahn ye. Cuahn
che ndạhco ye vederihquentiyon min tạh
Dihvo vo ne, cạh ye ndudo yahn ye che
ndirun tuhcạ:
Dihvo vo Dendiohs ne, numacuahn
vedeyudo cạh ye ndudo yahn ye, ne
va che conahn.
Rạhn ye ri ye Dạya ye: “A tendạhnún di
che co chidocuyạn ndinạn, cuhnde
tah vederihquentiyon nduhcạ che
quenan cuma Melquisedec,
ne hua ndạ ro che cuihno
vederihquentiyon yehn.”
22 Nducote a Dihvo vo Jesucristo che
nuhnde tạh ye vederihquentiyon min ne,
conahn ndudo che chihco cạde Dendiohs
cạvo vo. Ndudo min ne, tahque ndah che
co ley che chihnde a rạhn me.
23 Chidocuyạn chahn ne, yạhn ye
chahtenan ye nạn ntiyon, te nducote
ihyan iyehnse ye ne, ca rih ye ca
rendacorun ye.
24 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, cuhnde tạh
ye vederihquentiyon min cuahn dạma, te
hua ndạ ro che coh ye.
25 Chemin che ihyan che tuno ye nạn
Dendiohs cạva ye ne, ndedevahn ye
ihyan, ne ametah conda ye, te va ye cuahn
dạma, rạhn nan ye ihyan nạn Dendiohs.

26 Ạma chidocuyạn nduhcạ ihyan min
che rendotenan vo. Ihyan min ne, ndah
ye, ne metah nde ạma nunde yahn ye.
Hua dạma ri ye nduco ihyan nunde.
Ndeva Dendiohs yavenạn ye, ndeva ye
ihyan vahchetero.
27 Chidocuyạn ndinạn chenạhn chahn
ne, rendotenan ye che cạhno ye ite cuahn
dạma, co te vedino cạva nunde yahn mạn
ye mạn, nunde yahn ihyan mạn. Ate
Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendạhn
ye ihyan, chih ye, ne nduco chemin ạma
yune no nedihve ye nunde yahn ihyan
iyehnse.
28 Chidocuyạn ndinạn chenạhn chahn
che chihnde tạh ye ley che dirun Moisés
ne, ihyan nunde ye. Ate cuahn che ndạhco
cạde Dendiohs ley min ne, numacuahn
vedeyudo ndạhco ye vederihquentiyon
tạh Dạya ye, ihyan min che hua ndạ ro che
condihco ye nunde.

8

Nuhnde tạh Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ra che ndạhco cạde Dendiohs

1 Dihvo vo Jesucristo ne, ndi ye nduhcạ
ạma chidocuyạn che tahque ndinạn, rạhn
nan ye uvo, va ye vahchetero lạdo tạh
cuạco Dendiohs. Ndudo cuh che tahque
menạn vihca vạn nducuahn che a dirún
nạn cạca cuh.
2 Chidocuyạn che tahque ndinạn che
chahte ye iyehnse ne, chahtenun ye chete
yạco che dendah ihyan. Ate Dihvo vo
Jesucristo ne, va ye vahchetero. Min ne,
ndiyu ihyan iyehnse dendah ye.
3 Chidocuyạn chahn ne, chenan cuma
ye ntiyon che rihco ye ndeh nạn vedino
nạn ta. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco
mendạhn ye ihyan, chi ye vedino cạvo vo.
4 Ndete che muhn iyehnse quenan
Dihvo vo ne, nde hua conan ye nạn ntiyon
che redin chidocuyạn che rihco ye vedino
nạn ta nduhcạ che rihquentiyon ley che
dirun Moisés, te a ihyan chahn che nda
cuande yahn ye ntiyon min.
5 Ihyan chahn ne, redin ye ntiyon chete
yạco che ndedendah ihyan menun
vahchetero nạn che va Dendiohs. Devano
vo che menun, te cuahn che canạn Moisés
dendah ye yạco me ne, rạhn Dendiohs, ri
ye ihyan: “Cuihque cudạdo, ne cuedendah
nducuahn nduhcạ che nạhme di tingüete
me.”
6 Chidocuyạn chahn ne, muhn iyehnse
cuh che va ntiyon yahn ye. Ate Dihvo vo
Jesucristo che ndi ye anduhnecạ
chidocuyạn che rạhn nan ye uvo nạn
Dendiohs ne, tahque chahte
vederihquentiyon yahn ye che co
vederihquentiyon yahn ihyan chahn, te
tahque ndah vederihquentiyon che
ndạhco cạde Dendiohs che co
vederihquentiyon ndico me mạn, tahque
ndah ndudo che te ye uvo che co ndudo
che cạh ye ihyan ndico yuhn vo mạn.
7 Vederihquentiyon ndico me ne, hua
quendạh ndah, ne chemin che ndaconan
ndạhco cạde ye.
8 Nducote ndihchero Dihvo vo Dendiohs
che hua redinahn ihyan
vederihquentiyon ndico me ne, rạhn ye:
Caviyạn deman ne, ndạhco cạdé ndudo
yáhn nduco ihyan nación yahn
Israel mạn, ihyan nación yahn Judá
mạn.
9 Ndạhco cạdé ndudo che cáh ihyan ndico
yahn ye cuahn che chinán ihyan,
ndetendáh ihyan nación yahn
Egipto.
Ihyan chahn ne, hua dinahn ye
vederihquentiyon che cáh ihyan,
ne chemin che chacondạh vedạmé
ihyan.
10 Ndạ ro yahn ne, ndạhco cạdé ndudo
yáhn nduco ihyan nación yahn
Israel.
Dín che conahn ye vederihquentiyon
yáhn, ne hua conạn ye.
Tuhme nedin yáhn ihyan, ne ndeva ye
yavenán.
11 Ndạ ro min ne, hua rendotenan che
cacuahn vih ye vạn dihno ye mạn,
vạn combiero yahn ye mạn, cạva
che tumacadino ye
vederihquentiyon yáhn,
te tumacadino nducoyạca ihyan, nde
ihyan ndico mạn, nde checạhya
mạn.
12 Nchahcó yahn ye, ne ametah ndaconan
conun inó nunde yahn ye.

13 Nducote rạhn Dendiohs che a ndạhco cạde ye vederihquentiyon yahn ye ne, a devano vo che a chuh ro yahn vederihquentiyon ndico me, a chihcomạn ye.

9

1 Ihyan ndico yuhn vo ne, chihnde tạh ye vederihquentiyon ndico nạn che ndihco cạde Dendiohs nduhcạ che quenan cuma che ndeva ihyan yavenạn ye. Namin chihnde tạh ye ạma yạco che dendah ye.
2 Nạn derendạ chete yạco me ne, duche Nạn Ta Yudo. Min va candelero mạn, mesa nạn che retạve pạn che ri vedino mạn.
3 Mendạhn chete yạco ne, quendihco ạma tino chahte numa chahno. Cuạhn candevah vedạme tino me ne, duche Nạn Ta Che Tahque Yudo.
4 Min va ạma nạn ta diyạhnguạn nạn che riche cuhn. Namin va ạma yave che ndacotuma diyạhnguạn. Chete ne, chenun tu rahno nạn che ndirun vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, quenun ạma jarro che ndinda nduco diyạhnguạn nạn che chenun pạn che duche maná mạn. Namin quenun nducodi che neve, che quenan cuma Aarón.
5 Menạn yave me ne, a min che nạn ta nạn che rihnde vedino cạva nunde yahn ihyan. Min vatendi o ángel che ndindah ye, ne chendah reche ye. Ạma quendihco yudo min, te min riya Dendiohs. Conahn nạn vo muhn che rente vo yahn nạn ta me.
6 Tihcạ va yạn nducuahn chete yaco me, ne chidocuyạn chahn ne, rendạ ye cuahn dạma nạn ta nạn derendạ me, redinahn ye ntiyon che chenan cuma ye.
7 Ate Nạn Ta che Tahque Yudo me ne, atenạn chidocuyạn che tahque ndinạn me rendạ ye ạma yune no che ạma nduyo. Queri ạma yune che condạ ye ne, va che quenda ye yun yahn ite cạva che co vedino yahn nunde yahn mạn ye mạn, nunde yahn nducoyạca ihyan mạn.
8 Nduco chemin ne, rete Vaco Ndah yahn Dendiohs, recadino vo te numanahn che va ca vederihquentiyon ndico me ne, nduhcạ che quendihco tino mendahn chete yạco, ne hua co condạ adecoduhno ihyan Nạn Ta Che Tahque Yudo me ne, tihcạ hua co tuno ihyan vahchetero.
9 Yahn tino che quendihco chete yạco ne, a ndero ndi che rihco vih ihyan nạn Dendiohs ro min cuahn che va ca vederihquentiyon ndico me. Nde ạma nạn dehtenduh vedino che recạh ihyan Dendiohs ro min ne, hua co din che cuahtemạn ino ye.
10 Vederihquentiyon min ne, chihnde cạva che co devano ihyan dehtenduh che co cheh ye mạn, cuh ye mạn, tạcạ che nạno ye tạh ye mạn, dehtenduh yahn ye man, ne chengu nde dechuh Dendiohs Dihvo vo Jesucristo, ndạhco cạde ye.
11 Cuahn che ndạ Dihvo vo ne, ndi ye nduhcạ ạma chidocuyạn che tahque ndinạn, nda ye vederihquentiyon ra che tahque ndah. Chihno min ne, conạhn ye vahchetero. Chidocuyạn che tahque ndinạn chahn che chihnde tạh ye vederihquentiyon ndico me ne, din ye ntiyon chete yạco che ihyan dendah ye. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, vahchetero va Ye.
12 Chidocuyạn che tahque ndinạn chahn ne, nduyo nduyo rendotenan ye yun yahn chivạto mạn, itenine cạhya mạn, cạva che co vedino yahn nunde yahn ihyan. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chihco mendạhn ye ihyan, ne nduco yun yahn mạn ye nedihve ye nunde yuhn vo. Ạma yune no ndedevahn ye uvo, conạhn ye vahchetero nạn Dendiohs.
13 Nạn vederihquentiyon ndico me ne, richihve yun yahn chivạto mạn, itenine mạn iya yahn itenine che ndihquiyạhn ye ite mạn, cạva che co vedino, ne cuhndemạn ino ihyan che cạhnda yahn ye che condạ ye chete yạco.
14 Ate nde tahque richihve yun yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che metah nde ạma nunde yahn ye. Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, chihco mendạhn ye ihyan, chih ye cạva che ndạco vo vederenchahco yahn nunde yuhn vo, ndevahn vo. Mạn ne, hua dehve rạhco vo, redinahn vo vederihquentiyon yahn

Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero.
15 Nducote chih Dihvo vo Jesucristo,
chera yun yahn ye ne, va tạh ye
vederihquentiyon ra, rạhn nan ye uvo
nạn Dendiohs. Chemin che ihyan che a
tendạhnun Dendiohs ne, cuahtenan ye
vahchetero numacuahn ro nduhcạ che
cạh Dendiohs ndudo yahn ye. Nducote
chih Dihvo vo ne, ndedevahn ye uvo, te
cạva ihyan min nchahco Dendiohs nunde
yuhn vo che hua dinahn vo
vederihquentiyon yahn ye che chihnde ro
menạn.
16 Testamento che rihco ihyan ne, ndete
che nuhnde cuạco che a chih ye ne,
conahn.
17 Ate ndete che va ca ye ne, hua co
conahn.
18 Vederihquentiyon che rihco cạde
Dendiohs ne, va che cora yun cạva che
conahn.
19 Chemin che cuahn che chihno
cahndudo Moisés vederihquentiyon che
cạh Dendiohs ihyan, chihnevan
nducoyạca ihyan yạn ne, chetạh ye ạma
tihve yudo yahn itecuche che necah cuạh
nduco ạma ticua yạta che duche hisopo,
ne decạhnda ye nduco yun yahn itenine
cạhya mạn, yun yahn chivạto mạn, che
ndihchetạhn nduco nune. Tuhme cạhnan
ye yun me nạn libro che ndirun
vederihquentiyon min mạn, chinun ye
vạn nducoyạca ihyan mạn,
20 ne rạhn ye: “Nduco yun cuh, conahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs che te
ye uvo.”
21 Namin cạhnan ye yun me chete yạco
mạn, nạn dehtenduh che va min mạn.
22 Nạn vederihquentiyon yahn
Dendiohs che dirun Moisés ne, a nahn
nducuahn dehtenduh va che co vihco
nduco yun yahn ite. Namin va che coh ite,
cora yun yahn te cạva che nchahco
Dendiohs nunde yahn ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo cạva nunde yuhn vo

23 Yạco nạn che chihnde
vederihquentiyon ndico min ne, chihnde
menun vahchetero. Ndeucuahn
dehtenduh che va chete yạco min ne,
rendotenan yun yahn ite cạva che co
vihco. Ate cạva che tuno vo vahchetero
nạn va Dendiohs ne, hua cochihve yun
yahn ite.
24 Chidocuyạn ndinạn chahn ne, atenạn
chete yạco min chihnde
vederihquentiyon yahn ye. Ate tahque
yudo vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, te vahchetero va ye, rạhn van
ye uvo nạn Dendiohs.
25 Chidocuyạn chahn ne, nduyo nduyo
rendạ ye Nạn Ta Che Tahque Yudo, ne
rendotenan ye yun yahn ite cạva che co
vedino. Ate Dihvo vo Jesucristo ne, ạma
yune no chih ye, chera yun yahn ye cạva
nunde yuhn vo.
26 Nde nạn canạn iyehnse ne, ạma yạhn
ite quenan cuma che chihno ihyan ndico
yuhn vo, chi te vedino. Ate ndạ ro che
ndạhco cạde Dendiohs vederihquentiyon
yahn ye ne, ndạ Dihvo vo Jesucristo,
chihco mendạhn ye ihyan, chih ye ạma
yune no, cạva che nchahco Dendiohs
nunde yuhn vo.
27 Nducoyạca ihyan iyehnse ne, a
nihnde cạde che va che coh ye. Adive ne,
va che techecạde Dendiohs yahn ye.
28 Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye ạma
yune no, nedihve ye nunde yahn ạma
yạhn ihyan. Ndạ ro yahn ne, ndaconan chi
tun ye, ndiyu cạva che coh ye tạma yune
cạva nunde, ate cạva che ndeva ye ihyan
che numa ino ye chenan rino ye ihyan.

10

1 Vederihquentiyon che ndạhco cạde
Dendiohs ne, tahque ndah che co
vederihquentiyon che chihnde tạh
Moisés. Nạn vederihquentiyon ndico me
ne, hua tuno ihyan nạn Dendiohs,
andahre nduyo nduyo recạh ye vedino
cạva nunde yahn ye.
2 Ndete che ndạca ihyan chahn
vederenchahco cạva nunde yahn ye ạma
yune no ne, ametah rendotenan che
ndaconan cạh ye vedino. Ate hua nchahco
Dendiohs nunde yahn ye ạma yune no, ne
chemin che hua rihndemạn ino ye, redin
nunde yahn ye.
3 Nduyo nduyo che recạh ye vedino ne,
renecạhco ye che chendihco ye nunde,

4 te yun yahn itenine mạn, yun yahn
chivạto mạn ne, hua co din che ạma yune
no ndạca ihyan vederenchahco cạva
nunde yahn ye.
5 Chemin che cuahn che ndạ Dihvo vo
Jesucristo iyehnse ne, rạhn ye ri ye
Dendiohs:
Hua renan ino ne che rihno ihyan ite, ri te
vedino nạn ne.
Tahque ndah ne ne, din ne che ndó
nduhcạ ạma ihyan iyehnse, cạhco
mendáhn u cóh, nedihvé nunde
yahn ihyan.
6 Hua renan ino ne che rihno ye ite,
rihquiyạhn ye ite, ri te vedino cạva
che nchahco ne nunde yahn ye.
7 Dendiohs yáhn, nducote hua renan ino
ne dehtenduh vedino chemin chan
ne, a ndá muhn iyehnse cạva che
dináhn che rihquentiyon ne nduhcạ
che a ndirun yáhn nạn Ndudo yahn
ne.
8 Dinoca rạhn Dihvo vo Jesucristo che hua
renan ino Dendiohs dehtenduh vedino
che recạh ihyan cạva nunde yahn ye
andahre nạn vederihquentiyon ndico a
nihnde cạde che va che cạh ye.
9 Tuhme rạhn ye: “A ndá muhn iyehnse
cạva che dináhn che rihquentiyon ne.”
Nduco che tihcạ rạhn ye ne, chihco ro ye
che a nuhnde cạde vederihquentiyon
ndico me, te chihco mendạhn ye ihyan
menun vedino che recạh ihyan ro menạn.
10 Nạn vederihquentiyon che ndạhco cạde
Dendiohs ne, nchahco ye nunde yuhn vo
yahn che chihco mendạhn Dihvo vo
Jesucristo ihyan, chih ye ạma yune no,
ndedevahn ye uvo.
11 Nạn vederihquentiyon ndico me ne,
va che cạhco chidocuyạn chahn vedino ro
ro, ate vedino chemin chan ne, hua redin
che ndạca ihyan vederenchahco cạva
nunde yahn ye ạma yune no.
12 Ate Dihvo vo Jesucristo ne, chih ye,
nedihve ye nunde yuhn vo ạma yune no.
Chihno min ne, conạhn ye vahchetero,
chihnde ye lạdo tạh cuạco Dendiohs.
13 Min quenan rino ye nde ndạ ro che
ndạhco ndiya Dendiohs ihyan che hua ri
rendihche ye ihyan, nevahnecun ye
ihyan.
14 Ihyan min ne, ạma yune no
ndedevahn ye ihyan yahn ye, chihco
mendạhn ye ihyan, chih ye cạva ye.
15 Cuạco chemin, te namin din Vaco
Ndah yahn Dendiohs che dirun ihyan
profeta tuhcạ:
16 Rạhn Dihvo vo Dendiohs: “Ndạ ro yahn
ne, ndạhco cạdé ndudo yáhn nduco
ihyan yáhn.
Dín che conahn ye vederihquentiyon
yáhn, ne hua conạn ye.”
17 Namin rạhn ye:
Nchahcó yahn ye, ne ametah ndaconan
conun inó nunde yahn ye.
18 Cuahn che a nchahco Dendiohs nunde
yahn ihyan ne, ametah rendotenan che
cạh ca ye vedino.

Nahn che cochahtino vo Dendiohs

19 Dihnó, nạn vederihquentiyon ndico
me ne, nde ạma ihyan yạn hua co ndạ ye
Nạn Ta Che Tahque Yudo. Ate nạn
vederihquentiyon ra ne, nducote a chih
Dihvo vo Jesucristo, chera yun yahn ye,
nedihve ye nunde yuhn vo ne, hua dehve
rạhco vo, co tuno vo vahchetero nạn
Dendiohs.
20 Nạn vederihquentiyon ndico me ne,
quendihco tino me chete yạco cạva che
hua chuh ihyan, ndạ ye Nạn Ta Che
Tahque Yudo me. Ate nạn
vederihquenityon ra che va tạh Dihvo vo
Jesucristo ne, co tuno vo vahchetero nạn
Dendiohs, te chihco mendạhn ye ihyan,
chih ye cạvo vo.
21 Nducote ndi Dihvo vo Jesucristo
nduhcạ ạma chidocuyạn che tahque
ndinạn, rạhn nan ye uvo ihyan yahn
Dendiohs ne,
22 chemin che ndạhco vo chedave yuhn
vo tạh Dendiohs. Hua dehve rạhco vo, te
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo numa ino
vo. A ndạco vo vederenchahco cạva
nunde yuhn vo. A chedenune vo, ne mạn
ne, anduhnecạ ndete che a ndo dave vo
nduco nune dave.
23 Quendi vo numa ino vo cochahtino vo
che ndeva Dendiohs uvo, te dinahn ye
ndudo yahn ye che te ye uvo.
24 Nahn che necạh yạn ạma tạmo vo
chedave yahn vih cạva che quendi vo din
yahino vih vo mạn, din vo che ndah mạn.

25 Hua cạhcomạn vo che rendo dạmo vo
nduco vih nduhcạ che redin nạhn dihno
vo che rihcomạn ye. Tahque ndah ne,
quendi vo nde tahque numa ino vo necạh
yạn ạma tạmo vo chedave yahn vih, te a
cochi nino ro che ndaconan chi Dihvo vo
Jesucristo.

26 Ndete che a chenahn vo ndudo ndah
yahn Dendiohs, ne cuahcotạhn vo ne,
tuhme ametah nchahco ye yuhn vo. Ndete
che cuahcotạhn vo ne, metah nguahco
yuhn vo che chih Dihvo vo Jesucristo.
27 Hua co cuahtemạn ino vo, te va che
cuhnde cạde yuhn vo, co vo castigo yah
vạn ruchiyạhn dạma nduco ihyan che hua
ri rendihche ye Dendiohs.
28 Nducoyạca ihyan che rahcotạhn ye
yahn vederihquentiyon che dirun Moisés
ne, ndete che ndạhco cuạco o ino ihyan
nunde yahn ye ne, va che cạhno ihyan yạn
ihyan, ametah vederenchahco cạva ye.
29 Ihyan che a chenahn ye Ndudo yahn
Dendiohs ne, ndete che cuacondạh
vedạme ye Dạya Dendiohs mạn, ndete che
duche rino ye vederihquentiyon yahn
Dendiohs che chih Dạya ye, chera yun
yahn ye cạva che ndedevahn ye ihyan
iyehnse mạn, ndete che cuahcotạhn ye
yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, ihyan
min che yahino ye ihyan mạn ne, tuhme
tahque chahte castigo va che co ye che co
ihyan chahn.
30 Ihyan che tihcạ redin ye ne, hua co
ndevahn ye, te rạhn Dendiohs: “U dín
castigo ihyan nunde, ndạhco menún yahn
ye.” Namin rạhn ye: “Ihyan yáhn ne, u che
Dihve ye. U techecạdé yahn ye.”
31 ¡Ạma cạhnda yuhn vo che
cuahtendihco vo nunde nạn Dendiohs,
ihyan min che va ye vahchetero!

32 Cuenecạhco nchuhn cuahn che cade
chihnevan ne ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo, chitahno ne ihyan. Ạma
quendạh ne vedechahtino che ạma din
tạn ihyan nduco ne.
33 Nạhn cuạn ne, din duche yahn ye
nchuhn, chahn ye nchuhn nạn nducoyạca
ihyan. Nạhn cuạn ne, ạma chi rạn ne che
chahn ihyan combiero yahn ne che nduco
ne mạn,

34 din ne vedevạhino nduco combiero
yahn ne che chahtenun ye vạcoyạhn mạn.
Din chahtino ne, nde hua chi rạn ne yahn
che chehnevinan ihyan dehtenduh yahn
ne, te a devano ne che nuhnde menun
yahn ne vahchetero dehtenduh che nde
tahque ndah, che ngu cuahn dạma.
35 Chemin che nahn che quendi ne
cochahtino ne. A devano ne che ndạhco
menun ndahva Dendiohs yahn ne.
36 Nahn che cuahtenan cuma ne
vedechahtino cạva che dinahn ne
vederihquentiyon yahn ye, ne ndeva ye
nchuhn nduhcạ che te ye ndudo yahn ye.
37 Nạn Ndudo yahn ye ne, a ndirun
tuhcạ:
A nun cuahn ndạ ihyan min che a va cạde
che chi ye. Ametah condah ye.
38 Ihyan che ritahno ye u ne, nedin yáhn
ihyan.
Va che quendi ye cochahtino ye u, te ndete
che cạhcomạn ye u ne, cuacondạh
vedạmé ihyan.
39 Uvo ne, ritahno vo Dendiohs, ne chemin
che ndichahtino vo che ndeva ye uvo. Hua
dạma co vo nduco ihyan che racondạh
vedạme ye Dendiohs, ne rinda ye.

11

Nduhcạ che ritahno ihyan Dendiohs

1 Che ritahno vo che ndeva Dendiohs
uvo ne, chenan ino vo che va che conahn.
Andahre condah conahn, ate nducote
ritahno vo ihyan ne, a devano vo te va che
conahn.
2 Tihcạ, te ihyan ndico yuhn vo ne,
nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che
chitahno ye ihyan.
3 Nducote ritahno vo Dendiohs ne, a
devano vo te mạn ye dendah ye iyehnse.
Andahre metah dehva ro menạn, ate
chihquentiyon no ye, ne chihnde ro.
4 Abel ne, chitahno se Dendiohs, ne
chemin che cạh se ihyan ạma vedino che
tahque ndah che co che cạh Caín. Nducote
chitahno se ihyan ne, nedin yahn ye sạhn,
nevahnecun ye vedino yahn se. Sạhn min
ne, a ndih se, ate nducote chitahno se
Dendiohs ne, nde meniyon retihyon yune
se uvo che cotahno vo Dendiohs nduhcạ
che chitahno se.

5 Enoc ne, chitahno ye Dendiohs, ne
chemin che ndeva ye ihyan vahchetero
dequenduche ye. Ametah ndąca
ndihchero ihyan iyehnse ihyan. Nąn
Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun yahn
Enoc, che cuahn che quenan ye iyehnse
ne, ndąhcą quenan ye nąn Dendiohs, ne
nedin yahn Dendiohs ihyan.
6 Cąva che tuno vo nąn Dendiohs ne, va
che cotahno vo ihyan, te ihyan che
ritahno ye che va ye mąn, che rah ye
ihyan mąn ne, atenąn ihyan chahn che
rendeva ye ihyan.
7 Noé ne, chitahno ye Dendiohs, ne
chemin che dinahn ye, dendah ye arca me
cuahn che cąhn Dendiohs chi ye ihyan che
va che ndedetoh ye iyehnse. Chete arca
me quenun ye nduco ihyan yahn ye,
ndevahn ye. Nducote chitahno ye ndudo
min yahn dehtenduh che comąn cochi che
co ne, chihco ro ye che ihyan nunde ne, a
ndinda ye yahn che hua chitahno ye.
Namin nducote chitahno ye ne, nedin
yahn Dendiohs ihyan.
8 Abraham ne, nducote chitahno ye
Dendiohs ne, dinahn ye cuahn che yąhve
ye ihyan che cąhn ye yąhn yahn nąn che
cąh ye ihyan. Andahre nde hua devano ye
ti quenda Dendiohs ihyan, ate chihcomąn
ye yąn vąco ye, cuahn ye.
9 Nducote chitahno ye Dendiohs ne,
quenan ye yąhn min, andahre tąma
nación. Quenun ye vah tino nduhcą ihyan
chenun ye yune. Tihcą quendi Isaac mąn,
Jacobo mąn, che namin nduco ye cąh
Dendiohs ndudo yahn ye ihyan.
10 Tihcą din Abraham, te quenan rino ye
che ndeva Dendiohs ihyan vahchetero,
nąn che ąma ndąhcą, nąn che mąn
Dendiohs dendah ye.
11 Namin ihyan ndąhta yahn ye Sara ne,
chitahno ye Dendiohs, ne andahre indihte
cuahn ye, ate chichahtino ye che conahn
ndudo yahn Dendiohs, ne chemin che
ndąca ąma dąya ye nduhcą che cąh
Dendiohs ndudo yahn ye ihyan.
12 Min quendinan che ąma chi yąhn
ndąta yahn Abraham, andahre a indihte
cuahn ye ro min. Nduhcą che ndeh iyon
che chenan nąn ro mąn, nduhcą che ndeh
yąhndute che chetąve chihto nuniyąhn
mąn, che nde hua cocha vo din ducho vo
ne, tihcą ąma chi yąhn ndąta yahn ye.
13 Nducoyąca ihyan ndico chahn ne,
chih ye. Numanahn che chahtenan ca ye
iyehnse ne, hua chenan chinahn nduco ye
nducuahn dehtenduh che cąh Dendiohs
ndudo yahn ye ihyan. Ate chichahtino ye
che va che conahn nducuahn, ne chi yeno
ye, te a devano ye te ndiyu iyehnse cuh va
che cuahtenan ye cuahn dąma. Redin ye
cuande che anduhnecą ihyan chenun
yune ye, te a devano ye che neve ro no
cuahtenan ye iyehnse, tuhme ndeva
Dendiohs ihyan.
14 Nducote redin ye cuande che
anduhnecą ihyan chenun yune ye ne,
rihco ro ye che chenan ino ye che
cuahtenan ye vahchetero.
15 Ndete che ndedecadino ye yahn yąn
vąco ye che chihcomąn ye ne, a ndaconan
ca ye.
16 Ate hua tihcą din ye, te tahque ndah
ye ne, chahtenan ino ye che ndą ye
vahchetero. Chemin che nedin yahn
Dendiohs ihyan numa ino ye, ne chihco
yąn ye vahchetero cąva ye.
17-18 Cuahn che ndihchenan Dendiohs
Abraham ne, nducote chitahno Abraham
ihyan ne, dinahn ye yahn ye, ne quenda
ye dąya ye Isaac cąva che cąhno ye sąhn,
co se vedino nduhcą che chihquentiyon
ye. Ąma ndiyąhn ra sąhn min yahn ye, ate
a chihquino ye che cąhno ye sąhn,
andahre a necąh Dendiohs ndudo yahn ye
ihyan che a sąhn min cąhco ndąta se
ndąta yahn ye.
19 A devano ye te Dendiohs ne, nde
tenąhn ri rendedetuhche ye. Che lądo
yahn Abraham ne, anduhnecą ndete che
ntuche se vąn tenąhn, te a va che coh se
che rąhco ye.
20 Isaac ne, chitahno ye Dendiohs, ne
chemin che chica ye ihyan che conan ye
dąya ye Jacob mąn, Esaú mąn, din ye che
ndąhcą cuahtenan se.
21 Jacob ne, chitahno ye Dendiohs, ne
chemin che cuahn che a ndą nino ro che
coh ye ne, chica ye ihyan che conan ye
queri ąma dąya José, din ye che ndąhcą
cuahtenan se. Chihno min ne, quendih

ndudo ye indạhco yahn ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs.

22 José ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che, cuahn che ndạ nino ro che coh ye ne, rạhn ye ri ye ihyan nación yahn ye Israel, che adive ne, va che ndạca ye nación yahn Egipto. Namin chihquentiyon ye ihyan chahn che ndạ ro min ne, ndiquenda ye ine yahn ye.

23 Indihte yahn Moisés ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che chihndeyạn Moisés ne, tihyon ndeh ye sạhn ino iyo. Chichahtino ye Dendiohs che ndedevahn ye sạhn cạva che hua cạhno sandạdo sạhn nduhcạ che ndihquentiyon rey yahn Egipto, te ndihchero ye che ạma ndạhcạ se.

24 Moisés ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che cuahn che a chi mạhn ihyan ye ne, tehche ino ye tạhn dạya rey me che din dạya te ihyan.

25 Ndotenan che quendi ye vedeyeno yahn mạn ye numanahn che quenan ye iyehnse, condihco ye nunde ne, quenan ino ye, ndo nduco ye ihyan yahn Dendiohs, chuhrihn ye nduco vih.

26 Tahque ndah ye ne, chihcomạn ye nducuahn vedecuihca che va nación yahn Egipto, ne numacuahn vedeyeno chuhrihn ye, din tạn ihyan nduco ye nduhcạ che din tạn ihyan nduco Dihvo vo Jesucristo. Tihcạ din ye, te chichahtino ye Dendiohs che ndạhco menun ye yahn ye.

27 Nducote chitahno ye Dendiohs ne, andahre ạma tạn rey me, ate nde hua din vạh ye ihyan, chica ye nación yahn Egipto. Tihcạ din ye, te din chahtino ye Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.

28 Nducote chitahno ye Dendiohs ne, din ye vihco ro yudo, ne chihquentiyon ye ihyan nación yahn Israel che cạhnan ye yun yahn itecuche cạhya nạn yạhn yahn chendevah vạco ye, cạva che, cuahn che dechuh Dendiohs ángel me ne, ndihchero ye, ne hua cạhno ye dạya ye che menạn.

29 Ihyan nación yahn Israel ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che chi chuh ye mendạhn Nuniyạhn Cuạh anduhnecạ che chuh ye nạn yạhn cuma. Ate cuahn che chuh sandạdo yahn Egipto che ndạh se ihyan chahn ne, chendih nune sạhn, chanorine se.

30 Adive ne, nducote chitahno ihyan chahn Dendiohs ne, chihno ndache ro che chacondutonan ye chete yahn yạn Jericó ne, ndora.

31 Rahab, ạma ndạhta che ndere quechica te ro menạn ne, chitahno te Dendiohs, ne nevahnecun te sandạdo yahn nación yahn Israel che vatechica se rendihchero ndudo se. Chemin che ndevahn te, hua chih te dạma nduco ihyan che chahcotạhn ye yahn Dendiohs.

32 Ạma yạhn ca ihyan che chitahno ye Dendiohs, co nte vo yahn ye. Ate cạva che hua nduh condah yuhn vo ne, atenạn tạma te o ye ntihyon yán ihyan, nduhcạ Gedeón mạn, Barac mạn, Sansón mạn, Jefté mạn, David mạn, Samuel mạn, ihyan profeta chenạhn mạn.

33 Ihyan chahn ne, nducote chitahno ye Dendiohs ne, nạhn ye ne, ndạhco ndiya ye ndeh nación. Nạhn ye ne, ndạhcạ chihquentiyon ye. Nạhn ye ne, chinan Dendiohs ihyan nduhcạ che cạh ye ndudo yahn ye ihyan. Nạhn ye ne, cuahn che tạhn nun ye león ne, ndedevahn Dendiohs ihyan, hua cheh te ihyan.

34 Nạhn ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan vạn ruchiyạhn, ne hua chiche ye. Nạhn ye ne, ndedevahn Dendiohs ihyan tin espạda, ne hua dehva chi yahn ye. Nạhn ye ne, andahre hua dito ye, cạh dito Dendiohs ihyan. Nạhn ye ne, chinan Dendiohs ihyan vạn cạnda, ne ndạhco ndiya ye sạhn che ruhn se nduco ye.

35 Namin nạhn ihyan ndạhta, ndedetuhche Dendiohs tenạhn yahn ye.

Nạhn ye, andahre cạh rihn sạhn nunde ihyan, chihno se ihyan, ate hua chacondạh vedạme ye Dendiohs, te chenan ino ye che ndeva ye ihyan, cuahtenan ye vahchetero.

36 Nạhn ye ne, din duche yahn se ihyan mạn, chahn se ihyan mạn, chiquiyạhto se cadena ihyan mạn, chih se ihyan vạcoyạhn mạn.

37 Nạhn ye ne, chihno se ihyan nduco tu. Nạhn ye ne, chihca mạhn se ihyan. Nạhn ye ne, tumarande se ihyan. Nạhn ye ne, chihno se ihyan nduco espạda. Nạhn ye

ne, chahtechica muhn chahtechica min ye, atenạn dima itecuche mạn, chivạto mạn, chahtenun ye. Chahtechica ye vedevạh vedecheh, din tạn ihyan nduco ye.
38 Rahtenan muhn rahtenan min ye, yạhn nạn che metah duhva mạn, vạn icoyạhn mạn, iveyạva mạn, dutiyạhn mạn. Nducoyạca ihyan chahn ne, che cạva ihyan nunde ne, nde hua redin yahn che tihcạ chuhrihn ye, chahtechica ye.
39 Nducoyạca ihyan chahn ne, andahre nedin yahn Dendiohs ihyan yahn che chitahno ye ihyan, ate metah conan conahn nduco ye nducuahn che necạh ye ndudo yahn ye ihyan,
40 te a ndihco cạde ye che cuahtenan rino ihyan chahn nde ndạ ro che dạma ndeva ye uvo nduco ye vahchetero.

12

Cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo

1 Nducote ạma yạhn ihyan chahn chitahno ye Dendiohs, chihco ro ye vạn vo nduhcạ che chitahno ye ne, chemin che nahn che nuhn ino vo, cạhcomạn vo che rahtechico vo vedeyeno yahn mạn vo, rahtendihco vo nunde, ne nduhcạ sạhn che numa ino se rano se cạde, nde nạn che quendạhnạn se, tuno se nạn yạhn cạde ne, tihcạ quendi vo numacuahn vedechahtino, dinahn vo che nahn Dendiohs.
2 Nahn che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che tihyon yune ye uvo che chitahno vo Dendiohs mạn, din ye che tuno vo nạn ye mạn. Ihyan min ne, chihco mendạhn ye ihyan, quenan yạh ye nạn cruz. Hua tumacạh ye andahre ạma chuhrihn ye, ne numacuahn vedecuihno chih ye, te a devano ye te cuihno min ne, ạma co yeno ye. Mạn ne, va ye vahchetero, lạdo tạh cuạco Dendiohs.
3 Condedecadino nchuhn nduhcạ che ạma chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, din tạn ihyan nunde nduco ye cạva che quendi ne yune yahn ye, ne hua co doh ino ne mạn, cạva che hua cạhcomạn ne mạn.
4 Dehve rạhco ne, andahre ạma rechuhrihn ne, redin tạn ihyan nunde nduco ne, ate vate ca dihno vo che nde tahque rechuhrihn ye, nde rihno ihyan nunde ihyan.
5 A devano ne nduhcạ che rạhn Dendiohs, ndirun nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
Dạyá, u che Dihve nchuhn, redín castigo nchuhn cạva che ndah yahn ne.
Cuenevahnecun ne. Hua co ndạche ne.
6 A devano ne te ihyan che a nedin dạyá ihyan, che yahinó ihyan ne, a ihyan chahn che redín castigo ihyan cạva che ndah yahn ye.
7 Codin chahtino ne yahn che redin Dendiohs castigo nchuhn, te rendihche ye nchuhn nduhcạ dạya ye, ne a cạva che ndah yahn ne che tihcạ redin ye. A devano vo te nducoyạca ihyan redin ye castigo dạya ye cạva che ndah yahn.
8 Ihyan che hua redin Dendiohs castigo ihyan nduhcạ che redin ye castigo nducoyạca dạya ye cạva che ndah yahn ne, ihyan chahn che hua redin yahn ye ihyan.
9 Cuahn che tạve indihte yuhn vo uvo ne, din ye castigo uvo cạva che ndah yuhn vo. Nducote nevahnecun vo ihyan ne, nde tahque redin yahn che nevahnecun vo Chido vo che va ye vahchetero, che redin ye castigo uvo cạva che ndạhcạ cuahtenan vo.
10 Cuahn che checạhya uvo ne, din indihte yuhn vo castigo uvo cạva che ndah yuhn vo anduhneva che tuno vederendedecadino yahn ye. Ate tahque ndah ro yuhn vo che redin Dendiohs castigo uvo, te nahn ye che ndah ihyan co vo nduhcạ che ndah mạn ye.
11 Cuahn che redin Dendiohs castigo uvo ne, hua renan ino vo, te ạma rechuhrihn vo. Ate cuahn che tuma cuahn vo castigo yahn ye ne, ạma cochihve yuhn vo cạva che runecạde cuahtechico vo, cuahte dihn chedave yuhn vo.

Ạma cạhnda che cuahcotạhn vo yahn Ndudo yahn Dendiohs

12 Nducote ạma richihve castigo che redin Dendiohs uvo ne, chemin che cuenecạh yạn nchuhn chedave yahn ne, hua co rạn ne.
13 Codin ne cuande, ne numa ino ne runecạde cuahtechica ne cạva che cua

cuande ihyan che ndạche ino ye, ne necạh yạn ye chedave yahn ye, quendi ye yune yahn ne.
14 Codin nchuhn cuande, ne runecạde cuahtechica ne, hua cuahte cạnda ne nduco ihyan. Tihcạ, te ihyan che hua runecạde ye ne, hua tuno ye nạn Dihvo vo Dendiohs.
15 Nducoyạca nchuhn ne, cuihco ne cudạdo cạva che quendi Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua ndihche tạn ne vih, detohnan ne chedave yahn mạn ne mạn, ihyan chenạhn mạn.
16 Hua cuahtenan nde ạma nchuhn nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ne. Nde hua tehche tạh ne che ndah yahn ne, nduhcạ che din Esaú, che nduco tahsihn comida chahcorun se ndudo ndah che va che cạhco chida se cạva se yahn che sạhn menạn se.
17 A devano ne te cuahn che ndạ ro che cạhco chida se ndudo ndah cạva se ne, hua ndạca se andahre ạma chaco se, te a ntihcue se.
18 Ihyan ndico yuhn vo ne, ndere chuhrihn ye, chahn ye tingüete me, quenan ye canedihya. Min ne, ạma chiche mạn, ạma chi man mạn, ạma chi yudo mạn.
19 Chihnevan ye che tive corneta mạn, che nte Dendiohs nduco ye mạn, ne nducote ạma yudo ndudo yahn ye ne, chica ye favor ihyan che metah quendi ye cạhma ye.
20 Dihya ihyan chahn chi yahn che ạma chihco yudo Dendiohs tingüete me, te chihquentiyon ye che andahre ạma ite che cạhn ndạ te min ne, va che cạhno ihyan ite nduco tu, o nduco lạnza.
21 Ạma yudo chi min, che nde mạn Moisés ne, ạma dihya ye chi, nde tuno rendoh ye che vạh ye.
22 Ate uvo ne, tahque ndah ro yuhn vo, te ndotenan che cuhn vo tingüete me ne, tuno vo vahchetero nạn va Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye. Min chenan cạde mil ángel, rendeva ye yavenạn ye numacuahn vedeyeno.
23 Uvo ne, a ndi cuande vo vahchetero, ne va che ndo dạmo vo nduco nducoyạca ihyan yahn Dendiohs che vate ye min. Uvo ne, ndichahtino vo Dendiohs, ihyan min che techecạde ye yahn nducoyạca ihyan nunde.
24 Nạmin ndichahtino vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va tạh ye vederihquentiyon ra, rạhn nan ye uvo nạn Dendiohs. Ihyan min ne, chihco mendạhn ye ihyan, chera yun yahn ye cạva che nchahco Dendiohs nunde yuhn vo. A devano vo te namin chera yun yahn Abel, ate hua chichihve cạva nde ạma ihyan.
25 Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua cuahcotạhn ne yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, che riyạhve ye nchuhn. Nducote hua ndevahn ihyan ndico yuhn vo che chahcotạhn ye yahn ye ro che yạhve ye ihyan tingüete me ne, tahque uvo ne, hua ndevahn vo ndete che cuacondạh vedạmo vo ihyan.
26 Ro min che yạhve ye ihyan chahn ne, nde yạhn nuhn. Tahque mạn ne, nde tahque yudo, te rạhn ye: “Tạma yune ne, ndiyu demạn yạhn dín che nuhn, te namin nde nducuahn che chenan nạn ro dín che nuhn.”
27 Nducote rạhn ye che “tạma yune” ne, a devano vo te ndedetoh ye nducuahn dehtenduh che va che cuihno, ne nuhnde demạn dehtenduh che a nihnde cạde che hua cuihno.
28 Chemin che necạh vo nundihve cuahn Dendiohs, te vederihquentiyon che te ye uvo ne, hua ndạ ro che cuihno. Ndeva vo yavenạn ye numacuahn chedave yuhn vo nduhcạ che renan ino ye.
29 Tihcạ, te Dendiohs yuhn vo ne, ạma yudo vederihquentiyon yahn ye nduhcạ yạhn che redin che rendo iya dehtenduh.

13

Nduhcạ che nahn Dendiohs che cuahtechico vo

1 Cuiquendi nchuhn din yahino ne ạma tạma ne vih.
2 Cuenevahnecun ne ihyan chenun yune che ndạ ye ndevạco ne, te vạn ihyan che renevahnecun ye ihyan chenun yune ndevạco ye ne, chahte ihyan che nevahnecun ye nde ángel andahre nde hua tumacadino ye.

3 Conan vạhino ne ihyan che chenun ye
vạcoyạhn anduhnecạ ndete che mạn ne
chenun ne vạcoyạhn. Conan vạhino ne
ihyan che rechuhrihn ye, redin tạn ihyan
nduco ye, te namin nchuhn ne, iyehnse
vate ne.
4 Nducoyạca nchuhn che nihnevạco ne
ne, hua ndere cuahtechica ne nduco
ihyan che hua nihnevạco nduco ne, te
Dendiohs ne, din ye castigo nducoyạca
ihyan che ndere rahtechica ye nduco
ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn,
nducoyạca ihyan che redin duche yahn ye
che a nihnevạco ye mạn.
5 Hua cuahcorạn nchuhn cạva tume.
Cuahtenan ne vedeyeno nduco che a va
yahn ne, te rạhn Dendiohs: “Hua
cạhcomán nchuhn, nde hua cuạcondạh
vedạmé nchuhn.”
6 Chemin che nahn che cochahtino vo
ihyan nduhcạ che chichahtino ihyan
ndico yuhn vo che dirun ye tuhcạ:

Dihvé Dendiohs ne, a ihyan min che rinan
ye u.
Chemin che hua dehve rạhcó, andahre
din tạn ihyan nducó.

7 Condihche ne ihyan ndinạn yahn ne
che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs,
chihnevan ne. Cuihco nchuhn cudạdo
nduhcạ che vatechica ye, ne cuiquendi ne
yune yahn ye, cuitahno ne Dihvo vo
Jesucristo nduhcạ che ritahno ye.
8 Dihvo vo Jesucristo ne, ạma no
vederihquentiyon yahn ye. Numacuahn
ro, nde nạn che canạn, nde meniyon, nde
ro che cochi ne, hua ndacorun.
9 Hua quendi nchuhn dehtenduh
costumbre che ricuahn ihyan. Tahque
ndah che cochahtino ne Dendiohs, ihyan
min che yahino ye nchuhn, che co che
quendi ne ạma ndeh nạn costumbre nạn
dehtenduh che reh ne, te costumbre
chemin chan ne, hua richihve nde cạva
mạn ihyan che riquendi ye.
10 Nạn vederihquentiyon ndico me ne,
rihco chidocuyạn chahn vedino nạn ta, ne
nạn ntiyon min riquendạh che reh ye. Ate
mạn che ndạhco cạde Dendiohs
vederihquentiyon min ne, tahque ndah ro
yuhn vo che co ihyan chahn, te Dihvo vo
Jesucristo ne, chi ye nduhcạ ạma vedino
nạn Dendiohs, chih ye cạva nunde yuhn
vo.
11 Nạn vederihquentiyon ndico me ne,
rendạ chidocuyạn che tahque ndinạn Nạn
Ta che Tahque Yudo, nda ye yun yahn ite
che ri vedino cạva che nchahco Dendiohs
nunde yahn ihyan. Me yute yahn te ne,
riquiyạhn ye ạma lạdo, cuạhn chihto yạn.
12 Namin Dihvo vo Jesucristo ne, cuạhn
chihto yạn nahn yạh sandạdo ihyan, chih
ye. Min chera yun yahn ye cạva che
nchahco Dendiohs nunde yuhn vo, nedin
yahn ye uvo.
13 Chemin che cochahtino vo Dihvo vo
Jesucristo, quendi vo yune yahn ye,
andahre ndạhchenan ihyan uvo, nduhcạ
che chahno mạn ye.
14 A devano vo te ndiyu muhn iyehnse
cuahtenan vo cuahn dạma, te chenan ino
vo che ndeva Dendioh uvo, cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
15 Nducote tihcạ ne, cochahtino vo
Dihvo vo Jesucristo, ndeva vo yavenạn
Dendiohs cuahn dạma, cahnevan ihyan
chenạhn. Chemin ne, anduhnecạ ạma
vedino che cạh vo Dendiohs.
16 Codin nchuhn che ndah mạn, codin
ne vedevạhino nduco ihyan che va
vederetạhn yahn ye mạn, te chemin che
renan ino Dendiohs.
17 Cuenevahnecun nchuhn ihyan
ndinạn yahn yạco, codinahn ne yahn ye,
te ihyan chahn che nda cuande ye
nchuhn, ne va che necạh cuande ye
Dendiohs cạva ne. Runecạde cuahtenan
nchuhn cạva che hua cuih ne vederạn
ihyan chahn, ne co yeno ye cạva ne, te
ndete che hua runecạde cuahtenan ne ne,
nde hua cochihve che redin ne.
18 Covạh nchuhn cạva nuhn. A devano
nuhn te runecạde vatechica nuhn, ne
nahn quendi nuhn din nuhn che ndah.
19 Nde tahque nahn che covạh nchuhn
cạva che cuahnecun Dendiohs che hua
condah ndaconan chí quendihcheró
nchuhn.
20 A Dendiohs che redin ye che rahte
dihn chedave yuhn vo mạn, che
ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo mạn,
ihyan min che ndah redin ye cudạdo uvo
nduhcạ che redin ihyan cudạdo itecuche
yahn ye. Dihvo vo ne, chihco mendạhn ye

ihyan, chih ye, chera yun yahn ye, din ye
che chinahn vederihquentiyon ra che hua
ndạ ro che cuihno.
21 Chemin che din Dendiohs che
cuahtenan cuma nchuhn
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo cạva che runecạde cuahtenan
ne, din ne che ndah nduhcạ che nahn ye.
Ndeva vo yavenạn Dihvo vo cuahn dạma.
Tihcạ co.
22 Dihnó, dirún tah yahn ne, ne ricá
nchuhn che din chahtino ne che riyạhvé
nchuhn.
23 Reté, checadino nchuhn te dihno vo
Timoteo ne, a ndiquendạh se vạcoyạhn.
Ndete che ndạ nun se muhn ne, quendá
sạhn cuahn che chí quendihcheró
nchuhn.
24 Cuenecạh ne Dendiohs nducoyạca
ihyan ndinạn yahn yạco mạn, nducoyạca
dihno vo chenạhn mạn. Cuendeva ne
Dendiohs yahn dihno vo che vate ye
nación yahn Italia.
25 Dendiohs din yahino ye nducoyạca
nchuhn. Tihcạ co.

CA̱CA CHE DIRUN SANTIA̱GO

1 U Santia̱go che redín ntiyon yahn
Dendiohs ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
renté Dendiohs nducoya̱ca nchuhn, nduh
che ndichio nda̱ta yahn Israel, che
chetuhn ne numachahte iyehnse.

Vededevano che rete Dendiohs

2-3 Dihnó, cuahn che chuhrihn nchuhn
adecodehno yahn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo ne, nda̱hca̱ che co yeno ne, te a
devano ne te cochihve yahn ne ca̱va che
nde tahque cuahtenan cuma ne
vedechahtino.
4 Codin ne cuande, ne hua ndeh
ndedecadino ne ca̱va che conahn ndah
ne, ne runeca̱de cuahtenan ne.
5 Nchuhn che metah conahn ne ne,
cuica ne Dendiohs che din ye che conahn
ne, ne din ye che conahn ndah ne, te ihyan
min ne, a̱ma chahtino ye, ne numa ino ye
redinahn ye, reca̱h ndahva ye
adecodehno che rica ihyan.
6 Ate nahn che cochahtino ne che te
Dendiohs vededevano che ca̱ca ne. Hua o
ndedecadino ne, te ihyan che o
rendedecadino ye ne, nduhca̱ yan yahn
nune che riquenda yuhne muhn min ne,
tihchan ye.
7-8 Cuedevano nchuhn te ndete che
tihchan ne ne, hua te Dihvo vo Dendiohs
nde a̱ma na̱n dehtenduh che ca̱ca ne.
9 Nchuhn dihnó che cheva̱h ne, cuahte
ne vedeyeno yahn che ndedevahn
Dendiohs nchuhn.
10-11 Namin nchuhn che cuihca ne ne,
cuahte ne vedeyeno che a devano ne che
hua co cochahtino ne vedecuihca yahn ne
ca̱va che ndevahn ne. Condihche ne
na̱nda. Andahre a̱ma nda̱hchan, ate
cuahn che riquenda̱h ya̱hn ne, rih di, ne
retih. Atihnoca̱ ihyan cuihca, te namin va
che coh ye, ca̱hcoma̱n ye ntiyon yahn ye.

Vederendedecadino yahn ihyan che hua nda̱hca̱

12 A̱ma ndah ro yahn ihyan che yahino
ye Dendiohs, che redin chahtino ye cuahn
che rendedecadino ye che din ye
dehtenduh che hua ndah, cuahtendihco
ye nunde, te adive ne, nduhca̱ che ca̱h
Dendiohs ndudo yahn ye ne, ndeva ye
ihyan, cuahtenan ye vahchetero.
13 Cuedevano nchuhn te cuahn che
rendedecadino ne che din ne dehtenduh
che hua ndah, cuahtendihco ne nunde ne,
ndiyu Dendiohs che retumarande ye
nchuhn, te ihyan min ne, nde hua renda̱
yahn ye che din ye dehtenduh che hua
ndah, nde huane che tumarande ye nde
a̱ma ihyan, tihyon yune ye ihyan che
cuahtendihco ye nunde.
14 Che cua̱co ne, cuahn che renda̱ yahn
ihyan che din ye dehtenduh che hua ndah
ne, a ma̱n ye rendedecadino ye chemin.
15 Tuhme ndete che dinahn ye,
cuahtendihco ye nunde ne, va che co ye
castigo nda̱ ro yahn.

16 Dihnó che yahinó nchuhn, hua
cahncheh ma̱n ne nchuhn.
17 Cuedevano ne te a Dendiohs, ihyan
min che va ye vahchetero, che dendah ye
ya̱hn ma̱n, iyo ma̱n, iyon ma̱n ne, redin ye
nducuahn che ndah nduco vo, rete ye
nducuahn che ndah che rendonda̱ ta̱h vo.
Numacuahn ro ne, redin ye che ndah.
Hua nda̱ ro che din ye che hua ndah.
18 Nducote chitahno vo Ndudo ndah
yahn ye ne, mena̱n vihca nedin yahn ye
uvo nduhca̱ che nahn ma̱n ye, chihco ro
ye che ndeva ca ye a̱ma ya̱hn ihyan.

Nduhca̱ che redin yahn che cotahno vo Dendiohs

19 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote
tihca̱ ne, nahn che ndah cua cuande queri
a̱ma ne ndudo yahn ye che rihnevan ne.
Hua ndere conda̱ menda̱hn ne, nte ne
ma̱n, nde hua ndere co ta̱n ne ma̱n,
20 te cuahn che ri ta̱n ihyan ne, hua
redin ye dehtenduh che nda̱hca̱ na̱n
Dendiohs.
21 Chemin che hua nahn che quendi
nchuhn dehtenduh che chihnga̱ che redin
a nahn nducoya̱ca ihyan, rahtendihco ye
nunde. Tahque ndah ne ne, numacuahn
vedino vedenecun cuiquendi ne Ndudo
yahn Dendiohs che a chitahno ne ca̱va che
ndevahn ne.

22 Cuihcovan ne Ndudo yahn Dendiohs,
ne codinahn ne, te ndete che hua ne,
cahncheh mạn ne nchuhn.
23 Tihcạ, te ihyan che rihnevan ye, ne
hua redinahn ye ne, ihyan chahn ne,
nduhcạ ihyan che rendihchenun ye
yavenạn ye nạn tuyuno,
24 ne ndetạhno che ravi ye ne, a rinạn
no ye tạcạ yavenạn ye.
25 Ate ihyan che riquendi ye rihnevan
ye nduco cudạdo, ne redinahn ye ne,
redin Dendiohs che yeno ye nạn
nducuahn che redin ye. Tihcạ, te Ndudo
yahn ye ne, ndah, ne redin che ihyan che
redinahn ye ne, vatemạn ino ye nạn ye.
26 Ihyan che rạhco ye che ritahno ye
Dendiohs, ate hua rihco ye cudạdo nạn
che rente ye ne, rihncheh mạn ye ihyan.
27 Ihyan che rendihche Chido vo
Dendiohs che numa cuạco ritahno ye
ihyan ne, redin ye vedevạhino nduco
checạhya devạh mạn, ndạhta vạh mạn,
nạn vederetạhn yahn ye, ne hua ndere
rahtechica ye nduhcạ che redin ihyan
nunde.

2

Nahn che dạma no nevahnecun vo nducoyạca ihyan

1 Dihnó, nducote ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye ne, hua ndạhcạ
che ndạhchenan ne nde ạma ihyan.
2-3 Dạma no cuendevahnecun ne
nducoyạca ihyan che rendạ ye vạn ne.
Cuahn che ndạ ạma ihyan che quenun ye
tino ndah mạn, chenun tạh chinetạh
diyahnguạn mạn ne, cuendevahnecun ne
ihyan, dechuh ne ihyan, cuhnde ye dạma
nduco ihyan chenạhn. Namin cuahn che
ndạ ạma ihyan chevạh ne,
cuendevahnecun ne ihyan, dechuh ne
ihyan, cuhnde ye dạma nduco ihyan
chenạhn,
4 te ndete che ti nạn ti ino ne, dechuh ne
ihyan, cuandi ye cuạhn chihto, o cuhnde
ye ndiyạhn yahn che chevạh ye ne, tuhme
a rendạhchenan ne ihyan. Ndete che
tahque rendevahnecun ne ihyan cuihca
che co ihyan chevạh ne, hua ndạhcạ
vederendedecadino yahn ne.
5 Dihnó che yahino nchuhn, cuedevano
ne te namin vạn ihyan chevạh ne, a
tendạhnun Dendiohs ihyan cạva che
ndạhcạ cuahno ye, cotahno ye Dihvo vo
Jesucristo mạn, cạva che nedin yahn ye
ihyan, ndeva ye ihyan vahchetero nduhcạ
che cạh ye ndudo yahn ye mạn. Min
cuahtenan ye nduco ihyan che yahino ye
Dendiohs.
6 Ate ndete che ndạhchenan nchuhn
ihyan chevạh ne, din ne che co cuihnạn
ye. Cuededevano ne te nde hua redin
yahn che tahque nevahnecun ne ihyan
cuihca che co ihyan chevạh, te a ihyan
cuihca che rendinun rendinạhno ye
nchuhn, ne cuahn che rahtendihco ne
yahn ye ne, rica nunde ye yahn ne nạn
intiyahn.
7 Namin a ihyan chahn che
rendạhchenan ye Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che renevahnecun ne ihyan,
ritahno ne ihyan.
8 Ạma ndạhcạ che numa cuạco dinahn
queri ạma nchuhn vederihquentiyon
chahte yahn Dendiohs. Ạma nạn
vederihquentiyon min ne, ndirun tuhcạ:
“Codin yahine nducoyạca ihyan nduhcạ
che yahino man di.”
9 Ate ndete che rendạhchenan ne ihyan
ne, rahcotạhn ne vederihquentiyon yahn
Dendiohs, rahtendihco ne nunde nạn ye.
10 Cuedevano ne te adecoduhno ihyan
che redinahn ye a nahn nducuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs ate
nduco ạma nạn no che cuahcotạhn ye ne,
condihco ye nunde nạn nducuahn.
11 Tihcạ, te vederihquentiyon yahn
Dendiohs ne, a mạn ye chihco cạde ye
nducuahn. Chihquentiyon ye che hua din
duche yahn ihyan che a nihnevạco ye
mạn, che hua cạhno ye vih mạn. Chemin
che andahre hua din duche yahn ihyan
che a nihnevạco ye, ate ndete che cạhno
ye vih ne, cuahtendihco ye nunde
anduhnecạ ndete che chahcotạhn ye
nducuahn.
12 A Ndudo yahn Dendiohs che redin
che vatemạn ino vo nạn ye. Nducote
quenan cuma che techecạde ye yuhn vo
nduhcạ che a ndihco cạde ye nạn Ndudo
min ne, chemin che cuihco nchuhn

cudạdo nạn ndudo yahn ne mạn, nạn nducuahn che redin ne mạn.
13 Runecạde cuahtenan nchuhn.
Cuedevano ne te ihyan che hua devano
conan vạhino ye ne, techecạde Dendiohs
yahn ye, ne co ye castigo yahn queri ạma
nunde yahn ye. Ate ihyan che va
vedevạhino nạn ye ne, ametah che
ndedecadino ye ro che cuhnde cạde yahn
ye.
14 Dihnó, cuendedecadino ne yahn nạhn
ihyan che rạhn ye che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ate hua redin ye dehtenduh che
ndah. ¿A co ndevahn ye nduhcạ che tihcạ
dendudo no rạhn ye che ritahno ye?
15 Cuahn che tạhn nun nchuhn ạma
dihno vo, o ạma cahvo vo che metah tino
yahn ye mạn, metah deh che cheh ye mạn
ne,
16 nahn che conan ne ihyan. Co cạhma
ne co ne ihyan: “Dendiohs conduco ye
ndih. Codin ne cudạdo ndih yahn iche
mạn, ndah cocheh ne mạn.” Ate ndete che
hua conan ne ihyan ne, nde hua cochihve
yahn ne, te dendudo no che ritahno ne
Dihvo vo Jesucristo.
17 Adecoduhno ihyan che rạhn ye che
ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ate metah
vedevạhino nạn ye ne, nde hua cuạco che
rạhn ye.
18 Co vate nchuhn che rạhn ne ri ne vih:
“Di ne, rahn che ritehne, ne u ne, ritahno
mạn, redin dehtenduh che ndah mạn.
Cuihco ro tạcạ che ritehne, te hua ro che
redin dehtenduh che ndah. U ne, rihco ró
che ritahnó, te redín dehtenduh che ndah.
19 Di ne, ritehne che va ạma no
Dendiohs. Ndạhcạ chemin, ate ndete che
dendudo no ne, nde hua cochihve yehn.
Namin chundah ne, devano se che va
Dendiohs, nde tuno rendoh se che vạh se.”
20 Duh nchuhn che tihcạ dendudo no
che rạhn ne che ritahno ne ne, hua
renahn ne. Cuedevano ne te ihyan che
rạhn ye che ritahno ye, ne hua redin ye
dehtenduh che ndah ne, nde hua cuạco
che rạhn ye.
21 Ihyan ndico yuhn vo Abraham ne,
hua dendudo no che chitahno ye, te
dinahn ye cuahn che chihquentiyon
Dendiohs che cạhno ye dạya ye Isaac, co
se vedino, ne chemin che nedin yahn
Dendiohs ihyan.
22 Cua cuande nchuhn nduhcạ che
ndiyu dendudo no chitahno Abraham, te
dinahn ye, ne nduco chemin chihco ro ye
che numa cuạco chitahno ye.
23 Nduco che tihcạ din ye ne, chihco ro
ye che cuạco che ndirun yahn ye nạn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ: “Abraham
ne, chitahno ye Dendiohs, ne chemin che
nedin yahn Dendiohs ihyan.” A ihyan min
che din Dendiohs amigo yahn ye ihyan.
24 Tuhme ne, cuedevano nchuhn te
ihyan che numa cuạco ritahno ye, redin
ye dehtenduh che ndah ne, a ihyan chahn
che renedin yahn Dendiohs ihyan.
25 Rahab, tạhn che ndere quechica ro
menạn me ne, chihco ro te che tihcạ numa
cuạco chitahno te, te chinan te sandạdo
che vatechica se rendihchero ndudo se,
chih ndeh te sạhn ndevạco te numanahn
che ndedechuh te sạhn cuạhn ndeh, ne
chemin che nedin yahn Dendiohs tạhn.
26 Ihyan che hua chenun ico ye ne, a
ndih ye. Atihnocạ ihyan che dendudo
rạhn ye che ritahno ye Dendiohs ate hua
redin ye dehtenduh che ndah, te
anduhnecạ ndete a ndih ye.

3

Nahn che cạhco vo cudạdo nạn nducuahn che rente vo

1 Dihnó, hua ndạhcạ che ạma yạhn
nchuhn tendạhnun mạn ne ntiyon che
cacuahn ne Ndudo yahn Dendiohs, te a
devano ne che cạhnda ntiyon min, ne
nuhn che ricuahn nuhn ne, tahque va che
ndạcarune Dendiohs nuhn che co ihyan
chenạhn.
2 Nducoyạco vo ne, a cạde no che ạma
redinda vo. Ndete che va ạma ihyan che
renahn ndạ chende ye ne, ihyan min ne,
runecạde ye nạn nducuahn che rente ye
mạn, nạn nducuahn che redin ye mạn.
3 Cuahn che tihyon vo freno chende
cabạllo ne, dinahn te yuhn vo, cạhn te
cuạhn nạn che nahn vo.
4 A namin no tun bạrco. Andahre ạma
rahte mạn, ạma dito yuhne che racondạ
mạn, ate nduco indu lihn che quenan
cuạhn dahn bạrco me ne, co ndạhconduto

sạhn che ricạhca se adecotino cuạhn che nahn se.
5 Atihnocạ ihyan nạn che rente ye, te
nduco ndudo yahn ye ne, ạma ndeh nạn
dehtenduh co detohnan ye. Nduco ạma
cuhdiyạhn lihn ne, co cua yạhn icoyạhn
rahte, ne cuihno cuco.
6 Atihnocạ ihyan che hua renahn ndạ
chende ye nạn che rente ye. Ndudo yahn
ye ne, anduhcạ mạn ruchiyạhn yahn
infierno, te numacuahn ro che chenan ye
iyehnse redetohnan ye ạma ndeh nạn
dehtenduh, nde redinda mạn ye ihyan.
7 Ihyan ne, ri rihquentiyon ye
nducoyạca nạn ite chano mạn, ite che
chenun te nuniyạhn mạn, yạhda mạn, cu
mạn,
8 ate hua ri rihquentiyon mạn ye ihyan
nạn che rente ye, te hua renahn ndạ
chende ye. Ndudo yahn ye ne, anduhnecạ
vehde cu.
9 Vate dihno vo che rendeva ye
numacuahn vedeyeno yavenạn Chido vo
Dendiohs, ate cuahn che ri tạn ye ne,
rạhva yah ye yahn adecoduhno ihyan,
nde hua rendạ tin ye che a Dendiohs che
dendah ye nducoyạca ihyan nduhcạ mạn
ye.
10 Ihyan chahn ne, hua ạma no
vederendededecadino yahn ye. Cuahn che
nahn ye ne, revạh ye cạva ihyan, ne
cuahn che nahn ye ne, rạhva yah ye yahn
ihyan. Dihnó, a condi nchuhn dạma co ne
nduco ihyan che tihchan ye, te hua
ndạhcạ che tihcạ redin ye.
11 ¿Ti rendihche nchuhn che dạma
riquendạh nune ndah nduco nune dine
ne?
12 Dihnó, a devano nchuhn te ndiyu nạn
yạhn higo che ri ndute yahn yạhn olivo.
Namin a devano ne te ndiyu nạn dihyo
uva che ri ndute yahn yạhn higo. A namin
no tun hua dạma riquendạh nune dine
nduco nune ndah.

Vededevano che cochihve

13 Nchuhn che devano ne mạn, che
renahn ne mạn ne, nahn che runecạde
cuahtechica ne mạn, nahn che cuahtenan
cuma ne vedenecun mạn, te ihyan che
richihve vededevano yahn ye ne, chenan
cuma ye vedenecun.
14 Me nchuhn che redin ve ne yahn vih
mạn, rạhcorạn ne cạva mạn no ne mạn
ne, nde hua cochihve che din yạde ne
yahn che devano ne, te ducherino ne
ndudo ndah yahn Dendiohs.
15 Vededevano yahn ihyan che tihchan
ye ne, ndiyu Dendiohs che recạh ye, te
chemin ne, vededevano yahn ihyan
nunde che recạh chundah.
16 Tihcạ, te ihyan che redin ve ye yahn
vih mạn, rạhcorạn ye cạva mạn no ye
mạn ne, ạma cạnda tin ye, rahtendihco
nducuahn nạn nunde.
17 Ate hua tihchan ihyan che chenan
cuma ye vededevano che recạh Dendiohs,
te ihyan chahn ne, runecạde vate ye mạn,
dihn nạn ye mạn, cuno ino ye mạn,
renahn ye mạn, chenan cuma ye
vedeyahino mạn, redin ye dehtenduh che
ndah mạn, ạma no vederendededecadino
yahn ye mạn, hua rihncheh ye mạn.
18 Cuedevano nchuhn te ihyan che
nduco ndah riyạhve ye che ndo yạn ihyan
nduco vih ne, retihyon yune ye ihyan
chahn che runecạde cuahtenan ye nduco
vih.

4

Hua ndạhcạ che dạma co vo nduco ihyan nunde

1 Nducote rahtechica nchuhn vedeyeno
yahn mạn ne, rahtendihco ne nunde ne,
chemin che rahte cạnda ne nduco vih.
2 Ạma redin ve ne, nahn yahn ne
dehtenduh che va yahn ihyan, ne cuahn
che hua rendạca ne nduco ndah ne, ruhn
ne nduco ye, nde rihno ne ihyan. Ạma
nahn yahn ne dehtenduh, ate hua
rendạca ne, te hua rica ne Dendiohs.
3 Me ndete che rica ne ne, nde hua rete
Dendiohs, te ndotenan che cạca ne che
cochihve yahn ne ne, rica ne dehtenduh
cạva che cuahtechica ne vedeyeno yahn
mạn ne, cuahtendihco ne nunde.
4 Nchuhn che ducherino ne Dendiohs,
cuedevano ne te che cuahtechico vo
vedeyeno yahn mạn vo ne, racondạh
vedạmo vo Dendiohs. Adecoduhno ihyan
che nahn cochica ye vedeyeno yahn mạn
ye ne, racondạh vedạme ye Dendiohs.

5 Ndiyu ndere ndirun nạn Ndudo yahn
Dendiohs tuhcạ: “Redin Dendiohs che
quenun Vaco Ndah yahn ye uvo, te yahino
ye uvo, ne nahn ye che a mạn no ye din
yahino vo ihyan.”
6 Andahre vạhche ri yuhn vo che
dinahn vo che rihquentiyon Dendiohs, ate
numacuahn vedeyahino yahn ye rinan ye
uvo che dinahn vo, nduhcạ che a ndirun
tạma cuạn nạn Ndudo yahn ye tuhcạ:
“Dendiohs ne, rendạhco ndiya ye ihyan
che yạde ye, ate numacuahn vedeyahino
rinan ye ihyan che necun ye.”
7 Chemin che condạhco ne chedave
yahn ne tạh Dendiohs. Hua dinahn ne
yahn chundah, ne dihya se co, cạhcomạn
se nchuhn.
8 Cuah ne Dendiohs, ne conduco ye
nchuhn. Nchuhn ihyan nunde mạn,
nchuhn che tah ritahno ne Dendiohs, ne
tah rahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne
mạn ne, cuihcomạn ne nunde yahn ne.
9 Ndotenan che ạma cuahte yeno ne ne,
cuendedecadino ne, ne cuahte rạn ne
cạva nunde yahn ne, cuento ino ne.
10 Cuendạhco ndiya mạn ne nchuhn
nạn Dihvo vo Dendiohs, cuihcomạn ne
vedeyạde yahn ne, ne ndeva ye nchuhn.

Hua ndạhcạ che ndạhchenan vo ihyan chenạhn

11 Dihnó, hua ndạhcạ che cạhma yah
nchuhn yahn vih. Adecoduhno ihyan che
ra cuande ye tạma ca ihyan, rạhn yah ye
yahn ye, o rendạhchenan ye ihyan ne,
nduco chemin ne, ducherino ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne
rạhco ye che tahque richihve vededevano
yahn mạn ye. Ihyan che ducherino ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
ndotenan che dinahn ye ne, rahcotạhn ye.
12 A Dendiohs che chihco ye
vederihquentiyon che va che dinahn vo,
ne a ihyan min va che techecạde ye yuhn
vo. Ihyan min ne, co decuihno ye ihyan
mạn, co ndedevahn ye ihyan mạn. Ate
nchuhn ne, metah nde ạma
vederihquentiyon cạva che ndạhchenan
ne vih.

Nde hua devano vo deh che cuahno co vo caviyạn deman

13 Nchuhn che rihco cạde mạn ne
dehtenduh che din ne queri ạma ro,
cuihco ne cudạdo. ¿Tạcạ che rihco cạde ne
ạma ro che cạhn ne tạma yạn, cuahtenan
ne ạma nduyo, din ne ntiyon?,
14 te nde hua devano ne ndete che vate
ca ne ndạ ro min. Condihchero ne yan. Ri
ro menạn lihn, ne venchahte rento.
Tihchan uvo, te neve ro ra chenan vo
iyehnse.
15 Tahque ndah ne, cochahtino vo Dihvo
vo Dendiohs, ne cạhma vo: “Ndete che
Dendiohs te ye vedevihche yuhn vo ne,
din vo chu caviyạn, ne din vo chạ deman.”
16 Ate hua tihcạ redin nchuhn. Tahque
ndah ne ne, numacuahn vedeyạde rihco
cạde mạn ne dehtenduh che din ne queri
ạma ro. Cuedevano ne te hua ndạhcạ che
tihcạ redin yạde ne.
17 Adecoduhno ihyan che devano ye
tạcạ che din ye che ndah ate hua redin ye
ne, rendihco ye nunde nạn Dendiohs.

5

Riyạhve ye ihyan cuihca

1 Nchuhn ihyan cuihca che duhtuno
ihyan ne, cuihcovan ne. Cuendedecadino
ne, ne cuahte rạn ne yahn castigo che va
che co ne.
2 Nducuahn vedecuihca yahn ne ne, hua
cochihve cạva che ndevahn ne. Codin ne
cuande anduhnecạ ndete che a nchạ mạn,
anduhnecạ ndete che a ncheh ndạh tino
ndah yahn ne mạn.
3 Diyạhnguạn yahn ne mạn, diyạhngua
yahn ne mạn ne, anduhnecạ ndete che a
nihno ncheh dache. Mạn ro cuh che a nun
nto iyehnse ne, ạma nedin dạma ne
vedecuihca, ate mạn vedecuihca yahn ne
nuhnde nchuhn che chendihco ne nunde,
ne co ne castigo yahn anduhnecạ ndete
che cuihno cuco nchuhn.
4 Nchuhn ne, chendihco ne nunde che
nde hua renedihve ne yahn ihyan chevạh
che redin ye ntiyon yahn ne. Ate
Dendiohs, ihyan min che ạma yudo
vederihquentiyon yahn ye ne, nda cuande
ye ihyan chahn, ne a devano ye nduhcạ
che recạh rihn ne ihyan, reduco ne yahn
ye.
5 Nchuhn ne, ạma ndạhcạ chenan ne
iyehnse cuh, vate ne vedeyeno ro ro.

Nduhcạ ite ndạta che ri dun te, che cudạdo reh no te nde ndạ ro che cạhno ihyan ite ne, tihchan nchuhn, te vatechica ne vedeyeno yahn mạn ne, redecuihta ne nunde yahn ne nde ndạ ro che co ne castigo.

6 Nchuhn ne, rendinun rendinạhno ne ihyan che ndah ihyan ye, nde rihno ne ihyan. Nde hua retạhn vạhche ne, te ihyan chahn ne, necun ye, nde hua rendahconan ye yahn ne.

Nahn che cochahtino vo Dihvo vo Jesucristo, covạh vo cuahn dạma

7 Dihnó, vạn nducuahn che rechuhrihn nchuhn ne, quendạh ne vedechahtino nde ndạ ro che ndaconan chi Dihvo vo Jesucristo. Codin chahtino ne nduhcạ che redin chahtino ihyan che a nino ye chendạta yahn ye, ne chenan ino ye che co yahn.

8 Codin chahtino ne mạn, cuenecạh yạn ne chedave yahn ne mạn, te metah condah Dihvo vo.

9 Dihnó, hua cạhma nunde ạma tạma ne yahn vih, cạva che hua co ne castigo, te Dihvo vo, ihyan min che techecạde ye yuhn vo ne, a nun ndaconan chi ye.

10 Dihnó, cuendedecadino ne yahn ihyan profeta che cahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs a rạhn me. Cua cuande ne nduhcạ che quendạh ye vedechahtino vạn nducuahn che chuhrihn ye, ne cuiquendi ne yune yahn ye.

11 A devano vo te ạma ndah ro yahn ihyan chahn che din chahtino ye. Nchuhn ne, a devano ne nduhcạ che chichahtino Job Dihvo vo Dendiohs. Namin a devano ne nduhcạ che din yahino Dendiohs ihyan, din ye che ndah nduco ye. Chemin che ndạhcạ che cua cuande ne yahn vedechahtino yahn ihyan chahn, quendi ne yune yahn ye.

12 Dihnó, nạn nducuahn ne, ạma nahn che din ne cudạdo nạn che rente ne. Cuahn che cạh ne ndudo yahn ne ne, hua ndere cạhma ne: “Nde muhn nde nạn Dendiohs.” Hua ndere tihyon yạn ne dehtenduh numacuahn vedeyudo. Codin ne cudạdo che hua chuhnan ne, ne cuahtendihco ne nunde, cạva che hua quenan cuma che din Dendiohs castigo nchuhn. Tahque ndah ne ne, ạma o no cạhma ne. Nạn nducuahn che rente cạde ne ne, ndete che cạhma ne: “Tạcạ hua” ne, a chemin no cạhma ne. Ndete che: “Hua” ne, a chemin no tun cạhma ne. Hua chuhnan ne che cạhma ne.

13 Cuahn che rechuhrihn nchuhn ne, covạh ne. Cuahn che yeno ne ne, cuita ne, cuendeva ne yavenạn Dendiohs.

14 Cuahn che cah ne ne, coyạhve ne intiyahn yạco cạva che covạh ye cạva ne, cuacotạhme ye aceite nchuhn, cuah ye Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn ne.

15 Cuahn che covạh ne ne, nahn che cotahno ne che conahn che cạca ne, ne din Dendiohs che ndoyahn ne, nchahco ye nunde yahn ne.

16 Condạca ne che nchahco nunde vih, ne covạh ne cạva che din Dendiohs che ndoyahn ne. Cuedevano ne te ihyan che ndah ihyan ye nạn Dendiohs ne, redinahn Dendiohs deh che rica ye numa ino ye.

17 Cuenecạhco ne ihyan profeta Elías. Ihyan min ne, ihyan iyehnse nduhcạ uvo. Ate cuahn che chica ye Dendiohs che hua cuan co ne, hua chan chete ino nduyo quenan mạhn.

18 Chihno min ne, covạh tun ye, chica Dendiohs che cuan co, ne chan, ne ndaconan chi chendạta.

19-20 Dihnó, ndete che vate dihno vo che cuacondạh vedạme ye Ndudo ndah yahn Dendiohs, cuahtendihco ye nunde ne, cuedevano ne te ndete che yạhve ne ihyan, din ne che ndonun yune ye, ndaconan quendi ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nchahco Dendiohs nducuahn nunde yahn ye, ndedevahn ye ihyan.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PEDRO MENA̱N

1 U Pedro, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, dechúh ca̱ca cuh yahn nchuhn
che vate ne ya̱n va̱co ihyan, ya̱hn yahn
Ponto ma̱n, Galacia ma̱n, Capadocia ma̱n,
Asia ma̱n, Bitinia ma̱n.
2 Ma̱n Dendiohs Chida tenda̱hnun ye
nchuhn, chihco vih Vaco Ndah yahn ye
nchuhn, ca̱va che nevahnecun ne Dihvo
vo Jesucristo, ndevahn ne yahn che chera
yun yahn ye ca̱va ne.
Ricá Dendiohs che a̱ma din yahino ye
nchuhn, din ye che a̱ma nda̱hca̱
cuahtenan ne.
3 Ndeva vo yavena̱n Dendiohs, Chida
Dihvo vo Jesucristo, te a̱ma din yahino ye
uvo, ne din ye che ndo vo anduhneca̱
ihyan ra, ntihyon cua̱co ye
vederendededecadino yuhn vo. Cuahn che
ndedetuhche ye Dihvo vo Jesucristo va̱n
tena̱hn ne, nda̱hcorun ye nducuahn ca̱va
che ndah yuhn vo. Ma̱n ne, ndichahtino
vo che ndeva ye uvo, ne metah nde a̱ma
na̱n dehtenduh che co din che hua
conahn.
4 A va ca̱de che cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro, ne chemin ne,
anduhneca̱ a̱ma vedecuihca che hua nda̱
ro che cuihno. A ma̱n Dendiohs din ye che
conahn.
5 Nchuhn ne, ritahno ne Dendiohs, ne
numacuahn vederihquentiyon yahn ye
redin ye cuda̱do nchuhn ca̱va che ndeva
ye nchuhn nda̱ ro che cuihno iyehnse.
6 Chemin che vate nchuhn vedeyeno
andahre a̱ma ndeh na̱n dehtenduh che
rahno ri ne ma̱n ro cuh. Che rechuhrihn
ne ne, neve ro no chemin.
7 Ate va che chuhrihn ne ca̱va che
cuhnde ro che numa cua̱co ritahno ne
Dendiohs. Ndete che numa cua̱co ritahno
ne ihyan ne, ndeva ye nchuhn, quenda̱h
yavena̱n ne ro che nda̱ Dihvo vo
Jesucristo. Diya̱hngua̱n ne, hua rengu
cuahn da̱ma, ate retive ihyan ya̱hn,
rendedevihne ye, rendihchenan ye ndete
che ndah. Me nchuhn che ritahno ne
Dendiohs ne, tahque redin yahn che
ndihchenan ye ndete che numa cua̱co
ritahno ne.
8 Dihvo vo Jesucristo ne, andahre hua
rendihchero nchuhn ihyan, ate yahino ne
ihyan, ritahno ne ihyan, ne chemin che
a̱ma yeno ne.
9 Nducote ritahno ne ihyan ne, quenan
cuma che cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro.
10 Ihyan profeta che chahte ye a ra̱hn
me ne, cahndudo ye che ndedevahn
Dendiohs nchuhn, ne a̱ma ndiquendi ye
nduco cuda̱do, nahn cadino ndah ye yahn.
11 Vaco Dihvo vo Jesucristo ne, quenun
ihyan chahn, din che cahndudo ye yahn
dehtenduh che va che chuhrihn Dihvo vo
ma̱n, yahn vederihquentiyon chahte che
ndonda̱ ta̱h ye cuihno min ma̱n. Hua
chenan chenahn ihyan chahn, ne chemin
che ndiquendi ye, nahn cadino ye duh
ihyan min ma̱n, ticua̱hn conahn ma̱n.
12 Ca̱h Dendiohs, checadino ihyan
chahn che ndudo che cahndudo ye ne,
ndiyu ca̱va che ndah yahn ma̱n ye, te che
ndah yuhn vo. Ma̱n ne, ihyan che
rahndudo ye ndudo ndah yahn Dihvo vo
Jesucristo ne, numacuahn
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs che dechuh ye ne, a cahndudo
ye ndudo min che dirun ihyan profeta
chahn, chihnevan nchuhn. Yahn ndudo
min ne, nde ángel che vate ye vahchetero,
nahn tumacadino ye.

Nahn Dendiohs che runeca̱de cuahtechica ihyan yahn ye

13 Nducote nedin yahn Dendiohs
nchuhn ne, nahn che cuahteya̱n nchuhn
ma̱n, nahn che runeca̱de cuahtechica ne
ma̱n, nahn che quendi ne numa ino ne
cochahtino ne che ndeva Dendiohs
nchuhn ro che nda̱ Dihvo vo Jesucristo
ma̱n.
14 Codinahn ne yahn Dendiohs, ne hua
quendi ne cuahtechica ne nduhca̱ che a
chahtechica ne ro mena̱n cuahn che
metah cahnevan ne Ndudo yahn ye.
15 Tahque ndah ne, runeca̱de
cuahtechica ne, te Dendiohs che nedin
yahn ye nchuhn, ndiyu ndere ihyan.
Tihca̱ nahn che din ne,
16 te na̱n Ndudo yahn Dendiohs ndirun
tuhca̱: “Hua ndere cuahtechica nchuhn,

cuahtendihco ne nunde, te u ne, ndiyu ihyan nunde u.”
17 Dendiohs ne, numa cuạco retechecạde ye tunoca che nedin ihyan. Nducote renevahnecun ne ihyan, rạhn ne te Chida ne ihyan cuahn che revạh ne ne, nahn che quendi ne nevahnecun ne ihyan numacuahn ro che cuahtenan ne iyehnse.
18 A devano ne te ro menạn me ne, quendi ne costumbre che nde hua cochihve, che chihco ihyan ndico yahn ne, ate a ndedevahn Dendiohs nchuhn yahn nducuahn chemin. A ndevahn ne, ndiyu nduco dehtenduh che rihno nduhcạ diyạhnguạn o diyạhngua,
19 te ndevahn ne nduco yun yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chihco mendạhn ye ihyan nduhcạ ạma itecuche lihn che hua dehva niyahn te, chi te vedino cạva nunde yahn ihyan.
20 Nde ro che metah cuhnde iyehnse ne, a va cạde che tihcạ cuahno co Dihvo vo, ne chinahn nde mạn ro cuh cạva che ndah yahn nchuhn.
21 A cạva Dihvo vo Jesucristo che ritahno nchuhn Dendiohs, ihyan min che ndedetuhche ye Dihvo vo vạn tenạhn, ne ndạhco ye vederihquentiyon chahte tạh ye. Mạn ne, a Dendiohs che vedechahtino yahn ne, chenan ino ne che ndeva ye nchuhn.
22 Din Vaco Ndah yahn Dendiohs che nevahnecun nchuhn Ndudo yahn Dendiohs, ndo ne ihyan runecạde. Numa cuạco redin yahino vih ne, ne nahn che quendi ne numa ino ne din yahino vih ne.
23 A Dendiohs din ye che ndo ne ihyan ra, anduhnecạ ndete che quenuma ra chahteyạn ne. A nduco Ndudo yahn ye chihco vih ye nchuhn cạva che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro, ne Ndudo yahn ye ne, hua ndạ ro che cuihno.
24 Nạn Ndudo yahn Dendiohs a ndirun tuhcạ:
Nducoyạca ihyan iyehnse ne, anduhnecạ
chano, te hua rengu ye,
ne vederihquentiyon yahn ye ne,
anduhnecạ nạnda, te rihno.
Chano ne, retih, ne nạnda ne, ra;
25 ate Ndudo yahn Dihvo vo Dendiohs ne,
hua ndạ ro che cuihno.
Ndudo min ne, a Ndudo Ndah yahn Dihvo vo Jesucristo che cahndudo ihyan, chihnevan nchuhn.

2

1 Chemin che nahn che hua ndere cuahtechica nchuhn, din ne dehtenduh che chihngạ. Hua cahncheh ne mạn, hua din o nạn o chende ne mạn, hua din ve ne mạn, hua nte ne ndudo cuahnde mạn.
2 Nduhcạ decuạh yuno che ạma nahn cuh leche cạva che cuihta ne, tihcạ codin nun ino nchuhn, cạhcovan ne Ndudo yahn Dendiohs, te nahn che conahn ndah ne mạn, cochahtino ne mạn, cạva che ndevahn ne.
3 Tihcạ, te a tumacadino ne che Dihvo vo Dendiohs ne, ạma quenan cuma ye vedeyahino cạva ne.
4 Cuinevahnecun nchuhn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye che cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Anduhnecạ ạma tu che chacondạh vedạme sạhn vihcherahto ro menạn, ne adive tumacadino se che tu min che tahque cochihve cạva nạme yahn vah che rihno se ne, tihcạ ihyan min, te a chihco vih Dendiohs ihyan cạva che ndeva ihyan iyehnse yavenạn ye.
5 Nduhcạ che retendạhnun sạhn vihcherahto tu che rahto se ạma yạco ne, tihcạ cạh yune nchuhn che nedin dạma Dendiohs nchuhn cạva che conun Vaco Ndah yahn ye nchuhn, ne ndo ne anduhnecạ chidocuyạn ndah, din ne ntiyon yahn ye numacuahn vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo.
6 Nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcạ:
U ne, chihco víh ạma ihyan che co ye
anduhnecạ ạma tu ndah che
tendạhnun sạhn vihcherahto che
co esquina yahn nạme yahn yạco
vạn ihyan nación yahn Israel.
Nducoyạca ihyan che cotahno ye ihyan
min ne, quendạh yavenạn ye.
7 Nchuhn che ritahno ne ihyan min ne, ạma yahino ne ihyan, ate ihyan che hua ritahno ye ihyan ne, conahn nduco ye nduhcạ che a ndirun nạn Ndudo yahn Dendiohs tuhcạ:

Ihyan min ne, conahn nduco ye nduhcạ
che chinahn nduco tu che
chacondạh vedạme sạhn
vihcherahto menạn,
te tu min che tahque chichihve adive.
8 Namin ndirun nạn Ndudo yahn ye tạma
cuạn tuhcạ:
Ihyan min ne, co ye nduhcạ ạma tu che
renda cạh ihyan mạn, che redin che
rendave ye mạn.
Tihcạ, te ihyan che hua chitahno ye ndudo
ndah yahn Dihvo vo Jesucristo ne, a
chinda ye nduhcạ che a nihnde cạde yahn
ye.

Ihyan yahn Dendiohs

9 Nchuhn ne, a ndihco vih Dendiohs
nchuhn, a ndo ne anduhnecạ ihyan
nación yahn Israel. A ndo ne anduhnecạ
chidocuyạn, rendeva ne yavenạn Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che ndinạn ye
yahn ne. A tendạhnun Dendiohs nchuhn
che co ne ihyan yahn ye cạva che
cuahndudo ne yahn vederihno rahte che
din ye nduco ne. Ro menạn me ne,
anduhnecạ ndete che ntude ndutinạn ne,
ate din ye che chenahn ne ndudo ndah
yahn ye.
10 Ro menạn me ne, hua ndi cuande ne
vạn ihyan yahn ye, ate mạn ne, a nedin
yahn ye nchuhn. Ro menạn me ne,
vatemạn ne, metah duh che quenan
vạhino nchuhn, ate mạn ne, renan vạhino
ye nchuhn.
11 Dihnó che yahinó nchuhn, che vate
ne yạn vạco ihyan, ricá nchuhn che hua
ndere cuahtechica ne, cuahtendihco ne
nunde, te chemin redin che rinda ihyan.
12 Runecạde cuahtechica ne vạn ihyan
che hua renevahnecun ye Dendiohs cạva
che nduco tihcạ ne, andahre rạhn ye yahn
nchuhn che duhtuno ihyan ne, ate
ndihchero ye che runecạde vatechica ne,
ne ndeva ye yavenạn Dendiohs ndạ ro che
techecạde ye yahn nducoyạca ihyan.
13 Cạva che quendạh yavenạn Dihvo vo
Jesucristo ne, codinahn ne yahn ihyan
ndinạn che rihquentiyon ye muhn
iyehnse, emperador che tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye mạn,
14 sạhn ndinạn che rinan se ihyan mạn.
Sạhn chahn ne, redechuh ye cạva che din
se castigo sạhn che chendihco nunde, ne
redin se cudạdo ihyan che ndah ihyan ye.
15 Tihcạ nahn che din nchuhn, te nahn
Dendiohs che runecạde cuahtechica ne
cạva che nduco tihcạ ne, nde nạn che
cạhma ihyan tundo metah.
16 Mạn ne, metah rihquentiyon nunde
yahn ne nchuhn, te a ndedevahn
Dendiohs nchuhn. Chemin che nahn che
runecạde cuahtechica ne. Hua
ndedecadino ne che nducote a ndedevahn
Dendiohs nchuhn ne, co ndere
cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde.
Tahque ndah ne, runecạde cuahtechica
ne nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs.
17 Cuenevahnecun ne Dendiohs.
Cuenevahnecun ne emperador.
Cuenevahnecun ne queri ạma ihyan.
Cuahtenan cuma ne vedeyahino vạn mạn
ne nduco vih che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo.

Nduhcạ che va che chuhrihn ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

18 Nchuhn che redin ne ntiyon yahn
ihyan ne, numacuahn vedenecun
codinahn ne yahn ihyan che redin nduco
ne ntiyon, a ndah ihyan ye, o duhtuno
ihyan ye.
19 Andahre rechuhrihn ne, ndere redin
tạn ihyan nduco ne, ate ndete redin
chahtino ne yahn che renevahnecun ne
Dendiohs ne, quendạh yavenạn ne.
20 Tihcạ, te ndete che quendạh ne
vedechahtino cuahn che co nchuhn
castigo yahn che chendihco ne nunde ne,
nde hua cochihve yahn ne. Ate ndete che
quendạh ne vedechahtino cuahn che
ndere redin ihyan castigo nchuhn yahn
dehtenduh che ndah che redin ne ne,
tuhme che cuạco quendạh yavenạn ne
nạn Dendiohs.
21 Tihcạ va che din chahtino nchuhn, te
a cạva chemin che tendạhnun Dendiohs
nchuhn. Dihvo vo Jesucristo ne, chuhrihn
ye cạva nchuhn, ne tihyon yune ye
nchuhn che quendi ne yune yahn ye.
22 Ihyan min ne, hua ndere quechica ye,
quendihco ye nunde, nde hua chihncheh
ye nde ạma ihyan.
23 Cuahn che rạhva ihyan nduco ye ne,
hua ndahconan ye ndudo tạn. Cuahn che

redin tạn ihyan nduco ye ne, quendạh ye vedechahtino, ne ndạhco ye nducuahn che redin ye tạh Dendiohs, ihyan min che retechecạde ye numa cuạco.
24 A mạn Dihvo vo Jesucristo chuhrihn ye, quenan yạh ye nạn cruz, nedihve ye nunde yuhn vo, cạva che cạhcomạn vo nunde yuhn vo, ne runecạde cuahtechico vo. Chih ye cạva che ndedevahn ye uvo,
25 te ro menạn me ne, vatechica vạne vo anduhnecạ itecuche che chinda te, ate mạn ne, nevahnecun vo Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che redin ye cudạdo uvo nduhcạ ihyan che redin ye cudạdo itecuche yahn ye.

3

Nduhcạ che va che cuahtenan ihyan che nihnevạco ye nduco vih

1-2 Nchuhn ihyan ndạhta che nihnevạco ne ne, cuenevahnecun ne inchạhn ne. Nduco tihcạ ne, andahre hua rihcovan inchạhn ne ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, ate tumacadino ye che runecạde ne mạn, necun ne mạn, ne nevahnecun ye ndudo min, nde hua ndotenan che yạhve ne ihyan.
3 Ndiyu demạn che ạma ndedecuco ne tin ne mạn, ndedecuco ne nchuhn nduco diyạhnguạn mạn, cuahtenun ne tino che ạma ndahchan mạn.
4 Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedenecun, te chemin che ạma richihve nạn Dendiohs.
5 Ihyan ndạhta che chahte ye a rạhn me, che ndah ihyan ye mạn, che chichahtino ye Dendiohs mạn ne, tihcạ chahtenan cuma ye vedenecun, ne dinahn ye yahn inchạhn ye.
6 Nduhcạ Sara che nevahnecun ye inchạhn ye Abraham, ne rạhn ye che dihve ye ihyan. Me nchuhn ne, quendi ne yune yahn ye ndete che runecạde ne mạn, cochahtino ne Dendiohs, ndạhco ne nducuahn tạh ye mạn.
7 Namin nchuhn ihyan chạhn che nihnevạco ne ne, cuahtenan cuma ne ihyan ndạhta yahn ne nduco vedino vedenecun, te a devano ne te hua dạma fuerza yahn ye nduco ne. Tihcạ va che din ne, te namin ndeva Dendiohs ihyan chahn dạma nduco ne. Ndete che hua dinahn ne tihcạ ne, nde hua nguahco yahn che revạh ne.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, ndere redin tạn ihyan nduco ye yahn che redin ye dehtenduh che ndah

8 Mạn ne, rạhn rí nducoyạca nchuhn che ạma no vederendedecadino cuahtenan cuma ne nduco vih. Cuenevahnecun ne vih numacuahn vedino vedenecun. Codin yahino ạma tạma ne vih.
9 Hua dạma co ne nduco ihyan che redin tạn ye nduco ne. Hua dạma co ne nduco ihyan che retạhn nan ye nchuhn. Tahque ndah ne, codin ne che ndah nduco ye, te cuahn che tendạhnun Dendiohs nchuhn ne, nte ye ndudo yahn ye che din ye che ndah nduco ne.
10 Tihcạ, te nạn Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun tuhcạ:
Ihyan che nahn ye che ndạhcạ cuahtenan
ye iyehnse ne,
nahn che hua ndere cạhma ye ndudo tạn
mạn, ndudo cuahnde mạn.
11 Nahn che cạhcomạn ye nducuahn che
chihngạ, ne din ye che ndah mạn,
nahn che ndạhcạ cuahtenan ye nduco
ihyan chenạhn, hua cuahte cạnda
ye mạn.
12 Tihcạ, te Dihvo vo Dendiohs ne, nda
cuande ye ihyan che ndah ihyan ye,
ne rihcovan ye che revạh ye.
Ate ihyan che duhtuno ihyan ye ne, redin
ye castigo ihyan.
13 Ndete che din nchuhn che ndah ne, nde ạma ihyan hua ndạhco ndiya ye nchuhn.
14 Andahre din tạn ihyan nduco ne yahn che redin ne che ndah, ate ndah ro yahn ne. Hua cua ne cudạdo, hua din vạh ne nde ạma ihyan.
15 Cuendeva ne yavenạn Dihvo vo Jesucristo numacuahn chedave yahn ne, codinahn ne yahn ye. Cuahteyạn nchuhn cạva che numacuahn vedino vedenecun cạh cuande ne adecoduhno ihyan che tumerune ye nchuhn yahn che chenan ino ne che ndeva Dendiohs nchuhn.
16 Hua cuahtenun ino nchuhn vedetạn nduco nde ạma ihyan, cạva che ihyan che chihngạ rạhn ye yahn nchuhn ne,

tumacadino ye che runecạde vatechica ne, ritahno ne Dihvo vo Jesucristo, ne co cuihnạn ye che tihcạ rạhn ye.
17 Tahque ndah che chuhrihn vo, din tạn ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che ndah ndete che tihcạ nahn Dendiohs, che co che chuhrihn vo, din tạn ihyan nduco vo yahn che din vo dehtenduh che hua ndah.
18 Tihcạ, te nde mạn Dihvo vo Jesucristo chih ye, nedihve ye ạma yune no nducuahn nunde yuhn vo. Ihyan min ne, metah nde ạma nunde yahn ye, ate chih ye cạva che, uvo che chendihco vo nunde ne, ndo yạn Dendiohs nduco vo, ne nedin yahn ye uvo. Ihyan iyehnse ne, chihno ye ihyan, ate ndeva Dendiohs ihyan.
19 Numanahn che metah ntuche ye ne, chahn ye cahndudo ye ndudo yahn ye, chihnevan vaco tenạhn che chenan rino ye che co ye castigo.
20 Ihyan chahn che chahcotạhn ye yahn Dendiohs a rạhn me, ro che quenan Noé iyehnse. Ro min numanahn che chindah arca me ne, numacuahn vedechahtino quenan rino Dendiohs che nto ino ye nunde yahn ye. Ate hua nto ino ye, ne atenạn nine ihyan che ndevahn ye vạn nune.
21 Nune min ne, ạma ejemplo yahn che rededenune ihyan mạn ro cuh. Nduhcạ che ndevahn neve ihyan chahn nạn nune ne, tihcạ ndevahn ihyan che rededenune ye mạn ro cuh. Ihyan ne, redenune ye, ndiyu cạva che ndere ndo dave ye, te redenunde ye yahn che a ndạca ye vederenchahco, ne nduco tihcạ rah ye Dendiohs, richahtino ye ihyan. Ihyan che redenune ye ne, ndevahn ye yahn che ntuche Dihvo vo Jesucristo,
22 ihyan min che condạ ye vahchetero, ne va ye lạdo tạh cuạco Dendiohs, rihquentiyon ye ángel mạn, nducuahn vederihquentiyon che va iyehnse mạn.

4

Nahn che din yahino ạma tạma vo vih

1 Nducote chuhrihn Dihvo vo Jesucristo, quenan yạh ye nạn cruz ne, codin nchuhn cuande anduhnecạ ndete che a mạn nchuhn chih ne, cạva che nduco tihcạ ne, metah che quendi ne cuahtendihco ne nunde.
2 Tahque ndah ne, numacuahn ro che cuahtenan ca ne iyehnse ne, cuahtechica ne nduhcạ che nahn Dendiohs, ndiyu nduhcạ che nahn mạn ne.
3 A co ngua nchuhn nduhcạ che chahtechica ne ro menạn me. Dạma chi ne nduco ihyan che hua ritahno ye Dendiohs, chahtechica ne vedeyeno yahn mạn ne, chahtendihco ne nunde. Chicoh ne mạn, chahte ne vihco vedecoh mạn, chihngạ din ne, ndeva ne yavenạn dehtenduh che ndere redin ihyan dendiohs yahn ye mạn.
4 Ihyan chahn ne, ri yudo yahn ye che ametah dạma ri ne nduco ye, ndere cuahtechica ne, ne chemin che chihngạ rạhn ye yahn ne.
5 Ate va che cuhnde cạde yahn ye nạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va yạn ye che techecạde ye yahn nducoyạca ihyan, ihyan che chenduche ye mạn, tenạhn mạn.
6 Chemin che tenạhn chahn ne, namin cahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ye, cạva che andahre va che cuhnde cạde yahn ye nduhcạ nducoyạca ihyan chenạhn, a metah va che conda ye, te co ndeva Dendiohs ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
7 A cochi nino ro che nto iyehnse. Chemin che nahn che runecạde cuahtechica nchuhn mạn, covạh ne mạn.
8 Che tahque nahn ne, che cuahtenan cuma ne vedeyahino nduco vih, te ndete che tihcạ din ne ne, andahre ạma ndeh yune cuahtendihco ne nunde nạn vih ne, co nchahco ạma tạma ne yahn vih.
9 Numacuahn chedave yahn ne cuenevahnecun ạma tạma ne vih ndevạco ne.
10 Ạma ndeh nạn vederihquentiyon nte Dendiohs nchuhn, ne nahn che runecạde conan cuma queri ạma nchuhn vederihquentiyon che nte ye nchuhn, codin ne che cochihve cạva che ndah yahn ihyan chenạhn.
11 Nchuhn che chenan cuma ne vederihquentiyon che cuahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs ne, cuahndudo ne

Ndudo yahn ye nduhcą che redin yahn.
Nchuhn che chenan cuma ne
vederihquentiyon che conan ne ihyan
chenąhn ne, cuinan ne ihyan numacuahn
vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nąn
nducuahn ntiyon che redin ne yahn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, codin
nun ino ne che quendąh yavenąn
Dendiohs. Dihvo vo ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte numacuahn ro,
ne redin yahn che ndeva vo yavenąn ye
cuahn dąma. Tihcą co.

Nahn che cuahtenan cumo vo vedechahtino

12 Dihnó che yahinó nchuhn, hua cąhn
ino ne yahn che ąma rechuhrihn ne,
rendihchenan Dendiohs nchuhn,
ndedecadino ne deh cuande che tihcą
rahno ne.
13 Tahque ndah ne, cuenecąh yąn ne
chedave yahn ne cuahn che rechuhrihn
ne nduhcą che chuhrihn Dihvo vo
Jesucristo, te ndete che tihcą din ne ne,
namin co yeno ne cuahn che ndaconan ye
numacuahn vederihquentiyon chahte
yahn ye.
14 Ndete che din tąn ihyan nduco ne
yahn che ritahno ne Dihvo vo ne, ąma
ndah ro yahn ne, te a ndero ndi che
quenun Vaco Dendiohs nchuhn
numacuahn vederihquentiyon yahn.
15-16 Ndete che chuhrihn ne, din tąn
ihyan nduco ne yahn che ritahno ne
Dihvo vo ne, hua co cuihnąn ne. Tahque
ndah ne, cuiquendi ne cochahtino ne
ihyan cąva che quendąh yavenąn
Dendiohs. Ate hua cąhno ne ihyan mąn,
hua duco ne mąn, hua cuahtendihco ne
tąma nąn nunde mąn, hua condą
mendąhn ne nąn dehtenduh che redin
ihyan mąn, te hua ndąhcą che tihcą din
ne, co ne castigo, chuhrihn ne.

17 A cochi nino ro che cuhnde cąde yahn
nducoyąca ihyan iyehnse. Nducote
cuanąn nduco uvo ihyan yahn Dendiohs
ne, nde tahque chuhrihn ihyan che hua
rihcovan ye ndudo ndah yahn ye.
18 Tihcą, nduhcą che a ndirun nąn
Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:

Nducote ihyan che ndah ihyan ye a
conunde co ndevahn ye ne,
ihyan che duhtuno ihyan ye ne, a va che
conda ye.

19 Chemin che ndete che rechuhrihn ne,
redin tąn ihyan nduco ne yahn che
runecąde vatechica ne nduhcą che nahn
Dendiohs ne, cuiquendi ne runecąde
cuahtechica ne, condąhco ne nducuahn
tąh Dendiohs, ihyan min che dendah ye
iyehnse mąn, redinahn ye ndudo yahn ye
mąn.

5

Ihyan ndinąn yahn yąco ne, va che din ye cudądo ihyan yahn Dendiohs

1 Nchuhn, ihyan ndinąn che nda cuande
ne ihyan ndiyąco, riyąhvé nchuhn, te
namin u ne, quenan cumá
vederihquentiyon min, ne ndihchero mą́n
che quenan yąh Dihvo vo Jesucristo mąn,
che ndondą tąh ye vederihquentiyon
chahte nduhcą che conan cuma ye ro che
ndaconan chi tun ye mąn.
2 Nduhcą ihyan che redin ye cudądo
itecuche yahn ye ne, tihcą codin nchuhn
cudądo ihyan yahn Dendiohs che nda
cuande ne. Codin ne ntiyon min
numacuahn vedeyeno, ndiyu nduco
fuerza, nde huane cąva tume.
3 Hua condinun condinąhno ne ihyan
chahn che nda cuande ne. Tahque ndah
ne, runecąde cuahtechica ne, cotihyon
yune ne ihyan cąva che tihcą quendi ye.
4 Nduco tihcą ne, cuahn che ndą Dihvo
vo Jesucristo, ihyan min che ndinąn ye
yahn ihyan yahn Dendiohs, redin ye
cudądo ihyan ne, ndeva ye nchuhn,
quendąh yavenąn ne, cuahtenan ne
nduco ye numacuahn ro.
5 Namin nchuhn sąhn decąhya,
cuenevahnecun ne ihyan ndinąn che nda
cuande ye ihyan ndiyąco. Nducoyąca
nchuhn che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo, numacuahn vedino vedenecun
codinahn ąma tąma ne yahn vih, te a
ndirun nąn Ndudo yahn Dendiohs tuhcą:

Dendiohs ne, rendąhco ndiya ye ihyan
che yąde ye,
ate numacuahn vedeyahino rinan ye
ihyan che necun ye.

6 Chemin che condąhco ndiya mąn ne
nchuhn nąn Dendiohs, ihyan min che

a̱ma yudo vederihquentiyon quenan
cuma ye, ca̱va che ndeva ye nchuhn nda̱
ro che cuhnde ca̱de yahn ihyan iyehnse.
7 Hua cua nchuhn cuda̱do. Tahque ndah
ne conda̱hco ne nducuahn ta̱h Dendiohs,
te ihyan min ne, redin ye cuda̱do nchuhn.
8 Cuahteya̱n nchuhn, te chundah, sa̱hn
min che hua ri rendihche se nchuhn ne,
quechica se numachahte, rinuhn se ihyan
che co din se che conda ye. Sa̱hn min ne,
nde tahque duhtuno se che co a̱ma
ya̱hyan ta̱n che rinuhn te ihyan che cheh
te.
9 Cuiquendi ne numa ino ne cochahtino
ne Dihvo vo Jesucristo, ne hua tumaca̱h
ne yahn se, te a devano ne te numa chahte
iyehnse reca̱h rihn se ihyan yahn
Dendiohs.
10 Cuihno che a nchuhrihn nchuhn neve
ro ne, Dendiohs, ihyan min che quenan
cuma ye vedeyahino chahte, ne a
tenda̱hnun ye nchuhn ca̱va che cotahno
ne Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan ne
vahchetero numacuahn ro ne, ma̱n ye ca̱h
dito ye nchuhn, din ye che quenda̱h ndah
ne, quendi ne numa ino ne yune yahn ye.
11 Ihyan min ne, quenan cuma ye
vederihquentiyon chahte numacuahn ro,
ne redin yahn che ndeva vo yavena̱n ye
cuahn da̱ma. Tihca̱ co.
12 Dirún neve ndudo yahn nchuhn,
dechúh ca̱ca cuh nduco dihno vo Silvano,
sa̱hn min che quenan inó che co
cochahtino nchuhn che ca̱hma se. Che
dirún yahn ne ne, riya̱hvé nchuhn numa
cua̱co yahn vedeyahino che quenan cuma
Dendiohs nduco ne. Cochahtino ne ihyan
min.
13 Ihyan ndiya̱co che vate ye ya̱n che
ra̱hn ihyan Babilonia yahn, che
tenda̱hnun Dendiohs ihyan nduhca̱
nchuhn ne, dechuh ye Dendiohs yahn ne.
Ma̱rcos, sa̱hn min che nduhca̱ da̱yá rihnó
sa̱hn, namin dechuh se Dendiohs yahn ne.
14 Numacuahn vedeyahino cueneca̱h
a̱ma ta̱ma nchuhn Dendiohs vih che
cuande yáhn.

Ricá Dendiohs che din ye che nda̱hca̱
cuahtenan nducoya̱ca nchuhn che
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo. Tihca̱ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN PEDRO ADIVE

1 U Simón Pedro, apóstol yahn Dihvo vo
Jesucristo, dechúh ca̱ca cuh yahn nchuhn
che numa cua̱co din Dendiohs yuhn vo
ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n, che
chitahno ne nduhca̱ nuhn. Che chitahno
ne ne, a̱ma ndа̱hca̱ ca̱va ne.
2 Ricá Dendiohs che a̱ma din yahino ye
nchuhn, din ye che a̱ma ndа̱hca̱
cuahtenan ne. Ricá ihyan che din ye che,
nduco vededevano yahn ye ma̱n, yahn
Dihvo vo Jesucristo ma̱n, che chenan
cuma ne ne, tumacadino ne che a ihyan
min che redin ye che ndah nduco ne.

Nduhca̱ che nahn che cuahtechica ihyan yahn Dendiohs

3 Numacuahn vederihquentiyon yahn
Dendiohs din Dihvo vo nducuahn che
nahn ca̱va che runeca̱de co cuahtechico
vo iyehnse ma̱n, co cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro ma̱n. Din ye
che checadino vo yahn Dendiohs, ihyan
min che numacuahn vederihquentiyon
chahte yahn ye tenda̱hnun ye uvo,
4 ne ca̱h ye ndudo yahn ye che a̱ma
rigonun chihve ca̱vo vo. Che dinahn
nchuhn ndudo min ne, ndevahn ne,
metah che quendi ne vedeyeno yahn ma̱n
ne, cuahtendihco ne nunde, ne ndo ne
ihyan ndah nduhca̱ ma̱n ye.
5-7 Chemin che nducote ritahno ne ne,
nahn che runeca̱de cuahtechica ne ma̱n,
nahn che tahque chahte co vededevano
yahn ne ma̱n, nahn che din cheche ino ne
ca̱va che hua ndere cuahtechica ne,
cuahtendihco ne nunde ma̱n, nahn che
cuahtenan cuma ne vedechahtino ma̱n,
vedeyahino ma̱n, nahn che din yahino
a̱ma ta̱ma ne vih ma̱n.
8 Me ndete che tihca̱ din nchuhn
numacuahn chedave yahn ne ne, nde
tahque conahn ndah ne
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo.
9 Me ndete che hua tihca̱ din ne ne,
anduhneca̱ ndete che ve ndutina̱n ma̱n,
anduhneca̱ ndete che a china̱n ne che a
nchahco Dihvo vo Jesucristo nunde che
chahtendihco ne ro mena̱n ma̱n.
10 Dihnó, chemin che nde tahque redin
yahn che cuahtenun ino ne che a
tenda̱hnun Dendiohs nchuhn, nedin yahn
ye nchuhn, te ndete che tihca̱ din ne ne,
hua nda̱ ro che conda ne,
11 ne numacuahn vedeyeno ndeva ye
nchuhn, cuahtenan ne numacuahn ro
na̱n che rihquentiyon Dihvo vo Jesucristo,
ihyan min che ndedevahn ye uvo.
12 Chemin che andahre a devano
nchuhn dehtenduh chemin chan, ne
riquendi ne numa ino ne Ndudo yahn
Dendiohs che va ta̱h ne, ate quendí
ntihyon yа́n yahn.
13 Ra̱hcó che redin yahn che quendí
ya̱hvé nchuhn numanahn che quenán
iyehnse,
14 te a te Dihvo vo Jesucristo, checadinó
che a nun va che cóh.
15 Namin redirún yahn ne ca̱va che
cuahn che nda̱cá iyehnse cuh ne, hua
cona̱n ne dehtenduh che tuhchan,
ntihyon ya̱n ne adecodehno ura.

Vederihquentiyon chahte che ndonda̱ ta̱h Dihvo vo Jesucristo

16 Yahn vederihquentiyon chahte yahn
Dihvo vo Jesucristo ma̱n, yahn che va che
ndaconan chi tun ye ma̱n, che a chicuahn
nuhn nchuhn ne, ndiyu ndere cuento che
ndededecadino ma̱n nuhn ca̱va che
cahncheh nuhn ihyan, te ma̱n nuhn
ndihchero nuhn vederihquentiyon
chahte yahn ye.
17 Cuahn che ndeva Dendiohs Chida
yavena̱n ye, chihco ro ye
vederihquentiyon chahte che nda̱hco ye
ta̱h ye ne, ra̱hn ye numacuahn
vederihquentiyon yahn ye: “Ihyan cuh
che Da̱yá. Yahinó ihyan. A̱ma yenó ca̱va
ye.”
18 Nduco nuhn ihyan cuahn che chahn
ye tin ico me na̱n che ndo diya̱hn ye, ne a
ma̱n nuhn chihnevan nuhn ndudo min
che ra̱hn Dendiohs nde vahchetero.
19 Chemin che nde tahque richahtino
nuhn ndudo che dirun ihyan profeta che
chahte ye a ra̱hn me. Nchuhn ne, nda̱hca̱
redin ne che rihcovan ne ndudo min, te
anduhca̱ a̱ma ya̱hn che riche, rendihco

dave nạn che man nde ndạ ro che ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo. Tạhn min ne, anduhnecạ cuahn che a cochi ri dave, cuahn che quendạh yuhdo chahte, ne ạma co yeno nchuhn.
20 Menạn vihca cuedevano nchuhn te nde ạma ihyan ne, hua co conahn ye nduco vederendecadino yahn mạn ye Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta yahn dehtenduh che va che co,
21 te mạn ihyan profeta chahn ne, hua cahndudo ye nduco vederendedecadino yahn mạn ye. A Vaco Ndah yahn Dendiohs din che cahndudo ye.

2

Sạhn rihncheh

1 Vạn ihyan nación yahn Israel ne, namin chahte sạhn rihncheh che redin cạ se che profeta se. Namin vạn nchuhn ne quendạh sạhn che numacuahn vederihncheh cacuahn se ndudo che din che conda ihyan. Cuacondạh vedạme se Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye cạva nunde yahn nducoyạco vo, nde cạva nunde yahn sạhn chahn, ne yahn chemin che a denạn co se castigo.
2 Ạma yạhn ihyan dạma co ye nduco se, ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ne chemin din che ndạca yune che chihngạ cạhma ihyan yahn ndudo ndah yahn Dihvo vo.
3 Nducote ạma idihya se, nahn yahn se tume ne, numacuahn vederihncheh cuahndudo se, tico se tume yahn ne. Nde a rạhn me ne, a va cạde che din Dendiohs castigo sạhn.
4 Va che co se castigo, te nde yahn ángel che chahtendihco ye nunde, hua nchahco Dendiohs yahn ye, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn, quechiche cadena ihyan, cuahtenun ye vạn man vạn rạhn nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse.
5 Atihnocạ hua nchahco Dendiohs yahn ihyan nunde che chahte ye a rạhn me. Din ye che chan co nạhn nde chito nune iyehnse, ne chihno chih nducoyạca ye. Noé, ihyan min che cahndudo ye che runecạde cuahtechica ihyan nduhcạ che nahn Dendiohs, atenạn ihyan min nduco te ndache ihyan ndedevahn Dendiohs.
6 Atihnocạ decuihno Dendiohs ihyan nunde che vate ye yạn Sodoma mạn, yạn Gomorra mạn, din ye che chiche yạn chahn nde chihno ndo iya, cạva che cạh ye, checadino ihyan nunde che cuahte ye adive che namin va che co ye castigo.
7-8 Ate ndedevahn ye Lot, ạma ihyan che runecạde ye, che ạma chi rạn ye yahn che ndere chahtechica ihyan chahn chahtendihco ye nunde, te quenan ye yạn vạco ye, ne ndihchero ye mạn, chihnevan ye mạn, che tihcạ redin ye.
9 Nduco tihcạ a retumacadino vo che Dihvo vo Dendiohs ne, rendedevahn ye ihyan che ndah ihyan ye vạn dehtenduh che rechuhrihn ye, ne redin ye castigo ihyan che duhtuno ihyan ye nde ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan iyehnse.
10 Din ye castigo ihyan chahn, menạn vihca ihyan che ndere vatechica ye, rahtendihco ye nunde mạn, ihyan che reducherino ye vederihquentiyon yahn ye mạn.
Sạhn rihncheh chahn ne, ạma duhtuno se, ne hua vạhino se ducherino se vederihquentiyon chahte che chenan cuma vaco chihngạ,
11 andahre ángel che nde tahque chahte vederihquentiyon chenan cuma ye, hua rihquino ye ndạhco ndiya ye vederihquentiyon min nạn Dihvo vo Dendiohs.
12 Nduhnecạ ite chano che, nde hua rendedecadino te redin te dehtenduh, vate no te cạva che cạhno ihyan ite ne, tihchan sạhn chahn, te andahre nde hua renahn se yahn vederihquentiyon min, ate ducherino se. Chemin che va che cuahno co se nduhcạ ite chano chahn,
13 chuhrihn se, din nunde yahn se yahn che cạh rihn se ihyan chenạhn. Vedeyeno yahn sạhn chahn ne, che cuahtendihco se nunde nạn nducoyạca ihyan. Nduhcạ dehtenduh che ạma chihngạ che cạhva rino vo ne, tihchan sạhn chahn. Ạma rihtera se vedecuihno, rinduco se nchuhn cuahn che rahtevihco ne, nde yeno ri se che rihncheh se nchuhn.
14 Nducoyạca ndạhta che rendihchero se ne, nahn yahn se tạhn, cuahn dạma rahtendihco se nunde. Rihncheh se ihyan tundo che metah conahn ndah ye ndudo

yahn Dendiohs. Ạma mạyon se cạva che tico se tume yahn ihyan. Sạhn chahn ne, a ndinda se.
15 A ndinda se, te chacondạh vedạme se ndudo ndah yahn Dendiohs, riquendi se yune yahn profeta Balaam dạya Beor, sạhn min che cạva che ndạca se tume ne, dịn se che chihngạ.
16 Sạhn min ne, chihca tạn Dendiohs nunde che va ino se che dịn se, din ye che nte ạma burro nduco se, yạhve te sạhn nduhcạ che rente ihyan, ne hua din se.
17 Sạhn chahn ne, nde hua richihve se. Nduhcạ ạma pozo che diya mạn, nduhcạ man cuma che rechuh dạma, riquenda yuhne mạn, tihchan se. A ndinda se, a va yạn nạn man nạn rạhn nạn che cuahtenun se, co se castigo cuahn dạma.
18 Sạhn chahn ne, numacuahn vedeyạde rahndudo se ndudo che nde hua cochihve. Rihncheh se ihyan che a cade ndevahn ye che rahtendihco ye nunde, rinun se ihyan che ndere cuahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye.
19 Rạhn se te ndete che tihcạ din ye ne, cuahtemạn ino ye, cạhcantiyon mạn ye ihyan, ate hua cuạco chemin, te nde mạn se hua vatemạn ino se, rihquentiyon nunde yahn se sạhn. Tihcạ, te adecodehno nunde che chenan cuma ihyan ne, a nunde min rihquentiyon ihyan.
20 Ihyan che a ndedevahn Dihvo vo Jesucristo ihyan yahn nunde che chahtendihco ye ne, ndete che cạhcomạn ye che nevahnecun ye ihyan min, ndaconan cuahtendihco ye nunde ne, tahque vedin ye che co ro menạn,
21 te tahque ndạhcạ cạva ye ndete che nde hua checadino ye ndudo ndah yahn Dendiohs che co che a checadino ye, ne chihcomạn ye.
22 Ihyan chahn ne, a chinahn nduco ye ndudo che rente ihyan tuhcạ: “Yạhna ne, rihno rendạche te, ne rendaconan te rencheh tun te. Me cuche ne, rihno rine te, ne rendatonun tun te vạn nchete.”

3

Va che ndaconun chi tun Dihvo vo Jesucristo

1 Dihnó che yahinó nchuhn, cạca cuh a co o yune che redirún yahn nchuhn, rentihyon yán yahn nchuhn yahn dehtenduh che a devano ne cạva che ndedecadino ndah ne yahn.
2 Cuenecạhco ne ndudo che dirun ihyan profeta ndah che chahte ye a rạhn me mạn, ndudo che chihquentiyon Dihvo vo Jesucristo che dinahn vo mạn. Ndudo min ne, cahndudo ihyan apóstol, chihnevan ne cuahn che chahn ye yạn vạco ne.
3 Menạn vihca nahn che codevano nchuhn te cuahn che a cochi nino ro che cuihno iyehnse ne, cuahte sạhn che ndere cuahtechica se vedeyeno yahn mạn se. Sạhn chahn ne, ducherino se,
4 ne cạhma se: “¿Tạcạ che chi tun Dihve nchuhn Jesucristo? Cạh ye ndudo yahn ihyan ndico che chi tun ye, ate nde hua cuạco chemin, te a chihno chih nducoyạca ye, ne iyehnse ne, anduhnecạ nde ro che chihnde.”
5 Tihcạ cạhma sạhn chahn, te ducherino se. Anduhnecạ ndete che hua devano se che nde menạn me ne, nduco ndudo che rạhn Dendiohs ne, chihnde cạde nạn ro mạn, iyehnse mạn. Chihco vih ye yạhn vạn nune mạn, chihco cạde ye che ran co cạva che ndạca cue yahn mạn.
6 Ihyan nunde che chahte ye a rạhn me ne, decuihno Dendiohs ihyan, din ye che chito nune iyehnse.
7 Nạn ro mạn, iyehnse mạn ne, va che cuco nduhcạ che a ndihco cạde Dendiohs, ndạ ro che techecạde ye yahn ihyan nunde, din ye castigo ihyan.
8 Dihnó che yahinó nchuhn, cuedevano ne te nạn Dihvo vo Dendiohs ne, ạma ro ne, anduhnecạ ạma mil nduyo, ne ạma mil nduyo ne, anduhnecạ ạma ro.
9 Ihyan min ne, nahn ye che nto ino ihyan nunde yahn ye cạva che hua co ye castigo, ne chemin che redin chahtino ca ye. Ndiyu che chinạn ye ndudo che cạh ye nduhcạ che rendedecadino ạma o ihyan.
10 Dihvo vo Jesucristo ne, ndaconan chi tun ye ro che nde hua rendedecadino ihyan. Nduhcạ che a denạn rendạ sạhn duco ura che nde hua vate ihyan cudạdo ne, tihcạ ro min, te a denạn ndạ Dihvo vo. Ndạ ro min ne, ạma yudo co anduhnecạ

ndete che a̱ma dito cune, ne iyehnse ma̱n,
nducuahn che va ma̱n, nducuahn che
chenan na̱n ro ma̱n ne, cuihno cuco.
11 Nducote tihca̱ va che cuihno
nducuahn ne, nahn che a̱ma runeca̱de
cuahtechica nchuhn nduhca̱ che nahn
Dendiohs,
12 nde nda̱ ro che techeca̱de ye yahn
ihyan iyehnse. A ro min che chenan rino
ne, chenan ino ne che nun conahn. Ro
min ne, nduhca̱ che a ráhn rí nchuhn ne,
na̱n ro nduco nducuahn che chenan ne,
cuihno cuco.
13 Nduhca̱ che a ca̱h Dendiohs ndudo
yahn ye ne, chenan ino vo che nedin ra ye
na̱n ro ma̱n, iyehnse ma̱n, na̱n che atena̱n
ihyan che ndah ihyan ye cuahtenan ye.
14-15 Dihnó che yahinó nchuhn, chemin
che numanahn che chenan rino ne che
conahn dehtenduh chemin chan ne, codin
nun ino ne, runeca̱de cuahtechica ne, ne
vatema̱n ino ne cuahn che nda̱ Dihvo vo
Jesucristo. Cuedevano ne te nducote
quenan cuma ca ye vedechahtino nduco
vo ne, a ndero ndi che ndedevahn ye uvo.
Yahn chemin ne, dihno vo Pa̱blo che
yahino vo ihyan ne, a dirun ye yahn
nchuhn, numacuahn vededevano che ca̱h
Dendiohs ihyan,
16 ntihyon ya̱n ye yahn chemin na̱n
nducuahn ca̱ca che dechuh ye. Na̱hn cua̱n
ne, va̱hche, ne chemin che ihyan tundo
che hua ndah renahn ye ne, a vih ra̱hn, ne
a vih renahn ye. Atihnoca̱ redin ye na̱n
nducuahn Ndudo yahn Dendiohs, redinda
ma̱n ye ihyan.
17 Dihnó che yahinó nchuhn, chemin
che nducote a devano ne chemin ne,
codin ne cuda̱do ca̱va che hua cotahno ne
vederihncheh yahn sa̱hn nunde chahn,
cahcoma̱n ne che riquendi ne yune yahn
Dihvo vo Jesucristo numa ino ne.
18 Tahque ndah ne, codin nun ino ne
ca̱va che nde tahque conahn ndah ne
yahn vedeyahino yahn Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che ndedevahn ye
uvo. Nda̱hca̱ che ndeva vo yavena̱n ye
cuahn da̱ma. Tihca̱ co.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUA̱N MENA̱N

1 Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro
che metah cuhnde iyehnse. Ihyan min ne,
anduhneca̱ Ndudo yahn Dendiohs che
dechuh ye ca̱va che ndedevahn ye uvo,
cuahtenan vo vahchetero numacuahn ro.
Nuhn ne, ndihchero nuhn ihyan ma̱n,
chihnevan nuhn ndudo yahn ye ma̱n,
da̱ma cheh da̱ma chih nuhn nduco ye
ma̱n.
2 Ihyan min ne, quechica ye iyehnse
cuh, ne nuhn ne, chinduco nuhn ihyan.
Rahndudo nuhn ndudo yahn ye, rihnevan
nchuhn, te a devano nuhn che cua̱co.
Ihyan min ne, a nduco ye Dendiohs Chida,
ate nda̱ ye iyehnse cuh ca̱va che
ndedevahn ye uvo, cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
3 Ndaconan rete cuande ndáh nchuhn
che chinduco nuhn ihyan min ma̱n,
chihnevan nuhn ndudo yahn ye ma̱n, te
náhn che conduco ne nuhn, cotahno vo
Dendiohs Chida ma̱n, ihyan min che Da̱ya
ye ma̱n.
4 Condihchenan ndah ne che dirún yahn
ne ca̱va che numacuahn vedeyeno quendi
ne cotahno ne ihyan.

Dendiohs ne, ndiyu ihyan nunde ye

5 Dendiohs ne, nduhca̱ a̱ma ndah dave
ya̱hn ne, tihca̱ a̱ma ndah ihyan ye, metah
nde a̱ma nunde yahn ye. Ndudo cuh ne,
ma̱n Dihvo vo Jesucristo chicuahn ye
nuhn, ne rete cuande nuhn nchuhn.
6 Ihyan che ra̱hn ye che ritahno ye
Dendiohs ate rahtechica ye vedeyeno
yahn ma̱n ye, rahtendihco ye nunde ne, a
ndero ndi che ndere ra̱hn ye, te hua
runeca̱de rahtechica ye.
7 Ate ndete che runeca̱de vatechico vo
nduhca̱ che nahn Dendiohs ne, nda̱hca̱
cuahtenan vo nduco vih, ne nchahco ye
nducuahn nunde yuhn vo, yahn che chih
Da̱ya ye, Dihvo vo Jesucristo, chera yun
yahn ye ca̱vo vo.
8 Ndete che ca̱hmo vo che metah nunde
yuhn vo ne, rihncheh ma̱n vo uvo, nde
hua cua̱co che ra̱hn vo.
9 Ndete che ntuma ino vo nunde yuhn
vo ne, nchahco Dendiohs yuhn vo, te
ihyan min ne, runeca̱de ye, ne redinahn
ye ndudo yahn ye.
10 Ate ndete che ca̱hmo vo che hua
chendihco vo nunde ne, duche rino vo
Dendiohs, te anduhneca̱ ndete che ca̱hmo
vo che ndere ra̱hn ye. Ndete che tihca̱ ne,
a ndero ndi che nde hua ritahno vo Ndudo
yahn ye.

2

Dihvo vo Jesucristo ne, ra̱hn nan ye uvo

1 Da̱yá, dirún ca̱ca cuh yahn ne ca̱va che
ndedecadino ne, ne hua ndere
cuahtechica ne, cuahtendihco ne nunde.
Ate ndete che va duh che quendihco
nunde ne, va Dihvo vo Jesucristo, ne va
ta̱h ye vederihquentiyon che ra̱hn nan ye
uvo na̱n Dendiohs Chida. Ihyan min ne,
metah nde a̱ma nunde yahn ye,
2 ne chihco menda̱hn ye ihyan, chih ye
ca̱va nunde yuhn vo ma̱n, nunde yahn
nducoya̱ca ihyan iyehnse ma̱n. Nduco
tihca̱ ndo ya̱n Dendiohs nduco nducoya̱co
vo.
3 Ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn ye ne, a devano
cua̱co vo che ritahno vo ihyan.
4 Duh ihyan che ra̱hn ye che ritahno ye
ihyan ate hua redinahn ye
vederihquentiyon yahn ye ne, ndere ra̱hn
ye.
5 Ate ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn Dihvo vo ne, a
devano cua̱co vo che yahino vo Dendiohs
numacuahn chedave yuhn vo ma̱n, che
nedin yahn ye uvo ma̱n.
6 Duh ihyan che ra̱hn ye che a nedin
yahn Dendiohs ihyan ne, nahn che
runeca̱de cochica ye nduhca̱ che quechica
Dihvo vo Jesucristo.

Nahn che din yahino vo vih

7 Dihnó, dirún yahn ne, rentihyon yán
vederihquentiyon che chihnde nde a ra̱hn
me, chidevano ne nde ro che chitahno ne
Dihvo vo Jesucristo.
8 Vederihquentiyon min, nducote
dinahn Dihvo vo Jesucristo ma̱n,
redinahn ma̱n ne ma̱n ne, nda̱hca̱ che
rentihyon yán yahn ne. Tihca̱, te ca

retuhn Ndudo Ndah yahn Dendiohs ne, ca rihno vedetundo yahn ihyan.

9 Duh ihyan che rạhn ye che a chenahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ate rendihche tạn ye ihyan chenạhn ne, ihyan min ne, riquendi ye vedetundo yahn ye, metah conahn ye.
10 Ihyan che redin yahino ye ihyan chenạhn ne, a chenahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne riquendi ye. A runecạde vederendedecadino yahn ye, ne hua rahtendihco ye nunde.
11 Me ihyan che rendihche tạn ye ihyan chenạhn ne, riquendi ye vedetundo yahn ye, nto ye nduhcạ ạma ihyan nạn ve, nde hua devano ye ti ndạ ti tuno ye.
12 Dạyá, dirún yahn ne, te a nchahco Dendiohs nunde yahn ne che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo.
13 Nchuhn ihyan ndico, dirún yahn ne, te nde a rạhn me ne, a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va ye nde cuahn che metah cuhnde iyehnse. Nchuhn ihyan decạhya, dirún yahn ne, te hua riquendi ne vederihquentiyon yahn chundah.

Dạyá, dirún yahn ne, te a nedin yahn Dendiohs Chida nchuhn.
14 Nchuhn ihyan ndico, dirún yahn ne, te a chitahno ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va ye nde ro che metah cuhnde iyehnse. Nchuhn ihyan decạhya, dirún yahn ne, te ạma yune no chihcomạn ne vedeyeno yahn mạn ne mạn, ritahno ne Ndudo yahn Dendiohs numacuahn chedave yahn ne mạn, rahcotạhn ne vederihquentiyon yahn chundah mạn.

15 Hua dạma co nchuhn nduco ihyan nunde, quendi ne vedeyeno yahn mạn ne, cuahtendihco ne nunde, te ihyan che riquendi ye vedeyeno yahn mạn ye ne, hua yahino ye Dendiohs Chida.
16 Tihcạ, te che ndere rahtechica ihyan, rahtendihco ye nunde mạn, che idihya ye mạn, che redin yạde ye mạn ne, nducuahn nunde chemin chan ne, a nạn vederendedecadino yahn ihyan riquendạh, ndiyu Dendiohs che rihquentiyon ye chemin.
17 Nducoyạca ihyan che rahtechica ye vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde ne, rendạ ro che rihno ye. Ate ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

Sạhn che rendihche tạn se Dihvo vo Jesucristo

18 Dạyá, a cochi nino ro che nto iyehnse. Nchuhn ne, a devano ne te a va cạde che ndạ sạhn duhtuno ihyan me che rendihche tạn se Dihvo vo. Ạma yạhn se che nduhcạ se sạhn min ne, a ndạ se. Chemin che a devano vo te a cochi nino ro che nto iyehnse.
19 Sạhn chemin chan ne, a vạn dihno vo quendạh se, ate hua chitahno se Dihvo vo nduhcạ che ritahno vo. Tihcạ, te ndete che chitahno se numa cuạco ne, hua din vih se. Ate ndiquendạh nducoyạca se vạn vo, chihco ro se che a devavih ndi se.
20 Ate nchuhn ne, hua dạma ri ne nduco sạhn chahn, te din Dihvo vo Jesucristo che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn, tumacadino ne ndudo ndah yahn ye.
21 Dirún yahn ne, te a chenahn ne ndudo min, ne a devano ne cha che cuạco, ne cha che hua cuạco.
22 Sạhn che rạhn se che ndiyu Dihvo vo Jesucristo che tendạhnun Dendiohs cạva che ndedevahn ye uvo ne, cuahnde chende se. Sạhn che rendihche tạn se Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, racondạh vedạme se vederihquentiyon yahn ye mạn, vederihquentiyon yahn Dendiohs Chida mạn.
23 Ihyan che racondạh vedạme ye Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, namin racondạh vedạme ye Dendiohs Chida. Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, din yahn Dendiohs Chida ihyan.

24 Chemin che nahn che quendi nchuhn numacuahn chedave yahn ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo che chitahno ne a rạhn me. Ndete che quendi ne ne, tuhme Dendiohs Chida mạn, Dihvo vo Jesucristo, Dạya ye mạn ne, ndeva ye nchuhn.

25 Tihcạ, te Dihvo vo ne, te ye ndudo
yahn ye che ndeva ye uvo, cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
26 Nducote vate sạhn che rihncheh se
ne, chemin che tihcạ dirún yahn nchuhn.
27 Nducote din Dihvo vo Jesucristo che
quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
nchuhn ne, hua rendotenan ne nde ạma
ihyan che cacuahn ye nchuhn. Mạn Vaco
Ndah yahn Dendiohs redin che ri devano
nchuhn demạn nducuahn dehtenduh che
cuạco. Nduhcạ che a ca cuande ne yahn
Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, cuiquendi
ne, cochahtino ne Dihvo vo.
28 Dạyá, cuiquendi ne cochahtino ne
Dihvo vo cạva che hua dehva rạhco ne,
nde hua co cuihnạn ne, ndihchero ne
ihyan cuahn che ndaconan chi tun ye.
29 Nducote a devano ne che ạma ndah
ihyan Dihvo vo Jesucristo ne, cuedevano
ne te nducoyạca ihyan che redin ye che
ndah ne, a nedin yahn ye ihyan.

3

A nedin dạya Dendiohs uvo

1 Condihche nchuhn nduhcạ che ạma
yahino Dendiohs Chida uvo, nedin dạya
ye uvo. Ihyan nunde ne, nducote hua
retumacadino ye tạcạ Dendiohs ne,
namin hua retumacadino ye che a nedin
dạya ye uvo.
2 Dihnó che yahinó nchuhn, a nedin
dạya Dendiohs uvo, nde metah
tumacadino vo nduhcạ che ạma ndah ro
yuhn vo cuahn che ndeva ye uvo. Ate a
devano vo te cuạhn che ndaconan chi tun
Dihvo vo Jesucristo ne, ndo vo nduhcạ
mạn ye, ndihchero vo ihyan.
3 Nducoyạca ihyan che chenan ino ye
che ndihchero ye ihyan ne, rihcomạn ye
vedeyeno yahn mạn ye, ne rendo ye ihyan
ndah nduhcạ Dihvo vo Jesucristo.
4 Ate nducoyạca ihyan che rahtendihco
ye nunde ne, rahcotạhn ye
vederihquentiyon yahn Dendiohs. A
vederihquentiyon min che rihco ro nunde
yahn ihyan.
5 Nchuhn ne, a devano ne te Dihvo vo
Jesucristo ne, ndiyu ihyan nunde ye.
Namin a devano ne te ndạ ye muhn
iyehnse cuh, chihco mendạhn ye ihyan,
chih ye cạva nunde yuhn vo.
6 Nducoyạca ihyan che richahtino ye
ihyan min ne, hua ndere rahtechica ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye
nunde, ne ihyan che ndere rahtechica ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye
nunde ne, nde hua ritahno ye ihyan,
andahre tihcạ rạhn ye.
7 Dạyá, cuihco nchuhn cudạdo che hua
cahncheh nde ạma ihyan nchuhn.
Cuedevano ne te ihyan che runecạde
rahtechica ye ne, ndah ihyan ye nduhcạ
Dihvo vo Jesucristo,
8 ne ihyan che ndere rahtechica ye
vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye
nunde ne, riquendi ye vederihquentiyon
yahn chundah, te a sạhn min che canạn
quendihco se nunde. Ate Dihvo vo
Jesucristo ne, ndạ ye muhn iyehnse cuh
cạva che decuihno ye vederihquentiyon
yahn se.
9 Nde ạma ihyan che a nedin dạya
Dendiohs ne, hua riquendi ye rechica ye
vedeyeno yahn mạn ye, rendihco ye
nunde, te a ndahcorun ye
vederendededecadino yahn ye. Hua co
quendi ye condihco ye nunde, te a nedin
dạya Dendiohs ihyan, ndo ye ihyan ra.
10 A ndero ndi ihyan che a nedin dạya
Dendiohs ihyan. Namin a ndero ndi ihyan
che a nedin yahn chundah ihyan. Tihcạ, te
nducoyạca ihyan che hua redin ye che
ndah mạn, nducoyạca ihyan che hua
yahino ye ihyan chenạhn mạn ne, hua
yahn Dendiohs ihyan.

Nahn che din yahino ạma tạma vo vih

11 Nahn che din yahino ạma tạma vo
vih. Vederihquentiyon min ne, a devano
nchuhn nde ro che chitahno ne Dihvo vo
Jesucristo.
12 Hua ndạhcạ che quendi vo yune yahn
Caín, sạhn min che dinahn se yahn
chundah, chihno se dihno se. A devano vo
te Caín ne, duhtuno ihyan se, ne chemin
che chihno se dihno se che ndah ihyan ye.
13 Dihnó, hua dehva rạhco nchuhn
cuahn che rendihche tạn ihyan nunde
nchuhn.

14 A ndedevahn Dendiohs uvo vạn ihyan
nunde che va che co ye castigo yah, din
nunde yahn ye. A devano vo te cuahtenan
vo vahchetero numacuahn ro, te redin
yahino ạma tạma vo vih. Ihyan che hua
redin yahino ye vih ne, metah ndedevahn
Dendiohs ihyan, ne va che co ye castigo.
15 Nducoyạca ihyan che rendihche tạn
ye ihyan chenạhn ne, dạma ri ye nduco
sạhn rihno ihyan, ne a devano vo te
nducoyạca sạhn rihno ihyan, hua chenan
ino se che ndeva Dendiohs sạhn,
cuahtenan se vahchetero numacuahn ro.
16 A devano vo nduhcạ che yahino
Dihvo vo Jesucristo uvo, chihco mendạhn
ye ihyan, chih ye cạvo vo. Nahn che tihcạ
din yahino ạma tạma vo vih, andahre nde
cạhco mendạhn vo uvo, coh vo cạva vih.
17 Ndete che va che rechuhnun vo ate
hua conan vạhino vo dihno vo che va
vederetạhn yahn ye, conan vo ihyan ne, a
ndero ndi che nde hua yahino vo
Dendiohs.
18 Dạyá, nde hua cochihve che dendudo
cạhmo vo che redin yahino vo vih.
Tahque ndah ne, din yahino vo vih numa
cuạco, conan vih vo nạn vederetạhn yuhn
vo.

Nduhcạ che redin chahtino vo Dendiohs

19 Ndete che tihcạ din yahino ạma tạmo
vo vih ne, a devano vo che redinahn vo
ndudo ndah yahn Dendiohs, ne vatemạn
ino vo.
20 Ndete che va deh cuande che hua
vatemạn ino vo ne, va Dendiohs che
devano ye nducuahn, ne co din ye che
cuahtemạn ino vo.
21 Dihnó che yahinó nchuhn, ndete che
vatemạn ino vo ne, cochahtino vo
Dendiohs,
22 ne dinahn ye nducuahn che cạco vo
ihyan, te redinahn vo vederihquentiyon
yahn ye, redin vo dehtenduh che renan
ino ye.
23 Nạn nducuahn vederihquentiyon
yahn ye ne, nahn ye che cotahno vo Dạya
ye, Dihvo vo Jesucristo, ne din yahino ạma
tạma vo vih nduhcạ che chihquentiyon
Dihvo vo.
24 Nducoyạco vo che redinahn vo
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
richahtino vo ihyan, ne rinduco ye uvo. A
devano vo che rinduco ye uvo, te din ye
che quenun Vaco Ndah yahn ye uvo.

4

Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, vaco chihngạ mạn

1 Dihnó che yahinó nchuhn, hua
ndetạhno cotahno ne yahn sạhn che rạhn
se che quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs
sạhn. Cạh yune ne che nte se, ne
cuicarune ne sạhn cạva che cadino ne
ndete che chenan cuma se
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs, o vederihquentiyon yahn vaco
chihngạ. Tihcạ codin ne, te ạma yạhn se
vatechica se rihncheh se, rạhn se te ndudo
yahn Dendiohs che rahndudo se.
2 Co cadino ne duh ihyan che quenan
cuma ye vederihquentiyon yahn Vaco
Ndah yahn Dendiohs, te va che cạhma ye
che Dihvo vo Jesucristo ne, ndo ye nduhcạ
ihyan, ndạ ye muhn iyehnse.
3 Ate nducoyạca sạhn che hua tihcạ
cạhma se ne, hua chenan cuma se
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs. Sạhn chahn ne, chenun vaco
chihngạ sạhn, chenan cuma se
vederihquentiyon yahn sạhn min che
rendihche tạn se Dihvo vo. A devano vo te
sạhn min ne, va che cochica se muhn
iyehnse, ne yạhn sạhn che vatechica se,
chenan cuma se vederihquentiyon yahn
se.
4 Dạyá, a nedin yahn Dendiohs nchuhn,
ne a ndạhco ndiya ne sạhn chahn che
vatechica se rihncheh se, te
vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn
Dendiohs che quenun nchuhn ne, tahque
yudo che co vederihquentiyon yahn
chundah.
5 Sạhn chahn ne, sạhn nunde se, ne
chemin che rente se dehtenduh che
chihngạ, rihcovan ihyan nunde.
6 Ate nuhn ne, a yahn Dendiohs nuhn,
ne ihyan yahn ye ne, rihcovan ye che
rahndudo nuhn, ne ihyan che hua yahn
ye ne, hua rihcovan ye. Nduco chemin ne,
co devano vo cha sạhn che quenun Vaco
Ndah yahn Dendiohs sạhn, ne cha sạhn
che quenun vaco chihngạ sạhn.

Yahino Dendiohs uvo

7 Dihnó che yahinó nchuhn, quenan
cuma che din yahino a̱ma ta̱ma vo vih, te
redin Dendiohs che chenan cumo vo
vedeyahino. Adecoduhno ihyan che
quenan cuma ye vedeyahino ne, ritahno
ye Dendiohs, ne a yahn ye ihyan.
8 Ihyan che hua chenan cuma ye
vedeyahino ne, hua yahn Dendiohs ihyan,
te ihyan yahn Dendiohs ne, redin
Dendiohs che chenan cuma ye
vedeyahino.
9 Chihco ro Dendiohs che yahino ye uvo,
te andahre a̱ma ndiya̱hn ra Da̱ya ye, ate
dechuh ye ihyan muhn iyehnse, ca̱va che
ndedevahn ye uvo, ne cuahtenan vo
vahchetero numacuahn ro.
10 Yahino vo Dendiohs, ate tahque
chahte vedeyahino yahn ma̱n ye che co
vedeyahino yuhn vo, te dechuh ye Da̱ya
ye, chihco mendа̱hn ye ihyan, chih ye
ca̱va nunde yuhn vo. A tihca̱ ndo ya̱n
Dendiohs nduco nducoya̱co vo.
11 Dihnó che yahinó nchuhn, nducote
tihca̱ din yahino Dendiohs uvo ne, quenan
cuma che din yahino a̱ma ta̱ma vo vih.
12 Nde a̱ma ihyan hua ntihche ye
Dendiohs. Ate ndete che din yahino a̱ma
ta̱ma vo vih ne, nedin yahn Dendiohs uvo,
conduco ye uvo, ne cuahtenan cumo vo
vedeyahino yahn ye.
13 A devano vo te a yahn Dendiohs uvo,
rinduco ye uvo, te a din ye che quenun
Vaco Ndah yahn ye uvo.
14 Nuhn ne, a devano cua̱co nuhn, ne
rahndudo nuhn ndudo yahn che a dechuh
Dendiohs Chida Da̱ya ye, ca̱va che
ndedevahn ye ihyan iyehnse.
15 Adecoduhno ihyan che ca̱hma ye
numacuahn chedave yahn ye che Dihvo
vo Jesucristo ne, Da̱ya Dendiohs ihyan ne,
nedin yahn Dendiohs ihyan, ne conduco
ye ihyan.
16 A devano cua̱co vo che yahino
Dendiohs uvo. Ihyan min ne, quenan
cuma ye vedeyahino, ne nducoya̱ca ihyan
che chenan cuma ye vedeyahino ne, nedin
yahn Dendiohs ihyan, rinduco ye ihyan.
17 Tihca̱ cuahtenan cumo vo vedeyahino
ca̱va che hua dehva ra̱hco vo nda̱ ro che
techeca̱de Dendiohs yahn ihyan. Hua
dehva ra̱hco vo nda̱ ro min, te numanahn
che chenan vo iyehnse ne, quendi vo yune
yahn Dihvo vo Jesucristo, cuahtenan
cumo vo vedeyahino nduhca̱ ma̱n ye.
18 Ihyan che chenan cuma ye
vedeyahino ne, vatema̱n ino ye na̱n
Dendiohs. Ate ihyan che hua vatema̱n ino
ye ne, va̱hino ye che co ye castigo, te hua
chenan cuma ye vedeyahino.
19 Uvo ne, yahino vo Dendiohs yahn che
mena̱n vihca din yahino ma̱n ye uvo.
20 Ihyan che ra̱hn ye che yahino ye
Dendiohs ate rendihche ta̱n ye ihyan
chena̱hn ne, hua cua̱co che ra̱hn ye, te
ndete che hua yahino ye ihyan che da̱ma
chenan ye iyehnse nduco vih ne, hua co
din yahino ye Dendiohs che nde hua
rendihche ye ihyan.
21 Ma̱n Dendiohs chihquentiyon ye che
din yahino vo ihyan ma̱n, din yahino a̱ma
ta̱ma vo vih ma̱n.

5

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, rihcoma̱n ye vedeyeno yahn ma̱n ye

1 Nducoya̱ca ihyan che ritahno ye che
Dendiohs dechuh ye Dihvo vo Jesucristo
ca̱va che ndedevahn ye ihyan iyehnse ne,
ihyan chahn ne, a nedin da̱ya Dendiohs
ihyan. Ihyan che yahino ye Dendiohs
Chida ne, namin yahino ye nducoya̱ca
ihyan che a nedin da̱ya ye.
2 Cuahn che yahino vo Dendiohs,
redinahn vo vederihquentiyon yahn ye
ne, namin yahino vo nducoya̱ca ihyan che
a nedin da̱ya ye.
3 Cuahn che yahino vo Dendiohs ne,
redinahn vo vederihquentiyon yahn ye.
Vederihquentiyon yahn ye ne, nde hua
va̱hche ca̱va che dinahn vo.
4 Nducoya̱ca ihyan che a nedin da̱ya
Dendiohs ihyan ne, rihcoma̱n ye
vedeyeno yahn ye che redin che
rahtendihco ye nunde. Uvo ne, nducote
ritahno vo Dihvo vo Jesucristo ne,
rihcoma̱n vo vedeyeno yuhn vo che redin
che rahtendihco vo nunde.
5 Ihyan che ritahno ye che Dihvo vo
Jesucristo che Da̱ya Dendiohs ne, atena̱n
ihyan chahn che ri rihcoma̱n ye vedeyeno

yahn ye che redin che rahtendihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, ihyan min che Dạya Dendiohs

6 A devano vo te Dihvo vo Jesucristo ne,
Dạya Dendiohs ihyan, te tihcạ rạhn
Dendiohs cuahn che chedenune ye mạn,
tihcạ chihco ro mạn ye cuahn che chih ye,
chera yun yahn ye mạn, tihcạ rete Vaco
Ndah yahn Dendiohs che recadino vo
mạn, ne a devano vo te Vaco Ndah yahn
Dendiohs ne, hua rihncheh.
7 Vahchetero ne, Dendiohs Chida mạn,
Dạya ye che dechuh ye nduco ndudo yahn
ye mạn, Vaco Ndah yahn ye mạn, rete ye,
recadino vo che cuạco chemin. Ihyan
chahn ne, ạma no vederihquentiyon
chenan cuma ye.
8 Muhn iyehnse cuh ne, a devano vo te
Dihvo vo Jesucristo ne, Dạya Dendiohs
ihyan, te tihcạ rạhn Dendiohs cuahn che
chedenune ye mạn, tihcạ chihco ro mạn
ye cuahn che chih ye, chera yun yahn ye
mạn, tihcạ rete Vaco Ndah yahn Dendiohs
che recadino vo mạn.
9 Ritahno vo ndudo che rente ihyan
yahn Dihvo vo Jesucristo, che ihyan min
che Dạya Dendiohs. Ate nde tahque nun
ritahno vo ndudo che rete mạn Dendiohs
che ihyan min che Dạya ye.
10 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo ne, a devano cuạco ye che ihyan
min che Dạya Dendiohs. Ihyan che hua
ritahno ye ne, ducherino ye Dendiohs, te
andahre rạhn Dendiohs che ihyan min
che Dạya ye, ate hua ritahno ye.
11 Rạhn Dendiohs ndiyu demạn che a
ihyan min che Dạya ye, ate namin rạhn ye
te ihyan che ritahno ye ihyan ne, ndevahn
ye, ne cuahtenan ye vahchetero
numacuahn ro.
12 Ihyan che ritahno ye Dihvo vo
Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, cuahtenan
ye vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan
che hua ritahno ye ihyan ne, nde hua
ndạca vahchetero cuahtenan ye.

13 Tihcạ dirún yahn nchuhn che ritahno
ne Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs,
cạva che codevano cuạco ne te cuahtenan
ne vahchetero numacuahn ro.

14 Richahtino vo Dendiohs, ne a devano
vo te nducuahn che cạco vo ihyan
nduhneva che renan ino ye ne, te ye uvo.
15 Nducote a devano vo che te ye
dehtenduh che cạco vo ihyan ne, din vo
cuande anduhnecạ ndete che a va tạh vo
dehtenduh che rico vo.
16 Ndete che cadino nchuhn che
rendihco ạma cha dihno ne nunde che
hua din che conda ye ne, covạh ne cạva
ye, ne nchahco Dendiohs yahn ye. Ate
cuihco ne cudạdo che ndiyu nunde che
din che conda ye, te va nunde che redin
che rinda ihyan, ne hua rihquentiyón che
covạh ne cạva ihyan che rahtendihco ye
nunde chemin chan.
17 Nducuahn dehtenduh che chihngạ
che redin ihyan ne, nunde. Ate va nunde
che hua redin che conda ye.
18 A devano vo te nducoyạca ihyan che a
nedin dạya Dendiohs ihyan ne, hua ndere
rahtechica ye, rahtendihco ye nunde, te
Dihvo vo Jesucristo, Dạya Dendiohs ne,
redin ye cudạdo ihyan chahn, ne hua co
cạhcantiyon chundah ihyan.
19 A devano vo che yahn Dendiohs uvo,
ne nducoyạca ihyan nunde ne, vate ye tạh
chundah.
20 Namin a devano vo che Dihvo vo
Jesucristo, Dạya Dendiohs ne, ndạ ye
iyehnse, chicuahn ye uvo, tihyon yune ye
uvo che cotahno vo ạma no Dendiohs,
ihyan min che va ye vahchetero. Uvo ne,
ndichahtino vo ihyan. Namin ndichahtino
vo Dạya ye, che mạn ye dechuh ye.
Chemin che cuahtenan vo vahchetero
numacuahn ro.
21 Dạyá, cuihco nchuhn cudạdo, condi
ne cotahno ne dehtenduh che ndere redin
ihyan dendiohs yahn ye. Tihcạ co.

CẠCA CHE DIRUN SAN JUẠN YAHN ẠMA IHYAN NDẠHTA CHE RITAHNO YE DIHVO VO JESUCRISTO

1 Cahvé che a tendạhnun Dendiohs
ndih, u indihte Juạn dirún cạca cuh,
dechúh yahn ne mạn, yahn dạya ne mạn.
Yahinó nchuhn numacuahn chedave
yáhn. Nducoyạca dihno vo che ritahno vo
Ndudo yahn Dendiohs nduco ye ne,
namin yahino ye nchuhn.
2 Yahinó nchuhn yahn che ritahno vo
nduco vih Ndudo yahn Dendiohs,
riquendi vo cuahn dạma.
3 Dendiohs Chida mạn, Dạya ye Dihvo
vo Jesucristo mạn, numacuahn
vedevạhino din yahino ye nchuhn, din ye
che ndạhcạ cuahtenan ne.
4 Ạma yenó che ntạcá ạma o dạya ne.
Ihyan chahn ne, runecạde vatechica ye
nduhcạ che rihquentiyon Dendiohs Chida
che dinahn vo.
5 Cahvé, numacuahn vedenecun dirún
yahn ne che din yahino ạma tạma vo vih.
Vederihquentiyon cuh ne, a devano vo
nde a rạhn me.
6 Ndete che redinahn vo
vederihquentiyon yahn Dendiohs ne,
chenan cuma vo vedeyahino. A devano
nchuhn che rihquentiyon ye nde a rạhn
me che din yahino ạma tạma vo vih.

Sạhn rihncheh

7 Ạma yạhn sạhn che rendihche tạn se
Dihvo vo Jesucristo, vatechica se rihncheh
se. Sạhn chahn ne, hua ritahno se che ndo
ye nduhcạ ihyan, ndạ ye muhn iyehnse
cuh.
8 Cuihco nchuhn cudạdo, ne hua
tumacạh ne yahn se. Cuiquendi ne
cotahno ne numa ino ne nde ndạ ro che
ndeva Dendiohs nchuhn nduhcạ che
chenan ino ne.
9 Adecoduhno ihyan che rihco vạne ye
vederihquentiyon yahn Dihvo vo
Jesucristo, Dạya Dendiohs, riquendi ye
vederendedecadino yahn ihyan iyehnse
ne, hua renedin yahn Dendiohs ihyan. Ate
adecoduhno ihyan che riquendi ye
redinahn ye vederihquentiyon yahn
Dihvo vo ne, renedin yahn ye ihyan.
Namin renedin yahn Dendiohs Chida
ihyan.
10 Ndete che ndạ ạma se che hua
ricuahn se vederihquentiyon yahn Dihvo
vo ne, hua nevahnecun ne sạhn ndevạco
ne, nde hua necạh ne Dendiohs sạhn,
11 te ihyan che renecạh ye Dendiohs
sạhn ne, dạma ri ye nduco se, rahtendihco
ye nunde.
12 Ạma va dehtenduh che te cuandé
nchuhn, ate tahque ndah chí nte mán
nduco nchuhn che co che dirún yahn ne,
cạva che tahque co yeno ne.
13 Coh ne, che namin a tendạhnun
Dendiohs ihyan ne, dechuh dạya ye
Dendiohs yahn ne.

CẠCA CHE DIRUN SAN JUẠN YAHN DIHNO VO GAYO

1 Gayo che yahinó ndih numacuahn
chedave yáhn, u indihte Juạn dirún cạca
cuh, dechúh yahn ne.
2 Dihnó che yahinó ndih, ricá Dendiohs
che din ye che ndạhcạ conan ne, ne
quendi ye te ye vedevihche yahn ne
nduhcạ che rinan ye ndih che ritahno ne
numa ino ne.
3 Ndạ ạma o dihno vo, ne rente ye yahn
ne che riquendi ne numa ino ne redinahn
ne Ndudo ndah yahn Dendiohs, ne
chemin che ạma chi yenó.
4 Cuahn che recadinó che riquendi dạyá
numa ino ye redinahn ye Ndudo yahn
Dendiohs ne, chemin redin che tahque ri
yenó nạn nducuahn.
5 Dihnó che yahinó ndih, ạma ndạhcạ
che rinan ne dihno vo, menạn vihca dihno
vo che chenun yune ye, te nducote
ritahno ne Dihvo vo Jesucristo ne, tihcạ
redin yahn che redin ne.
6 Cuahn che rendạ ihyan chahn muhn
ndiyạco ne, rente ye nduhcạ che redin
yahino ne ihyan, rinan ne ihyan. Ạma
ndạhcạ che quendi ne conan ne dihno vo
che chenun yune ye nduhcạ che redin
yahn nạn Dendiohs,
7 te ihyan chahn ne, vatechica ye
rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo
Jesucristo, ne hua nahn ye che vạn ihyan
che hua ritahno ye Dendiohs quendạh che
chuhnun ye.
8 Chemin che uvo condạ cuande yuhn
vo ihyan chahn, conan vo ihyan, ndạca
che chuhnun ye. Nahn che conan vo ihyan
cạva che conduco vo ihyan nạn ntiyon che
racotuhn ye Ndudo yahn Dendiohs.

Diótrefes ne, hua runecạde se

9 U ne, dirún yahn ihyan ndiyạco, ate
Diótrefes ne, hua nahn se che cạhcantiyon
nuhn, te mạn se nahn cạhcantiyon se.
10 Chemin che ndete che cạhn min ne,
ndạcaruné sạhn deh cuande che ndere
rạhn se yahn nuhn. Avạne ne, dihno vo
che vatechica ye rahndudo ye Ndudo
yahn Dendiohs ne, cuahn che rendạ ye
min ne, hua renevahnecun se ihyan, nde
rihca tạn se che nevahnecun ihyan
chenạhn ihyan. Me ndete che vate ihyan
che nevahnecun ye ihyan ndevạco ye ne,
rendetendạh no se ihyan ndiyạco.
11 Dihnó che yahinó ndih, condi ne
quendi ne yune yahn ihyan che chihngạ
redin ye. A devano vo te ihyan che
chihngạ redin ye ne, hua yahn Dendiohs
ihyan, ne ihyan che redin ye che ndah ne,
a yahn Dendiohs ihyan.

Demetrio ne, runecạde ye

12 Nducoyạca dihno vo ne, rente ye che
ạma runecạde dihno vo Demetrio, ne a
ndero ndi che runecạde ye. Namin nuhn
ne, a devano cuạco nuhn che runecạde ye,
ne nchuhn ne, a devano ne che demạn
ndudo cuạco rente nuhn.
13-14 Ạma va che te cuandé ndih ate
ndotenan che dirún yahn ne ne, tahque
ndah che nte mạ́n nduco ne, te a nun chí
quendihcheró ndih.
15 Dendiohs conduco ye ndih. Cuendeva
ne Dendiohs yahn dihno vo che vate ye
muhn. Cuenecạh ne Dendiohs che cuande
yáhn queri ạma dihno vo che vate ye tạn.

CA̱CA CHE DIRUN SAN JUDAS

1 U Judas, dihno Jacobo, che redín ntiyon
yahn Dihvo vo Jesucristo ne, dirún ca̱ca
cuh, dechúh yahn nchuhn che yahino
Dendiohs Chida nchuhn, tenda̱hnun ye
nchuhn, redin ye cuda̱do nchuhn ca̱va
che ndeva Dihvo vo Jesucristo nchuhn.
2 Ricá Dendiohs che a̱ma din yahino ye
nchuhn, din ye che nda̱hca̱ cuahtenan ne.

Sa̱hn rihncheh

3 Dihnó che yahinó nchuhn, a̱ma nahn
dirún yahn ne nduhca̱ che ndedevahn
Dihvo vo Jesucristo nchuhn ma̱n, u ma̱n,
ate ma̱n ne, quenan cuma che dirún yahn
ne, riya̱hvé nchuhn che ca̱hca ta̱n ne che
nahn ndacorun ihyan vederihquentiyon
che a̱ma yune no nda̱hco Dendiohs ta̱h
ihyan yahn ye, che va che cotahno vo
Dihvo vo Jesucristo.
4 Riya̱hvé nchuhn, te a checadinó te
a̱ma o sa̱hn che a ndirun yahn se che va
che conda se ne, numacuahn vedema̱yon
nda̱ se va̱n nchuhn. Sa̱hn chahn ne, a̱ma
duhtuno ihyan se. Ricuahn se te ihyan che
renevahnecun ye ndudo ndah yahn
Dendiohs ne, co cuahtechica ye vedeyeno
yahn ma̱n ye, cuahtendihco ye nunde.
Che tihca̱ redin se ne, raconda̱h veda̱me se
Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ndina̱n
ye yuhn vo ma̱n, Dihvo vo Jesucristo ma̱n.
5 Hua da̱ma co nchuhn nduco se. Va
a̱ma na̱n che ntihyon yán yahn ne
andahre a devano ne yahn. Cueneca̱hco
ne te Dendiohs ne, andahre ndetenda̱h ye
ihyan nación yahn Israel nación yahn
Egipto, ate din ye castigo va̱n ihyan chahn,
decuihno ye ihyan che hua chitahno ye.
6 Namin cueneca̱hco ne nduhca̱ che
chahno chi ángel che hua dinahn ye
ntiyon che chenan cuma ye, chahtechica
va̱ne ye. Ihyan chahn ne, va che co ye
castigo cuahn da̱ma. Nduhca̱ che
chihquentiyon Dendiohs ne, nchiche
cadena ihyan, chenun ye va̱n man va̱n
ra̱hn, chenan rino ye nde nda̱ ro cuahn
che numacuahn vedeyudo cuhnde ca̱de
yahn ihyan iyehnse.
7 Namin cueneca̱hco ne nduhca̱ che
chahno chi ihyan ya̱n Sodoma ma̱n,
Gomorra ma̱n, ihyan ya̱n che nino min
ma̱n. Ihyan chahn ne, da̱ma chi ye nduco
ángel chahn, ndere chahtechica ye,
chahtendihco ye nunde. Chahtenan ye
nduco nda̱hta che hua nihneva̱co nduco
ye ma̱n, chahtenan ye va̱n ma̱n ye nduco
vih ma̱n. Ihyan chahn ne, din Dendiohs
castigo ihyan, ne va che cuahtenun ye va̱n
ruchiya̱hn cuahn da̱ma. Che tihca̱ chahno
ye ne, cochihve yahn ihyan chena̱hn ca̱va
che hua quendi ye yune min.
8 Namin sa̱hn chahn ne, redin se
dehtenduh che chihnga̱. Recadino se
dehtenduh va̱n ya̱hnde yahn se, ne
chemin che ndere vatechica se nduco
nda̱hta ma̱n, rahcota̱hn se
vederihquentiyon yahn Dendiohs ma̱n,
ducherino se vederihquentiyon che
chenan cuma vaco chihnga̱ ma̱n.
9 Nde Miguel, ángel che tahque ndina̱n
ye ne, hua chuhnan ye, te cuahn che chih
Moisés ne, andahre chihca ta̱n ye che hua
quenda chundah ihyan, cuhn chende ye
nduco se, ate hua chihquino ye din dine
ye sa̱hn. Tahque ndah ye ne, ra̱hn ye ri ye
sa̱hn tuhca̱: “Dihvo vo Dendiohs din ye
castigo di.”
10 Ate sa̱hn chahn ne, ra̱hva se yahn
vederihquentiyon min che nde hua
renahn se yahn. Riquendi ve na̱n se yune
chihnga̱ anduhneca̱ ite chano che redin te
dehtenduh nde hua rendedeca̱dino te
yahn. Chemin che va che conda se.
11 ¡A̱ma vedin se!, te riquendi se yune
yahn Cain ma̱n, yahn che nahn yahn se
tume ne, rahtendihco se nunde nduhca̱
che din Balaam ma̱n. Va che co se castigo
nduhca̱ che chahno Coré che decuihno
Dendiohs sa̱hn, din nunde yahn se.
12 Sa̱hn chahn ne, rihtera se vedecuihno
cuahn che rendo da̱ma se nduco nchuhn
ro che rahte vihco ne numacuahn
vedeyahino che ritahno ne Dihvo vo
Jesucristo. Reh se ma̱n, rih se ma̱n, redin
se anduhneca̱ ndete che vihco vedecoh.
Redin se cuande ca̱va ma̱n se, nde hua
cuande yahn se ca̱va ihyan chena̱hn.
Anduhneca̱ man cuma che rechuh da̱ma,

riquenda yuhne ne, tihchan se, te nde hua richihve se. A ndinda se anduhnecą yąhn ndąta che hua ri ndute yahn che ca tihve duto, ne nihno ntih.
13 Sąhn chąhn ne, anduhnecą yan yahn nuniyąhn cuahn che ąma rano yuhne tąn, te vatechica se muhn min, rihtera se vedecuihno yahn se. Nduhcą iyon che hua quenun yune yahn, tihchan se, te nde hua devano se ti ndą ti tuno se. Ate a va yąn castigo che din Dendiohs sąhn, cuahtenun se vąn man vąn rąhn numacuahn ro.
14 Enoc, ihyan min che a ri ndache ihyan nąn ndąta yahn Adán ne, cąh Dendiohs, checadino ye vąn yąhnde yahn ye, ne namin cahndudo ye yahn sąhn chahn. Rąhn ye: “Ndihcheró Dihvo vo che ndą ye nduco ąma ndeh mil ángel yahn ye,
15 cąva che techecąde ye yahn nducoyąca ihyan iyehnse, ne din ye castigo sąhn nunde yahn nducuahn dehtenduh nunde che chendihco se mąn, ndudo tąn che necąhn se yahn ye mąn.”
16 Sąhn nunde chahn ne, rąhn nunde se yahn nducuahn mąn, rendąhchenan se mąn, vatechica se vedeyeno yahn mąn se, rahtendihco se nunde mąn, numacuahn vedeyąde rendonan mąn se sąhn mąn, rendonan se ihyan cąva che dinahn ye dehtenduh che nahn se mąn.

Riyąhve ye ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo

17 Dihnó che yahinó nchuhn, cuenecąhco ne ndudo che rente ihyan apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo, chihnevan ne.
18 Rąhn ye: “Cuahn che a cochi nino ro che nto iyehnse ne, quendąh sąhn che ducherino se yune yahn Dendiohs, quendi se vedeyeno yahn mąn se, cuahtendihco se nunde.”
19 Sąhn chahn ne, hua quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs sąhn mąn, riquendi se yune chihngą yahn mąn se mąn, redin se che rahte cąnda ihyan nduco vih mąn.
20 Me nchuhn, dihnó che yahinó nchuhn ne, cuiquendi ne numa ino ne cotahno ne Dihvo vo Jesucristo mąn, covąh ne numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mąn,
21 cuahtenun ino ne che yahino Dendiohs nchuhn mąn, cuahteyąn ne nde ndą ro che numacuahn vedeyahino ndeva Dihvo vo Jesucristo nchuhn, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro mąn.
22 Ihyan che a vate ye che cąhcomąn ye yune yahn Dendiohs, quendi ye yune yahn sąhn chahn ne, coyąhve nchuhn ihyan, cuentihyon yune ne ihyan, ndaconan cotahno ye.
23 Nduhcą che rehnevi ihyan dehtenduh vąn ruchiyąhn cąva che hua cuco ne, tihcą cuendedevahn nchuhn ihyan chahn, te cąhnda yahn ye. Namin conan vąhino ne ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mąn ye, rahtendihco ye nunde. Ate cuihco ne cudądo che hua dąma co ne nduco ye. Codin vi ne yahn nunde che rahtendihco ye.
24-25 Ąma no Dendiohs yuhn vo, ihyan min che ndedevahn ye uvo. Numacuahn vederihquentiyon yahn ye redin ye cudądo nchuhn cąva che hua cąhcomąn ne yune yahn ye, ne dave yavenąn ne ndeva ye nchuhn. Ndą ro min ne, ąma co yeno ne. Ihyan min che quenan cuma ye vederihquentiyon numacuahn ro. Ndąhcą che ndeva ihyan yavenąn ye che cuande yahn Dihvo vo Jesucristo. Tihcą co.

NDUDO CHE CAH DIHVO VO JESUCRISTO, CHECADINO SAN JUAN YAHN DEHTENDUH CHE VA CHE CONAHN

1 Nan libro cuh ne, ndirun ndudo che cah cuande Dendiohs Dihvo vo Jesucristo yahn dehtenduh che a nun va che conahn cava che cah ye che cadino ihyan che ritahno ye ihyan. U Juan, che redín ntiyon yahn Dihvo vo ne, dechuh ye ángel yahn ye, te ye che checadinó yahn.
2 Dirún yahn nducuahn dehtenduh che Dendiohs man, Dihvo vo Jesucristo man, te ye che checadinó man, ndihcheró man.
3 Che dirún nan libro cuh ne, a Dendiohs te ye checadinó, ne ndah ro yahn ihyan che rahndudo ye man, ihyan che rihnevan ye man, rendevahnecun ye man, te a cochi nino ro che conahn.

San Juan ne, dirun ye yahn ihyan yahn nduh che ndache yaco

4 U Juan ne, dirún yahn nchuhn ihyan yahn nduh che ndache yaco che vate ne yahn yahn Asia. Dendiohs, ihyan min che va ye numacuahn ro man, va che chi ye man, nduco Vaco Ndah yahn ye che ama yudo vederihquentiyon yahn, che rinduco ihyan nan che rihquentiyon ye ne, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne.
5 Namin Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che cuaco nducuahn che rente ye man, che menan vihca ntuche ye van tenahn man, che tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co nducoyaca rey che vate ye iyehnse man, din yahino ye nchuhn, din ye che ndahca cuahtenan ne. Ihyan min ne, yahino ye uvo, ne chih ye, chera yun yahn ye cavo vo. Man ne, anduhneca ndete che nedin dave ye uvo nduco yun yahn ye che nchahco ye nunde yuhn vo.
6 Te ye vederihquentiyon uvo, ne man ne, a ndi vo anduhneca rey man, anduhneca chidocuyan man, cava che din vo ntiyon yahn Chida ye, ihyan min che Dendiohs yahn ye. Nahn che dinahn nducoyaca ihyan che rihquentiyon ye, ndeva ye yavenan ye cuahn dama. Cuaco. Tihca co.
7 Condihche nchuhn. Dihvo vo Jesucristo ne, va che chi ye van man. Nducoyaca ihyan iyehnse ne, ndihchero ye ihyan, nde sahn che chihno se ihyan, ne nducoyaca ye cuaco ye cuahn che ndihchero ye ihyan. Cuaco. Tihca co.
8 Dihvo vo, ihyan min che ama quenan cuma ye vederihquentiyon ne, tuhca rahn ye: “U che vá numacuahn ro, nde nan canan nde nan cuihnonan. U che va che chí.”
9 U Juan, che dihno nchuhn che namin rechuhríhn nduco ne man, chenan vo nan ntiyon yahn Dendiohs man, chenan cumo vo vedechahtino che rete Dihvo vo Jesucristo uvo man, quenán preso nan yahn che duche Patmos, yahn che cahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs man, che cahndudó yahn Dihvo vo Jesucristo man.
10 Ama ro yahn Dihvo vo ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs u, ne chihneván ama ndudo cuahn vedamé, che ama dito rahn, nduhca che rah trompeta.
11 Rahn tuhca:

—U che vá numacuahn ro, nde nan canan, nde nan cuihnonan. Cuediron nan ama libro dehtenduh che ndihchero, ne cuedechoh yahn ihyan yahn Dendiohs, nduh che ndache yaco, yahn yahn Asia, yan Efeso man, Esmirna man, Pérgamo man, Tiatira man, Sardis man, Filadelfia man, Laodicea man.

12 Ndaconán che nahn ndihcheró duh che rahn nducó, ne cuahn che ndaconán ne, ndihcheró ndache candelero diyahnguan.
13 Mendahn nan che vatendi candelero chahn ne, ndihcheró ama ihyan che nduhca ihyan min che rinduco ye nducoyaca ihyan. Tino yahn ye ne, riya nde cah ye, ne numa yaco ticua ye quenun ama cinturón diyahnguan.
14 Yudo tin ye ne, cua nduhca cuche man, nduhca ihve man, ne ndutenan ye ne, nduhca ruchiyahn.

15 Cạh ye ne, riya nduhcạ cu cuạn che ca
riche riche, ne ndudo ye ne, ạma yudo,
nduhcạ che rahco ndin ạma ndeh ico.
16 Tạh cuạco ye ne, chenan ndache iyon.
Chende ye ne, riquendạh ạma espạda che
ạma cuiyon, ne can nduh che o lạdo.
Vạconạn ye ne, ạma yudo ro nduhcạ che
ro nạn yạhn cuahn che ạma ihno.
17 Cuahn che ndihcheró ihyan ne,
chendavá nạn ye, ne chih tạ́hn. Ate nahn
tạh ye u nduco tạh cuạco ye, ne rạhn ye ri
ye u:
—Hua te vah. U che vá cuahn dạma, nde
nạn canạn, nde nạn cuihnonan.
18 U che chíh, ate mạn ne, vá cuahn
dạma. U che rihquentiyón vederih mạn,
nạn chenun tenạhn mạn.
19 Codiron yahn dehtenduh che
rendihchero che va mạn ro cuh mạn, che
cuhnde adive mạn.
20 Tuhcạ conahn yahn ndache iyon che
chenan tạh cuạcó: iyon chahn ne, sạhn
che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs
nduh che ndache yạco, ne candelero che
ndache ne, conahn nduh che ndache yạco.

2

1 'Codiron yahn sạhn che rahndudo se
ndudo yahn Dendiohs, che quenan se
yạco che va min yạn Efeso: "Tuhcạ rạhn
Ihyan che chenan ndache iyon tạh cuạco
ye, ne quechica ye mendạhn nạn che
vatendi nduh che ndache candelero
diyạhnguạn:
2 U devanó nducuahn che redin nchuhn
mạn, devanó nduhcạ che rechuhrihn ne,
redin ne ntiyon mạn, che quenan cuma ne
vedechahtino mạn, che ạma canderino ne
ihyan che duhtuno ihyan ye mạn. Namin
devanó che a cạh cuihno ne sạhn che
redin cạ se che apóstol se, tumacadino ne
che sạhn rihncheh se.
3 Quendạh ne vedechahtino, chuhrihn
ne mạn, ạma nedin ne ntiyon yáhn yahn
che ritahno ne u mạn.
4 Ate va ạma nạn che hua renan inó che
redin ne, yahn che ametah chenan cuma
ne vedeyahino nduhcạ ro menạn.
5 Cuenecạhco ne nduhcạ che ạma yahn
denda ne. Cuento ino ne nunde yahn ne,
ne cuiquendi ne nduhcạ che a cochi ne ro
menạn. Ndete che hua ne, co tạ́n nduco
ne, ne cạhn núnne, ne cahneví candelero
yahn ne nạn che va.
6 Ndạhcạ redin nchuhn che hua renan
ino ne che redin sạhn Nicolaita. Chemin
ne, namin u ne, hua renan inó.
7 Nducoyạca nchuhn, ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn
Vaco Dendiohs ri nchuhn. Duh nchuhn
che cocha ne ne, té ndutiyạde che va
vahchetero, cheh ne. Chemin ne, din che
cuahtenan ne numacuahn ro nạn
Dendiohs."
8 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che
quenan se yạco che va yạn Esmirna:
"Tuhcạ rạhn Ihyan che va ye cuahn dạma,
nde nạn canạn, nde nạn cuihnonan, ihyan
min che chih ye, ne ndaconan ntuche ye:
9 U devanó nducuahn che redin nchuhn
mạn, che rechuhrihn ne mạn, che chevạh
ne mạn, ate nạn Dendiohs ne cuihca ne.
Namin devanó nduhcạ che chihngạ rạhn
ạma o se yahn ne. Sạhn chahn ne, rạhn se
te ihyan nación yahn Israel sạhn, ate che
cuạco ne, lạdo yahn chundah ndi cuande
se.
10 Hua dihya ne co yahn che va che
chuhrihn ne, te chundah ne, din se che
cuih ihyan neve nchuhn vạcoyạhn, cạva
che tumarande se nchuhn, chuhrihn ne
chete che ndiche ro. Ate cuiquendi ne
codinahn ne ndudo yáhn nde ro che ndạca
ne iyehnse, ne u ndạhco menún yahn ne,
dín che cuahtenan ne vahchetero
numacuahn ro.
11 Nchuhn, ihyan ndiyạco,
cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn
Vaco Dendiohs ri nchuhn. Nchuhn che
cocha ne ne, hua deh va co yahn ne ro che
co ihyan castigo cạva nunde yahn ye."
12 'Namin codiron yahn sạhn che
rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che
quenan se yạco che va yạn Pérgamo:
"Tuhcạ rạhn Ihyan che nda ye espạda
cuiyon che can nduh che o lạdo me:
13 U devanó nducuahn che redin
nchuhn, devanó che yạn nạn che chenan
ne ne, chundah rihquentiyon se. Andahre
tihcạ ne, riquendi ne nạn ntiyon yáhn.
Hua rihcomạn ne che ritahno ne u,
andahre ndihchero ne nduhcạ che chih
Antipas. Ihyan min ne, devano cuạco ye
ndudo yáhn, ne quendi ye nạn ntiyon yáhn

cuahn che quenan ye iyehnse. Chihno se ihyan vạn nchuhn min nạn che rihquentiyon chundah.
14 Ate va ạma o nạn dehtenduh che hua renan inó che redin ne. Hua renan inó che retuma ino ne min yạn Pérgamo neve sạhn che riquendi se ricuahn se ndudo yahn Balaam, sạhn min che chinun se Balac cạva che din se che cuahtendihco ihyan nación yahn Israel nunde, cheh ye dehtenduh che rihco ihyan nạn che rivahn dendiohs yahn ye mạn, che cuahtendihco ye nunde che ndere cuahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn.
15 Namin retuma ino ne neve sạhn che riquendi se che rạhn sạhn Nicolaita. Chemin che tán nduco ne.
16 Cuento ino ne, ne cuihco yudo ne che ametah quendi se, te ndete hua ne, cạhn yạn yahn ne, ne cuhmá nduco sạhn chahn, cuáhn sạhn nduco espạda che riquendạh chendé.
17 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn. Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, cạh maná, cheh ye. Pạn min ne, quenun ndeh. Namin cạh ạma tu cua, ne nạn tu me ne, ndirun che duche ạma ihyan, che nde ạma ihyan hua devano ye, atenạn ihyan che ndondạ tạh ye tu me.”
18 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Tiatira: “Tuhcạ rạhn Daya Dendiohs, ihyan min che nduhcạ ro ruchiyạhn ro ndutinạn ye, ne cạh ye ne, riya nduhcạ cu cuạn che ca riche riche:
19 U devanó nducuahn che redin nchuhn. Devanó che quenan cuma ne vedeyahino mạn, ritahno ne mạn, ntiyon che redin ne mạn, che quenan cuma ne vedechahtino mạn. Devanó te nde tahque numa ino ne redin ne ntiyon mạn che co cuahn che canạn ne.
20 Ate va ạma nạn che redin ne che hua renan inó. Hua renan inó che a ndah no ino ne che redin tạhn che duche te Jezabel, che ndere rạhn te che rahndudo te ndudo yahn Dendiohs. Ate nduco ndudo che ricuahn te ne, rihncheh te ihyan che redin ye ntiyon yáhn, cạva che cuahtenan ye nduco ndạhta che ndiyu ndạhta yahn ye mạn, cheh ye dehtenduh che rihco ihyan nạn che redin vahn ye dendiohs yahn ye mạn.
21 U ne, recạh cá ro quenan te iyehnse, cạva che nto ino te nunde yahn te, ate hua rento ino te, ne riquendi te ndere rechica te.
22 Mạn ne, dín che cotạh ạma cah tạhn, condite te nạn yundo. Namin dín che ạma chuhrihn sạhn che redin chihyo se tạhn, rahtenan se nduco te, ndete che hua ngua se che dạma ri se nduco te.
23 Namin dín che coh dạya te cạva che cadino nducoyạca ihyan yahn Dendiohs yahn nducuahn yạco, che u ne, recadinó che rendedecadino ihyan, ne queri ạma nchuhn ne, ndạhco menún yahn ne tuno ca ntiyon che nedin ne.
24 Ate combiero yahn nchuhn che vate ye yạn min che hua riquendi ye che ricuahn tạhn min mạn, che hua riquendi ye vederihquentiyon chahte yahn chundah che rahtechica ihyan vedeyeno yahn mạn ye, rahtendihco ye nunde mạn ne, rạhn rí nchuhn te hua dín che chuhrihn ye.
25 Ntiyon che va tạh nchuhn ne, codin ne cudạdo nde ro che ndaconan chi tún.
26 Ihyan che cocha ye quendạh ye mạn, quendi ye dinahn ye che rihquentiyón nde ro che ndá mạn ne, cạh vederihquentiyon ihyan che cạhcantiyon ye ndeh nación.
27 Nduhcạ vederihquentiyon che te Chidá u ne, tihcạ vederihquentiyon che cuahtenan cuma ye. Chemin ne, anduhnecạ ạma cu che cạhcantiyon nduco ye nación chahn, ne co ndeh ye ndete che nahn ye, anduhnecạ ndete che chite yạhn.
28 Namin cạh yuhdo chahte che riquendạh cuahn che a co dave, ndondạ tạh ye.
29 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

3

1 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che

quenan se yạco che va yạn Sardis: “Tuhcạ rạhn Ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon chahte yahn Vaco Dendiohs mạn, nduh che ndache iyon mạn: U devanó nducuahn che redin nchuhn. Devanó che anduhnecạ ndete che a ndih ne nạn Dendiohs andahre quenduche ne nạn ihyan iyehnse.

2 Cuenuhn ino ne, ne cuenecạh dito ne dehtenduh che va ca che a nahn cuihno denda ne. Tihcạ, te rendihché che nducuahn che redin ne ne, hua ndạhcạ nạn Dendiohs yáhn.

3 Cuento ino ne nunde yahn ne, cuenecạhco ne nducuahn che chahn ne, ne cuiquendi ne. Ndete che hua nuhn ino ne ne, adenạn ndá tạn nduhcạ che rendạ sạhn duco, che nde hua devano ne deh ura, ne dín castigo nchuhn.

4 Andahre tihcạ ne, retuma ino ne min yạn Sardis te neve ihyan che metah detoh ye chedave yahn ye. Ihyan chahn ne, conduco ye u, cuahtenun ye tino cua. Tihcạ redin yahn, te dave yavenạn ye.

5 Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, cuahtenun ye tino cua, ne hua ntihné che duche ye nạn libro che rihquentiyon che cuahtenan ihyan vahchetero cuahn dạma. Tahque ndah ne, ndevá ihyan nạn Chidá mạn, nạn ángel yahn ye mạn.

6 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

7 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Filadelfia: “Cuihcovan nchuhn yahn Ihyan che dave ye nạn Dendiohs mạn, cuạco nducuahn ndudo yahn ye mạn, ihyan min che quenan cuma ye llạve yahn rey David. Cuahn che nạhne ye ne, nde ạma ihyan hua co necạhde ye, ne cuahn che necạhde ye ne, nde ạma ihyan hua co nạhne ye. Rạhn ye tuhcạ:

8 U devanó nducuahn che redin nchuhn. Chacondah chendevah cạva ne, ne nde ạma ihyan hua co necạhde ye. Andahre hua nduh rigonun chihve ne ne, ate retumacạh ne yahn ndudo yáhn, ne hua racondạh vedạme ne u.

9 Rá́hn rí nchuhn che ndạhco ndiyá sạhn rihncheh che ndi cuande se lạdo yahn chundah, ndere rạhn se che sạhn nación yahn Israel se. Dín che cahntihya se nạn nchuhn cạva che codevano se che yahinó nchuhn.

10 Redinahn nchuhn che rihquentiyón yahn che chenan cuma ne vedechahtino. Chemin che ndedeváhn nchuhn yahn castigo che va che co nducoyạca ihyan iyehnse.

11 A nun chí. Codin ne cudạdo ntiyon che chenan ne cạva che nde ạma ihyan hua ndạhco ndiya ye nchuhn, detohnan ye ntiyon yahn ne, din ye che hua nuhnde menun yahn ne.

12 Ihyan che cocha ye quendạh ye ne, ạma ndah ro yahn ye. U dín che conạn ye nạn che rihquentiyon Dendiohs yáhn, ne hua ndạ ro che ndiquendạh ye min. Nạn ye ne, cuaconáhn che duche Dendiohs yáhn mạn, che duche yạn yahn ye, Jerusalén ra mạn, che chi nde vahchetero nde nạn va ye. Namin dirún che duché quenuma ra.

13 Nchuhn ihyan ndiyạco, cuendedecadino ndah ne che tihcạ rạhn Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

14 ’Namin codiron yahn sạhn che rahndudo se ndudo yahn Dendiohs che quenan se yạco che va yạn Laodicea: “Tuhcạ rạhn Ihyan che devano cuạco ye mạn, che rạhn ye ndudo cuạco mạn, ihyan min che nduco Dendiohs dendah ye nducuahn:

15 U devanó nduhchan nchuhn nạn ntiyon yáhn; nde huane ihno ne, nde huane iche ra ne. Tahque ndah ne ndete che cuiquendi ne numa ino ne, o ạma yune no cuihcomạn ne.

16 Ate nducote vatemạn ino ne ne, tahque ndah che cuacondạh vedạmé nchuhn.

17 Nchuhn ne, rạhn ne che ạma va yahn ne, che ạma ndạhcạ rahno ne, che nde ạma vederetạhn yahn ne metah. Me nde hua retumacadino ne che ạma ndạche chenan ne mạn, ạma chevạh ne mạn. Anduhnecạ ndete ve nạn ne mạn, anduhnecạ ndete che devạne ne mạn.

18 Chemin che riyạhvé nchuhn che dinahn ne ndudo yáhn. Chemin ne, anduhnecạ diyạhnguạn ndah cạva ne, cạva che co niyon ne nduhcạ ihyan

cuihca. Che dinahn ne ndudo yáhn,
quendi ne yune yáhn ne, anduhnecą che
cuahtenun ne tino cua, ne ametah cora
vedecuihno yahn ne che anduhnecą ndete
che devąne ne. Namin cochihve yahn ne
nduhcą ico che cuih ne ndutinąn ne cąva
che co ro nąn ne.
19 U ne, riyąhvé mąn, redín castigo mąn,
nducoyąca ihyan che yahinó ihyan.
Chemin che codin nun ino nchuhn, ne
cuento ino ne nunde yahn ne.
20 Condihche nchuhn. U ne, riyąhvé
ihyan. Ihyan che rihcovan ye ndudo yáhn,
ne renevahnecun ye u ne, conducó ihyan,
dąma chéh dąma cúh nduco ye.
21 Ihyan che dinahn ye nde nąn
cuihnonan ne, cąh yuné che nduco ye
cuhnde ye nąn che vá rihquentiyón,
nduhcą che dinahn mą́n, ne vá dąma
nduco Chidá nąn che rihquentiyon ye.
22 Nchuhn ihyan ndiyąco,
cuendedecadino ndah ne che tihcą rąhn
Vaco Dendiohs ri nchuhn.”

4

Rendeva ihyan yavenąn Dendiohs vahchetero

1 Chihno min ne, ndihcheró vąn yąhnde
yáhn ą̈ma chendevah che quendah
vahchetero. Tuhme ángel che rąhn ye
nducó menąn me ne, rąhn tun ye. Ą̈ma
yudo ndudo ye anduhnecą ą̈ma trompeta
cuahn che retive ihyan. Rąhn ye:

—Cochi muhn, ne nahmé di dehtenduh
che va che co.

2 Ndetąhno din Vaco Ndah yahn
Dendiohs che anduhnecą ndete che
vahchetero quenún, ne ndihcheró ą̈ma
ihyan che va ye nąn che rihquentiyon ye.
3 Me ihyan min ne, ą̈ma diyąhn ro ye
anduhnecą tu diyąhn che duche jaspe
mąn, cornalina mąn. Netąhn cuaco nąn
va ye ne, quendihco ą̈ma che decą ro
curecuhnde decą ro, ne ą̈ma diyąhn ro
nduhcą che ro tu che duche esmeralda.
4 Numa ndive chihto nąn che va ihyan
ndinąn me ne, vate ndico cun indihte nąn
che rihquentiyon ye. Ihyan chahn ne,
chenun ye tino cua, ne chenun tin ye
corona diyąhnguąn.
5 Nąn che va ihyan ndinąn me ne, ą̈ma
riya cuah mąn, ą̈ma rine dąve mąn, ą̈ma
yudo ri mąn. Cuąco nąn che rendihchero
ihyan ndinąn me ne, riche ndache yąhn,
ne checadinó te chemin che Vaco Ndah
yahn Dendiohs.
6 Ndiyąhn cuąhn menąn nąn che va ye
ne, decą ro tuyuno decą ro. Ą̈ma chahte
anduhnecą ą̈ma vine.

Netąhn cuaco nąn che va ihyan ndinąn
me ne, vate cun che decą ro ite decą ro, ne
ą̈ma ndeh ndutinąn chenan cuąhn menąn
mąn, cuąhn vedąme mąn.
7 Ą̈ma ne, decą ro león decą ro, tą̈ma ne,
decą ro itenine decą ro, tą̈ma ne, decą ro
nąn ihyan decą ro nąn, ne tą̈ma ne, decą
ro ihya che quendihco te devąn yuhne
decą ro.
8 Queri ą̈ma che decą ro ite decą ro me
ne, chenan ą̈n reche, ne ą̈ma ndeh
ndutinąn chenan cuąhn vedąme mąn,
cuąhn menąn mąn, mąn reche mąn. Nde
ro nde rąhn hua reguan rendeva yavenąn
ihyan ndinąn me, rąhn tuhcą:

Dihve nuhn Dendiohs, ndih che quenan
cuma ne vederihquentiyon che
tahque chahte, ą̈ma ndah ne,
ametah nde ą̈ma nunde yahn ne.
Va ne numacuahn ro; hua ndą ro che
cuihno vederihquentiyon yahn ne.

9 Queri ą̈ma yune che rendeva che decą
ro ite decą ro me yavenąn ihyan ndinąn
me che va ye numacuahn ro mąn,
renecąh nundihve cuahn ihyan mąn ne,
10 nduh che ndico cun indihte chahn ne,
rehntihya ye nąn ihyan min, rendeva ye
yavenąn ye. Numacuahn vedenecun
rihntąve queri ą̈ma ye corona yahn ye
nąn ye, ne rąhn ye:

11 Dihve nuhn Dendiohs, redin yahn che
ndeva nducoyąca ihyan yavenąn
ne,
te quenan cuma ne vederihquentiyon
chahte, dendah ne nducuahn che
va.
Ndete che hua ndih ne, nde metah dehva.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, ndondą tąh ye cąca che chenan ndache sello

1 Namin ndihcheró che ihyan ndinąn
me ne, nda ye ą̈ma cąca ndechetive tąh

cuạco ye. Cạca me ne, ndirun cuạhn chete mạn, cuạhn vedạme mạn, ne ntude chiche, chenan ndache sello.
2 Namin ndihcheró ạma ángel che ạma detino ye, ne chihneván che numa dito tumerune ye:
—¿A va ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeh ye sello, ntạh ye cạca cuh ne?
3-4 Ate numachahte iyehnse mạn, vahchetero mạn, vạn tenạhn mạn ne, hua quendạh nde ạma ihyan che quenan cuma ye vederihquentiyon che ndeh ye sello chahn, ndihchenan ye cạca me, ne chemin che ạma chi rán, nde chacó ura min.
5 Tuhme rạhn ạma cha indihte chahn ri ye u:
—Ametah cueque. Ngạ ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenan cuma ye vạn ndạta yahn Judá mạn, David mạn. A chicha ye dinahn ye ntiyon che quenan cuma ye, ne co ndeh ye nduh che ndache sello, ntạh ye cạca tih.
6 Tuhme ndihcheró ạma itecuche lihn che a ndero ndi che a nihno ihyan ite ro menạn, ndi te vedino, nti te nino nạn va ihyan ndinạn me, mendạhn nạn che chenun nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me mạn, nduh che ndico cun indihte chahn mạn. Chenan ndache dihne te mạn, ndache ndutinạn te mạn. Checadinó te itecuche lihn me ne, a Dihvo vo Jesucristo. Che chenan ndache dihne te ne, conahn che ạma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye. Che chenan ndache ndutinạn te ne, conahn che Vaco Ndah yahn Dendiohs che rahn numachahte iyehnse ne, quenun ihyan.
7 Tuhme chahn ye, ne ndondạ tạh ye cạca me che nda ihyan ndinạn me tạh cuạco ye.
8 Ura che chetạh ye cạca me ne, cuahn nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me, ne chehntihya nạn ye. Namin nduh che ndico cun indihte chahn ne, cuahn ye chehntihya ye nạn ye, nda queri ạma ye ạma arpa mạn, ạma cu diyạhnguạn che richenun cuhn mạn. Checadinó te yạhme cuhn me ne, chemin ndudo che revạh ihyan yahn Dendiohs.
9 Tuhme canạn rita nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me mạn, indihte chahn mạn, ạma himno ra che tuhcạ:
Ndih ne, redin yahn che ndondạ tạh ne
cạca me, ndeh ne sello yahn,
te chihno ihyan iyehnse ndih, ne chera
yun yahn ne cạva che ndedevahn
ne ihyan queri ạma nación mạn,
queri ạma nạn ndạta yahn ye
numachahte iyehnse mạn, queri
ạma nạn devạco mạn, nedin yahn
Dendiohs ihyan.
10 Ihyan chahn ne, din ne che chi ye ihyan
yahn Dendiohs mạn, chi ye
anduhnecạ chidocuyạn che
cuahtenan ye nạn ntiyon yahn ye
mạn.
Ihyan chahn ne, cạhcantiyon ye ihyan
iyehnse.
11 Tuhme ndihcheró che ạma yạhn ángel ndito ye ntạhn cuaco nạn che va ihyan ndinạn me mạn, nạn che chenun nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me mạn, nduh che ndico cun indihte chahn mạn, ne chihneván
12 che ạma dito rạhn ye tuhcạ:
Ihyan tih che chih ye nduhcạ ạma
itecuche lihn che ndi te vedino ne,
redin yahn che ndeva nducoyạca ihyan
yavenạn ye, te quenan cuma ye
vederihquetiyon chahte mạn, va
tạh ye nducuahn che va mạn,
nducuahn vededevano mạn.
13 Tuhme nducoyạca ihyan che vate ye vahchetero mạn, ihyan che vate ye iyehnse mạn, tenạhn mạn, nducoyạca nạn ite che vate te iyehnse mạn, vạn nuniyạhn mạn, nde nducuahn dehtenduh che va ne, rạhn tuhcạ:
Dendiohs che va ne rihquentiyon ne mạn,
Dihve nuhn che chih ne nduhcạ
ạma itecuche lihn che chi te vedino
mạn,
ndeva nuhn yavenạn nchuhn cuahn
dạma, te ạma yudo
vederihquentiyon chenan cuma ne.
14 Namin nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me ne, rạhn:
—¡Tihcạ!
Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye

yavenạn Dendiohs, ihyan min che va ye numacuahn ro.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeh ye sello che chenan nạn cạca me

1 Chihno min ne, Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino ne, ndihcheró che ndeh ye ạma sello chahn, ne chihneván che yạhve ạma cha che decạ ro ite decạ ro me u. Ạma yudo ndudo nduhcạ che rine dạve, ne rạhn:

—¡Cochi condihchero!

2 Tuhme ndihcheró ạma cabạllo cua, ne ihyan che quendudo ye ite ne, ndondạ tạh ye ạma corona, ne cuahn ye ndạhco ndiya ye ihyan iyehnse, nda ye ạma nducoruhnde nduco yave.

3 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello ne, chihneván che yạhve tạma che decạ ro ite decạ ro me u:

—¡Cochi condihchero!

4 Tuhme ndihcheró ạma cabạllo cuạh, ne ihyan che quendudo ye ite ne, ndondạ tạh ye vederihquentiyon che din ye che cuahtecuhma ihyan iyehnse, cạhno ye vih. Namin ndondạ tạh ye ạma espạda chahte.

5 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello nạn che chi ino ne, yạhve tạma che decạ ro ite decạ ro me u:

—¡Cochi condihchero!

Tuhme ndihcheró ạma cabạllo cuan, ne ihyan che quendudo ye ite ne, nda ye ạma icạde.

6 Chihneván ạma ndudo che chica nạn che chenun nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me che rạhn tuhcạ:

—Codin che cuhnde cuico nde atenạn ạma kilo trigo o ino kilo cebada ndạca ihyan yahn che din ye ntiyon ạma ro. Ate hua decuihne yạhn olivo mạn, dihyo uva mạn, cạva che ndạca aceite mạn, vino mạn.

7 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello nạn che a chi cun ne, yạhve tạma che decạ ro ite decạ ro me u:

—¡Cochi condihchero!

8 Tuhme ndihcheró ạma cabạllo cuạn, ne checadinó te ihyan che quendudo ye ite ne, a ihyan min che vederih. Cuạhn vedạme ye ne, cuahn tạma ihyan, ihyan min che duche ye Nạn Che Chenan Rino Tenạhn. Ihyan chahn ne, ndondạ tạh ye vederihquentiyon che din ye che cuhnde cạnda mạn, cuhnde cuico mạn, cuhnde cah mạn, cạhno ite tạn ihyan mạn, ne coh a nahn mạhn va ihyan iyehnse.

9 Namin min va ạma nạn ta, ne cuahn che ndeh ye tạma sello nạn che a chi uhn ne, mạn nạn ta me ne, ndihcheró nducoyạca ihyan che chihno ihyan iyehnse ihyan yahn che chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs mạn, cahndudo ye mạn.

10 Ihyan chahn ne, numa dito ye rạhn ye:

—Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ạma ndah ne, ne redinahn ne ndudo yahn ne, ¿ticuạhn techecạde ne yahn nuhn, din ne castigo ihyan iyehnse che chihno ye nuhn ne?

11 Tuhme ndondạ tạh ihyan chahn tino cua che cuahtenun ye, ne rạhn Dendiohs ri ye ihyan che cuahte tuhno ca ye nde conan ndạ nducoyạca ihyan che namin ritahno ye Dihvo vo Jesucristo, redin ye ntiyon yahn ye, che a va cạde che cạhno ihyan iyehnse ihyan nduhcạ che chihno ye ihyan chahn.

12 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello nạn che chi ạn ne, ndihcheró che ạma nuhn yạhn. Yạhn ne, ạma chi cuan, nduhcạ che ro tino cuan ro. Iyo ne, ạma chi cuạh nduhcạ che ro yun ro.

13 Iyon ne, chera numachahte iyehnse nduhcạ che ra higo cuahn che rano yuhne tạn.

14 Dehtenduh che chenan nạn ro ne, chihno anduhnecạ che nedihno chi. Ico mạn, yạhn cuma che vate vạn nuniyạhn mạn ne, chihno ndahchetạhn.

15 Tuhme nducoyạca ihyan che chenan cuma ye vederihquentiyon mạn, ihyan ndinạn mạn, ihyan nạhn mạn, ihyan cuihca mạn, ihyan ndinạn yahn sandạdo mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn mạn ye mạn, nducoyạca ihyan chahn ne, chahtenun ndeh ye chete iviyạva mạn, tinduh rendah tu mạn.

16 Nde ạma nahn ye che ico mạn, yạva mạn, cora ndudo ihyan cạva che chendih

ihyan, ne Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye mạn, Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino, ihyan min che quenan cuma che din ye castigo ihyan chahn numacuahn vedetạn mạn ne, hua ndihchero ye ihyan,
17 te a ndạ ro che co ye castigo yah, ne nde ạma ye hua cocha ye.

7

Ihyan nación yahn Israel che ndeva Dendiohs

1 Chihno min ne, ndihcheró cun ángel che vatendi ye ntạhn cuaco iyehnse. Ihyan chahn ne, nda ye vederihquentiyon che hua cuahnecun ye che cuano yuhne numachahte iyehnse, ndiyạhn mạn, vạn yạhn mạn, nạn nuniyahn mạn.
2 Namin ndihcheró tạma ángel che ndạ ye, cochi ye cuạhn nạn che riquendạh yạhn, nda ye sello yahn Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero. Rạhn ángel me numa dito ye ri ye nduh che cun combiero yahn ye che vatendi ye iyehnse, ihyan chahn che nda ye vederihquentiyon che din ye che chuhrihn ihyan iyehnse:
3 —Codin nchuhn cudạdo che hua cuano yuhne tạn ndiyạhn mạn, vạn yạhn mạn, nạn nuniyạhn mạn, numanahn che metah nahn vo sello chata nducoyạca ihyan yahn Dendiohs yuhn vo.
4 Tuhme chihneván nduhva yạhn ihyan nación yahn Israel che chenan sello ihyan, ne ri ye ạma ciento quenan o raco cun mil ihyan chahn.
5 Nạn ndạta yahn Judá ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Rubén ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Gad ne, ndichio mil ye,
6 nạn ndạta yahn Aser ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Neftalí ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Manasés ne, ndichio mil ye,
7 nạn ndạta yahn Simeón ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Leví ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn Isacar ne, ndichio mil ye,
8 nạn ndạta yahn Zabulón ne, ndichio mil ye, nạn ndạta yahn José ne, ndichio mil ye, ne nạn ndạta yahn Benjamín ne, ndichio mil ye.

Ạma yạhn ihyan chenun ye tino cua

9 Chihno min ne, ndihcheró ạma yạhn ihyan che chica ye numachahte iyehnse, queri ạma nación mạn, queri ạma nạn ndạta yahn ye mạn, queri ạma nạn devạco mạn. Nto dạma nducoyạca ye, vatendi ye cuạhn menạn nạn che va Dendiohs mạn, nạn che nti Dihvo vo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs mạn. Ạma yạhn ihyan chahn che nde ạma ihyan hua co cạh duche ye ihyan. Chenun ye tino cua, chetah tạh queri ạma ye yạta iyon.
10 Rạhn nducoyạca ye numa dito tuhcạ:
Ndih Dendiohs yahn nuhn che va ne
rihquentiyon ne mạn,
ndih Dihve nuhn che chih ne cạva nuhn
nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te
vedino mạn,
rendeva nuhn yavenạn nchuhn che
ndedevahn ne nuhn.
11 Namin nducoyạca ángel vatendi ye ntạhn cuaco nạn va ihyan ndinạn me mạn, nạn che chenun nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me mạn, nduh che ndico cun indihte chahn mạn, ne chehntihya ye, ndeva ye yavenạn Dendiohs.
12 Rạhn ye:
—¡Tihcạ! Redin yahn che ndeva nducoyạca nuhn yavenạn ne, nte nuhn nundihve cuahn ndih numacuahn ro, te quenan cuma ne vederihquentiyon chahte mạn, nducuahn vededevano mạn, ne hua ndạ ro che cuihno.
13 Tuhme tumerune ạma cha indihte chahn u:
—Ihyan sih che chenun ye tino cua ne, ¿a devene duh ihyan ye mạn, ti chica ye mạn ne?
14 Ndahconán yahn ye:
—Hua devanó, ate rạhcó te a devano mạn ne.
Tuhme rạhn ye ri ye u:
—A ihyan sih che chuh ye vedeyah che chihnde iyehnse. Chitahno ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs. A ndevahn ye. Anduhnecạ

ndete che nạno ye tino yahn ye, ndo cua
nduco yun yahn Dihvo vo.
15 Chemin che chenun ye muhn
vahchetero, rendeva ye yavenạn
Dendiohs nde ro nde rạhn. Dendiohs ne,
conduco ye ihyan, din ye cudạdo ihyan.
16 Ametah chuhrihn ye, nuhn ye che
cheh ye mạn, che cuh ye mạn, ametah
chuhrihn ye, cuahtenun ye vạn yạn mạn,
vạn ihno mạn,
17 te nduhcạ che redin ihyan cudạdo
itecuche yahn ye, riquenda ye ite, rih te
nune ne, tihcạ din Dihvo vo Jesucristo
cudạdo ihyan chahn, ndeva ye ihyan,
cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.
Ihyan chahn ne, din Dendiohs che ạma co
yeno ye, ametah ndaconan cadino ye deh
che vederạn mạn, deh che cuaco ye mạn.

8

Ndeh Dihvo vo Jesucristo tạma sello nạn chi ndache

1 Cuahn che ndeh Dihvo vo tạma sello
nạn che chi ndache ne, co tenduh mạhn
ura ạma chi dihn vahchetero.
2 Chihno min ne, ndache ángel chahn
che vatendi yạn ye nạn Dendiohs ne,
ndihcheró che ndondạ tạh ye ạma
trompeta queri ạma ye.
3-4 Tuhme ndạ tạma ángel, nda ye ạma
cu diyạhnguạn che richenun cuhn, ne
cuahn ye nạn ta diyạhnguạn me che va
nạn Dendiohs. Ndondạ tạh ye ạma ndeh
cuhn cạva che cạhquiyạhn ye, ne cạ
yạhme yahn ura che revạh ihyan yahn
Dendiohs.
5 Cuahn che chihno chiche cuhn me ne,
chetạh ángel me nducoyạhn nạn ta, chih
ye chete cu che richenun cuhn me, ne
chihtera ye numachahte iyehnse.
Ndetahno nuhn yạhn mạn, chiya cuah
mạn, chine dạve mạn, ạma yudo chi mạn.

Tive ángel chahn trompeta

6 Tuhme chahteyạn ángel chahn cạva
che tive ye trompeta yahn ye.
7 Cuahn che tive ạma ye ne, chera yun
mạn, yạhn mạn, yun mạn, numachahte
iyehnse, ne chihno chiche a nahn mạhn
yạhn mạn, a nahn mạhn yạhn rahte mạn,
nducuahn chano mạn.
8 Cuahn che tive tạma ángel ne, ạma che
decạ ro ico decạ ro, ạma riche,
chendạhnun chete nuniyạhn, ne a nahn
mạhn nuniyạhn ndạcondạ yun.
9 Namin bạrco che vatechica nạn
nuniyạhn ne, a nahn mạhn va chihno
ndeh, ne a nahn mạhn va ite che chenun
te vạn nuniyạhn chihno chih te.
10-11 Cuahn che tive tạma ángel nạn che
a chi ino ye ne, ạma iyon ndico che duche
Ajenjo, ạma riche, chica nạn ro, chera vạn
nune che va iyehnse, ne a nahn mạhn va
ico mạn, vạco nune mạn, ndạcondạ nune
yạ. Ạma yạhn ihyan chih ye, din nune yạ
me.
12 Cuahn che tive tạma ángel nạn che a
chi cun ye ne, chihno a nahn mạhn dave
yahn yạhn mạn, dave yahn iyo mạn, dave
yahn iyon mạn, ne a nahn mạhn yạhn ne,
chiya dạh mạn, a nahn mạhn yạn ne, hua
quendihco dave iyo mạn.
13 Tuhme ndihcheró ạma ángel che
quechica ye devạn yuhne nạn mạhn nạn
ro, ne chihneván che rạhn ye numa dito
ye:

—Chevạh ihyan iyehnse, ¡ạma yah rí
cạva ye cuahn che tive te ino ángel chahn
trompeta yahn ye!

9

1 Cuahn che tive tạma ángel nạn che a
chi uhn ye ne, ndihcheró ạma ihyan che
decạ ro iyon decạ ro ye, chica ye nạn ro,
chiya ye ndiyạhn. Ndondạ tạh ye ạma
llạve yahn infierno.
2 Ndetạhno che nạhne ye ne, quendạh
yạhme nduhcạ che riquendạh nạn ạma
horno chahte, ne ạma chi man
numachahte.
3 Vạn yạhme me ne, quendạh
yạhcadạhn che chenan cuma te
vederihquentiyon nduhcạ
vederihquentiyon che chenan cuma
itedahn.
4 Din Dendiohs che hua cheh te chano
mạn, yạta yahn yạhn mạn, atenạn ihyan
che hua chenan sello yahn Dendiohs
chata ye va che din tạn te nduco ye.
5 Cahnecun Dendiohs che cạh te ihyan
chahn chete che uhn iyo, ate hua
cahnecun ye che cạhno te ihyan. Ạma

rendih run yahn te nduhcą che rendih run yahn itedahn.
6 Checadinó te cuahn che conahn chemin ne, ąma nahn ihyan che coh ye, ate metah vederih cąva ye ro min, te va che co ye castigo.
7 Yąhcadąhn chahn ne, ąma vateyąn te nduhcą che rahteyąn cabąllo che rahn te vąn cąnda. Tin te ne, chenan ąma nąn che decą ro corona diyąhnguąn decą ro. Nąn te ne, decą ro nąn ihyan decą ro.
8 Yudo tin te ne, ąma rahno nduhcą yudo tin ndąhta. Dihyon te ne, nduhcą dihyon león.
9 Dąte yahn te ne, nduhcą cu che renun ticua sandądo che rendedevahn sąhn tihcą. Cuahn che rą te ne, ąma yudo rahco reche te nduhcą che rahco cąrro che rindą yuhdo vąn cąnda.
10 Nducodahn te ne, chendudo yąn yahn nduhcą itedahn, ne va vederihquentiyon yahn cąva che cąh te ihyan chete che uhn iyo.
11 Angel yahn infierno che ndinąn ye yahn te. Devąco hebreo ne, duche ye Abadón, ne devąco griego ne, duche ye Apolión. Tihcą duche ye, te ihyan min che redecuihno ye ihyan.
12 Nduco chemin ne, a chuh ąma nąn vedeyah, ate renda ca te o.
13 Cuahn che tive tąma ángel nąn che a chi ąn ye ne, chihneván ąma ndudo che chica nąn ta diyąhnguąn me, vąn nduh che cun dihne te che ninetąve me,
14 ne rąhn ri ángel che cade tive ye trompeta me:
—Cuentate nduh che cun ángel che nchiche ye chihto ico chahte che duche Eufrates.
15 Angel chahn ne, chenan rino ye nde ndą ura min che ntąte ye, te chenan cuma ye ntiyon che ndą ura min ne, va che cąhno ye a nahn mąhn va ihyan iyehnse.
16 Chihneván nduh va yąhn sandądo yahn ye che chendudo se yuhdo, ne ri se o ciento millón.
17 Ndihcheró che chenun se cu che duche coraza. Color yahn ne, cuąh mąn, cue nąn ro mąn, cuąn mąn. Cabąllo yahn se ne, nduhcą nąn león tihchan nąn te. Chende te ne, riquendą yąhn mąn, yąhme mąn, azufre mąn.
18 Nduco yąhn mąn, yąhme mąn, azufre mąn, che riquendąh chende te ne, chihno te a nahn mąhn va ihyan iyehnse.
19 Cabąllo chahn ne, chenan cuma te vederihquentiyon che cąhno te ihyan nduco chende te mąn, nducodahn te mąn. Nducodahn te ne, nduhcą cu tihcą, ne nduco chemin ne, renuhn yah te ihyan.
20 Ihyan che ndevahn ye che hua chihno te ihyan ne, hua nto ino ye nunde yahn ye, quendi ye rendeva ye yavenąn vaco chihngą mąn, dehtenduh che redendah mąn ye, redin ye dendiohs yahn ye mąn. Dehtenduh chemichan ne, redindah ye nduco diyąhnguąn mąn, diyąhngua mąn, cu cuąn mąn, tu mąn, yąhn mąn, ne ndere chenan ndutinąn, ate hua ronąn, ndere chenan revan, te hua rihnevan, ndere chenan cąh, te hua rica.
21 Ihyan chahn ne, hua nahn cąhcomąn ye yune chihngą yahn ye. Tahque ndah ye ne, quendi ye rihno ye vih mąn, reduco ye mąn, redin cuah ye mąn, ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevąco nduco ye mąn.

10

Ąma ángel nda ye ąma cąca lihn

1 Chihno min ne, ndihcheró tąma ángel che detino ye chica ye vahchetero, chiya ye ndiyąhn. Quendihco ąma man ntąhn cuaco chihto nąn ye mąn, quendihco ąma curecuhnde nihno tin ye mąn. Nąn ye ne, ąma diyąhn ro nduhcą yąhn che quenan nąn ro. Cąh ye ne, nduhcą che ro ruchiyąhn tihcą ro.
2 Nda ye ąma cąca lihn nentąh ye. Chihno ye cąh cuąco ye nąn nuniyąhn, ne cąh cueh ye ne, chihno ye ndiyąhn.
3 Tuhme cah ye numa dito ye, ne ndudo ye ne, nduhcą ndudo león cuahn che retuhche te. Cuahn che cah ye ne, chihneván ndache yune ndudo che ąma yudo chenun nduhcą che rine dąve.
4 Chihno min ne, a va yąn che dirún deh conahn ndudo chahn, ate ndaconan chihneván tąma ndudo che chica vahchetero che rąhn ndució:
—Conun ine nduh che ndache ndudo che chihneven, ne hua diron.

5 Tuhme ángel me che nihno cạh ye nạn
nuniyạhn mạn, ndiyạhn mạn ne,
ndihcheró che chenihyon ye tạh cuạco ye
nạn ro, ne chihneván che rạhn ye:
6 —Nde muhn nde nạn Dendiohs, ihyan
min che va ye cuahn dạma mạn, ihyan
min che dendah ye nạn ro mạn, iyehnse
mạn, nuniyạhn mạn, nducuahn che va
mạn, a nun cuahn conahn
7 ndudo yahn ye che cạh ye checadino
ihyan profeta yahn ye, che nde hua
devano ihyan ro menạn. Cuahn che tive
tạma ángel nạn che a co ndache ye ne,
conahn.
8 Tuhme ndudo che a chihneván menạn
che chica vahchetero ne, ndaconan rạhn
nducó:
—Cochi, cotah cạca che nda ángel che nti
ye nạn nuniyạhn mạn, ndiyạhn mạn.
9 Tuhme cháhn nạn ángel chicá cạca me
ihyan, ne rạhn ye ri ye u:
—Ngạ, cocheh. Ura che cheh ne, ạma
yạde chihn nduhcạ che rihn nedih yahn,
ate cuihno cheh ne, ndacondạ yạ.
10 Chéh cạca me, ne chinahn nduhcạ che
rạhn ángel me ri ye u.
11 Tuhme chihneván tạma ndudo che
rạhn ri u:
—Va ca ndudo che diron yahn
dehtenduh che va che cuahno co ạma
yạhn ihyan, queri ạma nación mạn, ndạta
yahn ye mạn, devạco yahn ye mạn, yahn
che va che cuahno co ihyan ndinạn mạn.

11

O ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn Dendiohs

1 Chihno min ne, ndondạ tạh ạma
nducocạde, ne chihneván che rạhn
Dendiohs ri ye u:
—Cuedecade yạco chahte yáhn mạn,
nạn ta mạn. Namin codin doche ihyan che
chenun ye chete, rendeva ye yavenán.
2 Ate hua decade cuạhn chevah, te min
ne, a ndondạ tạh sạhn tạma nación, ne
condinun condinạhno se yạn yáhn chete
che o raco o iyo.
3 Cuedevene te dechúh o ihyan che
chenun ye tino cuan, cuahndudo ye
ndudo yáhn chete che ạma mil quendudo
o ciento ino raco ro.
4 Nạn Ndudo yahn Dendiohs nạn che
ndirun yahn o yạhn olivo mạn, o
candelero mạn, che vatendi nạn
Dendiohs, ihyan min che rihquentiyon ye
iyehnse ne, checadinó te chemin ne, a
yahn ihyan che o chahn che cuahndudo
ye ndudo yahn Dendiohs.
5 Ndete che vate ihyan che nahn din tạn
ye nduco ihyan chahn ne, quendạh
ruchiyạhn chende ye, ne cuihno cuco ye.
Nducoyạca ihyan che din tạn ye nduco
ihyan chahn ne, va che coh ye.
6 Cuahtenan cuma ihyan chahn
vederihquentiyon cạva che din ye che hua
cuan co numanahn che cuahndudo ye
mạn, che din ye che nune ne, ndacondạ
yun mạn, che din ye che cuhnde
nducuahn nạn vedeyah iyehnse adehno
ura che nahn ye mạn.
7 Ate cuahn che a dinahn ye ntiyon che
cuahtenan cuma ye ne, quendạh ạma ite
tạn nạn infierno, cuhma te nduco ye, ne
cạhno te ihyan.
8 Cotạve ye cuạn yune viyạn, yạn chahte
me nạn che quenan yạh Dihvo vo
Jesucristo. Nạhn cuạn ne, rạhn ihyan te
yạn min ne, a nahn dạma nduco Egipto
mạn, nduco Sodoma mạn.
9 Nducoyạca ihyan, queri ạma nación
mạn, ndạta yahn ye mạn, devạco yahn ye
mạn ne, ndihchero ye tenạhn chahn chete
che ino ro quenan mạhn, ne hua
cuahnecun ye che cuehche ye.
10 Ihyan iyehnse ne, ạma co yeno ye
cuahn che coh ihyan chahn, nde tuno
dechuh ạma tạma ye vedino yahn vih.
Ạma co yeno ye che coh ihyan chahn, te
ạma chuhrihn ye yahn vederihquentiyon
che cuahtenan cuma ye.
11 Ate cuihno ino ro quenan mạhn ne,
ndedetuhche Dendiohs ihyan, ne
nducoyạca ihyan che ndihchero ye ne,
ạma dihya ye co.
12 Cahnevan ihyan chahn ạma ndudo
che cạca nạn ro, ạma dito cạhma nduco
ye:

—Cochi nchuhn.

Tuhme nducoyạca ihyan che hua ri
rendihche ye ihyan chahn ne, ndihchero
ye che ndạ ye vahchetero vạn man.

13 A ura min no ạma nuhn yạhn, ne ạma
ndeh cuạn cora vah viyạn, coh ndache mil
ihyan. Ihyan che hua coh ye ne, ạma
dihya ye co, nde tuno ndeva ye yavenạn
Dendiohs, ihyan min che va ye
vahchetero.
14 Nduco chemin ne, co o yune che
cuhnde vedeyah, ate renda ca tạma.

Nạn che chi ndache ángel che tive ye trompeta

15 Cuahn che tive tạma ángel nạn che a
chi ndache ye ne, chihneván che ạma
yudo chenun ndudo yahn ạma yạhn
ihyan vahchetero che rạhn tuhcạ:
Nducuahn vederihquentiyon che va
iyehnse ne, a ndondạ tạh
Dihvo vo Dendiohs mạn, Dihvo vo
Jesucristo, ihyan min che dechuh
ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse
mạn.
Dihvo vo Dendiohs cạhcantiyon ye
numacuahn ro.
16 Tuhme nduh che ndico cun indihte
chahn ne, chehntihya ye, ndeva ye
yavenạn Dendiohs,
17 ne rạhn ye:
Dihve nuhn Dendiohs che ạma chahte
vederihquentiyon quenan cuma ne
mạn, che va ne numacuahn ro mạn,
rente nuhn nundihve cuahn ndih
yahn che chihco ro ne vederihquentiyon
chahte yahn ne mạn,
canạn rihquentiyon ne numa dito ne mạn.
18 Chi tạn ihyan iyehnse,
ate a ndạ ro che cuhnde cạde yahn
nducoyạca ye mạn, tenạhn man,
din ne castigo ihyan che hua ri rendihche
ye ndih mạn,
decuihno ne ihyan che redetohnan ye
iyehnse mạn.
A ndạ ro che ndeva ne ihyan profeta yahn
ne mạn,
nducoyạca ihyan yahn ne, a chahte o hua
chahte vederihquentiyon chenan
cuma ye mạn.
19 Tuhme vahchetero nạn che va
Dendiohs ne, ndihcheró yave nạn che
quenun ndah ndudo che cạh ye che
ndedevahn ye ihyan yahn ye. Ura min
ạma nuhn yạhn mạn, ạma chiya cuah
mạn, ạma chine dạve mạn, ạma chera yun
mạn.

12

Ihyan ndạhta che cuhn ite tạn nduco ye

1 Vạn yạhnde yáhn ne, ndihcheró che
chinahn ạma vederihno nạn ro. Chihnde
ro ạma ihyan ndạhta che decạ ro dave
yahn yạhn decạ ro tino yahn ye mạn, che
quenun tin ye ạma corona che chenan
ndichio iyon mạn, ne cuạhn ndiya cạh ye
ne, quenan iyo.
2 Ihyan min ne, rah ye che a ra yah chete
ye, te ndạ ura che cuacoyạhn ye.
3 Tuhme chihnde ro ạma ite tạn che ạma
yu cạ te. Ite min ne, cuạh te, ne chenan
ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn.
Queri ạma tin te ne, quenun ạma corona.
4 A nahn mạhn va iyon che chendihco
nạn ro chihtera te nde ndiyạhn nduco
nducodahn te. Chandi yạn te nạn ihyan
ndạhta me cạva che cheh te dạya ye
ndetạhn che cuhndeyạn.
5 Ihyan ndạhta me ne, chacoyạhn ye
ạma decuạh chạhn che a va cạde che
cạhcantiyon numachahte iyehnse. Ạma
chahte vederihquentiyon conan cuma,
nde ạma ihyan hua co ndạhco ndiya ye.
Ate hua chi cheh te decuạh me, te ndeva
Dendiohs, chaconahn ye nạn
vederihquentiyan yahn ye.
6 Tuhme chano ihyan ndạhta me, cuahn
ye conan ye ạma cuạn yạhn nạn che
metah duhva nạn che a ndihcoyạn
Dendiohs. Min cạhcacheh ye ihyan chete
che ạma mil quendudo o ciento ino raco
ro.
7 Adive ne, Miguel nduco ángel che
rihquentiyon ye ne, cuhn ye nduco ite tạn
me mạn, ángel yahn te mạn.
8 Hua chicha te, ne ametah chi
chahtenan te vahchetero nduco vih.
9 Tahque ndah ne, chacondạh ye ite
nduco ihyan yahn te nde ndiyạhn. Ite tạn
me ne, a chemin che chundah, sạhn min
che ndacondạ se cu ro menạn me mạn,
sạhn min che quechica numachahte
iyehnse, rihncheh se ihyan mạn.
10 Tuhme chihneván ạma ndudo
vahchetero che ạma dito rạhn:
—A chihco ro Dendiohs yuhn vo
vederihquentiyon chahte che quenan
cuma ye, a ndero ndi che a ndedevahn ye
ihyan yahn ye. Dechuh ye Dihvo vo

Jesucristo, cạva che ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne a ndạ ro che ndondạ tạh ihyan min vederihquentiyon, cuanạn cạhcantiyon ye. Tihcạ, te a denda chundah, sạhn min che ricanunde se yahn dihno vo nạn Dendiohs nde ro nde rạhn.

11 Dihno vo chahn ne, ndạhco ndiya ye vederihquentiyon yahn se, te chi chahtino ye Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ama itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs, quendi ye cahndudo ye Ndudo Ndah yahn ye, nde hua din vạh ye sạhn andahre va che coh ye.

12 Chemin che nchuhn che vate ne vahchetero ne, cuahte ne vedeyeno. Me nchuhn che vate ne iyehnse mạn, che vatechica ne nạn nuniyạhn mạn ne, ¡yah rí cạva ne!, te nducote denda chundah ne, numacuahn vedetạn cochi se vạn nchuhn, ne a devano se te cuihno te neve ro me, a cuihno vederihquentiyon yahn se.

13 Cuahn che chendạh ite tạn me nde ndiyạhn ne, quendạh te ihyan ndạhta me.

14 Ate ihyan ndạhta me ne, din Dendiohs che quenan reche ye nduhcạ reche ihya, nduco tihcạ ndevahn ye, ne quendihco yạco ye, cuahn ye yạhn nạn che metah dehva. Min cạhcacheh Dendiohs ihyan chete che ino nduyo quenan mạhn.

15 Ite tạn me ne, tendạh te nune chende te cạva che ndo ạma ico, canerine ihyan ndạhta me.

16 Ate hua dehva chi yahn ye, te chehchenun yạhn min, ne chera nun nune me.

17 Nduco chemin ne, ạma chi tạn ite min nduco ndạhta me, ne cuahn te, din tạn te nduco ndạta yahn ye, ihyan chahn che redinahn ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ritahno ye Dihvo vo Jesucristo.

13

O ite tạn

1 Vạn yạhnde yáhn ne, anduhnecạ ndete che chandí chihto nuniyạhn. Min ndihcheró ạma ite tạn che chenan ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn. Queri ạma dihne te ne, quenan ạma corona, ne queri ạma tin te ne, quenan ạma ndudo che chihngạ rạhn yahn Dendiohs.

2 Ite min ne, decạ ro yạhyan de cạ ro te. Cạh te ne, nduhcạ cạh oso, ne chende te ne, nduhcạ chende león. Ite tạn che quendạh te ihyan ndạhta me ne, ndạco te vederihquentiyon che quenan cuma te tạh ite che decạ ro yạhyan decạ ro me cạva che cạhcantiyon te menun te.

3 Ite che decạ ro yạhyan decạ ro me ne, ạma tin te ne, ạma yah, adeche coh te. Ate ndoyahn te, ne ạma rahn ino ihyan iyehnse, ne chinduco ye ite.

4 Ihyan iyehnse ne, ndeva ye yavenạn ite ndinạn me yahn che ndạco te vederihquentiyon yahn te tạh ite che tạma me. Namin ndeva ye yavenạn ite che ndondạ tạh te vederihquentiyon me, ne rạhn ye yahn te:

—Metah nde ạma ihyan nduhcạ te. Nde ạma ye hua co ndạhco ndiya ye vederihquentiyon yahn te.

5 Namin ndondạ tạh te vederihquentiyon che ndonan mạn te ite mạn, chihngạ cạhma te yahn Dendiohs mạn, ne cahnecun Dendiohs che cạhcantiyon te chete che o raco o iyo.

6 Chihngạ rạhn te yahn Dendiohs mạn, ndạhchenan te vahchetero nạn che va ye mạn, ihyan yahn ye che chenun ye min mạn.

7 Namin cahnecun ye che cuhma te nduco ihyan yahn ye nde ndạhco ndiya te ihyan, ne nuhnde tạh te vederihquentiyon che cạhcantiyon te nducoyạca ihyan iyehnse, queri ạma nación mạn, queri ạma ndạta yahn ye mạn, devạco yahn ye mạn.

8 Nạn libro yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs ne, nde ro che metah cuhnde iyehnse ne, chenan cạca ihyan che chenan cuma che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro, ne nducoyạca ihyan che hua chenan che duche ye nạn libro me ne, ndeva ye yavenạn ite min.

9 Nducoyạca nchuhn, cuendedecadino ndah ne yahn ndudo che cạhmá.

10 Cuedevano ne te nducoyạca ihyan che din ye preso ihyan chenạhn ne, namin va che co ye preso, ne ihyan che cạhno ye ihyan ne, namin nduco vederih min va

che coh ye. Chemin che ihyan yahn Dendiohs ne, nahn che cuahtenan cuma ye vedechahtino mạn, nahn che quendi ye cotahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn.
11 Chihno min ne, ndihcheró tạma ite tạn che quendạh ro te ndiyạhn. Ite min ne, chenan o dihne te che decạ ro dihne itecuche lihn decạ ro, ne numacuahn vedetạn rah tạ te.
12 Quenan cuma te vederihquentiyon yahn ite che chi yah tin me, ne redinahn te yahn te, nde redin te fuerza ihyan iyehnse che ndeva ye yavenạn ite min.
13 Redin te vederihno rahte nde redin te che ra yạhn che rica nạn ro, rendihchero ihyan.
14 Ite ndinạn me, ite min che ndoyahn te che ndạca yah tin te nduco espạda ne, cạh yune te che din ite che tạma me vederihno, ne nduco chemin chihncheh te ihyan iyehnse, chinun te ihyan che ntạve ye ite ndinạn me.
15 Cuahn che a ntạve ye ite che ndinan me ne, ndondạ tạh ite che tạma me vederihquentiyon che din te che conun ico mạn, che co cạhma mạn, ne cạhcantiyon te che coh ihyan che hua ndeva ye yavenạn.
16 Chihquentiyon te che ihyan che rinduco ye ite, nde checạhya nde checune, ihyan cuihca mạn, ihyan chevạh man, ihyan che redin ye ntiyon yahn ihyan mạn, ihyan che redin ye ntiyon yahn mạn ye mạn, che conan cạde yahn ite ndinạn yahn te tạh cuạco ye o chata ye.
17-18 Nde ạma ihyan hua co cua ye, nde hua co ndihcue ye, ndete che hua quenan cạde yahn te ihyan. Cạde min ne, número ạn ciento quenan ino raco ạn, ne nahn che ndedecadino nchuhn nduco cudạdo cạva che conahn ne deh conahn.

14

Ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn ne, chita ye ạma himno ra, ndeva ye yavenạn Dendiohs

1 Chihno min ne, ndihcheró Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs, nti ye tingüete che duche Sion, ne nduco ye ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn che chenan cạde chata ye che duche Dihvo vo mạn, Chido vo Dendiohs mạn.
2 Chihneván che ri ihyan arpa, ne ạma yudo chenun che ca nạhn nạhn rahco mạn, nduhcạ che rine dạve mạn.
3 Tuhme canạn rita ihyan chahn ạma himno ra nạn va Dendiohs, min nạn che chenun nduh che cun che decạ ro ite decạ ro me mạn, nduh che ndico cun indihte chahn mạn. Nde ạma ihyan hua co conun ino ye himno min, atenạn ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn che ndedevahn Dendiohs ihyan vạn ihyan iyenhse.
4 Ihyan che ạma ciento quenan o raco cun mil chahn ne, hua chahtenan cuma ye ndạhta. A ihyan chahn menạn vihca che ndihco vih Dendiohs ihyan cạva che din ye ntiyon yahn ye mạn, ntiyon yahn Dihvo vo Jesucristo mạn. Rinduco ye Dihvo vo nạn ntiyon yahn ye adecotino che quechica ye.
5 Ihyan chahn ne, hua nte ye nde ạma ndudo cuendo, dave yavenạn ye nạn Dendiohs.

Ino ángel

6 Chihno min ne, ndihcheró ạma ángel che quechica ye devạn yuhne mendạhn nạn ro, nda ye vederihquentiyon che cuahndudo ye Ndudo Ndah yahn Dihvo vo Jesucristo, cahnevan nducoyạca ihyan iyehnse, queri ạma nación mạn, ndạta yahn ye mạn, devạco yahn ye mạn.
7 Rạhn ángel me numa dito ye:
—Cuenevahnecun nchuhn Dendiohs, ihyan min che dendah ye nạn ro mạn, iyehnse mạn, nuniyạhn mạn, vạco nune mạn. Cuendeva ne yavenạn ye, te a ndạ ro che techecạde ye.
8 Tuhme quendạh yahn tạma ángel, ne rạhn ye:
—Ihyan yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte ne, a denda ye. Ihyan chahn ne, ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde, nde tihyon yune ye ihyan numachahte iyehnse che dama chi ye nduco ye. Ate mạn ne, a denda ye.
9 Quendạh yahn tạma ángel nạn che chi ino ye, ne ạma dito rạhn ye:

—Ihyan che ndeva ye yavenạn ite tạn che ndinạn me mạn, che ndeva ye yavenạn che ntạve ye che conan menun te mạn, che cuahnecun ye che conan cạde yahn te tạh ye o chata ye mạn ne,
10 numacuahn vedetạn din Dendiohs castigo ihyan, cuahtenun ye vạn ruchiyạhn che riche nduco azufre. Nạn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino mạn, nạn ángel yahn Dendiohs mạn ne, va che co ihyan chahn castigo yah.
11 Cuahn dạma cuahtenun ye min vạn ruchiyạhn, chuhrihn ye nde ro nde rạhn.
12 Chemin che ihyan yahn Dendiohs, ihyan chahn che renevahnecun ye vederihquentiyan yahn ye mạn, riquendi ritahno ye Dihvo vo Jesucristo mạn ne, nahn che cuahtenan cuma ye vedechahtino.
13 Tuhme chihneván ạma ndudo che chica vahchetero che rạhn ri u:
—Codiron tuhcạ: “Ạma ndah ro yahn tenạhn che chitahno ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che chahtenan ye iyehnse.” Namin codiron ndudo cuh che rạhn Vaco Ndah yahn Dendiohs: “Mạn ne, cuahte tuhno ye, a quenan nạn che din ye ntiyon yahn Dendiohs, chahtenan ye iyehnse. Nducote runecạde chahtenan ye min ne, mạn ne, ạma ndah ro yahn ye.”

Ndạ ro che cuhnde cạde yahn nducoyạca ihyan

14 Tuhme ndihcheró ạma man cua, ne menạn man me ne, va ihyan min che rinduco ye nducoyạca ihyan. Quenun tin ye ạma corona diyạhnguạn, ne nda ye ạma hoz che ạma can.
15 Ura min chica tạma ángel vahchetero nạn va Dendiohs, ne numa dito ye rạhn ye ri ye ihyan min:
—A ndạ ro che ndevạhn ne ndute ndạta che va iyehnse. Cuica ne trigo, cuenedin dạma ne, te a va yạn.
16 Tuhme ihyan che va ye nạn man me ne, chica ye trigo nduco hoz yahn ye, nedin dạma ye.
17 Chihno min ne, chica tạma ángel vahchetero nạn va Dendiohs, ne namin nda ye ạma hoz che ạma can.
18 Tuhme ángel che redin ye cudạdo yạhn nạta me ne, chica ye min, ne numa dito ye rạhn ye ri ye ángel che nda ye hoz me:
—Cotah hoz yehn, ne cuique ndute yahn dihyo uva che va iyehnse, te a nine.
19 Dinahn ángel me, ne chica ye duhndo uva nduco hoz yahn ye, chih ye chete tanque nạn che va che cuhno. Checadinó te che cuhno uva chahn ne, conahn nduhcạ che din Dendiohs castigo yah ihyan nunde.
20 Ndihcheró che chihno uva chahn cuạhn chihto yạn Jerusalén. Cuahn che ndo ya tanque me ne, demạn yun ndiquendạh, chetuhn ntạhn cuaco chihto tanque me tenduh ino ciento kilometro, ne che yạno ne, rehche ạma cabạllo vạn yun me rahn nde nạn freno yahn te.

15

Ndache ángel che chenan cuma ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan iyehnse

1 Chihno min ne, ndihcheró che chinahn tạma vederihno chahte. Chihnde ro ndache ángel che chenan cuma ye vederihquentiyon che din ye castigo ihyan iyehnse. Nduco chemin ne, cuihnonan vedeyah che numacuahn vedetạn cạh Dendiohs ihyan.
2 Tuhme ndihcheró nạn che decạ ro tuyuno decạ ro me che chahte nduhcạ ạma vine. Ạma diyạhn ro nduhcạ ruchiyạhn. Chihto min ne, vatendi ihyan che hua nevahnecun ye ite tạn me mạn, che nentạve ihyan yahn te menun te mạn, che hua cahnecun ye che conan cạde yahn te ihyan mạn. Nda queri ạma ye arpa che a necạh Dendiohs ihyan,
3 ne rita ye himno che dirun Moisés, ihyan min che din ye ntiyon yahn Dendiohs mạn, dirun Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs mạn. Himno me ne, tuhcạ:
Dihve nuhn Dendiohs, ndih che ạma
chahte vederihquentiyon quenan
cuma ne,
¡ạma ndạhcạ nducuahn che din ne!

A ndih che rihquentiyon ne nducuahn
nación.
¡Ąma runecąde ne nąn vederihquentiyon
yahn ne!
4 Dihve nuhn, nducoyąca ihyan
renevahnecun ye ndih, rendeva ye
yavenan ne.
Atenąn ndih che ndah, te ndiyu ihyan
nunde ndih.
Ihyan nducuahn nación ndą ye nąn ne,
ndeva ye yavenąn ne,
te a ndero ndi che ąma runecąde ne nąn
vederihquentiyon yahn ne.
5 Chihno min ne, min vahchetero
ndihcheró che nąne vah tino nąn che riya
Dendiohs ro menąn.
6 Namin ndihcheró che quendąh
ndache ángel, nda queri ąma ye
vederihquentiyon che din ye che
chuhrihn ihyan ro che cuihno iyehnse.
Chenun ye tino cua che tuno diyąhn ro
mąn, chenun ticua ye cinturón
diyąhnguąn mąn.
7 Tuhme ąma cha che decą ro ite decą ro
me, cąh ąma cuh diyąhnguąn queri ąma
ye. Nduh che ndache cuh chahn ne,
chenun ąma nąn nune, ne nduco chemin
ne, numacuahn vedetąn din Dendiohs
castigo ihyan iyehnse.
8 Ura min ąma chito yąhme nąn che
quenun Dendiohs, ne nduco chemin
chihnde ro che ąma yudo
vederihquentiyon yahn ye. Nde ąma
ihyan hua co ndą ye min nde cuihno co
ihyan iyehnse castigo yah, din ángel che
ndache chahn.

16

Ndache ángel nda ye ąma cuh queri ąma ye

1 Tuhme chihneván ndudo che ąma
yudo chenun vahchetero che rąhn ri
nduh che ndache ángel chahn:
—Cuahn ca ąma ca ąma nchuhn,
ndąhco ya ne nune che chenun cuh yahn
ne min iyehnse.
2 Cuahn che cuahn ąma ye, ndąhco ya
ye cuh yahn ye ne, nducoyąca ihyan che
chenan cąde yahn ite tąn me ihyan mąn,
che rendeva ye yavenan che nentąve
ihyan yahn te menun te mąn ne, quendąh
ąma yute che ąma yah ihyan.
3 Cuahn che cuahn tąma ángel nąn che
chi o ye ne, ndąhco ya ye cuh yahn ye nąn
nuniyąhn, ne ndacondą yun nduhcą yun
yahn tenąhn, chih nducoyąca nąn ite che
chenun te.
4 Cuahn che cuahn tąma ángel nąn che
chi ino ye, ndąhco ya ye cuh yahn iyehnse
ne, nducuahn ico mąn, vąco nune mąn,
ndacondą yun.
5 Tuhme ángel che va tąh ye
vederihquentiyon che din ye cudądo
nune ne, ndeva ye yavenąn Dendiohs, ne
chihneván che tuhcą rąhn ye:
—Dihvé Dendiohs che va ne
numacuahn ro, ndiyu ihyan nunde ndih.
Redin yahn che din ne castigo ihyan sih
tihcą, cuh ye yun,
6 te a ihyan sih che chihno ye ihyan
yahn ne mąn, profeta yahn ne mąn,
chihtera ye yun yahn ye.
7 Namin chihneván tąma ndudo che
chica nąn ta min vahchetero che rąhn:
—Dihve nuhn Dendiohs che ąma yudo
vederihquentiyon che quenan cuma ne,
cuąco rąhn ye, te numa cuąco techecąde
ne yahn ihyan sih.
8 Cuahn tąma ángel nąn che chi cun ye,
ndąhco ya ye cuh yahn ye nąn yąhn che
quendihco nąn ro, ne quenan cuma yąhn
me vederihquentiyon che cąhcayąhn
ihyan iyehnse.
9 Ąma chiche nducoyąca ye, ate nde
nduco nduh hua nto ino ye nunde yahn
ye, nde hua ndeva ye yavenąn Dendiohs,
ihyan min che va tąh ye vederihquentiyon
che din ye castigo ihyan. Tahque ndah ye
ne, chihngą rąhn ihyan chahn yahn ye.
10 Cuahn tąma ángel nąn che chi uhn ye,
ndąhco ya ye cuh yahn ye nąn che va ite
tąn me rihquentiyon te, ne chi man
mumachahte nąn che rihquentiyon te.
Nducoyąca ihyan ne, nde tuno racondi ye,
recąh dihyon ye chihya ye, te ąma retąh
yah ihyan.
11 Rąhva ye yahn Dendiohs yahn che
rechuhrihn ye che ra yah ihyan mąn, che
chenan yute ihyan mąn. Nde tah hua ndą
yahn ye che nto ino ye nunde yahn ye.
12 Cuahn tąma ángel nąn che chi ąn ye,
ndąhco ya ye cuh yahn ye chete ico chahte
che duche Eufrates, ne tihnan ico me, ndo

ạma yune cạva che chuh ạma yạhn rey che chica ye cuạhn nạn che riquendạ yạhn.
13 Tuhme ndihcheró ite tạn che ndinạn me mạn, ite tạn che quendạh vạn nune mạn, ite tạn che quendạh ro ndiyạhn, che redin cạ te che rahndudo te Ndudo yahn Dendiohs mạn. Chende queri ạma ite chahn ne, quendạh ạma vaco chihngạ che decạ ro yạhva decạ ro.
14-16 Vaco chihngạ chahn ne, redin vederihno, ne rahn numachahte iyehnse che renedin dạma nducoyạca rey ạma cuạn che duche Armegedón che devạco hebreo, cạva che cuhma ye ro che techecạde Dendiohs, ihyan min che ạma chahte vederihquentiyon quenan cuma ye.

Tuhme chihneván ndudo che rạhn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ:

—Cuihco nchuhn cudạdo che cạhmá nduco ne. U ne, adenạn ndạ́ nduhcạ che rendạ sạhn duco ura che hua vateyạn ihyan. Ạma ndah ro yahn nchuhn ndete che vateyạn ne ro min mạn, ndete che dave yavenạn ne mạn.

17 Cuahn tạma ángel nạn che chi ndache ye, ndạhco ya ye cuh yahn ye devạn yuhne, ne chihneván ạma ndudo che chica vahchetero nạn va ihyan ndinạn me. Ạma dito rạhn tuhcạ:

—A chinahn vedeyah che nda nduh che ndache ángel chahn.

18 Tuhme chiya cuah mạn, chine dạve mạn, ạma yudo chi mạn, ạma nuhn yạhn mạn. Nde tahque ca dito ca nuhn che co cuahn che nuhn ro che vate ihyan iyehnse.
19 Yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte ne, ndah, chi ino ndi. Namin nducuahn yạn rahte numachahte iyehnse ne, chihno ndora. Tuhme numacuahn vedetạn din Dendiohs castigo yah yạn min che nduhcạ Babilonia.
20 Nducuahn ico rahte che vate iyehnse mạn, che vate chete nuniyạhn mạn ne, chihno ndora.
21 Namin chera yun vạn ihyan iyehnse. Ạma rahte, i tenduh o raco kilo queri ạma. Tuhme ạma chihngạ rạhn ye yahn Dendiohs yahn castigo yah che chera yun me.

17

Tạhn che ạma ndere quechica me

1 Chihno min ne, ndihcheró ạma cha ángel che nda ye nduh che ndache cuh chahn, ne rạhn ye ri ye u:

—Cochi ndihchero castigo che co tạhn che ạma ndere quechica me che va te nạn nuniyạhn.
2 Rey che vate se iyehnse ne, ndere chahtenan se nduco te, ne nducoyạca ihyan iyehnse ne, quendi ye yune chihngạ yahn te.
3 Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ạma ángel u ạma cuạn yạhn nạn che metah duhva. Min ndihcheró tạhn ndere quechica me, quendudo te ạma ite tạn che cuạh te mạn, che chenan ndudo che chihngạ rạhn yahn Dendiohs numachahte te mạn. Chenan ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn.
4 Tạhn ndere quechica me, quenun te ạma tino morạdo mạn, cuạh mạn, ne necuco te diyạhnguạn mạn, tu diyạhn mạn, perla mạn. Nda te ạma vạso diyạhnguạn ndito dehtenduh che chihngạ, rihco ro nunde yahn te che ndere quechica te.
5 Nạn chata te ne, quenan che duche te che nde ạma ihyan hua renahn ye, ndirun tuhcạ: “Yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte. Yạn che chihnde nducuahn nunde chihngạ, quendi yạn chenạhn.”
6 Checadinó che ndehdạme te yun yahn ihyan yahn Dendiohs che cahndudo ye Ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo, ne ạma cuahn inó chi yahn chemin.
7 Tuhme rạhn ángel me ri ye u:

—Hua cạhn ine co. Té che cadine deh conahn yahn tạhn min mạn, ite che quendudo te mạn, deh conahn yahn ndache tin te mạn, ndiche dihne te mạn.
8 Ite min ne, quenan te iyehnse ro menạn, ne chih te. Ate ntuche te, ne a nun va che cạca te nạn che quenun chiche te, ndạ tun te iyehnse numanahn che ametah din Dendiohs castigo ite, conun te vạn ruchiyạhn cuahn dạma. Nducoyạca ihyan

che hua chenan cạca ye nạn lista yahn Dendiohs nde ro che metah cuhnde iyehnse ne, ạma cạhn ino ye che ndaconan ndihchero ye ite, te quenan te iyehnse ro menạn, ne chih te, ate ndaconan ntuche te.

9 'Codiron chu cạva ihyan che ndedecadino ye nduco cudạdo: Che ndache tin ite min ne, conahn che ndache ico nạn che va yạn min che quenan che duche chata tạhn min.

10 Namin che ndache tin te ne, conahn che ndache rey. Uhn rey chahn ne, a chih se, tạma se nạn che chi ạn se ne, rihquentiyon ca se, ne tạma se nạn che co ndache se ne, metah condạ tạh se vederihquentiyon. Cuahn che condạ tạh se vederihquentiyon ne, hua rạhn conan se.

11 Me ite tạn me che chih te, ne ntuche te, ite min che va che co te castigo vạn ruchiyạhn ne, conahn tạma rey nạn che co nine se che cuhnde tạh se ntiyon che chahtenan sạhn che ndache chahn.

12 'Me che ndiche dihne te ne, conahn che ndiche rey che comạn cuahte se, cuahtenan cuma se vederihquentiyon ạma ura dạma nduco ite tạn me.

13 Sạhn chahn ne, co dạma ndudo yahn se nduco vih, conan se ite tạn me.

14 Cuahtecuhma se nduco Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs. Ate ndạhco ndiya ye sạhn, te ihyan min ne, tahque yudo vederihquentiyon yahn ye che co nducoyạca rey mạn, ihyan yudo ihyan rahte mạn. Ihyan che nduco ye ihyan ne, a tendạhnun Dendiohs ihyan, nedin yahn ye ihyan. Ihyan chahn ne, redinahn ye ndudo yahn ye.

15 Namin rạhn ángel me ri ye u:

—Nuniyạhn nạn che va tạhn che ndere quechica me ne, conahn ihyan numachahte iyehnse, nducuahn nación mạn, ndạta yạhn ye mạn, devạco yahn ye mạn.

16 Nduh che ndiche rey che conahn yahn dihne ite tạn me ne, condinun condinạhno se yạn min che nduhcạ Babilonia, cahnevi se nducuahn dehtenduh che va, cuihno ndahtera se, cạhquiyạhn se.

17 Tihcạ din se, te mạn Dendiohs cạhma nun ye chete chedave se che dinahn se che nahn ye. Chemin che codạma ndudo yahn se nduco vih, conan se ite tạn me nde che conahn nduhcạ che rạhn Dendiohs.

18 Ndạhta ndere quechica me ne, conahn yạn min che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte mạn, nạn che rendạhco ndiya nducoyạca rey yahn numachahte iyehnse mạn.

18

Chihnonan yahn yạn che nduhcạ yạn Babilonia

1 Chihno min ne, ndihcheró tạma ángel che numacuahn vederihquentiyon chica ye vahchetero, ne ạma quendihco dave numachahte iyehnse ura che chiya ye.

2 Ạma dito rạhn ye tuhcạ:

—A chihnonan yahn yạn min che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte. Mạn ne, min nedin vạco vaco chihngạ mạn, rahte yạhda chihngạ mạn.

3 Tihcạ chahno chi, te ihyan yạn min ntihyon yune ye ihyan yahn nducuahn nación che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde. Namin nducoyạca rey yahn numachahte iyehnse ne, dạma chi ye nduco ihyan yạn min, ne vạn nunde yahn ihyan chahn ne, chi cuihca nducoyạca sạhn rendihcue.

4 Tuhme chihneván tạma ndudo che chica vahchetero che rạhn tuhcạ:

—Nducoyạca nchuhn ihyan yáhn, cuendiquendạh ne yạn min cạva che hua dạma co ne nduco ihyan yạn min mạn, cạva che hua nduco ne co ne castigo che co ihyan chahn mạn,

5 te ihyan chahn ne, a decuihta nduh ye nunde yahn ye, ne a ndạ ro che dín castigo ihyan.

6 Mạn ne, va che chuhrihn ye nduhcạ che cạh rihn ye ihyan chenạhn, nde condudonạn ca chuhrihn ye, nedihve ye nunde yahn ye. Nde tahque chuhrihn mạn ye che co che din ye che chuhrihn ihyan chenạhn.

7 Va che ạma chuhrihn ye, co ye castigo yah, yahn che numacuahn vedeyạde

chahte ye iyehnse, ne numa ino ye ndere chahtechica ye, chahtendihco ye nunde. Ihyan chahn ne, ndedecadino ye che ametah duhva nduhchan ye. Hua dehva co yahn ye, nde hua vatemạn ye, che rạhco ye.

8 Chemin che ndo dạma nducuahn castigo che co ye. Chuhrihn ye mạn, ndihche ye cuico mạn. Cuihno coh ye, nde cuihno cuco yạn vạco ye. Tihcạ va che cuahno co ye, te a Dihvo vo Dendiohs che din ye castigo ihyan, ne ihyan min ne, ạma chahte vederihquentiyon yahn ye.

9 Nducoyạca rey yahn numachahte iyehnse che dạma chi ye nduco ihyan chahn, chahtendihco ye nunde ne, ndihchero ye che cuihnonan yahn ihyan chahn, cuihno cuco yạn vạco ye, ne ạma condạche ye, nde cuaco ye.

10 Nde hua nahn ndedecadino ye yahn castigo me, che vạh ye, ne cạhma ye:

—¡Ạma yah ri nuhn cạva nchuhn! Yạn vạco ne che nduhcạ yạn Babilonia, ạma chi nạn chi chahte ro menạn, ate mạn ne, ạma yune no chihno ndo iya, din Dendiohs castigo.

11 Namin nducoyạca sạhn rendihcue ne, condạche se, nde cuaco se cạva yạn min, te ametah ndạca duh che cua dehtenduh yahn se:

12 diyạhnguạn mạn, diyạhngua mạn, tu diyạhn mạn, perla mạn, nducuahn nạn tino ndah, tino morạdo mạn, tino cuạh mạn, nducuahn nạn yạhn che ndah ran mạn, yạhn ndah mạn, dehtenduh che ndindah nduco marfil mạn, cu mạn, cu cuạn mạn, tu che duche mármol mạn,

13 canela mạn, ndute dạn mạn, cuhn mạn, yunedạn che duche mirra mạn, nunedạn mạn, vino mạn, aceite mạn, yune pạn mạn, trigo mạn, ite dito mạn, itecuche mạn, cabạllo mạn, cạrro mạn, nde ihyan che rendihcue se mạn.

14 Ndedecadino se: “¡Tiya ihyan che ạma chenan cuma vedecuihca me! ¡Tiya ihyan che ạma renan ino dehtenduh che ndah me!”

15 Nducoyạca sạhn che chi cuihca se yạn min, ndihcue se dehtenduh ne, nde hua nahn ndedecadino se yahn castigo che chi ihyan chahn, che vạh se. Ạma condạche se, nde cuaco se,

16 ne cạhma se:

—¡Ạma ri ndạche nuhn cạva yạn min! Ro menạn me ne, ạma chi nạn chi chahte, ạma chihnde vedecuihca. Nduhcạ ạma ndạhta che ạma nendeva ca te nduco tino ndah, tino morạdo mạn, tino cuạh mạn, che nenecuco te diyạhnguạn mạn, tu diyạhn mạn, perla mạn ne, tihcạ yạn min.

17 Ate mạn ne, ạma yune no chihnonan yahn vedecuihca me.

Nducoyạca sạhn ricạhca bạrco mạn, sạhn ndinạn yahn se mạn, ihyan che nda se chede mạn, nducoyạca sạhn chenạhn che redin se ntiyon nạn nuniyạhn mạn, chan yahn se,

18 ndihchero se ura che riche. Necạhco yah se, ne rạhn se numa dito se:

—Ro menạn me, ¡ạma chi nạn chi chahte yạn cạh! ¡Nde ạma yạn nduhcạ!

19 Chih se yune yạhn vạn yudo tin se, raco se mạn, rah rạn se mạn, ne rạhn se numa dito se:

—Ro menạn me ne, ¡ạma chi nạn chi chahte yạn cạh! Min chi cuihca nducoyạca sạhn che va bạrco yahn se, techecạn se dehtenduh nạn nuniyạhn. Ate mạn ne, ạma yune no chihnonan yahn. ¡Ạma yah ri nuhn cạva!

20 Me nchuhn, che chenun ne vahchetero mạn, nchuhn ihyan apóstol mạn, nchuhn che rahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs mạn, nchuhn ihyan yahn Dendiohs mạn, cuahte yeno ne, te techecạde Dendiohs yahn ne, din ye castigo ihyan yạn min.

21 Tuhme ạma ángel che ạma dito ye ne, chetạh ye ạma tu nduhcạ ạma tu yudo, chihnun ye vạn nuniyạhn, ne rạhn ye:

—Tihcạ cuahno co yạn che nduhcạ yạn Babilonia che ạma chi nạn chi chahte, ne ametah ndaconan ndihchero ihyan.

22 Ametah ndaconan cuahco arpa mạn, flauta mạn, trompeta mạn, yạn min. Ametah ndaconan cuahte ihyan redin ntiyon, nde metah ndaconan cuahco molino.

23 Ametah ndaconan co ro yạhn, ametah ndaconan cuahte vihco ihyan che rihnevạco ye. Andahre ro menạn me ạma chi cuihca sạhn rendihcue yạn min mạn,

andahre ą̄ma chihncheh ihyan yą̄n min ihyan nación chenąhn, ntihyon yune ye ihyan che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde, ate mą̄n ne, a chihnonan yahn.

24 Ihyan yą̄n min ne, ndehdą̄me ye yun yahn ihyan che cahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs mą̄n, ihyan yahn Dendiohs mą̄n, che chih ye yą̄n min, numachahte iyehnse mą̄n.

19

1 Chihno min ne, chihnevą́n che ą̄ma dito rąhn ą̄ma yąhn ihyan che chenun ye vahchetero:

—Ndeva vo yavenąn Dendiohs yuhn vo, te ą̄ma chahte vederihquentiyon yahn ye, ne ndedevahn ye uvo.

2 Retechecą̄de ye numa cuą̄co, ne din ye castigo ihyan yą̄n che nduhcą̄ yą̄n Babilonia che ą̄ma chi nąn chi chahte. Ihyan chahn ne, retihyon yune ye nducoyą̄ca ihyan iyehnse che ndere cuahtechica ye, cuahtendihco ye nunde. Ate mą̄n ne, din Dendiohs castigo ihyan, yahn che chihno ye ihyan yahn ye.

3 Ndaconan rąhn ihyan chahn che chenun ye vahchetero:

—Ndeva vo yavenąn Dendiohs, te yą̄n min ne, cuco cuahn dą̄ma.

4 Tuhme nduh che ndico cun indihte chahn mą̄n, nduh che cun che decą̄ ro ite decą̄ ro me mą̄n, chehntihya ye, ndeva ye yavenąn Dendiohs che va ye nąn che rihquentiyon ye, ne rąhn ye:

—¡Tihcą̄ co! ¡Ndeva nuhn yavenąn ne!

5 Ura min chihnevą́n ą̄ma ndudo che chica nąn va ye, che rąhn tuhcą̄:

—Nducoyą̄ca nchuhn, nde ihyan ndinąn mą̄n, nde ihyan chenąhn mą̄n, che renevahnecun ne Dendiohs yuhn vo, redin ne ntiyon yahn ye ne, cuendeva ne yavenąn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndeva ye ihyan yahn ye

6 Chihno min ne, chihnevą́n ą̄ma ndudo che ą̄ma yudo chenun, nduhcą̄ cuahn che ą̄ma rahco ico mą̄n, ą̄ma rine dą̄ve mą̄n. Ndudo min ne, ndudo yahn ą̄ma yąhn ihyan che rąhn ye tuhcą̄:

—Ndeva vo yavenąn Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ą̄ma chahte vederihquentiyon yahn ye, te a canąn rihquentiyon ye numacuahn vedeyudo.

7-8 Ndeva vo yavenąn ye numacuahn vedeyeno, te Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcą̄ ą̄ma itecuche lihn che chi te vedino nąn Dendiohs ne, a ndą̄ ro che ndeva ye ihyan yahn ye. Ihyan chahn ne, anduhnecą̄ ą̄ma tą̄hn che neneva ca te tino cua che nde tuno diyą̄hn ro, che a va yą̄n te che cahnevą̄co te. Tihcą̄, te a vate yą̄n ye, chenun ye tino cua cą̄va che ndeva Dihvo vo ihyan. Che chenun ye tino cua ne, conahn che a ihyan yahn Dendiohs ihyan, a dave yavenąn ye.

9 Tuhme rąhn ángel me ri ye u:

—Codiron tuhcą̄: “Ą̄ma ndah ro yahn ihyan che ndeva Dihvo vo Jesucristo ihyan.”

Namin rąhn ye ri ye u:

—Nducuahn dehtenduh che ráhn rí di ne, a mą̄n Dendiohs chihquentiyon ye.

10 Tuhme chehntihyá nąn ángel me cą̄va che ndevá yavenąn ye. Ate rąhn ye ri ye u:

—Hua din tihcą̄, te u ne, anduhnecą̄ nchuhn che redin ne ntiyon yahn Dendiohs, riquendi ne numa ino ne, ritahno ne ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo. ¡Cuendeva yavenąn Dendiohs!

Cuedevano nchuhn te ihyan che rahndudo ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, ndiyu che cuande yahn mą̄n ye che rahndudo ye, te a mą̄n Dendiohs che rihquentiyon ye ihyan.

Ihyan che quendudo ye cabą̄llo cua

11 Chihno min ne, ndihcheró che quendah vahchetero, ne chihnde ro ą̄ma cabą̄llo cua. Ihyan che quendudo ye ite ne, duche ye Ihyan Che Redinahn Ye Ndudo Yahn Ye mą̄n, Ihyan Che Numa Cuą̄co Quechica Ye mą̄n. Ihyan min ne, retechecą̄de ye numa cuą̄co, rendą̄hco ndiya ye ihyan che rendihche tą̄n ye Dendiohs.

12 Ndutinąn ye ne, ą̄ma riya nduhcą̄ ruchiyą̄hn. Ą̄ma ndeh corona chendudo tin ye, ne chata ye ne, ndirun che duche ye che atenąn mą̄n ye renahn ye.

13 Quenun ye ą̄ma tino che ą̄ma chenan
yun, ne duche ye Ndudo yahn Dendiohs.
14 Nda ye ą̄ma yą̄hn ángel che cuhma ye.
Ihyan chahn ne, chenun ye ą̄ma nąn tino
ndah che cua cuche, chendudo ye cabą̄llo
cua.
15 Ihyan ndinąn me ne, quetah chende
ye ą̄ma espą̄da che ą̄ma can, ne nduco
chemin ne, ndą̄hco ndiya ye ihyan yahn
nducuahn nación. Cą̄hcantiyon ye ihyan
numacuahn vedeyudo, ne din ye castigo
yah ihyan numacuahn vedetąn nduhcą̄
che nahn Dendiohs, ihyan min che ą̄ma
chahte vederihquentiyon yahn ye.
16 Nąn tino yahn ye mąn, nąn dihma ye
mąn, ndirun tuhcą̄: “Rey che tahque yudo
vederihquentiyon yahn ye che co
nducoyą̄ca rey mąn, ihyan yudo ihyan
rahte mąn.”
17 Tuhme ndihcheró ą̄ma ángel che nti
ye nąn quendihco yą̄hn. Ą̄ma dito cah ye
yahn nducoyą̄ca yą̄hda che reh te yute:
—Menchi nchuhn, cuendo dą̄ma ne, te
numacuahn vedeyudo din Dendioh
castigo ihyan iyehnse.
18 Cheh ne yute yahn rey mąn, są̄hn
ndinąn mąn, są̄hn tąn mąn, cabą̄llo mąn,
są̄hn che chendudo se ite mąn, są̄hn
cuihca mąn, są̄hn chevą̄h mąn, nde che
cą̄hya nde che cune.
19 Tuhme ndihcheró ite tąn che ndinąn
me. Nduco te nducoyą̄ca rey yahn
numachahte iyehnse mąn, sandą̄do yahn
se mąn, vateyąn se cą̄va che cuhma se
nduco ihyan ndinąn che quendudo ye
cabą̄llo cua me mąn, nduco ihyan yahn ye
mąn.
20 Denda ite tąn me, ne chi te preso
nduco są̄hn rihncheh che chinan se ite,
din se vederihno numacuahn
vederihquentiyon yahn te, chihncheh se
ihyan che cahnecun ye che quenan cą̄de
yahn te ihyan mąn, ndeva ye yavenąn che
nentą̄ve me mąn. Tuhme chacondą̄hnun
ye ite tąn me nduco są̄hn rihncheh me
vąn ruchiyą̄hn che riche nduco azufre.
21 Me nducoyą̄ca są̄hn che nduco te ne,
chih se nduco espą̄da che quetah chende
ihyan ndinąn che quendudo cabą̄llo me,
ne ndo dą̄ma nducoyą̄ca yą̄hda chahn,
cheh te są̄hn.

20

1 Chihno min ne, ndihcheró ą̄ma ángel
che chica ye vahchetero, nda ye llą̄ve
yahn nąn che chenan rino tenąhn mąn,
ą̄ma cadena chahte mąn.
2-3 Chiquiyą̄hto ye ite tąn me, ntihyon
chiche ye ite infierno, ne chaconahn ye
sello chendevah. Min conun chiche te nde
cuihno ą̄ma mil nduyo cą̄va che metah
cochica te, cahncheh te ihyan iyehnse.
Tuno ro min ne, ndiquendą̄h te, cochica te
neve ro. Ite tąn me ne, chemin che
chundah, sąhn min che ndą̄condą̄ se cu ro
menąn.
4 Tuhme ndihcheró ą̄ma yą̄hn ihyan che
vate ye nąn che rihquentiyon ye. Ihyan
chahn ne, ndondą̄ tą̄h ye
vederihquentiyon cą̄va che techecą̄de ye.
Namin ndihcheró ihyan che chihno se
ihyan iyehnse, chihca yąn se dą̄ndo ye,
yahn che cahndudo ye ndudo yahn Dihvo
vo Jesucristo mąn, Ndudo yahn Dendiohs
mąn. Ihyan chahn ne, hua ndeva ye
yavenąn ite che nentą̄ve me, nde hua
cahnecun ye che quenan cą̄de yahn ite
che ndinąn me ihyan. Namin ndihcheró
che ntuche ye, ne chinan ye Dihvo vo
Jesucristo, chihquentiyon ye chete che
ą̄ma mil nduyo.
5 A ihyan chahn che ntuche ye menąn
vihca. Me tenąhn chenąhn ne, hua ntuche
ye ro min, te nde chihno nduh che ą̄ma
mil nduyo.
6 ¡Ama ndah ro yahn ihyan chahn che
ntuche ye ndą̄ ro min! ¡A yahn Dendiohs
ihyan! Ametah che co ye castigo che co
ihyan nunde. Co ye nduhcą̄ chidocuyąn
yahn Dendiohs mąn, Dihvo vo Jesucristo
mąn, cą̄hcantiyon ye nduco Dihvo vo
chete che ą̄ma mil nduyo.
7 Chihno nduh che ą̄ma mil nduyo ne,
ntą̄te są̄hn chundah,
8 ne quechica se iyehnse, chihncheh se
ihyan yahn nducuahn nación. Ą̄ma nąn ye
ne, Gog, ne tą̄ma nąn ye ne, Magog, ne
nedin dą̄ma se ihyan, cą̄va che cuhma ye.
Ą̄ma yą̄hn ye nduhcą̄ che ndeh yą̄hndute
che va chihto nuniyą̄hn,
9 chica ye numachahte iyehnse, teche
ndive ye nąn vate ihyan yahn Dendiohs,
yąn che yah ino ye. Ate din Dendiohs che

chera yạhn che chica nạn ro, ne chihno chiche ye.
10 Me sạhn chundah me che chihncheh se ihyan iyehnse ne, chacondạhnun Dendiohs sạhn vạn ruchiyạhn che riche nduco azufre, nạn che chacondạhnun ye ite tạn me nduco sạhn rihncheh che rinan se ite. Min va che chuhrihn se nde ro nde rạhn numacuahn ro.

Techecạde Dendiohs yahn ihyan nunde

11 Tuhme ndihcheró Dendiohs che va ye nạn che retechecạde ye. Ạma yudo vederihquentiyon quenan cuma ye mạn, numa cuạco retechecạde ye mạn. Numacuahn vederihquentiyon yahn ye ndạhco ndiya ye nducuahn vederihquentiyon che va vahchetero mạn, iyehnse mạn.
12 Namin ndihcheró nducoyạca tenạhn, ihyan yudo ihyan rahte mạn, ihyan chenạhn mạn, vatendi ye nạn ye. Tuhme nạhne ye nducuahn libro nạn che chenan cạca nducuahn che nedin ihyan. Namin nạhne ye tạma libro nạn che chenan cạca nducoyạca ihyan che va che cuahtenan ye vahchetero. Ura min techecạde ye yahn tenạhn chahn anduhneva che chenan cạca yahn ye.
13 Min nduco nducoyạca nducondi tenạhn, nde ihyan che chih ye vạn nuniyạhn. Chica ye nạn che chahtenan rino ye, ndo dạma ye min.
14-15 Chihno techecạde ye ne, decuihno ye nạn che chahtenan rino tenạhn mạn, vederih mạn, chehnevi ye vederihquentiyon yahn. Me nducoyạca nducondi ihyan che hua chenan cạca ye nạn libro che va che cuahtenan ye vahchetero ne, dechuh ye ihyan vạn ruchiyạhn nạn che co ye castigo cuahn dạma.

21

Nedin ra Dendiohs vahchetero mạn, iyehnse mạn

1 Chihno min ne, ndihcheró vahchetero mạn, iyehnse mạn, che a nedin ra Dendiohs. Vahchetero mạn, iyehnse mạn, che va ro menạn me ne, ametah, nde nuniyạhn ametah.
2 U Juạn ne, ndihcheró yạn ra che namin duche Jerusalén, yạn yahn Dendiohs, che chica vahchetero nạn Dendiohs, cochahn cuạhn iyehnse. Ạma ndạhcạ ro nduhcạ che ro ạma tạhn rihnevạco che neneva ca te.
3 Namin chihneván ạma ndudo che chica vahchetero. Ạma dito rạhn tuhcạ:
—Condihche, mạn ne, nduco mạn Dendiohs ihyan iyehnse, nedin yahn ye ihyan, ne ihyan chahn ne, nevahnecun ye ihyan.
4 Dendiohs din ye che ametah vederih nạn ihyan chahn mạn, ametah co rạn mạn, ametah cuaco ye mạn, ametah chuhrihn ye mạn. Nducuahn vedeyah che chuh ye ro menạn ne, a chihno.
5 Tuhme Dendiohs, ihyan min che va ye rihquentiyon ye ne, rạhn ye:
—Condihche, u ne, nedin rá nducuahn dehtenduh che va.
Namin rạhn ye ri ye u:
—Codiron ndudo che chihneven, te cuạco, ne redin yahn che cochahtino ihyan.
6-7 Rạhn ye tạma yune ri ye u:
—Nducuahn ndudo che chihcocạdé ne, a chinahn. U ne, vá numacuahn ro. U dendáh nducuahn che va. Hua ndạ ro che cuihno vederihquentiyon yáhn. Ihyan che rendạ yahn ye che nevahnecun ye u, ne hua ndạcadạma ye u che Dendiohs yahn ye ne, numacuahn vedeyeno ndevá ihyan, nedin dạyá ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Chemin ne, anduhnecạ ạma vedecuihca cạva ye.
8 Me ihyan che hua rihquino ye cotahno ye u mạn, ihyan che hua richahtino ye u mạn, ihyan che chihngạ ihyan ye mạn, ihyan rihno ihyan mạn, ihyan che ndere rahtechica ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ihyan che redin cuah ye mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn dehtenduh che redendah mạn ihyan, redin ye dendiohs yahn ye mạn, ihyan rihncheh mạn, nducoyạca ihyan chahn ne, va che co ye castigo cuahn dạma, cuahtenun ye vạn ruchiyạhn che riche nduco azufre.

Yạn Jerusalén ra

9 Tuhme ndihcheró ạma cha ángel che ndache chahn che nda ye nduh che ndache cuh che chenun vedeyah cạva ihyan iyehnse nạn che cuihnonan yahn, ne rạhn ye ri ye u:

—Cochi ndihchero ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che chih ye nduhcạ ạma itecuche lihn che chi te vedino nạn Dendiohs.

10 Tuhme din Vaco Dendiohs che chihnó che quenda ángel me u ạma tin ico yạco. Min nạhme ye u yạn yahn Dendiohs che ạma yudo, yạn min che duche Jerusalén che chica vahchetero nạn Dendiohs.

11 Ạma diyạhn ro, rihco ro vederihquentiyon yahn Dendiohs. Nduhcạ che ro tu yuhno che duche jaspe tihcạ ro.

12 Ntạhn cuaco yạn me ne, ndahto ạma chete yạco che chenan ndichio chendevah yahn, ne quenan ạma ángel queri ạma chendevah chahn, redin ye cudạdo. Queri ạma chendevah chahn ne, quenan che duche queri ạma ndạta yahn ihyan nación yahn Israel.

13 Nduh che cun lạdo chete me ne, chenan ino chendevah queri ạma lạdo.

14 Nạme yahn chete me ne, ndavih nduco ndichio tu rahte, ne nạn queri ạma tu chahn ne, quenan che duche queri ạma ihyan apóstol yahn Dihvo vo Jesucristo.

15 Ángel me ne, nda ye ạma cạde diyạhnguạn cạva che decạde ye yạn me, chete yahn mạn, chendevah yahn mạn.

16 Yạn me ne, dạma no nduh che cun lạdo, o mil quenan o ciento kilómetro queri ạma lạdo. Che chahno ạma lạdo ne, ti va che yạco.

17 Chete me ne, ri ino raco ndiche cun metro che yạco.

18 Chete me ne, ndahto nduco tu che duche jaspe. Viyạn me ne, demạn diyạhnguạn, nde tuno diyạhn ro nduhcạ tu yuhno.

19 Nduh che ndichio tu rahte che ndi nạme yahn chete me ne, nenecuco nduco nducuahn nạn tu diyạhn. Ạma ne, nenecuco nduco jaspe; tạma ne, nduco zafiro; tạma ne, nduco ágata; tạma ne, nduco esmeralda;

20 tạma ne, nduco ónice; tạma ne, nduco cornalina; tạma ne, nduco crisólito; tạma ne, nduco berilo; tạma ne, nduco topacio; tạma ne, nduco crisoprasa; tạma ne, nduco jacinto; tạma ne, nduco amatista.

21 Nduh che ndichio chendevah chahn ne, ndindah nduco perla; queri ạma ne, ndindah nduco ạma perla. Yune viyạn me ne, demạn diyạhnguạn, nde tuno diyạhn ro nduhcạ tu yuhno.

22 Metah nde ạma yạco viyạn me, te Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che ạma yudo vederihquentiyon yahn ye ne, quenun ye min. Namin min quenun Dihvo vo Jesucristo.

23 Yạn me ne, hua rendotenan yạhn mạn, iyo mạn, cạva che cuhnde ro dave, te nduco vederihquentiyon yahn Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, quendihco dave numachahte.

24 Quendihco dave numachahte, ne ihyan yahn nducuahn nación che ndevahn ye ne, chenun ye min, nde rey che ạma yudo vederihquentiyon chahtenan cuma ye, nduco ye, chenun ye min.

25 Yạn min ne, hua ndạ ro che co man, ne chendevah yahn ne, chendah cuahn dạma.

26 Ihyan yahn nducuahn nación che ạma chahte vederihquentiyon chahtenan cuma ne, nduco ye, chenun ye min.

27 Ate nde ạma nạn dehtenduh che chihngạ hua co condạ min, nde hua co condạ nde ạma ihyan nunde, ihyan che chihngạ redin ye mạn, ihyan rihncheh mạn. Ihyan che ndedevahn Dihvo vo Jesucristo, ihyan chahn che chenan cạca ye nạn libro che cuahtenan ye vahchetero ne, atenạn ihyan chahn che chenun ye min.

22

1 Tuhme ángel me ne, nạhme ye u ạma ico che demạn nune dave che redin che rahtenun ico ihyan. Riquendạh nạn va Dendiohs nduco Dihvo vo Jesucristo,

2 rechuh mendạhn yune viyạn. Nduh che o lạdo chihto ico me ne, vatendi yạhn che redin che rahtenun ico ihyan. Nduh iyo nduh iyo ri ndute yahn, ne yạta yahn

ne, richihve cạva che co ico ihyan nducuahn nación.
3 Viyạn me ne, metah nde ạma nạn dehtenduh che chihngạ che chihco cạde Dendiohs che va che conda. Dendiohs mạn, Dihvo vo Jesucristo mạn, min cuahte ye cạhcantiyon ye, ne ndeva ihyan yahn ye yạvenan ye.
4 Cuahtenan ihyan chahn nạn Dendiohs, ne conan che duche ye chata queri ạma ihyan chahn.
5 Min ne, ametah ndạ ro che co man; ametah ndotenan ihyan yạhn che quendihco nạn ro mạn, linterna mạn, te mạn Dihvo vo Dendiohs din ye che condihco dave. Ihyan chahn ne, cạhcantiyon ye cuahn dạma.

A nun ndaconan chi tun Dihvo vo Jesucristo

6 Tuhme rạhn ángel me ri ye u:
—Cuạco nducuahn che ndihchero mạn, chihneven mạn, ne redin yahn che cochahtino ihyan. Dihvo vo Dendiohs, ihyan min che recạh ye ndudo yahn ye che rahndudo ihyan ne, a mạn ye dechuh ye ángel yahn ye, cạh ye, checadino ihyan yahn ye yahn dehtenduh che a nun va che conahn.
7 Rạhn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ: "¡A nun va che ndaconan chí! ¡Ndah ro yahn ihyan che tumacạh ye yahn ndudo yahn Dendiohs che va che diron!"
8 U Juạn, chihneván mạn, ndihcheró mạn, dehtenduh chetuhchan. Chihno min ne, chehntihyá nạn ángel, nahn ndevá yavenạn ye.
9 Ate rạhn ye ri ye u:
—Hua ndeva yavenán, te u ne, atenạn redín ntiyon yahn Dendiohs nduhcạ di mạn, nduhcạ ihyan chenạhn che rahndudo ye ndudo yahn ye mạn, nduhcạ nducoyạca ihyan che tumacạh ye yahn ndudo che va che diron mạn. Dendiohs, ihyan min cuendeva yavenạn ye.
10 Namin rạhn ángel me ri ye u:
—Hua cạhcondeh nde ạma nạn dehtenduh. Codiron nducuahn, te a nun va che conahn.
11 Numanahn min ne, dehve din yahn che quendi ihyan nunde yune yahn ye. Ate ihyan yahn Dendiohs ne, quendi ye din ye che ndah, hua cạhcomạn ye che ritahno ye ihyan.
12 Rạhn Dihvo vo Jesucristo tuhcạ: "¡A nun va che ndaconán chí! Ndạhco menún yahn queri ạma ihyan tuno ca ntiyon che nedin ye.
13 U che vá numacuahn ro. U dendáh nducuahn che va. Hua ndạ ro che cuihno vederihquentiyon yáhn."
14 ¡Ạma ndah ro ihyan che ndạca ye vederenchahco cạva nunde yahn ye!, te nduco tihcạ ne, co cuahtenan ye yạn me mạn, cheh ye ndute yahn yạhn che redin che rahtenun ico ihyan mạn.
15 Ate ihyan che hua ritahno ye mạn, ihyan che redin cuah ye mạn, ihyan che ndere rahtenan ye nduco ihyan che hua nihnevạco nduco ye mạn, ihyan che rihno vih ye mạn, ihyan che rendeva ye yavenạn dehtenduh che redendah ihyan che redin ye dendiohs yahn ye mạn, ihyan rihncheh mạn, nde ạma ihyan chahn hua co condạ ye viyạn me.
16 Namin rạhn Dihvo vo:
—U Jesucristo, dechúh ángel yáhn, cạh ye ndudo chetuhchan, checadino ihyan yáhn nducuahn yạco. A u che tahque chahte vederihquentiyon yáhn vạn nducoyạca ihyan, ndạta yahn David. U ne, anduhnecạ yuhdo chahte che riquendạh vatiyạn.
17 Nahn Vaco Ndah yahn Dendiohs mạn, ihyan yahn Dihvo vo Jesucristo mạn, ihyan che cahnevan ye ndudo chetuhchan mạn, che ndaconan chi tun Dihvo vo.
Me ihyan che nahn cuahtenan ye vahchetero ne, atenạn che nevahnecun ye Dihvo vo Jesucristo conahn nduco ye.
18 Nducoyạca nchuhn che cahnevan ne ndudo yahn Dendiohs che ndirun nạn libro cuh ne, u reté cudạdo nchuhn: Ndete che va duh ihyan che tihdenan ye nạn ndudo che ndirun ne, tahque chahte castigo va che co ye, tihdenan Dendiohs castigo che a chenan cạca nạn libro cuh.
19 Ndete che va duh ihyan che cahnevi ye nạn ndudo che ndirun ne, cahnevi Dendiohs che duche ye nạn libro che cuahtenan ye vahchetero, ne hua co condạ ye min, nde hua conahn nduco ye dehtenduh che ndah che ndirun yahn nạn libro cuh.

20 U che te cuandé nchuhn yahn
dehtenduh chetuhchan ne, rą̄hn rí
nchuhn:
—A nun ndaconan chí.
Dihve nuhn Jesucristo, ¡tihcą̄ co! ¡Cochi
tun ne!

21 Dihvo vo Jesucristo din yahino ye
nducoyą̄ca nchuhn, din ye che ndah
nduco ne. Tihcą̄ co.